

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

FETHÎ HÜDÂYÎ DÎVÂNİ

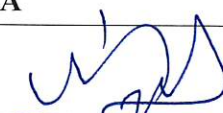
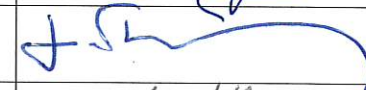
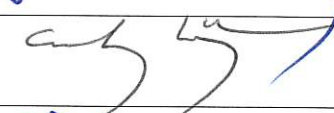
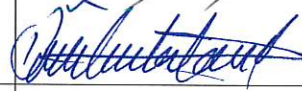

YELİZ YASAK PERAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MÜBERRA GÜRGENDERELİ

EDİRNE 2017

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANABİLİMDALI
DOKTORA TEZİ

Yeliz Yasak PERAN tarafından hazırlanan
“Fethi Hüdayi Diyanı” Konulu **Doktora** Tez Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim
Yönetmeliği'nin 27.-28 maddeleri uyarınca ..18.07.2017.. günü saat
..14:30'da.. yapılmış olup, tezin *..kabul edilmesine..
OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Müberra Gorgeçelik	Basarılı	
Doç. Dr. Tolunay TURAN	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Cümhur LİN	Basarılı	
Yard. Doç. Dr. Bülent Akalın	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Şebek BAYRAM	Basarılı	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10161105
Yazar Adı / Soyadı	YELİZ YASAK PERAN
T.C.Kimlik No	41839634356
Telefon	5432213990
E-Posta	yyeliz_78@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Fethî Hüdâyî Dîvânı
Tezin Tercümesi	Diwan of Fethî Hüdâyî
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Doktora
Yılı	2017
Sayfa	1461
Tez Danışmanları	PROF. DR. MÜBERRA GÜRGENDERELİ 12143094846
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	36 ay süre ile kısıtlı

Tezimin, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 15.08.2020 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.

NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

15.08.2017

İmza:.....

Tezin Adı: Fethî Hüdâyî Dîvânı

Hazırlayan: Yeliz YASAK PERAN

ÖZET

Bu çalışmada tasavvufî bir kimliğe sahip olan 15. yüzyıl şairi Fethî Hüdâyî'nin tek nüshası "Milli Kütüphane 06 Mil Yz. FB. 256" numarada kayıtlı bulunan divanı transkribe edilmiş ve incelenmiştir. Hazırlanan bu çalışma ile Fethî Hüdâyî ve divanının Türk edebiyatındaki yeri ve önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece 15. yüzyıl klasik Türk şiiriyle ilgili yapılacak inceleme ve değerlendirme çalışmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın "Giriş" bölümünde Fethî Hüdâyî'nin yaşadığı dönem hakkında genel mahiyette bilgi verilmiştir. Çalışma bir giriş ile üç ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde "Fethî Hüdâyî'nin Hayatı, Kişiliği ve Sanatı " üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde divanın incelenmesi yapılmıştır. Bu bölümde divan şekil ve muhteva bakımından incelenmiştir. "Divanın Şekil Özellikleri" başlığı altında "Nazım Şekilleri ve Türleri, Vezin, Kafiye ve Redif" olmak üzere şiirler biçim yönünden örnekleriyle birlikte ele alınmıştır. "Divanın Muhteva Özellikleri" başlığı altında çalışma; "Din ve Tasavvuf ile İlgili Unsurlar", "Şairin İnsanla İlgili Görüşleri", "Divandaki Bazı Tipler", "Divanda Geçen Kişi İsimleri", "Divanda Geçen Kavim ve Millet İsimleri", "Divanda Geçen Yer İsimleri", "Divanda Geçen Eser İsimleri", "Divanda Geçen Nehir İsimleri", "Divanda Geçen Dağ İsimleri", "Divanda Geçen Hayvan İsimleri", "Şairin Fal, Reml, Kur'ayla İlgili Görüşleri", "Gökyüzü ve Astronomi İle İlgili Unsurlar", "Divanda Sosyal Hayata Dair Bazı Unsurlar" olmak üzere on üç başlık altında değerlendirilmiştir. Ayrıca, "Divanın Dil ve Üslup Özellikleri" ile ilgili ayrıntılı bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

“Sonuç” bölümünde divandan elde ettiğimiz veriler hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

“Kaynakça” kısmında çalışma hazırlanırken kullanılan kaynaklar alfabetik sırayla sunulmuştur.

Üçüncü Bölümde ise metin tespitinde takip edilen yol, metinde kullanılan transkripsiyon/transliterasyon alfabesi hakkında bilgi verilmiştir. Metin, transkribe edilerek çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fethî Hüdâyî, divan, 15.yüzyıl, tasavvuf, inceleme-metin

Name of Thesis: The Diwan of Fethî Hüdâyî

Prepared by: Yeliz YASAK PERAN

ABSTRACT

In this work, “Diwan ” of 15th century poet Fethî Hüdâyî, who has the İslamic mysticisim identity, has been examined and transcribed. His only manuscript is registered at “National Library 06 Mil Yz FB.256”

With this work, the importance of Fethî Hüdâyî and his diwan in Turkish Literature has been revealed and in this way, it is aimed to be a source for the search on 15th century classical Turkish poetry.

In the “İntroduction” of this work, brief information about the period in which Fethî Hüdâyî lived has been given. This work has been done in three major parts.

In the first part, the life, personality and art of Fethî Hüdâyî have been mentioned.

In the second part, the analysis of “Diwan” has been performed. In this part “ Diwan” has been researched in form and content. Under the name of “ Form Characteristics of Diwan”, poems have been examined in form such as “Verse Types, Measure, Rhyme and Redife”. The work done under the name of “Content Characteristics of Diwan” has been assessed on thirteen topics; “Elements on Religion and İslamic Mysticisim”, “ The ideas of the poet about people”, “Some Characters in Diwan”, “The Names of People Mentioned in Diwan”, “ The Nation and Society Names Mentioned in Diwan”, “The Places Mentioned in Diwan”, “The Works Mentioned in Diwan”, “The Rivers Mentioned in Diwan”, “The Mountains Mentioned in Diwan”, “ The Animals Mentioned in Diwan”, “The Ideas of The Poet About Fortune Telling, Geomancy, Kur’a (another type of fortune telling)”, “Elements About Sky and Astronomy” and “ Some Elements About Social Life”.

In the conclusion part, an overall assessment about the data obtained from Diwan has been done.

In bibliography part, the sources used while examining have been indicated.

In the third part, information about the method followed in the text detection and the transcription alphabet have been given. The work has been completed by transcribing the text.

Key Words: Fethî Hüdâyî, diwan, 15th century, islamic mysticism, research-text

ÖN SÖZ

Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra bu medeniyetin temsilcisi olmuş ve bu medeniyetin etkilerini kültür ve edebiyatlarına da yansıtmışlardır. Zamanla İslam medeniyetinin tesiri altında klasik bir Türk Edebiyatı oluşturmuşlar ve altı yüz yıl boyunca olgun eserler meydana getirmişlerdir. Klasik Türk Edebiyatı altı yüz yıl boyunca insanımızın duygu ve düşüncelerini, zevk ve hayallerini, dünya görüşünü yansıtmıştır. Zengin bir eser hazinesine sahip klasik edebiyatımızın layığıyla bilinmesi ve anlaşılması, eserlerinin ortaya çıkarılması ve günümüze kazandırılarak incelenmesi gerekmektedir.

Osmanlı toplumunun her alanda olgun bir seviyeye ulaştığı on altıncı yüzyılda sanat ve edebiyat da zirveye ulaşmıştır. Dönemin şairleri, devlet adamları tarafından desteklenmiş, örnek aldıkları İran şairlerinden daha başarılı eserler meydana getirmişlerdir. Kuşkusuz ki divanlar klasik Türk edebiyatımızın mühim eserleridir. Bu eserlerin incelenip değerlendirilerek insanımıza sunulması büyük bir önem arz etmektedir. Kanuni Sultan Süleyman'a lalalık yapmış olan şair “Fethî Hüdâyî'nin divanının el yazması metninin günümüz harflerine çevirisinin yapılmadığı tarafımızdan tespit edilmiştir. Çalışmamızın öncelikli amacı “Fethî Hüdâyî Dîvânı'nın” transkripsiyonlu metnini Türk dili ve edebiyatı sahasında çalışanların hizmetine sunmak olmuştur.

“Fethî Hüdâyî Dîvânı'nın ulaşabildiğimiz tek nüshası, Milli Kütüphane Yazma Eserler bölümü 06 Mil Yz. FB. 256 numarada kayıtlıdır. Divan nüshası, 328 varaktır. Nüsha başından ve sonundan eksiktir. Şiirlerde bulunan numara sırası dikkate alınarak divanda var olan varak sayısına göre yapılan değerlendirmede 104 şiirin kayıp olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen divan, 1306 manzume içermektedir.

Bu nüsha üzerindeki çalışmamız Giriş ve Sonuç bölümleri dışında üç ana bölümden oluşmaktadır. Tezin “Giriş” bölümümde şairin yaşadığı dönemin siyasal, sosyal ve kültürel durumu hakkında kısa bir değerlendirme yapılmıştır.

Tezin *Birinci Bölümünde* şairin “*Hayatı, Kişiliği ve Sanatı*” hakkında elde edilen bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılmıştır. Fethî Hüdâyî İkinci Bâyezîd’e kasideler yazmış, Kanûnî Sultan Süleymân’a lalalık yapmıştır. İstanbul Fatih’te Bâlî Paşa Câmîsi’ne düşürmüş olduğu tarihe göre şairin 1506 yılında hayatta olduğunu biliyoruz. Kaynaklarda hakkında çok az bilgiye ulaştığımız şairle ilgili bilgileri şiirlerinden hareketle tespit etmeye çalıştık. Şairin hayatı, kişiliği ve sanatı hakkında şiirlerinden örneklerle bilgiler verdik.

Tezin *İkinci Bölümü “İnceleme”*ye tahsis edilmiştir. İnceleme bölümünde divan şekil ve muhteva özellikleri bakımından değerlendirilmiş, divanın dil özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Şekil bakımından değerlendirme “*Nazım Şekilleri ve Türleri*”, “*Vezin*”, “*Kafiye ve Redif*” başlıkları adı altında toplanmıştır. Muhteva bakımından değerlendirmede ise şairinin divanında dikkati çeken özellikler, *on üç ana başlık* altında değerlendirilmiştir. Bu başlıklardan bazıları kendi içlerinde de alt başlıklara ayrılmıştır. Muhteva ile ilgili ana başlıklar şöyle sıralanmıştır: “*Din ve Tasavvufla İlgili Unsurlar*”, “*Şairin İnsanla İlgili Görüşleri*”, “*Divandaki Bazı Tipler*”, “*Divanda Geçen Kişi İsimleri*”, “*Divanda Geçen Kavim ve Millet isimleri*”, “*Divanda Geçen Yer İsimleri*”, “*Divanda Geçen Eser İsimleri*”, “*Divanda Geçen Nehir İsimleri*”, “*Divanda Geçen Dağ İsimleri*”, “*Divanda Geçen Hayvan İsimleri*” “*Şairin Fal, Reml, Kur’ayla İlgili Görüşleri*”, “*Gökyüzü ve Astronomi ile İlgili Unsurlar*”, “*Divanda Sosyal Hayata Dair Bazı Unsurlar*”. Dil bakımından değerlendirmede divandaki *Eski Anadolu Türkçesine ait özellikler* metinden örneklerle tespit edilip ortaya konulmuştur. Bununla beraber divanda geçen *arkeik kelimeler* alfabetik sıraya dizilmiş, kelimelerin metindeki anlamları verilmiş ve metinde geçtiği yerleri belirtilmiştir. Son olarak da *divandaki sade söyleyişlere* örnekler verilmiştir.

Tezin *Üçüncü Bölümü* olan “*Metin*” bölümü günümüz harfleriyle okuyucunun dikkatine sunulmuştur.

Tek nüsha olan Fethî Hüdâyî Dîvânı mürettep değildir. Şair divandaki manzumelerin hepsine numara vermiştir. Metin oluşturulurken şairin kendi verdiği numara sistemine uyulmuş, manzumeler buna göre numara sırasına dizilmiştir. Şairin

bazen aynı numarayı iki manzumeye de vermiş olduğunu tespit edilmiştir. İnceleme kısmında herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için aynı numarayı taşıyan manzumelerden birine “A”, diğerine “B” denilerek muhtemel bir karışıkl önlemeye çalışılmıştır. Manzumelerin sol taraflarına varak numaraları eklenmiştir.

Divan gayr-ı mürettep olduğu için şiirler alfabetik sıra içerisinde değildir. Şair, şiirlerini yukarıda belirttiğimiz gibi kendisi numaralamıştır, şiirlerini sıralarken sıralamada mürettep divanlarda olduğu gibi Arap harflerinin dizilişine uymamıştır. Bu yüzden çalışmadan daha kolay bir şekilde istifade edilebilmesi için çalışmamızın üçüncü bölümünün sonuna transkripli metinden sonra “*Şiir İndeksi*” eklenmiştir. Bu indekste şiirlerin Arap alfabesine göre sıralaması yapılmış, yanlarına metinde yer alan numaraları eklenmiştir.

Manzumelerin numaralarından sonra vezinleri gösterildi. Müstensihin pek çok yerde hatalı yazdığı, lüzumsuz yerlerde atif vavı (و) ve izafet kesresi (ة) kullandığı, imale ve zihaf kusurlarının çok olduğu tespit edildi. Başarabildiğimiz yerlerde bu hatalar ve vezin kusurları düzeltilmeye çalışılarak küçük tamirler yapıldı. Bunlar da dipnotta belirtildi. Metnin okunuşunda sözlüklerde karşılığını bulamadığımız, okuyamadığımız ya da okuyup da tereddüte düştüğümüz yerler oldu. Bunlar metinde “.....” olarak gösterildi. Ayrıca müstensih metinde farkına vardığı hatalarını “neṣḥ” yazarak düzeltmiştir. Metin tespiti yapılırken müstensihin yaptığı bu düzeltmeler dikkate alındı. Müstensih çok fazla düzeltme yaptığı için metin tespit edilirken sadece “neṣḥ” yazan kısımlara metinde yer verildi. Müstensih tarafından yanlış olarak değerlendirilen kelimeler veya mısralar metne alınmadı.

Divanda geçen ayet, hadis, Arapça ve Farsça ibareler, dinî kaynaklı diğer sözler transkribe edilirken metin içinde italik olarak dizilmiştir. Çalışmada geçen ayetler ve anlamları için “<http://www.kuranmeali.com>.” sitesinden yararlanılmış, ayetlerin latinize şekilleri sitede geçtiği gibi yer almış, ayetlerin anlamları için de Elmalılı Hamdi Yazır’ın meali tercih edilmiştir. Ayetler, hadisler ve dinî ibareler hakkındaki açıklamalar dipnotlarda belirtilmiştir.

Fethî Hüdâyî Dîvânı'ndaki şiirler tespit edilirken ilmi eserlerde uygulanagelen transkripsiyon sistemini kullanıldı. Bu alfabe de metnin önüne eklendi.

Sonuç bölümünde divan hakkında genel bir değerlendirme yapıldı.

Sonuç bölümünden sonra kullanılan tüm eserlerin künyeleri “*Kaynakça/Bibliyografya*” başlığı ile verildi.

Çalışmada kullanılan kısaltmalar “*Kısaltmalar*” başlığı altında ön sözden sonra yer almaktadır.

Çalışmada kullanılan transkripsiyon alfabesinin listesi *Transkripsiyon/Transliterasyon Alfabesi* bölümünde verildi ve ardından “*Metnin Kuruluşunda Takip Edilen Yol*” üzerine açıklamalar yapıldı.

Çalışmam esnasında yardımlarını esirgemeyen, metnin çözümlenmesinde ve çalışmanın her aşamasında bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışman hocam Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ'ye, çözemediğim kelimelerin okunmasında yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım Prof. Dr. Süreyya BEYZADEOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Cumhuri ÜN'e, çalışmamıza destek veren Yrd. Doç. Dr. Bülent ATALAY'a, üzerimde manevi desteğini her zaman hissettiğim annem Gülten YASAK ve kardeşim Tuğçe SOLAKLAR'a, son olarak da çalışmam sırasında her türlü desteğini gördüğüm eşim Tarkan PERAN'a teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
FETHÎ HÜDÂYÎ'NİN HAYATI, KİŞİLİĞİ VE SANATI:	5
HAYATI.....	5
KİŞİLİĞİ	19
SANATI	27
Tasavvufî Kişiliğinin Şiirine Yansıması.....	30
Şairin Divanıyla İlgili Değerlendirmeleri.....	42
Sözün Değeri	44
Sözle İlgili Benzetmeler	47
Şiirlerinin Kabul Görmesi	48
Şiirlerinde Fahriye	49
Şiirlerinde Mânâ	51
Şairin Şiirin Şekliyle İlgili Düşünceleri.....	53
Şiirlerinde Diğer Şairlerden İzler.....	56
İKİNCİ BÖLÜM	59
DİVAN İNCELEMESİ	59
A. DİVANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	59
1. NAZİM ŞEKİLLERİ VE TÜRLERİ.....	59
1.1. KASİDELER	59
1.2. GAZELLER	61
1.3. MESNEVİLER	65
2. DİVANDA YER ALAN NAZİM TÜRLERİ.....	66
3. VEZİN	71

3.1. KASİDELERİN VEZİNLERİ	71
3.2. GAZELLERİN VEZİNLERİ.....	71
3.3. MESNEVİLERİN VEZİNLERİ	74
4. REDİF VE KAFİYE	75
4.1. KASİDELERİN REDİFLERİ VE KAFİYELERİ.....	75
4.1.1. KASİDELERİN REDİFLERİ	75
4.1.2. KASİDELERİN KAFİYELERİ	75
4.2. GAZELLERİN REDİF VE KAFİYELERİ	75
4.2.1. GAZELLERİN REDİFLERİ.....	75
4.2.2. GAZELLERİN KAFİYELERİ.....	78
B. DİVANIN MUHTEVA BAKIMINDAN İNCELEMESİ	80
1. DİN VE TASAVVUFLA İLGİLİ UNSURLAR	80
1.1. DİN İLE İLGİLİ UNSURLAR	80
1.1.1. DİN	80
Allâh.....	80
Melekler	83
Kitaplar	86
Peygamberler [Hz. Muhammed (S.A.V.)].....	87
Hayır-Şer.....	88
Cehennem	89
İBADET	90
Besmele.....	90
Namâz-Oruç-Hac-Zekât.....	90
Âyetler ve Hadîsler	92
DİĞER DİNİ MEFHURLAR.....	93
Mirâç, Kadir Gecesi, Berât Gecesi	93
Recep, Şâban, Ramazân, Muharrem, Safer Ayları	94
Ölüm-Ömür.....	97
İblîs	99
Şerî'at.....	99
Sünnîlik.....	100
Millet.....	100

Dört Mezhep	102
Put ve Putperest	102
Deyr	103
Zünnâr	103
1.2. TASAVVUF İLE İLGİLİ UNSURLAR	103
TASAVVUF	103
Birlik (Vahdet)	105
Kesret	108
Tecellî	109
Cemâl	112
Sır (Esrâr)	115
Gönül	121
Aşk, Âşık, Maşûk	123
‘Anâsır-ı Erbâ‘a	134
Nefs	135
Akıl ve Fikir	135
Bezm-i Ezel	138
Dünyâ	139
Ma‘rifet	143
Yakîn - İlme‘l-yakîn- Ayne‘l- yakîn	146
İlm-i Ledün	147
Melâmet	150
Tevekkül	153
Fenâ- Bekâ	154
Şarâp	155
Senlik- Benlik	157
Cevr - Cefâ	157
Halvet ve Erba‘în	158
Esmâ	159
Semâ‘ - Raks	160
Terk	161
Şem‘ - Pervâne	162

Hâl İle Kâl.....	163
Vasl.....	164
Emr-i Kün.....	164
BAZI TASAVVUFİ KAVRAMLAR.....	165
Bahr- Ummân.....	165
‘Arş.....	167
Ta’âlluk.....	168
Gaflet.....	168
Süflî -Ulvî.....	169
Telkîn -Riyâzât.....	169
Taklîd-Tahkîk.....	170
Tekellûf -Tekâ‘üd.....	171
‘Uzlet.....	171
İstivâ.....	172
Yetmiş Bin Hicâb.....	172
‘İbret.....	173
İstiğrak.....	174
Havf-Recâ.....	175
Şükr.....	175
Tahammül.....	176
Seyr ü Sülûk.....	177
Hırs.....	177
2. ŞAİRİN İNSANLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	178
İnsan.....	178
İnsan Vücuduna Ait Bazı Unsurların Şiirlerde Kullanılışları.....	180
3. DİVANDAKİ BAZI TİPLER.....	182
Erenler.....	182
Pîr- Pîr-i Mugân.....	183
Mürşid.....	184
‘Ârif.....	184
Kâmil.....	186
Hoca.....	186

‘Âlim	187
Rind	189
Sûfî	190
Ahî.....	192
Mümin	192
Bahâdır, Gazî, Şehîd	193
Vâ‘iz, Nasûh, ‘Âbid, Zâhid	193
Münkir.....	194
Münâfik	195
Müdde‘î.....	197
Fâsık	197
Zâlim ve Mazlûm	197
Müftî, Müderris, Kâdî	198
Dervîş	199
4. DİVANDA GEÇEN KİŞİ İSİMLERİ	200
5. DİVANDA GEÇEN KAVİM VE MİLLET İSİMLERİ:	201
6. DİVANDA GEÇEN YER İSİMLERİ	202
7. DİVANDA GEÇEN ESER İSİMLERİ	203
8. DİVANDA GEÇEN NEHİR İSİMLERİ	203
9. DİVANDA GEÇEN DAĞ İSİMLERİ	203
10. DİVANDA GEÇEN HAYVAN İSİMLERİ.....	203
11. ŞAİRİN FÂL, REML, KUR’AYLA İLGİ FİKİRLERİ	203
12. GÖKYÜZÜ VE ASTRONOMİ İLE İLGİLİ UNSURLAR.....	205
13. DİVANDA SOSYAL HAYATA DAİR BAZI UNSURLAR.....	207
Zamandan Şikayet.....	207
Kâdîlar.....	209
Satraç.....	212
DİVANDA GEÇEN YİYECEK İSİMLERİ.....	213
DİVANDA MÛSİKÎ İLE İLGİLİ UNSURLAR	213
FETHÎ HÜDÂYÎ DÎVÂNI’NIN DİL ÖZELLİKLERİ.....	216
SES ÖZELLİKLERİ.....	217
ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	243

DİVANDAKİ SADE SÖYLEYİŞLER	272
DİVANDAKİ ARKAIK KELİMELER	276
SONUÇ	282
KAYNAKÇA/BİBLİYOGRAFYA	292
TRANSKRİPSİYON / TRANSLİTERASYON ALFABESİ	296
METİN TESPİTİNDE TAKİP EDİLEN YOL	298
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	300
METİN	300
ŞİİR İNDEKSİ	1065
ORJİNAL METİN	1115

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
ev.	Çeviren
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
DrI.	Derleyen
Ed.	Editör
G.	Gazel
Gnl. Yay. Yön.	Genel Yayın Yönetmeni
Haz.	Hazırlayan
Hız.	Hazreti
K.	Kaside
M.	Mesnevî
nr.	Numara
S.	Sayı
s.	Sayfa
Sad.	Sadeleştiren
T.	Tarih
Trs.	Transkripsiyon
t.y.	Tarih yok
Trc.	Tercüme Eden
vd.	Ve diğerleri
vr.	Varak
Y.	Yıl
Yay.	Yayınlayan
Yay. Haz.	Yayına hazırlayan
Yaz.	Yazan/ Yazanlar
y.y.	Yayın Yeri Yok

GİRİŞ

Ankara Savaşı'nın yenilgisiyle başlayan 15. yüzyılda I. Bayezid tarafından yönetilen merkezi bir sistem oturtulmaya çalışılsa da bunda başarılı olunamamıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti uluslararası siyasette bir güç odağı olmaya başlamış, ancak Timur'un İran ve Orta Asya'da kurmuş olduğu imparatorluk, onun Anadolu üzerinde kendisini İlhanlıların mirasçısı ilan etmesine sebep olmuştur. Bundan dolayıdır ki Timur, Osmanlı Devleti'ni kendisine tabi olması gereken bir uç devlet olarak görmüştür. 1402'de Ankara Savaşı'yla Osmanlıları yenmiş olması da Türk tarihi için çok büyük bir talihsizlik olmuştur. Bundan sonra Osmanlılar da dahil olmak üzere tüm beylikleri de kendine tabi kılmış, böylece Anadolu'daki birliği parçalamıştır. Osmanlı'nın sınırları I. Murad zamanına geri çekilmiş, fakat uç beyleri sayesinde birliğini koruyan Rumeli, devletin temel merkezi haline gelmiştir. Böylece merkezi devlet sistemi çökmüş ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşu yarım asırlık bir gecikmeye uğramıştır.

Ankara Savaşı mağlubiyetinden sonra kardeşler arası taht mücadelesi olarak adlandırılan Fetret Devri başlamış, Fetret Devri'ndeki mücadele Çelebi Mehmet'in zaferiyle son bulmuştur. Çelebi Mehmet devlet için elinden geleni yapmış, Karamanoğulları'nın gücünü kırmış, Karakoyunlular'a komşu olmuş, Şeyh Bedrettin ve Şehzade Mustafa isyanlarının sükûna erdirilmesinde başarıya ulaşmıştır. Vefatında devleti tek idare altında toplamayı başarmıştır.

Sultan Murad devrinde Macarlarla olan ilişkiler bozulmuş, bundan yararlanmak isteyen Karamanoğulları, düşmanca girişimlerde bulunmuş, devletin Rumeli'deki varlığını tehlikeye düşürmüşlerdir. II. Murad Macarlarla Segedin Anlaşmasını imzalamış, 1444'te saltanattan geri çekilmişlerdir. Aynı yıl kazanılan Varna Zaferi, Avrupa'daki Türk hakimiyetini kuvvetlendirmiş, İstanbul'un fethine de zemin hazırlamıştır. Nitekim 1448'de yapılan II. Kosova Savaşı Macarların tekrar mağlup olmasıyla neticelenmiştir.

Çelebi Mehmet ve Sultan II. Murad devirlerinde Osmanlı Devleti Şahruh'un baskısı altında kalmıştır. Osmanlılar bu dönemde Orta Asya Türk kültür geleneğine bağlanma çabası göstermişlerdir. Oğuz Kağan geleneği, Türkçülük, Türkçeyi ileri bir bilim sanat dili haline getirme çabaları bu dönemde ortaya çıkmıştır.

II. Murad'ın yerine geçen II. Mehmed'in ilk kez sultan oluşu, başarısızlıkla sonuçlanmış, padişah 1451'de yeniden tahta çıkmıştır. Kendisine amaç edindiği İstanbul'un fethini 1453'te gerçekleştirmiş ve bir anda tüm ülkenin büyük sultanı konumuna gelmiştir. Doğu Roma İmparatorluğu'nun tek varisi olmuş, Trabzon-Rum- Pontus Devleti'ne son vermiş, beylikleri hakimiyeti altına almış, Otlukbeli'nde Uzun Hasan'ı yenilgiye uğratarak onun Anadolu üzerindeki planlarını sonlandırmıştır.

Fatih döneminde İstanbul, müslüman Türk şehri haline gelmiş, devletin Anadolu ve Rumeli'de sarsılmaz bir nüfuza sahip olmasına vesile olmuştur. Fatih, kurduğu Semaniye Medreseleri'yle de İstanbul'u bir ilim merkezi haline getirmiştir.

Fatih'in ölümünden sonra tahta geçen oğlu Bayezid'e karşı saltanat davasına kalkışan Cem Sultan, eline düştüğü Rodos şövalyeleri için bir şantaj vasıtası olmuş, bu da batıda sürekli tedbirli bir siyaset güdülmesine sebep olmuştur. Venedik ve Macaristan ile olan münasebetler devam etmiş; Kili, Akkirman, Boğdan ele geçirilmiş, Haçlılar deniz seferlerini başlatmış; İnebahtı, Modon, Koron, Navarin gibi bazı Mora sahil kale ve limanları ele geçirilmiştir. Fakat, Memlükler'e karşı bir başarı elde edilememiştir. Bu sırada Şah İsmail Anadolu'daki emellerinden vazgeçmemiş, halifelerinden Şahkulu'nun çıkardığı isyan güçlüğüle bastırılmıştır.

II. Bayezid'in tahta oturduğu dönemlerde istikrar ve güven ortamı sürmüş, ekonomik alanda ve şehirleşme adına büyük gelişmeler olmuştur. Edirne, Bursa, İstanbul vb. şehirlere büyük mimarî yapıların kazandırılması bu gelişmeleri daha da arttırmıştır. Kemalpaşazade, Bayezid'in babası gibi büyük bir fatih olmadığını; ama babasının dönemindeki fetihleri pekiştirdiğini yazmıştır.

Bu asırda kültür ve medeniyet sahasında ilerlemeler olmuş, edebi sahada etkili olan Türk dili ve kültürü saray ve orduyla beraber yüksek memurların da dili haline gelmiştir. Türkçenin devlet dili olması için çabalayan II. Murad; ilim sanat ve kültüre değer vermiş, kendisi de şiirle meşgul olmuştur. Onun bu faaliyetleri gerçekleştirmesinde şairliğinin de büyük etkisi olmuştur. Döneminin bilginlerinin Mısır, İran ve Kırım, Kahire gibi meşhur ilim merkezlerinde eğitim almalarını sağlamıştır.

Döneminde çok meşhur alimler yetişmesine sebep olan II. Murad şuurlu bir Türkçecidir ve o, yabancı eserlerden Türkçeye yapılan tercümelemlerde mütercimlerin sade, açık bir dil kullanmalarını, tavsiye etmiştir.

Fatih döneminde de Türk dili ve edebiyatı büyük bir ilerleme kaydetmiş, onun müspet ilimlere olan merakı, Osmanlı kültür alanının çehresini değiştirmiştir. Nitekim Türkistan'dan İstanbul'a gelen Ali Kuşçu bu değişikliğin önemli örneklerindendir. Dönemin şairleri, Mahmut Paşa, II. Bayezid, Cem Sultan ve Fatih olmak üzere dört grup halinde toplanmışlardır.

II. Bayezid devrinin başlarında Türkçe bir kültür dili olarak gelişmesini tamamlamış, Anadolu ve Rumeli tam bir şairler kaynağı, İstanbul da tam bir bilim ve kültür merkezi haline gelmiştir. Babasının zamanındaki ileri fikir hayatı zayıflamış, daha çok muhafazakar alimler söz sahibi olmuştur. Bayezid de Molla Cami'ye babası gibi yılda bin filori göndermeye devam etmiştir. Onun devrinde şairler rahat bir hayat sürmüşlerdir. Ahmet Paşa ve Necati Bey gibi şairler en güzel şiirlerini, bu dönemde yazmışlardır. Zati ilk şöhretini bu dönemde kazanmıştır.¹

II. Bayezid harem-i hümayun gılmanlarından olan Fethî Hüdâyî'nin yaşadığı dönemin sosyal, siyasal ve kültürel faaliyetlerinin bilinmesi, onun eserinin anlaşılması

¹Giriş bölümü hazırlanırken "Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, İstanbul 2007, s.118-125; Mine MENGLİ, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2006, s. 101-102; Nihat Sami BANARLI, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, MEB Basımevi, İstanbul 1997, s. 414-419; Bir Heyet Tarafından Hazırlanan *Mufassal Osmanlı Tarihi*, Şehir Matbaası, C. II, İstanbul 1958, s. 612-715." künyeli kaynaklardan yararlanılmıştır.

bakımından önem taşımaktadır. Şairin eserinde yaşadığı dönemin izleri görülmektedir. Bu izlerin onun yaşadığı döneme dair bazı hususları açıklayacağı fikrindeyiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

FETHÎ HÜDÂYÎ'NİN HAYATI, KİŞİLİĞİ VE SANATI:

HAYATI

15.yy. şairi olan Fethî Hüdâyî hakkında elimizde bulunan bilgiler yetersizdir. “Sicill-i Osmânî” ve “Atâ Tarihi” dışında şair hakkında fazla bilgiye ulaşamadık. Bu kaynaklar dışında ulaştığımız kaynaklarda yer alan bilgiler de yukarıda zikrettiğimiz iki eserden alınmıştır. Biz de şair hakkındaki bilgileri 1306 şiirini tespit ettiğimiz divanından elde ettiğimiz ipuçları doğrultusunda vereceğiz.

Sicill-i Osmânî 'de şair hakkındaki bilgi şöyledir:

“Sultan Beyâzîdî Sâni kölelerinden olup Sultân Süleymân Hân'a lala olmuştur. Vefâtında Bâli Paşa'ya defnedildi. Şuarâ dandır.”²

Tayyârzâde Atâ'nın, “Atâ Tarihi” adlı eserinde Fethî Hüdâyî bahsi şöyledir:

“Enderunî Kenan Hüdayî Bey'in Kerime-i Muhtereme-i Beyâzîd Hânî Hümâ Sultan Cami'ine Tarihi:”

“Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün”

*“Yapdı bu câmii Hümâ Hatun
Bint-i İskender-i zamân ol mâh*

² Mehmet Süreyya, *Sicill-i Osmânî yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye*, c.4, İstanbul (1308-1315), s.83

Hak kabul ide gösterüp didâr

Kıla mahşerde şefaât ana ilâh

Didi anın Hüdâyî tarihin

Mescid-i ümmet-i Resûlullâh” (910)³

Nâil Tuman “Tuhfe-i Nâilî” adlı eserinin birinci cildinin 246. sayfasında “1024/Hüdâyî” başlığı ile şaire yer vermiş, şairle ilgili bilgilerine de yukarıda alıntı yaptığımız iki eserden ulaştığını belirtmiştir.⁴

Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi “Hudâ’î (?-1506 ds.) maddesinde onun hakkında yazılanlar şöyledir:

“Dîvân şairi. Adı Kenan Hudâ’î Bey’dir. Enderunludur. 2. Beyâzîd’in kölesi, Kanunî Sultan Süleyman’ın lalasıdır. Dîvân’da ikinci Beyâzîd’in kızı Hümâ Sultan Camiine yazdığı tarihle 2. Beyâzîd için yazılmış beş kaside vardır. Şiirlerinde Hudâ’î ve Fethî mahlaslarını kullandı. İçinde 1410 parça şiirin bulunduğu düzenlenmemiş Dîvân’ının bir nüshası MK. Yz. FB 256 numaradadır. Şair Bali Paşa Câmii haziresinde medfundur.⁵”

Bâlî Paşa Camisi’yle ilgili kaynaklarda caminin Fatih’te Hüsrev Paşa Türbesi yakınında olduğu, yapımının 910/1504 tarihinde tamamlandığı belirtilmektedir. Cami’nin adı zamanımıza kadar rivayetlerle gelmekle birlikte kitabesinde Bâlî Paşa’nın ismi geçmemektedir. Buna karşılık kitabede karısı olduğu söylenen Hümâ

³ Tayyârzâde Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi (Tarih-i Enderun) Bayraktar Matbaası, 1.Baskı c.5, İstanbul 2010, s.107*

⁴ Nail Tuman *Tufhe-i Nailî*, MEB Yayınlar Dairesi Nüshasından Tıpkı Basım, c.1, Ankara 1999, s.246

⁵ Müjgan Cumbur, Hüseyin Ağca, *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Pelin Ofset, c.5, Ankara 2004

Hatunun adına rastlanmaktadır. Hümâ Hatun da kitabede “bint-i İskender-i vezir” olarak zikredilmektedir.

Halbuki bazı kaynaklarda Hümâ Hatun’un Sultan İkinci Bâyezîd’in kızı olduğu yani Bâlî Paşa’nın padişahın damadı olduğu yazılıdır. Esasında Sultan Bâyezîd’in Hümâ Sultan adında bir kızı vardır. Fakat kitabedeki sarâhat Hümâ Hatun’un Bâyezîd’in kızı değil, belki kızının İskender Paşa’dan olma kızı olduğu ihtimalini akla getirmektedir. İskender Paşa’nın padişahın damadı olduğuna dair bir işarete de tesadüf edilmemiştir. Adı ancak tevatürle gelen Bâlî Paşa Antyalıdır. Enderundan çıkmış ve ümerâdan olmuştur. Daha sonra Sultan Bâyezîd’in saltanatı başlarında Kubbe veziri olmuş, 900/1494’te de vefat etmiştir. Caminin inşasına sağlığında başlanmış, ancak vefatından sonra tamamlayan karısı Hümâ Hatun olmuştur. Antalya’da da bir camisi olan Bâlî Paşa, vefatından sonra caminin yanındaki türbesine gömülmüş ve daha sonra Hümâ Hatun da yanına defnedilmiştir.⁶

Fethî Hüdâyî Dîvânı’nda Hümâ Hatun Camisi’ne yazılmış bir medhiye bulunmaktadır. Methiye “Medh-i İmâret-i Şâh” başlıklı olup Bâyezîd’e yazılmış üç kasideden sonra yer almıştır ve şair şiirde caminin mimari özelliklerini dile getirmiştir. Şair, camiye Mescid-i Aksa’ya benzetmiş, sağında ve solundaki dersanelerden bahsetmiştir. “Âlî makam, darü’s-selam olarak vasıflandırılan caminin yanında firdevs bile hücre gibi kalır” diyen şair, manzumenin tamamında bu muazzam yapıyı anlatmıştır. Methiye divanda 346 numara ile kayıtlıdır.

Zihî cāmî⁶ ki ne düşmiş münāsib Mescid aqşāya
 Felekden a‘ lî kubbesi içi taşu kim aqşaya
 (346/1)

İki yanında mināre ne çıkmış ‘arşa ol vare
 O sağda solda dersḥāne yapılmış kḥbbe çü fezāya
 (346/2)

⁶ İ.Aydın Yüksel, “Osmanlı Mimarisinde II. Bâyezîd Yavuz Sultan Selim Devri” İstanbul Fetih Cemiyetinin 83. Kitabı Osmanlı Mimarisi Serisi, C.5, İstanbul 1983, s.180

“Hadikat’ül Cevâmî” adlı eserde Bâlî Paşa Camisi’ne yazılmış tarihin Sultan Bâyezîd’in harem-i hümâyun gılmanlarından Hüdâyî Kenan Bey’e ait olduğu ve onun da Bâyezîd Han’ın evladının evladı Sultan Süleyman’ın veladetinde lala tayin edildiği yazılıdır.⁷

Ayrıca “Osmanlılarda Lalalık Kurumu” adlı çalışmasında “Kenan Ziya Taş” “Padişah Olan Şehzadelerin Lalaları” adlı bölümde Kenan Hüdâyî Bey’in I. Süleyman’ın lalası olduğunu yazar.⁸

Bütün bu bilgiler ışığında kesin olarak ne zaman doğduğunu ve ne zaman vefat ettiğini bilmediğimiz şairin İkinci Bâyezîd devrinde yaşadığını , Kanuni Sultan Süleyman’a lalalık yaptığını, Bâlî Paşa Camisi’ne düşürdüğü tarihten 910/1504 yılında hala hayatta olduğunu düşünebiliriz. Fakat Mimar Sinan “Tezkiretü’l Bünyân” ve “Tuhfet’ül Mimârin” de Bâlî Paşa Camisi’ni kendi eserleri cedveline almıştır. Halbuki Yavuz’un devşirmesi olduğunu söyleyen ve bunun da en erken 1512’lere rastlaması ihtimal dahilinde olan Sinan’ın , Bâlî Paşa Camisi’ni yapması imkansızdır. Böylece Sinan’ın ancak bir tamir yaptığı veya en ileri ihtimalle binayı yeniden inşa ettiği akla gelmektedir. 910/1504 tarihli kitabenin de teberrüken konulduğunu düşünebiliriz. Fakat öyle de olsa, Sinan’dan sonra yaşamış olan Evliyâ’nın ve Ayvansarâyî’nin , caminin ilk şeklini bilmesine imkan yoktur. Burada yine bir ihtimali zikretmenin yerinde olur kanaatindeyiz. 953/1546 tarihli İstanbul Vakıfları Tahrir Defterinde 1254 numaralı vakıfta “vakf-ı cami-i Bâlî Paşa” maddesinde şu ibare mevcuttur: “Vakıf hayatta olup ve usul-i evkaf dahi mukarrer ve malum olmadığı ecilden tafsil olunmadı.” Henüz Hoca Üveys mahallesinde gösterilen caminin kitabesi her ne kadar 910/1504 tarihini taşımakta ise de 953/1546’da vakıf’ın hayatta ve vakfiyesinin hala tespit edilememiş olması ve bu tarihte Sinan’ın takribi sekiz senelik Mimarbaşı olduğu göz önüne alınırsa, belki de

⁷ Ahmed Nezih Galitekin, *Hadikat’ül-Cevami(İstanbul Camileri ve Diğer Dini- Sivil Mimari Yapılar*, İşret Yayınları, İstanbul 2001, s.105

⁸ Kenan Ziya Taş, “*Osmanlılarda Lalalık Kurumu*”, Berikan Yayınevi, Ankara 2014, s. 150

caminin ikmali veya vakfiyesinin geç tespiti sebebiyle Sinan'ın Camiyi kendine nisbet etmiş olduğu düşünülebilir.⁹

Metinde geçen bazı yer adları şairin yaşadığı dönem hakkında fikir sahibi olmamıza yardımcı olmaktadır. Aşağıdaki beyitler şairin, Osmanlı'nın Rumeli'de Sofya'da egemen olup Anadolu'da da beylikler dönemine son verdikten sonra hakimiyeti tamamen ele geçirdiği bir dönemde yaşadığını doğrulamaktadır. Bu da tarih olarak 1428'li yıllara tekabül etmektedir. Şairin yazdığı bu beyitler bize onun Osmanlı'nın Anadolu'da beyliklere hakim olduğu dönemden sonra bu şiiri söylediğini düşündürmektedir.

Rûm ilinde Sõfiya Anaṭõlda Germiyân
Rûmda daḡı o yaylaḡ şehri Sivâs eyledi
(742/16)

Aydın Saruḡan Ḳarasi kim bulara rûsvâ
Menteşede ol Beḡin Milas Mûlas eyledi
(742/17)

Şairin yaşadığı dönemin aydınlatılması bakımından divanda geçen tarihi kişilikler de onun yaşadığı dönem hakkında bize yol göstermektedir. Bâlî Paşa Cami'si ve daha da önemlisi şairin II. Bâyezîd'e yazdığı beş kaside onun yaşadığı dönemi anlamamıza yardımcı olmakla birlikte divanda defalarca hicvedilen İbrahim Paşa, **İbrahim Paşa**'yla birlikte adı geçen **Molla Kadıasker Fenârî**, **Umur Bey**, **Kara Hasan** gibi isimler bizi şairin yaşadığı döneme götürmektedir.

Çandarlı İbrahim Paşa,1429 senesinde vefat etmiştir. Osmanlı veziriazamıdır.1406'lı yıllarda Bursa kadısı olarak görev yapmıştır. Fetret Devrinde bir süre Edirne kadılığı yapmıştır. Daha sonra İstanbul'a gönderilmiş, fakat burada

⁹ İ. Aydın Yüksel, *Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid Yavuz Selim Devri*, C.5, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul 1983, s.181.

bulunduğu sırada Çelebi Mehmet'le anlaşarak , Bursa'ya geçmiş ve onun hizmetine girmiştir. Kara Timurtaş Paşazade Umur Bey'in vakfiyesinden onun 1402'de Çelebi Sultan Mehmed'in ikinci veziri olarak hizmet gördüğü anlaşılmaktadır. 1421'den sonra II. Murad'ın veziriazamı olmuştur. Yeni padişahın Gelibolu'ya asker sevkinde ve Mustafa Çelebi'yi yakalayıp öldürmesinde büyük rol oynamıştır. II. Murad **İbrahim Paşa**'yı devrin **kazaskeri Molla Fenarî**'nin de tesiriyle Hacı İvaz Paşa'ya tercih ederek, onu devlet işlerini idarede rakipsiz bırakmıştır. İbrahim Paşa Fetret Devri sonunda Anadolu'da dağılan beyliklerden bazılarını da Osmanlı hakimiyeti altına toplamayı başarmıştır. Bu bilgi yukarıda şairin beyliklerle ilgili söylediklerine yaptığımız yorumlarla da uyusmaktadır. ¹⁰

Mustafa Çelebi vakasiyle İstanbul'un II. Murad tarafından muhasarası ve padişahın kardeşi küçük Mustafa Çelebi isyanı bastırılarak tehlikeli bertaraf olduktan sonra II. Murad Dîvânda bulunan Vezir-i azam İbrahim ve Hacı İvaz Paşa'larla Kara Timurtaş Paşa oğulları olan Umur, Ali, ve Oruç Beylerden müteşekkil beş kişilik Dîvân Heyetini ikiye indirip, İbrahim ve Hacı İvaz Paşa'ları Dîvânda bıraktı ve üç kardeşten Umur Bey'i Germeyanoğlu Yakup Bey'e elçi yolladı. Oruç Bey'i Beylerbeyi ve Ali Bey'i Saruhan Valisi yaptı.

Bu vak'ada Dîvânda kalan iki vezir yani İbrahim ve Hacı İvaz Paşa arasında nüfuz rekabeti başladı, meşhur kazasker Molla Fenari , Hacı İvaz Paşa aleyhinde işe karıştı. Hacı İvaz'ın padişah aleyhine askerle gizli münasebette bulunduğu Sultan Murad'a duyuruldu. Üst elbisesinin altına zırh giydiği söylendi, filhakika bir gün Dîvânda yahut bir gezinti esnasında Hacı İvaz Paşa'nın elbisesinin altına zırh giymiş olduğu görülerek padişah bunun sebebini sordu. O da askerden korktuğu için zırh giydiğini söylediğinden verilen haberin doğruluğuna inanan Sultan Murad, bu fedakar ve değerli vezirin gözlerine mil çekti.

¹⁰ Münir Aktepe, *Çandarlı İbrahim Paşa Maddesi*,TDV İslam Ansiklopedisi, C.8, İstanbul 1993, s. 213-214

Hacı İvaz Paşa'nın Dîvândan bu suretle ayrılması üzerine İbrahim Paşa rakipsiz olarak bütün işleri eline alıp vefatına kadar tam bir nüfuz ile devlet işlerini idare etti.¹¹

İvaz Paşa'ya yapılan haksızlık kadılarının eleştirildiği bir manzumede şöyle geçmektedir.

Kafirler olmasun kâdî direm ben
Bulardan Hâk degül râzî direm ben

Ki sanma olalar bular müselmân
Olara eyle rafîzî direm ben

Görinür hâlleri hâdden taşra
Degül ol sözi ki mâzî direm ben

Cehennemden aşğa ol derekât
Maqâm-ı gayye vü lâzî direm ben

O koyup dutmaya ne kim o Hâkdur
Yaraşur aña 'İvâzî direm ben

Hilâf-ı şer'î mesâ'ili gözler
İder Hâkdan ol a' râzî direm ben

O rişvet virene himmet Hüdâyî
Müselmân olmaz ol kâdî direm ben

Divanda İbrahim Paşa için yazılmış, hiciv tarzında altı şiir bulunmaktadır. Bunların hepsinde Paşa ağır bir şekilde eleştirilmiştir.

¹¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Çandarlı Vezir Ailesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 50-51

İy paşa teñgri düşmeni ‘ aceb ki iş etdüñ ki sen
Ol vaqf u şart bozması degül neden gördün hasen

İtmez bu etdüğüñ senüñ münkir münāfiķ ola ger
Mürted ü mülhid ħurūfi dehrī bu yā o yol kesen
(732/1,3)

Zemīne zāyi‘ oldı o vaqf u şart arada
Dād **İbrāhīm Paşadan** kim o şerde muħrikādur
(632/6)

Molla Fenârî için yapılan eleştiri de şöyledir.

Monlā-yı ‘ asker ķādî ‘ alî **Fenârî** țarrārî
Lā-yenfā ‘ *ilm ħāşılıñ* olduñ bu dünyā cerrārî

Şöhret ü cāhıla yolın dutduñ sen anı ki şevāb
İlme ‘ amel yok fāide dīne ‘ ayāndur źarārî
(809/1,2)

Yukarıda verdiğimiz bilgilerde ismi geçen İbrahim Paşa ve Molla Fenârî ile aynı dönemde yaşayan “*Umur Bey*” divanda imaratının tahrip edilmesi münasebetiyle anılmaktadır. Divanda onunla ilgi 17 beyitlik hiciv türünde yazılmış bir manzume bulunmaktadır. Burada geçen Umur Bey’in de Timurtaş Paşa’nın oğlu Umur Bey olduğu kanaatindeyiz.

“Umur Bey’in Bursa, Bergama ve Biga’daki vakıfları için değişik tarihlerde düzenlediği vakfiyeleri ve vakıf kayıtları vardır. 843 Zilkadesinde (Nisan 1440) hazırlanan en eski tarihli vakfiyeye göre Umur Bey, Bergama’da yaptırdığı medreseye müderrisin ve talebelerin yararlanması amacıyla bazı Arapça eserler, Bursa’daki camisine cemaatin okuması için otuz üç cilt Türkçe kitap vakfetmiştir. Bu

vakfiyede vakfettiği kitapların kesinlikle medrese ve caminin dışına çıkarılmamasını istememiş, cami müezzininin günlük 1 akçe ücretle aynı zamanda hâfız-ı kütüb olarak görev yapacağını belirtmiştir. Umur Bey'in Bursa'daki camisinde bulunan koleksiyonunda daha ziyade cemaatin ilgilenebileceği konuları içeren kitaplar mevcuttur. Cami vakfiyesinde kitapların adlarının sayıldığı bölümün başlığı da "Kütübü Türkiyye"dir. Koleksiyonda yer alan birkaç Türkçe tefsir ve fıkıh kitabının yanında Kısas-ı Enbiyâ, Tezkiretü'l-evliyâ, Şir'atü'l-İslâm, Va'znâme, Zikrû'l-mevt, İksîrî Saâdet, Sirâcü'l-kulûb, Fütûhu's-Şâm, Târîhî Taberî gibi eserler dikkati çekmektedir. Koleksiyonda İskendernâme, Dîvân-ı Âşık, Merzûbânnâme gibi Türk edebiyatının ilk devir ürünlerinden birkaç kitap da bulunmaktadır.

853 (1449) tarihli Arapça bir vakıf kaydında ise Umur Bey, kitaplarının rehin alınmadan kimseye ödünç verilmemesini ve asla Bursa dışına çıkarılmamasını istemektedir. Umur Bey'in kitaplarıyla ilgili üçüncü vakıf kaydı, 857 (1453) yılında vakfettiği Enfesü'l-cevâhir adlı tefsirin son sayfalarında görülmektedir. Umur Bey bu vakıf kaydıyla, kitaplarının babasının mescidiyle imaretinde muhafaza edilmesini ve imaret şeyhinin hâfız-ı kütüb olarak da vazife yapmasını istemiş, daha önceki vakfiyesinde mevcut bazı şartları değiştirmiş, "altmış pâre kitapları"nın adlarını teker teker saymış, muhafazası, kullanılması ve kontrolüyle ilgili bazı şartlar koymuştur. Vakfettiği kitaplar babasının imaret mescidinde muhafaza edilecek, bu kitaplardan mescidde ve imarete bulunan talebeler faydalanacaktır. Burada kalmayan diğer talebeler ise emin kimseleri kefil gösterip kitaplardan yararlanabilecektir. İmaret şeyhinin koruması altında olan kitaplar altı ayda bir kontrol edilecektir.

Umur Bey hazırlattığı son vakfiyesiyle bir araya topladığı bütün vakıflarına son şeklini vermiştir. Bu vakfiyenin biri taş üstüne kazılmış iki nüshası vardır. Cami kapısının iki yanına yerleştirilen taş vakfiyeden anlaşıldığına göre Umur Bey'in son düzenlediği vakfiye 859 Muharreminde (Aralık 1454 - Ocak 1455) Arapça olarak yazılmış ve aynı yılın Cemâziyelâhirinde (Mayıs-Haziran) önemli kısımları Türkçe'ye tercüme edilerek taş üstüne kazılıp yerine konulmuştur. Taş vakfiyenin çeşitli tarihlerde araştırmacılar tarafından yapılmış neşirleri vardır. En son ve en doğru okuyuş Ekrem Hakkı Ayverdi'ye aittir. Vakfiyenin Arapça düzenlenen 861

(1457) tarihli orijinal nüshası bugün İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet yazmaları arasında bulunmaktadır . Bu nüsha Bursa Kadısı Molla Hüsrev'in tasdikini ve imzasını taşımaktadır. Arapça vakfiyede Umur Bey, vakfiyesinin arkasında isimleri yazılı kitapların faydalanabilecek herkese vakfedildiğini belirtmekte ve bu kitapları muhafazaya memur edilen mütevellinin arzu edenlere istedikleri kitapları verip geri almasını şart koşturmaktadır. Ancak Arapça vakfiyede sayıları 300 cilde ulaşan kitapların nereye konulacağı açıkça belirtilmemiş , bu konuya Türkçe taş vakfiyede bir açıklık getirilmiştir: “Ve kitaplarım tafsil ile vakfettim. Amma camiden taşra çıkmaya.”

Değişik tarihlerde düzenlediği vakfiyelerinden ve yaptığı vakıf kayıtlarından anlaşıldığına göre Umur Bey, kitaplarından buldukları müessese içinde faydalanılmasını arzu etmekte ve onlardan yararlanmak isteyen yabancı kimselerin sebebiyet verebilecekleri zarara karşı kefil ve rehin sistemini getirmektedir. Umur Bey'in vakfiyelerine, vakıf kayıtlarına kitapların korunması, kullanılması ve kontrolüyle ilgili birbirinden farklı, bazan da çelişen şartlar koyduğu görülmektedir. Muhtemelen bunun bir sebebi, Osmanlı Devleti topraklarında henüz kütüphane kurma konusunda bir geleneğin teşekkül etmemiş olmasıdır. Umur Bey, yirmi yıla yakın bir süre içinde kütüphanesine dair birkaç düzenleme yapmış, bu arada kitaplarının sayısını 300 cilde çıkarmıştır. Muhtemelen bu sayı sonraları daha da artmıştır. Nitekim Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi'nin Ulucami bölümünde Umur Bey'in 861 (1457) yılında vakfettiği bir kitap bulunmaktadır. Umur Bey Kütüphanesi bir bütün halinde günümüze ulaşmamıştır. Kütüphaneye ait bazı kitaplara Bursa Eski Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi'nde mevcut çeşitli koleksiyonlarda rastlanmaktadır.¹²

¹² İsmail E. Erünsal, TDV İslam Ansiklopedisi 2012, *Umur Bey Kütüphanesi Maddesi*, c.42, s.159-160

‘ Aceb zulme ki uğradı **Umur Begüñ** ‘ imārātı
 O mescidler kapandı gördü kabādur ibārātı
 (1206/1)

Ne deyüben ne añalum ol **İbrahim Paşa** zālīm
 Sebeb oldı ħarābına o yıqmağa imārātı
 (1206/12)

Ķādīlıqla o ‘ imāret ki cem‘ oldı o bir yerde
 Göreler ittifak olsa ele giren o cürātı
 (1206/13)

Ķanı virilen ol taqrır ‘ aceb gizlendüñ ne sır
 Ķādī қаім-мақām müdbır kim etdiler o şirātı
 (1206/14)

Ķādī қаім-мақām ħerif biri birin ider ta‘ rıf
 Ķarāmilerdür iy ħerif qoparurlar fetārātı
 (1206/15)

Biri birinden ilerü degüldür hıç biri geri
 Ebālis bularuñ piri iderüñ şetārātı
 (1206/16)

Metinde geçen **Kara Hasan** ise **İbrahim Paşa’nın musahibidir**. Adı geçen Kara Hasan yaptığımız araştırmalara göre kesin olmamakla birlikte Üsküplü şair **Zârî’dir**. Metinde Kara Hasan adının geçtiği beyit şöyledir:

Mişli degül kâfirde anuñ dağı k’ol gelmiş degül
 Virdi ħarāba eyle kim muşāhibüñ Kara Ħasan
 (732/2)

Şair Zârî için Latîfi Tezkîresi şöyle der:

“ Karaca Hasan oğlu adıyla tanınır. Merhum Necâfi ’nin “döne döne” redifli gazeline eşsiz bir nazire söyleyip güzel manalar yakalamıştır. Matlavı budur.

Matla: Kemerî kuçmaga ol sîmberi döne döne

Der-miyân etti nice sîm ü zeri döne döne¹³

Döne döne redifli gazelin sahibi asrın önemli şairlerinden olan Necâtî Bey, kasidelerinden çok âşıkane, sade ve samimi gazelleri ve II. Bâyezîd'in şehzadeleri olan Abdullah ve Mahmut için yazdığı mersiyeleri ile tanınmıştır. Necâtî Bey klasik şiire hakiki şiir edasını veren ilk büyük şairlerden olup ünü her tarafa yayılmış ve devrin ileri gelen şairleri tarafından üstad olarak tanınıp hürmet görmüştür. Necâtî Bey'in atasözleri, deyimler ve halk tabirlerine olan düşkünlüğü ve onları şiirde kullanmada gösterdiği başarı , onun edebi kişiliğinin en göze çarpan yönlerinden biri , belki de en belirginidir. Şiirde atasözü ve deyimleri kullanmak Necâtî Bey'de doruğa ulaşmıştır. Hakkında bilgi veren kaynakların hemen hepsinin , onun, şiir dilinde atasözlerini anlatım aracı olarak, kullanan eski şairlerimizin başında geldiği konusunda görüş birliği içerisinde olduğu görülmektedir.

Necâtî Bey'in güzel ve ince hayallerle dolu şiirleri kendisinden önce gelenlerin ve çağdaşlarının çoğunda olduğu gibi , Farsça şiirin tesiri yerine , kendi müşahadelerinin ve bunları ince bir şekilde işleyen şair ruhuyla zekasının damgasını taşır. Latîfî, onun şiirleriyle Osmanlı şairlerinin yüz suyu olduğunu, Aşık Çelebi de İran şairlerinin bizde, kendileri ayarında şair bulunmadığı yolunda kınayıp laf atarak yaralayıcı sözler söylemelerinden bizi Necâtî Bey'in kurtardığını ifade ederek , onu bizde ilk orijinal şair olarak göstermiştir.

*Devrindeki şairlerden başka, 16. asırda yaşamış olanlar da Necâtî Bey'e büyük bir hayranlık beslemişlerdir. Şiirlerine sağlığında olduğu gibi ölümünden sonra da nazireler söylenmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse Necâtî Bey , dışa dönük, müşahede ve terkip kabiliyeti fevkalade , dünya zevklerine mütemayil, dili - **ÖZELLİKLE TÜRKÇE KELİMELERİ, TABİRLERİ VE ATASÖZLERİNİ**- bütün imkanlarıyla kullanan bir şairdir.¹⁴*

13 Mustafa İsen, *Latîfî Tezkiresi*, I. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 1999, s. 486.

14 Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, İstanbul 2007, s.(134-135)

Bütün bunlardan sonra Zârî ve Necâtî Bey'in çağdaş olmaları, şairin şiirlerindeki bazı özelliklerin mesela, şiirin dil özellikleri, Türkçeye ve Türkçeciliğe verdiği önem, divandaki yerel söyleyişlerin Necâtî'ye benzemesi; şairin II. Bâyezîd devrini görmüş olması, ona yazdığı kasidelerinin bulunması, bize Fethî Hüdâyî'nin 15. asır şairi olduğu fikrini vermektedir. Şairin divanında yer alan tarihî kişilerin 15. asırda yaşamış olmaları, hepsinden ziyade eserinin dil ve anlatım özellikleri bakımından baştan sona Eski Anadolu Türkçesinin ses ve şekil özelliklerini taşıması, divanda kullanılan arkaik kelimeler, 16. asrın başında hayatta olduğu söylenen şairin esasen 15. asır şairi olarak değerlendirilmesi düşüncesini kuvvetlendirmektedir.

Şair, açıkça sünnî olduğunu ifade etmiş, Hz. Muhammed'e olan bağlılığını da her fırsatta dile getirmiştir.

O sünnî cemâ'at üzre bu Fethî
Ne sözi var okudur bu ceberden
(401/7)

Şair, şiirlerinde yaşadığı dönemin toplum hayatını etkileyen önemli olaylara yer vermiştir.

“1494 ve 1502 de Avrupa'dan yayılan iki veba salgını Osmanlı topraklarında pek çok insanın ölmesine neden olmuş ve yıllarca sürmüştür. Aynı yıllarda korkunç bir kıtlık yaşanmıştır. 50 dirhemlik bir ekmek İstanbul'da bir altına kadar çıkmıştır. Rumeli topraklarına birkaç yıl yağmur düşmemiş, ürün alınamamıştır. “Fukara aç, zengin muhtaç” deyimini o yıllarda söylenmiştir.”¹⁵

¹⁵ <http://osmanli-imparatorlugu.blogspot.com.tr/2012/08/Sultan-II-Bâyezîd.html> E.T. 20.12.2016

Yaşadığı dönemdeki kıtlığı şair şiirinde şöyle işler:

Hüdâyî kıdlık görmüş kim cânı andan ürkmiş
Nicesi fikr etmesün gözedür ol düşüye
(867/7)

Allâh Allâh kim görmüş cümleler muhtâcdurur
Mahlûkuñ hâlin bilürsin ger o toğ ger acdurur
(2/1)

Fethî Hüdâyî, gördüğü kıtlıktan etkilenmiş ,bu sebeple aç gözlü insanları, yiyip yiyip doymayanları, kursağının aldığından daha fazla yiyip görgüsüzlük edenleri alaylı bir üslupla eleştirmiştir.

Şiirlerinde kadın ve erkekler hakkındaki düşüncelerine de rastladığımız şair, kadın ve erkeği içlerinde dert bulundurmaları sebebiyle ele alır. Bu dert tabii ki de Dost'un derdidir. Eserde tek hevesi Allah olan aşıklar, bîkâr olarak nitelendirilir. Onlar dünyanın mal, mülk , hevâ ve heveslerinden bîkâr olmuşlardır. Evli olup olmadığını bilmediğimiz şairin hevâyî gönlünde elinde bir piyale, yanında güzel bir eş ile nehir kenarında yaşama arzusu vardır. Bu beyitte evlenme arzusunda olduğunu düşündüğümüz şair, akıllı insanın iki kadınla uğraşmayacağını da ifade etmiştir.

Derd olıcağız kişide er ola yâhûd dişide
‘Işq kelîmüñ gör ne işde geñsüz başın şalmaz n’idem
(497/6)

Çün oldı dost hevâsı vü dostdan heves
‘Âşık olanlar evli mi nite ki ol bekâr
(575/3)

‘ Aceb hevāda gōñül ki Hüdāyî anmazu uş
 Piyāle āb-ı revān u güzel bir eş gözedür
 (1189/7)

Cennet nedür ol hūri anuñçün yā ‘ arūsı
 Kim dünyā ol dü arusı ‘ ömri geçe zindānla
 (943/2)

Divanda musikiyle ilgili manzumeler çoktur. Bu da bize şairin musikiye ilgisi olduğunu düşündürmektedir. Türk sanat müziğinin hemen hemen tüm makamlarının adlarını şair şiirlerinde ustalıkla kullanmıştır.(Bkz. “Divanda Mûsikî ile İlgili Unsurlar). Bir beyitte de şair kopuz çaldığını söyler.

Ele aldum düzetdüm uş kopuzum
 Arabama koşup gitdüm öküzüüm
 Çala çala gideriken oaa
 Ki çiynerken uğurlatdum şakızum
 (67/1,2)

KİŞİLİĞİ

Şairin kişiliği tasavvufla yoğrulmuştur. Fethî Hüdâyî, dünya ve dünyayla ilgili olan hiçbir şeye meyletmeyen bir Hak âşıkıdır. Şair, Hak nuru olarak nitelendirdiği Kur’anla amel etmiş, onu sinesine çerağ yapmış, Allah’ı meth etmeyi her daim O’nu söylemeyi daha da ötesi yaratılmış olan her şeyde O’nun varlığını ve birliğini anlamayı kendisine amel edinmiş, bazen bir rind, bazen bir miskin, bazen bir mümin, bazen bir ehl-i mana, bazen bir derviş, bazen bir melamet ehli bazen de şair kimliğiyle karşımıza çıkar. Şairin manzumelerini konu bakımından değerlendirecek olursak, dünyanın geçiciliğini ve ona bel bağlamamanın önemini anlatan manzume sayısının çokluğu hemen göze çarpar. Fethî Hüdâyî, erenlerin toprağına yüz sürmüş, onlardan himmet almış bir miskindir. Erenlerin sözü kulağına girdiğinden beri

kendini miskin olarak nitelendiren şairin bundan sonra miskinliği gitmiş ve gafletten uyanmıştır.

Erenler himmetinde Fethî **miskîn**

Haqquñ medhîni idüben şakırum

(668/7)

Şiirlerinde kendisini bahri olarak değerlendirmiş, aşk denizindeki seyrini, oradaki çağlayışlarını, katre iken umman olma özlemini, Hakk'ı arayışını, tam bir derviş edasıyla anlatmıştır.

Şükr Haqqa ki her demde o biñgez

Bu **dîli** bil anuñ **çağlayış**ıdır

(514/15)

Bahrî olup taldum yine ben 'ışkuñ ol deryāsına

Kim ne gühere düş oldum bahrî ol 'ummānda yok

(40/4)

Göyne göyne derdile uş ağlaram

Deryā oldum 'ışkıla ne çağlaram

(697/1)

Şair, dostun tecellisini uman, onun hüsnüne hayran bir dervîştir:

Ben ol **dervîşüm** ki hüsne hayrān

Tecellî dosta karşı ikbāle geldüm

(774/5)

Fethî Hüdâyî, melâmî meşreptir.

Uş **harâbât ehli oldum** kim melâmet ' âleme
Hâlümü bilen ki bildi bilmeyenler taşlar
(806/3)

Yaralıdur yüregüm ol yâr elinden nideyüm
Kim melâmet oldum uşda ' âr elinden nideyüm
(909/1)

Ehl-i harâbâtır:

Hârâbât ehli olmuş uşda Fethî
O halk içre bugün **rindâne geldüm**
(114/7)

Bu **Hüdâyî ol harâbât ehli oldı** faqrı var
Şöhreti elden koyupvan ol yeren yersün beni
(1116/7)

O, seyr ü sülûku derd-i ser edinmiştir:

Ne idüğüm ol niyyetüñ neye yetişdi rü'yetüñ
Seyr ü sülûkda fikretüñ eylemişsin derd-i ser
(519/2)

Şair, erbâin ve halvete girdiğinde Hak'tan ayrı olmadığını söyler.

Bu Fethî ayru degül eyle Hâkdan
Ne erba'în ü halvet girdüğümde
(424/7)

Ariflerin sohbeti şairin gözünü ve gönlünü açmıştır.

Derddaş oldum ' ârifler şöhetine
Erişdi cânım uşda şıhhatine

Açıldı göñlüm ü gözüm ki bildüm

Degindüm añlarun ma' rifetine

(226/1,2)

Şairin, divanında kadılar ve kadı nâibleri ile ilgili olarak söylediklerinden hareketle, onun ölümü bile göze alma pahasına adil olanı savunan, haksızlıklara tahammül edemeyen, yapılan haksızlıklara göz yummak yerine, onları dile getirmeyi yeğleyen, **cesur ve pervâsız** bir karakteri olduğu söylenebilir.

Kafirler olmasun kâdî direm ben

Bulardan Hâk degül râzî direm ben

Ki sanma olalar bular müselmân

Olara eyle râfîzî direm ben

Görinür hâlleri hâdden taşra

Degül ol sözi ki mâzî direm ben

Cehennemden aşğa ol derekât

Maķâm-ı gayye vü lâzî direm ben

(1118/A 1,2,3,4)

Şair, cesaretin yanında **doğruluğa** da önem verir. Daima sözün doğrusunu söylemekten yanadır. Doğru sözlü olan yalana başvurmaz.

Kem sözüñ aşlın faslın ol bilür

Râst sözlü söylemez söz egrisin

(167/3)

Her ki ma' nîden haberdârdur olar

Ŧoğrısın söyler sözüñ ol Ŧoğrısın

(167/4)

İlim ve akıl ile ilgili fikirlerini de ifade eden şair için **ilim sahibi olmak** çok önemlidir. İlim sahibi olmaktan çok daha da önemli olan okuduğumuz ilimle amel etmektir. İlimsiz amelin faydası yoktur. Şair kendi ifadesiyle ilmini arttırmış ve ledün ilmine vakıf olmuştur.

Hüdâyî nazm u sözde vü ma' nî düzedür
 Haqîkî 'ilmi ledünden 'ayân beyân işidür
 (1184/8)

Öğrendiği ilmi yaptığı işlere uyarlamayan insanları eleştiren şair, kendisi için de bir telkinde bulunup "**ke meseli'l-himâr**"a benzememesi için kendisini uyarır.

İy Hüdâyî 'ilme 'amel eyle ki gördüñ dutanı
 Şakın ki benzetme işüñ ke meseli'l-himârına
 (1377/7)

Düşünceye önem veren **düşünce ile konuşma arasında bağlantı** kuran Fethî Hüdâyî, konuşurken her sözün düşünülerek söylemesi gerektiğine inanır. Düşüncesiz insana adam demez ve onun ölümüne de üzülmez.

Kim gerekdür kişye fikr eylemek
 Fikrile her sözi gerek söylemek
 Ol fikrsiz olana âdem demegil
 Öldügiçün sen aña gam yemegil
 (149/3,4)

Şair, **cömertliğe** de büyük önem verir. Sehâvetin bir sanat olduğunu düşünen şair, cömert olmayanların müslüman olsalar bile cennete giremeyecekleri fikrindedir. Oysa kafir de olsa cömert olanların cennete gitme ihtimali vardır.

Saḥî kâfire cennet ol ümîd var

Baḥl̄ müslim kıla ṭamuda qarār

(721B/2)

Tevâzû sahibidir. Onun nazarında hiçbir millet hor nazarla bakılmayı hak etmez. İnsan olan kılık ve kıyafetiyle övünmez. Şair, koyun kuzu derisini kürk etmeyi dilemez(520/7). Çünkü kadrini yüksek görenler için lanet vardır.

Kim gerekdür cümle ḥalkla şulḥ ide

Ḥod nazarla bakmaya her millete

(184/8)

Şöhret baña nedür ki faḥr idem

Ṭon u ṭay u cübbe vü destār için

(616/6)

Fethī her kim kadrini gördi yüce

Etdi ḳabül kendüye ol la' neti

(703/7)

Şair için **emek ve çaba** çok önemlidir. Çalışma ve çalışmanın önemine değinen şair, bunu Kur'an'dan bir ayetle de destekleyerek insanoğlunun kesbe göre meritebe alacağını söyler.

Kesbine göre bulur ol meritebe

Kesbini bilmeyen olur ḥar tebe(h)

(404/15)

Fala itibar etmez. Tabiatı **felsefeye yatkın** olan, gamsız, düşüncesiz, kaygısız insanlardan uzak durulması gerektiğini savunur.

Ḥüdāyīye şerī' at caddesi hoş

Degül ol maḳşūdı fālī remilder

(866/7)

Rızā-yı Hakkı Muhammed nite bula o kişi
 Felāsife o tabāyi^c olandan kaçā diyen
 (669/6)

İnsanda **hırs olmamalıdır**. Hırs kişiyi tuzağa düşürür. Nitekim kurdun ve kuşun faka tutulma sebebi tanedir.

Kişide hırş ki olsa dāma düşürür anı
 Nite ki kurd o kuş dāne sebeb faķ için
 (816/2)

Şairin bir başka kişilik özelliği de **sabırlı olmaktır**. Şairin sabır için yaptığı yorum gülü sevenin dikenine de katlanmak zorunda olmasıdır.

Taḥammül-i ferec irür kişiye
 Gül isteyen ḳabül ider dikenin
 (94/6)

İbadet etmenin önemini her fırsatta dile getiren şair, **gönül yapmanın ibadetten de önemli olduğunu söyler**. Kabeyi ziyaret her ne kadar güzel olsa da gönüle girmek, gönül yapmak hacılıktan daha üstündür. Gönül yıkanın gönlü de huzur bulmaz.

Kimisi yermek gerekmez kimde ne var kim bile
 Ol gönülleri yıkanuñ gönli ağrıyan olur
 (33/5)

İkiyüzlülüğe de karşı olan şair, riyayla yapılan amellerin Hak katında kabul olmayacağını söyler.

Biñ biñ ^c amel ki Fethī riyāyla ḳılsun
 Degül ḳabül ḥaḳḳına Hakkā sayılmaya

Fethî Hüdâyî, **edepli** olmaya büyük önem verir.

Saña Fethî direm ki dur beri gel
Edeb şakla yürüme edepsüzün
(61/7)

Şair **sağlığa** da önem verir. Her biri ayrı işleve sahip olan organlarımızın kıymetini bilmek gerekir. İnsanın maneviyatına önem veren şair, **beden temizliğini** farz ibadetlerle bir tutmuş hatta, onu farz ibadetlerden yeğ görmüştür.

Hâcc u zekât şavm u şalat farzdur o
Yeg cenâbetden tahâret alduran
(670/2)

Kerem sahibi olmak ve **insafli** olmak da şairin önem verdiği kişilik özelliklerindedir.

Didiler inşaf o imân yarusı
Kılur anı müselmānuñ arusu
(1073/6)

Keremsiz ehli kıra taşā beñzer
Sözi savı anuñ savaşa beñzer

Gerekdür hüsni hulk evvel ki kerem
Ki Hakkā kılduğı insān o mükerrrem
(1073/14,15)

Bir mesnevîde **iyilik** ve kötülükle ilgili fikirlerini beyan eden şair, iyiliğin insan için büyük bir erdem olduğunu söyler ve kendisini kötülerden uzak tutması için Allâh'a dua eder (1157). İyi niyetli olmanın ve iyiliğin önemini de vurgulayan şair, insan olanın kendi için istediği şeyi başkaları için de isteyecek kadar iyi niyetli olması gerektiğini söyler.

Yavuz şanuyı koyuban eyü şanu ideler
 O kendüye yararunı ide o halka yarar
 (1379/6)

Kanaat ve **tevekkül** sahibi olan şair için Hakk'ın imtihanının da bir haceti vardır: *“Her şerde bir hayır olduğunu anlayabilmek.”*

Tevekkül eyle Fethî kıl kanâ' at
 Gerekdür açluğunu ol toğa gör
 (123/9)

Kim ne bilsün 'âkil olan 'âşıkuñ ol hâlini
 İmtihândan hücjeti var etdügi şer kârı gör
 (1372/4)

SANATI

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nın orijinal bir özelliği şairin şiirlerini numaralandırmış olmasıdır. Şair, şiirlerini birden başlayıp 1410'a kadar numaralandırmıştır. Fethî Hüdâyî, divanını sadece numaralandırmakla da kalmamış, yazdığı manzumeleri yüzer yüzer de gruplandırarak her yüz manzumeden sonra başladığı yeni manzumede kaçınıcı şiire başlayacağını şairâne bir üslupla ifade etmiştir. Orijinallik olarak nitelendirdiğimiz bu özellik sadece 200, 400 ve 1400'üncü manzumelerde görülmemektedir. 300'üncü manzume metin eksik olduğu için tarafımızdan tespit edilememiştir. Bütün bunların yanında 501, 601, 1101, sayılı manzumelerde şair, birlik fikrinden bahs etmiş, kullandığı sayılar ile metnin ana temalarından biri olan **“birlik (vahdet)”** konusunu, bir başka deyişle şekil ile muhtevayı, sanatkârane bir tarzla bir potada eritmeyi başarmıştır. Diğer manzumelerin başlangıcı ise şöyledir:

Ki bahrî oldum uş uşda deñizlerden **yüze** geldüm
 Getürüp sözleri dile o dür gibi dize geldüm
 (100/1)

Girü yüzden berī uş **bire** geldük
 O **birleyüp** Hâk'ı tekbîre geldük
 (102/1)

Tamām **beş yüzden aşdı altı yüze**
 Daķīķī ma' nevīler geldi söze

Bu **beş yüzi tamām** ki bunda kılduķ
 Ol **altı yüze** qalem ele aldük
 (500/1,2)

Girü başlayalum **birden** dutalum
İkiligi koyup **bire** yetelüm
 (501/1)

Tamām oldı vü **biş yüz altı yüze**
 Uş ebyātı getürdik nazma düze
 (600/1)

Başladıķ **birden** yine **yedi yüze**
 Vechi ma' nī gelüben gör ne göze
 (601/1)

Ne başlandı **sekiz yüz evveline**
 Tamām oldı **yedi yüz** uş biline
 (701/1)

Sekiz yüzde ki söz oldı tamāmī
Doķuz yüze kim oldı ol ikāmī
 (801/1)

Bine irdi uş **tokuz yüz sürülüp**

Ol raqam uş rabīṭaya urulup

(901/1)

Girü **biñ bire** yetürdük bu fikri

Düzetdük **biñ bire** dilde o zikri

(1001/1)

Yüze geldüm ıışq deñizin gezerem

Baḥrī oldum dürlerini süzerem

(1100/1)

Ol ki **birdi** söylerem ol **birdür** ol

Cümle işe eyle ki **qādirdür** ol

(1101/1)

Geçüp **yüzü yüzü yüzden** dönüldi

Ol üç yüze iki yüzden gönildi

(1201/1)

Girü üç yüzdenü dört yüze geldük

Deñizlerden güherler süze geldük

(1301/1)

Tasavvufî Kişiliğinin Şiirine Yansıması:

Derin bir iman ve inanç sahibi olan şair için tasavvuf; Allah, birlik, varlık, yokluk, aşk, yaratılmış olan her şey hakkındaki derin bir algı ve anlayıştır. Dünya Allah'ın her türlü kudretini gösteren bir gözgüdür (aynadır). Her şey Allah'ın elindedir. İnsanı ona ulaştıracak olan en büyük güç "AŞK"tır. Öyleyse aşk onun yazma ve konuşma sebebidir. Şaire beyitlerini art arda, yerli yerince sıralatan "AŞK"tır.¹⁶ Onu söyleten Hak'tır. Yoksa şairin söz söylemeye mecali yoktur.

Gör Hüdâyî dīvāna beytleri kim nazm idüp

Yerli yerince anı ' ışıkla eyle yazar

(1049/7)

Fethî görüñ bugün kim ' ışık duruban söyledür

Beytleri düzüp eyle kim kıovalan eyledi

(141/7)

Getürdi ma' nileri ol dilüme

O Hâk söyletmese anı dimezdüm

(172/7)

İy Fethî söyleden saña o Hâkdur

Seng-i sözde ne oladı mecâlüñ

(163/11)

Bir Hak âşıkı olan Fethî Hüdâyî şöhret peşinde olmadığını, söz söylemesinin şöhret için olmadığını şöyle dile getirir:

Fethî ne söyler sözleri degüldür o şöhret için

Eyle kim ol gerekdürür söyledügi hoş hâkana

(402/7)

¹⁶ Başka örnekler için bkz.(170/7), (172/2,3)

Fethî Hüdâyî, şiiirlerini erenlerin himmetiyle dile getirdiğini söyler. Onun şiiirleri derunidir. Bu derinliğin, içtenliğin sebebi de erenlerin nazarıdır. Onun beyitlerini düzenleyip doğru bir şekilde bir araya getirmesini sağlayan erenlerin himmetidir.

Erenler nazar[1] irdi bu Fethîye degül ğayrı
Deründan ol sözi söyler ki beytleri çatageldüm
(51/7)

Erenler himmetinde uşda Fethî
Ki beytleri düzüben uz iderüm
(49/7)

Şair yazma sanatını tasavvufî kişiliği ile birleştirmiş, pek çok beyitte de bunu dile getirmiştir. Allah'ın cemalinin vasfını yazmak için eline kağıt alan Fethî Hüdâyî'nin elinde kağıt tutuşuvermiştir:

Ele aldum yazam vaşf-ı cemâli
Dutuşdı Fethî elinde varağa
(108/7)

Şair, hayret halini bir kağıda yazıp haşiye eylemiştir.

Bu Fethî hayret ol hâlûñ ne söyler
Yazup kağıda eyledi hâşiye
(133/9)

Şairin hüzünlü halini söyleten kavaldır. Ney gibi delikli bir alet olduğu için kaval da aşığın hüznüne ortak olmuştur. Şairin gönlü birdenbire sükûn bulmaz. Kaval, onun bu hâlini dile getirir. Bir kaval gibi hüzne gark olmuş şair gönlündekileri nazma getirip derdini söyler.

Eyle ki derdile ki sen Hüdâyî nazma sâz söz idüp
 Bir dem degül ki sâkinî dilüñ kaval mıdur
 (1354/7)

Allah şairin sadece yüzünde gözünde degil, fikrinde, sözünde ve gönlündedir. Onda bedenen ve ruhen ne varsa hepsi Allah'ı anlatır. Aşk, şairin görüntüsüne degil akıl ve ruhuna da sirayet etmiştir. Çünkü o kendisinde degildir. Böylece gönlünü yola getirmeyi, divanını tamamlamayı başarmıştır.

Degül bir yüz gözümde ol ne fikrümde sözümde ol
 Degülüm kendözümde ol düzetdüm ben dil ü dīvān
 (1388/6)

Fethî Hüdâyî, beşeri aşkı terennüm eden şairlerden olmamış, ilahî aşk şairi olmayı tercih etmiştir. Onun şiirlerine baktığımızda tamamıyla beşeri aşkı anlatan tek manzumeye bile rastlamayız. Birkaç manzumesinde sevgiliye ait güzellik unsurlarının kullanıldığı görülmekle beraber , bu unsurlar da dinî veya tasavvufî anlam ifade edecek şekilde işlenmiştir.

Ƙıymeti taşdı cevāhir ma‘den-i sīm zer ü zāhir
 Görklü Muḫammed ol tāhir şa‘id ‘aynı kaş hilāle

Yüzi ol ayuñ bedridür rüşen güneşüñ sedridür
 Dīnüñ imānuñ şadırıdur kim dimezem ol ālıla

Ol zülfi sünbül rühı gül dişleri dürr sözi uşul
 İşideni ider o kul gözleri ol ‘amālla
 (1389/10,11,12)

Şiirlerindeki sade üslup ve samimi edanın yanında şiirler konu olarak değerlendirilecek olursa, tasavvuf felsefesiyle söylenmiş gazeller çoğunluktadır. Aşk ve hayranlık şiirleri de çoktur. Fethî Hüdâyî'nin aşkı ve hayranlığı her şeyi kün

emriyle yaratan Allah'adır. Şairin tüm gafletlerinden ayılıp, Allah'ın yarattığı her şeye ibretle bakmayı ve bunlarda yaradılışın manasını görmeyi nasihat eden hakimane bir üslubu vardır. Şairliğinin bu yönünün anlaşılması için eserinden bir "ibretname" bir de "nasihatname" örneği verilmiştir.

"İbretname" başlığıyla yazdığı şiir şöyledir.

Cihānı ol degül kim bākī dutdı
Ne hāsıl etdi andan kim ol ütđi

Çanı hük-m-i Süleymān cinn (ü) inse
O tācı tahtı verdi yile yitdi

Çanı Zülkarneyn (ü) İskender-i Rüm
Ferīdün (u) Çarūn Şeddādı netdi

Çanı Ādem şafiyullāh nebī
Dāvūd halīfe idi ol da gitdi

Çanı Mūsā ki kelīmullāh idi
Habībullāh ki birlige o bitdi

O mi' rācı "kābe kavseyne" irdi
Burāğı Cebrā'il tartup u dutdı

Görindi maşşūda ki eyle anda
Haqqūñ nuri añı kim eyle örtđi

Ne irdi ol maşşām-ı Maşşmūda gör
Şefā' at himmetin Haqqdan ol etđi

Didi *levlāk levlāk* Hāḡ aña kim
Cemī' i maḡlūḡı anuñçün dörtdi

Küfr ḡaranluḡın dutmışdı ' ālem
Bu yeryüzünden eyle kim arıtdı

Getürdi biş vaḡt namāzı Hāḡdan
O şer' -i İslāmı nice yürütdi

O ḡacci şavmı řalātı zekātı
Ki farz olanı Hāḡdan ol belürtdi

Şıdı ḡaçlarını kāfiri kırdı
O řeyḡānuñ yerini ol ḡarıtdı

Şerī' at ü ḡarīḡat ü ḡakīḡat
O ma' rifet sözini kim var etdi

Hüdāyī ḡanı bularuñ varı o
Bilürseñ bu nařıḡat saña yetdi

(1115/1-15)

“Nasihatname” tarzında yazdıḡı bir şiir de ařaḡıdadır.

Gel řerī' āt yoluna bařıḡıl ḡadem
Her ki sūfī ola görmez o nidem

Vir zekātı kıl namāzı tut oruc
Kim müselmān olana olmış ki borc

ḡuvveti yetene gerek ' ömr hāc
Yetmeyenlere degül borc vire bāc

Nihānī gözle vü baqma maḥreme
Çün qadēm başduñ girdüñ iḥrama

Şübhi koğıl helālin gözlegil
Ol imāmlar yolını sen izlegil

Fetvāyı qo taqvāsını sen düriş
‘İlletile olmayan yegdür her iş

Komaduñ ḥalkı neler eylesün
Seni her kim söylerise söylesün

Niyyetüñ olsun u ḥayra hem sözüñ
Ḥulqıla hem meskenetde gör özüñ

Buğz u kibr ü o ḥasedden kaçā gör
Buḥl u ‘acebi ol yabaña şaçā gör

Dünyā cem‘ itmek saña ḥod perdedür
Çok fesādı sevmesinüñ yerededür

Olsa helāl ḥarcı ḥayr odur
Olmasa kim daḥı ol ḥayr odur

Ol heşāb virmek geñez mi kişiyē
Toğrı olsa erkek ü ger dişiyē

(570/4-12)

Bazı şiirlerinde çizdiği tablolar okuduğumuz şiiri gözümüzün önünde canlandıracak kadar realisttir. Divanda “bahariyyat” adı altında yer alan bahar tasvirleri onun şiirinin realist öğelerinin en güzel örneğidir. Şairin, diğer şiirlerinde de realist unsurlara rastlamak mümkündür. Şu beyitte şair, meclisi sadece anlatmaz,

onu bizim gözümüzün önüne de getirir. “Meclisin sakisi sonsuzluk cür’asını sunmuş ve tecellisiyle meclisi müşerref kılmıştır. Yarın aşkıyla mest olan şair, “dest-i kudret” olarak nitelendirdiği zevrakı elinde tutmuş, nifak ehli olan münkirin kendisini ayıplanmasını hiçe sayarak dostun cemali karşısında bülbül gibi şakıyıp durmuştur.”

Bahariyyat örneği:

Cihānı bezedi ol Hāḡ kim etdi eyle cinān
Girdi kıymeti ḡil‘at-i şeref ne buldı zamān

Ṭonandı cümle dıraḡtlar ḡūridi şan şalunur
Götürdi başını serv diler ki ‘arşda mekān

Çenār kıolları şalup ne açmış elleri uş
Göricek rakşa gelürler kim eyle şeyḡ ü civān

Ḳızul u aḡ u kırmızı şarı vü al u çiçek
Ki dutdı yer yüzün uşda nice tümen ü tümen

Gül ü benefşe vü nergis şāḡ u vezīr ü ḡadem
Zerrin nilüfer ü sākī şunar şarāb u meyān

Çemen döşendi vü ḡızra semen semeni döküp
Yeeler o ‘arūsa olup ki dutdı dīvān

Ne geldi kıuşlar o dile düzüldi nā‘me-i sāz
O ḡamdi Hāḡḡa iderler ki dutma şekki ḡümān

Sular ki oldı revān o selsebīl içinde
ḡayātı cāna virür ḡoş görür ki rūḡ-ı revān

(1408/1-8)

Kaynaklarda Kenan Hüdâyî Bey olarak geçen şair hem Hüdâyî hem de Fethî mahlaslarını kullanmıştır. İki mahlas kullanması onun şiirinde dikkati çeken bir başka özelliktir. Divanında baştan sona kadar Hüda'yı ve O'na olan aşkını anlatan şaire elbette ki Hüdâyî'den daha çok yakışacak bir başka mahlas yoktur. Kullandığı mahlaslar için şairin eserinde yaptığı değerlendirme şöyledir:

Kendi ifadesiyle Hüdâyî diye bir pire intisab ettiğini onun yanında yamalı bir hırka giydiğini söyler.

Giyerem tâc u hırka vü tâcı yamayup
Hüdâyî pîrüm ol şeyhânesinden
(371/3)

Bu Hüdâyî ol Hüdâyîlerden o
Kim yetişdi himmeti billâyıla
(838/7)

Allah yolunda çektiği tüm zorlukları perde perde geçerek O'na ulaşmaya çalışan şair, Allah'ın Fettâh isminin de yardımıyla zorlukları bir bir aşmaya çalışmış, Allah'a ulaşmaya çalışırken yaptığı yolculukta da kendisine Fethî lakabı uygun düşmüştür. Allah'ın "Fettâh" ismini gönlüne getirdiğinden beri şairin kalbini kudret anahtarı açmıştır.

O Fetḥî ide ki Fettâh perdeleri
Ki râst gele bu Fetḥîye laḳabdan
(232/7)

Getürdi Fetḥînüñ fettâḥ diline
O kudret miftâḥı ḳalbinde aşdı
(771/7)

Şairin divanında geçen eser isimleri onun edebi kimliğinin oluşmasında kendine kimleri örnek aldığıının bir göstergesidir. **Şairin divanında geçen eser adları** şunlardır:

Fethî Hüdâyî, daha eserinin başında **Mantıku't-Tayr**'dan etkilendiğini açıklamıştır. İnsanoğlunun daha hayattayken dünyevi isteklerden vazgeçip ölmeden önce ölmek , Allah'a kavuşmak ya da onda yok olmak fikirlerinden bahseden bu eser şairin diline tercüman olmuştur.

Gör ki Fethî Mantıku't -Tayr dilinden söylenür
Tûfî bülbül kumrı añağı dürrâcdurur
(2/11)

Fethî Hüdâyî, tasavvufun temel unsurlarından biri olan sır sözcüğünü açıklarken Şebüsterî'nin "**Gülşen-i Râz**" adlı eserini zikretmiştir. Eser divanda "sırların sırrı" ifadesiyle anılmıştır. Bu eser şairin yaşadığı dönemde Şeyh Elvan Şirâzî tarafından manzum olarak Türkçeye kazandırılmıştır. Şirâzî'nin de eserinde zamanın halk ve aydınlar dilinde yaşayan Türkçeye yer vermesi, Yunus Emre Türkçesi ve Dede Korkut kelimelerini kullanması, musikili ve raksan söyleyişlerinin olması Fethî Hüdâyî'nin bu eserden haberdar olduğu fikrini kuvvetlendirmektedir. İster Şebüsterî'nin isterse de Şirâzî'nin dilimize çevirdiği manzum eserinden bahsetsin şairin eserinde fazlaca yer verdiği "sır" mefhumu açıklarken "**Gülşen-i Râz**" adlı eserden etkilendiği muhakkaktır. (Bkz. Muhtevâ -"Sır")

Girü ol Gülşen-i Râz sırrına bak
Ne sırdur kim o sırruñ sırrına bak
(87/1)

Onun divanında yer alan bir başka eser ismi de "**Varka ile Gülşah**" tır. Şair kendisini "bende", yüce Allah'ı da "Şah" olarak nitelendirdiği bir beyitte kendisi için "Varka", Allah için de "Gülşah" istiarelerini kullanarak eserin hem manzum hem de mensur olduğunu dile getirmiştir.

Benüm bende kim oldur şâh bu Varçaya odur Gülşâh

Yazılmağınğa menşûra dīvân u deftere geldüm

(1286/3)

Şairin şiirlerinde Nusha-i Câmî'nin de etkisi vardır. Şairin yaşadığı dönemin padişahlarından olan *Sultan Bâyezîd* de Molla Câmî'ye olan hayranlığı ile bilinir. Kaynaklar, kendisi de bir şair olan padişahın Molla Câmî'ye olan ihsanını şöyle yazar:

*“Alim ve şairleri koruyan ihsanı ve sadakası bol olan Sultan Bâyezîd, 1503 senesinde bu husus için seksen altı bin akçe sarfetmiştir. Otuzdan fazla alim ve şaire maaş tahsis etmiş olan Sultan Bâyezîd Molla Cami'ye bin filori gönderirdi.”*¹⁷

Bâyezîd'in Molla Câmî'ye verdiği kıymeti Fethî Hüdâyî'de de görmekteyiz. Molla Câmî'nin meşhur eseri olan **Nusha-i Câmî** muteber bir kitaptır. İnsanoğlu bu kitaba kulak tutmalı onun dinleyicisi olmalıdır.

Kütüb ü mu' teber sen nuşha câmi'

Berü dut kulağun olğıl ki sâmi'

(1028/11)

Divanda dikkat çeken özelliklerinden biri de şairin bazı kelimeleri tekrar edip onlarla **kelime oyunu** yapması ve böylece bir ahenk oluşturmasıdır. Fethî Hüdâyî, **derd-derman**(26); **bende** (73); **dilara**(75); **dem** (57), (145); **derd**(235); kelimelerini parantez içinde numaraları verilmiş olan manzumelerde birden fazla anlama gelebilecek şekilde kullanmış ve sözün etkileyciliğini arttırmıştır. 26. gazelin tamamında **derd** ile **derman** kelimelerini kullanırken şair, **derd** ile **derman**ın aynı şey olduğunu anlatır.

¹⁷ Mustafa Cezar, Midhad Serdoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, C. 2, Şehir Matbası, İstanbul 1958, s.713

Düşmişem bir derde ben kim ne ola dermānına
 Kim yanup dutuşdum eyle bilmezem dermānına
 Dertdürür derd dertlünüñ ol derdine dermān olan
 Dertlü olanlar irer ol derdine dermānına

‘ Āşıķuñ ol dertdürür ki kim içinden ķanayan
 Cehd idüp sürüp yetürür irgürür dermānına

Şol ki anda yoķdur ol ‘ ışķ mübtelā ķalmışdurur
 Kim nola bī-cān u tenüñ derdine dermānına

‘ Āşıķ ol ma‘ şūķ yolında çekdügi cevr ü cefā
 Şanmañuz ķahrıdurur ol luţfidur dermānına

Derd-i bī-derd olanlar ne bilür derd ķadrini
 Derd anuñ derdi degüldür bile ol dermānını

Derde sen düşdüñse Fetĥī derdüñe dermān olur
 Derd ķazan dertdür saña ol derdüñüñ dermānına

(26/1-7)

Bir başka örnek gazel de şöyledir.

Dilārām dilemez ola dilārām
 Dilāram diler ol ki ol dilārām

Dilāramdur dili ārām iden ol
 Dilārāmsız ki olmaz ol dilārām

Dilārāmdur dilārāmdur dilārām
 Dilārāmdan dilārāmdur dilārām

Dilārāmla diler o dil ārāmı
Dilārāmdan dilārāmı dilerem

Dilārāmdur dili ārām iden ol
Dilārāmdan ğayrı ne dilerem

Dilārāmı gören buldı ol ārām
Dilārāmsız ki etmez ol dil ārām

Dilārām derdine düşdi bu Fethî
Dilārāmdur anuñ derdi dilārām
(75/1-7)

“Şair” kelimesi Fethî Hüdâyî Dîvânı’nda sadece bir tek beyitte geçmektedir. Sözünü nazım içre ifade eden şairin, sözünün manasını söylerken takındığı tavır rindanedir. Bu beyite göre rintlik şairde bulunması gereken önemli özelliklerdendir.

Şā’ iri gör kim ne nazmı nice kıılır tercüme
Hem telaffuz ma’ nîsi söylemegde rindedür
(1256/8)

Şair; Arapça, Farsça ve Türkçe yazdığını şöyle ifade eder.

Geliser dürlü ebyāt u maā’ rif
‘ Arāb u Farīs ü Türkī kelāmı
(801/2)

Divan “ebyat”, “eşar” ve “peyâm” dan oluşur.

Düzedür Fethî dîvânın eyle
Kim ebyāt u ol eş’ ar u peyāmı
(801/7)

Onun sözlerinin bir **usulü** vardır. Usül, yöntem, tarz, nizam anlamında kullanılmıştır.

Ĥüdāyī bunda olsun söz kim uş tam
Ki çıkmağıl ziyāde sen uşūlden
(1006/7)

Şiirlerini sade bir Türkçeyle söylemiştir. Bazı beyitleri tamamen öz Türkçedir. Pek çok beyitte de tamamen Türkçe olmasa da Türkçeleşmiş kelimeleri tercih etmiştir. Bazen de aynı beyit içinde Arapça veya Farsçasını kullandığı kelimenin mutlaka Türkçesini de beyite eklemiştir. Yaşadığı devrin sade ve samimi Türkçesini kullanmıştır. Çalışmamızın kafiye ve redif bölümünde de görüldüğü üzere incelenen şiirlerin rediflerinin Türkçe olanlarının diğerlerine oranının fazlalığı da bunun en büyük ispatıdır. Fethî Hüdâyî'nin 15.yy Türkçesinin sade ve samimi Türkçesiyle tabii bir halk söyleyişiyile kullandığı mısralar çoktur. Şiirinin dil özellikleri eserin “Dil Özellikleri” başlığında incelenmiştir.

Şairin Divanıyla İlgili Değerlendirmeleri:

Şair kendini Allah'a teslim ettiğini yani ona olan bağlılığını ve ona ulaşmak için yapmış olduğu talimi kaleme getirmiş ve divanını toplamıştır.

Ĥüdāyī oldu uş teslīm aña ki oldı bu ta' līm
Getürdi qaleme yazup dīvān içre anı dürdi
(1259/7)

Şairin divanını kime yazdığını ve kime sunduğunu tespit edemedik. Ama Fethî Hüdâyî beyitlerini ve sözünü bir araya getirerek divanını biri için yazdığını söyler¹⁸.

¹⁸ Başka örnekler için bkz.(132/6)

Bu Fethî birine dīvān o tertibîn ki itmekçün
 Yazup bir bir beyitlerin o sözini düzer ider
 (119/7)

Şair, divanını reyhân hattıyla derc etmiştir.

Fethî yazdı uş dīvānın derc idüp
 Hatt-ı reyhānla ele aldı dürmege
 (689/7)

Şairin divanında anlattığı şey kendi halinin vasfıdır. Bu halin en büyük özelliği de âşıklıktır. Onu söyleten aşk derdidir. Aşk hâlinin anlaşılamayacağı, anlatılamayacağı ve zorluğunu bilen şair bazen kendi kendine bunu niçin yaptığını sorar.

Bu Hüdâyî derd-i 'ışkdan kim beyânın nazm ider
 Vaşf-ı hâlün bu dīvānda eyledün başdan başa
 (1352/7)

Bu Hüdâyî eyle kim ol derdini dīvān kılup
 Vaşf-ı hâlin zıkr idüben söylenür dildârını
 (1343/7)

Çalem alup kağız üzre bu hâli
 Kılup dīvān o yazar etdügüm ne
 (422/6)

Kendini bir beyitte dâ'î olarak nitelendiren şair, Allah'ın bendesidir. Sadece onunla zindelenir. Dilinden onun fikir ve zikrini bırakmaz ve nazımla hoş bir divan yazar.

Hüdâyî dâ'î bende anuñile olur zinde
 O zikr ü fikri dilinde kıllur nazmıla hoş dīvān
 (1407/13)

Şairin divanında konu ayrımı yoktur. Hüdâyî kara ak ne varsa diline geleni söylemiş ve eserini yazmıştır.

Diline geleni Fethî ne söyler
 Dīvān etdi düzüp uş kara ağı
 (428/7)

Sözün Değeri

Şair sözün değerini bilmeyenlerden şikâyet ettiği bir beyitte , sözün kıymetini bilmeyenleri güzel bir benzetmeyle eleştirir.

Şağın sözi ki o nā-ehle dime
 Karınca kırşığı fil loğmana dar
 (62/15)

Sözün kısa olanı makbuldür. Ehli olmayan sözün aslını bilmez. Bu yüzden cahil olarak nitelendirilir. Sözden anlamayan için söylemek de söylememek de birdir. Ehli olmayan söyleneni anlamadığı için dilini tutar, ağzını kasar, konuşmaz. Cahilin sözüne karşı söz söylemek, kişinin sözünün yayını düzleştirir. Kısacası dilinin ayarını bozar. Böyle insanları ikna etmek de mümkün değildir. Çünkü onlar sözün ne açığı ne de susuzudur. Sözden anlayan arif, ondan anlamayan, sözü duyar duymaz dudağını ısırarak cahildir. Bir başka manayla da Fethî 'nin sözleri duyanları dudak ısırtacak kadar şaşırtır. Duyanı hayrete düşürür.

Diyeydüm sözi çok yeg ol muhtaşar
 Ki nā-ehli kıyında kıll ihtişār
 (440/1)

Ne bilsün o kim sözün aşlını

Cehāletile kim seni ol başar

(440/2)

Aña söylememekdedür ol söylemek

Dilini dutaru ağzın kaçsar

(440/3)

Yeter anda anuñ cevābı olur

Durup andanu kim varuban busar

(440/4)

Aña karşı gelmedenü gelmemek

Gelürseñ yayuñı verüben yaşar

(440/5)

Diseñ ma' rifetile ne qandursuñ

Ki Hāqqa söz için ne ac u suşar

(440/6)

Görür 'ārif olanlar o cāhili

Sözi söylese Fethī dışın ışar

(440/7)

Şaire göre söz, nâ-ehle söylenmez. Kişi söz söylemek için sözden anlayan, kendisi gibi düşünen bir kafadar edinmelidir. Söz onun manasını anlayanlar için vardır.

İy Fethī söyleme sözi nâ-ehle

İdiñmedüñ mi sen saña başdaş

(56/7)

Söz tamām oldı tamām añlayaña
 Ma' niden alubanı diñleyene
 (95/25)

Olur olmaz her insana söz söylenmez. Gereksiz yere konuşmanın yanlış olduğunu düşünen şair, gayet sade ve samimi bir dil kullanarak kendini ifade etmiştir.

Olur olmaza söz söylemeg olmaz
 Gerekmez şöbete eylemeg olmaz
 (1219/1)

Bir meta olarak değerlendirilen sözü ancak müşterisi olanlar alır.¹⁹

Diye o dürri cevherden sözi yeg
 O müşterī olanlar anı ala
 (127/6)

Şair, kendi sözünden anlayanların, ondan haz alanların âşıklık hâlini bildiklerini söyler. Onları irfan sahibi olarak nitelendirir.

Her kim bu Fethī sözünden añladı aldı o hazz
 O bilür ' aşık hâlini eyle kim ' irfāndurur
 (169/7)

Sözden anlamak arif işidir (126/6). Onun şiirinden anlayan anlaması gerekeni zaten almıştır. Anlamayanın da şair için bir önemi yoktur. Şair, böyle insanları şiirden yoksun kalmış; esirgenmemiş olarak değerlendirir.

¹⁹ Başka örnekler için bkz.(126/2), (167/1), (167/2)

Alan aldı bu ma' niden haber ol
 Kim almayan yıkup yerine görüñ
 (126/3)

Söz ancak onun sarrafı olanlar için değerlidir. Ekmekçi için taş ile gevherin bir farkı yoktur.

Bilür alur anuñ kim şarrafıdur
 Ne fark etmegciye gevher hâcerden
 (128/4)

Manadan anlamayan insan değildir. Hayvan sayılır.

Anuñ kim anlaması ma' niden yok
 Şayılır hayvâna degül beşerden
 (128/5)

Güzel sözden anlayan insanlar meyve veren ağaca benzer. Meyvesiz ağaç da odun sayılır.

Yemiş viren ağaçlar ma' nevîdür
 Olur odun yemişsüz ol şecerden
 (128/6)

Sözle İlgili Benzetmeler:

Divanda söz için kullanılan en yaygın benzetme incidir. Şair, mana denizinin bahrisi olmuş ve o denizin incilerini dizmeye çalışmıştır. Şairin inciye benzeyen sözlerinin yanında gerçek incinin hiçbir kıymeti yoktur²⁰.

²⁰ Başka örnekler için bkz. (119/6), (124/7), (126/1)

Ki bahri oldum uş uşda deñizlerden yüze geldüm
 Getürüp sözleri dile o dürr gibi dize geldüm
 (100/1)

Söylesen dürleri kim dürr nedür
 Söz dürrinüñ kıymetinde dürr nedür
 (105/6)

Şair, inciye benzettiği sözlerinin manalarını birer birer, uygun uygun, birbirine yakıştırarak bir araya getirmiştir. Onun manalı sözleri bir bülbülün gül bahçesinde gezerken ötüşüne benzer.

Ki ma' niler birin birin yaraşdurdum sözüñ dürrin
 Ötüp bülbül gibi uşda gülistāna geze geldüm
 (100/2)

Şairin sözlerinin tatlılığının şekere benzetildiği bir başka beyitte de söz tûtünin gıdası gibidir. Çünkü şeker papağanın konuşma sebebidir. Şairin sözleri de onu ağzına alanı papağan gibi tatlı dilli yapar, güzel güzel konuşturur.

Getürdüm tūṭiyile ol gıdāçün
 Kim açam tengini ol şand şekerden
 (128/2)

Şiirlerinin Kabul Görmesi:

Hüdâyî, cevher olarak nitelendirdiği sözlerini cevher dükkânına getirmiş ve onların kabul görmesini istemiştir. Bu beyitteki cevher dükkânı elbette ki şiir sohbetleri için toplanan şairler topluluğudur. Şairin bu isteği gerçekleşmiş, nitekim şair, baharın tasvirini yazdığını söylediği bir beyitte onun baharın kokusunu getiren şiirleri sayfa sayfa okunmuştur.

Getürdüm sözleri ol cevheriler
 Qabul it sözleri cevher dükkânın
 (94/2)

Hüdâyî yazdı bahâruñ o şemme ta' rîfini
 Nizâmı nazma getürüp oqundi şahife şahîf
 (1136/7)

Şiirlerinde Fahriye:

Fethî Hüdâyî kendi şairliğini metheder. Sözü tatlı söylediğini belirtir. Onun şiiri bal ile yağın karışımı gibidir.

İy Fethî söyledin sözi ne tatlı
 Qarışdurduñ ki yağı eyle bala
 (127/7)

Şairin sözlerinin tatlılığı şekerden denktir. Hatta şekerden daha da lezzetlidir.

Girü teng bağladum sözi şekerden
 Dağı lezzetlü cāna ol şekerden
 (128/1)

Fethî Hüdâyî'nin sözleri şevk vericidir. Gümüşten ve güherden de üstündür.

Ne sözlürdür kim ol şevk vericidür
 Gümüşden dağı ol yegdür güherden
 (128/3)

Şairin anlamlı sözlerinin yanında gümüş ya da altının hesabı yapılmaz. Dür ile güher onun sözlerinin yanında hiç kalır.

Görün Fethî o ma' nî sözini dir
 Getürmez şümâre sîm ü o zerde
 (128/7)

Getürür sözleri dürr ü güher ne
 Yeg oldur kim görünür ol çakıldan
 (1006/4)

Şairin bir tek sözü bile ibret verebilecek manadadır, sihirlidir.

Kim eyle ma' nî vü ' ibreti lafza
 Olındı inşâ vü şive sihr ile
 (602/5)

Onun şirlerindeki mana güneş gibi nurludur. Işığıyla çevresini aydın eyler. Pek çok gazelinde hikmet tarzı ifadeler bulunan şairin sözlerinin insanlara yol göstermesi tabiidir.

Ma' nîdedür güneşde nûr u çerâğ
 Aydın eyler şû' lesiyle çevresin
 (167/6)

Şair sözlerini mübarek ve uğurlu sayar. Sözlerine paha biçilemez.

Teberrükdür bu Fethî sözleri uş
 O kıymeti nedür aña bahâ ne
 (392/7)

Şair yazdıkça sözlerinin kıvamı da artmıştır.

Fethî miskînüñ nedür gör sözleri
 Kim yazulup geldi uş kertelenüp
 (467/7)

Bütün müşkillerinin hallolduğunu söyleyen şair, bu hâl içinde sözü uzun etmek istemez. Kısa söz söylemenin şairlik hünelerinden olduğu fikrinden hareketle bu beyiti şairin kendi şiirine yaptığı bir övgü olarak değerlendirmekteyiz.

Ki hâll oldı bu Fetḥī müşkili uş
Uzatmayup ki sözde uş kışaldum

(134/7)

Şiirlerinde Mânâ:

Onun şiirlerinde mana şekilden daha önemlidir. Şair, elinde divit kalemiyle şiirin anlamına dalmış ve beyitlerini yazmıştır. Şairin sözleri manasız değildir. Onları anlayıp bilmeyenlere mana dar gelir.

Ele aldum divīt kalem durup ma' nîlere ṭalam
Bu Fetḥī beytlerin uşda dīvān idüp yaza geldüm

(100/7)

Degüldür sözüümüz ola bi-ma' nî
Düşünmek ne o ger çün ü çerāya
(450/5)

Girü ma' nîdār geldi ol ma' nîdār
Alup bilmeyenlere ol ma' nî dar
(453/1)

Şekil, mana için vardır. Şair, harf ve savtın manaya kılavuz olduğunu söyler.

Göñülde ma' nî olup geldi dile
O ḥarf ü şavt oldı uş kulağuz
(461/8)

Şıfâtda zâtı kim ol gözlemiştir
 O harf ü şavtdan ma' nî izlemiştir
 (1397/13)

Mana “hûb” ve “lâtif”tir. Güzellikte bir huriyle eş değerdir. Huri gibi düşünülen mana görklüdür, münevverdir. Mana, huri gibi mülebbestir. Şair onu hilatle bezediğini söyler.

Eyle kim ma' nî vü her hûb u laţif
 Görkde münevver hürîdür bak yüze
 (601/3)

Ol mülebbes ma' nî kim hürî bigi
 Hîl' ât ile anı kim ben bezerem
 (1100/5)

Şekilden çok manaya önem vermek gerekir.

Sözlerüñ yegrekini ol düzede
 Ol degül harf ü şavtı gözede
 (693/10)

Dildeki ve gönüldeki mana Hakk'ın beyanıdır. Manadan bilenler didarın layıkıdır.

Gör imdi Fethî sen o dilde ma' nî
 İder Hâk beyânı dehânda lisân
 (776/7)

Hüdâyî bildüñise ma' nî yüzün
 Haķîķî ol dîdaruñ lâyıkı sen
 (1394/7)

Manadan haberi olmayan hayvandan sayılır. Ve şairin gözünde onun yeri zâl kalmıştır.

Ola hayvāndan vü zāl ala yeri
Kim olmayana ma' nīden haberi
(1007/10)

Onun şiirlerinin manası gül bahçesinin gül ile lalesine benzer. Bu teşbihin benzetme yönü tazelik ve hoşluktur. Şair, saz ve sözün perdesini aralamıştır. Divanında müzikle ilgili bir çok manzume yazmış olan şair, bu ikisinde de yol almayı başarmıştır.

Açıldı ol gülistān gibi ma' nī
Güli lāle gibi hoş tāze geldük
(1301/4)

O sāz u sözüñ vü ki perdelerin
Ma' nī itmege gör düze geldük
(1301/6)

Şairin Şiirin Şekliyle İlgili Düşünceleri:

Şair, şiiri ipekten elbisesi, elbisesinin üzerindeki parlak taşları ve başında tacıyla bir sultan gibi karşımıza çıkarır. Onun şiirleri dibacından tacına vezin ve kafiye ile tezyin edilmiştir. Şair, bu beyitiyle şiirlerine baştan sona kadar teknik bakımdan özen gösterdiğini söyler. Onun şiirleri bu bakımdan huri ve gelin gibi süslüdür(125/3).

Ne dībāc u muraşşā' lar yā ol tāc
Ki tezyīn eyleyūben anı yıgdum
(19/6)

Şair bir beyitinde de gazel nazım şeklinden bahsederek yazdığı gazelleri bir bülbül edasıyla şakıya şakıya dile getirmiş, virdini tamamlamıştır. Zaten divanda en çok kullanılan nazım şekli gazeldir.

Ne eyle gūyā bülbül bigi virde

Getürür dili ğazeli ovala

(399/4)

Eserleri hakkında bilgi sahibi olmadığımız şairin divanda kıssa ve destan sözüyle mesnevilerini kastettiği fikrindeyiz. Fethî Hüdâyî, bir bülbül gibi gülün karşısına geçmiş bülbüle olan aşkını uzun uzun destan eylemiştir.

Hüdāyīyüm bugün ki uş cihānda

Dīvānı kışşa destān oldum

(1011/6)

O bülbül bigi gül karşısına hoş

Ki kışşa destān uzar etdügüm ne

(422/5)

Şair, nesiri değil nazımı tercih ettiğini söyler. Şair, divanı içinde sevgilinin methini nazım ile yazmıştır. Onun şiirlerinde aşkın sırrı nazım ile derecelendirilmiştir.

Getürdüm çiçekler gibi ma' nī

Beyitler nazmda degül neşrile

(602/3)

Bu Hüdāyī ki görgil medhine yarūñ durup

Düzedür dīvānı içre nazmıla eş' arını

(1088/7)

Sırr-ı ʿışkdan bu Hüdāyī söylenür
 Nazmı içre anı endāz eyledi
 (1255/7)

Şekil ve mana hakkındaki değerlendirmelerden sonra şair, şekil ile mana arasında bağlantı kurar. Bu değerlendirmeyi de yine tasavvufi kişiliğiyle birleştirir. Şekil ile mana bir bütündür. Şekilsiz mana eksik ve parçalanmıştır. Harfler manaya sıfattır. Mana dileyen önce harfleri okumalıdır. Huruf; ilme'l yakîn, savt; ayne'l yakîndir. Mana ise hakka'l yakîndir. Huruf, savt, mana birlik içerisinde. Mana, harf ve savta dirlik olmuştur. Dünya da huruf ve savta benzer, ademoğluna düşen bu manayı okumaktır. (1028)

Şıfât oldı o ma' nînüñ hurûfi
 Dilerseñ ma' nî oğı gör hurûfi
 (1028/6)

Hurûfsız ma' nî uvandan bilinür
 Okınsa harf şavt ma' nî bulunur
 (1028/7)

Hurûf ʿ ilme'l-yakîn şavt ʿ ayne'l-yakîn
 Bil ol haqqe'l-yakîn ma' nî ol haqqın
 (1028/8)

Hurûf u şavt u ma' nî birlik oldı
 Hurûf u şavta ma' nî dirlik oldı
 (1028/9)

Hurûf u şavta beñzer iş bu ʿ âlem
 Görür ma' nîyi oğur iş bu âdem
 (1028/10)

Şiirlerinde Diğer Şairlerden İzler:

Fethî Hüdâyi'nin şiirlerinde yer alan bazı kullanışlar onda Mevlânâ ve Yûnus'un etkisi olduğunu düşündürmektedir. Şair “bahr” kelimesinin taşıdığı anlamları kuvvetlendirmek ve onun tasavvufi anlama geldiğini ifade etmek, önemini vurgulamak için kelimeyi ikili olarak kullanmaktadır: “Deryâ-yı ummân ,bahr-i ummân vb.” onun bu ifadelerinde **Mevlânâ** şiir geleneğinin(“cân-e cân”, “nur-e nur”...) etkisi kendini belli etmektedir.

Ne kıldı Hâk añı **deryâ-yı ‘ummân**

Kelâm-ı Hâk gelür emvâcî gibi

(470/6)

Gör ol **deryâyı ‘ummân** mevcin uşda

Çağıldamasını sen bu sâhilden

(1006/3)

Bahri olup taldum yine ben ‘ışkuñ ol deryâsına

Kim ne gevhere dūş oldum **bahr-i ol ‘ummân**da yoğ

(40/3)

‘Âşıkñ şuşuzluğını kıandırılmaz nesne o

Bahr-i ‘ummânı içerse eyle kim boş boş olur

(1143/4)

Yûnus Emre Dîvânı'nda “ahi” redifli iki manzume bulunmaktadır. Bu manzumelerde “ahi” kelimesi, Allah'ı seven, O'na ulaşmak için çırpınan, Hakk'a gönül veren talip gibi bir anlam ihtiva etmektedir. Yunus Hakk'ı ararken yaşadığı serüvenini ve kendi halinde dolaşırken erdiği sırrı anlatmış, dostu bu seyr halindeyken bulduğunu belirtmiştir. Yûnus, sonunda Allah'ın kendisinden ayrı olmadığını, kendi suretine can olanın Allah olduğunu anladığını ifade ederken “ahi” kelimesini samimi bir edayla “kardeş” manasına gelecek şekilde kullanmıştır.

*“İy yârânlar ben bu sözi uludan işitdüm ahî
 Anladum kendü hâlümi gözledim toğrı yolumu
 Duttum ulular eteğin Hazret’e ben yitdüm ahî
 Âşıkısan miskin Yûnus Hazret’e dutgıl yüzini
 Anlayana gevher durur söz sarrafa sattum ahî”*

*“Ben bende seyr ider iken aceb sırra irdüm ahî
 Bir siz dahi siz de görün dostu bende gördüm ahî
 Bende baktum bende gördüm benümile bir olanı
 Sûretüme cân olanı kim durur ben bildüm ahî”²¹*

Yûnus’taki bu ifadeler Fethî Hüdâyî’de de şu şekilde kullanılmaktadır. Verilen örneklerde ilk beyitte ahî kelimesi cehd içinde olması ve bu yüzden kendisine Hakk’ın nazarının degeceği inancından dolayı tasavvufi bir anlam içermekle beraber ,ikinci beyitte ise kelime daha çok kardeş anlamını düşündürmektedir.

Fethî saña gelgil āhî cehd içinde olgıl **āhî**
 Kim eyle kim şāhlar şāhı dege saña andan nazār
 (519/7)

Faqr u fağrı ihtiyar et iy **āhî**
 Kim āfātıdur bilinmek şöhretüñ
 (747/4)

Fethî Hüdâyî ile Yûnus arasında benzerlik olduğunu düşündüğümüz bir başka kullanım da “ac” kelimesinin kullanımıdır. Sözlüklerde “zavallı, biçare,hor ve hakir görülen kimse ” anlamlarında kullanılan miskin kelimesi tassavufta “kendisine hiçbir varlık tanımayan ,mahviyet sahibi derviş” anlamında kullanılmaktadır²². Yûnus’ta

²¹ Mustafa Tatçı, *Yunus Emre Divanı(İnceleme)*,H Yayınları, İstanbul 2008,s. 512-513.

²² Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayıncılık,İstanbul 2012,s. 251.

olduğu gibi Fethî Hüdâyi’de de “miskin” kelimesi aciz anlamında kullanılmıştır. Yûnus Emre “*Adumuz miskîndür bizüm*” diyerek kendisinin miskin olduğunu söyler. Ayrıca Yûnus Emre’nin mahlasının önünde “miskîn Yûnus” sıfatını kullandığı gibi Fethî Hüdâyi de mahlasından sonra miskin kelimesini kullanmıştır. Şairin şiirlerindeki şu örnek beyitler miskin kelimesini Yûnus ile aynı tarzda kullandığının delilidir.

Neylesün bu **Fethî miskîn** kim elinde nesne yok

‘Acz ile geldi şapuya uş durup yalvarısı

(154/7)

Erenler himmetinde **Fethî miskîn**

Haķķuñ medħini idüben řaķırum

(668/7)

‘Aceb ğuşşaya düşdi **Fethî miskîn**

Özinden görünür dünyâ serâyi

(754/7)

Bîçâre bu Hüdâyi **bende miskîn**

Hüdâdan ğayra görmezer o ķulluķ

(998/7)

Miskîn Hüdâyiyi göreñ ‘ibret kitabına baķup

Hikmet yazusından oķur ol hiceleri geķürür

(1406/7)

İKİNCİ BÖLÜM

DİVAN İNCELEMESİ

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda şairin baştan sona kadar kendisinin numaralandırdığı 1410 manzume bulunmaktadır. Divanda başta ortada ve sonda eksik varaklar mevcuttur. Bu yüzden 112 şiire ulaşamamıştır. Divanda “1306” şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 5'i de tamamlanmamıştır. Eksik bırakılmış olan 5 manzumeden bir tanesinin sadece matla beyti (727), bir tanesinin sadece makta beyti (731), bir tanesinin iki beyti (249), bir tanesinin üç beyti (80), bir tanesinin de sekiz beyti mevcuttur(1410). Aslında divanda 1418 manzume vardır. Şair 8 manzumede de aynı sayıyı iki defa kullanmıştır. Divandaki diğer manzumelerin beyit sayısı aşağıdaki gibidir:

A. DİVANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1. NAZİM ŞEKİLLERİ VE TÜRLERİ

1.1. KASİDELER

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda 39 kaside yer almaktadır.²³ Divanda yer alan kasidelerin beyit sayısına göre tasnifi aşağıdaki gibidir:

²³ **Kasideler:** 16, 17, 38, 39, 44, 45, 166, 185, 187, 343, 344, 345, 346, 347, 356, 413, 416, 417, 505, 514, 565, 584, 678, 714, 725, 742, 814, 898, 903, 925, 935, 1061, 1115, 1146, 1206, 1221, 1345, 1389, 1407

9 Beyit Olan Kaside:

185

10 Beyit Olan Kaside:

725

11 Beyit Olan Kasideler:

38, 347, 416, 814, 898, 1146, 1345

12 Beyit Olan Kasideler:

39, 45, 714, 925

13 Beyit Olan Kasideler:

187, 346, 356, 413, 1407

15 Beyit Olan Kasideler:

417, 505, 514, 565, 584, 903, 1061, 1115, 1221

16 Beyit Olan Kasideler:

16, 44

17 Beyit Olan Kasideler:

17, 678, 742, 1206

19 Beyit Olan Kasideler:

166, 344

21 Beyit Olan Kasideler:

345, 935, 1389.

32 Beyit Olan Kaside:

343

1.2. GAZELLER

Divanda gazel nazım şekliyle yazılan 1186 manzume vardır.²⁴ Gazellerin beyit sayısına göre tasnifi aşağıdaki gibidir:

²⁴Gazeller 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10,11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 63,64, 65, 66,67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102,103, 104, 106, 107, 108, 109,110, 112, 113,114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121,124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132,133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154,155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168A, 168B, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183,184, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204,205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239,240, 241,242, 243, 244, 245, 246, 248, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321,322, 323, 324, 325A, 325B, 326A,326B, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 348, 349, 350, 352, 353, 354, 355,357, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 365, 366, 367, 368A, 368B, 369, 370, 371, 372, 373,374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386,388, 389, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 415, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 446(matla beyti eksik), 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457,458, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473,479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502,503, 504, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 557, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 566, 567, 568, 569, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 582, 583, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 6145, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 673, 674, 675, 676, 677, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 715, 716, 722, 723, 724, 726, 732, 733, 734, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 796, 797, 798, 799, 800, 801,802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836A, 836B, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 582, 853, 854, 855, 856, 857,858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 899, 900, 901, 902, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 9011, 912, 913, 914, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 926, 927, 928, 930, 931, 932, 933, 934, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 966, 967, 968, 970, 971, 972, 973, 974, 976, 977, 978, 979, 980, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003,1004, 1006, 1008, 1009,1011, 1013, 1014, 1016, 1018, 1020, 1021, 1023, 1024,1026, 1029, 1034, 1035, 1036, 1038, 1039, 1040, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1059, 1060, 1062, 1063, 1064, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1111, 1112, 1114, 1116, 1117, 1118A, 1118B, 1119, 1120, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156A, 1156B, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187,

5 Beyit Olan Gazel:

590

6 Beyit Olan Gazeller:

126, 746

7 Beyit Olan Gazeller:

3, 4, 5, 6, 8, 9, 10,11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 40, 41, 42, 43, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 108, 109, 112, 113,114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 151, 152, 153, 154,155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 164, 165, 167, 168A, 168B, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 241, 243, 244, 245, 246, 248, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 325A, 325B, 326A, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337, 339, 340, 341, 342, 348, 349, 350, 352, 353, 354, 355, 359, 360, 361, 362, 364, 365, 366, 367, 368A, 368B, 369, 370, 371, 372, 373,374, 375, 376, 377, 378, 380, 381, 382, 384, 385, 386,388, 389, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 415, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 446(matla beyti eksik), 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 456, 457,458, 460, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473,479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 513, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 557, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 566, 567, 568, 569, 571, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 582, 585, 586, 587, 588, 591, 592, 593, 594, 595, 596,

1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1283, 1284,1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1327,1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1386, 1387, 1388, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1408 1409, 1410

597, 598, 600, 601, 602, 603, 605, 606, 607, 608, 609, 611, 612, 613, 614, 6145, 616, 617, 618, 619, 620, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 633, 634, 635, 636, 638, 639, 640, 641, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 673, 674, 675, 676, 677, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 715, 716, 722, 723, 724, 726, 732, 733, 734, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 743, 744, 745, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836B, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 859, 860, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 899, 900, 901, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 9011, 912, 913, 914, 916, 917, 918, 920, 921, 922, 924, 926, 927, 928, 930, 931, 932, 933, 934, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 953, 954, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 963, 964, 966, 967, 968, 970, 971, 972, 973, 974, 976, 977, 978, 979, 980, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 990, 992, 993, 994, 995, 996, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1006, 1008, 1009, 1011, 1013, 1014, 1016, 1018, 1020, 1021, 1023, 1024, 1029, 1034, 1035, 1036, 1038, 1039, 1040, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1051, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1059, 1062, 1063, 1064, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, , 1108, 1109, 1111, 1112, 1116, 1117, 1118B, 1119, 1120, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156A, 1156B, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309,

1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1386, 1387, 1388, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1409

8 Beyit Olan Gazeller:

27, 54, 103, 322, 357, 391, 583, 754, 923, 991, 1026, 1107, 1114, 1118A, 1184, 1327, 1359,

9 Beyit Olan Gazeller:

30, 33, 37, 64, 110, 121, 133, 172, 184, 205, 240, 326B, 332, 379, 400, 461, 504, 512, 572, 599, 610, 621, 622, 631, 632, 637, 806, 836A, 843, 858, 861, 902, 919, 962, 1052, 1060, 1130, 1173, 1256

10 Beyit Olan Gazeller:

503, 955

11 Beyit Olan Gazeller:

2, 67, 147, 163, 242, 338, 358, 383, 412, 455, 589, 872,

13 Beyit Olan Gazel:

1408

14 Beyit Olan Gazel:

961

21 Beyit Olan Gazel:

1

1.3. MESNEVİLER

Divanda 81 mesnevi bulunmaktadır²⁵. Mesnevilerin beyit sayısına göre tasnifi aşağıdaki gibidir:

7 Beyit Olan Mesneviler:

718, 721B

8 Beyit Olan Mesnevi:

88

9 Beyit Olan Mesnevi:

719

10 Beyit Olan Mesnevi:

247

11 Beyit Olan Mesneviler:

1113, 487

12 Beyit Olan Mesnevi:

720

13 Beyit Olan Mesneviler:

105, 159, 224, 351, 965, 1090

14 Beyit Olan Mesneviler:

580, 1010

15 Beyit Olan Mesneviler:

62, 363, 390, 404, 437, 447, 459, 474, 500, 560, 642, 662, 672, 963, 735, 795, 981, 989, 1005, 1007, 1012, 1017, 1019, 1022, 1031, 1058, 1065, 1073, 1098, 1099, 1326, 1397, 1398, 1399.

²⁵ Mesneviler 47,62, 88, 95, 105, 149,159, 178, 224, 247,351, 363, 387, 390, 404, 414, 429, 437, 447, 459, 474, 487, 500, 560, 570, 580, 604, 642, 652, 662, 672, 693, 717, 718, 719, 720, 721A, 721B, 735,795, 929, 952, 965, 969, 975, 981, 989, 997, 1005, 1007, 1010, 1012,1015, 1017, 1019, 1022, 1025, 1027, 1028, 1030, 1031, 1037, 1041, 1050, 1058, 1065, 1073, 1081, 1089, 1090, 1098, 1099, 1110,1113, 1121, 1282, 1326, 1385, 1397, 1398, 1399.

16 Beyit Olan Mesneviler:

429, 1110, 1282.

17 Beyit Olan Mesneviler:

149, 414, 604, 652, 997, 1025, 1028, 1050, 1385.

18 Beyit Olan Mesneviler:

1081, 1121

19 Beyit Olan Mesneviler:

178, 969, 975, 1015, 1030, 1037, 1041

21 Beyit Olan Mesneviler:

387, 570, 929, 1027

23 Beyit Olan Mesneviler:

47, 717, 952

24 Beyit Olan Mesnevi:

1089

27 Beyit Olan Mesnevi:

95

38 Beyit Olan Mesnevi:

721A

Mahlas Beyti Olmayan Şiirler: 103.**Mahlas Beyti Sonda Olmayan Şiirler:** 9, 39, 44, 110, 187, 358, 514, 814, 919, 955, 962**2. DİVANDA YER ALAN NAZIM TÜRLERİ**

Şiirimizin birbiri içine geçmiş olan nazım şekilleri ve türleri konusunda bugün hala tartışmalar olmakla beraber Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda nazım türlerinin tesbiti konusunda şairin eserinde kendi yapmış olduğu adlandırmalara uyulmuştur. Buna göre eserde şairin şiirlerinin başına, şiir numaralarının yanına kaydettiği nazım türlerinin isimleri şunlardır:

“Tevhid, Münacat, Bahariyyat, Nasihatname, Nasihatgüne, Firakname, İbretname, Hayretname”

Bunlar, şairin kendi kullandığı başlıklar olup, yaptığımız inceleme neticesinde eserde **nat, methiye, hicviye ve dariyye** türünde şiirlerin var olduğu tarafımızdan tespit edilmiştir.

Divanda yer alan türlerin yaygın tanımlarını yapmak yerine onların daha iyi anlaşılması için divandaki şiirlerden örnekler vermeyi yeğledik.

Tevhid:

Yine gördi gözüm dostı ‘ayān ol
Bu dil vaşf itmege degül beyān ol
(678/1)

Görürem ‘ālemi tolu eksügi yoq
Yüzüm dutarsam ki her ne yan ol
(678/2)

Münacat:

İlāhī sen açgıl gözlerümüz
Görine qalmaya ol gizlü rumuz
(1326/1)

Götür gözden gönülden ol hiçābın
Uyanıklık yeter sürgil o hābın
(1326/2)

Nat:

İy Resül-i fahr-i ‘ālem Muşafā
Hadd-i ervāh nesli ādem Muşafā
(765/1)

Kıldı   arş u kürs yetmiş biñ hicâb
 Kande kaldı levh (ü) kalem Muşafâ
 (765/2)

Bahariyyat:

Bahâr oldu bu   âlem yaza döndi
 Hüriden görünür şan nâza döndi
 (865/1)

Felekde seyr eden ay u güne bak
 Yürür çenberde şan cānbāza döndi
 (865/2)

Nasihatname:

Gel şeri  at yoluna başgıl kadem
 Her ki sūfî ola görmez o nidem
 (570/1)

Vir zekâtı kıl namāzı tut oruc
 Kim müselmān olana olmuş ki borc
 (570/2)

Nasihatgüne:

Gör ol insānı şerîf buldı neyle
 Ki   aql-ı dāniş ol Hâk emriyle
 (1027/1)

Anunçün oldu vü zemīn ü felekler
 Ki secde kıldı aña gör melekler
 (1027/2)

Firakname:

Girü kayğuya düşdi gönül ü cān
 Degüldür endiše dīn ile īmān
 (211/1)

Kişinüñ sevdügi girmezse ele
 Görinür cennet aña eyle zindān
 (211/2)

Methiye:

İy ber ü bahruñ mu‘ teberi hükümüñdedür han
 Şarğa vü ğarba özüñi Hāḡ kıldı sultān Bāyezīd
 (343/1)

İnsile cinn hāşıla ‘ām oldı muṭī‘ saña tamām
 Kim bulara olduñ īmām iy ālī ‘ Oşmān Bāyezīd
 (343/2)

Hicviye:

İy müdde ‘ī münkir paşa Hāḡdan ne döndürdüñ yüzüñ
 Kıldın hilāfı şer‘ ī sen ‘ aceb nedür degül sözüñ
 (726/1)

Dört mezhebin ol ḡanḡısın degül anı dutduñ ṭarīḡ
 ḡanḡı kitāb mesā‘ ilin kim oḡuyup gördi gözüñ
 (726/2)

Dariyye:

Müşebbek minber ü mihrāb mükellef maḡfil ü divār
 ḡapular pencereler dar nice gözler ḡaraḡşaya
 (346/5)

Kim eṭrāfi bāğ u bağçedür dıraḥtları çıkup evce
 Ḥanende ḥāfız-ı bülbül çıkar āvāzlar aqşaya
 (346/6)

Hayretname:

Göñül gāh gāh qararup başa düşer
 Taraf-ı Ḥaqqā ḥicāb düşe düşer
 (1041/1)

Gelir ol endīşe göñül evine
 Diler ki endīşeden ol soyına
 (1041/2)

İbretname:

Cihānı ol degül kim bāqī dutdı
 Ne ḥāsıl etdi andan kim ol ütđü
 (1115/1)

Ḥanı hükm-i Süleymān cinn inse
 O tācı taḥtı verdi yile yitdi
 (1115/2)

3. VEZİN

3.1. KASIDELERİN VEZİNLERİ

HEZEC:

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün:

16, 17, 38, 39, 187, 356, 514, 678, 1115

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün:

346, 416, 898, 935, 1206, 1345, 1407

MÜCTES:

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün:

44, 565, 584, 903, 925

REMEL:

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün:

45, 185, 505, 714, 1061

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün:

146, 742, 814, 1221

RECEZ:

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün:

343, 345, 347, 1389

3.2. GAZELLERİN VEZİNLERİ

MÜCTES:

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün: 1, 338, 412, 468, 469, 493, 506, 511, 524, 532, 559, 563, 607, 614, 617, 620, 629, 630, 632, 633, 635, 649, 650, 653, 669, 675, 676, 683, 692, 694, 712, 722, 723, 740, 751, 752, 753, 755, 757, 758, 759, 767, 768, 769, 770, 784, 800, 817, 820, 827, 830, 834, 836B, 840, 858, 860, 861, 886, 888, 890, 908, 917, 918, 922, 923, 926, 934, 980, 985, 986, 1004, 1072, 1079, 1082, 1136, 1147, 1169, 1184, 1189, 1190, 1194, 1222, 1225, 1230, 1268, 1280, 1294, 1330, 1347, 1351, 1355, 1357, 1362, 1363, 1364, 1367, 1368, 1369, 1379, 1382, 1392, 1404, 1405, 1408.

HEZEC:

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün: 4, 5, 7, 8, 11, 18, 51, 70, 119, 132, 177, 193, 194, 229, 313, 325B, 410, 411, 482, 495, 496, 567, 572, 574, 615, 623, 631, 657, 661, 681, 764, 815, 881, 887, 894, 939, 940, 946, 956, 1174, 1195, 1196, 1259,

1267, 1269, 1270, 1274, 1276, 1284, 1286, 1300, 1313, 1322, 1339, 1341, 1354, 1377, 1388, 1402

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün: 3, 9, 12, 13, 14, 15, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 31, 35, 37, 46, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 61, 63, 64, 65, 68, 69, 71, 72, 74, 75, 76, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 93, 94, 96, 97, 101, 102, 104, 107, 108, 110, 113, 114, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 133, 134, 140, 162, 163, 165, 168A, 170, 171, 172, 173, 176, 179, 180, 182, 186, 191, 192, 197, 198, 199, 201, 203, 204, 211, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 220, 221, 225, 226, 228, 232, 233, 237, 240, 241, 243, 245, 246, 249, 314, 317, 318, 319, 320, 323, 324, 326A, 331, 332, 333, 337, 338, 341, 350, 353, 354, 357, 364, 367, 370, 371, 372, 373, 376, 381, 382, 383, 389, 391, 392, 393, 394, 395, 398, 399, 401, 406, 407, 418, 421, 422, 423, 424, 428, 435, 439, 440, 448, 449, 450, 452, 454, 455, 456, 461, 462, 470, 471, 479, 481, 483, 488, 498, 501, 502, 503, 507, 508, 509, 516, 518, 522, 523, 529, 530, 531, , 561, 562, 566, 568, 581, 589, 592, 594, 600, 602, 605, 606, 612, 613, 626, 627, 628, 634, 637, 643, 644, 647, 654, 655, 656, 659, 660, 663, 664, 666, 668, 673, 674, 679, 680, 682, 685, 691, 698, 699, 701, 702, 704, 705, 706, 707, 708, 716, 733, 734, 737, 754, 760, 761, 762, 763, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 779, 780, 781, 782, 788, 789, 794, 796, 797, 801, 808, 810, 812, 818, 826, 828, 839, 842, 843, 845, 853, 855, 862, 865, 866, 871, 872, 877, 880, 899, 910, 911, 912, 921, 924, 928, 929, 938, 941, 945, 947, 948, 949, 950, 951, 953, 954, 955, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 967, 968, 970, 971, 972, 973, 974, 976, 977, 978, 983, 984, 990, 991, 996, 998, 999, 1001, 1002, 1003, 1006, 1011, 1014, 1016, 1018, 1020, 1021, 1023, 1024, 1026, 1038, 1042, 1043, 1044, 1056, 1057, 1062, 1066, 1074, 1067, 1076, 1091, 1092, 1104, 1105, 1111, 1118A, 1118B, 1120, 1124, 1129, 1130, 1137, 1145, 1150, 1152, 1154, 1155, 1157, 1158, 1161, 1173, 1188, 1198, 1201, 1219, 1236, 1239, 1240, 1244, 1253, 1275, 1301, 1309, 1325, 1326, 1329, 1333, 1337, 1338, 1340, 1358, 1394, 1395, 1396, 1401.

Mefā' ilün Fe' ülün Mefā' ilün Fe' ülün: 20

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün: 131, 859.

RECEZ:

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün: 28, 145, 206, 239, 340, 342, 348, 358, 365, 369, 374, 375, 377, 378, 402, 485, 489, 494, 497, 499, 504, 515, 517, 519, 520, 577, 578, 597, 598, 599, 603, 621, 622, 624, 625, 636, 638, 648, 665, 684, 700, 713, 726, 732, 738, 746, 778, 783, 786, 787, 848, 857, 863, 864, 884, 891, 902, 904, 931, 932, 933, 936, 943, 944, 1008, 1009, 1171, 1177, 1212, 1223, 1226, 1228, 1229, 1241, 1254, 1258, 1288, 1289, 1390, 1400, 1403, 1406, 1410.

Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün: 640, 937, 1186, 1252, 1287, 1304, 1356, 1361.

REMEL:

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün: 2, 10, 25, 26, 29, 32, 33, 34, 36, 40, 41, 42, 43, 57, 59, 98, 106, 115, 130, 141, 142, 146, 148, 154, 158, 160, 166, 169, 175, 189, 195, 209, 212, 217, 222, 230, 244, 352, 362, 366, 400, 419, 430, 431, 457, 492, 513, 521,

528, 573, 596, 610, 658, 695, 745, 811, 819, 821, 825, 831, 832, 833, 837, 844, 846, 850, 852, 868, 873, 874, 875, 879, 883, 885, 892, 893, 895, 900, 905, 909, 914, 927, 1036, 1039, 1040, 1055, 1068, 1069, 1075, 1083, 1084, 1087, 1088, 1094, 1095, 1106, 1107, 1109, 1116, 1117, 1138, 1139, 1142, 1143, 1156A, 1160, 1164, 1183, 1187, 1197, 1199, 1202, 1203, 1204, 1205, 1209, 1217, 1231, 1237, 1238, 1248, 1249, 1256, 1257, 1281, 1285, 1290, 1291, 1292, 1293, 1295, 1296, 1297, 1302, 1306, 1307, 1315, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1331, 1332, 1335, 1336, 1342, 1343, 1346, 1352, 1359, 1360, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1378, 1380, 1381, 1391, 1393.

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün: 138, 183, 414, 790, 791, 876, 1119, 1153, 1232, 1246.

Fä' ilätün Fä' ilätün Fä' ilün: 6, 66, 73, 77, 84, 99, 109, 116, 117, 129, 137, 139, 143, 144, 150, 152, 153, 155, 156, 161, 164, 167, 168B, 174, 181, 184, 188, 205, 207, 208, 210, 223, 227, 231, 234, 235, 236, 238, 248, 315, 316, 321, 322, 325A, 326B, 327, 328, 329, 330, 335, 349, 368A, 368B, 379, 380, 384, 385, 386, 388, 396, 397, 403, 405, 408, 409, 425, 426, 434, 436, 438, 441, 451, 458, 460, 463, 465, 466, 467, 472, 473, 480, 486, 490, 491, 525, 533, 557, 564, 569, 579, 582, 583, 591, 593, 595, 601, 608, 609, 611, 616, 641, 645, 646, 670, 671, 677, 686, 687, 688, 689, 690, 696, 697, 703, 709, 710, 711, 715, 724, 743, 744, 747, 748, 749, 750, 765, 777, 785, 793, 798, 822, 823, 829, 835, 838, 841, 849, 851, 854, 856, 869, 870, 882, 889, 896, 897, 901, 906, 916, 919, 920, 942, 979, 982, 987, 988, 992, 993, 994, 995, 1013, 1029, 1034, 1035, 1051, 1052, 1053, 1054, 1059, 1060, 1063, 1064, 1070, 1077, 1078, 1080, 1086, 1093, 1096, 1097, 1100, 1101, 1102, 1103, 1108, 1112, 1114, 1122, 1123, 1125, 1127, 1131, 1132, 1134, 1140, 1141, 1144, 1148, 1149, 1151, 1159, 1162, 1163, 1167, 1168, 1170, 1172, 1175, 1176, 1178, 1180, 1181, 1182, 1191, 1193, 1200, 1207, 1208, 1210, 1211, 1213, 1214, 1215, 1216, 1218, 1220, 1224, 1227, 1234, 1235, 1242, 1243, 1247, 1250, 1255, 1260, 1271, 1272, 1273, 1277, 1278, 1279, 1298, 1299, 1305, 1310, 1312, 1327, 1328, 1334, 1344, 1348, 1349, 1350, 1383, 1384,

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün: 157, 242, 813, 867, 1366, 1409.

Müfte' ilün Mefä' ilün Müfte' ilün Mefä' ilün: 334, 527, 571, 725, 1314.

HAFİF:

Fe' ilätün Mefä' ilün Fe' ilün: 67, 202, 736, 913, 1128, 1251.

MÜNSERİH:

Mefä' ilün Fe' ilätün Mefä' ilün Fe' ilätün: 100, 112.

Mef' ülü Fä' ilätü Mefä' ilü Fä' ilün: 151, 361, 512, 526, 575, 807.

Müfte' ilün Fä' ilün Müfte' ilün Fä' ilün: 619, 741, 836A, 1046, 1047.

MUZĀRĪ:

Mefūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün: 135, 136, 576, 739, 907, 1049.

SERĪ':

Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilātün: 339.

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün: 464.

KĀMİL:

Mütefā' ilün Fe' ūlün Mütefā' ilün Fe' ūlün: 1133.

3.3. MESNEVİLERİN VEZİNLERİ**MÜCTES:**

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün:

981

HEZEC:

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün:

62, 88, 351, 363, 390, 487, 500, 604, 560, 642, 672, 718, 719, 720, 721A, 721B, 735, 952, 965, 969, 975, 989, 997, 1005, 1007, 1010, 1012, 1015, 1019, 1025, 1027, 1028, 1041, 1050, 1081, 1089, 1090, 1121, 1397, 1398

REMEL:

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün:

178,1017

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün:

47, 95, 105, 149, 159, 224, 247, 387, 404, 429, 437, 459, 474, 570, 580, 652, 693, 717, 795, 1022, 1030, 1031, 1058, 1065, 1073, 1098, 1099, 1113, 1282, 1385, 1399

HAFİF:

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün:

447

4. REDİF VE KAFİYE

4.1. KASİDELERİN REDİFLERİ VE KAFİYELERİ

4.1.1. KASİDELERİN REDİFLERİ

EK REDİFLER: 16, 17, 39, 44, 45, 514, 814, 935, 1115, 1206, 565

EK GRUBU REDİFLER:

Ek+Türkçe: 584 (ı-gör), 1146 (-ler degül mi)

KELİME REDİFLER:

Türkçe: 38 (geldüm), 678 (ol), 742 (eyledi), 1389 (ile)

Arapça: 343 (Bāyezīd), 416 (Allāh)

4.1.2. KASİDELERİN KAFİYELERİ

ZENGİN KAFİYE: 166, 185, 187, 345, 346, 347, 356, 417, 714, 725, 898, 903, 925, 1061, 1221, 1345, 1407

TAM KAFİYE: 413, 505

YARIM KAFİYE: 344

4.2. GAZELLERİN REDİF VE KAFİYELERİ

4.2.1. GAZELLERİN REDİFLERİ

EK REDİFLER: 2, 3, 4, 10, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 31, 32, 34, 36, 42, 46, 48, 50, 53, 56, 59, 61, 68A, 70, 71, 84, 93, 94, 97, 106, 108, 109, 113, 117, 128, 132, 134, 137, 138, 142, 146, 148, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 158, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168A, 169, 171, 172, 179, 184, 188, 194, 197, 198, 206, 212, 220, 221, 223, 226, 229, 232, 236, 238, 241, 244, 248, 313, 316, 319, 322, 324, 333, 334, 337, 348, 352,

354, 359, 364, 366, 368A, 371, 373, 377, 378, 380, 381, 383, 388, 393, 395, 397, 401, 411, 415, 419, 420, 423, 424, 434, 435, 450, 451, 460, 465, 466, 467, 469, 472, 482, 486, 491, 494, 495, 496, 501, 502, 513, 518, 520, 522, 531, 561, 562, 567, 569, 574, 577, 578, 581, 583, 585, 593, 597, 599, 600, 603, 605, 606, 607, 608, 611, 621, 623, 624, 632, 653, 654, 658, 659, 670, 671, 677, 680, 681, 682, 684, 685, 686, 687, 689, 691, 697, 701, 703, 706, 710, 712, 722, 724, 726, 733, 736, 746, 747, 748, 749, 753, 757, 760, 771, 772, 778, 779, 783, 789, 790, 791, 801, 809, 810, 819, 831, 840, 847, 852, 859, 864, 866, 867, 872, 874, 881, 885, 891, 905, 913, 918, 920, 921, 928, 930, 933, 934, 936, 938, 939, 943, 945, 946, 948, 949, 966, 967, 972, 974, 977, 979, 982, 984, 988, 991, 995, 996, 998, 1000, 1003, 1006, 1014, 1016, 1023, 1034, 1035, 1038, 1045, 1052, 1055, 1056, 1060, 1063, 1067, 1075, 1076, 1077, 1080, 1082, 1084, 1087, 1088, 1093, 1094, 1095, 1100, 1102, 1103, 1120, 1122, 1124, 1125, 1127, 1129, 1133, 1134, 1135, 1138, 1139, 1144, 1151, 1156A, 1157, 1159, 1160, 1161, 1167, 1168, 1172, 1173, 1176, 1182, 1187, 1188, 1191, 1194, 1196, 1200, 1201, 1202, 1204, 1205, 1209, 1214, 1215, 1216, 1228, 1230, 1231, 1233, 1235, 1236, 1238, 1239, 1242, 1243, 1245, 1247, 1254, 1256, 1260, 1267, 1269, 1271, 1272, 1274, 1276, 1279, 1287, 1288, 1289, 1291, 1292, 1298, 1299, 1300, 1304, 1309, 1313, 1318, 1329, 1330, 1332, 1335, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1347, 1348, 1349, 1351, 1352, 1354, 1355, 1359, 1366, 1367, 1368, 1371, 1374, 1377, 1381, 1383, 1400, 1403, 1409,

EK GRUBU REDİFLER:

Ek+Türkçe: 5 (-a sığmaz), 9 (-ın özler), 20 (-mege geldüm), 23 (-a geç), 52 (-e geldüm), 54 (-a döndüm), 76 (-ar gör), 83 (-a düzdi), 87 (-ine bak), 96 (-a düzdi), 102 (-e geldük), 103 (-ı yok), 114 (-a geldüm), 126 (-e görüñ), 135 (-a gerek), 140 (-ı geldi), 191 (-a irdi), 200 (-den söylerem), 210 (-e düşdi gönül), 218 (-e düşdüm), 318 (-ı gördi), 339 (-a var), 342 (-ımı ol benim bigi), 362 (-uñ var), 368B (-um özlerem), 374 (-de ben), 386 (-ler ne gösterir), 403 (-e ir), 430 (-e ir), 456 (-ı gör), 463 (-i gösterir), 483 (- um gerekdür), 485 (-in gösterür), 489 (-up gelür), 497 (-maz nidem), 592 (-i gör sen), 609 (-ar gerek), 612 (-a düşürdi), 625 (-mak baña ne), 635 (-ımı gör), 636 (-soñ degül), 640 (dı degül), 643 (-ı nedür), 644 (-a döndüm), 663 (-e gör), 690 (-da var), 696 (-e ben), 704 (-e düzdi), 741 (-ı gör), 767 (-da kıoma), 773 (-ı görgil), 774 (-e geldüm), 821 (-sın bilmezem), 826 (-e ‘ aşık), 832 (-i gör), 850 (-dan urur), 854 (-mağıl), 865 (-a döndi), 875 (-ünmez mi olar), 876 (-a döner), 894 (-a gel gör), 906 (-den söylerem), 916 (-i var), 941 (-den döker gör), 950 (-ın düzdi), 960 (-i bulmız), 1002 (-ı gördi), 1004 (-ı görür), 1024 (-e düzdi), 1026 (-ı gözle), 1036 (-ı suzın ol neylesün), 1040 (-e çıkar), 1066 (-um olsun), 1068 (-e ne), 1072 (-e bak), 1079 (-de ol dağı ne), 1101 (-dür ol), 1111 (-ı gözle), 1116 (-süñ beni), 1117 (-sın isteyen gelsün berü), 1123 (-sin isterem), 1128 (-ı yerine), 1153 (-e gör), 1158 (-a beñzer), 1174 (-e o), 1197 (-a gelür), 1203 (-dı geçer), 1210 (-de ne), 1211 (-da gör), 1212 (-mış degül), 1219 (-mek olmaz), 1226 (-umdur benim), 1234 (-ın diler), 1241

(-mak dilerem), 1248 (-ar uş), 1249 (-deş degül), 1273 (-a o), 1286 (-a geldüm), 1310 (-a ne), 1320 (-ı var), 1322 (-ı bilmez), 1334 (-dür benüm), 1346 (-ı gör), 1356 (-e gelür), 1372 (-ı gör), 1386 (-i ola), 1393 (-ı bil), 1394 (-ı sen), 1396 (-a bak), 1406 (-leri geçürür)

Ek+Arapça: 85 (-a müştāk),

Ek+Farsça: 201 (-ması hoş), 1370 (-ı hoş)

Ek+Arapça+Türkçe: 1315 (-da seyr ider),

Ek+Farsça+Türkçe: 1104 (-am derdüñ elinden),

KELİME GRUBU REDİFLER:

Türkçe:, 152 (gördi hoş), 230 (elinden iñlerem), 422 (etdügüm ne), 576 (bırakdı gör), 664 (ne gelür), 740 (aña yok), 863 (kim bilmezem ben neyleyem), 892 (ben nidem), 899 (eyledüm hoş), 909 (elinden nideyüm), 917 (elinde bugün), 987 (oldı gör), 994 (iseñ), 1118A (direm ben), 1147 (gösterür o), 1295 (itdürür),

Türkçe+Arapça: 792 (olursañ iy mü'min)

Türkçe+Farsça: 439 (düşdi hoş), 1323 (ol dostuñ)

Arapça+ Türkçe: 12 (ıışk elinden),

Arapça+ Farsça+Türkçe: 638 (cān hoşdur begüm),

Farsça: 1319 (ħande hoş)

Farsça+Türkçe: 57 (dem bilelüm), 325B (meyl ider)

Farsça ek+ Türkçe: 596 (tā degül),

KELİME REDİFLER:

Türkçe: 7 (eyler), 8 (etdi), 11 (etdüm), 13 (içinde), 21 (it), 29 (neye), 30 (içinde), 33 (olur), 37 (içinde), 40 (yoğ), 43 (irmedi), 49 (iredüm), 51 (geldüm), 77 (olmağa), 86 (görünür), 98 (sendedür), 99 (yoğ), 100 (geldüm), 107 (elinden), 110 (düzdi), 119 (ider), 121 (gör), 125 (döndi), 136, (ola), 139 (eyledür), 141 (eyledi), 143 (eyledi), 153 (geçer), 170 (düzdi), 175 (degül), 177 (günden), 182 (sensin), 186 (düzdüm), 189 (olur), 195 (ider), 199 (geldüm), 202 (ben), 205 (içün), 207 (olur), 208 (eylemek), 209 (degül), 215 (sen), 228 (gözler), 234 (ile), 235 (o), 246 (yoğ), 249 (eyledi), 315 (iderem), 323 (geldüm), 326B (sen), 329 (itmeye), 332 (içinde), 336 (degül), 349 (göre), 367 (bak), 370 (düşdi), 372 (gör), 376 (gerekmez), 382 (söyler), 391 (elinden), 396 (ile), 400 (gör), 410 (uşda), 421 (elinde), 425 (söyleyen), 426 (oynadur), 431 (gör), 436 (içün), 438 (ol), 441 (eri), 454 (düşdi), 455 (gerekdür), 457

(gibi), 458 (eylegil), 464 (ider), 470 (gibi), 471 (degül mi), 479 (düşdüm), 484 (ola), 490 (ile), 503 (yok), 508 (geldüm), 515 (bigi), 524 (olur), 557 (nidelüm), 564 (ol), 568 (ol), 591 (anı), 602 (ile), 610 (urur), 613 (degüldür), 616 (içün), 619 (ider), 627 (geldi), 628 (geldüm), 645 (idüp), 646 (söylemez), 648 (ola), 650 (görünür), 655 (elinden), 656 (elinden), 665 (içün), 666 (düzdi), 667 (bencileyin), 669 (diyen), 673 (geldüm), 688 (var), 695 (eyledi), 700 (gerek), 705 (gördüm), 708 (elinden), 711 (ider), 713 (eyledi), 716 (seni), 727 (dimez), 737 (gerekdür), 738 (bak), 739(ne), 743 (diler), 744 (ider), 750 (döker), 752 (alına), 755 (alına), 756 (alına), 766 (ola), 769 (gözedür), 770 (ider), 777 (sen), 780 (bakma), 787 (neylesün), 788 (düşdüm), 796 (ile), 799 (ola), 811 (içün), 816 (içün), 822 (içün), 828 (degül mi), 833 (ile), 836A (gör), 838 (ile), 844 (ider), 846 (nedür), 848 (olur), 849 (özleye), 851 (sanmagıl), 853 (diyesin), 856 (kim), 857 (ola), 868 (çalar), 869 (eylemek), 870 (ile), 873 (eylemez), 879 (etdügüm), 880 (derdi), 884 (olur), 888 (alına), 895 (gözedür), 896 (gör), 900 (yok), 907 (ider), 910 (ile), 912 (yolında), 914 (ile), 924 (içinde), 927 (ider), 931 (olsun), 932 (gerek), 937 (gelicek), 940 (netsün), 944 (gör), 47 (düşdi), 954 (içinde), 958 (düşdüm), 968 (içinde), 1009 (degül), 1011 (oldum), 1013 (bendedür), 1018 (señsüz), 1020 (iderem), 1039 (isteye), 1046 (gözedür), 1051 (istememez), 1053 (oldura), 1054 (gözedür), 1057 (olmuş), 1062 (degül mi), 1064 (andurur), 1071 (degül), 1078 (içün), 1092 (oldı), 1096 (nesine), 1107 (uş), 1113 (onuñ), 1131 (irmeye), 1132(nedür), 1140 (eden), 1142 (iden), 1143 (olur), 1145 (olmaz), 1148 (bak), 1155 (düşdi), 1162 (isteye), 1163 (eyledi), 1164 (eyledi), 1171 (gelmişem), 1175 (ne), 1177 (sana), 1178 (ne), 1179 (ider), 1180 (görevüz), 1181 (ne), 1183 (oynamak), 1184 (işidür), 1186 (nedür), 1189 (gözedür), 1192 (ol), 1199 (çok), 1207 (itmeye), 1208 (nedür), 1213 (içün), 1217 (eylemek), 1225 (olur), 1229 (direm), 1232 (geldüm), 1237 (kılır), 1240 (elinden), 1251 (ile), 1255 (eyledi), 1258 (gerek), 1270 (oldı), 1277 (ider), 1281 (nedür), 1285 (eylemek), 1293 (ide), 1296 (ider), 1297 (ider), 1308 (eyledi), 1312 (degül), 1316 (gerek), 1317 (eyledi), 1324 (oldı), 1325 (kim), 1327 (isterem), 1328 (kim), 1340 (düşdüm), 1360 (eyledi), 1376 (eyledi), 1378 (eyledi), 1380 (eyledi), 1382 (it), 1384 (degül), 1402 (sen),

Arapça: 317 (yakîne), 572 (şeriat), 707 (‘ aşık), 765 (Mustafa),

Farsça: 26 (dermânına), 75 (dilâram), 145 (demine), 1375 (mest),

4.2.2. GAZELLERİN KAFİYELERİ

ZENGİN KAFİYE: 1, 6, 24, 28, 35, 41, 55, 64, 65, 68B, 72, 74, 81, 82, 101, 104, 112, 115, 116, 118, 120, 124, 127, 129, 130, 144, 160, ,168B, 173, 174, 176, 180, 181, 192, 193, 196, 204, 211, 213, 214, 216, 219, 222, 225, 231, 233, 237, 239, 240, 242, 243, 245, 314, 320, 321, 325A, 326A, 328, 330, 331, 335, 338, 341, 350, 353,

355, 358, 360, 365, 369, 385, 389, 392, 394, 398, 399, 402, 406, 407, 408, 409, 418, 428, 432, 433, 440, 448, 449, 452, 453, 462, 468, 480, 481, 488, 493, 498, 499, 504, 509, 510, 511, 516, 523, 525, 526, 528, 529, 532, 533, 558, 563, 566, 571, 573, 575, 579, 582, 594, 595, 598, 601, 614, 615, 617, 618, 620, 626, 629, 633, 639, 647, 649, 651, 657, 660, 661,668, 674, 675, 679, 683, 692, 694, 698, 699, 702, 709, 723, 734, 745, 751, 754, 758, 759, 761, 762, 763, 764, 768, 776, 781, 784, 785, 786, 793, 794, 797, 798, 800, 808, 812, 813, 815, 817, 818, 820, 823, 825, 827, 829, 830, 835,836B, 837, 839, 841, 842, 843, 845, 855, 860, 861, 862, 871, 877, 882, 883, 886, 889, 890, 893, 897, 902, 904, 911, 919, 922, 923, 926, 942, 951, 957, 959, 961, 962, 964, 970, 971, 973, 976, 978, 980, 983, 985, 986, 990, 992, 999, 1001, 1008, 1021, 1029, 1042, 1043, 1044, 1047, 1049, 1059, 1070, 1074, 1083, 1086, 1091, 1097, 1103, 1105, 1106, 1118B, 1119, 1130, 1136, 1137, 1141, 1149, 1150, 1152, 1154, 1156B, 1169, 1170, 1185, 1190, 1193, 1195, 1198, 1218, 1220, 1222, 1223, 1224, 1227, 1244, 1246, 1250, 1252, 1253, 1259, 1268, 1275, 1278, 1280, 1283, 1294, 1301, 1302, 1303, 1305, 1306, 1307, 1314, 1321, 1331, 1333, 1339, 1344, 1350, 1353, 1357, 1358, 1361, 1362, 1363, 1364, 1369, 1373, 1379, 1388, 1390, 1392, 1395, 1401, 1404, 1408, 1410,

TAM KAFİYE: 60, 63, 67, 131, 133, 217, 227, 340, 375, 405, 412, 427, 461, 506, 507, 519, 521, 527, 559, 641, 715, 775, 781, 807, 858, 887, 908, 953, 955, 956, 963, 993, 1257

YARIM KAFİYE: 27, 384, 473, 492, 512, 530, 622, 631, 634, 637,676, 732, 1391

B. DİVANIN MUHTEVA BAKIMINDAN İNCELEMESİ

1. DİN VE TASAVVUFLA İLGİLİ UNSURLAR

1.1. DİN İLE İLGİLİ UNSURLAR

1.1.1. DİN

Allâh

Şairin gönül gözünü açan Allah'tır. Şair de varoluş sebebini Hakk'a şükretmek olarak açıklar (20/7). Hakkı bilmek kolay değildir. Bu yolda kişi tüm bildiklerinin yanlış olduğunu fark eder. Şair, bildim diyenlerin yanıldığını, kişinin Hakk'ı bilmede aczi olduğu söyler. Hakk'ı bilmek bize hem farz hem de vaciptir (50/3,5). Gönülde onun fikri ve dilde onun zikri dolaşır. Bende Fethî'nin o yüce Sultan'a karşı durmaktan başka arzusu yoktur (85/7). Divanda birçok yerde Allah için "Dost" kelimesi kullanılır. Dost için harcanmayan can, canan katında kabul görmez. İki cihanda da istenen Dost'tur. Dost'a varmadan önce gönül evini yıkamak, terk-i dünya olmak gerekmektedir (29/1,2,3). Sonsuz adalet ve yardım sahibi olan Allah kendisine ulaşanlara asla zulüm etmez (223/7). Allah, kimi kullarını habbeye muhtaç ederken kimilerini de zenginleştirmiştir (622/2).

Şem' ü şâh u bezm ü meclîs sâkî dost

Zihî devlet kim yetiše dosta dost

(474/7)

Şair, insanoğlunun Hakk'ı kendi içinde araması gerektiğini ısrarla vurgular (22/7). Divanda 40 ve 41 numaralı şiirler tamamen Allah ile ilgilidir. Allah'ın cemalinin eşi ve benzeri yoktur. Zatı zaman ve mekandan münezzehtir. O her şeye sahip yüce bir sultandır ve saltanat O'nun elindedir. Allah kendisine âşık olan

biçareleri aşk oduna yakmıştır ve O'nun aşkıyla yanan âşıkların derdi ne şeyh de ne de civanda vardır. Divan'da Allah ile ilgili kullanımlar şöyledir:

Rahmân, Rahîm (64/1); Kebîr; Habîr; Sabîr; Basîr; Cabîr; Gânî; Cebbâr; Kâdir; Kerîm; Halîm; Semî; Malikü'l Mülk; Vahidü'l-kahhâr; Hâkim; Fakîr; Hakîr; Abîr; Kabîr; Cemâl; Kemâl; Seyrullâh(416); Ulu Sultan(64/9); Temme veç Allâh(146/2); Nakkaş(37/3); Dost(118/7); Hû (143/7); Tengri(1385/7), (1001/7); Cânân(82); Hakan; Sultan; Hazret(191/2, 3, 4); Deyyân; Hannân; Mennân(1002/7), (411/2); Hak Çalab(1252/7), (716/23); Çalap(1270/4), (194/4); Vech-i Allâh(238/5); Hitab-ı izzet(973/1), (1356/3); Yasak-ı Hak(802/2); Azîm; Alîm(185/1,5); Sübhân(713/1); Rezzâk(358/4); Külli şey'in Halikü'n(358/3); (358/3); Hâlik; Zü'l-Celâl; Sahib-kemâl; Rabbi Teâl; Lâ-yezâl; Bî-Zevâl; Mahbub (163/ 1, 3, 5, 7, 10); Sun' (987/7); Allâh; Hakîm(1113); Yaradan (911/1) Kudret Muallimi (911/7); Hüdâ (1356/7), Kudret; Rahmetu'llah-i ekber; Rezzâk(723/1), (723/2); Muhib(769); Evvel, Ahir (626/3); Hallâk (782/3)...vb. isimlerle anılmaktadır.

Bir beyitte Allah "hoca" istiaresiyle kullanılmıştır.

Feleklerden geçe 'arşdan yüceye

Hiçâblar götürile ire hocâyâ

(672/9)

Bir mesnevîde (969) Hakk'ın varlığı su, balık, Hâlik kelimelerinin kullanılmasıyla ifade edilmiştir. Balıkların suyun varlığıyla Hakkı bilmesi, suyun içinde yok olup yakîn-ender- yakîn olması, Allah'ın tüm varlıklarda aksinin belirmesi, kudretinin her yere yayılması, Hak muamması ve basiret ehlinin bu muammayı açık olarak görebileceği sade bir üslupla ifade edilmiştir. Allah, insanlara kendi ruhundan fikh eylemiştir (992/2). Bütün azalar onunla doludur. Gönlü açıp, dudağı söyleten O'dur (104/5).

Allah, şairin canının canıdır. Gözünün ve gönlünün nurudur. Şairin gayr ile sohbeti yoktur. Hüdâyî'nin canının ve gönlünün pazar ettiği, dilindeki kıssa ve destan, her dem dilinin tekrarladığı yine Allah'tır. Şek ve gümandan uzak olan şairin

gönlünün tasdiki ve ikrarı O'dur. Şairin kamudan el çekmesinin sebebi, bîzâr olması, gönlünün sevdiği didar Allah'tır. Kendini bülbül olarak anlatan şairin, aşık olduğu gül de gülzar da kenz de genc de mahfî-i esrâr da Allah'tır(182). Allah, azamet sahibi bir şahtır. Muhammed de onun habibidir(567/6). Kullarını aşk denizine batıran Hak'tır (1366/6).

Divanda 935 numaralı kasidenin tamamında Allah'ın zatı övülmüş ve O'nun kullarına verdiği niteliklerden bahsedilmiştir. Kul olana yaraşan Allah'a kulluk etmektir. Kulları yaratan da dirilten de yürüten de O'dur. Allah varı yok, yoku var eylemiştir. İnsanlara hayat ve memat veren, onları belaya ve rence düşüren, onlara iyilik ve sağlık veren de O'dur. Yer, gök, arş kürs, tamu, uçmak, öküz, balık vb. ne varsa Allah'ın ulu şanının yanında zerre kalır(998). Pek çok gazeline ilahî yakararıyla(480) başlayan şairin bir tek derdi vardır.

Gör o Fetḫî kim ol neyler durup her dem ki o söyler
Temennâsı anuñ oldur dîdârın göre Allāhuñ
(482/7)

Şairin sade bir üslupla anlattığı şu gazel(188) onun Allah'la ilgili fikirlerinin özeti gibidir.

Gice gündüz sözüümüz Allāhdurur
Maḫsūd u ma' bûdumuz vallāhdurur

Müşṭâḫuz biz kim anuñ dîdârına
İşimüz ol dâimâ âh vâhdurur

Hükmine muṭî' anuñ her ne ki var
Ḳamu ger bende aña ol şāhdurur

Ḳorḳulu günde kim ol ḳullarına
Kim sığındı ol aña penāhdurur

Zikr ü fikrin iden bendelerine
Kim anuñla her dem ol hem-rāh durur

‘ Āşıkā ‘ ışık kim şorarsañ ol nedür
Ol sa‘ ādet başına külāh durur

‘ Āşıkunñ ma‘ şūķ için yandugına
Fethī gözi yaşı ol güvāhdurur

Cismi olanın cansız olamayacağı gibi kul olanın da Hansız olması düşünülemez(1019/3). Hakka asi olanlar feryat, figan ve nefrete düşerler. Görünen cümle eserin Allah’ın olduğunu şair şöyle anlatır.

Görünen cünbiş āsarı anuñdur
Ki şanma şunuñ u bunuñ senüñdür
(1110/8)

Hak talibi olanlar nefis, heva, şeytandan uzak durur. Bunlarla alakasını keser (251/2). Aşk deryasına dalar; çünkü toprakta, suda, şarkta ve garpta ne varsa Hak ile doludur(25/1). Allah kendisine talip olanlara kolayca görünür (46/2). Taliplerin gamlarını giderip yüzlerini güldürür(46/3). Hak derdine müptela olanların talihi mesut olur (189/7). Hak emrine boyun eğilmelidir. Hak, emrine muti olanlara rızasını gösterecektir (44/11). Halka hor bakanlara (1073/12), ulunun öğüdünü tutmayanlara, veliden himmet almayanlara, uluya ve veliye ıraktan bakanlara Hakk’ın rahmetinin nesnesi değmez.

Melekler

Bağrına aşk oku saplanan aşkın iniltisi melekleri bile zar etmiştir(8/1).Divanda melekler feleklerde olmaları(47/7), uçmak ve tamuda

(64/4)bulunmaları, semada sema' a girmeleri (225/5), Allah'a secde etmeleri dolayısıyla anılırlar²⁶. Divanda geçen melek isimleri şunlardır:

Azrâil²⁷(47/16), **Cebrâil**²⁸(425/4), **Harût-Marût**(38/9), **İsrâfil**(962/6), **Münkir-Nekir**²⁹(44/13), **Soricı**³⁰

Melekler, örnek beyitte olduğu gibi tek beyitte bir arada ele alınmakla beraber, ayrı ayrı da ele alınmışlardır.

O Cibrîl ü Mikâil ü Melek mevt

Ki emr oldı **Serâfil** ura şūra

(962/6)

Azrâil, ölüm meleği olarak anılır, **Melekü'l mevt**³¹ olarak da geçer. Dünyayı bir düş olarak değerlendiren şair, ona aldanmamak gerektiğini söyler. Çünkü dünya geçicidir ve ölüm meleği olan Azrail ansızın görüldüğünde ödümüzü patlatacaktır(1252/5).

Koğıl ki ğafleti açğıl gözün bağ

Kim durmuş ' **Azrâ' il** uş ölüm şalāsına

(653/5)

Sen dutmağıl ki gümân ' **Azrâ' il** virmez emân

Vay saña kim imānsız kalasın o ğuşşalu

(807/2)

Cebrâil, âşıkla maşuk arasında sır söylemesi, vahiy getirmesi, Cibrîl-i emin olması, hazretin tapusuna mukarrib olması, âşıkla maşuk arasında süvâr olması sebebiyle anılır.

²⁶ Başka örnekler için bkz.(16/5), (98/5),(187/7), (225/5), (343/5), (346/12), (354/6),(354/6), (358/7), (441/4), (471/3), (512/3),(533/6),(589/7), (674/7),(678/9), (717/3),(776/5), (814/4), (898/8), (935/6),(952/5),(952/21),(952/22),(960/6),(962/5), (962/6), (982/4), (1007/14) (1008/2),(1027/2),(1039/5),(1099/9), (1122/3), (1152/4), (1366/3),(1398/3)

²⁷ Başka örnekler için bkz. (653/5),(807/2),(982/4),(1007/15),(1130/8),(1252/5)

²⁸ Başka örnekler için bkz. (425/4), (500/15),(654/4),(654/6),(692/5), (786/5),(815/2),(902/6),(1039/5), (1060/4),(1261/5),(1409/3)

²⁹ Başka örnekler için bkz. (559/3),(512/5)

³⁰ Başka örnekler için bkz. (559/3)

³¹Başka örnekler için bkz. (16/5),(326/7),(630/3)

Getürdi ur anı **Cebrāil** kim āyet āyet āña
 Yetişdi ullara raħmet zemīne Ĥaı peyām
 (815/2)

Ba bu cānuñ uşına ki nice pervāz eyler uş
 Dost mi  rācına **Cibrīl** sırr-ı vaħyi virmeden
 (658/6)

Genellikle maddi aşk ya da kesret karşılığı olarak kullanılan bu melekler,
 eserde bir beyitte Zühre ile birlikte ele alınır.

O ĥüsn-i Zühre göründüm ki dostdan
 Yetiřdüm  ış **Hārūt Mārūta** geldüm

İsrafil, sūra üflemesi dolayısıyla anılır.

Basa ki nefis diye anda nebī velī ki ol ümem
 Nefħati **Serāfil** ide ki nite ki sūrıla
 (1392/2)

Sual melekleri olan münkir ve nekir ile onların dilimizdeki adı olan sorucu ya
 da imlaya göre sorucu şeklinde geçen meleklerin şiirlerdeki kullanımına birer örnek
 de şöyledir.

Anı geek sevenlere yetişür iħsān āñlara
Nekir münkir sū  āline  azāb-ı ne abīr Allāh
 (416/9)

anı sinle řırātı ya **şorucu**
 Elü bağlu yā ol dergāh-ı vāre
 (17/8)

Kitaplar

Eserde dört büyük kitap da zikredilmiştir. Dört büyük kitaptan Kur'an dışındakilerde sevap olmadığını söyleyen şair, eserinde hicvettiği İbrahim Paşa'yı bu üç kitaptan "Hangisine uydun?" diyerek eleştirir. Ledün ilmimi öğrenenlerler; İncil, Zebur ve Tevrat'a bakmaz. Son örnekte de şair, dört büyük kitabın da levh-i mahfuzla alakasına değinir. Onları birbirinden ayrı tutmaz.

Zebūr u İncīl ü Tevrāt cevābı hükmi degül

Yeḥūdā tersā vü itmez kılan pūta o ṭapu

(676/3)

İncīl ü Tevrāt u Zebūr yaḥūd bular hükmi midür

Kim bularda degül şevāb kanḫısın gördi özün

(726/3)

Kimine virmiş o ilm-i ledünden

O baḫmaz **Tevrāt u İncīl Zebūra**

(961/8)

Baḫ ol **Ḳur'an** u **Tevrāt** kim **İncīl**

Gönül ol levḫ-i maḫfūz gör **Zebūrın**

(967/6)

Divanda Kur'an-ı Kerîm, **Kur'an**, **Mushaf**(961/6), **Kitab-ı mübîn**, **Hablullâh** kelimeleriyle ele alınır. Divanda 782, 783, 784, 785, 786, 792, 793, numaralı manzumelerin tamamı Kur'an'la ilgilidir.

Her ki severse **Ḳur'anı** Ḥaḫdan ola ol erzānı

Dīdār-ı Ḥaḫ cennet makam bī-ḫadd ire o bunlara

(783/4)

Ḳoma dilüñden Fethî sen Ḳur'ânıla etgil 'amel
 Dünyâ içün dürişmegil hile ile efsûnlara
 (783/7)

Kur'an Hak nurudur. Müminlere şifadır. İçinde gizli manalar yüklüdür. Kur'an mensurdur (783/2). Ona erişen daima şad olur, cehennemden azad olur. Sonunda da abat olarak iyi günlere yetişir. Kur'an günahlardan arınmaya vesiledir. Ölüye rahat, diriye de şifa verir. Dilde ve gönüldeki tilaveti hoştur. Şeytan, Kur'an'la amel kılanların nefislerinde zafere eremeyecektir. Kur'an'ı yürekten hatmedenlerin başından Hak mahşer günü ateşi savacaktır. Kur'an onu okuyan canlara Hakk'ın rahmetidir. O'nun hükmüne uyanlar didara layık olanlardır.

Kur'an müminlerin yol göstericisidir. Sinelerin çerağıdır. Hak kelimadır. O'nu methetmek ve gönülden sevmek de şaire düşmüştür. Kitab-ı mübîndeki mananın muğlaklığı "berr, bahr, ratb, yabis" kelimeleriyle ifade edilmiştir (782/4).

Peygamberler [Hz. Muhammed (S.A.V.)]

Divanda adı geçen peygamberler "Divanda Yer Alan Kişi İsimleri" başlığında ismen verilmiş bu bölümde sadece Hz. Muhammed (S.A.V.)'den bahsedilmiştir.

Muhammed, Ahmed, Mustafa, Resül, Resülullah, Nebi, Peygamber, Rahmetenli'lâlemîn, Resül-i Hatem, isimleriyle anılmaktadır.

Divanda yedi beyitlik "**Mustafa**" redifli bir gazel olmakla birlikte (765), 766, 814, 815, 1060, 1061, 1219 numaralı manzumelerde peygamberimiz anlatılmıştır. Fahr-i âlem olması, ervah ve enbiyanın kendisine uyması, son peygamber olması, tüm peygamberlere imam olması, sabah akşam beş vakit nebetinin vurulması, Hak'tan şanına "**Levlak**" inmesi, "**kabe kavseyni ev ednâ**" vesileleriyle anılmaktadır.

İy Resül-i fahr-i  alem Muştafa
 Haddi ervah nesl-i Adem Muştafa
 (765/1)

Ol şefa  at kim ma amıdur senüñ
 Kim  ömürler h aş u ol  am Muştafa
 (765/5)

O, hakikat bahrinin en kıymetli incisidir. Evliya ve enbiya kim varsa ona ümmet olmak istemiş, yer ve gökte ne varsa onun nurundan kısmetini almıştır. Dini kemale erdirmesi, Cebrâil tarafından kendisine ayet ayet Kur’an indirilmesi, Zübdeyi âlemiyan olması dolayısıyla zikr edilmektedir. Bir beyitte de “Resül ilim şehri, Ali onun kapısıdır.” şeklinde geçmektedir(768/7). Bazen makam-ı Mahmud olarak da ele alınmış, “Makam-ı Mahmud’a ermek revadır(429/14). Talip olanların cehde iştihak ettiği vakt-i Mahmud’a ermek içindir (366/5).” şekliyle de ele alınmıştır.

Ne irdi ol ma am-ı Ma müda gör
 Şefa  at himmetin H a dan ol etdi
 (1115/8)

Getürdi biş va t namāzı H a dan
 O şer  -i İslāmı nice yürütdi
 (1115/11)

Hayır-Şer

Hayır ve şer ne varsa Hak’tandır. Bu sırrı bilenler asla cefa çekmezler (43/6). Haşr günü hayır veya şer her kim ne ettiyse ettiğinin karşılığını bulacaktır (44/14). Allah yolunda teçhizatlı olmak isteyen şerri bırakıp nefsini hayra uydurmalıdır (84/5).

Ezelden her ki inüñ kim başına ol yazılmışdur
 Eger ** ayr** u vü ger ** er** ü anı kimse uyuybilmez
 (1322/5)

Saf saf dura melâiki haşruñ gününde o
 Tarta mizānda ḥayr u şer sırat kırıla
 (1392/3)

Cehennem

Metinde cehennemle birlikte dūzah, tamu kelimeleri kullanılır. Cehennem; nâr-ı cehennem dūdı, cehenneme sürülmek, cehennem kapısı, zebani ve iĉinin yılanlarla dolu olması, hevli-i cehennem, cehennem hariri, sırat, mizan, terazi, münasebetiyle ele alınır.

Yoldaşı münkir olanın durağı cehennem olur (365/3). Cehl-i mahza cehennemdendir. Cehaletin karanlığı aynı cehennem gibidir. Cehenneme atılanların boynunda oddan zincir vardır(807/6). Hayvandan azgın olanlar için cehennem vardır (1007/8), (621/9). Yedi tabaka cehennem hazırdır (894/6). Cehennemlik olanın kefeni katrandır. Allah'ın nimetlerine küfr edenler cehennemde yatacaktır (1366/5). Dost için cehennem cennettir. Ateşinde bile seve seve yanılır (327/3), (466/4). Aşık cehennem ateşine bile razı olur (335/6).

Kim añmaduñ mı kıyāmet günini bundayügen
 Tamu key ol ki dūzahdur senüñ için qaradur
 (565/6)

Yedi tamu sekiz cennet ki gelmez göñlüne hiç mest
 Veya ḥavf u yā kim raḥmet ne gelsün yādına gel gör
 (894/6)

İBADET

Besmele

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda besmele bir yerde geçer.

Çü bismillâh denildi evvel ol ad
O Raḥmân u Raḥîm urdı ki bünyâd

(64/1)

Namâz-Oruç-Hac-Zekât

Kimi namâz oruc u kimi o ḥac u zekât
Kimi cihât u ğazâ vü yâ nefsine kılna

(413/2)

Namaz, oruç, hac, zekat Allah'ın rahmetine erişmeye sebeptir (413/1-13).
Ölümü anmadıkça kul olanın aklına namaz, oruç ve tesbih gelmez.

Aña ne rûze vü namâz u tesbîḥ

Ele girmeyecek aña ölümü

(481/6)

İbadetler inançla ilgilidir, zamanın Süleyman ve İskender'e ettiğini görmezden gelen dindar değildir(459/11). Beş vakit namaz bize farz olunmuştur(628/4). Kudret elinden içtiği şarapla mest olan şair başını secdeye vurup dosta karşı namaz kılmıştır(566/7). Tasavvufi mana içeren bir beyitte tüm hicaplardan geçen aşıklar, tesbih ve seccadeden de geçmiş, ayş u nûş ile mest olmayı, başını hoş etmeyi başarmıştır.

Bize 'ıyş u ol nûş gerek mest olavuz kim hoş gerek

Geçdüñ ḥicâb u zerkden uş kim tesbih ü seccâdeden

(778/2)

Oruç sadece açlıktan ibaret değildir. Dil, ağız, göz, kulak el ve ayakla yapılan bir ibadettir. Oruçlunun bu azalarına nesne değmez(513/5). Riyayla yapılan ameller Hak katında kabul olmaz (513/7).

Vir zekâtı kıl namâzı tut oruc
Kim müselmân olana olmuş ki borc
(570/2)

Zilhicce ayının sona ermesi ve muharremü'l haram ayının gelmesi anlatılır. Bu ayda aşure orucunun sünnet olması Abdullah Bin Mesud'dan rivayet edilir. Aşure gecesi namaz kılmak gerekir. Mesnevide bu namazın kılınış şekli tarif edilir. Bu günde sadaka vermenin saadeti üzerinde durulur (714/1-12).

‘Āşûre gicesi o kılmak gerek
Resûle sordular ol didi ni‘âm
(714/10)

Zî sa‘ âdet şadağa virenlere
Duta şavmı göstere anda kıvâm
(714/11)

Maşukun tesbihi âşıkın elindeki bir inci tesbihe benzer. Maşukun tesbihi âşık hoş gelir ve âşık onu sürekli dilinde tutar (1404/6). Farz, vacip, sünnet ve müstehabı sabah akşam elden bırakmamak gerekir (766/2). Hac farizesine çok yerde değinilen divanda aç doyurmak elli hacdan daha sevaptır (1072/7). Sevgilinin cemali hacc-ı ekberdir (83/6).

Divanda “Hâl-i Hacc-ı Haremeyn” başlıklı bir mesnevi bulunmaktadır. Kabe’yi ziyaret her ne kadar güzel olsa da gönüle girmek gönül yapmak hacılıktan daha üstündür. Hüner Kabe’nin etrafında dönmek değil O’nun sahibini gönülde hissetmektir (1081).

Göñül Ka' besine etgil ziyâret
 Hem ol Ka' be ıssıla anda bizâret
 (1081/16)

Saña hâcı demek ol revâdur
 Hâķıķat hâcılığı uş buradur
 (1081/17)

Göründi hâcılık Ka' be burada
 Ziyâret it göñül ire murâda
 (1081/18)

Hâcc-ı hâremeyn olanuñ cehdi o
 Ka' be cemâli vü ol envâr için
 (1213/6)

Âyetler ve Hadîsler

Divanda geçen ayet ve hadisler metin kısmında ayrıntılı olarak tek tek ele alınmıştır. Dipnotlarda ayet ve hadislerin Arapça okunuşları latinize edilmiş, mealleri verilmiştir. Tekrara düşmemek adına burada ayet ve hadislere yer verilmemektedir. Divanda ayet ve hadisler ya da ayet ve hadislerden yapılan alıntılar, beyit içinde verilmekle beraber, şair ayet veya hadisi yazmış, altına da bu ayet ya da hadis ışığında yazdığı beyiti eklemiştir. Böylece kendisine kaynaklık eden ayet veya hadis açık olarak şiirlerin içinde yer almıştır.

Örnek:

Bilür diseñ hâlîfeliķ adıdur
 Seni eyledüği i' timâdıdur
 (1027/7)

“Yā Dāvūdu innā ce‘alnāke ḥalīfeten fīl-ardi fahkum beyne’n-nāsi bilhakki velā tettebi‘il-hevā feyudilleke ‘an sebīli(A)llāh(i)(c) inne’llezīne yadillūne ‘an sebīli(A)llāhi lehum ‘azābun şedīdun bimā nesū yevme’l-ḥisāb(i).”³²

Vücūduñ memleket ‘aḳluñ ḥalife

Oḳı Qur‘āndanu āyet şaḥīfe

(1027/8)

“Senurīhim āyātinā fīl-āfāki vefī enfusihim hattā yetebeyyene lehum ennehu’l-hakk(u) eve lem yekfī birabbike ennehu ‘alā külli şey’in şehīd(un).”³³

Ne bildüñ ahḳāmından ne ḳılduñ

Yā bu afāk u mülkden u ne alduñ

(1027/9)

Ne aldı bu sözden ü nidügi aşıl

Yā ma‘ rifet ne ḳılduñ eyle ḥaşıl

(1027/10)

DİĞER DİNİ MEFHURLAR

Mirâç, Kadir Gecesi, Berât Gecesi

Divanda Allah’ın huzuruna çıkmak olarak geçen “Miraç” hadisesi sıklıkla kullanılmıştır (54/6). Miraç, Mansur ve Enelhak’la birlikte de kullanılır. Bununla beraber Kadir Gecesi ve Berat Gecesi ele alınmış, bu güzel gecelere yetişenlerin vakitlerinin mesut, günlerinin abat olduğu dile getirilmiştir (972/3).

³² “Ey Davud! Gerçekten biz seni yeryüzünde bir halife yaptık. Artık insanlar arasında hak ile hüküm ver. Keyfe, arzuya uyma ki, seni Allah yolundan saptırmasın. Çünkü Allah yolundan sapanlar, hesap gününü unuttukları için kendilerine çok şiddetli bir azab vardır.” (Sad Suresi 26. Ayet)

³³ “Biz onlara hem ufuklarda ve hem kendi nefislerinde delillerimizi göstereceğiz ki, Kur’an’ın hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şahit olması kafi değil mi?” (Fussilet Suresi 53. Ayet)

‘Āşık ol ma‘ şūķ yolında ‘ ışıkla ölmek gerek
Devlet anuñ kim naşībi irgüren **mi‘ rācı**dır
(10/4)

Deseler Fethīye dār **mi‘ rācu**ñdur
Vireydüm cānumı ben müjdegāne
(320/7)

Ene ’l-ħaķ oldu cevābı o Mañşūra baķadur
Tesellī ‘ āşıķa oldu idindi **mi‘ rācı** dār
(692/2)

Zihī vaķt-i sa‘ id ü yevm ol ‘ abīd
Yetişildi kim ol **Ķadr** ü **Berāta**
(673/3)

Recep, Şâban, Ramazân, Muharrem, Safer Ayları

Adı geĉen aylar mesnevi türündeki manzumelerle anlatılmıştır. Bir mesnevide “recep” ayı ve faziletleri anlatılır(412). Başka bir mesnevinin tamamında “şaban” ayı ve faziletleri anlatılır(512). “Muharrem” ayı yılbaşı olması ve nebinin hicreti dolayısıyla hatırlatılır, hicri ve rumi takvim arasındaki fark belirtilir. Hristiyanların tuttıkları orucun belli bir zamanının olmaması, Müslümanlar için oruç ayının ramazan ayı olması anlatılır (715).

Ne toĝdı şehr-i mübārek **Recep** didikleri ay
Virildi ilk namāz āy ad kim içre yoħsul u bay
(412/1)

Didi ki Ħaķ o benümdür bu ay kim dutana
Rāzı olmaga ben añdan Raħīmüm eyle Ħüdāy
(412/2)

Zemīne mübārekü **Şa‘bān** görindi eyle ki uş
 Didi nebī ki resūldür benüm ayumdur o hoş
 (512/1)

Dedi ki bir günü dutan şamuya harām
 Ağır mizānda şevābı şırať üzre ola dūş
 (512/2)

Şavmı nişār o aķışdan yazadur
 Mü'mine farz u **Ramazān** şehr ü ay
 (715/6)

Ayrıca İbni Abbas'dan rivayet edildiği üzere "aşure" ayı ve bu aya ait özelliklerden bahs edilir. Aşure orucunun sevabı büyüktür. Hakka layık olmak isteyen kul bu ayda oruç tutmalıdır. Bu ayda oruç tutanlara on bin melek sevabı verilir. Fazileti bin hacdan daha muteberdir. Bu ayda yapılan tüm iyilikler karşılığını bulur. Bu ayda bir yetimin başını okşamak, merhametli olmak, aç doyurmak, çıplak giydirmek insanın cennete gitmesine sebeptir. Ayrıca yerler ve gökler aşure günü yaratılmıştır.³⁴ Hz. İbrahim, o gün dünyaya gelmiş, Adem'in tevbesinin kabul olması, Süleyman'a mülk verilmesi, İsa'nın göğe yükselmesi hep aşure günü olmuştur. Bu günü -muharrem ayını- layığıyla geçirenlere Hak layığını verecektir (717). Hz. Muhammed'den rivayet edildiğine göre önemli bir gündür. Aşure günü orucunun sevabını büyüktür (718).

Manzumenin tamamında namaz ve orucun sevabı, Hz. Muhammed'in aşure orucu için söyledikleri anlatılır. Ramazan ayında oruç tutmanın Hak'tan nazil olmasından sonra aşure orucunun farz kılınmadığı, isteyen bu orucu tutabileceği, istemeyenin de tutmayacağı anlatılır. Ramazan orucunun farz kılınmasından sonra

³⁴“Doğrusu, Allah katında ayların sayısı oniki aydır. Gökleri ve yeri yarattığı günkü Allah yazısında (böyle yazılmıştır). Bunlardan dördü haram aylardır. Bu da doğru olan dinin hükmüdür. Bu sebeple bunlar hakkında nefislerinize haksızlık yapmayınız. Müşrikler size karşı topyekün savaştıkları gibi siz de onlara karşı topyekün savaş açın. Ve iyi bilin ki, Allah müttakilerle beraberdir.” (Tevbe Suresi 36. Ayet)

aşure orucu müstehap kılınmıştır. Peygamberimin amcası İbni Abbas'ın da bu hükme uyduğu bildirilir (719).

Olundı ol rivāyet Hāḡ resūlden
Denī gökçek sözi şīrīn uşūlden
(719/1)

Ramazān olmadan emr ider idi
‘**Āşūranuñ** dutuñ şavmını dirdi
(719/2)

Ramazān çünki Hāḡdan oldu nāzil
‘**Āşūra** farzı ḡat‘ etdi münāzil
(719/3)

Aşure ayında kadı ile nasrânî (721A) arasında geçen bir hikâye mesnevi şeklinde anlatılır ve hikâyenin sonunda nasrânî müslüman olur. Sadaka ve sadaka vermenin öneminden bahs edilir.

Yetüşdi anda ol ḡiṡāb-ı ‘ izzet
‘ İtāb idüp ne didi aña gözet
(721/34)

Getürdi ol kelīm-i şehādet
Sa‘ ādet irdi gitdi ol şakāvet
(721/35)

Hāḡḡa tasdīk idüp oldu müselmān
‘**Āşūrada** şadaḡa itdü iḡsān
(721/36)

‘**Āşūrada** şıdķını idindi
Müselmān adını anda adandı
(721/37)

Şadaķa bereketini gözetgil
Ki vergil ĥayra niyyetüñ düzetgil
(721/38)

Sehabetin bir sanat olduğunu düşünen şair için cömert olanlar kafir de olsa cennete gider, onların cennete gitme ümidi vardır. Ama cimri, müslüman olsa da cehennemi görecektir.

Sehāvet bir şan‘ atdur derk iderseñ
Ki hoşdur niyyeti sen berk iderseñ
(721B/3)

Şair, “safer” ayını bu ayda sefere çıkılmaması münasebetiyle zikretmiştir (768).

Muĥarrem oldu tamām u büyüta geldi **şofer**
Revā ki görmedi nebī bu ayda olsa sefer
(768/1)

Yeg ol bu ayda süküt u duta yerinde karar
Nebī ki kavlini gözle ola saña ki zafer
(768/2)

Ölüm-Ömür

Ömür insana verilmiş bir sermayedir. Sermaye olan ömrü abat edip marifet hazinesiyle zenginleştirmek gerekir(458/1), (47/2). Şair, insan ömrünü sabilik, civanlık ve pirlük olmak üzere üçe ayırmıştır(621/7). Ömür fanidir(142/4). Her insan elbet bir gün ölecektir. Varacağımız yer sinden başka bir yer değildir. Münkir ve nekir gelecek insanın özünü ortaya dökcektir(135/ 2, 3). Nihayette ölümün var olduğu bu dünyada ibret almak, dünyanın çok da eğlenilecek bir yer olmadığını anlamak gerekir(44/16).

Geçdi ‘**ömrüñ** iy hümām şābī civān pīrlık tamām
Kim ne saña ol şād u ğām yetiřdüñ uş hāzānına
(621/7)

Fethī dūnyāda qarār idem dime
Biñ yaşayana dağı āđır **ölüm**
(185/9)

Karun, Şeddād, Süleyman, Feridun, Zülkarneyn, Ebû Cehl, kişiye ibret olmalıdır. Çünkü hepsi ölümün acısını tatmış ve akıbette mezara girmiştir (44). Ölüm hazan olarak teşbih edilmiştir. Ölüm emr-i Hak’tır (630). Ölüm intizardan yeğdir. Mansur da vuslat için dāra rıza göstermiştir (944/7). Münkir ile nekir sorularına cevap verenler kabirlerinde rahat yatacaktır (559/3). Tüm bunların yanında güzel olan “ölmeden önce ölmektir.”

Ölmeden ölmek gerekdür kim dirile ol girü
Hağla birlik buluban ol fenā mevcüd olur
(189/6)

İnsanoğlunun ömrünün bir devlet gibi düşünöldüğü bir beyitte hiçbir devletin sonsuza dek payidar olamayacağı fikriyle devlet sahibinin halkı taşlamasının gereksiz olduğunu söyler (677/2).

“Siyaset” ölüm anlamıyla kullanılmıştır. Uçsuz bucaksız olarak değerlendirilen intizardansa ölmek daha iyidir (223/6).

Aşdı cānı zülfünüñ ol ĥalkasında eyle kim
Ĥāle şunana **siyāset** aña ĥořdurur eyle řevāb
(1373/3)

O firqat olsa ‘āşıka gerekdür ol ki başka
 Kim intizāra ol göymez diler **mevte ecelini**
 (229/4)

İblīs

Metinde iblis veya şeytan olarak geçer. Gönlü dünyaya bağlamak, nefis ile şeytanın mekridir. (157/5) Kefereyi tepelemek gaza olarak nitelendirilir(669/7). Cenâb-ı Hak meleklere “Bana secde kılın.” dediğinde iblis Hakk’ın bu emrine yüzüzce hilaf etmiştir(1383/2). Günahlarından pişman olmayanlar şeytana taviz vermiş olur(1098/4). Hileci, kör, la’în, merdûd(1177/3) gibi sıfatları vardır. Kötü olanların gönül şarına kurulup oturmuştur, onların gönüllerine hükmetmektedir (1185/3). Şeytana uymak(1322/2) tabiri içinde kullanılır. Kibirli olması dolayısıyla anılır(1358/5). Benlik davası kılanlar şeytan olarak adlandırılır(1383/5). Hakk’ın emirlerine uyan, Kur’an ve şeriatle amel eden şeytanı sımış olur. İsm-i azamı bilen, “Lâ-havle velâ kuvvete” diyen şeytandan uzaktır(742/15). İnsanı vesveseye düşürür. Şeytan taşlama olayıyla anılır(859/3). Rakibin benzetileni olarak kullanılır(894/2). Şeytan kişiye çok iş eder ve imanını uğurlatır(1056/3).

Tevbe kıılır yazuğa pişmân için
 Ta‘ vîz ider **şeytân** ol düşmâniçün
 (1098/4)

Secde kıluñ didi Hâk melâike
 Oldı hilâf emre **iblis** yüzüzüñ
 (1383/2)

Şerî’at

Divanda çok yerde şeriat, hakikat ve tarikat bir arada kullanılır. Şair; tarikat, hakikat ve şeriatini birbirine katmıştır. Tarikat, hakikat ve şeriat ilgisini ezeli meclisinde verilen sözle bağlantılı olarak anlatan şair için bunların hepsi birdir(51/4). Fethî Hüdâyî, bunların yanına marifeti de ekler(60/4). Bir bend olarak düşünülen şeriat, bu bendi yıkanları yoldan çıkarır(44/10). Şeriat eteğini tutamayanlar Muhammed Mustafa’nın şefaatinde mahrum kalacaktır(43/7), (24/4). Şeriat yolunda

yürüyenlerin gözleri tarikattadır. Bu yolda şarab-ı aşk içenler hakikate erer (663/3). Şair, cadde-i şeriat üzeredir (569/7). Tarikat ile hakikatin bir olduğunu bilen arif Hakk'a bu yolla ulaşmaya çalışır (516/2). Şeriat, tarikat içinde hakikati gizleyen bir zarftır (516/3).

Gör vücūdun ne gemidür ol gönüldür yelken uş

‘Işık o deryadurur bilgil şeri’ât lengeri

(528/4)

Fethî bilürseñ degerüni şeri’âtün ol kıadrini

Dut hükmüni kılğıl ‘amel ‘aql ıssı ki ‘ayyārsıñ

(571/7)

Sünnîlik

Şairin açıkça sünnî olduğunu ifade ettiği bir beyit dışında(401/7), sünnî olmak, resule ümmet olmak, ondan başkasıyla ahbab olmamak yüceltilen değerlerdendir(243/5), (242/7). Sünnete uymak ve onunla amel etmek olarak da geçmektedir(571/2),(719/8).

O **sünnî** cemā‘at üzre bu Fethî

Ne sözi var oğudur bu cebirden

(401/7)

Ola **sünnî** vü ümmet ol resüle

Ki gayrıya kim olmaya ol aḥbāb

(243/5)

Millet

Her millete harabat ehli olması gerektiği söylenmelidir (184/3). Vuslata ermek isteyenlerde bulunması gereken erdemlerin sıralandığı bir gazelde hiçbir millete hod nazarla bakılmaması gerektiği vurgulanır (184/8). Akli olan nebi, veli, ümem ve millete önem verir (242/6).

Kimdürür her **milleti** Hâkdan cezâdur ol diyen
 Türk ü Rûm u ol ‘ Arâb hem ‘ Acem ü Süryân olur
 (33/4)

Her **millete** tûr-ı tārîk bir nesne olmuş arada
 ‘ Āşîk ma‘ şûk mezheb-i ‘ ışk arada sevgend gerek
 (700/4)

Aña ne vâ‘ iz ü nâşuḥ u zâhid
 Neylesün ḥâlini o ğayr-ı **millet**
 (660/3)

Şair divanda “ecnebî” ve “etrâk” kelimelerini de kullanır. Ecnebler, kendilerinden sakınılmasının gerekliliği ve onlarla yoldaş olanların tevbe etmemeleri vesilesiyle anılır.

Ala ol naşîḥatı ululardan
 Şaḫına **ecnebî**lerden o deyyâr
 (214/6)

Her dem günâhdur ol işi arınmaz ol içi taş
Ecnebîlerdür yoldaşı tevbe şuyından içmez
 (494/3)

Namertlerden şikâyet edilen bir gazelde şair “etrâk” kelimesini de şöyle kullanır:

Ne bilsün ḥâlümü benüm o etrâk
 Ki yandum o ṭabî‘ -i berd elinden
 (708/2)

Dört Mezhep

Mezhep takip edilen yol anlamında kullanılır. Eserde dört mezhebin de adı geçer. Ayrıca aşk mezhebinden bahs edilir. Aşk mezhebi aşıkların tuttuğu yoldur. Dört mezhepten de üstündür.

Dört mezhebin ol anısının degül anı dutduñ arı
anı kitāb mesā' ilin kim ouyup gördi gözünñ
(726/2)

İmām-ı A' zām **anefi** Amedī **anbeli** **āfi**
Yā **Mālikī** er' üñ görüp kim keseler fetvāsuzın
(345/13)

Her millete ır-ı arı bir nesne olmuş arada
' Āı ma' ū **mezheb-i** ' i arada sevgend gerek
(700/4)

Put ve Putperest

Dünyaya tapan putperesttir(51/3). Heva ve heveslerine yenik düşen putperestlerin(76/4) gururlu olması boşunadır. Çünkü hümayı sadece şahbazlar avlar(516/7). Arif, can ve gönül dağdağası olan putu sımayı başarmıştır (387/20). Kamu varını terk edip maşukla ilgilenen âşık, maşukun hitabını iitmiştir. Putperest değildir (410/4). Dosta ermek için gönlün uyduğu heva ve heves putunu kırmak gerekir(1355/1).

Ki Hadur ol yaın Hadur bilürem
Ki **pütperest** degülem pūta geldüm
(38/5)

Ol hevā vü nefis **püt** olmuşdurur
Hadan ol kim bāıla kalmışdurur
(387/19)

Deyr

Mescid, medrese, meyhane ve deyr birbirinden farklı yerler degildir. Hepsi Hak varlığıyla doludur(88/3), (429/9), (452/3), (1154/3).

Buluram varlığıñ her yerde tolu
Degül meyhâne püt u **deyri** sensüz
(1018/6)

Zünnâr

Hristiyan rahiplerin bellerine bağladıkları kuşak olan zünnar metinde Hristiyanlıkla alakalı olarak kullanılmamış, sadece bele bağlanan kuşak anlamında kullanılmıştır(1127/4), (979/6), (1069/5).

Çünkü ‘ışk irdi maḥabbet kemeri bilde gerek
Ma‘bûda ṭapana kim **zünnâr**suzın ol neylesün
(1036/5)

1.2. TASAVVUF İLE İLGİLİ UNSURLAR

TASAVVUF

Hayatı, eğitimi ve tarikatı hakkında fazla bilgi bulamadığımız şairin divanından yola çıkarak yaptığımız çalışmalara göre şairin şiirlerinde tasavvuf büyük bir yer tutar. Onun divanından tasavvufî öğeleri çıkarırsak geriye pek de bir şey kalmaz. “Vahdet-i vücud, İlahî aşk, nefis ü hevâdan geçmek, gönül putunu sıkmak, melamet olmak, süssüz gösterisiz bir âbâ ile dolaşmak, İlahî aşk şarabı içmek, bir mürşide ya da şeyhe bağlanmak, şairin keman sesi olarak değerlendirdiği dünya ile alakayı kesmek, Hakk’ın yoluna süvar olmak, hakikat bahçesinin bülbülü olmak, hakikat bahrinden dürler elde etmek, Dost hevasını gönle düşürmek, alemin nakkaşı

olan Allah'ın yarattığı zerre kadar şeylerde bile O'nu görebilmek, her şeyin Hak'tan olduğunu kabul etmek, kanaat ve tevekkül sahibi olmak, ehl-i mana olmak, harabat ehline hor nazarla bakmamak vb. şairin şiirinin ana temleridir. Allah yolunda can ve başa kıymak; mal, mülk, sim ü zer ne varsa bunlardan kurtulmak; maşukun cemalini istemek; Karun ve Şeddâd kadar mala da sahip olursa dünyayı hiçe saymak; nefis ve hevâ ile uğraşmayıp himmeti yüce tutmak, şeytana uymamak, ariflerin sohbetine uyarak mertlik ve doğruluktan yana olmak divanda sıklıkla terennüm edilen yüce hasletlerdendir (G.36).

‘ Āşık olan ma‘ şūkun her dem cemālin ister ol
Ol teferrüc-gāh olmaz kim baķuban oymaĝa
(36/2)

Fethī ger sen merd (ü) rāstsañ gör ‘ ārifler şoĝbetin
Sözleri beñzer bularuñ bal u yaĝ u aymaĝa
(36/7)

Allah'ın cemal-i hüsnü sonsuzdur. Onu vasf etmek mümkün değildir. Bu güzelliĝin şerhinin sonu yoktur. Anlatmakla bitirmek mümkün değildir. Nigâr olarak vasf edilen Allah'a ulaşmak sabır işidir, zordur. Allah yolunda denizler bile ateş olur. Oddan denizlerin küştehâsı “AŞK” tır. Maşukun cemali âşığı mest ü hayran eylemiş, kemale erdirmiş ve âşıkın gönlünde gayra dair ne varsa sürüp gidermiştir. Şairin içine aşk meşakkatini koyan Allah'tır³⁵ (G.41).

Görmişem ben bir cemāli hüsni anuñ muntehā
Kim nice vaşf etsün anı şerhine yoķ intihā
(41/1)

³⁵ “Allah, göklerin ve yerin nurudur (aydınlaticısıdır). O'nun nurunun temsili, içinde lamba bulunan bir kandil gibidir. O lamba bir billur içindedir; o billur da sanki inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya da batıya da nisbet edilemeyen mübarek bir ağaçtan çıkan yağdan tutuşturulur. (Bu öyle bir ağaç ki) yağı, nerdeyse, kendisine ateş değmese bile ışık verir. (Bu ışık) nur üstüne nurdur. Allah dilediği kimseyi nuruyla hidayete iletir. Allah insanlara (işte böyle) misal verir; Allah her şeyi bilir.” (Nur Suresi /35. Ayet)

Ol cemālũn kim kemāli mest ũ hayrān eyledi

Ėayrı sũrdi gŕnũlden ħalmadı hiħ iřtiĥā

(41/4)

Birlik (Vahdet)

Hakkın varlığı her yerdedir. Meyhane de put da kilise de onsuz değildir(1018/6). Hakikat bũlbũlũ olduğunu sŕyleyen şairin gŕnlũnde Allah'tan başka hiħbir şey yoktur. Bunu "bire bitmek" tabiriyle ifade eden şairin nazarında gũl de bũlbũl de şah da kul da aynı şeydir. Bu beyitlerde İbn-i Arabi'nin vahdet-i vũcũd felsefesinin tesiri aħık bir şekilde kendini gŕsterir(20/1, 2). Gŕnle şek ve řũphe getirilmemelidir. şeriate uyan, marifet hasıl edenin gŕnlũnde ikilik yoktur. İkilik, ancak nifak ehli olanların zikrindedir. Mũminler zaten sıdk ve ikrar sahibidir(24/5, 6). şekerin mũkerrer olması, beyazlığını arttırmak iħin defalarca kaynatılması, kaynatıldıħca beyazlaması gibi; tevhidin de sũrekli dilimizde tekrar edilmesi gerekir (24/7). Talip olan vũcudunda Hak'tan gayrı nesne barındırmaz, ikilikle alakasını keser (46/7). Aşk denizinden dũrler elde eden şair, bu denizden iħtiđi ab-ı hayat ile sonsuzluğa ulaşmış, ikiliği yok etmiştir(48/2,6,7). Her şeyi kũn emriyle yaratan Allah iħin "tũrap, ateş, ab, bad, arş, kũrs, felekler, melekler, uħmak, tamu, berr, bahr, cin, ins, ŕkũz, balık" ne varsa bu yarattıklarının hepsi O'nun "bir" emrine mevkuftur (64/6). Sakisi maşuka, şarabı aşk olan vahdet meclisine ermeyenler başına toprak saħılmalıdır(55/6). Åřıkın canı bire birikmiş o vakit ikiliğin şirkinden ũrkmũřtũr (97/1).

Ėaħıħat bũlbũlũyem gũle ŕtmege geldũm

Ayruluħ yok gŕnũlde bire bitmege geldũm

(20/1)

Hem gũlũm hem bũlbũl hem řāhum vũ hem uş ħul

İħdũm ' iřħ şarabın sırr itmege geldũm

(20/2)

Geldüm bunda olunam şanma durup eglenem
 Ol beķā iķlîmine girü gitmege geldüm
 (20/3)

Hem şem‘üm hem pervâne olmuşam ben dîvâne
 ‘Işķ odına düşüben yanup tütmege geldüm
 (20/4)

Şair, bir beyitte kendini şöyle uyarır: “Ey Fethî, vahdete düşerek tefekkür edersen, o zaman maşukun yüzü görünecek ki o didarın sende olduğunu göreceksin.” Vahdet hâlinde âşık ile maşuk birbirinden ayrı değildir.

Fethî vahdete düşüben ger tefekkür idesin
 Görine vech-i o ma‘şūk kim o dîdâr sendedür
 (98/7)

Olur maḥv ķi kılmaz anda şirket
 Bulur vahdet cāna ğayrı ne bāzār
 (65/5)

Eserdeki birlik fikrini şekil ve manaca örnekleyen şu gazel(102) şairin birlik anlayışının özeti gibidir.

Girü yüzden berī uş **bire** geldük
 O **birleyüp** Ḥaķķı tek**bîre** geldük

O **birdendür** eger biñ ü vü ger yüz
Biri yüze yetürüp **bire** geldük

O **birin birliği** bilinmesi ki
 Bilüp bulmağiçün uş pîre geldük

Görüp bu ‘alemüñ şānī‘ i için
 Tefekkür eyleyüp ted**bîre** geldük

odu ęayrısını o ıadan ayru

O   aşıklar ile el **bire** geldük

Şeçildigü geçildüğü cürüfdan

Gözerden geçüben ğal**bire** geldük

İki diyenler ol küfr ehli Fethî

Kim ikrâr idüben biz **bire** geldük

Bir başka gazelde de şair birlik fikrini şöyle anlatır.

O birile kim birikmiş bular

Kim o birden görünür erkānumuz

(117/5)

Cümlesinüñ kim o birdür menba ı

Menba ı vü ma  deni vü kānumuz

(117/6)

Fethî uşda ol bire birikdi gör

Cümle anuñdur ne varsa varumuz

(117/7)

Arif olan aşkla ol vahdet denizine düşmelidir(127/3). Şair tevhit meydanının süvarıdır. Bu meydanda yarışmıştır(197/7). Vahdet meclisi (389/6) mescid de meyhane de deyr de birdir. Bakılan her yerde didar vardır(429/9). Allah'ın sıfatı zatının aynısıdır ya da aynasıdır. Allah, hem bülbül hem de gülistandır(462/2). Divanda "501, 502, 503" numaralı gazellerin tamamında birlik fikri işlenmiştir.

Oldur **aĥed ferd** ü **samed** gerek aña **birdür** dimek

Yoğdur şeriki hîç anuñ işinde ola yā emek

(504/1)

Şair katreyi bahre yetiştirip, terk eylemiş ve katre adedinin bir olduğunu görmüştür (939/7). Allah “vacibü’l vâciptir.” Şeriki yoktur. Ehaddir. (1391/1)

Kesret

Divanda kesret kelimesi pek geçmemekle beraber daha çok “gayr” kelimesi kullanılmıştır. Kesret karşılığı olarak katre, mevc, suret, nakş, dünya, şirk, çokluk, hicap, vücut, cüruf, nefis, duman vb. kelimeler kullanılmıştır. Yıldızlar kesret, bedr-i ay vahdettir.

Yine gönlüm ‘aceb sevdāya düşdi
Degül yılduz kim o **bedr aya** düşdi
(83/1)

Bu Fethī bilmez ol nola ki çāre
Ki kaldı eyle ol **keşret** içinde
(30/9)

Gerekse dostıla vuşlat iy Fethī
Şaķın kalma sen o **keşret** içinde
(37/9)

Seni bilen seni görür varın cümle saña virür
Tolu ‘ışķuñla içi taşı o **gayra** gönül virmez
(4/5)

Ol cemālūñ kim kemāli mest ü hayrān eyledi
Gayrı sürdi gönülden kalmadı hiç iştiḥā
(41/4)

Göre kim birlik içre ol neler var
 O **kaṭre** baḥr olup **mevcleri** şala
 (127/4)

İkilik **şirk** ü küfrüñ ol işidür
 Nifāk ehlinde bulunur o şerlik
 (502/2)

Sen arıt ḳalbün sîmin jengden eyle pāk
 Ger dilersen ḥāliš ola ol **cürüf**dan ḳale ir
 (430/5)

Vücūdı ol ki Ḥaḳḳuñdur seni beni ne demek
 Görine varlığı terk it göze odur ki **tuman**
 (820/4)

Aç gönül gözini baḳ dost yüzine
Naḳşı şürete ṭapuban ḳalmagıl
 (854/4)

Ol cehl ü ‘āruñ uş işin terk eylemişem **çoğısın**
 Kesmişem ol **nefsüñ** başın ne ad u şanumdur benüm
 (1226/4)

Uş **hicāb** göründi **dünyā** vir aña ṭalāk bugün
 Ol mücerred ‘İsā vārı zevce ol ḳabın nedür
 (1186/5)

Tecellî

Allah’ın nazar kıldığı gönüller tecelliden mest olur. Aşkından hayran olan gönül aklına ayruk getirmez(4/4). Dostun tecelli kıldığı gönüllere âlem dopdolu görünür. Allah’ın hitabını işiten Musa dudağa sığmaz(5/3), (523/7), (628/2). Tecelli

dost derdine en büyük dermandır(7/7). Allah'ın nurunun tecelli ettiği gönüller dünyanın hesabını, şümarını terk eder(8/2). Tecellâ-yı cemel âşıkın ilacıdır(10/7). Âşık tecelli nuruna canını ve gönülünü bütün varını vermiştir(15/3). Şair, hasta gönüle dostun tecelli etmesini Sultan Mahmut'un veziri Ayas'a yaptığı izzet olarak açıklar(25/7). Allah'ın tecellisini gören şair, dünya gamını bırakmış varı ve yoğu unutmıştır(32/7). Tecelliyi yaşayan gönül için görünen ne varsa didar olmuştur (33/3), (41/6). Gönül, Allah'ın tecellisiyle mest ile hayran olur. Bu mestliği gidermenin en büyük ilacı da vuslattır(36/3), (180/5). Şahın ansızın tecelli ettiğini görenler, cümle varından geçmiştir. Tecelli zattan ayrı bir şey değildir. Allah'ın tecellisi çeşitli sıfatlarla görünür ve bu sıfatların kararı yoktur (62/11). Sultan-ı âlem olan Allah kimine lütfuyla kimine kahrıyla tecelli eder(62/13), (146/3), (919/4). Nigârın cana tecellisi gönüllerin harabını gidermiştir(68/3). Âşık tecelli nurunun parlaklığı karşısında pervane gibi yanmaya razıdır(70/11). Tecelli göz kaş ile ilgili değildir. Dostun tecellisi aşıkın canıdır(96/2). Tecelli tüm perdeleri ortadan kaldırmış, gizli olanı aşikâr etmiştir(104/2), (194/7), (411/2), (474/8).

Aña kim ger nazâr kılsuñ **tecellî**den o mest olup
Olur hayrân o ' işkuñdan ki ayruq ' aqlını virmez
(4/4)

Tecellî kılıcağ ol dost görünür toptolu ' âlem
Hiñâb-ı ' izzet işitse Mūsâ ol tuğağa şıgmaz
(5/3)

Mağvoldı cān u gönül ' aql u nefis ü her varı
O **tecellî** eyleyüben dost nûrı belüricek
(158/2)

Çalabın tecellisi canı rahmete ve devlete ulaştırır(194/4). Tecelli maşukun âşika el vermesi olarak değerlendirilmiştir(201/6). Dostun tecelli eylediği gönüller vecde gelir. Tecellinin olduğu yerde ay ile güneşe gerek yoktur(327/4). Maşukun tecelli etmesiyle şairin özü beka bulmuştur. Lâ-mekândaki yeri belli olmuştur

(342/7). Hakkın tecellisi her yerdedir (359/3). Tecelliden hây u hûlar kopar (389/2) (393/7).

Fethî gel *Şemsi Duḫāda* gör bugün
Kim **tecellîsiçün** ol envāre ir
(403/7)

‘Āşīkuñ sevdāsı şanma ḥaṭṭ u ḥāl u müydur
Kim **tecellî** gördüğü ma‘ şuk-ı cānda rüydur
(420/1)

Kim **tecellî** görünse her yer aña
Nireye kim bakarsa ol yaña
(437/6)

Tecelli gönlün sürur bulması, şada ermesi, kesretten arınma sebebidir (492/11). Tecelli vücut mülkünü tutar ve o vücutta varlık kalmaz (497/2). Zatın tecellisinin müşahede ettiği canda kemal-i vahdet bulunur (604/17). Zaman ile mekana yakîn bulur (605/3). Tecelli hac-ı ekberdir (1083/1). Leyla- Mecnun (705/1), Ferhad- Şirin (713/2) Nidayı- lebbeyk (769/5) tecelli dolayısıyla ele alınmışlardır. Maşukun âşika tecelli eylemesi hakiki din ve imanın gelmesi olarak değerlendirilir(802/4). Varını terk edenin tecelliye ermesine ihtimal vardır. (824/4). Tecelli melametliğe sebeptir(922/2). Hakkın kahriyle tecelli ettiği gönüller, tahta Süleyman bile olsa Allah onun tahtını yele verir(925/5). Tecelli aşıkın secde kılma sebebidir (933/2). Yarın tecellisi hastalığı götürüp, ebedi sıhhati getirmiştir(934/6). İnsanda da varlıkta da Allah’ın zatı ne kadar tecelli ettiyse o kadar görünür. Her şey O’nun bir yansımasıdır (981/11). İnsanın tecelliye takati yoktur. Tecelliden iki cihanı da unuttur (1003/2). Tecelli Hakk’ın cilvesi olarak karşımıza çıkar(1408/12). O’nun şerhine beyan yoktur. Dostun tecelli ettiği gönülleri nâr-ı Nemrûd yandıramaz (1409/2). Tecelliye eren gönüldeki aşk kaynayıp umman olur(1142/4). Âdemin âdemliği de Hakk’ın tecellisiyledir (1168/4).

Benem Mecnûn ol Leylîyi gördüm
 Tecellî ‘aksi ol Mevlâyı gördüm

Etdi tecellî ol Şîrîn gösterdi perdeden yüzün
 Yağmaladı ‘aql u cânı dîvâne Ferhâd eyledi

Tecelli zât olcağız görine hüsn-i cemâl
 Olar nidâ-yı o lebbeyk o şeyh civân gözedür

Tecelliye eren gönül ne ilim ne şu ne de bundadır(1256/3). Onun nuruna aşk ateşiyle yananlar erer(1259/1). Tecelliye yetişene mum ve çerağ gerekmez(1274/4). Tecelliye eren cana memmat yoktur(1318/6). Tecelli, âşık için hoş-temaşagahtır (1343/3). Basiret ehli için tecellinin bir önemi yoktur. Onlar tecelliden bihaberdir. Mana bilmezler(1356/6). Tecelli benliği yitirme işidir. Tecelli, Hz. Musa’ya telmih yapılarak anlatılır(1358/7). Tecelli akıl, fikir, can, gönül ne varsa şikâr etmiştir(1380/2).

‘Āşıkun vuşlat hâlidür ol **tecellâ**da müdâm
 Ğayrı ne ‘ilme muḳayyed şunda vü ne bundadır
 (1256/3)

Ol cemâli âfitâbın pertevin gözler gözüm
 Kim **tecellâ**sın görüben ḫayrân olup ḳalmağa
 (1359/3)

Cemâl

Eserde 298 defa kullanılan “cemâl” ile 135 defa kullanılan “dîdâr” kelimeleri anlam olarak Allah’ın vechi karşılığında geçer. Sûfî Allah’ın cemalinin dünyadayken görülebileceğine inanır. Çünkü vech-i Allah her yeredir. Onu görmek için benliği terk etmek, davadan geçip manaya gelmek, terk-i dünya olmak, ar ve namı terk etmek lazımdır. Allah’ın didarını isteyenlere sırat, mizan, sorgu sual yoktur. Onlar cennet ve rıdvanla ödüllendirilecektir. Mansur’un dâra çekilmesi didar içindir.

Allah'ın cemali de celali de birdir. Ayrıca pek çok beyitte cemal, kemal ile beraber ele alınmıştır.

İden ki imtişâl-i emre rızâyı viridi saña
İrür o lütfıla fazla görür o hüsni **cemâl**
(1/19)

Kimini ' ışkuñ berrisinde şusuz yıldırup
Ka' be görindi **cemâl**üñ ' aşkuñ Haccâcdurur
(1/13)

Her neye o bakârşa görinen **vech-i dîdâr**
Fevk u taht u şark u ğarb cenûbla şimâl
(112/6)

' Ār u nâmuñ varını virür yile andan geçer
İsteyenler o **dîdâr**uñ vaşlıla vişâlini
(212/5)

Mîzân u şırat u hisâb kim anda görmeye ' azâb
Cinân u rıdvân anündür **dîdâr**uñı görür Allâh
(416/10)

Gör kim ol Manşûrî sen kim ol ene'l-ħağ söyledi
Dost **dîdâr**ın görmeğiçün kim çekildi dârına
(1331/6)

Viren rızkî ki Rezzâğ oldurur ol
Celâlin gâh **cemâlin** gösterür yüz
(963/3)

Yā ol celālî **cemālî kemālî** sende göre
 O ‘aql u cān u nefis ü bu dili tende göre
 (981/9)

‘Ayān oldı şıfātda o zātı **vechi** görüp
 Nite kelāmı gönülde **Mūsā** ki Tūrda ider
 (1166/2)

Temme vech Allāh görindi her neye baqdumsa
 Uş ene’l-ḥaḫ oldı sözi nāy u şeştā deflerün
 (146/2)

Ol **Muḥammed** Muşafāyı eyle **Ḥaḫ ündedi**
 Gör ne buldı ḳurb u **vuşlat mi’ rācı** seyrāndadur
 (465/4)

İlahî hakikati arayan kişi, insanın kara ve denizlerin gevheri, dürr-i yetim olduğunu anlayacak; aynada görünen aksi ile bu aksi yaratan vech-i şahın aynı şey olduğunu fark edecektir. O cemel sahibi olan Allah, zahir ile batını insanın içinde beraber gözetmiştir. Allah insana kendi cemalinden yansıtmıştır. İnsanı ahsen-i takvim üzre yaratmıştır. “Suret-i Rahman” ve “Ahsen-i Takvim” manaya elbise olmuştur. Şair, insanın yaradılışı için “Suret-i Rahman” ve “Ahsen-i Takvim” ifadelerini kullanarak yaradan ile yaradılanın aynı şey olduğunu şu beyitlerle ifade etmiştir:³⁶

“**Şüret-i rahmāni**” gör kim nuşḫā-i cāmî‘ de sen
 “**Aḫsen-i takvīm**” oldı ma‘ nīye o ṭonı bil
 (1393/5)

³⁶ Suret-i Rahman: “Allah’ın rahmetinin en parlak tecellisi.” Ahsen-i Takvim: “And olsun ki biz insanı en güzel biçimde yarattık.” (Tîn Süresi 4. Ayet)

Zāhir ü baṭın u sende kim gözetdi ol cemāl
 Yüzi “*ve‘ş-Şems Duḫāda*”³⁷ kim tecellādan anı bil
 (1393/3)

İy Hüdāyī baḫ bu göz ki nice **yüz** göz gösterür
 ‘Aynıdur o ğayrı degül ma‘nide sen bunı bil
 (1393/7)

Sır (Esrâr)

Sır gönülle alakalıdır, gönüldedir(604/16). Şairin gönlü, diline gizli sırları getirir. Sır, Allah’ın zatıyla alakalıdır. O’nun zatının bilinmesiyle ilgilidir. İlim ya da okumakla alakalı değildir. Sır üç türdür. Bunlar “Küntü kenz, külli esma ve nefahtü min ruhi”. Dervişin kalbinde sultanın hazinesi gizlidir. Kenz-i esrar sırrı O’ndadır. Ona viran gibi bakmamak gerekir. Ki hazineler de viranelerde bulunur(457/7). Esmayı külli sırrına bakmalı ve meleklerin Allah’ın isimlerine secde ettiği görülmelidir(471/3). Azâzîl bu sırta vakıf olmamıştır(1168/5). Allah tüm varlıklara kendi ruhundan üflemiştir; od, ateş, su ve yel ne varsa surette görünen her şeye O’nun sırrı ayandır(471/4). Arş kürs ve göklerin yaratılması sırrın açığa vurulmasının delilidir(1015/18).

Küntü kenzün sırrı sensin sırr-ı esrâr sendedür
 Eyle kim tâbende ol hoş gör ki envâr sendedür
 (98/1)

O esmāyı ki küllî sırrına baḫ
 Melekler secde kıldı bil degül mi
 (471/3)

Nefahtü min rûḫī sırrı ki seyret
 Şüret bil şu od u o gil degül mi
 (471/4)

³⁷ Güneş’e ve onun parıltısına (Şems Süresi 1.Ayet)

Hakk'ın varlığı âleme güneş gibi doğmuş, parlaklık vermiş ve böylece gizli sır yavaş yavaş aşikâr olmuştur(227/3). Hak kendi sırrını aşıkların gönlünde gizlemiştir(234/5). Gizli sırdan kün emri yetişmiş ve tüm varlıklar bununla yerli yerini bulmuştur(240/3). Bu sırrı bilen ariftir. Arif keramet sahibi bir erdir(388/2). Kendini bilmeyen sır saklayamaz(1384/7). Kendini bilmeyen arif değildir. Maşuka sırrıyla da maruf değildir(387/5). Arifin sırrı bilinmelidir. Çünkü Hak arifin sırrını arşta kondurmuştur. Sırrın remzini bilen ariflerdir(1352/6). Abid ile zahid, arif ile âşıkın sırrına dahil değildirler(336/4). Allah'ın sırrı alime de hâfî değildir(338/6). Bî-derd olan aşıkların halini bilmez . Gizli sırrı bilen ancak hakka'l-yakîn ehlidir.

Etdi cānı vü gönli kim eyle mest

Sırrı söylendi dile kim rāzıla

(234/5)

Kim ne bilür ' aşıklarun hālını ol bî-derd olan

Hakka'l-yakîn ehli olan bilür nedür **sırr-ı hifā**

(369/6)

Sır derunidir(140/5). Allah kimi kullarına zühd ile vaz etmeyi nasip etmiş, kimilerine de sırr-ı gaybı öğretmiştir(166/18). Sır maneviyatla alakalıdır. Ayan olarak söylenilmez. Sır tahkik ehline ayan olur(1401/3). Bu yüzden tabibler âşığın çektiği zahmeti bilmez(173/5). Şair küstahlık edip gönlünün sırrını yüksek sesle dile getirdiğini söyler(606/7).

Koğıl taqlidi sen tahkiki gözle

' Ayān ola saña ol **sırr-ı nihān**

(1401/3)

Ne bilsün ol tabibler zahmetümi

O **sırrı** söylemek olmaz ' ayāna

(173/5)

Can bülbülü dost gülden gizli sırrı gözetmiştir(11/4). Aşk derdiyle yanan şairin sırrı merdân içinde faş olmuştur(13/4). Şairin sırrını faş etmeye hakiki aşk arada mâye düşmüştür(704/7). Allah'ın güzelliğini sırr-ı mahfî olarak nitelendiren şair, bülbülün kendi dertleri içinde bu sırrı gördüğünü ifade eder(15/1). Arifin benzetileni olarak kılınan bülbülün kuşlar arasındaki farkı açıkça kendini belli eder (1352/6). Kişi neyi severse dilinde sürekli onu tekrar eder ve böylece sırr-ı aşkı dile getirir(827/4). Güzellik şahının eşsiz ve bedelsiz görünmesi sırr-ı aşkı açığa çıkarmıştır(833/4). Allah'ın sırrı aşk hâline erenlere ayandır (1349/3). Sırta vakıf olan hâl ehlidir (1337/6) ve hakiki hazzı alamayan değmelerin hâl ehlinin sırrından haberi yoktur (1344/6).

Kişi neyi severse dilinde tekrârı o
Ki geñsüz eyle anı ' ışk o **sırrını** açara
(1352/6)

' Ārif olanlar bilürler **sırruñ** o **remzî** nedür
Bülbülüñ farkı o çoğdur eyle her kuşdan kuşa
(1352/6)

Gülün de bübülün de şahın da aynı şey olduğunu ifade eden şair, içtiği aşk şarabını sır etmeye gelmiştir(20/2). Her şeyi Hak'tan olduğunu sırrını bilip anlayanlar için cefâ yoktur(43/6). Sır içinde sırların sırrı görülür. Bu sır bir bahr kadar sonsuzdur. Kişiye düşen de esrar bahrine dalıp ondan dür elde etmektir(87/2). Gönül gözü kör olanlar sır bahrine dalamazlar(722/4). Derya sahilindeki güherler çakıl değil sırr-ı manadır(771/6).

Görine sır içinde **sırr-ı esrār**
Yetiş sen tal o baħrũñ dürrine baħ
(87/2)

Fethî Hüdâyî Hz. Muhammed'in hadisine telmihte bulunarak "küntü kenz" in sırrı olan âşkın sırlar içindeki sır olduğunu söyler(98/1). Küntü kenzin sırrı aşikâr olmuş, açığa çıkmış, ve Allah kemal sıfatıyla tüm güzelliğini bir ayna gibi görülen âleme yansıtmıştır(385/2). Şair, alemin manasının sırrını söz incilerine dizmiştir(126/1). Âşık ve maşuk sırrını ancak aşk eri olan bilir. Çünkü bülbülün zarısı gülde belirir(131/6).

Küntü kenzüñ sırrı oldu aşikâr
İş bu mir' âtde görindi ol kemâl
(385/2)

Âşık ile maşukun sırrını açığa çıkaran aşktır(379/2). Aşk, âşık ve maşuk sırrının bir olduğunu bilen baydır(379/5). Münkir vahdet sırrından anlamaz(382/4).

‘ Âşık o ma' şūkdan ne açdı **râz**
‘ Işık getürdi cūşa dil kıldı dirâz
(379/1)
‘ Âşık u ma' şūk **içinde sırr** olan
Kıldı ' ışıkla dil anı ol ser-firâz
(379/2)

‘ Âşık u ma' şūk ' ışık oldu bir
Her ki bu ol **sırrı bildi** bayına
(379/5)

Güneşin doğuşu, Allah'ın gizli sırrının kendisini aşikâr etmesinin bir göstergesidir. Şems-i hakikat parlaklık verdiği için beri sırr-ı nihan etrafa nurunu saçmıştır(392/1,3). Kalbinin tozunu arıtır onu cilalayanlara, sırlar ayan olacaktır. Ayrıca bir ayna gibi düşünülen gönülün sırlanması parlaklığının artmasına da vesiledir(400/3). Şaire şiirlerini tamamlatan, onun söz söylemesine konu olan kudret olarak nitelendirdiği Allah'ın sırlarıdır(401/1).

Mürşidin ney ile defte bir vuruşuyla dile gelen sır da “ene’l-hak”tır(404/7). Âşık berdar olsa da sırrını faş etmez(449/4). Mananın sırrını anlamayanlar dâra asılmayı göze alamazlar(1246/4). Derdinin sırrını neyle ifade eden âşık, aşıklık perdesinde vay veya düşmüştür(704/4). Sır ancak hevasını hevesini, dünya varını terk edenlere vasıl olacak, onların gönül gözüne açılacaktır(405/3). Aşkın ve gönlün de bir sırrı vardır(405/1). Deyyan, Hannan ve Mennan olan Allah’ın tecellisi efkarlı gönlün sırrını aşikâr etmiştir(411/2). Âşıkın maşukla alakası Cebrail aracılığıyla değildir. Maşuk, zaten âşıkın kalbindedir(425/4). Cebrail daha vahiy sırrını vermeden can kuşu dosta pervaz eylemiştir(658/6), (1025/4). Âşık, sır saklamaz. Zaten o melamettir (434/5).

Ol **ene’l-hak** sırrını ki nây u def
Hoş görine dost urıcağ aña kef
(404/7)

Bağ bu cânuñ kuşına ki nice pervâz eyler uş
Dost mi’râcına Cibrîl **sırr-ı vahyi** virmeden
(658/7)

Mananın sırrına bakmalı(1153/2), o sır içinde didarın olduğu bilinmelidir(453/3). Bundan haberdar olmayan nâ-ehldir(868/6). Davadan geçip manaya gelenler gizli sırrın kapılarını feth ederler(448/7). Allah’ın varlığı sırr-ı nihandır. Allah, âşıkın canının canıdır ve âşıkın aklı, dilinin bu sırrı gensiz söylemesine şaşar kalır(489/2). Bu sırrı bilmeyenin, derdine derman yoktur, dost yüzünü görmeyenin aklı şaşmıştır(746/4). Kenz-i hazâine feragat gerekir(507/3). Men arefe nefsehu sırrına ahd edenler, men arafe rabbehu ile mâ’id olurlar(511/3). Nefsini tanıyıp kendini bilen âşık, sırr-ı vahdetdeki kudreti görür(703/2). Vahdet sırrına eren gönül kıl ü kâlden azdan ve çoktan geçmiştir(844/4). Bu sır gönül şehrinin dışında değil içindedir.

Nefsini tanıyan ol Rabbin bilür
Sırr-ı vahdetde görür ol kudreti
(703/2)

Gel beri sen ol gönül şehrine gir
Sırr-ı vahdet taşra degül yilmegil
 (854/3)

Haşr günü Allah doğru kullarının sırlarını örtecektir(522/5). Sırr-ı kün fe-kan işareti Hak'tandır(532/1). Şairin sırrına kendi ahından özge yar olmamıştır(575/1). Değmeler aşk, aşık ve maşuk sırrının bir olduğunu bilmezler(589/11). Sır, rumuz gibidir. Aşık olan gafletten gözünü açıp bu sırrı anlamalıdır(663/4).

Sırr-ı esrâr-ı rumûz ol açıla
 Olma Hakkdan hidâyet ol kûva
 (785/4)

Aşk, âşık ve maşukun sırrı aşikârdır. Bunu görmek için gönül şekil değil manayla ilgilenmeli nakşa değil bu nakşı işleyen nigâra bakmalıdır(738/1). Hâle vakıf olmayanlara sır açıkça söylenmez(763/3). Zahire bakıp kalmak, zahire dalmak yanlıştır. Kişi gözünü açıp hakikat sırrına vakıf olmalıdır(956/3). Hakikat sırrını bilen arif zahirde de batında da kesret içinde de hakikati görür(956/7). Âşık, cehd ile Allah'ın tüm sıfatlarının hakikatle ilgili olduğunu anlar(981/14). İnsan-ı kâmil tecelli sırrına yetişmiştir(794/2). Hak sırrını duymak ne hoş müjde, ne hoş devlet, ne hoş keremdir.

Zî beşâret zî şafâ vü zî kerem eyle ki
 Kim hidâyetdür o Hakkdan ola sırrı tuyğan
 (837/6)

Hakkın nazar ettiği gönüller hakikat sırrını bilir(846/7). Sırr-ı nihan olarak tabir edilen Allah'ın kudretini insan aklının algılaması mümkün değildir(871/7). Üstünlük sırrı içinde tutabilmek, saklayabilmektir. O can ve gönül kulağıyla duyulur. Sırrı içinde tutan aşıkın kârı alçakgönüllülüktür.

Zârı vü giryân oluban **sırrını** söylemek degül

Kim şaqlamak yegdür anı kâr ki ol haşîdürür

(930/2)

Bilmez kimesne **sırrı** ol kim zâhirini gözede

Ol istimâ^c eyleyen cânı dilüñ gūşıdurur

(930/3)

Aşk; âşıkı yakıp yandırır, hâlden hâle sokar, bu bütün aşıkların başına gelen bir sırdır(937/6). Şadırvan can içinde sır saklayan bir âşık gibi düşünülür.

Cüş uş hardüş ider ‘ışk kalbde o

Cân içinden **sırrı** eyler şadırvân

(942/6)

Sûfi “lâ” ile “illâ” sırrından uzaktır. Küntü kenzi anlamak da âşık işidir. Âmâ bu sırdan anlamaz(989/4,5) Sırdan anlamayan hayvandır.

Her ki o ‘ârif ü ‘âşık ol degül

Kim aña sen insân adın oğıma

Şekl-i insân ma^c nîde degüldürür

Sırrını hayvân degül mi bakıma

(1086/6)

Şair de kendisine Hak sırrı eriştiğinden beri gayret içerisinde olduğunu söyler(1075/7), (1106/7). “*Elestü bi rabbiküm*” sırrını bilen belî cevabını vermiştir(1155/5). Zâhir ehlinin manadan anlamaması sır içindeki sırrı bilmeyip sırda dildaş olmamasıdır(1249/6). Hakk’ın sırrından can kulağına hitab erdiğinden beri âşıkın divane olması acep değıldir (1307/2).

Gönül

Gönül yarin yoluna revan olmuştur. Sevgilinin bulunduğu yer Kabe olarak nitelendirilmiştir, elbette ki Kabeyi ziyaret etmek hoştur(35/1). Gönlü ağırlamak

marifetle olur(94/4). Gönülün tahta benzetildiği bir beyitte tahtın sultanı bundan haberdar olanları nîk-baht eylemiştir(105/10). Gönül Hakk'ın nazargahıdır(105/11). Hakkı dışarıda gözlemek yanlıştır. O, gönül ile candadır(316/5). Hakk'ı gönlünde görenin Musa'nın Tûr'una ihtiyacı yoktur(129/2). Ona Ka'be diyerek sefer etmek gerekmez(129/3). Gönül dükkânını tezyin ettiğini söyleyen şair kânlar kânını bulmuştur(94/1). Marifet ağacının gönül bahçesine kök salmasını isteyen gönlünü düz etmeli, temiz tutmalıdır(94/7). Münkir ve münafık gönlü incitir(140/6). Hakk'ı gönlüden isteyenlerde ne cennet umusu ne de cehennem korkusu vardır(35/3). Kişi neye muhabbet ederse onun için çalışır. Çünkü gönlüde ne varsa dışarıya da o sızar.

Ne tezyîn eyledüm **gönül** dükkânın

Çü buldum kânlaruñ eyle ki kânın

(94/1)

Neye muhabbet iderse kişi aña dürişür

Olursa her ne ki **kalb**de taşına ol ki sızar

(649/4)

İsa'ya benzetilen gönül tecride uğramalı, masivadan temizlenmeli ve mücerred olmalıdır(129/5). Gönül beytullahtır. Allah'ın nuru nasıl ki Kabe'ye tecelli etmişse, kişide Tûr'un minberinde bekleyip, Allah'ın nuruna mazhar olmayı beklemelidir (777/4).

Gönül tapma bu dünyānuñ mālına

Düşürmesin seni mekr ü āline

(654/1)

Gönül dünyāyı ço nefsdan geçe gör

Degül bünyād bākī anuñ hīçe gör

(663/1)

Maşuk bir padişah gibi düşünülür. Padişah, gönle aşk askerlerini gönderip gönül evini yağmalatır. Bu, şairin zaman zaman kurduğu “Ne güzel bir hayaldir.”(907/7). Gönle her yer meşid ya da cami gibi görünür. Aşkın imam olarak ele alındığı bir beyitte gönül, aşk imamına uymuş ve canını Bilâl etmiştir(907/5). Ayrılık hasretiyle yanan gönülden çıkan ahlal aşkın bedenini siyah ah rengine boyar(1349/1). Meskenete bağlanan gönül şahın sarayına benzer. Sevgili gelir o saraya tahtını kurar(484/5).

Çünkü hâkim oldurur o hüküm anuñ

Ne rızâ ol cân u **gönül** tende var

(690/2)

Gönül gözi kör olıcak aña ne fikr ü hayâl

O sırrı baħrine hergiz düşübene talmaz

(772/4)

Şular ki mekri o dünyâ o cenge ola tüş

‘ İnâyet olmaya Hâkdan **gönülden** o şalmaz

(772/5)

Aşk, Âşık, Maşûk

Divanda “tarif-i aşk” ve “halet-i aşk” başlıklı iki mesnevi bulunmakla beraber şairin aşk, âşık ve maşukla ilgili görüşleri şöyledir:

Öncelikle aşk, nasip işidir. Fethî Hüdâyî “Eğer aşktan nasibin varsa aşkla nasiplenir, gensüz oturup kalırsın.” der(215/7). Aşk âşkın canına ve gönlüne maşukdan nasip olmuş ne hoş bir devlettir(378/7). Şairin şiirlerinde beşerî aşka hemen hemen hiç rastlanmaz. Onun anlattığı aşk, hakiki aşktır. Hakiki aşk yetiştiği günden beri vücudun şeyhiyyeti gitmiş, âşığın vücudu şebâb olmuştur(55/3).

Var ise ‘ ışkdan ol Fethî naşbüñ

Ki geñsüzün kalırsın oturup sen

(215/7)

Aşk, âşığın üstadıdır. Aşk âşığa üstad olmuş, onu maşukaya kavuşturmuştur. Bu yüzden Şirin'in Ferhad'ına tercüman ve dilbend gerekmez(700/6). Âşıkın maşuka vaslı daha bu cihanda olmuştur. Bu demde fîrak yoktur(106/6). Aşık olanların nişanı vardır. Aşıkların nişanı ise gözlerindeki yaş ve benizlerindeki sarılıktır(106/7). Gözleri yaş, ciğeri büryan olan âşıkla kamuyla alakayı kestiren, dilini lal ettiren, onu mest ve hayran eden, başını top ettirip çevgan ile çaldıran hep aşktır. Akil olanın aşkla zaten işi yoktur ve aşk ehlinin sözü hâldendir. Ehl-i aşkın kâl ile alakası yoktur.(1335)

‘Işk ‘âşıkun üstâdudur ma‘şûka ol ki hâdîdür
Ol Şîrînuñ Ferhâdına ne tercümân dilbend gerek
(700/6)

Aşka düşen kişi dostun hayalini gece gündüz gönülden çıkarmaz. Firkate düşen gönül intizara dayanamaz. Ecel bile intizardan daha iyidir. Aşık için tüm varlık ayak bağıdır. Zaten aşık, varlığını maşukun yoluna vermeye hazırdır; bunun için dilinden kâl u kâli götürmüştür. Dostu açıkça görmüş, onun beyanını etmiş ve neticede hâl ehli olmuştur(229).

Düşicegiz kişi ‘ışka yürimez eyle o başka
Gice gündüz ü gönülden çıkarmaz o hayâlini
(229/3)

O firât olsa ‘âşıkâ gerekdür ol ki başka
Kim intizâra ol göymez diler mevte ecelini
(229/4)

Mest olarak nitelendirilen âşıkın mestliği; kaş, göz, hat ve halden ötürü degildir. Âşık, bazen gamlı bazen de mesut olur. Bazen mest olup divane yürür, bazen de içi aşk ile dolmuş bir gulgule benzer. Âşık, yetmiş bin hicabı bir nefesde geçip fevk-i ‘ulâya ulaşmıştır. Tek maksadı sıla olarak değerlendirdiği dostu

ulaşmaktır. Dünya ve ahiret kaygısını terk etmiştir. Bu yüzden mal ile mülk için durişmez. Şair de âşıklık halini bilir ve ondan anlar(398).

Āşıkun mestligi gör ne hâledür
O göz ü kaç u ne hatt hâledür
(398/1)

Gehi şādān vü gehi gamgīn olup
Gözi yaşına o yollar şuladur
(398/2)

Muhabbet hiçbir işe benzemez. İnsanın ta ciğerine kadar işler. Gerçek aşık mekkare dünyaya gönül vermez(350/6,7) Aşk, âşıkları öyle hâllere getirir ki bu hâliyle âşık aynı bir çocuğa benzer(104/6). Âşıklar ile yapılan görüşme haccı ekberdir (673/6). Süfli makamlardan kurtularak, tayyar olmaya çalışan âşığın yol göstericisi yine aşktır.

Kim nedür kim sefilde dutduñ maķām
Uymaduñ 'ışka ki tayyār olmağa
(77/2)

Aşk denizine dalanlar, bu denizin incilerine yetişir(77/2). Muhabbet bend-i çîn içindedir(72/7). Kendini aşk denizinin bahrisi olarak nitelendiren şair, içinde bulunduğu bahrede lal ve dürdân içinde yüzmektedir(13/3). Âşık, aşk denizinin cevherlerini süzmüş, o denizin bahrisi olmuştur.

Ṭaldum yine uş deñize getürdüm o cevherlerin
Süzdüm anı döne döne bahri olup gevherlerin
(377/1)

Aşk da âşık da maşuk da aynı şeydir. Bunlar birbirinden ayrı değillerdir. Aşk, âşıkın maşuka uşak olmasına sebep olmuştur(193/3). Aşkı olmayan kişinin maşuka

ulaşması mümkün değildir. Âşığı maşuka yetiştirecek olan nebi ya da veli değil şeyh veya müriddir. Aşk, âşık ve maşukun bir olduğu sırrını bilen zengindir(379/5), (379/7).

Kişide olmasa ol ‘ışk yetişmez ma‘şūka Fethī

Nebī velī aña nide gerek mürīd ü yā şeyḥu

(193/7)

Şair, aşk kemerini beline sımsıkı bağlamış, dost için onu belinde muhkem kılmıştır ve bu kemeri kimsenin kesmesi mümkün değildir.

Bağladum ‘ışkuñ kemerin bilüme ki eyle uş

Dost için kıldum ki muhkem kesemez zünnārımı

(1069/5)

“Tarif-i aşk” başlıklı mesnevîde şairin aşk ile ilgili söyledikleri şöyledir:

Aşk, âşığa düşmüş ve maşukun yüzünün görünmesine sebep olmuştur. Seyr ü sülûkta kendi cemalini seyrettiren maşuk, güzelliğiyle âşıkı kendine hayran eder. Adalet ve doğruluk yalnızca maşuktandır. Aşk, elçi ve gözgü olarak nitelendirilir. Aşkın içine dalıp onun iç yüzünün görülmesi gerekmektedir. Âşıkın sözü yalan değildir. Âşık ve maşukun hâlinin, aşkın yolunun bilinmesi gerekir. Aşk yolu meşakkatlidir. Hilelerle doludur. Âşıkın derd-i aşktan söylediği maşuktur. Maşuk, Hak nurudur. Hak kendi nuruyla âşıkları da soylamıştır. Âşık olanın manadan anlamak, mananın sırrına göz kulak dikmek gibi özellikleri vardır. Aşksız nesne hiçbir yere varamaz ve aşksız yaşanmaz. Aşka erenin hayatı ebedi olur, âşık bu ebedîlik içinde daima mesut yaşar. Bundan daha üstün bir şey de yoktur. Hatta âşık olan bunun üstüne beylik ve paşalık dahi istemez. Âşık iki cihan zerre dahi gözükmeyiz. Âşık, malı ile gururlanmaz. Âşık, kendi özünü görür ve dostun nuruyla kendisini unuttur(1022/1-14).

‘İşkı gör kim gözüñ düşdi ‘âşığa

Gösterür yüzini anda ma‘şūka

Ol sülûgı at‘i seyrân eyledür
Kim cemâli mest ü hayrân eyledür

Eyle kim anda olur ol dâd aña
‘Âşıkı ma‘şûk ol ad aña

Şair, mesnevisini şu dua ile bitirir.

Yâ İlâhî ‘ıŖkuñ irgür sen bize
Hayrân olup baalum görklü yüze
(1022/15)

“Halet-i aşk” başlıklı mesnevisinde şairin aşka dair görüşleri şöyledir:

Âşık olan yarı fikr eder ve bu fikrile bütün varını, içinde gayra dair ne varsa unuttur. Âşık, gayr sözünü dahi ağzına almaz. Maşuk için kendi özünü yok eder. Dostu sevenin başında toprak yanar. Âşık olan da ar ve nam olmaz. Âşık, bir dem dahi aram etmez. İle şara melamet olur. Âşıkın tek çaresi yare kavuşmaktır. Muhabbetin galip geldiği gönüllerin içi de dışı da yanar. Âşık, dost sözünü her daim dilinde dolaştırır ve kuşa benzettiği canını daima dosttan yana pervaz ettirir.

Muhabbetten avare olan âşık, gayr ile uğraşmaz. Bazen ağlar firak ile zar olur, bazen de mutlulukla bâzâr ider. Âşık yeri gelir kendi özünü ateşlere yakar, yeri gelir neşeyle feragata erer. Gününü sürekli dostla geçirir. Halkın gam ya da neşesiyle uğraşmaz. Gönlüne Allah aşkı düşünler, ne sema ne zemine bakar. Her şeyle alakasını keser ve gece gündüz O’nu gözetir.

Mesnevisinin bitiminde peygamber efendimizin iki hadisine yer veren şair, “Kişi neyi severse onunla meşgul olur.”, “Kabda ne varsa dışarı o sızar.” diyerek

Hakk'a âşık gönüllerin fikrinde de zikrinde de Allah'ın var olduğunu, âşıkların sözlerinin kendi gönüllerinin dışavurumu olduğunu anlatır(1037).

Gerek 'âşık olan fikr ide yārūñ
Unuda küllī anda ğayrı varın
(1037/1)

Nedür söyleye ğayrılar sözini
Yoğ eyleye anuñiçün özini
(1037/2)

Âşıkın bir başka özelliği de cimri olmayışıdır. Âşık aşk yolunda mal, mülk sim ve zer ne varsa eritmiştir(97/6). Muhabbetin yetiştiği gönüllerin tüm varlığı gitmiş, gönül muhabbetle gark olmuştur. Katre ummana yetişmiş, aşkın tesiriyle maddiyat ile maneviyat birbirinden fark edilemez hâle gelmiştir.

Gider ol varlığı kıalmaz olur ğark
Maḥabbetden o itmez kendüyi fark
(560/6)

Yetişür kıatre 'ummāna bir olur
Kim eyle seyr içinde ki seyr olur
(560/7)

Ki mevcleri anuñıla urılır
O vaḥdet ḥāli anda hem görilür
(560/8)

Olur 'âşıkı ma' şük ' ışık bir anda
Olınur 'âşikāre kim sırr anda
(560/9)

Aşk denizinin dalgaları âşıkın başından aşmıştır(96/1). Aşıkın başındaki aşk-ı hakikidir. Hakikat âşıkının muhabbeti kaşa ya da göze değildir(96/3). Maşuk tecellisiyle can ve gönül mülküne üstadlık etmiştir(1296/5). Maşukun âşıkta ettiği cevri eziyet sanıp aldanmamak gerekir. Onun zehri bile bir lütuftur ve aşık olanın buna kanması gerekir(28/2). Aşık cevri ü cefa çektiğinde vefa bulur. Her türlü cevri ü cefayı lütuftur olarak gören aşık için zehir de sem de bal olarak görülür (1335/2). Cevri ü cefa âşıkın aşısıdır.

Cefâ vü kıhr ‘ âşıkun aşısıdır
Gıdâ-yı rûhuñ oldı kim oyını
(973/6)

Âşık, ne cennet ne de huri peşindedir. Âşık, cismini ve özünü gusledip pak eylemelidir. Âşık, sahip olduğu zühd ve takvayla gururlanmaz. Çünkü gurur iblisin cennetten kovulma sebebidir. Âşık iyinin kötünün muhasebesini bırakır, sözünü hilm ile söyler. Şaire göre gönül yıkan Hakk’ın rahmetini göremez(28/2).

Cümle varuñun terkin urisa ki ne uçmağ ne o hür
Pāk eylegil cismün özün gısl idüben yaykana
(28/3)

Âşıkın vecde gelmesi kendiliğinden değildir. Onun vecde gelme sebebi tecellidir(1164/). Gayet-i aşka yetenler dilini lal eyler(1164/1). Aşk sazı maşuka baş ve kol saldırıp kendiliğinden onu raksa kaldırır.

Gör ki ‘ ışk sâzı o cāna baş u ol kol şaldurur
Geñsüzün ‘ âşıkı ol ‘ ışk hāli raksa kaldurur
(1335/1)

Aşk ona erenleri kemale erdirir. Aşk olmayana kişi nâ-binâdır, âmâdır. Aklın aşk işinde eli yoktur(395/5). Aşk, âşık ve maşukun yol göstericisidir(393/1). Mal, mülk, şan, şöret, hane derdinde olmayan âşıkın tek temennisi vardır. O da maşuktur(29/6).

Kime irse eyle ol ' ışk o kemāle yetişir
 Kaṭ' ider menzil merātib ol resende balġān
 (837/4)

Aşk derdini yazacak mürekkep bulamayan şairin, mürekkep yerine kullandığı ciğer kanıdır(142/7). Muhabbetin var olduğu gönüllerde gayra dair ne varsa feramuş olmuştur(143/5). Âşık densiz değildir(705/3). Gerçek muhibe fakr ile meskenet yaraşır(976/7). Hakk'ın dershanesinde aşk kitabını okuyup O'nun büyüklüğünü görmüş olan âşık, Allah'ın büyüklüğü karşısında bir harf yazıp elini kaleme çalmış değildir.

Oğudum ol ' ışk kitābın bil Haḫḫı ol dersḫāneden
 Kim ol qalem ḫarfin anuñ yazup aña çalmış degül
 (1212/5)

Maşukun livası altına sığınan âşık için ne sultanın ne kanunların bir hükmü vardır.

Hükm-i sultān şer' -i ḫanūn neylesün ol ' āşıḫa
 Sığınur her dembedem ol ma' şuḫūñ līvāsına
 (1095/5)

Aşk oduna düşen şairin susuzluğunu gören su yanmıştır. Suyun yanması, ısınması, kaynaması ve buhar olup uçması tasavvufi manada aşkın geçtiği çileli yollardan sonra Hakk'a ulaşması olarak düşünülebilir.

Kim eyle yanuban cānum şuşadı
 Şuşuzluğum görürse o şu yana
 (173/3)

Aşkın ateşi, içine düşen âşıkları küfre de dine de baktırmaz. Aşk ateşinin yandığı gönüllerde aşktan başka her şey mahvolur. Maşukun hüsnünün tecelli etmediği gönüllere Mekke de Medine de çare olmaz. O'nun adının geçmediği

sohbetlerde şeker bile zehir olur. Aşık için dünya varı değersizdir. Âşık maşukun adını duymaya bile can verir (77).

Aşk âşıkın teninde zelzele meydana getirir(1072/6). Aşkın eve benzetildiği bir beyitte kendini bilmeyenlerin, aşk evinde toplanmayanların cihanın deyrinde kalacakları ifade edilir(84/3). Kur'an olarak değerlendirilen aşk, maşukun divanesi olan onun ilmiyle donanmak isteyen âşıkların, âşıklık mezhebinin yol göstericisidir.

Bî-taleb-i 'ilm bendeyüz ol ma' şūkuñ dīvānesi

Mezhebümüz ğayrı degül ' ışkdur bizüm Qur'anumuz

(1403/2)

Aşk hâlimden haberdar olmayanlara vaiz ile zahidin sözleri eser etmez(1036/4). Gerçek âşık olana nifak yoktur. Bu yolda ne kadar cefa görürse görsün âşık, asla yılmaz (109/6). Âşık harisdir. Onun içini dostu görmenin hırsı kaplamıştır(110/2). Aşka uymayan kişi hamdır(1374/1). Âşık maşukun zülfünün lama benzeyen çengelinde berdar olmaya hazırdır(1374/5). Melamet ehli olan ehl-i harabatın aşk yolundaki kemali tamdır.

Her ki ulaşmadı ' ışka eyle bil kim hāmdurur

Hāş dimezler ' ākil ise eyle ki o ' āmdurur

(1374/1)

Ol hārābat ehli olan kim melāmet olduğı

' Işķ yolında ol kemālde şöyle ki o tāmdurur

(1374/2)

Aşk, şairin içinde yer alan bir mayedir(83/7). Divan şairinin alışlagelmiş aşk-akıl mücadelesinde şair de üstünlüğü aşka vermiş, aşk çerisinin hücum ettiği âşıklarda aklın dağıldığını söylemiştir(945/3). Dostun imam, aşkın da müezzin olarak vasıflandırıldığı bir beyitte aşk müezzini dost imamının salâsına ikamet etmiştir(836/5).

Şairi söyleten aşk humhanesinden nuş ettiği badedir(473/7). Aşk oduna yanmayan insan değildir. Gerçek müslüman her şeyden arınmalıdır(1055/1).

Aşk, ezelden maşuka düşmüştür. Varlığın yaratılma sebebi olan aşk, önce maşukta sonra da âşıkta vardır. Allah kendi güzelliğinin bilinmesini istemiş ve bu âlemi yaratmıştır. Var olan bütün varlıklar onun zatının yansımasıdır. Bu devr içinde insanoğlu Allah'tan gelmiştir ve yine Allah'a geri dönecektir. Allah'ın cemalinin nuruna pervane olan âşık, bu nurda kendini yakmak için erkana gelmiştir.

Ezelden 'ışk ma'şūka düşüpdü
Bu devr içre kim uş devrāna geldüm
(114/2)

Cemālūñ şem'ine pervāne geldüm
Ki cān yanmaqlığa erkāna geldüm
(114/1)

Şairin bu dizeleri söylemesinden yıllar sonra Bağdatlı Füzûlî de şöyle diyecektir.

'Işk odu evvel düşer ma'şūka, andan 'āşıkā
Şem'i gör kim yanmadan yandırmadı pervāneyi
(Füzûlî)

Âşık olan maşuka aşk ile erer. Gönül ve aşkın en büyük sırrı budur. Aşkın tek hevesi maşuktur ve âşık olan kendini cem eyleyip sadece maşukla ilgilenmelidir. Heva ve hevesini terk etmelidir. Böylece âşkın can gözüne gizli sır açılacaktır. Aşkın en büyük övüncü fakriyet sahibi olmasıdır. Aşk fahri âşıkā maşuktan havale düşmüştür(378/5). Âfitâb istiaresiyle anlatılan maşuk, tecelli eylediğinde onun aşkının nuru âşıkı aydınlatacaktır(405).

Âşıkı zar zar eden gönlündeki aşktır. Âşık yarin nurunu görmek için canını bâzâr eder. Aşık için bir degil bin can maşukun yoluna fedadır (119/1,2). Şair, aşkın etkisiyle çocukça davranır(120/7). Mana ehli olarak değerlendirilen âşıkların müşküllerini hallederken akıla ihtiyacı yoktur(693/3). Kişi müşterisi olduğu şeyin

talibidir. Cehd ve say içinde olan talip müşterisi olduğu şeye dilini delil kılmıştır(683/4). Aşıka can ve başını vermek reva olmuştur. Muhib olarak adlandırılan âşık, aşk pazarının müşterisidir(707/2). Âşık dünya gamı yiyen bir tacir olarak değerlendirilmek istemez. Ticaret ehli olan âşık dostla pazar kılıp bu pazardan yükünü tutmuştur(1069/2). Ticaret ehlinin sefer kılma sebebi kâna erip dür elde etmektir(1131/2). Aşk derdinden tabipler anlamaz(173/6). Âşıkın maşuk için can baş vermesi aşk derdine şifa olan hacemat olarak değerlendirilir.

Ki cān baş viren o kalb-i yāre

Şifā-yı derde ki hācāmetdür

(611/3)

Bir dem olsun ârām etmeyen, bî-kâr olan gönülde aşkın derdiyle inkılap olmuştur(1270/3). Akilin âşıkın hâlini bilmesi mümkün değildir. Hakkın imtihanının bir haceti vardır: “Her şerde bir hayır olduğunu anlayabilmek.”

Kim ne bilsün ‘âķil olan ‘âşıkun ol hālini

İmtihāndan hāceti var etdügi şer kārı gör

(1372/4)

Âşıkı maşuka erdiren aşktır. Aşk, âşıka maşukun himmetiyle verilen bir nevaledir(378/6). Maşukun mahub âşıkın da ayna olarak nitelendirildiği bir beyitte âşıkın aynasına maşukun aşkıdan bir görüntü düşmüştür(379/3). Âşıkların ahı buhur ve buhar olarak tasavvur edilmiştir(750/6). Âşıkın içindeki aşk, micmerdeki buhura benzer(1336/6). Âşıkın kırık kalbinin mimara ihtiyacı yoktur. Çünkü bu kalbi Hak bina etmiştir.

Ger şikeste eyler ise ķalbi yār

Haķ aña binā ne mi‘ mār özleye

(849/3)

Divanda meşhur aşk kahramanlarının bahsi de şöyledir:

Mecnûn âşık Leylâ da maşuktur. Leylâ ile Mecnûn şehir ve diyarlarda söylenmeleri(35/5), Mecnûn'un Leylâ'nın saçında canını yok etmesi (35/6), kendini Mecnûn olarak vasıflandıran şairin Leylâ'yı görmesi, bunu da "tecellinin yansıması Mevlâyı görmek" olarak anlatması(705/1) , Mecnûn'un Leylâ'nın nazına sabretmesi, âşıkın özünü Mecnûn etmesi vb. sebebiyle ele alınmıştır.

Leylî vü Mecnûnı görüñ kim bularuñ sırrına
Mecnûnı Leylî nâzına vü şabr nâlân eyledi
(141/4)

Ferhâd ve Şîrîn, Ferhâd'ın Şîrîn'in yoluna can vermesi, bir acûze fitnesiyle nâlân olması(141/5), Şîrîn'in, tecellisiyle yüzünü göstererek divane Ferhâd'ın akıl ve canını yağmalaması(713/2), Şîrîn'in yüzünün gensiz olarak âşıkları Ferhâd eylemesi vb. sebebiyle ele alınmıştır.

Mecnûn oldı özümüz uş Leyliden Mevlâ deyüp
Geñsüz ol Şîrîn yüzi kim bizi ol Ferhâd ider
(1296/3)

'Anâsır-ı Erbâ'a

Her şeyin kün emriyle icat olduğu alemde "toprak, su, ateş ve hava" yerli yerince karar kılmıştır(64/3). Hak varlığı dört unsurda da vardır(355/7). Bir beyitte eski telakkide olduğu gibi cisimler âleminin üçe ayrıldığı bunların eflâk, (tokuz ata), erkân (dört ana), müvelledat (maden, hayvan, nebat) olduğu anlatılır(240/4), (972/6). İnsan vücudu dört unsurdur(828/5). Dört unsur Hakk'ın tılsımının kudretidir(828/6). Çâr unsuru bir tılsım gibi bir araya getirip insanoğluna beden kılan yaradanın kim olduğu bilinmeli bu mananın sırrına varılmalıdır.

Bu çâr 'unşuruñ terkîbini gör
Tılsımı bağıyan kılan beden kim
(1325/2)

Getüren bu dile ol ma' nī sırrın
Hevā vü od u yıl **toprak şudan** kim
 (1325/3)

Nefs

Heva ve nefesine uyanlar Hakk'ın dergâhından sürülmelidir(97/5). Heva ve nefesine uyanların itliğini kırmak mümkün değildir(241/6). Nefs, put olarak telakki edilir. Nefs putunu sıyanlar için Hakk'ın şerhini eylemek kolaydır(359/4). Heva ve hevesden geçenlerin canına hayat ermiş, nefsleri mürde düşmüştür(370/3). Nefs bir dîvdir. Onu yola getirmek mümkün değildir. Nefs salmadır. Nefesine uyan Hadis ve Kur'an'ı dile almaz(496/1). Nefs, kafirdir. Nefse taat kıldırılmayı başaran bahadır, nefsinin öldüren de gazi olur(670/1). Nefs ü heva gözeden at ve tonunu bezeden, put sımayan derviş değildir(1055/2). İnsan nefsi davet olarak nitelendirilen taat ve münacata icabet etmediği için eleştirilir(496/2).

Çoma bizi **hevā nefse** uyavuz
 Saña irmegçün it ' ışkuñ kulağuz
 (1356/11)

Nefs kāfirdür gāzidür öldüren
 Ki **bahādır** aña t̄ā' at kılduran
 (670/1)

Akıl ve Fikir

Fethî Hüdâyî, bir mesnevîde fikir ile ilgili düşüncelerini anlatır. Fikir sahibi olmanın önemi, fikre düşmenin önemli olduğu, konuşurken her sözün düşünülerek söylenmesi gerektiğini, düşüncesiz insana adam denmeyeceği, onun ölümüne gam yenmemesi gerektiğini gayet sade, samimi bir edayla anlatır.

Gör ne toğar bu fikrden biline
 Fikre düşersin bilürsin biline
 (149/1)

Fikre düşmeyen nesne añlamaz
 Biñgezin delil diseñ diñlemez
 (149/2)

Kim gerekdür kişiyeye fikr eylemek
 Fikrile her sözi gerek söylemek
 (149/3)

Ol fikrsiz olana ādem demegil
 Öldügüçün sen añña ğam yemegil
 (149/4)

Fikr, akıl olan yerde olur. Akıllı olmayanın fikri de yoktur. Akılın göstergesi olarak görülen fikr karanlık yerin mumu gibidir. Tasavvufi manada ele alınan fikir Hakka kurb-ı vuslata sebeptir. Önce akıl yaratılmış, “Allah’ın ilk yarattığı şey akıldır.” hadisi ile akla işaret edilmiştir.³⁸

Kim fikr ol ‘aql olan yerde olur
 Kim bakarsañ nefis añña perde olur
 (149/5)

Ol fikir ‘aqlın bilürsiñ cem‘ idür
 Ğarağu yerüñ nitekim şem‘ idür
 (149/6)

Ol fikr ‘aqlıla bildi o bilen
 Ğakka ğurb u vaşlını oldur bulan
 (149/7)

³⁸ Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul 2012 ,s.33

‘ Aql idi evvel ki evvel hulq olan
 Haliği ‘ işkla bulup başın şalan
 (149/8)

Akl-ı evvel Allah’tan ilk zuhur eden şeydir. Kimde akl-ı evvel var ise o baktığı her şeyde fakriyyet görür. Hakkı layıkıyla anlayan, yakîn gözüyle bakabilen onlardır. Akl-ı küll akl-ı evvelden sonra gelen bir mertebedir. Akl-ı küllî akl-ı evvelin mazharıdır. Akl-ı küll sahiplerine hiçbir nesne perde değildir. Onun hiçbir nesneye ihtiyacı yoktur. Onca mahlukat içinde akla nispet bir nesne yoktur (149/13).

Akl-ı meaş aklına akıl denmez. Çünkü onun içinde felsefe vardır. Akl-ı meaş akl-ı evvelin zıddıdır. Akl-ı küll, makbul; akl-ı meaş red görür. Mutasavvıfların “Allah akıl ile idrak edilemez” dedikleri akl-ı meaş; “ Allah akıl ile bilinir” dedikleri ise akl-ı evveldir. Akl-ı küll akl-ı evvelden gelen bir mertebedir. Şair tarafından nur olarak değerlendirilir. Akl-ı meaş ehli ise Hak’tan uzaktır.

‘ Aql-ı ma‘ aş ‘ aqlına ‘ aql dime
 Kim felsefe varur ol qademe
 (149/14)

‘ Aql-ı ma‘ aş ‘ aql-ı evvel zıddıdur
 ‘ Aql-ı küll maqbül ma‘ aş o reddidür
 (149/15)

Zinhâr olma kim ma‘ âşa o sen
 ‘ Aql-ı küllî olmasın ki ço sen
 (149/16)

‘ Aql-ı külle kim baqarsañ nürdurur
 Kim ma‘ aş ehli Haqdan dördurur
 (149/17)

Sözi nerm ‘ aşıkun ‘ ışk güneşinden
 Ma‘ aş-ı ‘ aql ol kuzdan döker gör
 (941/4)

Bezm-i Ezel

Divanda elest meclisi; ezel sakisi(194/2), elest(812/5), ezel humhanesi(1084/5),(1043/3), ezel meyi(1170/4), mest-i ezel(1171/1), can gūşına hitab ermesi(1205/3, 4), ezel yurdu(1278/5), “*elestü bi rabbiküm*”(1362/4), elest demi(415/4) ifadeleriyle anılmaktadır. Kün işaretini vermeden Hak canlara aşk şarabını tattırmıştır.

Künün işaretini Hağ kim etmeden **ezel** o
 Taattırdı cānlara ‘ ışkuñ şarābını ‘ acebest
 (1362/5)

Dostla “kavl-i ahd” ezelden önce yapılmıştır. Bu yüzden şair; şeriatî tarikate, hakikate katagelmiştir(51/4). Fethî Hüdâyî nifak ehli değildir, Hakkın ezeli aşıkıdır, bundandır ki hareketi de dostanedir(52/2). Aşk şarabı daha ezelde aşıkı mest etmiştir.

Zihī ‘ ışkuñ o şarābı ‘ aşıkı kılmış o mest
 Ol **ezelden** eylemiş nüş bil cevābın şormadan
 (106/5)

Aşk, maşuka ezelden düşmüştür. Aşkın önce maşuka, sonra da aşık düşmesi bunun bir devr olmasından bahs edilir(114/2). İnsanların dünyadaki nasipleri ezelden belli olmuştur(178/15), (659/6), (928/4). Ezelde dostla bir olduğunu söyleyen şair dünyaya gelişini kile düşmek olarak anlatmıştır(199/7). Dostla ünsiyet ezelde gerçekleşmiştir ve dostun iştiyakı o zamandan beri canda devam etmektedir. Şairin cennet ya da huri gibi bir beklentisi yoktur(323/2). Dostla vuslat ta ezelde gerçekleşmiştir(323/4). Canın dosttan vazgeçmesi mümkün değildir. Dosta şartlanma ezeldendir(467/4). Şairin mestliği de ezeldendir(595/7). O, maşukun cemalini daha ezelde bade nüş ettiği zaman görmüştür. Âşık ile maşuk tanışıklığı ezeldendir

(639/7),(1387/2). Ezel kelimesi şehid ve gazi kelimeleriyle beraber anılmıştır(678/11). Ezel sakisinin cana verdiği mestlik, ab, engur ve meyde yoktur (748/5). Şairin aşk hali ezelden gelen in ü ân olarak ifade edilir(802/6). Aşıkın zâra düşmesi acep değildir. Çünkü ezelden beri kanun böyledir. Hubâbın göyündüğü görülmemiştir(1284/6). Allah'ın hitabı daha ezelde can kulağına dokunmuş, o zamandan beri aşık aşka süvar olmuştur. Elest demindeki avaz can kulağına yayılmıştır.

İrdi hitâb ezelden ü cân sem'ine ne şimdi o

Ol demden uşda durmayup gör 'ışka olmuş uş süvâr

(1314/2)

Dünyâ

Cihan, dehr olarak da geçen dünya ile ilgili tabirler şöyledir: Dünya kavvası, dünya işine talak verilmesi, dünya varı, efsâne-i dünya, terk-i dünya, gussa-i dünya, ibretle dolu olması, dünya meyi, dünyadan tat alınması, dünyanın asası, sonunda ölüm olması, dünyaya gönül bağlaması, fena fani olması, dünyaya tapılması, cinn-i dünya, güzer kılınması, dünya ve ahiret, dünyayı sevenin haris olması, dünya malı, denî dünya, dünyadan elin çekmek, dünyanın aldatıcı olması, dünyaya meyl edilmesi, dünya işi, dünyanın gülâbı, dünya mülkü, din ü dünya, mümine sahn olması, dünyadan el yunması, bekasız olması, kendisine tamah edilmemesi, dünyanın gayeti, dünya-yı mekkâre, dünya hesabı, dünya dârı, dünya halkı, dünya kayusu (kaygısı), dünyadan mahrum gitmek, dünya kesbi, dünyanın balı, dünyaya gelmek, dünya ehli, murdar dünya, dünya için dürişmek, pirezzen olması, dünyanın lehv ü lağı, dünyanın hırr ü berdi, gaddar dünya, misl-i dünya, dil ü canın dünyadan farig olması, dünya hırsız, dünya ziveri, camekana benzemesi, dünya misl-i ağ-ı ankebut, acûze ve mekkâr olması, dünya kazanmak, dünyaya bulaşmak, gaddare olması, peygamber tarafından cife olarak nitelendirilmesi, kendisine talip olunması, ahretin ekinliği olması, aşıkın meskeni olmaması, derd-i dünya, dünya ceri, şuh olması, dünya şugli, dünya serayı, dünya cerrârı, ziyet-i dünya, ilm-i dünya, dünya cem'i, dünya kadri, ehl-i dünya, dünya dü karusu, dünya humarı, dünya esrûgi, dünya için yüz suyu dökülmesi, sicn olması, dünya diyarı, dünya yüzü, dünya gamı, payidar olmaması,

dünya katı, dünya satusı, dünya şöhreti, dünya düşü, dünyanın çirki, dünyadan perhiz etmek, dünya esbabı, dünya nimeti...

Dünya daha çok ölüm ve ahiretle birlikte kullanılır. Dünya varı, dünya malı, terk-i dünya tamlamalarına daha sık yer verilmiştir. Dünya sade görünümündedir(1187/2). Cihan mevc üze kurulmuş bir kaledir. Bu yüzden baki kalacağını düşünmemek gerekir(1236/1). Dünya müminler için bir sicn (hapishane) dir(1365/4). Dünya için hile ve efsuna dürüşmemek gerekir(783/7). Dünya ahretin ekinliğidir(804/3). Dünya bir camekandır(532/5). Şair, halk şairleri gibi “dedim dedi”³⁹ tarzında yazmış olduğu bir gazelde yaban sığırını dünyaya tapanlardan daha üstün görür.

Dünyâ ekinligidür ol aḥretüñ
Yemişin yemege ağac aşlaya
(677/5)

Didüm şöhretle dünyaya tapanlar
Didi yegdür ki ol yaban şıgırı
(69/6)

Dünya bir efsaneden ibarettir. İnsanoğlunun dünyadaki işi ah ü zâr etmektir. Yarın yüzüne yapılacak bir demlik seyir cihanın intizarından üstündür(846/2). Dünya, huri ya da gilman gönülün gözettiği şeyler değildir. Can ve başı terk edip, bunların terki için haris olmak gerekir(77/6). Dünya ve dünyanın malına mahabbet duyanlar ef-î mâre düşmüştür. Onlar Hak’tan uzaklaşır Allah’ın dergâhına yüzü kara olarak çıkar(110/8).

³⁹ “Aşıkların başta aşk olmak üzere hemen her konuda karşılıklı konuşma esasına dayalı söyledikleri şiirlerdir.” Seyit Kemal Karalioğlu, Edebiyat Terimleri Kılavuzu, İnkılap-Aka 1975, s.125

Niderem dünyā vü yā ḥürî ğılmān
 Bularuñ varı gönül göz eylemez
 (113/4)

Kişiye mertebe kesbe göredir.

Pes degül dünyāda anuñ kesbi ne
 Kesbi nedür kesbi nedür kesbi ne
 (404/14)

Kesbine göre bulur ol mertebe
 Kesbini bilmeyen olur ḥar tebe (h)
 (404/15)

Dünya, örümcek ağı misalidir. Dünyanın birbirine muhalif işleri dört mevsime benzer. Aldatıcıdır. İnsan yaşadığı sürece dünyada başına birçok iş gelir. Sonunda insan dünyadan üzgün gider. Dünya insanın tüm varını tarumar eder. İnsanoğluna bal yerine acı yedirir. İnsanı sarhoş eder. İnsanoğlu dirençsizdir. Dünya ona muhabbet edenlerden, üçüyle beşiyle uğraşanlardan, helal haram farkını bilmeyenlerden, nefis ü hevâsına gark olanlardan kendi dîn sıfatına uygun davranarak yüz döndürecektir. Dünyada son pişmanlık fayda vermez. Dünyada gaflet içinde olanlar ahretle uğraşmaz. Sonunda zâr zâr olup kendilerine cehennem dar gelir(652). Dünyaya aldanmak, onun belasına düşmek demektir. Çünkü dünya kimseye vefa göstermemiş ve kimseye kalmamıştır. Dünyanın ayşısı cana canan değildir. Sonunda Azrail gelecek ve ölüm selâsını okuyacaktır(653). Dünyanın malı ve mülküne düşen putperesttir(407/6).

Aldanma dünyāya ḳardaş düşme belâsına
 Kime ki ḳıldı vefâ vü saña ḳalasına
 (653/1)

oğıl ki ęafleti aęđıl gözün bağ
 Kim durmış ‘Azrā’ il uş ölüm řalāsına
 (653/5)

Dünyanın tamamen tasavvufi olarak ele alındığı yedi beyitlik şu gazel (654) şairin dünyaya dair fikirlerinin özetidir.

Göñül şapma bu dünyānuñ mālına
 Düşürmesin seni mekr ü āline

Nice ben ben diyenlere ne kıldı
 Yitürdi tācı tağtı bağ ģāline

anı ģükm ü ģükümet virmek almağ
 Yā ol āl u ılüñ ki ıtālına

Kanā’ at ehlinüñ ģırř u hevāya
 O nefsiçün parmaęuñ banma balına

Saña ne ađlās u nāģ u o şöhret
 abā destār u cübbe ne řālına

Özüñ dutma yüce alçağı gözet
 Tekebbürlük içün binme nalına

Hevā hevesini geçgil iy Fethī
 Düşme nefsiçün sen ģađđ u ģāline

Ma‘rifet

Marifet arifin gönlünün nurudur. O nur kararmış kem gönüllerin aydınlanması için bir siraçtır(10/6). Marifet bir buluttur. Gönüllere hayat verir(19/2). Marifet murassa ve müşebbek bir taçdır(21/5). Çalışıp marifet hasıl eyleyen karlı çıkar(24/2). Marifet bir halkadır(31/2). Şekerdir, kafesteki tütüyi bile mutlu eder. Yoldur, bu yola girenler Rüsteme benzer. Gencdir. Mayedir. Sermaye olan ömrümüz marifet mayası ve marifet hazinesiyle süslenmelidir(47/2). Marifet yanında lal kara taş gibidir(56/6). Şeriat, tarikat, marifetle birleşirse kişiyi hakikate götürür(60/4). Marifet dersinin içinde ilm, amel ve Hak kelamı vardır. Bî-marifet olanlar cahildir. Sözlerine sabr etmek şerdir(76/3).

‘ Ārifūñ ol kim dilinde ma‘ rifet kim nūr olup
Ol qararmış kem gönüller aydını sīrācıdur
(10/6)

Yā ol Hāḡ ḡelāmı ‘ ilmi yā ‘ amel
Tamām etdūñ mi ma‘ rifet o dersin
(71/5)

Gönül marifetle toylanır. Gönül doygunluğu, marifetle olur. Yiyecekle işkembesi dolan tek canlı hayvandır(94/4). Bahçesi düzgün olan gönüllere marifet ağacı gelir, köklerini yayar(94/7). Marifet hasıl eyleyenler hayat bulur. Canlarına ebedî memāt gelmez(105/2). Marifet güneşi cihâni münevver eyler(120/4). Marifet tonu giymek isteyen başına taç ve hülle giyer(129/7). Ariflerin sohbeti şairin gözünü ve gönlünü açmıştır(226/2). Marifet tonuyla canını bezedenler, içinde marifetten eser olanlar her insanın halini anlar(227/4). Tahûr şarabı şarab-ı marifettir. Görenleri sersem etmez, mest eder.

Ma‘ rifet ḡāşıl eyle bul ḡayāt
Ebedî cānuña gelmesün memāt
(105/2)

Uş şarāb-ı ma' rifetdür ol şahūr
 Mest ider görenleri şanma semu
 (384/5).

Gözümüzü açıp ve kulağımızı bir mürşide tutmalı ve erden marifet hasil eylemelidir(401/3). Marifet; cemal-i maşuka(429/1,5), kurb-ı visale ulaşmaya sebeptir 430/7). Dostu dosta vasıl eyler(560/14). Talip mutlaka marifetten tatmalıdır (431/1). Cehaletin acı sözü yerine marifet hasil eyleyip şeker ile bala ermek gerekir(430/6). Marifete kanaanlar açlık ve susuzluk hissetmezler(440/6). Marifeti olmayan kişi yok hükmündedir. Marifet sahibinin sözü insanın canına işler(472/3,4). Marifetten anlayan bihuş olmaz. Bilinmeyen şey, bilenden sorulmalı, hamuş olunmamalıdır(473/6,3). Marifet hakikatin mağzıdır(518/2). Saadet ehli olanda kaygı olmaz. Çünkü marifet ona duygu olmuştur. Marifet, ruşendir, cennettir. Cehalet; karanlık, cehennemdir(580/13). Kişi marifetsiz bin yıl yaşasa da boşadır(585/7). Âşıkların yemeye içmeye ihtiyacı yoktur. Onların içinde marifet kanı akar(587/2). Cehalet, şiddet ve zulmet; marifet bahar ve nevrurdur(601/4), (664/7).

Hāşılı ma' rifetüñ cennetdürür
 Cehli maḥzā ol cehennemdendürür
 (580/13)
 Ne anlar ma' rifetsüz ol kişiye
 Gerek Fethī sen ol biñ yaşı görgil
 (585/7)

Ar eylemek cahil işidir. Cahil taate kani değildir. Marifete kabiliyeti yoktur. Marifetin olgunluğuna erenler, üzerinden inciler taşan büyük bir ummana benzer(693/9). Arif, saadet güneşiyle nurlanmıştır(693/15). İçinde marifetten söz eden gönülün sesini can işitse dosta pervâz eder(711/1). Aşure gününde Âdem'in tevbesi kabul edilmiş, kendisine marifet nüzul olmuştur.

‘Ār eylemek cāhil işi t̄a‘ ata ol k̄āni‘ dūrūr
 Q̄ābil degül ma‘ rifete kim nicesin t̄āli‘ dūrūr
 (603/1)

Ādemüñ tevbesi ol günde q̄abül
 Hem varur zenbine ma‘ rifet nüzül
 (717/19)

Marifet bülbülünün nevası hakikat gülşenini gördüğü içindir(785/5). Marifet kişinin sözlerine de yansır. Marifet sahibi hakla batılı birbirinden ayırır. Batılın sözünü etmez(827/6). Marifet bir tahsildir. Bu tahsilden payını almayan simasında fer yoktur, cehalet ve kıskançlık vardır. Aşk ve marifet hasıl etmeyen kişi üstüne atlas kumaş sarılmış eşeğe benzer.

İtmedi o H̄aḡ üzere ma‘ rifet taḡşīlini
 Cehli ḡayret vechine baḡ bu simāda ferri gör
 (832/5)

Kişide olmasa ḡāşıl yā ma‘ rifet ki o ‘ ışḡ
 H̄imāra aḡlās u naḡ ne çul u yā şāl sarınur
 (840/4)

Marifet; âfitâbdır, tabendedir. Marifet sahibi, bal arısına benzer. Âşık, dünya malının müşterisi değildir. Onun metası, marifet; bu metayı taşıyan arif de bir kervan gibidir(942/4). Cennet taamı marifet hasıl edenler içindir(957/6). Marifet, âşıkın kânıdır(1023/5). Marifet hasıl etmeyene ehliyet gelmez. Marifeti olan kişiye adam denir ve âdeme marifetten dād erer(1031/7-8), (1031/2).

Şekkeri berrüñ nedür kim cāna ol ḡidā degül
 Ma‘ rifetüñ hāluvāsın isteyen gelsün berü
 (1117/4)

Dostla yapılan satı, pazarda marifet bâcı yerini bulur(1128/3). Marifet dile hayat çeşmesi olmuştur. Gönlü zarif, revan ve hikmetli eylemiştir. Beyitte dil iki anlama gelecek şekilde kullanılmıştır.

Hayât çeşmesi oldu ki ma'rifet bu dile
Lisânda hikmeti gör kim revânı olar iy zarîf
(1169/2)

Marifet kâdı(1186/7), (1367/4); marifet mevci(1214/2) olarak da kullanılır. Aşk cânı cûşa getirmiş, ten deştine marifet mevcini dökmüştür(1215/2). Değmeler marifetten anlamaz. Marifetten anlamak arif işidir. Onlar güft ü gûyu bilmezler(1322/6). Marifet hasıl etmek(1382/1), marifet-i şems(1387/1) eserde marifetle ilgili diğer kullanımlardır. Marifet ve ilmi hiçlik olanların makamı arzdan yücedir.

Maqâmuñ eyle 'arşdan ol yücedür
O ma'rifeti 'ilmi kim hîçedür
(1398/5)

Yakîn - İlme'l-yakîn- Ayne'l- yakîn

Divanda yakîn kelimesinin redif olarak kullanıldığı bir gazel mevcuttur (317).

Yakîni isteyenler buldı yakîn
İrağ bağan kim irmedi **yakîne**

İrağda gözleme sen ol yakînsin
İrağ düşmek nedür ol kim **yakîne**

İy Fethî sen yakîn gördünse añı
Gözet vaqtüñ iraq bağma **yakîne**

Şair, yakîn ehlinin özelliklerini açıklamış yakîn ehli ile güman ehlini karşılaştırmıştır(414). Abid, ilme'l-yakîn; zahid, ayne'l-yakîn; arif ve âşık, hakka'l-yakîn ehlidir. İlme'l-yakîn, abide taklid; hakka'l-yakîn, âşık doğru yoldur(1353/6). Abid ile zahid hakka'l-yakîn sırrına dahil olamayacaktır. Bu sırrı âşık ile arif bilir (336/2/3). Sırr-ı hifâyı hakka'l-yakîn ehli bilir (369/6). Şeriat ile hakikat arasındaki fark ilme'l-yakîn ve hakka'l-yakîn olarak değerlendirilmiştir. Bu hasebde şeriat, maden; hakikat de altın gibidir(515/2). Yakîn-ender-yakîn olan gayra talip olmaz(825/5). Hakka'l-yakîne erenler sekenat olur(1029/2). Hakka'l-yakîn yüz gösterince ayet ve beyyinata ihtiyaç yoktur(972/4).

‘ İlme'l-yakîn ki ‘ abide taqlîd oldı ol
Hakka'l-yakîn ‘ âşık görindi râst râh
(1353/6)

‘ Ayne'l-yakîn zâhidüñdürür ‘ ayân o
Havf-ı Hüdâda ki Hüdâyî diler penâh
(1353/7)

İlm-i Ledün

İlm-i ledün Hak ilmidir. Bu ilmin muallimi de Hakk'ın kendisidir(751/6). Ledün ilmi zahir ile alakalı değildir(1004/4). Harf, savt, reng ve zahirle ilgisi yoktur(1141/5). Kalpte görünür(1141/5). İlm-i ledün gönül sahipleri içindir. Canında ve ruhunda göz ile kulağı olana ledün ilmi ulak olmuştur(1399/1). Ledün Allah'ın zikri ve fikrinin anlatıldığı bir derstir. İlm-i ledünden anlayan cahil değildir (336/2). Allah'ın hitabı can kulağına ledün ilmimi yetiştirmiştir(394/3). Gönül aynasında ilm-i ledünden izler vardır(773/6). İlm-i ledüne vakıf olanlar, Tevrat, İncil ve Zebura bakmaz(961/8).

Kimde ki var cân içinde göz kulağ
Min ledün‘ ilmi aña olmuş ulak
(1399/1)

Kim yetiŕe aña ol feyz-i İlâh
 Tahtı tâcı nider ol yaĥûd külâh
 (1399/2)

Ŗair de hakiki ledün ilminden açıkça iŖitmiŖtir ve Ŗiirlerinde de bu ilimden izler vardır(1184/8). Akiller ledün ilminden anlamaz(1332/5). Ledün ilminin üstadı aŖktır. Bu ilmin tüm fasıl ve bablarını görmek gerekir.

‘IŖĖ oldu eyle üstâd min ledünden söyledür
 Dersi andan kim oğundı faŖlı eyle bâbı gör
 (1345/4)

Ma’nâ

Mana bazen aŖk meclisinin sakisinin sunduğu kevser Ŗarabıdır(236/5). Bazen bir gül bahçesidir(247/3). Manayı ancak ondan haberdar olanlar bilir(351/1). MaŖukun mana, âŖıkın perde olarak düşünöldüğü bir beyitte âŖıkın ney’ine maŖukun manasından hoŖ bir sada düŖmüŖtür(380/3). Mana bir taamdır. Arif olan onun tuzunu bile lezzetli görür(395/3). Mana eri ta’n eri değildir. Ehl-i hâl olmuŖtur(441/1). Mana kelimesiyle kelime oyunu yapılan bir beyitte ondan anlayıp bilmeyenler için mana dar gelir. Mananın manidarlığı anlatılır. Mananın sırrı için düriŖmeli ve mana içinde didar görölmelidir.

Girü ma’ nîdâr geldi ol ma’ nîdâr
 Alup bilmeyenlere ol **ma’ nî** dar
 (453/1)

Alup **ma’ nî**yi ol bilenler ki hoŖ
 O ma’ nîde görünür ol gül ‘izâr
 (453/2)

Manadan anlayanlar, denizleri süzen ummana benzetilir(119/6). Manadan anlamayanlar için her harf “Kûh-ı Elbürz” gibidir(86/5). Mana ancak ondan anlayana verilir(126/2). Mana ile dava kelimeleri beraber ele alınmıştır(167/7). Kâl u kâl davasını sürdürenler mananın ayyarı olmuştur.

Çoya ol kâl u kâlûñ da‘ vâsını
Ki ma‘ nî añlamakda ola ‘ ayyâr
(214/5)

Mana âdem olanda bulunması gereken bir haslettir. Dostun dosta ermesi mana iledir(560/15). Vuslat mana içinde aranmalıdır(487/5). Manadan anlayanın katında köşk ve saray değersizdir(500/9). Cahiller mananın kasdını bilmez, ondan bihaberdirler. Canlarının mürdeliği de bu yüzdendir(576/5). Mana arife yol gösterir. Gönlü içinde can gözünü açar(582/1). Mananın sırrına ulaşanlar münacatda Tûr’a ulaşan Musa gibidir. Mananın vechi zahirdir. Şek ile şüpheden temizlenmiştir.

Ûdâyî her ki bildi ma‘ nî sırrın
Münacâtda Mûsâdur buldı Tûrın
(967/7)

Göründi vechi kim ol ma‘ nî zâhir
O şeki şübheden eyle ki tâhir
(1005/2)

Manadan anlayan, ona göz kulak dikip dinleyen aşıktır(1022/9). Mana hakka’l-yakîndir (1028/8). Kur’an’ın şeyh olarak tasavvur edildiği bir beyitte mananın beyanı için şeyhe ihtiyaç olduğu söylenir(1090/4). Aşk denizi kaynayarak âşıkın sırrını açığa çıkarmış, bu sırrın mevcleri gelip gönlü hoş etmiştir (1106/1). Mana denizine dalanların derdi çok olur(1199/6). Değmeler mananın marifetini bilmez(1322/6). Basiret ehli için mananın bir önemi yoktur. Onlar, mana bilmezler bu yüzden gözleri yaşa gelir(1356/6). Hak, inayet eyleyip velilik mertebesine ulaştırdığı kullarının canlarına, mananın sırrını duymaları için göz ile kulak

koymuştur(1360/4). Manadan bilenler hakiki dildarın layıkıdırlar(1394/7). Saadet ehlinin en büyük pîşesi manadan anlamaktır.

Velîkin Kıur ’ân o şeyhdür ki o şeyh
Beyânı ma’ nî itmege gerek şeyh
(1090/4)

Sa’ âdet ehli olanlar hemîşe
O ma’ nî anlamağdur aña bîşe
(1397/8)

Şaire göre Allah’ın sanatıyla şekillendirilmiş her şey O’nun zatının bir görüntüsüdür ve bu şekillerdeki mana mutlaka anlaşılmalıdır.

Şıfâtda zâtı kim ol gözlemiştür
O ħarf ü şavtda ma’ nî izlemiştür
(1397/13)

Melâmet

Divanda melamet geniş bir yer tutar. Maşukun aşık her lütfunun maşuk yolunda çekilen her sıkıntının insanı olgunlaştırma yolunda bir adım daha ilerisi olduğu fikriyle aşık olanın bu yolda çektiği cefalar yüzünden kınanması horluk değildir.

Melâmet olmağı şanma ki ħorluğ
‘ Āşıka ma’ şukuñ luţfi cefâ geç
(23/4)

Melamet bazen bir ok bazen bir taş gibi düşünölmüştür. Şair de melamet taşlarına karşı durup melamet okunun nişanı olmuştur(70/7). Melamet şairin fahridir (198/5). Arın şişesine taşa çaldığını söyleyen şair için ne adın ne sanın hükmü vardır.

Götürdüm şîşesin ‘ārun ne çaldum taşā ben eyle
Melāmet oldum uş halkā gözetmedüm adum şanum
 (132/3)

Selamet ile melametın kıyaslandığı beyitlerde şair, “Varsın selamet ar ile namın olsun, âşık olana en büyük feragat melamettir.” diyerek melameti selamete tercih eder(361/2),(1111/6). Melametın utanmasına bakılmaz, çünkü sevgili âşık melamet eylemiştir(74/6).

Selāmet yerine olsa **melāmet**
 Didiler ‘āşık ol cefā çekene
 (320/6)

Melamet meydanına giren âşık edebini saklamaz (215/4). Âşık, adını sanını halktan sakınmaz. Çünkü dildar âşıkın melamet olmasını istemiştir (214/2). Melametlik ırzın da namın da üzerindedir(192/4). Melamet olan âşık için utanmanın bir önemi yoktur(698/4), (359/7). Melamet, âşıklık halidir bu yüzden kınanmaz (397/5). “Kendini kınayan nefse yemin ederim”⁴⁰ ayetinde kendisinden kaynaklanan her şeyi kınayan kişi övülmektedir. Kınayanın kınamasından korkmamak, melamet, ehlinin en büyük özelliğidir. Melametlik ene’l-hak dār için miraç olarak tasavvur edilir. Divanda melamilere ait bir özellik olan saç ve sakalını tıraş ettirmek de bir beyitte geçer.

Ben **melāmet** olduğum meydānda hoş
 Mi‘ rācdur ol ene’ l-hak dār için
 (436/4)

Cümle varın virür anuñ yolına
 Ol harābāt **saç sakal tıraş** ider
 (744/6)

⁴⁰ “Yine hayır, yemin ederim o sürekli kendini kınayan nefse.” (Kıyame Suresi 2. Ayet)

Kanâ‘at

Şaire göre kanaat en büyük zenginliktir. Şair, kendi haline kanaat eylediğinden beri iflasa gidip baya dönmüştür(54/5). Kanaat bir hazinedir. Bu hazineyle donanmak gerekir(672/8). Kanaat ehli olan türlü türlü libaslar giyerler. Kanaat ehli fakriyet sahibidir. Şöhreti bir kenara bırakır şal ve aba giyer⁴¹(136/5). Kanaat ehli olandan daha tok gözlüsü yoktur(99/7). Kanaat ve tevekkül beraber ele alınır. Kanaatin tokluğu açlığından yeğdir. İnsan nefsi mal ve mülke uzak olmayı kendine kanaat eylemelidir.

Ḳanâ‘at eyledüm kendü hâlüme
O iflâsum gidüben baya döndüm
(54/5)

Nedür kişi ala eyle ki mâle
Ḳanâ‘at eyleye nefsi o hâle
(127/1)

Kanaat ehli olmayanın libası nâh u atlastır. Değme libas olarak değerlendirdiği aba veya şal giymez(175/6). Dervişe benzeyen gönül için palasa gerek olmadığı gibi kanaat ehline de iflas gerekmez. Kanaat baydır(376/1). Kanaat ve tevekkül edenin onlara gönül bağlayanın yarusı(yardımcısı) Allah’tır(469/6). Kanaat rıza-yı Hakk’ın gereklerindedir, çünkü nefsine uyan pişmanlık bulmuştur (507/1). Cihanda menzil alıp kanaat sahibi olanlar mizan ve sıratın korkmaz(559/4). Nefs için zikir ve taatle kanaat etmek gerekir(570/14). Er olan kanaate bayar ve haktan nesne istemez(710/6). Nefs ve hevaya kanaat eyleyenler rızkının kim tarafından verildiğini sorgulayıp, bulmaya çalışmaz(1378/4). Kişi elinde olana kanaat edip, tekellüfe düşmeden tekaüdü asl etmelidir(1382/3).

⁴¹ “Reşat Ekrem Koçu, *servet sahibi kibar kimseler nazarında aba giymenin, yoksulluk alameti sayıldığını söyleyerek Sünbülzâde Vehbî’nin Lütfiye adlı eserinden aldığı aşağıdaki beyiti zikretmiştir.*”

“Mâli mevcûdı idüp mahv ü hebâ
Yakışır mı giyesin sonra abâ”

“Ömer ÖZKAN, *Osmanlı Toplum Hayatı*, Bayrak Matbaası, İstanbul, 2007,s.578.”

Değme libāsı begenüp kim **kanā'** at eylemez
 Nāh u aṭlāsdur dileği 'abā **şāl** geyer degül
 (175/6)

Tevekkül it **kanā'** at eyle hoşdur
 Elüni kesgil ol ḥalkuñ dağından
 (14/5)

Tevekkül

Tevekkül, tevakku ve kanaat ile beraber ele alınmıştır(25/3). Hak yolunda tevekkül etmek yeğdir(23/3). Kul olanın Hak'dan başka hiçbir şeyden tevakkusu yoktur(231/3). Çünkü Râzık ve Rezzâk olan Allah'tır(251/3). Bütün ayıpların gizleyicisi olan Allah yolunda tevbe ve tevekkül elden bırakılmamalıdır(42/3). Tevekkül ve kanaat tokluk olarak değerlendirilmiştir ve tokluk her zaman açlıktan üstündür. Hüner tevakkuda değil tevekkül gösterebilmektedir(330/6). Tevekkül fenadan beka olmaya sebeptir(1242/5), (1400/5).

Kim tevaḳḳu' eylemek degül hüner
 Ol **tevekkül** göstere Ḥaḳ varına
 (330/6)

Oldum fenā buldum beḳā degül bu dünyā ol beḳā
 Kıldum **tevekkül** ol Ḥaḳa kim ol cihetdürür şeşüm
 (348/6)

Tevekkül sahibi olmayanlar kendi nefsi için yaldan yala yürüyen bir kelbe benzer(375/6). Tevekkül eylemek haslar işidir(376/3). Hakka tevekkül edip, kanaat sahibi olanlar dünyanın balına parmak basmazlar(413/9),(469/6). Tevekkül ehline cereyan düşmez(842/5), tevekkül ehli varına da yoğuna da güvenmez(870/5). Hakk'ın rıza gösterdiği her şeye kani olur(987/4). Tevakku horluktur(955/2). Şair, tevakku ve tekaüt kavramlarını tezat sanatı içinde ele alarak tekaüt eylemenin kişi için bir hazine olduğu kanaatindedir(94/5). Hakkın ihsan ve inayeti O'na tevekkül

edenleredir(1192/6). Hakka tevekkül eyleyenin mahabbeti gani olur, mahabbet sahipleri killet görmez(1195/2).

Etgil **tevekkül** ol Hakkā sabr eylegil ac u toka
Ol kelbleyin yügirmegil nefsün için yaldan yala
(375/6)

Tevekkül eylemek hāslar işidür
O qalb yek cihet talasın gerekmez
(376/3)

Fenâ- Bekâ

Divanda fena fanilik manasıyla kullanıldığı gibi tasavvufi manada varlığın Hak varlığında yok edilmesi olarak kullanılır. Kendi varlığını tamamen yitiren şair, bekaya erince kendi özünden fena olmuştur.

Kim neye geldün bilür misin neye
Hāzretinden sen bu **fenâ** dünyāya
(47/16)

Gitdi bu varlık gönülden kaldı anuñ varlığı
Kim **fenâ** oldum özümnden ol **bekā**ya ericek
(158/4)

Fena; kıl u kâl, beka, tevekkül, renc, hicap, nist, hest, mamur, viran kelimeleriyle birlikte tasavvufi manayla kullanılmıştır. Aşka yetişen gönüllerin elemi fena bulur(607/8). Vasl için dost yolunda fena olmak gerekir. Hüdâyi'nin vücudunu, varlığını bu yolda seyyah etmesi revadır(1243/5). Fena kullar içindir. Beka ise Lâ-yezâl olan Allah'a aittir(925/6). Özünü fena etmemek hicap olarak değerlendirilmiştir. Bu halde dostu görmek imkansızdır(981/4). Beka, özünü fena

edenler için vardır. Özün fena olması yek cihet olmakla açıklanmıştır(993/3). Aşk ile fena bulan gönüller ebedî dirlik içindedir(1004/12).

İt **fenā** kendü özüni bul **beḳā**
 Yeg cihet ol seş cihetden geç beşer
 (993/3)

‘Āşık cānı birlikde ol ebedi dirlikde
 Olup **fenā** olan o ‘ām u o ‘āra nedür
 (1045/6)

Her dem ol gönülüm hevāsı kim **fenā**da seyr ider
 ‘Arş kürsi ne hiçāblar ol hümāda seyr ider

Şarâp

Âşıkların susuzluğunu gideren onları saka eden şarâb-ı tahûrdur (23/7). Kur’an-ı Kerim’de İnsan Sûresi’nde “Rableri onları tahur temiz bir şarap ile suvarır sakyeder” buyrulur. Tahûr şarâb-ı marifettir. Görenleri seme değil mest yapar (384/5). Cana şarap sakî-yi kudretten verilir. Ne câm ne de kûze ana zarf olamamıştır. Sakinin sunduğu mey canları esritmiş gayrı Cem’in kadehine ihtiyaç kalmamıştır(1316/4).

Şarâbı ol tahûrı bil ki Fethî
 Ki ‘ışkdur ‘āşık ol ‘ışk sağa geç
 (23/7)

Saki aşk kadehini cana sunmuştur. Âşık da bu kadehe canını kurban etmiştir.

Odur sâḳî ki cāmı şundı cāna
 Ki ḳurbān etdi cān ‘āşık o nūşa
 (93/6)

Zihî Kâdir neler işler bağa gör
Fenâdur maḥlûkât aña bağa gör

‘ Adenden görenler kıılır ol icâd
Degül bir zerre zaḥmet ol Ḥaḫḫa gör

O kün işâretile buldı mevcûd
İrâdet taḫdîr itdi ol yoğa gör

Virür maḫşûdını her kişiye Ḥaḫ
Balığı dutdı Nemrûdçün oğa gör

Kimin ma‘ şûḫ kimin ol ‘ âşık etdi
Kim ol ‘ işkuñ şarâbıyla sağa gör

(121/1,2,3,4,5)

Meclisin sakisi sonsuzluk cür’asını sunmuş ve tecellisiyle meclisi müşerref kılmıştır. Yarın aşkıyla mest olan şair, “dest-i kudret” olarak nitelendirdiği zevrakı elinde tutmuş, nifak ehli olan münkirin kendisine ayıplanmasını hiçe sayarak dostun cemali karışısında bülbül gibi şakıyıp durmuştur(372). Bir meclis tasavvuru anlatan şair için meclisin sakisi Allah’tır. Allah bir câm içinde İlahî aşk şarabını sunmuştur. İlahî aşk şarabını sunan Allah cemal ve kemal sıfatlarının sahibidir. Bu mecliste Allah ile kul arasında firkat kalmamış, aktan ve karadan geçilmiş, âşık hatt u hâl ile mahvolmuştur.

Bugün meclis ki ḫuruldı sâḫînüñ gör kemâlini
Ki şundı câmı ol ele ne gösterdi cemâlini
(229/1)

Sürüldü firḫat aradan geçildi ağ u ḫaradan
O maḫv oldı göricegiz kim eyle ḫatt u ḫâlini
(229/2)

Senlik- Benlik

Ben ve benlik kibir ve haset anlamıyla kullanılmış, senlik ve benliğin kırılıp yok edilmesi istenmiştir. Benlik kullarda olmaz. Allah'a hastır. Tasavvuf ehli zaten kesinlikle ben demez. Sen ya da senlik de benlik anlamında kullanılmıştır. Senlik ve benliğin ortadan kalkması Kur'an'ı anlayıp özünü fena etmekle olur.

Kibr ü benlik ol Һasedle buҺl o
Sıyavuz ol **sen** ü **benlig**  arumuz
(979/3)

Fenā ki itmeyen özin anı (ki) ne vaqıt bula
Aña ne **benlik** ü **senlik** irür mi da  vī-i  ur'ān
(1082/3)

Cevr - Cefā

Cefa çekmek aşıklık erkânıdır. Zaten selamet gözleyen divaneye safa gelmez. Bir başka manayla da selamet gözleyen divanenin âşıklık safında yeri yoktur(369/1). Âşıkta çektiği cevr ancak şifa olur. Onun derdinin dermanıdır(369/2). Gussa ve gam göze nem erdirir. Canı ve gönlü dirilen, zindelenen âşık safaya ermiş olur(369/3). Şair, cefanın kadrini bilir ve ondan şikâyet eylemez.

Degül o   aşıkta **cevr**-i ğam u yār
Girü o dertdürür derdüñ devāsı
(3/3)

  Aşık ol ma  şük yolında çekdüğü **cevr**i **cefā**
Şanmañuz  ahrıdurur ol lu fidur dermānına
(26/5)

Maşukun kahrının da naz olduğunu düşünen şair için bundan daha hoş vefa yoktur. Âşık maşukun cevr ü cefasına can verir. Maşukun cevr-i âşıkta verilen en

büyük müjdedir(216/2). Maşukun cevr ü cefası aşkı icat etmeye sebeptir(329/6). Âşık en büyük şifa cevr ü cefadan gelir(369/2). Âşık asla rahata ermeyi beklemez(864/4). Maşukun her kahrına razı olan âşık bazen de cevr ve cefanın son bulup dostun yüzünü güldürmesini ister(904/7).

Cevrile cefāyı dirler ol ‘ âşıkun işidür
Uş añı çekmek yolında derler ol erkândurur
(169/5)

Anuñ derdiñe bu cāndan yanar anda ki nūr olur
Degül **cevr** ü **cefā** cāna şekerden yeg ne helvādur
(1196/2)

Her ki ‘ işğda da‘ vī kılan **cevr** ü **cefā** çekmeye
Da‘ vī-yi bī-ma‘ nī olan hāşılı bed nāmdurur
(1374/4)

Dert ehli olan derviş cevre kanaat etmeli ve maşuk için cevrden şikâyet etmemelidir.

Derd ehliñ dervīş etgil kanā‘ at cevre sen
Ger t̄alib-i ma‘ şūksañ itme şikāyet cevre sen
(1402/1)

Halvet ve Erba‘în

Şair, erbain ve halvete girdiğinde Hak’tan ayrı olmadığını söyler(424/7). Aşk, âşık ve maşukun bir olduğunu bilen arifler için halvet, erbain yerde değildir. Her yer ona Tûr olmuştur(388/3). Âşık her yer vuslat yeridir. Bu vuslata ermeyenin canı ve gönlü mürdedir(388/5). Sevgili halvet sarayına tahtını kurar, nikabını açıp canları toylar. O halvette vahdet meclisi görülür ve sakinin sunduğu şaraptan içilir(389/5,6).

Bu Fethî ayru degül eyle Hâkdan
 Ne **erba'în ü halvet** girdüğümde
 (424/7)

Beka bulanlar için, bu haslete erenler için her yer halvet ve erbaindir.

Gerekmez **halvet ü erba'în** anda
 Ki her yer **halvet ü erba'în** anda
 (560/11)

Erden aldığı himmetle halvet ve erbaine girdiğini söyler şair; canını Musa, gönlünü de Tûr yapıp Hakk'a hacete gelmiştir(934/3). Gönül evini silip halvet eden aşktır. Aşkın ferraş olarak düşünüldüğü bir beyitte, aşk gönül evini siler süpürür halvet eder(978/5). Nefs erbain zindana atılarak, olgunlaşacaktır(1053/7).

Ne **erba'în ü halvet** erden olındı himmet
 Cānum Mūsā gönülüm Tûr Hâkka hâcete geldüm
 (934/3)

İy Hüdâyî nefsi gör zālimdürür
Erba'îne koy ki zindān oldura
 (1053/7)

Esmâ

Âşıkın gönlü daima dostun esmasıyla meşguldür. Dostun bütün isimleri gönle getirilir ve ağızdan söylenir(240/7). Melekler Allah'ın isimlerinin tümüne secde etmiştir(471/3). Allah'ın isimlerinin irşat özelliği de ele alınmıştır(492/2). Melekler Allah'ın tüm isimlere hayran olmuş, O'nun isimlerinin güzelliğine şaşakalmışlardır(952/22).

Ne bildürdi aña **esmâ'** küllî
 Getürdi dile söylendi dehâne
 (240/7)

O **esmā**-yı ki küllî sırrına bak
 Melekler secde kıldı bil degül mi
 (471/3)

Semâ'- Raks

Divanda sıkça işlenen konulardan biri de raks ve semadır. Raks esnasında akıl ve fikir devreden çıkar.

Girü **raks** için uş girdüm **semâ' a**
 Nidā-yı dost yetişecek **semâ' a**
 Tağıldı gitti uşda eyle ünüm
 Ki fikr ü ' aql gelmez içtimā' a
 (53/1,2)

Âşıkı raksa getiren aşktır.

Kim olıcağ ' **ışk** kişiyi söyledür
Raksa girüp etdügi hū yā nedür
 (1349/4)

Şunuñ kim Fethî içinde ola ' **ışk**
 Gelür **raksa** işitse dum dumāle
 (706/7)

Âşıkın raks eylemesi kendiliğinden degildir. O büyük bir coşkunlukla şevke erer ve bu hal üzre kendinden geçerek raksa gelir.

Geñsüzün kişi kim eyle raks urur
 ' Işkuñ eyle ol āvāz u sāzına
 (1344/5)

Geñsüzin degüldür ol **raqs** eylemek
 Vecd ü şevkden kim gerekdür hâl göre
 (349/5)

Geñsüzin şanma ki ‘ aşık **raqsı semâ** eyleye
 Vecdi hâletüñ işidür eyle kim boşa gelür
 (1197/3)

Didarın yüzüyle mest olan âşık bunun verdiği şevkle Mansûr gibi canını dâr
 etmeye gelmiştir.

Benüm Manşûr kim ol müştâk **raqs** uş dâra geldüm
 O şevki zevkile eyle ki mest-i dîdâra geldüm
 (1286/1)

Terk

Varlıktan geçip fenaya ermek için âşık, o nigârı gördükten sonra soyunup hırka, tac, aba ve şalını terk etmiştir. Terk varlıktan geçip fenaya ermek için yapılan bir manevi temizliktir(148/5). Aba ve şal fakriyet alametidir. Âşık olan libasıyla övünmez. Libasından soyunur(139/5). Kâbâ, saba, ton, destar, aba ve şal ne varsa ateşe atar(212/3). Çünkü âşık olan cihanda varıyla gururlanmaz. Her şeyi dostun yoluna harcar(222/2). Derviş gönle kaba saba fark etmez. Çünkü zühlüd libâsı dervişin görüntüsünde değil gönlündedir (375/7).

‘ Âşıka ol cānı baş terki nedür
 Virmesin revâ görür dildârına
 (248/4)

İy Fetḫî dostdan o ğayrın iden terk
 Ki kayd olur dīvān-ı o sicilde
 (337/7)

İtmişem terk ü hevā nefis ü hevā nemdür benüm
 Meşgūlüm ma‘ şuka irmek ne a‘ u ne ıondayam
 (352/5)

Âşık olan hüsn-i cemali görmek için cümle varından geçip can ve başına kıyar(34/2). Şair, şöhret ve namdan geçerek arın şişesini taşa vurup kırar(34/7). Terk hak yoluna girmenin ilk şartıdır.Bu yoldakiler dünyaya dair hiçbir şey için yas tutmazlar(25/5). Yari isteyenler cümleden berî olmuşlardır. Tüm varlıklarından arınıp, temizlenmişlerdir(35/2). Dost sevdasının düştüğü, aşkın kavgasının arttığı gönüllerde can ve ten üryan olur (331/2). O didarın yüzünü görenler at, ton ve destardan kurtulup meydana üryan çıkar (70/2).

Bakmağıl dervîşe sen kim ğor deyü
 Genc-i ol Hâk eyle kim ‘üryāndadur
 (465/6)

Ṭalāk virmiş bu dünyānuñ işine
 Ne delğ ol māl u mülk ‘üryānın özler
 (9/7)

Şem‘- Pervâne

Allah’ın tecellisine müştak olan âşık o tecellinin nuruyla pervane gibi yanmak ister(70/1). Şair, Allah’ın cemal-i şemsine pervane olmuş, onun karşısında canını yakmak için erkana durmuştur(114/1). Maşukun hüsnünün şem’i, ona pervane olmaya müştak olmuş âşıkı yok edecek ve maksadına ulaştıracaktır(108/5). Coşkunklukla bu hâl âşıkı vecde getirmiş, yakıp tutuşturmuştur(108/6).

Hem şem‘üm hem pervâne olmuşam ben dīvāne
 ‘Işk odına düşüben yanup tütmege geldüm
 (20/4)

Kıl tecellâñi cāna hoşdur kim anı yarşıdasın
 Devr ider pervāne gibi şem‘ i koyup yanmayayum
 (874/6)

Gör ne müştāk oldu yāre kim aña irmeğlige
 Hüsni nūrına bu cān kim yanmağa pervānedür
 (1084/2)

Hâl İle Kâl

Aşk, âşıkı kâlden hâl eylemiş ve hâlden hâle sokmuştur(375/1). Arif olan kıl u kâl davasına son verir(375/4). Hâli bilen hâl ehlidir. Nâ-ehl olan gümanda kalır(390/9). Kıl u kâl davası eylemek cahilin gayretidir(1266/7). Âşık olanın sözü kâlden değil hâldendir(1335/7). Kişiyi hâlden hâle getiren Hak’tır(1366/7). Hâl erinin sahâvet ve kuvvetinin göstergesi cana başa ve mala kanmamasıdır(463/6).

Hall eyledi **kâl**den bizi getürdi ‘ ışk **hâl**den **hâle**
 Sım zer oldu uş hâlis sözüümüz ol ilden ile
 (375/1)

Degül bu **kâl** ü **kıl** ol **hâl** sözidür
 O ma‘ nînüñ mağzı vü özidür
 (1110/16)

Yanmayanlar kim ne bilsün iş bu ‘ ışkuñ odına
 Degmeye sevilmeğ olmaz **hâle ol hâl**daş degül
 (1249/5)

Kâl u **kıl**üñ da‘ vîsini söylemek olmaz bugün
 Baħs ü cedel kılmasından **ehl-i hâle** uyana
 (1311/5)

o Hdy **l** u **l** da' vsini
 Tpma zinhr ol ala tonına
 (1350/7)

Vasl

Vaslat kabuliyet makamına varmaktır. Bu yüzden derdin kadrini bilmek namert ii değil mert iidir(27/7). Vaslat isteyen her dem cehttedir. nk vaslat isteyen menzilinde kalmaya razı olmaz(109/5). Şair vasl-ı dost iin kurban olmaya itiyâklıdır(85/1). Aıkın en büyük derdi maşukun vaslatıdır. nk can ve gönül vaslat ile sıhhat bulur(466/1). Dert; vaslata ulaşmanın aracıdır, kmil insan olmanın şartıdır. Can ve gönül muhabbetin krıyla murad-ı maksud olan yare vaslolmutur(499/6). Ehli taklidin bildiği kendilerini bihu eylerken yakn ehli kurb-ı visal bulmuştur(1360/5).

Olar kim Hkıla **vuşlat** bulupdur
 bliyyet bulan olur mı ol red

Şöyle kim usamı eyle Feth yru **vaşl**ına
 Heft deryy ierse ol aa nemt degül
 (396/7)

Gider perde aradan görinür Hk
 'ık ma' ka **vaşl** olur o muğlak
 (604/8)

samıam o dostu **vaşl**ına ben
 Fırata anmauz y Nile geldüm
 (628/2)

Emr-i Kn

lemede yerli yerince olan her şey kn emri ile icat olmuştur(64/2). Emr-i kn sırr-ı nihan olarak değerlendirilir(240/3). Kendini bniandan bir nişan olarak değerlendiren şair b-mekn-ı kn fe-kndan grnmtr(381/1). Allah'ın varlığı ile

dolu olan âlemde her şeyin varlığı kün emri ile olmuştur(428/2). Sırr-ı kün-fe-kân hakkın işaretidir(532/1). Bu işaret aşkla verilmiştir(593/1). İnsanoğluna ruh Allah'ın kün emri ile verilmiştir(1019/15). Allah âlemi yok iken var eylemiş, kün diyerek kudretini göstermiştir(1221/3). Arş, kürs, levh, kalem, cümle alem, kün işaretiyle yaratılmıştır(1223/2). Âlemi bir demde kün ile yaratan Allah'tan daha yüce bir kapı yoktur. Her şeyi yücelten O'dur.

Ne kim varsa ol yerli yerince

O emri **kün** işaretiyle icād

(64/2)

Nişānum ben nişān-ı bī-nişāndan

Göründüm bī-mekānı **kün fe-kāndan**

(381/1)

Yoğın var eyledi bu 'âleme

Kün demekde kudreti verdi esās

(1221/3)

Yaradan 'âlemi ol **kün** demile

Degül dār-ı yüce ol yüceden kim

(1325/5)

BAZI TASAVVUFİ KAVRAMLAR

Bahr- Ummân

Divanda deniz unsuru önemli bir yer tutar. Tefekkür bahri, aşk denizi, vahdet denizi, bahr-i umman... Deniz, derya, bahr, muhit, umman kelimeleriyle ifade edilmiş; tasavvufî açıdan ele alınmış; deniz- katre arasındaki bağlantı tezat biçiminde

verilmiştir. Şair çağlayıp deryaya döndüğünü tevriyeli olarak dile getirmiş, bir katre iken deryaya döndüğünü ifade etmiştir(54/1). Bir katreden ummana dönen şair, o ummanda mahv olmuş, “yek reng” olmuştur(348/7), (159/9).

Bahrî olup taldum yine ben ‘ışkuñ ol **deryāsına**
Kim ne **gühere** düş oldum **bahrî** ol ‘**ummānda** yok
(40/4)

Uş şoyundum kim girem **bahre talam**
Dür ü **güherler** dizüben almağa
(109/2)

Fethî o bir **katre** idi ‘**ummāna** irdi maḥv olup
Yeg reng reng oldı göreñ ne cihete düşdi düşüm
(348/7)

Katre de bahr de mevc de birlik içinde gizlidir(127/4). Vahdet bahrinin haddi yoktur. Mevclerinde dürler gizlidir. Bu deryada zahir görünür. İki âlem de onunla doludur. Cümleye öyle muhittir ki bu muhitin seddi yoktur. Öyle mevcler getirir ki onun mevclerini herkes yok sanmıştır. Evveli ve ahiri olmayan bir deryadır. Veledi de nesebi de cedit de yoktur. İki âlemin varlığı da O’nun sayesinde. O’na talip olanlar ondan nasibini almış, kendisine talip olmak isteyenleri de asla reddetmemiştir(107).

Ne bahre talmışam anuñ ḥaddi yok
Ki ğayrı baḥr gibi acı tadı yok

Gelür mevclerü anuñ dürlerle
O zāhir görünür anuñ bādı yok

Dü ‘âlem anuñıla toptoludur
Baḡarsañ anuñ hîç berekedi yok

Muḥītdür cümleye ki ol eyle
Ki māni‘ olmasına ol seddi yoḡ

O bir demde nice mevcler getürür
Anuñ mevclerine kimse şandı yoḡ

Ki bir deryā durur ol evvel āḡir
O ḡādiş gibi anuñ bünyādı yoḡ

Dü ‘ālem varlığı anuñiledür
Veled neseb diseñ anuñ ceddi yoḡ

Ṭālib olanlar olmışdur ol rüz
Ṭālib girişine anuñ reddi yoḡ
(107/1,2,3,4,5,6,7,8)

‘Arş

Bir kuş gibi pervaz eden can ve gönül sekiz felekten geçerek arşa erer[Arş’ın dokuzuncu felekte olduğu inancı(46/4)]. Arifin sırrını bilmek gerekir; çünkü Hüda arifin yıldızını arşda kondurmuştur(1141/7). Arş lâ-mekân olmakla beraber anılır.

Ki pervāz etdürür cān u gönüle
İrür ‘arşa geçer gönül sekizin
(46/4)

İy Ḥüdāyī ‘ārifüñ bil sırrını
‘Arşda kondurdu anuñ Ḥaḡ ılduzuñ
(1141/7)

Gönlümüz kuşu durunmaz kim hevāsı dostadur
‘Arşı kürsden lâ-mekāna eyle kim geçmekdeyüm
(1291/5)

Ta'alluk

Şairin canı dostun yüzünü gördüğünden beri kendisini unutmuş, cümleden elini çekmiş taalluk sözünü etmez olmuştur. Dostun yolunda azın çoğun hatta can ve dilin bir önemi yoktur. Onu gören gönüllerde şüphe kalmamıştır. O yüce Sultan'a yetenler ar, nam ve rengden vazgeçmiştir(61). İkiliğin şirkinden korkan şair, kamu taalluku elden bırakıp, bir kenara çekildiğini bunun da birlik için gerekli olduğunu söyler(97/1).

Ƙodı ƙamu ta'alluƙı elinden

Kim andan çekülüben ki gerekdi

(97/3)

Şeş ol cihetden ü eyle Hüdāyī geçdi bugün

Degül ta'alluƙ aña ol yek etdi uşda cihāt

(986/7)

Hāƙƙa ol yaƙīn bulanlar kim delīle ne ihtiyāc

Kim ta'alluƙ yoƙ arada şāh ile meşhūda

(366/2)

Gaflet

Gaflet genellikle gaflet uykusundan uyanmak, gafletten gözünü ve gönlünü açmak olarak kullanılmıştır. Nefsin arzularına uymak ve zamanı boşa geçirmek anlamına gelen gaflet bir buza benzetilmiş ve vakit kelimesiyle aynı beyitte kullanılmıştır. Her güzelliğin vaktine gebe olması gibi zamanı geldiğinde gaflet buzu da eriyecektir(582/5). Gafletin fiil halini hoş ve samimi bir üslupla ifade eden şair, insanın öncelikle kendi benini bilmesi gerektiğini vurgular. İnsan tefekkür etmeli, teemmül eylemeli ve kendinin ne olduğunu bilmelidir(1393/1).

Kim ne hāzırdurur vaƙtine ol

Erimiş andan ü o **gaflet** buzı

(582/5)

Ġafil olma iy birāder sen ki sende seni bil
 ıl tefekkür it te‘ emmül nice şahşın şunu bil
 (1393/1)

Göñülde keşret olsa gözde ol hāb
 O **ġaflet**den görine eyle hiçāb
 (355/1)

Gel iy şöhet dileyen ehl-i yār
 Göñül gözün gerek **ġaflet**den uyar
 (487/1)

Süflî -Ulvî

Maddi alemden melekût ve ceberût alemine geçerken aradaki perdeleri anlamak için kullanılır(1089/11). Süfli makamlarda olmak yadırganır. Dünyadan güzer kılıp dosta ulaşmak isteyen aşka uyup tayyar olmalı, nüh felekten öteye geçmelidir(77/2, 3).

Ki çār ol felege ba ne itmiş anda maām
 Ne itdi ġar ziyāsı o **süfli** ‘**ulvî**yi gör
 (584/4)

O ‘**ulvî**den ki uş **süflî**ye geldüñ
 Derekāt-ı kim ol süflîye geldüñ
 (975/10)

Telkîn -Riyāzât

Mürşidin tabib olarak nitelendirildiği bir mesnevîde dinin direği olarak gösterilen mürşid, müridlerine telkin ve riyazat ile yol gösterir (1089/9).

İde telkîn ü göstere riyâzât
 Mücâhede de hâlvet ü ferâğat
 (1089/9)

Şeyhüñ degül ol kimdürür sana kim o telkîn ider
 Hem sırruña kimdür vaquf anuñla degül rāzuñ
 (726/4)

Taklîd-Tahkîk

Şair, şeriatın iki yüzü olduğunu bunlardan birinin taklid, birinin de tahkik olduğunu vurgular. Taklide ve tahkike uyanların hâllerinin birbirinden farklı olacağını bildirir. Taklid ile kâli, tahkik ile hâli birleştirir(1098/11,12,13,14,15). Yakîn ehli kurb-u visal bulurken taklid ehlinin bilüsi sahiplerini bihuş eylemiştir(1360/6).

İki vechi vardurur şer‘ üñ beyân
 Biri taqlîd ü biri tahkîk ‘ ayân

Taqlîde uyanlaru böyle ola
 Tahkîke uyanlar kim ne ola

Söylemek olmaz iy ol dilile
 Söylenirse kim anı ol ne bile

Ne deñilsin anı kim ol kâlile
 Ma‘ lûm olur işleyecek hâlile

Kim gerek mürşîd anı irşâd ide
 Kayğudan kırtara gönlin şâd ide
 (1098/11,12,13,14,15)

Koğıl ol taklīdi tahkīki iste
 Dürişgil yaḥşi it itme yamanı
 (779/2)

Koğıl ki taklīdi ‘ārif ḥaḳīkate uya gör
 Ḥaḳīkate kim o taklīd bil ol gümān işidür
 (1184/4)

Tekellüf - Tekâ‘üd

Beyitlerde tekellüf, tevakku ve kanaatle birlikte kullanılır. Bu iki kelime tekellüfe düşmeden tekaüt etmek gerektiği şeklinde geçer.

Yüri ḳanā‘at etgil elinde ol varına
 Tekellüfe düşedurma teḳa‘üde aşl it
 (1382/3)

Ne tekellüf ḥaḳdan o nesne istemek
 Er olanlar ol bayar ḳanā‘ate
 (710/6)

Tevakḳu‘ etmezem nesne o ḥaḳdan
 Tekellüf nedürür ḥay ḥānesinden
 (371/5)

Her ki ‘āşık oldı bildi söz tekellüf ne aña
 Söylemeg olmaz bilür ol kim aña ‘āyā nedür
 (1281/6)

‘Uzlet

Hakla üns kılmak isteyen, vahdeti dileyen ömrünü uzlet içinde geçirir(968/4).
 Uzlet vahdete ulaşmanın şartıdır.

Dileyen vaħdeti Hākla kılan üns
Geçer ‘ömri anuñ ‘uzlet içinde
(968/4)

Ėayrı Hākdan bu Hüdāyī sözi yok
Cümlesinden eyledi ol ‘uzletin
(1102/7)

Zühd ü taqvā yolını ol qomaya
İhtiyār ide gerekdür ‘uzlete
(184/5)

İstivâ

Allah aşkının şairin kalbindeki yerinin güneşin hatt-ı istivada sidre bırakması olarak açıklandığı bir beyitte kalp, hatt-ı istiva; Allah aşkı da sidre olarak değerlendirilmiştir. Hakk’ın insan kalbini istiva etmesi, kalbi kuşatması ve kalbin Allah aşkıyla dolması dile getirilmiştir.

Fethī o Hāk ‘ışkını kalbinde tā qodı
Şan haṭṭ-ı istivāda gün sidre bıraḡdı gör
(576/7)

Yetmiş Bin Hicâb

Aşk yetmiş bin hicabı bir nefeste geçirir. Makamı yücenin de yücesindedir (398/4). Dokuz felekten yukarıdır(640/4). Âşık olana yetmiş bin hicap vardır. Âşık bu makamlardan geçip hiçlik makamına, tayy-i mekâna erecektir(1217/7).⁴²

İy Hüdāyī ‘âşık olana vü **yetmiş biñ hicâb**
Bir dem içre hıçdür aña tayy-i mekân eylemek

⁴² “Allah’ın nurdan ve zulmetten yetmiş bin perdesi vardır.” şeklinde rivayet edilir. (Gazali, *Mişkâtü’l Envâr*, s.84)

O **yetmiş biñ hicābdan** taşra gelüp
 Ki bu cism (ü) cānı büyüte geldüm
 (38/8)

O **yetmiş biñ hicābı** bir nefesde
 Geçirür maqāmı fevķ-i ‘ulādur
 (398/4)

Gelüp gitmek aña bir dem hocadan
 Ki **yetmiş biñ hicāb** geçer yüceden
 (500/13)

Toķuz felekden yukarı **yetmiş biñ ol hicābları**
 Himmet qademinde gören ol nazarda aldı degül
 (640/4)

Qıldı ‘arş u kürs **yetmiş biñ hicāb**
 Qande qaldı levh (ü) qalem Muştafā
 (765/2)

‘İbret

İnsan dünyaya niçin geldiğini, yaradanın hikmetlerini bilmelidir. Bunun için her şeye ibretle bakmalıdır. Gayra bakmamayı bilmelidir(16/9). İbret almayan gözler dünyanın geçiciliğine inanmamış, onunla eğlenmiştir(16/9). Kendini miskin olarak nitelendiren şair, ibret kitabına bakıp himmet yazısından okur(1406/7). İbrete dalıp Allah’ın hikmetini görmek, himmet sahibi olmak gerekir(742/9).

Görüben ‘ibreti almaz bu gözler
 Qala dünyā şanup baķduķ taşına
 (16/9)

Gerekdür dutsañ ‘ibret saña ne ‘izzet ü hürmet
 Ki mevtdür āhiri ol mevt bu dünyā ne şādūsına
 (44/16)

Fethī o saña gerekdür kim bulardan ‘ibret al
 Olmasun işüñde noqşān kim bilürsiñ nola hāl
 (162/19)

Dutmaq gerekdür ‘ibreti ol Hālīkūñ işleri çok
 Neye geregini ol bilür kemāl anuñ noqşānı yok
 (672/1)

İstiğrak

Bütünöyle aşkın hükmettiği gönüllerde istiğrak halinde küfr ile din arasında fark yoktur(685/2). Aşkla istiğrak bulan şair, gayet samimi bir söyleyiş ve sade bir üslupla “Ne ondayım ne bundayım.” diyerek kamu varını terk etmiştir(352/7).

Şuna kim ‘ışk oldı aña hākim
 O istiğraqda ne farq küfr ü dīnden
 (685/2)

Fethīyem yāre muhib uş ‘ışkda istiğraq bulup
 Geçmişem kamu varından ne andayam ne bundayam
 (352/7)

Bular istiğraq kıilup anda bu gez
 Ol müşāhadede oldı eyle rām
 (329/6)

Şeriyet ne istiğraq hāle
 Tecellī götürür olsa havāle
 (560/5)

Havf-Recâ

Rahmet havf ile reca arasındadır(820/3). Ümitli olup gafletle yürümek gerekir. Allah'ın rahmetinden ümit kesilmez.

Niçün ümidi kesersin yürüme gafletile
Recâ vü havf arasında bula o rahmet uman

Ol uçmağ u tamu nedür yâ korhu vü umu nedür
Havf u günâh işi nedür 'afiv eyler ol gufrânumuz
(1403/4)

Şükr

Allah'a şükür şairin daima dilindedir(64/9),(415/3). Şükür, Allah'ın verdiği nimetleredir(70/6),(675/6). Şükür arttıkça nimet de artar(486/1). Âşık maşuka kanını helal etmiştir. Bu kan âşıkın maşuku görmesine vesile olduğu için âşıkın şükür sebebidir. Sakinin elinden içilen câm da âşık için şükre sebeptir(193/4).Hakk'ın kullarına olan inayetini görüp her dem şükretmek lazımdır(358/9). Allah'ın isimleri şairin can gözü ve kulağında çok şükür ki irşat kılmıştır(503/6). Şükür ve ibadet şerri hayra çevirir(522/2). Çok şükür ki Hak şairi avare yürütmemiştir(498/7). Hakka bin defa şükr eden Fethî dilinin Hakk'ın çağlayışı olduğunu söyler(514/15).

Şükr şükr Hâliķe bizi ki nâş eyledi
Ma' rifet ile eyle Hâķķı şinâs eyledi
(742/1)

Şükr ki eyle Hüdâyâ ki Aḫmed oldu imâm
Yetürdi dñni kemâle o görgi buldı tamâm
(815/1)

Şair Hz. Muhammed'e ümmet olduğu için Allah'a şükreder(858/7). Şairi şevke ve zevke getiren Hak teselli-i hatır kılmış ve şairin binlerce defa şükür kılmasına sebep olmuştur(890/7).

Hācc-ı haremeyn dileyen Ka‘be cemāli için
 Ol diler şükre nesne cānı kırbān eylemek
 (1217/2)

En nihayette de şükür, şairin dünyaya gelme sebebidir.

Göñli içinden ol Hāķ kim açdı Fethī gözin
 Her dem şükür ol Hāķķa uş şükr itmege geldüm
 (20/7)

Tahammül

Sabır ve tahammül âşıkta bulunması gereken önemli özelliklerdendir. Divanda şairin tahammül için yaptığı en güzel yorumlardan birisi ise gülü sevenin dikenine katlanmak zorunda olmasıdır(94/6).

Tahammül ferc irür kişiye
 Gül isteyen kabül ider dikenin
 (94/6)

Uş şabr virüp tahammül etdürürsüñ dertlere
 Nitekim Cercīs Dāvud Eyyüb ü Nessācdurur
 (2/3)

Kim nice şabr ide göñül ol nigāra irmeye
 Ger olur oddan deñizler ‘ışķdur aña küştehā
 (41/3)

Kim cefā gördükde āşık şabr ider
 Pes gerekdür ‘aşķınıñ iķrārına
 (248/7)

Seyr ü Sülûk

Âşıkın fikrinde seyr ü süluk vardır. O seyr-i sülüğü derd-i ser edinmiştir(519/2). Hakiki seyr ü süluk tefekkür edilmeli ve teamül eynmelidir(1154/6). Rüzgar gibi düşünülen seyr ü süluk sabah akşam sürekliliğini sürdürürse aşıkı kötülüklerden arındıracaktır(1258/5).

Ne idüğüm ol niyyetün neye yetişdi rü 'yetün
Seyr ü sülûkda fikretün eylemişsin derd-i ser
(519/2)

Tefekkür et te 'amül eyle görgil
Hakîki ol sülüğü eyle şeyrû
(1154/6)

Zikri fikri o müdām seyri sülûkı şubḥ u şām
Arınmaya kim durmadan yıl gibi eser gerek
(1258/4)

Bu Fetḥinün cevābu uş düşündügi anuñ her dem
Cemāli ol kemālidür sülüğü seyr-i seyrullāh
(416/11)

Hırs

Hırs, kişiyi tuzağa düşürür. Nitekim kurdun kuşun faka tutulması tane yüzündendir(885/2). Hırs ehlinin işi gücü tamah iledir. Hırs ehlinin haya, sabr ve tahammülle alakası yoktur(850/4). Şair, hırsına yenik düşen insanlar için bukalemun benzetmesi yapar (1156/6).

Kişide hırş ki olsa dāma düşürür anı
Nite ki kurd o kuş dāne sebeb faḫ için
(885/2)

Harām helāle arışdı ri‘ āyetüñ kim ide
 amusı hırřda bahadur zı hūyı hūsını gör
 (635/4)

‘ Aceb ü kibr ü buhl ü zerk ü ol riyāya dūriřür
 Hırş u şirke kim ne virmiş eyle kim o sırrı gör
 (832/6)

2. şAIRİN İNSANLA İLGİLİ GÖRÜşLERİ

İnsan

Kişi aıkgöz olmalı, aklını başına toplamalı, marifet hasıl eylemelidir(21/1, 2). Gaflet pamuğunu kulağından gidermelidir(47/1). İnsan, gümandan uzak durmalı, nifaktan geçmeli, sadık bir dindar olmalı, uluların yolunu tutmalı, ululardan öğüt almalı, ulular katında kabul görmek için uğraşmak gibi özelliklere sahip olmalıdır. Böylece kişiye tüm sırlar açılacak hâl ehli olacak ve kendisine Süleymanlık değecektir(56). Edepli olmak önemli bir özelliktir(61/7). Gözünde nur olmayana ayı, güneşi, ülker yıldızını da getirsek fer vermez(528/7).

Olmayan gözde ki nūr Fethî aña ne añlamak
 Kim ne fer vire getirsek ay u gün ü ülkeri

şair, insan olanın özeleştiri yaparak, hangi yola adımını attığını, neyle meşgul olduğunu, can ve gönlünü neye adadığını sorgulaması gerektiğini söyler(71/6). Allah ve O’nun rızasını gözetmeyip heva ve nefesine uyduğu için kendisini kınar. Hak ilmi, Hak kelamı ve Hak yolunda amel etmesi gerektiğini söyleyen şair, marifet dersini tamamlayıp tamamlamadığının muhasebesini yapar. Tüm bu söylediklerinin kendisini gaflete düşüreceğini bilen Fethî, canını uyarması gerektiğinin farkındadır. Mizacında dost derdi olmayana ehl-i hikmetin ilacı tesir etmez(64/2). İnsanoğluna

hac, zekat, oruç farz kılınmıştır. İnsanın maneviyatına önem verildiği gibi temizliğine de önem verilmiş, taharet aldırın cenabetten yeğ tutulmuştur(670/2).

Beri gel söylegil sen kim nidersin
Ne yola adımıñı sen adarsın
(71/1)

Kişi şer işlememelidir. Hayrı bırakmamalıdır. Her şerrin sonunda pişmanlık vardır. Sonradan pişman olup elimizi dişlememek için yaptığımız işlere dikkat etmemiz gerekir(677/1, 3). Felsefe tabiatlı olandan sakınmak gerekir(669/6). Kadrini yüce görenler için lanet vardır(703/7). İnsan “âlem-i kübrâ-yı yeksân”dır. Kendisine Hak tarafından ruh üflenmiştir(776/1, 3). Allah, insana akıl ve akılla beraber çeşitli ihsanlarda bulunmuştur(776/4).

Zihî hayvânı nâtiq şahsı insân
Kim oldur ‘ âlemi kübrâ-yı yeksân
Gör ol Hâk kim ne virdi aña ol dem
Nefahtü min rûhın urındı insân
(776/3,4)

Kişi müşkilinin halli için kendinden daha çok bilen birine sormalıdır(875/5). İnsan bütün mevcudatın zübdesidir. Âlemin mübdesidir(952/13, 14). Tüm melekler ona secde kılmıştır(952/21). Allah tüm isimlerini insanoğluna öğretmiş ve melekler de buna hayran kalmıştır(952/22). Hak Âdem’i yeryüzüne halife kılmıştır. O’na kendi ruhundan üflemiştir(952/23). Hakk’ın inayeti olmayınca ilim ve alim kişiye tesir etmez. İlim ve nasihat fayda vermez(951/3, 4). Okuduğu ilmi tutmayan kişi oduna hamal olmuş eşeğe benzer(980/5). Müslüman olanda insaf olmalıdır, çünkü insaf iman yarısıdır(1073/6, 7). Kerem sahibi olmak da önemlidir. Keremsiz ehli kara taş misalidir. Sözü savaşa benzer(1073/14).

Oқыya dutmaya kişi aña o ‘ilm ne gerek
Hımâra beñzer oduna kim olmuş eyle hamâl
(951/3)

Keremsiz ehli ara aa bezer
Szi savı anu savaa bezer
(1073/14)

Gerekdr usn-i ul ol ki kerem
Ki aa ıldıı insn mkerrem
(1073/15)

Kii, utanmayı bilmeli ve edep sahibi olmalıdır. Edepsiz olanın nesebi de belli deildir(1073/5). Arif ya da ık olmayan insan deildir. ekil olarak insan gibi grnse de manada insan olması dunlemez(1086/5,6). air, bir gazelin tamamında iyi kt mukayesesi yaparak Allah'tan kendisini yavuzlardan uzak tutmasını, iyilik yoluna yavuzların varamayacaını belirtmitir(1157/7). gt tutmayan insan, domuz olarak nitelendirilir. Kabil-i insan gt tutar(1191/7). Kendisini halktan stn grmez(1219/3). Kendi iin istedii eyi bakaları iin de ister(1379/6). Sevincin dgn, zntnn de yas olarak deerlendirildii bir beyitte insan olan iin dgn de yas da birdir(231/4). Her mutluluun da bir sonu vardır (1236/4). İnsan olan libas ile fahr etmez(231/3). Tevazu sahibi olan air, koyun kuzu derisini krk etmeyi dilemez(520/7).

Kiide gerek ola ud u edeb
Edebsiz olana nedr o neseb
(1073/5)

Yavuz anuyı oyuban ey anu ideler
O kendye yararunı ide o aa yarar
(1379/6)

İnsan Vcuduna Ait Bazı Unsurların iirlerde Kullanılıları

İnsanla ilgili yazılmı bu gazel Allah'ın insan vcudunda eklen yarattıklarının tasavvufi dille izahıdır. İnsan muteber bir varlıktır. Can gnl iindedir. Ba aklın sediridir. Dile sylemek, gze grmek, verilmitir. Kulak iitir, eller tutar, ayaklar yrr, aklı olan kendini salıklı tutar. Bu sebeple aire daha

ihtiyarlık ermemiştir. Bunun kıymetini bilmek gerekir. Bir başka manayla da Allah'ın bu lütufları verdiği bir kul olarak bunların kıymetini bilmeli ve ihtiyarı elden bırakmamalıdır.

Aç içüñden cān u gönül gözini
Kim görine māh u t̄abān ol bedir

Zikri fikri dāimā elden koma
Ol “*Ziyā-yı Şemsile*”⁴³ tola şadır

Nefs ol k̄üllī a‘ zāyı dutmuşdurur
Cān gönül içre vü baş ‘ aqla sedir

Dil ağızda söyler ü gözler görür
Kim kulaqlar uşda işitmegdedür

Ellere dutmağ ayağlar yürümek
‘ Aklı olan kendüyi dirmekdedür

Fethī gör kim sende var mı ihtiyār
İ‘ tibārı anı ol bilmekdedür

(433/2,7)

Yaş yerine kan döken gözler, Nuh'a dökülen tufanı andırır(750/1). Tüm mevcudatın Hak'tan olduğuna inanan insanlar için görünen tüm varlıklar gözümüzün önündeki dumana benzer(820/4). Âşık; gönlünü göz, kaş, ebru, yanak, hat ve hale düşürmez(701/6).

⁴³ Şems Süresi, Kurān-ı Kerim'in 91. Süresidir.

3. DİVANDAKİ BAZI TİPLER

Erenler

Divanda erenler büyük bir yer tutar. Şair, erenlerin ayağına yüzünü sürer, onların toprağını öper(76/7). Şair, erenlerden himmet gördüğünü söyler(424/1),(424/6). Şair, pirden ve şeyhden âlî himmet bulmuştur(819/1). Bir beyitte şair şeyhden, pir-i mugandan himmet kuşağını kuşandığını anlatır(1287/3). Âşıkın tekkesi erenlerden aldığı himmettir(1333/7). Şair, erenlerin himmetine canını tekye kılmıştır (170/3). Şair, gönlüne dost düştüğünden beri erenlerin sohbetine karışmaya başlamıştır(165/7). Dost'un haberini almak için erenlerin izini takip etmektedir. (1232/4).

Bu Fethî ol erenler ayağına
Yüzün sürüp o toprağın öper gör
(76/7)

Erenler ayağı başduğı yirde
O toprağı benüm o yüzüm olsun
(1066/3)

Erenlerin kademinde yer öpüp diz çökmek dervişlik başlangıcıdır.

Dervîş olan dünyeden elin çeke
Erenler kademinde dizin çöke
(147/1)

Fethî Hüdâyî “Eğer dervişsen, eğer erenlere yakınlığın var ise Allah’a tevekkül et.”der(1385/12). Erenler, nefsleri için kimseye yüz suyu dökmemiş, kimseye yaltanmamış, böylece gerçek saadeti kazanmışlardır(1385/16). Bir beyitte erenlerin himmeti, asa gibi düşünülür, kişiye de düşen bu asaya dayanmaktır(173/6). Erenlerin sözü kulağına girdiğinden beri kendini miskin olarak nitelendiren şairin

bundan sonra miskinliği gitmiş, uyanmıştır(186/6), (197/4). Biri Arapça diğeri Türkçe olan sulh ile barış sözcüklerini aynı beyitte kullanan şair, erenlerin himmetiyle tüm halkla barışmış, kibr ve kinini gidermeyi başarmıştır(197/5). Erenler kimseyi eleştirmez(689/4). Erenler şairi zühd ehli sanır. Ama şair, iştiyak-ı mlayi olmuştur(754/5).

Erenler sözi ne girdi gşuma
Bu Fetĥi miskn uş uyana düşdüm
(186/7)

Eren görür beni zühd ehli şanur
Kim olmuşam iştiyak-ı mryi
(745/4)

Grgil Ĥdyi ol eren oldur aĥa gönül viren
Cevri cefya şabr idüp kim ol yola mnķd ola
(857/7)

Pr- Pr-i Mugn

Pirden himmet olmak Allah yolunda kişiye kuvvetli kılar(401/2). Kişiye bir vasita gerektir. Bu vasitayla kişi basitaya yetişir (447/15). Mrit, şeyhin iradesiyle himmet bulacaktır(877/2). Ne kadar hüner sahibi olursa olsun kişinin prsiz yola varması mümkün değildir(877/3).

Görmişem ‘ iřķuĥ meyini ol yüce meyĥneden
Bulmişam ‘ ali himmet pr o řeyĥneden
(819/1)

Kimesne yolu varmaz ol ki prsiz
Hnerbend olursa aķda ķarada
(877/3)

Yol inceden incedür ne kılcı alıncadur
 O mürşid kim pişvā mürīde ol kim pīr gerek
 (932/5)

Tuhfe gösterdi o yāre cānı başı armağan
 O arābat ehline virdi aber pīr-i muġān
 (837/1)

Gör ne himmet uşaġını kim uşandıġ uş bugün
 Zihī pīr-i ol muġān kim kāmīl ü şeyhāneden
 (1287/3)

Mürşid

Talipleri Hak'a yetiştirmesi(42/4), aşkın benzetilene olması, mürşide uymayanların, onun elini bırakanların dinden çıkması(666/5), Hz. Muhammed'in Hak mürşidi olması(821/7), maksuda yetişmek için gerekli olması(995/7), aşıklara kılavuzluk etmesi(996/1), gönüllerin tabibi olması(1089/18) vb. sebeplerle ele alınır.

Göñül cān şayruluġı ne gerekdür
 O mürşidlerdürür dīne direkdür
 (1089/8)

Ki şıhhat bula göñli cānı anuñ
 Taşarrufında mürşidüñ olanuñ
 (1089/12)

Kim gerek mürşid anı irşād ide
 ayġudan urtara göñlin şād ide
 (1098/15)

‘Arif

Arif hakkı hiç vasıtasız gönlünde hisseden daima onunla yaşayan ve onu bilen kişidir. Bülbülün kamıştan bahsetmesi için şekere ihtiyacı vardır. Ama arif olanın

Hak'tan bahsetmesi için sazak buryasına ihtiyaç yoktur(25/4). Ariflik her şeyin üstündedir. Ariflerin sohbetini bırakmamak gerekir. Çünkü onlar sözün sarrafıdır(63/3). Ariflerin meclisinde acı aş bile tatlıya döner. Arif dünyada bin yıl yaşamış insan gibi konuşur(125/5). Ariflerin sohbetine eriştiğini söyleyen şairin canı böylece sıhhat bulmuştur(226/1). Gözü ve gönlü açılmıştır(226/2). Onlarla mananın sırrını anlamıştır(226/3). Arifin gönülden söyledikleri sözler herkes tarafından sevilir(76/2). Alim ve arifler manada gürbüz görünürler. Arif olan bir manada yüzlerde anlam olduğunu bilir ve anlar(86/6,7).

Şular kim 'ālim ü hem 'ārif ola
Ki ma' nīde olar gürbüz görünür

Eger 'ārifiseñ Fethī ki sen de
Saña bir ma' nīde yüz yüz görünür

Cahil karşıtı olarak kullanılan arif, değme olarak nitelendirilen cahile göre musahip olunabilecek insan olarak karşımıza çıkar(663/7). Arif; aşk, âşık ve maşukun aynı şey olduğu sırrını bilen, gözünün perdesini aralamış, keramet sahibi bir erdir(388/2). Aynı zamanda basiret sahibidir. Allah onun aklını nur ile bezetmiştir(974/2). Arif kîl u kâl sohbetini dilinden bırakmıştır (1293/6).

'Āşık u ma' şūk uş ' ışk birdedür
Bilmeyenlerüñ gözine perdedür

Her ki 'ārifdür bilür bu sırrı o
Ol kerāmet eyle kim ol erdedür

(388/1,2)

Ķîl ü kâlüñ şoĥbetini kim ki dilden oĥuyup

'Ārif ü cānānlar içre kim anı ol az ide

(1293/6)

Kâmil

Kâmil olan hak söze münkaddır(207/6). Şöhret gözlemez, ad ve san ile fahr etmez(316/6). Kemal sahibi olan kâmilin, âşıka tan eylemesi düşünülemez(336/5). Kâmil Allah'ın tecellisini görmüştür(794/2). Daima marifet içredir(989/11). Kâmil, her şeyin Hak'tan geldiğini bilir ve şunun bunun sorgulamasını yapmaz(384/1). Kâmil insanın mal ve mülke ihtiyacı yoktur. Onun ihtiyacı olan mükemmel olup pişmektir(693/7). Kâmil olup kemalini gösteren kemal ehlinin niyeti hayır, himmeti de yücedir (703/4).

İhtiyacı māl u mülke ne düşe
Kim mükemmel kâmil ola ol bişe

Her ki kâmindür kemālin gösterür
Niyyeti hayr yücedürür himmeti

‘Ābīdūñ taqlīd ü zāhidūñ yaqīn
Haqqı bilgil ‘ārif ü kāmildedür

(1266/6)

Hoca

Divanda şeyh ve mürşid gibi kullanılan bir isimdir. Hoca, dersini Hak'tan görüp bu mertebeye gelmiştir ve söyledikleri O'nun varlığının tercümesidir(533/4). İrşat etme özelliği vardır. Sadece bir beyitte hoca “Allah” manasıyla kullanılmıştır(672/9).

O halkda kalmadı şefkat terahhümi kim ide
Degül ki ‘ābid ü zāhid o şeyh ü yā hocaya
(757/1)

Gelüp gitmek aña bir dem hocadan
Ki yetmiş biñ hicāb geçer yüceden
(500/13)

Fethî bu sözleri şahîh okıdı bildi nakli ol
 Ta' lîm etdi hocası gösterdi o irşâdını
 (517/7)

Feleklerden geçe ' arşdan yüceye
 Hicâblar götürile ire Hıocâ'ya
 (672/9)

‘Âlim

1121 numaralı mesnevide şair âlimin tanımını yapmış, özelliklerini sıralamıştır. İlimle uğraşır. Şeriat ahkamına uyar. Helali haramdan ayırır. Riya ve zerk etmez. Dünyaya meyletmez. Kur'an'a ve şeriata uyar. Habibin kavli ve fiili üzeredir. İslam dini için dürüşir. Din işleri onunla sıhhat bulur. Halka çerağ olup, aydınlatır. İlimiyle amele parlaklık verir. Ulema, tamudan ve uçmaktan haberdardır. Gözlerinde gaflet yoktur. Âlimler hem Hakk'ı hem de kendi özlerini bilirler. Hak ve batılı bilir ona göre amel kılarlar. Halka örnek olurlar. Halkın düşmesi de ağması da ulemaya bağlıdır. Ulema yoldan çıkarsa halk da yoldan çıkar. Ulema, din ve diyanet üzere olmazsa ne şefkat ne emanet ne de siyasetin hükmü kalır. Ulema dinin direğidir. Direksiz bina yok olur gider(1121).

Gerek 'âlim olan 'ilm düzede
 Şerî' at aḥkâmın öğüt gözede

Ḥarâmı vü helâli eyleye fark
 Riyâda olmaya işi ide zerk

Bu dünyâ için olmaya o meyli
 Kim âḥir dimeye ol ki vâveyli
 Gözede Ḳur'ân şer' a ol uya
 Ḥilâfın işlemesin ki çoya

O avl ü fi‘li üzre ol abībūñ
İde artın gözede o bīnūñ

Dürişe eyle kim İslām u dīne
‘Amel ılup getüre ol yādına

Bu alk andan göre ala naıhat
‘Ameli dīn bula andan o sıhat

Çerağ olup bu alka yatı vire
Ki ‘ilmi ol ‘amele batı vire

O aka döndürelər yöñlerini
‘İmāret ideler ol dīnlerini

Tamu uçmağ ne idügin bileler
İtā‘ at idüben aka ılalar

Aça gafletden o gözlerini
Bileler akı vü hem özlerini

Ki aq bāıl ne idügi biline
Aña göre ‘amelde hem ılına

Bu alkuñ azması añması andan
Gözedür ehl-i ‘ilmi bil ki undan

‘Ulemā azsa vü alk daı azar
Aña göre olur aqıla bāzār
Bularda olmasa dīn ü diyānet
Ne efat ü emānet ü iyāset

‘ Ulemādur bu dinüñ ol diregi
 ‘ Amel kılmakdurur anuñ geregi

‘ Amelsüz ‘ ilmden degül ne hāşıl
 Olur haqqa ‘ ilm ‘ amele vāşıl

Direk gitse ol o durmaz yıkılır
 O bünyādı yoq olur vü yaqılır

Âlimlerin söyledikleriyle amel kılmak gerekir. Amelsiz ilimden hiçbir şey hasıl olmaz. İlm amele vesiledir. Öğrendiği ilmi yaptığı işlere uyarlamayan insanları eleştiren şair, kendisine de bir telkinde bulunup “ke meseli’l-himâra” benzememesi için uyarır(1377/7).

İy Hüdāyī ‘ ilme ‘ amel eyle gördüñ dutanı
 Şakın ki benzetme işüñ kemeseli’l-himārına
 (1377/7)

Rind

Harabat ehli olduğunu söyleyen şair halk içinde rindane gezer(114/7). Harabat ehli, rinde olan âşika maşuk yolunda melamet olmak yaraşır(489/6). Melametlik rindin vakarına hoş gelir(709/5). Rind, Allah’ı (dost) sevendir(1235/3). Harabat ehli olan şair, fakriyyet sahibidir. Şöhreti elden bırakmıştır, bu yüzden eleştirilmesi de şairin umurunda değildir(1116/7).

Harābāt ehli olmuş uşda Fethī
 O halk içre bugün rindāne geldüm
 (114/7)

Gel iy bülbül ü ‘ ārif zinde ‘ āşık
 O tālīb ma‘ şūq iden rinde ‘ āşık
 (447/1)

Kim ol melāmet olmağa ma‘ şūka yolında ‘ āşık
 Hārābāt ehli rindiye eyle ki yaraşup gelür
 (489/6)

Başumuz humārı gitdi mesti ol serhoşteyüz
 Rind-i ‘ āşık göründük niçün dil güşteyüz
 (1133/1)

Sûfi

Sufi, ömrünü sadelik, berraklık, saflık ile geçirmelidir. Taç ve hırkasını söküp safa geçmelidir. Terk sufinin öncelikli hasletlerindendir. Zerk ve riyayla uğraşmamalı ihlaslı olmaya çalışmalıdır. Zerkten fakâ geçmelidir. Fakr haline bürünmelidir. Fakriyyet hali yani kulun Allah’tan başka hiçbir şeye muhtaç olmaması, ihtiyaç duymaması. Hak yolunda tevekkül etmeli Allah’tan başka kimseden beklentisi olmamalıdır. Melamet sahibi olmalı, melameti horluk olarak görmemelidir. Çünkü ayıplanma âşıkın maşuka en büyük lütfudur. Sufi olan üstünlük taslamaz, kendini hiçbir şeyden üstün görmez, üstünlük hatalarının en büyüğüdür. Tahammül ve meskenetle işler. Alçak gönüllüdür. Tevazunun bir insana Hak’tan verilmiş ihsanların en yücesi olduğunu bilir(23).

Gel iy şûfi şafâyıla şafâ geç
 Dimezem hırka vü tâcı sökegeç

Düzetme zerķ ü riyāya sen işüñ
 Düriş ihlāşa zerķa sen faķā geç

Tevekkül yegdürür ol Hāk yolında
 Tevaķķu‘ etme kimseden baķa geç

Melāmet olmağı Şanma ki ĥorluđ

‘ ĀŐıķa ma‘ Őūkuñ luťfi cefā geĥ

Özüñ görme Őaķın didendārlıķ üzre

Bađ ol balđam bođur ol ĥaťā geĥ

Taĥammül eyle meskenetle işle

Tevāzu‘ ĥulķ-ı ‘ azīmdür ‘ aťā geĥ

Őarābı ol řāhūrı bil ki Fethī

Ki ‘ iŐķdur ‘ āŐıķa ol ‘ iŐķ Őaķa geĥ

Şairin yazdığı Şu gazel(623) de onun sufi hakkındaki beyanıdır. Ayrıca 625 numaralı gazelin tamamı sufilerle ilgilidir.

Őūfi Őaña orucıla namāz ki perdedür

Zerķ ü riyāyı ķođıl ü anı ki ĥurdedür

‘ İlme’l-yaķīnde ķaluban ‘ ayne’l-yaķīni görmedüñ

Ĥaķķa’l-yaķīn ki o ķanı ĥikmet aĥī serdedür

Kim ol lā ilāhe illānuñ ki tekrārın ķılur

Gör ol hüviyetüñ Őözi taĥtına ne perdedür

Şanma ki Şavm u Őalāt yā tesbīĥ ol gerek hemen

‘ ĀŐıķ u ma‘ Őūkuñ iŐi sen bil ki özdedür

Dimedi mi ki Ĥaķ Őaña al i‘ tibār o cümleden

Añlar bunu kim ol ķiŐi ol kim başiret erdedür

Her kim ki tuymadı bunı ol ma' niden ki almadı
İderse biñ oruc namāz cānı anuñ o mürdedür

Fethī şu şūfīnūñ ki o qalbi arınmadı anuñ
Halka ta' ndur işi ' aklı fikri anuñ fesürdedür
(623/1,2,3,4,5,6,7)

Ahî

Verilen örneklerde ilk beyitte daha çok kardeş anlamını düşündürmekle beraber, ikinci beyitte ahi kelimesi cehd içinde olması ve bu yüzden kendisine Hakk'ın nazarının degeceği inancından dolayı tasavvufi bir anlam düşündürmektedir.

“*Faḫru faḫrı*” iḫtiyar et iy ahī
Kim āfātıdur bilinmek şöhretüñ
(747/4)

Fethī saña gelgil aḫī cehd içünde olğıl aḫī
Kim eyle kim şāhlar şāhı dege saña andan nazar
(519/7)

Mümin

Daima Allah korkusuyla amel eden, tasdik-i Hak üzere olan bir tiptir(322/3).
Divanda “mümin” redifli bir gazel bulunmaktadır(792).

Ḳur'ān yārdurur bilürseñ iy mü' min
Sīnede çerāḡuñdurur olursañ iy mü' min

Cennet rıdḡvān maḫām dost vechi nūrına tamām
Ḳur'ānla ol ' amel kılsañ iy mü' min

Hağ haberin ol virür seni dosta irgürür
Mâ' nî sözini andan alursañ iy mü' min

Qur'āna uy Qur'āna gerekdür cānuñ kana
Şekki gümāndan ırağ olursañ iy mü' min

Qoma Qur'ānı elden sevgil cānı göñülden
Şıdkıla gerçek şıddık olursañ iy mü' min

Bahâdır, Gazî, Şehîd

Kafir olarak nitelendirilen nefsi; öldüren gazi , nefesine taat kıldıran da bahadırdır. Şehitlik ve gazilik de aşk uğruna mücadele edenlerin sıfatıdır.

Nefs kâfirdür **gazî**dür öldüren
Ki **bahâdır** aña tã' at kılduran
(670/1)

Kimi mü' min kimi kâfir cidâlde
Buları bir birine doqıyan ol

Kimi sa' id kimin şeft' ezelden
İden oldur **şehîd** ü **gâziyân** ol
(678/11,12)

Hüdâyîyi görüñ eyle bu gün ki dertden olar
O ' ışk **şehîd**i olupdur odur hâcî **gâziyân**
(926/7)

Vâ'iz, Nasûh, Âbid, Zâhid

Şekilci olmaları ve hakikati anlamamalarıyla bilinirler. Halka öğüt vermeleriyle anılırlar. Vaize minber gerektir(322/6). Âşık olan vaiz ve zahidin kem

sözünü kabul etmez(497/4). Şair, vaiz ve zahidin “Nasihatimi tut.” demesine aldırış etmez. Çünkü o aşkı bırakıp vaiz ve zahidin söylediğine kulak vermez(985/3). Zahid, abid ve dindar için korku vardır(1348/6).

Vā' iz ü zāhid ü nāşuḥ virür pend
Delürdi uş gönül hergiz uşlamaz
(113/5)

Gerekmez vā' iz ü zāhid sözini
Ki verem gūşumı ol istimā' a
(53/6)

‘Ābidüñ ol kim ‘abāddur işi
Zāhidüñ zühd olmuş teşvīşi
(1030/13)

‘Āşıkuñ ol ma' şukadur maşsüdü
Ḥavf ‘ābid zāhid ol dindāredür
(1348/6)

‘İlme'l-yaḳīn ‘ābidüñ ‘ayne'l-yaḳīn zāhide
Ḥaḳḳa'l-yaḳīn ‘ārif ü ‘āşık işi ‘ūḳül degül
(336/3)

‘Ābide helāl ḥarām zāhide ḥavf-ı Ḥüdā
‘Āşık ma' şūḳı sevmek aña görüne şevāb
(745/4)

Münkir

Genellikle münafıkla beraber ele alınır. Huffaşa benzeyen münkir ne zaman güneşi görse gözleri kamaşır.

Degül mi münkir ol huffāşa beñzer
 Güneş gördikde ol gözi kıamaşdı
 (691/6)

Bütün işi inkar olan münkirin kalbine cümle varlığın menba-ı aslının Hak olduğunu temekkün ettirmek mümkün değildir(209/5).

Mü'minsen şıdka dur sen inkârı sen elden bırak
 Esfelde gördi menzilin münkir ola Hakkdan ırak
 (365/1)

Münâfık

Genellikle münkirle beraber ele alınır. Şirk ve küfür ile uğraşır. Nifak ehlidir(45/8). Bir beyitte münafık yezid olarak nitelendirilir(942/5). Münafık bir mesnevide münkirle beraber şair tarafından şöyle anlatılmıştır(363).

Gel iy taş bağırlu münkir münâfık
 Şerî' ate degül işüñ muvâfık

Nifağ u hased ü buhulle tolusın
 Kim ol işlâha gelmekden kalasın

Gözüñ kör kıulağüñ sağır işitmez
 O kör göze güneş nurın işitmez

Kıulağ sağır ola dilüñ cevâbın
 Ne añlasın sözüñ şerr ü şevâbın
 Göz ol kim kör ola kıulağ ki sağır
 Ne görür işidür biñgez ki çağır

Delîl aña ne hadîş ü ne Qur'ân
Yâ mu'cizi 'İsâyı Mûşâ 'Ümrân

Ne kılsun o Ebû Cehle Muḥammed
O küfrine ki mu'ciz olmadı pend

Eşer itmez taşâ yağmur eser yil
Ne bitirsin ki şevr yerde aḳar seyl

Ḳara taşâ mühür başsan yazılmaz
O mumlayın yumuşayup yazılmaz

Bile mi ḳarğa o bülbül dilini
Ya zembür virir mi aru balını

Yâ ḳatrân nite geçe misk yerine
Geçer mi şabrımız o şekkerîne

O la'li yâḳūtũñ yerine mihre
Ḳıla dâde o gösterür mi çehre

Gelincik çiçegi ol gül koḫusın
Ahûya beñzede mi ḥûk ḥûsın

Pelit ağacı virmez nar yemişin
Şeker virür dime şazaḳ ḳamışın

Muğaylandan saña gül ele girmez
Şarımsaḳ koḫusu misk büyü virmez

Müdde'î

Âşık olan müddeinin sözüne söz demez(34/4). Islah olması mümkün olmayan bir tiptir. Huyu çirkindir. Hal bilmez. Gözü doymaz. Hakka bağlı değildir. İşi sürekli inkardır. Soysuzdur. Aslı adam değildir(362). Rakibin benzetilene olarak kullanılmıştır. Ne kadar iyilik yaparsanız yapın iyilikten anlamaması cihetiyle ele alınmıştır(650/4).

İy müdde'î hâl bilmez degül neden ıoyuñ var
İşlâha kâbil degül ne çirkin ol hıyuuñ var

Degülsin Hâkka muıı inkârdur her dem işüñ
Âdem degül mi aşluñ bilmezem ne şoyuñ var
(362/1,2)

Fâsık

Dünya şarhoşu olarak anılan fasık, bundan dolayı dostun cemalini hiçbir zaman göremeyecektir (995/3).

Dünyâ esrügi göremez dost yüzün
İy Hüdâyî ki şağın fâsık iseñ
(994/7)

Zâlim ve Mazlûm

Zalimler, mazlumlar üzerindeki fiilleriyle anılır. Zalim halkı incitmesiyle bilinir. Hayırla işi yoktur. Er değildir. Fakat şeriat zalimlerin şerrine son verecek ve mazlumların emn ü emân içinde yaşamalarını sağlayacaktır.

Kimi zâlim kimi mazlûm bendeler
Zâlim işi mazlûm üzre cür'ete

Zālim işi dāimā zulme durur
 Mazlūm olanlar düşerler nefrete
 (45/11)

Ḥüdāyī zālim olanlar o ḥalkı incidürler
 Ne ki ḥayrla aña anı erlige ögse degül
 (1071/7)

Zālimleri oldur başan def^ç idüp şerrin kesen
 Mazlūmlara degül midür em ü emān şerī^ç at
 (572/5)

Müftî, Müderris, Kādî

Divanda kendilerinden pek hoş bir şekilde bahsedilmemiş, batıl yolu tutmaları, gösterişle uğraşmaları bakımından eleştirilmişlerdir. Özellikle şairin, “kadılar”(Kadılar, ayrı bir başlık altında ele alınmıştır.) hakkındaki görüşleri dönemin adalet anlayışının değerlendirilmesi bakımından dikkat çekicidir.

Ḳāḍī vü müftî müderris beg ü paşa vü bular
 Tekellüf artuga düşdi degül cici biciye
 (757/5)

Degil ki müftî müderris ya Ḳāḍī beg o paşa
 Ki cümle batılı işde dūrişmiş āh vāh

‘ Aceb ki düşdi zamāne ki ḥalkı birbirine
 Vezīr ü Ḳāḍī müftî emir ü eyle ki şāh

Dīn ki döndi za‘īf ü bularda(ki) himmeti gör
 O cehd ü şöhret ü ‘ār u olındı manşīb u cāh
 (764/3,4,5)

Dervîş

Kendisine Allah'ın nurundan bir parça değmiş olan dervîş, bu nurla onun yoluna eğilmiştir. Eğilmek ayrıca eğilmek manasıyla da kullanılmıştır(410/6). O, künchanede viran gönlüyle ikamet eden bir miskindir(456/7). Aşağıdaki gazel şairin dervîşler hakkındaki görüşünün sade bir üslup ile ifadesidir(147).

Dervîş olan dünyeden elin çeke
Erenler kademinde dizin çöke

Sözi şavı olmaya kimseyile çekişmeye
Sögüp döger olsalar aña belini büke

Ķanā' ati Ķomaya duruban dilenmeye
Ķazmayıla yer Ķazup yerine arpa eke

Ħāşıl idüp şavura ħalbirile çevire
Kim duruban eliyle ol degirmene çeke

Unun gerisini ata yarı aña kül Ķata
Su Ķoyuban yoğura bişe döküp etmege

Yiye anı birmiye bu neymiş dimiye
Ķarnını ųoyurmaya erenlere yetmege

Gündüz duta orucın dimeye ki ol açın
Dünle Ķıla namāzı degül tavuğ ötmege

Ķabā şabā dimeye anı alup giymeye
Şāl u ' abā idene egnini ol örtmege

Kümelecük idene anda durup yatana
Nefs atına binmeye bu yolu gözetmege

Şerîc atı kıomaya olmaya ki yermeye
Gerekdür c amel kıla dervîşligi yetmege

Fethî taşra kadar aşluñ kim düşen ayaklara
Teslîmlik evcûñ kıoma dervîşler itmege

4. DİVANDA GEÇEN KİŞİ İSİMLERİ

Divanın şahıs kadrosu alfabetik sıraya göre şöyledir:

Abdullâh Bin Mesûd(714/3), **Abdürrezzak**(141/3), **Âdem**⁴⁴(57/4), **Ahmed**(Hz. Muhammed)⁴⁵(345/16), **Alî**⁴⁶(465/5), **Ali Bin Ebû Tâlib**(721B/ 1), **Bâyezîd-i Bestâmi** (625/6), **Bihzâd**(343/10), **Bilâl**⁴⁷ (360/7), **Câmî**(343/17), **Cemşîd**⁴⁸(344/7), **Cercîs** (2/3), **Cüneyd-i Bağdadî**(345/12), **Çandarlı İbrahim Paşa**(676/1), **Çüpin**⁴⁹(345/11), **Dahhâk** (344/7), **Danyel**(383/7), **Dârâ**(912/2), **Dâve** (39/11) **Dâvûd**⁵⁰(2/3), **Dört Halife**⁵¹(1144/6), **Ebû Abbas**(742/4), **Ebû Cehl**⁵²(44/4), **Ebûbekr**⁵³(345/16), **İbrahim Edhem**(625/6), **Eyyûb**(2/3), **Felâtun**(419/7), **Ferhâd-Şîrîn**⁵⁴ (207/7), **Feridûn**⁵⁵(343/8), **Firavûn**⁵⁶(505/7), **Gâve**(1178/4), **Haccâc**(2/4), **Halîl**⁵⁷(57/4), **Hallâc**(2/2), **Hâmân** (1407/9), **Hatem-i Tâyy**⁵⁸(343/12), **Haydâr**(1170/5), **Hızır**⁵⁹(1318/6), **Hızır- İlyas**⁶⁰(1357/5), **Hurşîd**⁶¹(345/14),

⁴⁴ (121/2), (504/5), (1115/4)

⁴⁵ (504/6)

⁴⁶ (345/16)

⁴⁷(907/5)

⁴⁸ (912/2), (345/14)

⁴⁹ (343/10)

⁵⁰ (383/4), (504/6), (1115/4)

⁵¹ (505/9),

⁵² (1135/6), (505/7), (1053/4), (741/7), (363/7)

⁵³ (465/5)

⁵⁴ (314/1), (845/2), (912/1), (1091/5)

⁵⁵ (344/7), (44/3), (1115/3)

⁵⁶ (1053/4), (44/4),

⁵⁷ (110/6), (692/3), (707/4)

⁵⁸ (344/8)

⁵⁹ (1111/3)

⁶⁰ (1065/11)

Hürmüz Şah(344/7), **İbn-i Abbas**(717/1), **İbrahim** (504/6), **İdris**⁶²(383/5), **İmâm-ı Azâm**(345/13), **İsâ**⁶³(1318/6), **İskender**(343/8), **İsmâil**⁶⁴(169/3), **Kara Hasan**(732/2), **Kârûn**⁶⁵(44/2), **Kerhî**(345/12), **Keykavûs**(345/10), **Lamek**(504/5), **Leclâc**(392/6), **Leylâ**(1144/7), **Leylâ -Mecnûn**⁶⁶(2/2), **Lokman**⁶⁷(383/5), **Mahmud-Ayas**⁶⁸(742/11), **Mahmûd**(Hz. Muhammed)⁶⁹(343/31), **Mansûr**(1068/4), **Ma' rûf**(345/12) **Monla Asker Kadı Ali Fenarizade**(808/1), **Muhammed**⁷⁰(383/7), **Mûsâ**⁷¹(5/3), **Nemrûd**⁷²(121/4), **Nessâc**(2/3), **Nûh**⁷³(244/2), **Numân**(1111/4), **Nûşirevân** (343/9), **Osmân**⁷⁴(224/8), **Ömer**⁷⁵(465/5), **Rüstem**⁷⁶ (39/3), **Sifendiyâr**⁷⁷(343/10), **Süleymân**⁷⁸ (56/5), **Şeddâd**⁷⁹(44/2), **Şiblî**(345/12), **Şit**(504/5), **Ümrân**⁸⁰(363/6), **Veys**(671/4), **Yehûd**(742/7), **Yusuf**(383/8), **Yusuf-Kenân**⁸¹(802/2), **Yûsuf-Yakûb**(233/2), **Zâl** (741/7), **Zühre** (38/9), **Zülkarneyn**⁸² (345/10).

⁶¹ (912/2)

⁶² (504/5)

⁶³ (129/5), (1002/7), (1060/3), (1196/3), (504/6), (505/8), (363/6)

⁶⁴ (711/3), (504/7)

⁶⁵ (869/4), (1115/3), (1381/4)

⁶⁶ (1091/5)

⁶⁷ (419/7)

⁶⁸ (984/7)

⁶⁹ (884/7)

⁷⁰ (363/7), (44/3), (505/8)

⁷¹ (13/7), (323/1), (383/3), (950/7), (504/6), (505/8), (1060/3), (1196/3), (363/6), (707/4)

⁷² (1409/2), (505/7), (707/4), (692/3)

⁷³ (383/6), (504/5)

⁷⁴ (345/16), (465/5)

⁷⁵ (345/16)

⁷⁶ (343/10), (345/11)

⁷⁷ (345/10)

⁷⁸ (1115/2), (1401/4), (504/6)

⁷⁹ (869/4), (939/4), (1115/3), (1381/4)

⁸⁰ (1196/3)

⁸¹ (1249/1)

⁸² (44/3), (1115/3)

5. DİVANDA GEÇEN KAVİM VE MİLLET İSİMLERİ:

Divanda yer alan kavim ve millet isimleri alfabetik sıraya göre şöyledir:

Acem⁸³(33/4), **Arap**⁸⁴(1187/5), **Ecnebî**⁸⁵(214/6), **Fars**(801/2), **Fireng**(669/3), **Hindî**⁸⁶(1161/5), **Mecûsî**(1402/5), **Nasârî**(1402/5), **Papas**(669/3), **Rûmî**⁸⁷(1187/5), **Sindî**(1187/5), **Süryan**(33/4), **Şirvânî**(1187/5), **Tâzî**(1344/4), **Tersâ**(1402/5), **Türk**⁸⁸(1161/5), **Yecûc-Mecûc**⁸⁹(1177/2), **Yehûda**(1402/5), **Yunan**(1039/7).

6. DİVANDA GEÇEN YER İSİMLERİ

Divanda geçen yer isimleri alfabetik sıraya göre şöyledir:

Anadolu(742/16), **Arafat**(859/1), **Aydın**(742/16), **Bağdat**⁹⁰(108/3), **Beçin**(746/16), **Budin**(989/12), **Çin**⁹¹(1319/4), **Çirmen**(1146/7), **Dımışk**(591/2), **Germiyan**(742/16), **Halep**⁹²(1270/5), **Hama**(1315/16), **Hıta**(1048/2), **Hicaz**(408/2), **Hind**⁹³(1270/5), **Hira**(671/2), **Irak**⁹⁴(1338/4), **İrân**(1237/3), **Karasi**(746/16), **Konya**(811/4), **Kudüs**⁹⁵(51/5), **Maçin**⁹⁶(1048/2), **Medine**⁹⁷(74/2), **Mekke**⁹⁸(859/6), **Menteşe**(746/16), **Mısır**⁹⁹(1270/5), **Milas**(746/16), **Minâ** (1358/6), **Mûlas**(746/16), **Rum**¹⁰⁰(938/3), **Sâfâ-Merve**(859/5), **Saruhan**(746/16), **Semerkand**(1319/4), **Sind**¹⁰¹(1042/4), **Sivas**(746/16), **Sofya**(742/16), **Şam**¹⁰²(1270/5), **Şemak**(406/5), **Şirâz**(813/6), **Tibet**(952/10) **Yemen**¹⁰³(1048/2).

⁸³(343/3), (462/6)

⁸⁴ (33/4), (343/3), (462/6), (801/2)

⁸⁵ (494/3)

⁸⁶ (1187/5)

⁸⁷ (33/4), (462/6), (669/3)

⁸⁸ (1187/5), (33/4), (343/3), (462/6), (669/3), (801/2)

⁸⁹ (1178/4)

⁹⁰ (1267/6), (830/7), (845/7)

⁹¹ (1369/6), (1048/2), (1280/6)

⁹² (1161/5)

⁹³ (1344/4), (1338/4), (1042/4), (1048/2), (1315/16), (406/3), (938/3), (1280/6)

⁹⁴ (108/3), (1368/5), (1280/6), (406/3), (938/3), (408/2), (878/4)

⁹⁵ (84/4)

⁹⁶ (1319/4), (1369/6), (1280/6)

⁹⁷ (859/6), (1081/3)

⁹⁸ (1081/3), (74/2)

⁹⁹ (1338/4), (1387/1), (406/5), (1161/5), (1280/6), (1315/16), (108/3), (1267/6), (811/4), (813/6)

¹⁰⁰ (1042/4), (1048/2), (1315/16)

¹⁰¹ (406/3) (938/3), (692/6)

¹⁰² (1368/5), (1387/1), (406/5), (1338/4), (1161/5), (1280/6), (1315/16), (878/4), (108/3), (1267/6)

¹⁰³ (692/6), (1079/4)

7. DİVANDA GEÇEN ESER İSİMLERİ¹⁰⁴

Divanda geçen eser isimleri alfabetik sıraya göre şöyledir:

Gülşen-i Râz (87/1), **Mantuku't-Tayr** (2/11) **Nushâ-i Câmî** (1028/11)
Varka ile Gülşâh(435/1),(1286/3).

8. DİVANDA GEÇEN NEHİR İSİMLERİ

Ceyhûn(1103/3), **Nil**(606/2), **Nil-Fırat**¹⁰⁵(7/3),

9. DİVANDA GEÇEN DAĞ İSİMLERİ

Hıra(671/2), **Kâf** (1178/4), **Kûh-ı Elbürz**(86/4), **Kûh-ı Kak**:(1067/3),
Minâ (1358/6)

10. DİVANDA GEÇEN HAYVAN İSİMLERİ

Divanda geçen hayvan isimleri alfabetik sıraya göre şöyledir:

Akrep(1392/6), **at**(1220/2), **ankebût**(558/6), **balık**(1392/6), **bülbül**(387/6),
çıyan(1392/6), **ef'îmâr**(230/6), **gergedân** (1220/2), **hümâ**(516/4), **kara karga**(662/4),
kelâğ (387/6), **kumru**, **kunduz** (520/7), **mekes**(516/4), **mâr**(1392/6), **mûr** (1392/6), **ner**
(932/7), **semûr**(520/7), **simurg**(957/2), **sincap**(520/7), **şahbâz**(516/4), **şir**(932/7),
tonzılkurdı(1389/7), **tûtî**(387/6), **öküz** (1389/7), **yılan** (914), **zâğ** (387/8) .

11. ŞAİRİN FÂL, REML, KUR'AYLA İLGİ FİKİRLERİ

Hak ile hâk olanlar için kur'a vü fal gereksizdir(1/6). Dilinde daima maşuku tutan âşık için fal, maşuka ermek için istenilen bir şeydir(168/5). Şairin uğradığı hâl içinde reml ile fala düşmesi gereksizdir(698/4). Reml ile fal uzak durulması gereken şeylerdir(1389/21). İtibar edilmez(1168/7). Danyel aleyhisselam kendisine reml ilmi verilmesi münasebetiyle ele alınmaktadır.

¹⁰⁴Divanda geçen eserlerle ilgili ayrıntılı açıklama tezin birinci bölümü olan “*Fethî Hüdâyi, Hayatı, Kişiliği, Sanatı*” başlığında “*Sanatı*” alt başlığında yapılmıştır.

¹⁰⁵ (427/5), (628/2)

Haqqıla haq olur iseñ zî -tâli^ç geh sa^çid
 Nesine aña gerekdür aña ki qur^ç a vü fâl
 (1/15)

‘Aşıkuñ ma^ç şūkdurur dilinde söz
 İrmek için ol ister qur^ç a vü fâl
 (168/5)

Ben bilürem nice hâle uğradum
 Ne düşünem remlile ol fâle ben
 (698/4)

Hüdâyîye şerî^ç at caddesi hoş
 Degül ol maqşûdı fâl u remilder
 (866/7)

Bu Hüdâyî ol nücümü hey[’]ete
 İ^ç tibârı qur^ç a vü ne remledür
 (1168/7)

Necüm ü ‘ilm ü hey[’]eti ne tebâr^ç de rü[’]yeti
 Ve ne remel qur^ç a diler ne eksügi o fâlıla
 (1389/21)

Verildi Danyâle ‘ilm-i ol rem(i)l
 Muhammed “*qābe kavseyne*” ol irdi
 (383/7)

12. GÖKYÜZÜ VE ASTRONOMİ İLE İLGİLİ UNSURLAR

Eflak ve encûmden uzak olduğunu söyleyen şair, İslam dini yasakladığı için bunlarla ilgilenmez(999/7). Çünkü o hakikat şemsinin parlaklığını hissetmiştir. Bu yüzden mah, şems, ülker onun için değersizdir (643/4).

Tabāyi‘ ehli remmāl ü o dehre
Berīyem hüküm ü nücüm ahterāndan

Ne yerler ne gökler berr ü baħr
Ki fāriğüm şüreyyā vü şerādan
(911/4,5)

Ol haķīķāt şemsi virmiş aña tāb
Ėayrı şemsi māh u ülkeri nedür
(643/4)

Bir mesnevide Allah’ın on iki burç, yedi seyyare yarattığından bahsedilir(961/12). Hakikat güneşinin saçtığı nurda kūsûf yoktur. Hakikat güneşi nurunu açıkça saçar ve onun nuru kūsufa uğramaz (967/1).

Haķīķāt şemsi zāhir saçdı nūrın
Kūsûf u naķs aña yok gör zuhūrın

Zihī şemsī ki ‘ālem zerre degül
Tecellī zerresinde gör umurın

Kime ki baħtı virdi hāceti ne
Dilemez necm ü ĥurşīd ü şehverin
(967/1,2,3)

Gökyüzünde seyr eden ay ve yıldızlar çemberde yürüyen bir cambaz gibi düşünülür(865/2). Güneşin doğuşu gonca dudaklı bir gelinin duvağını açması olarak tasavvur edilir(1408/10). Âşıkın yüzü ayın bedri gibidir(1389/11). Şu beyitler de eserde burçların kullanımına örnektir.

Güneş ki toğdı şabāhın ne kıldı cilveyi gör
Ese de aţlanubanı ki geçdi tıyığör

Hūıla sūnbūle mizān seratāne ki irüp
Cedyle ‘akreb ü kavş u hamelde.....gör

Şevrle cevzāyı cümle o devr idüp tolanur
Yetürdi ‘aleme nūrı kim eylegör

Ki çār ol felege baķ ne itmiş anda maķām
Ne itdi ğarķ ziyāsı o süflī ‘ulvīyi gör
(584/1,2,3,4)

‘İlme hoşdur ol ‘amel saña ne sevr ü hamel
Evvel kendi ol duta andan gūşımālçün
(811/6)

Dosta ulaşmak için nüh felekten geçmek gerekir(77/3).

Gel güzer kııl dünyādan sen dosta geç
Nüh felekden öte seyyār olmağa

13. DİVANDA SOSYAL HAYATA DAİR BAZI UNSURLAR

Zamandan Şikayet

Fethî Hüdâyî, yaşadığı zamanda fitneler gördüğünü; kadı, bey ve paşaların hak, hukuk gözetmediklerini, adaletten tebdil ettiklerini, kendilerine rüşvet vermeyenleri kemend ve ok ile cezalandırdıklarını, şeraite uymaktan kasıtlarının sadece kötek olduğunu, onların bu yaptıklarına karşılık şefkat ve bereketin kalmadığını, zağallığın arttığını, nitekim kendisi sakin olduğu için bu kötülüklerin dışında kaldığını anlatır(631).

Göründi fitneler özüñe zamān içinde çok
Degül ki kaydı o dīnde bu halk işi aña yok

Harāmi oldı bularuñ ulusu kiçisi gör
Kaçısı beg ü paşası dimez ki Hağ u huğuk

Dün ündi himmeti bular yüceltmege degül işi
Şıfatda şüretlene beñzer nazarları ki şovuk

Cevābı gel deyü halka kapuya salış ider
Yağıñe varmağa yol yoğdurur seküñ sürük

Kaı o ‘adl ü dād (ki) şerī‘atüñ uyalı
Ki tebdil etdi bular uş tarık ü o ne turük

Var ise varuñı virgil beg ü paşa yolına
Yoğısa uşda cevābı döge kemend ile oğ

Ne başdur vü ne o gözdür saña ki geliseri o
Virürler eyle kötegi ider ki şer şerük

Tamām oldı o şer ‘ i vü ki eyle ‘ adl o zamān
O sulţānaydı merdhān kim eyle ğarb u şarūk

Götürüldi bereketü şefkat bir erdi ki görüñ
Zağallık artdı bularda nite ki Fethī uşuq

Zamane halkı muradlarına erememiştir(877/5). Feleğin devrinin insanlara ne getireceği belli değildir. O yüzden insanların hepsini şehd-i zaman olarak görmemek gerekir(820/6). Dünya ve ahiret varını terk edenlere dostun tecelli etme ihtimali vardır(823/4). Fırsatı vaktinde gözlemek gerekir. Vakit geçtikten sonra kayın ağacı için genişliğin bir hükmü yoktur(1215/5). Zaman acımasızdır. Oğlan, kız, gelin, yiğit, karı, koca, kim varsa zamanın akışına karşı koyamamıştır(1406/2). Bay, sultan, hoca ne varsa zaman hepsini geçirmiştir(1406/1).

Nice getürdi giderdi kim eyle devr-i felek
O talib ü tullāb-ı halkı ki şanma şehd-i zamān
(820/6)

Hüşüşa şimdiki zamāne halkı
Mürüvvet kılmamışdur o murāda
(877/5)

‘ Aceb döndi bu devr-i o zamāne
Geçer her vaqti günü ol kemile
(1251/3)

Ne oğlan u kız u gelin ne yigid ü ol dükelin
Karıları devr ü zamān hem kocalar geçürür
(1406/2)

Kâdılar

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda kadı ve kadı naibleriyle ilgili düşünceler dikkat çekicidir. Bu vesileyle rüşvet ve hile konusunu dile getiren şair, bu ikisine de karşıdır. Rüşvet ve hile ile iş yapanlar avam takımındandır(804/5).

‘Avām u ol ‘avān u nāsdan olma
Kim rüşvet ü hileyle almağıl bāc

Yüzlerini batıla tutmaları, rüşvete tamah etmeleri, haklıyı haksız çıkarmaları, okudukları ilimden nasiplerini almamaları gibi kötü huylarla donanmış kadılar için cehennemden emân yoktur. Hak onları yakacaktır. Kur'an'ı Kerim'den yapılmış bir iktibas ile kadılar “Ke meseli'l-himâr”¹⁰⁶ olarak nitelendirilmişlerdir(836A).

Ḳāḍī başum ne uzatdı şer‘ini bağa gör
Bağıla dutdı yüzi ol inşāfa yuğa gör

Gözedür elde varı o rüşvete tamā‘ı
Ḥaklu çıkar o ḥaksız nazarı ol toğa gör

İki kişi bir yere gelse ḳāḍīya göre
Vermeyene o rüşvet şerīr ḳāḍī daḳḳa gör

Ḥaḳda degül o işi gözleye kim o düşü
Rüşvet virene kişi ḳāḍī aña ağa gör

Bak ḳaḍınuñ ḥāline ol şeri‘at ḥāline
Ḥaḳḳı koyup bağılı soran dīni bağa gör

¹⁰⁶ “Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayanların durumu, kitaplar taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerini yalanlayanların durumu ne kötüdür. Allah zalim toplumu doğru yola iletmez.” (Cuma Sûresi 5.Ayet)

Demir taşı diker mi kâdî başına heman
Tamuda olmaz emân Hâk anı hem yağa gör

Yalvarsañ biñ Hüdâyî rüşvetsüz ol kâdîya
Hiddetle o şunar yayıla o oğa gör

Kadıların müslüman olduğunu düşünmek yanlıştır. Onlarda din iman yoktur. Haklıdan çok haksızı savunan, haram-helal farkı gözetmeyen, harami olarak değerlendirilen kadıların Müslüman olmalarının imkânı yoktur (1118B).

Kâdîlar şanmañuz ola müselmân
Bularda var dimek nedür dîn imân

Hâk olan misli korunur hilâfa
Dürişür rüşvet için aña inan

Harâm helâl farkı ki o yoğdur
Ne etdiler dîni eyle o virân

(1118B/1,3,4)

Fethî Hüdâyî'nin nazarında yol kesen keşiş ve haramiler bile kadılardan daha üstündür. Kadıların kalpleri gaflete tutulmuştur. Zamanın kadıları kendilerine rüşvet vermeyenleri yaka ve paçalarını yırtılmak, yara bere içinde bırakmak gibi felaketlere uğratmışlardır. Onların bu davranışlarını yadırgayan şair, kadılara beddua eder ve “Başlarına teber tîş düşsün.” diyerek onlara yüz bin renci reva görür(1119).

Kâdîlardan ne gelsün Hâk için iş
Yeg olardan yolın gözleye keşiş

Harâmı ol helâlden yeg ki gözler
Anuñ katında ne hayr ol ki haşîş

Ne dutmuş bularuñ qalbini ğaflet
Kim açmaz gözini dönse ol

Bahādurdur öli diri cerrine
Aña ne qavm qabile ola hış

Varise rüşveti virgil aña sen
Yoğısa yırtalar yaqañ gider rış

Gerekmez söylemek ol eli boşla
Olarun başlarına olsun teber tış

Hüdāyiden qādılara du‘ ā bu
Bulara renc olsun yüz biñ alqış

Hakkı koyup batıl yol tutan, haramdan hiç sakınmayan, sadece dünyevi işlerle uğraşan hadis, Kur’an, fıkıh okumayan, içlerinden haramilerin en ulusunu çıkaran kadıların doğrulukla alakaları bitmiş ve Allah’tan korkuları kalmamıştır(1120).

Kendi ifadesiyle “Müslüman kafir olur, kadı olmaz” diyen Fethî Hüdāyî için kadılık layıkıyla yapılması gereken zor bir meslektir. Bundan ötürüdür ki “Kadı Müslüman, Müslüman da kadı olmaz.” (1145/7).

Müselmān kāfir olur qādî olmaz
Bulardan eyle kim Haq rāzı olmaz
(1145/1)

Didiler qādî haqqına Hüdāyî
Qādî müslim müselmān qādî olmaz
(1145/7)

Kadı naibleri için de eleştiride bulunan şair, onları da kötü oldukları, boşanma davalarında kolaylıkla hüküm verdikleri ve kadıları azledildiğinde bile hala onların ardı sıra dolaştıkları için kadı naiblerini hicveder(1146).

Ḳāḍī nāibler eytler degül mi
Bu ḥalkı durmayup beytler degül mi

Ḳāḍıların segirdümcisi bular
Yaḳup ili günü ortlar degül mi

Ḳāḍılar müzeleri bulardur
Durup köyden köye ḥortlar degül mi

Fesāduñ artuğın bulardur iden
Bu renci kılar ol fertler degül mi

Erüñ avraduñ durup boşadur
Ṭalağıla kim ol şartlar degül mi

Ḳāḍısı ‘azl olup çıkup arıcaḳ
Anuñ ardı sıra şurtlar degül mi

(1146/1-6)

Satranç

Satranç, tavla ve bu oyunlarla ilgili terimlerin geçtiği beyitlerde oyunlar kumar ile beraber ele alınmıştır. Tavla ve satranç kumar olarak değerlendirilir(409/6).

O ‘āşık ma‘şūka bulduğı vaḥdet
Degül lu‘b u o şadrenc işi yā nerd
(27/5)

Ne hisāb u ne kitāb u dūnyā o
 Nerd sağranc vü diye kımārsuzın
 (409/6)

Dūnyānuñ ol lehv ü lāğın niderem
 Kim ne meşğulüm ki şadrenc nerdine
 (480/4)

Bilmeyen şadrenc ü nerdüñ oynını ol kim degül
 Ol şāh-ı ferzin beydağ-ı rūḥ ḥayl ata nevc urur
 (610/8)

Lehv ü sadrenc ü kıumār u yāḥūd nerd o nedür
 Seş ü penc ü çār u sevü yek dübāra ben nidem
 (892/5)

Nerd ü o şadrenc işinde ferz ü şāh
 Rūḥ u beydek aṭ u o ne fildeyüz
 (1144/3)

DİVANDA GEÇEN YİYECEK İSİMLERİ

Divanda geçen yiyecek isimleri alfabetik sıraya göre şunlardır:

Armut (742/8), **bal**(138/2), **büryân kebabı**(1335/3), **çorba**(739/4),
ekmek(128/4), **helvâ**(1186/2), **hurma**(122/10), **kaymak**(867/2), **kavun**(122/10),
kiraz(122/10), **menn ü selvâ**(530/4), **nar**(742/8), **turunç**(916/5), **pekmez**(138/2),
süt(867/2), **üzüm**(122/10), **yağ**(127/7), **yoğurt**(867/2), **zakkum** (cehennemde
 bulunması ve günahkarların yiyeceği olması münasebetiyle anılır.)...

DİVANDA MŪSİKÎ İLE İLGİLİ UNSURLAR

Divanda müzik makamları geniş bir yer tutmuş ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir. Şairin makam isimlerini kullanarak yazdığı “21, 49, 66, 144, 225, 418,

464, 482” sekiz manzume vardır. Bu manzumelerde işlenen makamların isimleri şunlardır:

“Acem, hicaz, nevrûz, buselik, beste-nigar, hisar, nuşirik, evc, gerdaniye, hüseyini, pençgâh, çargâh, segah, dügâh, rast, muhayyer, , neva, uşşak, karcuga, güvah, uzzâl, evc”

Girü düzdüm o **râst**da hoş maķâmı
Süvâr oldum o ‘ ışkla gör iķâmı

Ħisârda **tîz** idüp ki **evce** geldüm
Nuşirikde salurdum niğâmı

O **gerdâniyyeden** indim **hüseyne**
O **pençgâh**la **çargâh**da müdâmı

Dutup segâh ü **dügâh**da âheng
Görindi şu‘ ablar **râst**da tamâmı

Düzetdüm sâzumı aldum elüme
Muhayyer eyledüm anda hümâmı

Getürdüm söz idem ma‘ şûka anda
Göründi etmedüm ğayrı kelâmı

Getürdi Fethîye sundı kim ol dost
Ki mest oldum içicegiz o cāmı

(66/1-7)

“Ud, burgu, rast, usul, mutrib, şet, perde, girift, makam, ney, def, aheng, saz, kopuz, kanun, şeşta, muganni, dühül...”kelimeleri eserde müzikle ilgili diğer unsurlardır.

Ele aldum düzetdüm uş **kopuzum**
 Arabama koşup gıtdüm öküzüm
 (67/1)

Yaraşık **ma' nī** eyle ara
 Uyarsa **çeng ü def** nite **kopuza**
 (600/6)

Çeng ü def ü ney ü 'ūd u aheng
 ' Āşıkũñ zārı anuñla **āğāz** ider
 (711/4)

Giriftler bağladum ol perdelere
Mugannī eyledüm uşda i' āde
 (225/2)

Dünyevi isteklerin keman sesi olarak nitelendirildiği bir beyitte, şair dostun güzel yüzünü gördüğünden beri mışmış olarak değerlendirdiği dünya sözleriyle bağlantısını kesmiştir(746/6).

Çün Fethīnün açdı gözin gösterdi o görklü yüzün
 Kesdi kıamudan ol sözün kemānı ne mışmışdurur

FETHİ HÜDÂYİ DİVÂNİ'NİN DİL ÖZELLİKLERİ

Türkiye Türkçesinin yazılı tarihi gelişimini Anadolu'da 13.yy.dan itibaren başlatmak mümkündür. Eski Anadolu Türkçesi ya da Eski Oğuz Türkçesi olarak adlandırılan bu dönem 13. ve 15. yüzyıllar arasında Oğuz Türklerinin kendi ağız özellikleri temelinde kurulup geliştirdikleri yazı dilidir.

Eski Anadolu Türkçesi Oğuzca'nın ilk yazı dilidir.11. yy.a kadar tek bir koldan gelişen Türk yazı dili bu yüzyıldan sonra coğrafya ve kültür değişimlerine paralel olarak ayrı ayrı bölgelerde farklı lehçelerle ortaya çıkmıştır. Bu lehçeler 13. yüzyıldan başlayarak çeşitli yazı dilleri oluşturmuştur. Oğuz boylarının Anadolu'nu fethinden sonra buraya gelip yerleşmesiyle bu coğrafyada 13. yy.dan itibaren Oğuz ağız özelliklerine göre gelişen bir yazı dili meydana getirmeye başlamıştır. Bilim çevrelerinde bu şive için Eski Osmanlıca, Eski Türkiye Türkçesi, Eski Oğuz Türkçesi terimleri de kullanılmaktadır (Akar 2005, 240).

Eski Oğuz Türkçesi ürünleri üç siyasi yapı döneminde verilmiş eserlerdir. Ana hatlarıyla Selçuklu Devletinin yıkılışından Osmanlı Devletinin imparatorluk temellerinin atılışına kadarki dönemi kapsayan 13-15. yy.lardaki Oğuz Türkçesi temelinde meydana getirilen Batı Türk yazı dili, Doğu Türk yazı dilinden ayrı, bağımsız bir gelişme seyri göstermiştir.

Anadolu bölgesinin geçirdiği siyasi ve sosya gelişmelere paralel olarak Eski Oğuz Türkçesi kendi içinde üç alt bölüme ayrılır:

1. Selçuklu Dönemi Türkçesi (11. - 13.yy)
2. Beylikler Dönemi Türkçesi (13.- 15.yy)
3. Osmanlı Türkçesine Geçiş (15.yy.ın ikinci yarısı)¹⁰⁷

¹⁰⁷ Vahit Türk, Şaban Doğan, Yasin Şerifoğlu, *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, İkinci Baskı, Kesit Yayınları, İstanbul 2014, s. 15

Eski Anadolu Türkçesinin son dönemine ait olan bu eserin dil özellikleri fonetik (ses), morfolojik (şekil) ve leksikolojik (sözcük) bakımdan incelenmeye çalışılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde düzenli bir imladan söz etmek mümkün değildir. Eserlerin imlası düzensiz ve kuralsızdır. Eserlerde hem Eski Türkçe imla geleneğinin ve hem Arap, Fars imla geleneklerinin izlerini görmek mümkündür. Bununla birlikte bu dönem eserlerinde standartlaşan bir imla olduğunu ve bu standart imla özelliklerinin Klasik Osmanlı Türkçesinde en olgun biçime ulaştığını ifade etmek gerekir. Metnin imlasıyla ilgili şunları belirtmek gerekir:

SES ÖZELLİKLERİ

1. Bugün “e” ünlüsü taşıyan bazı kelimeler metinde “i” şekliyle kullanılmıştır.

Gice gündüz müdām anı gözedür
Göñül ü cāna ol eyle uzadur
(1037/14)

Yimek içmek bu göñlümüz apusu
O şöhret ü nām u cehlile ‘āre
(17/5)

2. Bugün “i” ünlüsü taşıyan bazı kelimeler metinde “e” şekliyle kullanılmıştır.

ilmile sen söyle sözi oğıl **eyüi** yavuzu
a rametin kılmaz aa kim şol göñüller yıana
(28/5)

Cāna cānān isteyenler aa şöhret ne gerek
Ne abā şābā aa vü on u destār mı **geyer**
(34/6)

3. a. Kalınlık incelik bakımından vokal uyumu çok kuvvetlidir. Kelimelerin aslında olduğu gibi eklerde de bu uyum görülür. Bugün uyuma uymayan –ki aidiyet ekinin metinde kalın şekli mevcuttur.

Kimi zerk u riyādādur sürer merkeb piyādedür
Kim ol şöhret degül Hâkda gör **andağı** belādātı
(935/14)

b. Cevheri fiil olan i- fiilinin iyelik ekli -dük sıfat fiil şekli olan idüg-i kelimesi de bu uyuma tabi tutulmuştur.

Kişide ma'rifet olsa söze gelür o müdām
Hâkķı baṭıl ne **idüğ**in kim andan ol seçere
(827/6)

c. Bugün olduğu gibi o dönemde de -iken zarf fiil eki bu uyuma tabi tutulmamıştır.

Minnet yine ol Hālīķe **ölmüşiken** bulduk ḥayāt
Cān ḥulķuma gelmişdi mevtden ḥoş necāt
(1283/1)

Bahār **ārzūlariken** Fethī mişkīn
Görindi şiddet uş kim kışa düşdüm
(479/7)

4. Düzlük yuvarlaklık bakımından vokal uyumu tam değildir. Bu dönemde birçok kelimedede yuvarlaklaşma görülmektedir. Bu olay Eski Anadolu Türkçesinin en önemli fonetik özelliklerinden birini oluşturur. Bu yuvarlaklaşmaların sebeplerini dilciler türlü sebeplere bağlamışlardır. Biz metinde buna örnek olan kelimeleri vermekle yetineceğiz. Metnimizde geçen “bilü, kapu, tapu, yapu, sevü , artuk , gerü,

girü, altun, berü, yılduz, delü, kendü, karşı , kaygu...” kelimeleri yuvarlak şekilde kullanılmıştır.

Gönle düşdi ğuşşası yārũñ ‘ ayyār
Kim tağıtdı ‘ aqlıla ol **bilümi**
(223/3)

İrmeyenler **tapudan kapusına**
Bulsa fırsat virmez emān oldura
(1053/3)

Yapusı kerpic ü gümüş ü **altun**
Yapılmış eyle kim altun o sütün
(721A/21)

Kim ne düşmiş anlara dost **sevüsi**
Şanma ki gönlinde ğayrı renci var
(916/4)

Yapuş o ğablullâha kelāmı Ğağdur anuñ
Mizānda ol şevāb **artuk** şırağda düşme yaña
(506/4)

Güneş tölündüğından sonra **gerü**
Resül karşıısına gele **ilerü**
(720/7)

Girü ‘ ışkuñ denizi geldi taşdı
Dil ü cāndan sürüben mevci aşdı
(691/1)

Geliñüz **berü** kim ki söyleyelüm
 O ma' şükı durup ki soylayalum
 (138/1)

Her gice tā şubḥ olunca gözlerüm **yılduz** şayar
 Gör şafaḥ ḥamr nite baḳ eyle kim ḳana boyar
 (34/1)

Yüzin görübeni semā' a girmek
 O vecd-i ḥālle **delürmesi** hoş
 (201/3)

İder o anı ' āşıḳ **kendü** ma' şük
 Ne irgürür anı görgil vişāle
 (205/5)

Fethīnün **karşusına** durmuş uyar
 Cān u gönün almaḡa uş nāz ider
 (711/7)

Almaḡ u virmek bulara **ḳayḡu** degül kim olara
 Senün için ol sözleri her ḫırfet ü o lāfsuzın
 (345/20)

5. Kelimelerde olduğu gibi metinde de bazı ekler daima yuvarlak vokalli olarak kullanılmıştır.

a. “-up , -üp ; -uban, -üben” zarf fiil ekleri¹⁰⁸:

Bu Fethī seveli seni ki varmaz ḡayrıya eli
 Ki ' işḳuñla eyle **yügrüp** uşanup daḡı hiç armaz
 (4/7)

¹⁰⁸ dutupdur (5/5), olup (7/5) ; tuncunuban (59/5), duruban (156/3), oluban (178/9), arınuban (1055/1), ölüben (1058/8), yetüben (1082/4), irüben (1099/12), idüben (1100/3)...

Te‘ ālallāh ne Ḥālīksin bu maḥlūklar seni görmez
 Yüceden cümle yücesin **şunuban** elleri irmez
 (4/1)

b. “-dur , -dür” faktitif eki¹⁰⁹:

Kim altūn gümüş vü tīle **yaraşdurdum** anı eyle
 Zebercet pīrūze dürr ü o la‘l ile ne bezetdüm
 (11/2)

Yok temennāsi ḥalkdan iḥtiyācın **bildüre**
 Vaşfi ḥālin söylemeg ol bendenūñ ol ḥānadur
 (1318/5)

c. “-ur, -ür” faktitif eki¹¹⁰:

Ne buldı vuşlatı gönül ki müştāk idi aña
 Ḥalāşı şūbihden idüp **geçürdi** tefriḳden
 (614/2)

Nice ben ben diyenlere ne kıldı
Yitürdi tācı taḥtı baḳ ḥāline
 (654/2)

d. “-gür” faktitif eki¹¹¹:

‘ Āşık ol ma‘ şūḳ yolında ‘ ışıkla ölmek gerek
 Devlet anuñ kim naşḫbi **irgüren** mi‘ rācıdır
 (10/4)

Ġuşşa nedür ḡam ne görür gerçi göze nem irgürür
 Cānı gönli **dirgürür** ‘ āşıḳa ‘ ışık virür şafā
 (369/3)

¹⁰⁹ yaraşdurmış(37/3), yaraşdurdum(100/2)...

¹¹⁰ geçürür (204/2), geçüre (448/2), yitürme (587/3), yitürdi (313/2), geçür (1337/1)...

¹¹¹ irgürür(26/3), yügürüp (156/5), irgürür (204/5)...

e. “-sun , -sün” emir eki¹¹² :

Her ki erdür aña o ğayret gerek
Qalmasun dünyānuñ aldarına
 (248/2)

İntizāra kim ne **doysun** iş bu cān
 Rāzıdur ‘āşık cehennem nārına
 (335/6)

f. “-sunlar , -sünler” emir eki¹¹³:

Şanmasunlar kem diyenler bu kelām
 ‘Āriyānī ola yaḫūd beg sözün
 (579/2)

‘Āşık oldur ‘ışık yolında yunana
 Ne **desünler** cevri görüp döñene
 (1350/1)

g. “-dur, -dür” bildirme eki¹¹⁴:

Girü gönül revān oldu o yāre
 Oña o Ka‘ bedür **hoşdur** ziyāre
 (35/1)

Ne ḫavfı var ne ḫod taleb kıılır ol
 Ne **cennetdür** umu ne ḫavf-ı nāre
 (35/3)

¹¹² artsun (343/29), dutsun (344/19)...

¹¹³ (1303/7), (1321/3)

¹¹⁴ nedür (1355/1), şimäldür(1357/4), şediddür (1357/6)...

ğ. “-duk , -dük” sıfat fiil eki¹¹⁵:

Kim melâmet olduğundan kayğu ne
Çekmezem guşsa ben o ‘âr için
(616/3)

Kimi tutmaz kulağ aña tayanur
Fesâd itdüklerine ol boyanur
(735/9)

h. “-(u)m, -(ü)m ; -(u)muz, -(ü)müz” iyelik eki¹¹⁶:

Yanarum derdile eyle göklere **âhum** çıkar
Cigerüm uşda ki dütdi yüregümi uş yaçar
(244/1)

Çarardı **göñlümüz** ev’oldı zulmet
Dürişdük **cehdümüz** kim hâş u hâre
(17/3)

ı. “-(u)ñ, -(ü)ñ; -(u)ñuz, -(u)ñüz” iyelik eki¹¹⁷:

Geçe **barmaguña** hâtemi nîgîn
Süleymânlık dege ol ‘ilme pâdaş
(56/5)

Gerek aña varuban söylenile
Ki halli **müşkilünüz** ol denile
(969/7)

¹¹⁵ gördüğü (1030/12), işlenmeğliğinde (1041/12), etdüğü (1089/5)

¹¹⁶ eksügümdür (978/1), nefsumüz (17/6), gözlerümüze (55/1), gicemüz (55/2)

¹¹⁷ canuñ(65/1)

i. “-(u)ñ, -ü(ñ); -nuñ, -nüñ” genetik eki¹¹⁸:

Gel imdi ‘**āşıkunñ** sen hāline baķ
Ki ŧevķi zevķi ol berdān iķinde

(13/6)

Niderin o ŧon u ŧāy yā destār
Ki geķdüm **dünyānuñ** azı çoķından

(14/2)

j. “-lu, -lü; -suz, -süz” sıfat yapma ekleri¹¹⁹:

Zī sa‘**ādetlü** Haķ sevdügi ķul
Ol düŧuñdan donla yanan ķalduran

(670/3)

Çün gülistān oldı bülbüle murād
ŧanma **gülsüz** vara ol hār özleye

(849/6)

k. “-dum, -düm” geķmiŧ zaman eki:

ŧıgındum eyle Hüdāya odur ki zātuña o pāķ
‘ Adūya ķahru ŧalalu yetiŧe hıŧm u helāk

(633/1)

Dertlü **oldum** derde düŧdüm derde ne
Bilmezem timār nola bu derde ne

(588/1)

¹¹⁸ vā‘ izüñ (16/12), anuñ (977/6)

¹¹⁹ i‘ tibārsuz (524/6), geñsüz (579/1)

1. “-duñ, -düñ” geçmiş zaman eki:

Anuñçün **gelmedüñ** yemek ü içmek
 O ömrümüz egnini yā biçmek
 (487/9)

Göñül qarara ne **düşdüñ** ger **bulmaduñ** o qarār
 Getürdi guşsa vü gamı saña o devr ü devvār
 (759/1)

m. “-duk,-dük” geçmiş zaman ekinin birinci çoğul şahıs çekimi¹²⁰:

Girü üçyüzden dört yüze **geldük**
 Deñizlerden güherler süze **geldük**
 (1301/1)

n. “-avuz ,-evüz” istek birinci şahıs eki¹²¹:

Kim bilevüz bulavuz ol ma‘ deni
 Hoş güherler getürevüz ma‘ deni
 (47/3)

o. “-savuz, -sevüz” şart birinci çokluk şahıs eki:

Dimevüz Hāḫ-ı ḥavf vardur ki görseñ
Dürişsevüz rızā-yı Hāḫ işine
 (16/7)

¹²⁰ geldük (1301/ rediflerin tamamı), geldük (102/ rediflerin tamamı)

¹²¹ işleyevüz, kışlayavuz (487/10)...

Ger melâmet itse bu halk ma' şuk için hoşdur o
Görsevüz cevr ü cefâsın yâre ne dönüştüyüz
 (1133/3)

ö. “-ur, -ür” geniş zaman eki¹²²:

Haqqıla haq **olur** iseñ zî -tâli' geh sa' id
 Nesine aña gerekdür aña ki qur' a vü fâl
 (1/6)

Yaraşur eyle aña kulluq budur ki uşda cevâb
 Odur ki cümleye sulţân aña ki yoq o zevâl
 (1/18)

p. “-u , -ü” zarf fiil eki:

Haqquñ ki rahmeti çoqdur ki haddi hiç anuñ yoqdur
 Kişi ne vaşf ide anı **diyü** böyle oqıyasın
 (18/4)

O vaşfuñuñ biñde birin kişi nite **diyübile**
 Kim söylemek olmaz anı ola ki beyân Bâyezîd
 (343/30)

6. Bazı ekler daima düz şekilleriyle kullanılmıştır.

a. “-ı, -i; -nı, -ni” belirtme hali eki¹²³:

Özini ol dutar alçaq ki maqşüdidurur ol Haq
 Düşer yüzini ol yere ayaklara tozar ider
 (119/5)

¹²² okur (2/5), bilürsin (2/1), etdürürsin (2/3), virür (2/7), söylenür (2/11), görünür (1410/4)...

¹²³ yüzini (166/2), sözün (579/2), sözün(579/3)

Kimi tevekkül itmiş kanā' atle işi
 Ne başa **barmağını** o dünyānuñ balına
 (413/9)

b. “-ı,-i; -sı,-si” iyelik eki:

Girü düşdi gönle dost **hevāsı**
 Göründi ‘ışıklıla dilden **nevāsı**
 (3/1)

Yakīn ehlinüñ ol **sözi** şatludur
 Gümān ehlinüñ **işi** uyutludur
 (414/15)

c. “-dı,-di görülen geçmiş zaman 3.tekil şahıs eki:

Seni kim kulluğičün ki **yaratdı** eyle Allāh
 Gider ki gafleti gözden kim i‘tibār idüp āl
 (1/17)

Gönül **gördi** çün ol yāri tecellā **eyledi** envār
 Nedür dünyānuñ ol vāri hisābı ne şümār **etdi**
 (8/2)

d. “-mı, -mi” soru eki¹²⁴:

Niye gönül virüp mağrūr olduñ
 Fenāsına o **yok mıdur** gümānuñ
 (1056/2)

Yā Rab bu hūsn-i cemāl ‘aşıka hayāl midür
 Görinen tecellā zāt ol yā luğf-ı **kemāl midür**
 (1354/1)

¹²⁴ yok mıdur (1095/3), (1354/ tamamı)...

e. Bazı yapım ekleri “-cı,-ci ;-m,-in; -ıl, -il; -lık,-lik; -ıcı,-ici”¹²⁵:

Fethî **du‘ âcı** bende kim evşāfuñı kim medhı ide
Her dem devām-ı devlete du‘ āsı degül bu günin
(418/15)

Yanğıl ki derdi ‘ ışk odına ol nār nūr ola
Dost yüzi karşı **görine** ayasın indiresin
(1355/4)

Dilberüñ zülfünde eyle kim **aşıldı** cān u dil
Olmışuz Manşūr-ı ‘ ışkda bulmışuz ol dārı hoş
(1370/6)

Geçe barmağuña hātemi nīgīn
Süleymānlık dege ol ‘ ilme pādaş
(56/5)

Yenilür içilür ol yoğ kāim mağām **yazıcı** tok
Acı tağşır gelür gider ider la‘ net cimārātı
(1206/2)

f. “-lık,-lik” yapım ekinin bazen yuvarlak olarak “-luk, -lük” kullanıldığı da görülmektedir. [ucuzluk, kıdılık (998/2)]

¹²⁵ görindi (1363/4) ,olma (1363/3), açıldı (1368/1); oğındı (1368/1), dirile(189/6) ; zağlık (81/4), ikilik (97/1), birlik (189/6); sorıcı (37/5), urıcı (73/5), yarıcı (661/5)...

Seni kim **kulluğıçün** ki yaratdı eyle Allāh
 Gider ki ğafleti gözden kim i‘tibār idüp āl
 (1/8)

Bu bīçāre Hüdāyī bildi anı
 Kim **ululuk** lāyık anuñ şānıdır
 (1000/7)

g. “-gıl, -gil” emir kipi 2.tekil şahıs eki¹²⁶:

Ḳalbiñün ḳalbını cürüfdan ayır
 Hall olup ḳālden **geçgil** ya‘n eri
 (441/2)

Virme ‘ömri bāde ābād **eylegil**
 Ma‘rifetle anı dilşād **eylegil**
 (458/1)

ğ. “-mış,-miş” öğrenilen geçmiş zaman eki¹²⁷:

Degülem ben kim tehī görmek beni
İçmişem sākī elinden kim o mülden söylerem
 (200/3)

Benüm dīvāne ol dertden **delürmiş**
 Melāmet oluban ḥalkla **belürmiş**
 (221/1)

¹²⁶ görgil (527/1), bilgil (528/4)

¹²⁷ olmışam (200/6), ḫolmışam (209/2), (221/tamamı)

h. “-sın,-sin” ikinci tekil şahıs eki¹²⁸:

Şıfâtından o zātı **anlayasın**
 Göñli gözün aña **bağlayasın**
 (429/4)

i. “-sın, -sin” bildirme eki¹²⁹:

Nice **talibsin** o maṭlūba sen de
 Gör ol ‘āşıkı ma‘şūkı ‘ışk sende
 (447/2)

Yā İlāhī Fethīnūñ uş sözi bu
 Derdi **sensin** girü derdi derdi ne
 (480/7)

i. “-sız ,-siz” 2.çoğul şahıs eki:

Ne varsa şāhib-kemāl virmiş size ol Lā-yezāl
 Kim vire size ol cevāb **bilürsüz** yaḥşī el günin
 (417/4)

j. “-sız,-siz” bildirme eki:

Memleketūñ her varı kim ‘avretle erleri
 Her şehrile vü köylerūñ **murādısız** külfetsüzün
 (345/18)

¹²⁸ söylenesin (224/4), yetesin (326B/1)

¹²⁹ mu‘tebersin(433/1)

k. “-ınca,-ince” zarf fiil eki:

Ol deñizler mevcini gör kim duruban çalhanup
 Esmeyince yıl belirtmez harekâtın ceblerüñ
 (146/5)

Kimesne irmedi Hâkka bî ma' nî da' vîyle
 Tesellî bulur u añlar **olınca** kalbi şikest
 (1362/6)

1. “-ısar, -iser” gelecek zaman eki¹³⁰:

Kim altunı **yakısar** katmağ olmaz
 Yeli yağmur taşā ol eşer itmez
 (390/14)

İrmedi dostā vü kim **ermeyiser**
 Kim gerek gönül ü ol yüz arına
 (328/4)

7. Metinde ünlü türemesi örneği de mevcuttur.¹³¹

Dünyâyı eyü kemā-gü sevmek ne gerek
 Kim aña ilenmemekdür **yigirek**
 (570/21)

8. Kelime ortasında bazı sözcüklerde ünlü düşmesi görülür.¹³²

130 bulmayısar (588/3), göriser (608/1), çekiserdür (608/2)

131 (1010/9), (997/10)

132 gönli (8/7); beñzi (1079/5); oğlını (745/6), (1130/1); üzre (1226/7)

oma o kibrile k̄ni **ḡn̄li** itme arāb
 Deḡl mi meskenet ol yeg olunca ceng ü cidāl
 (1/14)

almadı beñzi ararup kim yürür ol derdle
 Uş yürece irdi ol derd **beñzi** yara andur
 (142/6)

9. Bazen ünlüyle biten bir kelimededen sonra ünlüyle başlayan bir ek veya kelime geldiğinde ünlülerden biri düşer ve bir birleşik kelime meydana gelir. Bu birleşme bazen aruzdan dolayıdır ve geçicidir. Bazen de kalıcıdır. Yeni bir kelime ortaya çıkar.¹³³

Her kim şerī^c at yolını ol dutmayup ılmaz ^c amel
 Ni'**tsün** aıat arīat günleri geçer dün bigi
 (515/3)

Ecel gelür tamām ider o günlerüñ gelür gider
 Dürüş ur'ānı al ele ki **şimdiden** oıyasın
 (18/2)

10. Dilimizde kelime başında  harfi bulunmaz. Bugün “” ile başlayan bazı kelimeler metinde “” ile yazılmıştır.¹³⁴

anı o a ki bilmek anı andan
 O aflet meyinden ḡñlüm ayılmaz
 (241/3)

Hüdāyī cānınuñ cānı o dostdur
açan ten cānsuz olsa ölürmiş
 (221/7)

133 Niçün (52/3) ; ni't (347/10); n'ola (1402/2), şol (1377/5); şimdi (242/4)

¹³⁴ anı (676/4), (760/5); açan (1253/6)

11. Kelime ortasında bulunan bazı “k” sesleri “h” ile yazılmıştır. Bu durumda bir kesinlik sağlanmamış aynı kelimenin hem “k” hem de “h” li biçimlerine rastlanmıştır. Aynı değişik kelime sonunda da görülmüştür.¹³⁵

İy Fethī sen ki bu ğaflet içinde kalduñ uş
Meger ki Hâk nazar idüp seni **uykudan** uyara
(338/11)

Dur uyanğıl ğaflet **uyhusın** ço
Gözlerüñ açup baquban görsene
(432/4)

Eyledi mest dost **koğusu** cānumuz
Misk ü ‘anber toldı uş dükkānumuz
(161/1)

Āşikuñ ol cān dimāğı ma‘ şūkuñ **koğusın** alur
Kim ne disün anı kim o miski ‘anberdür koğar
(244/5)

12. Eski Türkçedeki “k” ünsüzü bu metinde yerini “g” ye bırakmıştır. Bununla beraber kendü; kiçi, kişi, kendüzi kelimeleri varlığını aynen korumuştur.¹³⁶

Hüdāyīye ki **geldi** ahsen ol veche
Hâkķıla yeg ola şöbet degül mi
(1062/7)

Gitdi firķāt geldi vuşlat cāna ol dehşet nedür
Hoş tecellā etdi hüsni gördüm o gülzārumı
(1087/3)

¹³⁵ uyhu(720/5), (804/1); koğu(210/5), (363/15) arkasına (178/19), koğusu (1060/9), ırağ(851/5)...

¹³⁶ Bununla beraber kiçi (631/2), (632/2); kişi(875/3), (875/4); kendüzi, (61/1) kelimeleri varlığını aynen korumuştur.

Girü sırrına hemrâz **kendü**dür o
 Getürüp dil etsün ol dehâne
 (871/3)

Bî-nihâyet mu' cizâtuñ gördiler
 İns ü cinnüñ **kiçisi** vü ulusı
 (1060/8)

Kişi sevse o yâri gider ol ihtiyârı
 Kalmasa bahtiyârı aña qarınmaz mı olar
 (875/3)

Gören kim dostuñ ol yüzün unudur küllî **kendüzin**
 Gelür ol şevķile hâle o köşk ü çardağa sığmaz
 (5/2)

13. Batı Türkçesinde “g” sesi aynen kalmıştır “v” sesine dönüşmemiştir.

Sözi şavı olmaya kimseyile çekişmeye
Sögüp döger olsalar aña belini büke
 (147/2)

14. Eski Anadolu Türkçesinde “ğ/g” sesi genellikle kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır. Ulu, kamu, kanlu,...

Şerî' at **ulu** yol Qur'ânı gözler
 Dervîş-i ol meşâyiğ anı sözler
 (516/1)

Ḳanı sencileyin sultān o ḥükmüñe **ḳamu** fermān
 Saña beñdeş saña deñdeş ararlarsa ele girmez
 (4/3)

‘ Aşıḳuñ ol ma‘ şūḳı sevdüğine
Ḳanlı yaşdur görinen nişānumuz
 (161/6)

15. Yapım eklerinde ve kelime bünyesinde dahil hecelerde ğ/g ünsüzlerinin daha önceden düştüğü görülür.

Nedür demek aña **emek** kim ekl ü şurbu ol yimek
 Degül ki ğayrı özlemek ‘ aşıḳa ‘ ıḣḳ ol ad ola
 (857/2)

Kime kim ol **gerekdür** aña ol yār
 Kim ihtiyār ide ola cefākār
 (214/1)

İşidür oldı **ḳulak** gözden öñdin
 Düşürdi dili Ḥaḳḳuñ ğıybetine
 (226/4)

Ne bulmış ol ḥayātı baḳ degül muḥtāc o ‘ atşāna
Suvaran sākī-i ḳudret ne Fırāt hażzı vü Nilde
 (657/3)

16. Sıfat fiil ve zarf fiil eklerinin başındaki “ğ/g” sesleri de düşmeye uğramıştır.¹³⁷

Alan aldı bilen bildü nedügin
Gümānda ol alan āir yerine
(702/2)

Bu Hüdāyi eyle gr kim  ış ana dş **olalı**
Şyle kim zinde dil olup yrr ol hāyrān mest
(1375/7)

Kimesne irmedi Hāa b ma n da vyle
Tesell bulur u alar **olınca** albi Şikest
(1362/6)

17. g > v değişimi:

Zinhār Feth key Őaın kim duruban sen boşmağıl
Sgp dgp senn adun kim del deyp daana

Hsn-i hlk eylemek hoş kişiye
Kim **yigitlik** hsni ol grgān geer
(153/5)

Degirmenciye aşdları gine verdi ol uşları
Varın almağa isterler ki arvayup o azıla
(1345/4)

¹³⁷ salan(1038/2), olalı (40/2), varduğınca (1075/3),

Kime ki irdi bu ʿışk u ʿamudan oldı fāriğ
 Ki derd-i ser aña maʿ şük degül **düğün** aña yas
 (1357/2)

18. b > v değişimi: Kelime ve ek başında var olan bir değişmedir.¹³⁸

Gönlümüz ʿuşı ne **vardı** uşda pervāz eyledi
 Cūşa geldi dil ile cān ʿışkı dem sāz eyledi
 (695/1)

Arıtgıl gönlüñ **evin** eylegil pāk
 Kūdūret ʿalmasıñ jengini yuyğıl
 (581/2)

Her kim saña **yavuz** saña gelsün aña Hāqdan belā
 Ol rencile kim mübtelā ʿ ömri anuñ olsun o temm
 (344/13)

19. b > p değişimi: b sesi varlığını korumuştur.¹³⁹

Perdelerinin getürdüm uşüle
 Gördi barmağ eğrisini ʿoęrisin
 (144/2)

20. ñ > m değişimi: ñ ünsüzü metinde kendisini korumuştur.

Halklar o şiddete dāhil sen rahata irdür
 Aħmed ola ki o **koñşı** daħi dīdār ricāy
 (412/8)

¹³⁸ var (690/3), virmege (689/1), getürevüz(47/3), evin (581/2), yavuz (28/5),

¹³⁹ (386/1), (509/2)

Kābil-i insān olan ögüt dutar
 Neylesün Hüdāyī ādem **toñzına**
 (1191/7)

21. **t > d değişimi:** “t” sesinin “ d” şeklinde yazıldığı görülür. Fakat aynı kelimenin hem “t” hem “d” şekliyle yazıldığı da görülür.

Zinhār Fethī key şaķın kim duruban sen boşmağıl
 Sögüp döğüp senüñ aduñ kim delü deyüp **daķana**
 (28/7)

Şarardı beñzümi eyle getürdi ģale o ‘ ışķ
 Nite ki berk o **ditrer** ģazānda ol dağı ne
 (1079/4)

Kalın ünlülü kelimelerde “t” sesinin korunduğu görülür.

Ṭağıldı ‘ aķlıla fikrüm kim artdı mestlik ol şükrüm
 ‘ Aceb dīvāne olmışam beni ‘ ışķuñ şikār etdi
 (8/5)

Didi cāna gönle ki iy ‘ ayyār
 Beri gelgil beri gelgil ki **toğrı**
 (69/2)

22. Metinde ünsüz benzeşmesi kuralına uyulmadığı görülür. Bu da eklerin klişeleşmiş halde yazılmasından kaynaklanmaktadır. Buna örnek olan ekler şunlardır:

a. “- da/- de” bulunma hali eki:

Ne düşdüm hayrete **uşda** gezerem kuruda **yaşda**
 Uzar kervān olup kaldum o cānum ne qarār eyler
 (7/5)

b. “-dan /- den” uzaklaşma hali eki:

Ḥüdāyī eger t̄alib-i Ḥaḳ iseñ
 O **ḡafletden** özüñi durma uyar
 (6/7)

Ḳamudan ben ki geçmişem nīḡārā derde düşmişem
 Ki ḥaddin uşda aşmışam beni **işden** bī-kār eyler
 (7/4)

c. “- du / - dü” görülen geçmiş zaman eki:

Kim altūn gümüş vü t̄ile yaraşdurdum anı eyle
 Zebercet p̄irūze dürr ü o la^l ile ne **bezetdüm**
 (11/2)

Elvedā^ʿ **itdūñ** bu nefsdan çünki yolda yār degül
 Da^ʿvet-i Ḥaḳ **etdügümce** kim cāna uyar degül
 (175/1)

d. “-duk / - dük” sıfat fiil eki:

Cefā degül o ^ʿāşıḳa ki ma^ʿşūḳ **etdüḡi** (o) nāz
^ʿĀşıḳına raḳş ide ^ʿişḳıla aña ne söz sāz
 (813/1)

Zihī ^ʿaks-i tecellāsını gör kim
 Ḥüdāyī **bakduḡınca** yane düşdi
 (1155/7)

e. “- dur/ - dūr”fiilden fiil yapma eki:

Eyülere **ulaşdurğıl** Hüdāyī
 Eyülerden kim ayru ol duramaz
 (1157/7)

Her kim ki o gerçekdürür renci belāyı **çekdürür**
 Yañlış kelāmı söylemez kim gözedür küffārını
 (1289/4)

f. “- durur / -dur” bildirme eki :

Bu Hüdāyīnün ki hāli yāri ol sevmektedir
Yoқdurur endīşesi ol küfr-i dīn çün nād ider
 (1296/7)

Kime kim ol benüm didi anuñ қaydını ol yedi
 Günāhın ‘afv қılır raḥmet o luḫfi **çoқdur** İlāhuñ
 (1300/5)

23. İki ünlü arasında kalan tonsuz ünsüzler tonlulaşmıştır.

a. “- t- > -d-“ :

Getürüp ol **gidermek** anuñ işi
Yüridür hükmini eyle şahāne
 (871/2)

Anuñçün қāl u қīl de söz **uzadur**
 Kim inkāruñda ol Fethī şınaşdı
 (691/7)

b. “-k- > -g-“ :

Benem bir gül o Hâk gûlistânında
 ‘ Āşıklar **yılmağa** bite geldüm
 (38/6)

Cân **virmege** gönül yakîn dosta diriğ itmez anı
 Gör intizâr ne añdurur ĥubbü ’l-vaţan ol yurdını
 (578/3)

24. Sadece ağızlarda görülen yer değiştirme olayı metinde de görülür.

Değirmenciye kaçdaları gine verdi ol uşları
 Varın almağa isterler ki **karvayup** o kızıla
 (1345/4)

25. - n - , - y- ünsüzlerinin yardımcı ünsüz olarak türediği görülür. Bunun dışında ünsüz türemesine rastlanmaz. “+ ı / + i ; +sı / + si” eklerinden sonra araya giren yardımcı ünsüz - n - dir.

Bilmezem kim **neyleyem** ben nāsile
 Kim o nās olmaz gönül o nāsile
 (231/1)

Nedür o dünyā vü māl kişi ki çeke aña derd
Eline girmedigine durup aña qarınur
 (840/5)

Aç bu gözüm **perdesini** ğafleti kılgıl ırak
 Varuban nefis ü hevāya uyuban gitmeyeyüm
 (874/4)

26. Metinde işaret sıfatı ve zamirlerinde de ikili kullanım görülür.

Ne ad u ol ne şan u 'ārı cümle

Bularuñ şīşesini taşā şırdum

(15/6)

Ḳoma **bunları** ol kendü işine

Gele ḥazretten olara ola ḥāf

(243/3)

Ne dünyā vü ne uḥrī endīşesi

Düşem **bunlar** için ben o melāle

(360/4)

Hevāyla nefsdēn o şöhret ü 'ār

Buları ki eyle şuva düşdi ḥoş

(439/3)

Etdügi nedür ki **bunda** sūdīna

Ḥāşılıñ nārı cehennem dūdına

(459/4)

Dün gibi geçer günleri olmaz düşedür **bunları**

Şöhretdürür ol ḳınları her işleri şānidürür

(603/2)

Ger cem' oldı meger bir gün balıḳlar

Ḥaḳīḳatin sonuñ **bular** o yoḳlar

(969/1)

27. s ikizleşmesi :

Hân ki ol ‘adli ad **ıssı** ola
Yegdir ol ki bir eyü ad eylemek
(869/2)

ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

A. ÇOKLUK EKİ: Çokluk eki metinde “**+lar / +ler**” olarak kullanılmıştır.

Allâh Allâh kim görmiş **cümleler** muhtâcdurur
Mahlûkuñ hâlin bilürsin ger o toğ ger acdurur
(2/1)

Olar kim şer^c -i Hakkı gözlediler
Üzerinde ola hamduñ livâsı
(3/6)

B. İYELİK EKLERİ: İyelik eklerinin kullanımı şöyledir:

1. tekil şahıs: +m;+(u)m/(ü)m¹⁴⁰:

Ele aldum düzetdüm uş **kopuzum**
Arabama koşup gitdüm **öküzüm**
(67/1)

Çala çala gideriken otağa
Ki çinerken uğurlatdum **şakızum**
(67/2)

¹⁴⁰ (186/3), (186/4), (5/1)

2.tekil şahıs: +ñ;+(u)ñ /+(ü)ñ¹⁴¹:

Gözün açğıl qarındaş ol haberdār
O ‘aqluñı başuña dergelüvar
(24/1)

Dilüñden tevḥīd komağıl iy Fethī
Mükerrer qand olar qaynatsa tekrār
(24/7)

3.tekil şahıs: +ı/+i ;+sı/+si¹⁴²:

Degül ölmek anuñ yolında ol ğam
Helāl etmişdürür ol qana müştāk
(85/5)

Bu bende Fethīnünñ arzūsı oldur
Ki qarşu dura ol sulṭāna müştāk
(85/7)

1.çoğul şahıs: +muz/+müz ;+(u)muz/+(ü)müz¹⁴³:

Bu dünyā meyini eyle aşaduğ
Ne gelsün ‘aqlumuz sekret içinde
(37/3)

İmdi gelgil irdeyelüm ‘ışkı biz
Şādī irüp kim gide ol ğuşsamuz
(117/1)

¹⁴¹(8/5), (16/4)

¹⁴²(356/13), (631/2)

¹⁴³(117), (237/6)

2.çoğul şahıs: +ñuz/+ñüz;+(u)ñuz/+(ü)ñüz :

Gerek aña varuban söylenile
Ki halli müşkilüñüz ol denile

3.çoğul şahıs: +ları/+leri:

Keremi lütfi çokdur **ķullarına**

Dile gelüp anı kim ne şıyası
(984/2)

Şıdı **haçlarını** kâfiri kırdı
O şeytanuñ yerini ol tırtıdı
(1115/13)

C. HAL EKLERİ

1) İlgi Hâli Eki: +uñ/+üñ; +nuñ/+nüñ¹⁴⁴:

Niderin o ton u tây yâ destâr
Ki geçdüm dünyānuñ azı çoķından
(14/2)

Melāmet eyledi beni kim ol yâr
Ne baķam ben melāmetüñ udına
(74/6)

¹⁴⁴ (77/5), (77/4)

Teklik ve çokluk birinci şahıs zamirleri için **+um** kullanılır¹⁴⁵:

Girü düşdüm bugün bir endîşeye
Elüm varmaz **benüm** hîçbir şeye
(133/1)

Yerümüz idi **bizüm** Kıudsün ili
‘ Aceb düşdi ğarîbliğ ile geldüm
(628/5)

2)Belirtme Hâli Eki:

a) +ı/+i; +(y)ı/+(y)i¹⁴⁶:

Gözlerüm **tûfânım** gör kim nice Nûha kılup
Kim revân oldu ki durmaz yaşla o kıan aķar
(244/7)

Didiler kim **şuyı** biz işidürüz
Ki bilmezüz ne ğod anı görürüz
(969/2)

b) Üçüncü şahıs iyelik eki almış isimlerden sonra **+n** eki kullanılır¹⁴⁷:

Götürdüm **şîşesin** çaldum o taşā
Gerekmez ‘ ārı kim nefrete düşdüm
(218/2)

¹⁴⁵ (137/7) (969/3)

¹⁴⁶ (969/10),(1207/3)

¹⁴⁷ (18/1), (20/7), (136/6)

İy Fethî Hakk **varlığını** ne söyler
 Degül kim bād u āteş hāk ola āb
 (355/7)

c) **+nı/+ni:**

‘ Aklı cānı yağma kıldı gönümün uş dārını
 Yağdı yıkdı nefsün ile **kal’ asını şārını**
 (1088/1)

Ölmeden öñdin ölmege çārem ol cān virmege
 O dost **yüzini** görmege o cān u baş karar eyler
 (7/6)

ç) **Eksiz:** Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de belirtme hâlinin eksiz karşılanması durumuna da örnek vardır. Bu durum daha çok birinci ve ikinci şahıs iyelik eki almış kelimelerde görülür:

Görindi ol cān u cānān ma’ şūķ
Elüm kuşuruban kendümi virdüm
 (15/2)

Ol cemālün iştiyākında gönül hayrāndurur
 Eyle kim derdi **yüregüm** cigerile yandurur
 (169/1)

3) **Yönelme Hâli Eki: +a / +e:**

Ne i’ tībār **saña baña** kim anda
 O topraķca olavuz yāhū cāmād
 (64/8)

Mālikü 'l-mülk Hâk Te'āl ref' itmiş anı zü 'l-celāl
 Şāhib cemāl ü ol kemāl **diline** virmiş bal sözün
 (345/3)

4) **Bulunma Hâli Eki: +da / +de:**

Ne cilve kıldı güneş gör semā vü arşanda bugün
 Ferāhdan eyle ki saldı **çemende** başını bīd
 (903/4)

Ne 'ār u nāmus u şöhret ne fahr u 'izz ü cāh
 Kāmu ol 'ışq **yolında** virildi uşda yile
 (908/2)

5) **Uzaklaşma Hâli Eki: +dan / +den:**

Her ki 'ārifdür ki bilür ma' nī yönin deyicek
 'Aklı **dānişden** virilen sözi bilür añlar uş
 (1107/4)

'Ārif olanlar bilürler sırnuñ o remzī nedür
 Bülbülün farkı o çoçdur eyle her **kuşdan** kuşa
 (1352/6)

6) **Vasıta Hâli Eki: +n, ile, +la / +le:**

Göreni gelür vechi gözine
 O maşv olur ki baqmaz **gündüzine**
 (1012/8)

Ol gönül bağını **tevhiid ile** şor
 Gösterür mīve vücūd düşmiş şecer
 (993/4)

Nice dām eyler ol ‘āşıqlara bir
 Ki neyler zülfi **ucıyla** o şayyād
 (1091/4)

Geçüre perdelerden ki kim anı
 Ki **himmetle** yetüşdüre dīdāra
 (996/2)

7) Eşitlik Hâli Eki¹⁴⁸: **+ca/+ce** metinde genellikle ‘kadar, miktar, gibi’ anlamlarına gelir:

Kim anca **bunca** etdük biz günāhlar
 Hevāyu baq o nefsüñ gurusına
 (16/10)

Ne **bunca** yanmaq yā o göyünmek
 Bu cānum maqşūdına o ere mi
 (219/2)

Bu anlamların dışında “**ardın-ca**” kelimesinde “**ardından**”:

Baq ol dert faşlı ki nice gelür birbiri **ardınca**
 Qış u yaz u kim ol hem yay şitāb idüp gelür o güz
 (965/5)

Bazen “**-a göre**” anlamında

Çünkü yarüñ iştiyākı düşdi gönle bahtiyār
Agduğumca dökdi çeşmüm yaşumuñ ta‘ dādı var
 (1356/4)

¹⁴⁸ (340/3), (343/21), (412/21), (413/1), (337/2), (313/4)

“**ni+ce**” kelimesinde ise “**ne kadar, nasıl**” anlamlarına gelmektedir.

Nice ki söylesem eyle bu derde yok o kıyas
Dil anı şerh idemez ki kim añlaya oğı yas
(1357/1)

“**+la/+le**” ekinin genişletilmiş şekli olan “**+layın/+leyin ; +cılayın/+cileyin**” şekilleri de isim soylu kelimelere gelerek benzerlik ifadesinde kullanılmıştır¹⁴⁹.

Çanı **sencileyin** sultān o hükümüñe kamu fermān
Saña beñdeş saña deñdeş ararlarsa ele girmez
(4/3)

Gör ne ma‘ şūğdur o ma‘ şūğ cāna ol cān cāndurur
Ancılayın bir dağı cān cāna o cānānda yok
(40/6)

8) Yön Gösterme Hâli Eki: **+ra/+re;+aru/+erü:**

Arturdı ‘ ışk uşda benüm āhumı günden güne
Çaldum hayret **içre** uş kim günlerüm döndi düne
(340/1)

Emrden **taşra** degül varlıgumuz
Nefhatü men rūhı ağıl o cāndan
(381/6)

Güneş tölündüğünden sonra gerü
Resül karşısına gele **ilerü**
(720/7)

¹⁴⁹ (344/4), (246/4),(340/1), (375/7), (14/3), (38/4)

D. SORU EKİ: mı/mi

Ekin daima düz şekilleri kullanılmıştır:

Hiṭāb-ı ʿizzet iricek gönüle cāna ki hoş
Ne intizār aña qalmak ki şabr idüp dura **mı**
(723/6)

Saña ne dünyā vü uḫri gönli yarıdasın
ʿĀşık olanlar ider **mi** kim ol hisāb u şümār
(759/5)

BİLDİRME EKLERİ (cevher fiili).

Geniş Zaman

1.Tş.: “-am/-em”:

Benem bir bī-çāre uşda **delüyem**
Kim andan ʿışk ile eyle düzülem
(168A/1)

Yanaram derdile eyle ki zārüm
Ne bellü diriyem ne ḫod **ölüyem**
(168A/3)

2.Tş.: “-sın/-sin”:

İlāhī cānumuñ her varı **sensin**
Gözümün gönlümüñ envārı **sensin**
(182/1)

3.Tş.: “-durur ;-dur/-dür”:

Dostdurur o cān u gönül maqşūdı
Kim nazār etmez yoğına varına
(335/4)

Ki yokdur sabr o āramum uşda
İçümden geñsüzün bu aşk dūrter
(810/6)

1.Çş.: “-uz/-üz”:

Vaqt sā‘at kim bularda ne varuz
Baña cemā‘at saña eyle derüz
(1030/9)

2.Çş.: “-sız/siz”:

Memleketüñ her varı kim ‘avret ile erleri
Her şehrile vü köylerüñ murādsız külfetsüzün
(345/18)

3.Çş.: “-durlar/-dürler”:

Beni ne qorğudur bular tamu uçmaq ki vardurlar
Ne qorhu aña vü umu olan müştāk o vişāle

Görülen Geçmiş Zaman: “ i-di/i-dü”

Çün **dost idi** murād vaşlı müyesser olına
Ne etsün bu göz ki nazarı o dünı esefle
(908/5)

Ĥüdāyī buldı Ĥüdāyı ki **müştāk idi** aña
Kelāmı etdi qaşır uş kim döndi anda ārām
(922/7)

Öğrenilen Geçmiş Zaman: “i-miş”:

Ne bilmek anı bilmek ki bilmek
Degül āsān bilmek **düşvār imiş**
(50/2)
Anı bildüm diyenler yañılurlar
Kişinüñ bilmede ‘aczi **var imiş**
(50/3)

Dilek-Şart: “ i-se”:

Ger sen eger ‘āşık **iseñ** qalma şağın cāna qana
Minnetdürür bilürsiñ ma‘ şuqa o cāna qana
(28/1)

Şanma şağın kim cevrini qahrı deyüp dalcanasın
Ol **zehrise** luţfdurur sen qan aña qana qana
(28/2)

FİİL ÇEKİMLERİ:

Metinde şahıs eklerinin kullanılışı şu şekildedir.

a)Şimdiki zaman, geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman, istek ve gereklilik kipleri için kullanılan şahıs ekleri şunlardır:

1.Tş. “-am/-em”:

Ꞑamudan ben ki **geçmişem** nīgārā derde **düşmişem**

Ki ḥaddin uşda **aşmışam** beni işden bī-kār eyler

(7/4)

2.Tş. “-sın/-sin”:

Virür isen naşīḥati ol luḫfi ḥalkḫla degül

Nefse gelüp āzār idüp sen bulara **yordayasın**

(624/4)

İrderiseñ kendü ḥālũñ revādurur çekgil elũñ

Andan saña şoru ḥisāb nedür anı **irdeyesin**

(624/5)

3.Tş. “ eksiz veya -durur;-dur/-dür”:

Ezelden her biri bir işe **gelmiş**

Kimi raḫat kimi teşvīşe **gelmiş**

(178/15)

Her ki bu sırrı bilmedi derdine dermān olmadı

Dost yüzünü ol görmedi ‘ aḫlı anuñ **şaşmışdurur**

(746/4)

1.Çş. “-vuz/-vüz”:

Ne i‘ tībār saña baña kim anda
 O ƣopraqca **olavuz** yāhū cāmād
 (64/8)

Sen ü benlik da‘ vīsin itmeg nedür
Getürevüz dile ƣıl u ƣālını
 (164/5)

2.Çş. “-sız/-siz”:

Ne varsa şāhib-kemāl virmiş size ol Lā-yezāl
 Kim vire size ol cevāb **bilürsüz** yaħşī el günin
 (417/4)

3.Çş. “-lar/-ler”:

Yā o ھاşruñ güninde cümle maħlūƣ
 Ki mevkūfda **duralar** ol durağa
 (760/6)

Anca anca vireler maħşer ki ھاłķı **görelər**
 ھاıƣķa durup **yalvaralar** mürīdi şeyħ anlara
 (783/6)

b) Görülen geçmiş zaman ve şart kipinde kullanılan şahıs ekleri şunlardır:

1.Tş. “-m”:

Girü **düzdüm** o rāstda ھاş maıƣāmı
 Süvār **oldum** o ‘ ışķla gör iıƣāmı
 (66/1)

Ne yüzden **bağarısam** yüz görünür
 Ki vech-i Hâk ol dübdüz görünür
 (86/1)

2.Tş. “-ñ”:

Dü ‘âlem anuñıla toptoludur
Bağarsañ anuñ hîç berekedi yoğ
 (103/3)

İy Fethî söyledin sözi ne tağlu
Ğarışdurduñ ki yağı eyle bala
 (127/7)

3.Tş. “eksiz”:

Nitekim cehd eyledüm ben kim irem tapusına
Bulmadı vuşlat bu gönül neylesün ol ferdile
 (130/2)

Her kişinüñ başına yazılan nesne gelür
Olsa gerek geñsüz gerek tayrı yönlede
 (131/3)

1.Çş. “-k, -h/-k”:

Kime kim ‘ışğ yetişse Fethî aña
 Gülistân görünür **düşdük** ovası
 (324/7)

Ta' nı münkirden degüldür derd-i ser
 Gül için ol **tolanırsak** hâre ne
 (1181/5)

3.Çş: “-lar/-ler”:

Gördiler yeg Ka' beden yapmağ gönül
 Ele ala hayrı oldur başlaya
 (677/4)

Sözi şavı olmaya kimseyile çekişmeye
 Sögüp döger **olsalar** aña belini büke
 (147/2)

c) Emir kipinde kullanılan şahıs ekleri: (bkz.emir kipi çekimi)

A. BASİT KİPLER:

1. BİLDİRME KİPLERİ

a) Görülen Geçmiş Zaman Kipi: “-dı/-di; -du/-dü”

1.Tş. : **Bağdum** anuñ yüzüne hayrân olup
 İçdüm ol dem anı devrüp başuma
 (150/5)

2.Tş. :

Niye meşğul **olduñ** nedür işüñ
 O cānı gönli neye adarsın
 (71/2)

3.Tş. :

Ağacdan **geldi** ol “*innī en ’allāh*”
Ene ’l-ḥaḳ didi Mansūr oldu berdār
(62/3)

1.Çş. :

Ḳoduḳ ğayrısını o Ḥaḳdan ayru
O ‘ āşıḳlar ile el bire geldük
(102/5)

3.Çş. :

Enbiyā ervāhı saña **uydılar**
Sen bulara olduñ İmām Muştafā
(1135/2)

Örneklere görüldüğü gibi, kip eki sadece üçüncü şahıslarda düz, diğer şahıslarda ise yuvarlak ünlü alarak kullanılmaktadır.

b)Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi: “-mıṣ/-miş”

1.Tş.:

Görmişem ‘ ışḳuñ meyini ol yüce meyḥāneden
Bulmuşam ‘ ali himmet pīr o şeyḥāneden
(819/1)

2.Tş.:

Ne idüğüm ol niyyetüñ neye yetişdi rü ’yetüñ
Seyr ü sülükda fikretüñ **eylemişsin** derd-i ser
(519/2)

3.Tş.:

‘ Işḳ şarābı sākī **olmuş** aña dost
Sen yitürme ele girse şunları
(587/3)
Ne **yazmışdur** gönül evrāḳına Ḥaḳ
Oḳı andanu sen o ḥāşı görgil
(585/6)

1.Çş.:

Görmüşüz o meclis içre sākīden kim bāde nūş
Tācı tahtı bulmuşam ki olmuşam mīrān mest
(1375/4)

3.Çş.:

Yalan tanıqlığın dirler işi güc'anı göreler
Ne **uymuşlar** o şeytāna bular dinden ki azıla
(1345/7)

c)Geniş Zaman Kipi: “-ur/-ür; -ar/-er ; -r”

Kökü tek heceli olan fiillere genellikle “-ar/-er”, sonu ünlü ile bitenlere ise “-r”şekli getirilmiştir.

1.Tş. :

Qalem aldum elüme vaşf-ı hālden
Ki dertlerüm **yazaram** ‘ ışk elinden
(38/5)

Gözüm her dem seni gözler bu gönüm dāimā özler
Dilüm durmayuban sözler **gelürem** ‘ ışkdan u hāle
(1339/5)

2.Tş. :

Fethī sen nice ki biñgez ne **söylersin** sözini
Kim yakīn ola dimegil te’sir ide merdüde
(366/7)

3.Tş. :

Gelür ol endīşe gönül evine
Diler ki endīşeden ol soyına
(1041/1)

1.Çş. :

Ölüm vardur **bilürüz** uş gelüser
O sinle şoricı nefret içinde
(37/5)

2.Çş. :

Ne varsa şāhib-kemāl virmiş size ol Lā-yezāl
Kim vire size ol cevāb **bilürsüz** yaḥşī el günin
(417/4)

3.Çş. :

On biñ ol melek şevābı **virürler**
Faızlı biñ ḥacca mu‘teber **görürler**
(717/3)

Geniş zaman kipinin olumsuz şeklinde “-maz/-mez” eki kullanılır:

O “*faḳru fāḥr*” **idinmez** ki şöhrete ṭayanan
Dime müslümān aña sen ki nefsi hīç **ölmez**
(722/6)

d) Gelecek Zaman Kipi: “-ısar/-iser”; “-a/-e”(istek eki); “-ası/-esi”; -acak/-ecek ; -sa gerek

O seş cihet olana vü aña ne kesb vü o Ḥaḳ
Teallāk anda **olsar** ki yek cihet ola azād
(830/4)

Ḳanı ‘amel ḳanı o ḥavf kim etmedüm ben ol inşāf
Geliser başuma uşda tahayyüre batup ṭaldum
(881/2)

Hılâfını ideriseñ kolayuña gideriseñ
 Ol ‘âkıbet **göresin** sen **yetişesin** gñesine
 (44/12)

Nişi ki ‘ayşu anuñ degül cāna ol cānān
 Umma ki devā şafā andan **olasına**
 (653/2)

İtgil ‘amel rızāyı Hıqqa düriş iy yār
 Anğıl ki anda başuna neler **gelesine**
 (653/3)

Zāhir gerekdür başına göz göre şol kurşun bigi
 Qab **olmayacak** ol şuya göstermez şüret gün bigi
 (515/1)

Her kişinüñ başına yazılan nesne gelür
 Olsa **gerek** geñsüz gerek tayrı yönlede
 (131/3)

e)Şimdiki Zaman Kipi: Metinde kullanılmamıştır.

2. TASARLAMA KİPLERİ

a) İstek Kipi: “-a/-e”

1.Tş. :

Ele aldum **yazam** vaşf-ı cemāli
 Dutuşdı Fethī elinde varāqa
 (108/7)

2.Tş. :

Yalañdur ol kişinüñ da' vîsi haqlusı
Andan **bilesin** anı sîm ü zer şayar ola
(136/4)

3.Tş. :

Bile ol kim cānuñ ol cānı nedür
Menbā' ı vü ma' deni kânı nedür
(247/5)

1.Çş. :

Kim **bilevüz bulavuz** ol ma' deni
Hoş güherler **getürevüz** ma' deni
(47/3)

3.Çş. :

Yā o haşruñ güninde cümle maḥlūḳ
Ki mevküfda **duralar** ol durağa
(760/6)

b) Emir Kipi:

Emir kipi için kullanılan şahıs ekleri, diğer iki tip şahıs ekinden farklılık göstermektedir. Bu kipte kullanılan şahıs eklerinde şahıs eki ile kip eki kaynaşmış bir durum arz etmektedir.

1.Tş. “-ayın/-eyin;-ayım/-eyim”:

Kim yetişenler ol güne günü anuñ 'îd u düne
Hem gicesi qadr **olayın** ' aqıbeti ābād ola
(857/4)

2.Tş. “-gıl/-gil; eksiz”:

İy Hüdāyī faḫr u faḫr **gözlegil** sen eyle ki
 Merd aña dirler ki eyle cehl ü şöhret yuyana
 (1311/7)

3.Tş. “-sun/-sün”:

Görenler anı ol virür gön̄lüni
 Ne **ḳalsun** cāna başa o şeksüzün
 (61/4)

1.Çş. “-alum/-elüm”:

Ṭūṭiler gibi durup **söyleyelüm**
 Cān dimāğın ḳandla **ṭoylayalum**
 (47/4)

2.Çş. “-ñ;-uñ/-üñ;- ñuz/-ñüz;-uñuz/-üñüz”:

O ‘ ışḳdurur içmeden eyleyen mevc
 Kim andandur **bilüñ** benüm çağladum
 (48/3)

Yine duş oldum uşda dürr-i Çīne
 Ne düşdim **görüñüz** ol dür içine
 (72/1)

Yek cihetden olanı siz **bilüñüz**
 Ne muḳayyed ol cihātuñ şeştine
 (1214/4)

3.Çş. “-sunlar/-sünler”:

Şanmasunlar kem diyenler bu kelām
 ‘ Āriyānī ola yaḥūd beg sözin
 (579/2)

‘ Āşık oldur ‘ ışık yolında yunana
 Ne desünler cevri görüp döñene
 (1350/1)

c) Dilek-Şart Kipi: “-sa/-se”

1.Tş. :

Ki tıldı içüm vü daşum o dostla
 Ne baksam vechi ki o yana düşdi
 (170/5)

2.Tş. :

İy dünyā sen ğaddaresin ki ‘ acūze mekkāresin
 Hāq yolına ol varuñı verūbeni satsañ degül
 (636/3)

3.Tş. :

Kazā kim Hāqdan ol gelse şalınsa
 O kırtulmaz gerek tāri vü sekri
 (1001/5)

1.Çş. :

Ger melāmet itse bu ḥalk ma‘ şuḳ için ḥoşdur o
 Görsevüz cevri ü cefāsın yāre ne dönüştüyüz
 (1133/3)

Ol şeri‘ āt yolına varmazsavuz
 Şükr minnet kim Hāqқа kılmazsavuz
 (570/18)

2.Çş. :

O naħs t̄ali‘ olıcaħ işi ne **gelseñüz** süst
Yarına olmaya devlet neden umar olına
(752/6)

3.Çş. :

Deseler Fethīye dār mi‘ rācuñdur
Vireydüm cānumı ben müjdegāne
(320/7)

d) Gereklilik Kipi

Gereklilik kipi için ayrı bir ek bulunmamaktadır. Bu kip genellikle “**dilek-şart kipine gerek**” kelimesinin eklenmesiyle yapılır.

Nebīye her ki ümemdür aña ki **uysa gerek**
Halāyıkın eyleyen onlar dutar o şübhe kefer
(131/3)

B. BİRLEŞİK KİPLER:

1. Hikâye: “ i-di”

Hikâye, basit kip üzerine “ i-“ yardımcı fiilinin görülen geçmiş zamanı olan i-di getirilerek yapılır:

Göñül ‘ aşıkı zār oldu o dosta
Cemāli yāri **görmüşdi** elestde
(407/1)

Getürdi ma‘ nileri ol dilüme
O Hāħ söyletmese anı **dimezdüm**
(172/7)

2. Rivayet: “i-miş”

Rivayet, basit kipten sonra i- fiilinin öğrenilen geçmiş zaman şekli olan, i-miş getirilerek yapılır:

Zār zār olmak **dilermiş** yārümüz
 Derdi ‘ışkında ki o ezhārumuz
 (979/1)

3. Şart: “i-se”

Şart kipi de basit kipe, i- fiilinin şart şekli olan i-se getirilerek yapılır:

Ḥarābāt ehliyem ben ki o rinde
Olursam ne melāmet ile şāre
 (498/2)

Nicesine ola rāḥat kim yūriye ol ferāgāt
 Derd-i ser ehli ol degül ma‘ şūkuñ **şormazısa**
 (936/3)

SIFAT-FİİLLER

1) “-an/-en”:

Zihī köşk ü sarāy nedür o ma‘ nī
 O ma‘ nī anlayan қatında ya‘ ni
 (500/9)

2) “-ar/-er”:

Helāle olsun cehdüñ yıқama ḥarāma elüñ
Olur olmaz nesne içün bıraқma kendüni güme
 (573/3)

3) “-maz/-mez”:

Helāle olsun cehdüñ yıқama ḥarāma elüñ
 Olur **olmaz** nesne içün bıraқma kendüni güme
 (573/3)

İşüm dünyā vü dūn fikrüm hevāda
Başı verdüm demir **olmaz** ʔaraĝa
(769/4)

4) “-duk/-dük”:

Dutduĝı her işi ol rāst gele
Şunarsa ne kim o saĝa şola
(882/6)

Melāmet **olduĝum** o ne ʔayuram
Diyem yaĝşidürür yāhud yamanı
(928/5)

5) “-mış/-miş”:

Uş yazlayan kim ʔalemle ĥāmedür
‘ İşk kitābından **görimmiş** nāmedür
(988/1)

6) “-acak/-ecek”:

Ne hevā vü ol heves cennet o hem
Ne düşünem **olmayacak** käre ne
(1310/5)

ZARF-FİİLLER

1) “-a/-e”:

Ĥüdāyī ölürise derd-i ‘ işĝdan
Sora gelse revā Maĥmūd Ayāsı
(984/7)

2) “-arak/-erek”:

Girü ‘ aĝlum geldi benüm başuma
Fikr **iderek** gider idüm düşüme
(150/1)

3) “-u/-ü”:

Haqquñ ol rahmeti çokdur ki haddi hiç anuñ yokdur

Kişi ne vaşf ide anı **diyü** böyle oқыyasın

(18/4)

4) “-ken/iken”:

Çala çala **gideriken** otağa

Ki **çinerken** uğurlatdum şakızum

(67/2)

5) “-ınca/-ince”:

Varduğınca artdu meyli ol hevādur arzūsi

Cehline münkād oluban ma‘ nīden tıyar degül

(175/2)

Ṭatlu olmaz bal demekden ol ağaz

Datmayınca kim gerekse biñ deñiz

(387/9)

6) “-madın/-medin”:

Yetürdi gussası mevtüñ ecel **gelmedin** uş öldüm

Ki gitdi benzimüñ rengi şararup eyle ki şoldum

(881/1)

7) “-alı/-eli” :

Bu Fethī **seveli** seni ki varmaz gayrıya eli

Ki ‘ ışkuñla eyle yügrüp uşanup dağı hiç armaz

(4/7)

Devri bu devvār **olalı** bu cihāna gelmedi

‘ Āşık-ı dil eyle haste şöyle kim t̄ābende yok

(40/2)

8) “-ıcak/-icek; ıcagız/-icegiz” :

Ne gördi müdde‘î hâle **bakıcağ**

Gidüp ‘aqlı vü anda şaşa düşdi

(96/6)

Eyle kim bağ ol hevānuñ i‘tidālinde ki hoş

Kim ferāh virür o ƣalbe **esicegiz** ol şimāl

(166/7)

9) “-mazdın ön/-mezdin ön”:

10) “-dukça/-dükçe”:

Beni dil haste kıldı eyle ma‘şuğ

Yanar içüm ki āh **etdükçe** her bār

(808/6)

Nicesine etmeyem ben āh u zār

Yanaram **andukça** ol gülzārımı

(1035/3)

11) “-dugınca/-dügince” :

Fikri zikri gösterür dost yüzini

Bağduğınca her niye ki gözini

(1065/3)

İntizāra neyleyem ben kim aña göymeglige

Şabr ola mı iştiyāğa **varduğınca** artdurur

(1075/3)

12) “-dukda/-dükde”:

Düşüben ƣalklar ol bicān olıcağ

Uruldukda o nefħa şürda seni

Ol cemāli afitābuñ pertevin **gördükde** cān
 Kim yanar pervāne veş o mest ü bī ki hūş olur
 (1143/5)

13) “-dugından/-düginden”:

Olduğundan kim degül ki nedürür
 İşlenen ne işleden yā kimdürür
 (95/20)

Olur her **gördüğinden** ol haberdār
 Bilür ‘ aklı o yetdükçe ne kim var
 (1012/4)

14) “-up/-üp”:

Yā İlāhi ‘ işkuñ irgür sen bize
 Hayrān **olup** baçalum görklü yüze
 (1022/15)

Ol eller ü gönüller irmemişdür
 Kulaklar **işidüp** göz görmemişdür
 (1025/8)

15) “-uban/-üben ; -ubanı/-übeni” :

Cevrini çekmekte yārūñ ‘ aşığa doymak gerek
 Pes niçün ol cevri için **tuncunuban** yaşığına
 (58/5)

O bülbül gibi ki durup söylemek
 Kim ol gül yüzini **görüben** güle
 (60/5)

Kim tevekkül **idübeni** tevbeni elden koma
Setr iden ʿ aybları oldur ğayrı yoğ settārına
(42/3)

Kim içdüm andan ol āb u ğayātı
Señlögüm **gidübeni** sağladum
(48/2)

DİVANDAKİ SADE SÖYLEYİŞLER

Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda dil ve söyleyiş olarak Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri görülür. Şairin konuşma dilinde geçen sözcüklere ve mahalli unsurlara sıklıkla yer vermesi, halkın dilinde dolaşan kelimeleri kullanması, günlük hayat ve etrafıyla bağlantılı olduğunun göstergesi olarak düşünülebilir. O yaşadığı ortamın yaşayan kelimelerini dil ve üslubuna yansıtmıştır. Çevresindeki insanlar ve olaylardan aldığı ilhamı sade bir dille eserine aksettirmeye çalışmıştır. Şairin divan şiirinin yarattığı atmosferde Arapça ve Farsça kelimeleri şiirine yansıtırken bunların yanına kelimenin Türkçesini de eklemesi, dönemindeki mahallileşme hareketini destekler gibidir.

Şiirlerinin içinde yer alan Arapça ibareler, divanda geçen ayet-i kerimeler şairin Arapçaya olan hakimiyetini aşikâr etmekle beraber divandaki Türkçe kelime sayısı Arapça ve Farsça olanlara göre oldukça fazladır. Şairle aynı yüzyılda yaşayan Necâtî Bey ve takipçilerinde görülen şiirde atasözü ve deyimlere yer verme eğilimi şairin şiirlerinde de görülmektedir. Aşağıdaki örneklerde şairin samimi bir ifade ile söylediği son derece anlaşılır ve sade şiirler onun Türkçeye ve Türkçeciliğe gösterdiği özenin görülmesi açısından dikkate değerdir. Ayrıca çalışmanın “Kafiye ve Redif” bölümünde görüleceği gibi şairin Türkçe redifleri çok fazla kullanması onun dilimize verdiği önemin en açık delilidir.

Aşağıdaki beyitlerde şair konuşma ve seslenmelerinde, yanlış yola düşen kullara yaptığı uyarılarında halkın dilinde yaşayan Türkçenin seslerini terennüm etmektedir.

Ol gülistân dost **bağçasın** gözet

Bülbülisen zikri şâmde tınla sen

(777/3)

Beri gel söylegil sen kim **nidersin**

Ne yola adımıñı sen adarsın

(71/1)

Atañ u añuñ u **konşuñ** yā **qardaşun** ki qanı
 Ölüm buları o bir bir kim alup süzedür
 (565/9)

Şair; bir araba üzerinde çaldığı kopuzu, arabasına koştuğu öküzü, yol boyunca kopuz çaldığını ve ağızındaki sakızını gayet sade bir ifadeyle dile getirmiştir.

Ele aldum düzetdüm uş kopuzum
 Arabama koşup gıtdüm öküzüm
 Çala çala gideriken oğağa
 Ki çinerken uğurlatdum şakızum
 (67/1,2)

Şair “aramak, bulmak, görmek”; “nicetsün, neylesün” sözcüklerini kullanırken Türkçenin imkanlarıyla kendi çaresizliğini külfetsiz bir şekilde dile getirmiştir.

‘ Aceb göñlüm **bula** mı o **ara** mı
 Yā ol ma‘ şūq olanı göz **göre** mi
 (291/1)

Nicetsün neylesün bīçāre ‘ āşık
 Kim intizārıla ol iştiyāqa
 (938/2)

Şair, kendini ifade ederken bazen zıtlıklara bazen tekrarlara bazen de yansıma sözcüklere başvurarak kendi dilinin imkanlarını hoş bir edayla kullanmaya çalışır.

Ne **ağmağ** u ne **inmeg** anuñ işi
 Degül ne ğarbí var ol ne ider şarq
 (983/3)

Ḳāḍī vü müftī müderris beg ü paşa vü bular
 Tekellüf artuga **düşdi** degül **cici biciye**
 (757/5)

Baña ne çekçek ü **biñ biñ** gerekdür
 Ne aña binem ol **dik dik** gerekdür

Ne şeştā vü ne kopuz ne ayaklık
 Ne çalduram anı **tıķ tıķ** gerekdür

Niderem hū idem yāhūd ulağı
 Ne qahqāha idip **kik kik** gerekdür
 (455/1,2,3)

Aşağıda beyitler “Gülü Seven Dikenine Katlanır, Bal Bal Demekle Ağız Tatlılanmaz, Son Pişmanlık Fayda Vermez.” atasözlerinin ve “Saçı Sakalı Ağarmak, Yüreği İçine Sığmamak, Gönül Yapmak, Defterini Dürmek, Kulak Tutmak, Göz Dikmek, Başında Kavak Yelleri Esmek, Tarak Vurmak” deyimlerinin divandaki kullanımına örnektir:

Taḥammül ferc irür o kişiye
Gül isteyen qabül ider dikenin
 (94/6)

Ṭatlu olmaz bal demekden ol ağız
 Datmayınca kim gerekse biñ deñiz
 (387/9)

Soñ peşimān anda fāyda eylemez
 Ğaflet içre olan añı toylamaz
 (652/15)

Saç u şakal ağarup dahı ol efsānede
 Gitdi yigitlik cānı uş gönül uş cilvededür
 (1156A/4)

Uş Һarābāt ehli oldum yürürem Һayrān mest
 Sıgımaz içümde yüregüm sırrumu fāş eyledi

Ol gönül evini yapmak Ka‘ beden göründi yeg
 Gerçi bu maħlūka ol Һağ kıbleyi taş eyledi
 (1376/2,4)

İy Һüdāyī ğarre olma bu cihānuñ varına
 Nicelerüñ defterini eyle kim o dürdi çok
 (1199/7)

Bu Fetħinüñ sāzı sözi Һağ derdidür çoğı azı
 Dutmuş kulağ dikmiş gözi ğayrı işe talmaz nidem
 (497/7)

Hevā vü nefse ol meşgul olmuş
 Kavaklar yili eşer ol başında
 (1173/6)

Zemīne Һadd ü Һāll ü o çeşm ü leb ü dehān
 Gül ol ki ruħda vü zülfe kim ura ol tarağı
 (1368/3)

DİVANDAKİ ARKAİK KELİMELEER

Fethî Hüdâyî, şairlik bakımından kudretli bir sanatkâr olmasa da kullandığı Türkçe bakımından dikkate değer bir şairdir. Onun divanında ve özellikle divanda mesnevi türünde yazılmış olan şiirlerde günümüzde kullanımdan düşmüş ya da yalnızca mahalli ağızlarda yaşayan kelimelere tesadüf edilir. Bu kelimeler Türkçenin tarihi gelişimi bakımından büyük bir öneme sahiptir. Bundan dolayı divanda geçen arkaik kelimelerin sunulması faydalı olmuştur. Şairin yaşadığı zamanda kullanılan ancak bugün kullanımdan düşmüş, sadece belli bölgelerde yaşayan ya da bugün farklı bir anlamda kullanılan kelimelerden tespit edebildiklerimiz şunlardır:

Ancılayın: Onun gibi, o kadar. (246/4)

Aşamak: Altetmek, yenmek. (37/6)

Aşınmak: Yıpranmak, eskimek. (16/14)

Atlanmak: Binmek. (51/2)

Ayruk: Başka, diğer. (4/4)

Azmaq: Ark, su kanalı. (224/9)

Badaşmak: Anlaşmak. (179/5)

Bakınmak: Umursamak, aldırış etmek. (1120/7)

Baldar: Dikkatli. (665/6)

Baılamak: Ezan okumak. (1159/2)

Basanmak: Hor görmek (176/2)

Bayıkmak: Bayıkmak anlamı bulunmamakla beraber “bayık”, açık, aşikar gerçek anlamında kullanılmaktadır. (1085/6)

Bayınmak: Zengin olmak. (380/5)

Baynamak: Banlamak, banlatmak. (682/3)

Begzinmek: Süslemek. (1260/3)

Bencileyin: Benim gibi. (73/1)

Beñdeş: Eş, benzer. (4/3)

Bezeg: Ziyet eşyası, süs. (1098/6)

Boylamak: Boy ölçmek. (138/3)

- Büzgünmek: Burmak. (1260/4)
- Çapmak: Yağma etmek, saldırmak. (76/5)
- Çegzinmek: Döndürülmek.(1260/1)
- Çipil: Pislik.(1407/11)
- Danmak: Ummak, sezmek. (1055/4)
- Dartmak: Esirgemek, saklamak.(810/1)
- Degrek: Civar, etraf. (503/7)
- Degrek: Yuvarlak. (1076/7)
- Degzinmek: Devrilmek, çevrilmek. (1260/1)
- Deñdeş: Eş, benzer. (4/3)
- Dergelmek: Yüz yüze oturma. (24/1)
- Dalcanmak: Çabalamak, uğraşmak. (28/2)
- Durgurmak: Durmak (1094/5)
- Dürişmek: Çalışmak, çabalamak.(16/7)
- Düzetmek: Yapmak, düzenlemek. (11/3)
- Egzinmek: Kederli, gamlı, üzgün. (1260/2)
- Endem: Boş boş dolaşmak (664/7)
- Erek: Amaç, hedef. (638/4)
- Erk: Kuvvet, kudret. (463/6)
- Erkmek: Kuvvet, kudret.(1291/3)
- Eslemek: Uymak, kabul etmek.(810/1)
- Esrimek: Esirmek. (352/2)
- Eyitmek: Söylemek, demek. (487/3)
- Galbir: Kalbur. (147/4)
- Geñez: Kolaylıkla, kolay. (46/2)
- Geñsüz: İstemeyerek, ister istemez. (93/1)
- Giñlik: Bolluk, genişlik. (7/1)
- Girü: Yine, tekrar. (3/1)
- Göceltmek:Övünmek, güzelliğini ortaya çıkarmak (337/6)
- Gökçek: Güzel, sevimli, hoş.(470/4)
- Gönelmek: Mutlu, rahat. (812/5)
- Göneltmek: Yöneltmek. (338/6)

- Gönenmek: Mutlu, mesut olmak. (1350/2)
- Görk: Güzellik.(463/5)
- Görklü: Gösterişli görkemli. (1022/15)
- Göyünmek: Yanmak. (218/4)
- Göymek: Yanmak (41/6), (229/4)
- Göynemek: Göyünmek, yanmak. (203/2)
- Gözü: Ayna.(1022/4)
- Hergiz: Asla. (246/4)
- Hortlamak: Yanmak. (1146/3)
- İkmak: Oturmak, çökmek. (1085/2)
- İsmak:İsırmak. (440/7)
- İssı: Sahip. (318/3)
- İlmek: Değmek, dokunmak. (513/5)
- İlter: Ulaştırmak. (513/3)
- İrgürmek: Eriştirmek, ulaştırmak. (10/4)
- Kakımak: Öfkelenmek, kızmak. (18/6), (372/4), (668/6)
- Kaparmak: Yer kaplamak (35/6)
- Karadaş: Kardeş. (414/9)
- Karak: Göz bebeği. (408/5)
- Karavaş: Cariye, hizmetçi. (514/10)
- Kagırmak: Seslenmek, bağırarak.(144/5)
- Karımak: Yaşlanmak.(1022/10)
- Karındaş: Kardeş. (427/1)
- Karınmak: Karılmak. (840/5)
- Karmaga: Kararmak, bulanmak. (1041/4)
- Katırak: Kuvvetlice, çevik. (1338/4)
- Kayıkmak: Öfkelenmek, sapmak (1085/4)
- Kayu:Kaygı (568/6)
- Kendüzin: Kendisi. (1022/14)
- Keňgel: Alay, latife ,şaka (908/7)
- Kertelenmek: Derecelenmek.(467/5)
- Kıdlık: Kıtlık. (998/2)

- Kıgladmak: Koyun, keçi, deve gibi hayvanları terslemek. (847/2)
- Kıyakı: Gürültü, uğultu.(1019/1)
- Kiçi: Küçük. (631/2)
- Kimesne: Kimse. (466/7)
- Kogladmak: Koklatmak (847/6)
- Kuta gelmek: Mutlu olmak. (38/4)
- Kulaguz: Kılavuz. (461/8)
- Kurdamak: Karıştırmak, kurcalamak.(624/6)
- Kuvalan eylemek: Birbiri ardına dizmek (141/7)
- Mısmıl: Temiz, pak. (572/3)
- Niçe: Nice. (487/8)
- Okımak: Okumak. (1086/5)
- Olulmak: Olmak (48/4)
- Ord: Ateş. (1146/2)
- Ortalanmak: İkisinin ortasında. (467/1)
- Ortlanmak: Yanmak, bulunmak. (467/3)
- Öglemek: Hatırlamak, özlemek. (1107/3)
- Ögrek: At sürüsü. (1076/6)
- Öküş: Çok. (1074/5)
- Örk: İp. (638/6)
- Sak: Uyanık, çabuk. (595/7)
- Segirdimci: Akıncı. (1146/2)
- Segrimek:Titremek. (144/3)
- Sencileyin: Senin gibi. (4/3)
- Sımak: Kırmak.(426/2)
- Sayru: Hasta. (1154/2)
- Söynemek:Sönmek, (682/5)
- Söyünmek: Sönmek, parlaklığı gitmek. (368A/6)
- Suvarmak: Sulamak (68/5)
- Subarmak: Suvarmak (198/6)
- Taңыз: Alaya alma.(46/1)
- Taңlamak: Hayret etmek, şaşırmaq.(1159/1)

- Tartmak: Esirgemek, alıkoymak.(18/1)
- Taylamak: Denkleştirmek. (138/4)
- Toylamak: Ziyafet vermek, doyurmak.(138/2)
- Taynamak: Dayanmak (682/6)
- Tümel:Temel (485/4)
- Tumuturak: Gösterişli. (1338/6)
- Tuncunmak(Turcınmak): Havasızlıktan bunalmak. (59/5), (878/6)
- Tümal: Temel. (594/4)
- Ufatmak: Küçültmek (488/4)
- Ulalmak: Büyüme, çoğalmak. (891/5)
- Umac: Amaç, hedef. (10/3)
- Uşadmak: Kırmak, parçalamak. (431/2)
- Usugmak:Akıllanmak, sakinlemek (390/6)
- Uvarmak: Parçalamak, ufaltmak. (17/9)
- Ündemek: Çağırma. (465/4)
- Üşmek: Toplanma. (123/8)
- Ütmek: Vazgeçme. (949/1)
- Üşürmek:Üşüştürme, musallat olmak (917/2)
- Yahşi: Yahşi, güzel.(461/7)
- Yahtu: Nur, aydınlık. (1274/4)
- Yaltanmak: Yalvarma, dileme. (1385/15)
- Yordamak: Öngöründe bulunma. (624/4)
- Yaraşdurmak: Düzenleme, uygun biçimde yapma. (11/2)
- Yarsıma: Benimseme, bağlanma, heveslenme, imrenme(1/19)
- Yasama: Düzenleme, kurma. (5/1)
- Yasanma: Dayanma, güvenme (176/1)
- Yavu: Kayıp, yitik (882/4)
- Yavuklama:İsteme (133/2)
- Yayınma: Kaçma. (1241/7)
- Yaykama: Yıkama. (28/3) ,(160/6)
- Yazug: Günah, suç.(1098/4)
- Yegrek: Üstün. (503/6)

- Yeliksiz: Yelek. (439/6)
- Yelmek(Yilmek): Koşmak, acele etmek(166/14)
- Yeltmek: Özendirmek, kışkırtmak. (913/6)
- Yeltmek: Teşvik etmek. (665/6)
- Yetürmek: Ulaştırmak, eriştirmek. (16/4), (26/6)
- Yetlü: Yeterli. (1007/7)
- Yirinmek: İmrenmek. (1111/7)
- Yirişmek: Erişmek, ulaşmak, yetişmek. (1133/4)
- Yöndem: İtaatli, uysal (521/1)
- Yumak: Yıkamak. (373/6)
- Yumış: İş, hizmet, görev, ödev.(16/2)
- Yuvmak: Dürmek, tomar etmek. (198/4)
- Yuygun: Yıkanan şey. (662/5)
- Yügürmek: Yürümek, koşmak. (4/7)
- Yürtmek: Koşmak. (810/5)
- Zindelmek: Hayat bulmak, canlanmak (60/6)

SONUÇ

Kaynaklarda hakkında pek fazla bilgi bulunmayan şair Kenan Fethî Bey'in hayatına dair en önemli kaynak divanıdır. On altıncı yüzyılın başlarında vefat eden şair, şiirlerinin şekil ve muhteva özelliklerine bakılarak on beşinci yüzyıl şairi olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümü olan “Fethî Hüdâyî, Hayatı, Kişiliği ve Sanatı ” başlığından elde edilen sonuçlar şunlardır:

Fethî Hüdâyî II. Bâyezîd döneminde yaşamıştır ve Kanûnî Sultan Süleymân'a lalalık yapmıştır. Enderundan yetişmiştir. İstanbul Bâlî Paşa Câmîsi'ne düşürdüğü tarihten şairin 1504 yılında hayatta olduğu anlaşılmaktadır. “Çandarlı İbrahim Paşa, Molla Kadıasker Fenârî, Hacı İvaz Paşa ve Timurtaş Paşa'nın oğlu Umur Bey” gibi önemli devlet adamları ve alimlerle aynı dönemde yaşamıştır. Şair, özellikle Çandarlı İbrahim Paşa ve Molla Fenârî'yi etrafındakilere yaptıkları haksızlıklardan dolayı eleştirmiştir. Umur Bey'in tahrip edilen imarethanesi için on yedi beyitlik bir hicviye yazmıştır. Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda devlet adamları ve alimlerin yanı sıra dönemin meşhur şairlerinin izlerini de görmek mümkündür. Divanda Üsküplü Zârî'nin sadece ismi zikredilmekle beraber Fethî Hüdâyî Dîvânı'nda özellikle dil hususiyetleri bakımından 15. yüzyılın ünlü şairi Necâtî Bey'in tesiri görülmektedir. Divan Eski Anadolu Türkçesi'nin tüm özelliklerini içinde bulundurmaktadır ve eserde çok fazla arkaik kelime kullanılmıştır.

Doğum yeri ve tarihini bilmediğimiz şairin aile hayatı hakkında da elimizde bilgi bulunmamakla beraber şairin evlenme arzusunda olduğu kanaatindeyiz.

Divanında sık sık müzik terimlerini kullanan şairin müzikle alakalı olduğunu ve kopuz çaldığını söyleyebiliriz.

Şair, sünnidir ve Hz.Muhammed'e gönülden bağlıdır. II. Bâyezîd dönemindeki korkunç kıtlık yıllarını yaşamış ve bunu eserine de aksettirmiştir.

Şairin kişiliği tasavvufla yoğrulmuştur. Şairin şiirlerinin çoğunu “aşk ve vahdet” düşüncesi ekseninde şekillendirdiği görülmektedir. Fethî Hüdâyî, Hak nuru olarak nitelendirdiği Kur’an’ı sinesine çerağ yapmış, Allah’ı methetmeyi ve daima onu anlatmayı kendisine amaç edinmiş bir şairdir. O, şiirlerinin çoğunda erenlerle olan bağlantısını dile getirmiştir. Kendisini bir miskin olarak değerlendiren şairin miskinliğini giderip onu gafletten uyandıran erenlerdir. Bu bağlamda şair bazen denizlerde yüzen bir bahri, bazen de bir derviş edasıyla hakkı aramış, erbain ve halvette Hak’tan ayrı olmadığını, ariflerin sohbetiyle gönül gözünün açıldığı ifade etmiştir.

Fethî Hüdâyî’nin, tasavvufi kimliğinin yanında cesur, pervasız, doğruluk ve dürüstlüğe önem veren bir karakteri vardır. Şaire göre insanoğlunun okuduğu ilm ile amel etmesi gerekir, çünkü amelsiz ilimin insana hiçbir faydası yoktur. Ona göre amelsiz ilim sahipleri “ke meseli’l- himâr” olarak değerlendirilmiştir. Şair; cömert, tevazu sahibi, emek ve çabaya önem veren, gamsız ve düşüncesiz insanları eleştiren, hırslı olmamayı öğütleyen, sabırlı olmaya önem veren, gönül yapmanın ibadetten daha önemli olduğunu söyleyen, iki yüzlülüğe daima karşı çıkan, edepli olmayı yücelten, hem ruh hem de beden temizliğine önem veren, kerem sahibi, insafli, daima iyilikten yana olan, empati yapmanın önemini bilen, kanaat ve tevekkül sahibi olmak gibi yüce hasretleri kendisinde toplayan bir kişiliğe sahiptir.

Milli kütüphane 06 Mil Yz. FB. 256 kayıtlı divanı şairin şu anki bilgilerimize göre mevcut tek eseridir. Oldukça hacimli olan eser gayr-ı müretteptir. Metin oluşturulurken çalışma, şairin şiirlerine yapmış olduğu numaralandırma dikkate alınarak düzenlenmiştir. Şairin şiirlerini numaralandırmakla kalmayıp şiirlerini yüzer yüzer gruplandırıldığını ve her yüz manzumedan sonra başladığı yeni manzumede şiirlerinin adetini belirten yeni bir manzume yazdığını tespit ettik. Orijinal olarak değerlendirdiğimiz bu özellik onun şiirlerine farklılık katmış, şiirlerinin ana temalarından biri olan “birlik fikrini” de desteklemiştir.

Fethî Hüdâyî’nin tasavvuf anlayışı; “Allah, birlik, varlık, yokluk, aşk ve yaratılmış her şey hakkındaki derin bir algıdan, aşkın insanı Allah’a ulaştıracak en büyük güç olduğunu anlatan bir derinlikten” ibarettir. Onun tasavvufi kişiliğinin

şairlerine yansıdığı, Allah'ın cemalinin vasfını anlatmak için eline kağıt, kalem alan şairin elindeki kağıdın tuttuğu, hüznünü terennüm ederken şairin dilini kavala benzettiği tespitlerimiz arasındadır. Allah, şairin görüntüsünde yani dışında değil aynı zamanda fikrinde, sözünde ve gönlündedir. Bu yüzden de onun şiirlerinde beşerî aşkı anlatan bir tek manzumeye rastlanmadığı, şairin tamamıyla “*İlahî aşkı*” anlattığı görülmektedir. Şair, her şeyi kün emriyle yaratan Hakk'a âşıktır. Şairin şiirleri konu bakımından değerlendirdiğinde Fethî Hüdâyî'nin Allah'ın yarattığı her şeye ibretle bakmayı ve bunlarda yaradılışın manasını görmeyi nasihat eden “*hakîmane üslubu*”, “*ibretnâme ve nasihatnâme*” tarzındaki şiirleri dikkatimizi çekmektedir. Bunların yanında şairin şiirlerinde oldukça realist öğelere de rastlanmıştır. Şairin bir bahar tasviri yaparken ya da bir meclisi anlatırken oldukça gerçekçi öğelere yer verdiği görülmektedir.

Şair, “Fethî” ve “Hüdâyî” olmak üzere iki mahlas kullanmıştır. Fethî Hüdâyî'nin divanında “Mantıku't-Tayr, Gülşen-i Râz, Varka ile Gülşah, Nusha- i Câmî” gibi önemli eserlere yer verdiği de tespitlerimiz arasındadır. Divanda tespit ettiğimiz bir başka özellik de şairin bir ahenk unsuru olarak kelime oyunlarına yer vermesi ve böylece sözü etkili kılmaya çalışmasıdır. Divanda “*şair*” kelimesinin sadece bir defa kullanıldığı, şairin rintlilik ile şairliği birlikte ele aldığı ve rintliliği şairde bulunması gereken bir özellik olarak değerlendirdiği görülmektedir. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler yazdığını söyleyen şair, sözlerinin kendine has bir usulü olduğunu vurgulamaktadır.

Şairin, divanıyla ilgili kendi yaptığı değerlendirmelerde eserini Hakk'a ulaşmada bir araç olarak gördüğünü, divanını birisi için yazdığını, orada anlattığı her şeyin kendi hâlinin vasfı olduğunu, Allah'ın zikri ve fikriyle hoş bir divan tertip ettiğini söylediği tespit edilmiştir. Şaire göre sözün kıymetinin bilinmesi gerekmektedir. Şair, sözün kıymetini bilmeyenlerden şikâyet etmiştir. Sözün kısası değerlidir. Şairin sözleri duyanlara dudak ısırtacak derecede şaşırtıcıdır. Sözleri hakkında inci, cevher, şeker gibi benzetmeler yapan şair için sözlerinin kabul görmesi de önemlidir. O, cevher dükkânı olarak nitelendirdiği şairler meclisinde şiirlerinin sayfa sayfa okunduğunu ve böylece amacına ulaştığını ifade etmiştir.

Kendi şairliği ile övünen Fethî Hüdâyî şiiirlerinin güneş gibi nurlu, pek çok gazelinin de hikmet tarzında yol gösterici olduğunu söylemektedir.

Şairin şiiirleri hakkında şekil ve mana bakımından bir değerlendirme yapılacak olursa şairin manaya şekilden daha çok önem verdiği görülür. Şeklin varlığı mana içindir. Mananın “*hub, latif, görklü, münevver, mülebbes*” olmak gibi özellikleri vardır. Manadan anlamayanların şairin gözünde hayvan olarak değerlendirildiği görülür. Şiirin şekil özellikleriyle ilgili tespitlerimizde de şairin, divanda “vezin, kafiye, gazel, mesnevi” kelimelerini kullandığını, nesirden ziyade nazma önem verdiğini, sevgilinin methini de nazım ile yapmayı uygun gördüğünü söylemek gerekir. O, her ne kadar aralarında bir ayırım yapsa da aslında şekil ile mananın birbiriyle bağlantılı olduğu söylemektedir. Şekilsiz mana eksik ve parçalanmıştır. Divanda harf, savt ve mananın birlik içinde olduğu ifade edilmiştir. Divanda şairin bazı şiiirlerinde Yûnus’un ve Mevlânâ’nın tesirleri sezilmektedir. Onun şiiirlerinde “bahr, umman” kelimelerin ikili kullanımıyla Mevlânâ’nın, özellikle “miskin ve ahi” kelimelerini kullanırken de Yûnus’un tesirlerini sezme mümkündür.

Çalışmanın “İnceleme” bölümünde divanın şekliyle ilgili yapılan değerlendirmeler “Divanın Şekil Özellikleri” başlığı altında toplanmıştır. Buna göre “Divanın Şekil Özellikleri”yle ilgili şu sonuçlar elde edilmiştir.

Divanda yer alan 1306 şiiirin “39”u kaside, “1186”sı gazel ve “81”i de mesnevidir. Kasidelerde beyit sayısı “9” ile “32” arasında değişmektedir. Gazelerde ise yaygın olarak kullanılan beyit sayısı “7”dir. Bununla beraber 5 beyitli “1” gazel, 6 beyitli “2” gazel, 8 beyitli “17” gazel, 9 beyitli “39” gazel, 10 beyitli “2” gazel, 11 beyitli “12” gazel, 13 beyitli “1” gazel, 14 beyitli “1” gazel ve 21 beyitli “1” gazel bulunmaktadır.

Mesneviler arasında 7 beyitli “2” mesnevi bulunmakla beraber mesnevilerin beyit sayısı “8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,23,24,27” olarak değişmektedir. Divandaki en uzun mesnevi ise “38” beyittir.

Divanda “*tevhid, münacat, bahariyyat, nasihatname, nasihatgûne, firakname, ibretname, hayretname, nat, methiye, hicviye ve dariyye*” türünde şiirler bulunmaktadır. Bunlardan “*tevhid, münacat, bahariyyat, nasihatname, nasihatgûne, firakname, ibretname, hayretname*” türünde olan şiirlere tür adı şair tarafından şiirin başına yazılmıştır. Divanda “bahariyyat” başlıklı “7” manzume bulunmaktadır.

Gazelerde vezin olarak “*müctes, hezec, recez, remel, hafif, münserih, muzârî, serî, kâmil*” bahirleri kullanılmıştır. Bunlar arasında hezec bahrinin “*Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün*” ile remel bahrinin “*Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün*” kalıpları en çok gazel yazılan aruz kalıplarıdır. Kasidelerde “*hezec, müctes, remel ve recez*” bahirleri kullanılmıştır. Gazelerde olduğu gibi kasidelerde de en çok hezec bahrinin “*Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün*” kalıbı kullanılmıştır. Mesnevilerde ise “*müctes, hezec, remel ve hafif*” bahirleri kullanılmıştır. Mesnevilerde de en çok hezec bahrinin “*Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün*” ile remel bahrinin “*Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün*” kalıpları en çok mesnevi yazılan aruz kalıplarıdır. Bütün bunlar aruz ölçüsünün Türk şiirinde kullanılan “10” bahrinin bulunduğu, tüm şiirlerin dörtte üçünün yalnızca “*remel ve hecez*” bahirlerinin kalıplarıyla söylendiği, “*serî, mütekârip, kâmil*” bahirlerinin kalıplarının da çok az kullanıldığı sonucunu desteklemektedir.

Mesnevilerde şekil gereği redif ve kafiye tespitiyle ilgili bir değerlendirme yapılamamakla birlikte gazel ve kasidelerin kafiye ve redifleriyle ilgili şunları söylemek mümkündür.

Üzerinde değerlendirme yaptığımız 39 kasidenin 19’unda redif, 20’sinde ise kafiye tercih edilmiştir. Şair gazellerin “362”sinde kafiye “824”ünde ise redif kullanmıştır. Burada dikkatimizi çeken bir özellik şairin “824” şiirde redifi tercih etmesi ve redif olarak kullandığı kelimeler arasında “*Ek+Türkçe*” rediflerin ve sadece “*Türkçe*” kelimelerle yapılan rediflerin sayısının fazlalığıdır. Kelime redifler arasında “4” Arapça ve “4” Farsça kelime ile yapılan redifler hariç diğer kelimelerin tamamı “*Türkçe*”dir. Bu da 15.yy şairi olan Fethî Hüdâyî’nin *Türkçe* ve *Türkçeciliğe* verdiği önemi göstermek açısından dikkate değerdir. Redifler, şairin Türkçenin ifade imkânlarını kullanmasına ve kendisini ana diliyle ifade etmesine imkân sağlamıştır.

Rediflerde özellikle çekimli fiillerin kullanılması şairin Arapça ve Farsça kelimeler yerine şiirini Türk dilinin malzemeleri üzerine kurmasına vesile olmuştur. Ayrıca redif, şairin “*yek-ahenk*” olarak nitelendirebileceğimiz pek çok gazelinde konu bütünlüğü sağlanması açısından büyük bir önem arz etmektedir.

Divanda mahlas beyti olmayan “1” şiir bulunmakla beraber “11” şiirde de mahlas beytinin sonda olmadığı görülmüştür.

Çalışmanın “İnceleme” bölümünde divanın muhtevasıyla ilgili yapılan değerlendirmeler “Divanın Muhteva Özellikleri” başlığı altında toplanmıştır. “Din ve Tasavvuf” olmak üzere iki başlık altında yapılan bu değerlendirmenin “Din” başlığından şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tüm kâinatı yaratan Allah’a şükretmek insanoğlunun varoluş sebebidir. Şairin gönül gözünü açan da Allah’tır. Ne yaparsa yapsın insanoğlu Hakk’ı bilmede aciz kalmıştır. Allah çok yerde “*esma’ül hüsna*” ile anılmakla birlikte Allah için “Sultan, Dost, Çalap, Tengri, Hoca” kelimelerinin kullanımı dikkat çekicidir. Bazı manzumelerin tamamında Allah’ın kudretinden ve var olan her şeyin O’nun yansıması olduğu işlenmiştir. Kullarına rahmeti ve merhameti çok olan Allah’ın O’na talip olanlara kolayca görüldüğü ve kulların O’nun rızasını kazanmak için çalışması gerektiği üzerinde durulmuştur. Dört büyük melek, Harut-Marut, Münkir-Nekir, Sorucu çeşitli münasebetlerle ele alınmıştır. Divanda dört büyük kitap da zikredilmiş, bunlar arasında Kur’an-ı Kerim’in yerinin diğer kitaplardan farklı olduğu belirtilmiş, şairin gönlünde dört büyük kitabın da birbirinden ayrı olmadığı ifade edilmiştir. Kur’an’dan bahseden “7” ayrı şiir yazılmıştır.

Fethî Hüdâyî tamamı Hz.Muhammed’i anlatan “7” şiir yazmış, Hz. Muhammed’i hakikat bahrinin en kıymetli incisi olarak değerlendirmiştir. Evliya ve enbiyadan kim varsa Hz. Muhammed’e ümmet olmak istemiş ve şair, Hz. Muhammed’i “zübde-yi âlemiyân” olması vesilesiyle anmıştır. Hayır ve şerre dair ne varsa Hak’tan geldiğini söyleyen Hüdâyî, Hak yolundan ayrılanların boynunda ateşten zincirle yedi tabaka cehennemi göreceğini, mümin kulların ise tek derdinin

Hak olduğunu, Hak âşıklarının sekiz cennet, huri ya da rıdvan gözetmediğini anlatmıştır.

Namaz, oruç, hac ve zekat ile ilgili ibadetleri sade ve duru bir Türkçeye anlatan şair; beş vakit namazın farz olduğunu, orucun sadece açlıktan ibaret bir ibadet olmadığını, hac ibadetini, gönül yapmanın hacılıktan üstün olduğunu, asıl marifetin hacca gitmekte ya da Kâbe'yi tavaf etmekte değil onun sahibini gönülde hissetmekte olduğunu ifade etmiştir.

Şair, şiirlerinin arasında Kur'an'dan ayetlere yer vermiş bu ayetleri beyitlerin arasına yazmış, ayetlerin altına ise kendi şiirini eklemiştir. Miraç, Kadir ve Berat gecelerine eren müminlerin günlerinin abet olacağını anlatmıştır. Recep, Şaban, Ramazan, Muharrem ve Safer ayları, Aşure ayı ve faziletleri üzerinde duran şair, bu aylara daha çok mesnevi nazım şekliyle yazdığı şiirlerde yer vermiştir. Özellikle aşure ayıyla ilgili beyitlerin daha çok olduğu dikkat çekmektedir.

İnsanoğlunun elinde en büyük sermaye olan ömür, fanilik yönüyle ele alınmış asıl yapılması gerek şeyin “ölmeden önce ölmek” olduğu üzerinde durulmuştur. Hakka asi olanlar şeytan olarak değerlendirilmiş, şeytanın hak emrine hilafı yüzüzlük olarak nitelendirilmiş, benlik davası kılanlar, şeytan olarak adlandırılmıştır. İsm-i azamı bilen ve “*lâ-havle velâ kuvvete*” diyenlerin şeytanın şerrine uğramayacağı anlatılmıştır. Şaire göre şariat, tarikat ve hakikat bir bütün olarak değerlendirilmiş, şair bunların yanına marifeti de katmıştır.

Fethî Hüdâyî “ümem, millet, ecnebi, etrak” kelimelerini de kullanmış, hiçbir millete hor nazarla bakılmamasını, ecnebilere sakınılması gerektiğini, akıl sahibi olanların ümem, millet gibi kavramlara önem vermesi gerektiğini söylemiştir. Divanda dört mezhebin adı da anılmakla beraber şair, aşıklık mezhebini dört mezhepten üstün görmüştür. Âşıkların aşk mezhebini kendilerine tarik tuttuklarını ifade etmiştir.

Fethî Hüdâyî'nin “meyhane, deyr, put” gibi Hristiyanlığa ait unsurları işlerken bunların Allah'ın varlığıyla dolu olduğunu söyleyecek kadar dervişane bir ruha sahip olduğu görülmektedir.

“Divanın Muhteva Özellikleri” başlığı altındaki “Tasavvuf” başlığından şu sonuçlar elde edilmiştir:

Bağlı olduğu tarikat hakkında kesin bir bilgi bulamasak da şairin divanında en büyük yer tasavvufa ayrılmıştır. Divandan tasavvufî unsurlar çıkarılırsa geriye pek bir şey kalmaz diyebiliriz. Şair gazellerinin çoğunda “*vahdet-i vücud*” anlayışını yansıtmaya çalışmış, “*birlik*” fikri üzerinde durmuştur. Ona göre yaratılmış her şey Allah'ın “bir” emrine mevkuftur. Divanın kuruluşunu bile “*birlik*” anlayışıyla oluşturmuş bir şair için “ehl-i tasavvuf” ifadesinin kullanılması kanaatimizce doğru olacaktır. Divanında tecelli kavramını ayrıntılı olarak işleyen; terk-i dünya olmayı hedefleyen; ar ve namdan geçen; Allah'ın cemalini de celalini de bir gören; “küntü kenz, külli esmâ ve nefahtü min rûhî” sırrını bilen; arş, kürs, yer ve gökte var olan her şeyi Allah'ın sırrını açığa vurması olarak nitelendiren; ariflerin sohbetine katıldığı ve erenlerin toprağına yüz sürdüğü günden beri dost endişesiyle yaşayan; gönül bahçesine marifet ağacının köklerini salmasını dileyen; gönül beytullahını her türlü kötülükten temizleyip oraya Allah'ın nurunun tecelli etmesini bekleyen Fethî Hüdâyî'nin mutasavvıf bir şair olduğu kanaatindeyiz.

Başta “tarif-i aşk” ve “halet-i aşk” başlıklı mesnevileri olmak üzere şiirlerin neredeyse tamamında İlahî aşkı işleyen şair âşıklık hâlimden haberdardır. O, aşk yolunda tayyar olmuş, aşk denizinden cevherler süzmüş, aşk denizin bahrisi olmayı başarmıştır. Netice olarak aşk, âşık ve maşukun aynı şey olduğunu söyleyebilecek mertebeye de ulaşmıştır.

İnsan vücudunun dört unsurdan mürekkep olduğunu söyleyen şair, dört unsuru Hakk'ın tılsımının kudreti olarak nitelendirmiştir. Özellikle “nefs” kavramı üzerinde duran şair, nefsi kafir, onu öldüreni gazi, nefse taat kıldıranı da bahadır olarak anlatmıştır.

Akıl kavramını “Allah’ın yarattığı ilk şey akıldır.”hadisiyle işleyen şair, “akl-ı evvel ve akl-ı küll” kavramını değerlendirmiş, onca mahlukat arasında akla nispet bir nesne olmadığını anlatmıştır. İçinde felsefe olduğu için de akl-ı meaş reddetmiş, akl-ı meaş sahiplerinin Hak’tan uzak olduğunu dile getirmiştir.

Divanda muhtevanın önemli bir kısmını oluşturan “dünya” kavramını ele alırken şair, onu ölüm ve ahiret kavramlarıyla işlediği gibi tasavvufi olarak ele aldığı gazelleriyle de dikkatimizi çekmektedir. Bunlar dışında “Marifet, yakîn, ilm-el-yakîn, aynel-yakîn, ilm-i ledün, mânâ, melâmet, kanâat, tevekkül, fenâ, bekâ, İlahî aşk şarâbı, senlik ve benlik kavramları, cevri-cefâ, halvet ve erbaîn, esmâ, semâ-raks, terk, şem- pervâne, hâl-kâl, vasl, emr-i kün, bahr- ummân, arş, taalluk, gaflet, süflî, ulvî, telkin, riyâzât, taklîd, tahkîk, tekellüf, tekâüd, uzlet, istivâ, yetmiş bin hicâb, ibret, istiğrak, havf, recâ, şükr, tahammül, seyr ü sülûk, hırs” başlıkları altında yapmış olduğumuz değerlendirmede aşağıdaki hususlar dikkatimizi çekmiştir.

Kendini melami olarak değerlendiren şair, selamet ile melameti karşılaştırmış ve tercihini melametten yana kullanmıştır. Kanaati en büyük hazine olarak değerlendirmiş, tevekkül ile kanaati beraber ele almıştır. Tevekkül sahibi olmayanları da ağır bir şekilde eleştirmiştir. Fena ve beka kavramları üzerinde de sıklıkla duran şair; fenanın kullara, bekanın da “Lâ-yezal” olan Allah’a ait olduğunu söyleyerek, özünü fena edenlerin beka bulabileceğini ve ebedî dirlik içinde olacağını anlatmıştır. İlahî aşk şarabı kulların Allah’a ulaşmasına vesile olmuş, İlahî aşk şarabının sunulduğu mecliste Allah ile kul arasında firkat kalmamıştır.

Senlik ve benlik davasını yok edilmesini işleyen şair, cevri ü cefa çekmeyi aşıklık şartlarından görmüştür. İlahî aşk şarabını içen aşık, halvet ve erbainde vahdet meclisini görmüştür. Şaire göre beka bulanlar için her yer halvet ve erbaindir.

Çalışmada “ Şairin İnsanla İlgili Görüşleri” başlığı altında yapılan değerlendirme de şöyledir:

Şair, insanı “âlem-i kübrâ-yı yeksân” olarak nitelendirmiştir. Allah kullarına pek çok ihsanda bulunmuştur ve bu ihsanların en büyüğü de akıldır. İnsan tüm

mevcudatın zübdesidir. Utanmak, edepli olmak gibi önemli değerleri kendisinde bulundurma özelliğine sahiptir. Öğüt tutmak, kendisini üstün görmemek, kendi için istediğini başkası için de istemek insanda bulunması gereken diğer önemli özelliklerdendir. Şair; insan vücuduna ait olan el, ayak, göz, kulak gibi uzuvları anlatmış ve bu uzuvları anlatırken de tasavvufî bir izah yolunu seçmiştir.

Divanda “erenler, pîr, pîr-i mugân, mürşîd, ârif, kâmil, hoca, âlim, rind, sûfî, ahî, mümin, bahadır, gazi, şehid, vâiz, nasûh, âbid, zâhid, münkir, münâfık, müddeî, fâsık, zalim, mazlûm, müftî, müderris, kâdî, dervîş” tipleri ele alınmıştır. Bunlardan özellikle “eren, ârif, hoca, âlim, sûfî, ahî ve dervîş” ile ilgili olanlar dikkat çekicidir. Şair, “vâiz, nasûh, zâhid, münkir, münâfık, müddeî, fâsık, zalim, mazlûm, kâdî, ” tipleri de olumsuz özellikleriyle karşımıza çıkarmaktadır.

Yaşadığı zamanda gördüğü fitneleri, adaletsizliği, rüşvet ve yolsuzlukları işleyen şair, bütün bunların zamanın şefkat ve bereketini yok ettiğini söylemiş, kendisinin bu kötülüklerin dışında kalmayı başarabildiğini anlatmıştır. Bu kötülüklerle sebep olan kadılar ve şairin kadılara dair anlattıkları çalışmanın dikkate değer bir başka konusu olarak görülebilir. “Müslüman kafir olur kadı olmaz.”, “Kadılar sanmanız ola müselman.”, “Kadı müslüman müslüman da kadı olmaz.” ifadeleri şairin kadılar hakkındaki görüşünün özeti gibidir.

Divanda geçen şahıs isimleri bazen dinî, bazen tasavvufî, bazen de tarihî özellikleriyle ele alınmış ve dönemin aydınlatılması bakımından önemli olmuştur. Şairin fal, reml, kur’ayla ilgili görüşleri; gökyüzü ve astronomiyle ilgili bildikleri, satrançla ilgili görüşleri, yaşadığı dönemin yiyecek isimleri ve musiki terimleri muhtevanın dikkati çeken diğer özellikleridir.

Fethî Hüdâyî bir kısmı eksik olan hacimli divanı ve dönemini aksettiren manzumelerinin içeriği ile yaşadığı yüzyılın önemli bir tanığı ve şairi olarak görünmektedir. Onun şairlik yönünün pek mükemmel olduğunu söyleyemsek de tarihimizin ve kültürümüzün bir dönemini yansıtmaması, tasavvufî derinliği, Türkçeciliği, şiirinin dil özellikleri dikkate alınarak şairin edebiyat ve kültür tarihimiz açısından önemli bir isim olarak değerlendirilebileceği fikrindeyiz.

KAYNAKÇA/BİBLİYOGRAFYA

- Ahmet Vefik Paşa, *Lehce-i Osmânî*, (hzl. Recep Toparlı), TDK Yayınları, Ankara 2000.
- Ahterî Mustafa Efendi, *Ahterî- î Kebir*, (hzl. Ahmet Kırkılıç- Yusuf Sancak) ,Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.
- Akalın, Şükrü Haluk, vd. → *Yazım Kılavuzu* 2009.
- Aksoy, Ömer Asım; Dilçin, Cem → *Tarama Sözlüğü* 2009.
- Akün, Ömer Faruk, “*Dîvân Edebiyatı*”, DİA, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994.
- Ali Nazîmâ- Faik Reşad, *Mükemmel Osmanlı Lügati*, (hzl. Necat Birinci, Kazım Yetiş, Fatih Andı, Erol Ülgen, Nuri Sağlam, Ali Şükrü Çorok), Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009.
- Aydemir, Yaşar, *Ravzî Dîvânı*, Birleşik Kitabevi, Ankara 2007.
- Ayvansaraylı Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi (Hazırlayan: Ahmed Nezih Galitekin), *Hadikatü’l Cevami*, İşaret Yayınları, İstanbul 2001
- Ayverdi, E.Hakkı, *Osmanlı Mimari Eserleri* 1981.
- Banarlı, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1971
- Bilgin, Azmi, *Ümmî Sinan Dîvânı*, MEB Yayınları, İstanbul 2000.
- Cumbur Müjgan, Hüseyin Ağca, *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Pelin Ofset, c.5, Ankara 2004
- Ceylan, Ömür , *Tasavvuf Şiir Şerhleri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2000.
- Develi, Hayati, *Yunus Emre Dîvânı’ndan Seçmeler*, Kesit Yayınları, İstanbul 2011.
- Devellioğlu, Ferit ,*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1999.
- Dilçin, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara 1983.
- Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

Erünsal, İsmail E., *Umur Bey Kütüphanesi Maddesi*, TDV İslam Ansiklopedisi , c.42, s.(159-160),TDV, 2012

Gürgendereli, Müberra, *Hasan Ziyai'i Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Dîvânı*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları,Ankara 2002

-----*.Mostarlı Ziyâ'î- Şeyh-i San'ân Mesnevisi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.

İbn İsa Saruhânî, , *Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*, (hzl.Numan Külekçi) Akçağ Yayınları, Ankara.

İpekten, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları, İstanbul 2004.

-----,İsen Mustafa,Toparlı Recep,Okçu Naci, Karabey Turgut, *Tezkireler Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları; 942, Ankara 1988.

İsen, Mustafa, *Latîf Tezkiresi*, Akçağ Yayınları, Ankara 1999.

Kanar,Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011.

Köprülü, Fuat, Mehmet, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meâlî. (hzl. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır), Medya Ofset, İstanbul 1999,

Kurnaz, Cemal, *Hayâlî Bey Dîvânı 'nın Tahlîli*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1996.

Levend, Ağâh, Sırrı , *Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Methumlar*, Enderun Yayınları, İstanbul 1984.

Mengi, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2006.

Mermer, Ahmet, *Türkî-i Basît ve Aydınlı Visâlî 'nin Şiirleri*, Akçağ Yayınları, Ankara 2006.

Muallim Nâcî, *Lügat-i Nâcî*, (hzl. Ahmet Kartal), TDK Yayınları, Ankara 2009.

-----*. Osmanlı Şairleri* ,Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

Mustafa Cezar, Midhad Serdoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*,C. 2, Şehir Matbası, İstanbul 1958, s.713

- Mütercim Asım Efendi, *Burhan-ı Katı*, (hzl. Mürsel Öztürk- Derya Örs), Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009.
- Onay, Ahmet, Talat ,*Dîvân Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, (hzl. Cemal K----- . *Türk Şiirinin Vezni*, (hzl. Cemal Kurnaz) ,Akçağ Yayınları, Ankara 1996.urnaz), Berikan Yayıncılık, Ankara 2014.
- Ömer Bin Mezîd, *Mecmû‘atü’n-Nezâ‘ir*, (hzl. Mustafa Canpolat), TDK Yayınları, Ankara 1995.
- Özkan, Ömer, *Dîvân Şiirinin Penceresinden Osmanlı Toplum Hayatı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.
- Paçacıoğlu, Burhan, *Orta Türkçe*, Dilek Ofset Matbaacılık, Sivas 1996.
- Pakalın, Mehmet Zeki ,*Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I-III, MEB Yayınları, İstanbul 1993.
- Pala, İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1995.
- Redhouse, W. J. S. *Turkish and English Lexicon*, New Impression ,Printed in Lebanon 1996.
- Sefercioğlu, M. Nejat, *Nev‘î Dîvânı’nın Tahlîli*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- Süreyya, Mehmed , *Sicil-i Osmânî (Tezkire-i Meşâhir –i Osmaniyye)*, C.4, İstanbul (1308-1315), s.83
- Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, (hzl.Paşa Yavuzarslan), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2010.
- Şentürk, Ahmet Atilla; Kartal, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, İstanbul 2007.
- Taş, Kenan Ziya, *Osmanlılarda Lalalık Kurumu*, Berikan Yayınevi, Ankara 2014.
- Tatçı, Mustafa, *Hayretî’nin Dinî-Tasavvufî Dünyası*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.
- Tatçı,Mustafa, *Yunus Emre Dîvânı*,H Yayınları,İstanbul 2008.
- . *Yunus Emre Dîvânı İnceleme*, H Yayınları ,İstanbul 2008
- Tayyarzade Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi(Tarih-i Enderun)*, ,(Hzl. Mehmet Aslan), ‘Hüdaî Kenan Bey ’;Bayrak Matbaası, 1. Baskı, C.5, İstanbul 2010,s.107.

- Timurtaş, Faruk Kadri, *Şeyhî ve Husrev ü Şîrin 'i*, Edebiyat Fakültesi Basımevi 1980.
- Tolasa, Harun, *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- Tuman, Nail, *Tuhfe-i Nailî*, C.2, MEB Yayınlar Dairesi Nüshasından Tıpkı Basım, Ankara 1999.
- Türk Dili Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergah Yayınları, C.4, İstanbul 1976.
- Türk, Vahit, Doğan, Ş., Şerifoğlu, Yasin, *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, Kesit Yayınları, İstanbul 2014.
- Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Uludağ, Süleyman, "Arş", DİA, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C.2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- . *Çandarlı Vezir Ailesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- Ünver, İsmail, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Turkish Studies*, Cilt 3/6, Güz 2008
- Yılmaz, Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler-Ansiklopedik Sözlük*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.
- Yüksel, İ.Aydın, Mimar, Y., *Osmanlı Mimarisinde II.Bayazıd Yavuz Selim Devri*, İstanbul Fetih Cemiyeti'nin 83.Kitabı Osmanlı Mimarisi Serisi'nin V.Cildi 'dir, İstanbul 1983.

"<http://www.kuranmeali.com>."

"<http://www.kuranikerim.com/kutubi-sitte/>"

<http://osmanli-imparatorlugu.blogspot.com.tr/2012/08/Sultan-II-Bâyezîd.html> E.T. 20.12.2016

TRANSKRİPSİYON / TRANSLİTERASYON ALFABESİ

ء : °

ا : A, a; E, e; Ā, ā

آ : Ā, ā; A, a

ب : B, b

پ : P, p

ت : T, t

ث : S, s

چ : Ç, ç

ح : Ĥ, ĥ

خ : Ħ, ħ

د : D, d

ذ : Z, z

ر : R, r

ز : Z, z

ژ : J, j

س : S, s

ش : Ş, ş

ص : S, s

ض : Ž, ž; Đ, đ

ط : Ṭ, ṭ

ظ : Ẓ, ẓ

ع : °

غ: Ğ, ğ

ف: F, f

ق: Q, q

ك: K, k; G, g; ñ

ل: L, l

م: M, m

ن: N, n

و: V, v; O, o, ō; Ö, ö; U, u, Ū, ū; Ū, ü

ه: H, h; a, e, i

ى: Y, y; I, i; Ī, ī;

~/ا: Â, â

METİN TESPİTİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Metindeki Türkçe kelimeler şairin eserindeki hurûf-ı imlâya göre kaydedilmiştir. Aynı kelimenin iki farklı şekilde yazıldığı görülmektedir: Bazen “etmek” bazen de “itmek” şekliyle yazılması gibi.

2. Bazı Türkçe kelimeler telaffuz veya vezin gereği bitişik yazılmıştır. Mesela “ne ola, n’ola; ki oldı, k’oldı” şeklinde yazılmıştır. Bu kelimeler aynen alınmış ve bir apostrof ile gösterilmiştir.

3. Farsçadaki vav-ı madûle ile yazılan kelimeler, divanda kullandıkları şekilleriyle ele alınmıştır. Zaten vav-ı madûle divanda pek az kelimedede kullanılmıştır (ḥ`āb ve ḥ`āce kelimelerinde). Bu kelimelerin yazılışında istikrar yoktur. Bu yüzden kelimeleri metinde geçtiği şekliyle ele almayı uygun gördük. Var ise eğer vav-ı madûleyi “ ~ ” ile gösterdik.

4. “Da‘vā, Ma‘nā, Leylā” gibi kelimelerde geçen elif-i maksûre transkribe edilirken daima “Da‘vī ,Ma‘nī, Leylī” şekliyle kullanılmıştır. Sadece “Mūsī” adı “Mūsā” olarak yazılmıştır.

5. İzafet kesresi kullanılması gereken tamlamalar için “-” işareti kullanılmıştır. Metinde müstensih genelde izafet kesrelerini yanlış olarak kullanmış, yazılmaması gereken izafet kesrelerini (ع) ye harfî ile yazmıştır. Atıf vavı ve izafet kesresini birbirinin yerine kullanarak metinde karışıklığa vesile olmuştur. Metin okunurken bu yanlışlıklar düzeltilmeye çalışılmıştır.

6. İçerisinde harf-i tarif bulunan Arapça tamlamalar ve birleşik sıfatlar örneklerde verildiği gibi yazılmıştır. “ ‘İlme’l-yaķın, ‘ayne’l-yaķın, ke mesel’il-himār vb. ”

7. İçerisinde “Allah” kelimesinin bulunduğu Arapça kelimeler örneklerde görüldüğü üzere bitişik yazılmıştır. “Şafiyullāh, Ḥabībullāh, Kelīmullāh vb.”

8. Birleşik isimler ve sıfatlar arasına arada istisnalar olmakla birlikte bir çizgi konulmuştur. İstisnadan kasıt dilimizde tek kelime gibi okunan “dilber, gülistan” gibi kelimelerdir.

9. Metinde Eski Anadolu Türkçesinin ses ve şekil özelliklerine uyulmuş bu özellikler de dil ve üslup bölümünde ayrıntılarıyla verilmiştir.

10. Bunu yanında -ub/-üb olarak yer alan zarf fiil eki daima up/üp şekliyle yazılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

- 1
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
- 1a 1 O 'arş kürs yer ü gökler ki levhle kalem o
O şarḡ u ğarb tolu andan cenūbla ki şimāl
- 2 Melekle cinn ü ins ü vuḥūşla tuyūruñ
Görindi medḥi bularda o diller uşda ḡaval
- 3 ' Aceb bu nice o maḥlūḡ eger zāhir ü bāṭın
Ki cümle birbirine ki Ḥaḡ oldu eyle su'āl
- 4 Ṭamu vü uçmağ u berr ü o baḡrla melekūt
Görindi ḡudret elinden o salṭanatına dal
- 5 O Rabb-i bākī oldur kim eyle ol āḡır
O cümle şey ola Ḥālīḡ degül aña ki zevāl
- 6 Anı ki birleyen añlar geḡer olar ḡamudan
Ṭolu o ' işḡla göñli aña ne fikr-i ḡayāl
- 7 Ne kimseden o ki Ḥaḡḡa muṭī' olmayana o
Olar ' ināyete lāyīḡ görür o ḡaḡr-ı celāl
- 8 Ne ḡalsun ol ki göñülde ḡudūreti yā o jeng
Şifā bulan ola şāfī yolını itmeye dāl
- 9 Ne nefis ü o hevā vü ne dīv ḡül ne azıda
Aña ki ' avn ide ol Ḥaḡ bula mı kimse mecāl
- 1b 10 İden ki imtişāl emre rızāyı virdi saña
İrür o luṭfıla faẓla görür o ḡüsni cemāl
- 11 Göñülde birikdi gör kim anuñ maḡabbeti ḡoş¹⁵⁰
Müdām zikrini diñle lisānuñ eyle delāl
- 12 Gerekse vaşlı o dost kim yan eyle derdine sen
Görine ma' şūḡa ḡüsni var imdi ' işḡına dal

¹⁵⁰ Mısranın vezni bozuk.

- 13 Gerek ki hulkıla halka ki sen ki söyleyesin
Özüni hāk idegör kim ayaqlar altına şal
- 14 Çoma o kibrile kīni gönüli itme harāb
Degül mi meskenet ol yeg olunca ceng ü cidāl
- 15 Hākıla hāk olur iseñ zi -tālī^ç geh sa^ç id
Nesine aña gerekdür aña ki çur^ç a vü fāl
- 16 Dut imdi bunda qarār vü ki itme baḡs ü cidāl
Kim eyle beste-zebān ü dilüni eyle ki lāl
- 17 Seni ki kulluğičün ki yaratdı eyle Allāh¹⁵¹
Gider ki ğafleti gözden kim i^ç tibār idüp āl
- 18 Yaraşur eyle aña çul budur ki uşda cevāb¹⁵²
Odur ki cümleye sultān aña ki yoç o zevāl
- 19 Gel imdi Fethī ki buna düriş ki cehd ile sen
Gönüli yarşıdı gör kim o Hākça menzili al
- 20 Müdām şulḡ ide görgil bu hulkıla dūr-i şeb
Yüzin süre ayağuña gören o zevc ü ricāl
- 21 Yüri ki dostıla ol dost olña bildünse
Zihī ki devlete irdün saña ne ğuşşa melāl

2

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Allāh Allāh kim görürmiş cümleler muhtācdurur
Maḡlūkuñ ḡālin bilürsin ger o toç ger acdurur
- 2 ^ç Āşık etdüñ maḡlūqātı girü ^ç ışkuñla saña
Leylīyi etdüñ bahāne Mecnün u Ḥallācdurur¹⁵³
- 3 Uş şabr virüp taḡammül etdürürsün dertlere
Nitekim Cercīs Dāvud Eyyüb ü Nessācdurur
- 4 Kimini ^ç ışkuñ berisinde şusuz yıldırup
Ka^ç be görindi cemālün ^ç āşıkuñ Ḥaccācdurur

¹⁵¹ Metinde “Seni kim kulluğičün ki yaratdı eyle Allāh” şeklindedir.

¹⁵² Metinde “Yaraşur eyle aña kulluğ budur ki uşda cevāb” şeklindedir.

¹⁵³ Metinde “Leylī etdüñ bahāne Mecnün u Ḥallācdurur” şeklindedir.

- 2b
- 5 Kimini etdüñ melâmet ol ħarâbât eyle kim¹⁵⁴
Ta' na taşına oğur şu özi kim umacdurur
- 6 Kimisi münkir münâfık şıdkı yok inkârı çok
Ta' n işi ħüccet ü lâğ u küfrile bî-lâcdurur
- 7 Kimine virdüñ hidâyet eyledüñ leşker-keşân
Küfrüñ ol ħarañluğına nür virür sîrâcdurur
- 8 Kimi istiğrâka irüp ħatre iken 'ummân olur
Kimisi ħadr günü ol 'îd her demi mi' râcdurur
- 9 Yer ü göglerü yaratduñ tağ u bağ u şahrâlar¹⁵⁵
Berr ü bahrüñ ħaddi yokdur çalhanur emvâcdurur
- 10 Kimisi o küfr üzre eyle gönül bağlamış
İ' tiğâdı küfre her-dem tapduğı ol ħâcdurur
- 11 Gör ki Fethî Mantıku 't -Tayr dilinden söylenür
Tütü' bülbül ħumrı añağı dürrâcdurur¹⁵⁶
- 3
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün
- 1 Girü düşdi gön(ü)le dost hevâsı
Göründi ' ışığıla dilden nevâsı
- 2 Gönülde fikri vü dilde o zikri
Ĥayâtı cânuñ oldur hem ħavâsı
- 3 Degül o ' aşıkça cevri-i ħam u yâr
Girü o derddürür derdüñ devâsı
- 3a
- 4 Dimezler ' aşık ol serserîye kim
Durup nefis ü hevâ dünyâ ħavvâsı
- 5 Şu kim dost cevriñi görüp yaşana
Degül ol merd râsıt ' ışığıñ yuvâsı
- 6 Olar kim şer' -i Ĥaħħı gözlediler
Üzerinde ola ħamduñ livâsı

¹⁵⁴ Metinde “Kimini etdüñ melâmet ol ħarâbâtda eyle kim”

¹⁵⁵ Metinde “Yerler ü göglerü yaratduñ tağ u bağ u şahrâlar” şeklindedir.

¹⁵⁶ Mısranın vezni bozuk.

- 7 Melāmet Fethī ‘āşıka ki hoşdur
Taḥammül şabr itmekdür devāsı
- 4
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün
- 1 Te‘ ālallāh ne Ḥālīksin bu maḥlūklar seni görmez
Yüceden cümle yücesin şunuban elleri irmez
- 2 Ki zātuñ eyle münezzeh iden fikri ḥaṭā kıılır
‘Ākiller anda kâşırdir ki beñzedüp ḥaber virmez
- 3 Kanı sencileyin sultān o ḥükmüñe kamu fermān
Saña beñdeş saña deñdeş ararlarsa ele girmez
- 3b 4 Aña kim ger nazar kılsuñ tecelliden o mest olup
Olur ḥayrān o ‘ işkuñdan ki ayruḳ ‘ aqlını virmez
- 5 Görür hem derd seni o varlıktan degül cüdā¹⁵⁷
Görinen gözine sensin olar kimisini yermez
- 6 Seni bilen seni görür varın cümle saña virür
Ṭolu ‘ işkuñla içi taşı o ğayra gönül virmez
- 7 Bu Fethī seveli seni ki varmaz ğayrıya eli
Ki ‘ işkuñla eyle yügrüp uşanup daḥı hiç armaz
- 5
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün
- 1 Girü gönülüm taşup çağlar o ‘ ummān bardağa şığmaz
Gönülde ‘ işk-ı Ḥaḳ olsa aña ol tağ tağa şığmaz
- 2 Gören kim dostuñ ol yüzün unudur küllī kendüzün
Gelür ol şevķile ḥāle o köşk ü çardağa şığmaz
- 4a 3 Tecellī kılıcaḳ ol dost görünür toṭolu ‘ ālem
Ḥitāb-ı ‘ izzet işitse Mūsā ol tuṭağa şığmaz
- 4 Anuñ kim ol işi şağdur işin her dem olar şağlar
Yalan şığmaz ol işine çürüklük ol şağa şığmaz
- 5 Erenler meskenet yolın dutupdur ḥulķıla söyler
Kim ol cezb ü şirīn söze acı balla yağa şığmaz

¹⁵⁷ Mısranın vezni bozuk.

6 Ne ‘aceb o enāniyyet yā kibrile olar dirler
O ʔālib Ḥaḫ olam diyen özi bunda aḡa şıḡmaz

7 Ḥüdāyī gel yönüñi sen ki ʔoḡrıḡıl sözüñ it rāst
O rāstlar işi rāstdurur o rāstla kim lāḡa şıḡmaz

6
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Gerekdür gönle ola derd-i yār
Ki ʔolu görine o Ḥaḫ her diyār

2 Kişi ney severise ol aña
Ki ʔapduḡı oldur ider iḡtiyār

3 Virür varını ol yolına anuñ
Māl u mülke vü cāna başa kıyar

4 Görinür neyise anuñ her işi
Eger ḡayr u şer anı ḡalk ʔuyar

5 Ki şanma ki ol kimesne dek dura
Maḡabbetiñe muḡkem ola ol ʔoyar

6 O şanma ki ‘āşık olan gözleye
‘Ār u nāmüsuñ şışesin ol şıyar

7 Ḥüdāyī eger ʔālib-i Ḥaḫ iseñ
O ḡafletden özüñi durma uyar

7
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

4b 1 Gider ‘aḡlum benüm dem dem kim eyle tārümār eyler
Cihān giñligi gözüme görünmez şöyle ʔar eyler

2 Kim añduḡça cānum yāri yañar içümde ol nārı
Ḥanı derdüñ o dermānı gönüli cānı zār eyler

3 Aḡar gözüm yaşı durmaz cihānı uş seyle virüp¹⁵⁸
Ne Nīl ü ne Fırāt diyem o ‘ummānı buḡar eyler

4 Ḥamudan ben ki geçmişem niḡārā derde düşmişem
Ki ḡaddin uşda aşmışam beni işden bī-kār eyler

¹⁵⁸ Mısranın vezni bozuk.

5 Ne düşdüm hayrete uşda gezerem kıuruda yaşda
Uzar kervān olup kıaldum o cānum ne kıarār eyler

6 Ölmeden öñdin ölmege çārem ol cān virmege¹⁵⁹
O dost yüzini görmege o cān u baş kıarār eyler

7 Hüdāyī derdüñe dostdan meger ola ki o dermān
Tecellāsı(yı)la eyle o derde kim tīmār eyler

8

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

5a

1 Bir 'ışķuñ okı bağ(1)ra geçüben cāna kār etdi
İñildüm çıķdı göklere melekleri o zār etdi

2 Göñül görđi çün ol yāri tecellā eyledi envār
Nedür dünyānuñ ol vāri hīsābı ne şümār etdi

3 Gören ol dost cemālini kıamudan çeker elini
Dutar ol meskenet yolın sözini ihtişār etdi

4 Ene 'l-ħaķ söyledür eyle ki Maşūrlayın ol dile
Harābāt ehli olanlar melāmet ihtiyār etdi

5 Tağıldı 'aķlıla fikrüm kim arđdı mestlik ol şükrüm
'Aceb dīvāne olmışam beni 'ışķuñ şikār etdi

6 Gelüp şaldı o leşkerin ki sevdāsı Hāķuñ dile
Hevā-yı nefsi tağıdup sürüp küllī o 'ār etdi

7 Açıldı göñli gülşeni bu Fetħinüñ bugün uşda
Gidüp ol zulmet-i şiddet güzi kıışı bahār etdi

9

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü göñlüm bugün dermānın özler
Koyup küfrü o dīn imānın özler

5b

2 Ticāret ehliyem uşda ki tālib
O gevher ma' denidür kānın özler

¹⁵⁹ Mısranın vezni bozuk.

- 3 Bu mürde cismimüñ hayâtı için
O' ışkıla haķikī cānın özler
- 4 ' Aceb bende ki düşmişem dīvāne
Dīvāna durmağa sultānın özler
- 5 Melāmet kılmışam özümü halka
Ki ' ışkuñ işidür erkānın özler
- 6 Şıla olmuş ' aşıklar dosta gider
Yarağda Fethī uş kārvanın özler
- 7 Talāk virmiş bu dünyānuñ işine
Ne delğ ol māl u mülk ' üryanın özler

10

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hāşā ' ışkuñ terkin uram başımuñ ol tācıdur
' Āşık u ma' şūğ ol ' ışk birbiri muhtācıdur
- 2 ' Işk-ı beriyye derd-i serdür ma' şūğa Ka' be cemāl¹⁶⁰
Cān aña müştāk ' āşık ol tavāfa hācıdur
- 3 Ol melāmet meydānında ta' na taşına özin
Fahır ider kılmak hedef ol oğlaruñ umacıdur
- 4 ' Āşık ol ma' şūğ yolında ' ışkıla ölmek gerek
Devlet anuñ kim naşibi irgüren mi' rācıdur
- 5 Ol ene ' l-hağ sözi Manşūr kim dilinden söylenen
"İnnī en 'allāh"¹⁶¹ Hağdan söyleden ağacıdur
- 6 ' Ārifüñ ol kim dilinde ma' rifet kim nūr olup
Ol qararmış kem gönüller aydını sīrācıdur
- 7 Haste olmuş kim gönüller derdine Fethī gerek
Kim tecellā-yı cemāl ol ' āşikuñ ' ilācıdur

11

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Girü ' üd gibi inledüm düziben sāzı sözetdüm
Ne gösterür o perdeler rübābı çeñge düzetdüm

¹⁶⁰ Mısranın vezni bozuktur.¹⁶¹ "Ben Allāhım." (Kasas Sūresi 30. Ayetten iktibastrı.)

- 2 Kim altūn gümüş vü tile yaraşdurdum anı eyle
Zebercet pīrūze dürr ü o la^l ile ne bezetdüm
- 3 Reyāhīn ü o benefşe ki şūsen nīlūfer zanbağ
Veya gül nergis ü haṭmī çiçekler gibi düzetdüm
- 4 Götürür anı ol ilden ki söylenmiş degül dilden
Bu cān bülbüli dost gülden o maḥfī sırrı gözetdüm
- 5 Muşaffā vü mürevvağ ol ne ḳandi uş mükerrerdür
O cān tūṭīsine ma^l nī ḡidasıyçün temīz etdüm
- 6 Ki her bir rengi rengiyle ki bağladum anı eyle
Düzettim naḳşı naḳşıyla ^larūsa şan çehīz etdüm
- 7 Nevā-yı ^luşşāḳa Fethī düzedürken ol āvāzı
^lIrāḳı ḳodı elinden kim āḫiri.....etdüm

12

Mefā^l ilün Mefā^l ilün Fe^l ülün

- 6b 1 Ki feryād uş ki zārum ^lışḳ elinden
Yürüyüben gezerem ^lışḳ elinden
- 2 Özümü eyledüm toprak bu ḫalka
Ayaklarda tozaram ^lışḳ elinden
- 3 Ḳalem aldum elüme vaşf-ı ḫālden
Ki dertlerüm yazaram ^lışḳ elinden
- 4 Şararup uş ḳararuban donaram
Dutuşuban kızaram ^lışḳ elinden
- 5 Ḳanum ḳalmadı ḫall oldı kendüsi
Cürūflerden sızaram ^lışḳ elinden
- 6 Sözi söze münāsīb eyle idüp
O dürr gibi dizerem ^lışḳ elinden
- 7 O baḫre girdi baḫrī oldı Fethī
Ne güherler süzerem ^lışḳ elinden

13

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb dīvāneyem devrān içinde
Gezerem çarhlayın gerdān içinde
- 2 Yanaram ' ışıkla dertle dutuşup
Ki sırrım oldu fāş merdān içinde
- 3 Ne düşdüm bahrī olup bahre taldum
Yürürem la' l (ü) dürdān içinde
- 4 O sırr-ı mahfī hüs-n-i dost gözüme
Ki bülbül gördi şan derdān içinde
- 5 Zihī ' ışık kim münevver Hāq nūridur
Görinür "Şems Ziyā" nürdān içinde
- 6 Gel imdi ' aşıkun sen hāline bak
Ki şevki zevki ol berdān içinde¹⁶²
- 7 Göñülde göz degül Fethī ne vardur
Maķāmı ol Mūsā Tūrdān içinde

14

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 7a 1 Yaralandı yüregüm ' ışık oķından
Ne ğam ğuşşa ölürisem oķından
- 2 Niderin o ton u tayı yā destār
Ki geçdüm dünyenün azı çoķından
- 3 Görem diseñ Hāķı taşra gözetme
Bilürsiñ nefsiñi gör ne yaķından
- 4 Ķo gider şekki şübhi sen nidersin
Gider küfri çıkar anı çıkından
- 5 Tevekkül it ķanā' at eyle hoşdur
Elüñi kesgil ol halkun daķından
- 6 Ki virme nefsiñe ruķşat dürişgil
Başın kes depele gelgil haķından

¹⁶² "Ki sālīkem göñül seyrān içinde" beyitlerin arasına yazılmıştır.

7 İdegör perhîzi nefis ü hevāya
İy Fethî yegdürür acı ٲođından

15

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü seyr ideriken sırra irdüm
O gönlün ٲapısı açıldı girdüm

2 Görindi ol cān u cānān ma' şūđ
Elüm ٲuşuruban kendümi virdüm

3 Tecellî eyledi ol cān u göñle
Ki ol dem yağmaya varımı virdüm

4 Ne ' ağl u fikr ü nefis ü o hevā kim
Ķoyup dostān yaña atdum segirdüm

5 Görindi ol baña benden yakınmış
İçüp ' ışđ(uñ) şarābın andan esirdüm

6 Ne ad u ol ne şan u ' arı cümle
Bularuñ şīşesini ٲaşa şırdum

7 Ķodı Fethî ٲamuyı uşda elden
O bülbül gibi düzdüm güle virdüm

16

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

7b 1 ' Aceb ٲaldum bu ٲarđuñ ben işine
Ki fikre ٲaldum anuñ gerdişine

2 Gice gündüz yıl on iki ayla her dem¹⁶³
Gelür gider bular Ķađ yumışına

3 Uzanur u ٲışalır yazıla ٲış
Hilāli deger ayuñ on beşine

4 Girü tamām olup ğurre görünür
Yetirür ħalkı ol uzun yaşına

¹⁶³ Mısranın vezni bozuk.

- 5 Dutar yayın çeker oğın Melekü 'l-mevt¹⁶⁴
Ecel 'ömre doqınur gör keşine
- 6 Görürüz şüm nef süñ ol hevāsın
Müdām yürürüz anuñ biz dūşına
- 7 Dimezüz Hāq-ı hāvf vardur ki görseñ
Dürişsevüz rızā-yı Hāq işine
- 8 Gelür gider bu hālk birbirince¹⁶⁵
Dimezüz işümüz nedür nişine
- 9 Görüben 'ibreti almaz bu gözler
Çala dünyā şanup baqduq taşına
- 10 Kim anca bunca etdük biz günāhlar
Hevāyu baq o nef süñ ğuruşına
- 11 Helāl hāram dimeyüp anca yedüñ
Hile düzdüñ alışı virişine
- 12 Çanı Hāq emri yā şer' -i Muḥammed
Ki girmez pendı vā' izüñ ğuşına
- 13 Dağı artar o hırşıla mevāsı
Zihī bed-fi' l gör kim cünbişine
- 14 Zihī devlet saña Fetḥī ölürsen
O Hāq u Hāzretle cānuñ aşına
- 15 Gice gündüz yüri düriş 'amel kııl
Ki vaqtüñ yetiše anda hoşına
- 17
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 8a 1 Neden düşdük biz ol Hāqdan āvāre
Ki beñzetdük hūyı hūyı divāre
- 2 Olumaz dünyā işinde dilimüz
Hisābı şeş eyle penc ol çehāre

¹⁶⁴ Mısranın vezni bozuk.

¹⁶⁵ Mısranın vezni bozuk.

- 3 Çarardı gönlümüz ev'oldı zülmet
Dürişdük cehdümüz kim hâş u hâre
- 4 Müdâm o 'işreti söyler dilümüz
Bâğ u bağçe nigârâ vü bahâre
- 5 Yimek içmek bu gönlümüz çapısı
O şöret ü nâm u cehlile 'âre
- 6 Hileler düzedürüz nefsumüz çün
Harâm helâl getürevüz şikâre
- 7 Dimezüz nice vü nice olavuz
Kim âhir uğrasaruz ki o zâre
- 8 Çanı sinle şırâtı ya şorıcı
Elü bağılu yâ ol dergâh-ı vâre
- 9 Çanı cennet yâ o cehennem işi
Zebânîler seni alup uvare
- 10 Görüle hayr (u) şer anda seçile
Mizânda zerre hisâb u şümâre
- 11 Eger hayr ise Hağda devletün var
Vü ger şer ise düşesin o nâre
- 12 Düzetgil bunda ikisin işiñü
Bağup hayrân olasin ol dîdâre
- 13 İde gör 'ameli ol bunda iken
Günâhlardan olu görgil tahâre
- 14 Saña ne çeng ü deff ney ü yâ şeştâ
Nefîr ü yâ dühül yâ ol neğğâre
- 15 Ol hüyıla ki lafdan eyle geçgil
Kim ağıl âhiri itme şeğâre
- 16 Gel imdi inşâfa gel olma mağrûr
Var eyle Fetîhî yüz ağla yâre
- 17 Şerî' at etegini çoma elden
Muğammedden olur saña o çâre

18

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 8b 1 Ne dutmış 'Azrāi' l bir gör elinde ol o'kı yāsın
Urur 'ömrüñ keser başın o t'artıcak o'kıyasın
- 2 Ecel gelür tamām ider o günlerüñ gelür gider
Düriş Qur'ānı al ele ki şimdiden o'kıyasın
- 3 Düriş gaflette yürüme ki geçmesin günüñ eyle
Ne hācet başı yaşduğa k'oduruban o'kıyasın
- 4 Hākuñ ol rahmeti çokdur ki haddi hiç anuñ yokdur
Kişi ne vaşf ide anı diyü böyle o'kıyasın
- 5 Havāle olına gürze düşe tañuga ki ol lerze
Dönersiñ Kūh-ı Elbürze o nefsuñi do'kıyasın
- 6 Buları sen gözedürken kim inşāf itme özüñ
Naşihati virenlere durubanı k'akıyasın
- 7 Gel imdi Fethi sen irden göre durgıl yara'guñı
Cemāl-i dost görine anda ki şād olup şakıyasın

19

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü gün gibi uş 'āleme t'ogdum
Ki süflide iken ol 'arşa a'gdum
- 9a 2 O ma' rifet şehābı oldum uşda
Hayāt yağmuruyam dillere yağdum
- 3 O 'ışk refrefine olup süvār uş
Ki mi' rācı o Hākdandur buna'gdum
- 4 Kim ol " *Qābeqavseyni ev ednā* "
Ol evcādan vü çağlayu ki çağdum
- 5 Ne taldum 'ışkuñ ol ben deñizine
Hāqıkat dürlerin andan ki şa'gdum
- 6 Ne dībāc u muraşsa' lar yā ol t'ac
Ki tezyin eyleyüben anı yı'gdum
- 7 Hāqıki güli gördi Fethi bülbül
Degül ol kızb lāf söz ile şı'gdum

20

Mefā' ilün Fe' ülün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Hāqīkat bülbülyem güle ötmege geldüm
Ayruluq yoq gönülde bire bitmege geldüm
- 2 Hem gülüm hem bülbül hem şāhum vü hem uş kul
İçdüm ' ışq şarabın sırr itmege geldüm
- 3 Geldüm bunda olunam şanma durup eglenem
Ol bekā iklimine girü gitmege geldüm
- 4 Hem şem' üm hem pervāne olmuşam ben dīvāne
' Işq odına düşüben yanup tütmege geldüm
- 5 Neye gerek kāl u kıl gönül olam yaḥūd dil
Kulaq olam şöhbette gönül gütmege geldüm
- 6 Tālib oldum kim uşda Hāq dostların isterem
Anlaruñ kademinde cān eritmege geldüm
- 7 Gönli içinden ol Hāq kim açdı Fethī gözün
Her dem şükür ol Hāqqa uş şükr itmege geldüm

21

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

9b

- 1 Gel iy bülbül dili sen devr ağāz it
Muğannide düzet rāstı ki sāz it
- 2 Getür ' aşığı ' aşkla rakşa girsün
Muḥayyerde maqāmı ser-firāz it
- 3 Düzet ol ma' niler gelsün ki dile
O bī-ma' nīyi dimezem dırāz it
- 4 Sözi söze dürer gibi ki dizdür
O ḥalkalu ma' şūqa gibi nāz it
- 5 Müdellel ü muraşsa' vü müşebbek
Başuña ma' rifet tācın cevāz it
- 6 Degül ol sözleri yusun dilile
Kim andan muhtaşar mevcüz āvāz it
- 7 İy Fethī zerq şāluşluğı koğıl
Gönüller düz demezem rüz namāz it

22

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Neden haber şorarsuñ ma' nī varı
Sīm ü zeri nidersin al güheri
- 2 Çü şarrāfsiñ saña dürler gerekdür
O ziynet getürür göñle sürürü
- 3 Degülsiñ āhene āheng idesin
Kim āhengerdir getürür kömürü
- 4 Yā bu efsāne-i dünyā işine
Ço heft rüz sāl mäh şu āh u zārı
- 5 “Arefetü Rabbehü”yı bilmege sen
“Arefetü nefsehü”da gör zühürü
- 6 Saña baq ol Hakkı sende göresin
Şarābı sākīden iç sen tahürü
- 10a 7 Vücūduñ hilkatinden çıkma Fethī
Hakı sen de gözet bakma aşurı

23

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gel iy şüfi şafâyıla şafā geç
Dimezem hırka vü tacı sökegeç
- 2 Düzetme zerğ ü riyāya sen işüñ
Dürüş ihlāşa zerğa sen fağā geç
- 3 Tevekkül yegdürür ol Hakk yolında
Tevaqqu' etme kimseden bağa geç
- 4 Melāmet olmağı şanma ki horluğ
‘Aşıka ma' şukuñ luḫfi cefā geç
- 5 Özüñ görme şağın didendārlıq üzre¹⁶⁶
Bağ ol balğam boğur ol haḫā geç
- 6 Taḫammül eyle meskenetle işle
Tevāzu' ḫulğ-ı 'azımdür 'aḫā geç

¹⁶⁶ Mısranın vezni bozuk.

7 Şarābı ol ʔahūrı bil ki Fethī
Ki ʕışkđur ʕāşıka ol ʕışk saķa geķ

24

Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün Feʕ ülün

1 Gözüñ açğıl ķarındaş ol ħaberdār
O ʕaķluñı başuña dergelüvar

2 Dürişgil maʕ rifet ħāşıl eyle
Gerek dūrür saña ol āħiri ķār

3 Bilişgil zinde ol ħaķķıla bunda
O cennet mesken olup görinüp zār

4 Şerīʕ at yolını ķomağıl elden
Muħammedden şefāʕ at ire dindār

5 Getürme gönlüñe şek ü o şübhe
Nifāķ ehli degülsin itme ezķār

6 O yaķinüñ yaķin eyle ki Ĥaķķa
Olur müʕmin olanda şıdķ u iķrār

7 Dilüñden tevĥīdi ķomağıl Fethī¹⁶⁷
Mükerrer ķand olar ķaynatsa tekrār

25

Fāʕ ilātün Fāʕ ilātün Fāʕ ilātün Fāʕ ilün

10b

1 Gelberi ʔālib-i Ĥaķsañ ʔal o ʕışķ deryāsına
Berr ü baĥr o muĥitdür ġarb u şarķ deryāsına

2 Nefs ü hevā vü şeyāʔin baġr u bendin durma kes
Zühd ü taķvāyla düriş sen gir oķıla yāsına

3 Ķıl tevekkül Ĥaķķa sen ħalķdan tevaķķüʕ itmegil
Rāziķ u Rezzāķ oldur baķ o kibriyāsına

4 ʔüṭiye şol ķand gerekdür kim ķamişdan söyleye
ʕĀrifüñ ne ihtiyācı var sazāķ buryāsına

5 Ķünki sen ʕāşıķ iseñ ol maʕ şūķa yolında yaş
Terki ħoşđur ki şaķın sen ġirme anuñ yasına

¹⁶⁷ Mısranın vezni bozuk.

6 Ger firāk u ḥasret ü ol şol görine derd-i yār
 ʿĀşık-ı dil ḥaste olup kim düşer giryāsına

7 Ger tecellī eyleye dost ḥaste-dil Fethīye hoş
 Zihī sultān Maḥmūduñ gör ʿizzet-i āyāsına

26

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Düşmişem bir derde ben kim ne ola dermānına
 Kim yanup dutuşdum eyle bilmezem dermānına

11a

2 Dertdürür derd dertlünüñ ol derdine dermān olan
 Dertlü olanlar irer ol derdine dermānına

3 ʿĀşıkūñ ol dertdürür ki kim içinden ḳanayan
 Cehd idüp sürüp yetürür irgürür dermānına

4 Şol ki anda yokdur ol ʿışk mübtelā ḳalmışdurur
 Kim nola bī-cān u tenüñ derdine dermānına

5 ʿĀşık ol maʿ şūḳ yolında çekdügi cevr ü cefā
 Şanmañuz ḳahrıdurur ol luḫfidur dermānına

6 Derd-i bī-derd olanlar ne bilür derd ḳadrini¹⁶⁸
 Derd anuñ derdi degüldür bile ol dermānını

7 Derde sen düşdüñse Fethī derdüñe dermān olur
 Derd ḳazan dertdür saña ol derdüñüñ dermānına

27

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1 Egerçi dertdürür derd ʿāşika derd
 Ki bilmez ḳadrin anuñ degme ol merd

2 O ʿışk ʿāşıkla maʿ şūḳ arasında
 Degül bilse anı ʿaḳl ıssı ḫıred

3 Velīkī şūreti tefsir ider ʿışk
 Ki rengin gösterir tebdīl ol lād

4 Ki mümtāz eyler anı cümlesinden
 Boşalur varlığından ḫolar ol ferd

¹⁶⁸ Mısranın vezni bozuk.

- 5 O ‘āşık ma‘ şūka bulduğı vaḥdet
Degül lu‘ b u o şadrenc işi yā nerd
- 6 Bulan ol ma‘ den-i gevher kânını
‘ Aḳıḳ-i ḥārı mihre etmez ol çerd
- 7 Olar kim Ḥaḳḳıla vuşlat bulupdur
Ḳabūliyyet bulan olur mı ol red
- 8 O bülbülün hemīşe zikri virdi
Temennā Ḥaḳdan oldur göre ol verd
- 9 O vuşlatı bulanlar buldı dertle
Ne bilsün Fethī derd ḳadrin şu nāmerd
- 28
Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün
- 11b 1 Ger sen eger ‘āşık iseñ ḳalma şaḳın cāna ḳana
Minneddürür bilürsiñ ma‘ şūka o cāna ḳana
- 2 Şanma şaḳın kim cevrini ḳahrı deyüp dalcanasın
Ol zehrise luṭfdurur sen ḳan aña ḳana ḳana
- 3 Cümle varuñuñ terkin urşa ki ne uçmaḳ ne o ḥūr
Pāk eylegil cismün özüñ ḡusl idüben yayḳana¹⁶⁹
- 4 Zühdile ol taḳvāña sen tekiye ḳılup itme ḡurūr
Redd olur ol iblīs gibi şöhretle eyle ḳaḳana
- 5 Ḥilmile sen söyle sözi ḳoḡıl eyüyi yavuzı
Ḥaḳ raḫmetin kılmaz aña kim şol ḡöñüller yıḳana
- 6 Tuṭḡıl öḡüt sen uludan himmet gerekse velīden
Kim nesne degmez olara durup ıraḳdan baḳana
- 7 Zinhār Fethī key şaḳın kim duruban sen boşmaḡıl
Söḡüp döḡüp senün aduñ kim delü deyüp daḳana

¹⁶⁹ Mısranın vezni bozuk.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 12a
- 1 Yāre ben cān virmege müştākum ol cānāneye
Dost için harc olmayan cān ne gerek cānā neye
 - 2 Çünkü dostdur dü cihānda istenen ol kim murād
Kim degül ne var eyler 'āşık ol yana neye
 - 3 Yu arıd göñlüñ evini terk-i dünyā olıgör
Ol şaçalından geçe ne ihtiyāc şāne neye
 - 4 İş bu varumuñ varı ol cān u dilden ğayrı yok
Anları kıldum revān uş bilmezem kıana neye
 - 5 Olmuşam dīvāne ben mest eyle kim hayrān olup
İhtiyācı yok bu cānuñ vā' iz-i dānā neye
 - 6 'Āşıkuñ ma' şūqdan ayru kim temennāsı nedür
'İzz ü cāh evlād ü māl u mülk o hāna neye
 - 7 Fethī sen bu halkı koğıl nefsüñe inşāf vir
Kim ne hācet söyleyesin merd ü o zene neye

30

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Bugün ğarķ olmış (o)hayret içinde
'Acāyip görürem 'ibret içinde
- 2 Nitekim cem' idem 'aqlum dirilmez
İşüm gücüm müdām fikret içinde
- 3 Dilerem vaşlına irem o yārüñ
Dünüm günüm geçer hasret içinde
- 4 Zihī müşkil degül mi cānı cāna
Kim irmeye kıala firķat içinde
- 5 'Aceb bu göñ(ü)le göze hiçāb ne
İraķ gör ne yakīn gurbet içinde
- 6 Gice gündüz bu gözlerüm döker yaş
Karası ağı ol hasret içinde
- 7 Nice bir şabr idem yok mı kararı
Günüm geçdi yā Rabb ğayret içinde

8 Dirîgâ kim ne kılam aña tebdîr
Ki kaldum eyle ol mekret içinde

9 Bu Fethî bilmez ol nola ki çâre
Ki kaldı eyle ol keşret içinde

31

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

12b

1 Girü meclîse uş güller dizetdüm
O tahtı tâcı şâhâ ne uzatdum

2 O ma' rifet halhâsını yayup¹⁷⁰
Dibâcı sündüs istebrâk düzetdüm

3 Ne cevherler ki la' li yâkûtdur
Teberrükçün anı bir bir bezetdüm

4 Yâ dürlü dürlü o kuşlar nevâsın
Tûfî bülbülîn ötüp sâz etdüm

5 Yâ hüsn-i hulķı gökçek ma' şûkadur
Şîve-yi ma' nîde eyle nâz etdüm

6 Hişâruñ perdelerin seyr idüben
Hüseynîde maķâmı sâz söz etdüm

7 Görüñ Fethî o ' ışķ burâğına
Binüp mi' râca dosta pervâz etdüm

32

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâstün Fâ' ilün

1 Bârekallâh şol cemâlüñ hüsninüñ envârına
Cân u dil yağma yolına daķı ne var varına

2 Ben ki bendeyem o şâha berk bende düşmişem
Talmışam ' ışķ baķrına kim uğradum şehvârına

3 Kim ne dil itsün beyân ol küllî şey' hem muķt
' Aķl anı idrâk idemez naķl ü fehm ü varına

4 Çün göründi gözlere ol dilber-i hüsn-i bedî'
Kim talâķ virdi cihânuñ uşda her ne varına

¹⁷⁰ Mısranın vezni bozuk.

- 5 Māh u sāl u heft ü rüz u ‘ aşıka bu ne hisāb
Ol şümārına degüldük devrine devvārına
- 6 ‘ Ārif olanlar o Hāqdan ğayrı itmez kabūl
Fāhr idinmez aṭ u ṭon u ol libās şalvārına
- 13a 7 Fethīye çünki tecellī eyledi ol pādişāh
Kim ğuşşa-i dünyānuñ ol yoğına vü varına
- 33
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Her gice tā subḥ olunca gözlerüm giryān olur
Kim yanup düter yüregüm cigerüm büryān olur
- 2 Kim düşeli göñlüme sevdāsı dostun gezerem
Arturur ğavğāsını ‘ ışk cān u ten ‘ üryān olur
- 3 Ger tecellā eyleye dost ‘ aşıkuñ ol göñline
Ol görinen cümle aña kim dīdār her yān olur
- 4 Kimdürür her milleti Hāqdan cezādur ol diyen
Türk ü Rüm u ol ‘ Arāb hem ‘ Acem ü Süryān olur
- 5 Kimisi yermek gerekmez kimde ne var kim bile
Ol göñülleri yıkanıñ göñli ağrıyan olur
- 6 Şanma sen kim Hāq murādın kimseye ol virmeye
Kem olan dil ol şikeste ‘ acz-i zāryān olur
- 7 Fethī ol ‘ ārif olanlar bildi o Hāq varlığın
Her raḳam ideni şanma yāḥū kārīyān olur
- 8 Şol şikeste kalbe Fethī dost tecellī itmeye
Nağme vü ger..... tīmārı ferfiyān olur
- 9 Şer şatan ḥalka o Fethī kim özindür anuñ
Şanmasun aña ki ḳala belki ḥaberyān olur
- 34
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Her gice tā şubḥ olunca gözlerüm yılduz şayar
Gör şafaḳ ḥamr nite baḳ eyle kim ḳana boyar
- 2 ‘ Āşık olan ol cemāl-i ḥüsni kim görmeğlige
Cümle varından geçüben cān u başa ol ḳıyar

- 3 Va' de nedür 'āşıkā o ma' şūkı görmeğlige
Kim bugün yarın dimez ol yarına o kim göyer
- 4 Müdde' inüñ ol sözine 'āşık olan söz dimez
Kim dimezler merd aña kim ta' na taşından kıyar
- 5 Ger cefā vü cev̄r ola ol 'āşıkā minnetdürür
Ol cefā dimez ki cev̄re 'āşık olan ol doyar
- 6 Cāna cānān isteyenler aña şöhret ne gerek
Ne qabā şābā aña vü ton u destār mı geyer
- 7 Fethī ol şöhret ü nāmuñ küllisinden kim geçüp
'Āruñ uşda şışesini ol vurup taşā şıyar

35

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

13b

- 1 Girü gönül revān oldu o yāre
Oña o Ka' bedür hoşdur ziyāre
- 2 Anı ol isteyenler oldu berī
İdindi varlığından oldu tahāre
- 3 Ne havfı var ne hod taleb kıılır ol
Ne cennetdür umu ne havf-ı nāre
- 4 ' Aceb midür kişi Manşūr olsa
Ene 'l-ħağ deyüben çekilse dāre
- 5 ' Āşık Mecnūn u ma' şūğdur o Leylī
Ki söylenür bular şehr ü diyāre
- 6 Zihī 'āşık ki nideyüm o Mecnūn
O mū-yı ma' şūka cāna qapara
- 7 Ĥarābat ehli oldu uşda Fethī
Melāmet gönleğın alup geyere

36

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Uş bugün meydāna geldüm cāna başā kıymağa
Māl u mülk ü sīm ü zer ü nedür anı saymağa
- 2 ' Āşık olan ma' şūkun her dem cemālin ister ol

- Ol teferrüc-gāh olmaz kim baķuban oymaĝa
- 3 Ol tecellādan ki   aŗık mest olup ĥayrān olur
Girü vaŗlıdur   ilācı ol ĥumārın aymaĝa
- 4 Getürür gülüñ cemāli bülbüli Őevķe eyle kim
Baŗlar ol medĥile durup kim ķanādın yaymaĝa
- 5 Kim nedür ol aŗık olan dünyāyı baŗdan baŗa
Genc-i Kārūnla Őeddād mālına ol baymaĝa
- 6 Kimdürür kim nefis ü hevā meŗĝülinden geçmeye
Himmetini ol dutupdur dīve ĝüle uymaĝa
- 7 Fethī ger sen merd (ü) rāstsañ ĝör   arifler Őoĥbetin
Sözleri beñzer bularuñ bal u yaĝ u ķaymaĝa
- 37
Mefā  ilün Mefā  ilün Fe  ülün
- 14a 1 İŗüm ĝücüm müdām fikret içinde
Bu dünyā oĥtolu   ibret içinde
- 2 Baķuban ĝörürem dürlü   acāyib
Ne söylensün Ĥaķķuñ ĥikmet içinde
- 3 Zihī naķķāŗ dürlü rengile reng
Yaraŗdurmıŗ anı ķudret içinde
- 4 Gelür gider bu ĥalk öñi Őoñına
Bilinmez ķaldık uŗ ĥayret içinde
- 5 Ölüm vardur bilürüz uŗ gelüser
O sinle Şoricı nefret içinde
- 6 Bu dünyā meyini eyle aŗaduķ
Ne gelsüñ   aķlumuz sekret içinde
- 7 Kānı inŗāf ol dīn ü diyānet
Olur mı kibrile Şöhret içinde
- 8 Ki   acībile baĥl olsam yā ĥiddet
Maķāmı ol düzaĥ-ı ĥarket içinde
- 9 Gerekse dostıla vuŗlat iy Fethī
ŗaķın ķalma sen o keŗret içinde

38

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü söz söylemege dile geldüm
O bülbül gibi öte güle geldüm
- 2 Yine yanmışam ben o ' ışık micmerinde
Ki ' anber ' üdlayın uş dütegeldüm
- 3 Güneşleyin o burclar seyrin idüp
Issıda atlanup ol dutageldüm
- 4 Tüñleyin kim ol kafeş içinde
O şand-i ma' rifete şutageldüm
- 5 Ki Haşdur ol yakın Haşdur bilürem
Ki pütperest degülem püta geldüm
- 6 Benem bir gül o Haş gülistānında
' Āşıklar yılmağa bitegeldüm
- 7 İçmişem ben ol ' aşkuñ şarābın
Sākiden zevrakı uş dutageldüm
- 8 O yetmiş biñ hicābdan taşra gelüp
Ki bu cism (ü) cānı büyütegeldüm
- 9 O hüsn-i Zühre göründüm ki dostdan
Yetişdüm ' ışık Hārūt Mārūta geldüm
- 10 Hıtā-yı Çin ü Māçinüñ elinden
O misk-i nāfi kim şata geldüm
- 11 Rızā-yı Haş dileyü geldi Fethī
Ki şanmañ la' l (ü) dürr (ü) yāķūta geldüm

39

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 14b
- 1 Yine tuħfe getürdüm armağana
Sözüm gerçekdürür degül lağāna
 - 2 İşidene o dem şarab getürür
Nite muşrib duta çeng ü çegāne
 - 3 Kim eyler ma' rifet yolında anı
Şu Rüstem gibi şir ü o kağana

4 O ma' nī añlamaqda eyle eyler
Gözedür o bilür şāhbāz toĝana

5 O sözler kim denülür cezb ü şīrīn
Ki beñzemez qand ü bal ü yaĝana

6 Ki perverde müferreḥ gibi eyle
O şādīden feraḥ tilüp oĝana

7 Yā ol seḥer yeli gibi esicek
Sürür virür çemen gül ergūvana

8 Ne ḥoşdur semenle temre dūş olsa
Devr olunsa devā yā qaluĝana

9 Olur ḥoş ḥāfī sünbül görse temre
Yāḥūd Dāve urursa qaluĝana

10 Ki her kişinüñ ol var bir ĝıdāsı
Kimi şekerle bal kimi soĝana

11 Bugün Fethī kim ol ' ışq meclisinde
Ki geldi neyleyin uşda fīĝāna

12 Eger zühre dutup çengin dūrişe
O yañılup götürmeye mūĝāna

40

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Görmişem ben bir cemāli ḥüsnünüñ mānendi yoq
Kim virür berq dü cihāna eyle kim tābende yoq

2 Devri bu devvār olalı bu cihāna gelmedi
' Āşık-ı dil eyle ḥaste şöyle kim tābende yoq

3 Eyle kim dilber o dilber bir daḥı dilber degül
Kim anuñ zātı münezzeh ol zamān mekānda yoq

4 Baḥrī olup taldum yine ben ' ışkuñ ol deryāsına
Kim ne gühere dūş oldum baḥrī ol ' ummānda yoq

5 Kim ne sultāndur o sultān saltanat küllī anuñ
Hem aña beñzer ki sultān kim dise sultānda yoq

6 Gör ne ma' şūqdur o ma' şūq cāna ol cān cāndurur

Ancılayın bir dağı cān cāna o cānānda yoḡ

7 Fethī bu bīçāre gibi ‘ ışḡ odına yanmış o
Kim anuñ derdi gibi derd şeyḡ o civānda yoḡ

41

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 15a
- 1 Görmişem ben bir cemāli ḡüsni anuñ müntehā
Kim nice vaşf etsün anı şerḡine yoḡ intihā
- 2 Ḥoş şadā etdi ki ‘ ışḡdan cān u gönül elinde
Götürüp yüzden niḡābın didi ki o ittihā
- 3 Kim nice şabr ide gönül ol nigāra irmeye
Ger olur oddan deñizler ‘ ışḡdur aña küştehā
- 4 Ol cemālūñ kim kemāli mest ü ḡayrān eyledi
ḡayrı sürdi gönülden ḡalmadı hiç iştiḡā
- 5 ‘ Āşıḡuñ ol ma‘ şūḡa ḡarşusına eylese nāz
Vaşlına cān virür anuñ göymez aña lettehā
- 6 Ger tecellā eyleye ma‘ şūḡa kim ol ‘ āşıḡa
Gör ne vechi şaḡ u şolla biş biş fevḡ-ı taḡtehā
- 7 Fethī ol ‘ ışḡ meşakḡātini kim ḡomış ḡalbūñde Ḥaḡ
Kim ne baḡtu virür ol gör nāz u nūr u “zeytuhā”¹⁷¹

42

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gel beri sen ‘ ārifiseñ şol ḡabā destārına
Gey şarın şāl u ‘ abā vü girme sen astārına
- 2 Yu arıt ḡalbiñi sen kim eyle şāfi eylegil
Ḥırḡa vü tāc idingil ol teng settārına
- 3 Kim tevekkül idübeni tevbeni elden ḡoma

¹⁷¹ “ *Allāhu nūrus semāvāti vel ard(ardı), mese lu nūriḡi ke mişḡkātın fiḡā mısḡbāhun, el mısḡbāhu fi zucācetin, ez zucācetu ke ennehā kevkebun durriyyun, yūkadu min şeceratin mubāraketin zeytūnetin lâ şarkīyyetin ve lâ garbiyyetin, yekādu zeytuhā yudfu ve lev lem temseshu nār(nārun), nūrun alā nūr(nūrin), yehdillāhu li nūriḡi men yeşāu, ve yadribullāhul emsāle lin nāsı, vallāhu bi kulli şey’in alīm(alīmun).*” “Allah, göklerin ve yerin nuru’dur. O’nun nuru, içinde misbah (lâmba) bulunan kandil (ışık saçan bir kaynak) gibidir. Misbah, sırça (cam) içindedir. Sırça (cam), inci gibi (parlayan) yıldız gibidir. Doğuda ve batıda bulunmayan mübarek bir ağacın yağından yakılır. Onun yağı, ona ateş değmese de kendi kendine ışık verir. Nur üzerine nurdur. Allah dilediğini nuruna hidayet eder (ulaştırır). Ve Allah, insanlara örnekler verir. Ve Allah, herşeyi en iyi bilendir.” (Nūr Sūresi 24/35)

Setr iden ʿ aybları oldur ğayrı yoĝ settârına

- 4 Dut elini mürşidüñ sen kim yetürü ol Hâĝĝa
Terbiyet bul himmetile ol ki ħalb üstâdına
- 5 Zühd idüp şalüşluk itme şıdkı elden ħomaĝıl
Hâĝ nazâr taşına degül bil içi astârına
- 6 Zâhirin ol düzmegile kişi şüfi olamaz
Kim nice şüfi diyeler içi ħalb üstâdına
- 7 Fethî şunlar kim nifâĝla ol ħadem başdı yola
Eyle kim tekrâr yorşañ şanma biñ taşarına

43

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Ne ʿ aceb ħâlüm mükedder kim şafâya irmedi
Eyle kim bu ħaste göñlüm kim şifâya irmedi
- 2 Bunca kim cevr ü cefâ kim görürem ki ħaddi yoĝ
Uş dükenmez nice dertdür cân vefâya irmedi
- 15b 3 Keşret içre ħaldı göñlüm şevĝ ü zevĝi bulmadum
Varduĝunca artdı şıĝlet ol ħafâya irmedi
- 4 Ne ħadar ħıldumsa zühd ü taĝvâ vü şâlâĝıla
Olmadı Hâĝdan ĝüşâyış kim kifâya irmedi
- 5 Cedd ü cehdüñ işşısı ne çün naşîb ol olmadı
Çün ezel devlet degül seyr-i ħifâya irmedi
- 6 Şerrile ħayr cümlesi ol Hâzreti Hâĝĝuñdurur
Her ne bildi iş bu sırrı ol cefâya irmedi
- 7 Fethî her kim ol şeriʿ at etegini dutmaya
Kim şefâʿ atden o maĝrüm Muştafâya irmedi

44

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün

- 1 Gel iy maĝrür dünyâya görüp yürümeĝilsine
Neden ĝarra olasun sen degül ki sen ki nesine

- 2 Kim aldı dünyādan ol dād yürürsin eyle ki sen şād
Kanı Kārūn u ol Şeddād girersin ‘ākıbet sine
- 3 Yā Süleymān u Zü’l-ķarneyn Ferīdūn berr ü baħrin
Muħammed şāhı ögüneyin daħı ğayrı o pesine
- 4 Yā ol Fir‘avn u Nemrūda Ebū Cehlī ki merdūda
Ne uğramış bular görüñ ölümüñ ol acısına
- 5 Saña yetmez mi bu ‘ibret durup itmez misin fikret
Ölüm şunmışdurur göre oķına baķ o yāsına
- 6 Saña ne oynamak gülmek işüñ ol inşāfa gelmek
Düriş ol kalbünüñ arıd o jeng ile ki pāsına
- 7 Ecel yaķındurur bilgil ‘amel yarağını görgil
Yaķındurur ecel andan gözüñ ağ u ķarasına
- 8 Kişiye ne o taħt u tāc yā dirmek bāc u ol hārāc
Urulmadı bu dünyānuñ beķā için ‘asāsına
- 9 Saña dirim ki sen itme ķolayuna ki sekretme
Kim uğrarsın nā-gehānī Ĥaķķuñ ol sen ķazāsına
- 10 Şerī‘ at bendini yıķma şaķıñıl yoldan çıķma¹⁷²
.....
- 11 Ĥaķķa bundayiken düriş emrine muķī‘ olğıl
Ol emrine muķī‘ olan irer Ĥaķķuñ rızāsına
- 12 Ĥilāfını ideriseñ ķolayuña gideriseñ
Ol ‘ākıbet göresin sen yetişesin ğinesine
- 16a 13 Gör nider yaķın olsun nekīr münķir gele
Ĥüsn-i cevāb ķādir olmazsa yapuşalar yaķasına
- 14 Eger ğayr u eger şerdür ki eyle ğaşr ğüninde
Bulısar her kişi neyse ol etdüği cezāsını
- 15 Gel imdi Fethī sen bundan ğazz alduñsa ğoşdur
Bu ķıřřadan saña ğışşe o mevtüñ gir ğazāsına
- 16 Gerekdür dutsañ ‘ibret saña ne ‘izzet ü ğürmet
Ki mevtdür āħiri ol mevt bu dünyā ne şādūsına

¹⁷² Beytin devamı metinde çıkmamıştır.

45

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yine taldum uşda görüñ hayrete
Gözlerüm baqdı vü qaldı ' ibrete
- 2 Görürem cihān içi ol toptolu
Varlıgıla kim düşündüm fikrete
- 3 İşlenen cümle anuñ işiyimiş
Eyle kim fermān o dost kudrete
- 4 Taqdır itmiş her birine bir işi
Kimi vaşla kimini ol hasrete
- 5 Kimi mün' im kimi mücrim kimi o ehl-i şalāh¹⁷³
Kimi müflīs kimi durmuş ilüñ şirrete
- 6 Kimi ' aşık kimi o ma' şūq olup
Ma' şūkuñ nāzdur işi ' aşık düşmiş sekrete¹⁷⁴
- 7 Kimi ' ālim kimi cāhildür yürür
' Ālime fazl cāhil işi mekrete
- 8 Kimi münkir ü münāfiq kimi şirk ü küfrile
Ol münāfiq kim nifāqda kāfirüñ ħod küfrete¹⁷⁵
- 9 Kimi dünyāya gönül o bağlamış
Kimi durmuş durişür ol āḫrete
- 10 Kimi zālim kimi mazlüm bendeler
Zālim işi mazlüm üzre cür'ete
- 11 Zālim işi dāimā zulme durur
Mazlüm olanlar düşerler nefrete
- 12 Fethī görüñ ne yaqın boldı Haqqa
Ol yaqın olan ne düşsün hicrete

¹⁷³ Beytin vezni bozuk.

¹⁷⁴ Mısranın vezni bozuk.

¹⁷⁵ Şair bu beyitte aynı bahrin bir tef' ile daha uzun olan kalıbını kullanmıştır.

46

Mefâilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 16b
- 1 Taşırdı yine uşda ' ışk deñizin
Ne buldı cān (u) dil anda tañızın
 - 2 Kim ol müşkilleri eyledi ol hāl
Göründi t̄alib olana geñizin
 - 3 Giderür guşşayı ol dem kişiden
Ki rü-yı hānde kıılır ol beñizin
 - 4 Ki pervāz etdürür cān u gönüle
İrür ' arşa geçer gönül sekizin
 - 5 Şevr ne tādān şerāya tā varınca
Yeri götüren balıgıla öküzin
 - 6 Cemī' i ol vücūduñdadur ol baq
Güneş gibi vücūduñı çekizin
 - 7 Direm Fethī saña ger t̄alib iseñ
Vücūduñda o Hāq kes ğayr ikizin

47 (MEŞNEVĪ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Uş yine dilden cevābı gör nider
Ĝafletüñ panbuğı gūşışden gider
- 2 Kim bize bu ' ömr uş sermāyedür
Ma' rifet kim eyle genc ü māyedür
- 3 Kim bilevüz bulavuz ol ma' deni
Hoş güherler getürevüz ma' deni
- 4 Tūṭiler gibi durup söyleyelüm
Cān dimāğın qandla toylayalum
- 5 Biñelüm seyrān için ' ışk atına
Mi' rāca kim ol Hāqkuñ hāzretine
- 6 Hācılar gibi tavāfa duralum
Ka' bedür cāna cemālin görelüm
- 7 Kim felekde ol melekler tuymasun
Kim baqup cān ol dīdāra toymasun

- 8 Dile ele kim taşarrûf anda yok
Lâ-Ĥağ olur ma' şûka ol mesbûk
- 9 Kim varup yetür bir gir vaĥdete
' Āşık u ma' şûk bize ' ışk yete
- 10 Zihî ma' den ol ki ma' den kânıdur
Kim ne görsün ancılayın k'anıdur
- 11 Diyelüm işidelüm söyleyelüm
Müşkili eyle ki hall eyleyelüm
- 12 İdelüm tavüşlayın cevlan yine
Ĥoş teferrücdür görüp diñleyene
- 13 Ötelüm bülbülleyin ol nevâda
Cümle kuşlar olmuş avlayu dada
- 17a 14 Biline ol “*men 'arefe nefsehû*”
Añlana “*feğad 'arefe rabbehû*”
- 15 Saña bilmekdür ki Ĥağğı bilesin
Nefsini sen bil ki Ĥağğı bulasın
- 16 Kim neye geldüñ bilür misin neye
Ĥazretinden sen bu fenâ dünyeye
- 17 Bu degül kim sen yeyüp içmek için
Yâ tamu ĥavfı yâ uçmağ için
- 18 Sen gerekdür cümlesinden geçesin
Nefsile Ĥağğıñ işini seçesin
- 19 Anda vaşl idüñ ger vaşl olmağa
Ki düriş bunda sen anı bulmağa
- 20 Ebedî senüñ cânüñ ol ölmeye
' Azrâ'il cânüñı dağı almaya
- 21 Ne ġam u ġuşsa saña kim bilesin
Mağşüduñı bunda iken bulasın
- 22 İş bu sözler işidene uş yeter
Almayandur sözi ĥayvândan beter

23 Bu degül kim tamu uçmağ için
Yâhüd uçmağda hürî kucmağ için

48

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Girü ' ışk deñizine gör ne taldum
Getürdüm dürleri ben andan aldum

2 Kim içdüm andan ol âb-ı hayâtı
Señlügüm gidübeni uş sağladum

3 O ' ışkdurur içmeden eyleyen mevc
Kim andandur bilüñ benüm çağladum

4 Ki mürdeyidi cānum ğaflet içre
Olup zinde vü andan ben ulaldum

5 Yetüşdürdi beni dost cemāline
Görüp bülbülleyin hoş dile geldüm

6 Xamu endişelerüm uş birikdi
O dostdan ğayrısını arda şaldum

7 Boşaldı cümle varlık uşda içden
Ki der Hâk varlığıyla Fethî taldum

49

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

17b

1 Elüme sâz aldum söz iderem
Bu sözi sâza uşda düz iderem

2 Düzetdüm perdelerin aldum ele
O çengüñ arkasın kim göz iderem

3 O şeştâ vü ki kanūnla āhenüñ
Def ü neyi bulara yüz iderem

4 Maķām-ı ol ' acemde seyrin idüp
Hicāzdan geçüben nevrüz iderem

5 Būselik peste nīgārda terennüm
Kim āhengini dil-efrüz iderem

6 O ' ışk meclīsini kıldum āreste
Kim ehl-i dilleri ben göz iderem

7 Erenler himmetinde uşda Fethî
Ki beytleri düzüben uz iderem

50

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 O bilmek didüğüm bilmek degülmüş
Ki bildüğüm işüm ol yañlış işmiş

2 Ne bilmek anı bilmek ki bilmek
Degül āsān bilmek düşvār imiş

3 Anı bildüm diyenler yañılurlar
Kişinüñ bilmede ' aczi var imiş

4 Meger ki andan ola bildüre ol
Tecellādan aña ol gerek imiş

5 Bize farz u vācib anı bilmek
Göñülde fikr o dil zākir imiş

6 Gerekdür bize andan ki korkmaq
Hemān korkmaq dağı ol görmek imiş

7 Her işde Fethî Hakkı gör aña der
Hemān görmek ol añmaqdur gerekmiş

51

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Me' fāilün

1 Bugün meyhāneden sermest olmada cām dutageldüm
Yer öpdüm ol şāha qarşu belī andan dū-tā geldüm

18a

2 Güneşleyin kim atlanup ıssıda burcları geçdüm
Ki taldum ' ışk baħrına cānıla ol hūta geldüm

3 Degülem māl u mülk ıssı aña nedür göñül virem
O pütperest gibi dünyā tapan için büte geldüm

4 Ezelden evveliyin dostla o qavl ü ' ahd etmişem
Şerī' ati tarīkate haqīkate qatageldüm

5 Kim ol Quds ilinüñ bugün gülistānı tūfisiyem
O ma' rifet qandine ki söyleyü qutageldüm

6 Görindi dost gülistānı bu gözlerüme o qarşu

Ki geñsüz dile gelüben bülbül gibi ötegeldüm

7 Erenler nazār irdi bu Fethīye degül ğayrı
Deründan ol sözi söyler ki beytleri çatageldüm

52

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Benüm ol mest ki uş mestāne geldüm
Ki bülbülem gül ü bostāne geldüm

2 Degülem ol nifāķ ehli dirülem
Ezelī 'āşığı dostāne geldüm

3 Niçün kalam ben ol dostuñ yolından
Ki tālibem belī çüstāne geldüm

4 Dögülürsem sögülürsem baña ne
Melāmet taşına rāstāne geldüm

18b 5 O cevriye cefā çekmek 'āşığa
Kim ol erkāna ben mestāne geldüm

6 Ki şanmañ ki yüz döndürürem andan
Bu yolda pes niçün süstāne geldüm

7 Bu Fethīnüñ o kışşasını görüñ
Dilinde dost oķur dostāne geldüm

53

Mefāilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü raķs içün uş girdüm semā' a
Nidā-yı dost yetişecek semā' a

2 Tağıldı gitti uşda eyle ünüm
Ki fikr ü 'aķl gelmez içtimā' a

- 3 Tecellî eyledi cânâ o hüsni
Görindi pertevinden parlamaya
- 4 Çaldı cân u gönül 'ışığına anuñ
Ne gelsün hürî cennet ol tamâ' a
- 5 O külliden berî oldı bu gönüm
O Hağdan ğayrı dilümüz cimâ' a
- 6 Gerekmez vâ' ız ü zâhid sözini
Ki verem güşümü ol istimâ' a
- 7 Ne tâc u taht ne ol heft eķālîm
Bu Fethî eylemişdür uş kıomağa

54

Mefâ' ilün Mefâilün Fe' ülün

- 1 Girü çağladum uş deryāya döndüm
Ki bir kıatre idüm deryāya döndüm
- 2 Ne kıatre kim o deryā-yı ki 'ummān
Ki o kıabeķavseyñ ki yāya döndüm
- 3 Kıarañu gönüller aydını için
Ufuğdan toğmış ol bedr aya döndüm
- 4 Müşerref itmeğe 'ışık meclisini
Ki sâzı sözde ben ol nāya döndüm
- 5 Kıanâ' at eyledüm kendü hālüme
O iflâsum gidüben baya döndüm
- 6 Ki mi' râc eyledüm Hağ ğazretine
Rāyet ü Rabbi ben o ğāya döndüm
- 7 O nefsum puldan etdüm şikeste
Yumaşanup kim ol kıāleye döndüm
- 19a 8 Açıldı Fethîñüñ eyle ki kıalbi
"Ziyā-yı Şems" görüp "Duğāya"¹⁷⁶döndüm

¹⁷⁶ Şems, Kuran-ı Kerim'in 91. Suresi; Dühâ Kuran-ı Kerim'in 93. Suresidir.

55

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Görün dilber yüzinden açdı nīķāb
Yetişdi gözlerümüze kim uş tāb
- 2 Girü gicemüz gündüz oldu görüñ
Götürildi kalmadı eyle ol hāb
- 3 Yetişdi eyle ki ' ışķ-ı haķīķī
Gidüp şeyhet vücūdı etdi şebāb
- 4 Kim eyle virdi gönle kim ol zevķ
Degül çeng ü def ü ney eyle rübāb
- 5 Zihī meclis o vaħdet meclisidür
O sākī ma' şūķa ' ışķ oldu şarāb
- 6 Diriĝa kim buña ol irmeyenler
Saçınsın başına dostıla türāb
- 7 Bilür Fethī olar kim bu haberden
Didi Haķ "fā' tebir yā ūlīle 'l-bāb"¹⁷⁷

56

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Neye gerek saña gümān qarındaş
Nifāķdan geç sen olĝıl şıdķa dındaş
- 2 Yüri izle ulular yönini sen
Kim öğüt al gerek saña o penddaş
- 3 Gerek kim bulara sen ulaşasın
İdineler seni maķbül yoldaş

¹⁷⁷ "Kalb gözü açıklar bakınız." Ulü'l ebsār tamlaması , Kuran'da daha çok ibret kelimesinden sonra geçer. (Al-i İmrān 3/13), (Nūr 24/44), (Haşr 59/2) İbret olup bitenlerden ders alma , öğüt edinme, ders alma için dikkatli bakma gibi anlamlara geldiği için "fā' tebirü" yerine ulü'l- ebsārdan önce ,aynı anlamda, Kur'anda çok geçen (Al-i İmrān 3/137), (En'ām 6/11) , (A'rāf 7/86) "fa'nzürü" kullanılmıştır. Yüce Tanrı kainatta olup bitenlerden kullarının ders almalarını, durumlarını düzeltmelerini ister, "ulü'l –ebsār" , "ulü'l elbāb" tabirleriyle , kalb gözü açık olanları , akıl ve basiret sahiplerini uyarır." [Mehmet YILMAZ, *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözcükler (Ansiklopedik Sözlük)*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992, s. 50]

- 4 Açıla ol derūnda saña esrār
Haberdār olasın ol hāle hāldaş
- 5 Geçe barmağuña hātemi nīgīn
Süleymānlık dege ol ‘ ilme pādaş
- 6 Beri gel ma‘ rifet sen hāşılın it
Çatında ma‘ rifetüñ la‘ l çara daş
- 7 İy Fethī söyleme sözi nā-ehle
İdiñmedüñ mi sen saña başdaş

57

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

19b

- 1 İş bu dem dem ki bu demdür demi demdem bilelüm
Bu demi dem dem bilüben demi dem dem bilelüm
- 2 Bu demi dem dem bilenler bildi anlar bu demi
Kim gerekdür bize bilmek demi dem dem bilelüm
- 3 Demi dem dem bilenler bildi demdem demimiş
İrdi deme buldı demi bizde dem dem bilelüm
- 4 Ādem oldur demi bildi aña ādem didiler
Ādeme ne dem verildi nefhī dem dem bilelüm
- 5 Kim ne bilsün bu demi kim dem nedür dem-i ‘ ıyş
Deme yetişenlere biz anı hem-dem bilelüm
- 6 Ol bilenler ki o bildi aña hem-dem didiler
Bilmeyenler ol ne bilsün anı kem dem bilelüm
- 7 Fethī sen bildüñse kim ol demi ne demdürür
Deme iren dem eridür anı dem dem bilelüm

59

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

20a

- 1 Bu benüm gönüm ne düşdi ol nīgāruñ ‘ ışkına
Ugradı cānum benüm ol bī-nihāyet taşkına
- 2 Ol melāmet taşlarına yüzümi dutdum bugün
Eyle kim bu hālk içinde kim ne düşdüm huşkına

- 3 Çekmezem ğussa anuñçün eyle feryād eyleyem
Kim şikeste dil ne olam düşem anuñ buşķına
- 4 Eyle kim ben derdümüñ ol dertlerümüñ derciçün
Ĥaṭṭ-ı reyḫānla dürdüm ol mişāl-i meşķine
- 5 Cevrini çekmekte yārüñ ‘āşıkā doymak gerek
Pes niçün ol cevri içün tuncunuban yaşķına
- 6 Cennet ü rıdvān nedür ‘āşıkā kim isteye
Yā ṭamuyı görürise ķorķubanı uşķına
- 7 Fethī uşda kim ta‘accübe varur görüñ bugün
‘Āşık u ma‘şūķunuñ kim arasında ‘ışķına

60

- 1 Seherden ķalem aldum uşda ele
Gelen sözleri uş yazaram dile
- 2 O ‘āşık u ma‘şūķ sözlerini
Münāsib nitekim dille öğüle
- 3 Dizile vü eyle düzüle vü söz
Nite dürr yakūt ol la‘le gele
- 4 Şerī‘at ü ṭarīķat o ma‘rifet
Biriküp buları ḫaķīķatile
- 5 O bülbül gibi ki durup söylemek
Kim ol gül yüzini görüben güle
- 6 Dirildi o cānları ölmişiken
Ĥızır gibi ḫayāt içüp zindele
- 7 Ṭūṭıye gerekdür ğıda Fethī çün
Yıye söylete eyle ol ķandıla

61(Sektelü)

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Cānum görđi girü o dostuñ yüzün
Unud deyü eyle ol kendi özin
- 2 Götürđi bu cümleden ol elini

Gerekmez ide ol ta' alluḡ sözin

3 O dostuñ yolına nedür cān u dil
Nişār etdi varı çoḡın vü azın

4 Görenler anı ol virür göñlüni
Ne ḡalsun cāna başa o şeksüzün

5 Görenler anı ḡamular geḡdiler
Tecellī idicek o şāh añsuzın

6 Yeten sultāna o ḡayrı nider
Yā 'ār u nām u ol nengsüzün

7 Saña Fethī direm ki dur beri gel
Edeb şaḡla yürüme edebsüzün

62(MEŞNEVĪ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Degülsüñ iy ḡaber ehli ḡaberdār
ḡaberdār ol ḡaberdār ol ḡaberdār

2 ḡaber bilmek saña yegdür kim ol ḡoş
ḡaberden al ḡaber alḡıl ḡaberdār

3 Ağacdan geldi ol "innī en 'allāh"
Ene 'l-ḡaḡ didi Manşūr oldı berdār

4 ' Aceb nedür ki bularda olan remz
ḡabülī ağacda Manşūra ol dār

5 O ḡaḡ cümleye ol muḡīḡ degül mi
Aḡacı söyleden Mansūra da var

6 O Manşūrda ağacda yoḡ irādet
O iḡtiyār cüzde külde var var

7 Yil ismese deñiz ol mevc urur mı
Doḡunmaz ol kenāra eyle tekrār

8 O yil ḡaḡ emridür ' ışḡ bil ki deñiz
Yilile ol deñizden gör neler var

21a

9 Baḡarsuñ emrile ' ışḡ birliğine
Bular birdür degül ayru ḡıl iḡrār

- 10 Ki Hakkı emr-i ʿışk ol Hüdâdur
O ʿâşık maʿşûk ʿışk esrâr
- 11 Tecellî bil ki zâtdan ayru degül
Şıfatlar görünür yoq aña qarâr
- 12 Hükûm anuñ bu maḥlûkât u bende
Güneş toğsa bu ʿalem olur envâr
- 13 Zihî sulṭân ol sulṭân-ı ʿâlem
Tecellî luṭfı kime kime ḳahhâr
- 14 Āfâkda ne varise cümlesinde
O Hâḳ varlığıyla Fethî ol ḥaberdâr
- 15 Şaḳın sözi ki o nâ-ehle dime
Ḳarınca ḳurşağı fil loḳmana dar

63

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün

- 1 Ne direm sözümi bil ki iy yoldaş
Gerekdür yoldaşa yolda o ḥâldeş
- 2 Bu yolda ḥalkuñ ol til ü sözin ḳo
Ki diñleme sözin olğıl ağırbaş
- 3 Düriş ḳoma ʿârifler şoḥbetini
Sözün şarrâfidur anlar ḳarındaş
- 4 Bilürler ü alurlar u görürler
Eger dürr ü o laʿl yâḳût u taş
- 5 Ticâret ehli olmaz mı o simsâr
Ne yarar ḳıymete bilür o ḳumâş
- 6 Ol etmekçüyle çölmekçi ne bilsün
Buçuğ urup bâzârına urur baş
- 7 Gel iy Fethî o ʿârifle olsa şoḥbet
Acı taḥlu gelür ol demde ol aş

64

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün

- 1 Çü bismillâh denildi evvel ol ad
O Raḥmân u Raḥîm urdı ki bünyâd

- 21b
- 2 Ne kim varsa ol yerli yerince
O emr-i kün işâretiyle îcâd
- 3 Ki dutdı yerlü yerinde ol qarâr
Türâb u âteş ü âb u kim ol bād
- 4 Eger ‘arş u eger kürsi felekler
Melekler uçmağ u şamu bular ad
- 5 Eger berr ü baħr ü cinnile ins
Öküz balıķ yer altında şerâ-âbâd
- 6 Bular cümle bir emrine o mevkûf
Neler daħı ki aşmışdur ol irşâd
- 7 İki cihân katında zerre degül
Yıkılursa yapılırsa ne ğam şâd
- 8 Ne i‘ tîbâr saña baña kim anda
O topraķca olavuz yâhû câmâd
- 9 Gel imdi gör ulu sultânı Fetħî
Dilüñde şükri zikrin eylegil yâd
- 65
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Düzetgil meclisi eyle ki ol yâr
Dilerseñ cânuña görine dîdâr
- 2 Getüre yüzden ü oldum hiçâbın
Şeref bulup o meclis tola envâr
- 3 Olup sâķî getüre ‘ ışķ şarâbın
İçüp cânuñ o başdan gide ħumâr
- 4 ‘ Āşık ma‘ şük yüzün görse olur mest
Ki yağma eyler ol varını ol var
- 5 Olur maħv ķi kılmaz anda şirket
Bulur vaħdet cāna ğayrı ne bāzâr
- 6 Tekellüm ü taħarrük kılmaz anda
Görünse sultân ol dem dil olur bâr

7 Olur fānī gider ol cümle varlık
Tolar Hāḫ Hāḫ ki Fethī hükü anuñ var

66
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

68a 1 Girü düzdüm o rāstda hoş maḫāmı
Süvār oldum o ' ışıkla gör iḫāmı

2 Hīsārda tīz idüp ki evce geldüm
Nüşirikde salurdum niḡāmı

3 O gerdāniyyeden indim hūseyne
O pençgāhla çārgāhda müdāmı

4 Dutup segāh ü dügāhda āheng
Görindi şu' āblar rāstda tamāmı

5 Düzetdüm sāzumı aldum elüme
Muḫayyer eyledüm anda hümāmı

6 Getürdüm söz idem ma' şūḫa anda
Göründi etmedüm ḡayrı kelāmı

7 Getürdi Fethīye sundı kim ol dost
Ki mest oldum içicegiz o cāmı

67
Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Ele aldum düzetdüm uş kopuzum
Arabama koşup gitdüm öküzüm

2 Çala çala gideriken oḫaḡa
Ki çeynerken uğurlatdum şakızum

3 Yemişdüm bir pāre ol benlikden
Ne düşdi çep önüme iki gözüm

4 Dileridüm buları sıyup yıdum
Taşup geldi o ' ışık-ı bahr-i ḫurzüm

5 Dutupdı dört yanum ḫarıla şiddet
Ki şaldı mevcini arıtdı yüzüm

- 6 Güneş toğdı üstüme oldu ol yaz
Elüme girdi bir ağ şalkım üzüm
- 7 Ele aldum anı kim uş yidüm
O ma' şūqaydı gönlümde ārzüm
- 8 Tecellī eyledi ol dem yüzüme
Başup elden bırağdum eyle sāzum
- 9 Beni meftün etdi ' ışkına ol
Anuñ nāzına düzem ol niyāzum
- 10 Ne ıpuz kaldı araba ne öküz
Ne ıuzu ne şakız üzüm çoğ azum
- 11 Bulardan geçdi Fethī cümlesinden
O dost sevmek oldu baña lāzım

68

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

68b

- 1 Yine şundı bize sākī şarābı
İçüp ' ışkıla urduğ uş tūrābı
- 2 Düzetdüm nağmeler etdüm āvāz
Ki raşşa girdüm gör iztırābı
- 3 Tecellī eyledi cāna nigār uş
' İmāret oldu göñlümün ħarābı
- 4 Götürdi ıalmanı kamu o ğuşşa
Niderüm heft iklīm yā ' arābı
- 5 O ' āşkıla şuvarılan ki göñül
Şusuzluğa degül ħācet bir ābı
- 6 Tūṭiyile olanlar ol ki nişin
Dilemez diñleye hiç ğazābı
- 7 Yaқın olan ol dosta Fethī dünyā
O terkin ider bünyādsız serābı

69

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ne gördi gözlerüm yâri o toğrı
Getürdi şevke yüregile bağrı
- 2 Didi cāna gönle ki iy ʿ ayyār
Beri gelgil beri gelgil ki toğrı
- 3 Didüm yāra saña ben nice irdüm
Cefādur ʿ aşıkuñ yolu o çağrı
- 4 Didüm nedür bu gönül tağ dağası
O cinn-i dünyādur şeytān uğrı
- 5 Didüm seni sevenler neyle irdi
Cefām çekmeğlig aña gelmez ağrı
- 6 Didüm şöhretle dünyaya tapanlar
Didi yegdür ki ol yaban şığırı
- 7 Didüm Fethī seni söyler dilinde
Didi yüri ki her yerde çağrı

70

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 69a 1 Ben ol müştāk olmuşam tecellīsine ol yārūñ
Ki pervāne gibi yanam şū ʿ ā ına ol envāruñ
- 2 Yüzin görem olam hayrān girem meydāne ben ʿ üryān
Ki çıkam eyle altından at u ton u o destāruñ
- 3 İdinem şāl u ol ʿ ābā niderem kâb u ol şabā
Geyem bir köhne palası içi görine astāruñ
- 4 Ben ol ʿ aşığı olmuşam harābatdan ki gelmişem
İderem medhini dostuñ düzerem beytin eş ʿ āruñ
- 5 Dutaram perdeler düzüp gözedürem şukūbların
Gelürem ney gibi söze maqāmın gör ol edvāruñ
- 6 Bu halk içre ki gezerem cānumdan eyle bezerem
İñildümile ol zārum içinde her şoqaklaruñ
- 7 Melāmet taşına Fethī kim eyle ol ki durmuşdur
Durupdur eyle qarşuya nişānı olmuş oqlaruñ

71

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Beri gel söylegil sen kim nidersin
Ne yola adımıñı sen adarsın
- 2 Niye meşgul olduñ nedür işüñ
O cānı gönli neye adarsın
- 3 Xanı Allāh yā anūn rızāsı
Hevā vü nefsi duruban güdersin
- 4 Didiler mi saña yor kolayuña
Ne işdür ki yürüyüben gidersin
- 5 Yā ol Hāq kelāmı ' ilmi yā ' amel
Tamām etdüñ mi ma' rifet o dersin
- 69b 6 Saña Hāq virdigi xanı ni' mler
Ki bildügi aña şükrin idersin
- 7 Ne xaldüñ eyle kim ğaflet içre sen
Uyar cānuñı gör Fethī nidersin

72

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yine duş oldum uşda dürr-i Çİne
Ne düşdim görüñüz ol dür içine
- 2 Kim eyle xalmışam ol baħr-i ' ışka
Yetişdüm dürrüñ ile ben siçine
- 3 Getürdüm eyle ki dostuñ xoħūsın
Degül hācet ki nāfī misk-i çİne
- 4 Aluban şāġarı o dost elinden
İderem mest her kim ol içine
- 5 İderem añı ol vaşl-ı dīdāra
Ki hayrān eylerem görgil içine
- 6 Vire yağmaya cān küllī o varın
O dostdan ğayrısından o geçine

7 Görüñ Fethî dost ne kayd itmiş
Düşermiş ol muhabbet bend-i çine

73

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Bende düşdüm bende görüñ bende var
Bencileyin bende ol kul çande var

2 Bend içinde bende düşdüm bendeyüm
Ol irâdet ne cān u ne tende var

3 İhtiyār anuñ elinde neylese
Hüküm anuñdur şanma bende sende var

4 Ger dilerseñ anu bilmeklige
Kıl nazār ol gönülile cānda var

22a

5 Kalmaya ol müşkilüñ küllî gide
Eyle kim berķ urıcı tábende var

6 Hâkim oldur hüküm anuñdur eyleyen
Kim irâdet şanma kim ol cānda var

7 Fethîñüñ sözlerini sen diñle gel
Hoş teberrük eyle kim çurfanda var

74

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Yine yandum düşdüm ' ışık odına
Ne küfre bakdurur ne hod o dîne

2 Görünmezse gözüme hüsn-i ol yār
Degül dermānu Mekke ol Medīne

3 Ki şöhet eylese ol yārdan ayru
Döner şekker ü ol zehrüñ dadına

4 Nider ' aşık o dünyānuñ varını
O cān virür işidülse adına

5 Yā cennet hür u rıdvān o vildān
Dileyüp gönülüne gelmez yādına

6 Melāmet eyledi beni kim ol yār
Ne baķam ben melāmetüñ udına

7 Bu Fethī görüñ o derdden iñler
Kimesne uğramadı ne uğradına

75

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Dilārām dilemez ola dilārām
Dilāram diler ol ki ol dilārām

2 Dilāramdur dili ārām iden ol
Dilārāmsız ki olmaz ol dilārām

3 Dilārāmdur dilārāmdur dilārām
Dilārāmdan dilārāmdur dilārām

4 Dilārāmla diler o dil ārāmı
Dilārāmdan dilārāmı dilerem

5 Dilārāmdur dili ārām iden ol
Dilārāmdan ğayrı ne dilerem

6 Dilārāmı gören buldı ol ārām
Dilārāmsız ki etmez ol dil ārām

22b

7 Dilārām derdine düşdi bu Fethī
Dilārāmdur anuñ derdi dilārām

76

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü dilden dile geldi ğaber gör
O dilden gözlegil neler ķopar gör

2 Olar kim 'āķil ü 'ārifdürürler
Sözi dilden ki söylense ķapar gör

3 Şu kim bī-ma' rifet cāhildürür ol
Sözüñ söylendüğinden ol şapar gör

4 Anuñ kim sa' y-ı ğuşşı hevādur
O pütperest ğibi aña ķapar gör

- 5 Şunuñ kim maḵsūdı ma' şūḳı Allāh
Süvār-ı ' ışḳa oluban çapar gör
- 6 Sözi ḥulḳla özi ol meskenetde
Hemīşe ol gönüllerini yapar gör
- 7 Bu Fethī ol erenler ayağına
Yüzün sürüp o toprağın öper gör

77

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel direm gelmeziseñ yār olmağa
Kim ne çekdüñ başı ağıyār olmağa
- 2 Kim nedür kim sefilde dutduñ maḳām
Uymaduñ ' ışḳa ki tayyār olmağa
- 3 Gel güzer kıl dünyeden sen dostu geç
Nüh felekden öte seyyār olmağa
- 4 Māl u mülk ü ḥānümāndan sen kesil
Himmeti kıl yāre ' ayyār olmağa
- 5 Heft ü rüz u mäh u sāla ne ḥisāb
Ne muḳayyed anı şayar olmağa
- 6 Dost için sen cān u başuñ terkin ur
Kim ḥarīş ol aña kıyar olmağa
- 7 Uş bularuñ Fethī terkin urur hoş
İçtiḥādı eyle yayar olmağa

80¹⁷⁸

23a

- 1 Diyelüm işidelüm añlayalum
Ḥaḳīḳat ehlinüñ ol lāğnesine
- 2 Sözi rast diyelüm rāst añlayalum
Yalan çürükdürür ol şağ nesine
- 3 Ḳoyalum kezbi Fethī söylemek yok
İden kezbi irer Ḥaḳ la' nesine

¹⁷⁸ Varak kaybından dolayı şiirin son üç beyti mevcuttur.

81

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Girü arzdayken uçtuğ semāya
Yetişmeklik için kaşdı hümāya

2 'Urūc idübeni geçdi o 'arşdan
O 'ışkıla yetişdüñ reh-nümāya

3 Gicemüz Qadr oldı eyle gündüz
Disem olmaz ki o bedr-i kemāya

4 Cürüfdan geçüben olduk kim ol.....
Zağlık gitdi irdük ol kemāya

5 Arındı qalbümüz uş rüşen oldı
Nümāsı gidüben döndi simāya

6 Uruldı sektesi “eşhedü en lā”¹⁷⁹
Muhammedün resülullāh nümāya

7 Didi Fethī ki hū hū oldur ol Hāq
Öle dirile anı ol qomaya

82

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Ne cāndır ol bilür misin kim ol cān
Ki cism ü cāna kim oldur kim ol cān

2 Zihī cān kim ol cānlaruñ cānıdur
Qamu cānlaruñ ol cānı cānān

3 Bu cānlaruñ üzerine o hākım
Bu cānlara bende olmuşdur o qan

4 Ne cāndur kim kim ol cānānı gören
Şayılur cānları anuñ o hayvān

5 Ki şanmañ cānı diri anuñ ölmüş
Degül yañlış ki dutmağ aña gümān

6 O nefsüñ tanıyan cānānı bilür
O cānı 'aqlı olan bilür nedür cān

¹⁷⁹ Kelime-i şehadetin birinci bölümünden alıntıdır. “Allahtan başka ilah olmadığına şahitlik ederim.” cümlesinin bir kısmıdır. Bu cümle ile İslam dininin iman esasları özetlenmiş, Allah'ın birliği inancı ortaya konmuştur, batıl tanrılar, Allah dışında tapılanlar reddedilmiştir.” (Mehmet Yılmaz, a.g.e., s.45)

7 Gel imdi Fethî cānānı bilürsiñ
Ki sen sen bil o cān içinde cānān

83

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

23b

1 Yine gönüm ' aceb sevdāya düşdi
Degül yılduz kim o bedr aya düşdi

2 Kāmu aylar anuñ nūrına muhtāc
O dilber-i dil-i ārāya düşdi

3 Ki sanmañ bu gönül gözile қаşa
Degül ol ağ u yā қaraya düşdi

4 Anuñ ' ışkı oқınuñ temrenin gör
Dükendi ol yürek yaraya düşdi

5 Kim ol ma' şūq u ' āşıq ' ışquñ işi
Ki gelmez ' aқla ol ne rāye düşdi

6 ' Aceb kim hacc-ı ekberdür cemāli
Gönül ü cān kim o şehre ye düşdi

7 Bu Fethî ol şāhı sevmeglige kim
Görüñ ol ' ışq aña kim māye düşdi

84

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Nişe geldüñ iş bu ' ālem seyrine
Kim bilür misin kim anuñ nesine

2 Gör ne hikmetler қılıpdur ol aña
' İbret alđıl baқmađıl sen ğayrına

3 Fikr idüben kendüñi cem' eylegil
' Işq evi қala cihānuñ deyrine

4 Kuds ilinüñ ol gülistānuñ diler
Ten kafeşdür habs-i cānuñ țayrına

5 Dur düriş sen yol yarağın itmeğe
Şerri қоđıl nefsi uydur ğayrına

- 6 Gözleğil rāst şerī' at yolını
Olmasun kim ol ayağūñ tayırına
- 7 Fethī şaķın olma ' āşī Ḥāzrete
Cān girūdūr feryād fiğān nefrine

85

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 24a 1 Benüm bīmār kim ol dermāna müştāk
O vaşl-ı dost için qurbāna müştāk
- 2 Ki zārum nite bülbül kim o verde
Dīdār-ı gül-i ol siṭāna müştāk
- 3 Cemālin ol şāhı görmegligine
Kim eyle olmışam dīvāna müştāk
- 4 Cefāsın çekmesi yārūñ degül derd
Olan ' āşık kim ol erkāna müştāk
- 5 Degül ölmek anuñ yolında ol ğam
Helāl etmişdürür ol kıana müştāk
- 6 Gör ol ' āşık ki ma' şūkdur dilinde
Ḥayāt-ı cān için cānāna müştāk
- 7 Bu bende Fethīnūñ ārzūsı oldur
Ki karşı dura ol sultāna müştāk

86

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ne yüzden baķarısam yüz görünür
Ki vech-i Ḥāķ ol dübdüz görünür
- 2 Degül zulmet ki ' ālem oldu rūşen
Ṭülū' -ı şems idüp gündüz görünür
- 3 Görüñdi şeb-i zulmetden o taşra
Ne hoş berķ urucı yıldız görünür
- 4 Ki ma' nī anlamayan ol kişiye
Olan her ḥarf kūh-ı Elbürz görünür

- 5 Söz nedür sâz nedür câma şalañ
O saht u şiddet ü qar buz görünür
- 6 Şular kim ‘âlim ü hem ‘ârif ola
Ki ma‘nide olar gürbüz görünür
- 7 Eger ‘ârifiseñ Fethî ki sen de
Saña bir ma‘nide yüz yüz görünür

87

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

24b

- 1 Girü ol Gülşen-i Râz sırrına baq
Ne sırdur kim o sırruñ sırrına baq
- 2 Görine sırr içinde sırr-ı esrâr
Yetiş sen tal o baħrũñ dürrine baq
- 3 Acı taşlu görünür söz içinde
Dimezem taşluyı ço mırrına baq
- 4 Ki her şarfde görünür ma‘nî ki var
Mülebbes tâc u şulle cüz’ine baq
- 5 O câhil a‘mâdan olğıl kim ıraş
Ne dil bilsün o sem‘i kerrine baq
- 6 Yetişür noşşan anuñ şoşbetinden
Yaķın olsa doķunur şerrine baq
- 7 Degül ‘ârif ile a‘mâ berâber
İy Fethî sen sîmâsı ferrine baq

88(MEŞNEVÎ)

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Girü şaldum baħrden dürler aldum
Degül mânend-i dürler dürler aldum
- 2 Degül kıymet aña olur bahâne
Bahâ nedür bahâ nedür bahâne

3 Ne göz görmüş kulağ n'anı işitmiş
Ne eller yetüben nānı o dutmuş

4 O tatlı balla dağı şekerden
Tadan bilür ki yendügi şekerden

5 Kim eyle rüşen ü ne nūra beñzer
Ki berķ urur yüzi ol hūra beñzer

6 Hāyāt virür o mürde dillere ol
O zulmetde nite Hızr kim ol ş u

7 Görine maķşūdı ol Hāķ dīdārı
Hicābdan taşra gele her ne varı

8 Bile kalmaya her müşkili anuñ
Ki hālli görine şek ü gümānuñ

93

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

25a

1 Girü cānı getürdi ' ışķ cūşa
O geñsüz geldi gönül uş ğuruşa

2 Hūmārın yazdı başuñ eyle kim dost
Ki mest olubanı getürdi hūşa

3 Cemāl-i dost kıldı ol tecellī
Ne bağlansun gönül ü göz nuķūşa

4 Zihī mest kim o mest dostuñ ki mesti
Degül ğayrı ki mest döne bīhūşa

5 Gelür her dem āvāze-yi ki ol dost
Dilemez ğayrı getüre ğūşa

6 Odur sāķī ki cāmı şundı cāna
Ki ķurbān etdi cān ' aşık o nūşa

7 O geñsüz söyler uş Fethī o ' ışķdan
İçüp meyi gelücegiz o başa

94

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1 Ne tezyīn eyledüm gönül dükkānın

Çü buldum kânlaruñ eyle ki kânın

2 Getürdüm sözleri ol cevherîler
 abûl it sözleri cevher dükkânın

3 Gönül tahtıdurur Hak hazretinüñ
 Tefekkür eylegil görgil mekânın

4 Düriş ma' rifetile gönli oyla
 Yimekle oldurur hayvân şikânın

5 Tea' üd eylemek kenzdür kişiyे
 Tevau' yla oıl ol göz dikenin

6 Taammül-i ferec irür o kişiyе
 Gül isteyen abûl ider dikenin

7 Gönül baçäsını düzgil iy Fethî
 Yaya ma' rifet aacı kökenin

95(MEŞNEVİ)

Fa' ilätün Fa' ilätün Fa' ilün

25b

1 anı ol ' ış eri alib andadur
 Kim neyile haşılı ol zindedür

2 Kim nedür masüd anuñ geldüğine
 Ne haşıl etdi anuñ bildüğine

3 Añladuı bildügi o ne dürür
 Da' vıde gözüm görürdür ne görür

4 İş bu görölenden ol ne añladı
 Ne bildi ne o birinde yañıldı

5 Kim gice gündüz müdām ki o olur
 Yaz u yay u güz ü ışı hem gelür

6 Ay u gün ü yıldız u oar gelür
 Şu' le virüp ' aleme ol yayılır

7 Girü gurub idüp dutmaz arār
 Kim bularuñ dāimā ol seyri var

8 Dāimā felekler ol gerdānadur
 Ol ' aşılar gibi yer hayrānadur

- 9 Yiller eser kim şular olur revān
 ar u yağmur u bulutlar gāh uman
- 10 Kim deñizler yeryüzin utmuşdurur
 Mevc uruban alanup yetmişdürür
- 11 Dürlü ağaclar içekler her yemiş
 Kim ma'ādin cevher ü altun gümüş
- 12 Cinn ü ins ü vaħş u ayruñ i var
 Āb u bād u o türāb u dūd u nār
- 13 Ölmek ü dirilmek kim yā nedür
 Nefse mi bu yāhū cāna tenedür
- 14 Kimi mün'im kimi müflis eylemiş
 Kimi cāhil kimi 'ilmle oylamış
- 15 Kimi 'āşık kimi ma'şūk göz aş
 Kimi bamış naş işi naāşa
- 16 Kimi mü'min kimi münkir şıdı yok
 Kimi kāfir küfri üzre gönli o
- 17 Kimi zālim kimi malūm bendeler
 Kimi müfsid lāđda ol ğirendeler
- 26a 18 Kim bularuñ hāllerinden ankısin
 Hāllenüben anladuñ mı ma' nīsın
- 19 Kim bularuñ varlığından i'tibār
 Eyle ki ne anladuñ degül iy yār
- 20 Olduğundan kim degül ki nedürür
 İşlenen ne işleden yā kindürür
- 21 Gör bu işler işledenden ayrı mı
 Kim ne bilürsiñ degül kim ğayrı mı
- 22 Yā bular yine o dāl düşmişdürür
 Her kim ol añlamadı şaşmışdurur
- 23 Kim bilen naşda o naāşı görür
 Nitekim yüzde göz ü aşı görür

- 24 Kimi luḫfi kimi ol ḳahrına dal
Yürü var sen i' tibārı andan al
- 25 Söz tamām oldı tamām añlayaña
Ma' nīden alubanı diñleyene
- 26 İş bu şun' uñ işledenle birliği
Var mı yoḳ mı kim nitedür dirliği
- 27 Gel beri kim imdi sen neyleyelüm
O bizümdür ḳo bizüm söyleyelüm

96

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü ' ışkuñ deñizi taşa düşdi
Ki mevci başdan uşda aşa düşdi
- 2 Tecellī eyledi dost gördi o cān
Muḫabbet şanmañuz göz ḳaşa düşdi
- 3 Ki eyle şādılıḳdan dökdi göz yaş
Ḳurumuş ol ağaclar yaşa düşdi
- 4 Ne getürdi gönüli eyle şevḳe
Haḳıḳı ' ışḳı gör kim başa düşdi
- 5 Ne māl u mülk ne dünyā vü ne uḫrī
Gönül ne aḫ u ḫon ḳumāşa düşdi
- 26b 6 Ne gördi müdde' ī ḫāle baḳıcaḳ
Gidüp ' aḳlı vü anda şaşa düşdi
- 7 Yetürdi Fethīye şāḳī o bir cām
Yer öpüben añı hoş aşa düşdi

97

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Görüñ yine bu cān bire birikdi
İkilik şirketinden uşda ürkdı
- 2 O müdde' ī ki ta' nısın görüp cān
Kim andan incinüp eyle birikdi

- 3 Ꞑodı kamu ta' allūkı elinden
Kim andan çekülūben ki gerekdi
- 4 O nedür ki hevā hevese uymaꞑ
O buldı cān buları ki çürükdi
- 5 Şu kim ki uydı hevā vü hevese
O dergāhdan ki bil ki o sürükdi
- 6 Ne derler aña baḡıl degül ' aşık
Ol māl u mülk sīm ü o zer erikdi
- 7 Bu Fethī görüñ ꞑodı buları
Göricek dostı kendüyi dirikdi

98

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

27a

- 1 Küntü kenzüñ sırrı sensin sırr-ı esrār sendedür
Eyle kim tābende ol hoş gör ki envār sendedür
- 2 O muşaffā vü bī-reng kim şarābıñ ol tahūr
Hoş ' asel leyyin ü ḡamr u cāri enhār sendedür
- 3 ' Arş u kürs ü levḡ ü ꞑalem uçmaḡ u ṡamu mişāl
Yer ü göḡ ü bī-mekān ol devr-i devvār sendedür
- 4 Berr ü baḡr āb u āteş ḡāḡ u bād u kim bular
Şems ü māl u gice gündüz kim bular var sendedür
- 5 Cinn ü ins ü vaḡş u ṡayr u dīv şeyṡān u melek
Mālīḡ ü rıdvān u burāḡ ḡūr u şehvār sendedür
- 6 ṡūṡı vü bülbül ḡülistān ḡand-i cāna ḡutdurur
Eyle kim o berd ü ḡuşḡ u ruṡb u ol ḡarr sendedür
- 7 Fethī vaḡdete düşüben ger tefekkür idesin
Görine vech-i o ma' şūḡ kim o dīdār sendedür

99

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Görmişem ben bir cemāli mişli yok
Kim neye beñzedeyüm hiç aşlı yok
- 2 Cümle 'ālem aña müştākdurur
Kimse anuñ işine hiç dağı yok
- 3 Hākim ü muṭlaqdurur ol pādişāh
Anı eyle bilmeyenüñ 'aqlı yok
- 4 Kimdir anuñ zātını teşbīh ide
O beyānında ḥaṭādur naqlı yok
- 5 Cümle varlıqdan ki geçmeye kişi
Eyledür kim dosta anuñ vaşlı yok
- 6 Nefsini depeleyüp ḥalkdan kaçan
Kim bulardan dağı kimse uşlı yok
- 7 Fethī dünyāyı seven ḥarīş olur
Ol ḳanā' at ehl olandan ṭoklı yok

100

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilātün

- 1 Ki baḥrī oldum uş uşda deñizlerden yüze geldüm
Getürüp sözleri dile o dür gibi dize geldüm
- 27b 2 Ki ma' niler birin birin yaraşdurdum sözüñ dürrin
Ötüp bülbül gibi uşda gülistāna geze geldüm
- 3 Ki ben 'āşık o ma' şūḳa kim olmuş idüm uş müştāk
Teferrüc için ol yāre o bakmağa yüze geldüm
- 4 Görüñ ol 'ışḳ baña netdi beni eyle ki eritdi
Ḳapıldum ḥulḳına yārün kim ol gökçek tize geldüm
- 5 Göründi meclis-i ol dost şunuldı şāğar-ı 'ışḳ-ı mey
Getürdi cūşa gönlümi ki sāz ile söze geldüm
- 6 Zihī günü zihī dem ki şunuldı cām u ol Cem ki
Ki gitdi ḳış şiddeti bahār olup yaza geldüm

7 Ele aldum divīt kalem durup ma' nīlere talam
Bu Fethī beytlerin uşda dīvān idüp yaza geldüm

101
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Niçün söylemeyem ben' āşıkāne
O ma' şūqdan ğayrı ' āşıka ne

2 O ma' şuk ' āşıkuñ sermāyesidür
Ele getürmezise ' āşıka ne

3 Olur giryān ol kim hasretinden
Döker ol gözleri baq yaşıka ne

4 Çeker cevriñi yüz döndürmez andan
Yolında qalmaz vü cān başıka ne

5 Virür vā' de naşhatle o vā' iz
O ' āşık va' deye ki hāş kane

6 Tena' ' um nedürür ma' şūqdan ayrı
Ki şanma şekker ü bal aş kane

7 Degül ' āşık melāmet görse duta
Gerekdür Fethī ' āşık taş kane

102
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

28a 1 Girü yüzden berī uş bire geldük
O birleyüp Hāq'ı tekbire geldük

2 O birdendür eger biñ ü vü ger yüz
Biri yüze yetürüp bire geldük

3 O birin birliğı bilinmesi key
Bilüp bulmağıçün uş pīre geldük

4 Görüp bu ' ālemüñ şānī' i içün
Tefekkür eyleyüp tedbire geldük

5 Kōduq ğayrısını o Hāqdan ayru
O ' āşıklar ile el bire geldük

6 Şeçildügi geçildüğü cürüfdan
Gözerden geçübün ğalbire geldük

7 İki diyenler ol küfr ehli Fetḥī
Kim ikrār idüben biz bire geldük

103

1 Ne bahre talmışam anuñ ḥaddi yok
Ki ğayrı baḥr gibi acı tadı yok

2 Gelür mevclerü anuñ dürlerle
O zāhir görünür anuñ bādı yok

3 Dü ‘ālem anuñıla toptoludur
Baḫarsañ anuñ hīç berekedi yok

4 Muḥītdür cümleye ki ol eyle
Ki māni‘ olmasına ol seddi yok

5 O bir demde nice mevcler getirür
Anuñ mevclerini kimse şandı yok

6 Ki bir deryādudur ol evvel āḫir
O ḥādiş gibi anuñ bünyādı yok

7 Dü ‘ālem varlığı anuñıladur
Veled neseb diseñ anuñ cediti yok

8 Tālib olanlar olmışdur ol rüz
Tālib girisine anuñ reddi yok

104

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

1 Görindi yine dilber nāgehānī
Görüp sermest olduḡ cān nāgehānī

2 Götürüp perde kıldı tecellī
Ne hoş ‘āşḳāre etdi ol nihānī

3 Gelüp dutdı vücūd mülküni ol hep
Sürüldi ḫükmi anuñ uş şehānī

4 Görülen cümle anuñ varlığıdır
Kim ol baḫduḡda görünür cihānī

- 5 Bu a' zâlar anuñla toptoludur
O söyledür dili açup dehâni
- 6 İder ' aşıkları eyle ki ol mest
Getürür hâllere kim gâh kihânî
- 7 Ne gördi Fethî görüñ ne söyler
Ki taşdıķledür degül ihâni

105(MEŞNEVÎ)
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gözlerüñ aç gelberi iy cân eri
Biline gizlü olanlar her varı
- 2 Ma' rifet hâşıl eyle bul hayât
Ebedî cânuña gelmesün memât
- 3 Kim görinügele saña gizlüler
Nitekim mehpâre ol ay yüzlüler
- 4 Her neyi görüriseñ ' ibret duta
Ol gönül bağında kim hikmet bite
- 5 Baħri oluban talasın sözlere
Nitekim balık talar deñizlere
- 6 Söylesen dürleri kim dürr nedür
Söz dürrinüñ kıymetinde dürr nedür
- 7 Cümle bu halk saña ol muhtâc ola
Eyle kim sen toķ bular ol ac ola
- 8 Değmelerle kim muşâhib olmağıl
Naķdüñi sen ol hebâya şalmağıl
- 9 Gir gönül içre ki neler vardurur
Gözle kenzi toptolu esrârdurur
- 29a 10 Zihî sultân gönli taht eylemiş
Her ki bildi anı nîk baht eylemiş
- 11 Eyle ki Hâķķuñ o nazâr-gâhıdur
Zihî beytullâh ki nazâr gâhıdur
- 12 İmdi gelgil maķsüduñi añlağıl
Ma' būduñi niredeymiş diñlegil

13 Görünüben müşkilüñ hall olına
Bu cevāba dağı su 'āl ne olına

106

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gözlerüm gözler o yārüñ ki cemālin irmeden
Yanaram derdinden anuñ bir dem anı görmeden

2 Eyle kim şevke getürür cānumı benüm nigār
Çarḥ gibi gerdān oluram raqşa girüp durmadan

3 Zinde cān oldum görelden ol cemālin ma' şūkuñ
Kıluram tāvāfin anuñ ol cemāle ermeden

4 ' Āşık olan ma' şūkuñ ol ' ışkına kim düşmedi
İhtiyārsuz ' ışk anuñ cānına ol kırmadan

5 Zihī ' ışkuñ o şarābı ' āşıkı kılmış o mest
Ol ezelden eylemiş nüş bil cevābın şormadan

6 Eyle vaşl olmuş bu' āşık iş bu demde yok firāk
Bu cihāndan ol cihāna eyle kim ol varmadan

7 ' Āşık olanlar nişānı Fethī vardır anlaruñ
Kim demezler gözleri yaş beñizi şarmadan

107

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

29b

1 Göñül dīvāne düşdi yār elinden
Melāmet ne ola ağıyar elinden

2 Eger vaşl olmazsa dostu bu cān
Vü ḥasretā yārā deyyār elinden

3 Yanar hicr odına eyle kararur
Gider kıalmaz o ihtiyār elinden

4 ' Āşık kim ma' şūkdan ayru olsa
Gelür cānına o kıyar elinden

5 Elinde ol degüldür ihtiyārı
Kim ıztırārı kötü yār elinden

6 Mālī mülki nedür ki ola ' aşık
Degül cān baş yola şayar elinden

7 Yanup Fethī ki iştiyāka düşdi
Gice gündüz firāk-ı yār elinden

108

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Bugün düşdüm girü derd (ü) firāka
Temennüm yārdurur baq iştiyāka

2 Neye olmuşdurur gönül o müştāk
Ki şanma yüzde göz kaş dü karağa

3 Kim ol mälla mülk ü heft iklīm
Degül Mışır u Şām Bağdād ' Irāka

4 Bugün dost cennetün bāğı oğar sīm
Yaraşur zülfi berdāra sarağa

5 O geldüm hüsni-şem' ine ki yanam
Olur pervāne müştāk ol yarağa

6 Kim uş cüş idüben ki hāle geldüm
Düşürdi derd-i ' ışk beni ihtirāka

7 Ele aldum yazam vaşf-ı cemāli
Dutuşdı Fethī elinde varağa

109

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

30a

1 Ele aldum girü sāzum çalmağa
Rağsa girüben qolumı şalmağa

2 Uş şoyundum kim girem bahre talam
Dür ü güherler dizüben almağa

3 Dilerem ki bir muşāhib hem nişin
Ele girmez cehd idüben bulmağa

4 Tuğfe getürdüm başımı yār için
Uşda meydān dost çapulı çalmağa

5 Dost isteyen o her dem cehddedür

Rāzı degül menziline kılmağa

- 6 Gerçek ol ‘āşık olaña yoğ nifāk
Görse cevrin o dürişmez yılmağa
- 7 Fethī her kim dost cemālin isteye
‘Aqlını cem‘ eylesün uşlamağa

110

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 ‘ Aceb gönlüm benüm āvāre düşdi
Gice gündüz işüm uş zāre düşdi
- 2 Hārīşüm dostı o görmeğlige ben
Göñül müştāk ol dīdāra düşdi
- 3 Kāmu varumuñ eyle terkin urdum
Yolina cān u baş uş çāre düşdi
- 4 Beni kayd eyledi ‘ ışkı duzağı
Dutulup cān uş şikāra düşdi
- 5 Ene 1-hāk söyledür Manşūr gibi ‘ ışk
Ki ‘ āşık mi‘ rāc-ı ol dāra düşdi
- 6 Ol İbrāhīm gibi Hālī olanlar
O dost maḥabbetiçün nāra düşdi
- 7 O kim cehālet ü ğayret kütler
Ki Fethī şöret ü ol ‘ āra düşdi
- 8 Muḥabbet eyleyen dünyā vü māle
Kim eyle kim ol ef‘ ī māra düşdi
- 9 Olar Hāk Hāzretinden eyle ki dūr
O dergāhda yüzi ol kārā düşdi

112

Mef‘ ülü Fā‘ ilātün Mef‘ ülü Fā‘ ilātün

- 1 Nedür devā ‘ āşıka derdine yār cemāli
İhsān degül mi billāh ma‘ şūkuñun vişāli
- 2 Zihī ki ol kı devlet ‘ āşıka ol ğanīmet
Dīdāra bula fırsat göre o luḫf ğümānı

- 3 Nedür ki eyle ol cān kim o durur din īmān
Görünü dura ol veche andan ola nīrānī
- 4 Ma' şūkuñ ol cefāsı āşıka ol i' tibār
Añmağ degül mi anı andan nola ' a'āsı
- 5 Tölmüş ola o gönül ' ışkıla kim mālāmāl
Nider gönüle göze gayrı naqş-ı hayālī
- 6 Her neye o baqarşa görinen vech-i dīdār
Fevk u taht u şarq u ğarb cenūbla şimālī
- 7 Fethī uşda görüñ dek durmayuban söyler
' Işkdur anı söyleden sözle gör qavalı

113

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yanaram ' ışk odına dile gelmez
Kimesne söylesem hālümü bilmez
- 2 İçüm düter yüregüm kân olupdur
Aqar gözüm yaşını kimse silmez
- 3 Ögüt virürem gönle ki şabr it
O varduqca firākı artdı olmaz
- 4 Niderem dünyā vü yā hūri ğilmān
Bularuñ varı gönül göz eylemez
- 5 Vā' iz ü zāhid ü nāşuñ virür pend
Delürdi uş gönül hergiz uşlamaz
- 6 Nideyüm neyleyeyüm ben bī-çāre
Artar sevdāsı varduqca eslemez
- 7 Görüñ Fethīyi kim ne derde düşdi
Ger öldürürseler dostdan kesilmez

114

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Cemālūñ şem' ine pervāne geldüm
Ki cān yanmaqlığa erkāna geldüm

- 31a
- 2 Ezelden ‘ışk ma‘ şūka düşüpdü
Bu devr içre kim uş devrāna geldüm
- 3 Kim ondan mest olup geldüñ beri uş
Temāşā-gāh içün seyrāna geldüm
- 4 Kim anda içmişem aşkuñ şarābın
Elimde uş dutup peymāne geldüm
- 5 Degül ayrılıgu anda vü bunda
Ki o dostıla bu eyvāna geldüm
- 6 ‘ Aceb degül o dost içün ki ölsem
Melāmet olmağa meydāna geldüm
- 7 Hārābāt ehli olmuş uşda Fethī
O halk içre bugün rindāne geldüm
- 115
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Girü ol dostuñ cemāli gözlerüme oldu dūş
Cümle gönülden sürülüp ğayrı qalmadı nuķuş
- 2 Eyle kim mest oldu bu cān görinicek ol nigār
Vecd-i hāle geldüm oldum cān u dil etdi ğuruş
- 3 Kim nedür ol cān u baş kim kişi terkin urmaya
Kim göricek ‘ışk şarābın eyleye ol bāde nūş
- 4 Her neden kim ün işitse ğayrı bilmez ol anı
Derk ider istimā‘ anı kim alur o bañı ğuş
- 5 Ne bilür anlar anı kim ‘ışkdan olmasa eşer
Eyle kim şāmetdürür ol ‘aqlı yoķ yürür bīhūş
- 31b
- 6 Dost cemālin görmese ol ‘āşık olanlar eger
Çanmaya şuşuzluğı ol ide deñizleri boş
- 7 Uş görüñ Fethīyi bugün kim ne görmiş ol cemāl
Mest olup eyle ki yürür kim bulmuş ne vaķtı hoş
- 116
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Her ki irdi ‘ışka gördi ol Hūdā

‘ Işka iren olmaya Hâkdan cüdâ

2 Vaşl-ı dost olmaqlığa ol ‘ ışk gerek
Kim ola ğayrı arada ketḥüdâ

3 Kim o varlık rengiñi dökme gerek
Vaşla oldur kim ḥicâb iden îzâ

4 Kem gidüp o ikilik birlik ola
Ol deyüp ‘ ışk aña kim ine hazâ

5 Uymaya nefse murâdın virmeye
Halka ‘ uzlet gerekdür pes kezâ

6 Ol mürîd olan murâdı oldurur
Kim naşḥat neylesün baḥt-ı beza

7 Fethî her kim irdi ‘ ışka gördi dost
Ğuşşası kalmaz irüser ol şâda

117

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 İmdi gelgil irdeyelüm ‘ ışkı biz
Şâdî irüp kim gide ol ğuşşamız

2 Şevk ü zevke kim duruban geledüm
‘ Işkıla ḥoş sürelüm devrânumuz

3 Biledüm ‘ aşık u ma‘ şük ‘ ışk nedür
Kim neye yeter görelüm ‘ aqlumuz

4 ‘ Āşık u ma‘ şük ‘ ışk ğayrı degül
Zât-ı ma‘ şük nür o ‘ ışk-ı emrümüz

5 O birile kim birikmiş bular
Kim o birden görünür erkânumuz

6 Cümlesinüñ kim o birdür menba‘ ı
Menba‘ ı vü ma‘ deni vü kânumuz

32a

7 Fethî uşda ol bire birikdi gör
Cümle anuñdur ne varsa varumuz

118

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 ‘Āşıkuñ ma‘ şūqdan ayru işi ne
Kim nola ğayrı aña endişe ne
- 2 Gice gündüz fikr ü zikri oldurur
Ğayrı nesne girmez anuñ gūşına
- 3 Māl u mülk ü cān u başa qalmaz ol
Ṭamu vü uçmaq için ol düşine
- 4 Ol burāğıla ki yā ḥūrı nedür
Aldanuban baqa gözi qaşına
- 5 Aṭ u ṭon u tāc u taḥta ne aldan
Dür ü cevher yā ḥarīr kumāşına
- 6 Ger şunarsa dost aña zehrile taş
Baş uruban anı oldum aşına
- 7 Fethīnūñ fikrinde dāim dostdurur
Uyuduqda ol girer hem düşine

119

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Ne ṭoldı ‘ ışkıla gönül duruban uşda zār ider
Nūrın görmeğlige yārūñ virüp cānı bāzār ider
- 2 O bir cān nedürür aña ki kıymasına ol yaña
Ki ‘ aşık olan ol cāna o cān qurbān hezār ider
- 3 İrişmese eli dosta qalur eyle ki dem-beste
O qalmaz rāḥatı cānuñ o kendüyi āzār ider
- 4 Kime ki Ḥaḳ o ‘ ışq virdi ‘ ināyeti aña irdi
‘ Āşıklara añı qarup o kendüye sezār ider
- 5 Özini ol dutar alçaq ki maqşūdudurur ol Ḥaḳ
Düşer yüzini ol yere ayaklara tozar ider
- 32b 6 Görür her sözi ol diñler o ma‘ nī bilüp añlar
Nitekim baḥrleyin ol deñizleri süzer ider
- 7 Bu Fethī birine dīvān tertibīn ki itmekçün
Yazup bir bir beyitlerin o sözini düzer ider

120

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü dilüm ne söyler gör nihānı
Açıcağız o ma' nīden dehānı
- 2 Düzer meclisi kıılır o āreste
Nitekim bādeye zevrağ şehānı
- 3 Olup ay yüz olur sākī dutup hem
Mey-i gülgün gibi nite İsfehānı
- 4 O ma' rifet güneşi nite şarkdan
Münevver eyleye toğsa cihānı
- 5 Göñüller rüşen ola eyle gülşen
Degül sözde ki kaçd ola ihānı
- 6 Kim ol münkirüñ sözi imtehānla¹⁸⁰
Kim ol mārı degül mi çahkahānı
- 7 Getürdi Fethīyi söze kim ol ' ışğ
O geñsüz taşā gelür gāh kihānı

121

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Zihī Qādir neler işler bağa gör
Fenādur maħlūqāt aña bağa gör
- 2 ' Ademden görenler kıılır ol icād
Degül bir zerre zaħmet ol Hāğğa gör
- 3 O gün işāretile buldı mevcūd
İrādet tağdır itdi ol yoğa gör
- 4 Virür mağşūdını her kişiye Hāğ
Balığı dutdı Nemrūdçün oğa gör
- 5 Kimin ma' şūğ kimin ol āşığ etdi
Kim ol ' ışkuñ şarābıyla sağa gör
- 6 Dilerseñ Hāğ rızāsını ki gözle
Tecellī eyleye cāna liğā gör
- 7 Vire cennet ü rıdvān u o köşkler

¹⁸⁰ Metinde “münkirlerüñ” şeklindedir.

- Gül ü reyhân o miskile қоқа gör
- 8 Olan ‘āşīlere қahr-ı cehennem
Zebānīler üşübeni yaқа gör
- 33a 9 Tevekkül eyle Fethī kıl қanā‘ at
Gerekdür açluғuñı ol тоқа gör

124

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Yine düş oldum uş ma‘ den-i kāna
Yürürüdüm meger kim ben yegāne
- 2 Oқuyanum топтолу etdüm andan
Getürdüm şüreti dürler dükkāna
- 3 Ne kıymet ola aña vü bahāne
Ki biñ biñ cān oldur rāygāna
- 4 Disem kıymet aña ol kıymet olmaz
Ele girmez cān u baş қān dökene
- 5 Zihī kān u o ma‘ denler kānıdur
Degül itlāk zamān ile mekāna
- 6 Gel ol ‘āriflerüñ sen şöhetin gör
Meger andan dağı saña dükene
- 7 Ne dürler Fethī söz dürri kıyında
O söz dürrin gören dürri dükene

125

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Göñül taşdı yine ol bahre döndi
Қıyında ‘ummān anuñ nehre döndi
- 2 Getürdi mevc-i söz dürrin taşra
O tezyīn olmış eyle şehre döndi
- 3 Zihī söz kim o ma‘ nīde hūrīden
Muraşsa‘ lu ‘arūsa mühre döndi

- 4 İşidenler yüzini ol tezeler
Deseñ ki ergüvān gül çehre döndi
- 5 O bir dem ‘ārifüñ şöḥbeti hoşdur
O biñ yıl geçmiş eyle dehre döndi
- 6 O a‘ mā cāhilüñ sāzı sözi ne
Ḥaber virmesi cāna zehre döndi
- 7 Görüñ Fethī o bahre talmasında
Ne girdi eline şāh mühre döndi

126

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ne girdüm ma‘ nīnūñ sırrına görüñ
Dizetdüm ne sözüñ dürrine görüñ
- 2 Virürüm ma‘ nī ben ol alana
Kim ol müştāk olan erine görüñ
- 3 Alan aldı bu ma‘ nīden ḥaber ol
Kim almayan yıḡup yerine görüñ
- 4 Ne dise kim olmuş ola eyle ḥāşıl
Düşer dāne biter yerine görüñ
- 5 Kim isti‘ dād kişi de olsa olmaz
Yetmişüñ çāresi erine görüñ
- 6 O her kim ‘ārif olsa eyle Fethī
O sözler ma‘ nīsın dürrine görüñ

127

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

33b

- 1 Nedür kişi qala eyle ki māle
Ḳanā‘ at eyleye nefsi o ḥāle
- 2 Tefekkür baḥrisin ‘ışḡ deñizine
Niçün dalmayuban ol eyle qala
- 3 Gerekdür ‘ārif olan ‘ışḡla ol
O vaḥdet deñizine düşe ḡala

- 4 Göre kim birlik içre ol neler var
O kaçre baır olup mevcleri şala
- 5 Gide ol guşsa vü gam küllî andan
Ola handân nitekim rû-yı lâle
- 6 Diye o dürri cevherden sözi yeg
O müşterî olanlar anı ala
- 7 İy Fethî söyledin sözi ne taşlu
Kařıřdurduñ ki yağı eyle bala

128

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Girü teng bağladum sözi şekerden
Dağı lezzetlü cāna ol şekerden
- 2 Getürdüm tütüyle ol gıdāçün
Kim açam tengini ol kand şekerden
- 3 Ne sözlerdür kim ol şevk vericidür
Gümüşden dağı ol yegdür güherden
- 4 Bilür alur anuñ kim şarrafıdur
Ne fark etmegciye gevher hacerden
- 5 Anuñ kim anlaması ma' niden yok
Şayılır hayvāna degül beşerden
- 6 Yemiş viren ağaçlar ma' nevıdür
Olur odun yemişsüz ol şecerden
- 7 Görün Fethî o ma' nı sözini dir
Getürmez řümāre sım ü o zerden

129

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

34a

- 1 'Ařıkum dost ol cemālün nūrına
Kim nedür cāna o cennet hūrına
- 2 Uş gönülde gördi gören o Hağkı
İhtiyācı yok Mūsānuñ Tūrına

3 Ka'be deyüp kim sefer etmek nedür
Vaşl olan gıtmez kıyuban dūrına

4 Hāğdan ayru ol cihānda ne murād
Kim getüre kuvvet ü ol zūrına

5 'İsā gibi kim mücerred olıgör
Yetiše beytü 'l ol ma' mūrına

6 Ol ene 'l-ħağ didi Manşūr noldı gör
Hāğğa mi' rācıydı dārda görine

7 Fethī ma' rifet tönını dileyen
Hulle vü tācdur başına urına

130

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Yanaram her dem-be-dem ben ol firāğ u derdile
Kim melāmet oldum uşda söylenürem her dile

2 Nitekim cehd eyledüm ben kim irem tıpasına
Bulmadı vuşlat bu gönül neylesün ol ferdile

3 Eyle kim ol intizārı ħaddi geçdi nideyüm
Bilmezem vaşlını nefsuñ öldüreydüm gerdile

4 Ķalmadı tārda Ķanum uş cānum göçmek diler
Beñzemek o boynını gör kim ne boyanmış zerdile

5 Her kim ol ' aşık dirilir kim anı ki şıngıl
Māl ol cāndandurur bil şoyına semmürile

6 Sen dilerseñ degmeleri eylemegil rāzdaş
Ol münāfiğdan ħazer Ķıl varma yol nāmerdile

7 Fethī sen dostuñ vişālin kim dilersen irmege
Bülbülüñ vaḫti ki ħoşdur göricegiz virdile

131

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün

1 Mü 'min olan kimesne gümān dutmaz gönülde
Şıdķıla yola gelen kimdür anı yañılta

- 34b
- 2 Münkir olan kimseler naşḥat itmez ḳabül
Yüz biñ delîli aña gerek ḳanı añlada
- 3 Her kişinüñ başına yazılan nesne gelür
Olsa gerek geñsüz gerek ḥayrı yöñlede
- 4 Kimesnenüñ kimseye dermānı yetmez anuñ
‘ İnāyet almaya ger biñgez durup iñlede
- 5 ‘ Āşık kişinüñ yüregi dertlü olur¹⁸¹
Ma‘ şük nazar itmezse yarasın kim öñlede
- 6 ‘ Āşık o ma‘ şük sırrın ‘ ışık eri olan bilür
Şu bülbülüñ zārısı kim belürür o gülde
- 7 Fethī ‘ āşıklar yolın ḳomağıl sen eliñden
İraḳın irak ḳalmağıl yürüyüp düñlede

132

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Mecālüm ḳalmadı tende ḳurudı gitdi uş ḳanum
Ki mevt aḥmerleyin eyle ḥarekātde degül cānum
- 2 Yanaram ‘ ışkuñ odına kimesne ḥālümü bilmez
Kim ol āh etdükçe eyle boyar gökleri duḥānum
- 3 Götürdüm şîşesin ‘ ārun ne çaldım ḥaşa ben eyle
Melāmet oldum uş ḥalka gözetmedüm adum şanum
- 4 Baña ne o ad u şan u o ‘ ārı ‘ āriyet nedür
Nesine olayum ḡarra görünirken bu erkānum
- 5 Felekde görmedüm şefḳat görünür cānuma miḥnet
Ḳanı dostı görem devlet ki böyle geçe devrānum
- 6 ‘ Aceb ne ol ki dermān görine cāna ol bürhān
Benüm bende kim ol sulṭān dutam ḳarşuda dīvānum
- 7 Bu Fethīnüñ ‘ aceb ḥāli kim olmuş ḡayrı aḥvāli
Tecellī eylese ol dost odur bu derde dermānum

¹⁸¹ Mısranın vezini bozuk.

133

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 35a
- 1 Girü düşdüm bugün bir endîşeye
Elüm varmaz benüm hîçbir şeye
 - 2 Yavuqladum ħalüm ħallatmağa yok
Ėararmış gönüle nolup ışıya
 - 3 Düşüp ħayrete ki eyle olup ħarĖ
Ki döndi gözlerüm uşda şaşıya
 - 4 Dürüşüp kendüzüm cem' idemezem
Melāmet oldum erkek ü dişiye
 - 5 Ėālüm ħāllanıcaĖ kimesne ol yok
Ne söyleyem ħālümü ben nāşīye
 - 6 Yürürem ben āvāre zār-ı gerdān
Demek olmaz ħālümü bir kişiye
 - 7 Ne kılam ki ne ' amel eyleyem ben
Kim işlemekiçün yā ol döşiye
 - 8 Nice kim fikr idem ' aqlum tağıllur
Neye uram o bilmezem başıya
 - 9 Bu Fethī ħayret ol ħālün ne söyler
Yazup ħaĖıda eyledi ħāşiye

134

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü fikr iderün ben ħāle ħaldum
Degül ol ħaberi ħayrından aldum
- 2 Yağın gördüm yağınmış yağın ol
' Acebleyübeni kim taña ħaldum
- 3 İrağ ol didüğüm ırağ degülmiş
Yağın buldum gümānı arda şaldum
- 4 Hevā vü nefis imiş ħicāb olan o
O nefsün boynını ol dem ki çaldum

5 Göründi ol bedī' -i hüsn-i cemāl
Gidüp guşşam gelübeni o ğaldum

6 Şikeste gönümün marīzi gidüp
Hayāt-ı cān bulubanı şağladum

7 Ki hall oldı bu Fethī müşkili uş
Uzatmayup ki sözde uş kışaldum

135

Mefülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

35b

1 'Ākil iseñ dīvāne saña baña ne gerek
Gice gündüz devr ü şeb cehdümüz aña gerek

2 Bilür misin ne oluruz elbet dağı ölürüz
Sinledür varacağumuz kıalsun taña gerek

3 Gele münkirle nekır gözi özüñi şakır
Cevāb vermezseñ haķır uğrarsıñ buña gerek

4 Sinle şırāt kırıla hayruñ şerrün görile
Varsın ol dergāh anda saña gerek

5 Eger şer ise işün vay kim senün hālüne
Hayruñ gelürse artuķ işlerün oña gerek

6 Kim iresün devlete i' tibār ne cennete
Dīdār şöbeti senün baķasıñ h'āceñe gerek

7 'Amel eylegil Fethī sen dağı düriş durmadan
Perdesiz dost görine rāzısın şuña gerek

136

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

1 Eylegil bir kelāmı ma' nīye uyar ola
Şöbet etdüğün kişi kim andan tıyar ola

2 Rāz virmegil kimseye sözüñden o utmasın
Söylegil bir kişiyे sözüñe o yār ola

3 Etmegil sen kıl u kıāl da' vī saña ne gerek
Şöbet kim ol bozar anda ki ħar-ı bār ola

36a

4 Yalañdur ol kişinün da' vīsi haķlusı

Andan bilesin anı sîm ü zer şayar ola

5 Ol kanā'at ehli olan dürlü libās geymes
 Kıoya gerek şöhreti şāl u 'abā geyer ola

6 'Āşıklarūñ ol işi kim cefā çekmekdürür
 Kim cānla ol başın dost için kıyar ola

7 Fethī o Hāğdan ğayrın sür gider o gönülden
 Olmasun kim ki zinhār ğayrı o deyyār ola

137

Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Başa geldi söylerem ben sözümü
 Uş melāmet eyledüm kendüzümü

2 Halkūñ ol ta' na taşından ğam nedür
 Ayrımazam andan dönüben yüzümü

3 Niderem şöhret baña o ne gerek
 Şaldum ayaklara başsın özümü

4 Çünkü dost oldu bize ol endişe
 Yağmaya kıldum çoğumı azumı

5 Eyle ki 'ışk kıldı beni uşda mest
 Geñsüzün getürdi dile rāzumı

6 Söyledüğüm halka sözüm tañ gelür
 Yañkıya şayarlar o āvāzumı

7 'Işkıla Fethī duruban söyler uş
 Ma' şūqa bilür benüm niyāzumı

138

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Geliñüz berü kim ki söyleyelüm
 O ma' şūkı durup ki şoylayalum

2 Ola kim gözümüz aña tüş ola
 Bağup cānı vü gönli toylayalum

3 Bize endişe ki o cān görine
 Tırup ğayrı niçün boylayalum

- 36b
- 4 Nedür süflide ki duravuz iy yār
Geçüp ‘arşdan (u) o taylalyum
- 5 Gerekdür dost için o tuhfe-i yār
Uşda kırbān cānı biz eyleyelüm
- 6 Nider bize denī o dünyā ki ne
O ‘ışkıla göñli uş baylalyum
- 7 Gerekmez o nesini Fethī nider
O ma‘ nīyle cānı ki toylalyum

139

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gör bu ‘ışkı kişiye ne söyledür
Müşkilin ħall eyleyüp kıāl eyledür
- 2 İhtiyācı yokdurur o kimseye
Müşkili olanlaruñ ħall eyledür
- 3 Getürür ol vecd ü raķşa döndürür
Kendüden bilmek ki ol ħāl eyledür
- 4 Şoyunur faħrī libāsından çıkar
Ħırķa vü tāc u ‘abā şāl eyledür
- 5 Ger şuna ma‘ şuķa zehrile o taş
Kim degül zehr ‘ışķ aña bal eyledür
- 6 ‘Āşıķa ma‘ şükdan ğayrı ne ola
Her dem o ‘ışķ kim güşmāl eyledür
- 7 Fethīye görüñ nider ol ma‘ şuķa
Kim durup nāzını o āl eyledür

140

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Yine dost yüzi uş görüni geldi
Göñül ü cān aña sürüni geldi
- 2 Tecellī çünkü eyledi cāna dost
O ħayrān oluban düzini geldi
- 3 Kıamu varlıguñ ol terkin urup

O dostdan ğayrıdan arını geldi

- 4 Zihī ‘ ışk kim kişinüñ ol başına
Sa‘ ādet tācıdur urunu geldi
- 5 Ki ne söyledür ol kişiye her dem
O fāş olup ki sırr derünī geldi
- 6 Münāfık münkirün ol dürişinden
Gönül incinüben ğorını geldi
- 37a 7 Görün bu Fethīnün vağtı ki o hoş
Ki ‘ aşıkıların uş urunu geldi

141

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bu benüm gönüm yine uş öyle cevlan eyledi
Gözlerüm yaşını ‘ ışkdan dökdi seylan eyledi
- 2 Dost cemāli ārzūsına bu gönül meylini gör
İştıyākından duruban zār u nālān eyledi
- 3 ‘ Abdürrezzākı görün ‘ ışka düşdi bir zaman
Gütüdi ğınzır yürüyüp tonı yalan eyledi
- 4 Leylī vü Mecnūnı görün kim buların sırrına
Mecnūnı Leylī nāzına şabr nālān eyledi
- 5 Ferhādı görün Şīrīnün kim yolında virdi cān
Ol ‘ acūze fitnesiyle gör ne nālān eyledi
- 6 ‘ Aşık u ma‘ şūkdan o dūr iden ne nesnedür
Kim ğicābı gözlerine nefse ğalan eyledi
- 7 Fethī görün bugün kim ‘ ışk duruban söyledür
Beytleri düzüp eyle kim ğuvalan eyledi

142

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Eyle kim bu iş bu cānum ma' şūkuñ kurbānidur
Ma' şūkuñ naqş-ı hayālî ' aşıkuñ Qur'ānidur
- 2 ' Āşık ol kim o fenāda kim fenā olmışdurur
Fevk taht cenüb şimāl ü garb u ne şarqāndur
- 3 Öldürürse ' aşıkı ol ma' şūka kanı helāl
Ma' şūkı görmege ' aşık şükrüne oqandur
- 4 Ol muhabbet kim getürür ' aşıkı dem dem deme
Şanmañuz kim ol tehīdür ' ışkda ol ' ömr fāndur
- 5 Gör nice kim o göyünmiş ' aşıkuñ özi gidüp
Eyle kim Mansūrlayın ol görkini hırqandur
- 6 Kalmadı beñzi şararup kim yürür ol derdle
Uş yürece irdi ol derd beñzi yara qandur
- 7 Fethī bulmadı mürekkeb kim yaza bu dertleri
Yazdı mürekkeb yerine ol cigerden qandur

143

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

37b

- 1 Girü uş ' ışk kaynadı cūş eyledi
Mest idüp ol başı serhoş eyledi
- 2 Kim ezelden ol belī döndükte ol
Ol cevāb-ı istimā' gūş eyledi
- 3 Ol degül kim bunda iken irdi cān
' Işk şarābın anda ol nūş eyledi
- 4 Anda iken bu cān anuñ ' aşıkı
Ol dīdārın cāna uş tūş eyledi
- 5 Çün muhabbet geldi tıldı gönüle
Terk idüp gayrın ferāmūş eyledi
- 6 Şol ki hevā vü hevesde qaldı o
' Aql-ı derkden qaldı bī-hūş eyledi
- 7 Şöyle kim Fethī haqqında ol ahad
Resm-i ol hū qalbde nuqūş eyledi

144

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Aldum ele 'ūdı burdum burğusın
Raştda düzdüm hoş maqāmı toğrusın
- 2 Perdelerini getürdüm uşüle
Gördi barmaq eğrisini toğrusın
- 3 Eyledi kılden kâle ol sırrını
Zahmınuñ işidür ol ki seğrisin
- 4 Hoş nevāda gösterür 'āşık anı
Muṭrib ol desti düzüben çağrısın
- 5 Hoş terennümāta düzüp şavtı o
Ma' şūqa berü deyüben kağrısın
- 6 Sākī şora o şarābı bādeden
Görmeye hūmardan o baş ağrısın
- 7 Fethī düzdi beytleri ma' nīyle
Terkin görüñ şā' irler uğrasın

145

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

38a

- 1 İy 'āşıkān iy 'āşıkān 'ışk ehlinüñ gel demine
'Āşık iseñ gir sen dağı gel berü gir demdemine
- 2 Dem demile ol dem ura ol demde ol dostı göre
Kim duruban ol haykıra girecegiz ol demine
- 3 Dem ki o dem-be-dem gelür ol demde gönül yaylar
'Arş u kürs levḫ-i kalem zerre degül o demine
- 4 Zihī o dem ki dem dürür 'āşıqlara kademdürür
Şanma ki o bu demdürür hoş baqadur demdemine
- 5 Her kim ol deme ermedi dem nidügün bilmedi
Dem dem deme ol ki irişür eyle ki ol o ne deme
- 6 Ol deme dem hem didiler kana dağı dem diler
Bilene ādem didiler baq ādemde Haq demine
- 7 Fethī ki söyler dem dem ol gözler gözedür demi ol

Buldı o demden demi ol ‘aceblemez dem demine

146

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 38b
- 1 İş bu gönülüm fikre taldı gördi vechin dilberün
Kim hitâbı irdi sem‘ a didi cāna gelberün
 - 2 Temme vech Allāh görindi her neye baqdumsa
Uş ene ‘l-ḥaḫ oldı sözi nāy u şeštā deflerün
 - 3 Hoş tecellī eyledi Ḥaḫ iş bu ‘ālem varına
Ḳahr u luḫfı görünir nūra baḫ küleflerün
 - 4 Gör ne gūyā eylemişdür dilleri bülbül gibi
Ḥikmetin gör Ḥālīḫün sen debredicek leblerün
 - 5 Ol deñizler mevcini gör kim duruban çalḫanup
Esmeyince yıl belirtmez ḫarekātın ceblerün
 - 6 Cümlesin ol ğarḫ edüpdür varlığınla varlığın
Nitekim gökde güneş kim yıldızını şeblerün
 - 7 Fethī ki ol Ḥaḫ varlığın gözedür her yerde ol
İçi taşu toḫtoludur hem daḫı o ceblerün

147

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 39a
- 1 Derviş olan dünyeden elin çeke
Erenler ḫademinde dizin çöke¹⁸²
 - 2 Sözi şavı olmaya kimseyile çekişmeye
Sögüp döger olsalar aña belini büke
 - 3 Ḳanā‘ ati ḫomaya duruban dilenmeye
Ḳazmayıla yer ḫazup yerine arpa eke
 - 4 Ḥāşıl idüp şavura ğalbirile çevire
Kim duruban eliyle ol degirmene çeke
 - 5 Unun gerisini ata yarı aña kül ḫata
Su ḫoyuban yoğura bişe döküp etmege

¹⁸² Metinde “Erenler ḫademinde yer öpüp dizin çöke” şeklindedir. Fakat vezin gereği “yer öpüp” kısmını almadık.

- 6 Yiye anı birkiye bu neyimiş dimiye
Karnını toyurmaya erenlere yetmege
- 7 Gündüz duta orucın dimeye ki ol açın
Dünle kıla namāzı degül tavuğ ötmege
- 8 Kıabā şabā dimeye anı alup giymeye
Şāl u ‘abā idene egnini ol örtmege
- 9 Kümelecük idene anda durup yatana
Nefs aına binmeye bu yolu gözetmege
- 10 Şerī‘ ati kıomaya olmaya ki yermeye
Gerekdür ‘amel kıla dervīşligi yetmege
- 11 Fethī taşra kadar aşluñ kim düşen ayaklara
Teslīmlik evcūñ kıoma dervīşler itmege

148

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İrmege müştākdurur cān dilberüñ cemāline
Uş fedā ider özini yetmege vişāline
- 2 Cümle ‘ālemüñ hayātı varlığı hem oldurur
Zerrece noqşānı yoğdur zī anuñ kemāline
- 3 Eyle kim ‘āşkıla gönül kim tolupdur ser-be-ser
Aldanmaz nesnenüñ ol naqşına hayāline
- 4 ‘Āşık olanlar anuñ o cevrine cefā demez
Cān vireler dilberüñ o nāzın ü āline
- 5 Kim görenler ol niğārı şoyunuban girdiler
Hırķ u tāk kim ne olar yā ‘abā vü şālına
- 6 Geçdiler varlık deminden kim fenāya irdiler
Meskenete kim yetene ne kıl aña kıāline
- 7 Fethī fikr etti duruban ol gönülde varını
Cümleden çekdi elini geldi kendü hāline

149(MEŞNEVĪ)

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gör ne toğar bu fikrden biline
Fikre düşersiñ bilürsin biline

- 2 Fikre düşmeyen nesne añlamaz
Biñgezin delîl diseñ diñlemez
- 3 Kim gerekdür kişiye fikr eylemek
Fikrile her sözi gerek söylemek
- 4 Ol fikrsiz olana âdem demegil
Öldüğüün sen aña gam yemegil
- 5 Kim fikr ol ‘aql olan yerde olur
Kim bakarsañ nefis aña perde olur
- 6 Ol fikr ‘aqlın bilürsiñ cem‘ idür
Karāgu yerüñ nitekim şem‘ idür
- 7 Ol fikr ‘aqlıla bildi o bilen
Haķka ķurb-ı vaşlını oldur bulan
- 8 ‘Aql idi evvel ki evvel hulķ olan
Hāliķi ‘işķla bulup başın şalan
- 9 ‘Aql-ı evvelden kimin ki ‘aqlı var
Her neye baķarsa anuñ faķrı var
- 10 Oldurur ma‘būdını ol añlayan
Kim yaķın gözle görüben dinleyeñ
- 11 Hīç nesne kim aña hicāb degül
Kim virilmişdür aña ol ‘aql-ı küll
- 12 Nesneye görgil anuñ muhtācı yoķ
Ķamular ol acdurur ol eyle toķ
- 13 ‘Aķla nisbet bir nesne yoķdurur
Gerçi anca maħlūķātlar çoķdurur
- 14 ‘Aķl-ı mā‘ aş ‘aķlına ‘aķl dime
Kim felsefe varur ol ķademe
- 15 ‘Aķl-ı mā‘ āş ‘aķl-ı evvel zıddıdur
‘Aķl-ı küll maķbūl ma‘ āş o reddidür
- 16 Zinhār olma kim ma‘ āşa o sen
‘Aķl-ı küllī olmasın ki ķo sen

17 'Aql-ı külle kim bakarsañ nürdurur
Kim ma'aş ehli Haqdan dūrdurur

150

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Girü 'aqlum geldi benüm başuma
Fikr iderek gideridüm düşüme

2 Ki giderdüm ki durudum fikrile
Kim hitāb irdi içerden gūşuma

40a

3 Didi bakma ol iraqdan ayruğa
Kim yakın ol ger dilerseñ 'ayşuma

4 Maqşudūñ benüm yüzüme baqdur
Şundi bir cām didi uşda nūşuma

5 Baqđum anuñ yüzüne hayrān olup
İçdüm ol dem anı devrüp başuma

6 Gördüm ol yaqīnden eyle kim yaqīn
Fevk ü taht u sağ u şol pes peşüme

7 Fethī ol maqşūdını buldum bu dem
Ġayrılarını kim gerekmez tīşeme

151

Me' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1 Cānān gerekse cānuña sen cān dile
Cānāndan ayru cān getürme cān u dile

2 Sulţān ki ol qadem başa tahtuña hoş
Kim bendeler yaraşuğı oldur dīvānıla

3 Gör kim ol şavm u şalāt tesbiḥ ü ol zekāt
İslām dīni yaraşuğı Qur'ānıla

4 Münkir olan kimesnede ikrār ne olur
Kim şanmağıl sen anı kim gide imānıla

5 Mü'min olanlaruñ görüñ ki şıdķı bütün
Degül ki şek yürüye aña gümānıla

6 Yeridürür o münkirüñ ki dūd-ı nār
Bulur vaţan o mü'min ü ḥūr u ḥübānıla

7 Fethî şaķın ki hıyānetle ķılma ma' āş
Lāyık verilen ol Hāķķa emn ü şayanıla

152

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 İş bu göñlüm lā-mekānı gördi hoş
Kim ķarār itdi o mekānı gördi hoş

2 Cümleñ ol varı varı oldur ol
Mülke mālik mālikānı gördi hoş

3 Bir emrden kün işāret eyledi
Ol emrde kim tükeni gördi hoş

4 Cümle aşluñ aşlı oldur ol emr
Menba' ı ma' den-i kānı gördi hoş

40b

5 Aşlı vaşlı ğayrdan degüldürür
Ol emrden kim añanı gördi hoş

6 Oldurur kim kānlaruñ oldur kānı
Kānlaruñ kānı o kānı gördi hoş

7 Fethî bildi cümle kānuñ kānı ol
Cān-ı sulţān-ı kānı gördi hoş

153

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Devr ider devrān döner devrān geķer
Kim bu devrde niķe uran geķer

2 Kimse bilmez kimesnenüñ hālını
Kim bu devrānda nice kervān geķer

3 ' Āşıķa ol ma' şūķuñ cefāsı hoş
Ol demile vaķti kim erkān geķer

4 Şanma bu ' ālemde bāķī ķalasıñ
Gün ü dün ü ay u yıl erkān geķer

5 Hüsni-i hūlķı eylemek hoş kişiyeye
Kim yiģitlik hüsni ol gürgān geķer

6 ' Āşıķa ol ma' şūķunuñ ' ışķı gör

Eyle kim ol boynına urğan geçer

7 Ma' şūkuñ zülfi ' aşık karşısına
Fethī başın vermege çevgān geçer

154

Fā' ilātün Fā' ilātün Fāilātün Fā' ilün

1 Her gice varduğca artdu cānumuñ ol zārusı
Kalmadı tende o kuvvet gitti ol var varusı

2 Şöyle kim bu hasta gönlüñ mübtelādur diyene
Vaşl-ı dost ola meger kim ol şifānuñ dārusı

3 Kalmadı nefis ü hevānuñ leşkerini şıdı ' ışık
Cünd-i Hağdur ki yetişdi hoş yıkıldı bārusı

4 Eyle kim her dem-be-dem bu gözlerüm giryān olur
Kim dükendi gitdi ol kan eritdi beñzüm şarusı

41a 5 Her kim ol yāruñ cemālin görmeye müştākdurur
Nider ol firdevs rıdvān yā hūrı ol ' ārūsı

6 Eyle kim derd ü firākuñ haddi yok niḥāyeti
Şerḥ-i beyānında ' āciz kātib ü aḳarusı

7 Neylesün bu Fethī miskīn kim elinde nesne yok
' Acz ile geldi tapuya uş durup yalvarusı

155

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Görmege müştākdurur cān cānını
Uş virür yolına her var varını

2 Ma' şūkuñ yolına ' aşık ol virür
Şaqlamaz ol dīnini imānını

3 Öldürürlerse yolında kim ne ğam
Kim helāl itmiş aña ol şanını

4 Kim melāmet olmasında sözi yok
Eylemiş terk adını vü şanını

5 Bilsün kim ' ışka olmuş mübtelā
Kim diler ol derdinüñ dermānını

6 Ol cefâ vü cevre muḥabbet dimez
Ḥoş görür luḫf yerine erkânını

7 Fethî ol dostuñ ṭapusında durup
Ne gözedür eyle ki derbânını

156
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Gör ne düşdüm ḥayretüñ ben deñzine
‘Aqlum uş gitdi yürürem deñzine

2 Hîç dutacaḫ bir işüm o ḫalmanı
Neylemege ol bir işe begzine

3 Fikrümi cem' itmege ḫanı ‘âḫil
Uş durur baş kim duruban çegzine

4 Eyle kim hiç nesneñ ol Fethî yoḫ
Baḫlanup ḫaldı vü eyle yügzine

41b 5 Nefsümüz hevâsına uş yügürüp
Nite kelbler gibi kim segzine

6 Cürmümüzden ğayrı yoḫdur işümüz
Kim naḫar-ı Ḥaḫdan ola yegzine

7 Uşda Fethî kim duruban göyinür
Şavta düzdi uş duruban egzine

157
Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Allāḫ Allāḫ dimek ol dilümüzüñ zikridür
Anı sevmeglig bize göñlümüzüñ fikridür

2 Kim dutup ḫüḫmüñ ḫılmaḫ aña iṭā' at etmek
Eyle bil ki o bize ğayrı degül şükrüdür

3 Şu kim Ḥaḫdan ğayrısın o göñülden çıkarmaḫ
Kim cān içinde eyle ol muḥabbet bikridür

4 Şevḫ ü zevḫ vecd ü ḫāl kim ḫişide belürse
‘Āşıḫuñ o bilirsüñ kim ‘ışḫ anuñ bikridür

5 Aldanuban göñli kim virmek o dünyeye
Ol nefside şeyṭānuñ bilürsiñ mekridür

- 6 Her kim anı ol bildi hükmine muṭfı' oldu
Dutmayanlar kim yolın Ḥaḫka olar egridür
- 7 Ol 'ışkıla Fethīyi kim görüñ ārāmı yok
Hiçbir dem ki ol degimez gice gündüz sekridür

158

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Girü mest oldum o 'ışkla dost yüzini göricek
Bilmedüm netdügümi ben eyle kim delüricek
- 2 Maḫvoldı cān u gönül 'aql u nefis ü her varı
O tecellī eyleyüben dost nūrı belüricek
- 3 Eyle kim bu cān u gönül şevḫ ü zevḫe geldi hoş
Görüñ kim 'ışkuñ şarābın sākī şunup vericek
- 4 Gitdi bu varlık gönülden ḫaldı anuñ varlığı
Kim fenā oldum özümnden ol bekāya ericek
- 42a 5 Görün ol 'āşık ları siz nice kim vecde gelür
Ḥālet-i 'ışkla döner ol kim semā' a giricek
- 6 Şanma ki ol 'āşık olan ṭapa dünyā varına
Kim ḫabül etmez o ḫabbe biñgezin yalvarıcaḫ
- 7 Fethī hiç kimseni ol dīv(ü) gül azıtmaya
Kim 'ināyet eyleyüp Ḥaḫ kendüye döndüricek

159(MEŞNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Söze geldüm sözümi söylemege
Vaşf-ı ḫālüm kim beyān eylemege
- 2 'Işḫ işüdü hīç ola mı gizlene
'Āşık olanlar gerekdür sözlene
- 3 Kim gelür dile o geñsüz söz olur
Ma' nīde bir o güleci yüz olur
- 4 Gāh vaşl u gāh firāḫ kim bular
Gāhı ağlamakda vü gāhı güler
- 5 Gāh ḡam u gāhı şādī vü sürür

Eyle kim ol şādīsından yermürür

6 Dilemez ki kimesneyle iş ola
Göñline teşvîş virür ol iş ola

7 Fikr kıılır gāh gāh gönülile
Gāh gāhın söze gelür ol dilile

8 Gāh ‘ işka eyle üstüvān olur
İştıyākdan vaşla irüp ğarķ olur

9 Eyle kim vaħdete irüp maħv olur
Gāh besāta yetişüp saħv olur

10 Gāh ħapuşın yetüp olur mün‘ adim
Münfa‘il ü münkesir adar adım

11 Şöyle kim işünde ħüsrān görünür
Her nere varsa duruban yerinür

12 ‘ Āşık ol ma‘ şūķını ger görmese
Ol nigāruñ vaşlına ol irmese

42b 13 Ol cehennem ‘ azābından ħatıdur
Eyle ol yārüñ cāna ħasretidür

160

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Yanalum yārüñ yolında kim görüben ol ħana
Rāzıyum benüm öldürürse da‘ vī yoķdur ol ħana

2 Düşmüşem eller diline kim melāmet oluban
Yüz sürürem kim olursa delü adum daħana

3 Her ki ol yāri severse dünyānuñ varın nider
Ol yalandur da‘ vīsinde kim aña el yuķana

4 Nedür ol kim anuñçün kim gönül baĝlaya aña
Kim dimezler ‘ āşık aña māla cāndan aħana

5 Gelberü insānsañ sen gör ‘ āşıklar şoħbetüñ
Kim dime ādemdür ol ki şol ıraķdan baħana

6 Āşıķuñ baĝrı yanuban yüregi durmaz düter
Gözleri giryān oluban yaşına ol yayķana

- 7 Fethî ol yârûñ yolında başını qurbân virür
Çağırup aydur ki iy dost gelberi qan sen qana

161

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Eyledi mest dost qoşusı cānumuz
Misk ü ' anber tıldı uş dükkānumuz
- 2 La' l ü yâqūt cevāhir dileyen
Tıptıoludur ma' den-i uş kānumuz
- 3 Ma' şūqa cān kıymağa ' aşık nedür
' Işık içinde kim budur erkānumuz
- 4 Bendeler hizmeti ol sulţānına
Qarşusunda dutavuz dīvānumuz
- 43a 5 Bülbül olduk bugün ol dostu görüp
Qarşumuzda uşda gülistānumuz
- 6 ' Āşıkuñ ol ma' şūkı sevdüğine
Qanlı yaşdur görinen nişānumuz
- 7 Dem-be-dem Fethî gör cevlan ider
Eyle kim dostadurur seyrānumuz

162

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb hāle ki ben ki düşdüm uşda
Yürüyüp dertlenürem tağda taşda
- 2 Beni ki hayret eyledi kim uş gark
Akar gözüm yaşı quruda yaşda
- 3 Qanı o ' aql fikr kim ki yetmez
Elüm varmaz ki işleyem bir işde
- 4 Ölüm yetmez mi kişiye o ' ibret
Görünmez gözine hür u ferişde

- 5 Çanı sinle vü şırâṭ u o mîzân
Cevâbı Hakkâ virmek o şoruşda
- 6 Niderem dünyâ vü mâl baña andan
O benden yâd ola girü qalışda
- 7 Bu Fethî gâzeli göreñ ki hayrân
Hakkâ her dem duruban ol nâlişde

163
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Göreñ ol hikmetini zü'l-celâlüñ
Zihî şun' ıssı ol şâhib kemâlüñ
- 2 Neler devreder ol yoqdan var eyler
Getürür şürete irmez hayâlüñ
- 3 Cemî' -i maḥlûqa oldur ki Hâlik
Bu ḥadd işlere o Rabbu Tel' âlüñ
- 4 Anuñ zâtı kim ol eyle münezzeḥ
O 'âciz bilmege 'aql u 'uqâlüñ
- 5 Neye ki teşbih etseñ ol ki olmaz
Ki mişli olına ol Lâ-yezâlüñ
- 6 O zâtı 'ilmi kudreti ṭoludur
İḥâṭa fi' li daḥı o fi' âlüñ
- 43b 7 Getürüp o gidermek içre işi
Fenâsı yoqdurur ol bî-zevâlüñ
- 8 Bulur andan cemî' i ol ḥayâtı
Memâtı gösterür zıddı o ḥâlüñ
- 9 O "külli şey'in Hâliküñ illâ vecheḥü"¹⁸³
Tamâm oldı cevâba uş su'âlüñ
- 10 Cemî' i ḳubḥ ola yâ ki o maḥbûb
Ḳahr o ḳubḥa düşdi luṭf cemâlüñ

¹⁸³ "O'nun yüzü(zatı)ndan başka her şey yok olacaktır.(Kasas 28/88) Allah ile beraber başka bir tanrıya yalvarma. Ondan başka tanrı yoktur."(Mehmet Yılmaz, a.g.e., s.97)
Mısranın vezni bozuk.

11 İy Fethî söyleden saña o Haḫdur
Seng-i sözde ne oladı mecālün

164

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Hoşdurur hoş kişi bilse ḫālını
Añlayup gözedürise yolını

2 Bilmesünün ki ḫadr ile kendüsin
Ḫudret işi ḫılur ol ef' ālini

3 Kendüyi ālet idüpdür iş için
Issı işün ol bilür eşgālını

4 İzṭırārdur degül aña ihtiyār
Eyle bilmek ki gerek i' mālını

5 Sen ü benlik da' vīsin itmeg nedür
Getürevüz dile ḫıl u ḫālını

6 Kimi ḫahra kimi o luṭfa ne dūş
Gösterür celālını cemālını

7 Ol taşarruf Fethīde gördi ki yok
Añlayup bildi o kendü ḫālını

165

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Yanaram ' ışḫ odına uşda düşdüm
O başdan başa yanuban dutuşdum

2 Eridi cism ü ḫanum ḫalmadı uş
Düşüp ' ışḫ tennürına eyle bişdüm

3 Yārün ol neyise cevr ü cefāsı
Rızā virüp aña ben uş ḫatışdum

4 O da' vüm yokdurur ḫalkla ki ḫılam
Ki şulḫ etdüm cemi' le barışdum

44a

5 Baña ol yemeg ü içmeg işi ne
Aḫan gözümnden ol yaş ḫanı işdüm

6 Ḫamularuñ o terkini uruban
Maḫabbetine cānumı viriştüm

7 Bu Fethīnūñ düşeli gönline dost
Erenler şöhetine hoş girişdüm

166 (BAHĀRĪYĀT)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 'Ālemūñ revnaķını gör neye döndi uş mişāl
Ravzı cennetdürür şan eyledi ol Hāķ Te' āl

2 Gör ne hazrā eyledi çemenle berk yüzini
Baķ çiçekler ziynetine şaru kırmızıyla al

3 Yā ol ağaçları gör kim şan tonandı hūriler
Ol yeşil hulle tonıyla gösterür hūsn-i cemāl

4 Dürlü dürlü kuşları gör kim ötüben söz ider
Tūṭī kumrı bülbül dalların itmiş kaval

5 Envā' ol dürlü yemişler kim budaklarda aşılıp
Elma vü nār u tunc u her yemişden tırşun al

6 Yā o şuları ki görgil kim tırup olmuş revān
Şaņasın kim süd şu aķar o hamr ile ki bal

7 Eyle kim baķ ol hevānuñ i' tidālinde ki hoş
Kim ferāh virür o ķalbe esicegiz ol şimāl

8 Zihī ol şāni' a ki şun' ın gösterür kullarına
Kim anuñ luṭfi kıyassız eyle kim şāhib-kemāl

9 Gösterür hikmetlerini añlayan ol kimseye
Ķahrıla luṭfi şıfātı gāh celāl ü gāh cemāl

44b 10 'Ālemūñ ol tertibin gör kim gelüp geçmekdedür
Güneşūñ ol ķurşına baķ nūr içinde māl-ā-māl

11 Kim ne tezyīn eylemiş ol yıldızıla gökleri
Aya baķ kim ay içinde gāh bedir ü gāh hilāl

12 Rüzgāruñ hālını gör devr-i o devrān için
Yaz u yay u güz ü kış u heft ü yevmle māh u sāl

13 Gör bu maḥluķlaruñ o sen her birine dürlü hāl
Kimini 'āşık u ma' şūķ virmiş o ķurb-ı vişāl

- 14 Kimisi ol ki hevāya gice gündüz ol yeler
Sünnet-i cemā'at üzre yol degül oldı dāl
- 15 Kimisi 'ilm ü 'amele ol duruban dürişür
Kim irem der bir hazrete ol istemez gayr hışāl
- 16 Kimisi fişķ u fesaduñ ehli olup oturur
Kim dimez kim şerdür bu aña hoş gelmiş vebāl
- 17 Kimisi maḥbüb-ı dostdur eyle kim ol cān virür
Gözlerinde ḥüsn-i ol yār zülf-i ḥaṭıla o ḥāl
- 18 Kimini zühd üzre kılup va'z ider bu ḥalklara
Sırr-ı gayb etdürür ol dāne kim virür o güşmāl
- 19 Fethī o saña gerekdür kim bulardan 'ibret al
Olmasun işüñde noķşān kim bilürsiñ nola ḥāl

167

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Añlayanlar bilür ol söz ma'nīsın
Ma'nīsın bilür nedür ol ma'nīsın
- 2 Ma'nīden ol ma'nī çıkar añlanur
Kim keser oldum sözüñ ol da'vīsın
- 3 Kem sözüñ aşlın faşlın ol bilür
Rāst sözlü söylemez söz egrisin
- 45a 4 Her ki ma'nīden ḥaberdārdur olar
Ṭoğrısın söyler sözüñ ol ṭoğrısın
- 5 Ma'nī kim ola delīle ol uyar
Ol delīlden ma'nī anlar dökersin
- 6 Ma'nīdedür güneşde nūr u çerāğ
Aydan eyler şū'lesiyle çevresin
- 7 Saña ol ma'nī gerek da'vī nedür
Fethī nider kim o sözüñ gayrısın

168A

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

- 1 Benem bir bī-çāre uşda delüyem
Kim andan 'ışķ ile eyle düzülem

- 2 Kimesneyle benüm sözüm şavum yok
Uş o kâl u kılden ben aluyam
- 3 Yanaram derdile eyle ki zârum
Ne bellü diriyem ne ħod ölüyem
- 4 Degül kimesne bana iş bu yoldaş
Ki bilmezem ‘aceb ben ne kıluyam
- 5 Ayaklar altına oldum o toprak
Ġarībüm meskenüm degül uluyam
- 6 ‘Āraźlar şöġbetine cān virürem
Kim ol söz anlayanuñ ben kıluyam
- 7 Bu Fethī ister o yāre ki irmek
Bu bende bende ki ben de kıluyam

168B

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün

- 1 Nişe gelür gönle o mülk māl
Yā nedür gözler gözede ħaġġ u ħāl
- 2 ‘Āşık olan ma‘ şūġdan ġayrını
Dileyüp ol gönle gelmeñ mecāl
- 3 Āşıkuñ ma‘ şūġla gönli tolıdur
Baġlanmışdur anda ol naġş-ı ħayāl
- 4 Kim degül ārzū-yı ġayra ol heves
‘Işġa ħayd olan bulur mı ol mecāl
- 5 ‘Āşıkuñ ma‘ şūġdurur dilinde söz
İrmek için ol ister ħur‘ a vü fāl
- 6 ‘Āşıkuñ sāzı vü sözi ma‘ şūġa
Kim degüldür aña andan ġayrı ħāl
- 7 ‘Āşık iseñ sen de Fethī dosta ger
İnşāllāh olma vaşla vişāl

169

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 45b
- 1 Ol cemālũñ iřtiyākında gõñũl ĥayrāndurur
Eyle kim derd-i yũregũm cigerile yandurur
 - 2 Her dem o gõzũm yaşını itmişem cāna řarāb
Nuql iřũn ġayrı niderũm uş õzũm bũryāndurur
 - 3 Cān nedũr kim başla ol dost yolına olmaya ĥarc
İsmā' il gibi bugũn uş kim fedā ĥurbāndurur
 - 4 'Āřık olan dāimā ol kim şalebi yār iřũn
Kim aña irmek iřũn ol ne aña dermāndurur
 - 5 Cevrile cefāyı dirler ol 'āřıkuñ iřidũr
Uş aña çekmek yolında derler ol erkāndurur
 - 6 Ol cefāsın gõrũbeni dõndũren yũz kimesne
Ol nifāk gõsteren aña 'acabā ne cāndurur
 - 7 Her kim bu Fethĩ sõzũnden añladı aldı o ĥazz
O bilũr 'āřık ĥālını eyle kim 'irfāndurur

170

Mefā' ilũn Mefā' ilũn Fe' ulũn

- 1 Cānum gõrũñ yāre dīvāne dũřdi
Yaraşık şavle ĥõř dīvāne dũřdi
- 2 Tecellĩ eyleyicek dost cemāli
Gõzũm ačiluban uyana dũřdi
- 3 Gõrũñ himmetini erenlerũñ siz
Cānum tekye şılup şayana dũřdi
- 46a 4 Gõrũndi dostuñ eyle ol cemāli
Niķābdan daşra uş 'āyine dũřdi
- 5 Ki şoldı iřũm vũ daşum o dostla
Ne baksam vechi ki o yana dũřdi
- 6 Nedũr o terk-i dũnyā vũ yā uĥrĩ
'Āřık ma' řuķiye baya ne dũřdi
- 7 Gõrũñ bu Fethĩnũñ sõzlerini siz
O şerh-i 'ıřķ ki uş beyāna dũřdi

171

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yana yana cānum uşda bir oldı
O Hāḡ-ı ' ışkla eyle pūr oldı
- 2 O cānum ölmişidi eyle benüm
Hayāt bulubanı uşda dirildi
- 3 Yetişdi ' ışḡ burāḡı gönle ol dem
Binüp mi' rāca ḡazrete erildi
- 4 Gidüp o perdeler gözden gönülden
Liḡası ma' şūḡuñ kim ḡoş görüldi
- 5 Gör ol sākī sürāḡi ḡulḡulinden
Şarāb-ı ' ışḡdan ol cāna virildi
- 6 Ne ḡam ḡuşsa gönülile o cāna
Gelüp şādī yerinden ḡam sürüldi
- 7 Görüñ Fethī o bülbül gibi uşda
Gülistāna girüben ḡoş gülündi

172

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü bir söz duruban ne düzdüm
Deñizlerden güherleri o süzdüm
- 2 Ne ḡaldum ' ışḡuñ ben ol deñizine
O baḡri oluban eyle ki yüzdüm
- 3 Birbirine yaraşık o dürler
Getürüp ma' nileri söze dizdüm
- 4 Yā ol ḡand ü şeker kim gül şuyıyla
Muḡaffa eyleyüben anı kim izdüm
- 5 Giderüp müşkilin ḡaldum uş āsān
Kim ol baḡlı kerhleri ne çözdüm
- 6 O ḡaḡ ḡüsn-i yāḡüt gibi idüp derc
Ki altun ḡullıla eyle ki yazdum

7 Getürdi ma' nileri ol dilüme
O Hâk söyletme anı dimezdüm

8 Virüp dile getürdi anı vezne
Ne şordum kimesne anu ne gizdüm

9 Bu Fethî ma' den-i kâna yetüşüp
Görüp cevherleri eyle ne kazdüm

173

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Bugün ' ışk odına düşdüm o yana
O gaflet gidüben durdum o yana

2 Açar bu gözlerümüñ yaşı durmaz
Kim eyle düşmişem kıana boyana

3 Kim eyle yanuban cânım şuşadı
Şuşuzluğum görürse o şu yana

4 Eger vaşf iderisem ben halümi
Ki vaşfi gelmez anuñ ol beyâna

5 Ne bilsün ol tabîbler zahmetümi
O sırrı söylemek olmaz ' ayâna

6 Gerekdür kişiye himmet-i ol er
' Aşâ idünüben durup tayana

7 İy Fethi saña o dost derdi düşdi
Yürü ol ' ışkla sen yana yana

174

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün

1 Girü gönülüm ugradı ' ışk gencine
Kim yetişdi ol sa' âdet gencine

2 Maqsüdü oldu müyesser eyle kim
Hoş beşâret irdi gör sevincine

3 Gitti guşsa ol gönülden şâd olup
Ne kefarete irdi anuñ rencine

4 Ne getürdi ma' niler dürrine ol

Bārekallāh kim anın ol mevcine

- 5 Kimse bilmez ‘ aşıkuñ dermānını
‘ Aşıkuñ ma‘ şūḳdur em hem rencine
- 6 Denī dünyā māl mülk anuñ nesebi
Yā hisāb-ı heft ü şeş ü pencine
- 7 Dost sözinden Fethī ḡayrı‘ aşıḳa
Söylenürse cān u göñli incine

175

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Elvedā‘ itdūñ bu nefsdan çünki yolda yār degül
Da‘ vet-i Haḳ etdügümce kim cāna uyar degül
- 2 Varduḡınca artdı meyli ol hevādur arzūsı
Cehline münḳād oluban ma‘ nīden tıyar degül
- 3 Nitekim kıldum naşīhat haḳ yola gele deyü
Kim eşer etmez naşīhat biñ disem ḳoyar degül
- 4 Ḳanı ol ‘ ilm ü ‘ amel kim zühd ü taḳvānuñ yolu
Ḳul ol şer‘ -i resülünñ yolına yayar degül
- 5 Eyle kim dünyāya meyli kim ḡarīşdür cem‘ ine
Ḳaḳ yolına varmaz eli bir pulı şayar degül
- 6 Degme libāsı begenüp kim ḳanā‘ at eylemez
Nāḡ u atlısdur dilegi ‘ abā şāl geyer degül
- 7 Nitekim cehd itdi Fethī nefsi kim ıslāh ide
Ḳaḳdan olmazsa ‘ ināyet pend anı tıyar degül

176

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Nedür dünyā aña ben ki ne şanam
Aña meyl eyleyüben kim yaşanam
- 2 Kime etdi vefā kim o baña ne
Anuñ altuna ḳaluban başanam
- 3 Kimün ki tıpduḡı neyse Ḳüdāsı
Degül olmış ki degül mi uşanam

- 4 Ki her bir kişiye bir iş düşüpdür
Ben ol Hâkdan duruban ne uşanam
- 5 Bize erden ola himmet gerekdür
İdinmezem ağacı ol ‘aşā nem
- 6 Gerekmez cāhil ile şoḥbet etmek
Gör yine sözlerinden ol taşā nem
- 7 Gerekdür vaşl-ı dost için o rikḫat
Ne hoşdur Fethī o gözi başā nem

177

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

47b

- 1 Hâḫīkat güneşin gel gör nice rüşendür ol günden
Görünür ay u yıldızlar daḫı bugün ol günden
- 2 Eger ol gün olunmaya dün ü gün bilinmeye
Kim ol günün nūryıla ki fark olur dün ü günden
- 3 Şular kim görmedi ol günü o geçdi dünile günü
Degül insan ol ḫayvān ki bilmez ol günü günden
- 4 Bilür ‘ārifdürür anlar toḡar baḫar ay u günler
Ki her dem ‘aḫlı ol artar nitekim her günü günden
- 5 Günü günden göreñ günü ki fark ider dün ü günü
Ki rüşendür anuñ ḫalbi daḫı aylar o günden
- 6 Bu günüñ nūrına ol nūr verüp eyler ki ol bir nūr
Degül zerre ola eksik gele bu güne ol günden
- 7 İy Fethī günü ol günden ki bildüñse o günden
Ne devletdür saña bilgil günündesüñ ola gün günden

178(MEŞNEVĪ)

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Gör imdi Hāliḫi ol etdi maḫsūm
“*Li külli bābin minhūm cüz ’ü maḫsūm*”
- 2 Kimine asān u kimine düşvār
Kim o Hâḫkuñ işidür o var u var
- 3 Kimine cehlü kimine virüp ‘ilm

- Kimine buğz u k̄n kimine o ħilm
- 48a 4 Kimini ‘āşık u kimini ma‘şūk
Kimini lā-ħaḡ vü kimini mesbūk
- 5 Kimini ‘ārif ü ‘āķil kılupdur
Ki sözlerini ol nāķil kılupdur
- 6 Kimi ‘ādil kimi ḡalim görünür
Kimi ol maḡkūm maḡlūm görünür
- 7 Kiminüñ işi gücin gör ki ḡayrāt
Kimisin eylemişdür ehl-i ḡayrāt
- 8 Kimi dünya işinde ol dürişir
Kimi durmuş o nefsiçün örişür
- 9 Kimi va‘iz oluban penddür işi
Kimi durup aña virmiş o gūşı
- 10 Kimi durup yiler her dem hevāya
Kim aḡir uğrayısardur belāya
- 11 Kimi işin gücin düzmiş o lāḡa
Ḥadīş ü Ḳur’ānı ḡoymaz ḡulaḡa
- 12 Kimi ol münkir ü kāfir münāfık
Yaraşur işleri kendüye layıḡ
- 13 Kimi mü’min muvaḡḡid eyle şadık
O cennetile didāra yaraşık
- 14 Ki her birinin ol bir yolu vardur
Kimi Ḥaḡḡa o ḡurb kimi dūrdur
- 15 Ezelden her biri bir işe gelmiş
Kimi raḡat kimi teşvīşe gelmiş
- 16 Kimi kahr-ı celāline olup tūş
Kimi luḡf-ı cemālle olur ḡoş
- 17 Kim iḡtiyār var şanma o ḡulda
Ucuz diyenin işi ne küllī ḡülde
- 18 Kiminüñ anbarı tolu bal u yaḡ
Yakīndür ol elin şunsa her ıraḡ

19 Kimi bir Һabbe bulmaz ol yiyecek
Ola yā arkasına bir giyecek

179

Mefā' ılün Mefā' ılün Fe' ılün

1 Girü Һaqqıla uş Һaqqā ulaşdum
Ki deryā oluban eyle ki taşdum

48b

2 Bu Һatre varlığın ol varlıg içre
Ki maħv idübeni aña adaşdum

3 Bu Һatre 'ummān oldı gitdi Һatre
Uruban mevcleri dürleri şaşdum

4 Getürdüm sözleri birbir uşüle
Göz (ü) Һaş gibi ol yüzde yaraşdum

5 ' Āriflerüñ ne girdüm şoħbetine
Olup muşāħib anlara badaşdum

6 O ' aşık ma' şük u ' ışkla birikdi
Ki ħall olup o ħāl içre alışdum

7 Görüñ bu Fethīñüñ sözleri sırruñ
O teng ü şekkerle şan bal aşdum

180

Mefā' ılün Mefā' ılün Fe' ılün

1 Benem ol ' aşık-ı bī-nevā ol yār
Ki mişlin görmedi eyle ki deyyār

2 Degülem dünyānuñ işine ğarra
Oluruz dīdāra müştāk ' ayyār

3 Һarar itmez gönül o yārüñ ister
Gice gündüz olupdur eyle settār

4 Feleklerden geçüp ' arşdan yüceye
Süvār-ı ' ışkla cān oldı Һayyār

5 Diler gönül kim ol ire vişāle
Tecellī eyleye cāna kim ol yār

6 Ben ol mest olmuşam eyle ki ' ışkdan

Göricek dost yüzün ħumārum ayar

7 Ne düşdi Fethī ol sevdā-yı Haḳḳa
Varınuñ terkin urup uşda ḳoyar

181
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gör ne yandum derd içinde derdile
Uş melāmet oldum uşda her dile

2 Şöyle kim zārıla efgāndur işüm
Nitekim bülbül işi ol derdile

3 Yana yana uş hilāle döndüm uş
Beñzümün rengi düzelden zerdile

4 Uşda başdan başa oldum eyle nār
Kim dutuşuban yanaram urdıla

49a 5 Eyle kim firḳat ile ḥasretdeyem
Vaşl-ı dīdār nite ola ferdile

6 Her kim ol ' aşıḳdurur nesine ol
Kim getire māl u mülki zerdile

7 Fethī senüñ kim murādın ğayrı yoḳ
Dostdurur dost cān u gönle derdile

182
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 İläḫī cānumuñ her varı sensin
Gözümün göñlümüñ envārı sensin

2 Degül o ğayrıla ola muşāḫib
Göñülüñ cānuñ ol bāzārı sensin

3 Baña sen oldun uş ḳışsa vü destān
Dilümüñ her dem ol tekrārı sensin

4 Niderüm şekk ü gümān ol gerekmez
Dilümün taşdıḳı iḳrārı sensin

5 Ḳamudan el çeküp oldum ki bīzār

Göñülün sevdük ol dildârı sensin

- 6 O bülbül gibi kim ‘ aşık o güle
Bu bülbül ‘ aşıkuñ gülzârı sensin
- 7 Bu Fethî bendenüñ kenzi vü genci
O maḥfî olınan esrârı sensin

183
Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Girü kışşa itdüm uş dâsıtân
Müzeyyen çiçekle nite bostân
- 2 Xamu sözleri kim ḳodum bugün uş
Dile geldi ol ma‘ şūḳa dostân
- 3 O bülbülleridür kim ol ‘ aşıkân
Ki ma‘ şūḳa degül mi gör gülistân
- 4 O bendelerine ne hoş yaraşur
Ki yüz sürmek içün aña âşitân
- 5 Tecellî kılıcaḳ ol ‘ âleme dost
Görinür şeb-tâ ol baḥâristân
- 6 Göñle ki naẓar olmaya Ḥaḳdan
Ne kend gerek aña ne şehristân
- 7 Görün Fethî kim nice oldı o mest
Ki mestândan oldı uş mestâne

184
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

49b

- 1 Her ki diler kim ire ol devlete
Kim deger ol ḳurb-ı Ḥaḳkı vuşlata
- 2 ‘ İzz ü faḥrile yetişmek kim muḥâl
Ol melâmetdür sebab hem zillite
- 3 Ol ḥarâbat ehli ol olmak gerek
Kim gerekdür söylene her millete
- 4 Râst sözlü olam sözünde ol
Kim muḳayyed olmaya ol ‘ illete

- 5 Zühd ü taqvā yolını ol qomaya
İhtiyār ide gerekdür 'uzlete
- 6 Kim tevaqqu' itmeye ol kimseden
Ol taħammül eyleye kim kıllete
- 7 Kim gerekdür cümle ħalkla şulĥ ide
Ĥod nazarla bakmaya her millete
- 8 Vaĥşi ola ħalkdan ol dehşet ide
Kem iken qarışmaya her ülfete
- 9 Fethī dilerseñ murāda iresiñ
Kim uyar cānuñ düşme ġaflete

185

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Allāh Allāh sen Kerīmsin yā Kerīm
Raĥmetinüñ ĥaddi yoġdur iy 'azīm
- 2 Cümlesinüñ ĥāline vāķıf olup
Kim semī' ü ol başırsiñ hem 'alīm
- 3 Kim bilürsiñ şuçlarunuñ varını
Gösterürsiñ bulara şabr u ĥalīm
- 4 Virdüñ ol Qur'ānı ĥüccet ümmetine
Ol resülün Ĥaġ üzre etdüñ kelīm
- 5 Virdüñ aña ĥüsn-i ĥulq-ı vech-i ĥüb
Ümmetine ol şefī' dür hem raĥīm
- 6 Ĥalmanı etdüklerine kimsenüñ
Eyle ki ĥulq-ı 'azīm ħalb-i selīm
- 7 Ĥomadı dінде geregin bildürüp
Müşkil-i ĥall oldu o müstaķīm
- 8 Didi altun u gümüş ĥarīr ĥarām
Ol libāsı çün 'abā şāl u kilīm
- 9 Fethī dünyāda qarār idem dime
Biñ yaşayana daĥı āĥir ölüm

186

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 50a
- 1 Bugün dost derdine ben yana düşdüm
Kim āh u zār ile giryāna düşdüm
 - 2 Getürdi ḥasret ü firḳate atdı
Ki bilmezem ben ol ne yana düşdüm
 - 3 Gözümden akan ol ḳanlu yaşuma
Ki başdan başa uş boyana düşdüm
 - 4 Kim uşda aklıla fikrüm tağıldı
Ki zer gerdān olup dīvāne düşdüm
 - 5 Dutuşdı başdan ayaga vücūdum
Kül olup tozuban her yana düşdüm
 - 6 Dediler dost yaḳīndür uş görünür
Söyünüp cānum uş ṭayana düşdüm
 - 7 Erenler sözi ne girdi gūşuma
Bu Fethī miskīn uş uyana düşdüm

187

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb düşdi benüm gönlüm ol aya
Anuñ ḥūbluḡına yoḳdur nihāye
- 2 Cemī' in ḳudretinden eyledi gör
Naẓar et kim ol ' arzıla semāya
- 3 Bu ' ālemler ṭolu içi ṭaşı o
Daḡı berr ü baḡr ü hem hevāya
- 4 O ' ilmi ḳudreti anuñ yetişür
Ki mişli yoḳdur anuñ araya
- 5 ' Ademden eyledi ol küllī varın
O ' arşdan öte bāru baḡ şerāya
- 6 Yā ol cennet cehennem levḥ ü ḳalem
Degül mi ḥākim ol fevḳ-i ' ülāya
- 7 Eger cinn ü vü ger ins ü melekler
Kim anları yetişdüren ḳuvāye

- 8 Vaḥūş tayr perinde vü çerinde
Ki nefslere veren oldur kifāye
- 9 Ki her birine virdi ol karar-gāh
Hevāyı eyledi mekān hümāya
- 50b 10 Ne aydur kim anuñ bedri tamāmdur
Ki ‘aksi düşer ol güneş ü aya
- 11 Görüñ bu Fethī neye o müştāk
Nazar kıla mı dost yüzi qaraya
- 12 Virüp gönünü oldı ‘aşık aña
Kim ol ḥüsni vü behcet ü bahāya
- 13 Kamudan elini çekdi o görüñ
Ölüben dirilüp dostı qomaya

188

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gice gündüz sözümüz Allāhdurur
Maqsūd u ma‘ būdumuz vallāhdurur
- 2 Müştākuz biz kim anuñ dīdārına
İşimüz ol dāimā āh vāhdurur
- 3 Hükmine muṭī‘ anuñ her ne ki var
Kamu ger bende aña ol şāhdurur
- 4 Qorqulu günde kim ol kıllarına
Kim sığındı ol aña penāhdurur
- 5 Zikr ü fikrin iden bendelere
Kim anuñla her dem ol hemrāh durur
- 6 ‘Āşıkā ‘ışk kim şorarsañ ol nedür
Ol sa‘ ādet başına külāh durur
- 7 ‘Āşıkuñ ma‘ şük için yandığına
Fethī gözi yaşı ol güvāhdurur

189

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Her dem uş āhum benüm kim çıkuban dūd olur

- Kim yanup dütdüğini gör ol sipend-i 'ūd olur
- 2 Kimesne her dem degüldür ol baña hem rāh ola
Hoş āvāzı ne düzetdüm sözüme sāz 'ūd olur
- 3 Yanmağa durdum o yārūñ 'ışkınuñ ben odına
Zī 'atā Hāğdan kıla kim 'ışk aña kim cūd olur
- 4 Her kim o derde ki yandı derdinüñ dermānı o
Kim yete maqsūdına o devleti ma' būd olur
- 5 Uş 'alāmet o degül mi 'āşık o 'ışkına
Beñzi şaru gözi yaşı kim aña şühüd olur
- 6 Ölmeden ölmek gerekdür kim dirile ol girü
Hāğla birlik buluban ol fenā mevcüd olur
- 51a 7 Fethī her kimse ol Hāğ derdiyle oldı mübtelā
Kim aña ğorluğ degüldür tālī' -i mes'ūd olur

190

- 1 Dem urdum irdüm bu deme kimdür ki dem o demeye
Dem dem ki ben ol demle urdum ki dem kim demeye
- 2 Ol demle dem uruban irdüm bugün kim ol deme
Girdüm bu dem kim ol deme kim uğradum demdemeye
- 3 Demdeme kim ol uğradı demile deme o gelür
Demile demden dem urup eyle ki ol ki demeye
- 4 Demdem nedür bilürseñ demdemlenüp gelürseñ
Devletdürür aña o dem bilürsene demeye
- 5 Ol dem ki aña olmadı ol demi ol ki bulmadı
Kendüden ol demlenüben kim duruban idmeye
- 6 Degme kişiye kim o dem kim yetişicegiz bu dem
Sözüm budur ki iş bu dem degmeñüz o görmeye
- 7 Bu dem ki ol dem irişe Fethīy ki deme girişe
Ol dem aña eyle kılar bir adım o gidmeye

191

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Benüm gönüm bugün cānāne irdi
‘ Aceb bu cān ki ne cāna ne irdi
- 2 Ne gitdi müşkilüm hall oldu uşda
Bu bende dīvāne haḳāna irdi
- 3 Tecellī eyledi cāna gönüle
Mürüvvet ıssı ol sulṫāna irdi
- 4 Süvār oldu bu cān ‘ ışḳ burāğına
Nitekim haḳrete seyrāna irdi
- 5 Nereye kim bakarsam dost cemāli
Bakup cān u gönül o yaña erdi
- 6 Bu mürde cānumuñ irdi hayātı
Nite hıızır āb-ı hayvāna erdi
- 7 Bu Fethī dīvānın yazup düzetdi
O şerḫ-i biñde bir beyāna irdi

192
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 51b 1 Gerekdür ğayret o yārüñ yolına
O varı varındanu o bulına
- 2 Şu kimse ki gerçek ‘ aşıḳdurur
Degül ki heves uçmağıñ güline
- 3 Ne tacıla taḫt ne mülkile māl
Ne ‘ ırzı mülküñ ne ḫod ṫolına
- 4 Gerekmez aña ‘ ırzla o nām ola
Melāmet ki yeg aña kim olına
- 5 Kim eyle ki dostla ṫolmışdurur o
Ne şağına baḳar ne ḫod şolına
- 6 Yürür añlar ḫarābātıla eyle
Ne şöhret ṫonı vü aña çulına
- 7 Bu Fethīnüñ kim oldur maḳsüdü ḫoş
Rızā-yı Haḳda diler ki bulına

193

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Geceden erteye zārum gözüme gelmez ol uyğu
Ne bilsün hālümü benüm İmām ü kādī vü şeyhü
- 2 Hārābat ehliyem ben kim yürürem mest uş hayrān
Melāmet 'āşıkuñ faħri gelür baña kim ol uyğu
- 3 O 'āşık ma' şukdan bil ki ayru degül görgil
O 'āşık ma' şūka uşak degül mi 'ışk o be yāhū
- 4 Degül 'āşık ol şükret..... degül anı fikret
O şundi sākī elinden degül miydi kim ol meyhū
- 5 Degül kimesne ol hāle ki vākıf olar aħvāle
O gözi olan aħvāle ne añlamak aña hāy hū
- 52a 6 Şular kim 'ārif-i Hağdur kim añlamak aña hağdur
O 'ışk anda muhağğakğdur ki vardur anda o tuyğu
- 7 Kişide olmasa ol 'ışk yetişmez ma' şūka Fethī
Nebī velī aña nide gerek mürīd ü yā şeyhü

194

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Degül cānum benüm rāhat cihānuñ inqılābından
Bilindi ma' şūka 'āşık gönülün o talebinden
- 2 Ezel sākisinün görüp için meyin olın mest
Ol ihtiyāc gösteremez bu dünyānuñ gülābından
- 3 Görün bu 'āşıkı nice duruban kim semā' ider
Dönüben eyle zār ider bağ ol sebze tolabından
- 4 O her rahmet ire aña cemālin göstere cāna
Zihī devlet degül midür tecellāsı Çalabından
- 5 Gelür gāh gāh gider 'aklı döndi bir nev' a ol şekli
Gelür vecdile ol şevke ki hālün ol gülābından
- 6 Ne dünyā vü de ne uħrī edinmez ol aña faħrı
Görünmez gözine hergiz o şāhuñ o şalābından

7 Kime kim eyle ki Fethī naẓar ıldı aña Mevlā
Göründi cümle ol gizli tecellāsı yalabından

195

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

52b

1 Sevse o āşı ki ma' şūı anın helāl ider
Geñsüz degül ki cānına ' ışıña hāl ider

2 Kim ne bilür o ' aşıuñ ma' şūla o hālını
Nāzıla ma' şū ' āşıa bilinür ne āl ider

3 Anuñ kim ol tıyısı' ışdan olunmayan
İnkārıla imtiḥān idüp aña su'āl ider

4 Gel gör' āşıı ki sen bizüm degül ki dek dura
Fikri gönülde eylenüp dili aval ider

5 Ger zehr şunşa ' āşıa ma' şū kim o hoş
Nüş idüp añı cānla zehrüñ yerine bal ider

6 ' Āşı ki ma' şūa ger vaşl ola ki o dem
Maḥv olur anda varlıı dilini lāl ider

7 Fethī o ' āşıa ma' şū tecellī göstere cemāl
Cānı gönli nūrıla eyle kim māl-ā-māl ider

196

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Benem bir dīvāne ' āşı sözüm sāzum degül ayru
Dilümde dost olmasa cān u gönül olur şayru

2 Ne dīn vü o ne dünyā kim uşda Mūsā Tūr Şinā
Bulan dostı o nesine daı nola aña ayru

3 Ne mescid ü ne medrese ' ibādetile ol derse
Oudum girdüm o derse ḥ'ācemden eyle rü-be-rü

4 Ne dünyā mülkü o mālu olam ben olara alu
Kim andan fāide ol ne şu gitti kim ala gerü

5 Degül ' āşılara ba bend kim bulara ola pā-bend
Olara kim ziḥi gūzend o dostdan ayrı var varu

6 Nedür ol nāmıla yā neng ola bu ḥalkıla yā ceng
İde eyle kim ol aheng oña kīne veyā ' āru

7 Bu Fethī ol ūkesteye degül emsem odur diye
Tecellī-i dostdurur hem likāsıdur aña dāru

197

Mefā' ılün Mefā' ılün Fe' ılün

1 Girü derdüñ devāsına dolaşdum
Likā-yı dost idi merhem erişdüm

2 Ne şundi ol kadeh ' ışkdan o sākī
Virüp başı alubanı güreşdüm

53a

3 Görüñdi meclis-i ol dost gözüme
O şevkile dönüp aña girişdüm

4 Özümü kıldum ol ayaklara hāk
O miskīnlikle erenlere karışdum¹⁸⁴

5 Ki şulh itdüm cemī' -i halkla bugün
Giderüp kibr ü kīni uş barışdum

6 Kim aţlanup o ' ışk burāğına gör
O mi' rācı ki Hākka ben varışdum

7 Ki Fethī tıruban oldı süvār uş
Ger tevħīd meydānında hoş varışdum

198

Mefā' ılün Mefā' ılün Fe' ılün

1 Adım adım bugün dosta giderem
Yolına cümle varımı adaram

2 Getürdüm yolına uşda bu başı
O dosta kurbān cān uşda iderem

3 Degülem ben heves firdevs-i bāğa
Gerekmez cānuma ansuz niderem

4 Kim eyle şuşadı ' ışkdan bu cānum
Ki bulsam yedi deñizi yuvaram

5 Melāmet olması benüm o fahrum
Harābāt ile anı ben udaram

¹⁸⁴ Mısranın vezni bozuk

6 Gözüm töludurur benüm o ı ışkıdan
Kimesne urmadan uşda şubaram

7 Özini toprağ itdi Fethī miskīn
Erenler gönlünü hoş hoş güderem

199

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Bugün bülbül gibi ben güle geldüm
Ol ağlayudururken güle geldüm

2 Ki mest idüm o dost yüzün görelden
Humārum aymağa dost müle geldüm

3 Kim o dost yüzünü cān görmeyelden
Fırāk u āhıla uş tola geldüm

4 O nefsiye hevāya uymış idüm
Ki terk idüp buları yola geldüm

5 Elüm kolum benüm Kud̄s şehri idi
Ki 'aceb uşda ben bir ile geldüm

53b

6 O kaydum yazdum uşda iştiyākdan
Düzetdüm beytleri kim dile geldüm

7 Ezelde dostıla anda bir idüm
O Fettāhdan bu Fethīgile geldüm

200¹⁸⁵

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
(Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün)

1 Dile geldüm dille dilden söylerem
Cān u dille uşda dilden söylerem

2 Eyle kim hoş etdi 'ışk geldi dile
Şanki bülbül gördi gülden söylerem

3 Degülem ben kim tehī görmek beni
İçmişem sākī elinden kim o mülden söylerem

¹⁸⁵ Gazeldeki beyitlerin bazılarında “Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün”, bazılarında ise “Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün” vezni kullanılmıştır.

- 4 İmtihān ehli degülem kim duram inkārıla
Kim kâl ol benüm ki nemdür yâ ne kılden söylerem
- 5 Taht u fevķ u bisü bisü kim dile
Şöyle kim hem sağ u şoldan söylerem
- 6 Rāştdurur söyledüğüm degül hilāf
Şadıkü'l-kavl olmışam ben yok ' ilelden söylerem
- 7 Fethī ol guşsa vü ğamdan eyle ki oldı o şād
Dost dīdārın görđi bu cān ne melālden söylerem

201

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Baña derd oldı yārũn görmesi hoş
Nice dermān ola kim irmesi hoş
- 2 Anuñ yolına cān baş uş fedādur
Ķabül iderise cān virmesi hoş
- 3 Yüzün görübeni semā' a girmek
O vecd-i hālle delürmesi hoş
- 4 Degül melāmet ol aña nedāmet
Nola halk içre ol belürmesi hoş
- 5 Kim ol cevr cefā itse ' aşıķa
O ma' şūķa durup yalvarması hoş
- 6 Nola kim ' aşıķa kılsa tecellī
O ma' şūķ ' aşıķa el virmesi hoş
- 7 İy Fethī ' aşıķuñ ma' şūķ gerekdür
Ne hoşdur hālını ol şorması hoş

202

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

54a

- 1 Yürürem derdile yana yana ben
İçerem gözyaşın kana kana ben
- 2 Virirüm varumı dostuñ yolına
Kim uşda kıyaram cāna cāna ben
- 3 Göñül uşda duruban kıldı pervāz
İrürem ol yüce hāna hāna ben

- 4 Melāmet oldum ol yārūñ yolında
Ne qalam ben ada şana şana ben
- 5 Aqar bu gözlerüm qanı ki durmaz
Yedüğüm oldurur bana bana ben
- 6 Beni hayret o baqdı eyledi qarq
Yürürem uşda kim tona tona ben
- 7 Niye yaqdı Fethī ‘ ışkuñ gör odı
Dutuşdum yürürem döne döne ben

203

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ılün

- 1 ‘ Aceb derddür kişiyeye yārūñ derdi
Görinür eyle ki düşvār-ı derdi
- 2 Nice şabr eylesün kişi o derde
Yañar göyner içinde var derdi
- 3 Melāmet olduğına ol yemez gam
Eline girmedügdür ‘arı derdi
- 4 Aña ne tãc u taht u ne eqālīm
Ne ay gün ü aña şarı derdi
- 5 Yıqılırsa bozılırsa aña ne
Ki neylesin aña dildarı derdi
- 6 Münāfiq münkirūñ dāim işi bu
İçinden işler ol inkārı derdi
- 7 Bu Fethī bîçāre kim derde düşüp
O varduqça ne artar zārı derdi

204

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

54b

- 1 Nedür bilür misin bu ‘ ışq havāle
Olupdur ‘ aşıqa Hãqdan nevāle
- 2 Yakar göyindürür anı tamāmet
Sızırur geçürür qālden o qāle

3 Giderür arudur anuñ o çirkin
Anuñcün getirür hâlden o hâle

4 İder qalbini pâq eyle ki hâlis
Ki lâyıq ola o hüsn-i cemâle

5 İder o anı ‘ aşık kendü ma‘ şük
Ne irgürür anı görgil vişâle

6 Göñül tahtına gelür eyle şulţân
Tecellî-i zât eyler ol tellâle

7 Giderür noqşanı anuñ iy Fethî
İrişdürür kulını ol kemâle

205

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Her ki‘ aşıkdur diler ol yâr için
Cehd ide ermeğlige kim ‘âr için

2 Mâl u mülke virmeye hergiz göñül
Tâlib olan kimesne dîdâr için

3 Yok saña andan vefâ kim görine
Ne dürişmek gerek ef‘î mâr için

4 Çünkü sahn oldu bu dünyâ mü’mine
Nârı hoş görmek nedür envâr için

5 Ne dürişmek aña çün gelür gider
Ol fenâdur kim bilürsiñ var için

6 Cennet ü rıdvân saña müştâkdurur
Mü’min iseñ şıdğ u o ikrâr için

7 Ver varuñı ne ki vardur ver koma
Sen arıt gider yolu dildâr için

8 Koşmağıl baş degme bir kişiye sen
Kim muhâlif gele ol inkâr için

9 Fethî gelgil sen beri dutğıl öğüt
Kim idersiñ saña uş pendâr için

206

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 55a
- 1 Dīvānelik ol ‘āşıkūñ bilgelig ol erkānıdur
Dīvānelerūñ gönli uş kim doştuñ ol mekānıdur
 - 2 ‘Āşık başını top idüp aldı eline hoş gelür
Andan şikāyet eyleyen bilgelige o bigānedür
 - 3 ‘Āşık iseñ sen ma‘şūqa cevr ü cefāsına kıana
Niçün şikāyet idesin gerçek işüñ çeğānedür
 - 4 Gerek saña zār eylemek ārzū-yı dīdār eylemek
Aķıl gözüñ yaşın revān her dem-be-dem dökenedür
 - 5 ‘Āşık kim kadīmden ma‘şūkuñ bilür sebekü’l cismi o
Sen şanmağıl kim ol anı kimiyā ma‘deni ona tendür
 - 6 Gelgil beri ‘ārif göre ‘ışıkla sen ma‘şūqa ire
Zāyi‘ geçirme vaķtıñi kim ‘ömrüñ uş dükenedür
 - 7 Fethī ‘ışıkı bilürsiñ ol ma‘şūkına ulaşık
Görgil sen anuñ aşlını ‘āşıkūñ ol gönlinedür

207

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kāmil olan Hāķ söze münķād olur
Şer‘e uyan zāhid ü ‘ibād olur
- 2 ‘Işıkla her kim ki girdi ol yola
Ĝuşşadan kıurtuluban ki şād olur
- 3 Her ki ol mü’mindürür inkārı yok
Ol cehennemden belī āzād olur
- 4 Yazılır eyle ki Hāķ dīvānına
‘Ömri anuñ bākīdür ābād olur
- 5 Ma‘şūqa ulaşmağā aña sebeb
Mürşīd-i ‘ışık oluban üstād olur
- 6 Kim cihān içre adı bākī kıalup
Unudulmaz ğayrı kim ol yād olur
- 7 ‘Işık içinde söylene adı müdām

Nitekim Fethî Şîrîn Ferhâd olur¹⁸⁶

208

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 55b
- 1 Nāye düşdi zār u efgān eylemek
Āşık-ı hāl üzre nālān eylemek
 - 2 İhtiyār elden gidüben ma' şūka
Kim diler cān aña qurbān eylemek
 - 3 Mest oluban şevk ü zevk ü derdile
Kim semā' a girüp ahyān eylemek
 - 4 Cümle varın ki virüp terkin urur
Hoş gelür teni o 'üryān eylemek
 - 5 Fikr-i derdi dāimā kim oldurur
Cān u gönli dosta seyrān eylemek
 - 6 Ger tecellī eyleye dost 'āşıka
Kim getürür vecd-i nālān eylemek
 - 7 Fethī diler dāimā dostı göre
Her dem ol hāl üzre ān ān eylemek

209

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yanaram ben 'ışk odına bir dem ol sâkin degül
Ma' şūkı terk etmege cān ölmesi lâkin degül
- 2 Ğayrıyı görmez o yâri cānumuñ cānānı o
Tolmuşam anuñ varyıla söylesem dekin degül
- 3 Dost nazar kıldı bu gönle taldı 'ışkla cüş ider
Taht-ı sulţān oldı gönül kimdür ammā kün degül
- 4 Her ki ol mü'min muvaḥḥid oldı anuñ nesine
Bu' z u buḥl 'aceb ü ḥased işi girü kün degül

¹⁸⁶ Şair iki makta beyti kullanmıştır. Beyit şöyledir:

Açılır rüşen olur gönli anuñ
Fethī nite şām o bāmdād olur

- 56a
- 5 Cümlenüñ o menba‘ -1 aşlı bilürsiñ Haqdurur
Münkirüñ inkār işidür qalbine temekkün degül
- 6 Vaşl-1 dost bulan kimesne dāimā ol ‘ışqıla
Şād olup eyle yürür ki göñli ol gamgīn degül
- 7 Fethī dostdan ğayrısına ‘āşık ol tālib dime
Dü cihānuñ virürse alma emlākin degül

210

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Nideyüm bir dilbere düşdi göñül
Müntehā ol envere düşdi göñül
- 2 Şoḥbeti yārūñ cāna ol hoş gelür
Şanma nāyla deflere düşdi göñül
- 3 Çünkü ol sākī elinden şundi cām
Zevk ü şevk ü demlere düşdi göñül
- 4 Eyle kim derd-i cānuñ dostdurur
Kim oldı şifā emlere düşdi göñül
- 5 Ol koḥuyı dostdan alan ğayrıya ne ihtiyāc
Kim aña ne misk gül ü ‘anbere düşdi göñül¹⁸⁷
- 6 İrmeyicek ol yāre kim çāre yok
Olmasa vaşl ğamlara düşdi göñül
- 7 Fethīnūñ ol kaygusını bir görüñ
Kim ne yüce mihtere düşdi göñül

211 (FİRĀKNĀME)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Girü kayguya düşdi göñül ü cān
Degüldür endīşe dīn ile īmān
- 2 Kişinūñ sevdügi girmezse ele
Görinür cennet aña eyle zindān

¹⁸⁷ Bu beyitte “Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün” kalıbı kullanılmıştır.

- 3 O 'ıyş u 'ışret aña şādī nedür
Yedügi zehr ola içdügi ki kan
- 4 Derilüp cümle hekimler kıla ne
İde miler o derdine ki dermān
- 5 Yürüye hasretile eyle yanup
Kim āh ü zārıla ola o giryān
- 6 Kamu āsān aña düşvār görünür
O girmese eline cān u cānān

56b

- 7 İy Fethī kim senüñ endīşen ol dost
Düşüben hayrete kalduñ o hayrān

212

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Göñlümüz dīvāne oldı kimse bilmez hālını
Ne kıtur cevır ü cefā gör ma' şūkuñ sen ālını
- 2 Ğurre olmaz kim cihānuñ 'āşık olan varına
Harc ider dostuñ yolına cem' olursa mālını
- 3 Şol kabā şabā nedür kim tonıla destār aña
Şoyunup ol oda atar o ' abā vü şālını
- 4 Ne aña dünyā vü uhrī cennet ü rıdvāna ne
İştıyāk etmiş o dostı kim göre cemālını
- 5 'Ār u nāmuñ varını virür yile andan geçer
İsteyenler o dīdāruñ vaşlıla vişālını
- 6 Āşık olan ma' şūkuñ ol dāimā fikrindedür
Getürür göñlüne her dem naqşını hayālını
- 7 Fethī bir hem-dem muşāhib kim diler ol dertleşe
Etdügi her dem cevāba kim vire su 'ālını

213

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb düşdüm bugün ben kim āvāre
Oluban eyle kim hasret dīdāre
- 2 Yürürem derdile firākdur işüm
Kim isterem ola derde ki çāre

57a

- 3 Kime kim dirsem degül haberdār
Melāmet idüben kıılır şitāre
- 4 Ne ğam ğuşsa işümden halka benüm
Düşersem o hemīşe ben ki zāre
- 5 Ne kurtulsın kişi ‘ işkuñ bağından
Tolaşup boynuna olmış mehāre
- 6 Gice gündüz yanar ol derd-i ‘ işkdan
Düşer her dem dutuşur eyle nāre
- 7 Nice’tsün Fethī vaşl olmasa o yār
Zihī firqat ü nevbetdür hisāre

214

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Kime kim ol gerekdür aña ol yār
Kim ihtiyār ide ola cefākār
- 2 Şaķınmaya adın şanın o halkdan
Melāmet olduğın ister o dildār
- 3 Gerek bu yolda kişi ol şikeste
O miskīnlikdedür ne kim ki ol var
- 4 İde özini toprak halk izine
Başalar ol yüzine eyle tekrār
- 5 Koya ol kāl u kılüñ da‘ vīsini
Ki ma‘ nī añlamakda ola ‘ ayyār
- 6 Ala ol naşihatı ululardan
Şaķına ecnebīlerden o deyyār
- 7 İy Fethī her ki ol yāri dilerse
Cāna başa māla anlar ki kıyar

215

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gel imdi ‘ işk didiklerüñ gör sen
O cevri gösterür ‘ aşıķa ahsen

- 57b
- 2 Ki döndürmez yüzini ol belâdan
Eger ‘aşık iseñ sen dañı kıl sen
- 3 Getürür geñsüzün anı ol söze
O aşk düşmiş aña bilgil sebep sen
- 4 Girür ‘aşık melâmet meydânına
Ne şağlasın degül ol kim edeb sen
- 5 H̄arâbât ehli diyenler ol aña
Gör imdi ‘aşığa nedür lâğab sen
- 6 H̄arâbat ehli olmayınca kişi
Götürülmez aradan bil hicâb sen
- 7 Varısa ‘ışkıdan ol Fethî naştbüñ
Ki geñsüzün qalursın oturup sen

216

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Degüldür ‘aşığa düşmek dile ‘âr
Gerekdür söyleye il ile o şâr
- 2 Beşâret görünür kim anda aña
Cefâ vü cevr kılşa aña ol yâr
- 3 Kim ol vaqt şunar o sâkî şarâbı
Olıcağız kim eyle ol cefâkar
- 4 Velîkin ğam u ğuşşa görünür ol
Hicâbı götürüp görünür dîdâr
- 5 Murâd-ı maqşûdına ol erişür
Sebebdür ğuşşa evvel ‘ışka o kâr
- 6 Kim evvel oldurur ‘aşkuñ oğıdı
Bileşüp dostıla etmege bâzâr
- 7 İy Fethî sen bu ‘aşkıdan ne bilürsin
Başuña geldü kimdür ‘aceb var

217

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 58a
- 1 Görürem ol ʿışk içinde dost görünür ol göze
Geñsüzün bülbülün ol gül getirür hoş söze
- 2 ʿİşk deñizi mevcidür kim cüş idüben kaynadur
Uş getirür dürlerini kim kenāra ol dize
- 3 Harf u bī-şavt maʿ niler kim ne getirür gönle baķ
Giydürür kudret libāsı kim gelür ol dem yüze
- 4 Her kim ol ʿārifise kim vaktini kıılır o hoş
Eylemez ceng ü cidāli düşmez ol sen ü bize
- 5 Getürür hoş revnāķa meclisi o bünyād ider
Şöyle kim çengini zühre kim nüvaķt idüp düze
- 6 Her ki ol cāhildürür kim maʿ niden almaz haber
Tānuķuna varubanı kim düşer ol dehlize
- 7 Fethī uşda ol ʿārifler şoķbetinden diñleyüp
Kim dīvān idüp hālını başladı uşda yaza

218

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 ʿ Aceb derdile ben fikrete düşdüm
Dağıldı ʿ aķlum uş hayrete düşdüm
- 2 Götürdüm şışesin çaldum o taşā
Gerekmez ʿ ārı kim nefrete düşdüm
- 3 Elüm irmez yāre kim ben nideyüm
Yaķın ola deyü ğurbete düşdüm
- 4 Olunmaz tedbīr aña çāre ne
Göyindi cānum uş hırķate düşdüm
- 5 Degül bu göñlümün ğayr ārzūsı hīç
O ʿ ışķdan eyle kim şükrete düşdüm
- 6 Ki bilmezem nidüp neyleyecegüm
İşinde ol Hāķķuñ ʿ ibrete düşdüm
- 58b
- 7 Ne işe düşdi Fethī ki ne düşde
Ne ʿ aceb bilmezem zümürte düşdi

219

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 ' Aceb gönüm bula mı o ara mı
Yā ol ma' şūķ olanı göz göre mi
- 2 Ne bunca yanmaķ yā o göyünmek
Bu cānum maķsūdına o ere mi
- 3 ' Adūlara virür ol Hāķ murādın
O maħrūm dostlarını göndere mi
- 4 Kim anı bilüben birleyene o
Dilegin virmeyüben ol kara mı
- 5 Anı sevenler aña virdi gönül
Talebdeür gice gündüz dura mı
- 6 Ne dünyā maķsūdı anuñ ne uħrī
Ne helāli diler ol ne ħarāmı
- 7 İy Fethī Şu kimesne sevdi Hāķķı
Ölürse cevriile yüz döndüre mi

220

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Getürdüm dile yine dost sözini
Kim görmişem anuñ güler yüzünü
- 2 Götürdi perdeyi baķdı o cāna
Kim etdi ħulķıla gönle nāzını
- 3 Dilüm söyler gönül uşda dilerdi
Getürür dile o sırruñ rāzını
- 4 Degüldür bu sözüm benüm o geñsüz
Ki ' ışķ düzedür sāzuñ sözünü
- 5 Gönül geçdi ķamu o endişeden
Dilemez ħayrınıñ çoğ u azını
- 6 Çü buldı maķsūdın ħayrda ol ne
Gönül gütmez varubanı gezeni
- 59a 7 Hüdāyī ķamuyı ķodı elinden
O dostdan ħayrdan kesdi sözünü

221

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Benüm dīvāne ol dertden delürmiş
Melāmet oluban halkla belürmiş
- 2 ' Acebdürür ' aceb sevdāsı dostuñ
O ' işğdan başına neler gelürmiş
- 3 Olur mest eyle kim dīvāne eyle
Tecellī kılıcağ hayrān kılurmuş
- 4 Gider kıalmaz kişinüñ ihtiyārı
Göñülü cānı ol ma' şūğ olurmuş
- 5 Ne var kişinüñ elinde o tedbīr
Ucuzdan yoğ o köle kıalurmuş¹⁸⁸
- 6 Degül zerre cihānuñ küllī varı
Ki dostdan ğayrı cānā ne olurmuş
- 7 Hüdāyī cānınuñ cānı o dostdur
Kaçan ten cānsuz olsa ölürmiş

222

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āşık u ma' şūğ içinde iş bu ' işkuñ kārı ne
Düşürür āşıkı ol dem ma' şūkuñ şikārına
- 2 Giderür cehli dilden söyledür dost adını
Eyle kim o yur arıdur kıalbinüñ jengārına
- 3 Her ki o şıdkıla geldi dosta ulaşmağığa
Eylemez kıalb u zağallık dürişe mekkārına
- 4 Şol kim o münkirdürür o imtiḥānladır işi
Kim nifākladır hemīşe bağ sözi inkārına
- 5 Ne kıadar cehd ideriseñ biñ delīl aña diseñ
Ol yedi deñiz şuyıyla şanma kıalbi arına
- 6 Bir işāret aña yeter eyle kim ' ağıl ıssına
Kim küdüret neyler anda şaf oluban arına

¹⁸⁸ Mısranın vezni bozuk

7 İy Hüdâyî kim dilerseñ bulasın o vaşl-ı dost
Gelberi sen dağı girgil ‘ aşıkuñ ezkârına

223

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

59b

1 Uş kalem aldum yazaram hālümü
Derdi yārũñ söyledür bu dilümü

2 Akıdur gözümũñ ol kanlı yaşın
Görmez oldu gözlerüm uş yolumu

3 Gönle düşdi ğuşşası yārũñ ‘ ayyār
Kim tağıtdı ‘ aklıla ol bilümü

4 Bilmezem ki ola mı vaşl-ı niğār
Uş getürdi gönũle ol gülümü

5 Ğayrı endişe gerekmez ki çekem
Cümlesinden neye şunam elümü

6 İntizār çekmeglegin ol haddi yok
Yeg gör(ür)mişler andan (ol) ölümü

7 Nola vaşl itseñ Hüdâyî bugün
‘ Adl-i ol dād iden kılmaz zulümü

224(MEŞNEVİ)

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Diñlegil sözi kulağın dut beri
Görine gözlerine söz enveri

2 Ger dilerseñ qalmaya müşkillerũñ
Adı biñe şayıla her günlerũñ

3 Qalmaya saña o gizlü nesine
Cümle ‘ âlem halkı saña küse ne

4 Söylene aduñ senũñ ol ellere
Hayrıla kim söylenesin dillere

5 Söyledüğüñ sözi sen fikreylegil
Halka teberrük için biker eylegil

- 60a
- 6 Söylemegil şu nisâyı adı yok
Kim delilsüz ola anuñ dādı yok
- 7 İstemegil kimseden hüccet beyān
Görmeye dilüñ duğan hergiz ziyān
- 8 Anda kim adābıla yüz şuyı var
Cennet içre ʿOşmānıla ola yār
- 9 Şol kimesne bildi kendü hālını
Azmayuban toğrı vardı yolını
- 10 ʿAql u fikri kendüzine yār olur
Ol naşibi āhır ol dīdār olur
- 11 Hāq rızāşın gözler o nefsinı qor
Dünyādan āhretten elini o yur
- 12 Cümle halkdan eyle kim şulh eyler o
Ne disün daʿ vī sözün yana o bu
- 13 Kim ferāğat yolını dutar görür
Ol kemāle anda işin irgürür

225

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Yine düzdüm sözüm sāza nevāda
O ʿuşşākıla vü hem qarcugada
- 2 Giriftler bağladum ol perdelere
Mugannī eyledüm uşda iʿ āde
- 3 Düzüldi meclis-i ʿışq cūşa geldi
O sākī şundı şarāb-ı istifāde
- 4 Gör imdi neyledi mest cān u göñli
Olıcaq yār elinden nüş-ı bāde
- 5 Olındı şöhet eyle kim müʿeşşir
Semāʿ a girdi melekler semāda
- 6 Taḥassür eyledi hūrīyle rıdvān
Bularuñ ziyneti düşdi kesāda
- 7 İşitdi zühre bu ʿişreti Fethī
Uşadup sāzını qaldı arada

226

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

60b

- 1 Derddaş oldum ' ārifler şoĥbetine
Erişdi cānum uşda şıĥĥatine
- 2 Açıldı göñlüm ü gözüm ki bildüm
Degindüm añların ma' rifetine
- 3 Dilüm söyler gözüm o görür oldı
Ne düşündüm o ma' nñüñ yatına
- 4 İşidür oldı kulaĥ gözden öñdin
Düşürdi dili Ĥaĥķuñ ĥıybetine
- 5 Tefekkür eyledi göñül o varın
Görüp añladı Ĥaĥķuñ ĥikmeti ne
- 6 Göründi gizlü olan gözlere o
Baķuban ĥaldum anuñ ' ibretine
- 7 Erenler himmetinde Fethī ider
Yetişdüm ma' nñüñ ol lezzetine

227

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her ki gördi ma' niden aldı ĥaber
Añladı bildi ki nedür nef' ü zarr
- 2 Gördi vü bildi ĥaberdār oldı çün
Ol vücūd-ı ağacı virdi şemer
- 3 Toĥdı güneş gibi eyle ' āleme
Kim göründi gizlü sırlar ser-be-ser
- 4 Añlar olar her insānuñ ĥālını
Ma' rifetden kim olıcaĥız eşer
- 5 Yeter ol envār-ı Ĥaĥķa berk urur
Ol tecellī dostdan olmışdur nazār
- 6 Zī sa' ādet zī kemāl kim ol ere
Ĥoş ' ināyet ĥulına Ĥaĥdan deĥer

7 Fethî her kim ğayret etdi irdi o
Cehd idenler kim kıllur ol derd-i ser

228

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

61a

1 Ne gözler gözlerüm cânânı gözler
Nedür küfr-i dîn imânını gözler

2 Degüldür bendenüñ ğayrı murâdı
Kul oldur kim ki şultânın özler

3 Cefâ çekmek 'âşıka oldı kısmet
Revâdur aña erkânın gözler

4 Başın top eyledi 'ışka o 'âşıq
Serin vermeye çevġânın gözler

5 Vürür ol dost yolına küllî varın
Şonunda şanma kıalanını gözler

6 'Ārif 'ārifile cāhille cāhil
Biri biri o yarananı gözler

7 O dosta karşı gitmege ki Fethî
Dizilüp yola kervânın gözler

229

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Bugün meclis ki kıurıldı sākînün gör kemâlini
Ki şundi cāmı ol ele ne gösterdi cemâlini

2 Sürüldü firkat aradan geçildi aġ u kıaradan
O maġv oldı göricegiz kim eyle ħaṭṭ u ħâlîni

3 Düşıcegiz kışı 'ışka yürimez eyle o başka
Gice gündüz göñülde çıkarmaz o ħayâlini

4 O firkat olsa 'âşıka gerekdür ol ki başıka
Kim intizâra ol göymez diler mevte ecelini

5 Kıomaz varını daġıdur anuñ ayaġı baġıdur
Virür yolına o küllî olan mülkile mâlını

6 İder nâzını ol dilber görünür ol yüzi enver
Dükedür dili söylemez kıl ü kıâlün kıtâlini

7 Görindi Fethīye ‘ayān ider dostı kim ol beyān
Bilür kendünüñ ol kendü girü kendü o hālını

230

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

61b

1 Yüregüm uş yaralıdur yār elinden iñlerüm
Derdüme çāre bulunmaz ‘ār elinden iñlerüm

2 Uş melāmet olmuşam ben cümle ‘ālem halkına
Kimesne bilmez bu hālüm var elinden iñlerüm

3 Uş ene'l-ḥaḳ söylemekde Mansūr oldum kim bugün
Ḥalet-i ‘ışḳdur ki şanma dār elinden iñlerüm

4 Eyle kim derdile ol ‘ışḳ kim yağıdur yüregüm
Zāhiri göze görünmez nār elinden iñlerüm

5 Görince geldüm dilegüm nitekim bülbül gibi
Güle karşı şanma ki ben hār elinden iñlerüm

6 Bu iñildüm eyle ki var müdde‘iden incinüp
Ef ī görünür degül mi mār elinden iñlerüm

7 Fethī uş bugün ki ‘āşḳuñ baḫrine ğarḳ oldu gör
Ḥāle ḫāldaş olmayan aġyār elinden iñlerüm

231

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

62a

1 Bilmezem kim neyleyem ben nāsıla
Kim o nās olmaz gönül o nāsıla

2 Varduġınca artdı yār şuşuzlığı
Yedi deñiz çatre gelmez aşıla

3 ‘Āşıḳ olan şöhreti kim ol nider
Faḫr idinmez nās olan libāsile

4 Ne sevinür ne yerinür ol kişi
Kim beraber düġin aña yasıla

5 Ol virüpdür cān u gönlin uş aña
Şanma ki söz denile kıyāsıla

6 Fikri zikri dāimā oldur anuñ

Göñlini egler anuñ esmāsıla

7 Fethīnūñ hüzürını gör neyledür
 albede Haqla vü küllī ihlāsıla

232

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1 Dilerem dilegüm Haqlur o Haqlan
 Budur endişem eyle ki o çoqlan

2 Odur maqsüdü göstere cemālin
 O zāhir olına taşra tuqlan

3 Nitekim hırşid-i ol enver-i Haql
 'Urüc idübeni toqlar ufuqlan

4 Tecellī eyleye göñül ü cāna
 Ki rüşen ide qlab-i o şefiqlen

5 Götürile şekk gümān arta ol şıdql
 Yaqlın olam dilerem ben ayruqlan

6 Getürem zıkr ü fikrin ol dilüme
 Oqlına 'ilm-i ledün ol sebaqlan

7 O Fethī ide ki Fettāh perdeleri
 Ki rāst gele bu Fethīye laqlabdan

233

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1 Gör imdi 'ışql ki kişiyi o neyler
 O göyner sözlerini destān eyleler

2 Ne kıřsa Yūsuf andan bir varaqlur
 Bu hüzni Ya'qlubūñ derdini söyleler

3 O 'āřıqluñ ki ma'şuqlur dilinde
 Gice gündüz ki dāim añı söyleler

4 Ne düşsin ğayrınıñ endişesine
 Gerekdür 'āřıql olan anı boylar

62b

5 Şu kimsenüñ eşeri var o 'ışqlan
 Ki söylendikde ma'niden o toylar

6 O kim firkat göre dost hasretinden
Naşihat virmez yohsul u baylar

7 Ne doysin intizāra Fethī ' aşık
Gerekmez gün ü hafta yıl u aylar

234

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Söylerem sözüm girü derd sūzıla
Kim ne işüm benüm ol derdsüzile

2 Birlerem Hakkına ol bir birdürür
Şıdkum oldur aña ben biñ yüzile

3 Añladum bildüm anuñ varlığını
Eyle kim cān kulağı ol gözile

4 Gör ne kıldı hoş tecellī eyle kim
Gösterür kendüzini ol nāzıla

5 Etdi cānı vü gönli eyle mest
Sırrı söylendi dile kim rāzıla

6 Gitdi gönülden şiddet oldu hoş
Şanki erişdi bahār ol yazıla

7 Cūşa geldi uşda Fethī söz ider
Hoş maqāmı düzdi o āvāzıla

235

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Derde düşdüm derd içinde derem o
Derdümi gördüm ki derdüm derdüm o

2 Bildüm o derdüm ki derdüm derdüme
Derdüme derdümdürür uş irdüm o

3 Baña derdüm oldu derdüm dertlenem
Derde düşdüm derdüm odur derdüm o

4 Derdi olan derdine derman diler
Kim anuñ derdi odur nedür her dem o

5 Derddürür dert girü dermānı anuñ
Ne bulur derdin o dertde o dem o

- 63a 6 Baña derdüm eyle ki dermān yeter
Ol ʿ ilācı derdümüñ dert derdüm o
- 7 Fethinüñ derdi içinde derdi dost
Gördüğüm içümde derdüm derdüm o

236

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Gör ne düzdüm beytlerini birbirin
Şāʿ iri gibi düzeldüm her varın
- 2 Sünbül ü nergis benefşe çīn olup
Erguvān u ol semenle güllerin
- 3 Maʿ nīnūñ ol kenzini açdum bugün
ʿ Ārif olan diñlesin bülbüllerin
- 4 Sözleri cemʿ eyledüm cevher gibi
Ṭālīb olan alur ol güherlerin
- 5 ʿ Işık şarāb-ı meclis-i yār sākīden
Cām ʿ ibāret maʿ nī şarāb kevşerin
- 6 Her ḥurūf u beyti o bir beytdürür
Cennet içre şan bezeñmiş sīm zerin
- 7 Gör teberrük Fethīnūñ her sözleri
Tuḥfedür ger bilürseñ kaşdların

237

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Dilüm debretmege bağıdı mecālüm
O şerḥi vaşf itmege ki ḥālüm
- 2 O kudretdür viren nefse dile
Ol etdiren cevābıla su ʿālüm
- 3 Getüren dürlü dürlü maʿ nīler o
Niçün çün denile kı̄l ü kālüm
- 4 Viren oldur cāna nefse o kuvvet
Degül benüm olaydı o kemālüm
- 5 Anuñ ʿ avnidürür her işde kula

O luṭfi olmasa artar ḍalālüm

- 6 Göze görmek ele virmek anuñdur
Gerek her adimumuz biz adalum
- 7 Kulaḵ işitmegüle fikr ü ‘ aḵl
Ol iḥsān-ı Haḵḵuñ Fethī ḵoyalum

238

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 63b 1 Yine düşdüñ ‘ ışḵa göñül yanadur
Cüş idüben ḵaynayan o yanadur
- 2 Gelberi insaniseñ aç göz geḵ
Ĝafleti ḵo uyḵudan uyandur
- 3 Zār u giryān olmaḵ o ‘ āşıḵ işi
Gözünüñ ḵanına sen boyan dur
- 4 Ger dilerse āşıḵ adın adana
‘ Āşıḵ adı dünyāyı ḵoyandur
- 5 Dost cemālin bir yañadan gözleme
Vech-i Allāh eyle ki her yanadur
- 6 Zāhire ol ‘ amele degül naḵar
Göñüle vü niyyete ne ‘ ayāndur
- 7 Fethī kimse Haḵḵa şöhretle irmedi¹⁸⁹
Nām u neng ü ‘ ār ol şıyandur

239 (BAHĀRĪYĀT)

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Gitdi yine ḵış eşeri geldi yazuñ ol günleri
Gün günden erte başladı sâ‘ atleri o günleri
- 2 Dürlü çiçekler reng reng ḵızıl sarı vü ḥūr reng
Benefşe çiğdemüñden ne düzmiş Haḵ düzgünleri
- 3 Yeşerdi ağaç ṭonları gören ḥūrī der anları
Şādliḡa ḡarḵ eyledi ol eliyle ḥoş günleri
- 4 Ḵuşlar duruban ol öter oldu ‘ ālem tāze vü ter

¹⁸⁹ Mısranın vezni bozuk.

- Tūḫī vü yā bülbül şaķır uş göricek gülgünları
- 64a 5 Gör sen Haķķuñ ol ıudretin gice gündüz o ı ibretin
Bulmuş anuñ yaraşığın yılduz u ay gün günleri
- 6 Dem ki bu dem hoş demdürür gelecegi ne demdürür
Vaķtiñi kişi hoş göre kim geçürmeye bu günleri
- 7 Fethī düriş sen günini ol ehli dillerle geçür
Nefs ü hevāsına uyan gözlemegil el günleri

240

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Tecellī eyledi Haķ uş cihaña
Yüridi eyle kim hūkmi şāhāne
- 2 Zuhūra geldi eyle her ne varı
Bir emr oldı aña uşda bahāne
- 3 Ne buldı her biri ol yerli yerin
Yetişdi emr-i kün sırr-ı nihāne
- 4 Ṭabī' at dörd o terkībi ki dörddür
Ṭoķuz ata üçidür ümmihāne
- 5 Gör imdi taķdīrūñ işin ne eyler
Kim etdi nefh-i rüh degül ihāne
- 6 Mūkerrem eyledi cümleden anı
Benī 'ādem didi yā şehā ne
- 7 Ne bildürdi aña esmā'-yı küllī
Getürdi dile söylendi dehāne
- 8 Eger bilürseñ Fethī bu ıudreti
Zihī devlet saña kim ne bahāne
- 9 Sözüñ söyle sen o ehl-i dile
O naķdüñ virmegil sen ger dehāne

241

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 64b 1 ' Aceb ben fikrete düşdüm ki olmaz
Ki vaşfi şerhe ol beyāna gelmez

2 ' Aceb kaldum ' acebledüm nideyüm
O biñde ki biri anuñ dilimez

3 anı o a ki bilmek anı andan
O aflet meyinden öñlüm ayılmaz

4 Nitekim cehd idem yanüm ıra
Eer-i adan hergiz o oylamaz

5 Virür zāhid ü vā' iz o naıhat
abūliyyete geuben ayılmaz

6 Daı vardukca artdı nefis hevāsı
Kim itligi anuñ hergiz ıyılmaz

7 İlahī olmaya senden meded ger
Bu Fethī o yaın olup erilmez

242

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Nesine sen ki cihānuñ kim etdüñ eyle urür
Kime vefāsı görindi saña vire o sürür

2 Niye ki sen düriürsün ice ve ündüz aña
alam dime ki cihāna sürer seni o zārür

3 anı ki senden ileri gelüp gidenleri gör
Yatar ki sinilerinde saña aber ne virür

4 anı ol ki salanatıla iden o leker cem'
Ki imdi meskenini gör ayalar altına durur

65a 5 anı ki ademi vü aemi hükmü geüp
Ne endie cihānda ki imdi anı ayurur

6 anı nebī vü velī ümem ü milleti o
Olan ki ' alı buları kim eyle ki o görür

7 Ne gedı gör ki demiñe o vatine sen o ba
anı ki imdi o sünnī yolına eyle varur

8 Ne döndi ki bu zamān vü o alkı oldı ' aceb
Götürüldi ' adlile er' vü zümler uda yürür

9 O efatile bereket ki almadı ayā o
Ne ekse bitmez o lübdür düşen ki abbe ürür

- 10 O ifrit-i dīv olupdur kādī vü begleri gör
Degül mi kelb o ʿavanlar arada uş segirür
- 11 İy Fethī hayf görindi degül mi halkuñ işi
O mazlum olanı diñle yanup oda çağurur

243

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 İlahī bulara virgil sen inşāf
Küdüretten ola qalbleri ol şāf
- 2 Tecellī eylegil ol qalblerine
Cemālin Kaʿ besine ola tavāf
- 3 Koma bunları ol kendü işine
Gele hazretten olara ola hāf
- 4 Yüridiler o şerʿ üñ aḥkemini
Ola dertlerine bularuñ şāf
- 5 Ola sünnī vü ümmet ol resüle
Ki gayrıya kim olmaya ol aḥbāb
- 6 O zālimlerine ʿadli ki göster
Ola ol dertlerine eyle kefāf
- 7 Bu Fethīyi daḥı gönder o yola
O şerʿ e eylemeye ol ki hilāf

244

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

65a

- 1 Yanarum derdile eyle göklere āhum çıkar
Cigerüm uşda ki dütdi yüregümi uş yaqar
- 2 Gözlerüm tūfānını gör kim nice Nūḥa kılp
Kim revān oldu ki durmaz yaşıla o qan aqar
- 3 Kim nice sevdādurur gör gönülüne yārūñ düşüp
Giceden erteye degin gözlerüm tāña baqar
- 4 Kim ne bilsüñ ḥālümü o benüm ol bī-derd olan

Geñsüzin şanar firākı adumı delü dağar

- 5 Āşıkuñ ol cān dimāğı ma' şūkuñ koğusın alur
Kim ne disün anı kim o misk-i ' anberdür koğar
- 6 Her ki ' āşıkdurur ol ki māl u mülküñ cem' ine
Ol dürişmez ma' şük için tāc u tahtı ol yığar
- 7 Fethī cevr ü cefāyı ' āşıka ma' şük ki ider
Hoş görür cānına anı şanma ki andan bığar

245

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gerekdür ' āşıka ola ol zār
Nitekim bülbül ile ola gülzār
- 2 Yaraşur ' āşıq o ma' şūkla kıla
Ola ol nāz niyāzile bāzār
- 3 Cefā çekmek o ' āşıkuñ kārıdur
Ki olmuşdur aña bilgil o sezār
- 66a 4 Ayağlar altına eyle kim şalmış
Düşüben yerde uşda tozar
- 5 Düşer her dem o fikri cān u gönle
Hayāl-i naqşıla eyle ki gezer
- 6 Giderür resmini eyle gönülde
O benligi boyar andan kızar
- 7 Hüdāyī gör imdi nice dürüp
Ki ' işkuñ dīvānını uşda yazar

246

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Bu dünyāya dirseñ ol bekā yoğ
Beğāsuz bünyāda hergiz bekā yoğ
- 2 Velikin her lisānuñ var zevāli
Kim evvel āhir oldur o Hāğa yoğ
- 3 Yedi deñiz şuvarmaz ' āşıkı ol
O dost vaşlından ğayrı sağa yoğ

- 4 Neye teşbîh ide zâtını Hâkkûñ
Dise ancılayın hergiz liķā yok
- 5 Virür her kişiye o Hâk murādın
Balıĝı dutmadı mı ol oķa yok
- 6 Dileyen ma' şūķı ' āşıķa ne māl
Nazarı ol degül az u çōķa yok
- 7 Fenā kıldı özini uş Hüdāyī
Sen ü ben da' vīsi bilgil yoķa yok

247(MEŞNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her ki diñler bu sözüñ o varın ol
Ma' nīnūñ añlar bilür ezhārın ol
- 2 Gözi kıalmaz aña hergiz nesine
Sözi virür her kişiye kesine
- 3 Görine ma' nī aña gülzārlayın
Ol ziyāret-gāh ola mezārlayın
- 4 Gicesi kıadr her günü ol ' id ola
' Ömri anuñ eyle ki mezīd ola
- 5 Bile ol kim cānuñ ol cānı nedür
Menbā' ı vü ma' den-i ķānı nedür
- 66b 6 Cevher-i sözler aña ol el vire
Ma' den-i ķāndan göre kim ne gire
- 7 Kim bile her nesnenūñ aşlı nedür
Görüne o bābıla faşlı nedür
- 8 Görinigele gözine her gizlüler
Nitekim mehpāre ol ay yüzlüler
- 9 Cennet ü rıdvānı o bunda göre
Ne ihtiyāc vildān burāķ ol hūra
- 10 Ol şarāb-ı tāhur-ı kim sākīden
Kim içüben geķesin sen bākīden

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her ki diler ol erişe yarına
Gülmesün ol bugüne vü yarına
- 2 Her ki erdür aña o ğayret gerek
Çalmasun dünyānuñ aldarına
- 3 Gör ki o ' ışık neyledi Manşūra bes
Dosta irmegcün yetişdi dārına
- 4 ' Āşıka ol cānı baş terki nedür
Virmesin revā görür dildārına
- 5 Ol melāmet olduğına ğuşşa ne
Nām u nengün şınduğı ' ar varına
- 6 Kim cefā gördükde āşıq şabr ider
Pes gerekdür ' aşkınuñ ikrārına
- 7 Gör ne söyler bu Hüdāyīyi görüñ
Bülbül idi irdi uş gülzārına

249

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Çaynadı ' ışık deñizi cüş eyledi
Mevci başa geldi serhoş eyledi
- 2 Kim hitāb irdi cāna dostdan görüñ
İrdi sem' e añı ol ğuş eyledi¹⁹⁰

313

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

70a

- 1 Göñül hüsrān u zār oldı baķıcağız cemāline
Didi aħsend bārekallāh anuñ hüsn-i kemāline
- 2 Yitürdi kendüyi bu cān görindi ma' den-i ol kān
Ki maħv oldı göñül ü cān yetişdükde vişāline
- 3 Göñül ' ışıkla tolmışdur kamudan berī olmışdur
Hemīşe dost görinedür gözüm durmuş hayāline

¹⁹⁰ Varak eksikliğinden dolayı sadece iki beyit tespit edilmiştir. Bu gazelden başlayarak 313. gazele kadar olan kısım eksiktir.

- 4 Nice kişi ki mest olmaz girüp rakşa qolın şalmaz
Gāh ağlayup yā ol gülmez qanan ‘ aşkuñ zülāline
- 5 Nider ol sözile şavı gerekmez ğayrı müsāvī
Kim oldur dost Mūsāvī cevābı vü su ’āline
- 6 Aña ne dünyā vü uqrī gözetmez kübrā vü suġrī
Nider ol taht u tācī dūrişe dünyā mālına
- 7 Bu Fethī kodı hisābı oqutmaz ğayrı kıtābı
Ne güneş yılduz u ol ay baqa bedr-i hilāline

314

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 Ne hoş oldu bu gönlüm eyle kim şād
Nitekim Şīrīnin gördi o Ferhād
- 2 Ki gitdi ğam u ğuşsa uş göñülden
Ki bu ‘ ömrüm oldu uşda ābād
- 70b 3 Ne gösterdi o maħbūb hoş liķāsın
Ki bu ‘ aşıķa oldu ‘ adl ü dād
- 4 Zihī görmege ol ihsān etdi
Tecellāsı liķāsıyla eyledi yād
- 5 Görindi ħüsn-i ‘ ālem oldu rüşen
O şāma şubħ yetişüp oldu bāmdād
- 6 Ne hoş gördi bu cān ‘ işkuñ şarābın
Göñül ğuşsa vü ğamdan oldu āzād
- 7 Bu Fethīnūñ ħāli vü devletin gör
Cemāl-i ma’ şūķ idi gördi murād

315

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1 Neye döndüm uşda feryād iderem
Dost cemālin eyle kim yād iderem
- 2 Geçdüm ol ad vü şandan ben nidem
Kim melāmet şöhr-i ad iderem
- 3 Kıomışam ben cān u başı kim nedür

Olsa kurbān cān u dil şād iderem

- 4 Nefs ü ol hevā baña olmaz muṭī^ç
Zecrūñ ile ^ç adl ü ben dād iderem
- 5 Cevrile o kim cefāsın ma^ç şūkuñ
Anuñıla göñlüm ^ç abād iderem
- 6 Eyle kim ol āh u zāruñ sözile
^ç Işka inildimle bünyād iderem
- 7 Zikr ü fikri Fethīnūñ ol dostdurur
Hoş temennā şām u bāmdād iderem

316

Fā^ç ilātün Fā^ç lātün Fā^ç ilün

- 1 Tūṭiyem Kuds'den vaṭanum k̄andadır
Kim ğıdā-yı cān içün gör k̄andadır
- 2 Bülbülüñ her dem temennāsı o verd
Eyle kim o hoş yüz vü ḥandedür
- 3 ^ç Aşıkuñ ol dilegi kim şanma sen
Māl u mülk ü şehr ü o ne k̄endedür
- 4 ^ç Ārif ü o k̄āmil olan ma^ç nevī
Gözlemegil aṭıla ne ṭondadır
- 5 Gözleme ol Ḥaqqı sen kim taşra
Şöyle kim ol göñülile cāndadır
- 71a 6 Kāmil olan gözlemez ol şöhreti
O tefāḥür adıla ne şandadır
- 7 Fethīnūñ sen diñle sözin nedür ne
Tuḥfelerdür her biri türvendedür

317

Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ülün

- 1 Yaḳīn isterisen baḳḳıl yaḳīne
O ^ç ayne'l-ḥaḳ görine sen yaḳīne
- 2 Yaḳīni gör yaḳīndür ol ki yaḳīn
Saña andan yaḳīn yokdur yaḳīne

- 3 Yakın olan ırakdan ne o gözler
Yakın olan ırak nedür yakine
- 4 İrağı kıo saña yakın yakındür
Kim eyle cāndan ol yakın yakine
- 5 Yakini isteyenler buldı yakın
İrak baķan kim irmedi yakine
- 6 İrakda gözleme sen ol yakınsin
İrak düşmek nedür ol kim yakine
- 7 İy Fethi sen yakın gördünse añı
Gözet vaķtün Irak baķma yakine

318

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü gönüm benüm cānānı gördi
Gönül tahtında ol sultānı gördi
- 2 Zihī tācir degül miyem ol bāba
Kim eyle ma' den-i cān kānı gördi
- 3 Tecellī eyledi cāna gönüle
Zihī luţf ıssı ki ihsānı gördi
- 4 Nedür yāre kişi kıymaya varın
Revā aña cāna ķurbānı gördi
- 5 Gerekdür ' aşıkā çekse cefāyı
' Āşıklar aña ol erkānı gördi
- 6 Yanup göyünmek o degül cezāsı
Kim eyle derdine dermānı gördi
- 71b 7 Kişi ğam yise Fethi dostı için
Degül ğayrı ki bilgil anı gördi

319

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gümānum yoķ benüm ol Hāķ işinde
Görürem anı her işün başında
- 2 Görürem varlığın anuñ gözümde

Dü 'ālemüñ tolu içi daşında

- 3 Nereye kim yüzüm dutsam görünür
Kim eyle gözlerümüñ ol düşinde
- 4 Nidānı kim ün işitsem ğayr degül
Hiṭābın añlamışam cān gūşında
- 5 Müdebbirler durur ol heft kevākeb
Ki devr ider o çarḥuñ gerdişinde
- 6 Toĝar u aĝar u ğarba varurlar
Nücūmlar şems ü māh yazın kışın da
- 7 Görür hikmetlerini Ḥālīküñ o
Dimez Fethī nedür bu yā nişinde

320

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Bugün mest olmuşam ben o yegāne
Niçün eyle yürüyem çün bigāne
- 2 Degülüm nesine kim ben o ṭālib
Yetişdüm eyle ki ma' den-i kāne
- 3 Zihī ma' şūḳ ki tolu 'ālem andan
Ne ihtiyāc zamānıla mekāne
- 4 Kime kim derdi ' ışḳdur ol ḥavāle
Yimek içmek getürmez ol şikāne
- 5 Yetişmez ma' şūḳa kişi hevādan
Vireler yol yüzi şuyın dökene
- 6 Selāmet yerine olsa melāmet
Didiler ' aşıḳ ol cefā çekene
- 7 Deseler Fethīye dār mi' rācuñdur
Vireydüm cānumı ben müjdegāne

321

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

72a

- 1 Gör ne düşdüm ' ışḳ odına ben yana

Yoldaş oldum derdi olup ağlayana¹⁹¹

- 2 Yürürem āhıla zārum diñmez uş
Kim düşem nedür bileydüm ne yana
- 3 İş bu derdüm varduğınca artadur
Vaşf-ı hālüm söylemekden güyā ne
- 4 Şöyle kim hālüm benüm görmez degül
Kim haber virsem anı ben tıyana
- 5 Kim hayāli cāna karşı berķ urur
Baķduğınca gözlerüm ol her yana
- 6 Eyle derdüm kim benüm ol şerhine
Kim beyānı gelmez anuñ ‘āyāna
- 7 Fethī saña kim gerekse her dem o
Ol muşāhib aķça altun şayana

322

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Hāķ bilür sözden murādum oldurur
Cān u gönül dilegi dīdārdurur
- 2 Her kişi bir işe virmiş ol gönül
Kim ele getürmesinde zārdurur
- 3 Mü’mine havf-ı Hūdā kılamak ‘amel
Taşdıķ-i Hāķ üzre o iķrārdurur
- 4 Münkirüñ nifāķ imtiḥān sözi
Cedd ü cehdi kim anuñ inkārdurur
- 5 ‘Ālim ol ‘ilm okuyup şadre geçe
‘Āşıķuñ ol derdi kim isrārdurur
- 6 Vā‘ iže minber gerekdür depe ol
Kim degül mi ḥalkā o pendārdurur
- 7 Hāķim olan maḥkūmuna getürüp
Ber ü baḥrı dilegi il şārdurur
- 8 Fethinüñ maķsudı ol ğayrı degül

¹⁹¹ Mısranın vezni bozuk.

Derd-i seri eyle kim dīdārdurur

323

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

72b

- 1 Girü Mūsā gibi uş ẓūra geldüm
Münācāta o Ḥaḫḫa dura geldüm
- 2 Ezelden ünsi iştiyāḫı cānda
Ki şanma uma cennet ḥūra geldüm
- 3 O vaşl-ı dost için irmege cāna
O 'āşıklardan anı şora geldüm
- 4 Varıdı dostıla ezelde vuşlat
Ki şimdi şanmağıl kim göre geldüm
- 5 Ḳabül iderise ḫurbāna cānı
O dosta eyle kim uş vire geldüm
- 6 Degül cevri cefāsı cāna zaḫmet
Melāmet meydānına gire geldüm
- 7 Ne etdi Fethī ' ışḫı o yārūñ
Dīvāne oluban ḫuhūra geldüm

324

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Degül bu derdümüñ ğayrı devāsı
Ki ma' şūḫ oldı ol göñlüñ hevāsı
- 2 Gerekmez varu o ḫikmet elinden
' Āşıḫuñ ' ışḫdurur cāna ḫuvāsı
- 3 Ferāgatla yürütmek ne muḫabbe
Melāmet olmaḫ oldı o revāsı
- 4 O sāzı sözi anuñ ğayrı degül
Ki dost için iñildürür nevāsı
- 5 Şikāyet nedürür ' āşıḫa ḫılmaḫ
Cefā çekmekdürür anuñ ḫavāsı
- 6 Degül zehr ' āşıḫa ma' şūḫ şunsa
Ḳapında şekkerüñ ne ḫalvāsı

7 Kime kim ʿışk yetişse Fethī aña
Gülistān görünür düşdük ovası

325A

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

73a 1 Hoş yanaram beñzerem dütüp ʿüda
Uş inildüm sūzını düzdüm ʿüda

2 Dost cemāli şemʿine pervānedən
Kim boyandım ʿışk odından ben dūda

3 Ben melāmet olduğumdan ğam nedür
Görmezem hayran anı dutdum sūda

4 Dāimā dilber hayālin gözlerem
ʿIşk gelür gözümü kıomaz uyğuda

5 Zār zār oldım gönülden inlerem
Kim yitirdüm cānı ben uş kayğuda

6 Eyle kim hālümdürür dil ne ide
Degmeler isterini kim duyguda

7 Fethī senüñ ol hālün kim ne ʿaceb
Eyle kim ol varımış ol görgüde

325B

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

73a 1 Nedür ʿārif kim ol tūṭī o Kıudsen kıande meyl ider
Zihī bülbül-i ol ʿāşık gül-i ol kıande meyl ider

73b 2 Yüzün görmekçün ol yārün ki kıurbāna cānın ʿāşık
Öñinde biñgezin aña kim eyle bende meyl ider

3 Ne tāk u taht u salṭanat gerekmez ʿāşıkı kim ol
Ne mülk ü mālāla şehir ü ne o kende meyl ider

4 Gönül zülfine ol yārün dolar boynın kıolaşur
Ki vaḫşi olmasun bu cān kim o kemende meyl ider

5 Degül ğayrıya bu gönül ki kıayd ola aña cāndan
Dīvāne mest olup şāh durup bu bende meyl ider

- 6 Ne kimsedür kim ol dura cefâsın ma' şūkuñ göre
Selâmet gözlemez ' aşık ne cünbîşine meyl ider
- 7 Rızâ-yı Hakkı gözleyen iy Fethî olmaz ol tâlib
Aña ne bâğ u ol bağçe ne türâbında meyl ider

326A

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 73a 1 Bağa gördüm kim oldur Hakkı bâkî
Şuvaran ' aşığı ol câna sâkî
- 2 Dimez gayrı gönül taleb ne
Vişâl-i dostı ister ol mezâkı
- 3 Zihî dilber anuñ mânendi hiç yok
Dil ü câna düşer o iştiyâkı
- 4 Nider gayrı ol vuşlatı bulanlar
Ki mañlûkla kılmaz ol ' alâkı
- 5 Tecellî kılıcağ ma' şūğ o yâre
Olur ' aşık muhabbetle mülâkı
- 6 Şunuñ kim derd-i ' ışğ kalbinde yoğdur
O gösterür muhabbe ile nifâkı
- 7 Bu Fethîye yetişdi şu' be aşğdan
Tecellîde görür her dem afâkı

326B

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 73b 1 Ğafil olma kim yetesin mevte sen
Nâzenin ömrüñ virme fevte sen
- 2 Geçenin geçdi ol geleceğine
Vaktin ol hoş gör ' ömrüñ nağte sen
- 3 Çünkü mü ' minsin ayâ nendün Hakkı hoş
Kim hilâfî katmağıl ol güfte sen
- 4 Aç gözüñi Hakkı tã' at eylegil
Ki bî-zâr olğıl olma huftu sen

- 74a
- 5 Ol kararı yok cihānuñ fānīdür
Bağma zemīn-i felek nühüfte sen
- 6 Çanı niceler gelüben geçdiler
Kim virmez ol emān bil refte sen
- 7 Ol Melekü 'l-mevt.....dār itmişdürür
Ol yakīndür saña kıla sefte sen
- 8 Kimseye kalmadı cihān ne kıala
' Arifiseñ kim aña di yüfte sen
- 9 Fethī eger mi' rāc isterseñ Hağğa
Nefsile hevāya ol ki käfte sen

327

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Işğ odına yanmışam ben çäre ne
Kim ne bilsün yüregümde yäre ne
- 2 Uş bugün Manşūrlayın kim durmuşam
Dost yolına çekilürsem däre ne
- 3 Ol cehennem dost için cennetdürür
Yanarısam ğam degül ol näre ne
- 4 Çün tecellī eyleye hüsn-i cemāl
İhtiyāc ne şems ü enväre ne
- 5 Dostsuzın bu cān dilemez ol hayāt
Ne gerek o devre vü devväre ne
- 6 Kim melāmet olmağičün ' aşığa
Ma' şuğ için ad u şan u ' äre ne
- 7 Derdile āhuñ senüñ ger irmeye
Fethī ki düşvārdurur ol yäre ne

328

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yok nihayet āh u efgān zārına
Bülbül ol yetişmese gülzārına
- 2 Vaşl olup yārün dīdāruñ görmege

- Müşterîdür cân u dil bāzârına
- 3 Māl u mülk ü dünyānuñ varı nedür
Kim fedâ cân ma' şuğa sezârına
- 4 İrmedi dosta vü kim ermeyiser
Kim gerek gönül ü ol yüz arına
- 74b 5 Dost cemâli her dem ol zâhirdürür
Hoş görünür eyle kim güzerine
- 6 Her ki ol dünyāya meyl eyledi ol
Düşer eyle zârıla ol zârına
- 7 Fethî saña kim gerekdür irmege
Güt gönüller düşmegil āzârına
- 329
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Dāra geldüm dād-ı üstād itmege
Dost için berdār olup ad itmege
- 2 Bülbülem uş dost gülistānına ben
Zikr idüben anı ol yād itmege
- 3 Eyle bu gönüm diler kurbāna cân
Dost kabül iderse dil şād itmege
- 4 Vaşl-ı cân olursa ma' şuğına
Guşşadan germdür āzād itmege
- 5 Ger tecellî eylerise ol nigār
' Āşıkuñ ' ömrini ābād itmege
- 6 Ma' şuquñ cevri cefāsı ' āşıka
Kim sebebdür ' ışığı icād itmege
- 7 İy Hüdāyā Fethîye sen rüzî kı
Vaşlını düşürme feryād itmege
- 330
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Her ki diler ol yetişür yārına
Kim bakup ol kıla dost dīdārına

- 2 Cümle varından geçüp dileye o
Göymeye vü bugüne vü yarına
- 3 Zikr ü fikri dāimā ol dost olup
Şirkile küfrden gerekdür arına
- 4 Ne gerekdür ton u destār kim aña
Şāl u ‘ābā faqr ider ol şarına
- 5 ‘Āşık olan derd-i yārdur çekdügi
Kim düşürmez nām u varuñ ‘ārına
- 6 Kim tevaqqu‘ eylemek degül hüner
Ol tevekkül göstere Hāq varına
- 75a 7 Fethī kimesne ne bilür derdüñi
Kim düşüp sen gice gündüz zārına
- 331
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün
- 1 ‘Aceb bu derdüme nedür ki dermān
Yağın olup görine cāna ol cān
- 2 Degül küfr ‘āşık ma‘şūkı sevmek
Dime küfr ol ki ma‘şūqdur dīn imān
- 3 Yaraşur bendeye dīvāne düşmek
Ki dura qarşuda göre o sultān
- 4 Tecellādan dege cāna naşīb o
Ki ‘aql u dil ü cān ola ki hayrān
- 5 Gerekdür ol melāmet ‘āşıka hoş
O baş virmege diler uşda meydān
- 6 Nedür bu intizār haddi o geçe
Revādur vaşl ‘āşık ola handān
- 7 Olupdur Fethīnūñ hāli tağayyūr
Gerekdür ma‘şūqa kıla o ihsān
- 332
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün
- 1 Ne cānsın sen ‘aceb bu cān içinde

- Göründüñ bu cāna sen cān içinde
- 2 Zihī devr kim o baħrīler ʔaluban
Arayup girmez ol ʕummān içinde
- 3 Göñül o Mıřr-ı Cāmīʕ dūr řahāne
Gör ol sen ħükmini sultān içinde
- 4 Gelüp gitmek bize oldu kim ol yol
Degül devr aña kim devrān içinde
- 5 Zamānı vü mekānı eyleyen ol
Güneşi ol kılan ğaltān içinde
- 6 Zemīne ol ʔarār viren yerinde
Felekler ʔarĥ urur gerdān içinde
- 7 Kim oldur ħākim ü muṭlaĥ kamuya
O maĥlūklar aña fermān içinde
- 8 Kelāmıdur degül maĥlūk demek ol
řıfāt u zātı o ʔurʕān içinde
- 75b 9 Yukarda ʕarşı vü ařaĝa ʔürsi
Görindi Fethī řerʕ iĥsān içinde

333

Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün Feʕ ülün

- 1 Göñül nola murāduñ ħāşılına
Ele girmezise ol aşılına
- 2 Yanuban ol göyünmek oldu derdüñ
Ne dermān ola yārüñ vāşılına
- 3 Nedür bu derd-i firāĥ ħasret-i āh
Görünmeye o maʕ şük uşılına
- 4 Olınmaĥ inṭizār mevtden işdedür
Yā ʔaʕ nı müddeʕ iye başılına
- 5 Uzanup girmeye ele o maʕ şük
Nedāmetile ʕ āşık yaşılına
- 6 Özi göynüp yanar içi ider āh
Ṭolar o ʕ ışık ki şıĝmaz faşılına

7 Bu Fethî uş dīvān etdi ki dertden
O şerhin çekdi yazup fâşılına

334

Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün

1 Bu göñlümüñ derdi benüm artdı ki dil uş durumaz
Artırdı başı gavğasın kim terkin anuñ virümez

2 ' Aceb nedür iş bu hicāb karşı durup hāil olan
Yārüñ cemālin baquban bu gözlerümüz görümez

3 Her dem bu fikrüm aşdur kim bilmezem ne düşdür
Dāimā dost endişedür elüm tırāşa varumaz

4 Yandı dutuşdı bu tenüm kim şuşadı uşda cānum
Yedi deñizi içerssem şusuzluğum kandurumaz

76a

5 Her dem ki uş āh ü zārum feryādum uşda arturup
Olmaz sākın kim yandurup artar dağı uş zārumuz

6 ' Aqlumuz oldı tārümār bilmezüz kim nola ki var
Kim ol ki cem' etmeğlige elde degül efkārumuz

7 Fethî taḥayyürde qalup kim bilmez ol nidecegin
Bilür ḥālını kimseler göricegiz meşṭurumuz

335

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Ben bu dertden ölürisem çäre ne
İrmeyüp qalurısam ol yarına

2 Ger melāmet olurışam dost için
Baqmazam ol ad u şan u 'ārına

3 Niderem ol tāc u taḥt u salṭanat
Māl u mülke ilile ol şārumuz

4 Dostdurur o cān u göñül maqşūdı
Kim nazār etmez yoğına varına

5 Āhıla ol zāra düşdi ki bu cān
İştıyāk ider o şāh dīdārına

6 İntizāra kim ne doysun iş bu cān
Rāzıdur 'aşık cehennem nārına

7 Fethī senüñ hālını dil söylemez
Ki düşüp sen ‘ışkuñ ol şikārına

336

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

1 Şūfī o zühdi ‘ārife şatmağ ol yol degül
Bilme ire ço Hāğğa vü dime ki o vaşl degül

2 ‘Arif sözi ki söyler o Hāğdan virür cevāb
‘İlm-i ledünden añlayan kim ol cehül degül

3 ‘İlme’l-yağın ‘ābidüñ ‘ayne’l-yağın zāhide
Hāğğē’l-yağın ‘ārif ü ‘āşık işi ‘ūğül degül

4 ‘Ābīd ü zāhid olanın hālını irmeye ki o
‘Arif ü ‘āşık sırrına ki bular ol duğül degül

5 Kāmil olan kemālile nesine o gerek
‘Āşığa ta‘n itmek o bilgil uşül degül

6 ‘Ālim olan ki ‘ilmile ‘āmil ki Fethī o gerek
Her hālden ol hābīr olanu meçhül degül

7 ‘Ārif olan ki ta‘nına ‘āmillerin yoğ evvel
İtmez añı istimā‘ aña melül degül

337

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

76b

1 Gerekmez bana cennet ola çölde
Şevāb ummam anı ben ne ecelde

2 Nicesi terk idem yāri ki ben o
İrağ olup qalam eyle hācelde

3 Baña ‘ışkı gerek ‘ışkı o yārüñ
Hicābı götürüp dosta geçelde

4 Niderem şekki gümānı gerekmez
Gümāna düşen ol dīnden seçelde

5 Kişi yolını varmaz ol taleble
‘Ālī himmet gerek anı yücelde

6 Nifāğ u şirkle olmaz dirilmek

Dutan şıdkı imānıla göcelde

7 İy Fethī dostdan o ğayrın iden terk
Ki kayd olur dīvān-ı o sicilde

338

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Ne devr ider felegi baq zamān işinde göre
Ki heft ü necmi müdebbir kıldı o Hāq şühūra

2 Degül kimesne ki hākim yā dehr elinde ola ol
Ki dehri devre getüren ki Hāqdur o zuhūra

3 O birdür ol ki şerriñi ki var demek o haṭā
Yaḳındürür saña senden ki baqma sen o dūra

4 Bilür ü görür işler işidür ol neyse
Giceyi zulmete ğarq iden günü o nūra

5 Ki 'ālim oldı o sırıa hāfī degül kim aña
O zātı pāk işinde haṭāsı yoq kayura

6 Ki her birine bir işi göneldüben o qodı
Ne kimsedür aña o kim ki hüküm idüp buyura

7 Yerler ü gögler tolu o qudreti kim anuñ
Beyānın itmez ol dil kim haṭıra ol hutūra

8 O dürlü dürlü şıfātlar cihānda ki görünür
Olar ger 'ārif-i Hāqdur bilür anı okura

9 Yaratdı ol ki ṭamuyı 'āşilere odur qalem
Ki mü'mine o düzetdi cinānı anda dura

10 Aña kim ol ki 'ināyet ide işi ki olar haq
Ki rāst gelür qamu işi gönül irer sürūra

77a

11 İy Fethī sen ki bu ğaflet içinde qalduñ uş
Meger ki Hāq nazār idüp seni uyqudan uyara

339

Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilātün

1 'Āşıq iseñ yür imdi sen dīvāne var
Ol bende şāha dur beri dīvāne var

- 2 Gel iy gönül ʿ ışkuñ şarabın içmege
Erişüben kim cāniña hayvāne-vār
- 3 Aç gözlerüñ ol şāniʿ üñ sunʿ in göre
Eyle kim o ʿ arşa yetiş seyrāne var
- 4 Terk eylegil ol cümlesin olğıl berī
ʿ Āşık-ı ger ol haq iseñ seyvāne var
- 5 Ol tāt u tahtı terk iden görgil ki sen
Kim ne nazar etsün olar keyvāne var
- 6 Nefs (ü) hevāya ol uyan mişāli anuñ
Ol cünbişi degül midür hayvāne-vār
- 7 Degül melāmet ʿ āşıka kim ʿ ār ide
Fethī olar gerek aña keyvāne var

340

Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün

77b

- 1 Arturdı ʿ ışk uşda benüm āhumı günden güne
Kaldum hayret içre uş kim günlerüm döndi düne
- 2 Dükendi gitdi taqātüm kalmadı hiç rāhatum
ʿ Işk odına ben yanmışam eyle kim uş döne döne
- 3 Göñlüm qarardı nideyüm qanca varuban gideyüm
Kim nice ben āh ideyüm yakīn qanı düşdüm tüne
- 4 Dünyā nedür kim cemʿ ine düşem anuñ ben tamʿ ına
Ol gice gündüz dürişem düzem hisāb bişe ona
- 5 Kim düzmezem mekr elini çekem anuñ meʿ ālini
Yā kı̄l u qāl o hālını cehdüm ola ol daʿ vī ne
- 6 Sözüm sāzum at ton degül yā māl u mülk niʿ met degül
Bu halkıla ülfet degül düşem bularuñ lehvine
- 7 Bu Fethī kim bīçāredür gönli anuñ āvāredür
Ol ārzūsı dīdāradur aqça pül ne altuna

341¹⁹²

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

¹⁹² Şiirin başına “tekrar” diye not düşülmüştür. Şiir 326A ile aynıdır.

- 1 Bağa gördüm kim oldur Hâkķı bākī
Şuvaran eyle ol ki cānı sākī
- 2 Dilemez ğayrı gönül taleb ne
Vişāl-i dostdan ister ol mezākı
- 3 Zihī dilber anuñ manendi hīç yok
Dil ü cāna düşer ol iştiyākı
- 4 Bulan vuşlat nider ğayrı kim ol
Ki maħlūķıla kılmaz ol ‘alākı
- 5 Tecellī kılıcaķ ma‘ şūķa ol yār
Olur ‘aşıķ muħabbetle mülākī
- 78a 6 Şunuñ kim derd-i ‘ ışķ kalbinde yokdur
O gösterür maħabbet kim nifākı
- 7 Bu Fethī yetişeli kim o ‘ ışķa
Tecellīde görür her dem afākı
- 342
Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün
- 1 Kim düzdi ğuşşaya görüñ oynını ol benüm bigi
Egdi çemende benefşe boynını ol benüm bigi
- 2 ‘ Işķ odına ki dutuşup eyle ki yanup düterem
Pervāne gibi kim kıla oynını ol benüm bigi
- 3 Cümle varumı terk idüp oldum melāmet uş bugün
Kim cān baş edā ide dīnini ol benüm bigi
- 4 Firdevs rıdvān u hūrī kim dilemez anları
Ma‘ şūķ için kimdür ‘aşıķ zeynini ol benüm bigi
- 5 Gitmez gönülden ma‘ şūķa vaşlına hoşdur ‘aşıķa
Şām u seher hīç irmeye ‘aynını ol benüm bigi
- 6 Taldum o ‘ ışķuñ baħrına girdüm o gönül şehrine
Güherleri taldı kim kıoynını ol benüm bigi
- 7 Buldı beķā Fethī özi ma‘ şūķ tecellī kılıcaķ
Kim lā-mekānda gördi ol günini ol benüm bigi

343

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

**İy Hākān-ı şāh-ı cihān sultān-ı o a'zm ü neyyir
İsfendiyār ne Rüstem ü eyle ki o şir-i dilir**

Medh-i Sultān Bāyezīd Hān

78b

- 1 İy berr ü bahruñ mu' teberi hükümüñdedür han
Şarka vü garba özüñi Haq kıldı sultān Bāyezīd
- 2 İnsile cinn hāşıla 'ām oldı muṭī' saña tamām
Kim bulara olduñ imām iy ālī 'Oşmān Bāyezīd
- 3 Ümmi 'Arāb Türkī 'Acem Hind ü Hıṭā-yı Çin Maçın
Ne eyledi görgil 'aṭā bahşında raḥmān Bāyezīd
- 4 Yüzüñi ol görmek ile bögrişür o ins ü perī
Vechinde zāhir liķāsı görünür sübhān Bāyezīd
- 5 Sürer melekler yüzini eşigüñe haqqa budur
Mahmuḍ görindün añlara yüzüñe ḥayrān Bāyezīd
- 6 Zihī tebārek vü te'āl oldur teḳaddüs veche
Aḥsenet kıılır ḥalka vechüñ gören cān Bāyezīd
- 7 Toğdı ol devlet güneşi kim üstüñe uş berķ urur
Virür ziyā uş güneşe görünür o tābān Bāyezīd
- 8 İskender ü şāhibkıran Ferīdünī ol Hākīmān
El koşar ıdı ṭapuna duraydı dīvān Bāyezīd
- 9 Nüşirevān-ı 'ādil ger göreydi 'adlini
Ḥayf ideydi 'adline taḥsīn kıılaydı ān Bāyezīd
- 10 Rüstem ü Bihzād Mū çüpīn dü yanında Sifendiyār
Meydāna girse ḳahr ola ḍarbuñda şirān Bāyezīd
- 11 Her nereye dutsañ yüzüñ kıılır muşahḥir Haq saña
Nuşret kıılıcı 'adūdan kim döker ol ḳan Bāyezīd
- 12 Luṭfila ol iḥsānuñ degül anuñ nihāyeti
Ḥātem-i Ṭayy haşşiyetde cūduñda 'ummān Bāyezīd
- 13 Hışm eyleseñ bir kimseye iflāḥına olmaz çāre
Tebāh olur 'ömrü anuñ ol göre ḥüsrān Bāyezīd

79a

- 14 Bir bendeye etseñ nazār hoş himmetüñ aña deger
Toprağ dutsa olur güher degül mi ihsân Bāyezīd
- 15 Degül saña kimse bedel kıla senüñle ol cedel
Kim kevkebüñ şems ü maḥal a' zım ü nirān Bāyezīd
- 16 Hāḡ cihānı yaradalı kimse ḡaber virmiş degül
Rub' ı bu meskende eyle kim salṭanatuñ şān Bāyezīd
- 79b 17 Olsun ḡuceste ṭālī' üñ ' ināyeti ol şānī' üñ
Budur dū' āsı Cāmī' üñ her demde çendān Bāyezīd
- 18 İy ālī' Osmānuñ şoyı bu maḡlūḡuñ yüz şuyı
Senüñle memleket ḡavī sen bulara cān Bāyezīd
- 19 Gelmesüñ ' ömrüñe zelel işüñde olmasun ḡalel
Hāḡdan görindüñ sen zılāl iy emn ü emān Bāyezīd
- 20 Olsun her vaḡtūñ sa' id dünüñ ḡadir günüñ o ' id
Olḡıl ḡazādan sen ba' id iy şāh-ı cihān Bāyezīd
- 21 Virsüñ murādca Hāḡ işüñ hoş gelsüñ o düşüñ düşüñ
Hāḡ yāricak Aḡmed şefī' iy mīr ü mirān Bāyezīd
- 22 Yetdüñ o tāc u taḡtı hicreti ol nebīde hoş
Kim seb' ü semānda olduñ ki revān Bāyezīd
- 23 Erbāb-ı salṭanat saña Hāḡdan şunuldı ol ni' m
Mīr ü vezīr ü memleket olduñ ki fermān Bāyezīd
- 24 Hıṭbe vü sikke adına her yerde oḡındı şānuña
Lāyıḡdurur dīvānuña ḡıldı o yezdān Bāyezīd
- 25 Hem ' ālim ü hem ' āmil ü hem ' ārif ü şāḡib kemāl
Zihī faşīḡ-lisān melīḡ ol ma' den-i kān Bāyezīd
- 80a 26 Şaḡ u sol oṭaḡlaruñ ḡurulsuñ o soḡahlaruñ
Önüñce hem şolaḡlaruñ yürüsüñ erkān Bāyezīd
- 27 Çadırlaruñ dibācıla ṭabanları kim şaḡıla
Çetr-i hümāyun açıla üstüne seyvān Bāyezīd
- 28 Düşmānlaruñ olsun zelīl iy ḡalkı luṭfıla cemīl
Saña mev' ādan ol celīl degül ki aḡyān Bāyezīd
- 29 Urludursuñ nevbetüñ her dem yenilsüñ ni' metüñ
Artsun ' ömrüñ devletüñ söz bunda hemān Bāyezīd

- 30 O vaşfuñuñ biñde birin kişi nite diyübile
Kim söylemek olmaz anı ola ki beyān Bāyezīd
- 31 ‘Āķıbetüñ Mahmūd ola Hāķdan saña ol cūd ola
Hem erzān-ı dīdār-ı Hāķ maķām-ı cinān Bāyezīd
- 32 Bu bende Fethī da‘īnūñ her dem du‘āsı budurur
Göstermeye ol Hāķ elem çarķ etse gerdān Bāyezīd

344

Medh-i Diger Sānī

- 80b 1 İy padişāh-ı a‘zīm ü dārāni cihāngir-i ümem
Hükümü ki eyle ol muṭ‘ cümle ‘Arab u ‘Acem
- 2 Heft iķlīm ü kişver güşā şarkıla ğarb cenüb şimāl
Ṭoṭolu aduñ ‘āleme degül misin eyle hākem
- 3 Kim ol virilmiş özge elest deminden ileri
O devleti geldüñ duta.....gün ol ‘adem
- 4 İş bu cihān yaradalı getürmedi daķı o Hāķ
Kim gelmedi sencileyin ādeme Hāķ uralı dem
- 5 Eyle ki hāķ görmeğlige müştāķdurur ol yüzüñe
Her kim ire nazar dege şādī olur gider o ğam
- 6 Hāķ kıldı tecellī öziñe maħkūmdurur hāķ sözüñe
Sīretile şüretüñe düşmüşdürür şahlık ni‘m
- 7 Yüz süreydi ṭapuña Ferīdün u Hürmüz şāh
El kavuşuraydı karşıña Cemşīd ü Daħḥāk o dem
- 8 Eyle sehāvet kānın ‘ummān ḳatuñda ḳaṭredür
Görse cūduñ Hātem-i Ṭayy vāķi‘ bulaydı ol nidem
- 9¹⁹³
Ki hizmetüñe eyle bu dem ola diler ḥadem ḥaşem
- 10 Süreyyādan tā kim serā ol aḥterān-ı heft-i semā
Ol ‘arş kürsi kim cinān ki müştāķ-ı levh ü ḳalem
- 11 Görürse tersā yüzüñi getüreydi ol dem īmān
Diye ḥilāfet Hāķ baña şıdı ol ḥāç u şanem

¹⁹³ Bu mısra metinde eksiktir.

- 12 Ne virdi ol Hâk elüne nuşretile fırsatı
Kılğıl ‘adūya intiķām olsun özüñ sağ u sālīm
- 13 Her kim saña yavuz saña gelsün aña Hâkdan belā
Ol rencile kim mübtelā ‘ömri anuñ olsun o temm
- 14 Kim olsun ‘ömrüñ müstedām ‘izzüñ devletüñ devām
Yüz sürsün hāş u ‘avām bulsun ‘adūlar mün‘adīm
- 81a 15 Hıoş eyledüñ ‘adlile ki memleketüñ oldı ābād
Berķ urur o ‘adlüñ nūrı gitdi aradan ol zulum
- 16 Her kime ki hışm eyleseñ kaķruñdan olur ol helāk
Ger luţfila kılsañ nazār ğına bulup olur ğanīm
- 17 Bu bendeler muhtācına ihsān yaraşur ol şāha
‘Ummāndan ol kim gelmeye eyle ki o bir kaķre kem
- 18 Fethī kuluñ şahā hāli ma‘lüm olsun dergāha
Haddin aşı görmişdürür eyle kim ol zulum ü sitem
- 19 Dutsun cihānı şevketüñ artsuñ ‘izz ü devletüñ
Her dem urulsun nevbetüñ çekilsin ol tabl-ı ‘ālem

345

Medh-i Diger Şālis

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

- 1 Göñlüm yine diler şāhuñ söylemege medhī sözün
Hıoş geldi dilden dilüme nazmını etdüm añsuzın
- 2 Gördüm anuñ şevketini hem ‘izzile devletini
‘Arşdan yüce himmetini kim söylemezem deñsüzün
- 3 Mālikü’l-mülk Hâk Te‘āl ref‘etmiş anı zü’lcelāl
Şāhib cemāl ü ol kemāl diline virmiş bal sözün
- 4 ‘İlletle degül işi devletle her cünbişi
Eyle gülec yüzlü kişi oldur ki ol ‘illetsüzün
- 5 ‘Adlinde işi ol tamām rāhat geķer hāşıla ‘ām
Ancılayın hāşıl kelām gelmiş degül kim lāğsuzın
- 81b 6 Hem re’fet ü rif‘ati vardurur ‘ālī himmeti
Yenilir her dem ni‘meti söyler ki şanma āl sözün

- 7 Berrile baħr ŧarķıla ğarb kim ħükmine eyle ki rām
Kim ol ‘Arabla vü ‘Acem oldu muṭī‘ kim ğeñsüzün
- 8 Ħayrat içinde ancılayın kim gelmemiş hiç bir daħı
Mānendi yok söylemezem ŧol ķılile yā ķālsuzın
- 9 Eyle ki rāy içre tamām kim o ferāsetde daħı
.....mihr ü berī..... fikretde ķala deñsüzün
- 10 Sikender ü ŧāħib kıran Zü’lķarneyn idi ol zamān
Ancılayın degül o ħān kim leŧkeri evlādsuzın
- 11 Rüstem ü destān u Çüpīn Keyķāvus u Sifendiyār
Meydāna sürsen buları demiyeler ol dādsuzın
- 12 Cüneydī ŧıblī Kerħī Ma‘rufıla kim Bāyezīd
Gösteredüñ yollarını kim iderlerdi temm sözün
- 13 İmām-ı A‘zam Ħanefī Aħmedī Ħanbelī ŧāfi‘
Yā Mālikī ŧer‘üñ görüp kim keseler fetvāsuzın
- 14 Cemŧīd ol Ħurŧīd-var ‘aķlıla vardı bilüsi
Ṭārīk ğörine ‘aķlı o ķatuñda o bilisüzün
- 15 Göreydi Ādem beni kim cümleye oldur ebī
Diyeydi kim yā ŧabī cennet gerekmez sensüzün
- 16 Aħmed Ebübekir ü imām ‘Ömer ü ‘Oŧmān u ‘Alī
Kim olsun hem sen sözleri olmaya viŧālsüzün
- 17 Ol enbiyā vü evliyā kim yalvaralar Mevlāya
Diler ol rıdṽān u ħūr biz istemezüz issuzın
- 18 Memleketüñ her varı kim ‘avret ile erleri
Her ŧehrile vü köylerüñ murādsız külfetsüzün
- 82a 19 Senüñle ‘ālem rüŧen kim ra‘iyye olur ŧen
Eyle ki sen leŧker-keŧān kim ħāzır vü ğafletsüzün
- 20 Almağ u virmek bulara ķayğı degül kim olara
Senüñ için ol sözleri her ħırfet ü o lāfsuzın
- 21 Fethī du‘ācı bende kim uŧda durup medħüñ ķılır
Söylemeyecek rāħatı yok eyle ķalır dilsüzün

346

Medh-i 'Imāret-i Şāh

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Zihī cāmi' ki ne düşmiş münāsib Mescīd aqşāya
Felekden a' lī kubbese içi taşu kim aqşāya
- 2 İki yanında mināre ne çıkmış 'arşa ol vare
O şağda solda dersḥāne yapılmış kubbese çü fezāya
- 3 Ne vākt' olmış ol bīnā irem gibi o kevşerde
Şifā vü dāru ol ḥayvān için irmez o noqşāya
- 4 Döşenmiş dürlü mermerler o rengarenk direkler
Ağır kıymeti sīm zer güneş andan bırakşa ya
- 5 Müşebbek minber ü miḥrāb mükellef maḥfil ü divār
Kıpular pencereler dar nice gözler karaqşāya
- 6 Kim eṭrāfi bāğ u bağçedür dirāhtları çıkup evce
Ḥanende ḥāfız-ı bülbül çıkar āvāzlar aqşāya
- 7 Dökülmüş dürlü ni' metler meger cennetde ola mişli
Yiyenlere kim ol minnet sözüm degül o kışşāya
- 8 Girenler içine ğamğīn olurlar eyle ki şādī
Gelür anlara eyle şevk getirür cānı raqşāya
- 9 Dile geldi o şufi anuñ beyānuñ eylemeklikde uş
Degül biñde biri anuñ işidenler ne çokşa ya
- 10 Göründi a' lī ol maḳām bu Fetḥī gözlerine eyle
Didi Dārü 'sselām budur Ḥaḳḳı her kim o yok şāya
- 82b 11 Sarāy u taḥt u saltañat felek bād u semā şıfat
O firdevs ḥücre kıyında oturan ne ḥad kışşāya
- 12 Yücelüp 'arş-ı a' lāya mişālin gösterür gel gör
Melekler uçuban irmez o kullede tıraksāya
- 13 Zihī sultān-ı ol Rūmī ' Arab ' Acem aña tābi'
O ber ü baḥr ğarb u şarḳ yavuz şananlar aqşāya

347

(Vü Vaşf-1 Hāl)

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Rüy-ı zemîne ol Hâk seni ne kılmış eyle şâh
Cümle o hânlar fâhır kim senüñle kıılır ol şâh
- 2 Virmiş saña ol ' izzile devlet ki konmış başuña
Tâcıla taht o memleket erzâmı kılmış ol âle
- 3 Şer' -i Muhammed kavli kim Hâk emridür ol görinen
Kur'an aña delıldürür gösterdi bize toğrı râh
- 4 Emrile ma' rûf olunup nehyile münkir görile
Hadîş ile Kur'an yeter bu ikisi bize güvâh
- 5 Şar' -ı şeri' ât yolına komayavuz elden o biz
Pişmânlık ol soñra işi kim denilür âhıla vâh
- 6 Gelip ü gitmek ' âdeti bu dünyânuñ ol gâyeti
Görünen ol nihâyeti ' izzi nedür fâhırıla câh
- 7 Hükm hükümet küllî anuñ elde ki yoğ ol ihtiyâr
Kim yevm heft sâl anuñ emrindedür şemsile mâh
- 83a 8 Çarhuña gerdân etdüren halkına sergerdân kıılan
Mazlûmlaruñ hâlin gören oldur olara Hâk penâh
- 9 Gerek ki Fetih bendenüñ ' adlile işüñde o şâh
Kim görüben ' aff eyleye etdiyse dağı çok günâh
- 10 Ehl-i ki manşıb olan ol gitse elinden manşııbı
Ölüm aña ol yegdürür netsün aña ol ki sipâh
- 11 Gelür gideri olmaya kimesne hâlin bilmeye
Dilenmek elden gelmeye işi olur anuñ tebâh

348

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Cânâ ki derdüñ etdi kâr zâr u figândur uş işüm
Gözümden oldı eşk-i revân kim seyl uş kanlu yaşum
- 2 Ben içmişem ' ışkuñ meyin mest olmuşam Mecnûn-var
Girdüm melâmet meydâna kıldum fedâ cân u başum
- 3 Yağdı beni ' aşkuñ odı başdan başa nâr eyledi

Degül ki ol sākin ola kim yanar ol içüm taşum

- 4 Girdüm semā' a raqş urup hālümnden eyle haykırup
İrdi hitāb oldum cāna hoş istimā' etdi gūşum
- 5 Qodum hisābın dünyānuñ geçdüm kamu varından o
Nedür şümārı kim anuñ kim heft penc oldı şeşüm

83b

- 6 Oldum fenā buldum beqā degül bu dünyā ol beqā
Qıldum tevekkül ol Hāqa kim ol cihetdürür şeşüm
- 7 Fethī o bir qatre idi 'ummāna irdi maḥv olup
Yeg reng reng oldı göreñ ne cihete düşdi düşüm

349

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nice düşdüm uş bu 'ışqa gel göre
Dimedüm melāmet olup el göre
- 2 Her ki 'āşık oldı aña ne gerek
Kim dilemez 'ār u nāmus bil göre
- 3 Ol ḥarābat ehli olan yār için
Ki muḥabbet cūş idicek dil göre
- 4 Gör tecellī 'āşığı ne söyledür
Eyle bülbül zārı qılur gül göre
- 5 Geñsüzün degüldür ol raqs eylemek
Vecd-i şevqden kim gerekdür hāl göre
- 6 Degmeler hāli degüldür añlamak
Kim ola 'ışqdan naşibi şol göre
- 7 Fethī bir deryādurur 'ışq dilde gör
Baḥri olup düşgil aña tal göre

350

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Düşürdi 'ışq bu gönlümi şikāre
Yetişdürdi kim eyle kim nigāre
- 2 Niderüm gayrı sevdā-yı baña yār
Ki baş koşam hevā oqın bīkāre

- 3 Melāmetlik degüldür ‘āşıkā ‘ār
O ma‘şūḳçün ‘āşık anı çekere
- 4 Nedür cefā ki çekmek ol yār için
Muḥib olan yüzi şuyın dökere
- 5 Kişi neye ki itse göñli meşgul
Dutup her dem aña gözin dikere
- 6 Muḥabbet beñzemez ğayrı o işe
Ḳarār ider yetişür ol cigere
- 7 Belī gerçek olan ‘āşık o Fetḫī
Göñül virmez o dünyā-yı mekāre

351(MEŞNEVĪ)

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

84a

- 1 Gel imdi ma‘nīden olan ḥaberdār
O ma‘nī lafz içinde gör neler var
- 2 Te‘emmül eyleyüp fikrle nazar it
Ki bī-ma‘nī olandan sen güzer it
- 3 Açıla lā-mekāndan dereceler
Görine dāimā gündüz giceler
- 4 Mu‘ayyen olana müşkil görine
Yetişesin Ḥaḳḳuñ ol enverine
- 5 Götürile aradan ol ḥicāblar
Yetişe dil ü cāna ol ḥiṭāblar
- 6 Görile ol dīdār ḥüsn-i bī-hemtā
O bī-hemtāya ki yokdur hīç hemtā
- 7 Gide o şübheler mümtāz olasin
Şahā pervāz urup şahbāz olasin
- 8 Görine gözlerüñe her ğarāib
Saña beñdeş bulunmaya arayup
- 9 Yetişesin şarāb-ı ol ṭahūra
O nūşından gelür neler zuhūra
- 10 Zihī ‘ışk kim şarāb-ı ṭāhir oldur

Şunulur ma'şukdan zahir oldur

- 11 Odur vaşla ki ğayra ihtiyāc yok
O 'āşık derdine dağı 'ilāc yok
- 12 Gelelüm 'ışkıla 'āşık hālīne
Ki ma'şuk nicesine ol bulına
- 13 O ma'şuk 'āşıkun derd-i seridür
Ne maşsüdü anuñ uçmağ hürīdür

352

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 84b 1 Eyle kim ben 'ışkıla ma'şukunuñ derdindeyüm
Olmuşam ehl-i harābat ol tarīkde zindegüm
- 2 İçmişem 'ışkuñ meyinden cānı gönül esriyüp
Bulmuşam andan hayātı Hızır veş uş zindegüm
- 3 Medh ü zikrin ma'şukun kim bu dilüm tekrār ider
Nitekim bülbül güle karşı dilüm güyundayam
- 4 Olmuşam uşda melāmet girmişem meydāna ben
Şımışum 'āruñ şīşesin adıla ne şandayam
- 5 İtmişem terk ü hevā nefis ü hevā nemdür benüm
Meşgülüm ma'şuka irmek ne ağı u ne şundayam
- 6 Virmişem yağma varumı 'ağı u cān oldu revān
Durmuşam dīvāna şāha 'āşıka ol bendeyem
- 7 Fethīyem yāre muhib uş 'ışkıda istiğrak bulup
Geçmişem kamu varından ne andayam ne bundayam

353

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gerekmez 'āşıka namūs u 'ār
'Āşık gönlinde ma'şuk çünki var
- 2 Geçe cümle varından ola mümtāz
Vire ma'şuk yolına varını var
- 3 Gele ma'şuk gönül şehrinde ura taht

- Görine ‘āşıkā hüs-n-i o dīdār
- 4 Boşalup küllī varlıqdan geçe ol
‘Āşık gönlünde ma‘şūq kıla qarār
- 5 Ne evlād u ne ensāb u ne mülk māl
Gerekmez ‘āşıkā taleb kılan yār
- 85a 6 Teberrük çünki oldur tuhf-e gönle
Kalanından yūri sen mi varı var
- 7 Murādı maşsūdı Fethīnūñ oldur
Ele getirmegiçün kayd-ı dīdār

354

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Göñül levhinde Hāq nakşı ne kılmış
Hüviyyet resmi anda eyle tölmiş
- 2 Ene ’l-hāq söyleyen kendü o dilden
Vücūd ağacına bahāne şalmış
- 3 Girü o ‘āşık u ma‘şūq ‘āşık ol
İşāret külden eyle cüz’-e gelmiş
- 4 Görünen küllī varlık uş anuñdur
Ki emr-i Hāqdan ayru hīç degülmiş
- 5 Bu yerler ü gökler her ne varını
Tamu uçmağ u ‘arş kürs denilmiş
- 6 O ber ü baħr ü cinn ü ins melekler
Şıfatı qahra luṭfa gözgü olmuş
- 7 Gice vü gündüz ay gün nücūmlar
Görünür zāta Fethī kim ne kılmış

355

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Göñülde keşret olsa gözde ol hāb
O ğafletten görine eyle hicāb
- 2 Aç imdi gözlerūñ göñlūñ uyarğıl

Görine dost dīdārı sehv ü ħatā(b)

3 O ‘āşık ma‘ şūkı her dem gözedür
Ki her yüzden görünür dost aña bāb

4 O yerler ü o gökler ay (u) gün var
Anuñla tolu görür her dem aħbāb

5 Degül ġāib aña zāhir ki oldur
Ki müşkil qalmamış su’alde cevāb

6 Ki bu ‘ālem içinde cünbiş añdan
Yolı böyle bilürseñ uşda şevāb

7 İy Fethī Haqq varlığını ne söyler
Degül kim bād u āteş ħāk ola āb

356

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

85b

1 Gör ol kudret ne söyledür lisānı
Ne kılmış tercüme görgil pes anı

2 Gelür ma‘ nī vü şavt ħarf ħarf dizilür
O lebler direnüp açsa dehānı

3 O emr-i ma‘ ruf nehy- i münkir
Anuñ ħükmidürür yürür şahānı

4 Kimi luţfı kimi kaħrı yönünden
Şıfatlarla düzetmiş dü cihānı

5 Kimi ħākim kimi maħküm kılmış
Tamuyı ‘ aşıye dosta cinānı

6 Kimi kāfir ü münkir ile nifāk
Kimi ‘ ābid ü zahid mü’ minānı

7 Kimi ‘ ālim ü ‘ āmil şadıķü’ l-ķavl
Kimi ‘ aşık Haqqa yoķ ġümānı

8 Kimi şeyġ ü kimi mürīd işinde
Gelürler ħāle eyle geh gehānı

- 9 Bular o kenz-i Hâkdan şadır olur
O emri zâhir ider gör nihânî
- 10 Bular düşmüşdürür sebep biline
Görünür ehl-i Hâkka zât ‘ ayânî
- 11 Şunuñ kim gönli gözin bağlamış Hâk
Kim olmaz Fethî biñ itse beyânî
- 12 Şıfatlar zâta gerçi perde düşmiş
Bilene ayandur perde kınanı
- 13 Anuñ kim gözini açmış ola Hâk
Görür her yerde ki bakısa hep anı

357

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Görür gönül gözi dostı açıcak
‘ Ayân olur o perdeden çıkıcak
- 2 Muhib geh tâlib ola ‘ ışıkla yâre
Hicâbları giderüp eyler ol şakık
- 67b 3 Görünürmiş nitekim ol “*Duhâda*”¹⁹⁴
Ziyâsıyla ider ol ‘ aşıkça berık
- 4 Delîle ihtiyâcı yokdur anuñ
Mû‘ ayyen zâtı görün bulın o şevk
- 6 Ki her yer Tûrdurur mi‘ râcı anda
Gicesi kıadr güninde ider zevk
- 7 Cemâli ol kemâli anda görür
Vişâlûñ vaşlına olur kim ol ğark
- 8 Bu Fethî dili ol kıudret sözinden
Ne diyeydi ki bildirmeyeydi Hâk

358

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Elhamdü lillâh Hâliķe mâliķdür o mülke kıadem
Virdi vücûdı ‘ âleme hâdîş iken oldu bu dem

¹⁹⁴ Kuran-ı Kerim’in 93. Sûresidir.

- 2 Zātı münezzeh cümleden beñzemez anuñ zātına
Nokşanı yok işinde anuñ kemāline gele ne dem
- 3 Kim “*küllī şey’in Hālikūñ*”¹⁹⁵ degül anuñ vechine
Kim Rabb-i bākī oldurur bulmaz vücūdı mün‘adim
- 4 Rezzāğdur ol rızkın virür her maḥlūkuñ kaydın görür
Cānları dutan ol diri ansız kimise admaz ḡadem
- 5 ‘Āşıqlara ol ‘ışğ virüp gice vü gündüz yanduran
Eyle ki ḡāle getüren kim anları her dem-be-dem
- 6 Yerlere kim virmiş ḡarar gökleri kim çegzindürüp
ḡıldı mükerrrem cümleden kerāmeti buldı ādem
- 7 Berrile baḡr insile cinn ü vaḡş tuyur dīv ü melek
Her birinüñ var bir işi ol ḡizmete olmış ḡadem
- 8 Vü “*nefaḡtü min rūḡinūñ*”¹⁹⁶ emrini diñle ḡoş cevāb
Kendü rūḡumdan didi ḡaḡ virdüm aña urdum o dem
- 9 Fethī gel imdi gör ḡaḡkuñ ‘ināyetini ḡullara
Kim o şeref için müdām şükrini ḡıl her dem-be-dem
- 10 Olma şaḡın nefsi dīve kim aldanuban ḡalmaḡıl
‘Aḡl-ı mi‘āduñ leşkerin itdürmegil ḡüle bilā-dem
- 11 Bundayken ol dostıla bilişi gör irden bugün
Kim ah vāḡ deyübeni dimeyesin anda nidem

359

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 67a 1 Niçün düşem ben ol ḡann u ḡümāna
Ki ‘āşıḡ mestüm eyle ki dīvāne
- 2 Görünür ol cemāli cāna her dem
ḡicāb ne ola zāḡirken ‘ayāna
- 3 ḡolu ol ‘āleme degül o ḡāḡb
Baḡarısam tecellāsı ne yana
- 4 Ne gelsün eylemek aña dile şerḡ

¹⁹⁵ “Onun yüzünden (zatından) başka her şey yok olacaktır.” (Kasas Suresi 88. Ayet)

¹⁹⁶ “Ben ona ruhumdan üfledim.” (Hicr Suresi 29. Ayet)

Görinür nefsi pütını şıyana

- 5 Sözüüm şavum benüm ğayrla yokdur
Hālüm añladuram ‘ ışđdan tıyana
- 6 Gelürem dile bülbül kim nite verd
Görüben olmışam uşda ğüyā ne
- 7 Melāmet oldı Fethī uşda ‘ ışđdan
Harābat ‘ aşıkā nedür hayā ne

360

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Tecellī eyledi gör ki tilāle
Görindi gül-rūhı ferhūnde-lāle
- 2 Ne şundı sākī ki cāmı ol elden
Kim etdi mest cān ma‘ şūkı zülāle
- 3 Degül ğayrı gönüle göze düşse
Nazar her dem cemāle vü celāle
- 4 Ne dünyā vü ne uhrī endişesi
Düşem bunlar için ben o melāle
- 5 Sidrede günüm ol bedrde ayum
Ki hergiz baqmazam ben ol hilāle
- 6 Görindi ma‘ şūq-ı hüsn-i bī-hemtā
Degüldür ihtiyāc hergiz delāle
- 7 İmām oldı o ‘ ışđ uydık biz aña
İkāmet ne gerek Fethī Bilāle

361

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 İy münkir ü münāfık kıalbi taş yüzi kıara
‘ ışđdan yokdur tıyuñ yüri hey vare vare
- 2 Olmak gerek melāmet ‘ aşıkā ne ferāğat
Yüri sen selāmet kıalsın nāmus u ‘ āre

86a

- 3 ‘ Āşıka ol yār gerek hüsni ol dīdār gerek
Ne dilde dünyā hisāb pencile ol çehāre
- 4 Saña o nefis ü hevā arzū-yı dünyā kova
Bağlayuban gönüli mülk ü māl u tavāre
- 5 İşüñ gücüñ ol ola gönlüñ anuñ’la tola
Dostı saña ne görmek hicābdur ol dīdāre
- 6 Jeng olsa ayna şaf göstermez vech-i o şaf
İtmez aña ol kefāf bula dimegil çāre
- 7 Fethī gerekdür terki gönülden arıt çirki
Bundan ğayrısı degül gerekse biñgez ara

362

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İy müdde‘ ī hāl bilmez degül neden toyuñ var
İşlāha kâbil degül ne çirkin ol huyuñ var
- 2 Degülsin Hākka muṭī‘ inkārdur her dem işüñ
Ādem degül mi aşluñ bilmezem ne şoyuñ var
- 3 Ne hācersin ne şecer gönlüñ senüñ uş
İşlāha o gelmeyüp ne añlamaz boyuñ var
- 4 İşitmez ol kulağuñ şıdquñ yoķ var ulağuñ
Uş hilāfidür işüñ ne ‘ aceb o rāyuñ var
- 5 Şerī‘ atde işüñ yoķ anuñçün ol başuñ yoķ
Şeytandan ğayr işüñ yoķ bilinmez kolayuñ var
- 6 Ne hadīs ü ne Qur’ān kim olmaz saña bürhān
Yoķ saña tarīķ erkān āhir ol vay vayuñ var
- 7 Fethinüñ pend eşeri kār itmez o kalbüñe
Erişene oķ çeküp ki katı o yayuñ var

363(MEŞNEVĪ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gel iy taş bağırlu münkir münāfık
Şerī‘ ate degül işüñ muvāfık
- 2 Nifāk u hāsed ü buhlle tolıpsın
Kim ol işlāha gelmekden kalıpsın

- 86b
- 3 Gözüñ kör kulağıñ sağır işitmez
O kör göze güneş nurın işitmez
- 4 Kulağ sağır ola dilüñ cevābın
Ne añlasın sözüñ şerr ü şevābın
- 5 Göz ol kim kör ola kulağ ki sağır
Ne görür işidür biñgez ki çağır
- 6 Delīl aña ne hadīs ü ne Qur'ān
Yā mu'ciz-i 'İsā-yı Mūsā 'Ümrān
- 7 Ne kılsun o Ebū Cehle Muḥammed
O küfrine ki mu'ciz olmadı pend
- 8 Eşer itmez taşā yağmur eser yıl
Ne bitirsin ki şevr yerde açar seyl
- 9 Kara taşā mühür başsan yazılmaz
O mumlayın yumuşayup yazılmaz
- 10 Bile mi karga o bülbül dilini
Ya zembūr virir mi aru balını
- 11 Yā kaṭrān nite geçe misk yerine
Geçer mi şabrumuz o şekkerīne
- 12 O la'li yāķūtuñ yerine mihre
Kıla dāde o gösterür mi çehre
- 13 Gelincik çiçeği ol gül koḥusın
Ahūya beñzede mi ḥük ḥūsın
- 14 Pelit agacı virmez nar yemişin
Şeker virür dime şazak kāmışın
- 15 Muğaylandan saña gül ele girmez
Şarımsağ koḥusı misk büyı virmez
- 364
Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün
- 1 O mü'min olanuñ inkār işinde
Belī cevābı olsa da gūşında

- 2 Ezelde kılmayan ikrarı münkir
Girü inkârıla durmuş düşünde
- 3 Görinür ferri simâsına baksañ
Ne var anuñ içinde o taşında
- 4 Belî mü'min sözi taşdıķden ider
Hilâfı münkirüñ o savaşında
- 5 Komez o eğri ağaç egriligin
Ki işlâhı olmaz yeter işinde
- 87a 6 Adı mü'min o kavli fi'li egri
Ne fitneleri var gözi kaçında
- 7 Şakın Fethî irag olğıl bulardan
Dime mü'min olağız biñ yaşında
- 365
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün
- 1 Mü'minsen şıdķa dur sen inkârı sen elden bırak
Esfelde gördi menzilin münkir ola Hakkdan irak
- 2 Şıdķı olan şadık olur Hakkkuñ dîdârın ol görür
Rıdvân u hür u cennet ü tâcıla hulle aña yarak
- 3 Münkir ki olmuşdur yağı cehennem anuñ turağı
Hakka resüle ol yağı nola oķursa ķare ak
- 4 Münkir gözi ol kördürür kim sözleri hem hordurur
Mü'min sözi güherdürür nitekim eyle şeb çerak
- 5 Mü'min olan vaşl-ı Hakkka kim huld içre ol beķa
Münkirdürür ehl-i şikâ göriser anda ol firak
- 6 Münkir işi da'vidürür sözlerüñ bî-ma' nîdürür
Şöhr-i eger olurısa Mekke Medîne ol 'Irag
- 7 Fethî koma şıdķı o sen dilden gümânı kim gider
Şıdķılara ulaşığör bu sözde sen etgil turaķ
- 366
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
- 1 Şıdķıla şadık olanlar irdi anlar maķsûda
Düşmedi şerle olar kim 'âbid olan ma' bûda

- 87b
- 2 Hakkā ol yaķın bulanlar kim delīle ne iħtiyāc
Kim ta' alluķ yoķ arada ŧāh ile meŧhūda
- 3 'Āŧıķuñ 'aynında ma' ŧūķ baķduđınca gōrinūr
Ĝāib olınmaķ olur mı zāhir olan mevcūda
- 4 'Āŧıķ olan intizāra kim taħammūl eylemez
Bugūn ol yarın ne olur ki kim vireler mev' ūda
- 5 Talib olanlar ki cehdle iŧtiyāķ etdūğine
Zāyi' itmez vaķtini o irgūrūr vaķt-i Mahmūda
- 6 Ĝayibe gūlbang dimiŧler heyhāt aña kim ire
Kim ŧālā ol hoŧ dimiŧler zāhir olan menkūde
- 7 Fethī sen nice ki biñgez ne sōylersin sōzini
Kim yaķın ola dimegil te'sir ide merdūde

367

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

- 1 Girū derdūm o debreŧti dile baķ
Öter ŧan karŧu būlbūle gūle baķ
- 2 Gelūr cūŧa o cānıla gōñūl uŧ
Ki vaŧl-ı dostı diler ol çile baķ
- 3 Zihī bende o 'āŧıķ hemīŧin gōr
O ma' ŧūķa od u ŧu yıl kile baķ
- 4 Olar ayīne yūzi eyle ŧāfi
O naķŧı gōsterūr dersūñ cīle baķ
- 5 Degūldūr iħtiyārı sōze gelmek
ŧunulan dost elinden ol mūle baķ
- 6 Degūldūr ilimūz ol Kuds ilidūr
Vaṭan-ı aŧlımuz kim o ile baķ
- 7 Ki ħubbū'l ol vaṭan Fethīye dūŧdi
Dutar 'azmi o gitmegūn yola baķ

368A

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 88a
- 1 Hāle geldüm dost için uş göynerem
İşkıla uş taşubanı kaynaram
 - 2 Rağşa girüp cūşıla baş şaldüğüm
Ehl-i bī-derdle şanurlar oynaram
 - 3 Cevrle cefāsına kim yārūñ ol
Her ne iderse ben aña döynerem
 - 4 Müdde' inüñ ta' nısından şanma ki
Yüz çevirüp kim duruban kaynaram
 - 5 Münkirüñ inkārı gerdi kendüye
Şıdqladur benüm işüm ne toynaram
 - 6 İş odı yaqdı benüm içüm taşum
Nār-ı nūr oldum ki ben ne söynerem
 - 7 İş bu Fethī ol hayāl-i dostıla
Gice gündüz kim anuñla baynaram

368B

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 88b
- 1 Göñlüm uş āvāre düşdi kim mekānum özlerem
Gelmişem uş Quds ilinden şand-i kānum gözlerem
 - 2 Cevheriyem ma' deni ne söylerem ben ol sözüm
Lā-mekānda ol areste kim dükkānum özlerem
 - 3 Başumı top eyledüm geldüm nigāre çalmağa
Zülfünüñ şaşdında göñlüm çevgānum özlerem
 - 4 Uş ene'l-ħağ didürür dilüme işkı görüñ
Mi' rāc-ı dostdur ki dāra urganum özlerem
 - 5 Gelmişem meydāna ben kim ol melāmet olmağa
Āşıkuñ ol kārıdur ki ār u tānum özlerem
 - 6 Cevrile ol ki cefā kim āşıkuñ serv katına
Hoş gelür anı ki çekmek gürgānum özlerem
 - 7 Fethī her dem ol nigārı kim dilden hiç kıomaz
Kim tecellī için ol cān gör kānum özlerem

369

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 'Āyin-i erkānıdur 'āşıkıların çekmek cefā
Kim ol selāmet gözleyen dīvāne gelmez ol şafā
- 2 Cevr cefā degül aña anda kim aduñ yā cānā
Ol derdünün dermānıdur aından irer dārü's-şifā
- 3 Ğuşşa nedür gam ne görür gerçi göze nem irgürür
Cān u gönüli dirgürür 'āşıkā 'ışk virür şafā
- 4 Ol dilemez tahtıla tāt halkdan ala bāc u harāc
Kim berrile o baır o hükmi kıla kafdan kafā
- 5 'Ābide ol 'ibādeti zāhide zūhd ü tāt'ati
'Āşıkunı oldur rağbeti ma'şūka sevmeklik kifā
- 6 Kim ne bilür 'āşıkıların hālını ol bī-derd olan
Haqqe'l-yaqīn ehli olan bilür nedür sırr-ı hifā
- 7 Fethī cefānıñ kadrini bilüp şikāyet eylemez
Kaırı anıñ nāzıdur andañ görür ol hoş vefā

370

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Görün bu 'āşıkı ne derde düşdi
Nitekim 'ışk-ı bülbül virde düşdi
- 2 Cemāl-i ma'şukunı boyuna karşı
Dil tekrār idüben virde düşdi
- 3 Hevā-yı ol hevesden eyle geçüp
Hayāta irdi cān nefis mürde düşdi
- 4 Kodı ol kamuyı elden vü gözden
Dutup 'ışkdan eyle urde düşdi
- 5 Ne dünyā vü ne uhrī ğuşşası o
Ne öñe eyle kim ne arda düşdi
- 6 Ne tāt u taht u saltañat aña kim

Kayısı il gün ne şârda düşdi

7 Bu Fethînüñ degül ârzüsü ğayrı
Vaţan-ı aşlısı ol yurda düşdi
371
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

89a

1 Bugün 'âşkuñ ben ol meyhânesinden
Esriyüp gelmişem er hânesinden

2 Melâmet oluban geldüm dîvâne
'Âşıkларуñ kim ol ger hânesinden

3 Niderem tâc u hırka yamayup
Hüdâyî pîrüm o şeyhânesinden

4 Harâbat ehli olduğuma ğam ne
Düşem oda civân şeyhânesinden

5 Tevaqqu' etmezem nesne o halkdan
Tekellüf nedürür hay hânesinden

6 Ne bilsün hâli bî-haber olanlar
'Âşık u ma'şûkuñ toyhânesinden

7 Görüñ bu Fethî mest olup söyler
Esrimes 'ışkuñ o humhânesinden

372

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1 Girü meclis düzildi sâkıyi gör
Ne şundi cur'a -i ol bâkıyi gör

2 Tecellî eyleyüp kıldı müşerref
Ki bu enfüs-i sen afâkıyi gör

3 Virür vâ'z u pend gelme o vecde
'Âşık hâlini bilmez fâkıyi gör

4 Saña mescid ü ders hân u halvet
Bize meyhâne yâr bin kakıyi gör

5 Bizi mest eyledi yârüñ o 'ışkı
O dest-i kudreti zevrâkiyi gör

6 Ne duysun ol nifâk ehli ki münkir

‘ Āşıkā ta‘ n ider şol şaķıyı gör

7 Göründi Fethī saña dost cemāli
Ne bülbülsün durup sen şaķıyı gör

373

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

89b

1 Zihī bu dem ki meclis ne düzüldi
Benefşe nergīs ü gül şan dizildi

2 Ne lezzet eyle ki sözde kim ol var
Güle bile ki ol şeker ezildi

3 Göründi ol cemāl-i gülşen-i yār
Çapıldı çünki hüsnine güzeldi

4 Anuñ ‘ ışķı komadı ğayrıda derd
Şafā bulup küdüretten süzüldi

5 Ne gösterdi tecellāsını o dost
Hayāl-i naķşı gönlüme yazıldı

6 Ne tıldı cāna gönüle hüviyyet
O benlik resmi yuyulup çazıldı

7 Bu Fethī cümle sevdādan geçüben
O dostdan ğayrıdan uşda üzüldi

374

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

1 Cān virmişem cāna yine şadıķum ol çavlımde ben
Çurbān için görsün gören rāst eylerüm fi‘ lümde ben

2 Degül benüm ğayrı işüm kim dü cānum her ne var
Gör ne hevā oldı heves dost sevgisi şu ‘ ilmde ben

3 Dost meclisine ireli sākī bizi şuaralı
Geçdüm çamu endişeden çıldum aña meylümde ben

4 Ne uçmağuñ ol umusı ne çamunuñ ol çapusı
Gönül heves ne uçmağa çamu çıyam hevlimde ben

5 Her nesnenüñ kim ric‘ ati girü o aşlına olur

Kim lâ-mekândadur murâd ki yetişem aşlumda ben

- 6 Virdüm talağ her varını dünyâ vü uhrâ dârına
 7 Fethî gireli ‘ aşka o gönli düşeli ma‘ şûka
 Kim vardı garğa cân u dil degülem o ‘ aqlumda ben

375

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

- 90a 1 Hâll eyledi kâlden bizi getürdi ‘ ışk hâlden hâle
 Sîm ü zer oldu uş hâlis sözüümüz ol ilden ile
- 2 Terk eyledüñ zâğallığı götürdüñ o bâlâlığı
 Fitne nedür ol işümüz dürişevüz âlden âle
- 3 Her söz söze beñzemez çok ma‘ nîler kim döğmez
 Kim lezzetde farkı çok eyle kim ol baldan bala
- 4 Her kim ki o ‘ ârif ise Hâkka ki o ma‘ rûf ise
 Hatm eyleye ol da‘ vî kim eyle ol kâlden kâle
- 5 Bir ağacuñ yemişin andan saña degdi naşîb
 Anı koyup segirtmegil şıçramağıl daldan dala
- 6 Etgil tevekkül ol Hâkka sabr eylegil ac u toğa
 Ol kelbleyin yügirmegil nefsuñ için yaldan yala
- 7 Kabâ şabâ kim neyleye dervîş gönile Fethî kim
 Zühdüñ libâsın içre giy şarınmağıl şâldan şâla

376

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ülün

- 1 Gönül dervîş gerek pâlas gerekmez
 Kanâ’ at baydur filâs gerekmez
- 2 Olan kalb içi taşu ola dervîş
 Zâhiri batını malasın gerekmez
- 3 Tevekkül eylemek hâslar işidür
 O kalb yek cihet talasın gerekmez
- 4 Gönül ki şâfi ola bula şafâ

O vaḥdet ehline cülāsın gerekmez

- 5 Gerek ğafletden kişi uyana
Niçün ol demeye nolasın gerekmez
- 6 O nā-ehle ḥalvet erba‘ın ne
Ne diyem ḳapuya çalasın gerekmez
- 7 O vaḥdet ehlinüñ Fethī ḥāline
Dime ḳabā ṣabā atlāsın gerekmez

377

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

90b

- 1 Ṭaldum yine uş deñize getürdüm o cevherlerin
Süzdüm anı döne döne baḥrī olup gevherlerin
- 2 Yetmez aña ḳıymet ü bāc yedi iḳlīm virse ḥarāc
Kim eyle ki şöyle sirāc dürdüm anuñ Őehperlerin
- 3 Eyle kim ol ma‘ nī ki var dizdüm anı ben bī-ḳarār
Çın eyledüm eyle ki çın ehl-i dile cevherlerin
- 4 Gelsün gelen alsun alan bu ma‘ nīden ol kim ṭuyan
Kim ḥarf lafz içre ne var ma‘ nīde ol azherlerin
- 5 Cān ḳulağı gözile kim diñleyüp baḳsun aña
Derc eylesün göñlünde görüñ anuñ ezherlerin
- 6 İçsün anı ḳana ḳana kim Őādlık irsün cāna
Zihī Őarāb-ı ol ṭahūr ne uçmağüñ enherlerin
- 7 Fethī ma‘ nīler nefesin ebyātda ḳıldı tercüme
‘ Ārif-i her kim cān ise görsün anuñ ‘ abherlerin

378

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

91a

- 1 ‘ Ārif isen baḥrī olup ‘ ıřḳ baḥrine gel ṭaladur
Gel gör anuñ cevherlerin ḳıymeti dürden aladur
- 2 Gir ma‘ nīnüñ sen mağzına lezzet vire cān ağzına
Kim lezzeti ol beñzemek ne Şekkeri ol baladur
- 3 ‘ Āřıḳ ol ‘ ārif isen ol himmeti sen dut yüce

- ‘ Āşık u o āriflerüñ kim himmeti ol bāledür
- 4 ‘ Āmiyy olan cāhillerüñ dürişmesin gör anlaruñ
Kim ‘ izz ü o faħr cāhil ü şöhretle iķbāledür
- 5 ‘ Āşıklar ol cevr ü cefā kim çekdügde bulur vefā
‘ Āşıklara ma‘ şūķdan ol faħr-i ‘ ışķ havāledür
- 6 ‘ Āşıkları ma‘ şūķıña ol irgüren ‘ ışķdur belī
Gör ma‘ şūķuñ ol himmetin ‘ āşıķa ‘ ışķ nevāledür
- 7 Fethī eger ‘ āşık iseñ ma‘ şūķdan ‘ ışķda saña
Oldı naşīb zī- devlet o cān u gönle aladur

379

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘ Āşık ol ma‘ şūķdan ne açdı rāz
‘ Işķ getürdi cūşa dil kıldı dirāz
- 2 ‘ Āşık u ma‘ şūķ içinde sırr olan
Kıldı ‘ ışķla dil anı ol ser-fırāz
- 3 Ma‘ şūķ ol maħbūb ‘ āşık āyine
‘ Işķ düşdi ‘ aksi anuñ āyine
- 4 Düşdi ol ‘ ışķ ‘ āşıķa ma‘ şūķdan
Kıl tefekkür ‘ ışķ ‘ aks-i rāyına
- 5 ‘ Āşık u ma‘ şūķ ‘ ışķ oldı bir
Her ki bu ol sırrı bildi bayına
- 6 ‘ Āşık u ma‘ şūķ ol ‘ ışķdurur
Gösteren ma‘ şūķ-ı uşşāk āyine
- 7 ‘ Āşık u ma‘ şūķ ol ‘ ışķ birdürür
‘ Āşık ol er ‘ āşıķuñ sen ayına
- 8 ‘ Āşık olğıl ‘ āşıkı sen irdegil
Ma‘ şūķa dilersen düş pāyına
- 9 Fethī sen ‘ āşıklara cehd ide gör
Vur yüzini ki bularuñ pāyına

380

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 91b 1 Ma' şūka 'aksi ki o 'ışk düşdi 'āşık āyine
Buldi 'āşık ma' şūkı o baqmadı ğayr āyine¹⁹⁷
- 2 Çünkü ma' şūk 'ışk 'āşık oldu bir
Rāst geldi üçi 'āşık rāyına
- 3 Perde 'āşık ma' nī ol ma' şūkdurur
Kim ne düşdi hoş şadā baq nāyına
- 4 Gördi 'āşık ma' şūkı o kendüde
'İşk getürdi anı hū-yı hāyına
- 5 'Āşıkı 'ışkdur yetüren ma' şūka
Kim gerekdür 'ışka iren bayına
- 6 Ma' şūk u 'āşık 'ışk birikdiren
Düşmedi bular varup kolayına
- 7 'Āşık u ma' şūka Fethī 'ışka baq
Sen de gör kim sen düşüpsin āyına

381

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Nişānum ben nişān-ı bī-nişāndan
Göründüm bī-mekān-ı kün fe-kāndan
- 2 'Ayān-ender-'ayān oldu nişān uş
Degül ğayrı kim ol ma' den-i kāndan
- 3 Kim birlik içre o birlikde idüñ
Dil olup söyledüñ uşda zamāndan
- 4 Getürdi 'ışk bizi uşda ki dile
Ne kırtardı kim şekk ü gümāndan
- 5 Yokıdı ikilik birlik varıdı
Elesti dimedin emri ki andan
- 6 Emrden taşra degül varlıgumuz
"Nefāhtü min rūhi" añıl o cāndan

¹⁹⁷ İlk beyit "Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün" kalıbıyla yazılmıştır.

92a

7 O kudret söyledür Fethîyi uşda
Nişân olduğıcün ol bî-nişândan

382

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1 Gör ol kudret dilin insânda söyler
Tamâmet eyle kim onsan da söyler

2 'Āşık u ma'sûkî ol 'ışk ki vardur
Birikmişdür kim ol cinsânda söyler

3 Mürîde kim irâdet degdi añdan
Ki vaḥdetdürür yeksânda söyler

4 Ne duysin münkir ol vaḥdet sırrın
Yetişmez 'aklı unutsan da söyler

5 Zihî insân-ı kâmil ol degül mi
Ḥavâşî ḥaşşî ḥusbânda söyler

6 Gör ol Ḥaḫḫuñ 'inâyetini bir sen
Ḳula devleti baḫ ihsânda söyler

7 İrâdet olmayıcaḫ Fethî Ḥaḫdan
Bu esrârı olar kim san da söyler

383

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1 Zihî Ḥâlik ḫula kudret ne virdi
Bu mir'âtte kemâlin anda görđi

2 Celâline cemâline muṭâbık
Nite âdem esmâ' küllî derdi

3 Kelîmullâh etdi Mûsâyı o
Rûḫullâh oldı 'İsâ ölü dirdi

4 Dāvudı eyledi ḫalka ḫalife
Süleymâna ki mülki eyle virdi

5 Şeş dervîş İdrîs 'ilm-i necme
O hikmet 'ilmine Loḫmân girdi

- 6 Sikender o şāhibkırān degül mi
Nuḥ ol gemi yapuban ḥalkı derdi
- Verildi Danyāle ʿilm-i ol reml
7 Muḥammed *ḳābe kavseyne* ol irdi
- 8 Verildi ḥüsn-i cemāl ol Yūsufa
Habībe ḥulḳ-ı ʿazīm minnet urdı
- 92b 9 Yetişdi Aḥmed ol günini şāh
Dīdāra ḥayrān oldu baḳdı durdı
- 10 Cemāli ol kemāli anda görüp
O toḳşan biñ kelām anda yordı
- 11 Olaydı ʿāşık u maʿşūḳ daḫı ʿışḳ
Gör nidi Fethī insān da vardı
- 384
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün
- 1 ʿĀḳile degdi cevābın bildi o
Her ki ol kāmildürür dimez ne o
- 2 Gördi girdi o gönül şehrine
Maḳşüdü ḥāşıl oldu ol ḳamu
- 3 Gördi ʿāşık maʿşūḳ ol ʿışḳ ne imiş
Āyine gönül görene ol nemū
- 4 Müşkilin ḥall eyler ol derk idenüñ
Şübhesi ḳılmaz gider ḡuşşa ḡamu
- 5 Uş şarāb-ı maʿrifetdür ol ṭahūr
Mest ider görenleri şanma semu
- 6 Gösterür ʿāşıkı maʿşūḳla ʿışḳ
Baḳmaz o ḡayrıya göre anda hū
- 7 Gör tefekkür itgil bir sen daḫı
Fethīnün degül ḡayrı illā bu
- 385
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün
- 1 Gitdi perde hoş göründi ol cemāl
ʿĀşıkā gösterdi maʿşūḳ uş vişāl

- 2 Küntü kenzüñ sırrı oldı aşıkār
İş bu mir' atda görindi ol kemāl
- 3 Berr ü baħr u ' arş kürs levħ ü qalem
Heft semā arz u cihān dūzaħ mişāl
- 4 Cinn ü ins ü vaħş tayr u ol melek
Mişl-i āfāķ enfüs içre oldı dāl
- 5 Ay u gün ü yıldız ol sītāreler
Şarķ u ğarb u ol cenüb u hem şimāl
- 6 Cümlenüñ resmini ol nefside ķodı
Nuş-ı cāmi' ķıldı Lā-yezāl
- 7 Fethī sen iseñ ' ārif bu naķsa baķ
Naķsda naķķaş görinür ħatmi su 'āl

386
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

93a

- 1 Sāzı sözi perdeler ne gösterür
Dest ü barmaķ hurdeler ne gösterür
- 2 Çün şadā düşdi o nāya nefħaden
' Āşık olan şurdeler ne gösterür
- 3 Sırr-ı ihfā kim içinde cūş ide
Rū-yı āşık zerdeler ne gösterür
- 4 Te 'şir-i ' işķdan olunmayınca o
Raķsa girüp mürdeler ne gösterür
- 5 Şol münāfık işi imtiħānıla
Ĥālī bilmez irdeler ne gösterür
- 6 ' Āşık ma' şūķ ' işķdan bī-ħaber
Rişte ħande ķurdeler ne gösterür
- 7 ' Āşıķuñ makāmı ' aliyyendedür
Fethī degül yerdeler ne gösterür

387(MEŞNEVĪ)
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gör ne geldi bu dile ol söylemek
‘Āşıkun hālını ol şerh eylemek
- 2 ‘Āşık u ma‘ şük ‘ ışkıdan oldu söz
Dil anı söyler gönülde gördi göz
- 3 Görüben bakdığı ol ne aynadır
‘Aks-i ma‘ şük düşdüğü ayinedür
- 4 Her ki ‘arīfdür bilür ol göyine
Hoş düşer ‘āşık ma‘ şük şuyına
- 5 Bilmeyen ol kendüyi ‘arīf degül
Ma‘ şüka sırrıyla ma‘ ruf degül
- 6 Görmeyicek söylemek ol lāğdurur
Ya‘ ni bülbüle öykünür kelāğdurur
- 7 Ol gülün büyin rüyın bülbüle
Gösterüpdür niceniz ol gülgüle
- 8 Zāğ ne gördi ne bilür anuñ dilin
Bülbüle şorgıl görüpdür gülgülin
- 9 Tatlı olmaz bal demekden ol ağız
Datmayınca kim gerekse biñ deñiz
- 10 Söylemekden ne olur o kişiye
Cevheri olmayanuñ ne işiye
- 11 Şöyle kim jeng ola ayine ne şāf
Gösterür eşkālī içinde hılāf
- 12 Silmeyince yüzi toz ne gösterür
Görmeyicek anı gör ne gösterür
- 13 Ne delīl aña ki biñgez söyleseñ
Dört kitābın ma‘ nīsin şerh eyleseñ
- 14 ‘Aql u isti‘ dādı olmayana o
Biñgezin göstergil aña rü-be-rü
- 93b 15 Ne işitmek o görmek neylesün
Lafz-ı ma‘ nīyi ne andan toylasun
- 16 O dilinde eyle kim tekrāridür

Görmeg için maksûdı dîdârıdur

- 17 Dilümüz ğayrıla gönül eglene
‘Āşıkā ma‘şuḡ gerekdür öglene
- 18 Dünye halkı kim olupdur cîfedar
Cân u dilden olmuş aña cāfevār
- 19 Ol hevā vü nefis pût olmuşdurur
Ḥaḡdan ol kim bātıla kalmışdurur
- 20 Taḡ taḡadur cān u gönüle bular
‘Ārif olan ol pūtı sır u sıyar
- 21 ‘Ār u nām u neng cānı gözedür
Eksigi degül varını bozadur

388

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘Āşık u ma‘şuḡ uş ‘ışık birdedür
Bilmeyenlerüñ gözine perdedür
- 2 Her ki ‘ārifdür bilür bu sırrı o
Ol kerāmet eyle kim ol erdedür
- 3 Vaşl olupdur her yer aña Ṭürdurur
Erba‘în şanma vü ḥalvet yerdedür
- 4 Güyā ‘āşık olduğı bülbülin
Ol tecellî gördüğü ne virdedür
- 5 Ka‘be cemāline karşı dil ü cān
Kim mesāfet kaṭ‘ kılmış nürdadur
- 6 Her ki bu vuşlat ḥāline irmedi
Eyle bilsün cānı anuñ mürdedür
- 7 Fethī saña kim gerekdür cehdle
Āşık u ma‘şuḡ u ‘ışkı irde dur

389

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gör imdi kudreti dilden ne söyler

- Muhibler müşkilini hall eyler
- 2 Getürür cūşa vü ferhunde kılar
Tecellādan kıpar ol hāy u hūylar
- 3 Ne misk-i gül ‘ anberin o dostdan
Gelür cān dimađına eyle būylar
- 94a 4 Göñül şehrin kılar her dem tecellā
Gözedür bendelerini ne boylar
- 5 Gelür halvet sarāyına urur taht
Niķābın getürüben cānı toylar
- 6 Gör ol halvetde vahdet meclisini
Şunar sākī şarābı ne şu hūylar
- 7 Bilen bildi vü gördi Fethī şāhı
Ki nā-bināyla gürler ne toylar

390(MEŞNEVĪ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Göñül gördi vü buldı uş murādın
‘ Āşık u ma‘ şük u ‘ āşkuñ der adın
- 2 Ger dil söyler anuñ uşda beyānın
Göñül gözi görür añı ‘ ayānın
- 3 Görür zāhir o bātını olan pāk
Ki söylenmeden eyler ol idrāk
- 4 Degül delil aña hācet denile
O hāl ehli ki kınmaz ol delile
- 5 Delil aña gerekdür imtiḥāna
Ki gösterübeni aña o kına
- 6 Delil ol beyāna ne olsa sığmaz
Delilile o hāl ehli uşuğmaz
- 7 Delil ehli ne hālün hāldür o
Ki hālinde görür vişāldür o
- 8 O hāli olmayıcağ hāle hāldaş
Kim olmaz biñ delil gösterse yoldaş

- 9 Girü ol hālī hāl ehli ki bilür
Ki ol nā-ehl olan gümānda alur
- 10 Sözi nā-ehle ol söylemek olmaz
O ulmü ikmete eylemek olmaz
- 11 O ınzır boynına güheri dizmek
Yaraşır mı o gülistānda gezmek
- 12 Yā atlas ol eşigün ne ulıdur
Kim altun na' l etmek ne yolıdur
- 13 Kişi ma' deni şuya atma olmaz
O şür yerde degülse nesne bitmez
- 14 Kim altunı yaısar atma olmaz
Yel ü yamur taşa ol eşer itmez
- 15 Kim anda olmaya ' alıla bilü
Dimezler cānına dirüdü öli

391
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 94b 1 Ne hoş mest olmuşam sākī elinden
O udret-i dost zevrāı elinden
- 2 Ne bilsün hālümü benüm o vā' iz
Şikāyetüm benüm fāı elinden
- 3 aradan adan ol virür haberi
Okudum dost evrāı elinden
- 4 Baña alvetde mücāhede cengdür
Ne yandum zerki zerrāı elinden
- 5 Nice yāra olmuş ol dost içümüz
O ' ışun peykānı oı elinden
- 6 Ki teslīm eylemişem cānı gönli
Ne dilerse emr-i bākī elinden
- 7 Gezerem yaralı barum aar an
Tevakū' alun ne daı elinden
- 8 Tevekkül eyleyen Fethī o aa

Şikāyet ne acı ʔokı elinden

392

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Girü gün gibi ʔođdum uş cihāna
O sırrı āşikār itdüm bahāne
- 2 Vücūduñ mülkünüñ hānını gördüm
Yürütdi hük-m-i ʿışkı ol şahāne
- 3 Ne verdi yahtu haķīķat o şemsi
Ki saçdı nūrını sırr-ı nihāne
- 4 Görüñdi bahtūr-ı maķsūdı cānda
Degül kaşdı ki söz ol dūr yā ihāne
- 5 Murādı dünyā vü uđrī hisābı
Ne penc ü şeş heft ü heşt nümāne
- 6 Ne Leclāc ü ki lağve düzem anı
İderler lehvü ol kaķķahāne
- 7 Teberrükdür bu Fethī sözleri uş
O kıymeti nedür aña bahā ne

393

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 ʿĀşık u maʿşuk u ol ʿışk nümādur
Bulara ortada ʿışk rehnümādur
- 2 Eger ʿışkdan varısa ol naşībüñ
Yetişirsüñ o maʿşuka umadur
- 95a 3 Gice gündüz duriş sen ʿışkı iste
Ṭaleb kıll derdile ʿışkı koma dur
- 4 Degül mānend-i mişāli iy ʿāşık
Dil-i rübā o maʿşuk ne hümādur
- 5 Anuñ kim ʿışkı yok ʿāşık degül o
Ki nā-bīnādurur eyle ʿamādur
- 6 O ʿakluñ ʿışk işinde ol eli yok
O māʿşuk añlamakda ki semādur

7 Gelür ' aşık Fethî vecd-i hâle
Tecellî ma' şukadan dem demâdur

394

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Göricek ma' şukanuñ bañga tâbın
Oğudum andan ol ' ışkuñ kitâbın

2 Gidüp müşkilüm andan istifâde
Ki bildüm buldum ben müstezâbın

3 Ledün ' ilmini yetişirdi andan
O cân sem' ine eyle ki hiçâbın

4 Bakup gördüm ol ma' nî yüzini
Açıcak gözümüzden eyle hâbın

5 Oğudum gördüm ol ' ilmüñ vü dersin
Ne yazdum ' ışk su' âlini cevâbın

6 Yetüřdükce bu ' aklıñ derki aña
Ki çekdin eyle uşda faşl-ı bâbın

7 Sözi lezzete geldi Fethînüñ uş
Dehânı kudretüñ görmiş o nâbın

395

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Ne geldüm dile ben ma' nî yüzinden
Düzülmüş ol degüldür kendüzinden

2 Virür kudret aña gelür dile söz
Enallâh ol nite ağac özinden

3 Bilür ' ârif olan ma' nî ta' âmin
O lezzetin görür anuñ tuzından

4 Gice rüşen olur mı olsa perde
Görünmese ki ay u yıldızından

5 Güneş ki itmeye şarğdan tülü' o
Ola mı fark gice gündizinden

6 Virür mu' allim o dersden sebağ uş

Okıdur hoş kitābuñ ol yüzinden

7 Bu Fethī uş durup dizin çöküpdür
Gözi gitmez tecellāsı yüzinden
396
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

95b

1 Göre geldüm ben cemāli gözile
Sevmedük biz ol nigārı sözile

2 Uş fedā kılduğ yolına cān u baş
Ġuşşası biñ ola ger o yüzile

3 Zihī ol hırşīd-i enver mişli yoğ
Kim berāber dime ay yılduzıla

4   Arş u kürsi yer ü gök bağr u berr
Nūrına ġarğ ay u gün yılduzıla

5 Her nesnenüñ varı varu varı var
Emri künden ġayrı degül düzile

6 Cümlesinüñ ol hisābın hoş bilür
Sāl u māh u hafta vü ger rüzıla

7 Fethīnüñ dāim dilde fikri ol
Dostdurur tekrārı sāzı sözile

397

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Cūşa geldüm şevkile uş dönerem
Şem' oldum dosta karşı yanaram

2 Gördüm ol gülüñ yüzini kim bugün
Bülbül oldum dile gelüp göynerem

3 İçmişem sākī elinden cām-ı mey
Kim fedā uş cānı başı şunaram

4 Görmüşem anuñ cemālin vechi hoş
Dili ol şād etdi niçün tonaram

5 Bildüm ol   aşıkıların ben hālını
Ol melāmet olsa ben ne kınaram

6   Aşıkı   ışkdur getüren ol cūşa

Ma' şük için ben anı ne şınaram

- 7 Fethiyem mi' rāc-ı ' ışkla ma' şuka
Hāl içinde ağaram gāh inerem

398

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 96a 1 Āşıkuñ mestligi gör ne hāledür
O göz ü kaç u ne hatt-ı hāledür
- 2 Gehi şādān vü gehi gamgīn olup
Gözi yaşına o yollar şuladur
- 3 Gehi mest olup yürür dīvāne var
İçi tolmış ' ışkla gulgüledür
- 4 O yetmiş biñ hicābı bir nefesde
Geçirür maqāmı fevķ-i ' ülādur
- 5 Elest deminden degülmiş bu eyle
Girü maqşüdü ol dosta şıladur
- 6 Aña ne dünyā vü ūhrī kayusu
Dürişmesi anuñ mülk ne mālādur
- 7 İy Fethī ' āşıkuñ hālını bildüñ
Yetişmeye dağı saña salādur

399

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ki ben ' āşıq u mestüm Lā-yezāle
Degül kim naqş-ı hattıla o hāle
- 2 Görindi ol bedī' -i hūsn-i cemāl
Tecellī eyledi cāna telāle
- 3 Zihī ' ışkuñ şarābını o dostdan
Yetürdi dost kudret uş nevāle
- 4 Ne eyle gūyā bülbül gibi virde
Getürür dili gazeli kıovala
- 5 Ne açdı gözümüñ ol perdesini

Yetişdüm üstadı ma' şük keĥĥāle

- 6 Ki baĥdum fevĥ-i taĥt şark u ĥarba
Tolu 'ālem cenūbıla şimāle
- 7 Ne gördi Fethī mişli degül anuñ
Ki beñzede anuñ gibi cemāle

400

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 96b 1 Şeş cihetden ol münezzeĥ ĥoř mekānı dile gör
Āb u āteř ü hevā vü hikmeti sen ĥilde gör
- 2 Seyr it sītāreleyin gör vücūduñ mülkini
Kim kerāmet nite virmiş Mālikü 'l-mülk bil de gör
- 3 Yu arıd kalbüñ tozın vü kim gerekdür ol cilā
Oluna sırlar 'ayān ol jengini sen sil de gör
- 4 İt tevekkül ol Ĥaĥĥa kim nefsiñe kefāf için
Ol tevaĥĥu' itme ĥalkdan kesb idüp sen cümlede gör
- 5 Didi zıllullāĥ o sulţān kim buyurdı ol resül
O ĥalīfe ĥılmadı mı ādemi bil zılde gör
- 6 Nefsiñe inşāf virgil baĥma kimse 'aybına
Terk eyle kim ne lāyık dimez Mekke ilde gör
- 7 Dut şerī' at etegini Ahmede şaf öpe gör
Emri ma' ruf nehy münkir didigini ĥilde gör
- 8 Ĥālīĥüñ ĥudretine gör baĥ kim bilesüñ hikmetin
Nice düzmiş ay günü devr iderler o yılda gör
- 9 Yu arıt ĥalbüñ kirini Fethī tevbe şuyıla
Kim dimezem it temīz sen var Fırāt u Nilde gör

401

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Kim ol dört yüz tamām oldı o birden
Ne söyledür o ĥudret dile sırdan
- 2 Gerekdür saña ki ĥuvvet ola o

- Ki himmet alasun eyle ki pīrden
- 97a 3 Gözüñ aç kulağıñ dut birisine
O ma^ç rifeti hāsıl it ki irden
- 4 O zühd libāsıyla olğıl mülebbes
Yuğıl qalbüñ arıd küllī o kirden
- 5 Kabā destār saña nedür o şöret
İçüñ arınmaya buhl u kibirden
- 6 Yaqīn bil Hāliki bilme sen ırağ
Degül kıyasın ol haṭve şibirden
- 7 O sünnī cemā^ç at üzre bu Fethī
Ne sözi var oğudur bu ceberden
- 402
Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün
- 1 Aldum şabūhı şāqīden içdüm anı qana qana
Kim terk-i ser kıldum bugün qalmadum ol cāna qana
- 2 Oldum melāmet yār için girdüm o meydāne bugün
Minnet dutaram cāna ben adum delü kim daqana
- 3 Kim ne bilür hālümü ol bu dem içinde dem nedür
Hāle ki hāldaş olmayan o müdde^çī kim baqana
- 4 ^ç Āşık denilür kim aña cāna fedā ol kılana
Manşür gibi ellerini ciger qanına batana
- 5 Bağlayın gönli mā^ç şūqa gerekdür aña yaqışa
Dimezler aña kim ^ç āşık erişene kim aqana
- 6 Gelürse aña nidem kem demeye ol kim nidem
Cevr ü cefā ehli ḥodem gerekdür aña ki qana
- 7 Fethī ne söyler sözleri degüldür o şöret için
Eyle kim ol gerekdürür söyledügi hoş haqana
- 403
Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün
- 1 İy gönül yürime sen ol yāre ir
Mi^ç rācuñ zülfidürür ol dāre ir

- 2 Vir varuñı kamu anuñ yolına
Kim götür hicābı sen dīdāra ir
- 3 Cān u başuñ terkini urmağ gerek
Müşterisüñ işşılı bāzāra ir
- 97b 4 Mağşuduñ çünkim senüñ ol dostdurur
‘Işğ ile sen cehd idüben āra ir
- 5 Ol beriyye zağmetine katlanup
Şol cemālüñ Ka‘ besine vara ir
- 6 Gül gerekse saña ol bülbül gibi
Yüzüni görmeklik için hāre ir
- 7 Fethī gel “Şems ü Duḡāda”¹⁹⁸gör bugün
Kim tecellīsiçün ol envāre ir
- 404(MEŞNEVĪ)
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Söylegil bülbülin kıl hoş nevā
Cān u dil ma‘ nīden olsun ol kuvā
- 2 Perdeler seyrini görsin it nüvāḡt
Kim görine ma‘ şuğa saña o duḡt
- 3zīre kim muğanni kıl aheng
Rasti-gerde nide görine dü heng
- 4 Cān (u) dil cūşa gelüben rağş ura
Meclis-i āreste ma‘ şuğla göre
- 5 Kadr ‘īd ola o dem dünüñ günüñ
Sākī-yi gül-rūḡ bağ ferḡundenüñ
- 6 Şād olup ‘ışğıla sen ol cāmı gör
‘Ayş u işret yārile hengāmı gör
- 7 Ol ene’l-ḡağ sırrını ki nāy u def
Ḥoş görine dost urıcağ aña kef
- 8 ‘Āşığ u ma‘ şuğ ‘ışkuñ ḡāline
Vāqıf olup irile aḡvāline

¹⁹⁸ Şems Suresi, Kuran-ı Kerim’in 91. Süresidir. 15 Ayettir. Duḡā Süresi, Kuran-ı Kerim’in 93. Süresidir. 11 Ayettir.”

- 9 Söylemek olmaz anı kim adıla
Dādını ben beñzedem ne dādıla
- 10 Açuban göñlüñ gözini baq gözet
Ma' rifet tonıyla cānu bezet
- 11 Gel berī nūş eyle ol ' ışk bādeden
' Āşık u ma' şūq u ' ışk u ' ādeden
- 12 ' Āşık olğıl ' ışk şarābın dada gör
Cānı göñli ma' şūqa sen ada gör
- 13 İrmeyüben ma' şūqdan kalsa ne
Dünyeden maħrūm gidüp ne alsa ne
- 98a 14 Pes degül dünyāda anuñ kesbi ne
Kesbi nedür kesbi nedür kesbi ne
- 15 Kesbine göre bulur ol mertebe
Kesbini bilmeyen olur ħar tebe(h)

405
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āşık ol ma' şūqa sen ' ışk ile ir
Gel göñül ü ' ışkuñ ol sırrına gir
- 2 Çün saña ma' şūq oldı ol hevā
Cem' kılgıl kendüni bir yire vir
- 3 Terk hevā vü nefis ü dünyā varıla
Cān gözine açıla o gizlü sır
- 4 Kim gerekdür saña iş bu bābıla
Faħr oldur ' āşıkuñ ola faķır
- 5 Çün göñül mümtāz ola sāde ħoş
Ola ' āşık ma' şūq u ' ışkdan ħabır
- 6 ħoş tecellī eyleye ol āfitāb
' Işk nūrıdur kıılır seni münır
- 7 Fethī uşda kim cevābın dikdi ħoş
Kim qabül it saña uşda dil-pezır

406

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Nice dertdür kişiyē yār firāķı
Düşicek cāna göñle iştiyāķı
- 2 Yaķup ḥasret odı anı kül ider
İçine düşerse ' ışķ ihtirāķı
- 3 Degül mülk yedi iķlīm añā ne
Ne Hindi Sindi añār ne ' Irāķı
- 4 Ne cennet ü ne rıdvān u ḥūrī ne
Dilemez göñül anuñla ' ilāķı
- 5 Ki degmez bir kez vāh etdügiñe
Diyār-ı Mışrla Şām u Şemāķı
- 6 Ne bilsüñ ḥālin ' aşıķuñ o bī-derd
Ki durmuş güler eyle ol ḥamāķī
- 7 Bu Fethīnüñ vech-i ol ṭaleb-i dost
İdinmiş iştiyāķ anı kıyāķı
407
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

98b

- 1 Göñül ' aşıķ-ı zār oldı o dostā
Cemāl-i yāri görmüşdi elestde
- 2 Firāķı cāna gösterdi intizārı
Ne taḥammül dile ki oldı ḥaste
- 3 Nitekim cehd ide bu cān u göñül
Yetişmez vaşl-ı dostā dil şikeste
- 4 Nażar kılmayıcak ma' şūķ ne dersin
Degül ' aşıķ ne getürür bedeste
- 5 Tecellī idicek cāna cemāli
Olur vaķtüñe ṭālī' hoş ḥüceste
- 6 Niderem ki dürişem mülk ü māla
Degülem ben ki püt u pereste
- 7 Bu Fethī dost cemāli şem' in ister
Dönem pervāne bigi ben pereste

408

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Göyne göyne gösterür uş dil firāk
Derd-i 'ışķ 'āşıkā neyer ihtirāk
- 2 Ne o tāk u ne taht derdine
'Āşıkūñ ne meylne Hicāz Irāk
- 3 Ne o cennet ne rıdvān dilde huld
Ne o seyrān ne diler bine burāk
- 4 Ger tecellī eyleye kim ol nigār
Gice gündüz görine nider çerāk
- 5 Vā' izüñ pendı mü 'eşşir ol degül
Gerçi oқıdı vü gördi қара aқ
- 6 Kim ne bilsün ol cemālūñ kudreti
İtmemişdür gözler anı kim қарақ
- 7 Fethī hüsñüñ tābın o görmişdi hoş
Kim yanuban ider uşda elfirāk

409

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Göñlümüñ yoқdur қарarı yārsuzın
Geñsüzın söyler bu dilüm yār sözin
- 2 Kim melāmet oldum uşda 'āleme
Ne getürem dilüme ben 'ārsuzın
- 3 Қışşā oldum dillere düşdüm ben uş
Dögülmezem niderem il şārsuzın
- 4 Cān dilerem kim virem ma' şūқına
Müşteriyem söylerem bāzārsuzın
- 99a 5 Eksigüm ne söyleyem māl u қumāş
Dile gelmek ol 'adū vü mārsuzın
- 6 Ne hisāb u ne kitāb u dünyā o
Nerd sağranc vü diye қımārsuzın
- 7 'Āşıkūñ ārzūsı Fethī ol cemāl

Söyleye ma'şuğa ol dīdārsuzın

410

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 'Ayān etdür 'ayan oldu bugün o āfitāb uşda
Gicede ҡomadı ҙulmet o bedr-i māh-ı tāb uşda
- 2 Ne ҡıldı 'āleme rūşen kim eyle eyledi gülşen
Hünerler oldu dıraḡşan degicek ol kitāb uşda
- 3 Ne oldu 'ālem ol firdevs gümān degüldür ol herkes
Bahār etdi güzi ҡışı götürildi şitāb uşda
- 4 Ҷamuyı ҡodum uş dilden ҡomazam ma'şuḡı elden
Degülüm pütperest eyle kim işidem 'itāb uşda
- 5 Nicesi sevmesin 'āşıḡ anı sevmeglige lāyıḡ
Degül mānendi kim ola ki manend-i o tāb uşda
- 6 Anuñ kim gözine degdi vü ger dervīş eger begdi
Anı kim eyle ol egdi anuñ tābı kitāb uşda
- 7 Ne gördi Fethīnūñ gözi oḡurken dersini andan
Tecellī eyledi aña bahāne ol kitāb uşda

411

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

99b

- 1 Mu'ayyen göz yüzi gördi bugün ol cān-ı cānānuñ
Göricek mest nic'olmasun bu cān kim cān-ı cānānuñ
- 2 Ne sırr etdi 'āşḡāre bu bende-yi dil efkāre
Kim ol Deyyān u Ḥannān u tecellāsı o Mennānuñ
- 3 Ne bilsüñ müftü vü vā'iz bu 'āşıḡuñ ol esrārın
Naşāyihine ne muḡtāc ki 'āḡili o dānānuñ
- 4 Ҷomadı bende benligi götürdi dilde senligi
Kim etdi benlig ü senlig gör ol ḡükm-i şahānānuñ
- 5 Bu devri etdüren devvār zemīne virmiş ol ҡarār
Bu devr-i gerdiş-i felek zemīnile zamānānuñ
- 6 Anuñ ki Haḡ gözin açdı ki gördi bildi ol andan

Anun kim göñli ol gözi ki bağlı o gümānānuñ

7 Şunuñ kim cehd ü sa' yı iy Fethī var taşdıķle
O ma' niden ħaber olup zihī devlet ol ala nānuñ

412

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Ne toğdı şehr-i mübārek Recep didikleri ay
Virildi ilk namāz āy ad kim iĸre yoğsul u bay

2 Didi ki Ħaķ o benümdür bu ay kim dutana
Rāzī olmaga ben añdan Raĥīmüm eyle Ħüdāy

100a

3 O cennet iĸre ki vardur raĥat didügi şehr
Tena' 'umıla iĸerem ki anca dağı ' aĥāy

4 Ki va' de taşdıķ idüben şevābını Allāh
Rıdvān vācib-i ekber firdevs maķām-ı sarāy

5 Vaşfını bend-i nev artıķ kim ide şerĥ dir
Yitmiş yıl ħadarı kim hicāb nāre vü bekāy

6 Tācıla ħulleyi o virem ben aña dir ki
Geĸe şırātı mīzānı dağı ki eyle ĸolay

7 Mā'ide ekl tena' 'um ide ki anda o ħuşķ
Zıllı ki ' arş ola anda anda ola ki ol cāy

8 Ħalklar o şiddete dāĥil sen raĥata irdür
Aĥmed ola ki o ĸonşı dağı dīdār ricāy

9 Zemīne devlete irdi yetişen ol bu deme
Dostlığa ĸıldı sebep o oldu ki şehr ādemī ay

10 Kabrūñ ' azābı olmaya rāĥatı gösterem dir o
Ol ĸalka şehādet söziyle ide biñ bāķī nidāy

11 Fethī ki irmegiĸün sen cehd it ħalibine o
Şabreyle şavmını gör kim dosta olına şalāy

413

1 Cemāl-i ĸudretini gör Ħaķķuñ nedür ĸulına
Nice sebepleri virmiş o raĥmeti olaña

2 Kimi namāz oruc u kimi o ĥacc u zekāt

- Kimi cihāt u ğazā vü yā nefsine kılına
- 3 Kimi ziyāfet idüben yedürüben içire
Kimi tilāvet-i Qur'ān zıkr ü fikr bulına
- 4 Kimi o ğamd u şenāyı ide o Hakkā müdām
Kimi 'ābid ü zāhid işi o Hakk yolına
- 5 Kimi o ğulq-ı ğasenle bu ğalkıla dirler
Kimi 'imāret-i mescid o medrese ğālîne
- 6 Kimi müderris ü müfti o ders ü fetvāyla
Kimi o vā' iz ü nāsuğ getürmiş o diline
- 7 Kimi o şeyğ ü mürīd Hakk için olmuş işi
O terk-i dünyā idüben girüp 'abā şālına
- 8 Kimi 'atādur işi degül ki şöhretiçün
Döker yolına o Hakkıñ kıyar cān u mālına
- 100b 9 Kimi tevekkül itmiş kanā' atıla işi
Ne başa barmağını o dünyānuñ balına
- 10 Kimi kitāba dürüşüp yazar düzer satırın
Ola ki ğalkā fāide getüre 'ameline
- 11 Kimi ki durmuş o ğalkā du'ā ider hemīşe
Eşige lillāh fillāh rabbenā ğū şalına
- 12 Kimi ata vü aña kim dağı ğısmaları var
Rızā-yı Hakkıçün ola vara ir şalına
- 13 Nice ki bunca vü anca dağı kim onlara vü
Sebeddür rahmete Fethi bu cümle ğalk kılına

414(MEŞNEVİ)

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Gerekmez ğümānı baña niderem
Yakīnimi aña yakīn iderem
- 2 Yakīne düşenler ğümāndan geçer
Yakīn sözi oğdur kemāndan geçer
- 3 Ne şekkine olsun yakīn ehlinüñ
Bilürsin yakīnüñ yakīn ehlinüñ

- 4 Kişinüñ ger ola yaq̄ini yaq̄in
Ki söyler sözi ol gerekdür haqqın
- 5 Berī gelgil imdi yaq̄in ehlişüñ
O şekk ü gümāndan şaqqın ehlişüñ
- 6 Yaq̄in ehli olur olar ma' nīdār
Gümān ehline ol gelür ma' nī dar
- 7 Söz söyle sen ol yaq̄in ehline
Yaq̄inüñ varsa yaq̄in ehline
- 8 Gümān ehli olmuş yaq̄inden ırāq
Ne var oqursa kim ol q̄ara aq̄
- 9 Yaq̄in ehliyle hoşdur iş bu başum
Gümān ehli ne işüm q̄aradaşum
- 10 Niderem ben anı gümān andadur
Ol yañlış hayāl içre kim zandadur
- 11 Yaq̄inime benüm yak̄in hoş gelür
Anuñçün bu sözler dile tuş gelür
- 101a 12 Gerekdir sözi söylemek ol ırāq
İraq ehli olanlara ol firāq
- 13 Yaq̄in ehli olmak gerekdür yaq̄in
Yaq̄in ehli oqıdı ' işq̄ evraqın
- 14 Gerekdür kişiye yaq̄in söz ola
Kim anda yaq̄in yok̄ sözi şüz ola
- 15 Yak̄in ehlinüñ ol sözi tatludur
Gümān ehlinüñ işi o yatludur
- 16 Yaq̄in ehli olanda olmaz gümān
Gümān ondadur ki idine gümān
- 17 Gerekdür baña o yaq̄inden haber
Yaq̄ini buluram ben ol mu' teber
- 415
- 1 Gütmişem şıd̄qumı ben gümān degül benüm işüm
İkrārüm uş gördüm anı ' işqladur bu cünbışüm

- 2 Degül baña şormağıla delil aña ben isteyem
Dutdum aña yüzüm gözüm andan ki yoğdur dönüşüm
- 3 Her dem anuñ şükrü ile bu dilüm uş zikri ile
Kim fikri hoş ‘ iŝkıyla ne toldı gör içüm taşum
- 4 Kim ol elest deminde Hağ didi ki “*rabbiküm*”
Virdüm cevāb ben ol belī dağı ki dutmıŝam gūŝum
- 5 Oldur ki cāna cān durur hem dīn ü hem imāndurur
Gördüm aña yoğdur gümān ğayrı degül ne teŝvıŝüm
- 6 Bu ‘ ālemüñ varı yoğı ne dileyem azı çoğı
Neye gerek anuñıla düzem ben o āsāyiŝüm
- 7 Gördi bildi Fethī uş taŝdıķını kıldı tamām
Dir qalması ol gümānum yoğdur dağı arayıŝum

416

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

101b

- 1 Mekānı bī-mekān oldur zevālsiz ol ki bir Allāh
Münezzeh zātı cümleden kim a‘ lī ol Kebīrullāh
- 2 Elinde her ne ki vardur kim eyle ki o Qādirdür
Muħıtdür cümlede ‘ ilmi o her hale Ĥabīrullāh
- 3 Ĥaṭası qullaruñ çokdur aña ‘ afüvvi lāyiğdur
Kerīm ü hem Raħīm oldur Ĥalīm ü hem Ŝabīrullāh
- 4 Görür ü hem işidür anuñ ‘ ilmi o işidür
Göz kulağ aña ne iŝbāt semī‘ hem Baŝīrullāh
- 5 Kim oldur Malikü’l mülk dağı ol Vaħidü’l-kaħhār
Hem o ĥükm ıssı ol Ĥākīm o Cabbār u Cābīrullāh
- 6 Ğanīdür ol ğınā anuñ cemī‘ inden o müsteğna
Ki muħtāc qulları aña degül midür Faķīrullāh
- 7 Anı bilmeyenü eyle geçer ‘ ömri o vaveylā
Kim odur cāhil ü merdūd ne ĥordur ol Ĥakīrullāh
- 8 Gelür koħısı anuñ yaħŝi o cān dimāğına hoş hoş
Ne misk-i ‘ anber ü gül būya beñzedem ‘ Abīrullāh
- 9 Anı gerđer sevenlere yetişür iħsān añlara
Nekīr münkīr sū’āline ‘ azābı ne Qabīrullāh

- 102a
- 10 Mîzân u şîrat u hisâb kim anda görmeye ‘azâb
Cinân u rıdvân anündür dîdârûnı görir Allâh
- 11 Bu Fethînüñ cevâbu uş düşündügi anuñ her dem
Cemâli ol kemâlidür sülügı seyri seyrullâh
- 417
Medh-i Sulţân Bâyezîd
- İy hâkân-1 şâh-1 cihân sultân-1 o ‘azîm ü neyyîr
İsfendiyâr ne Rüstem ü eyle ki ol şîr ü dilîr**
- 1 Şâha ki ‘ömri devletüñ olsun mezîd o gün günin
Erkânı salţanâtîñüñ Hâk düzsün ol ki düzgünin
- 2 O zıllı Hâkķı sâyesin zî genc kim ummasın
Müştaşdurur hâkķ görmege şol gül yüzüñ ol gülgünin
- 3 Fağrıdurur o şâhlaruñ aţuñ o gence yûriye
Yedeklerüñ ele olup kim dutalar ol dizginin
- 4 Ne varsa şâhib kemâl virmiş size ol Lâ-yezâl
Kim vire size ol cevâb bilürsiz yaşşî el günin
- 5 Şöyle ki hükümüñe muţî kim râmdurur bu yeryüzi
Kimdür diye ki ol çirâ yâ söyleye kim çün günin
- 6 Eyle kemâle geldi kim ne gitdi gör ki şübhalar
‘Adlile dâduñ gösterüp hem çâr mezheb dü günin
- 7 Kalmadı bid‘ at şüreti gitdi sürüldi aradan
Hoş ‘âdeti gördüñ revâ zemînle anuñ gör günin
- 8 Hoş memleket oldu emin kim râhata irdi bu hâkķ
Her dem devâm-ı devlete du‘ âları dünin günin
- 9 Arturdı Hâkķ o fırsâtuñ ‘adüya düşdi mihnetüñ
Kim görüler ol şevketüñ degüldürür tegünin
- 10 Ne saña o ‘aql u bilü virmiş ki eyle Hâkķ celâl
Zabı eyledüñ kim eyle kim memleketüñ el ü günin
- 102b
- 11 Kim ol seşâvet kânısın degül manend ‘aţâda o
Hâtem-i Tayy oldur beri göreydi senden degünin
- 12 Degül bedel bu dünyâya gelmiş ola sencileyin

Dirlerise yañlış degül olar maqbül diye kim lāgünün

- 13 Eyle ki ‘ārif-i cihān kim ola kim sencileyin
Kim hoş faşḥ ü ol belīg kim getüre sözün günün
- 14 Her kim olar ki uşanur ḥayra şerre yok niyyeti
İrsün aña guşşā müdām yaş eylesün dün ü günün
- 15 Fethī du‘ācı bende kim evşāfuñı kim medḥ ide
Her dem devām-ı devlete du‘āsı degül bu günün

418

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Ne düzdüm sâzı ol söze münāsib
Hoş añu şetler o perdeler basıb
- 2 Ki hoş seyr eyledi ol ucdan uca
Giriftleri hicāzda eyle asıb
- 3 Dürtdüm nağmeyi aldum elüme
Nây üzre ayayı eyle ki yasıb
- 4 Fürüdaşem itdüm añı eyle ki hoş
Uçarlar tamām firāşde eylü kāsib
- 5 Tefekkür eyledüm gördüm o yāri
Degülem gayrda olam ki ḥāsib
- 6 Ne bildüm gördüm yāri o bende
Bu cehdi ḥāle ki oldı ki kāsib
- 7 Ne cennet ü irem bağı baña ne
Nedür meşş ālu Fethī yā nāsib

419

Fā‘ılātün Fā‘ılātün Fā‘ılātün Fā‘ılün

- 1 Görmişem bir cānı ben kim cānlaruñ cānānidur
Cümle kānlar kānı oldur kānlaruñ kānānidur
- 2 Kānı oldur cānı oldur cümleñ kim eyle uş
Dürleruñ dürri ki şāhı o degül kānānidur
- 3 Gör ki ḥüsnüñ ḥüsni oldur hem cemil ü ol cemāl
‘Ayn içinde ‘ayn oldur ‘aynlaruñ ‘aynānidur

- 4 ‘ Āşıkı ma‘ şūkı gelgör bu gönül tahtında sen
‘ Işkuñ o nār-ı nūrın baq gör içde uş kınanıdır
- 5 Kim bu ‘ ışk cānuñ cānıdır cānlara virür hayāt
Hikmet-i Loqmān Felātuñ ne diyem Yunānıdır
- 6 ‘ Āşıkuñ ma‘ şūkdan ayru ne gerek maqşūdına
Ma‘ şūq murād idenin kim bilüñ cinānıdır
- 7 Hamdülillāh Hāliķe kim ne götürdi perdeyi
Hoş temāşā eyle Fethī sen aña gün ānıdır

420

- 1 ‘ Āşıkuñ sevdası şanma hatt u hāl u mūyadır
Kim tecellī gördügi ma‘ şūq-ı cānda rūyadır
- 2 Bülbülüñ ol sazi sözi söyledügi dāsıtān
Ol gülüñ hüsni cemāli rengi ile būyadır
- 3 Zahidüñ zerkini gör kim baña halvet gösterür
Hāli ma‘ lūm ‘ āşıkuñ ne yeme içme şuyadır
- 4 Fetvāsın gör müftünüñ sen şerh ider o dersini
Görmemiş ma‘ şūq cemālin sözi tatlu ayıdır
- 5 Kim ne bildi yā ne gördi vā‘ izüñ ol pendine
Maḥcüb olmuş gönli gözi bilmedük ne ūyadır
- 6 Gāh firāk u gāh vuşlat ‘ āşıkuñ o ‘ ādeti
Ağlamak gülmek degül mi dāim anūn huyıdır
- 7 Fethī uş hālden virürsen sen haber kim erene
‘ Āşıkuñ ol ne ki hāyı eyledügi hūyadır

421

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

103b

- 1 ‘ Aceb dīvāneyem bu dehr elinde
Yürürem mest ol il şehir elinde
- 2 Cefāsı ‘ āşıka yārüñ vefādur
Şekerden görünen ol zehr elinde
- 3 Niderem dünyāyı terki ne hoşdur
Ṭalāk virdüm aña uş mihr elinde

- 4 Ne teslīm etmişem cān ile göñli
Dilerse luṭf ide yā ḳaḫr elinde
- 5 Gör imdi ‘āşığı ma‘şuḳa ‘āşık
O ḫatem-i Süleymān mühr elinde
- 6 Ḥarābāt ehli olmuşdur bu ‘āşık
Melāmet hoşdurur ol cehd elinde
- 7 Ne şundi Fethīye ‘āşkuñ şarābın
Zülāli ol şabūḫ kim nehr elinde

422

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 ‘Aceb degül benüm zār etdügüm ne
O ma‘şuḳla ki bāzār etdügüm ne
- 2 Ne bilsün zāhid-i zerrāk bu ḫāli
Cān (u) dil uşda kızar etdügüm ne
- 3 Fedā uş cān u baş yolına durmuş
Bilürse yār o sezār etdügüm ne
- 4 O toprak eyledüm özüm erene
Ayaklara ki tozar etdügüm ne
- 5 O bülbül bigi gül ḳarşusına hoş
Ki ḳışşa destān uzar etdügüm ne
- 6 Ḳalem alup kağız üzre bu ḫāli
Ḳılup dīvān o yazar etdügüm ne
- 7 Melāmet eyledür Fethīyi bu ‘ışḳ
Gerekmez ḫalkı azar etdügüm ne

423

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

104a

- 1 Ṭola geldi gözüm girü yaşıyla
Degül sözüm benüm illā cūşıyla
- 2 Ne sürdi yār sürāḫi ḳulḳulından
Ki mestüm yürürem anuñ ḫuşıyla
- 3 Niçün ben ḳaytaram yüzümi dostdan
Kim andan müdde‘ī sözi taşıyla

- 4 Gör imdi zāhid-i zerrāk sözini
Bağar hāle kim ol gözi yuşıyla
- 5 Nice mest olmuşam yārūñ elinden
Ki ʿ ışkuñ o meyinūñ ben nūşıyla
- 6 Degül aldaña gönül qala dostdan
Ne işi var anuñ göz ü qaşıyla
- 7 Ne gördi Fethī kendüde o yāri
Ne söylesün anı kendü düşiyle

424

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Gümānum yoğ benüm ol gördüğümde
Erenler himmetidür erdiğümde
- 2 ʿ Acāyipler göründi mağf-ı serden
O ʿ ışk baħrine talup girdüğümde
- 3 Sözi söze münāsip eylemek o
Ne cevherler dizüp gör dirdüğümde
- 4 Gelür söze ki dil ʿ ışkıla çağlar
O geñsüzdür ħaberi virdüğümde
- 5 Degül ħālī gönül ol dostdan ayru
Nireye ki varuban yürdüğümde
- 6 Yürürem ol erenlerden dileyüp
Duʿ āyı himmetile irdüğümde
- 7 Bu Fethī ayru degül eyle Ħağdan
Ne erbaʿ in ü ħalvet girdüğümde

425

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Dile geldüm dildürür dil söyleyen
Āb u āteş ne hevā kil söyleyen
- 2 Gör ne sırdur iş bu dilden sen cevāb
ʿ Āşık u maʿ şūkı ʿ ışk biñ söyleyen
- 3 Göynedür derdini ʿ āşık maʿ şūka

Gice gündüz ay u o yıl söyleyen

- 104b 4 Dağı ma' şük ' aşıkun kalbinde gör
Şanma getirüp sırr-ı Cibril söyleyen¹⁹⁹
- 5 Kim dimezler aña ' aşık Haqqa dost
Māl u mülk ü şehriñe il söyleyen
- 6 Da' vī gerekmez bize ma' nī gerek
Ne gerekdür kāl ü ol kıl söyleyen
- 7 Hikmeti virmek revā ne ehline
Fethī aña bilme kāmīl söyleyen

426

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gör ki bu ' ışık ' aşık baş oynadur
Kim de olsa dāne hāş hāş oynadur
- 2 Şaklayumaz ' aruñ ol şīşesini
Şımağ için aña ol taş oynadur
- 3 Gör getirür ' aşıkı ol vecde kim
Hālet-i ' ışkdur ki o fāş oynadur
- 4 Gāh giryān gāh şādān raşş urur
Şanma anı eyle göz kaş oynadur
- 5 ' Aşık ol ma' şūka tecellīsi
Şūfī ol bal u yağ aş oynadur
- 6 Dünyā ehli olaña ol mülk ü māl
Tāciri eyle ki kumāş oynadur
- 7 Kim olanlar Fethī ' ışkdan bī-ħaber
Ne kardaş ne ħordaş oynadur

427

- 1 Kime disem sözimi ben kardaş
Bu hālūme ola benüm o hāldaş
- 2 Sözi bilür ü anlar kim o eyle
O nefsin tanımış ola o dildaş

¹⁹⁹ Mısranın vezni bozuk.

- 3 Zātında cevheri olmayana ne
Kütüb-ü mu' teberden n'ola pendaş
- 4 Ki yetmeyen maķām-ı ' ışķa anlar
O şanma ki saña ola o dīndaş
- 5 Arınmaya anuñ ķalbi o çirkden
Fırāt u Nīl aķup atsa nite yaş
- 105a 6 Eşer ider mi aña yıl yağmur
Yā yüz yıl yatsa deñizde kim ol taş

7 Aña delīl ü temşīl nide Fethī
İçinde olmaya ' ışķ dāne hāş hāş

428

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Şabāhın şundi şübūhı o sākī
Temāşā eyledüm içüp afākı
- 2 Tolu varlığıyla ' ālem ki eyle
Kün emrinden olmuş varı bākī
- 3 Mişāli ' ālem-i enfüsde ķomış
Olan a' zāda ne varsa kıyaķı
- 4 Celāli cemāli görünür uşda
O zāt-ı pākđur cān iştıyākı
- 5 Bulup vahdetde cān dil anı eyle
Çıķup gör neden oldu mülākı
- 6 Ne etdi mi' rācı kendüde muķib
O ' ışķ oldu anuñ anda burākı
- 7 Diline geleni Fethī ne söyler
Divān etdi düzüp uş ķara aķı

429(MEŞNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel imdi ' ālemüñ teferrücine
Bu ' ālemüñ kim o teferrüci ne
- 2 Ki her birisiñe şıfātdur āyine

- Bilen ol zāt-ı pāk andan bayına
- 3 Celālını cemālin görmege hoş
Göñül gözin aña dutğıl ola dost
- 4 Şıfātından o zātı anlayasın
Göñül ü gözi aña bağlayasın
- 5 Düşe maḥabbeti göñülde arta
Ki fikrũñ ola o gice vü erte
- 6 Yaḳın içinde görine yaḳın ol
Gerekse saña ma' şũḳ yaḳın ol
- 7 Götürüle perd ol demde aradan
Ki mümtāz olasın sen mācerādan
- 105b 8 Cemāl-i ma' şũḳũñ sen ol rüyına
Baḳa durup cān u göñlũñ toyına
- 9 Görine o dīdār her baḳduḡũñ yer
Eger mescīd ü meyḫāne vü ger deyr
- 10 Yetiše ḳatre 'ummān ola 'ummān
Zihī ḳatre ki 'ummān ola 'ummān
- 11 Gör imdi sen 'āşıḳũñ sen gördüḡini
Bilesün neye kim ol irdüḡini
- 12 Göre kimse saña sen daḡı irde
Olarũñ gördüḡin sen daḡı gör de
- 13 Teferrüci ne idüḡin bilesin
Yaḳınũñ göziyle anda göresin
- 14 Maḳām-ı Maḫmūda irmek revādur
Eger ḫālibisen sen de ara dur
- 15 Dürişgil ma' rifet sen ḫaşıl eyle
Cemāl-i ma' şũḳa cān vāşıl eyle
- 16 Berī gel insānsañ ikşak olma
O ḫaşıl ma' rifet ḳıl gümsak olma

106a

- 1 Gel berī insān iseñ sen kesb idüp kemāle ir
Var dağı Hāḡḡı görgil hüsn-i ol cemāle ir
- 2 Terk it varlık varını ol fenāda bul beḡā
Mī' rāc-ı Hāḡka ḡadem baş ' izzeti ü iḡbāle ir
- 3 Dürr-i şāhvār gerekse gel göñül baḡrine yet
Kim şoyunup aña girgil baḡri oluban ḡala ir
- 4 Söylemekden kim aña ma' lüm nola kim disen
Eyle ki ol gelberī sen vecdle ol ḡāle ir
- 5 Sen arıt ḡalbün sīmin jengden eyle pāk
Ger dilersen ḡāliš ola ol cürüfdan ḡāle ir
- 6 Kim nidersin cehli sen kim ol şabürdan sözi acı
Ma' rifeti eyle ḡāşıl şekker ü ol bala ir
- 7 Fethī ol saña gerekdür ' ışḡla ki ma' rifet
Söyleyüp baḡduḡça dāim ḡurbila vişāle ir

431

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beri sen ḡālib iseñ ma' rifetden ḡada gör
Ma' şūḡ gerekse yolına küllī varuñ ada gör
- 2 Kim saña ne hevā heves Hāḡdan o ḡayrı ola
Nefsünün ārzūsı pūtın sen dürüp uşada gör
- 3 Dur düriş o yol yaraḡın kim düzetmekçün bugün
Vaşl-ı ol dost olmaḡ için niyyeti ḡāde gör
- 4 Sen şarāb-ı ol ḡahūrın lezzet-i ḡaḡḡını
Sākī-yi ḡudret elinden ' ışḡı eyle yāde gör
- 5 Hāḡ rızāsın dilerseñ saña andan ki ola
Ol Muḡammed ḡavli üzre fi' l ü şer' -i cādde gör
- 6 Hāḡla sen hüsn-i ḡulḡla kim dirilgil bunda sen
Hūr u rıdvān cennet ü ḡuld tāc u ḡulle üftāde gör
- 7 Fethī gel sen ḡāl eriyseñ dut öḡüd uş buni
Kim dimezem ḡāf deyüben ḡāde gör

432

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 106b
- 1 Gel beri ʿal ʿiṣkuñ ol deryāsına
Baḥr-i ʿummān nice ʿtolmuş görsene
 - 2 Bu vücūduñ bir kitābdur muʿ teber
Meşgul olgıl ʿamelinüñ dersine
 - 3 Bunda iken añlağıl her nesini
Düşmeyesin anda varup şorşana
 - 4 Dur uyanğıl ğaflet uyḥusını ʿko
Gözlerüñ açup baḫuban görsene
 - 5 Hāliḫüñ ḥikmetlerine kıl nazār
ʿİbret ol almaḫ gerekse varsana
 - 6 Artırıdur gün ü günden bilmegi
O terākkiden dönme gerisine
 - 7 Fethī sen gözüñ giderme Ḥaḫdan o
Baḫma sen öte vü yā berisine

433

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Muʿ tebersin iʿ tibāruñ bil nedür
Ne tenezzül saña yeg
- 2 Aḫ içüñden cān u gönül gözini
Kim görine māh u ṭābān ol bedir
- 3 Zikr ü fikri dāimā elden ḫoma
Ol “*Ziyā-yı Şemsle*”²⁰⁰ ʿtola şadır
- 4 Nefs ol ḫüllī aʿ zāyı dutmuşdurur
Cān gönül içre vü baş ʿaḫla sedir
- 5 Dil ağızda söyler ü gözler görür
Kim ḫulaḫlar uşda işitmegdedür
- 6 Ellere dutmaḫ ayağlar yürümek
ʿAḫlı olan kendüyi dirmekdedür

²⁰⁰Şems Suresi, Kuran-ı Kerim'in 91. Süresidir. 15 Ayettir.

7 Fethî gör kim sende var mı ihtiyâr
İ' tibârı anı ol bilmekdedür

434

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Seyl olup gözlerden akan gör yaşı
Cüş idüp ' ışkdur şalduran başı

2 Göyne göyne ol firāk u derd ile
İştiyākdan yanduran içi taşı

3 Söyleyüp kandurmayan ol ' aşıkı
' Işğ degül mi ma' şük için zâr işi

107a

4 Gâh gülüp gâh ağladuğunu
' Aşıkun hâldeşi bilür hâldeşi

5 Dile gelüp söylediği ma' şūka
Şaklamaz sırr kim melâmetdür fâşı

6 Yemek içmek kim anuñ o derdi ne
Âhla gözden gelen kan yaş aşı

7 Fethî derd-i ' ışğdan virür haber
Dili hâldür söyleden bilmez işi

435

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Nedendür bu benüm ki eyle âhum
Direm Varağa gibi ol Gül ü Şâhum

2 Hilâl oldum hilâlin gözlemekde
Muşavver görmegiçün bedr-i mâhum

3 Gice vü gündüz ol ki ağlamakda
Yaşından göz göremez oldı râhum

4 Kanı ol ' aql uşşı kim tağıldı
Beñiz sarusı gözyaşı güvâhum

5 Degül bu cân u gönül derdine em
Ne sîm ü zer gerek aña dirâhim

6 ' Aceb nedür ola bu derde çäre
Sebeb düşdi mi ki sevmek günâhum

7 İlāhī firqati vuşlata irgür
Dimesin Fethī bende āh ü vāhum

436

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Durmuşam ol her belāya yār için
Eyle kim görmeglige dīdār için

2 Gelmedüm dünyāya ben kim isteyüp
Māl u mülk ü il ü gün ü şār için

3 Çekmezem guşşasını ben haste dil
Nām u neng ü eyle kim ol 'ār için

107b

4 Ben melāmet olduğum meydānda hoş
Mī' rācdur ol ene' lhaq dār için

5 Ma' şuka irmeğlig için 'āşık ol
'Işkı kaldı şıdı o şikār için

6 Bu gönül oynını tezyīn kıлмаğa
Derdi virdi Haq aña kim zār için

7 Bülbüli görgil ki Fethī durmayup
Ol ne nağmeler düzer gülzār için

437(MEŞNEVĪ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Kim uşanmaz 'āşık olan söyler o
Vaşf-ı hālin dostıla şerh eyler o

2 Nāz u niyāz firāk-ı dem gelür
Eyle ki o dem ile dem dem gelür

3 Söylemezse anda geh ol tarılır
Zühresi anda çāk olup ayrılır

4 Ki getirür 'ışk anı cūş eyledür
Şöyle kim mest ü serhoş eyledür

5 Şevki zevki ol getirür cānına
Kim yetüşür oldum o dermānına

- 6 Kim tecellî görünse her yer aña
Nireye kim bakarsa ol yaña
- 7 Gâh firâkı düşer anuñ içine
İştîyâkımdan anuñ kim geçene
- 8 Zârı zârı ol firâkın gösterür
Hasret odı ihtirâkın gösterür
- 9 Eyle kim göyner vü dile gelür ol
Âh idüp ağlaması anuñ o bol
- 10 Bulaydı ol demde ki cân vereydi
Ma' şûk-ı maḥbûbı ol göreydi
- 11 Zirâ maḥşûd-ı degül ğayrı murâd
Kim varuban eyleye ol ictihâd
- 12 ' Âşıkun ol ma' şûkdur varlığı
Görmese gönül anuñ vây ırlığı
- 108a 13 Dü cihânda andan ayru varı ne
Ol taleb kıлмақ anuñ ne varına
- 14 Her ki nefsinı ki bildi bildi o
Maḥşûdı ol nidüĝin buldı o
- 15 Cümlesini terk idüben geçdiler
Çünkü ol kim ' ışk şarâbın içdiler

438

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Meclis-i ' ışkdur sâkî kâdir ol
Degmelere kim şunulmaz nâdir ol
- 2 ' Âşık olan ' âr u nâmı ol nider
Şaklamaz şîşesini ol şâdır ol
- 3 Ol melâmet cevır ü cefâ her kime
Çatlanur dostdan olupdur şâdır ol
- 4 Cân u baş virmek fedâ yâr yolına

Ol ab le geçe ne bah dur ol

- 5 Her ki ıydı c n u başa m la ol
Dost yolında eyle kim bah dır o
- 6 Her ki ıymaz m lı m lk  virmege
Kim yalın   aŐı aşa p l dur o
- 7 Feth  ol dilde muŐib ide degül
Ol Őir n yolında ne Ferh ddur ol

439

Mef   l n Mef   l n Fe    l n

- 1 Görün   aşıa ne hev  düşdi oŐ
O ma   Ő k  sevmeg rev  düşdi oŐ
- 2 Şoyunup varından o geçmek aşa
Yolında ki Şirk rev  düşdi oŐ
- 3 Hev yla nefsd n o Şöhret      r
Buları ki eyle Şuva düşdi oŐ
- 4 Dile gelüp anı ki o söylemek
O b lb ldin nev  düşdi oŐ
- 5 Şular kim ol   işkdan aberd r deg l
Tekell fs z ol kim yuv  d Ődi oŐ
- 108b 6 G r ol münkir   ne m n fıdurur
Yeliksiz oı g r c v  d Ődi oŐ
- 7 Zih  a   m  deg l mi Feth  olar
Ol imteŐanla dev  d Ődi oŐ

440

Mef   l n Mef   l n Fe    l n

- 1 Diyeydüm sözi o yeg ol muŐtaŐar
Ki n -ehli ıyında ıl iŐtiŐ r
- 2 Ne bils n o kim sözün aşlını
Ceh letile kim seni ol başar
- 3 AŞa s ylememekd r ol söylemek

Dilini dutar vü ağızın қаşar

- 4 Yeter anda anuñ cevābı olur
Durup andan u kim varuban busar
- 5 Aña qarşu gelmek vü gelmemek
Gelürseñ yayuñı verüben yaşar
- 6 Diseñ ma' rifetle ne қandursañ
Ki Ҳаққа süz içün ne ac u suşar
- 7 Görür 'ārif olanlar o cāhili
Sözi söylese Fethī dişin işar

441
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel berī sözden şafā ma' nī eri
Ehl-i hāl olğıl olma ta' n eri
- 2 Қalbiñün қalbını cürüfdan ayır
Hāl olup қālden geçgil ya' n eri
- 3 Nefse uyup sen hevāyı қомағıl
Tālib-i Ҳақ olğıl olma la' n eri
- 4 Çün meleksin hoş gerek tıyb rabiḥā
Gül benefşe hem қоһula na' n eri
- 5 Ne gerekdür saña cehl-i ma' rifet
Hāşıl eyleye diñlegil o 'in eri
- 6 Yārı olğıl saña yoldaş olaña
Yöñ deminden kim gerek ol mu' in eri
- 7 Fethī sıdķı қомағıl elden ki hoş
Şirk ü şibh ehli ol ne za' n eri

446²⁰¹

- 109a 1 Zemīne naқş-ı nigār-ı hüsnlere o cemīl
Bilür o 'āşıķ u 'ārif o gözde o kaşda görür
- 2 Tālib-i Ҳақ kim olanlar kim i' tibār olara

²⁰¹Matlā beyti eksiktir.

Neye ki ol nazār ide anı her işde görür

- 3 Tecellī dost kılıcağız açar gönül gözini
Nūrı ki ‘āşıkā döker tağıla taşda görür
- 4 Degül müyesser ola kim ki mürīde murād
Aña ki virdi o devlet kōdığı başda görür
- 5 Şular kim imtihānla nifāka başdı kadem
İder o ‘āşıkā ta‘n işini şavaşda görür
- 6 Ne tōldı nūrıyla Hākkūñ bu Fethīnūñ gönli
Şu kim ki maķşūdıdur o iķer ü taşā görür

447(MESNEVİ)

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Gel iy bülbül ü ‘ārif zinde ‘āşık
O taleb-i ma‘ şūķ iden rinde ‘āşık
- 2 Nice t̄alibsin o maṭlūba sen de
Gör ol ‘āşık u ma‘ şūķ ‘ışķ sende
- 3 Neye ‘āşık olupsun sen de bir gör
Kim irde nefsin gönül cānda bir gör
- 4 Neye gerek yā bende isteyesin
İraķda mı deyüp kim ğam yiyesin
- 5 Dimezem ğayr ile özgeye baķ
Kim cem‘ it gönlnüni ol gözgüye baķ
- 6 Görine naķş-ı şūret eyle dīdār
Olıcaķ ğafletūñden senge bīdār
- 7 Mürīdūñ ol mūrādı kendüdedür
O baḥrīdür degüldür kendüdedür
- 8 Yaķīnūñi irāķ itme yaķasın
Yaķından sen irāğa ne baķasın
- 9 Huzūruñ varsa her perde ḥāzır
Yoğısa erba‘ın ḥalvetde kāşır
- 10 Saña ol erba‘ın ne kim ne deyiser
Ne himmet şeyḥ-i civān ola yā pīr

11 Delîle temşîle sığmaz o görmek
Gerekdür ‘āşıkā ‘ışkla irmek

12 Şuna buña o şormağdan ne ola
O qadem gerekdür kim bu yola

13 Ala vü himmetin duta sözini
Kul ide sulţān ise ger özini

14 Ne dirse anuñ sözinde ola
Güde pīr gönlini gözinde ola

15 Gerekdür kişiye bir ol vasıta
Vasıtanı yetişür ol bāsītā

448

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

1 Gerekdür şeyhden ol himmet ‘ayāna
İdünüp tekye ol aña tayana

2 Geçüre perdelerden anı Allāh
İrübēn maqşūdına ol beyāna

3 Göre gözi ire cānı o dosta
Tecellāsı görine her ne yana

4 Kişinüñ niyyeti gerek o hāliš
Dime şūfi ‘abā şālı geyene

5 Gerekdür terki varını göre hoş
Zihī devlet mālā başa kıyana

6 Elin ayağına öpmek gerekdür
Ola himmet o şeyhden ‘ālīyāne

7 Şakın Fethī ki karşı gelmegil sen
Ne dege himmet ol red ‘āşiyāne

449

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

1 Kime diyem sözüm ola haberdār
Haqīkat haberi gönle gelür var

110a

2 Sözüñ aşlın görüp ma‘nī bilmek
Ki ‘aql-ı danış ola sühendār

3 Nifāk ehli kim ol münkir gerekmez
Gerekdür hāle hāldaş ne zaḥmdār

4 O zār ehli olup sırrını göre
Ki fāş itmeye olursa o berdār

5 Ola kavlıle fi‘li eyle ki rast
Diyeler aña kim oldur o dīndār

6 Gerekdür kişiye bir ol muşāhib
İde o cān u dilden eyle pendār

7 Kı Haq dostlığını isteyene o
Neye gerek iy Fethī dünyā murdār

450

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

1 Niçün şabr eyleyem ben ol berāya
Çekem ol intizārı bedr-i aya

2 Baqa baqa hilāle döndüm uşda
O dertden yüregüm döndü yaraya

3 Nola ki derdine ola ki çāre
Ki bu ṭālī‘-i naḥs-ı ol qaraya

4 Ne ḥaḳīkī ḥālete uğradı ‘āşık
Ki düşmiş çıkmaz o cenderāya

5 Degüldür sözümüz ola bi-ma‘nī
Düşünmek ne olur çün ü çerāya

6 Ne firdevs ü ne rıdvān u ne ğılman
Göñül virem kim o köşk ü sarāya

7 Benüm tapum ḳapum degül o ğayrı
Bu Fethī yüz ura ğayrı umerāya

451

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kim ne bilür iş bu ‘ışkı nişedür
‘Āşıka olmuş mehār ol tīşedür

2 Geçmiş ol varından eyle cānıla

- Ma' şūka sevmek aña hod pīşedür
- 110b 3 Mālī mülki yoqdur anuñ qayrıla
Ġayrı aña kim diyem ne endişe
- 4 Derdile kim zikr idüben döndügi
Ġaykurup baş şaldügi ol cūşadur
- 5 Kim elest deminde ol “*bi rabbiküm*”
İstimā' iden nidā bu gūşadur
- 6 Ol belī cevābını ki cān didi
Kim birikmiş nefisle bir döşedür
- 7 Şeş cihetden Fethī sen kim o geçüp
Dutduğı senüñ ki o yer köşedür
- 452
Mefā' ilün Mefā' ilüm Fe' ülün
- 1 Girü yüz buta baq kim gör ne Ġayrın
Yine etdüm nerm ile tizide seyrin
- 2 Mükellef meclis-i yārüñ sākī
Münevver a' zım ü añdan ne neyrin
- 3 Ne meclis medrese ne o ħānqāh
Ne meyḥāne küştivāne deyrin
- 4 Kim o cennet ü firdevsden müşerref
Hezār bülbülü Ġayrı tütī ḫayrın
- 5 Tecellī dostıla eyle ki tölmiş
Dirildi ölüler nite' azirin
- 6 Nice 'ālem münevver oldu uşda
Görüldi zarrı şerri gör ki ḫayrın
- 7 Gör imdi Fethī o 'āşık u ma' şūq
Birikse 'āşık belā görmez tağıirin
- 453
- 1 Girü ma' nīdār geldi ol ma' nīdār
Alup bilmeyenlere ol ma' nī dar

2 Alup ma' nīyi ol bilenler ki hoş
O ma' nīde görünür ol gül ' izār

3 Düriş mā' nīnün gör sen ol sırrına
Ki ma' nī içinde görünür dīdār

4 Aç ol gözüñüñ ğaflet hābını
Gel imdi ki ğafletden ol sen bīzār

5 Arıd gönülñ aynasın eyle pāk
Hicāb olmaya ki o naqşa dīvār

111a

6 Sor ' aşık olan ol ma' şūqını
Anuñ yolına külli varın adar

7 Ne kınsın ki Fethī sözi dost olan
Muhabbet şerbetini her kim tadar

454

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü gönülüm benüm āvāre düşdi
Kim iştiyāk-ı cānuñ yāre düşdi

2 Nicetsün neylesün bī-çāre ' aşık
Getürdi ' ışık ele şikāre düşdi

3 Zemīnile zamāndan geçdi bugün
Zihī sevdā kim ol dīdāre düşdi

4 Şoyundu küllī varın eyledi terk
Ne hırka tāk o mey-zāre düşdi

5 Cānı başı o virmekçün ki yāre
Ki dellāl olup uş bāzāre düşdi

6 ' Aceb degül ' aşık melāmet olsa
Nişān için kim ol oqlara düşdi

7 Degül bu Fethī miskīn ol bī-çāre
Benüm bigi nice çoqlara düşdi

455

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Baña ne çekçek ü biñ biñ gerekdür

- Ne aṭa binem ol dik dik gerekdür
- 2 Ne ŧeṣṭā vü ne kopuz ne ayaklık
Ne çalduram anı tıḳ tıḳ gerekdür
- 3 Niderem hū idem yāḥūd ulaḡı
Ne ḳahḳāha idip kik kik gerekdür
- 4 Benem ol lāubāli ile ‘aṣıḳ
Nedür ki ‘arıçün sik sik gerekdür
- 5 Degülem ŧekk ü gümān ehli ol ben
Ne düşem ŧübheye ik ik gerekdür
- 6 O deñlüyem degül deñsüz degülem
Deyem büy-ı müy ne mik mik gerekdür
- 7 Neme gerek benüm ol beg ü paṣa
Ne başım bulara zik zik gerekdür
- 8 Niderem o ŧerri yā çıra gibi ḥar
Ne iḥ coṣ diyem ne ‘ık ‘ık gerekdür
- 9 Ben ol bennā degülem ḳaṣr yapam
Ne ki bu çü gerçi rik rik gerekdür
- 10 Kim ol maḳṣūdı ma‘ṣūḳ oldı ḥāşıl
Niçün ilden ile lik lik gerekdür
- 111b 11 Nesine Fethīnūñ cübbe vü destār
Aña ne panbu yā yük yük gerekdür

456

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Gel imdi dilūñ ol tekrārını gör
Baḳ eyle ma‘nīnūñ envārını gör
- 2 Temāṣa eylegil gönül o ŧehrin
‘Acāyib ḡarib her varını gör
- 3 Gör ol üstāzını ‘aḳl-ı ne danıṣ
Gönle vü cāna kim ol yārını gör
- 4 Zihī kemāli virmiş insāna Ḥaḳ

Āfāk-ı enfüsde çıkar anı gör

5 Müşāhede kılan tecellī zātı
Bağuban anı ol haykıranı gör

6 Nifāk ehli olan müdde‘ī münkir
Çabül itmeyüp ol şavm kıranı gör

7 Saña küncḥāne gerekse o Fethī
Bu dervīş göñülü gel virānī gör
457
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Ne döker bu gözlerüm yaşını ol bārān gibi
Arturur uş ah ü zāruñ eylemez oran gibi

2 Bu firāk u ḥasretüñ ol derdini çekmeklige
Yoğdurur sīnemden ayru titreme bārān gibi

3 Durmuşam dostuñ yolında cān u baş kılam fedā
Gelmişem meydāna dāra ol dilber seyrān gibi

4 Müdde‘inüñ gel işin gör imtiḥandandur sözi
İtdügi ol teşbīhe bağ zehri ol mārān gibi

5 ‘Ārif ü ‘āşık olanlar müdde‘inüñ ta‘nına
Kim aña karşı durupdur şaḥib ol kırān gibi

6 ‘Aşıkı şevke getüren dost cemāl-i ḥüsnidür
O tecellāsı degüldür ğayrı kim nirān gibi

7 Fethī-i dervīş ḳalbi sultān gencidür ki gözle ḥoş
Kenz-i esrār sırrı anda bağma aña virān gibi

458
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

112a

1 Virme ‘ömri bāde ābād eylegil
Ma‘rifetle anı dilşād eylegil

2 Ḳalmağıl nefis ü hevāya sen uyup
Leşkerin sen ‘adl ü ol dād eylegil

3 Gel dürişgil ‘ilm ü ‘amele bugün
Kim gerekdür saña o zād eylegil

4 Ol gerekmez mi saña firdevs ḥuld

Cānı anda nārdan āzād eylegil

- 5 Gör ki hāzrete sen varacağūñ
Kim nedāmet olmaya yād eylegil
- 6 Şanmağıl şorilmaya her etdüğüñ
Şibhden geçüp berü isnād eylegil
- 7 Fethī dirlik halkıla hoş işdedür
Hüsn-i halkı şulha t'ād eylegil

459(MEŞNEVĪ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İy civān Hāğ kulluğımı komağıl
Nefs ü hevāya uyuban komağıl
- 2 Her ki uydı aña oldı bunda şād
Yemek içmek murād-ı ol fesād
- 3 Etdügi nedür ki bunda sūdına
Hāşılıñ nārı cehennem dūdına
- 4 Kim gerekmez mi saña ol Hāğkiçün
Dünyāda dürişmegil sen dağiçün
- 5 Hāyliyi ço' illete dürişmegil
Halkıla durubanı erişmegil
- 6 Nesine mağrūr olasın dünyānuñ
Uş fenā yıkılāsı bu bīnānuñ
- 7 Kimse hiç elde mi bundan ol ki dād
Alsa olaydı ol şād o'ād
- 8 Anca bunca evliyā vü enbiyā
Gice gündüz yönleri ol Mevliyā
- 9 Kānı ol kim ol Muḥammed Muştafā
Ġarqa virdi yüzi ol kāfdan kāfa
- 10 Kim sebeb oldı bu cümle'āleme
Ol vesīle oldı cedd-i'ādeme
- 11 Kānı Süleymān İskender degül

Her ki inanmaz buna dīndār degül

- 12 Kānı netdi buları ol rüzgār
Hıoş nā-ıoş gıtdiler uş zār zār
- 13 Gör bularuñ neye vardı Őoñları
Kim denildi saña uşda öñleri
- 112b 14 Sen bulardan i' tibār almağ gerek
Fikrete vü ' ibrete ıalmağ gerek
- 15 Gel Őuña göre vü kıl sen kıyās
Hıavf-ı Hıüdā üzre olğıl iy li'n-nās

460

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zī Őerī' at ma' den-i ol kāndadur
Sedd-i İslām dīne ol erkāndadur
- 2 Kavl ü Şer' ini dutan Muştafānuñ
Dīdār-ı Hıağ görmege imkāndurur
- 3 Her ki o sedden ıopara ol ki taş
Urmağa başın Hıağdan ıevgāndurur
- 4 Hıoş ne devletdürür kılursa ' amel
Dil ü cāna eyle kim gürkāndurur
- 5 Zihī Kır'ān kelām-ı Hıağdur o
Eyle kim ĥabl elinde urgāndurur
- 6 Her ki yapışdı aña irdi Hıağka
Şekk idenüñ yeri deregāndurur
- 7 Fethī anı cān u gönülden dutup
Aña durmuş cānı müjdegāndurur

461

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb ' ademīdür bu söyleyen söz
Ta' accübde ki kıaldum andadur söz
- 2 Yā bu gören ü işiden nedür ne

- Tefekkürdeyem eyle gice gündüz
- 3 Yā almağ virmek ü dimek ki benüm
Göñül ki seyr iden gören ki ol göz
- 4 Ele almağ ayağa varmağ oldu
Bu kıadd ü kıamet ile dura dübdüz
- 5 Ya taħakküm nedür sözde o dilde
‘ Aceb bu āyīne mi oldu ol öz
- 6 Kim ol ‘ āşığ u ma‘ şūğ ‘ ışğ nedür yā
Ki düşdi ‘ āleme ol sāzıla söz
- 113a 7 Yā ol görkü vü ħüsni kim cemāle
Şurat yahşi oluban ola ol yüz
- 8 Göñülde ma‘ nī olup geldi dile
O ħarf ü şavt oldu uş kıulağuz
- 9 Buldı Fethī kendüden o bulmaz
İşāret andanu ‘ aksin belürsüz
- “Men ‘arefe nefsehū feķad ‘arefe Rabbehū”²⁰²

462

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ne içün eyleyem kışsa vü destān
Görinür perdeden gözi o mestān
- 2 Şıfātı zātınıñ āyīnesidür
Kim eyle bülbül oldur hem gülistān
- 3 Nice hikmetlerin söyler o ‘ ārif
Ne kalbin eylemiş gör bāğ u bostān
- 4 Göñle ħulğ-ı ħüsni görki yüze
Uş andandur görinen bu ħüristān
- 5 Bahār u şayfıla payın görinen
Kim andandur dağı olan zemistān

²⁰² “Nefsini bilen rabbini bilir.” Aclūnī, Ş.İsmail binMuhammed, Keşfü’l Hafā ve Muzīle’l İlbās Amma Şifāre fī-Esneti’n-Nas, Beyrut 1351,C.II. s.262; Hadis Nu:2532.

6 O cümle dillerüñ lafz u ʿibāret
Ki Türk ü Rüm ʿArab u ʿAcemistān

7 Ne gördi buları Fethī o Hāğdan
Tamām etdi zebānı kıldı bostān

463
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Gör ne geldi gör ki cāna gösterür
ʿĀşıkā ʿışkı kim örki gösterür

2 Zihī tād-ı ʿizzet ol maʿ şūğdan
ʿİşkī ʿāşık başda börki gösterür

3 Ger tecellī eylese ol maʿ şūğa
Gözlerine hoş ki berki gösterür

4 Fikrile ʿārif olanlar ger bağa
Kendüde anı ki derki gösterür

5 Vecd ü hāle gelüben ki gör nider
Şevk ü zevki eyle görki gösterür

6 Cāna başa māla qalmaz hāl eri
Ol sehvāveti ki erki gösterür

113b 7 Fethī imdi gör münāfık münkiri
Hāğ varı virmez bağl u şirki gösterür

464
Müfteʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1 Nağme-i sözi ki sāzda gör nider
Şeş düvāzdeh o mağāmı seyr ider

2 Perdeleri ol giriftiden geçürüp
..... zīre eyle ki aheng ider

3 Gösterür ol seyr içünde şuʿ beler
ʿĀşıkı ol ʿār-ı bī-nām u neng ider

4 Cūşa gelüp kim durur rağş u semāʿ
Mest ü hayrān eyleyüben denk ider

5 Kim sefā bulur küdüretten o cān
Ol dü reng rengin döger yeg reng ider

6 Dost cemāl ‘ aşıkā görünür o dem
Bülbüli şen niteki gül şeng ider

7 Zī şafā kim gördi irdi iş bu cān
‘ Işık şarābı Fethīyi uş beng ider

465

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Bilmezem o derdüme dermān nedür
Dil ü cānum eyle kim dermāndadur

2 Kişinüñ hālını bilmez degme merd
İ‘ tibārı eyle ol aqrāndadur

3 Zāt-ı pākuñ vaşfunuñ ol şerhi kim
Kim beyānı anuñ o Qur‘āndadur

4 Ol Muḥammed Muşafāyı eyle Ḥaḳ ündedi
Gör ne buldı ḳurb-ı vuşlat mi‘ rācı seyrāndadur

5 Şıdḳ Ebübekre vü ‘ Ommar o dād
Ḥaydarı şirdür ḥayā ‘ Osmāndadur

6 Baḳmağıl dervīşe sen kim ḥor deyü
Genc-i ol Ḥaḳ eyle kim ‘ üryāndadur

7 Ḥaḳ rızāsını dilerseñ Fethī sen
Ḥāvḫ-ı Ḥüdā ḥışmı o gīrāndurur

466

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

114a 1 Girü derdüm oldı yārüñ vuşlatı
Cānı dil anuñla bulur şıḫḫati

2 Kim ezelden āşināyıldı o yār
‘ Āşık olan ne diler ol firḳāti

3 Zihī dermānda degül mi ‘ ışık eri
İntizārdandur anuñ ol nikbeti

4 Ger cehennemde olaña ol vaşl-ı yār
Cennet ü rāḫat görünür şiddeti

5 ‘ Aşık u şādık olanlar istemez
Dostdan ayru faḫr u cāh u ‘ izzeti

6 Māl u mülk ü ne ola yā tāt u taht
Ḥānümān ü ne diler ol külfeti

7 Fethī anuñ gönlüni ne eglesün
Hiç kimesneyle o itmez ülfeti

467
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Fikre düşdüm derd içinde dertlenüp
‘Işık odıyla eyle kim ol ortlanup

2 Gice gündüz gönlüm içre yār durur
O muḥabbet cān içinde yurtlanup

3 Ol kararı yokdurur cān u dilüñ
‘Işık burāğına süvārum atlanup

4 Dönesi degüldür dostdan bu cān
Kim ezelden kavli etdüñ şartlanup

5 Hall oldu müşkilümüz gitti uş
Kāl u kıilde niderüz biz kertlenüp

6 Meskenetden kim açıldı uşda bāb
‘Āşıkunñ yolu degüldür sertlenüp

7 Fethī miskīnünñ nedür gör sözleri
Kim yazulup geldi uş o kertlenüp

468
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

114b 1 Getürdi uşda dilüme sözüm budur ki cevāb
‘Āşıkā ma' şūkı sevmek degül müdür o şevāb

2 Ne taht u tāt u memālik ne ' izzile ki faḥr
Ne cennet ü ḥūri rıdvān degül ' āşıkā bu bāb

3 Ne evlād ü ḥānümān ü ne külfet ü o hevā
Yā ol ferāse binüben ki cem' etdüm yā devābb

4 Zemīne ḥalvet ü ḥāş u gönülde kim ki o dost
Degül arada yā ḥācib yāru ide o nevvāb

- 5 Olundı gerçi hicābu bu perdede görünür
Ki āteş ü bu türābdur düzildi hem hevā āb
- 6 Kerīm ü rahmeti çokdur o fażl u luţfi anuñ
Rahīm ü hem raʿif oldur veren ki Tevvāb
- 7 Kime ki Fethī o Haḡ kim benüm didi ki o hoş
Açar o dost didüginüñ ḡomaz o gözinde o ḡāb

469

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 1 Yine gönlüme uşda ne düşdi uş zārusı
Ḥayāt-ı cānuñ oldur görine ol bārūsı
- 2 Tecellī ol kılıcaḡız muḡabbe eyle ki dost
Müşerref olur anuñla göñülün o bārūsı
- 3 Ne cennet ü aña ḡuld ü ne rıdvān yā o köşk
Ne tāc u ḡulle burāḡ u nider ḡūrı ʿārūsı
- 4 Zemīne Haḡ ne ḡomışdur bu göñli itmege pāk
Siler sübürür anı gör o düşdi ʿışḡ cārūsı
- 5 Hevā vü o heves ü ne o terk ide varını
Ki Haḡ ola ümīd anuñ odur erün ārūsı

115a

- 6 Tevekkül idicegiz kim kişi ḡanāʿ at ide
Göñül ki bağlaya aña ki Haḡdur ol yārusı
- 7 Bu dünyā ol pīrezendür iy Fethī uyma aña
ʿĀşıḡa maʿ şūḡa hoşdur aña ne dü ḡarusı

470

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Yola girdüm ki uşda ḡacı gibi
Sözüm lebbeyk degül ḡülācı gibi
- 2 O ḡoḡrı söz gelür kişiye düşvār
Ki bilmegil ḡatlu görünür acı gibi
- 3 Şaḡındı ol yalandan didi ḡoḡrı
Saʿ ādetdür başında tācı gibi
- 4 Yüzi gökçek sözi gerçek ḡüsn-i ḡulḡ
Ki ḡande var o dīn sirācı gibi

5 O hâtem-i Resûl oldur Muhammed
Hâkka kıldı anuñ mi' râcı gibi

6 Ne kıldı Hâk añı deryâ-yı 'ummân
Kelâm-ı Hâk gelür emvâcı gibi

7 Bu Fethî tölmiş o Hâk 'ışkıyla
Ene'l-hâk söyledür Hallâcı gibi

471

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Zihî insân kim ol bülbül degül mi
Göñülde ma' şûka ol gül degül mi

2 Hâlife kılmadı mı âdemi Hâk
Göründi ahkemi kim zıll degül mi

3 O esmâyı ki küllî sırrına bak
Melekler secde kıldı bil degül mi

4 Nefhatü min rûhi sırrı ki seyret
Şüret bil şu od u o gil degül mi

5 Kerâmet virmiş eyle gör kemâli
Ne söyler kudreti bu dil degül mi

115b 6 Ne virmiş aña kim 'aql-ı dâniş
Rûh-i îzâfî 'aql-ı küll degül mi

7 Zihî Hâlik ki küllî kudret anuñ
O 'aksi Fethîde bil ol degül mi

472

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Söz budur sözden ileri yokdurur
Varlıg ol kulda görünen Hâkdurur

2 Ol yakîn ehli kıyında şübhe ne
Şol bilenden bilmeyen ki çokdurur

3 Ol kişide olmasa ger ma' rifet
Karşuda şan eyle kim o yokdurur

- 4 Şunda kim ʿ ışkıla ola maʿ rifet
Söylese sözi cāna koyakdurur
- 5 Bildi buldı nefsin vü Rabbini
Ger velī diseñ aña lāyıkdurur
- 6 Gice gündüz söyledügi kim anuñ
Hikmetile bil ki Hakkā yoqdurur
- 7 Fethīyi ne söyledür Hakk varlığı
Mestle söyler şanma ki ayıkdurur

473
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Söyleyende söyleyeni bildüñ uş
Kim ne imiş ten ü cānda iş bu cüş
- 2 Bilmeziseñ ol bilenden irdegil
Maʿ rifet hāşıl kıl olma hāmüş
- 3 Şoşbet-i yārān gerekdür diñlemek
İstimāʿ için gerek vere o güş
- 4 Dost irmekçün gerek ʿ ışk-ı yār ola
Şevk ü zevke getüre anı ki hoş
- 5 Göz göre vü cānı gönül söyine
Ol murād yine yeter olar o düş
- 6 Noşşan anuñ kim kemāle irüşür
Maʿ rifetden añlayan olmaz bīhüş
- 7 Fethīyi gör ʿ ışk añı ne söyledür
Eylemiş humhānesinden bil ki nüş

474(MESNEVİ)
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 116a 1 Maʿ nī dirdüm düz etdüm tercüme
Söz ki bī-maʿ nī ola ne hārcama
- 2 Kān içinden geldi degül maʿ denī
Zihī kān kim maʿ denīnüñ maʿ denī

- 3 Cümle ol ma‘ denlerüñ kim kânıdur
Menba‘ı vü ma‘ den-i ol kânıdur
- 4 Kim dağāyık hem hağāyık sırrıdur
Sır içünde sırruñ ol hem sırrıdur
- 5 “*Küntü kenzüñ*” sırrını uş fāş ider
Ol mağāmı ‘āriife derddaş ider
- 6 Her ki hıredmendür cān gözine
Gösterür dilden getürür sözine
- 7 Şem‘ ü şāh u bezm ü meclīs sākī dost
Zihī devlet kim yetiše dosta dost
- 8 Kim tecellī göstere cān ol göze
Götrile hicāb bağa göz ol yüze
- 9 Nağş içinde göre ol nağğāşını
Arkasıcak eyle içi taşını
- 10 Nuş-ı cāmi‘ degül mi bu beşer
Cümle varı sendedür ol hayr u şer
- 11 ‘Ālem-i kübrā didiler ‘āleme
‘Ālem-i sağrı denildi ādeme
- 12 ‘Ālem-i kübrā hağīkī ‘adem ol
Kim görüñdi sağrı afāk ‘ālem ol
- 13 Yağşi bağgıl bu vücūdı gözlegil
Ol hağīkī işüñ etsin izlegil
- 14 Göstere ol şekl şüret ayine
Hoş gele mağşüduñ ol kolayına
- 15 İş burada eyledüñ hatm-i kelām
Anlayanlara ki olsun esselām²⁰³

479

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 117b 1 ‘ Aceb kaldum ki ben ne düşe düşdüm
Zihī ki ğark olup teşvīşe düşdüm

²⁰³ Derkenarda “ve’s-selām ‘aleyk” yazmaktadır.

2 Dururam bakaram ol yār görünmez
‘ Aceb hale düşüben işe düşdüm

3 İçümden kaydadı deryā-yı o ‘ ışk
O geñsüz söze gelüp hūşa düşdüm

4 Nitekim cehd iderem elüm irmez
Sitārem şınayup ki boşa düşdüm

5 Yana yana ki kalmadum eriyüp
Düşüp ‘ ışk tennürına bişe düşdüm

6 Hicābı nedürür bu gözlerümüñ
Görünmemegine dost nişe düşdüm

7 Bahār arzūlariken Fethī mişkīn
Görindi şiddet uş kim kışa düşdüm

480

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Yā ilāhī ben bu derdüñ derdine
Kim dönüşüp yandım uşda urdına

2 Bülbül oldum uş zārlık iderem
İştiyākum ol cemālün verdine

3 Dastānum kışsam oldur benüm
Tercüme dilüm düzetdüm virdine

4 Dünyānuñ ol lehv ü lāğın niderem
Kim ne meşgulüm ki şadrenc nerdine

5 ‘ Āşık olan ol cefāya katlanur
Dünyānuñ eyle ki hırr u berdine

6 İllā yāre vaşl olamazsa cefā
Kim hayātdan yegdür anuñ mürdine

7 Yā İlāhī Fethīnünñ uş sözi bu
Derdi sensin girü derdi derdi ne

481
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 118a
- 1 Ne oldı gözlegiz benüm hālümü
Yetürdüm arada uşda yolumu
 - 2 Ne düşdi arada perde cemāle
Şaşurdum eyle uş ' aql u bilümi
 - 3 Nice firāğdurur yā derde āh
Getürse cāna h̄asret ölümü
 - 4 İrem dirdüm zamānıla o yāre
Ne ireydi şahte gönlüñ gelümi
 - 5 Degül ol ihtiyār kişinüñ elde
Ol üstāduñ ele girmez alımı
 - 6 Aña ne rüze vü namāz u tesbīh
Ele girmeyecek aña ölümü
 - 7 Eyā Fethī senüñ hālüñ nic' oldı
Başuña bu firāğ H̄ağdan şalu mı

482
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Niçün müştāk olmayam dīdārın görmege şāhuñ
Hilālī uş h̄aber virür o bedrin göstere māhuñ
- 2 Degüldür gözde gönülde temennāsın ide bu cān
Ne māl u mülk ğayrı esbāb ne ' iz ü fağrı o cāhuñ
- 3 ' Aceb midür kişi yansa o ' ışığıla durup dönse
O dem dem getirür h̄āle o kesmez arasın āhuñ
- 4 Melāmet olmağ ol hoşdur kişi ma' şūkı yolında
Revādur ' aşıka çekmek uş oldur rāst-ı ol rāhuñ
- 5 Delālet ' aşıka oldur neye göyine ol her dem
Gözi yaşını aqıda h̄aberidür o güvāhuñ
- 6 Gelür her dem kim ol nālān getirür anı ol h̄alden
Ki sāz sözile degül ola h̄üseynī penc-gāhuñ
- 7 Gör o Fethī kim ol neyler durup her dem ki o söyler

Temennâsı anuñ oldur dîdârın göre Allâhuñ

483

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 118b
- 1 Niderem cānı cānānum gerekdür
Gerekmez küfr imānum gerekdür
 - 2 Ne içün yürüyem ben kim āvāre
Bîçāre kula sulţānum gerekdür
 - 3 Melāmet olmuş o yolda kâpuna
Kâyurmazam ol erkānum gerekdür
 - 4 Tecellî zâtına dūş olsa cānum
Görüp ol hâlde vicdānum gerekdür
 - 5 Durup berķ ura ma'şūkuñ cemāli
Kim eyle māh-ı tābānum gerekdür
 - 6 Müderris müftünüñ nedür o dersi
Cemāl-i ma'şūķ Kır'ānum gerekdür
 - 7 Bu Fethî bende dîvāneye ki hoş
O zülf boynuma urġānum gerekdür

484

- 1 Şanma ki kişi yāre ire bahtiyār ola
Elde degül ki işi anuñ ihtiyār ola
- 2 Olsa gönülde saht küdüret ne fāide
Görmez göz o nūr neden baht-ı yār ola
- 3 İrse ki Hāķdan ol ġinā kullarına ki hoş
Devlete irdi o ķi ħatt-ı yār ola
- 4 Geçmek gerek hevā vü hevesden muħabbete
Arıtmasa ki kâlbi jengden o saht-ı yār ola
- 5 Her kim ki meskenete baġladı o bil
Şāhuñ sarāyı gönli anuñ taht-ı yār ola
- 6 Dünyā terk iden kemrese
Naķd ü genci..... o raht-ı yār ola
- 7 Fethî ki her kim ki o baht-ı cedel kıla
Ol kâlile mu'arîza ehl-i ki taht-ı yār ola

485

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 119a
- 1 Āyīne düşdi bu gönül yārūñ cemālin gösterür
Müstākđdurur cān dīdāra görki kemālin gösterür
 - 2 Kim seş cihetden ol arvendden tolu cümle 'ālem
Fevķ u taht u şark u ğarb cenūp şimālin gösterür
 - 3 Kış u yaz u yayla güz yağmur hem karla buz
R' ad u hem berķile düz kim sağ u solın gösterür
 - 4 Degül ğayırnuñ ol işi yer sākini gök gerdişi
Cümle 'ālemūñ iy kişi künden tümelin gösterür
 - 5 'Arş u kürs ü levh ü kalem berrile baır tağ u yaban
Vaşş tuyūr insile cin mülk ü o mālın gösterür
 - 6 Her varını ol var iden zulmetile envār iden
Kimin yār u ađyār iden kişi 'amālin gösterür
 - 7 Bilen ki bildi Fethī o Hağdandurur cümle ki iş
Kimin rāhađa irgürüp kimine o āmālin gösterür

486

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her ki o Hađķa kılsa minneti
Şükri arttuķça vü artar ni' meti
- 2 Zi sa' ādet ki degül mi ol kıla
Zıkr ü fikr Hağ ola ol devleti
- 3 Ol kemāle irdi buldı o murād
Her ki halkdan kıldı Hađķün 'izzeti
- 4 'Ār u nāmı cehlile ol gözleyen
Ol ebālīsdan bulupdur şevketi
- 5 Çü 'abā şāl u harīr vü tāc ne
Kim döker naşibi zerķden zilleti
- 6 İçi daşın pāk itmek hoşdurur
Kim dileyen Hađķla ol şöhbeti
- 7 Fethī gel sen kim tevāzu' ide gör

Meskenet kılan bulur ol ʿ izzeti
487(MEŞNEVÎ)
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 119b
- 1 Gel iy şöhet dileyen ehl-i yâr
Göñül gözün gerek ğafletden uyar
 - 2 Düriş ol hem nişinler ele getir
Göñül gençânesinde gör ne yatur
 - 3 *O mü 'min mü 'minüñ âyînesidür*²⁰⁴
O ğayrılar degül eyit nesidür
 - 4 Ne arturur kişinüñ şöhetin yâr
Ħayât-ı sermedi bulur o dildâr
 - 5 Gerekdür âdem olanlarda ħaşlet
Görine maʿ nî içre bula vuşlât
 - 6 Nidügüm neden geldi cihâna
Ya gelmekten nedür yâ ol bahâne
 - 7 Nebât u ħayvân nedür ki âdem
Muħarrib ne dürür Ħaħ varduğı dem
 - 8 Belâyı anlaya kendüye seçe
O ħayvân mertebesinden ol geçe
 - 9 Anuñçün gelmedüñ yemek ü içmek
O ʿ ömrümüz egnini yâ biçmek
 - 10 ʿ Amel için ki geldüñ işleyevüz
Degül ki bâķī ħalup ħışlayavuz
 - 11 Bugün yarın için biz ne diyevüz
Konulup gidecekçün ne kılavuz

488
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Şafâya gel şafâ bul sen şafâdan
Şefâʿ at dilerseñ sen Muştafâdan

- 2 Eger ‘āşık iseñ Hakkā ki yārā
Şikāyet eyleme cevr ü cefādan
- 3 Melāmet ‘āşıkuñ sermāyesidür
Cefāyı yeg görür eyle vefādan
- 4 O ‘āruñ şīşesin muḥabbet şaḫlar
İrer yāre taşā çalup ufadan
- 5 Tecellī kılıcaḫ cāna cemāli
‘Āşıkuñ derdine odur şifādan
- 6 120a 7 6 7
Ço bu ğaddār dünyāya ki baḫma
Çevir yüzi geçir anı ḫafadan
İy Fethī da‘ vīden sen ma‘ nīye gel
Açıla feth-i bāb sırr-ı ḫifādan
- 489
Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün
- 1 Ne söyleyem ben dilile dilden durup taşup gelür
‘Işḫ deñizidür gör cānum başdan nice aşup gelür
- 2 Sırr-ı kim ol nihān olan bu cānuma ki cān olan
Geñsüz dilüm söyler anı aḫlum ‘ışḫdan şaşup gelür
- 3 Ol perdeden kim sāz ider cāna gönüle nāz ider
Rabbi maḫbūbı maḫlūbı cān duvaḫını yaşup gelür
- 4 Ne ton u tay bu ‘āşıka anuñıla kim faḫr idem
Yā ḫırka vü tāc u ‘abā kim egnüme yaşup gelür
- 5 Ne yürüyem ben k’öñüme ‘ışḫı getürür öñüme
Niteki ma‘ şūḫ zülfi o boyna ki tolaşup gelür
- 6 Kim ol melāmet olmaḫa ma‘ şūḫa yolında ‘āşıḫ
ḫarābāt ehli rindiye eyle ki yaraşup gelür
- 7 Hoş Fethīye kim cefāsı ma‘ şūḫdan vefādudur
ḫayırtmaz andan yüzini aña cān adaşup gelür
- 490
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Niye düzdüm sāzumı bir sözile

Hoş şadā kıldum anı āvāzıla

- 2 Seyrini gösterdi dost engüşt urup
Karcūğa nevāyı gör hicāzile
- 3 Gör ne kıldum ki fūrūd üstine bak
Kim tamām vird işde ol endāzile
- 4 Deff ü nāy u kim bular birlikdedür
Defde Haḫ Haḫ nāyda gör ol nāzile
- 5 Gör ne getirür ‘āşıkı ol dem deme
Sırr-ı ol ‘ışık gönüledür niyāzile
- 6 Her ki Haḫkı gördi sevdi ne aña
Ġayrı aña ne gerek çoĠ azıla
- 7 Fethī yārūñ meclisine irdi gör
Kışşa itdi söz ger dırāzile

491
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 120b
- 1 Şerha şerha yüregüm uş yāredür
Kim sitārem bilmezem ne kıāredür
 - 2 Bilmezem ki ne ola derde çāre
İştıyākum eyle ki dīdāradur
 - 3 Baḫr-i ‘ummāna düşüp taldum bugün
İstidā kim gör nice şehvāredür
 - 4 Nefs ü hevādan ayrılmaz ol yāre
Meskenet bil anı kim kıantāredür
 - 5 Bu gönülün sevdüğü o ma‘ şūka
Şanmañuz kim ol gözi kıaş kıaredür
 - 6 ‘Āşıkuñ ol āh idüben yandüğü
Ol tecellī- i dost ḫüsn-i envāredür
 - 7 Fethī melāmeti kıldı ihtiyār
..... neng ü nām u ‘āredür

492(BAHĀRİYYĀT)
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yine sürür buldı gönle irdi şādī
Arındı keşret qalbden tecellī kıldı Hādī
- 2 Şükr kim minnet aña didi kim esmā' baña
Enzār u ebşār caña kıldı eyle kim irşādī
- 3 Baqdum ki oldum yüz için kıldı caña sezā
Eyledi mest ü hayrān nite Şīrīn Ferhādī
- 4 Zihī dem ü o devlet degül midür mürüvvet
Ne rıdvān aña cennet buldı gönül murādī
- 5 Nefs ü hevā ceresi kim hezīmet buldı hoş
Zī ihsānı ol kerem ne etdi 'adl ü dādī
- 6 Götürüldi gaflet gözden gitmez cemāli gözden
Bulundı qurb-ı vişāli gördi 'abr ābādī
- 7 Hāqqa o hamd şenā eyle ki döne döne
Maqşūdī oldı hāşıl Fethīnünñ içtihadī

493
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Kime ki dost o gerekdür nedür o ğayrı bāzār
Yürüye dünyā qova vü ola anuñçün o zār
- 121a 2 Niçün ki tartına cān baş seven ki ma' şükunuñ
Fedā revān u yolına hezār olursa hezār
- 3 Ne cennet ü aña huld u hūr ola tāc u burāq
Hevā vü o heves oldur yār isteyen o bāzār
- 4 Neye ki her ne şorsa dilinde sözi odur
Qabuñ içinde ne olursa taşına ol ki sızar
- 5 Zihī muhabbet-i dost kim gönülde ol oluna
Tolu o dost hevesiyle anuñla eyle gezer
- 6 Aña ne kibr 'aceble ide o bahş u cidāl
O meskenetle yürüyüp ayaklara o tozar
- 7 Bu Fethī uş nice etdi ki hālını o beyān
Qalem u qağaz elinde dīvān idüp ki yazar

494

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Yā Rab bu nefsum ki hergiz hevādan geçmez
Vardukca artdı ğafleti bir dem gözini açmaz
- 2 Xanı senüñ emrünüñ duta hükümüñ yerine ol yete
Düşmişdür uşda ' illet hayrı o şerden seçmez
- 3 Her dem günāhdur ol işi arınmaz ol içi taşu
Ecnebilerdür yoldaşı tevbe şuyından içmez
- 4 Hāq işe yoqdur rağbeti kim dutmaz o hīç hayreti
Yüklendi ol ki zılleti Hāqdan baña ol uçmaz
- 5 Şirk ü riyāla dirilür zerq u şaluşluq kılunur
Fāhr idüben ki şalunur ğayreti cehlden kaçmaz
- 6 Xanı ' amel Hāqqa lāyık esrükülügi uşda bayık
Ĝafletden olmaz hīç ayık kim göñli anuñ taşmaz
- 7 Fethī hālinüñ ğāyeti kim yoq anuñ nihāyeti
Meger Hāqquñ ' ināyeti eyle ki ol gel geçmez

495

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

121b

- 1 Xanı ki kandasın iy cān o menzilüñ añdur
Giceler irteye degin tã' at kılup tañdur
- 2 Durup ki ğafleti götür tehāreti tezle
O qatları gözedirin qulagı dut bañdur
- 3 Kimesne kaldı mı bunda ki sen dağı qalasin
Rücū' -ı cümleñüñ o kim ki eyle ol yeñdür
- 4 Ki şanma bunda o sen kim ol ihtiyārla sen
Elinde ol quluñ işi yoq ki bilmek o sañdur
- 5 Durup ki nefsine uyup hevā vü o hevese
' Aqıbetüñ ne olcaqdur gör hisāb soñdur
- 6 Nice ki şohbet idüp yiyüp içüp durasin
Ne ten tennāne saña kim yā çekçek vü çakdur
- 7 İy Fethī sen bu sözi kim yetürdün ' am u hāşa
Şuña buña o diyenler ne ancak ol sañdur

496

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Dirîga nefsümüz dîvî ki şalmadur yola gelmez
Hādîş ü Qur'ân aḥbârı virilse ol dile almaz
- 2 Ne zikrile o tā' atde ne fikrile münâcâtda
Ne da' vet-i îcâbetde o da' vet işşı sayılmaz
- 3 Kātı hoşbîndürür tağı kim eyledürür ol bağı
İşi çürük yoğ ol şağı kim esrik eyle aylamaz
- 4 Hārîsdür eyle dünyāya işin düzmiş o hāy hāya
Elif boy döndi uş yaya dağı hevāya toylamaz
- 5 Saç u şakalı ağardı gönül vardukça kararadı
Bu beñzi betü şarardı işi hergiz sağlamaz
- 122a 6 Dağı hisâbdadur yili o mekr ü hîledür dili
Yıkaydı şöhrile ili kim inşâfla ola bilmez
- 7 Bu Fetḥî miskîn ol dervîş ol bîçâre kim ol dil-rîş
Bu nefsidür aña teşvîş o söyleyüp ki kanlamaz

497

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Günden güne derdüm benüm artar dile gelmez n'idem
Gör mevcini ' ışk baḥrınıñ sâkin desem olmaz n'idem
- 2 Ger ol tecellî eyleye cānı gönüli toylıya
Dutar vücūduñ mülküni bu varlıgum ḳalmaz n'idem
- 3 Gönül anuñla şād olur ömür bağı ābād olur
Ġuşşadan cān azād olur kim ' aḳıbet ölmez n'idem
- 4 Ol zāhid ile vā' izüñ kem sözini itmez ḳabül
' Aḳlum baña degül o yār ' ışk oldı almaz n'idem
- 5 Ne imtiḥānlar eyler ol gör müdde' ī inkārıla
Görmez işitmez kör şağır ol ḥālūmi bilmez n'idem
- 6 Derd olıcağız kişide er ola yāḥūd dişide
' Işk kelīmüñ gör ne işde geñsüz başın şalmaz n'idem
- 7 Bu Fetḥînüñ sâzı sözi Ḥaḳ derdidür çoğı azı
Dutmuş ḳulaḳ dikmiş gözi ğayrı işe ḫalmaz n'idem

498

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 122b
- 1 Ne düşmişem bugün ben ' ışkla vare
Ki müştāk olmuşam dosta dīdāre
 - 2 Hārābāt ehliyem ben ki o rinde
Olursam ne melāmet ile şāre
 - 3 O cūş idüp gönül dilden söyler
Ne göyner bülbülü ol kim gülzāre
 - 4 Gör ol ma' şūḡ-ı kim cānāneye bak
O cān vaşlına virmekdür kefare
 - 5 Degül ' āşık o yürüye geñine
O ' ışḡ olmuş boynına mehāre
 - 6 Gel imdi kudretüñ sen işine bak
Düşürdi ' ışḡ ' āşıkı şikāre
 - 7 Zihī minnet ki olsun hāzretā çok
Yürütmez Fethīyi uşda āvāre

499

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Şüride düşdi gönümüz dost ' ışḡınuñ varıyla
' Ālem münevver oldu hoş kim ol tecellī envāryla
- 2 Bu bende kim o derd-i ' ışḡ kim ma' şūḡa düşmişdürür
Kılursam olmaz beyān kātibile kārīyle
- 3 Çün ol cāna nāz eyledi ' ışḡı gelüp sāz eyledi
Buldı gönül şādī sürür gitdi inlemek zārıyla
- 4 Kalmadı keşret arada dünyā işin işmār ide
Yaḡdı giderdi varını ' āşıkıñ nūr u nārıyla
- 5 Vaşl oldu uş cān u gönül buldı murādı maḡşūdın
Ol maḡlūb-ı bu ḡālibe muḡabbetüñ kārıyla
- 6 Buldı vücūdı ol kuvā derdüñe oldu hoş devā
Nider ki ḡayrı seve memleketi şārıyla
- 7 Fethī degül mi hoş nevā ol dost-ı ' ışḡ ola hevā

‘Işkı kōmıř ol Hāk sebep ulaşmağa yarıyla

500(MEŞNEVİ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 123a
- 1 Tamām beş yüzden aşdı altı yüze
Daķıķı ma‘neviler geldi söze
 - 2 Bu beş yüzi tamām ki bunda kılduķ
Ol altı yüze ķalem ele alduķ
 - 3 Teberrük nite ma‘niler geliser
Nite maķbüb u gül ķehre güliser
 - 4 Ki her birisi ne beñzer ĥüriyye
Māh-ı tābān u ĥurřid enveriyye
 - 5 Müzeyyen ol mülebbes cevher ile
Nitekim tāc ĥulle gevherile
 - 6 Nitekim bağ u bađķe meyveler var
Kimi amrud elma üzüm ü nar
 - 7 Ki her birinde bir lezzet görünür
Tıb-i rāyiķā vü ĥüb-reng örünür
 - 8 Virür lezzet yiyenler dāimā ĥinā
Nite irmüşdür ol firdevs bağına
 - 9 Zihī köřķ ü sarāy nedür o ma‘nī
O ma‘nī anlayan ķatında ya‘ni
 - 10 řarāb-ı ol tākūr u selsebīl ne
Kim ‘āriflere olmuşdur sebīl ne
 - 11 Gör ol ‘ārife ‘iřķ ne burāķdur
Ki ķābe ķavseyñ aña kim turaķdur
 - 12 Cemāli ol kemāli görür ol cān
Ne ķılmıř ‘āřıķa erkānı sulťān
 - 13 Gelüp gitmek aña bir dem ĥocadan
Ki yetmiş biñ ĥicāb geķer yüceden
 - 14 Zemīn ile zamān māni‘ degüldür

Degül mekāna ol kāni' degüldür

15 Ne sedd-i müntehā ne 'arş u kürsi
Nider Cebrā' il arada reksi

501

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

123b

1 Girü başlayalum birden dutalum
İkiligi koyup bire yetelüm

2 Ki bir kaçre idi 'ummāndan ayru
O birlikte olup aña yetelüm

3 Çoyalum ikilik birlik gerek söz
Sözün yegi azı çoğa çatalum

4 Kim ayru ayru kuvvet bir ma' nīye
Birikdürüp anı kuvvet dutalum

5 Ne sayılar o bir bir on olur yüz
O biñden yüz biñe beri ötelüm

6 Eger ondur eger yüzdür vü ger biñ
Ki bir bir atulur hep bir dutalum

7 Varan gelen o birdür uş arada
Ço Fethī ma' rifet ne söz şatalum

502

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Gerekdür bu birikmek yeg o birlik
O birlikde olunur yeg ü dirlik

2 İkilik şirk ü küfrün ol işidür
Nifāk ehlinde bulunur o şerlik

3 İkiligi koyup bire biriken
Ki merd ü rāstı oldur ki ol erlik

4 Ne göstereşün küdüret gözgüde yüz
Arınmayınca o jeñgile kirlik

5 Özin bire birikdüren o gerçek

Olımaz meskenet ehlinde kirlık

- 6 Şu kim birlikde degül ikilikde
O şirk ehlinde olur bil ki körlük
- 7 Gel imdi Fethî sen birlige yetgil
Kimesneyle şaķın kılma ki ırlık

503

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

124a

- 1 Gör ol kâdîri kim bir şirki yoķ
Haţadur söylenürse geregi yoķ
- 2 O birdür birligine yoķ şek anuñ
Anı birlemeyenüñ derki yoķ
- 3 Kemāl anuñ kemāle ire gören
O ' illetle işinüñ çürki yoķ
- 4 Cemī' i muhtāc aña ol ganīdür
Kimesneden ol eksük görki yoķ
- 5 Ne kim varsa ol çift çift kılupdur
Anuñ bir çiftü hiç o görki yoķ
- 6 Añı bir bilüben kılğıl itā' at
Kim o şükr zikrden yegreki yoķ
- 7 Düşdi yerleri meydān kıldı
Yüceltdi gökleri uş diregi yoķ
- 8 Nice ferrāş kıldı yili yere
Ne zāhir görünür hem gör ki yoķ
- 9 Ol icād eyledi ' ālemi kevnden
İşāretinde anuñ berki yoķ
- 10 Gel imdi sen iy Fethî biri birle
Fikrde saña andan degreki yoķ

504

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Oldur ahed ferd ü samed gerek aña birdür dimek
Yoķdur şeriki hıç anuñ işinde ola yā emek

- 2 Cümle şeye muh̄tdürür eyle ki ‘ilmi kudreti
Ĝafil degül ol uyumaz kim aña ne içmek yemek
- 3 Yerle gök ol ‘arş u kürs levh ü kalem uçmağ tamu
Berrile baħr ins ü cin vaħş u tuyurla semek
- 4 Ne kim varı kim var iden çarħı kim o devvār iden
O cemālî kim yār iden yoħdur aña hergiz dimek
- 5 Bunca nebî vü evliyā toğruldı bular Mevlāya
Ādem ü Şit İdrīs nebî anca daħî Nūħ biñ Lamek
- 6 ‘İsā Mūsā İbrāhīm ü Dāvūd Süleymān Aħmed ol
Kim ħulq-ı ħüsni ‘azīm ile sözünde var nemek
- 7 Oldur delil ü ol hādî şer degül ħayr irşadı
Şirīne ‘aşığ Ferhādı kılan odur ne söylemek
- 8 Yilleri oldur esdiren bulutları seyr itdürüp
Yağmurları kim yağdurup kim ra‘dde bağ ol gürelemek
- 9 Ay u gün ü yılduzları kim gice vü gündüzleri
Ol söyleden bu sözleri Fethī saña odur demek

505

Fā‘ ilātü Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

124b

- 1 Allāh Allāh ekber oldur hem eħād
Ma‘būd oldur mağşūd oldur hem şamed
- 2 Evvelüñ ol evvelidür eyle kim
Āħirüñ ol āħirüdür ol ebed
- 3 Yoğ u varı ol yoğ kılmak işi
Cümlesine kudreti olmuş sened
- 4 Zāt-ı pākdur münezzeh cümleden
Kim şifātı dile gelmez bî-‘aded
- 5 Kimse aña çün ü çirā diyemez
Ĥükmine māni‘ ola diye nemed
- 6 Dilerise düğünü yas eyleye
‘Āsīye ħaşlığ dilerse ola meded
- 7 Kimini Nemrūd Fir‘avün eyledi

Ol Ebu Cehlũñ işi buhl u hased

- 8 Kimini ol enbiyā vü evliyā
‘İsā Mūsā kim Muḥammed pāk cesed
- 9 Çār-ı yār erleri Ebübekr ü ‘Ömer
‘Osmān u ‘Ali vü Haydār ol esed
- 10 Kimi imām ü kimi şeyḫ ü mürīd
Şādıkü’l- kavlda görünmez ol kened
- 11 Gör kim ol şāh-ı cihān-ı Muştafā
Kim ṭazarrū‘ dan dedi kim “*mā a‘bed*”²⁰⁵
- 12 Kim ḳabūl itmedi faḫr o dünyāyı
Yaşdugum ṭaş giydügi ‘abā nemed
- 13 Misl-i dünyānuñ işi kim ne dūrür
Kim hevā doḳınsa ṭaḫlar müzeyyed
- 14 Fethī Ḥakkı ḳoma elden bul beḳā
Terk-i hevā olunırsa olur fiḳad
- 15 Ki dūrüş gice vü gündüz ḳıl ṭā‘ at
Şıdḳıla olan ‘amel olmaz kesed

506

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 ‘Amelden ücret umma ki tekye itme añā
Rızā-yı Ḥaḳḳa dūrüşgil bahā nedür o saña
- 125a 2 Gel imdi cādde-yi şer‘üñ yolında toḫrı yüri
Yuḫıl o nefis ü hevādan elüñ yuḳama añā
- 3 Yürü bu ḫulḳıla diril kim eyle ḫulḳ-ı ‘azīm
Ne ta‘līm o minnete ḳıldı baña saña vü şuña
- 4 Yapuş o ḫabl-ı āle kelāmı Ḥaḳdur anuñ
Mizānda ol şevāb artuk şıraṭda düşme yaña
- 5 Ḥūr u o cennet ü Rıdvan dīdārı Ḥaḳ göre göz
Ki tāc u ṭaḫt u burāḳ u ḫulle bu yaña

²⁰⁵ “*Velâ enâ ‘âbidun mâ ‘abedtum*”. “*Ben asla sizin taptıklarınıza tapacak değilim.*”(Kāfirün Sūresi 4.Ayet)

- 6 Şarābı t̄ahir ola kim aşduġuñ o senüñ
Gele o dürlü ni' mler döküle elüñe
- 7 İy Fethī dervīş miskīn gözet o H̄aḡ yolını
Ki baḡup aldanu ḡalma bu ḡonla ḡayuña

507

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Uyan nefsine buldı ol nedāmet
Rızā-yı H̄aḡḡiçün gerek ḡanā' at
- 2 Tevekkül hoş durur kişi ki ḡılsa
Tevaḡḡu' ḡalkdan itmekdür kerāmet
- 3 Görinür sırr-ı H̄aḡ açılır anda
Gerek kenzi ḡazāine ferāḡat
- 4 Gele ḡaşruñ ġüninde ol ḡisāba
Tevaḡḡu' ol ḡılanlara ḡıyāmet
- 5 Teḡa' üd ol ḡılanlar ne göriser
Dīdār-ı H̄aḡ nite bedr-i tamāmet
- 6 Ki şabr itmek gerek kişi cefāya
Maḡabbet ol maḡabbettür ' alāmet
- 7 İy Fethī bu sözi gel sen ḡabül ḡıl
ḡılanlardan durur iş bu emānet

508

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

125b

- 1 Girü ' ışḡ cūşa geldi dile geldüm
Ki bülbülem ötmege güle geldüm
- 2 H̄aḡīḡat baḡri kim mevcler getürdi
Ki andan uş ḡaşuban ḡola geldüm
- 3 Göründi envār-ı lem' a-i ol H̄aḡ
Tecellādan kim ol dem ḡāle geldüm
- 4 Fenn-i ' arş u kürs ervāḡ-ı ' ālem
Āb u bād u āteş ü kīle geldüm

5 Ne gördüm sākīden ben ol şarābı
Kim andan nūş idüp bu ile geldüm

6 Degül birlemek anı ben ki bunda
Ol andan birligini bile geldüm

7 Degül bu Fethīye ʿ ışk bunda irmiş
Ezelden yār oluban bile geldüm

509

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1 Yine geldüm dile kıldum ser ağāz
Düzetdüm sāzuma etdüm hoş āvāz

2 Yüridi perdelerden geçdi barmaq
Giriftler gösterür elde o şahnāz

3 Görindi meclis-i dost sākī kudret
ʿ Āşıkā nāz hoş maʿ şūka niyāz

4 Olındı cennet mişāl bu ʿ ālem
Çiçekler mürğ-zārına kış u yaz

5 Çınar saçları şalup eller açmış
Hıramān servi olmuş ser-efrāz

6 Göründi maʿ şūq-ı maḥbūb-ı hemtā
Tamām eyledi anda cān dil-āvāz

7 Görüp mest oldu Fethī ol cemāle
Göñlinden açmadı andan dil o rāz

510

1 Selām olsun bugünün düzgünine
Nazār-ı Hāq olundı gün günine

2 Ferāgat buldı dünyādan dil ü cān
Ne ğam guşsa yas u ol düğünine

3 Biḥamdillāh ki ol Hāq ḥazretine
Yetişdi cān o demün bu günine

4 Zihī ol ki cemāl-i görki göze
Ne düş ki olsun eyle gel günine

126a

- 5 Çapıldı bu gönül eyle ki 'ışkla
Melâmet nedür olsa el günine
- 6 Ne kurtulsun kişi 'ışkuñ elinden
Degül aña kim oldur yu günine
- 7 Bu Fethî o demüñ demini söyler
Ne ihtiyâcı anuñ ol ay günine

511

Mefâ' ilün Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Görinse dost ki cemâli degül mi qadr u 'îd
Açan o ğafleti gözden qarîb aña ne ba'îd
- 2 Zihî ki devlet aña ki tanıya nefsin ol
İrür o qurb-ı vişâle olur o vaqt-i sa'îd
- 3 Ki men 'arefe nefsehü sırrına ki aHz eden
O men 'arefe rabbehü ilen olur o ma'îd
- 4 İren ki irdi o dost ne ihtiyâc kim aña
O Hind ü Sind ü Hıfây diyâr-ı Mısr sa'îd
- 5 ' Aceb degül ki o 'âşık melâmet ehli ola
Tarîk-i vaqtdur ol hoş kim erkân u o qa'îd
- 6 Olundı açan taqvîm bilen ki 'ârif o
Kıyâmete ne tevaqquf aña ne va' d ü 'îd
- 7 Olar ki Haqqıla vuşlât o bulmadı ne gerek
Kim anda görmeye Fethî iderse biñ hac u 'îd

512

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Zemîne mübârek şa' bân görindi eyle ki uş
Didi nebî ki resüldür benüm ayumdur o hoş
- 2 Dedi ki bir günü dutan tamuya harâm
Ağır mizânda şevâbı şırať üzre ola düş
- 3 İderse şavmı ol üç gün diye bir aña melek
O 'arşada kim cevâbidur cinân mâdı ola tüş
- 4 Dökülsün dutar ise kefareť ol zünübe
O Haq dir ki behiştde başar ne sem' o güş

- 5 O mevtdde ne sekr anı kabirde zulumeti yok
Ne hevl münkir nekir anı kıla o bihüş
- 126b 6 Degül mi ol ki sa' ādet ola deyü mi haşr
Ola ki sırrı o ' avdet görine halka o püş
- 7 Evvelde üç evsâtı āhirde dağı o üç
Niyeti hāliš kim dutan kim olmaya yüş
- 8 Yetmiş nebī şevābı yetmiş ' ibādet ol
O yılda ger vefāt ide olur şehīd hoş
- 9 Fethī şevābuñı ayuñ itmez bu dil beyān
Geldi teberrük o dile yegdür ' amel filhamüş
- 513
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Hoş olsa ' amelde ihlāş riyā katılmaya
Haqqiçün ol işüñ gerek ki çirk olmaya
- 2 Namāz oruc şadaқа ihsān olar
Niyyeti hāliš iden o şirke qarılmaya
- 3 Tek vardum ol hācısı olup aña fahrlenen
Şöhret-i tamuya ilterü mizāna gelmeye
- 4 Haq bilür her kişinüñ işin ki nider
Geçmez işi Haqқа halka şatılmaya
- 5 Dil ü ağız u göz kulaq el ü ayak gerek
Oruc bularadur ol hıç nesneye ilmeye
- 6 Eyü tilü görüben kim söylemek neden
Kendü hālinde oluban kimseye gülmeye
- 7 Biñ biñ ' amel ki Fethī riyāyla kılsun
Degül kabül haqqına Haqқа sayılmaya
- 514
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 1 Te' ālallāh kerem anuñ işidür
Rāhīm ü rahmānuñ bahşāyişidür

- 2 Mükerrerrem eyledi insānı ol Hāk
İçi ölü o muhtaşar taşıdır
- 3 Yer ü gök melekler anda gizlü
O ‘arş u kürs kalem levhden aşıdır
- 4 Hem ol uçmağ u tamu küllī anda
Mālik-i rıdvān bular özge kişidür
- 5 Ne kılmış dürlü dürlü maḥlūḳ gör
Kimi zıddı kimi ol ḥāldaşıdır
- 127a 6 Kimi mü’min şadıḳü’l-ḳavl ol
Kimi münkir münāfıḳ ki nāşidür
- 7 Kimi ‘ālim ü ‘āmil seyḥ ü mürīd
Kimi ‘ālem-i kışşa dil ḥoşıdır
- 8 Kimi faşık u fācir ol ḥarāmi
Kimi rübā ḥūr ol yer yer aşıdır
- 9 Kimini ‘āşık u ma‘şuḳ ne kılmış
O ‘āşık içre ‘ışkı ol işidür
- 10 Ne kim varsa cihānda çift çift o
Kimi ḳulu kimi ḳaravaşıdır
- 11 Ne göstermiş ki her birine ḳulluḳ
Bularda cümle anuñ cünbīşidür
- 12 Kimi ‘adil kimisi zālīm olmuş
Bulara lāyık ol Fethī düşidür
- 13 Kimi mader ebā
La‘netullāh kim ḳarğaşıdır
- 14 Selām olsun şerī‘at şaḥībine
Muḥammed kim ḡarīblerüñ başıdır
- 15 Şükür Hākka ki her demde o biñgez
Bu dili bil anuñ çağlayışıdır

- 1 Zāhir gerekdür başına göz göre şol kurşun bigi
 Kab olmayacak ol şuya göstermez şüret gün bigi
- 2 ‘ İlme ’l-yaķın ol şerī‘ at haķķe ’l-yaķın ol haķīķat
 Şerī‘ at ol ma‘ dendürür haķīķat o altun bigi
- 3 Her kim şerī‘ at yolını ol dutmayup kılmaz ‘ amel
 Netsün haķīķat tarīķat günleri geķer dün bigi
- 4 ‘ İlme ’l-yaķın kim şerī‘ at ayne ’l-yaķın ol tarīķat
 Haķķe ’l-yaķın ol haķīķat karbuz üzüm kavun bigi
- 5 ‘ İlme ’l-yaķın ol şudurur ‘ ayne ’l-yaķın ol yuyucu
 Haķķe ’l-yaķın tevbedurur kim eridür şabun bigi
- 127b 6 ‘ Ārif o hod ol gündürür eyle ki ol berķ urucu
 Kim noķtayı ol gösterür içinden ol kim nün bigi
- 7 İy Fethī senün sözlerün täliblere yön gösterür
 Münkir münāfiķ olana gelür sözüñ oyun bigi

516

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Şerī‘ at ulu yol Qur‘ānı gözler
 Derviş ü ol meşāyiķ anı sözler
- 2 Tarīķat ü haķīķat birbir içre
 Bilür ‘ ārif olan Haķķı anda izler
- 3 Şerī‘ atde o taķviyyet olıcaķ
 Haķīķat ü tarīķat anda yüzler
- 4 Tarīķate şerī‘ at bil ki ol zarf
 Tarīķat içre haķīķati gizler
- 5 ‘ Ālimine ‘ āmil ola ol ki ‘ ārif
 Şadaķdan ol dūr eyle temizler
- 6 Şular kim tälib ola Haķķa ‘ aşık
 O maţlüb-ı cānı gönülden özler
- 7 Perestü gibi hevādan mekes ne
 Hümāyı Fethī avlar şāhbāzlar

517

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Oldı şerī' at menba' o kenz-i esrār ma' deni
Zī dūrri kim ol cevheri degül ki ğayrı ma' deni
- 2 Her ki ' amel kıldı olar cenneti mevā' ider aña
Bākī mekānı ol bulan aña ne gerek lādeni
- 3 Reyhān u misk ' anberi kim buları bulan degül
İtmez qabūl eyle ki nedür sipend ü lādeni
- 4 Çün şerī' at oldı qapu yol icāzden içerü
Kimdür qapudan baqdura şol bid' ati ol nādeni
- 5 Virürler icāzet aña kim döndi ol Hāqdan yaña
Şıdķıla ol rāh rāst kim gerek ādemin ādeni
- 6 Gerek aña taqva ola helāli ol loqma ola
Kim aña o naqqa ola eyle düzede zādını
- 128a 7 Fethī bu sözleri şahīh oqıdı bildi naqli ol
Ta' līm etdi hocası gösterdi o irşādını

518
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Şahīh oldı şerī' at toĝrı yoldur
Tutar ol rāst rāhı her ki quldur
- 2 Tarīkat ü haķīkat ma' rifet kim
Şerī' atüñ haķīkat maĝzı oldur
- 3 İmān bünyād İslām ' amel oldı
' Ārifde qavli söyleyen bu dildür
- 4 Şerī' at ağac u yapraq tarīkat
Haķīkat ol ağacda eyle güldür
- 5 Ağac u yapraq u yemiş veya gül
Bular birbirinden ayru degüldür
- 6 Güneş qurşın nūrın ıssın gör
Biri biri içinde eyle bildür
- 7 Güneş cürm ü şerī' at nūr tarīkat
Haķīkat harrı Fethī bil güldür

519

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Ne anladuñ bilgil degül ma' nî yöninden bir haber
Gün günden 'ömrüñ eksilüp sırrun nedür şām u seher
- 2 Ne idügüm ol niyyetüñ neye yetişdi rü'yetüñ
Seyr ü sülükda fikretüñ eylemişsin derd-i ser
- 3 Görgil vücūduñ mülkini neyle ol kâimdürür
Tahta o hâkim olanı kimdür ki ol gösteriser
- 4 Neyledür ol dirliğüñ niye birikdi birliğüñ
Haqqa nedür ol gördüğüñ kim ne görünür o eşer
- 5 Kanı mükerremlik adı Haq senünçün o kodı
Kılmağ gerekdi cân fedā biñ biñ hezār olsa eger
- 6 Sen qalmağıl bu dünyāya anuñçün guşsa yiye
Gayret gerek aña güya bil kulluğa bağla kemer
- 7 Fethī saña gelgil aḥī cehd içinde olğıl aḥī
Kim eyle kim şāhlar şāhı dege saña andan nazār

520

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

128b

- 1 Cehd etdükçe nefis uş geçmez hevādur er sözi
İtmez kabül Haq yere söylerisem ger biñ sözi
- 2 Vardukça artdı hırşı gör gâfletden açmaz gözlerin
Añmaz āḥiret ḥālını eyle ki dünyā hırsuzı
- 3 Bunca gelüben gitdüler kim āḥiri ol bendeler
Geñsüz qoyuban gitdüler koğıl aḥī bu gözsüzi
- 4 Kanı Allāhdan qorqusı yā ḥalkdan o ud u hūsı
Daḥı o geçmez arzūsı gel gör daḥı bu yüzsüzi
- 5 Helāl ḥarām demez aqar bulduğunu durmaz döqer
Abdest namāz gelmez oña yūriye ol ardsuzı
- 6 Kanı tesbīh ü tahlīl kim zikr ide ol Ḥālīki

Lehvile lâğdur ol işi diline düzmiş o sözi

- 7 Koyun kıuzı derisini dilemez o kürk etmege
Kim diler ol Fethî giye sincâb-ı semür u kıundızı

521

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün

- 1 Âhir oldu uş tamam ' ömrümüzün soñ demi
Gitti oğlanlık yigitlik pirlık oldu yöñdemi
- 2 Gül benefşe nergıs ü ol lâle kim şoldı gör
Gösterür ol yüzümüzde nite reng-i çiğdemi
- 3 Anca kılduğ kim günâhı bî-hisâb u bî-şümâr
İtmedüñ hoşnüd Hüdâyı gözlemedüñ yek demi
- 4 Kıanı ol Hakkı şerî' at kim resülün yolıdur
Gözlemedüñ sağda şolda kim ne önde soñ demi
- 5 Ol kaşâvet kılmışdur göñlümüzün özini
Görmez işitmez kıulağ göz geçürür uş biñ demi
- 6 Zihî nağs tâli' ol kim fark idemez kendüyi
Yılduzı ne vâkı' oldu yerde mi yâ gökde mi
- 7 Fethî iy bî-çâre miskîn inşâfa gel inşâfa
Kim ecel geldi yetişdi eyle bil kim degdi mi

522

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

129a

- 1 Gelelüm dile Allâh diyelüm biz
Düzelüm şıdğ-ı niyyet ikrârumuz
- 2 Kılalum zıkr ü tâ' at fıkr ü şükr
O hayra döne inşallâh şerrimüz
- 3 Gelelüm tevbeye Hakk kıla yardım
Dîdarı göre dura gözlerümüz
- 4 Bu dünyâdan o dünyâya varıcağ
Cinâni huld ola anda yerimüz
- 5 Varıcağ haşr u neşrün ol yerinde
O setr ide Hüdâ anda sırrumuz

6 Şefâ' at ıssı Aḥmeddür ümāme
Anuñla ḥazrete vara varumuz

7 Ölenlere ide raḥmet kim ol Ḥaḳ
Ümıddür Fethı göreler dirimüz

523

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 ' İnāyet Ḥaḳ gerek ḳullara bunda
Ḳüyı ola o İslāmıla dінде

2 Ne dutarisa işi gele kim rāst
Gide ğaflet süstlük ola zinde

3 Açıla gönli gözi gülşen ola
O ma' nı anlamağda ola rinde

4 Sözi söyleye vü eyle uşüllü
Ay u yılduz gibi güneş yerinde

5 Gide müşkillerini ide ol ḥall
Ola maḫlūb anuñ derd-i serinde

6 Dili fikri ḳıla o Ḥāliḳi yād
Velāyet vechi görine ferinde

7 Tecellı eyleye dost aña Fethı
Mūsā gibi münācāt-ı Ṭürında

524

Mefâ' ilün Fe' ilātün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 Çoḳdan nazar olıcağız ḥācet revā olur
Dermān diler o derdine andan devā olur

2 Gitse kişiden ğaflet açar gönül yüzün
Āşıḳa ma' şūḳı sevmek o ' ıḫḳ-ı mevā olur

3 Dil dile ol gelübeni ma' niden o söz açan
' Ārife ' ıḫḳdan eyle kim ol söz nevā olur

129b

4 Niyyeti ki ḥāliş ola vü gönül şirkden berıddür
Ehl-i o tevḫıd kim şıdḳ cāna ḳuvā olur

5 O zıkr ü ṫā' at id yine yarın ki anda ḥoş
Ḥaḳ ḥamd iden üzerinde yarın livā olur

- 6 Hāldaş olmayan kişinüñ yanında zār demeñ
Ol i' tibārsuz yanında anuñ gū-güvā olur
- 7 Fethī şakin ki münkirüñ imtiḥānına virme cevāb
Kim ḳīl u ḳālden inkār çoḳ dād-verā olur

525
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yine düzetdim dile geldüm dāstān
Nite söyler görse bülbül gülistān
- 2 Nergis ü benefşe reyḥān verdile
Ma' nīlerle şan düzeldi bostān
- 3 Ṭāvus u ṭūṭi dile neyler nider
Yaḳīn oldu ne geregi Hindistān
- 4 Gör şarāb-ı ' ışkı ne hoş eyledi
Bādi'-i cāmdan görindi mestān
- 5 Şerḥ ider ol iştiyākuñ ḥālını
Cān u dile söylemekdür dosttan
- 6 Lehv (ü) lāḡ ol gerekmez ' aşıḳa
Kim ḳılupdur ' aḳdı ahdi rāstān
- 7 Fethī ṭālib ki olanlar maṭlūba
Cüstlük işinde ne gerek sırr-istān

526
Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

- 1 Göñül ki müştāḳ idi dostuñ dīdārına
Hoşdur ki cān baş virse bāzārına
- 2 İrse ki cān o ' ışka bulmaz riḳā
Şanma ki elde ola düşen şikārına
- 3 Dost zülfi silsilesi olursa boyna semend
' Aşık ne hoş ki yedler ol dem mehārına
- 4 Olsa tecellī cān u gönle virür sürür
O ḥüsn-i cemāl irgürür bahārına
- 5 Vechine dost görine ' aşıḳa hoş

- Haste dil ol olanlar irür timârına
- 130a 6 Olsa cefâ vü melâmet aña nedür
Zahmet degüldür ‘ aşıkâ ‘ ışıkıla barına
- 7 Fethî ki dâimâ vaşfı vaşl-ı o yâr için
Getürdi tekrâr o dile şanma ne çârına
- 527
Müfte‘ ilün Mefâ‘ ilün Müfte‘ ilün Mefâ‘ ilün
- 1 Nicesine kim dek duram aşâ gelür dilden söz
Oldı revân şanıla yaş kim ne döker görgil bu göz
- 2 Zihî cemâl-i hüsn anuñ kim vaşfa ol degül kâil
Kim ne diye ancılayın hâşâdurur beñzedse yüz
- 3 Cümle ‘ âlemi devr iden şamu uçmak hür iden
Leyl ü nehâr kışla yaz hem eyleyen yayıla güz
- 4 Uş yelleri ferrâş idüp bulutları kıldı şağa
Ki yağmur u ki kay ider ki dökdürür ol qar buz
- 5 Dürlü dürlü ni‘ met kıllur her birine lezzet virür
Bal u yağ u dürlü yemiş kim beñzer ki şeker ü tuz
- 6 Bunca cevâhir ma‘ deni görince kılmış ol ganî
Lü‘ lü zebercet yâķüt u dürr ü zümürüt pirüz
- 7 Görgil yâ o sîm ü zeri oldur o dünyâ zîveri
Fethî bu halkuñ her biri şayar biş ü kim kırk otuz
- 528
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün
- 130b 1 Yârâ ‘ ışık okınuñ peykânı deldi cigeri
Gör nice tâbendedür ol şol cemâlüñ peykeri
- 2 Nicesi şerh eylesün cân iştiyâķuñ hâlini
‘ Aciz olur kim beyânuñ söylemekte dil girü
- 3 Kim ne bilsün ‘ aşıküñ ol degmeler hâli nedür
Uğramış ‘ aşık gerek kim bile ol bulgeri
- 4 Gör vücüduñ ne gemidür ol gönüldür yelken uş
‘ Işık o deryâdurur bilgil şeri‘ ât lengeri

- 5 Vārın tārāc ider ol cān u gönül şehrinüñ
Eyle ki yağmaya virür ʿışk salıcak leşkeri
- 6 Gösterür ayna şüret kim olıcağ eyle şaf
Neylesün naqqāş-ı bānu gösterimez jengeri
- 7 Olmayan gözde ki nūr Fethī aña ne añlamak
Kim ne fer vire getürsek ay u gün ü ülkeri

529

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Bugün ben Mūşāyam kıldum münācāt
Olundı biñ birü kelime hācāt
- 2 Göründi ol cemāli Tūr-ı kalbde
Aña müştāk idi eyle hünücāt
- 131a 3 Ne virdi ol şarāb-ı tahūrı caña
O dest-i kudreti gör ne zücācāt
- 4 Götürüldi perde uşda aradan
O zulmetden ne buldı eyle necāt
- 5 Yaqın-i dost görindi oldı vuşlat
Kim oldı refʿ -i arşdan o derācāt
- 6 Ne firdevs ü ne hūr u ne o rıdvān
Burāğ u tāc u hülle ne kabācāt
- 7 Gör ol ʿāriflerüñ sözini Fethī
Katında laʿ l ü yāğūt ne zebercāt

530

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Ne kıldı maʿ şūqa caña tecellā
ʿAyān oldı cemāl-i hüsn-i Mevlā
- 2 Zihī dilber ne gösterdi o vechin
Virürse ʿāşık ol cān baş ola
- 3 Yaqın buldı gönül vuşlat demini
Maqām-ı kâbeğavseyini uş aʿ lā
- 4 Gıda rūḥa oldı kim o rüʿyet

Aña ne ihtiyâcdur menn ü selvâ

5 Taşırđı ʿışkı deryâsın gönülde
Ne sığsın baır-i ʿummân o delvâ

6 Kim ol ihsânı fazlı luğı uşda
Ne kıldı gör Teʿâlallâh teʿâlâ

7 Elinde yok işi halkuñ iy Fethî
Getüren o durur fiʿle vü kıavle

531

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün

1 Ne gösterdi maʿşuk hüsni-tâbın
Okudı gönül o ʿışkuñ kıtabın

2 Ne koydı mevclerü geldi dırağşa
Vericek şuyı kim ol ʿaks-i tâbın

3 ʿAceb degül dil ü cân gelse vecde
O vaşl olmağ için görgil şitâbın

4 Yetişmez maʿşuka muhib o tâlib
Burâk aña o ʿışkdur sen dütabın

131b 5 Gerekmez ʿaşıkâ cennet ü firdevs
O terki dostâ görür müsteţâbın

6 Olunmuş tecrübe gerek melâmet
ʿAşıkларуñ işidür merre tâbın

7 Kıoma Fethî o maʿşukı sen elden
Ölüp dirilgil ü sen ğayrı tâbın

532

Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün

1 Zamâne bakma geçer o saña zemîn ne mekân
İşâret-i ki Hakkuñdur o sırrı kün fe-kân

2 Gör imdi kudrete sen bak neler kıılır o işin
Ne kıldı vâsıta halkı degül mi maʿdeni kân

3 Zemîne niʿmeti ʿâm u dağı hâş u hâşılüʾlhâs
Virildi nefsi tana cânâ dağı râygân

- 4 Ne kılduñ aña hamd u riyā ki t̄a'ati o
Gerek ki minnete geçe a' māle müjge āgān
- 5 H̄aḳīḳate baḳarısañ bu d̄ünyā vü āḫiret
O āḫiret ki ḥammāmdur bu d̄ünyā o cāmekān
- 6 Senüñçün ki kılpdur H̄aḳ ol ḳamu varını
Ṭamu vü uçmağ u ḥūr u o ḫizmete melekān
- 7 Gel imdi Fethī terk it rızā-yı H̄aḳḳı gözle
Gözetme māl u mülki ḳumaşın içü yā dükkān

533

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Girü gön̄lüm diledi rāzın açā
Ma' nī dürrini gerek dilden şaçā
- 2 Uş süvār oldu ki ' ışḳa atlanup
' Arş u kürsden kim uçup varup geçe
- 3 Bu gön̄ül andan alup verüp gelür
Seyrānın gör ne yücedendür yüce
- 4 Bu dil anuñ tercümānın kim kılpur
Dersini andan görüp etmiş ḥoca
- 5 Gör Muḫammed ḫaḳḳına H̄aḳdan gelen
“*Ve' d-Dūḫā Ve' l-Leyl aña izā secā*²⁰⁶”
- 6 Her kişünñ ḳaderini ol virür
Sa' d u naḫş u kim irer irte geçe
- 7 Her birine Fethī H̄aḳdan bir ' amel
Kimine vere aña tü kimine derece

557

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 132a 1 Yār bulunmadı bize yār nidelüm
Ḫāldaş olmaz yolda aḡyār nidelüm
- 2 Gün gibi tābende gerek merd-i rāst
Gördi görmez göze seyyār nidelüm

²⁰⁶ Leyl Süresi Kuran-ı Kerim'in 92. Süresidir. 21 Ayettir. Dūḫā Süresi Kuran-ı Kerim'in 93. Süresidir. 11 Ayettir.

- 3 Yol içinde kim gerekdür meskenet
Şol hevādar göñli tayyār nidelüm
- 4 Ebleh olur didi cennet ehlini
Dīdāra ‘ aşık ‘ ayyār nidelüm
- 5 Kim gerekdür cedd ü cehdü ma‘ şūqa
.....nidelüm
- 6 Kimi şeyh kimi mürīd adına
Hālde ol ne kâlde bisyār nidelüm
- 7 Fethī uşda nām u ‘ aruñ şīsesin
Vurdu taşā eyle şıyar nidelüm

558

- 1 Şahveri nazma getürüp nizāmı buldı boyut
Receb ü Şa‘ bān u Ramazān şevābı oldu şübüt
- 2 Nebīleruñ hatemidür nite ki Aḥmedī o
Şalātlaruñ tamāmında vitirde döndi kebüt
- 3 Bu göklere dura baḡ kim degül mi ‘ arş-ı aşl
Yeri götüren gör kim şevrden aşāḡa ḡüt
- 4 Ādem ki dünyāya geldi olındı
O Şīt ü İdrīs ü Nūḡ u nice Lūt u yā Dāvut
- 5 Görindi Aḥmed-i evvel varına noḡtā-i aşl
Kim oldu mazhār-ı Ḥaḡ kim ḡulaḡını bir dut
- 6 Şebūtı yoḡ bu cihānuñ ki baḡmaḡıl sen aña
Mişāl-i dünyā aḡıdur nite ki ‘ ankebūt
- 7 Gel imdi Fethī ki her dem nebīye vir şalavāt
Gözet o şer‘ i yolını var anda eyle süküt

559

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Namāz oruc u zikr ü gerekdürür o tã‘ at
Müselmān olan işidür idenler aña minnet

- 132b
- 2 Çomaya ertü gice durubanı dürişe
Olan resüle vü ümmet kıılır aña o itā' at
- 3 Sorucu münkir ü nekır şorarısa o cevāb
Su 'āline de ki anda yata sininde rāhat
- 4 Mizānla o sıratda kim kırhu nola
Nite ki menzili alup cinānda ola kıanā' at
- 5 Hūr u kuşūr burāk u hülle tācıla taht
Yıye o dürlü ni' amlar şarāb u āb-ı hayāt
- 6 Göre o Haķ dīdārını resüle kıonşu ola
Dağı ki bundan ayrı nedür aña kerāmet
- 7 Gel imdi Fethī dürişgil diriga düşme şakın
Ki vaķt-i fırsatıdur gör ki bu dem iş bu sā' at

560(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gel iy ehl-i t̄alib varsa derdüñ
Müyesserdür ki vaşl-ı dosta erdüñ
- 2 ' Ayān ola götürile perde senden
Görile ol yaķın cānıla tenden
- 3 İraķ didüğüñ görine yaķında
Bilesin sen dağı anı ne kıanda
- 4 Görine ol cemāl-i rü-yı hānde
Ki cān u dil ola anuñıla zinde
- 5 Şerıyyet ne istiğrāk hāle
Tecellī götürür olsa havāle
- 6 Gider ol varlığı kıalmaz olur ğarķ
Muħabbetden o itmez kendüyi fark
- 7 Yetişür kıatre ' ummāna bir olur
Kim eyle seyr içinde ki seyr olur
- 8 Ki mevcleri anuñıla urılır
O vaħdet hāli anda hem görilür
- 9 Olur ' āşık u ma' şūķ aşķ bir anda
Olınur ' āşıkāre kim sırr anda

- 10 Bağa bular fenā kim olsa vuşlat
Görinür anda kim ol demde ḥaslet
- 11 Gerekmez ḥalvet ü erba‘ın anda
Ki her yer ḥalvet ü erba‘ın anda
- 12 Bulan vuşlat gerekmez ḥālvet añā
Görinür ğalebe her yer ḥalvet añā
- 13 Kemāle yetişür olur mükemmel
Merātibde olar ile muḥammel
- 14 Sa‘ ādet ehli olana ne ḳayġu
Añā kim ma‘ rifet ola tuyġu
- 133a 15 Gerekdür ma‘ rifet ademe ḥāşıl
O dostı dostā eyler ma‘ nī vāşıl
- 561
Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün
- 1 Yürütdi gönlüme dostun sevisi
Ki ḳılmadı o ğayrınuñ ḳayusı
- 2 Ḳarārum ḳalmadı uş zāra düşdüm
Kim artdı iştiyākuñ hāy u hūsı
- 3 Varını cümle etdi uşda yaġma
Şalınıcaḳ o ‘ışkuñ eyle süsi
- 4 Ḳanı nefis ü ḳanı hevā vü şirket
Götürildi buların ol hū-yı hūsı
- 5 Ne ol māl u ne emlāk u ne esbāb
O dosttan ğayrı degüldür umusı
- 6 Ne cennet ü ne rıdvān u ne vildān
Ne tāk u ḥulle vü ḥūr u ‘arūsı
- 7 Bu Fethī görmeyicek ma‘ şūḳ u yār
Kim artar cānı gönlüñ ol ‘ubūsı

562

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Zihī müştāḳdurur cān ol cemāle
Yetişmeklige ol şahīb kemāle
- 2 Taḥassür ne hevā vü o hūsına
Göñül virmek yā o mülkile māle
- 3 O 'āşık ṭālib-i ma' şūḳ maṭlūb
Ki 'āşık cevri dutmaz ol āmāle
- 4 Gice gündüz olupdur derd-i o yār
Tecellādan diler cānı imāle
- 5 Ki ğarḳ olmuşdurur 'ışkında anuñ
Ne baḳsun ol cenūbile şimāle
- 6 Kim ol ḫāl içre ki eyle ḫāl olmuş
Gerekdür ḫayret anı dem demāle
- 7 Ne nūş etmiş bu Fethī 'ışık şarābın
Degül kim bādīden yā ḫimāle

563

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 133b 1 Taşırdı 'ışık şīşesini kenāre düşdi o gör
Ne nam u neng ü şöhret ḳamusın eyle ki var
- 2 Melāmet olmağı 'āşık kim ihtiyār ider o
Sebeb ki mi' rāc-ı dostā ene 'l-ḫaḳ oldu o dār
- 3 Görindi Ḥaḳḳıña muḫibbi nice getürür ele
Zihī ki şayd-ı 'ışık kim ne etdi anı şikār
- 4 Tecellī etdüñ ma' şūḳ o 'āşıḳa nicedür
Şikeste kalbine şihḫat bimār ne o timār
- 5 Cemāli dost ki görine o 'id-i ekber ü hāc
Degül mi Ka' besī rūḫuñ ziyāret aña o hezār
- 6 Nider ki 'āşık olanlar yā māl u mülk ü ḫarāc
Ḥisāb-ı ol ferde ne ḳıla anı o şümār
- 7 Yüri ki Fethī ki sen ki o 'ışıkı saña yarayup
O maḳşūda yetüren o saña yāver o yār

564

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fazlı çokdur dil yetişdi gence ol
‘ Āşıkā vermişdürür ‘ ışk nice ol
- 2 Tālibi maṭlūb olana iş bu ‘ ışk
Cehd ü sa‘ y için birikdi rence ol
- 3 Etdigü cevr ü cefāsı luṭfidur
Eyle şanma ‘ āşıkā işkence ol
- 134a 4 Ne görür o faḥrı aña derd gerek
O görmişdür eyle ki güvence ol
- 5 Zī sa‘ ādet ki degül mi ol kula
Dost yüzi gör ne bakar şaḳınca ol
- 6 Görmese ‘ āşık ma‘ şūḳ yüzini
Cennet ise kim gerekdür ṭunca ol
- 7 Fethīnün dosttan temennāsı o dost
Her sā‘ atde nice kerre önce ol

565

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Nice nice bu göñlüñ o ḥatt-ı ḥāl gözedür
Muḳayyed uḫrayı itmez bu dünyeye işin düzedür
- 2 Degül ki degme libāsı kim egnine ala ol
Bahālu aṭlas u tācı o şöhrete bezedür
- 3 O kim ki şerr ü ḥayru mizanda zerre kadar
Keremin ol kitābın kim ‘ ilmüñi yazadur
- 4 Ḳanı ol cennet ü ḥuld u maḳām-ı ol ki şerīf
O tāc u taḥt u burāḳ ḥüriler nazadur
- 5 Cemāl-i dostı o niçün kim añmaduñ göresin
Ṭaleb itmesin anı saña şuña bezedür
- 6 Kim añmaduñ mı kıyāmet günini bunda bugün
Tamu key ol ki duzāḥdur senüñ için ḳaradur
- 7 Zemīne ol ki nedāmet lāyık degül mi saña

Muṭi' nefse ki olduñ ' azāb saña sezādur

8 Niçün ki inşāf itmez bu gözlerüñ o görür
O gür-güre baqadur kim ölene sin qazadur

9 Atañ u añañ u qonşuñ yā qardaşun ki qanı
Ölüm buları o bir bir kim alup süzedür

10 Saña o Haq-ı resül kim o da' veti idüben
Tarık-i müstaqıme ol dedi ki bir hizādur

11 Harām helāl ne ki bulduñ ki cem' itdüñ anı
Qanı ki vaqt-i namāzı zekātı ne rüzedür

134b 12 Ne renc idüñ sen aña kim didüñ ki bāqı qala
Ölüm havālisini gör o buları bozadur

13 Gerek saña kim idesün ki kim anda qarşu gele
Māl u davar saña nide ki harc idüp azadur

14 Şağın ki olma nifāqda qavilde olma yalan
Kim olsa ahd vefā vü desen anda kim sözedür

15 Gel imdi Fethī o sen kim hālüne manşib ne ola
Dimezem ' aybını halkuñ dile alup çözedür

566

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Düzetdüm bir maqāmı kıldum āvāz
Muğanni eyledim ceng elde uş sāz

2 Getürdüm ' üd eger aheng ide
Aheste şoḥbete girdim uş āvāz

3 Mü'eşşer oldu şoḥbet germe geldüm
Sedā-yı ol fūrūdaşı oldı dırāz

4 Görindi o cemāl-i ma' şūq-ı dost
Ne diyem dil ü cāna kıldı o nāz

5 Yitirdüm ben beni eyle arada
Ki kıldum ' arşı kürsden öte pervāz

6 Yād kıldum beni ben ol ki demde
O taqat qalmadı itmege niyāz

7 Hoş içdi dest-i kudretden şarābı
O dosta karşı kıldı Fethī namāz

567

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Ezel bezminde bu cānum ne görmişdi kim ol şāhı
Ufuqdan taşra gözetdi kim eyle bedr-i o māhı

2 Muḥabbet ol demi kim dost kim etmiş anda o ḥāşıl
Göñül ü cān görmışdür belüre sırr-ı ol rāhı

135a 3 Vaṭan düşmüşdürür aşıl diler cān olmağa vāşıl
O ḳurb-ı dostdurur derdi nedür o ğayrı var cāhı

4 Diler 'āşık göre ma'şūḳ ola anuñla adaşık
O vaşl-ı yār olmazısa kıılır eyle o vāh vāhı

5 Getürür ḥāleti vecde ki geñsüz eyler ol secde
Düşürür yüzünüñ üzre göricek ḥālī gāh gāhı

6 'Azamet ıssı ol kim şāh ki eyle oldurur Allāh
Muḥammed hem Ḥabībullāh baḳadur sen o dergāhı

7 Bu Fethīnün ne nāmusı kim andandur ol umusı
Kim arzūsı daḳı oldur idinmez ğayrı penāhı

568

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1 'Aceb bu derde kim ne ola devā ol
'Āşıḳa ma'şūḳa 'ışḳdur livā ol

2 Girü derdidürür aña o dermān
Ki vaşl-ı dosta 'ışḳdur o ḳuvā ol

3 Melāmet olmak o 'āşıḳa ḥoşdur
Yolında eyledürür kim revā ol

4 Nedür ol döğölmek ğayrı ki sāzı
Ol āhıla iñlede mi nevā ol

5 Degül ğayrı aña maḥlūḳ u sultān
'Āşıḳa ma'şūḳa sultān livā ol

6 Ne yimeg ü aña içmek ḳayusı

Gözi yaşlı gerek aña zevā ol

- 7 Vefā himmetle girmez ele ma' şük
Nider Fethī ki cevrenden çuvā ol

569

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 135b 1 Ol ezelden dostla vardı ' aқdümüz
Yevm-i ' id oldu bugün hoş vaқtümüz
- 2 Gitti keşret uş götürildi aradan
Dost tecellī kıldı artdı bahtumuz
- 3 Gör kim ol şāh ne nazar kıldı cāna
Ne açıldı sa' d üzre bahtumuz
- 4 Ne ele getürdi bizi ol nigār
' Işkı oldu ad için ol sahtumuz
- 5 Rāh-ı keşden eyle vardı geçdi kim
Ol tarīķ-i müstaķīmdür rāstumuz
- 6 İnşallāh soñ demi imānı tām
Kim geçer қomaya cāna ol lahtumuz
- 7 Fethīye şorarlarisa қandesin
Cadde-yi şeri' āt oldu tahtumuz

570(MEŞNEVĪ-YĪ NAŞĪHATNĀME)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel şeri' āt yoluna başgıl қadem
Her ki sūfī ola görmez o nidem
- 2 Vir zekātı kıl namāzı tut oruc
Kim müselmān olana olmuş ki borc
- 3 Қuvveti yetene gerek ' ömr hāc
Yetmeyenlere degül borc vire bāc
- 4 Nihānī gözle vü baқma maḥreme
Çün қadem başduñ girdüñ ihrama
- 5 Şübhi қоғıl helālin gözlegil

- Ol imāmlar yolını sen izlegil
- 6 Fetvāyı ҡo ҡakvāsını sen düriş
‘İlletile olmayan yegdür her iş
- 7 Komaduñ halkı neler eylesün
Seni her kim söylerise söylesün
- 8 Niyyetüñ olsun u hayra hem sözüñ
Hulķıla hem meskenetde gör özüñ
- 9 Buğz u kibr ü o hasedden kaçā gör
Buğl u ‘aceb ol yabaña şaçā gör
- 136a 10 Dünyā cem‘ itmek saña hod perdedür
Çok fesādı sevmesinüñ yerdedür
- 11 Olsa helāl harcı hayr odur
Olmasa kim dahı ol hayr odur
- 12 Ol heşāb virmek geñez mi kişiye
Toğrı olsa erkek ü ger dişiye
- 13 aygu nedür kim anuñcün yayalar
Gel hesāba geç deyüben diyeler
- 14 Saña gerek zikr ü tã‘ at kılasın
Nefs için bunda kanā‘ at kılasın
- 15 Hoş tevekkül eylemek yegdür Haa
Anda zebānı yabışınca yaa
- 16 Anda kim pişmānlıguñ ıssısı yok
Diñlenilmez ideriseñ zārı çok
- 17 Vay saña baña vü anda nidevüz
Ol cehenneme sürülüp gidevüz
- 18 Ol şeri‘āt yolına varmazsavuz
Şükr minnet kim Haa kılmazsavuz
- 19 İmdi gelgil emre tã‘ at idelüm
Ol şeri‘āt caddesine gidelüm
- 20 Ola kim Amed şefã‘ at eyleye
Ha Te‘āla rahmetiyle toylaya

- 21 Dünyâyı eyü kemā-gū sevmek ne gerek²⁰⁷
Kim aña ilenmemekdür yigirek
- 22 Māl u mülk ü her tavar ne ki var
Ahiretde kim görünür nār u mār
- 23 Ev barķ oğul kız düşmendürür
Kim seven Hāķ üzre anı pişmendürür

571
Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün??

- 1 Dut ki şerī' āt etegin Muḥammede uyarsıñ
Hāķ rızāsın buldun eger nefsinı ger şıyarsıñ
- 2 Çün dersin aña ümmetin dutğıl o farzı sünnetin
Görgil o Hāķkuñ rahmetin mālā cāna kıyarsıñ
- 3 Görine saña Hāķ varlığı mü 'minüñ ne inkārlığı
Göñül gözi açığı alup ol ma' niden tıyarsıñ
- 136b 4 Dimedi ol Hāķķ resül ol dīn ulusı bir uşul
"Mūtu ve ķable en temūtū"²⁰⁸ bunda etdüñ şayarsıñ
- 5 Kılma o nefse kim uyup ne ki sifle gözleyüp
' Alāya himmet o gerek devlet ķanad yayarsıñ
- 6 Cehdile sa' y itmeyüp şerī' āti gözetmeyüp
Ne cennet ü saña o huld duzāh maķām ḥuryārsıñ
- 7 Fethī bilürseñ degerüni şerī' ātüñ ol ķadrini
Dut hükmüni kılğıl ' amel ' aql ıssı ki ' ayyārsıñ

572
Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Hāķdan görüñdi ķullara değül mi iḥsān şerī' at
Ne kıldı dostları için gösterdi o kār şerī' at
- 2 Kim tārīķat ü ma' rifet ol ḥaķīķāt cümle varı
Ḥoş bulara olmışdurur ma' den-i ol kār şerī' at

²⁰⁷ Mısranın vezni bozuk.

²⁰⁸ "Ölmeden önce ölünüz" anlamındadır. Aclūnī, Keşfü'l Hafā, C.II,s. 291, Hadis Nu:2669

- 137a
- 3 Murdârı mısmılı odur kim saña ol temîz kılan
Harâm helâlün farkını gösterir o an şerî' at
- 4 'Aqla uyar nefse kıyar şeytânı eyle ki şıyar
Ahkâmı Haqdurur ayar beyân-ı Qur'ân şerî' at
- 5 Zâlimleri oldur başan def' idüp şerrin kesen
Mazlûmlara degül midür em ü emân şerî' at
- 6 Kim Haqqun ol sâyesidür eyle ki halk üzre hoş
Nite ki 'arş olmışdurur cümleye sayvan şerî' at
- 7 Haq u o bâtil farkını kim şerî' at kıldı güzîn
Degül midür billâh göreñ ol diñ ü imân şerî' at
- 8 Zihî tarîk-i müstakîm vâsi' dürür uş kullara
Müşkil degüldür varını eyle ki 'ayân şerî' at
- 9 Fethî şerî' at 'amelin gördi anı eyle o hoş
Sevdi anı gönülile zirâ kim o cân şerî' at

573

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Mü'min muhavvid iseñ dut şerî' ati elden koma
Setr eyle halkun 'ayıbın bakma aña gözün yuma
- 2 Var sen tevekkül eyle Haqqa inanursañ
Gözleme halk kapusun varup andan nesne uma
- 3 Helâle olsun cehdün yıkama harâma elün
Olur olmaz nesne için bırakma kendüni güme
- 137b
- 4 Nedür bu hevâ heves sen bulardan yönün kes
Söz bularda olur isen uyma o nefis ü şüma
- 5 Zikr et kıl o tã' at Haqdan biş vakit emânet
Sînede olsun rahât gice yatup uyuma
- 6 Halkıla hoş dirlegil hulki koma sen elden
Cehlile 'âre düşüp bırakma kendiñ zulme
- 7 Fethî meskenet gözin yuğ eylegil öziñi
'Ayblayan 'ayblasun ne i' tibâr 'umüma

574

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

138a

- 1 ' Aceb müştāk olmışam cemālũñ görmege yārũñ
Nihāyeti ki şerh olmaz dile götürsem ol zārũñ
- 2 Ki Manşūr oldum uş bugün ene 'l-ħaķ söylenür dilüm
Bahāne dosta irmegcün o ķaşdın gözedür dārũñ
- 3 Ben ol Mecnūnlayın döndüm o Leyliden ki Mevlāya
Düşürdi ' ışķ bu cānı taħassürine dīdārũñ
- 4 Göñül ne ardı vü ķandı ' üd-veş dütüben yandı
Fikr ü zikr ider her dem dile hoş geldi tekrārũñ
- 5 Ne dünyā mālı cem' inde ne da' vī sözi şem' inde
Ne mülk ü şöhr ta' nında ne cübbe vü ne destārũñ
- 6 Elüm irmez ki neyleyem yā deñilmez o söyleyem
Varup ķanda ki şoylayam ħaberini o dildārũñ
- 7 Bu Fetħī derd ü bend bende ne düşmiş ' ışķa o bende
Nişān itmiş anı eyle melāmeti o oķlarũñ

575

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Sırruma olmadı hergiz āhumdan özge yār
Dökdi gözüm ki baħrī o degül ki yaş bīķār
- 2 Virdüm yile 'ār u nāmus uş bugün
İdeli cān u gönli ' ışķ ol şikār
- 3 Çün oldı dost hevāsı dostdan heves
' Āşık olanlar evli mi nite ki ol bekār
- 4 Dünyā degül ki eksigi yā mülk ü māl ola
Ne ķaşd eyleye göñül o nesneye ef' i-mār
- 5 Gitmez göñülden hergiz fikrin görendür
Kor bigi vaşl-ı dost ister kim o civār
- 6 Düşdi göñüle ħayret ma' şūķ ele gele
' Āşık olan ki cümlesin varın aña adar
- 7 Ma' şūķı gör ki Fetħīye ne ķayd idüpdürür
Ol ' ışķ bende boynına itmiş mehār

576

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

- 138b
- 1 Yandırdı 'ışk cānumı derde bırağdı gör
Beñzüm şarusı çigdem-i zerde bırağdı gör
 - 2 Nefs ü hevā vü şöhret şandum ki uyar yār
Dostıla cān arasına perde bırağdı gör
 - 3 Münkir ü müdde' inüñ o taşnı' imtihānına
Kim ol zāğ-ı rakıbe bağ hürde bırağdı gör
 - 4 Gel yüzi ol cemāl ki kim iştiyāk-ı cān
Bülbülün gibi ki dili ol virde bırağdı gör
 - 5 Bilmez ki ma' nı kaşdıñı cāhil o bī-ğabır
Yoğdur hayātı cānıñ mürde bırağdı gör
 - 6 Aşl-ı vañan ki düşmiş o ' aşıkı Kuds ili
A' lı mağām-ı Hağ göre ne yerde bırağdı gör
 - 7 Fethī o Hağ ' ışkını kalbinde tā kodı
Şan hağ-ı istivāda gün sidre bırağdı gör

577

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 139a
- 1 Yağmaya virdi ' aqlumı ' ışkı bugün ol yārümüñ
Girdi tağıldı eyle kim cümle bilüsi varumuñ
 - 2 Geydüm melāmet gönlegin tartdum cihāndan elümi
Şıdum nāmusum şışesin ğam çekmezem ben ' ārumuñ
 - 3 Şıdkıla geldüm ben yola nola çekersem her belā
Pes ne için kılam hilāf men vechin ol ikrārumuñ
 - 4 Eyle ki ben mest olmuşam kim ' ışkuñ ol meyiyle
Bülbül gibi zārum göreñ gördüm yüzün gülzārumuñ
 - 5 Çün kim ezel ' ahd-i kavlı eylemişüz ol dostıla
Hoşdur bugün cevır ü cefā şüreti yoğ inkārumuñ
 - 6 ' Āşık cānın ma' şük için ger şad hezār olsa virür
Dutsam degülem ben o hod ben eriyem ol kārumuñ
 - 7 Gör ne tecellī eyledi Fethīye ol ' ışkıla yār
Günden ki rüşen görünür ne nūrı vardur nārumuñ

578

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 139b
- 1 Dilüm ne tekrār eyler uş ma' şūķunuñ o virdini
Nite ki bülbül güyā der göricegiz ol verdini
 - 2 Kim nicesi ol dek dura müştāķıdur cān u göñül
Geñez dile ol getürür ' āşıķa ma' şūķ derdini
 - 3 Cān virmege göñül yaķın dostu diriğ itmez anı
Gör intizār ne añdurur ħubbü'l-vaţan ol yurdını
 - 4 Firķat görünse ' āşıķa kim intizār mevtden aşar
Ol ħırķati artar cānuñ gelgil anuñ sen urdını
 - 5 Biñ cān baş olsa virür ma' şūķunuñ ol yolına
Vaşlı için şunar aña hoş uralar ol gerdini
 - 6 Od yil ü şu vü türāb aşla naţar bular serāb
' Āşıķ olan bozmaķ diler iş bu tılsımuñ dördini
 - 7 Fethī muħıb olanlara dost söylemek oldu revā
' Ākil olan ġayrı sözüñ dile getürmez ħürdını

579

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Geñsüz nedür söyledüğüm geñsüzün
Kim düşer gelür dile söz añsuzın
- 2 Şanmasunlar kem diyenler bu kelām
' Āriyānī ola yaħūd beg sözün
- 3 Anlıyanlar kim bilür ma' nī yeten
Cāhilile n' idem ben ceng sözün
- 4 Her ki sāfiden şafā buldı olar
Gösterür ayine nakşı rengsüzün
- 5 Ol muşahıb yār olsa kişiye
Kim yaraşmaz zirā ol ahengsüzün
- 6 Kim ne bilür degmeler ma' nī varın
Söyleyenler ' ārıla ol nengsüzün
- 7 Fethī bularuñ ķamusın döğdi uş

Geldi andan iş bu araya rengsüzün

580(MESNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 140a
- 1 Söz gerekdür kişide ol dürr gibi
Fer vire söyleyicek şol nūr gibi
 - 2 Ma' nevī vü hem lafzda kim faşîh
Görine hulķı melîh ma' şūķ faşîh
 - 3 Ol münāsib ma' nī lafızda görine
Kim yetiše ma' nī ehli nūrına
 - 4 Kerem olup şohbet açıla gül gibi
' Ārif olanlar öte bülbül gibi
 - 5 Cān u gönül istedügi maķşūdın
Hoş ' ayān göre vü andan ma' būdın
 - 6 Kim gerek anda müşerref olasın
Ma' şūķı ol dem ki sende bulasın
 - 7 Hoş gelesin ol dem anda şevķe sen
Ĝarķ olasın cān u dille havfa sen
 - 8 Ma' den-i kān girü sende açıla
Dürri cevherler dilüñden şaçıla
 - 9 Ma' rifetde ol şarābın ki tākūr
Söylemekdür içmek ol ' ışķa zuhūr
 - 10 Harf u şavtde ma' nī ol hūr görünür
' Işķ burāķdur gönül ol Tūr görünür
 - 11 Cenneti cehennemi bil sen de gör
Hu-yı hūsūñ derüñ eyle anda gör
 - 12 Hāşılı ma' rifetüñ cennetdürür
Cehl-i maķzā ol cehennemdendürür
 - 13 Cennet ol rüşen degül mi ma' rifet
Cehli ķarañluđı cehennem şıfat
 - 14 ' Ārif olanlaruñ işidür kemāl
Cāhil o nākışı etdi yolu dāl

581
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 140b
- 1 Gerekdür ma' rifet sen cehli koygıl
Tanıgıl nefsuñi ol Hâkķı tıyğıl
 - 2 Arıtğıl göñlüñ evin eylegil pāk
Küdüret qalmasıñ jengini yuyğıl
 - 3 Libāsın taqvānuñ cānuña gider
O kibri şöhetüñ tonını şoyğıl
 - 4 Tevaqķu' olmasun ol kimseden hıç
Kanā' at Hâkķ-ı kenzdür aña toyğıl
 - 5 Şerī' at yolını itme şaķın terk
Resüle ümmet iseñ aña uyğıl
 - 6 Ne kim gelse cefā' vü qahr u cāna
O Hâkķdan şabr idüp eyle ki duyğıl
 - 7 Muşaffa vü muravvaq ol Fethī
Dimezem o küdüretle qoyğıl

582
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gösterür yol 'ārife ma' nī yüzi
Göñli içre açılıpdur cān gözi
- 2 Hârf ü şavtuñ ne varını ol bilür
Ne gerekdür diñler ol qulaq sözi
- 3 Nitekim sāzende vü hānende o
Kim uşūli qarbdā gözler o sūzı
- 4 Zī sa' ādet aña kim Hâkķdandırur
Gicesi qadr vü gün 'iddür rūzı
- 5 Kim ne hāzırdurur vaqtine ol
Erimiş andan o ğaflet buzı

6 Erba'ın ü h̄alvet anuñ işine
Ne z̄arüret gözede kim dehlüzi

7 Fethīye h̄ali haberidür virür
Eyle kim söyledür anı geñsüzi

583
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Olma ğarra sen cihānuñ mālına
'İzzetine fahrı yā 'iķbāline

141a 2 'Ayš u nūşına kim aldanmağıl
Ṭatma semdür şunma anuñ balına

3 Dünye ol kim 'acūze mekkārdurur
Ḳayḍ ider h̄ulķı vü h̄aṭṭ u h̄āline

4 Nicelere o göründi h̄üb nigār
Noķsıla irdi 'ömür zevāline

5 Taḥṭı tācı saña 'arz eyler hevā
Kaşdı şaşṭ kim düşürmek āline

6 Ol fenādur bākī uḫrāya düriş
'Aķl u fikrile dostğıl h̄āline

7 Kim rızā-yı Ḥaķķı bunda gözlegil
Cān yete anda gerek vişāline

8 Ḳoma Fethī şer' i elinden düriş
Ol gerek işüñ ire kemāline

584
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Güneş ki toğdı şabāhın ne kıldı cilveyi gör
Esede aṭlanubanı ki geçdi ṭuyı gör

2 H̄ūṭıla sünbüle mizān seratāne ki irüp
Cedyle 'aķreb ü kavş u ḥameldegör

3 Şevrle cevzāyı cümle o devr idüp ṭolanur
Yetürdi 'aleme nūrı kim eylegör

4 Ki çār ol felege baķ ne itmiş anda maķām
Ne itdi ğarķ ziyāsı o süflī 'ulvīyi gör

- 5 Ne renk renk ki çiçekler açıldı hülde dönüp
Döşendi la' l ü yâkût ya eyle lü' lüyi gör
- 6 Agaclar eyle tonanup ki mîveleri lezîz
Şeker nedür ye o balu şîrîni şuluyı gör
- 7 Zuhûra geldi kamusı kim etdi eyle hürûc
Hayât buldı o cümle diriltdi ölüyi gör
- 8 Göründi gül ki mîr ü benefşe eyle vezîr
Nilüfer oldu sâkî şarâb u toluyı gör
- 9 Semen çemen ü nergîs kim erguvân ü hadm o
Ki durdı cümle dîvâna tapuda uluyı gör
- 141b 10 Şular ki oldı revân-ı selsebîle bedel
Hayât buldı kamusı koyı aluyı gör
- 11 Ne toğdı ol gicesinde kamer ki eyle münîr
Kim etdi ceş-i o nûrdan nücûma şaluyı gör
- 12 Zemîn ki yaydı bisâtı çemen ki oldı serîr
Melek getürdi cinândan bahâlu kaluyı gör
- 13 Ne düzdi ki o bu yevmi kim etdi eyle şerîf
Zemîne kardı Fethî Te' âli ' aluyı gör
- 14 Odur ki zât-ı münezzeh şeriki yok ki diyem
Tefekkürinde haţadur sen ol mîvelüyi gör
- 15 Şıfâtı fikr ü zikr ü iderse o revâ kim
İ' tibâr ala ondan kuvâ vü haţaluyı gör

585

- 1 Gel ol naķş ıssı sen naķķaşı görgil
Cemî' i naķşuñ oldur başı görgil
- 2 Yaraşdurmış biri birine ne ki var
Nite ki haţ u hâl göz kaşı görgil
- 3 Derûnda görenler vardur o dilde
Dimezem saña kim ol taşı görgil
- 4 Zihî deryâ kim o dürr ü cevâhir

Beri gel 'ārifseñ taşu görgil

- 5 Bu yerden her kim o olmadı āgāh
Hāzer eyle sen ol ki nāşu görgil
- 6 Ne yazmışdur gönül evrākına Hāq
Oqı andan sen o hāşu görgil
- 7 Ne anlar ma' rifetsüz ol kişiye
Gerek Fethī sen ol biñ yaşı görgil

586

- 1 Gel iy dil ehli hoş eyyāmı sürgil
Ki zāyi' itme vaqt 'ömri görgil
- 2 Ne nadaslık yeridür dāne olğıl
O dem-i ma' rifetde hoş yürigil
- 3 Qo bu ihsānı hevā hevesine
Qadem baş zühde vü dürişu dürgil
- 4 Beri gel tālib ol maṭlūbı iste
O cān u başın o terkini virgil
- 142a 5 Qanā' at eyle vü hālkdan elüñ çek
Degül ki qavğayı başuña ürgil
- 6 Ne kim varısa ol dostuñ yolına
Diriğ itm'anı isteyene virgil
- 7 Kime derseñ naşāyihi iy Fethī
Qo bu hālkı o kendüñi qayurgıl

587

- 1 Yevm-i 'iddür 'āşikuñ her günleri
Qadre mübeddil görindi dünleri
- 2 Ne ihtiyāc yemeg ü içmege o
Ma' rifetdür anlaruñ o hūnları
- 3 'Işq şarāb-ı sākī olmuş aña dost

Sen yitürme ele girse şunları

- 4 Dünyesi vü mülki mālı yaqdurur
Yanlarında bişleri ne onları
- 5 Ol muhabbet hālika olmışdurur
Kim getürür hale dem dem bunları
- 6 Aṭ u ṭona ne i' tibār bularuñ
Zühdile taqṽadurur ol ṭonları
- 7 Fethī yüzün sürer ayaqlarına
Ele girüp bulucağız onları

588

- 1 Dertlü oldum derde düşdüm derde ne
Bilmezem timār nola bu derde ne
- 2 Gice gündüz yanaram ol derdile
Ne olısar yazılanı serde ne
- 3 Vaşl-ı dost olmazsa cāna ne var
Ol hayātı bulmayısar mürde ne
- 4 Aşl-ı kân ol nüh felekden yukarı
İ' tibārı ' aşıkuñ bu yurda ne
- 5 Ṭūr u mi' rāc görünür dem erine
Her yer aña ne ihtiyāc Ṭūrda ne
- 6 Her ki şıdķ eridürür inkārı yok
' İletile ol sözünde hürde yok
- 7 İştiyākın gösterür Fethīye dost
Olmasun zerre arada perde yok

589

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

142b

- 1 ' Aceb bu ' ışkuñ odı nedendür
Ne topraķ terkibi od yil şudandur
- 2 Ne güherdürür bu ' ışķ kişide

- Diyem mişl-i ki o dürr-i ' Adendür
- 3 Güneşün şavkı vü çarhı kim andan
Yeri sâkin gögi devr idendür
- 4 Cemi' i ' âlemün cānı ki ol cān
Aşıl da cān kılanı ol bedendür
- 5 Disem halkdan vü degül o ayru
O bilmeyenler anı farq idendür
- 6 Necūme aya güne seyr viren
Vaḥş u ṭayr cinn ins gergedendür
- 7 Melekler ü felekler berr ü o baḥr
O ' arş u kürs eyle cümledendür
- 8 Kim eyle levḥle kalem damu uçmaq
Kim o canlu cansuz cergedendür
- 9 Yil esmek şuya aqmaq yanmaq oda
' Ākilller ' aklı bunda zerk idendür
- 10 Bulutlar yağmur u qar u vü ger buz
O zulmet nūr- ı ' ışk derk idendür
- 11 Ne bilsün degmeler Fethī bu sırrı
Ki ma' şük ' āşık u ' ışk berkidendür

590

- 1 Zihī ' āşık ki kadīmde berk idedür
O ma' şük ' āşık u ' ışkla güdedür
- 2 Nice farq eylesün kişi buları
Üçi o birlik içre ol gidedür
- 3 Şuña kim degdi buldı nūr-ı ḥaşşa
O bilmeyen karañu gölgededür
- 4 Degen bildi vü oldı bay ' ārif
Yetişmeyenler ana ol gedādur
- 5 ' Āşık u ma' şük u ' ışk etdi visāl
Biri bir içre bular çergidedür

591

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 143a
- 1 ' Işka irdüm ' ışkı gördüm ' ışk anı
' Aşık u ma' şūkı bildüm ' ışk anı
 - 2 Taht-ı sulţān bu gönülde ma' şūka
Şöhr-i Mısr gördüm o Dimişk anı
 - 3 ' İlm-i ledün haţtını andan görüp
Bu gönül levhine etdüm meşk anı
 - 4 Gāh firāk u gāh vişāle irdügüm
Ağlamakda ya ki dökdüm yaş kanı
 - 5 Anca cehd itdüm görine ol nigār
Kim göreydim baş gözle baş kanı
 - 6 Olmadı kim ol fikr hayāl-i muḥāl
Ki göreydi baş göz anı daş kanı
 - 7 Fethīye mürşīd-i ' ışk oldu imām
Gördi ma' şūk ' aşık içre ' ışk anı

592

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gel imdi seyriden seyyārı gör sen
Gönülde taht uran ' ayyārı gör sen
- 2 Vir alan odur ma' şūka cānda
Dimezem ğayrı o deyyārı gör sen
- 3 Süvār aldı gönül ' ışk burāğına
O mi' rāc iden tayyārı gör sen
- 4 Ne māl u mülk o ' aşık ne mergub
Bu cübbe destār şoyarı gör sen
- 5 Getürür ' aşıkı ' ışk eyle hāle
Ne cān baş ma' şūka kıyarı gör sen
- 6 İrer dost koḫusu her dem o cāna
O raġīb mergūbı tıyarı gör sen
- 7 Şaḫın ol ğaflete düşme iy Fethī
Gözün aç her dem ol ki yāri gör sen

593

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 143b
- 1 ' Işkıla verdi veren bu nidi
' Işkıdan olınan işāret kün nidi
 - 2 Emr-i ' ışkıdan görindi neyise
Kudrete baq eyle ol an nidi
 - 3 ' Āşık u ma' şük o ' ışık kim bular
Birlik içre eyle kim ol çin idi
 - 4 ' Āşıkun yokdur cihānda umusu
Ma' şuka sevmek aña ol dın idi
 - 5 Çün irādet kaydı andan oldu ' ışık
Emr-i ' āşık karşuda o bın idi
 - 6 Gördi ' āşık ma' şük u ' ışık kendüde
Dile gelüp söylemek bu hın idi
 - 7 Fethīyi uş hāleti ' ışık söyledür
Durdı bu halk anı görüp kınadı

594

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Göründi ' āşıka ma' şük cemāli
Teşellī eyledi vaşl-ı kemāli
- 2 Muhibde ne belürdi ol liyākat
Ki virdi ' ışık aña o gūş-mālı
- 3 Zihī devlet degül midür kişiye
Yetişe ' āşıka ma' şük imālı
- 4 Degül ' āşık o ma' şuka kimesne
O ' ışık vermeseydi aña tümali
- 5 O ' ışık oldu havāle aña yolda
Çeker ma' şük için geñsüz amāli
- 6 Kime kim ' ışık olsa ol havāle
O terk ider cān u baş mülk ü mālı
- 7 Çün oldu ' āşıka ' ışık Fethī sebep

Degül ma' şük için anı komalı

595

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 144a
- 1 ' Işık birikdi ' aşık u ma' şukıla
Anlayan cevāb yeter ol ' ākile
 - 2 Kim ne disün ol beyānını anuñ
Şerhe gelmez söylese o nākile
 - 3 ' Işık gelicek kişiye ol o dem
Bilinür ol hāl ericek bakıla
 - 4 Şıdık gerekdür kişi ol ' ışka düşe
İremez kadem başan nifākıla
 - 5 Müfti müderris kādī fetvāsı var
' Āşık olan ne dutulsun fakıla
 - 6 Çün irādet kapdı ' ışık ma' şukdan
' Āşık ol melāmet olup çaķıla
 - 7 Fethi kim ol ki ezelden mestdürür
Ol şarāb içüp bişmiş şakıla

596

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşmişem bir derde ben ki kim aña em tā degül
Görmüşem ol ki cemāli lāyık-ı hemtā degül
- 2 Virmişem cānı vü başı ol nigāruñ yolına
Kim aña olsa revā biñ cān sezā gamtā degül
- 3 Lāyıkıdur kim çekersen ol cefā-yı kaķır-ı yār
Şādısıdur guşsa cāna gönüle kemtā degül
- 4 Zehr verse görünür o şeker ü baldan leziz
Nüşu vardur hayāt o ' āşıka semtā degül
- 5 Eyle tolmışdur bu gönül ol nigāruñ ' ışkıyla
Söz ü sāzum ahdur uşda zir ü bamtā degül
- 6 İçmişem ' ışkuñ şarābın sākī-yi dostdan bugün
Olmışam mest ü o hayrān sekri o Cemtā degül

7 Şöyle kim şusamış eyle Fethî yâruñ vaşlına
Heft deryâyı içerse ol aña nemtâ degül

597

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 144b
- 1 Yağmaladı hüsni görüñ bu gönümün her varını
Kıldı tecellî-i ol cemâl gösterdi o envârını
- 2 Zihî bedî -i ol cemâl kim neyledi ‘ aşığı mest
Ne cübbe vü destâr aña yırttı tonı şalvârını
- 3 Ne ay u gün yıldız aña eyle ki ol dübdüz aña
Kim mest olmuş ol hâna bilmez gün ü dün varını
- 4 Görindi ol cānān-ı cān vü ma‘ den-i sulţān-ı kān
Oldur cihānuñ eyleyen durubanı devvārını
- 5 Her ki aña virdi gönül maqbūldür reddi degül
‘ Ār u namūñ bünyādunuñ kim yıkar o divārını
- 6 Ğayrı metā‘ ı o nider çün ma‘ den-i kāna yeter
Bulan gönülde maqşūdın kim dürr-i o şehvārını
- 7 Dağı yatı yarağı yok bu Fethīnün uşda bugün
‘ Işık buranın kılmış hāzır dosta kılar süvārını

598

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Dīvāne oldum uş bugün ma‘ şūkun derdiyile
Kim āh ü zār ü efgānla bu ‘ ömrüm uş verdi yile
- 2 Düşdi firākı ol cāna gözüm yaşı döndü kana
Çeşme bikār degül diyem cihānı uş virdi seyle
- 3 Oldum melāmet ‘ ācizin kurtulmağ o yok geñezin
Yandırdı dostuñ sevisi kim düşmişem geñsüz dile
- 4 ‘ Āşık olan ki öle mi kim şabr idüben kıla mı
Nite taħammül eyleye ne intizār ay u yıla
- 5 ‘ Āşıkuñ ol hikāyeti gelmez dile rivāyeti
Yok iştiyākuñ ğayeti kıla beyānını dile

- 6 Bu gönülün o zārūsı maqşūd görine bārūsı
Ne uçmaq o yā ‘ārūsı dilemez ol hūriyıla
- 7 Fethī bahāne ol diler dosta irmesine sebab
İtse qabūl cānı gönül eyle az u çoğıyıla

599

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

145a

- 1 ‘Ācizdürür qūşūrı çok insānuñ oña ğayeti
Haqdur ulu zāt-ı o pāk yok ‘ilminūñ nihāyeti
- 2 Cümle ‘āqiller bilüsi anı ki bilmek da‘ vīsi
Dergāhı yüce ol kılar gelmez dile rivāyeti
- 3 Cümle ‘ālem andan tolu gönüllere o sevgilü
Hem raḥīm ü raḥmān odur qullara var ‘ināyeti
- 4 Gönüller o fikrindedür diller anuñ zikrindedür
Qullar durup şükkrindedür mücrimlere himāyeti
- 5 Saḷtanat anuñ şahdurur eyle ki ol Allāh durur
Kimin ra‘iyyet şah ider viren odur vilāyeti
- 6 Kimin nebī vü o velī kimin o hem dutmuş yolu
Şeyḥ mürid çokdur qulı ‘āşıkda ‘ışk kifāyeti
- 7 Oldur veren zerq bulara her birini bir yollara
Döşli döşini gösterüp işinde yok kināyeti
- 8 Hāzırdurur ma‘lüm aña her iş ki var öñden şona
Taḫdīr iden odur işi düşmez bize şikāyeti
- 9 Fethī o bildi varını kıldı gönülde işmārını
Ol qādir qudret anuñ ‘izzı degül hikāyeti

600

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

145b

- 1 Tamām oldı vü biş yüz altı yüze
Uş ebyātı getürdük nazma düze
- 2 Ne düşdük gönlüñ baḥırına gör
Getürdik dürrini sözüñ o söze

3 Degül kıymet aña dürr ü cevheri
La' lü yâkût u lü' lü pirûze

4 Kılur cân dimağını mu' attar o
Girse ' üdü ki nite dütüze

5 Yā ol ma' şūḡ u ḡüb-rū zūlf ki
Vire misk-i ' anberi bū-yı cüze

6 Yaraşık ma' nīyi eyle ara
Uyarsa çeng ü def nite kopuza

7 Olundı Fethīye uş ' avn-i ol Hâḡ
Ol altı yüz ebyât geldi söze

601
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Başladık birden yine yedi yüze
Vech-i ma' nī gelüben gör ne göze

2 Sākī-yi ḡudretten cāna şarāb
Olmamış zarf aña ne cām u kûze

3 Eyle kim ma' nī vü her ḡüb u laṡif
Görkde münevver ḡürīdür baḡ yüze

4 Cehl ol zūlmet ü kim şiddetdürür
Ma' rifet beñzer bahār u nevrūza

5 Münkir ü ol müdde' inüñ gözi boş
Naḡş-ı bānū nidüversin gözsüze

6 ' Ārifüñ göñlü rüşen nürdan tolu
Hāceti yoḡ ay u ḡün ü yılduza

7 Fethī ḡaḡıd ḡalem aldı eline
Kim dīvānın ma' nīdüze

602
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Düzettim beyāzı yine dürrile
Kim ol la' l ü yâkût u dürrile

2 Yā ol çemenler kim o şahrādudur

- Serā perde ʔolu hūrī dūrriile
- 146a 3 Getürdüm ʔiçekler gibi ma' nī
Beyitler nazmda degül neşriile
- 4 Müzeyyen şehir ü yā bağçe vü bağ
Kim envā' yemişler aķar nehrile
- 5 Kim eyle ma' nī vü ' ibreti lafza
Olındı inşā vü şive sihr ile
- 6 ' Āriflere oldı hātem-i nigīn
Dilinde o hācet nite mührile
- 7 Gör imdi ki Fethī nice mestdürür
O ' ışķdan göründi sözi emriile
- 603
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün
- 1 ' Ār eylemek cāhil işi tā' ata ol kāni' dūrür
Ķābil degül ma' rifete kim nicesin tālī' dūrür
- 2 Dün gibi geçer günleri olmaz düşedür bunları
Şöhretdürür ol kınları her işleri şānidürür
- 3 Nefs ü hevādan geçmez ğafletden o göz açmaz
Ķayr u şerden seçmez hāriş ü hem tāmī' durur
- 4 Virsen ögüt etmez kabūl işi güci kibr ü buhūl
Cehline rāzī ol fuzūl hayr diseñ rāci' dūrür
- 5 Fikrinde yok hikmet bite gönlünde yā ' ibret duta
Fikr eylemez ol Hāliķi kim nicesi şāni' dūrür
- 6 Degül o kendüden haber itseyidi nola nazār
Bilseyidi ol özini nuşha-i o Cāmi' dūrür
- 7 Fethī bulardan ol girü sen ister isen dilberi
Yeg ma' rifet kılğıl hāşıl sa' y eylegil nāfi' dūrür
- 604(MEŞNEVĪ)
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 146b 1 Gerekdür ' āşıķa cehde iķāmet
Yolunda olmaya anuñ şaķāmet

- 2 Ola t̄alibe maṭlūb endīşesi
Daḥı ğayr olmaya anuñ şīşesi
- 3 Geçe ol dūnyānuñ varı yoğundan
Elin çeke anuñ azı çoğundan
- 4 Ne şöhret ğayretü dūnyā işinde
Gerekmez ‘āşıkuñ ol yumışında
- 5 Gözi göñli anuñ dosta gerekdür
O cān u baş aña üste gerekdür
- 6 Getüre dost anı dem dem o hāle
Olinmışdur aña o ‘ışk nevāle
- 7 Görinür Hakk-ı yaqīn ile anda
Ne şek aña ki qalmaz ol gümānda
- 8 Gider perde aradan görünür Hakk
‘Āşık ma‘şūka vaşl olur o muṭlaq
- 9 Baqar anda kim o hūsn-i cemāle
İrer şadık olanlar ol kemāle
- 10 Olur o maqşūdı kendüde hāşıl
Bulur cān u göñli aña vāşıl
- 11 Yüzün her neye dutsa gör ne gele
Baqa dura cemāle vü celāle
- 12 Zihī devlet degül midür kişiyē
O ‘āşık ma‘şūk u ‘ışkuñ işiyē
- 13 Ola ‘ārif nefside Rabbi bile
Göre ‘āşık u ma‘şūk ‘ışqla bula
- 14 Gel imdi ‘ārif ü ‘āşıkı görgil
Göñül qapusu açılursa girgil
- 15 Degül biñde birin dimek beyānı
Olursa ‘ışk görine ol ‘ayānı
- 16 Temāşā-gāhıdur göñül gözinüñ
Ki bilgil maḥfı sırrını ḥazīnüñ
- 17 Bulınur ol kemāl-i vaḥdet anda
Tecellī-i zāt müşāhedesi cānda

605

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 147a
- 1 Göñül gördi yaq̄n ol dostı cāndan
Arındı eyle kim şekk ü gümāndan
 - 2 Qodı da' vī varını dilde degül
Ne kırtuldu kim eyle imtiḥāndan
 - 3 Götürdi perdi kıldı tecellī
Yaq̄n buldum zamānıla mekāndan
 - 4 Münevver eyledi bu qalbi eyle
Ki ' ışkuñ nār u nūrı ol dūḥāndan
 - 5 Görindi ol ma' şūq ki cān-ı maṭlūb
Olındı zāhir o sırr-ı nihāndan
 - 6 Nāz u niyāz kıldı o maḥalde
Götürüldi söylemek oldum zübāndan
 - 7 Degül Fetḥi ki söylemek bu ḥāli
O kıdret getirür dilesen andan

606

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Göñül deryādurur ' ışk kim o baḥrī
Ne virmiş Ḥaḳ bu baḥra kim o baḥrı
- 2 Degül ' ummān ki bu baḥra o nisbet
Ne kıtredür diyesin Nīl nehri
- 3 Kim ol Mısr-ı ki Cāmī' dür görünen
İdinmiş taḥt-gāḥ ḥān kim o şehri
- 4 Yüridir hükmini eyle ki anda
İder ol ' adl ü dād berrile baḥrı
- 5 Süleymān mülke olmışdur ḥalīfe
Ḥaḳıḳāt ḥātemi bunda o mūhri
- 6 Olam diyen bu sırra ol ki āgāḥ
Ṭalaḳ dūnyāya vire eline mehri

7 ' Aceb güstâhlık etdi Fethî bunda
Olındı maḥfî sır uş dilde cehri

607

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 147b
- 1 Ne yazdı levhine kalbün o kudretün ḳalemi
Su'âl oldı vallâh ki degdi ' ışḳ ' ilmi
- 2 Görindi şems-i tevḥîd oḳın aña kenâr
Münevver etdi vü gönli giderdi o zulmi
- 3 Şeri' ât oldı vü râh-ı tarîḳ-i müstaḳîm uş
Göründi hoş ' amel anda iden bulur silmi
- 4 Tarîḳat etdi perhîz o ḥâlli aña ne murâd
Şürü' iden aña hergiz o görmeye elemi
- 5 ' Ârif olan ki o Rabbi görür Ḥaḳḳı o ' ayân
Sözi fesâd degül anuñ ki söyler o kelimi
- 6 Muḥîb ki aña esrimiş şarâbı sâḳî virüp
Yüzini görmiş o yârün unutmış o ḥâlîmi
- 7 Şunuñ ki cânı o Fethî yetişe ' ışḳa anuñ
Olur ḥayâtı o zinde fenâ olup elemi

608

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her ki ' ışḳuñ tatmadı ol şerbetin
Melekü'l-mevtin göriser ḳarbetin
- 2 İḥtiyâtdur ki aña ol ne demek
Ol imânuñ çekiserdür ḡurbetin
- 3 Her ki andan tatdı aldı o ḥabîr
Dosta vuşlat bula göre ḳurbetin
- 4 Eyle kim ki ol sa' âdet ehlidür
Ölse ziyâret ideler türbetin

5 Mest ü o hayrândurur her dem Hâkka
Sâkî-i dostdan idenler şüretin

6 Her kim o 'âşıkdurur eyle Hâkka
Açmaz o dünyâya eli şibretin

7 Ol kıl u kâl 'âşıkun işi degül
Eylemez kimseyle Fethî 'uzbetin

609

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Her ki 'âşıkdur aña ol yâr gerek
Dünyâ nedür cânına kıyar gerek

2 'Âr u nâm u kim anuñ ne eksigi
Bularuñ varını o şıyar gerek

3 Ol melâmet gönlegini egnine
Şöhret-i 'ışk için o giyer gerek

4 Kibr ü buhl ü beñligün o resmini
Kalbden anı giderüp yuyar gerek

5 Kağr u cevre ne şikâyet ki aña
Ol cefâya dost için doyar gerek

148a

6 Çekmeye başı o nefse uyup
Ululara eyle kim uyar gerek

7 Lehve vü lağva vü meşgul olmaya
Ma' rifetden Fethî o tıyar gerek

610

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Başladı 'ışk kıyındı durmayuban uş mevc urur
Eyle kim süflîyi koyup 'ulvîde hoş evc urur

2 Komadı dostdan ğayrın bu gönülde yağıdı o
Şöyle kim 'ışkuñ o nârı durmayuban fevc urur

3 Dem-be-dem bu hâli gör kim 'âşıkun ol cânına
Getürür geñsüz o şevke hâlet-i o sevc urur

4 Eyle kim mâni' dürür ol mülk ü mâl nefis ü hevâ
Kim ta' alluğdur bu yola hânümân ü zevc urur

- 5 Şehvet ü gâflet kişiyi argurur yoldan o qor
Yimek içmek oldı kuvvet ol lezîz ü hevc urur
- 6 Dostı dostdan ayıruban kim muhâlif kılan o
Toğrı yolların bularuñ o münâfık qavc urur
- 7 Kibrile buhl ü şöhet kim kılanuñ ol işi
O demi eyle ki o dem şöyle kim o devc urur
- 8 Bilmeyen şadrenc ü nerdüñ oynını ol kim degül
Ol şâh-ı ferzin beydağ-ı rûh hayl ata nevc urur
- 9 Fethî her kim ʿışkıla ol maʿşûkı sevmişdürür
İʿtibârı aña üne habbe o ne cevç urur

611
Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

148b

- 1 ʿĀşıka ʿışk o imâmetdür
Melâmet ol ki aña ʿalâmetdür
- 2 Denî dünyâ aña ne hânümân
Gönülde terk iden selâmetdür
- 3 O cevç ü cefâya rızâ viren
Harâbât ehline ikâmetdür
- 4 Ki cân baş viren o yâre
Şifâ-yı derde ki hacâmetdür
- 5 O ʿârı namusı ki yuymaq
Gerek o ʿâşıka saqametdür
- 6 O nefç ü hevâ harîs saymağa
Riyâzet aña bil
- 7 Ne yetdi Fethî saña haber ki uş
Bu kışşadan ki Haqqâ tamâmetdür

612
Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Şarâb-ı ʿışk beni câma düşürdi
Ki maʿşûqçün ol dâma düşürdi
- 2 Melâmet eyledi beni kim ol ʿışk

Dilinde hāşıla ʿāma düşürdi

- 3 Gör ol şūfī der ki lā ilāhe o
O Hāḫḫı şöhre-i lāma düşürdi
- 4 Ne virdi maʿ şūḫdan cāna haber
ʿĀşıkı eyle ʿışk kāma düşürdi
- 5 Cefā vü cevriñi çekmek yārā hoş
Cān u dili aña rāma düşürdi
- 6 İderken derdini dīvān ʿāşık
Elinden ol zerḫ hāme düşürdi
- 7 Tecellīsın göricek Fethī yārūñ
Sözi bunda kim ol nāme düşürdi

613

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Yāra bu ʿışk işi yaman degüldür
Yetürür maʿ şūḫa gümān degüldür
- 2 Ne göysün ferdāya ʿāşık olan hey
Murādı eyle kim zamān degüldür
- 149a 3 Gerekdür cān baş virmek yolında
Ḳana maʿ şūḫ için zāmin degüldür
- 4 Severin dimek olmaz o dilinde
Yaluñız daʿ vī ol hāmin degüldür
- 5 Düşen maʿ şūḫuñ derdine bundan
Ki ḫurtulmaḫ aña amin degüldür
- 6 Gerekmez māl u mülk ol esbāb
ʿĀşıḫa dünyā ol dāmın degüldür
- 7 Didi Fethī ki hū hūdūr kim ol hū
Ki şanma ki diye lāmın degüldür

614

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 1 Yetirdi cāna ḫoḫusın o ʿışk maʿ şūḫdan
Şifā-yı dāru görindi o derdine yoḫdan

- 2 Ne buldı vuşlatı gönül ki müştâk idi aña
Halâşı şübihden idüp geçürdi tefriğden
- 3 Tecellî kıldı vü zâtı getürdi şevke ki hoş
Sözi degül ki o ‘ aşık diye ki ayağdan
- 4 Ne etdi cānı o mest ki sākī şarāb
Yetürdüm anda varını içicegiz bağdan
- 5 Yetişmeyene bu hāla kim ki degmez o kişiye
Meger ki kanı cigerden gözi yaşın ağıdan
- 6 Degül ki Fethî bu sözi getürdi eyle dile
Oğımadı qara aq u işidüben fağıdan
- 7 İrerdı cāna o ‘ ışık kim ne kıldı zevki göre
Ki mest olup ona söyler alıcağız koğıdan

615

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Hezār cānlar aña qurbān ki ma‘ şük kim cāna qana
O ‘ aşık hoş görür anı bulaşa ol ağan qana
- 2 Seyl olur ol gözi yaşı sular ol tağıla taşı
Nedür o cism-i bîkār olur anuñla saqana
- 3 Şikāyet eylemez yārdan kim anuñ ‘ ışık derdinden
Velî minnet dutar anı o ‘ ışık derde yaqana
- 4 Ne gayret ‘ aşıka ol kim melāmet olduğında anuñ
Tağayyüb eylemez anı duruban aña baqana
- 149b 5 Ne kimsedür ola tālīb getürmege ele maṭlūb
Namūs u ‘ arını hālqdan durubanı o yuqana
- 6 Gerek ‘ aşık kim ol fermān ola ma‘ şük için qurbān
Dimezler kim muḥib aña cefādan ol ki bıqana
- 7 Uş imdi Fethî zikr ider gice gündüz fikr ider
Gelür her neyse hoşdur ider minneti haqāna

616

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İtmezem hergiz şikāyet yār için

Müştaşam görmeklige dīdār için

2 Ol cemālūñ Ka' besin cān ārzū ider
Kim taḥassürdür tecellī envār için

3 Kim melāmet olduğundan kayḡu ne
Çekmezem ḡuşşa ben o 'ār için

4 Nedürür ol dünyā vü māl ü ceḥd
Dürişem eyle ki ben şol mār için

5 Tamā' ol degül baña fidevs ḡūr
Ḥavf idem o yā dūzaḡ u nār için

6 Şöhreti baña nedür ki faḡr idem
Ṭon u ṭay u cübbe vü destār için

7 Fethī oldı bu gün ol Mañşūr var
Dost yolında kayḡu degül dār için

617

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 'Işkuñ hevāsı cāna düşeli oldı zār
Ḥāk oldı uşda cismüm eyle ki uş tozar

2 Cān u dil oldı müşterī yāre ki irmege
Kim iştiyākı şerḡ ide ḡademsiz o uzar

3 Vaşl olmasına dilberüñ ger dost ḡabül ide
Ol cān baş fedā ola ger şad hezār

4 İki cihānı ol nider 'aşık firāḡ göre
Ma' şūḡdan ayru olısar vü ol cāndan bezer

5 Maṭlūb ki ele gire ol tālibe ki ḡoşdurur
Firdevsdür ol dūzaḡ vü görünür mezār

6 Tışedürür ki 'aşık o da' vī lāf kıla
Ḳalbden o resm-i benligi 'aşık ḡazar

7 Fethī saña ki gerekdür tevāzu' ola işüñ
Da' vī nedür ki 'aşıḡa ol meskenet sezar

618

150a

- 1 Gerekdür kişiye kim etmek o 'ār
Ki cehdi ola ki anuñ ola yār
- 2 Gice gündüz fikri ol ola kim
O maqşudı anuñ görmege dīdār
- 3 Gice eyle ol cümle endīşeden
O ma' şūq albde sevmek duta arār
- 4 Duta a' lāya himmetin yüce ol
Ola ' ışa o cān gönül ki süvār
- 5 O şöret ü faqr nider ki dünyāyı
O dostıla ola gönülde bāzār
- 6 Ne dīn ü küfr ola anuñ ayusı
Ne uçmaq umısı ne oruda nār
- 7 Gel imdi Fethī saña ne gerekdür
Geçe gör dost için varından o var

619

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1 Heyhāt gönül ki yāre firāq ider
Vaşl-ı ki dosta cān iştiyāq ider
- 2 Fikr ü zikrile kim dile gelüp
Dertlü gönül derdine anı ' ala ider
- 3 Cānı vü başı varını eyle yolına
Vaşl-ı ki dost olmasına ada ider
- 4 Gülse ki yār ele girüp yüzi görmege
Çirkin yüzini topraa baş oma ider
- 5 Dirsem ki derdümi ki o hāldaş dedüğüme
Hālden haberdār ol degül uşda nifāq ider
- 6 Her kim o yāri ihtiyār ide aña irem deyü
İki cihān varını eyle talāq ider
- 7 Fethī o cümle varından geçdi bugün
Varı maabbetini ol kim albden tībāq ider

620

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 150b
- 1 Bugün ki 'id itdi halāyık şıyam oldı tamām
Haqqa vechle o cehde kıy-ı za' if ü hümām
 - 2 Degül şikāyet ol kim şavmdan incinevüz
Ki şöhetle yetişdi o şeyh civān u gūlām
 - 3 Olundı dürli ni' mler yedi o bay u faķır
Virildi kaķre vü ihsān Haq emri üzre kelām
 - 4 Kim etdi gör ne beşāret o Haqku kullarına
Yıluñ tamāmı görünür şaşa ki şavm u eyyām
 - 5 Duta orucını görklü kıla namāzını hoş
O devlet işi degül mi gicede ide kıyam
 - 6 Vire o tāc u hulle hūr u köşk ü burāķ
Göre o Haq dīdārını habībi viridi peyām
 - 7 Gel imdi Fethī ki minnet Haqqa müdām ide gör
Ceyb ü alına her dem şalātıla o selām

621

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Bu dünyānuñ ol varlığı beñzer serāb düzenine
'Aqlın var ise iy hoca dürüşmegil dü zenine
- 2 Kılgıl 'amel dut emrini Haq ruzı huldini
Anca ol mülk saña irişmeye gözenine
- 3 Köşk ü sarāy taht u buraķ hulle vü tāc sündüs yaraķ
Ne ihtiyāc anda çıraķ biñ biñ hūrī nāzenine
- 4 Göñlüñ dilegin bulasın Haq dīdārını göresin
Rıdvān seni yetişdüre uçmağuş ol hāzānına
- 5 Anca ki ol tefiş ola ol etdügümüz iş için
Zerre kağar ol hayr u şer cümle geçe süzenine
- 6 Virmek cevāb düşvārdurur anda ki ol iş vardurur
Mizānıla şırāta kanı zebāniler çizenine
- 7 Geçdi 'ömrüñ iy hümām şābī civān pīrlik tamām
Kim ne saña ol şağ u gām yetişdüñ uş hāzānına

8 Varduḡça artdı endiŷeñ dünyā kazanmaḡdur pīŷeñ
Hırŷuñ atı oymaz gōzūñ dūŷmiŷ dilūñ ōzenine

9 Yedi tapaa amuyı gōr Fethī oḡıl amuyı
Yār ılmıŷdur Ha anı ullarınūñ azanına

622

Mūstef' ilūn Mūstef' ilūn Mūstef' ilūn Mūstef' ilūn

151a

1 Dutmaḡ gerekdūr 'ibreti ol Halīūñ iŷleri oḡ
Neye geregini ol bilūr kemāl anuñ noḡŷanı yoḡ

2 Odur bu ulları ılan kimin ḡānī iflāŷ iden
Kimin o muḡtāc ḡabbeye kimin itmiŷ eyle oḡ

3 İŷ bu faŷıllar kim olur ardı sıra bir bir gelūr
Yaz u yā bu gūz ile ıŷ odur iden iŷi sovuḡ

4 Yaḡmur kar buluḡları avāzda gōrūr 'ıdları
Hem esdiren ol yılleri yaḡūd dırāḡŷan iden buruḡ

5 Devr etdiren devvārı gōr bu arḡlarıñ her varı gōr
Ayla gūn yıldızları etdiren o ḡarb u ŷaruḡ

6 Ay u yılı ol yetüren gice gūndūz getüren
Nūrıla zūlmet arturan gōsterdi sebeb o fevḡ

7 Oldur ki raḡmet yetūrūr kimine zaḡmet getūrūr
Degūl aña zamān iŷi daḡı ki tīr kemān oḡ

8 Fethī ki zikr ū ŷūkr gel ol Halīı niūni gōr
'Arif iseñ añla anı deḡin budur Ha u ḡuḡūḡ

9 ŷūfī iseñ ḡalḡı oḡıl bu ḡalḡdan elūñi yuḡıl
Kīrinden olmaḡıl yāra niteki eyle ehl-i ŷūḡ

623

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1 ŷūfī saña orucıla namāz ki perdedūr
Zerḡ ū riyāyı oḡıl anı ki ḡurdedūr

2 'İlme'l-yaḡīnde aluban 'ayne'l-yaḡīni gōrmedūñ

- Haqqe 'l-yaqīn ki o qanı hıkmət aḥī serdedür
- 3 Kim ol lā ilāhe illānuñ ki tekrārın kıılır²⁰⁹
Gör ol hüviyetüñ sözi tahtına ne perdedür
- 4 Şanma ki şavm u şalāt yā tesbīḥ ol gerek hemen
‘Aşık u ma‘ şūkuñ işi sen bil ki özdedür
- 5 Dimedi mi ki Haqq saña al i‘ tibār o cümleden
Añlar bunı kim ol kişi ol kim başret erdedür
- 6 Her kim ki tuymadı bunı ol ma‘ nīden ki almadı
İderse biñ oruc namāz cānı anuñ o mürdedür
- 7 Fethī şu şūfīnūñ ki o qalbi arınmadı anuñ
Haqq ta‘ ndur işi ‘ aql u fikri anuñ fesürdedür²¹⁰
- 624
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün
- 151b 1 Aduñ şūfīdür çün senüñ niçün ki haqq irdeyesin
Kılmaz namāz dutmaz oruc kim bulara dur deyesin
- 2 Beg ü imām u qāḍīlık ol şāhanlık degdi saña
Dervīşligi ‘ āriflige değışdüñ ol gör deyesin
- 3 Şeyhüñ saña didi meger bu haqqı sen irdeyigör
Kılır kılmaz saña o ne kim buları şordayasın
- 4 Virür isen naşīhati ol luḫfi haqqıla degül
Nefse gelüp āzār idüp sen bulara yordayasın
- 5 İrdiseñ kendü hālūñ revādurur çekgil elüñ
Andan saña şoru hisāb nedür anı irdeyesin
- 6 Tapa oruc u namāza kıldum vü döndüm sen dime
Gücile virmek olmaz el buları sen kırdayasın
- 7 Fethī bu dervīşlik hāli ulaşmamaqdur ol yolu
Dilin dutan oldı velī gerek o yok var deyesin
- 625
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün
- 1 Çün şūfīdür benüm adum haqqı ulaşmaq baña ne

²⁰⁹ “Kim ol lā ilāhe illānuñ dilüñ ki tekrārın kıılır” vezin gereği “dilüñ” kelimesini almadık.

²¹⁰ Beyitten sonra “Men ‘ arefe nefsehü fekad ‘ arefe rabbehü” yazmaktadır.

- Dilüm o ğıybet söyleye dünyāya bulaşmak o ne
- 2 Degül midür zerķ ü riyā çün kim o döndüm teñgriye
Her kim ider o kendüye durup ıolaşmak baña ne
- 152a 3 Şüfi odur ki sözile halkdan kesile özile
Eyle ki ol temiz ola durup ıalaşmak baña ne
- 4 Ben yürüyem siñe siñe kulağımı dutam dñe
Nice ‘ameldür kim dñe soñı koğuşmak baña ne
- 5 Halkı yerem ben yürüyem ya‘ni ki o zühd ere kim
‘Āşilik o degül mi işüm zerķe çalışman baña ne
- 6 Taşavvur eyle halk kıılır Bāyezīd Edhemdür bilür
Eren ki benden el alur o ‘āşileşmek baña ne
- 7 Fethī beri çek elüñi bu halkdan o kes dilüñi
Şüfi şafadan ‘ibāret yeg şaflaşmak baña ne

626

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Ne virdi ğarķa ol ‘ışkuñ deñizi
Ne nist kaçre ‘ummānuñ deñizi
- 2 Tağayyür eyledi vaşl-ı yār için
Tegayyüre yetürdi uş beñizi
- 3 Kim eyle evvel ahir oldur Allāh
Ne öñi bilünür ne hođ soñızı
- 4 Gerek yolına cümle varı virmek
Ulaşmak aña degül o geñizi
- 5 Anuñ ‘ışkı içüm taşuma ıolupdur
Kim eyle kıldı uş mağzı geñizi
- 6 Zihī sultān ol kadīm-i sübhān
İdindi taht gör kim o gögizi
- 7 Bu Fethīnüñ o gönline ıolanı
Unutdı yedi hisābda sekizi

627

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Yine cānum benüm uş hāle geldi
O ʿ işkuñ deñizine ʔala geldi
- 2 ʔodı bu cümle varlığı ol elden
Umundı dīdāre vişāle geldi
- 3 Ne dūnyā vü ne uhrā vü buları
Göñül ardına uşda şala geldi
- 152b 4 ʔodı o ğayret ü şöhret varını
Şīşesin ʔaşa anuñ çala geldi
- 5 Ki şanmañ ʿ aşıkı siz bunda olur
Uzanup bunda mülki māle geldi
- 6 Ne ʔon u ʔay aña ne cübbe destār
ʔabā şāba ʿ abā ne şāla geldi
- 7 Bu Fethī bīçāre uşda görgil
O dostuñ ʔokusını ala geldi

628

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Girü çağlayı uşda dile geldüm
O bülbül gibi öte güle geldüm
- 2 Şuşamışam o dostuñ vaşlına ben
Fırata şanmañuz yā Nīle geldüm
- 3 Ezelden görmişem yārūñ yüzini
ʿ Āşıkam ʿ işkıla kim bile geldüm
- 4 Olındı biş vaķit namāz bize farz
ʔapucıyam ʔapuya ʔıla geldüm
- 5 Yerümüz idi bizüm ʔudsūñ ili
ʿ Aceb düşdi ğarībliķ ile geldüm
- 6 Gezerem her yerde kim arayup
O dostuñ hayrını çala geldüm
- 7 Yazaram Fethī bīçāre dīvānum
Düzüp nazmını uş ʔovala geldüm

629

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Düzetdüm uşda boyutu şadāda buldı ıķām
Getürdi eyle üşüle dügehde dutdı maķām
- 2 Düzüldi meclis-i ol ' ışķ getürdi şevķe dili
Göründi ol cān-ı cānān arındı ķalbde saķām
- 3 Müşerref oldı o yārūñ cemāl-i nūrıyla
Tıoyındı ol göñül ü cān zemīne buldı niķām
- 4 İçildi ki ol şarābı sākī ki şundi anı
Ta' ayyün ol ne denile degül özüñi baķam
- 5 Dile ki gelmez o kişi o şoķbeti ķıla şerħ
Yaza üzre ķalemle ide anı ki raķam
- 6 Ne göz gördi anı vü göñül ne etdi huzūr
Degül ki vaşf-ı beyānı aña ki aduñ daķam
- 153a 7 Yeticegiz ki bu Fethī kim oldı eyle ki mest
Degül mi ķadir ü ' id ü maķām-ı ki zī-maķām

630

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Hızān ki faşlı yetişdi ağaclara ki gülüm
O berkleri ne döker gör kim irdi şanki ölüm
- 2 Dükedür ' ömrü tamāmet yeşerüben şararur
Dökülür ol yere düşer gelür o reñge zulum
- 3 Ecel bulara yetüşüp döşendi eyle yere
Melekü'l mevt ceresi şan bular etdi ' ulüm
- 4 Tıfl u civān yaşarmak o zerd reng-i sürüh
Yetişdi ' ömri mevte o Hāķķ-ı emr nidelüm
- 5 Görindi faşlı hızānuñ o sırrı şurete baķ
Yigitlik ol ki yaşarmak şarardı pīr dutalum
- 6 Mişāli geldi hızānuñ o pirlige ki bedel
Şüret tağayyür olmak ölümedür yoralum
- 7 Gör imdi Fethī ki saña hızāndan irdi haber
Kara şaķalı ki ağardı ölümē kayd yiyelüm

631

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Göründi fitneler özüñe zamān içinde çok
Degül ki kaydı o dīnde bu halk işi aña yok
- 2 Harāmi oldu bularuñ ulusu kiçisi gör
Kaçısı beg ü paşası dimez ki Hağ u huğuk
- 3 Dün ündi himmeti bular yüceltmege degül işi
Şıfatda şüretlene beñzer nazarları ki şovuk
- 4 Cevābı gel deyü halka kapuya salış ıder
Yağıne varmağa yol yokdurur sekün sürük
- 5 Kañı o 'adl ü dād (ki) şerī' atuñ uyalı
Ki tebdil etdi bular uş tarık o ne turük
- 6 Var ise varuñı virgil beg ü paşa yolına
Yoğısa uşda cevābı döge kemend ile oğ
- 7 Ne başdur ne o gözdür saña ki geliseri o
Virürler eyle kötegi ıder ki şer şerük
- 8 Tamām oldu o şer 'i ki eyle 'adl o zamān
O sulţānaydı merdhān kim eyle ğarb u şarük
- 9 Götürüldi bereket şefkat bir erdi ki görüñ
Zağallık artdı bularda nite ki Fethī uşuk

632

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

153b

- 1 Zamānı gör ki ne döndi o 'ağsine bağadur
Biribirine 'adulık kim etdürüp çağadur
- 2 Ne dīn ü ki o diyānet bu halkda diseñ o yok
Kiçiler uşda ulınuñ o 'arzını yığadur
- 3 Hālini dirse uluya kemrese kim acıyup
Adını müdbir ü müfsid deyübeni dağadur
- 4 Kañı ki şer' -i Muğammed yā 'adl ü dād olına
Yā şefkat ü ki terahğum cevābı mağrağadur
- 5 Götürildi islām u dīnuñ özin ki bugün

Ebücehl ki devriydi 'aceb ki tefriqadur

- 6 Zemīne zāyi' oldı o vaqf u şart arada
Dād İbrāhīm Paşadan kim o şerde muhrikadur
- 7 O toksanında getürile demişler idi yed-i kıran
Vākı' āda itdi Birāhīm degül mi uş yoqadur
- 8 Tebābi' i felāsife o mezheb-i dördi
Olındı mantıqa rağbet ne muhtar u fiqhādur
- 9 Nice'tsün Fethī bīçāre o zulmi dādına gerek
O müntakim aña Allāh tevekküli Hāqğadur

633

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Şıgındum eyle Hüdāya odur ki zātuña o pāk
' Adūya qahru şalalu yetişe hışm u helāk
- 2 Ne kim dutarsa işi şalāha gelmeye o
Karara ' ömrüñ günü başına görünür ne hāk
- 3 Şanusı gele başına ocağına gire şu
Ah idüben yaqasını yürkiye eyliye çāk
- 4 Dīn ü dünyası anuñ harāb ola soñ uci
Cehennem ola durağı kim anda ola dolağ
- 5 Şırat u yā ki terāzu anuñ nedür işine
Şur u hisāb u arağı ' adūya o ne dimek
- 6 Ta' āmı zaqqum ola anuñ ide hum mey şarābı
Olına silsile ondan maqāmı gayya vü kāk
- 7 Bozarsa her ki şerī' at divārını Fethī
Bulunmasun kimesne şonuñda anı gömicek

634

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 İlāhī saña şıgındum degül kimseye uş
Rızā ki elüñe virildügi hoş
- 2 Elüñdürür kim ne kim idesin
Muqadder olanı hoş ne o hoş

- 3 Olan ol bile kim ki senden gele
Eger zehr sem ise cān kıla nūş
- 4 Cān u dil kim o senüñ emriñe
Dutar anunıla eyle çeşmi güneş
- 5 İçime ki ı şkuñ o tolmışdurur
Cān u dili gör kim ne kıılır hūrüş
- 6 Göricek ki tecellānı iş bu cān
Gör ol şevk zevkile ne ider ki cūş
- 7 Gör imdi ki Fethī sen nişedür
İdüp temmi kışşı oldu hāmüş

635

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 ' Aceb ne dīn ü diyānet bilürdi naşsını gör
Götürildi şer'ī Muḥammed sürildi ' aksi gör
- 2 İmām u kāđı müftī müderris ü paşa beg
Tagayyürinde degül mi cehlde ḥissini gör
- 3 Kıanı ki aḥkām-ı şer' -i fıķḥa dürişe
' Amelde mantıķa rağbet bu ḥalkda dersini gör
- 4 Ḥarām helāle kıarışdı ri' āyetüñ kim ide
Kıamusı hırşda bahadur zī ḥū-yı ḥūsını gör
- 5 Zemīn ü yā zamāneye bahāne kimdür iden
O kıavl ü fi' line bakmaz şu terki tūsını gör
- 6 Ne Ḥaķdan ol ki korķa vü nebīden uşana
Neye ki düzdi işini baķa şūsını gör
- 7 ' Acebdür Fethī bulara imān ki yoldaş ola
Resüle Ḥaķķa olan çok gümān umusını gör

636

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

154b

- 1 Dünyā bizi aldamağıl kim berḥurdār etseñ degül
Ol dergāha bizümile varubanı gitseñ degül

- 2 Kim nefis ü hevāya uyam anda saña ben ne diyem
Hāzretde şefā' at idüp elüm alup dutsañ degül
- 3 İy dünyā sen ğaddaresin ki ' acūze mekkāresin
Hāq yolına ol varuñı verübeni satsañ degül
- 4 Aduñ o dūn u denīdür ħarāb olası bu nidür
Mışrı Şirāz u Konyadır ma' mūr olup baqsañ degül
- 5 Yaz u yay u güz o kış her dürlü köşe o iş
Ol naqs içünde cünbüşüñ kim kemāle yetseñ degül
- 6 Varduqca artar uş hevāñ derdlere yoqdur hīç devāñ
Zehrdürür nüş-ı dāruñ tiryāq aña qatsañ degül
- 7 Bu Fethī gördi uş hālūñ oldı cevāb u su 'ālūñ
Her kim saña uyarısa anı o bayıtsañ degül

637

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Göñül virmek saña dünyā degül iş
Getürürsin ' aqıbet başa teşvış
- 2 Degül merhem ki derde sen devāsın
Şunarsın bal deyü sem zehrdür nış
- 3 Kim aldamaqdadurur ħalkı hālūñ
Fenāsın bākī aldanmağa ne ' ıyş
- 4 Terahhüm yoqdur şefkat idesin
Saña ne bay u yohsul u ne dervış
- 5 Gelene gel şafā geldüñ sözüñde
Murāduñca idersin ħande o rış
- 6 Kime etdüñ vefāyı kim baña da
Yalandadır işüñ alışda veriş
- 7 Düzenüben gözenürsin yüzine
Qalursın ardı sıra aña qarış
- 8 Mevāñ ol nefsleri sultānlar eyler
Beraber bay u yohsul u o dervış
- 9 Degüldür dünyā hāline o hāldaş
Bezeñse Fethī bakmağıl yaz u kış

638

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Cānān ele girmesine ser terk-i cān hoşdur begüm
Hüsni-tecellī görmege ol berk-i cān hoşdur begüm
- 2 Dost dosta vaşl olıcağız hacc-ı ekber olur ol günü
Ka'be cemāli 'āşıka zī gör ki cān hoşdur begüm
- 3 Şol müdde' ī nāmerd merd kim inkāra düşmiş işin
Ol münkire ne 'ayş gerek kim merg-i cān hoşdur begüm
- 4 Ma' nī nedügin biline kim anlayuban dolana
Degül ki qarşu gelene zī eregi hoşdur begüm
- 5 Şol dost ki ol Mevlādurur sevmek anı evlādurur
Gözlerise gönli gözi ol derk-i cān hoşdur begüm
- 6 'Işık 'āşıkuñ ol oynına hoş yaraşur şol boynına
Divānına zencir hoş ol örk-i cān hoşdur begüm
- 7 Ma' şükunuñ ol yolına kim cān baş kıymağına
Fethī revā gördi anı kim derk-i cān hoşdur begüm

639

- 1 Hüsni-tecellī ki ol yarūñ gözlere virdi nūr
Cān u gönül vü ziyāsı ne etdi hoş ki sürür
- 2 Cevr ü cefāsı ma' şükun 'āşıka fāide
Lāyıkdurur ki melāmetinde cān virür
- 155b 3 Vaşl-ı ki yār ele girmeye muhibe kim
Ravzı firdevs ki aña dūzahdurur
- 4 Müştāk olanlar eyle ki ol yāre irmege
Terk-i o tāk taht degül ne hūr
- 5 İtse tecellī 'āşıka ma' şük eger o
Qalbden ki qalbe eyle kendüyi ol urur
- 6 Şunsa şarāb-ı 'ışık şākī cāna o dem
Gece var varından eyle mest yürür
- 7 Fethī ki bādeden nūş itmiş ol ezel

Görmüştür ol cemâli degül şimdi görür

640

Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün Müfte' ilün

- 1 Kim viridi ol ma' şükına bencileyin cân u gönül
Berk-i teclîsin görüp hayrân u mest oldı degül
- 2 ' Işık bahrîsi oldum bugün gönül deñizin süzerem
Güherlerüñ ol kıânına ma' nîde ol taldı degül
- 3 Gönül Türında seyr idüp mi' râc-ı Hağ oldı aña
Ol perdesiz görübeni cânlar cânın buldı degül
- 4 Toğuz felekden yukarı yetmiş biñ ol hiçâbları
Himmet kıademinde gören ol nazarda aldı degül
- 5 Ol dest-i kıudretten şâkı bu cânumuz şuaruban
Kim nüş edüp ol mest olan kendüye ol geldi degül
- 6 Kim dünyâ vü ol ağıret cân u dile ne zâruret
Geçdi kıamudan eyle kim ol ardına şaldı degül
- 7 Bu Fetî kim uşda bugün cümle varından geçüben
Biñ biñ fedâ cân baş aña cânâ başa kıaldı degül

641

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dost ğuşşası ' âşıkâ çekmek revâ
Derdine andan görünür ol devâ
- 2 Ehl-i hikmetüñ ' ilâcı neylesün
Nebze mizâc üzre degül o hevâ
- 3 Görinür o gerçi derd-i ol firâk
' Āşıkâ ol derd-i ' ışık oldı kıuva
- 4 Sâzı söz kim anuñ o nedürür
Āh u vâh u kim inledi ol nevâ
- 5 Rüzgârıla çeker ol intizâr
Şol taħammülsüz yetmez kim eve
- 6 ' Āşıküñ o nârı nûrı ' ışıkdurur
Yana göyne maṭlûbı her kim seve

- 156a 7 Ol cān cevr ü kaḥr u luṭfdurur
‘ Āşık olan Fethī andan ne cefā
- 642(MEŞNEVĪ)
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Gerekdür ‘ āşıkā cevr cefāda
Görinür eyle aña istifāde
- 2 Egerçi kaḥr ider luṭfi görür ol
O vaşl-ı dost için guşşadurur ol
- 3 Getürür gösterür göze ḥayālin
Gönülde fikr ider her dem cemālin
- 4 Zihī ‘ ışk kim aña neler getürür
Güler vü gāh yermürür oturur
- 5 Gahī vaşl olsa o şādīlık eyler
Fırāk olsa gāhu zārılık eyler
- 6 Hemīşe fikri ol dildār işinde
Degüldür çarḥ-ı ol gerdān işinde
- 7 Celāli ol cemāli ‘ ayna gelür
Gönül ü cān anuñla bayna gelür
- 8 Kılur ol ‘ āşıkı eyle şüride
Degül gönli o rıdvān u ḥüride
- 9 Aña ne şöhret ü neng ü kim ol ‘ ār
Melāmet olsa yār için kim ol var
- 10 Aña ne ḡam u guşşa ta‘ nı ḥalkuñ
Degüldür şöhretinde egni delḡuñ
- 11 Geçürür Nīle gelse ol rüzīgār
Yā cübbe ḥırḡ u tāk u yā destār
- 12 Dilinde zikri vü fikrinde ol yār
Degül mi maḡşūdı anuñ ki dīdār
- 13 Aña ne va‘ z u pend ü naşīḥat
Yetişdürür aña ol ‘ ışk şīḥat
- 14 Kim irgürür anı ol dem murāda
Kıomaz o şekk ü şübhi arada

15 Kime kim ʿışk oldı aña ol yār
Ki dosta vaşl olur cānı āhirkār

643

Mefāʿ ʿılün Mefāʿ ʿılün Feʿ ʿülün

156b

1 Gör ki ʿāşkuñ ʿāşıkā kārı nedür
Kim sebep maʿ şūka şikārı nedür

2 Müddeʿ ʿinüñ imtihān nifākına
Şıdkı yoq ʿāşıkā inkārı nedür

3 Kim ne bilsün vech-i hālin ol raķīb
Dil ü cānda fikr ü ezkārı nedür

4 Ol haķīkāt şemsi virmiş aña tāb
Ġayrı şemsi māh u ülkeri nedür

5 Cümle rengden geçüp o degül dü reng
Yek reng olana jengārı nedür

6 ʿAklı olana deġer mi maʿ siyet
Nefs ü hevā kim dil efkārı nedür

7 ʿIşk bir deryādurur ʿummān-ı vaķt
Fethī bī-ħad aña ber-kārı nedür

644

Mefāʿ ʿılün Mefāʿ ʿılün Feʿ ʿülün

1 Ne kaķreyüm ben ol deryāya döñdüm
Hilāli yoq kim ol bedr aya döñdüm

2 Degül ol faşl-ı ġazān ġalb-i şitā
O firdevs cennet ü ġızraya döñdüm

3 Açıldı ġalbden ol maġz-ı esrār
Müzeyyen ġubbe aşġarāya döñdüm

4 Benüm ol nuşı eyle ki cāmiʿ
Muʿ ayyen ʿālem-i kübrāya döñdüm

5 Ne bülbülüm haķīķī ġülşeninden
Kim eyle ʿārif-i ġarrāya döñdüm

6 Degülmiyem kıtüb-i mu‘ teber ol
O cem‘ ü ‘l-cem‘ ider kıurrāya döndüm

7 O Fethīyem virilmiş Kıuds ilinden
Zemīn-i mesken-i sahrāya döndüm

645
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

157a

1 Hāle geldüm girü ‘ ışkıdan cüş idüp
Dest-i kıudretten şarābı nüş idüp

2 Çünkü ol sākī cemālin gördi cān
Uş getürdi raķsa cān dil hoş idüp

3 Kim elest deminde olmışdı nidā
Ol belī cevābı virdüm güş idüp

4 Geçdi cān cümle varından varı var
Ėayrı dostdan gözlerinden yüş idüp

5 Gör ne kııldı ‘ āşıkı ol mest-var
Etdi Ėayrān cān u dil bī-Ėüş idüp

6 Olsa ol ‘ ışkı ‘ āşıkı Ėarra kıılır
Şaķlayumaz Ėālını ol püş idüp

7 Tuğfe virür dost yolına Fethī gör
Kim fedā çün cān u başı uş idüp

646
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Cān yine mest oldu uş dil söylemez
‘ Işkı melāmet etdi hoş il söylemez

2 Ėikmetine Ėālīķüñ sen kııl nazar
Bād u āteş āb u ol kııl söylemez

3 ‘ Ėāşıkıñ ol zār zār iñildisi
Her seher vaķtinde ol mīl söylemez

4 Kim tākāt getürmez anuñ derdine
Eyle kim ol Hind ü şol pīl söylemez

5 Gözleri yaşı kıatında kıatredür

Şol Fırāt u eyle kim Nîl söylemez

6 Gör ne geçmiş da' vîden eyle muhib
Kim aña ne kâl u ne kîl söylemez

7 Fethînüñ derdi dilinde ma' şūka
Eyle kim gün ay yıl söylemez

647

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü gönüm benüm ma' şūkı özler
Getürür dil ü cāna ' ışkı sözler

2 Yanar ol derd-i firāk hasretinden
Akıdur kanıla yaşı bu gözler

157b

3 Diyem aña bedel ne mişli ola
O şüretde ola zāhiri yüzler

4 Cemi' -i evvel ü āhir oldur
İden ol sāl u māh u heft özler

5 Ne kim maḥlūkuñ ol varı ki vardur
Sözi dilde denilür anı özler

6 Zihī Ḥālik ḥālūñ bilür bu ḥalkuñ
Görür kaydın viren oldur o rūzlar

7 Görüñ o Fethînüñ derdi ki ḥālin
Gice gündüz velikī anı sözler

648

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Kimdir ki bu o dünyāda eyle ki ol dindār ola
' Işq ma' şūka ol ' aşıkı eyle kim ünder ola

2 Ne dünyā vü ne āhiret gerek aña ne zārüret
Geçe kamu hevāsından kim maḥşüdü dildār ola

3 Şol nesne kim yurtda ḳala degül mi ol artıda ḳala
Virme gönüli sen aña sihr idüben aldar ola

4 Ḳanı şıraḫ u ol mizān zebānīde cümle hīzān
Gel geç dimekte ol saña kim anda ki yoldar ola

- 5 Şanma ki anda ıurtıla   aybları ol  rtile
  Amelleri hep ıartıla kim gel r ol m ldar ola
- 6 Nets n a na nam z oruc oldu cehennem a na burc
  Aybliya ol ıalkları m s v de ıaldar ola
- 7 Feth  şaıın ol maılıka yoldaş olma ehl-i ş ka
 ıkarısa ol   ayyuka gerek seni aldar ola

649

Mef  ilün Fe  il t n Mef  ilün Fe  ilün

- 1 Nice bir ıasret içre yürüyem eyle ki z r
Disem o vaşf-ı ı l m durup kim anı yazar
- 2 O vaşf-ı y r ele gire degül diriğa nedür
Virem yolına ol c nı hez r olursa hez r
- 3 Cem l-i hüsni o y r n tecell  ide c na
Görinse ıacc u ekber degül mi Kaç be mez r
- 158a 4 Neye muıabbet iderse kişi a na dürişür
Olursa her ne ki ıalbde ıaşına ol ki sızar
- 5 Muıhib ne getürür ele mest olmasa dost
A na ne ıayęu c n n u c nından eyle b z r
- 6 Cef  v  derd     ışıkla mel met olsa nola
  Aşık  devlet   ol k r degül midür o sez r
- 7 Kime kim Feth  yetişse a na ki derd-i   ışık
Degül bu ıalk o gözinde y  o tene ki kızar

650

Mef  ilün Fe  il t n Mef  ilün Fe  ilün

- 1 Y r n cem li ıay li gelür göze görinür
Şu gönlüm evi ıar bın o dost düze görinür
- 2 Ba na ne o ęam u ęuşsa neş t-ı   ışık yetürüp
Tecell  c n u gönle o yüz yüze görinür
- 3 Yaıınd r r kim o eyle ıraı anı ne bilem
 oıusı c n dimağına kim uş  ze görinür
- 4 Ne ıadar iylik idesin o m dde    raııbe
Sa na ne minnet ider o çoğı aza görinür

- 5 Degül ki münkire irşād kerāmeti o göre
Aña ne mu' ciz-i resül dağı āzā görünür
- 6 Lāyık degül aña cennet cehennem aña durağ
Cāhil cānına o sahtlık aña sezā görünür
- 7 Gel imdi Fethī duriş sen kim eyle dost yolını
Murādı nefsiñe virme cezā ğazā görünür

651

- 1 Tesellī buldı bu hātır o dost yüzini görüp
Sürür yetişdi o qalbe tecellī cāna irüp
- 2 Münevver oldı bu 'ālem o cennet eyle mişāl
Şahāda şems ziyāsı nite ki şark u ğurüb
- 3 Göñül ü cān ki uşda ne mirāc etdi bugün
Niyāz-ı ol ki Mūsādur o Hāqqıla Tūrda durup
- 4 O vaşl-ı yār ki sākī ne nūşı etdi sebeb
O şundi 'ışk şarābın kim etdürür o şurüb
- 5 Ne gördi ol ki şu'ā'-ı pervāne gibi 'āşık
Nite ki qaşdı devrde yanar ki şem'e urup
- 158b 6 Gerek muhib olan ol kim zücāce gibi ola pāk
O terk ola ki ta'alluq şafā bula ki sürüp
- 7 Talāk virdi Fethī bu dünyānuñ varına
Degül ki şaya bahā vü aña ne buçağ urup

652(MEŞNEVĪ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Oldı dünyā mişl-i ağı-ı ankebüt
Ol serāb bünyādına ola şübüt
- 2 Gāh yaz u yay u ğüz ü kış gelür
Birbirine ol muhālif iş gelür
- 3 Kim döner hālden ü hāle ol şüret
'Ākil ü dānāya ol ne zārüret
- 4 Aldaducudur bākī degül ol fenā

- Eyle oldur aña her ki ol kıana
- 5 Birbir ol dünyāya gelene güler
Koyurđın aç gelübeni halka bular
- 6 Yetürür ‘ömrinüñ uzun yaşına
Ne vaqāyi‘ ler getürür başına
- 7 ‘Akıbet gönderür anı hor zār
Küllī varını ider ol tārümār
- 8 Bal yerine aña sem nüş etdürür
Dīn ü dünyā anı serhoş etdürür
- 9 Tirenci oldur hevāya yeldürür
Şol gerekmez işi aña kıldurur
- 10 Hıubb-ı dünyā ahiretde yok işi
Mekr ü hile kim düzetmek dörd beşi
- 11 Ol degül helāl harām farkına
Kim düşürür nefis ü hevā ğarkına
- 12 Soñ hācāletden aña ne fāide
Olmaya hālaş biñgez rāy ide
- 13 Ahirete anı maħrūm gönderür
Dünyāyı dün andan ol yüz döndürür
- 14 Ne kim etdi bunda anı göriser
Bile anda ne hāle uğrayısar
- 15 Soñ peşimān anda fāyda eylemez
Ğaflet içre olan añı toylamaz
- 16 Oldı ğaflet içre halk durişmesi
Ahiret işine yok karışması
- 17 Ahir işi olısdur zār zār
Ol cehennem içre ola aña dār

653

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

159a

- 1 Aldanma dünyāya kıardaş düşme belāsına
Kime ki kıldı vefā vü saña kıalasına

- 2 Nişi ki ‘ ayşu anuñ degül cāna ol cānān
Umma ki devā şafā andan olasına
- 3 İtgil ‘ amel rızā-yı Hāḫḫa dūriş iy yār
Anğıl ki anda başuna neler gelesine
- 4 Kim nice hevā vü heves gözlesin
Şol göz ü қаşuñ o қара vü alasına
- 5 Қоғıl ki ğafleti açğıl gözün baқ
Kim durmuş ‘ Azrā‘ il uş ölüm şalāsına
- 6 Noldı ki saña ki o ‘ aқluñı ki dirmeyüp
Bilmezsın ħālūñı ki nedür nolasına
- 7 İy Fethī sen tena‘‘ umı o şöhreti қоғıl
Nefs қörligine baқma bir gir palāsına

654

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Göñül tapma bu dünyānuñ mālına
Düşürmesin seni mekr ü āline
- 2 Nice ben ben diyenlere ne kıldı
Yitürdi tāc u taḫtı baқ ħāline
- 3 Қanı ħükm ü ħükümet virmek almaқ
Yā ol қāl u қılūñ ki қıtālına
- 4 Kanā‘ at ehlinüñ hırş u hevāya
O nefşün parmağūñ banma balına
- 5 Saña ne aḫlās u nāḫ u o şöhret
Қabā destār u cübbe ne şālına
- 6 Özūñ dutma yüce alçağı gözet
Tekebbürlük için binme nalına
- 7 Hevā hevesini geçgil iy Fethī
Düşme nefşün sen ḫaḫtı u ħāline

655

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 ‘ Aceb derdüñe düşdüm yār elinden

- Kim eyle ol firāk u zār elinden
- 159b 2 Yoğ olup giderse küllī vücūdum
O ma' şūķ itmeye timār elinden
- 3 Bī-ħaber olısar bu derd ü ħasret
Ola bu cān u dil bīmār elinden
- 4 Yetütür ol girişme bu delüye
Tecellī olıcaķ nigār elinden
- 5 Degül cehdüm benüm dünyā işinde
Ĥisābı kayğusı şümār elinden
- 6 Melāmet olduğumdan endişem yok
O müdde' ī sözi kınar elinden
- 7 Göreñ ol münkiri Fethīye durmuş
Ne gelür ki ' aceb şınar elinden

656

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Olursam ben melāmet yār elinden
Ne ğam ğuşsa baña ağyār elinden
- 2 ' Āşıķuñ mi' rācı ma' şūķa irmek
Şikāyet eylemez ol dār elinden
- 3 Pes o ' ışķıla derdüñ odını gör
' Āşıķuñ vaķti hoş ol nār elinden
- 4 Ne yayınduk vā' iz ü zāhidden işit
Şol isfār götüren ĥīmār elinden
- 5 Ne bilsün ' āşıķuñ ĥālını ol merd
Döşenmişdür yine kınar elinden
- 6 ' Āşıķuñ ne murādı dünyā kımak
Aña ĥācet ne ef' i mār elinden
- 7 Kıoğıl müdde' i münkir şūfīyi
Bu Fethī yandı inkār elinden

657

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 160a
- 1 Ne mevcler oynadur görgil bu ʿışkuñ deñizi dilde
Şu güherler ki kıymet yok görünür sâhil-i dilde
 - 2 ʿAceb deryâdur bu deryâ kenârı ne bî-ḥadd deryâ
Hevâ vü âteş ü muhîṭ beyânı kim âb u kıilde
 - 3 Ne bulmış ol ḥayâtı baḡ degül muḥtâc o ʿatşâna
Suvaran sâkî-yi ḡudret ne Fırâṭ hazzı vü Nîilde
 - 4 Ne vâsiʿ eylemiş ol Ḥaḡ o berr ü baḡrı anda baḡ
Görine her neyse zâhir göñül aynasın sil de
 - 5 Yakîndür ol saña ḥâzır o küllî şeyʿ e ki ḡâdir
ʿArefte rütbe sırrın ki teşḥîs eylegil bil de
 - 6 O ʿarş kürsî saña ṭuraḡ bu dünya ne ki ol ırâḡ
Ḥūr u rıdvân saña burâḡ ki müştâḡdur ol âcilde
 - 7 Gel imdi Fethî gör düşi duta görsün aña ḡüşı
O ʿışḡla eylegil cüşı cevâb budur mesâʾilde

658

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Debredür dem dem o yârũñ ʿışḡı göñlüm durmadan
Râḡatı yoḡdur bu cânũñ maʿşũḡı ol görmeden
- 2 Gözlegil bu ʿâşıḡ-ı zâr nicesine göyünüp
Akıdur ḡan yaḡ gözinden kimesne anı virmeden
- 3 Yoḡdurur göñlüñ ârâmı fikri zikri düzedüp
Vaşlı dostçün ḡaşdı oldur içtiḡâdı armadan
- 4 Cân ḡulaḡına yetişür ol nidâyı maʿşũḡa
Daḡıl ol Cibrîl ne vaḡye kim irür ol şormadan
- 5 Ḥâlet-i ʿışḡa nazâr kııl ne kıılır gör ʿâşıḡa
Ol tecellî-i zât ḡor mı vecdle raḡşa girmeden
- 6 Baḡ bu cânũñ ḡuşına ki nice pervâz eyler uş
Dost miʿrâcına Cibrîl sırr-ı vaḡyi virmeden
- 7 Fethî kimdür iş bu yolda ʿışḡbâzlıḡ eyleye
ʿÂşıḡa maʿşũḡ için ʿışḡ göñline ol ḡarmadan

659

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 160b
- 1 Neden düşdi cānum derdile āha
Ne müştāk oldı göñli eyle şāha
- 2 Yetişen nūr-ı hāşşına o ʔālīp
Ne hacet ol delīle vü güvāha
- 3 Şunu kim kıldı dost anı hāşşü 'l-hāş
Didi haqqında *Yāsīn ü Tāhā*²¹¹Allāha²¹²
- 4 Yaratmazdum didi 'ālemi cümle
Ne rağbet yer gök şemile māha
- 5 Gerekmez anı sevene ne maṭlūb
Aña dünyā vü uḫrā ola cāha
- 6 Ezelden dostlara virmiş naşībin
Vardururlar anuñçün rast rāha
- 7 Gör imdi 'āşıka Fetḫī ne dola
Getürür 'ışk anı ol āh u vāha

660

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ele girse kişiyē yār-ı devlet
Gerekmez dü cihān aña o 'illet
- 2 Nider ol 'ār u nāmı yār yolında
Görinür 'āşıka o faḫr u zillet
- 3 Aña ne vā' iz ü nāşuḫ u zāhid
Neylesün ḫālīni o ğayrı millet
- 4 Aña ne cennet ü ḫuld o irer
Maḫām-ı Ḳuds olmış aña ḫullet
- 5 Kim ol 'āşık kim ma' şūḫla gör
Nice bulmuşdurur rıḫletde vuşlat
- 6 Olamaz bu sırra o kimse vāḫıf

²¹¹ “Süre başlarındaki harflerdendir. Kur’ânın yirmi dokuz süresinin başında bazen bir bazen de birkaç harfin birleşmesinden oluşan rumuzlar(Allah ile resûli arasında şifreler) vardır. Bu harflere “Hurûf-ı mukatta’a” denir. Bunların gerçek manasını ancak Allah ve Resûlü bilir. Bunlar okunacak olan söze dinleyenlerin dikkatini çekmektedir.”(Yılmaz, a.g.e., s. 62, 151, 180)

²¹² Mısranın vezni bozuk.

O halkdan nefsdan ü kılmasa 'uzlet

7 Cefā vü kaḥr çekmek 'aşıka nāz
Göründi ma'şūqdan Fethī ḥaşlet

661

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Götürildi gözden ğaflet görindi cāna o Mevlā
Olındı 'aşıka ol farz ki ma'şūq sevmesi evlā

2 Getüren ma'şūkı gönle geçer her vaqt anuñ demle
Olur şādī degül ğamla ne düşsün ğayrı o havle

161a

3 Şular kim sözine şādık degüldür kezbde ol nāṭık
Muḥālif ḥāli göstermez düşünmez fi'li ol ḳavle

4 Aña ne kı̄l u kı̄āl gerek ki rastlıkdurur ol yigrek
Ne etsün baḥşı ol cedel ola sözi anuñ tüle

5 Yarıcı anuñ ol Ḥaḳdur o şeytān andan ırākdur
Ol ism-i a'zām kadar o kuvvet dilde lā-ḥavle

6 Gör ol münkiri kim kāzib işi nede durur rāğıp
İder teşhīn ki bu halkı o tezvirdür işi kı̄la

7 Didi cīfe bu dünyāya nebī ḥātem-i resūl
Gerek şādık olan Fethī ṭaleb ne ğayz o bula

662(MEŞNEVĪ)

1 Ne dünyā ṭālibi Ḥaḳқа o maṭlūb
İde cān u gönülden anı maḥbūb

2 Neye gerek aña ol ṭoĝrusı
Ki 'aḳd bağlaya idine 'arūsı

3 Revā ne külhan o firdevs yerine
O gönül bağlayan aña yerine

4 Ṭonuzlanḳurdı gibi necse üşmek
Ḳara ḳarĝalayın mezbele eşmek

5 Deger mi yürimek ol ḥāyvānīvār
İşigün 'aḳıbet ol yuygun var

6 Kimi berḥurdār itdi diyene görgil

- Başuña ‘aqluñı cem‘ eyle dirgil
- 161b 7 Görünir yaz u yay u güz ü o kış
Hevā vü nefis andan alur ol ‘ıyş
- 8 Degüldür bir qarara gelme geçmek
Fenāyı gösterür şürete küçmek
- 9 Hazer kılan kim andan merd ü rastdur
Kim ol şāhibkemāl ü eyle nāsdur
- 10 Kıyāmet olıcağ anda utana
Cevābı ne ola miżān dutana
- 11 Zebāniler süreler ol şırāta
Tapıncaldur alsa şol şūrata
- 12 Cehennemdür görinen anda durağ
Görür nefse uyanlar anda firāk
- 13 Göre uçmağ taḥaşşürini ol cān
Ola ‘āşıklar anda dosta dīvān
- 14 Görine ol cemāl-i pertev-i Hağ
Dīdārı ma‘ şūkuñ ‘āşığa muṭlağ
- 15 Şular kim dost için geçdi hevādan
Murādı Hağ o geçdi māsivādan

663

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Göñül dünyāyı ço nefsdan geçe gör
Degül bünyād bākī anuñ hīçe gör
- 2 Koma zerğ ü riyāyı sen bu qalbde
Cürüfdan ḥālis eyleyüp saça gör
- 3 Şerī‘ atde yüri gözle tarīkat
Hağīkatde şarāb-ı ‘ışğ içegör
- 4 Görine saña her sırrı o rumüz
O ğafletden gözünü sen açagör
- 5 Bu fānī dünyāya itme gurür sen
Vaṭan-ı aşla himmet it uçagör

6 Neye gerek saña cehle dürişmek
Boyına ma' rifet ının biçegör

7 Muşāhib olma degmelere Fethī
Gözetgil 'ārifi cehlden kaçagör

664

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

162a

1 Gör imdi hāli sen dem dem ne gelür
'Āşıka āh u zār hem dem ne gelür

2 Yanar o 'ışkıla derdüñ odına
Göze yaş yerine dem dem ne gelür

3 Tecellāsıdurur 'aşıka ol em
Bilürem cāna ol emdem ne gelür

4 Cefā vü kaħır iderse 'aşıka yār
Rızā-yı Haq aña ol dem ne gelür

5 Virürsün biñ naşihat münkire sen
Degül ki kabıl o yöndem ne gelür

6 İçinde olmaya 'ışkıdan eşer o
Çalınsa dablun o dum dum ne gelür

7 Cāhile Fethī zulmetle o şiddet
'Arife ma' rifet endem ne gelür

665

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Evvel görindi 'aşıka cān virmek ol dildār için
Hoş görür ol Manşūrlayın şikāyet ne ol dār için

2 Muhib olan ki maħbūba eyle ki düşmiş o ħuba
Cānla baş kılmış hebā māl ola yā aldar için

3 Çün görine ħüsn-i cemāl 'aşıka ol şāhib kemāl
Cān u baş u aña ne māl kimdür anı aldar için

4 Didi haṭālaruñ başı dünyāyı sevmek ol resül
Hāzer kıluñ dir onlara dünyā seven māldar için

5 Terk eylemek şol 'ārını ma' şük için her varını
Ol dünyānuñ murdārını olinmaya yoldar için

6 Zehrdür ol tiryāk degül semdür saña ol şunduğı
Nefs ü hevāya yelter ol kim seni o baldar için

7 Fethī sözi şol ma' nīden degül āhī ol da' vīden
Ġafilleredür cevābı kim ol degül hāldār için

666

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

162b

1 İlahī bu gönül āvāre düşdi
Zihī bahtı kim ol ne kıare düşdi

2 Günāhlarum bī-ħad tağlardan ulu
Kıatında bu yüzüm uş kıare düşdi

3 Ġayırlu işüm yok arzū-yı nefside
O kıavl ü fi' lde uş kıakkāre düşdi

4 Kıanı bu nice tül-ı emel hebāya
Bu ' ömr seyli ol akāre düşdi

5 Kıodum mürşīdleri uydum o ğüle
Gönül acıbanı dīn yıkıare düşdi

6 Temīzi yok bu nefsün perhīzinde
Ġarām helāl dimez dıkıara düşdi

7 İlahī Fethīye olmazsa meded
Kim dīn elden gidüp kııkıare düşdi

667

1 Hiç gelmemiş bu dünyāya nefs-i kāfir bencileyin
Dergāh-ı Ġaķda ħızmeti eyle kıaşir bencileyin

2 ' İlm ü ' amelde eli yok şol bilide kim bili yok
Kim eyle toğrı yolu yok zihī ' āciz bencileyin

3 İşüm gücüm nefs ü hevā kim yürürem anı kıova
Uş durmuşam ilde kıūva yok o nazır bencileyin

4 Uş ' ömri virdüm yile kim kıasılı nola ğüle
İşşı yerine ol ziyān var mı tācir bencileyin

- 5 Çanı benüm ehliyyetüm hâliş degül o niyyetüm
Kim eyledi sîm ü zerin eyle bakır bencileyin
- 6 Fitne işe dürişmede hayra degül çarışmada
Bu halka o girişmede sihre sâhîr bencileyün
- 7 Fahruñ odur Fethî senüñ ol itdüğüñ günâhlara
Olduñ kâni' budur sözüñ yoçdur bencileyin

668

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

163a

- 1 İlâhî 'âcizüm ki ben ol façîrüm
Zâ' ifüm bî-çäre ħorum haçîrüm
- 2 Kim anca kılmışam dürlü günâhı
Ki eksüklüğüme eyle muçırurum
- 3 Bu eksüklü kula sen destgîrsin
Sipâs u minnet aduñı oçırurum
- 4 Zağallıklar ki çoç etdüm işümde
Degül hâliş sîm ü zer uş bakırurum
- 5 İlâhî rabbenâ zulum etdüm uşda
O 'acüzümde bu nefşümü doçırurum
- 6 Ol el virmez baña kıлмаğa tã' at
Şikâyetüm aña durup çakırurum
- 7 Erenler himmetinde Fethî miskîn
Haçkuñ medħini idüben şaçırurum

669

Mefâ' ilün Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Duraydı birine paşa ayasın tâca diyen
Haçîkatde hayr yoç münâsib ad geçe diyen
- 2 Götürildi şer' i Muħammed Ebücehl aña yâr
Ne buldı ol ki sürürü ki şeyħ baç nice diyen
- 3 Fireng Rüm olsa kim papas u yâ Türk ü şâd

Götirdi başı bular kim yüridi o hâce diyen

- 4 Şu kim ki şartı o vaqfı dura ki telebbüs ide
 4 Qarâr itmeye anda ki qalbden o göçe diyen
- 5 İmâm u o çâr-ı reknüñ mezâhibin ki boza
 5 Ne fâide oqurısa kitâbı o hıçe diyen
- 6 Rızâyı Haqqı Muhammed nite bula o kişi
 6 Felâsife o tabâyi^c olandan o qaça diyen
- 7 İy Fethî her ki buları depelerise gâzâ
 7 Degül kefereye gayrı bularda o açâ diyen

670

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

163b

- 1 Nefs kâfirdür gâzidür öldüren
 1 Ki bahadır aña tã' at kılduran
- 2 Hâcc u zekât şavm u şalat farzdur o
 2 Yeg cenâbetden tahâret alduran
- 3 Zî sa' âdetlü Haq sevdügi kul
 3 Ol düşuñdan donla yanan qalduran
- 4 Qıla tã' at ol münâcâtda ola
 4 Qanlı yaşıla gözünü tolduran
- 5 Fikre gönli zikre dil meşgül ide
 5 'İşqıla cânıla başın şalduran
- 6 Derdi viridi kim anuñ ol dost ola
 6 Korqusından beñzini o şoldura
- 7 Fethî bulsañöp ayagın şunlaruñ
 7 Kim bulardur nefsi kâfir öldüren

671

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Zî müselmân ol Muhammed kulını
 1 Duta şer' in işiyle ol fi' lini
- 2 Kim şor heşâb olısar o Hırâda

Aña cehennem zebānī hevlini

- 3 Ḳanı mizān u şırāt Ḥaḳ ḥazreti
Kim menāḥīden gerek o baḡlanı
- 4 Veysleyīn kimdür dürişen dīnde o
Döñdüren ‘arşda Muḥammed na‘ lini
- 5 İrdi Ḥaḳḳa gördi o ḥüsn-i cemāl
Meskenet üzre iden o şuḡlini
- 6 Oldı ol devr cennet etdi ol ırak
Gösterenler kibriale ol buḡlini
- 7 Fethī ḳoma ol şerī‘ at caddesin
Gözlegil her ḳanda varsa ehlini

672(MEŞNEVĪ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ḳanı ol dīn yolında ḳodı ḳardaş
Cefādār ola baḡrına başa daş
- 2 Şerī‘ at yolını duta ol elde
Ol ḥizmet ḳuşaḡın ḳuşana bilde
- 164a 3 Ne kim Ḥaḳ didi resül ḳıldı anı
Gerekdür sen daḡı ḳıl zindeḡanı
- 4 Didügi emr-i ma‘ rūfı gözede
Ḥarāmdan ol ḥelālin temīz ide
- 5 Hadīşe Ḳur’āna ola muvāfıḳ
O şiddīḳ ola olmaya münāfıḳ
- 6 Ḳıla tā‘ at o Ḥaḳḳa ola münḳād
Kemāle getüre dīn ola ābād
- 7 Ḳoya fetvāyı taḳvāya dürişe
Ḳemāle dīni anda ol erişe
- 8 Ḳanā‘ at gencine baymaḳ gerekdür
O himmet ḳanadın yaymaḳ gerekdür
- 9 Feleklerden geçe ‘arşdan yüceye
Ḥicāblar götürile ire ḥocāya

- 10 Şāfī ola şafā bula şafādan
Yetiſe eyle ſer^ç -i Muſtafādan
- 11 Yetiſe eyle kim özge o hāle
Şıfātı ol celāle vü cemāle
- 12 Görine zātı pāk vaḥdetde ol dem
Açıķ olursa göz ğafletde ſol dem
- 13 Gerekdür ol düriſmek kıla lāzım
Gice gündüz t̄ā^ç ata ol mülāzım
- 14 Gel imdi biz bu yolda ceḥd idelüm
O kıavl-i ſer^ç üzre ḥoſ gidelüm
- 15 Ola kim Haķ resül bize ḥimāyet
Nazar kıla yetiſe ol ^ç ināyet

673

Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ülün

- 1 Düzetdüm s̄āzı söze ḥoſa geldüm
O derd-i ^ç ışķla uſ cūſa geldüm
- 2 ſuſadı vaſlına yārüñ bu cānum
ſu kıüdret ſākīsine nūſa geldüm
- 3 Degül ğayrı hevā heves yegāne
Erenler ſoḥbetine ğuſa geldüm
- 164b 4 Dil (ü) cān rağıb oldu dostı göre
Ki cān vermege o uğruſa geldüm
- 5 Münāfiķ müdde^ç ī münkirle uſ
Ġāzā-yı ekber ol vuruſa geldüm
- 6 Bugün ol ḥācc-ı ekberdür ki durdum
O ^ç āſıķlarıla ğörüſe geldüm
- 7 Yürürken bu Fethī ol bī-çāre
O vaḥdet deryāsına düſe geldüm

674

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Ne irdü cān ḥācc-ı ekber (ü)'ide
Tecellī eyle kim vaqt-i sa'ide
- 2 Görindi ol bedī' i ḥüsni hemtā
Cān irdi ḳurbān o Ḥaḳḳı şehīde
- 3 Ki ḥaḳḳe'l o yaḳīn 'āşıḳa ma'şuḳ
Düşer 'ilme'l-yaḳīn ehl-i ba'ide
- 4 İder cān baş mālī terki 'āşıḳ
Şervet ol görünür hem saḳīde
- 5 Eger mü'mīn münāfiḳ ola her kim
Ḳomaz varını gösterür çeḳīde
- 6 Gör ol Ḥālīḳ yeri ḥalka ne kıldı
Hevā ḳuşa şuda cevlān mähīde
- 7 Feleklerde melekler kıldı ḳarār
Nücūmlar şemsile Fethī mähīde

675

Mefâ'ilün Fe'ilātün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Olındı 'id-ı ekber uş du'ālar oldı ḳabūl
Ḳurbān u ḥayr u şadaḳa günāhı etdi.....
- 2 Yazıldı ḥayr u biñ biñ şevābı mü'mine gör
O ḥācc u 'umre vü tekbīr o Ḥaḳ ḳatında.....
- 3 Olındı şādī u sürür gönüllere o bugün
Çalındı kūs u naḳḳāre üzerine borı davūl
- 4 Neyledi dürlü ni'meler şükr sipās o Ḥaḳḳa
Ne töldi saḳrā vü nāsıla hem aḳşa 'arzıla tūl
- 5 Zihī kerem ki anuñdur nihāyeti degül uş
Yā 'ilmi ḳudretine o yetişmez 'aḳl u 'uḳūl
- 6 Zihī Te'ālī teḳaddūs yedüşdüren bu demde
Ḳaçan o segri getüre za'if-i bende o ḳul
- 7 İy Fethī sen o şalāt u selāmı vir resūle
Gerekse şefā'at o ḳurb olına vaşl-ı vuşūl

676

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 165a
- 1 İy dīn bātını bilmez paşayı İbrahīm o
Saña vü sedd ü şerī' at ki yıķmaķ olmış o hū
 - 2 ' Aceb ne dīne dūrişdüñ ki dutduñ anı tarīķ
Olındı talebesi şartu degül vaķfu ne bu
 - 3 Zebūr u İncīl ü Tevrāt cevābı hūkmi degül
Yeħūdā tersā vü itmez kılan pūta o řapu
 - 4 Kanı ki Hātem-i resūl şerī' atini ķoduñ
Hūrūfī dehri melāhād o ķavli fi' lin ķatu
 - 5 İtme ulularından o dōrt ki rükni gözet
Kim i' tibār saña andan gerekdürür iy delü
 - 6 ' Aķide pāk olıcağız diyene o rağbet ider
O ħavf ider o ħazān kılor o ħayr şanu
 - 7 İder o zulmi kendüye degül ki ğayrıya hīç
Ķabūlī la' net añadur maķām-ı Fethī řamu

677

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yōñi degüldür kişi şerri işleye
Ķayrı ķoya zulme durup düşleye
- 2 Şanma ķala ' ömri devlet pāyīdār
Pes niye gerek ki ħalkı taşlaya
- 3 İşlenen şerrüñ soñı pişmānı var
' Aķıbet dişile elin dişleye
- 4 Gördiler yeg Ka' beden yapmaķ göñül
Ele ala ħayrı oldur başlaya
- 5 Dünyā ekinligidür ol aĥretüñ
Yemişin yemege ağac aşlaya
- 6 Yaylaķ ol uçmaķdurur cānbāzla
Zālīme şamu gerekdür kışlaya

7 Halkı gökçek ol cevher diler kand var
Fethi cennet ni' metin ol dişleye

678 (TEVHİD-İ BÂRİ TE' ÂLİ CELLE VÜ ' ÂLİ)
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 165b
- 1 Yine gördi gözüm dostı ' ayân ol
Bu dil vaşf itmege degül beyân ol
 - 2 Görürem ' âlem tolu eksügi yok
Yüzüm dutarsam ki her ne yana ol
 - 3 Bu dürlü dürlü maḥlûkı iden ḥulḳ
Ki düşlü düşine işe ḳoyan ol
 - 4 Dirigsiz gönülleri kıldı o seyvân
Bu yerleri ki ferş idüp yayan ol
 - 5 Deñizler aḳıdup mevcler koparan
O cûşa getürüben çalḫayan ol
 - 6 Ay u gün ü ki seyyârelere baḳ
Bularda nûr ider ol balḳıyan ol
 - 7 Kimi mü 'min kimin velî bu nebî
Ḥabîbin mi' rāca kim oḳıyan ol
 - 8 O dostların sevüben ḫāş ider
Ġāfilleri o ğafletde ḳoyan ol
 - 9 Melekler cinn ü ins ü her ne maḥlûḳ
İden zâkir buları ol ḳoyan ol
 - 10 Kimi mü 'min kimi kāfir cidâlde
Buları bir birine doḳıyan ol
 - 11 Kimi sa' id kimin şeft' ezelden
İden oldur şehîd ü ğāzıyân ol
 - 12 Kimi aç u kimi toḳ rāḫatda
Kimi mümsik ḳılur kim sāḫıyân ol
 - 13 Kimi derde düşüp incinür olmuş
Kimi şuḫtede viren şaḳıyan ol

- 14 Degül emrinde anuñ nesne taşra
Bilür nefsin eyle tanıyan ol
- 15 Tamu uçmağ u 'arş u kürsi düzdi
Yazan levhde kalemde okıyan ol
- 16 Bu yerlere ne virmiş ol kararı
Bağ o gökleri kim çarha koyan ol
- 17 Zihî devlet aña Hâkdan ki degdi
O sırrı Fethî kim anlar tıyan ol

679

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Fe'ülün

- 1 Kemişdi cânuma dost 'ışkı bāzın
Şikâr etdi gönülün yoğın azın
- 2 Şalındı leşkeri 'ışk kıldı yağma
Bu cân mülkünün 'arzın dırāzın
- 3 Komadı nefis ü hevāyı etdi o ğār
Kim eyle kesdi başda ser-firāzın
- 4 Degül sevdāyı dünyā cân u dile
Bulardan gösterür ol ihtirāzın
- 5 Tama' degül aña ne cīfe murdār
Açıldı dostdan çün sırr-ı hāzın
- 6 Zihî cân kim aña olmışdı 'āşık
İşideli elestde dost āvāzın
- 7 Kim ol şohbet ki Fethīye açıldı
Ki her dem düzedür şözde o sözin

680

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Fe'ülün

- 1 Düşürdüm gönlümü 'ışkına yārūñ
Ki müştākıdurur cân ol dīdāruñ
- 2 Varını vir o hoşdur ki yāra
Ne müştērīsidür cân ol bāzāruñ
- 3 Melāmetlik o 'āşık 'ādetīdür
Şunarşa derdi degüldür o 'āruñ

- 4 Ele getürmek anı zihî düşvâr
Bahâsı yoğ ki dürr-i şâhvaruñ
- 5 Zemîne hüşü bu o câna gelür
Degül manendi o misk-i řatâruñ
- 6 Ne şiddet ola ‘ aşıkâ zemistân
Açılır faşlı görünür bahâruñ
- 7 Ne şalmış boynına Fethînüñ ol yâr
O ‘ ışđdan görünür bend-i mehâruñ

681

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

166b

- 1 Tezeler ‘ ışkı ol yârüñ getürür gönümü cüşa
Ki şevđ ü vecd-i ol hâlü gelür hoş bu o serhoşa
- 2 Nicesine kim ol dura cemâl-i dostı kim göre
O yerdenleyin eyle ata o dayanup düşe
- 3 Zihî sâķī-yi dilber cemâl-i nür-ı ol enver
Şarâb-ı ‘ ışkı ne şunmış ‘ aşıklara kim ol nüşa
- 4 Degül bunda kim o ‘ aşık şalâsın eylemiş ma‘ şük
Elest deminde ol şadâ yetişmişdür ki bu güşa
- 5 Nice dem urmasın degül ki hayrola
Tecellâsıdurur yârüñ getüren cânı ‘ urüşa
- 6 Görinen ol cemâlidür ki luşfila kemâlidür
Degül ol kim hayâlidür baķarısa ki her düşe
- 7 Gör ol vahdetde Fethîyi ne ravzı kıldı o Hâlik
Görinür bir ol ‘ âlem aña eyle ki her güşe

682

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ne deryâdur bu ‘ ışđ gönülde kaynar
Gelür ‘ ummân gibi her mevci oynar
- 2 Düşürüp ‘ ışđ odı ger şağ u şaşa
Tecellâda Mûsâ şağ gibi göyner
- 3 Odur ‘ aşıkâ ‘ ışđ oldu devâsı

Ki minnet dutar o ' ışğa o baynar

- 4 Ne bilsün münkir ü münāfık anı
Ne hazz olsun dönüp andan o kaynar
- 5 Şunuñ kim o ' ışğdan yokdur tıyusu
Fenā olup anuñ cānı o söyner
- 6 Melāmet olması ' āşıka ne derd
Şeven ma' şūka yolında ne taynar
- 7 Bīçāre Fethī kılmaz ol şikāyet
O ma' şūk ' ışğ derdine ki toynar

683

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Ne düşdi bu gönle o dīdār-ı dost-ı hayāl
Kim iştıyākı bu cānuñ bula ki vaşl-ı vişāl
- 2 Degül ki derdi firākı ola o nefis ü hevā
' Aceb müyesser ola mı görine hüsni cemāl
- 167a 3 Ne intizār ola yāre taḥassür ide aña cān
Ol a' li himmete yegdür tecellī-i hüsni kemāl
- 4 Neye ki müşterī olsa kişi tāleb ider añı
O cehd ü sa' y içinde dilin kıllur o delāl
- 5 Nider ki ' āşıq olanlar o nefsi dünyā kıova
Bāzārı halkla idüp kıla o ceng ü cidāl
- 6 Virür o vā' iz ü nāşuh ' āşıka hāleti kıo
Degül ki ' ışğ o gögünden eşer ide gūşimāl
- 7 Degül mi Fethī ki o dost o fevķ ü taht görünür
Daḥı o şarķ u ğarb cenüb ile o şimāl

684

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Cān virmek o ma' şūka o ' āşıq aña kānidürür
Şükr aña biñ biñ kırbāna şanma yāra māni' dürür
- 2 Zāhirdürür ol gözlere anı sevenler sözlere
Tāliblelere kim eyle ki hüsni nūrı lāmi' dürür

- 3 'Āşık u ma'şūk u o 'ışk ayru degüldür biline
Kim birbiriyle eyle ol birlikde o cāmī' durur
- 4 Dünyā aña ne aḥiret ol bulara vere şüret
Bular ḥicābdur 'āşıka şanma aña ṭamā' durur
- 5 Her kim diler o ma'şūkı dilinde o tekrār ider
Olsa bular dilde eger 'āşıka o şān' a durur
- 6 Dostdan aña ol sāz söz kim yetüşür aña o rüz
Cān ḳulağı diñler anı kim ol aña samā' durur
- 7 Her kimine oldı naşīb Fethī aña olsun mezīd
Vaḳt-i görinür o sa'id kim devlet ol nāfi' durur

685

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ciger yandı dutuşdı 'ışk odından
Geçürdi 'āşıkı 'ār u udından
- 2 Şuna kim 'ışk oldı aña ḥākim
O istiḡraḳda ne fark küfr ü dīnden
- 3 Cefā ol 'āşıka degül ki zahmet
Görünmez şevḳ ü zevḳ ü 'ışk dādından
- 4 Degül cennet aña derd yā cehennem
Ḳayırmaz nārıla anuñ dūdından
- 5 Ṭalāḳ virmiş olar dünyāya baḳmaz
Dilemez ḥāceti nef' -i şūdından
- 167b 6 Melāmet 'āşıkuñ faḫrıdurur ol
Geçer eyle ki şanı ol adından
- 7 Tecellī ḳılıcaḳ 'āşıka Fethī
Virür doymaz cānı dosta şādından

686

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nice düşdüm ben o yārüñ derdine
Ḥoş dutuşdum eyle 'ışkuñ urdına
- 2 Cān cemāl-i gülşenine eyle dil

Oldı güyā nite bülbül virdine

3 Her ki ol ma' şūkı sevdi virdi cān
Kim ne düşsin ol mevāsı ardına

4 Her ki ' aşık olmadı ma' şūka
Nişe gelür o hayāt-ı merdine

5 İrmese maṭlūba ṭālib ki firāk
Ḥaṇçeri şınar diler ol gerdine

6 Āh iderse ṭağ u ṭaşın yandurur
Nesne dutmaz kim anuñ o ḥurdına

7 Fethī ne diler ki bunda eglene
Niyyeti aşlı yetişe yurdına

687
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gör ne geldi dost cemāli gözlere
Benzedimez kimse anı yüzlere

2 Kim ne şerḥ itsün anuñ o görkini
Vaşf iderse dile gelmez sözlere

3 Cümle varın virür anuñ yolına
Her kim anı cān u dilden özlere

4 Zī sa' ādet aña her dem o irür
Māh u sāl u heft ü yevm ü rūzlara

5 Degmeler ol ma' nīden almaz ḥaber
Ol tefekkür ehli sözi özlere

6 Zikr ü fikr ü ṭa' āt anlar dürişür
Vaḫt ü sā' at gice vü gündüzlere

7 Her ki ol ' aşıkdurur miskīndürür
Ġarḫ olmuş Fethī olar tozlara

688
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

168a 1 Kim ne bilsün ' aşıkuñ ne derdi var

Ol dilinde niçün anuñ virdi var

- 2 Pes niçün bülbül gibi güyâ der ol
Hoş gülistân karşusunda virdi var
- 3 Niçün ider âh ü zârı durmadan
Ol bilür kim ‘âşğdan anuñ urdı var
- 4 Degmeler bu hâle vakıf olmadı
Kim tabî‘ atında anuñ berdi var
- 5 Her ki ‘âşık oldu ol ma‘ şûkına
Ol tecellâdan naşîbi gördi var
- 6 ‘İşk bir deryâdurur ki haddi yok
Ne kenârı ucı öñi nerdi var
- 7 Fethî mesken dünyâ degül ‘âşığa
Dü cihândan özge ğayrı yurdi var

689

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Her ki diler dost cemâlin görmege
Terk ider cân kaçdı aña virmege
- 2 Şad hezârân cân u başlar ol yola
‘Âşık ol müştâķ vâşla irmege
- 3 Ger tecellâ eyleye dilber göze
Hâlet-i raķsa diler ol girmege
- 4 Gör erenlerüñ hâlini bir işit
Ol dürişmez kimesneyi yermege
- 5 Kande bulsa ehl-i dilleri olar
Hâk-i pâyına diler yüz sürmege
- 6 Ğuşsa vü ğam ne melâmet aña der
Şöhret ü ‘ârla dilemez yürmege
- 7 Fethî yazdı uş divânın derc idüp
Hatı-ı reyhânla ele aldı dürmege

690

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 168b
- 1 Bencileyin derde düşmiş kande var
Bu bī-çāre kim za'īf ü bende var
 - 2 Çünkü hākim oldurur o hükm anuñ
Ne rızā ol cān u gönül tende var
 - 3 Virmeg ü almağ anuñ elindedür
Ol taşarruf sende vü ne bende var
 - 4 Yaz u yay u güzile kış eyle kim
Ğuşşa vü ğam sürür u ğande var
 - 5 Gice vü gündüz hisābını göre
Ay yılduzuñ nūrı kim günde var
 - 6 Kim ne bilsün iş bu sözüñ sırrını
Taniyan nefsinin 'aql şunda var
 - 7 Fethī hālūñ söyler ol derd ehline
'Işğ derdi dostuñ ol kim cānda var

691

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü 'ışkuñ denizi geldi taşdı
Dil ü cāndan sürüben mevci aşdı
- 2 Görüñdi ol nigāruñ hüsñü cāna
Ğam u ğuşşa tecellādan ne kaşdı
- 3 Cefāsı aña kağrı kim degül ğam
Melāmet meydānına uş baş aşdı
- 4 O şöhret ü 'ārdan tālīb geçer hoş
Taħammül meskenin aña yaraşdı
- 5 Anuñ kim derdi fikri dünyā hevā
Bilüsi 'aqlı anuñ anda şaşdı
- 6 Degül mi münkir ol ğuffāşa beñzer
Güneş gördikde ol gözi kamaşdı
- 7 Anuñcün kāl u kıl de söz uzadur

Kim inkāruñda ol Fethī şınaşdı

692

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 169a
- 1 Zemīn nedür yā zamān ol gönül aña kıana yār
O vaşlı dosta diler cān melāmet aña ne ' ar
 - 2 Ene 'l-ħaķ oldu cevābı o Mañşūra baķadur
Tesellī ' aşıķa oldu idindi mi' rācı dār
 - 3 Görindi dost cemāli götürüldi perde o dem
Ĥalīle gülşen idi anda kim eyle Nemrūd-ı nār
 - 4 Ne ĥūrī ' ayn u cennet burāķ u köşķ ü sarāy
Bulan ki ķurbı o dosta aña ne ģayrı civār
 - 5 Ne Cibrīl aña burāķ ire o ĥalvete ĥāş
Degül ĥicāb aña olan ki ' işķa ola süvār
 - 6 Nedür ' aķık-i Yemen Sind-i mihri ol
Getüren ele diler mi dūrri ki o şehvār
 - 7 Ķodı kim Fethī uşda bu dūnyā varını ol
Gerekmez aña nedür o ide ĥisāb u şümār

693(MEŞNEVĪ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ma' nī ehline yeter sözden cevāb
Ĥayr u şer mi zor mı aña yā şevāb
- 2 Gör ne gelür cān gözine olsa tūş
Söylenilse sem' ider anı o ĥoş
- 3 Derk ider ' aķlı anı ol ķarşudan
Ĥall ider müşkili baksa ķarşudan
- 4 Ķanda var kim anı o göz gözliye
Yā ķulaķ kim işidüben añlaya
- 5 Zī sa' ādet kim aña ol tūş ola
Ma' nīden anlaya gönli ĥoş ola
- 6 ' Ārifün gönli gözi ģün gibidür

Cāhilūñ añlaması dūn gibidūr

- 7 İhtiyācı māl u mülke ne düşe
Kim mükemmel kāmīl ola ol bişe
- 8 Qalbi şāfī āyīne naqş gösterür
Ol mücellā olsa ol hoş gösterür
- 9 Çün kemāl-i ma' rifet anda ola
Baħr-ı 'ummān taşā vü dūrler gele
- 10 Sözlērūñ yegrekini ol düzede
Ol degül ħarf ü şavtı gözede
- 11 Her sözi kim söyleye endāzede
M' anīyi temīz idüben azada
- 12 Ol delīl ü temşīlin kıla beyān
Gün gibi m' anī görine ol ' ayān
- 13 Qāl u kıilde itmeye ol hücceti
Lafz-ı ma' nīde gerekdür behceti
- 169b 14 Ol ' āriflik lāyık ola şānına
Kim yetişe ' izz-ü devlet qānına
- 15 Ol sa' ādet günü anda berq ura
Ma' rifet nūrı kim anda farq ura

694

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Görindi taħt-ı gönülde o ħān u ħākim ü şāh
Odur ki Kādir ü Hālik kavī za' ife penāh
- 2 Ne viridi qullarına gör resül minnet aña
O qavli şer' i qodı görindi rāst u o rāh
- 3 Şalāt u şavm u zekāt u o ħacc u ' id u şehūr
Ki birbir ardı sıra o mübārek itdi o māh
- 4 O tehī münkir olanı ki farz u vācib aña
Ĥadīs ü Qur' āna uya yeter aña o güvāh
- 5 Neyse ol keremini bize ki gösterür ol

Çamı ki şükür ü o minnet idemedün âh u vâh

- 6 Çuşûr u ‘acz ne kim varını bizde çamu
Görür ki bizde varını ider o ‘aff u günâh
- 7 Zihî kerem ki anuñdur o luţf u fażl ider
O bol suçları görür bağışlar anı Allâh

695

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Göñlümüz kuşu ne vardı uşda pervâz eyledi
Cûşa geldi dil ile cân ‘ışkı dem sâz eyledi
- 2 Hoş ne gördi dost cemâlin gitdi perde aradan
O tecellâsıyla cânâ eyle ki nâz eyledi
- 3 Kimse bilmez bu gönülde nice ki şöhbeti var
Dosta çarşu nice bu cân eyle niyâz eyledi
- 4 Ne aña dünyâ vü uhrâ ne hevâ nefsü çova
Mâl u mülk ü hânümândan şöyle ol vâz eyledi
- 5 Ne tekellüm kıl u kâl ü ne cevâb u ne su’âl
Geçdi çamu ol bulardan ne çoğı az eyledi
- 6 Uş fedâ itdi yolına geldi çurbân çaşdına
‘Aql u dil kıldı revân uş cânı cânbâz eyledi
- 7 Fethî uşda ‘ışk-ı derdden getür diline
Sâzı sözi dostdan oldı aña âğâz eyledi

696

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ lâtün Fâ‘ ilün

170a

- 1 Yana yana nice düşdüm hâle ben
Uş iderem zâr u feryâd nâle ben
- 2 Çalmanı tende vü cânâda kuvvet uş
Uşda düşdüm ‘ışk odından âle ben
- 3 Meskenet düşürdi beni hayrete
Kim ne düşem kıl ile ol kâle ben
- 4 Ben bilürem nice hâle uğradum

Ne düşünem remlile ol fâle ben

5 Geçmişem nefis ü hevâdan dünyâ ne
Cân u başu ne kıalam ol mâle ben

6 Gözlerümde o degül naķş u hayâl
Fikr düşem çeşm-i haţţ-ı hâle ben

7 Ol melâmet Fethînüñ faħrıdurur
Kim irem anda ‘ izz ü iķbâle ben

697

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Göyne göyne derdile uş ağlaram
Derya oldum ‘ ıķķıla ne çağlaram

2 Cânı gönle çün hevâyî düşdi dost
Ol muħabbet cânâ uhde bağlaram

3 Kim ne düşdi ‘ ıķķ küresine bu kıalb
Hâlaş olup ol cürüfdan sağlaram

4 Uymazam ol müdde‘ inüñ sözine
Derd ü rencle cigerini tağlaram

5 Degülem rezzâk u şüfî çarķ uram
Cerrile bu ħalkümü ne yağlaram

6 Döndüren yüz ol cefâdan ne ‘ âşık
Ol mürâyîdür anı ben lâğlaram

7 Fethîyem ki derd-i dünyâ bana ne
Kim ħisâbın ne azlam ne çoğlaram

698

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1 Ne düşdüm derd-i ‘ ıķķa yana yana
Kim içdüm gözyaşını kıana kıana

2 Getürdüm tuħfeyi dosta o kıurbân
Dirigüm ne ola ol baş u cânâ

170b

3 Zihî sevdâ gönile düşdi yârün

Ne gelsün iştiyāk dilde beyāna

- 4 Ne yaqdı cān u dili ḥasret-i dost
Melāmet ʿāşıkā düşdi ḥıyāna
- 5 Kim ol bülbülleyin uş zāra düşdüm
Ḳıluram ḳışşa derdi ol güyā ne
- 6 Nice ʿāşıkdurur cevır ü cefādan
Kim ol maʿşūḳdan durup ḳıyana
- 7 Getürdi Fethīyi ḥāl ü dile uş
Ne şerḥ ider beyānı ol ʿayāna

699

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿulün

- 1 ʿAceb düşdi bu ḥalḳ biri birine
Yetişmedüñ bir ol gönül erine
- 2 Ne ʿizzet ü ne ḥürmet ḳaldı ḥalḳda
Ne düşmüş kibr ü benlik özlerine
- 3 Ḳanı şerʿ -i Muḥammed devri döndi
Şürülmez oldı aḥkāmı yerine
- 4 Ulu kiçi ḳamu ḥıleye düşdi
Biri birine işleri ḳarına
- 5 Ṭamāʿ u ḥırşda vü bular bahādur
Degül ḥayr işe dürişmek şerrine
- 6 Helāl harām bularda o degül fark
Ḳanı ʿilm ü ʿamel kim ol barına
- 7 Ḳoğıl şöhreti Fethī aña dürişme
Muḳayyed olma dünyānuñ cerine

700

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

- 1 Dīvānesiyem dilberüñ silsile zülfi bend gerek
Ṭūṫisiyem Kuds ilinüñ ḳandurmağa cān ḳand gerek
- 2 Mest eyledi sākī bizi ʿışḳuñ şarābıyla eyle kim

- Vā' iz ü zāhid sözi ne şūride ne pend gerek
- 3 Terk eylemişüz varını dünyā vü uḫrā dārını
Ne māl u mülk ü tāk u taḫt şöhr ü diyār ne kend gerek
- 171a 4 Her millete tūr-ı tarīḫ bir nesne olmuş arada
‘ Āşık ma‘ şūḫ mezheb-i ‘ ışık arada sevgend gerek
- 5 Cevr ü cefā vü ‘ āşıka olmuş aña ol şābıkā
Niçün aña ol tārīka kim aña ol ḫursend gerek
- 6 ‘ Işık ‘ āşıkuñ üstādıdur ma‘ şūka ol ki hādīdür
Ol Şīrīnūñ Ferhādına ne tercümān dilbend gerek
- 7 ‘ Işkuñ ḫumārı Fethīnūñ dutdı başını ḫoş ider
Degül saḫam ol başa kim kim aña ne reg-bend gerek

701

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Ne başlandı sekiz yüz evveline
Tamām oldı yedi yüz uş biline
- 2 Girü ḫaynadı taşdı ‘ ışık deñizi
Getürdi ma‘ niler ‘ āşık diline
- 3 Zihī deryā ki ḫaddi yoḫ kıyası
Göz irmez ard öñ saḡ u şolına
- 4 Gör ol cān bülbüli güyā ne olmuş
Ḥaḫīḫat gülşeninūñ ol güline
- 5 Sürāḫi ḫulḫulın ne şundı sākī
Şarāb-ı ‘ ışıkı ‘ āşıkuñ eline
- 6 Ne göz ü ḫaş u ebrū-yı yañaḫlar
Düşürmez göñli ‘ āşık ḫaḫḫ-ı ḫāline
- 7 Ne bilsün degmeler Fethī bu ḫāli
‘ Āşıka ḫıldıḡı ma‘ şūḫ āline

702

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Düzetdüm beytleri yine yerine

- Biter gider gören ma' nī erine
- 2 Alan aldı bilen bildü nedügin
Gümānda ol qalan āḫir yerine
- 3 Şunuñ kim ' aklı var fikrin kıılır rāst
Ki qalmaz şekki şübhesi görine
- 4 Kimüñ ğafletden açdı ḫaḫ gözini
Yeter esrāruñ oldum o pīrine
- 171b 5 Zihī faẓl-ı İlähī Ḥaḫdan ol kim
Virilmez degmeñüz biñde birine
- 6 Degül şekk ü gümān ehli yaḫīn ol
Gerek şāfī olup ḫalbi arına
- 7 Görüñ Fethī o Ḥaḫdan ğayrıdan o
Ṭalāḫ virdi ne kim varuvarına
- 703
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 ' Aḫīl oldur anlaya ol ḫikmeti
Gördüğinden cān duta ol ' ibreti
- 2 Nefsini tanıyan ol Rabbin bilür
Sırr-ı vaḫdetde görür ol ḫudreti
- 3 Şāfī olan ḫalbi bulur ol şafā
Küfr ü şirkden pāk ider o ' illeti
- 4 Her ki kāmildür kemālin gösterür
Niyyeti ḫayr yücedürür himmeti
- 5 Munaşşaf olur kendünüñ her ḫāline
Ġayra degül nefsinedür cür'eti
- 6 Buldı ' izzet her ki faḫra faḫrı var
Ḥāşıl itdi Ḥaḫdan ol dem devleti
- 7 Fethī her kim ḫadrini gördi yüce
Etdi ḫabül kendüye ol la' neti

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü gönüm ' aceb sevdāya düşdi
Güneşden rüşen ol bedr aya düşdi
- 2 Degül rıdvān u firdevs ü hūrūya
Cemāl-i ma' şuk hıZRāya düşdi
- 3 Zihī kadrine dūni halvet-i hāş
Tamāmı şavmda ' id şehRāya düşdi
- 4 Yetişdi derdimün sırrı o nāya
O şerhi perdeden vay vaya düşdi
- 5 Ne gördi dilberün yüzini bu cān
Didi illā hū ol ne lāya düşdi
- 6 Kim ol deryā ki vahdetdedürür hāş
Ki ol hadd ü kenār laġāya düşdi
- 7 Bu Fethīnün ol sırrun itmege fāş
Haķīki ' ışk aña o māya düşdi

705

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 172a 1 Benem Mecnūn ol Leylīyi gördüm
Tecellī ' aksi ol Mevlāyı gördüm
- 2 Kim ol ' ışkuñ yolında dek degüldür
' Aşık deñsüz degül deñlüyi gördüm
- 3 Gör ol talīb maṭlūb biribir ile
Gönülde cāndan o söyleyi gördüm
- 4 Ne misk ü ' anber ü gül ü o reyhān
Ne yahşi mest ider cān böyle gördüm
- 5 Māla cāna kıyaram ol diyeni
O ma' şukçün diyen hayliyi gördüm
- 6 O dünyā vü hevā nefse uyanı
İşe gelmez başı kılıyı gördüm
- 7 Ne tāc u hırķa dervīşlik o Fethī
Belī vardur o ṭon ṭaylıyı gördüm

706

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Ne düş oldı gönül gözi cemāle
Tecellī ne kıılır cāna imāle
- 2 Zihī fazlı kerem ki anuñ ol var
Yetüşdüren odur naqşı kemāle
- 3 Sa'ādet təcını giymege vardı
Anuñ başındanu degül kemāle
- 4 Nedür heft iqlīm cennet nazarda
Ne ğarb u şark u cenüb u şimāle
- 5 Düşen ma'şuq 'āşıkına gerekmez
Ola ki ihtiyācı gūşımāle
- 6 Gör ol 'āşık ki ma'şuquñ yolında
Ne kıalsun cān u başa ya o māle
- 7 Şunuñ kim Fethī içinde ola 'ışık
Gelür rakşa işitse dum dumāle

707

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Benem dīvāne Manşür dāre 'āşık
O dostu mi'racı dīdāra 'āşık
- 2 Bu cānı başı virmek oldı revā
Muhibdür müşterī bāzāra 'āşık
- 3 Yürürem zārı giryān hasret ile
Ki talīb dostum ol āvāre 'āşık
- 172b 4 Hārrete Nemrūd odından Hālīle
Mūsā gibi şecerde nāre 'āşık
- 5 Degül cevr ü cefā ol ne nedāmet
Yolında cān veren ol yāre 'āşık
- 6 Ne geçdi cümle varın kodı varın
Degül nefis için o ezhāre 'āşık

7 Nider ol māl u mülki Fethî bende
Ki şanma ola ef'î märe ' aşık

708

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Şikāyetüm benüm nāmerd elinden
Degül feryād u yād ol derd elinden

2 Ne bilsün hālümü benüm o etrāk
Ki yandum o şabî' -i berd elinden

3 Ne şundi ' ışk şarābı cāna sākī
Kim ol nūş hoş cāmı ferd elinden

4 Görün bülbüli kim ne zārı kıılır
Kim eyle mest u hayrān verd elinden

5 Ben eyle göynerem her vaqt eyle
Vaţan-ı aşlı kim ol yurd elinden

6 Qabül-i Haq kıılır du' ā-yı anda
Ola himmet Hüdā-yı merd elinden

7 Ki derler dertlü olan dermāna irer
Ola mı Fethî dermān derd elinde

709

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Her ki diler ol yetüşe yarına
Faḥr u faḫra kim gerekdür barına

2 Kim cefākār olmağ aña ol sebeb
Ma' şūq için bakmaya o ' arına

3 Girü kīn ü baḥl-i dünyā sevmeden
' Aşık olan kim bulardan arına

4 Ol gerekmez şöhret ü faḥr ü libās
Ol fenā-yı ' āb u şāl şarına

5 Hoş melāmet yegdürür ol rindeye
Kim ḫarābāt ehlinün vaḫārına

- 173a
- 6 Hıoş tecellî eyleye dost ‘ aşıkâ
Kim övgiler anuñıla yâra ne
- 7 Fethî saña kim gerekdür derd-i ‘ ışk
Dosta irmek derd oldu çäre ne

710

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Mûsâyam uş Tûra geldüm hâcete
Hakkıla durdı gönül münâcâta
- 2 Kim tecellî eyledi cân dilber o
Ne getürdi ‘ aşıkı ol hâlete
- 3 Şol rızâ virildi dosta kim nedür
Ol taşarruf oldu kim veķâlete
- 4 ‘ Ār u nām u ‘ aşıkâ o ne gerek
Ne düşünē degül o hacâlete
- 5 Meskenetdür ol tarîķ-i müstaķīm
Meşhûrı şöhretdürür cehâlete
- 6 Ne tekellüf halkdan nesne istemek
Er olanlar ol bayar ķanâ‘ ate
- 7 Fethî sen şer‘ -i Muḥammedi ķoma
Kim mukayyed olğıl o şalvete

711

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Gör ki dilde ma‘ rifet ne sâz ider
Cân işitse dosta o pervâz ider
- 2 Mûsâ gibi kim münâcâta durup
Ol gönül Tûrında nâz niyâz ider
- 3 İsmâ‘ il gibi durur ol ķurbâna
‘ Işk yolında kim âdem cânbâz ider
- 4 Çeng ü def ü ney ü ‘ üd u aheng
‘ Āşıkunñ zâr anuñla âğâz ider

- 5 Gör ‘aceb göñli durup kim ne kıılır
“Şey’*en lillāh*” dosta o dervāz ider
- 6 Dünyā nedür dostı seven ‘āşığa
Zihī kāzib ki aña a‘ zār ider
- 7 Fethīnūñ karşusına durmuş uyar
Cān u göñlün almağa uş nāz ider

712

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

173b

- 1 Murādı Hāḡḡ vericidür o şıdḡıla umana
Ki ḡaşılı işe gelmez düşen o şekk gümāna
- 2 Kime ki Hāḡ nazar ider ‘adūdan aña ḡavf
O şaf ki şaf durur ise varur o tümene
- 3 ‘Acebdurur ki bu ḡalkḡlar özine inşāfi yok
O ḡavl ü fi‘ line baḡmaz bahānesi zamāna
- 4 Nesine ḡarre olurlar bu dünyānuñ şūḡına
Degül vefāsı görine o yaḡşı vü yamana
- 5 Şu nesne ki fānī ola beḡāsı olmaya anuñ
Ki degmez ol dürişürseñ bahāsı bir şamana
- 6 Virürseñ viri görgil o ḡaḡ yola cān u baş
Dīdārı dost için olsun ḡabül o zamāna
- 7 Gerek ki Fethī diliñde zikr ḡalbde fikr
O cānda dost sevisi ḡoş yer idüben ḡalana

713

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Sübhān yine kıldı nazar ḡānemizi şād eyledi
İş bu göñül mülküni ol taḡtıña ābād eyledi
- 2 Etdi tecellī ol Şīrīn gösterdi perdeden yüzün
Yaḡmaladı ‘aḡl u cānı dīvāne Ferhād eyledi
- 3 Ne etdi gör ol dilberi görinicek ḡüsn-i enveri
Nefsi şıdı ‘ışḡ leşkeri ‘adl ü ki o dād eyledi

- 4 Zihī kerem ihsānidur ol canlaruñ kim cānidur
 ʿĀşıqları dīvānedür kim anları yād eyledi
- 5 Yemek içmek ʿāşıka yā kıl u kāl saña baña
 Ol derd-i ʿışkı cānına eyle ki hoş zād eyledi
- 6 Ne ğam u ğuşşa şādīdur kıalmışlara ol hādīdur
 Şekk ü gümāndan cānumuz kıurtardı azād eyledi
- 174a 7 Ne virmek ü almaķ aña ne söylemek şuña buña
 Geçdi kıamu ol daʿvīden Fetḥī ki uş kıād eyledi

714

Fāʿ ilātün Faʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Uş tamām Zilhicce oldu kim tamām
 Eyle kim irdi mäh-i maḥremü ʿl-ḥarām
- 2 ʿİd ʿāşūra ki bunda oldu gör
 Ol aşūra yevm-i fażl oldu şıyam
- 3 ʿAbdullāh bin Mesʿūd ol rāvīdür
 Didi resül gicesi itse kıyam
- 4 Kılsa on rekʿ at namāzı her kışı
 Netice her bir üç ihlāş himem
- 5 Olsa fariğ ol namazuñ olıcaķ
 Ol tahayyütten durup virse selām
- 6 Sübhānallāh ḥamdülillāh dise
 Allāhu ekber lā-ḥavl ol kelām
- 7 Dise yetmiş kim şalavāt kim baña
 Yetmiş istiğfārı itse soñ tamām
- 8 Olsa şehādet maķāmı bula o
 Tolasını miski ʿanber o şemām
- 9 Simīn içinde çürümeye o teni
 Ol şehīdlerle kopa uçmaķ maķām
- 10 ʿĀşüre gicesi o kılmak gerek
 Resüle sordular ol didi niʿām

- 11 Zî sa' âdet şadağa virenlere
Duta şavmı göstere anda kıvām
- 12 Fethî düriş sen dağı elden gelen
Zayî' itme kim şerîfdür bu eyyām

715
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

174b

- 1 Yılbaşı oldı muharrem toğdı ay
Tarihi bundan dutar yoğsul u bay
- 2 Hicreti nebî bilmek o hisāb
Sekiz yüz toksan dört görgil şay
- 3 Rūm hisābın dört fazla düzdüler
Güzü kış u yazula kim eyle yay
- 4 Orta gözi didi bular yıl başı
Geldi nevrüz 'aceme dutmak kolay
- 5 Her birisi bir işe dutmuş kulağ
Kim hisābın görür o bay u gedāy
- 6 Şavm-ı nişār o aқиşdan yazadur
Mü'mine farz u ramazān şehr ü ay
- 7 Ehl-i tevḥîd ol Muḥammed ümmeti
Fethî Ḥağ dostlarına uçmak sarāy

716
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gider gözden İlähî perdesini
Mu' ayyen görsün ol her yerde seni
- 2 Arıtğıl gönlümü şekk ü gümāndan
Dile gelmeye kıoya ḥorda seni
- 3 Oñulmaz yüregüm ol başın kim
Ne gerek dermān o kim derde seni
- 4 Dilerem mihmān olasın bu cāna
Göñül tahtında o kim yurda seni
- 5 Kıoma aḥredüm dünyādan gidicek

Dilerem dehşeti ol görde seni

- 6 Düşüben halklar ol bî-cân olıcağ
Uruldukda o nefha şürda seni
- 7 Şırâtda vü mizânda yiye kılğıl
Degül Fethîye tamu harda seni

717(MEŞNEVÎ)

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İbni ' Abbâş kim ol râvîdürür
Ol resülün ' ammusı varıdurur
- 2 Didi her kim ' âşûra şavmı duta
Lâyık olur eyle ol kul hâzrete
- 3 On biñ ol melek şevâbı virürler
Fazlı biñ hacca mu' teber görürler
- 175a 4 On biñ ol şehîd şevâbı yazıla
Hâzreti dergâha gelme nâzıla
- 5 Bir yetimün başını mesh itse yâ
Ol telaţţuf merhamet kılsa güyâ
- 6 Başını bağlasa ya setr eylese
Kim libâs u tâc aña çetr eylese
- 7 Ol yetim küllî şağışınca ki Hâkık
Derece uçmağda yücelde vü bağ
- 8 ' Âşûre gicesi bir mü ' min eger
Toyura bir mü ' mini hayr ide ger
- 9 Ol cem' i ki Muhammed ümmetin
Ola toyurup yedürmiş ni' metin
- 10 Yâ resül ki Allâh' âşâranuñ ol günü
Günler üzre fazlını degül bunı
- 11 İtdi ni' m Hâk Te' âla gökleri
Hem yaratdı ' âşûrada yerleri
- 12 Tağları deñizleri kim etdi var
Levh-i kıldı kalemî aña süvâr

- 13 Ol yaratdı ‘āşūrada ‘ālemi
‘Ālem içre hem getürdi ādemi
- 14 Hevāyide ol ‘āşūrada ki Hāḫḫ
Hem yaratdı çift kıldı uçmaḫ turaḫ
- 15 Ol peygamber İbrāhīm ‘āşūra gün
Dünyāya getürdi Hāḫḫ anı o ḫün
- 16 Nemrūd adından ḫurtuldı o dem
Aña ‘izzet-i Nemrūd oldu nidem
- 17 İsmā‘ ile kim fedā zebḫinden o
Yevmi ‘āşūrda geldi iy ‘ammu
- 18 ‘Āşüre gününde vü ‘avn oldu ḡarḫ
Eyyübün zarrı o gün oldu farḫ
- 19 Ādemün tevbesi ol günde ḫabül
Hem varur zenbine ma‘rifet nüzül
- 175b 20 Mülk Süleymāna virildi ki o ḫoş
Taḫtını biñ getürürdi anuñ uş
- 21 ‘İsā ol günde ki toḡdı vesselām
Göge hem ‘āşūrada aḡdı tamām
- 22 Ola ‘āşūrada ḫıyāmet ḫıyām
Eyle söylerdi sözi resül deyim
- 23 Zī şerif ay kim gicesi gündüzi
Degmelere Hāḫ Çalab ḫılmaz rüzı
- 718(MEŞNEVĪ)
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ülün
- 1 Rivāyet ol ḫüsn-i resülden aydur
O ‘āşūra ki yevmi o ki keydür
- 2 O gün şavm eylese elli ki yüz biñ
Raḫabe evlādı İsmā‘ ilün dñ
- 3 Azād etmiş gibidür ol ḫurde
Yazılır eyle şevābı o merde
- 4 Ki yetmiş kaşr ola cennetde aña

Ki her ki bakaşısa ęala şaşa

5 Ola dűrri Yaęűbile műkellel
Hűr-ı   ayn řolu řaęları műdellel

6 Teni řarām ola şamu o dġne
Getűrmeye Hāę ol ęoręu yādına

7 Aęıla ęapular uęmaęı gűre
O ęankı ęapudan dilerse gire

719(MEŐNEVĲ)

Mefā  ilűn Mefā  ilűn Fe  ulűn

1 Olundu ol rivāyet Hāę resűlden
DenĲ gűkęek sűzi řĲrĲn uőűlden

2 Ramażān olmadan emr ider idi
  AőűranuĲ dutuĲ řavmĲnĲ dirdi

3 Ramażān ęűnki Hāędan oldu nāzil
  Aőűra farzĲ ęat  etdi műnāzil

4 O nuőű oldu ramazān kim gelicek
Ĳodi farzĲn ramazānĲ bilicek

5 Didi resűl dileyen řavmĲn etsűn
Elinde ol dilerse yirse yapsun

176a 6 Ne didi ol resűlden ibn-i   Abbās
ResűlűĲ   ammusĲ műkemmel ű nās

7   Aőűra gűnűnĲ o řavm iderdi
O fażlı műstehābdĲndan gűderdi

8 Ki řavm-ı műstehābdur sűnnete ol
Gelűr mű  minlere hoő eyle ol yol

9 Self řıbyānlarına nesne virmez
Hāyr o gűnde yedűrmesi gűrmez

720(MEŐNEVĲ)

Mefā  ilűn Mefā  ilűn Fe  ulűn

1 RāvĲler sűyleneler őűyle ki dilde
OlĲnmıő kıőőadur eyle ki ilde

- 2 Sabā' vü hoş ol gün otlamazlar
Hem evlādlarını emzürmezler
- 3 Nitekim ol haberde kim gelüpdür
O mu ' cizātda resüle olupdur
- 4 ' Aşūranuñ gününde zebih var
Kişi ki uğradı yolına o ʔar
- 5 Gelüp zebih resüle vāķī' olmuş
Resül dileyüp uyhulardan olmuş
- 6 Vere emzire oğlancıklarını
Resüle bildürür oncuklarını
- 7 Güneş tolınuğundan sonra gerü
Resül karşısına gele ilerü
- 8 Didi evci ki gele o ki gündüz
Bu kulumuzı ki eyle ki edevüz
- 9 Didi zebih ' aşūra hürmetidür
Kim emzirmeüz anuñ ' izzetidür
- 10 İşidicek sözi zebihden ucu
Gelüp inşāfa gözetmedi evci
- 11 Didiler yā resülallāh saña ol
Bağışladık bize düşen budur yol
- 12 Alup zebihî resül şaluvirdi
Duranlar anda bu mu' cizi gördi

721A(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü işit ' aşüradan hikāyet
Olunmuş ğayrı degüldür rivāyet
- 176b 2 Özi şehri kaçısı varımış bir
Ki Haq üzre degülmiş eyle müdbir
- 3 Meger bir ' aşūra gününde faķir
Uma geldi kaçıdan eyle nezir
- 4 Aytdı ben faķirüm zū ' iyālüm

Yemek içmek ki yokdur hiç nevālüm

- 5 Kim istiṣfā' iderem hürmetine
Bu yevm-i 'āşūranuñ 'izzetine
- 6 Kim on batman et on batman etmek
İki dirhem ile hem o gözetmek
- 7 İştidi kâdî bunı va' de virdi
Kim eyle vaqtde faķır geldi durdı
- 8 Kâdî virmedi nesne baħl idüp
Periṣān oldu faķır eyle gidüp
- 9 Meger uğradı yolda bir apuya
Ki dūṣ oldu nasāravī apuya
- 10 Eytdi kim bugünün o haķķıçün
Revā kıl hācetüm sen ol Haķķıçün
- 11 Didi naṣāra bugün de o gündür
Bitürem hācetüñi kim bugündür
- 12 Faķır ṣerħ eyledi ol gün şıfātın
Naṣāra virdi anda ol hācātın
- 13 Degül bugünde ol nedür murāduñ
Düzem yerli yerince eyle zāduñ
- 14 Naṣāra eyle küncün o dürdi
Kim on batman faķıre yüz elli verdi
- 15 Yigirmi dirhemi daħı o virdi
Kim olsun yolda bu senüñ o didi
- 16 Hāyātum müddetince yılda gelüp
'Ayāline vazīfe olsun alup
- 17 Faķırüñ hāceti anda ki yetdi
Durup menzīline andan u gitdi
- 18 Gice oldu kâdî uykuya vardı
Hātifden aña bir āvāze irdi
- 19 Didi nazar o kııl başuñı kaldur
Bilesin kim nitesi ol ki hāldür

- 20 Başın aldurdı adı grdi o dem
Grindi bir aşır aa şol adem
- 21 Yapusu kerpic  gmş  altun
Yapılmış eyle kim altun o stn
- 22 Dağı bir kşk kızıl ol ytdan
Anı zin degl şrb-i uttdan
- 23 Zhiri başınından ol grinr
Başını zhirinden ber urunur
- 24 Didi bu kşkler İlh kimindr
Bularda eyle kim nr grdgmdr
- 25 Fairn acetin kaza idenn
Kim oldu o naşıbi adan ann
- 26 Kaza itsen senn olurdı bular
Ne in itmedn sen grkl lar
- 27 Falan naşariye oldu  aa bu
Kim i timd itdi ol aa bu
- 28 adı dd ile der oruyla durup
Sebr ile şabhadan ağurup
- 29 Durup naşraniye sabağ nledi
ayırdan ne işledn dnledi
- 30 Bu grdgn aa zıkr eyledi o
şundı nşıra gitdi o ayđu
- 31 Didi ol fi line yz bin ki dirhem
Ki satđıl baa vir anı sen ol hem
- 32 Naşara didi yer olu dirhim
Virrse şatmazam saa anı kim
- 33 Didi makmla rtbeyle ne yağşı
Zih  aa kim oldu cna bağşı
- 34 Yetşdi anda ol ıab-ı  izzet
 Itb idp ne didi aa gzet
- 35 Getrdi ol kelm-i şehdet

- Sa' âdet irdi gitdi ol şakâvet
- 177b 36 Hâkka tasdîk idüp oldı müselmân
 'Āşûrada şadağa itdü ihsân
- 37 'Āşûrada şıdkını idindi
 Müselmân adını anda adandı
- 38 Şadağa bereketini gözetgil
 Ki vergil hayra niyyetüñ düzetgil

721B(MEŞNEVÎ)

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 'Alî bin o Ebû Tâlib eytdi
 Dedi saḥîler o cennete yetdi
- 2 Saḥî kâfire cennet ol ümîd var
 Baḥîl müslim kıla şamuda qarâr
- 3 Sehâvet bir şan' atdur derk iderseñ
 Ki hoşdur niyyeti sen berk iderseñ
- 4 Bulunursa kâfirde ol sehâvet
 Kim a' dâd recden ol sa' âdet
- 5 Derece aḥbâba ol naql ider
 Varur imânla cennete gider
- 6 Buḥûl bir o şıfatdur şâhibini
 Qılur mahrûm cennetden kim anı
- 7 Varur ol nâra eyle kâid olur
 Ki yanmağlağa anda kâil olur

722

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Qarardı uşda bu gönül nidesini bilmez
 Tağladı fikr ü 'aql gidübeni gelmez
- 2 Sitâre naḥs olıcagız aña nola ki çerâ
 Ki biñ naşîhat idesin o haşşa hîç almaz

- 3 Olursa rence gir fenā cihān ṭabībi gelüp
 ˆ İlāc-ı sıhḫatine o devā ki aña bulmaz
- 4 Göñül gözi kör olıcak aña ne fikr ü hayāl
 O sırr-ı baḫrına hergiz düşübeni ṭalmaz
- 5 Şular ki mekr-i o dünyā o cenge ola tüş
 ˆ İnāyet olmaya Ḥaḫdan göñülden o şalmaz
- 6 O faḫra faḫr idinmez ki şöhrete ṭayanan
 Dime müslümān aña sen ki nefsi hīç ölmez
- 7 Şunuñ ki ˆ aklı vü fikri Ḥaḫ üzre Fetḫī degül
 Ḥayrda şerde farkı ne öñ ardı geçilmez

723

Mefāˆ ilün Feˆ ilātün Mefāˆ ilün Feˆ ilün

178a

- 1 Raḫmedullāhu ekber çoḫdur o keremi
 Şeriki yoḫ daḫı mişli kimesne o göre mi
- 2 Raḫīm ü Rahmān oldur o ḫullara Rezzāḫ
 ˆ Aṭāyı ancılayın kim yā rızḫı o vire mi
- 3 ˆ Alīm ü ˆ allām ü aˆ lī ḫamu o ḫaybı bilür
 O vaşf-ı ˆ āzametine ki ˆ aḫlı hīç ire mi
- 4 Gör ol ki maˆ şūḫı sen kim göñül evine gelüp
 O Kaˆ be ṭapusı cāna ki sırr-ı o ḫaremi
- 5 Aña göñül viren anlar ne dünyā şüḫli aña
 ˆ Aceb nesine gerek o ki ḫayra eli vara mı
- 6 Ḥiṭāb-ı ˆ izzet iricek göñüle cāna ki ḫoş
 Ne intizār aña ḫalmak ki şabr idüp dura mı
- 7 Ne düşdi Fetḫīye derdi o dostu cān uzadur
 O zār u zārle hergiz ki yoḫdur o arāmı

724

Fāˆ ilātün Fāˆ ilātün Fāˆ ilün

- 1 Kindür ol ki yara cānın kıymaya
 ḫahr u ger cefā olursa ḫanmaya

- 2 Müdde'î sözinden aña ne deger
Teşnî'inden kim durup o kaymaya
- 3 Nedürür ol cān baş diyene māl
Buları o dost yolına şımaya
- 4 Gönlü fikr dili zikr meşgūl o
Gice gündüz kem deyüben duymaya
- 5 Meskenetle kim gerekdür dirliği
Şöhret ile 'ārına ol baymaya
- 6 Qāl u kı̄l kim anuñ o nesine
Kimsenün 'aybuñ açuban şoymaya
- 7 Tālib olan Fethī maṭlūba gerek
Bugüne yarına ol kim göymeye

725

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

- 1 İy zālīm-i bī- mezheb ü mülāhid-i dehrī
Yıkđın şerī' at seddin denilmesin ki dehrī
- 2 Qanı o ḥavf-ı Hāq kim yā kim hayā ki ḥalkdan
Dünyāya virdüñ ol cān bağladuñ aña mehri
- 178b 3 Elinde ḥayr işüñ yoq kim aña cünbişüñ yoq
Bozduñ o vaqfı şartı yedüñ ne ḥoş o zehri
- 4 Nemrūd mısın yā Fir'avn Şeddād ol ki yā 'Ād
Mülke Süleymān mısın kim virdi elüñe mühri
- 5 Rüşvet bünyādını ol qomadı mı atañ evvel
Zamān-ı ol mürr duḥān yıqđı sipāh-ı şehri
- 6 Pes bu zamānda yine kıldı fesādı zāhir
El veledü sırrı ebīh degül misin o behri
- 7 Olmasa dīn ü diyānet aña ne o emānet
Gösterür ol ḥıyānet ḥalka şunar o qaḥrı
- 8 Qalbde ki çirk olsa anı temīz ne ide
Yedi deñiz arıtmaz degül Fırāt ki nehri

9 Oğımış cāhilinden kişi şağınmağ gerek
Nefsine zılm iden o ğayra ola mihri

10 Biñgez biñ delil ü āyet ü ol beyyināt
Fethī diyesin kerre işitmez ol ki cehri

726

Müstem ilün Müstem ilün Müstem ilün Müstem ilün

1 İy müdde' i münkir paşa Ğağdan ne döndürdüñ yüzüñ
Kıldın Ğilāfi şer' i sen ' aceb nedür degül sözüñ

2 Dört mezhebin ol řanķısının degül anı dutduñ řarīķ
Řanķı kitāb mesā' ilin kim oğuyup gördi gözüñ

3 İncil ü Tevrāt u Zebūr yađūd bular Ğükmi midür
Kim bular da degül řevāb řanķısının gördi özüñ

4 řeyhüñ degül ol kimdürür sana kim o telķin ider
Hem sırruña kimdür vağuf anuñla degül rāzuñ

5 Ğayrı yādın durdı kim Ğükmi yaña yurdı
Ol müşkül ü şer Ğall olup degül beyānuña gözüñ

6 Şur' ān Ğadīsden ol Ğāric şavli meřāyih Ğod degül
Fetvā gözüñ süretine şerĞi anuñ olsun nāzil

7 Fethī su' āline cevāb kim Ğayr şerindür řevāb
Ğađđ u bağıl farkı neden kim añlana ' ağlı sözüñ

727

1 Kimdür ol Ğüsnüñ nürünü görüben yā hū dimez
Ğāleti rakřa gelüben ' iřķıla āhū dimez²¹³

731

179a 1 Çabül etse o dost Fethī şavlini
Degül mi yeg o düşmeye āvāre²¹⁴

732

Müstem ilün Müstem ilün Müstem ilün Müstem ilün

1 İy paşa teñgri düşmeni ' aceb ki iş etdüñ ki sen
Ol vağf u řarđ bozması degül neden gördün şasen

²¹³ Varak kaybından dolayı gazelin devamı eksiktir.

²¹⁴ Varak kaybından dolayı gazelin sadece makta beyti bulunmaktadır.

- 2 Mişli degül kâfirde anuñ dağı ki ol gelmiş degül
Virdi ħarāba eyle kim muşāhibüñ Kara Ħasan
- 3 İtmez bu etdüğüñ senüñ münkir münāfiķ ola ger
Mürted ü mülhid ħurūfi dehrī bu yā o yol kesen
- 4 Aşluñ degüldürür temīz eyle ki sen pāk idesüñ
Şāhinler olur hoş avın murdara ħonar kerkes
- 5 Niçün şerī ‘ at yolını ħodun ki ħayra yönelüp
Kim Ħablullāh yegdür ol dutmağlağa oldur resen
- 6 Tūḫī vü bülbül kumru kim olmadı muşāhibüñ
Kim hem-demüñ oldu ‘ aceb murdara sen zağlanasın
- 7 Fethī ki sen o baħmağıl degmeler ol insān degül
Sen sanmağıl ol ton u tay kim gördüğün yā taylasan

733

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

179b

- 1 İlahī gönümün paşı açılmaz
İderem cehdi ħuşşadan geçilmez
- 2 Diler bu cān ide pervāz dosta
Vatan-ı aşla varuban uçulmaz
- 3 Ne düşdi ol hevā heves gönüle
Ki terk idüp ol arzūdan geçilmez
- 4 Degül tevbe şuyına kim kana cān
Naşībi ol degül durup içilmez
- 5 ‘ Aceb zulmete düşdüm devr içinde
Nūr-ı haşşa gönüle ol saçılmaz
- 6 Libās-ı taħva olmadı o ħalka
O tāk u ħırķa yerine biçilmez
- 7 Kazā ki gökden inse Fethī miskīn
Mukadder itse Ħaħ andan kaçılmaz

734

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

179b

- 1 Degül elde kişinüñ ihtiyārı

- Nicetsün neylesün degül o bārı
- 2 Kaşāvet olıcak ƙalbde o düşvār
Göñül aynasına şalar ğubārı
- 3 Ne ‘ aƙl u fikr ola anuñ işinde
Ne hisābın ide penc ü çehārı
- 4 Ele girmez imiş taleble nesne
‘ İnāyet ƙılmayıcak ol ki yārı
- 5 Yile virür işi dutsa elüñde
Çalışursa kim o leyl ü nehārı
- 6 Olursa dūş ol devlet ƙuşuña
Yetürür ol elündeki şikārı
- 7 ‘ Aceb hayrete düşdi Fethī miskīn
Yerinür hāliline ƙılur o zārı

735(MEŞNEVĪ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gerekdür kişi işüñ Haƙ onara
Ki düşmeye işi anuñ bīkāre
- 2 İşi güci gelür hayra anuñ hoş
Niredense aña gör kim ol düş
- 3 Gerekdür ol kişi kim ol talebvar
‘ İnāyet olsa işi anuñ o kār
- 4 Kamunuñ varı yoğı dād Haƙdan
Virilmişdür naşibi az u çoƙdan
- 5 Nebī velī mü‘ min ki o dindār
Kimi münkir münāfiƙ küfr ü hūrdār
- 6 Kimi ol hulƙ-ı hüsn ıssı sehī var
Kimi ol buhl u buğz fi‘ li murdār
- 7 Kimi ol ‘ ābid u zāhid ü helālhor
Kim ol fāsıƙ u fācir cimri meyhor
- 8 Kimi ol va‘ āz u nāşuħ virür söz
Kimi cāndan dutar aña ƙulaƙ göz

- 9 Kimi tutmaz kulağ aña tayanur
Fesād itdüklerine ol boyanur
- 10 Gice gündüz dürişmesi o şerde
Bilüp yügirmesi anuñ o yerde
- 180a 11 Kimi o ‘ aşık u ma‘ şūka düşmiş
Ŗamudan elini çeküp yumışmış

12 Hemişe ol dil ü cānı uzanur
‘ Āşık ma‘ şūk ‘ ışkıla düzenür

13 Kimi ol dīnini dünyāya virmiş
Ŗamu işlerden anı hayr görmiş

14 Ki her birini Ĥaqq bir yolda komış
İşi güci aña ol oldı yumış

15 Olundı her biri bir nesne tapu
Açıldı Ĥağdan aña eyle kapu

736

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1 İlahī bu gönül tarlıgına ne
Gice gündüz düşe cān zārlıgına

2 Eger bu hasret ü zārıla kalursam
İrerem yüz qaralık ĥorlıgına

3 Ne işümde hayr var ne şandugumda
‘ Aceb neden günāhum yarlıgına

4 Ŗaşāvet dutdı gönümün evini
Küdüretten ki nite arlıgına

5 Degül dünyā vü uhrī o gözümde
Neyile bilmezem cān barlıgına

6 Nola yürece tecellā eyleseñ dost
‘ Adū ol şeytānuñ ki körligine

7 Ŗamuyu Fethī bī-çāreye irgür
Yetişdür nūr-ı haşşa varlıgına

737

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 180b
- 1 Kime diyem hâle hâldaş gerekdür
Göñül eri yola yoldaş gerekdür
 - 2 Ne açam zârımı ben degmelere
Söz alup virmege dildaş gerekdür
 - 3 Gerekmez ğayrıla ola muşâhib
Ele elde kula koldaş gerekdür
 - 4 Ben ol ma' nî dürrin buldum aldim
Baña ol ne mâlıla taş gerekdür
 - 5 Bulan ıssını öñ ol pişine
Degül ne hâcete o taş gerekdür
 - 6 Dimeñ şüfi kim ol üstini yüzler
Küdüret olmaya iç taş gerekdür
 - 7 Bu dîn yolını varmaqlığa Fethî
Münâsib hâle ol hâldaş gerekdür

738

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 ' Ārif isen iy göñül naqşı ço nigāra baq
' Āşık u ma' şük ' ışk sırr-ı kim āşıkāre baq
- 2 Gir bu göñül evine seyr it vücūd mülküñi
Gör bu afāk-ı enfüsde devr it o pergāre baq
- 3 Degül tehî baqma cān hālet-i ' ışkuñ işi
Raşş u semā' itdügi muhibde o kāra baq
- 4 Zî Hālik ki Allāh kudret ü hikmet anuñ
Kılğıl nazār ' ibrete bu devr-i ezkāra baq
- 5 Gör müdde' münkiri kim nice nifāk ider
Ol imtiḥāndur işi andağı inkāra baq
- 6 Fethî şerī' at yolın dutğıl anı şıdkıla
Kim varmaya sefine ğarğa ol nigāra baq
- 7 Görmeyen göz görine neyle nūr u afitāb

Söylegil gönül gubārın gitsün o jengāra baķ

739

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

- 1 Her ki diler ma' şūķı māl u cāna başa ne
Ol neng ü nām u 'ārı saķlamaķ ol hāsā ne
- 2 'Āşık olan ol yāre aşılmak diler dāre
Müştäķdur ol dīdāra degül o göz ķaşa ne
- 3 Cān ki cemālin göre anuñ ki dost el vire
Ka' be mezārı nedür toprağ u o ıaşa ne
- 4 Ol ki 'ışķuñ şarābın nüş etdi o sākīden
Ne ihtiyāc kim şuya yā çorba vü aşā ne
- 5 Zihī ki deryā-yı 'ışķ sāhil ü dürr-i şāhvār
La' l-i yā' küt kim baha kim baķar o ıaşa ne
- 6 Her kim o ma' şūķ yüzün ger göre añsuzın
Fikr ü bili ķalmaya 'aķlı anuñ şaşa ne
- 7 Fethī o dostı seven ğayrıdan umusı yoķ
Cümleler aña muhtāc kim aña beg paşa ne

740

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 181a
- 1 Raķīmdür ol kerem anuñ disem beyan aña yoķ
O zāt-ı pākı bekāda fenā 'ayān aña yoķ
 - 2 Dürüş ki cehdile eyle gönli bağla aña
Kaźadan eyle ki şaklar direm ıayan aña yoķ
 - 3 Şu kim ki şekk ü şübhe duta içinde ki o
Degül selāmet aña kim 'ayan kıyan aña yoķ
 - 4 Belī o nefsüñi tanı o Hāķķı sen bilesin
Gözüñi ğaflete virme belā uyan aña yoķ
 - 5 Rızā-yı Hāķķ üzre durişen cinān bulsun
ıamu görünmeye vācib yılan çıyan aña yoķ
 - 6 Degül ki şöhreti baķa o faķra faķr idene
Hiçāb 'ārdur o dostā gider şıyan aña yoķ

7 Getürdi tuhfeyi dosta o cān u başı bugün
Nola ki Fethīnūñ özge odur beyān aña yok

741

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1 Gel beri iy zinde dil sende o sulṭānı gör
'İşk eriyseñ tende bak cānumı o cānı gör

2 Terk eyle kibr ü kīni koğıl sen ü o beni
Geçgil ol hicāblardan kim vaḥdete ḳadem baş gör

3 Gir şerī' at emrine uy resūlūñ ḳavline
Kim ḫilāfı olmasun hadīs ü Ḳur'ānı gör

4 Uyma deyü o ğüle neye gerek ğulgüle
'İşḳa uş dosta var sırr-ı o seyrānı gör

5 Dut yönini ol ḫāna 'ışḳ odına kim yana
Gel ḳapuya ḳıl ṭapu bende o dīvānı gör

6 Koğıl o cehle ḳanma ḫasılı ma' rifet it
Ṭaşra sera-perdeden şol māh-ı tābānı gör

7 Her ki şerī' at yolın dutmadı Fethī ki o
Oldur Ebūcehl ü Zāl eyle ki hemānı gör

742

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Şükr şükr Ḫāliḳe bizi ki nāş eyledi
Ma' rifet ile eyle Ḫaḳḳı şinās eyledi

2 Dīn serveri Muḫammed oldı bize pişvā
Ol kelime-i tevḫīdi dīne esās eyledi

3 Eyle kim ol nāsları mükemmel o ḫāşları
Faḳru faḳrı bulara ṭolan palās eyledi

181b

4 Ol resulūñ ammusı o şaḫābe ehlüsi
Cümleñ o bellüsi Ebū 'Abbās eyledi

5 Da' vet itdi ḫaḳları gösterdi hoş ḫulḳları
Ebū Cehlūñ ḳalbini eyle ki pāş eyledi

6 Gelicegiz dünyāya ol Muḫammed Muşṭafā
Gördi anı iblīs o ger ḳatı yas eyledi

- 7 Hâk emrini o şıdı Mūsā zamanda Yehūd
Döndi yüzi bularuñ Hâk nesi nās eyledi
- 8 Gör halkuñ kudretin dürlü dürlü mīveler
Armud üzüm nar turunc kimin kirās eyledi
- 9 Fethī bağğıl hikmete talğıl ‘aceb ‘ibrete
Kimi vezir beg paşa kimin felās eyledi
- 10 Her birine ki bir iş ‘aşık ma‘şūğ gūşiş
‘Ālim ü cāhil keşiş kimin celās eyledi
- 11 Kimi faqr kimi bay dünyā içi hū-yı hāy
Kimi o bend ü şāh Maḥmūd Ayās eyledi
- 12 Bağ bu ma‘denleri sen la‘li ki yā‘kūt odur
Cevheri o sīm ü zer kimi ne hāş eyledi
- 13 Kim ra‘iyyet kimi mīr öyle kılmış ol Ḳadīr
Kimin ḳādī o şeyḫine kimin ‘asās eyledi
- 14 ‘Adūlarçün Hâk silāhı virdi ol mü’minlere
Tığ-ı münkir boynına eyle elmās eyledi
- 15 Uçmağda iken ādem Hâk didi buğday yime
Ol la‘in merddūd ü şeyṭān aña vesvās eyledi
- 16 Rūm ilinde Sōfiya Anaṭōlda Germiyān
Rūmda daḫı o yaylağ şehri Sivās eyledi
- 17 Aydın Saruḫan Ḳarasi kim bulara rüsvā
Menteşede ol Beçin Milas Mulas eyledi

743

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Uşdı gönlüm kuşu uş seyrān diler
Dost cemālin görmeye ḫayrān diler
- 2 Cümle varın ol nigāruñ yolına
Kim virüp yağma teni ‘üryān diler
- 3 Derd ile ol ‘ışık odına yanmağa
Bu göñül ol cigeri büryān diler

- 4 Girmese ma' şūḳ ele bu ' aşıḳa
Ne tahammül ḥıṣm u o giryān diler
- 5 Yek cihetden irdi iren ma' şūḳa
Şeş cihetden kim çıkan her yan diler
- 6 Serseri dutan eşin ol vechine
Yok gönülden dostı ' āriyān diler
- 7 Fethī ol ma' şūḳ ' aşıḳuñ işin
Āh ü nālān anı zāriyān diler

744

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İş bu dilüm sırrı eyle fāş ider
Mest oluban eyle ki ḥoş baş ider
- 182a 2 Ol cemālin dilberüñ görđi bu göz
Ol tecellī şanma o göz kaç ider
- 3 Ne işitsün münkir ü ol Ḥaḳḳ sözi
Kim kaçāvet yüregini taş ider
- 4 Kimde olursa eger ' işḳdan eşer
Vaşl-ı dostā dāne vü ḥāş ḥāş ider
- 5 Zehr ola ki yā cefā vü kaḥr-ı yār
Sükkeri pālūde nedür aş ider
- 6 Cümle varın virür anuñ yolına
Ol ḥarābāt saç saḳal tıraş ider
- 7 Fethi miskīn kim durupdur ḥizmete
Yüz sürüben ḥalḳa ol āl-i ' ābāsın ider²¹⁵

745

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āyīne kim jeng ola şūrete olsa ḥicāb
Ḳalbde kūdūret olsa serden ol almaz ḥitāb
- 2 Anda ki ' aḳl olmaya ḥāsıla işi gelmeye
Şekk ü gümān ehline sorı aña ne ḥisāb

²¹⁵ Mısranın vezni bozuk.

3 Şol kim o ‘āmī ola ‘ārif ne da‘vī kıla
Cāhile o sekt gerek kim dege anda cevāb

4 ‘Ābide helāl ḥarām zāhide ḥavf-ı Ḥūdā
‘Āşık ma‘şūkı sevmek aña görüne şevāb

5 Kāfire münkire kim anlar öñden göre
Ol şamuda belgüre yaraşur anda azāb

6 Miskīn ādem oğlını dört terkībdür tılsımı
Āb u bād u ol āteşdür daḥısı kim tūrāb

7 Ābid ü zāhid muḥib Fethī ‘ārifsen göre
Kim gulām ol şeyḥe sen himmetini al şevāb

746

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1 Dirsem yāra bu gönlümi dost ‘ışkına düşmişdürür
Bu yüregim ol derdile kaynayuban bişmişdürür

2 Gel gör bu ‘ışkuñ deñizin nicesine artar gelür
Ol mevcinüñ haddi ki yok ‘ummānlayın şaşmışdurur

3 Ğarķ oldum ben ol vaḥdete düş oldum eyle ḥikmete
Kim kaldım baḫdum ‘ibrete başumdan ol aşmışdurur

4 Her ki bu sırrı bilmedi derdine dermān olmadı
Dost yüzünü ol görmedi ‘aḫlı anuñ şaşmışdurur

5 Ol sır içünde sır durur cān u gönülde birdürür
Zāhirdür o görünürdürür duvağını yaşmışdurur

6 Çün Fethīnün açdı gözün gösterdi o görklü yüzün
Kesdi şamudan ol sözün kemānı ne mışmışdurur

747

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

182b

1 ‘Ālemüñ naḫşı düzüldi şüretüñ
Vech-i Ḥaḫķı gösterür ol sīretüñ

2 Gir gözet sen ol vücūduñ mülkini
Seyr-i seyyarelerin it fikretüñ

3 Baḫ o Ḥaḫķuñ hikmetini sende gör
Açıla şapusu göze ‘ibretüñ

- 4 “*Faḫru faḫrı*” iḫtiyar et iy āhī
Kim āfātıdur bilinmek şöhretüñ
- 5 Gör ne sultānlıḫdurur dervīşligi
İderiseñ hāşlarla zümrütüñ
- 6 Gel beri nefis ü hevāya virme yol
Kes başın bunlara göster cür’etüñ
- 7 Fethī gel nefsinı tanı bunda gün
Kalmaya dost bilmesen de ḫasretüñ

748

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1 Cānumuz derd ile yārüñ ol göy nedür
‘İşḫı irdi dem uruban ḫaynadur
- 2 Hālet-i dem ki bu gönülün o ne
Kim yetişdi raḫşa ḫoyup oynadur
- 3 Ol tecellā-yı cemāli gördi cān
Şevḫ ü zevḫden anı eyle baynadur
- 4 Māl u mülk ü cān u baş ol ma’ şūḫa
‘Āşıḫa dirig ḫılmaḫ hey nedür
- 5 Ol ezel sākisi ḫıldı cānı mest
Ana beñdeş āb u engür mey nedür
- 6 Āşıḫuñ ol ḫāletine sāz gerek
Çeng ü ol ḫanün kim def ney nedür
- 7 Fethī intizāra göymez cān u dil
Heft ü rüz u aña ol yıl ay nedür

749

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1 Āşıḫuñ derdi figānı yāredür
Şerḫa şerḫa kim yüregi yāredür
- 2 Ol melāmet olmasun görür şevāb
Derd-i seri şöhret ü ne ‘āredür

- 3 Gör ne ğarķ eyledi deryā-yı o ı ışķ
Hadd-i vaşfı aña ne kenāredür
- 4 Gerek destār u cübbe vü ğabā
Tāc u ğırķa geydügi her pāredür
- 5 Terk ider her varını dost yolına
İ ı tibārı māl u mülk ne şāredür
- 6 Uşda delāl oldu dağı kim bugün
Müşterī cān virmek ol bāzāredür
- 183a 7 Mañşūr veş oldu dārı gözedür
Mı ı rāc için kaşdı ol dīdāradur

750

Fā ı ilātün Fā ı ilātün Fā ı ilün

- 1 Gözlerüm ol yaş yerine ğan döker
Öyle şan ki Nūha ol tūfān döker
- 2 Āşıķuñ ma ı şūķdan ayru nesi var
Yolına yağma varın erkān döker
- 3 Bū-yı ma ı şūķ irdi cān dimāğına
Misk ü yā ne bu küllī efşān döker
- 4 Eyle kim taşdı bu ı ışķ uş baĥrī var
Sanki mevc ü fevci o ı ummān döker
- 5 Nām u nengi yine şağlar ol muĥı̄b
Ol ğarābāt ehli kim ad şan döker
- 6 Beñzemez ı aşıķ āhı ğayrı āha
Eyle buĥūr u biĥār lādān döker
- 7 Fethī her kimde ki olsa derdi ı ışķ
Şaklıyamaz taşra ol olan döker

751

Mefā ı ilün Fe ı ilātün Mefā ı ilün Fe ı ilün

- 1 Götür ğumārı başumdan şun ol şarābuñı sākī
Var ise cūr ı a-i ı ışķdan ğayāt-ı cāna o bākī

- 2 Dağılsun ğuşşa vü ğamu getüre hâlet-i ' ışk
Şafâ vü cân u gönle yete ki şevk ü mezâkı
- 3 Dürüp o sırrı iy Settâr vücûdı devr olına
Sülûki cân u gönülde nüfûsda geh âfâkı
- 4 Bulına sırr-ı vaḥdet olına vaşlı iy dost
Ḥafî ki ḳalbe ide ihfâ daḳıḳ-ı dü' â sürâdıḳı
- 5 Bulına meclis-i ol dost görine cânı vü cānan
Müşerref ola dil ü cân ḳılınsa nüş-ı ayaḳı
- 6 Degül ki ğayr ' ilm-i ledün ' ilm-i ki Ḥaḳdan
Görine ol ki mu' allim oḳıda evrâkı
- 7 Gel iy ki Fethî saña kim müyesser ola mı o cām
Şifâdur ol ki ḳulûba likâ-yı Mecnûn baḳı

752

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Ne derde düşdüm o derde degül tîmâr olına
' İnâyet olmaya Ḥaḳdan kim ol bimâr olına
- 2 Nite niyâz u nâz ḳılam ben ol kim namâz
Ḳabülü olmaya Ḥaḳda neden şimâr olına
- 3 Ne cennet ü baña rıdvân ya ğılmân u ḥürî
Cehennem ola ṫuraḡum zebânî mâr olına
- 4 Varise ḥayrum anda görine şer yerine
Gören melâmeti ḥalḳ gören yumar olına
- 5 Görem o ḥasret ü zârı firâḳ ola anda işüm
Duta vü ḳayḡu başumı o ğam ḥumâr olına
- 6 O naḥs ṫâli' olıcaḳ işi ne gelseñüz süst
Yarına olmaya devlet neden umar olına
- 7 Ezelde olmaya devlet aña ne cehd ü sa' y
Gözün başuñdan Fethî ki bin ṫomar olına

753

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Ne dutdı başumı ḳayḡu ḥumârı yuymaḡına

- Meger ki Hakk o ' ināyet kıla ki aymağına
- 2 Hevā vü nefsü cāna gönle kıldı ğamlu
İde ki vākī ' o Hakk kıomaya oymağına
- 3 Tecellī kılu cāna gönül ki şevke gele
Duta ki pervāzu cānu kıanadı yaymağına
- 4 Nedür ki başu cānu o māl u mülk tavar
Olursa ' ışık o dostdan anı ki kııymağına
- 5 Yā ne ki destār u cübbe ola ki şöhret-i ton
Yolında ' üryānı hoşdur teni o soymağına
- 6 O dost dostu ulaşıa kim eyle şöbet olur
Nite ki bal u şeker karuşa kaymağına
- 7 ' Āşık ma' şūka hasret nite ki bülbül ü gül
İy Fethī kanmaz muhib kıup ki toymağına

754

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ne yazdı başuma ğatı kıaray
Sitāresiz görüñ bu bī-çārayı
- 2 ' Aceb düşvāra düşdi benüm işüm
Kı ğuşa ğam urdı ol burayı
- 3 Cihāna gelmeye baht-ı o şüm
Dürüşeler bulunmaya arayı
- 4 Avāre düşmişem eyle işümde
Dilüm ne söylesin çün ü çerāyı
- 5 Eren görür beni zühd ehli şanur
Kı olmuşam ben iştiyak-ı mürāyı
- 6 Ben ol ğālī yolu yād kıldum
Baña kı gösterür degül burayı
- 7 Benüm gibi bulunmaya cihānda
Dürüşirlerse durubanı arayı
- 8 ' Aceb ğuşşaya düşdi Fethī miskīn
Özinden görünür dünyā serāyı

755

Mefâ' ilün Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 184a
- 1 ' Aceb ki derdüme benüm neden tîmâr olına
O ğam u ğuşşadan eyle gönül bîmâr olına
 - 2 O ğasret ü ki firâkı kılmaga âhıla zâr
Yer ü göge ' ışkla başum dutup ğumâr olına
 - 3 Zemine eyle bu cānum unucı ne kıllur
Gözüm ki ansa mû-yı yârı yaşı tamar olına
 - 4 Melâmet olsa ğalka bana ne nam u o ' âr
Gelinmez ' aynuma eyle degül şümâr olına
 - 5 Nidem o dünyâ vü mâlı ki cîfe murdârdur
Cehennem içre tolaşup baña ki mâr olına
 - 6 Gerek ki ma' şûka ' âşık o mi' râcı dîdâra
O vaşla hoş ki sebebdür aña ki dâr olına
 - 7 Şunuñ ki Fethî içinde eseri olmaya ' ışk
Dimezler insan aña bağl-ı ğimâr olına

756

- 1 Neden server bula gönülüm ki ğuşşa def' olına
O dost u cān arasında ğicâb ref' olına
- 2 Zemine tâlî' naĥsı kanı ki devlet-i cān
' İnâyet olmaya Ğağdan neden ki nef' olına
- 3 Tena' ' um aña degüldür egerçi ğuldde ola
Yer ise şekker ü balı o zehr-i ef' olına
- 4 Eger ayru iderise Ğüdâ tapudan anı
Degül teraĥĥum aña kim şifâyı şef' olına
- 5 Tâlib ki tâlib olur matlûb-ı talebde ki
Cehdi gerekdür aña ki lâyığ eşfa' olına
- 6 Gerekdür nazâr ki nazâr kıllara Ğağdan hoş
Ķalmaya ğalbde küdüret def' â ki def' olına
- 7 Fethî kanı ki ' ayş nüş saña ki tarab yok
Kim ol hidâyet-i Ğağdan yete ki nef' olına

757

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 184b
- 1 Kime ki derdi disem esirgeyüp acıya
Nite ki himmeti ide nesiyem o niceye
 - 2 O halkda kalmadı şefkat terahhümi kim ide
Degül ki 'ābid ü zāhid o şeyh ü yā hocaya
 - 3 Birbirini eylemek ü çekmek oldu işi
Belürmez oldu bularda ulu nedür kiçiye
 - 4 Götürüldi şer' le 'adlün cevābı oldu tamām
Varur gelür işi bitmez ki halk kapu bacaya
 - 5 Kādī vü müftī müderris beg ü paşa vü bular
Tekellüf artuga düşdi degül cici biciye
 - 6 Gerek bulara virmek degül tekellüf az
Kim andan i' tibār ola yigid ü ol kocaya
 - 7 Gel imdi Fethī dervīş senüñ elünde ne var
Yüz ur o dergāha durğıl tevekkül it hocaya

758

Mefā' ilün Feilätün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 İlähī derdüme dermān gerek ki sen idesin
Gider gümānı gönülden o şıdқа berk idesin
- 2 Getür ki fikr ile zikre gönül ü dili düzet
O zevk ü şevk ile 'ışkı cāna ki yarsıdasın
- 3 Koma bu gaflet içre gönül ü göz o yuya
Aç ol kulağı işitsün ola ki 'ışk şadāsın
- 4 Kamuyı dilden ü elden қosun bu dilile cān
Getüre hāleti vaқte duruban oğudasın
- 5 Gerek ki cān u cānan gider ki şekk ü gümān
Koma ki şöhret ü ad şan veren saña adasın
- 6 Tevaққu' itmesin halkdan tevekkülin saña düz
Tekellüf ehli itme helālinden it gidāsın
- 7 Gel imdi Fethī bīçāre senüñ halüñ ne ola
' İnāyet olmaya Hақdan ' aceb nidüp nidesin

759

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Göñül qarara ne düşdüñ ger bulmaduñ o qarār
Getürdi guşşa vü ğamı saña o devr ü devvār
- 2 Kanı ki ma' şūḡ u maḥbūb aña ki irmeyesin
Degül niçün ki o ' ıḡa olunmadın ki süvār
- 3 Nice ki ḥasret ile kim gice o dün ü günüñ
Ki āh u vāh idübeni ola firāḡ u o zār
- 4 Sa' ādetüñ burcından toĝa ki gün-i baḡt
' Aceb yaḡın ola mı ki kim eyle dosta civār
- 5 Saña ne dünyā vü uḡrī göñli yarşıdasın
' Āşıḡ olanlar ider mi kim ol ḥisāb u şümār
- 6 Ḳamu ki Ḥaḡdan ayru saña vir de ḥicāb
Nedür ki o neye yarar o Ḥaḡdan ayru ne var
- 7 Yürü ki Fethī dostdan dile ki fetḡ ola bāb
Maḡşūdı ol dil ü cānuñ ki yārdur ol ki yār

760

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 185a
- 1 ' Aceb düşdüm tefekkürden ıraĝa
Nice kim bakup oḡursam kuraĝa
 - 2 Baña nisyān u ğaflet oldı ḥicāb
Nola ki düş ola görsen çerāĝa
 - 3 Degül elde ḥayruñı işleyem ben
O kaşdı niyyetüm ola yaraĝa
 - 4 İşüm dünyā vü dün fikrüm hevāda
Başı vurdum demir ölmez ḡaraĝa
 - 5 Kanı sinle şırāt u ol terāzū
Ne düşem ben degül eyle ferāĝa
 - 6 Yā o ḥaşruñ güninde cümle maḡlūḡ
Ki mevkūfda duralar ol duraĝa
 - 7 İy Fethī ḡanı ' amel sende ol yok

Hür u cennet o rıdvân u burâğa

761

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Nice divâne düşdüm ben bîçâre
Elimde yok degül dilüñ naçâre
- 2 Yetdi virsin kişiye 'akl u fikri
Oğumağ yazmağ u ol aq u çare
- 3 Nitekim cehd idem olmaz imiş iş
Düşürür kişiyi geñsüz o zâre
- 4 Degül dünyâ vü uhrânuñ kayusu
Ki şunşam varmaz elüm ol bazâre
- 5 Nidem ki ne kılam ol bilmezem ben
Yüregüm oldu uşda pâre pâre
- 6 Ne şeyhden ü nebîden olmaz imiş
Olunmaz saña Hâkdan ol nazâre
- 7 Sitâre nahs olsa Fethî-i miskîn
Kim olmaz dermân ol biñgez ki are

762

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Gözüm görmez elüm irmez o yâre
Bağarum müştâkum ben ol dîdâra
- 2 Kanı ol 'aklu fikrünüñ kim sülûğı
Yetürdüm hâleti oldum bîçâre
- 3 Ne düşdüm hayrete garq itdi beni
Degül cehdüm yetişdüre kenâre
- 4 'Aceb yetdüm ben ol şiddet elinden
Degül ki yetişem ben ol bahâre
- 5 Nedür bu zulmeti o guşşa vü gam
Değişile mi o leylüm nehâre
- 6 Delirdüm 'aqlum oldı uş dîvâne
Ne bilem kaçca vü kim vara vara

7 İy Fethî kim işüñ düşüñ ne düşvâr
Kim eyle kim düşüben zâr u zâre

763

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 185b
- 1 Yazaram derdümi ben yana yana
Kim āhum dūd rengine boyana
- 2 Nice kim vaşf-ı hâli şerh idersem
Ki gelmez biñde biri ol beyāna
- 3 Kimesne hâlüme degül o vâkıf
Bu sırrı söylemek olmaz 'ayāna
- 4 Xanı ol hasreti verdi ki ma'şûk
O bülbül oldum eyle uş güyā ne
- 5 Melāmet eyledi 'ışkuñ deñizi
Getürdi şöret ü 'ār u hıyāna
- 6 Kim uş hasret-i derd ile ki zārum
Düketdim işşı uşda ziyāna
- 7 Meger Fethî sana Hâk 'avni ola
Aça gönül gözin senden uyana

764

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Götürüldü İslām u dīn bu gün ki eyle ki āh
Belürdi şirk ü küfr ü dalālet ü gümrāh
- 2 Xanı ki şer' i Muḥammed yā Qur'āna kim uyar
Belā ki Hâkdan u qorka göze togru rāh
- 3 Degil ki müftī müderris ya kâdī beg o paşa
Ki cümle bahtlı işde dürişmiş āh vāh
- 4 'Aceb ki düşdi zamāne ki halkı birbirine
Vezīr ü kâdī müftī emīr ü eyle ki şāh
- 5 Dīn ki dutdı za'if ü bularda(ki) himmeti gör²¹⁶

²¹⁶ Vezin gereği (ki) eklenmiştir.

O cehd ü şöhret ü ‘ār u olındı manşıb u cāh

- 6 Yā ol ki şefkat kanı teraḥḥüm ide bular
Taşadduḡ o keremi görürler eyle ger āh
- 7 Gel imdi Fethī bu ḥalkı koḡıl niderse ide
Sen inşāf it ki özüñe ‘ināyet ide İlāh

765

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İy Resül-i faḥr-i ‘ālem Muştafā
Ḥadd-i ervāh nesl-i Ādem Muştafā
- 2 Kıldı ‘arş u kürs yetmiş biñ ḥicāb
Ḳande ḡaldı levḥ (ü) ḡalem Muştafā
- 3 Enbiyā vü ervāh saña uydılar
Sen bulara olduñ İmām Muştafā
- 186a 4 ‘İzz ü “Levlāk”ıñdı Ḥaḡdan şānına
Ne görindüñ maḡbüb-ı nām Muştafā
- 5 Ol şefā‘ at kim maḡāmuñdur senüñ
Kim ‘ömürler ḡaş u ol ‘ām Muştafā
- 6 Günde beş gez nevbetüñ ol urulur
Şöyle kim ol şubḡum şām Muştafā
- 7 Fethī degil essalāt u vesselām
Bunda olsun söz tamām tam Muştafā

766

- 1 Hezār şad ki hezār şalāt u selām ola
Vürüdü ol ki ol ki teḡiyyet-i resül tamām ola
- 2 Gördüñ o farz vācib ü sünnetine müsteḡābdur
Elden ḡomaḡ nedür anı her subḡ u şām ola
- 3 Girdük o şer‘ ü ḡavline uyduḡ tamām aña
Tevḡid-i Ḥaḡdan özge ne ḡayrı kelām ola
- 4 Ol rāst yolu gösterdi bize ḡalmadı şubḡemüz
Şekden ḡalāş ḡılan bizi Ḥaḡ peyām ola

- 5 Kıldı temennā cümle nebī ola ümem aña
Devlet degül mi özge bize ki o imām ola
- 6 Haşruñ güninde şeftı oldur şefā at iden
Mücrimlere anda ki dīvān-ı kıyam ola
- 7 Fethī o cān u gönülden her ki Aḥmedi şeve
Haḡka yaḡtın ḡaş gerek ḡulām ola

767

Mefā ilün Fe ilātün Mefā ilün Fe ilün

- 1 Ḥüdā ki bende ki şakla dalāl rāhda ḡoma
Hevā o nefse uyuban şanuñda āhda ḡoma
- 2 Gider bu benligi benden içümde senligi vir
O ʿār şöhret ü nāmus cehilde cāhda ḡoma
- 3 Tecellī kııl dil ü cāna ki şevḡ ü zevḡe getür
Olma ki mest ü ḡayran aña hū ḡāhda ḡoma
- 4 Arıt bu ḡalbümi şirkden riyāda ḡoma beni
Bana ne şüret-i o zerḡ tāc u külähda ḡoma
- 5 Gele ki ḡaşr gününde şorup ḡisāb olına
Mizān u kim o şıraḡda kim āh u vāhda ḡoma
- 6 Dilümi şakla zālden ḡaḡāya vermeye yol
Ki ḡıl u ḡāl ide ḡaḡḡla anı senāhda ḡoma
- 7 Tevekküli saña kııldı bu Fethī bende kim uş
Helāl kııl aña rüzı anı münāhda ḡoma

768

(Māh-ı Şafer Ḥatemullāh Bi'l-zafer)

Mefā ilün Fe ilātün Mefā ilün Fe ilün

186b

- 1 Muḡarrem oldı tamām büyüta geldi şafer
Revā ki görmedi nebī bu ayda olsa sefer
- 2 Yeg ol bu ayda süküt duta yerinde ḡarār
Nebī ki ḡavlini ḡözle ola saña ki zafer
- 3 Ezelde tecrübe itmiş nice ki ʿāmele ḡoş
Biribiri o niceler kim eyle her ki nefer

- 4 Nebīye her ki ümemdür aña ki uysa gerek
 Ҳалāyıqın eyleyen onlar dutar şübhe kefer
- 5 Dutan o şıdķı gönülde aña ne şekk ü gümān
 Simāsı vü cehdü zāhir belürür anda o fer
- 6 Resül ki ‘ilmüñ şehri ‘Ali қапısudurur
 Ki her olasını yazdı қitāb-1 düzdi cifer
- 7 Velīler ulusı Fethī o peşin қadem idi o
 Kim oldı ol қadem ki Şādıķ-1 Ca‘ fer

769

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Zihī muḥib ki talebde gör ol ne cān gözedür
 Kim intizāra ne göysün degül zamān gözedür
- 2 Dīvān-1 ehl-i bu bende tapuya dutdı yüzün
 Ne itsün emre muḥālif yasağı ḥān gözedür
- 3 Yaķın dileyeni añlar o şıdķıla dürişür
 O vaşl-1 dost aña ne şekk ne ol gümān gözedür
- 4 ‘Āşıķ ki dileye ma‘ şük қılır yolına fedā
 Ki cān u baş nedür aña şanma emān gözedür
- 5 Tecellī zāt olıcağız görine ḥüsn-i cemāl
 Olar nidā-yı o lebbeyk o şeyḥ civān gözedür
- 187a 6 Nedür o ‘ilm-i yaķın қо gerek ki ‘ayn-i yaķın
 Olan o Ҳаққı yaķını ‘ayān ‘ayān gözedür
- 7 Gör imdi Fethīyi sen kim ne sırра oldı vāқıf
 Getürdi dile o zārı ider beyān gözedür

770

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Güzel ki aldı gözümüz o қаşdı cāna ider
 Ne virdi neşteri kirpik қanını қana ider
- 2 ‘Aceb ki ḥūni o gözden nice bula ki emān
 Görüşde yaқdı vü derdi o қаşdı ihāna ider

- 3 Göñül ki ' ışığına düşdi ' ayānı gözde durur
Hayālî karşı gelür gör ne hoş bahāne ider
- 4 Ne baqdı gözi kıya kim şirāne kayd idüp
Göñül kuşın o şayd-ı hükm-i şahāne ider
- 5 Gör ol ki va' diye kodı kim intizār ne gerek
Degül ki yahşi kıla vü kim yamane ider
- 6 Yüzüm şuradum ayağa elüme alsam hoş
O la' l-i şeker-i lebi şoram şafā ne ider
- 7 Diler o vaşl-ı ki dosta yete ki Fethī ğarīb
Revā degül ki o ma' şük durup cefā ne ider

771

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü ' ışık deñizi kaynadı taşdı
Ki mevci cüş idüp başdan aşdı
- 2 Zihī deryā kim ' ummān kaçre andan
Getürdi dürleri sähile saçdı
- 3 Gör ol nūrı ki vahdet şem' ini sen
O zulmet pertevinden eyle kaçdı
- 4 Görür ol ' arif olan ma' nī nūrın
Hicāb-ı ' amī olan göze yaşdı
- 5 Ne murād eyledi insānı ol Haq
Şıfat-ı zāt görünmek başa başdı
- 6 Ne güherler bu deryā sähilinde
O sırr-ı ma' nī vü şanma ki taşdı
- 7 Getürdi Fethīnün fettāh diline
O kudret miftāhı kalbinde aşdı

772

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Nice āh etmeyem derdüm kātīdür
Degül vuşlat o yarün hasretidür

- 187b
- 2 Çomadı ‘aql u bilü tende cân ol
Tağayyür etdüren yâr firķâtidür
- 3 Çanı ol aşl-ı vaţan ĥabbe düşdi
Kim andan cânuñ ol ki gurbetidür
- 4 Nice şabr eylesün göñül bu derde
Muĥabbet ‘âşıķuñ ol gayretidür
- 5 Bağ ol münķir müdde‘î raķıbe
Ki ta‘n etdügi anuñ şirretidür
- 6 Bu ‘âşık ma‘ şūka yetişmegine
Göñülde cânı vü o fikretidür
- 7 Bu Fethînuñ eli dostı irmedü
Ta‘accübde anuñ kim ĥayretidür

773

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Gel imdi naķsa bağ naķķaşı görgil
Tefekkür eylegil iç taşu görgil
- 2 Kim ol maĥbüb-ı ĥulķ-ı ĥüsn-i enver
O ĥaţ-ı ĥâli vü göz ķaşı görgil
- 3 Bu zâhir şüreta ‘aksi ne düşmiş
Kim ol perdede sırr-ı fâşu görgil
- 4 Cemîli ol cemâli küllî Allâh
‘Âşık u ma‘ şūķ u ‘ışķ yaşı görgil
- 5 Şu kimse olmadı sırdan ĥaberdâr
Dime râzı anı kim nâşu görgil
- 6 Göñül aynasına ķıl nazır sen
Yazılmış ‘ilm-i ledün ĥâşu görgil
- 7 Getürdi ‘ışķ deryâsı ne dürler
Teberrük Fethî ma‘ nî taşu görgil

774

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Girü seyr eylerün hâle geldüm
Ki ʿ işkuñ baħrına uş ʿala geldüm
- 2 Ser āgāz eyledüm nevrüz u ʿ acem
Muħayyer eyleyü ʿ uzzāle geldüm
- 3 Kim eyle ʿ işkıla oldum dīvāne
Göñülde ol vişāle şale geldüm
- 4 Degülem ihtiyāc ħırka vü tāca
Ne ʿ āba vü palās ü şāle geldüm
- 5 Ben ol dervīşüm ki ħüsne ħayrān
Tecellī dosta karşı ikbāle geldüm
- 6 Beni cūşa getürdi ʿ işkı yārūñ
Düzetdüm sāz u söz ħovale geldüm
- 188a 7 Bu Fethī müşterīdür vaşl-ı dosta
O cān baş virmege dellāle geldüm
- 775
Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün
- 1 ʿ Aceb murād itdi insānı Ĥaĥ
Göñül ayīnesin sil tozını baĥ
- 2 Degül levħi ħālem anuñ mişāli
Virür ʿ ilm ü o ħudretten ki sebāĥ
- 3 *Nefaħtü min rūħ*²¹⁷ sırrını gözle
Degül emri kim andan eyle ol şaĥ
- 4 İş anuñdur kelām andan ki şādır
O sırr-ı ħatı kim eyledi uzaĥ
- 5 Gör ol naĥş işi ki naĥĥāşı yazdı
Görindi cān gözine eyle berrāĥ
- 6 ʿ Arefetü nefsuñ bilgil ki Rabbüñ
İy ʿ āşık maʿ şūĥa olduñsa müştāĥ
- 7 Gör ol ħudret ki dersin Fethī görmiş
Degül şüretten o ħaydı ħara aĥ

²¹⁷“Ona benim ruhumdan üfledim.”(Hicr Sūresi 29 Ayet)

776

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Zihī hayvān-ı nātık şahs-ı insān
Kim oldur 'ālem-i kübrā-yı yeksān
- 2 Olındı nüsaḥı cāmi' mükemmel
Virildi ol kerāmet oldı iḥsān
- 3 Gör ol Ḥaḫ kim ne virdi aña o dem
“Nefāḫtü min rūḫī”urındı insān
- 4 O 'aql-ı evveli ol 'aql virdi
Ki ḥāşşa ol ḥavāşı oldı iḥsān
- 5 Kodı āfāḫı enfüsde kim ol Ḥaḫ
Melekde mülkde cinde ne aña cinsān
- 6 O berr ü baḫrı vü 'arş u kürsde
Ki ḫalmadı o müşkil oldı āsān
- 7 Gör imdi Fetḫī sen o dilde ma' nī
İder ḫaḫḫı beyān dehānda lisān

777

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beri ehl-i kemālsün iy ḫüsn
Eritgil nefsüñi Rabbüñ aña sen
- 2 Gir gönül şehrine gör āsāyişin
Taḫta ḫākim kimdürür bir diñle sen
- 3 Ol gülistān dost baḫçāsın gözet
Bülbülisen zikri şāmda tınla sen
- 188b 4 Ol gönül camī' -i beytullāhdurur
Minberi Ṭūrında sen kim bekle sen
- 5 Görgil ol 'āşık u ma' şūḫ 'ışḫ nedür
Kim naḫar idecegiz o gönle sen
- 6 Fikre gel yaḫīn ol olma ıraḫ
Key durur şekl vireni gör ögle sen

7 Fethî sen kâmil iseñ ' irfânı var
Zikri fikr it gönlüñü şen egle sen

778

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Sâķî bize şun cāmı kim mest olalum ol bâdeden
İtme dirig ol nūşu kim bu bend-i üftâdeden

2 Bize ' ıyş u ol nūş gerek mest olavuz kim hoş gerek
Geçdüñ hicâb u zerkden uş kim tesbîh ü seccâdeden

3 Degül anı kim yād idem içmek için kim ād idem
Yā kim hevāçün āh idem ol bādı bāde bâdeden

4 ' Aķîle ol ma' kûl gerek delîl aña ol hoş gerek
Haķķe 'lyakîn ehli alımaz taklîd-i ehli caddeden

5 Ben şūfi şākî olmışam hem derdlü şāfi olmışam
' Aynuña o kâfi olmışam tahķîķ ki gör ki sâdeden

6 Ol ' aşık-ı dīvāneyem ' ışķ odına ki yaneyem
Ma' şūķ-ı ' ışķ kovanıyam nefis ü hevā āzâdeden

7 Fethî ferāh buldı bugün oldu ħalāş o şübheden
Kodı bu dünyā varımı geçdi ħisāb a' dâdeden

779

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

189a

1 Yaķîn ehli iseñ koĝıl gümānı
Yaķîn ehlin koma şıdķla anı

2 Koĝıl ol taklîdi tahķîķi iste
Dürişgil yaķşi it itme yamanı

3 Ki Mūsāsuñ kıl ol Tırda münācāt
Degülsüñ Zāl Fir' avün u Hāmānı

4 Murādı āşıķuñ ne dünyā uĝrı
Şor ma' şūķ-ı dîn oldur imānı

5 Nedür ' aşıķa cān baş terk o hoş
Fedā için dilemez ol emānı

6 Ne ' ār nāmus u şöret bu yolda
Degül niçün ki şaķlar ol zāmānı

7 Yaķın gördi bu Fethī ma' şūķı ol
Yaķındür söyleden hem hem hemānı

780

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Gel iy sırr ehliñ sen nāşı baķma
Birikdür gönlü gözün şaşı baķma

2 Vücūdün mülkini bir seyr eyle
Gör ol hāmı kim sende aşı baķma

3 Neyle birliğün var gör içinde
Te'emmül eylegil sen taşı baķma

4 Saña kimdür haber viren bu dilden
Ağuz u yüz ü göz o kaçı baķma

5 Derünında gerekdür zikr-i Hālik
Ki zāhir şalınan bu başı baķma

6 Degül 'ālem ki bākī fānīdür ol
Yeter 'ömr uzun sen yaşı baķma

7 Muhītdür 'āleme Fethī kim ol Hāķ
Degül andan ki ğayrı lāşı baķma

781

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Tecellā eyledi yarūñ cemāli
Tecellā hoş gösterdi kemāli

2 Zihī hüsñ-i ki enver tolı 'ālem
O şarķ u ğarb u cenüb şimāli

3 Getürdi cūşa kim ol cür' a-i 'ışķ
Ne hoş ol cān ağzına tamalı

4 Ne virsün 'āķil ü zāhid kim ol pend
Ķabül itmez ki 'āşık ğuşımāli

189b

5 Görinür ol gönül gözine dilber
Degül yine ki beñzetmek damalı

6 Degül o cevr ü cefâ ‘ aşıkâ hoş
O zehrse şeker yerine yemeli

7 Gör imdi Fethîye ne kıldı ma‘ şük
Hicâb arından etdi ol imâlî

782

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1 Zihî Qur’ân degül mi nûrî ol Hâk
Görindi rahmeti hûn-ı ki muṭlak

2 Şifâ-yı mü‘ min oldı kalbe şaykal
Hidâyetdür ki halkâ Hâkdan ilâk

3 Kelâm-ı ol kadîmdür Hâblullâh
Degül maḥlûk-ı Hâlik itmedi halk

4 O berr ü baḥr ü ratb u yabîs içre
Kitâb-ı ol mübînde ma‘ nî muḡlak

5 Şerî‘ ât ü tarîkât ü ḥaḳîkât
Hurûf-ı şavt oldı aña ol dolak

6 Cemi‘ i münderic Qur’ân içinde
İder ol Hâk nûrî anda ol bulak

7 Kılur Qur’ân medḥin Fethî bende
Sever cân-ı gönülden anı elḥak

783

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

1 Hâkdan hidâyetdür yârâ Qur’ân o mü‘ minlere
‘Avni ‘ inâyet eyledi irşâd için kim buñlara

2 Zihî kerem ki Hâlikuñ kullarına gör neyledi
Menşürını viripdi dost itmegiçün iş buñlara

3 Her kim irse şâd olur ṭamudan ol âzâd olur
Âkıbet âbâd olur kim yetişür ey günlere

4 Her ki severse Qur’ânı Hâkdan ola ol erzânı
Dîdârı Hâk cennet makam bî-ḥadd ire o bunlara

5 Şıraṭ terāzu ol ḥisāb āsān ola aña o bāb
Hevl-i cehennem ol ʿuḳāb uḡramaya uş bunlara

6 Anca anca vireler maḥşer ki ḥalkı göreler
Ḥaḳḳa durup yalvaralar mürīd ü şeyḫ anlara

7 Ḳoma dilüñden Fethī sen Ḳurʿānıla etgil ʿamel
Dünyā için dürişmegil hīle ile efsūnlara

784

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

190a

1 Zemīne nūr-ı hidāyet görindi Ḳurʿān yār
Tilāvet eyle dilüñde gönül ü cānuñ uyar

2 Düriş ki ḳoma anı elden aña ki leyl ü nehār
Getür ʿamele sen anı vü günāhuñ ol ki yuyar

3 Aña vü cennet ü ḥuld u o ḥūr u rıḍvān u Ḥaḳ
Dīdār-ı erzāmı cāna aña ki her ki o bār

4 Ölüye diriye devlet şifā vü verür raḫāt
Oḳunsa cāna raḫmet gerek ki şehr ü diyār

5 Odur ki İslām u dīnüñ ki revnaḳı oḳına
Gönülde dilde ki hoşdur tilāvet-i bisyār

6 Yeg ol ki ḥayvān andan dimege ādem ü sen
Oḳuya dutmaya ḳavlin fiʿ lde o hūşyār

7 Getürdi Ḳurʿānı Fethī murād-ı cānı için
İder ki tekrarı hoşdur ki cānı aña bayar

785

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Oldı Ḳurʿān bize raḫmet ü pişvā
Ol günāhlu cānlara şifā devā

2 Her ki kıldı o ʿamel Ḳurʿānıla
Bulmaya şeyṭān zafer nefis ü hevā

3 Rūz-ı cennet Ḥaḳ dīdārı görine
Ol müyesser görmesi aña revā

- 4 Sırr-ı esrār-ı rumūz ol açıla
Olma Hāğdan hidāyet ol k̄uva
- 5 Ol hāqīkāt gülşeni göstere yüz
Ma' rifet bülbüli ide kim nevā
- 6 Hāt-m-i Qur'an kılan ol cānla
Hevl-i haşr Hāğ olardan kim sava
- 7 Fethī sen Qur'anı koma ' ışkıla
Hāğkı dileyen kelāmında seve

786

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Kılğıl ' amel Qur'anla toğrı yoluñ Hāğka var
Kim ' aqıbet pişmān olup düşürme cānı ol zāra
- 2 Dutğıl hükmünü sen kavī kim olmağıl t̄ağī gāvī
Koğıl ki ol lehv ü lāğı kara yüzüñ kim ağara
- 3 Kim ol kelām-ı Hāğdurur ki şekk ü şübhe yoğdurur
Kulları hayra aqdarur yürümeyeler avāre
- 4 Rağmetdürür kim anlara ol oqıyan ki cānlara
Hükmin dutan kim şuñlara lāyık olalar dīdāra
- 5 Āyet āyet indirür ol Cebrā' ile gönderür
Dost-ı cebīn qandırur ol dīn çerāğı selvere
- 6 Oldur anuñ mu ' cizātı Hāğdandurur kerāmeti
Getürdi dīne şevketi yüridi ol ile şāra
- 7 Qoma iy Fethī Qur'anı aqıd aña göñli cānı
Kim rağmet ola erzānı toğrı yoluñ vara yāra

787

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

190b

- 1 Düşdi göñül fikr eline irmez o yāre neylesün
Qalmanı şabr u qararı aña ki çāre neylesün
- 2 Nedür zemīn ü o zamān dertli olana ol gümān
Aña görünür ol imān ol intizāra neylesün

- 3 Şabruñ şîşesin uşadur degül aña endîşedür
Olmak melâmet pişedür baqmaz o ‘āra neylesün
- 4 Ne t̄ac u taht mülk ile māl ev ü barq hevā ol ‘ ayāl
Makşūdı ol vaşl-ı vişāl düşse o zāra neylesün
- 5 Ol iştıyāk u ḥasrete kim kaṭlanur bu firḳāte
Kim düşdi cān o ḥırḳate cigerde yara neylesün
- 6 Degül ki dünyā māl ola anı ki sevmek cā ola
Anuñcün ḳıl u ḳāl ola ol ef‘ i märe neylesün
- 7 Fethī ḳomaz dilden anı hem cānınuñ oldur cānı
Dilemez anı cihānı müştāk dīdāra neylesün

788

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 ‘ Aceb elden ki varup zāra düşdüm
Elüm irmez yāre āvāre düşdüm
- 2 Beni meftūn ḳıldı yār ‘ ışkı
Kapıldum ‘ ışkına şikāra düşdüm
- 3 Yüzüm dergāha urdum eyledüm nāz
Münacāt eyleyü yalvara düşdüm
- 4 Delürdüm eyle kim yār firḳātinden
Degül ol ihtiyār tağlara düşdüm
- 5 Sitārem ne durur bahş olduğına
‘ Aceb ki baht-ı ol ne ḳara düşdüm
- 6 Ki durdum şıdḳıla dostuñ yolına
Ki şanma kezḳ idüp inkāra düşdüm
- 191a 7 Nice müştākdurur bu Fethī bende
Kim iştıyākı o dīdāra düşdüm

789

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Girü ‘ ışḳ deryāsı ḳaynadı taşdı
Ki mevci cūş idüp başdan aşdı

- 2 Görindi āfitāb-ı vaḥdet-i dost
Getürdi ol nikābı yüzden aşdı
- 3 Giderdi zūlmeti cān u gönülden
O ḥüsn-i nūrını eyle ki şaşdı
- 4 Kim eyle mā^ʿ rifet ü nefis ol Rabb
Ol insāna beyān itmek yaraşdı
- 5 Zihī ḥüsn-i kemāli gör ki ol Ḥaḳ
Mükemmel eyledi aña ki yaşdı
- 6 Kime ki kılmadı ol Ḥaḳ hidāyet
Yaḳīne gelmeyüp kim ʿ aklı şaşdı
- 7 Gör imdi Ḥüdāyīde ʿ ışḳ cūşın
Kim eyle ḳaynayuban aşa taşdı

790
Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilün

- 1 Tolu geldüm cihān andan ṭoludur
Ḳamudan yüce vü hem ol uludur
- 2 Ne bilsün zāhir ehli ḳande o Ḥaḳ
Yitirmiş ʿ aklı ol bilmez delüdü
- 3 Kim ol ʿ ilme^ʿl-yaḳīn ehline degül
Ki hakḳe^ʿl ol yaḳīn ehli gülüdü
- 4 Berü gel ʿ ışḳ ehli ol ki mestinde
Bu esrāruñ rumuzından uludur
- 5 Kim ol ilme^ʿl-yaḳīn ehli ki bellü
Yaḳīni Ḥaḳḳ ehline āludur
- 6 Gümān ehli olmaḳ olmaz olmaz
Yaḳīni Ḥaḳ ehline şaludur
- 7 Koḡıl ol taḳlīdi tahḳīḳi gözle
Oları Fethī ḳandaysa buludur

791
Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilātün Fe^ʿ ilün

- 1 Girü gönül gözi gördi ne gözler
Nite bülbül güle bakup ki sözler
- 2 Disem manend aña beñzer degül hîç
Yok ancılayın görine vü yüzler
- 3 Cemî^c ‘ âlem aña muhib ü müştâk
Anı görmeglegine cânlar özler
- 191b 4 Muhîtdür ‘ âleme ne ‘ arş u ne ferş
O berr ü baħr ü tağ u taş u düzler
- 5 Yürüden oldurur ay u günü
Düzeden mâh u sâl u heft ü rûzlar
- 6 Görendi ‘ aql-ı dâniş o Hâkdan
Tâliblere anı ol kulağuzlar
- 7 Nice getürdi anı ‘ ışk dile
Bu Fethîye ki oldı sâz u sözler
- 792
- 1 Qur’ân yârdurur bilürseñ iy mü‘ min
Sînede çerâğuñdurur olursañ iy mü‘ min
- 2 Cennet rıdvân maķâm dost vechi nûrına tamâm
Qur’ânla ol ‘ amel kılsañ iy mü‘ min
- 3 Hâķ haberin ol virür seni dosta irgürür
Mâ‘ nî sözini andan alursañ iy mü‘ min
- 4 Qur’âna uy Qur’âna gerekdür cânuñ kana
Şekk ü gümândan ıraķ olursañ iy mü‘ min
- 5 Koma Qur’ânı elden sevgil cânı gönülден
Şıdķıla gercek şiddik olursañ iy mü‘ min
- 6 “Evveliyyuñ” ğâfilun Hâķķ didi ol “sâmi‘ün”
“Belhüm eğall”²¹⁸sen eger kılsañ iy mü‘ min

²¹⁸ “Velekad zera/nâ licehenneme keşîran mine-İcinni vel-ins(i) lehum kulûbun lâ yefkahûne bihâ velehum a’yunun lâ yubsirûne bihâ velehum âzânun lâ yesme’üne bihâ ulâ-ike kel-en’âmi bel hum edall(u) ulâ-ike humu-İĝâfilûn(e)” “Andolsun ki, cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık. Onların kalpleri vardır, fakat onunla gerçeği anlamazlar. Gözleri vardır, fakat onlarla görmezler. Kulakları vardır, fakat onlarla işitmezler. İşte bunlar hayvanlar gibidirler. Hatta daha da aşağıdırlar. Bunlar da gafillerin ta kendileridir.” (Araf Sûresi 179. Ayet)

7 Her ki ur'ānı sever Fethī aña ol deger
Ayrımaya Ha anı bilürseñ iy mü' min

793
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Hük-m-i ur'ān her ki dutdı oldu şād
'Aıbet aña müyesser hayr bād

2 Ger dilerseñ bük deminde yār ola
ıl tilāvet dilde oma eyle sād

3 Gör ki dīnūñ derdüñ ol dermānidur
Nūr-ı ol Ha kim kelāmı oldu ad

4 ıldı ihsān ullarına ol Kerīm
"Emr-i ma' ruf nehy-i münker"²¹⁹ itdi dād

5 Ğayrı malūdur aña ne beñzemek
Etdirür irşadı Haa ictihād

6 Hoş hidāyet zī ğiyāmet fazl-ı Ha
Ğayrı bundan ne ola teşrīf ziyād

7 Fethī her kim ma' şūın diler ise
Ol kelāmın öger eylenür murād

794
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Olundu 'āşıa bu ' ış bahāne
Görünmeklige ma' şū-ı şahāne

192a 2 Gör ol insān-ı kāmile tecellā
Olındı sırra yetüşdi nihāne

3 ' Aceb mi ol görinse hūsn-i ma' şū

²¹⁹ "İyi emretme, kötüyü yasaklama." Akıl ve dinin iyi kabul ettiği şeylere ma' ruf, kötü gördüğü şeylere münker denir. İyiliği emretme, kötülüğe engel olma her müslümanın vazifesidir. Yüce Allah müslümanların bunu metodlu bir şekilde yürütmelerini, bir İslam irşad teşkilatı kurmalarını, Hakka davet için bir grup yetiştirmelerini tavsiye etmektedir. "İçinizden hayra çağırın, iyiliği buyurup kötülüğe engel olan bir topluluk olsun, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.(Al-i İmrān, 3/104),(Mehmet Yılmaz,a.g.e.,s.39)

Delüre düşe vü ' ışğdan cihâne

- 4 Kime ki düş ola dostuñ hayâli
Getürür sâzı sözi ' ışğ dehâne
- 5 Bağ ol münkir ü rağıb ü dehşetine
Nifâğ u kaçd ider görgil ihâne
- 6 Ne bilsin sırr-ı vahdetden hayr ol
Düzer işin mağabbe kaçkahâne
- 7 Bu Fethî dost yolına cân vü baş
Kabûlî irmege virür bahâne

795(MEŞNEVÎ)

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her kişinüñ bir murâdı vardurur
Kimi dünyâ kimi uğrî dârdurur
- 2 Kimi ol ' ilm öğrenür şol dîn için
Eyle kim ol anu ne o ĩn için
- 3 Kimisi ' ilme taleb şadre geçe
Ehl-i manşib oluban kadre geçe
- 4 Kağı müftî ola yiye elleri
Şöhret ile kim belüre hâlleri
- 5 Degül ol Hağ yolını kim gözleye
Şübheden ol hâlleni kim izleye
- 6 Kimi ol beg ü paşadur ' adli yok
Şerri işde kim diseñ ol bedeni yok
- 7 Kimisi almağvı virmeg içre ol
Hileler eyler ister aña bul
- 8 Kim demez soñum ahir nice ola
Yâ ölüm vardur irü giç ola
- 9 Ne şoru ne hisâb o gündedür
Kim geçer ' ömri anuñ ol kâdadur
- 10 Kim gice gündüz dürişüp hayr ider
Anda ol ' aql u fikri seyr ider

- 11 Kimi ol Hâk dostluğına cān virür
Zikr ü fikr idüp kim anuñla yürür
- 12 Kimi oğlan kimi yigid kim koca
Kimi ğulām u mürīd şeyh ü hoca
- 13 Her birine bir hevā olmış murād
Kimi kayğuda yürür kimi o şād
- 14 Her birinüñ bir iş olmış hālleri
Beñzemez bir birine yolları
- 15 Her biri bir ol düşe durmuşdurur
Makşüdü o ma‘būd idinmişdurur

796

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

192b

- 1 Girü depreşdi derdüm geldi dile
Ne diyem bī-nişānı ben adıla
- 2 Zihī Hāliķ o maħlūkadur Allāh
Ki vaşf-ı şerhi anuñ ne idile
- 3 Kemāli ol kemālindedür eyle
Degül noķşān kim aña kem gidile
- 4 Nice ħulķ itdi insānı mükerrer
“*Nefaħtü min rūħī*” kudret yediyle
- 5 Gör imdi terkībi çār rükn üzre
Türāb u āb u āteş ü bād ile
- 6 Elindedür ne kim dilerse taķdīr
Berāber aña ğuşşa vü şādīla
- 7 Bu Fethī bende kim dīvāne düşdi
Ki şulħ itdi bilüşü ol yādıla

797

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Hüdāyā derde olmuşam giriftār
Ķomadı bende ‘ışkuñ nāmus u ‘ār

- 2 Ene 'l-ḥaḳ söyledür ' ışkuñ bu dilden
Ḳabül mi' rāca diler sebab dār
- 3 Degül elde kim ihtiyār olmaḳ
Göñül ḳuşını etdi ' ışḳ şikār
- 4 Kim ol ḥüsnüñ güli etdi şūride
Bu cān bülbüli oldı aña ol zār
- 5 Ne cennet ü ne rıdvān ne ḥūrī
Göñüle göze görünmez o deyyār
- 6 Ḳamu varı varından geçdi bu dil
Göñül ḳuşı ki oldı ' ışḳda süvār
- 7 Yeter bu Fethīye etsüñ tecellī
Ki şemme ḥüsni yüzüñden aña yār

798

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Secde vacīb oldı yāre ḳıl namāz
Dost cemāline ḳarşu ḥoş niyāz
- 2 Çün görindi dost cemāli gözlere
Etdi ' aşıḳ yağma varın çoğ u az
- 3 Gör ne geldi ḥālete oldum bu cān
Şevḳ ü zevḳe ' ışḳ itdi söz sāz
- 4 Dād-ı üstād buldı anda bu göñül
Ḥoş tecellā eyledi ma' şūḳı nāz
- 5 Geldi cūşa eyle kim bu dil ü cān
Şerḥ itdi derdi sırrın ol dırāz
- 6 ' Ayš u nüşı ḫālib ol maḫlūbıla
' Işḳ anı dile getürür ol ḳomaz
- 7 Fethī her dem ol dilinde tekrārı
' Āşıḳ u ma' şūḳdurur ḳış u yaz

799

193a

- 1 ' Aceb ki degül bu derde neden tīmār ola
' Işkuñ oḳı ki cigere doḳınmış bī-mār ola

- 2 Cevr ü cefâ kim olsa ‘ aşıkâ nâz durur
Gelmez melâmet ‘ aynına itse şümâr ola
- 3 Görmese dost yüzini maḥabbe ki firāk
Degül şikeste gönline kim anuñ mi‘ mâr ola
- 4 Ne tâc u taḥt mülkile aña ki mâl
Cennet cehennem eyle vü mâl ü mâr ola
- 5 Şüfî ki şevḳ zevḳ şafâ bulmaya ‘ ışḳdan
Ol lehv ü lâğ işi anuñ kımâr ola
- 6 Her kim ki duymadı ‘ ışḳdan kim olmadı ḥabîr
Bağlama anı ki aḫ yerine sen ḥimâr ola
- 7 Fethî degül ki def‘ mestine nedür tîmâr
Olsa tecellî ‘ ışḳa def‘ -i ḥumâr ola

800

Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Nice bir eyleyem âhı dime ki ḥasret ü âh
Nazar ki olmaya andan teselli kılmaya şâh
- 2 Disem ḥâlümi ne bile esirgeye maḥlûḳ
Gelür gider ki bu ‘ aḳlum başum ki gözde güvâh
- 3 Degül ki dilde vü canda o bahre nüş ferâh
Ya tâc u taḥt u vü mâl u kim ola manşib u câh
- 4 Żarûret oldı ki yâre ki irmege vire cân
Degül ki mevtini‘ aşık edine ol ki penâh
- 5 Melâmet oḳına nişân kim oldum eyle ki ben
O ‘ âr u şöhrete tapmaḳ degül ki râst o râh
- 6 Ele ki girmeye ma‘ şûḳ degül mi zulmet-i şeb
Ne ide ḳalbi o rüşen aña ne şems ü mâh
- 7 ‘ Aceb ki ḥayrete düşdi bu Fethî eyle ğarîb
O vaşl-ı dost olsana müyesser ide mi İlâh

801

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Sekiz yüzde ki söz oldı tamâmı
Doḳuz yüze kim oldı ol ikâmı

- 2 Geliser dürlü ebyât u maâ' rif
 'Arâb u Farîs ü Türkî kelâmı
- 3 Virür şıhhat o 'arif qalblerine
 İrür hıffet giderür ol sekâmı
- 4 İder 'âşıklar andan 'ıyş ol nüş
 Görür ol 'ışk şarâbıyla ki cāmı
- 193b 5 Açılır ol gülistân-ı hâkîkat
 Gelür dost қоhusı cāna müdāmı
- 6 Giderür qalbden ü ol şekk ü şübhe
 Götürür gözden ü gaflet nevāmı
- 7 Düzedür Fethî dīvânın eyle
 Kim ebyât u ol eş'âr u peyāmı
- 802
- 1 Bugün ol cān u cānān geldi dirler
 Göñül tahtına sultān geldi dirler
- 2 Ki bu harîf Ya'qûb dertlü cāna
 O Yusûfî ki Ken'ân geldi dirler
- 3 Cān u başın almağa ol 'âşıkuñ dost
 Yasağ-ı eyle ki hān geldi dirler
- 4 Kim ol sâkî-yi kudret destden uşda
 Hayât-ı âb u hayvān geldi dirler
- 5 Tecellî eyledi 'âşıka ma'şûk
 Hâkîkî ol dîn imān geldi dirler
- 6 Ne kıldı yād bu bend ü ol şāh
 Gören o fazl u ihsān geldi dirler
- 7 Bilen hālîni Fethînüñ o 'âşqdan
 Ezelden ĩn ol ān geldi dirler
- 803
- 1 Derledük hâkîçün degül ki bâtıl
 Oğuduk 'ilm ü taḥsîli ki nâqıl
- 2 Degül dünyā bu mansıb ol 'âr için

Tesellî zālîme olmaz iy ‘âkil

3 Nice sen verese-i enbiyâsın
 anı ‘ilmüñ zekâtı olma bâhil

4 İmâm-ı ‘azam yerinsin halîfe
 Tevâtür ol nakilden oldu hâşil

5 Ouyup dutmayandan eyle bilgil
 Oumayup dutan yegdür o câhil

6 Degül dutan câhil o dutmayandur
 Muârin şeytana geldi kim aşıl

7 anı şimdi zamânda iy Fethî
 Ola ‘ilmi ‘ilm içre ki dâhil

804

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün

1 Gel iy gâfil gözüñ ol uyhudan aç
 Gerekse başuña ol ‘izzet ü tâc

2 Cîfe didi resül bu dünyeye ki
 Anuñ dâret-i mürürü oıl aç

194a 3 Ekinligidürür dünyâ aretüñ
 Gerekdür tomı kim bunda sen ol sa

4 Düriş gice vü gündüz ıl ibâdet
 Namâz u ol oruc zekâtla hâc

5 ‘Avâm u ol ‘avân u nâsdan olma
 Kim rüşvet ü hîleyle almaıl bâc

6 Müdâm ol zikr ü fikre dürişgil
 Göñül apusına miftâhdur ol aç

7 Gel iy Fethî saña sabr gerekdür
 Melâmet oına olıl sen umac

805

1 Girü debreşdi derdüm geldi dile
 Ki bilmezem bu derd neyle emile

2 ‘Aceb fikrete düşdüm fikr içre

Yürürem eyle kim ben o semile

3 Nite dürüşüp oldum hayrete garķ
Necâtı bulmazam irem sâhile

4 Kani ol maķşüd u ma' büd u ol Hâķ
Sebeb nedür aña ki ola şıla

5 Hezâr destân gibi feryâd u figân
Ki hasretem iderem o güle

6 Gice gündüz döker bu gözlerüm yaş
Aķıdur eyle kim döner o seyle

7 Kılursa firķat ü derdile Fethî
Geçer 'ömri anuñ âh u vâhıla

806

1 Aķıdur ol derd-i ' ışķdan gözlerüm uş yaşlar
Kışşa vü destânı güyâ bu cigerden başlar

2 Kimse bilmez hâlüm nicedür derd ü firâķ
Eyle kim çıķmışdurur bu yüregümde başlar

3 Uş harâbât ehli oldum kim melâmet ' âleme
Hâlümü bilen ki bildi bilmeyenler taşlar

194b 4 Geçdi ' ömrüm eyle ki ol âh vâh feryâdıla
Bilmezem dermân ne ola derdüme ķardaşlar

5 Nice diyem beñzedem ol şu habîbüñ vechini
Mişli degül kim deñülse göz ü yüz kaçlar

6 Dirsem her kime hâlüm kim tesellî eylemez
Bulmadum bir toğrı yarı idinem hâldaşlar

7 Müdde' î ol münkirüñ feryâd elinden dâd ne ola
Bağrumı yakdı benüm ol ta' nıla ķulmaşlar

8 Kâmu naķşuñ naķşu vü naķķâşı iden odurur
Eyle kim naķşı andan öğrenür naķķâşlar

9 Fethîñüñ her dem o dostuñ göñlini eyle ki ' ışķ
Varını yağma ķıluban eyle ol taraşlar

807

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Şınmağıl sen gücüñ kiçiye bugün ulu
Ğāfil olma kim āhir ölüm vardur iy delü
- 2 Sen dutmağıl ki gümān 'Azrā' il virmez emān
Vay saña kim imānsız qalasın o guşşalu
- 3 Seni sine ilteler toprağ içre iteler
Qarıncadan sinlede sen kalsan kim alu
- 4 Münkır nekır heybeti görine saña qātī
Virmecek cevāb bulara degül midür qorğulu
- 5 Getüreler hāzrete zebāniler kim duta
Yapışalar her yanūñ eyle ki şağlu şollu
- 6 Eyle seni dutalar cehenneme atalar
Boynında oddan zencır elüñ ayāğūñ bağlu
- 195a 7 Aduñ ola o gādir hışm eyleye ki Qādir
Zālime Fethī hāzır degül fikr ü hayālū

808

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Benüm bīçāre derde ol giriftār
Yāra 'āşık müştākum ki ol zār
- 2 Ene 'l-ħağ söylemek geldi bu dilden
O berdāra yār için etdüm iqrār
- 3 Kim eyle ħasret ü zāra ne düşdüm
Qıla mı Ħağ tecellī vaşl-ı dīdār
- 4 Ne cān u baş hezār anuñ yolına
Dilüm delāl gönül müşterī bazār
- 5 Cefā nedür anuñ yolında hükmüñ
Vefādur 'āşıqa her dem degül yār
- 6 Beni dilħaste kıldı eyle ma' şūğ
Yanar içüm ki āh etdükçe her bār
- 7 Ħüdāyī sen Ħüdāya nalışūñ çok

Yete mi şemse zerk nūr ola nār

809

- 1 İy Monlā-yı ‘ asker kâdī ‘ alī Fenārī Ṭarrārī
“Lā-yenfā’ ‘ ilm hāşılıñ”²²⁰olduñ bu dünyā cerrārī
- 2 Şöhret ü cāhıla yolın dutduñ sen anı ki şevāb
İlme ‘ amel yok fāide dīne ‘ ayāndur zārārī
- 3 Kānı ki Hākkı görmedüñ başa idindüñ mezād
Ma‘būd maqşūduñ odur anuñla etdük qarārī
- 4 Vardur cehennemde āsīyāb demir taşı oldur çevirüp
İtmese kādī dāveri başın ögüdür tekerrürī
- 5 Elü ayağı bağılu olup ol tamuya ki atalar
Paşa nider ol kişiye vāy ol cehennem hāriri
- 6 Hākkı güyā o görmeye halkdan yahūd utanmaya
‘ Aqıbetin ol tanmaya nice ‘ ameldür yararı
- 7 Fethī ‘ ālim olan kişi ‘ amel-i Hāqçün dürişür
Zāl ehline ‘ ilm neylesün olsa ki hucet-i kirārī

810

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 Eslemez gönümünñ derdi uş artar
O ma’ şūḳ ‘ ışḳ oḳuñ cānuma dartar
- 2 Tecellī eyler gāh ol bu cāna
O gāh bürḳa’ ını başına örter
- 195b 3 Ne doysun aña bu bende-i ‘ āşıḳ
Atar destārı vü cübbeyi yırtar
- 4 Akıdur bu gözüm yaşını ma’ şūḳ
Düşürür ‘ ışḳ yüzimi yire sürter
- 5 Melāmet oḳına oldum nişān uşda
Harabat ehline gönül ki yürter
- 6 Ki yokdur sabr o āramum uşda
İçümden geñsüzün bu aşḳ dürter

²²⁰ “Faydasız ilim” anlamında bir ibaredir.

7 Kimesneyile Hüdāyīnūñ sözi yok
Cefā-yı dosta ne küser ü

811

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 La' net gelsün manşıba ol 'ār u nām mālçün
Ġayret ü cehl ü şöhret günāh ħammālçün

2 Ne taḥsīl idem 'ilmi gözlemeliyem Ḥaḳ yolu
“*İlm-i lā-yenfa*” nedür fāide a' mālçün

3 Nefesde Ḥaḳḳı tanıyan ḳalmadılar 'izzete
Şaḥşa 'amel hoşdurur eyle o kemālçün

4 Çün fānīdür bu dünyā saña ne Mısr Konya
Neye benüm diseñ ol tül-ı āmālçün

5 Ḥaḳ seni ḳıldı murād bildüñ anı sen kerrāt
Eyle ki ol pāk-ı zāt göstere cemālçün

6 'İlme hoşdur ol 'amel saña ne sevr ü ḥamel
Evvel kendi ol duta andan güşimālçün

7 Fethī gerek Ḥaḳ yolına şıdḳıla eyle düriş
Kim olmasun tabābī' yaḥūd nücüm remmālçün

812

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Efendi ḳāḏısuñ taḥta hükümet
Yürüsüñ Ḥaḳḳ üzre bu şerī' at

2 Şakıngıl şühbeden 'ilmile gözle
Ki perhīzkāre boşdur o ḫarīḳat

3 Koğıl o şöhret ü 'ār u nāmusı
Görine saña vehc-i Ḥaḳ ḫaḳīḳat

4 Gerek inşāf bize bu dehr içre
Gulām u ne civān geldi şeyhiyyet

5 Ezelden biz göneldik Ḥaḳ üzre
Elesde eylemişüz 'ahd ü bī' at

6 Koğıl kuvāyı sen takvāyı gözle
Yaraşmaz Hakk dileyene o ' illet

7 İy Fethī sen temīz eyle o kalbūñ
Dilerseñ Hakkıla yolına vuşlat

813

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1 Cefā degül o ' aşıkā ki ma' şūķ etdügi (o) nāz
' Aşıkına rakş ide ' ışıkıla aña ne söz sāz

2 İtse tecellī cāna dost gönül sürür bulur
Olsa melāmet ' āleme şevķin ķomaz

3 Aña ne yay u güz ü kış degül müdām
Görinür bahār u cennet her demde o yaz

4 Tahtı gönle varırsa vü şāh başsa ķadem
Kütāh kıılır ne kışsa o sözi dırāz

5 Degül ki guşsa vü aña şād u sürürdurur
Dünyā varı yoğundan aña ki ğammāz

6 Her yerde ki ol ' aşık ma' şūķla olmaya
Hükm-i heft iķlīm taht-ı ne Mısr u Şirāz

7 Görgil Hüdāyī ma' şūķ o kaşdı saña
Gönül kuşın şikār içün ' ışık kııldı bāz

814

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 İy habīb-i faħr-i ' ālem ol şeff' -i ümmetī
Raħmetenlil' ālemindür cümleye hem himmeti

2 Ol haķīķat baħrinüñ ki dürr-i şāhıvāridur
Bī-bedel o dürr-i yetīme kim disüñ kıymeti

3 Enbiyā vü evliyā' vü cümle ki eyle ki var
Ümmet olmaķ istediler aña ri' āyetī

196b

4 Arş u kürsī levħ ü ķalem yer ü gök kim eyle var
Cinn ü insüle melek kim ol nūrından kışmeti

- 5 Āb u gün ü nücüm u nur u ki zulümâtla o
Berr ü baħr ü vaħş u tayr oldı ol ki ħikmeti
- 6 Ĥaħ Te' ālā eyle cümle varuban kim bularuñ
Kim rûħından eyledi ol Aħmed ki hem kışmeti
- 7 Zī Kerīm ü zī Raħīm ü ol ki ol pādişāh
Ne yaratmış mazħarından gözlegil o raħmeti
- 8 Cümle 'ālem maħlûķına nūr-ı Ĥaħ iden
Eylemişdür ol vücuddan eyle kim o 'işmeti
- 9 Bu Ĥüdāyī gördi andan eyle ki feyz ala
Ol ceybüñ himmetinden kim yetişdi zimmeti
- 10 E's-sālat ü ve's-selām olsun aña her dem-be-dem
Āli vü ařħābı vü hem rûħına vü zimmeti
- 11 Dünyā durdukça o şer' i kim sürsün o müdām
Olmasun dīnine daħı eyle kim hem

815

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 şükr ki eyle Ĥüdāyā ki Aħmed oldı imām
Yetürdi dīni kemāle o görki buldı tamām
- 2 Getürdi Ĥur'ānı Cebrāil kim āyet āyet aña
Yetişdi ħullara raħmet zemīne Ĥaħķ-ı peyām
- 3 Kim ol țarīķ ü a' lī şer' at oldı bize
Zekāt u ĥacc u salāt u emr ki oldı řıyām
- 4 Zıkr ki tesbīh ü tā' at şükr ki oldı işümüz
Rükū' vü hem o sücüd teřhetdü o kıyām
- 5 Götürildi źulmet ü küfr řaçdı nūrı o Ĥaħ
Olundı 'id u mübārek görindi şöhr-i eyyām
- 6 Ne buldı ħalb sürürü yetişdi řaħte uş
Nesīm-i Ĥaħ tufāndan kim irdi cāna řemām
- 7 şefi' oldı ki Fethī řefā' at ola saña
O her řefā' ati andan kim eyle ĥāřıla 'ām

816

- 1 Kāḍī nedür hükümet olsa yeg ol haqqıçün
Rüşveti halkı bozar olmaya kim dağ için
- 2 Kişide hırş ki olsa dāma düşürür anı
Nite ki kurd o kuş dāne sebep fağ için
- 3 Haqqıçün ol dürişmek gerekdür ‘ilm ü ‘amel
O koyup aḡzar etdügi ol qara vü aḡ için
- 4 Hılāfın itse kāḍī gösterür i‘ tirāzı
Nifāk ider kişiye kim i‘ tiḡād yok için
- 5 Qanı a‘ lāyı ‘aliyyün bu esefle dürişmek
Maḡām dīdāra uçmaḡ ne qara toprak için
- 6 Tūḡı bülbül ü tavūş yek buları diñlemek
Ne baykuş u yā kerkes qarḡa vü laḡlaḡ için
- 197a 7 Fethī görür yeg anı ‘ilme ‘amel yār ola
‘Amelsiz ‘ilmden ne o oḡıya evrāk için

817

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Niçün şikāyet idem ben degül harām o helāl
Dökerse ma‘ şūqa ‘aşıḡ qanını māl u māl
- 2 Ne bile degmeler anı vefādur ol ki cefā
Niyāz u nāzda bulunur kim ol ki vaşl-ı vişāl
- 3 ‘Aceb degül ki melāmet olınsa eyle muḡıb
Getürür ‘ıḡkı vü derdi başına eyle risāl
- 4 Degül şikāyet iden ol kim eyle qadre irüşe
Taḡammül iden qaḡra muḡadder ola cemāl
- 5 Yaḡın ehli olana aña ne şekk ü gümān
Görine ma‘ şūqa dime kim ol ḡayāl ü muḡāl
- 6 Elde desti ḡudret ki şunmuş aña bir cām
‘Aşıḡa ‘ıḡḡ şarābın içirdi ḡoş ki Te‘āl
- 7 Hūdāyī ki o Hūdāya ki teslīm etdi varın
Yaḡın etdi yaḡının degül ölüm ḡayāl

818

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Kişi nedür ki tartışına dil ü cān
Olinsa vaşl-ı dost için ne noqşān
- 2 Yaraşur kula ol qurbāna virmek
Göñül tahtında konduqda o sulţān
- 3 Gerek bu bendeye tapuda durmaq
Yasağı hoşdurur iderse ol hūn
- 4 Vefādur o cefā ' aşıqā olmak
Divān ehline görünür o ihsān
- 5 Hārābat ehli olmak hoş maḥabbet
Odur ol münkesir qalb genc-i virān
- 6 Göñülde ' ışq olsa gözde o yaş
Ki dökmekdür delālet aña bürhān
- 7 Hūdāyī o küfr ne dīne baqdı
Görindi ma' şūqa sevmek dīn imān

819

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Görmüşem ' ışkuñ meyini ol yüce meyhāneden
Bulmuşam ' alī himmet pīr o şeyhāneden²²¹
- 2 Çünkü buldı cān vaşlı o visāl-i ma' şūqa
Gelmez o qorlu göñüle mevt içinhāneden
- 197b 3 Terki dünyā oldu uhrī ne cān u baş ' ar u nām
Söylesem degül ki evlād geçmişem hayhāneden
- 4 Görmüşem ben bir cemāli kim diye vaşfin anuñ
Söylersem vaşfi hālile kim anı toyhāneden
- 5 Çünkü ' ışq oldu bu başa dest-i kudretten o tāt
Ne gerek cübbe vü destār hırqa tāt tayhāneden
- 6 Her ki o qalbūñ yüzini itmedi jegden o pāk
Heft deryā şuyı artmaz taşını yuyhāneden
- 7 Bu Hūdāyīye tecellī eyledi ol afitāb

²²¹ Kelime eksikliğinden dolayı mısranın vezni bozuk.

Çalmadı ğaflet bu gözde cāna o uyhaneden

820

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Hayāt u cānuñ cānı o ' ışkdurur bī-gümān
Düriş ki hāşıl itgil getür ele kıoman
- 2 Hicāb oldu ki dünyā bu nefis hevā arada
İrer şular ki o Hāķķa gözi buralarda yuman
- 3 Niçün ümidi kesersin yürüme ğafletile
Recā vü havf arasında bula o raħmet uman
- 4 Vücūdı ol ki Hāķķuñdur sen ü ben ne demek
Görine varlığı terk it göze odur ki tuman
- 5 Riyā vü zerke dürişme ko kibr ü benligi sen
Kes ol ki nefis ü divüñ başını virme emān
- 6 Nice getürdi giderdi kim eyle devr-i felek
O talib ü tullāb-ı halkı ki şanma şehd-i zamān
- 7 Hüdāyī i' tibār almak gerekdürür kişiyē
Tanumayan o hālını degül o yahşi yaman

821

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Eyle kim derde ki düşdüm kim nolasın bilmezem
Vaşl-ı dostdan ğayrı cāna kim devāsın bilmezem
- 198a 2 ' Āşık ol ma' şükçün ki kim revān itmeğlige
Cān u başdan ayru ana kim revāsın bilmezem
- 3 Eyle kim ol derd ü ' ışk ki cān u gönle itdi kār
Yeg cihetden ayrı olmaķ kim hevāsın bilmezem
- 4 Tālibüm derdile yāra eyle kim irmeğlige
Ĝayrı andan sāz u söz kim nevāsın bilmezem
- 5 ' Āşıkā te'siri Hāķdan ol hayātdur cāna' ışk
Ekl ü şürbden eyle kim ben ol kovasın bilmezem
- 6 Bu gönül beytullāh oldu anda buldum maķşadum
Taş u tağ u beyabān u berr ovasın bilmezem

7 İy Hüdāyī iş bu dīnde kim mükemmeldür ḥabīb
Mürşid-i Ḥaḫḫ andan ayru pişvāsın bilmezem

822

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Hā-yı hūya 'ıŝḫ düşürdi yāriçün
Arzū-yı dostu ki ol dīdāriçün

2 Çün tecellā eyledi ol ma' şūḫa
Raḫṣa geldi 'aşıḫ ol envār içün

3 Mañşūrı gör ol ene'l-ḫaḫda cevāb
Söyledi mi' rāc sebeb ol dār içün

4 Çünki düşdi 'āşıḫa derd iştıyāk
Yine şaklar neng ü nāmı 'ār içün

5 Dileyen ma' şūḫ melāmet yolıdur
Çünki cehd-i sa' y aña var içün

6 Gör ki pervāneyi sen o şem' ile
Perr ü balın yaḫar ol nūr nār içün

7 Bu Hüdāyī kim diler vaşl-ı nigār
Gelmedi kim devr-i o devvār içün

823

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

198b

1 Geldi hoş vaḫt 'āşıḫa o terk-i māl
Varı varından o geçmekdür kemāl

2 Çünkü diler vaşl-ı ol cān ma' şūḫa
Görmeğiçün hüsn-i nūr-ı ol cemāl

3 Yek cihet ehline şeş cihet nedür
Fevḫ u taḫt u şark u ğarb cenüb şimāl

4 Her ki ḫodı dünyā uḫrī varını
Dost tecellāsına vardur ihtimāl

5 Ol hevā vü nefsi put olana ne
Virseñ itmez bingez eyle gūşimāl

6 Firkat-i dost olına o neylesün
Ḥūrī cennet olsa neyler mālemāl

7 Uş Hüdāyī ki dostdan vechi yoķ
Vaşl olunmasa aña der ki me'āl

825

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Debredür gönlümi bu ' ışķ eyledür o hāy u hūy
Vecd-i hāle gelür uş cān etdürür o sırr-ı güy

2 Nice kişi olmasun mest u hayrān ki o dem
Ol tecellī eyleyecek çün görine vehm-i rūy

3 ' Anber ü misk ü benefşe kim degül reyhān u gül
Mişli degül cān dimađına yiten andan ki būy

4 Ol cemālden kim görindi hūr u ' aynuñ ziyneti
Eyle kim ol haţţ u hāl u vech-i rūyı zülf-i mūy

5 Her kim irdi gördi anı kim yaķın-ender-yaķın
Eylemez ğayra taleb ol nite ola cüst ü cūy

6 Zī tena' ' um ol yaķın ü ' aşık u ma' şūķ ' ışķ
Nış ü nūş u ' ıyş u ' işret meclīsde aldı zūy

7 İy Hüdāyī çün murāduñ bulduñ o istedüğüñ
Ne gerek o mülk ü māl u aţ u ton u tay u toy

826

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Degül mi cān gönül dīdāra ' aşık
Ki ma' şūķçün düşer al zāra ' aşık

2 Ne mülk ü mālā yā cānla baş
Virür yağma ne kılsun vara ' aşık

3 Melāmet olduğına aña ne ' ār
Diler yetişmege ol çāre ' aşık

4 Nitekim pervāne ol şem' e diler
Yaķar o perr ü bālın nāra ' aşık

199a

5 Gör ol bülbüli ki hār üzre
İder zārı kıllur gülzāra ' aşık

6 Ne t̄ac u taht diler ol h̄ub-ı bende
El ü ḡün derdine ne ş̄are ‘ aşık

7 H̄üdāyī dilemez ki ayru ola
Gice gündüz durur ol yāre ‘ aşık

827

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1 Şikeste kalp olıcağız degül aña ne hayra
Teselli etmeyicek yār qalır muhib baħra

2 Görünse ol göze ol hoş açar gönül o ğamın
Tecellī nūrı ericek ki z̄ulmet ol qaçara

3 Yetişse ‘ ışk kim o cāna degül qarār ide ol
Gönül kuşı aña merkeb durup o dem uçara

4 Kişi neyi severse dilinde tekrārı o
Ki geñsüz eyle anı ‘ ışk o sırrını açara

5 Gönül ki bir yere düşse müdām aña durişe
Ki h̄acet olmayan andan elin çeküp geçere

6 Kişide ma‘ rifet olsa söze gelür o müdām
Haqq u baṭıl ne idügin kim andan ol seçere

7 H̄üdāyī ol ki H̄üdāyı dileyene ne qabül
Nider ki ğayrı olar getürüben qaçara

828

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Zihī ‘ arif ki bülbül-i Haq degül mi
Haqıkat gülşeninden baq degül mi

2 Ne düşmişdür aña nūr-ı tecellā
Görinür zāhir andan şaḡ degül mi

3 İde her ma‘ nī-yi aḡdı o yüzden
Kim eyle ol cüst ü cū ol saḡ degül mi

4 Ki her sözidürür dürr ü cevāhir
Ki mişli şeb çerāğa daḡ degül mi

5 Vücūd-ı insān ol çār ‘ anāşır
Od u şu yilile topraḡ degül mi

6 Bulardur kudret-i tılsım-ı ol Hâk
O nüş-ı cāmî' -i afâk degül mi

7 Bilen cüdâ 'ârifi Hâkdan olar
Hüdâyî ol yakînsiz 'âk degül mi

829

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

199b

1 Bâdeyi 'ışkıdan ki şundı dost cām
'Işk itdi uş melâmet gitdi nām

2 'Āşıkı ma'şūk için şayd itmege
Dost tecellâ etdi 'ışk gösterdi dām

3 Oldı mest ü hayrân eyle gitdi gam
İrdi cāna kim sürürü şubḥ u şām

4 Gördi 'âlem andan eyle toḫtolu
Zerre ansuz kim degül o ḥaş u 'ām

5 Ḳamu varlık ol görindi gözlere
Zāta şıfat āyine oldı tamām

6 Bular istiğraḳ kırup anda bu gez
Ol müşāhadede oldı eyle rām

7 Bu Hüdâyîye ki şundı ol Hüdâ
Mest oldı gördi andan içdi cām

830

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 Ne buldı vuşlat-ı yār gönül müdām ki o şād
Olındı 'ömri bākī zihī ābād u ābād

2 Görindi garḳda o birlik ki gitdi şekk ü gümān
'Āşık u ma'şūk u 'ışk olındı eyle berād

3 Ger ki nefsinı bilen o Rabbini tanıya
Budur ki makşüdü anuñ görine cehde murād

4 O seş cihet olana vü añā ne kesb o Hâk
Te' allāk anda olısar ki yek cihet ola azād

- 5 İrmedi ma' şūka olar ' aşık k 'aña dinile
Haḫdur ki Mañşūr Mecnūn disem ne o Ferhād
- 6 Gerçekler oldı ki bular ki her dile gelür o
Dünyā varı durdukça olur olar ol yād
- 7 Görgil göñlün şehrin Hüdāyī ki sen aña
Mışrı ki şavutmam ol yā eyle ki gör Bağdād

831

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

200a

- 1 Geçmişem ol cān u dilden kim bahānem yārdurur
Eyle kim derd-i firāḫ bu cānumda vardurur
- 2 Derd-i dilden iştiyākum öyle kim gör ne durur
Nitekim bülbül güle karşı ol zūr u zār durur
- 3 Bu göñül şikestesine etmese ger dost naḫar
Kim tesellī ider anı eyle kim mi' mār durur
- 4 Ziyeti dünyā ki nedür tāc u taḫt u yā kemer
Mülk ü māl u sīm ü zer ü kim aña o mār durur
- 5 Her kim anda ' ışık yoḫdur itmedi dost derd-i ser
Ĝāfil ḫayvāndan işid eyle ki ḫimār durur
- 6 Geñsüzün gelmez dile ol maḫlūba ḫālib olan
Ol cemāl-i ḫüsn-i yāri söyleden envārdurur
- 7 Gör bu Hüdāyīyi eyle baḫr-ı vaḫdet ki ol
İstedügi anuñ anda dürr-i şāhvārdurur

832

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şermsār itdi beni ol nefsi-i şūmuñ şerri gör
İstimā' itmez bu sem' um Haḫ naşīḫat kerri gör
- 2 Haḫ degül şanusı ol kim kendüye inşāf vire
İtmez ol ' ameli ḫāliş işledügi zarrı gör
- 3 ḫanı ol şer' -i Resūli yā rızā-yı Haḫ göre
Tardı firdevsten elini ol ḫabūl-i ḫırrı gör

- 4 Talmadı ol vaḥdetüñ deryāsına kim dürr bula
Hār u gāra ḳaldı uşda gözledügi berri gör
- 5 İtmedi o Hāḳ üzere ma^ç rifet taḥşīlini
Cehl ü ğayret vechine baḳ bu simāda ferri gör
- 6 ^çUcb u kibr ü buḥl ü zerk ol riyāya dürişür
Hırş u şirke kim ne virmiş eyle kim o sırrı gör
- 7 İy Hüdāyī her ki Hāḳ üzre teḳa^ç ud itmedi
Kim tevaḳḳu^ç ḥalkdan itse cevri ider o cerri gör

833

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Şāh bu bende ne olsun cān fedā ol başıla
Kim degül ünsi bu gönülün ḥattı u ḥāll göz ḳaşıla
- 2 Gör ne viridi ol şarābı dest-i ḳudret ^çışḳı gör
Ne tena^ç um ^çıyş-ı cāna ekl ü şürb ü aşıla
- 3 Bu gönül evi ki Hāḳḳa oldı beytullāh gör
Çünki maḳşūd bunda oldı topraḡ u ne taşıla
- 4 Çün göründi ḥüsni ol şāh bī-naẓır ü bī-bedel
Etdi ol cūş ^çışḳı sırrı söylenür ol fāşıla
- 5 Cümle ^çālem tolu andan ḥikmeti vü ḳudreti
^çArş u kürs ü yer ü gök u ḳur (u) hem o yaşıla
- 6 Terki varın idenler irdi olar ma^ç şūḳa
Dost yaḳīnine yetişmez māl tavar ḳumaşıla
- 200b 7 Gel Hüdāyī cümle ḥalkla eytgil sen şulḥ hoş
Kıl u ḳāl ehli olma söyleme şavaşıla

834

Mefā^ç ilün Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilün

- 1 Kişi firāḳ aḡusını nice içüp ḳana o
Düşerse ḳatresi nāra dutuşuban yana o
- 2 Kişi ki sevse o yāri eline girmeye ki
İşid ḫamu ^çazābından görine ki cāna o

- 3 Gelür başına belâlar işi güci âh olur
Tesellî hâşırî içün degül kime dâne o
- 4 Ne bile münkir olanlar muhibde iştiyâkı
Der ise derdini aña nite hayr şana o
- 5 Ne dünyâ uhrâ vü anuñ degül gözindeki hîç
Ne mâl u mülk sîm ü zer ü ne pîşvâ vü ona o
- 6 Ne yimek içmek aña kim olına ki ‘aşık-ı zâr
Degül ki şekker ü balla o barmağın bana o
- 7 Görürse nâr içre Hüdâyî istedügin
Gele ki şevke vü zevke aña ki kuvâ ne o

835

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Qandadur ol ‘aşık gelsün beri
İsteyüben irdeyelüm dilberi
- 2 Baħrî olup talalum ol ‘ummâna
Getürelüm ele eyle gevheri
- 3 Girelüm dost bağçesine gezelüm
Qokloyalum misk ü gül ü ‘anberi
- 4 Gözleyelüm ol afâqdan şemsi biz
Hem şoralum kim şafaqdan qanberi
- 5 Bu zemin ü ol bisât u ferşi gör
Çarħ-ı gerdün kim egüpdür çenberi
- 6 Heft asumân kim semâ‘ -ı çarħ urur
Zehr dutmış sâz u çeng ü tanburî
- 7 İy Hüdâyî gör gönül anda dost kim
Kim düzetmiş deper ol taht u minberi

836A

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1 Qâğî başum ne üzetdi şerî‘ ati yıqa gör
Başıla dutdı yüzi ol inşâfi yoqa gör

- 201a
- 2 Gözedür elde varı o rüşvete tamā'ı
Haklu çıkar o haksız nazarı ol toka gör
- 3 Okuduğı o 'ilmi odun midur yā bal mı
Ke-meseli 'l ol himār degül mi o haqqā gör
- 4 Mantıq u ol yā hey'et kim aña oldı o ru'yet
Degül aḥkām-ı şer' a ol muhtār u vefikā gör
- 5 İki kişi bir yere gelse kādīya göre
Virmeyene o rişvet şerīr kādī dağa gör
- 6 Haqda degül o işi gözleye kim o revīşi
Rüşvet virene kişi kādī aña ağa gör
- 7 Bak kādīnuñ dālline ol şeri' at hāline
Haqqı koyup batılı süren dīni yıka gör
- 8 Demir taşı diker mi kādī başına hemān
Tamuda olmaz emān Haq anı hem yağa gör
- 9 Yalvarsañ biñ Hüdāyī rişvetsüz ol kādīya
Hiddetle o şunar yayıla o oğa gör

836 B

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Yamandur eyle ki düşvār kişi ki görmeye yār
Fırāq u ḥasret ü derd ü kim eyler aña o kār
- 2 Degül melāmet olursa ki ğam aña ne çeke
Komaz o perdi yırtar 'āşık ki o ne 'ār
- 3 Geçer kamu o varından diler ki yāre ire
Göñülde dilde o ma' şük kıllur müdām āh ü zār
- 4 Nicesi katlana ol kim göñle düşse heves
Ki pervāz ider o yāre olur o ' işka süvār
- 5 Şalā ki oldı o dostdan ikāmet itdi aña
Mü'ezzın oldı ol ' ışk imām o yārdur o yār
- 6 Şeri' at itdi delālet tarīkat oldı tarīk
Görindi ol ki haqqat o döşetdi o ki var
- 7 Hüdāyī derd-i seridür gelür dile o müdām

Nüş etdi cur' a- i ' ışğdan ki dutdı başı ħumār

837

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Tuhfe gösterdi o yāre cānı başı armağān
O ħarābat ehline virdi ħaber o pīr-i muğān
- 2 Görđi andan çün tecellī cān u gönül oldı mest
Medrese mescid görindi tolı andan dir fān
- 3 Buldı vuşlat bu gönül o cāna irdi uş sürür
İrdi devlet gitdi firqat āh ü zār ü ne figān
- 4 Kime irse eyle ol ' ışğ o kemāle yetişir
Çat' ider menzil merātib ol resende balğān
- 5 İrmedi vü görmedi eyle kim ol kimesne
' İzz ü faħr 'ār u nām u dünyā için kayğān
- 6 Zī-beşāret zī-şafā vü zī-kerem eyle ki
Kim hidāyetdür o Ĥaĥğdan ola sırrı tıyğān
- 201b 7 İy Ĥüdāyī kim dilersen cāna cānān bulamağa
Geç hevesden ki ħazer kıl olma nefse uyğān

838

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cūşa geldim ' ışğ u hū-yı hāyıla
Rakş iderem ceng ü def' ü nāyıla
- 2 Olmuşam ben mest eyle ħāşılı
Yürürem her dem ki o sevdāyıla
- 3 Görmişem bir nūr tecellādan ki uş
Şū' le andan alur gün ayıla
- 4 Cümle ' ālem ħalkına feyz irgürür
Muħtāc aña yoħsul u hem bayıla
- 5 Kimse yetmez da' vī-i varlık kıılın
Aña eyle iş bu toñ u tayıla
- 6 ' Aşık u ma' şūğ içinde sırıra o
Kim bilinmez ' aql u fikr ü rāyıla

7 Bu Hüdāyī ol Hüdāyīlerden o
Kim yetişdi himmet-i billāyla

839

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Küllī iy dil ehlişüñ dīldārı izle
Göñül şehrinde baq ol yārı gözle

2 Eger baħrī isen çaylara baqma
Güher gerek ise 'ummānı özle

3 Beri gel olmağıl ıraq yaqın ol
Yaqın ehliysen yaqını sözle

4 Yaqın ehli haberin almaz ıraq
Denilse biş on biñ o yüzle

5 Eger 'arifseñ olma yaqın sen
Haber virme ıraq ehline gizle

6 Berü gel toprağ it sen özini
Kim olmasun sözüñ ol sen ü bizle

7 Kanā' at eyle Hüdāyī hālūñe
Dirlegil dünyāda ol çoğ u azla

840

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Hayāli her dem o yārūñ gelür göze görünür
Müdām bu cān u göñül kim anunıla barınur

2 Nedür o cübbe vü destār kabā şabā yā 'abā
Odur o tāt-ı 'ışk kim başa anı urınur

202a

3 Yetişse her göñüle 'ışk anı ki hāliş ider
O şirk ü küfri zağldan kim eyle o arınur

4 Kişide olmasa hāşıl yā ma' rifet ki o 'ışk
Himāra atlās u nağ ne çul u yā şāl sarınur

5 Nedür o dünyā vü māl kişi ki çeke aña derd
Eline girmediğine durup aña qarınur

6 Ele ki girmeye ol yār maħabbet andan firāq

Görürse cennet ü rıdḩvān kim anda o darınur

- 7 Gör imdi sen bu ḩüdāyī ki ʿıṣṣa uydı bugün
Hicāb-ı dost nedür aña ḩamudan ol arınur

841

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 ḩün bekā degül bu dünyā iy şafā
Terk idüñ didi bize ol Muştafā
- 2 Sem durur nüşını bilme anı bal
Eylemez derdüñe senüñ ol şifā
- 3 Kime etdi saña ki ol ki ide
Andan eyle buldı degül ol vefā
- 4 ʿİzzet ile şöhrete aldanma gör
Zecr ü ḩaḩrı gösterür soñra cefā
- 5 Zikr ü fikr ü tāʿ at ü tevbe gerek
Ol ḩisābuñ ḩaḩḩ ḩıla anda ḩafā
- 6 Şanma göz kim itdügümüz bilmeye
Maʿ lüm ola ḩaḩḩa seyr olsa ḩayfā
- 7 Gel ḩüdāyī ḩaḩḩa döndürgil yöñün
Dün-ı dünyāya çevir sen gel ḩafa

842

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Girü ḩayret beni zār etdi giryān
Tefekkürden yüregim oldı büryān
- 2 Elüm irmez o yāre ḩaldum uşda
Ki ḩāk itdüm yaḩam ten ḩaldı ʿüryān
- 3 Ne dünyā vü ne uḩrī endişesi
Ne rıdḩvān u ne uçmağ u ḩürīyān
- 4 İşüm bitmez baña ansuz niderüm
Degül maḩşūd içün itmek ʿarıyān
- 5 Mücerred oldı göñlüm ne taʿ alluḩ
Tevekkül ehline düşmez cereyān

6 Göñül ü cāna düşdi uş taleb gör
Döner şüret gözedür gör her yan

7 Hüdāyī hayret içre düşdi ğarķa
İçi göyner gözidür uşda giryān

843

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

202b

1 Degül söz söylemek yer o yerince
Bilür 'ārif olan sem' e irince

2 Derer her kuş o mikdarı ki ħabbe
Çekirge budını avlar ķarınca

3 Ki her kişi bir ol yemişe muhtāc
Kimi elma vü nar kimi turınca

4 Kimi Haķ ' ışķına göñül o virmiş
Kimi cān virür al göz ķaş görince

5 Kimi ' ilm oķumış ' ameli Haķdan
O şübhe eylemiş şunmaz birince

6 Kimi o ' ilm-i dünyā faħr için
Helāl ħarām da düşünmez şorınca

7 Kimi derviş kimi yoħsul kimi bay
Kimi ħırlu ħırsuz o ' arınca

8 Kimi beg paşa vü ķādī vü ' avān
Kimi mazlūmlar düşmiş zārınca

9 Kimi ' ābid ü zāhid şeyħ ü mürīd
Hüdāyī Haķdan o varlu varınca

844

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Her dem ol cānum hümāsın özler uş pervāz ider
Kim derūndan ' ışķ u derdle eyle sözi sāz ider

2 Koğı o cümle varını geçdi ħicāblardan uş
Ol maħabbet kim elestde vardı āġāz ider

- 203a
- 3 Gör ki ol görglü yüzini kim nikābdan gösterür
‘Āşıka ol sırrı vechle kim duruban nāz ider
- 4 Sırr-ı vaḥdet şoḥbetine kim yetişdi bu gönül
Geçdi kıl u kâlden eyle ne çoğıla az ider
- 5 Şanman ki cevır cefâ kim ‘āşıka ol kahr ola
Cilve kıılır ol nigâr gör dil-i hoş nevâz ider
- 6 Tâc u taḥta māl u mülke kim ola ol derd-i ser
Şanma ‘āşıq neng ü nâma faḥra ol âğâz ider
- 7 Bu Ḥüdâyî gör ki ‘ışka mübtelâ olmuş nice
Geñsüzün ma‘ şūkı dilde her dem o dem sâz ider

845

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Gönül şādî o ğamdan buldı âzād
Olındı ‘ışk bünyâdıla âbād
- 2 Görindi ḥurşîd-i envâr bu cāna
Yetişdi Şîrine nite ki Ferhād
- 3 Zihî vaḥdet şerîf-i meclis-i Ḥak
Müşerref eyledi dil buldı üstād
- 4 Ne kıldı sākî bu cānları ol mest
Kim ol bādî‘ den oldı ferâḥ şād
- 5 Muḥabbet düşdi gönle söyledür gör
İder ol ma‘ şūkı her demde ki yād
- 6 Tecellî eyledi cāna ki o dost
Yetişdi ğam üzre şād u feryād
- 7 Ḥüdâyî gördi cānı taḥt-ı kalbde
Degül sulṭân-ı Mısr yâ ki Bağdād

846

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Hoşdurur yārüñ yolında oynamak cān baş nedür
Ġuşsa degül ölmegiçün aqıda göz yaş nedür
- 2 Bir dem ol yārüñ yüzine kim nazar itmek revâ

- İntizârile cihânda yaşamak biñ yaş nedür
- 203b 3 Çün ‘ ayân oldı ol dostuñ kim cemâli gözlere
Nider ol ğayrı hayâli gözlemek göz kaç nedür
- 4 Yoğ u varına cihânuñ kim degül ğuşşa yiyem
Mâl u mülk ü akça vü pul altun u kumaş nedür
- 5 Müdde‘ inüñ ta‘ nı nedür istimâ‘ ide anı ğuş
Kıl u kâlün vechi ne kim eyleyem savaş nedür
- 6 Hikmeti ğayrına ehle virmegil zulm eylemek
Olmaya ne hâle hâldaş söylemek ol fâş nedür
- 7 İy Hüdâyî her kime ki Hâkdan ol nazar ola
Kim haqıkat sırrını bilmekde ol iç taş nedür

847(BAHĀRİYYĀT)

- 1 Öter Bednos tavuqları kığladur
Bilicleri dirilüben çağladur
- 2 Dirilmiş ördek vü kaz ü o kuşlar
Serâğâz ider ü kimi kığladur
- 3 Yeşerüp ‘ âlemi dutmış hūriye
Çiçekler açulup çaylar çağladur
- 4 Koyun u kuzı vü keçi çoç u oğlağ
Duruban her biri dir kim ağladur
- 5 Eri ‘ avreti her biri şuglde
Gör oğlancıkları nice ağladur
- 6 Çeri çemân u begler ü o leşker
Alup virmek yasamalar çoğladur
- 7 Hüdâyî fellâh u kişte ne durmuş
Segirür gelebânlar u bağladur
- 848
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün
- 204a 1 Her dem ki âh itsem yâra içüm dutuşur odlar
Ol kim buhūr u yâ sipend düter hevâda dūd olur

- 2 Gelsem dile firākımı kim şerhi olmaz ol beyān
Ol zārılığa nālišüm kim sāz söz şan ʿūd olur
- 3 Yağmaya virdüm varımı görmegiçün ol yārumı
Yetmez elüm kim nideyüm gözüm yaşı ol dūd olur
- 4 Bu ʿāşıka uşda nişān şüret degil midür hemān
Ol ferr-i zerd-i rengi gör şāhid aña meşhūd olur
- 5 Her dem firāk u āhıla ʿömrüm geçe āh vāhıla
Mağşūd ele girmeyicek hüsrān göre ne sūd olur
- 6 İrmeyicek ol maʿşūka zihī firākdur ʿāşıka
Olur melāmet ʿāleme aña ne ʿār u ud olur
- 7 Kılısa tecellī cāna hoş kim ol Hüdāyī ger nigār
Hoşdur ʿatā andan kerem ol luṭf-ı fażl-ı cūd olur

849

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Taʿn degüldür kişi ol yār özleye
Mağşūdı oldur ki ol var özleye
- 2 Çünkü hümāyı diler gönül taleb
Pes niçün ne ğayrı şikār özleye
- 3 Ger şikeste eyler ise kalb-i yār
Hağ aña binā ne miʿmār özleye
- 4 Berr ü baħr u şarğ u ğarb u ne aña
Tāc u taħt u ne il ü şār özleye
- 204b 5 Ger firāk u intizār ḥadden geçe
Ol taḥassürden gerek dār özleye
- 6 Çün gülistān oldı bülbüle murād
Şanma gülsüz vara ol ḥār özleye
- 7 Bu Hüdāyī oldı mümtāz cümleden
Şanma ṭon u ṭay şalvār özleye

850

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Yetmeyen şufi şafāya dem-i umudan urur
ʿIşkı ḥālet kim olıcağ hayķırup hūdan urur

- 2 Himmeti seyḥden mürīd ki kim temennā eyleyen
Kim rızāsın gözleyenler vaḳtı o gūdan urur
- 3 Her ki dünyā cem' ine kim o dürişdi durmadan
Ehl-i tevḥīd şanma anı şirki dem dūdan urur
- 4 Zihī insān üns-i Ḥaḳdan demi gör kim nedür
Şanma toprak yil od u eyle kim şudan urur
- 5 Fi' li deyü ḳavli ol nās üzerine yürüyen
Kim Halāḳ ḳavli fi' li demi ne ḥūdan urur
- 6 Hırş ḥased ehli olan kim tamā' dadur o işi
Ne ḥayā şabr u taḥammül cerrī o rūdan urur
- 7 İy Ḥüdāyī degmeler ol yolda ḥaldaş olmaz o
Didüğüñ yoldaş yolını o ḥarām yudan urur

851
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Degme toytay ehlini şaḥş şanmağıl
Fer' i dīnden kim anı şaḥş şanmağıl
- 2 Ziyeti dünyā tefāḥürini ḳo şaḥşanmağıl
Kim ḳabūli ol libās nāḥ şanmağıl
- 3 Baḳma sen ḥor degmeñüz ol dervīşe
Gizlü genc anda durur yoḥ şanmağıl
- 4 Şeş cihetden çık vü yek cihete gir
Varlığıñ terki vü ev barḥ şanmağıl
- 5 Ger yaḳīn dilerseñ gir gönle baḳ
Aşırı taşra vü ıraḥ şanmağıl
- 6 Gör bu şūret cism içinde söyleyen
Suyu yil ü od u topraḥ şanmağıl
- 7 Cümle fi' le fā' il-i muḥtār odur
Bil Ḥüdāyī devri ol çarḥ şanmağıl

852
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 205a
- 1 Her gice feryādum artar şubḥ olunca durmazam
Arturur sevdāsını dost kim ferağat görmezem
 - 2 Cevri o cefā ki cāna görünür her dem-be- dem
Hoşdurur minnet ki yāre ne gelürse yormazam
 - 3 Çünkü o sevdā-yı derdi başuma getürdi ı ışk
Sāl u māh u heft ü rüzı ol ḥisābı şormazam
 - 4 Gitdi ğaflet gözden uyḥu ne yatup raḥat olam
Düşü düşem zāhir oldı ta' birini yormazam
 - 5 Niderem ğayrı hevāyı kim ana nefis yeltene
İstimā' ı eylemez güş baş aña ben virmezem
 - 6 Terk-i dünyā oldı uḥrī tā ki aña tāt u taḥt
Mülke mālīk olubanı da' vī idüben kırmazam
 - 7 Dir Ḥüdāyī kim ol eyle cānuma kār eyledi
Fikre vü zikre düşürdi geñsüzün yormazam

853

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gerekmez mi saña vāy vāy diyesin
Aḥirüñ aluban hāy hāy diyesin
- 2 Nice bir almağ şatmağ ola işin
Ol altun akça vü şay şay diyesin
- 3 Düriş nefsi depele saña düşmān
Ne ğayra sen oğ u yay yay diyesin
- 4 Ḥağğa kul ol saña ne kul gerekdür
Getür hācāt için day day diyesin
- 5 Kıo ol kamu veriş ü alışı
Hesāb u hafta rüz ay ay diyesin
- 6 Degül mi toprağ aşluñ meskenet Ḥağ
Ne şöret ton u o tay tay diyesin
- 7 Didi ol şāh resül el-fakru faḥrī
Ḥüdāyī sen niçün bay bay diyesin

854

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 205b
- 1 ' Aşıka gel ' aqıl olan gülmeqil
Olmasın dile getirüp ilmegil
 - 2 Kim tecellî eyler ol dost qalbine
Derd-i ' ışkı kendüden sen bilmegil
 - 3 Gel beri sen ol gönül şehrine gir
Sırr-ı vahdet taşra degül yilmegil
 - 4 Aç gönül gözini bak dost yüzine
Naqş-ı şürete tapuban qalmaqıl
 - 5 ' İlm-i ol haqqe 'l-yaqîni gözlegil
' İlmi ol yaqîne direm talmaqıl
 - 6 Görgil imdi ma' rifet haqqdur yaqîn
Cehlile a' mâ oluban ölmegil
 - 7 Ol hayâtle gönül Hüdâyî şor
Dü cihânda taze olup solmaqıl

855

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Girü hayret düşürdi beni qarqa
Qıluram gayret-i dost için qarqa
- 2 Anı benden duruban saçmazam
Ki düşmez nefsi-i rub'dan eyle fırqa
- 3 Degül baña var u yok endişesi
Ne varsun bu gönül yâ ev barqa
- 4 Dilemez tâc u tahtı ansız ol cân
Gerekmez hükmin ola garb u şarqa
- 5 Gön(ü)l ü cân u tenin seyrin kıldum
Düşürdüm nefslerini o qarqa
- 6 Gönül dür u hicâb uş göze düşdi
Ne hâşıl geyerisem tâc u fırqa
- 7 Hüdâyî görmesün hâcda Hüdâyî
Ne zemzemen fâide ne bu zerqe

856

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bilmezem dermān nedür bu derde kim
İş bu 'ışık içinde olan urde kim
- 2 Bir dem ol sākin degüldür hāleti
Yürüsem dursam ol her yerde kim
- 3 Kimse bilmez hālümü söylerisem
Vaşf-ı şerhi eylesem her mürde kim
- 4 Düşmesem ol kāl u kılün cengine
Eyle kim ol halk içinde hurda kim
- 5 Eyle kim müştāk zārum yāre yār
Eyle bülbül ihtiyācı virde kim
- 206a 6 Geçmişem kamu varından el çeküp
Kim degülem cānıla ol serde kim
- 7 Bu Hüdāyī kim teқа' üd eyledi
Şanmağıl halk içre ola çerde kim

857

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Sıhḫāt nedür ol 'āşıқа şikeste gönli ābād ola
Kılsa tecellī ma' şūқа kim dil ü cān şād ola
- 2 Nedür demek aña emek kim ekl ü şurbu ol yimek²²²
Degül ki ğayrı özlemek 'āşıқа 'ışık ol ad ola
- 3 Varın vire ol yağmaya dostı seven o yağmaya
Dünyā sağ u sen sağmaya ol Şīrīne Ferhād ola
- 4 Kim yetişenler ol güne günü anuñ 'id u düne
Hem gicesi kadr olayın 'aķıbeti ābād ola
- 5 Oldur dīvān ehl-i 'ālem itmez anı raқam қalem
Dostına kudret қayd idüp ol menşür ile yād ola

²²² Metinde “Nedür demek aña emek kim ekl ü şurbu oldur yimek”²²² şeklindedir. “-dur” vezin gereği atılmıştır.

- 6 Ne ana uçmağ o tamu degül gönülde o kamu
Ma' şūka ol ' aşık olan degül mi o āzād ola
- 7 Görgil Hüdāyī ol eren oldur aña gönül viren
Cevr ü cefāya şabr idüp kim ol yola münkād ola

858

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Yetişdi gönle göze yine ser verür o niğām
Tecellī eyledi ol dost zihī kemāli kerem
- 2 Yetürdi cāna vü ' ışkı şafā vü qalbe virüp
Zemīne devleti bākī tufeyli oldı ni' am
- 3 Degül anuñ ki beyānı vaşf ide anı dil
Müreккеb ol qalem ile kim ide anı raqam
- 4 O berr ü baħr u cenüb u şimāl şarq u ğarb
O fevq u taħt tolu andan degül bir zerre o kim
- 5 Hayātı mevti viren ol ma' āşı maħlūqa gör
Düzen o yerlü yerince dü ' ālemi kim o hem
- 6 Cemī' i iş ki anuñdur degül aña ki şer yeg
Kemāle noqşānı yoqdur görünmez anda nidem
- 7 Getürdi ' āleme rahmet ħabībīni kim o yār
Şükr ki bizi aña kıldı kim olduq eyle ümem
- 8 Şerī' at oldı rāh rast dālālet andan ırak
Tetebbu' itdi ħalāyık ' Arāb u ki o ' Acem
- 206b 9 Hüdāyī bende azād kim olanlara ne qayu
Mücerret oldı qamudan aña ne tabl-ı ' ālem

859

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün

- 1 Ben ħācıyum diyenler ħācda degül ne gördi
' Arāfāta kim varup yā degül ne yügürdi
- 2 Şacı şakalı giderüp tekbīri nedür anuñ
Qoyun quzu o qurbān degül ki degirdi

- 3 Şeytānı neden taşlar tavāfa neden başlar
İhrām tonın çıkarup Hareme neden girdi
- 4 Berriyye mesāfetin çekdi anuñ rahmetin
Āb u zezeme eyle geldi degül ögerdi
- 5 Şafāyıla o Merv arasında ki durup
Varup gelüp kim eyle ne içün ol segirdi
- 6 Mekke Medīne aña ziyāret oldı dü-gāne
Ne Kuds-i Aqşā şahra nūrı degül ne görđi
- 7 Degül Hüdāyī bular rızā-yı Haq mı diler
Ādem hācı mı olsun zaḥmet ana çekerdi

860

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Nite ki fikr iderisem göze görünmez o yār
Zemīne firqat ü ḥasret degül midür baña 'ār
- 2 Bugün ki Maşurun uş dirmege Haq o ki haq
Taleb ne ki mi' rāc içün o sebep gerekdür o dār
- 3 Ne Mışrı Bağdad u Şām u ne Hind ü Rūm Şīrāz
Taleb ne cennet ü ḥuld u ne ḥavf gönle o nār
- 4 ' Aceb ki nūşı bu nişin nice ki zevke yete
İçümde eyle ki ' ışkı başumu dutdı humār
- 5 Tesellī olmağa her dem gönül ü cān dürişür
Nedür ki sa'yıla irmeg kılam aña ki müdār
- 6 Ne bir dem ol sākin olur ne derde dermān ider
Geçer bu vaqtle günüm kim eyle çār u nāçār
- 7 Hüdāyī ḥayrete düşdi ḥicāb aña görünür
Ta' alluqa ki ḥalāş ne Haq ide anı bīzār

861

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Gönül ki düşdi o ḥāle aña ne fikr ü ḥayāl
' Aceb ne cehdile ola kim görine ḥüsn-i cemāl
- 2 Kālursam eyle ki mevtden degül midür ol işid
Ḥicābı göze gönüle kim a' mālīk ola ḥāl

- 207a
- 3 Nikābı açmaya yüzden göze ki yavşura o
Degül ki fikr ide aña görünmegine yā al
- 4 Muhib ki yana göyine nite ola ol işi
Vişāl firaқа dönüşe yete cāna o zevāl
- 5 Ne ‘ilmle yā ‘amel kim yā zāhid aña ne kıla
Yā ol kim ‘aқıl olanlar ide mi aña gūşimāl
- 6 Kişi ki görmeye yāri ki ğayret-i ākdur ol
Ne küfr-i dīn қayısıdur görünür aña vebāl
- 7 ‘Aceb ki düşdi şikeste bu bende kim o faқır
Dükendi қalmadı қuvvet söze dağı ne mecāl
- 8 Gör imdi derdi içinden göyindürür kim anı
Ne aña aқl u bili kim dilini eyledi lāl
- 9 Hüdāyī hayrete düşdi o hālne baқа dur
Degül o sözde hilāfı yaқūd қilile o қāl

862

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Zihī sevdā ki düşdi cān u dile
Beyān-ı şerhi gelmez eyle dile
- 2 Beni hayret deñizi eyledi ğarқ
Disem hālümi kimesne ne yile
- 3 Düşüp ğayret odına yandı cānum
Aқar gözüm yaşı döner o seyle
- 4 Aceb bu hasret ü firāқ ne dertdür
Ki bilmezem bu dert neden emile
- 5 Қanı ‘aқl қanı fikr қanı dil
Yürürem eyle kim ben ol semile
- 6 Bulımazam ki bir müşfik o hāldaş
Olan bu següzeşt aña denile
- 7 Hüdāyīnüñ işi güci bu dertde
Geçer vakti gün ü ay u yıl ile

863

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Arturdu derdüm ol nigâr kim bilmezem ben neyleyem
Oldı gözüm yaşı bîkâr kim bilmezem ben neyleyem
- 2 Görgil işüm döne döne kim yürürem yana yana
Oldum o ' işka ben şîkâr kim bilmezem ben neyleyem
- 3 Kamudan uş çekdüm elüm kim bilmezem nedür hâlüm
Kim eyle oldum uş bîkâr kim bilmezem ben neyleyem
- 4 Her dem işüm ol âh vâh uş görmez oldum toğrı râh
Ne eyledi gör derd-i kâr kim bilmezem ben neyleyüm
- 5 Yokdur firâka uşda had olmaz mı hisâba yâ ' add
Kişi degül nice çeker kim bilmezem ben neyleyüm
- 6 Bak müdde' inüñ hâline kim zann-ı fi' l-i dâlline
Ta' n eyler eyle nâ-be-kâr kim bilmezem ben neyleyüm
- 7 Dir kim Hüdâyî bîçâre ol derdine nedür çâre
Böyle geçerse rûzîgâr kim bilmezem ben neyleyüm

864

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

207b

- 1 Düşdüm yine bir derde kim söylersem kimse anlamaz
Zâr u figân etgümi esirgeyüp kim diñlemez
- 2 Sekiz uçmağ rıdvânla kim hûrlar vildânla
Başdan başa ger vireler bu gönümü hîç eglemez
- 3 Ben niderem kim ol ' ıyşî neye gerek baña kişi
Degül gönülün teşvîşi cānum anı kim üñlemez
- 4 Nedür baña fereğâtı yâ nedür ol ki rāhatı
Cevr ü cefâyı hoş görür rahâtı ol hîç beklemez
- 5 Ne vâiz ü naşûh aña kim meyli degül ol yaña
Ol gûş-ı māl istimâ' kim eyleyüben diñlemez
- 6 Berrile bahra hükmeden yedi iklimüñ ol şahıdur
Ne tâcı tahtı ol baña şahını gönül beklemez
- 7 Bak bu Hüdâyî hâline dost derdini ol dertlenür
Kim ğayrı ol endîşeçün kim gönli anuñ hiç çeklemez

865 (BAHĀRĪYYĀT)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Bahār oldı bu 'ālem yaza döndi
Hürīden görünür şan nāza döndi
- 2 Felekde seyr eden ay u güne baķ
Yürür çenberde şan cānbāza döndi
- 3 Çiçekler levnī her biri bir rengde
Nücūmlar gibi ol ayaza döndi
- 4 Öter ol kuşlar her bir nevāda
Desem kōpuz çengüli sāza döndi
- 5 Çemenler ü semenler ne yeşerüp
Āb-ı revānlarla endāze döndi
- 6 Meleşir oğlağ u koyun u kuzu
Ferahlar eylemek cevāze döndi
- 7 Hüdāyī vaktini bu demde ol hoş
Göñül pervāz ider şāhbāza döndi

866

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 208a
- 1 ' Aceb dost bilmeginde oldı bilüm dār
Hayātı yoķ cānuñ tenüm kımıldar
 - 2 Degül bu ' ışķ baña kim ben olupdan
Dilüm söyler velī dudaķ dumuldar
 - 3 İçüm taşum benüm eyle göynedi
Kim āh etdükçe gögsüm uş gümülde
 - 4 Nice kim fikr iderem şaşdı ' aqlum
Başum ol endīşeden kim semilder
 - 5 Delürdüm ' aqlumun yoķdur kuvāsı
Tecellī dost aña olsa semilder
 - 6 Görinse dertlü cāna görkli yūzi
Bīçāre zā' ifüñ derdden emilder
 - 7 Hüdāyīye şerī' at caddesi hoş

Degül ol maşşüdü fâl u rem(i)lder

867

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Dane birinç zerde vü vay ne hoşdur kişiye
Yağlu ballu dile vü ola ögünde bişiye
- 2 Aç ola karnı gözi öninde bişmiş kuzı
Yoğurt u kaymak süd vereydün dişiye
- 3 Kim nâzük yufka ola diler saña ye koma
Yisen karnuñ toyunca binseñ aña koşıya
- 4 Yaz günü olsa issi degül mi saña aşşı
Yaylada sovuğ şu içüp gödeñ üşiye
- 5 Yalñuz binegi olsañ elüñ yemege ursañ
Karşu toyunca yeseñ toydurmasañ taşıya
- 6 Üzüm kavun gerek hoş olsa şekker börek
Vallâh ol oğul balı hoş degül mi kişiye
- 7 Hüdâyî kıdılık görmüş kim cânı andan ürkmüş
Nicesi fikr etmesün gözedür ol düşiye

868

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her dem al 'āruñ şışesin 'ışk vurur taşa çalar
'İzz ü fâhrı nām u nengi eyle kim leşe çalar
- 2 Yüz urur erinmez karşu kim ider hizmet tapu
Gör ne meskenet işidür elini başa çalar
- 3 Ol kanâ'at gizlü gencdür kim eri ol baydur
Kim tevekkül Haqqa kılan şanma elin aşu çalar
- 4 Dün-ı dünyâ yâ ki uhrî kim buları terk idüp
Ol gönül levhine şanma yazmağa hâşa çalar
- 5 Gör kim ol naqqâşı sen kim nice dürlü naqşı var
Yerlü yerince o rengi göze vü kaşa çalar
- 6 Her kim ol sırdan haberdâr olmayan bilmeyen
Eyle kim o nâ-ehldür kim durup fâşa çalar

208b

7 İy Hüdāyī kimdür ol kim bunda o da^ç vī kılan
Hükmi geçmez ^ç ışk elinden ne beg ü paşa çalar

869

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1 Gamdan ol hoş dili ol şād eylemek
Yeg harāb kalbi o ābād eylemek

2 Hān ki ol ^ç adl ü dād ıssı ola
Yegdir ol ki bir eyü ad eylemek

3 ^ç Āşıka her dem ki vācib farzdurur
Ma^ç şūkı eyle ki ol yād eylemek

4 Nider ol mülki vü mālı yā Kārūn
Ol gerekmez mülk-i Şeddād eylemek

5 Zihī ki şöhbtdürür ol āşıka
Vaqt ü demin şām u bāmdād eylemek

6 Ne dürür gayri tena^ç um kim aña
Āhı zārı cāna ol zād eylemek

7 Bu Hüdāyī kıldı cānuñ uş fedā
Virdi qurbān dosta murād eylemek

870

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1 Çarha girdüm ben dönerem sāzıla
Zıkr iderem Hāliki āvāzıla

2 Gösterür ol vechini hoş perdeden
Gör kapıldum nāza ol niyāz ile

3 Kurtaran ^ç ışkdan kimdür gönlü ol
Kim gögercin olınur şahbāzıla

4 Eyle istiqrāh ider cān dünyādan
Vaḥş ürker nite dühül-bāzıla

5 Varı yoğa güvenüp ne yerinem
Hoş tevekkül eylerem çoğ azıla

6 ^ç Işk melāmet eyledi bu bendeyi
Kim yürümek baña ne endāzile

7 Bu Hüdāyīye gelür vaqt ki hoş
Eyle kim kış yay güz ol yazıla

871
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Düzer қоşар getürür Hақ cihāna
Girü bozmağlığa ider bahāne

2 Getürüp ol gidermek anuñ işi
Yüridür hükmini eyle şahāne

3 Girü sırrına hem-rāz kendüdür o
Getürüp dil etsün ol dehāne

4 Gör insānda o ' aql u dilile cān
Ki beñzer nefis o mār-ı ejdehāna

209a 5 Kimini zışt kılmış kudretinden
Kimine hüsni behçet ü bahāne

6 Kimine eylemiş az kadr ü kıymet
Kimine virseñ ol yetmez bahāne

7 Hüdāyī ol Hüdānuñ kudreti çok
Yetişmez ' aql o sırr-ı nihāne

872
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Teālallāh ol ā' lādur қамудан
Cemī' i mağlūqı odur қамудан

2 Degül rahmetine hadd ü nihāyet
Қилur āzād ' āsīyi қамудан

3 Ne bilürdi bu hақ varlığın anuñ
Girü kendü dürür қılan нүмүдан

4 Gerek tа' at itsün itmesün hақ
Kim ihtiyācı yoқdur ol umudan

5 Virür rızklarını қилur ' aṭāyı
Ol eksük eylemez hāş u ' āmudan

6 Kimine ' āba şāl nāḥ aṭlas olmış

Libāsı yā üşek şamūr kāmūdan

7 Kimi ‘ālim u ‘āmil şeyḥ mūrīd
Kimi berrī baḥr ehli rızkı o gemūden

8 Kimin ‘āşık kıldı ma‘ şūka ḳul
Kimi dūnyā sever geçmez semūdan

9 Kimin berī eylemiş kimin hevādār
Kimi işret sever ol dum dumūdan

10 Kimisi işini virmiş yile o
Başı geçmez semile o kemūdan

11 Alur varlık ḥaberin cümleden uş
Ḥüdāyī ol nebāt ḥayvān cemūdan

873

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Kılduğınca zārı Nūḥa ma‘ şūka kār eylemez
Varduğınca artdı derdüm hecr ṫimār eylemez

2 Şanma ki ‘āşık olanlar ol nigāra yetmege
Cedde cehdeni aña kim dimege var eylemez

3 Ol melāmet aña ne kim kim aña ne derd çeke
Sevdüğünüñ ol yolında bil ki o ‘ār eylemez

4 Her ki ol yarūñ yolına virdi dil cān ‘ışığına
Dönmez ol cefā yöninden ‘āşık inkār eylemez

5 Nider ol māl u mülki kim aña ḥākim ola
‘Āşıkuñ derdine dermān kim il ü şār eylemez

6 Dirlerse cümle hikmet ehli ki ol ḳula o
Kim ilācı aña hergiz ol ki ol var eylemez

7 Kem olanlar iş bu dertden bir ḥaberdür eyle ki
İy Ḥüdāyī bil ki aña kimse iḳrār eylemez

874

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün

209b

1 Yanam ‘ışıkuñ odına şū‘ le olam dütmeyeyüm
Getürüp dile şikāyet kimseye etmeyeyüm

- 2 Göster ol hüsnuñ nürını kim aña hayrân olam
Gülsüzün bülbül oluban kim durup ötmeyeyüm
- 3 Derd-i ʿışka kim getürdi kim durup rakşa gelem
Giceden irteye deyin varuban yatmayayum
- 4 Aç bu gözüm perdesini gafleti kılğıl ırak
Varuban nefis ü hevāya uyuban gitmeyeyüm
- 5 Virgil o ʿışkuñ şarābın eylegil mest cānumuz
Vuşlata degiş firākı hayrete bakmayayum
- 6 Kıl tecellāñ cāna hoşdur kim anı yarşıdasın
Devr ider pervāne gibi şemʿ koyup yanmayayum
- 7 Bu Hüdāyīye gelür hoş ol yakīn ü dost sözi
Dir ki ğayrı kavlı ü fıʿli irdeyüp dutmayayum

875

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ağı kara üstüne kosañ görünmez mi olar
Aklıġla kıızılık güzel sürünmez mi olar
- 2 Bağıla bağçeñ olsa içi yemişler talsa
Dest-i o dirāzlardan ʿaceb korunmaz mı olar
- 3 Kişi sevse o yāri gider ol ihtiyāri
Kalmasa bahtiyāri aña qarınmaz mı olar
- 4 ʿIşk kişinüñ çirkini kalbe komaz giderür
Odda ki kalbi kal olsa çirki arınmaz mı olar
- 5 Kişinüñ müşkili olsa kim anu hall kılmaġa
Kendüden bilüliye anı şorınmaz mı olar
- 6 Cübbe vü destār yārā gerekdürür ol ara
Çıkuban ile şāra geyüp şarınmaz mı olar
- 7 Hüdāyī ʿāşık olan yokdur ğayrı teşvīşi
Āh ü zārı kalb sevmeyüp görünmez mi olar

876

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

- 1 Her dem ol yüregüm uş taşā döner

- Cigerüm qanar benüm başa döner
- 2 Eyle kim derd içre düşdüm ben hâle
‘Aql u fikrüm qalmayup şaşā döner
- 3 Ol hevā vü kim heves cānda degül
Ne nazār ol göze vü qaşa döner
- 4 ‘Āşıkı öldürelər ma‘ şük için
Şanma ki cevriñ görüp hāşā döner
- 210a 5 Ger tecellā eyleye dostā ki dost
Eyle ki vaqti anuñ hoşā döner
- 6 Ol muşāhib olmaya hāl ehline
Cān u gönli kim anuñ boşa döner
- 7 İy Hüdāyī Hāq teselli eylese
Bir günü biñ eyle ki yaşā döner
- 877
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Bililik da‘ vīsi yoqdur burada
Yetiştirmez bililik ol murāda
- 2 Kişiye kuvvet ü himmet gerekdür
Mürīde şeyhden olursa irāde
- 3 Kimesne yola varmaz ol ki pīrsiz
Hünerbend olursa aqda qarada
- 4 Gerekdür gözlemek kişi düşini
Sokr idüp yelmek olmaz her berāda
- 5 Hüşüşā şimdiki zamāne halkı
Mürüvvet kılmamışdur o murāda
- 6 Disem müselmān az degül çok
Görinür ki kim ol yaşda qurada
- 7 Hüdāyī qoma dilden ü gönülden
Olurisañ kim eyle her nerede

878

- 1 İy kevkeb ü bî- devlet düşdüñ nüḥüset burcına
Lāğar-ı sevrüñle olsun atlandıñ eyle sercine
- 2 Ceddile ol cehdüñ senüñ itmedi hîç o fâ'ide
Ḳanı sa' âdet merkezi düşmedüñ anuñ dercine
- 3 Olmuş saña eyle naşîb degül midür eyle ğarîb
Her dem o ğuşşa vü ğamuñ kim sürdüñ eyle ḥarcına
- 4 Kim şādî senden uş ırâḳ işüñ gücüñ her dem firâḳ
Saña ne Şām u ol 'Irâḳ gönlüñ anuñla barcına
- 5 Degül irâdet elde kim sen dilesen ol ne kim
Nāza niyāzuñ geçmedi eyledüğüñ o çerçine
- 6 Neylesün ol miskîn âdem maksûd ele girmeye o dem
Geñsüz şikâyet eyler ol gönül gerek ki ḥarcına
- 7 Ḥaḳ ol 'inâyet itmese nedür diseñ istemese
Ḥüdâyî anuñ işine olmazımış bazârcına

879

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bir dem ol sâkin degüldür eyle kim âh etdüğüñ
Ḥâlet-i 'ışḳ ile eyle şanma ğâh ğâh etdüğüñ
- 2 Derdi ol firâḳı yarüñ gör nice göyindürür
Nâle vü efgân u zârı ol sâl u mâh etdüğüñ
- 210b 3 Bu dâr u dünyâ vü uḥrî dolsuzın olısar degüldür
Şuğl ol dost oldığıyçün andan ikrâh etdüğüñ
- 4 Sırruma hiçbir kimesne bulmadım hem dem ola
Girü sinemden göründi âhı hemrâh etdüğüñ
- 5 Degmeler ol nite bile derd-i ḥâlüm nidüğüñ
Zikri fikri mâh ü sâlda kim sipen-ğâh etdüğüñ

6 Müdde' inüñ ta' nına ki niderüm ki güş urup
Mekr-i şeytân için oldı Hâkka penâh etdügüm

7 Hoş görürem vaşl için dosta fenâ olmağ revâ
Hoş Hüdâyî bu vücûdı der ki siyâh etdügüm

880

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 ' Aceb gayretdürür ol yâr derdi
Bilür ol kim içinde var derdi

2 Ele girmese ma' şûk kağı düşvâr
Figân u zâr ile artar derdi

3 Degül şabr ide ki o söylemeye
O zârı geñsüzün açar derdi

4 “Yuhibbihüm yuhibbün”²²³ didi Hâk
Gelür dile kim ol tekrâr derdi

5 Yarına va' de görünem dimiş Hâk
Degül mi intizâr düşvâr derdi

6 Göñül ü cân tölmiş eyle dostla
Disem ne gayrı dost ne ağıyâr derdi

7 Nicesi mest olmuş gör Hüdâyî
Başımı dutmuş ol humâr derdi

881

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Yetürdi gussası mevtüñ ecel gelmedin uş öldüm
Ki gitdi benzimüñ rengi şararup eyle ki şoldum

2 Kânı ' amel kânı o havf kim etmedüm ben ol inşâf
Geliser başuma uşda tahayyüre batup taldum

3 Ne bilem anda ben nidem degül elde kaçup gidem
Nice bir âh u zâr idem o ' ibrete ki ben taldum

²²³ “(O) onları sever, onlar da O’nu sever. Ey inanlar sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, yakında öyle bir toplum getirecek ki (O) onları sever, onlar da O’nu sever. Müminlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı onurlu ve şiddetlidir. Allah yolunda cihat edenler, hiçbir kınayıcını kınamasından korkmazlar. Bu Allahın bir lütfudur.” (Mâide, 5/54), (Mehmet Yılmaz, a.g.e.,s. 186)

- 4 Getüreler o dergāha ki durgunalar Allāha
Mizānda ol şıraṭ rāha ululardan ḥaber aldum
- 5 ʿAmelüm bir bir göreler ki geñsüz bizi süreler
Ne lāyıkısa irürler oḫuyuban hicedüm
- 6 Zihi düşvār degül mi iş görindi yā ne ki teşvīş
Niderüm ğayrı āsāyīş yüceyüben aña geldüm
- 7 Hüdāyī gördi Hüdāyı ki ḳorḳup etdi o rāyı
Ne sözler gör ki burayı tefekkürde dir ol bildüm

882

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

211a

- 1 Olmasa Hāḳdan ʿināyet ger ḳula
Kim kulağuzlar anı ṭoğrı yola
- 2 Yā anuñ cecdi vü cehdi neylesün
Saʿy etmeğligle digil ne bula
- 3 Konmayan başda ki devlet ne naşīb
Tāc u taḫt ıssı degül neden ola
- 4 Genc-i Ḳarūnı getürse ger ele
Mühr-i Süleymān ol yavu kıla
- 5 Ger nazar ḳılsa aña ol padişāh
Düşmān olsa cümle maḫluḳ nola
- 6 Dutduğı her işi ol rāst gele
Şunarsa ne kim o sağı şola
- 7 Destğır olsa kime Hāḳ eyle bil
İy Hüdāyī nefse uyar ne ğola

883

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Olmasun ol kimseye hiç ol firāḳ u derd-i yār
Düşmesün ḥasret odına ḳalmasun ol zār zār
- 2 Nicesine kim tahammül eyleye o derde ne
Biñ ölümde kim eşiddür yā olınsa intızar
- 3 Dü cihānuñ varı yoğı eyle kim gözde degül

Vaşl ol hicri görünse neylesün aña diyār

- 4 Zī şikeste hasta dilün bu za'îf ü bendeye
Cümle 'âlemünñ tabîbi derdüme itmez tîmār
- 5 Yandurur her dem firâkı kim getürür cûşa uş
İztîrâr ider görünür elde degül ihtiyār
- 6 Kim beyân itsem denilmez vaşf-ı şerhine o hadd
Ol hisâbı dile gelmez eylesem anı şümār
- 7 Bu Hüdâyî eyle kim o derd-i hâlinden haber
Kim divânı içre anı derc idüp eyle yazar

884

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Âh etsem eyle âhumdan 'âlem dutuşur od olur
Âb u güneşünñ nûrını döndürür eyle devr olur
- 2 Her kim ki itse eşer hâlet-i 'ışkı derd-i ser
'Âşık olanda kayğu ne şanma ki 'ârı ud olur
- 3 Kılrsa tecellî ol cemâl 'âşıka andadur kemâl
Derdine dermân eyle kim fazlı aña o cûd olur
- 211b 4 Gösterse ol yâr intizâr düşer câna o âh u zâr
Zemîne naşs baht-ı yâr aña degül ne sûd olur
- 5 Kim niderüm ben 'ayş u nüş vaqtüm ki olmaya ki hoş
Yâhûd neye ol sâz söz çeng ü def ü ol'üd ola
- 6 Görmese yâr o yarını oldur ol her varını
'Aklı vü fikri şaşuban eyle ki ol bîhod olur
- 7 İy Hüdâyî her kim ki vaşl-ı müyesser olsa yâra
Zihî sa'âdet devlet ü 'âkıbeti Maḥmûd olur

885

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Adetidür gözlerimünñ kanı ol yaş dökmesi
İştîyâkdan o yârünñ ağıdur yaş çeşmesi
- 2 Eyle kim nâle kıluram âh u derd ü zârıla
Kim neylesün hâlümü o ehl-i hâlün degmesi

- 3 Her dem eyle iştiyâkı cānı göñle kim düşe
Ol eşerden şevke geldi cāna düşdi umısı
- 4 Cümle cānuñ cānı oldur cān cānān eyle kim
Cānı ol cānānı eyle hoş degül mi sevmesi
- 5 Kim ezelde aşinālık ol ulıdur cānlara
‘ Aşıka ma‘ şūkı eyle andan oldı umısı
- 6 Her ki ol yār ‘ ışkına kim bağladı cān u göñül
Yokdurur andan ğayra ol elini şunması
- 7 Olmayan ‘ aşıq Hüdāyī bil ki ol pāk oldı
Kim arınmaz heft deryā şuyıyla yunması

886

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Ne açdı rāzını gör kim getürdü ‘ ışkını dile
Beyān-ı vaşfını anuñ diyem kim anı bile
- 2 Koğıl ki sūret-i sīret haber virür biline
Ki perdedür āb u bād u düşünme od u kīle
- 3 Gider göñülde eyle kamu ki çirki arıt
Görinür eyle ki şūret hoş āyine olsa cile
- 4 Baq āmā bülbüli gör kim kamu çiçek aña ne
Degül heves aña ğayrı durup öter o güle
- 5 Yeg ol ki yeg cihet olmağ o şeş ciheti koğıl
Ol kaṭre olına ‘ ummān düşünme kāl u kīle
- 6 Şu kim ki ‘ ışq deñizine düşüben oldu o ğark
Arıtmaya anı hergiz iderise kimse hīle
- 7 Hüdāyī ol Hüdāya vara ki minneti çok
Salātu hem o resüle dağı ki şükür kıla

887

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Zamānuñ hālını gördüm ta‘ accüb geldi ol bana
Tefekkürde yitürdüm gör bu ‘ aqlum kaldı uş ṭā‘ na
- 2 Taḥayyüre batup ṭaldum o ‘ ibrete ki ben ṭaldum

O bilmezem ne iş dutam kolayına ola baña

- 3 Dürışdüm cehd eyledüm irişe ne ki söyledüm
Ki hālüm ‘ arz eyledüm taḥayyürden şu buña
- 4 Elümde ol degülmiş iş çekerüm eyle ki teşvîş
Kim eyle Ḥaḫdan ol imiş ki baḫdum ol öñe soña
- 5 Dürışdüm eyle girişdüm ki her perde ki erişdüm
Ṭaleb atına ki binüp yügürdim eyle her yana
- 6 Geçdi ğuşsa vü o düş gönül gündüzde müşevveş
Geçer ‘ ömrüm o yaz u kış ‘ aceb ki uğradum buña
- 7 Ḥüdāyī ki saña ḫaller görindi eyle bu yollar
Gerek gerekmez in sözü getürdi dil o ğūna

888

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Şafā degül mi ki billāḫ o bāde nüş olına
O mest-i ‘ ışkıla eyle bu baş ḫoş olına
- 2 Tecellī cāna olına vü baḫa aña o müdām
Şadā o ma‘ şūḫdan ‘ ışk semā‘ a ğuş olına
- 3 Sākī ki şuna şarābı ḫumārı def‘ ide o dem
Getüre şevḫe bu cānı semā‘ a cüş olına
- 4 Ne ekl ü şurb u ṭa‘ ām rūḫa o ḫüsn-i cemāl
Degül ki nuḫl u kebāb u ṭuyur u vaḫş olına
- 5 Zihī cām u sākī-i nev-ḫaṭṭı görine şīrīn
Şerif-i meclise kindür kim eyle tüş olına
- 6 Degül ki ol ki cemāle mişāl ola ya bedel
Ne taşavvurına mecāl var disem nuküş olına
- 7 Kime ki ‘ ışk Ḥüdāyī olundu aña ‘ aṭā
Tehī ki görmegil anı kim ol bīḫüş olına

889

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Naḫş taşnīf söylerem her pāreden
Çıkmazam uşul-i ol çār pāreden

- 2 Derdi 'ıŝkuñ kim eşeri şerh olur
Yazaram eyle ki aqdan qareden
- 3 Eyledi peykānı 'ıŝkuñ cigere
Kārī eyle ölürem ol yāreden
- 4 Mālīkū 'l-mülk vacībū 'l vacīb ol
Varlıg anuñ kim çıquban aradan
- 5 Hākīm oldur hūkm anuñdur işlenen
Şanma devr ü felek ü sitāreden
- 6 Halīk ol bil maḥlūk ḥādīşedürür
Küllī şey 'ün oldur ol kim yaradan
- 7 Her kiŝiye bir işi dūş eyledi
Bu Hūdāyī 'ıŝqla oldur zāreden

890

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

212b

- 1 Görindi cilve nigārdan 'āŝıķı kıldı ŝikār
Kim eyle ḥasta diline tecellī etti tīmār
- 2 İŝāret oldı ki qalbe ŝīrīn ḥulqla uş
Piyade idi bu cānum o aŝqa oldı süvār
- 3 Yetişdi ŝıhhāti cāna getürdi şevke ḥoş
Melālden eyle göreydi kim olmiş idi bīmār
- 4 Ne şundı 'ışk o zülālin sākī ki kıldı o mest
Göricek yüzini gitdi bu başdan eyle ḥumār
- 5 Ümidi kesdi o nefis aña ne ğayrı hevā
Ṭaleb ne cennet gerek yā ola ḥavf-ı nār
- 6 Ḥayātı bākī ki devlet degül midür ola tūş
Götüre perde yüzden tecellī eyleye yār
- 7 Hūdāyī ŝevke vü zevke getürdi eyle Hūdā
Tesellī ḥātırı kıldı hezār şükr ü hezār

891

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Top eyledüm başum bugün 'ışk çevgānına çalmağa

Geldüm o ‘ārın şīşesin vurup o taşā çalmağa

2 Kōdum kamu varı yoğı egmezem o azı çoğı
Virdüm aña satun için ol cān u baş ‘ışk almağa

3 Maqşūd-ı ol cānundurur hem dīn ü imānuñdurur
Kim kılmaz ol derdi seri ma‘ şūqını ol bulmağa

4 Ol cān murādı gevherin cān u göñlün enverīn
Geldüm bulam ‘ışk baħrına baħrī oluban ıalmağa

5 Ol “faħru faħrı” kim o yār kıldum ki bugün ihtiyār
Ol meskenet hoşdur iy yār ğayrı nidem ulalmağa

6 Bāzār-ı halk nedür işüm ben ona çekem teşvīşüm
Çekdüm elümi cümleden ne şatmaga vü almağa

7 Her kim o ‘ışkuñ odına yanmadı ol pāk oldu
Gerekdürür Hūdāyī ki kālden ol kāl olmağa

892

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Şöhretüñ tonı gerekmez cehl ‘ārı ben nidem
Tāc u taht ıssı oluban ili şārı ben nidem

2 Niderem ol mülk ü mālı kim anı ben cem‘ idüp
Düzdeyü kuttā‘ tarīk ol degülüm dār ben nidem

3 Ne hūrī ğılmān firdevs hulle vü tāc u burak
Dostsızın gözde degüldür olsa varı ben nidem

4 Güyā bülbül olmışam ben uşda ben güle
Sırr-ı vird sırr eyle ki hüb u hārı ben nidem

5 Lehv ü sadrenc ü kumār u yāhūd nerd o nedür
Seş ü penc ü çār u sevü yek dübāra ben nidem

6 Māh u sāluñ heft ü rūzuñ kim hisābı baña ne
.....bāzār degül mi ol şümārı ben nidem

213a

7 Der Hūdāyī ma‘ şūqunsuz ışşı degül ol ziyān
Gözde vü dilde degüldür varı varı ben nidem

893

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İştıyākuñ ḥaddi geçdi intizārdan murād
Zār u giryān olduğumdan ne görünür istifād
- 2 Ne deger billāh firāqdan ‘āşığı vaşla yeter
Kim teşellī eyle kılan ğamdan ol yeg eyle şād
- 3 Göster ol sākī-i cemāl şun beri ‘ışkuñ meyin
Bādeden mest olmağa kim cāna düşdi ictihād
- 4 Luṭfı faẓluñ kim yetürgil cevr-i kaḥruñ şoyınma
Zulme yegdür kim deĝişmek eyle ki eyle ki dād
- 5 Redd itme kim ṭapuñdan deftere divāne yaz
Her ki gönül virdi saña kıldı cāndan i‘tikād
- 6 ‘Āşıka çünki görindi kuvvet-i ‘ışqdan eşer
Ekl ü şurbuñ ḥāşılı ne gerek o ṭa‘mı zād
- 7 Gel Ḥüdāyīye Ḥüdā ki kıl kerem göster cemāl
Bikrūñ andan kim gerekmez ‘adl aña ol dād dād

894

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Dilerdi bu gönül uşda yanar ‘ışk odına gel gör
Nice ğark aldı āhumuñ giceler dūdına gel gör
- 2 Zihī iblīs ol şeyṭān raqībūñ fitnesine baq
İder teşbīh degül vāḳuf anuñ maḳşūdına gel gör
- 3 Mürāyīlik kılan anlar degül esaḥḥ müselmān o
Degül vaḥdetde şirk ehli tapar ol ne dīne gel gör
- 4 Ne şöhretdür ol cehlile ki ‘ārın şaḳlaya anlar
O maḳşūd idinür cāhı görür ḥoş adına gel gör
- 5 Aña ne şekker ü ol bāl iden Ḥaḳḳa ki o iḳbāl
Ne şunsun elü barmağın kim anuñ danıya gel gör
- 6 Yedi tamu sekiz cennet ki gelmez göñlüne hiç mest
Veya ḥavf u yā kim raḥmet ne gelsün yādına gel gör
- 7 Ḥüdāyī iştıyākuñdan diler sala cānuñ oda
Murāda irmege cāna diler ma‘būdına gel gör

895

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 213b
- 1 Dāimā bu gönümüz o ahd emānı gözedür
Şanma o nefis ü hevāyı hānümānı gözedür
 - 2 Ol ezel deminde oldı aşınalık dostıla
Şol muhabbet sebebdir cānümānı gözedür
 - 3 Kim şehādet oldı ikrār varlığa vü birlige
Şol gümān nemdür benüm dīn ü imānı gözedür
 - 4 Kavı-i resül şer' -i ol Haq üzreyem ki bugün
Kim mezāhib eyle ki o tev'emānı gözedür
 - 5 Düşdüm o derd-i ' ıřka ma' şūka irmegiçün
Ne zemīn ü eyle ki göz ne asumānı gözedür
 - 6 Ol mürāyi zerrāk olan düşmiş o efsāneye
Nice şeytānat ider gör hāsımāni gözedür
 - 7 Va' de kılmış ol Hüdā kim kullara görünmege
İntizārla iy Hüdāyi kim zamānı gözedür

896

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dünyā kadri neydür anı hıçe gör
Vir talāğı arzūsından geçe gör
- 2 Ol hicāb karşı görindi arada
Koma o perdeyi yüzden açā gör
- 3 Kılma bu esfelde dutma sen karar
' Işka ulaş dost eline uça gör
- 4 Çün ta' alluğ oldı saña mülk ü māl
Hoş niřār it Haq yolına saça gör
- 5 Olmağıl hemrāh nā ehle şakın
Şoşbetinden sen duruban kaçā gör
- 6 Zerk ü ol riyāyı itme derd-i ser
Haqqa toğrıl baş kadem mi' rāca gör
- 7 İy Hüdāyi itme benlik da' vīsin

Kim işitdün netdiler Hāllāca gör

897

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nice bir şerh eyleyem gelmez dile
Söylerisem derd-i hālüm kim bile
- 2 Dek durursam yüregüm bişer yanar
Eyledi beni melāmet ' ışık ile
- 3 Derd olıcak kişide şaklayamaz
Hālet-i ' ışık kimesne itmez hīle
- 4 Döker o gözi yaş kimse urmadan
Ağladuban döndürür anı seyle
- 5 ' Ālemün cümle tabībi eylemez
Derdime kim ol ' ilācı emile
- 6 Ger tecellā eyleye vech-i nigār
Kim teşelli olur andan gönile
- 7 İy Hüdāyī ' āşıkuñ ol derdine
Nitesi vaşf itmegile denile

898

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

214a

- 1 Zihī Hālik ne yaratdı ' aql u gönül ten ol cān
.....sevgün sekiz tılsımla bağladı hem kan
- 2 Od şu yıl ile toprak rūhı kılmış aña berrāk
İmān nūrı aña çerāk dili söyledür ol sulţān
- 3 Mükerrerrem kıldı adımı müşerref etdi ' ālemi
Ne vechile düzetti gör şerī' at oldu hoş erkān
- 4 Gör ol Ahmedî sen imām ki hatm-i enbiyā o tam
Aña ümmet o hās u ' ām şefā' at andan oldu ihsān
- 5 Tamu uçmağla hūrı zulmatla ol nūrı
Cihānuñ her ne ki varı anuñ ' ilmindedür yeksān

- 6 Varı yoğı iden oldur kim ol Allāha kamu ıuldur
Anuñ kim rağmeti boldur degül şekk ü aña gümān
- 7 Kelāmı ol ıadīme bağ virür saña kim ol sebāđ
Eger bātıll vü ger ol Hağ beyānın ider ol ıur`ān
- 8 Kim birbirine düş virdi ona göre ki iş gördi
Eger ins ü vü ger cinn ü melek deyü vü ger şeytān
- 9 Yā nefsi ol dađı hevā ne olmış `ıřđ cāna kūva
O Hađđı sevmek hoş revā degül zamān aña mekān
- 10 Eger zāhir vü ger bāđın hūb u zıřtūñ ol ađlāđın
Degül gizlü aña hergiz görür bilür anı `ayān
- 11 Hüdāyī gördi bu varı ki devr-i eyle devvārı
Anuñ hükminde her kārı görüp oldu kim o hayrān

899

Mefā`ılün Mefā`ılün Fe`ülün

214b

- 1 Girü bir kışşa destān eyledüm hoş
O ma`niden gülistān eyledüm hoş
- 2 Düzetdüm beytleri biri birine
Mīveli bağı bostān eyledüm hoş
- 3 Arıtdum şekki şübheden o ıalbi
Halāřı zerri mestān eyledüm hoş
- 4 Bahāra döndi nitekim çiçekler
Yarařmađda hūristān eyledüm hoş
- 5 Zihī ma`nī zihī řīrīn laťife
Degül mi řekeristān eyledüm hoş
- 6 řarābın tāhūr-ı ki āb-ı hayāt
İçenleri ki mestān eyledüm hoş
- 7 Hılāfın söylerem Hüdāyī miskīn
Sözi dir ki o dostān eyledüm hoş

900

Fā`ilātün Fā`ilātün Fā`ilātün Fā`ilün

- 1 Görmişem ben bir cemāli kim aña manende yok
Eyle kim hūśni gibi berđ urıcı tābende yok

- 2 Oldurur Hıyy u Bākī “*lā-yemūtü lā-yenām*”²²⁴
Kim ne disem ol ğaflet ol eyle ğabende yoğ
- 3 Ol şarābın taħūra cānlar şuvarur sākīdür
Lezzeti leb ü dehānuñ eyle kim nābende yoğ
- 4 Her ki diler anı nider māl u mülki ol diyār
Fıkr ü zıkrı ol dilinde dense ğısbında yoğ
- 5 Kim bu ‘ışkı derdüñ eyle ol beyānın bilüsüñ
Ol rakām şerħini itmez faşl-ı ol bābında yoğ
- 6 Zihī dürr-i şāhvār kim ol göñül taħtındadır
Kim bedel bulmaz aña baħrı ol ‘ummānda yoğ
- 7 Derd-i ‘ışka kim düşüpdür bu Hüdāyī gibi gör
‘Āşık u ma‘şūğ işinde eyle bu zamānda yoğ

901
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bine irdi uş tokuz yüz sürülüp
Ol rağam uş rabıtaaya urulup
- 2 Kim beyüti ma‘ nī üzre yürüdi
Ķayd-ı zaħmı olduğınca görülüp
- 3 Geldi dile çünkü sāz oldu bu söz
Gördi ol dost meclisin cān kurulup
- 4 Şundu sākī cām-ı meyi bādeden
İrdi ol ‘ışk mesti başa urulup
- 215a 5 Gördi ol yārüñ cemālin çünki cān
Rağsa geldi şevķile ğoş durulup
- 6 ‘Āşıkuñ tesellisi ma‘şūğdan
Kim degüldür ğayrıdan ol varulup
- 7 İy Hüdāyī vaşl-ı dosta irerse
Neylesün aña mağāmı turulup

902
Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

²²⁴ “Ölmeyen diriye tevekkül et ve O’nu överek tesbih et.”(Furkân, 25/58), “Uyumaz”(Yılmaz, a.g.e., s.108)

- 1 İy zübde-(i) 'ālemyān ol faḥr-ı sensin enbiyā
Nūrından oldu cümleler ol etḳıyā vü evliyā
- 2 Mu' cizātuñ ḥüccet yeter nübüvvetüñe ol talak
Kuṭb-ı kerāmet sendedür ol rāst sensün evliyā
- 3 Kim berr (ü) baḥruñ gevheri cümle 'ālemüñ envārı
Ol maḥluḳuñ sen serveri kim eyledi ol aḡniyā
- 4 Ḥulḳ-ı 'azīm vech-i ḥüsn sözde melīḥ eyle ki sen
Ḳıldı saña ol Ḥaḳ 'atā hem eyle ol 'ilm ü ḥayā
- 5 Cümle nebīler diledi kim saña ümmet ola
Ol iştiyāḳ u ārzū kim eyle ki düşdi ḳamuya
- 6 İy raḥmetenlil'ālemin geldi saña Cibrīl emin
Olduñ şefī' -i mezhebīn sebebi ümmet 'āşiyā
- 7 Her kim saña uyduyısa Ḥaḳ tuyısun tuyduyısa
İmān nūrı kim eyle ki yüzinde eyleye likā
- 8 Şavm u şalāt hāc u zekāt kim şerī' at oldu şırāt
'Ām u ḥāş u yoḥsul u bay gösterdüñ evliyā
- 9 Levlāk geldi şāñuna Ḥaḳdan ki oldu eyle ḥiṭāb
Bu Ḥüdāyī nider diyesin faḥr ü 'izz ıssı evliyā

903

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Zihī mübārek eyle bu yevmi oldu sa' id
Şāhuñ 'arūsına bugün degül midür o ki ' id
- 2 Gice mezārı siyeh pūş olaydı Ka' be şıfāt
Şefiḳ kafūrıla eyle cihānı ḳıldı seyīd
- 3 Güneş ki toḡdı 'arūsa gibi nikābı yaşup
Açup ki eyle ziyādan bahārı ḳıldı güzīd
- 4 Ne cilve ḳıldı güneş gör semā vü arzda bugün
Ferāḥdan eyle ki saldı çemende başını bīd
- 5 Ne etdi Ḥaḳ bu cihānı o zinetine baḳa
Diyem irem baḡıdur yā yā ol ki kaşr-ı meşīd

- 215b
- 6 Tecellî zât olındı disem bugün ki revâ
Şarâb-ı tâhir içildi kim oldı yevm-i mezîd
- 7 Tarabda Zühreyi gör kim o çeng-i berbuğ ider
Ay u güneş ü o çarhda ki rağs ider ne be-cîd
- 8 Yeme vü içmede eyle bu halkı şâdında gör
Şenâ vü hamd ü o zîkr ü ider o şeyh mürid
- 9 Ümid ol ki vezîr kâdî vü ehl-i dîvân
Şâhuñ tapusına karşı ki duraydı cehle ‘abîd
- 10 Olındı eyle tena‘‘um vü dökildi hûn bî-kiyâs
O mişl-i hulde olunmaz kim olsa ol ki ba‘îd
- 11 Dökildi o sîm ü zerler ‘atâlar eyledi şâh
Virildi hil‘at vü tonlar disem o hulle cedîd
- 12 Zihî şerîf bu yevm ‘arûs oldı bugün
Degül cihânda o görmüş kimesne eyle ferîd
- 13 İdüldi sâz u sözi okındı medhî ‘izzi
Görindi şevk ü zevk-i şâbdan oldı müfid
- 14 Şâha o devleti ‘ömrüñ kim artuban yücele
‘Adûların o belâda ola o rencde kâdîd
- 15 Sözi ki Fethî düzetdi şâhuñ ‘arusı için
Degül ki medh-i hilâfı olındı ol ki kaşîd

904

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Eyle ki ben müştâkum ol dilberi görmeğlige
Gördüm ol kılsa kabûl cânım aña virmeğlige
- 2 Her dem o yârüñ sevdâsı başuma gavğa getüre
İtmez gönül hergiz karâr cânım irer termeklige
- 3 Oldum harâbât ehli uş geldüm ki bugün meydâna
Gördüm melâmet ol yevmin ol yola kesbetmeğlige
- 4 Şaldum‘arı vü ol nâmı etdüm kabûl bed-nâmı
Oldur tarîk ihsân baña divâne olup yürmeğlige
- 5 Gâh gâh eyle oluram kendümi yâd kıluram
Kalmaz mecâlüm eyle kim ‘aqlumı ol dirmeğlige

- 6 Her dem ki zāy kııuram leyl ü nehār ergürürem
Gönlüm kuşı pervāz ider durup yāre varmağııa
- 7 Nider Hüdāyī kim saña bu intizāra uyasın
Cevr ü cefāya yok mı had dost seni güldürmeğlige

905

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bilmezem ol derd-i ' ışkıdan hālüm ol nolasını
Eyle kim yağmaladı dost gönlümün kıalasını
- 2 İntizārı geçdi hadden söylesem olmaz kıyāsı
Vaşl-ı yār olmağıııçün çekerem belāsını
- 3 Geçdüm ol şöhet ü tondan terk-i dünyā olmışam
İhtiyār etdüm anuñçün kim kim bilesini
- 4 Şıdkıla geldüm tapuya ol kabül-i Hāk olam
Ki gerekmez şekk ü gümān ol gönül alasını
- 216a 5 Cehdüm oldur yāre irem ben ki bahtiyār olam
Dutmışam ' arşdan yüce ol himmetüñ belāsını
- 6 Çünkü oldur dü cihānda ' aşıkā ma' şük murād
Kim gerekmez mülk ü māl ol gerü kıalasını
- 7 Bu Hüdāyī eyle kim virmiş gönül ol ma' şükā
Gözlemez ol yüz ü gözün kıarası alasını

906

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol hayāt-ı ' ışkı haydan söylerem
Esrimeşem cāmı meyden söylerem
- 2 Sāzı sözi ol nevāziş gösterür
Çeng ü def' ü eyle neyden söylerem
- 3 Çün hākīkat o görindi ma' şükā
Şanma anı fikr ü reyden söylerem
- 4 Ne hisāb u ne şümār u hendese
Ne tabī' iyyun o şeyden söylerem
- 5 Ehl-i dünyā degülem şatusına

Müşteri şanma ki peyden söylerem

- 6 Yandur o hüsn-i naqşa ben kalam
 Haṭṭ u hāl ne zülf-i müydan söylerem
- 7 Bu Hüdāyīyi esritdi eyle ʿışk
 Cūşı andan ne şu meyden söylerem

907

Mef ʿülü Fāʿ ilātün Mef ʿülü Fāʿ ilātün

- 1 Bilmezem ol ki derd-i ʿışk baña ne hāl eder
 Yār ol ki kayd-ı şayd için eyle āl ider
- 2 Eyle ki āh ü zār iderem uş figānla
 ʿIşk gör ki cān baş virmeye dilüm delāl ider
- 3 Ol intizārdur dile olmağ ne fāide
 Görmese göz dost yüzün gönül melāl ider
- 4 Luṭfi yüzinden ol dirdüm göstere cemāl
 Cevr ü cefā yöninden uş kaḫr u celāl ider
- 5 Her yer göründi mescid ü o cāmiʿ gönül
 ʿIşk ol gönüle imām cānı Bilāl ider
- 6 Gör ol ki sākīyi sen ki ne şundı cām
 Şekker yerine nüş ki zehri zülāl ider
- 7 Gāh gāh Hüdāyīye maʿşuk leşkeri ʿışk şalup
 Gönül evini yağmalamağda ne ḫayāl ider

908

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 216b 1 Gönül şikārına düşdi o ʿışk getürdi ele
 Ne kıldı ol naẓar-ı dost cigeri eyle dele
- 2 Ne ʿār u nāmus u şöhret ne faḫr u ʿizz ü cāh
 Ḳamu ol ʿışk yolında virildi uşda yile
- 3 Zihī şerīf ki meclis o dost sākīdür uş

Sürāhī bādı gör kim ne der ki kulkule

- 4 Ol māl u mülki dünyā vü uhrāya ne gönül
Dökmez kıyında kıymeti bir dāne hırdla
- 5 Çün dost idi murād vaşl-ı müyesser olına
Ne etsün bu göz ki nazarı o dūnı esefle
- 6 Varı yoğı kıyında kişiye maķşūd degül
Okumağ u sögmegden şādı ne ğam gele
- 7 Söyler Hüdāyī hāl-i ʿışk işinde ki
Lehv ü o lāğ etmez getüre keñgele

909

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Yaralıdur yüregüm ol yār elinden nideyüm
Kim melāmet oldum uşda ʿār elinden nideyüm
- 2 Yanaram derdile āhum kim çıkar o göklere
Firkāt ü hasret ne çekmek zār elinden nideyüm
- 3 Müddeʿ i teşnīʿ taʿ na kim düzetdür işini
Çahķaha efʿ i vü eyle mār elinden nideyüm
- 4 Zehr olsa hoş durur dilber elinden şunılan
Kim gerekmez şekkeri ağıyār elinden nideyüm
- 5 Vaʿ di gör yarına yüregine şaldı o dost
İntizār mevtden eşiddür var elinden nideyüm
- 6 Çarķ-ı gerdünı gör kim kim anlar işledür
Dād devr ü devvār devvār elinden nideyüm
- 7 Bu Hüdāyī ol murāda irmese o neylesün
O şekk şikāyet derd-i yāre var elinden nideyüm

910

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Nedür işüm pişvā vü nūsāyla
Hisābı getürem o āb u yile
- 2 İbādetler başı o terk-i dünyā
Kim ne için yürüyem ol sevdāyla

3 “*Elfakru fahr*” didi şāh-ı resūl
Dervīşüñ ne şoḥbeti var bayıla

4 O şöhret āfetin denildi cevāb
Yürümek ne dūrür ṭon u ṭayıla

5 Saña düşmen yeter o nefis ü hevā
Degül ğayrıları oḳı yayıla

6 Düriş ma‘ rifeti ḳurb eyle ḥāşıl
Ele girmez o çeng ü def‘ nāyıla

7 Ḥüdāyī ḳul olan göre o Rabbin
İde mu‘ āmeleyi ḥ‘āceyile

911

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 ‘ Aceb degül ben ölsem bu yaradan
Ne vermiş oḳını ‘ āşḳuñ yaradan

2 Ne teslīm eyledüm cān u gönüli
Ḳodum benligi çıkḳdum o aradan

3 Teḳā‘ üd etmişem kendü ḥālüme
Tevaḳḳu‘ etmezem ol umūradan

4 Tabāyi‘ ehl-i remmāl ü o dehre
Berīyem ḥükm ü nücüm aḥterāndan

5 Ne yerler ne gökler berr ü baḥr
Ki fāriğüm şüreyyā vü şerādan

6 Ne gördüm ‘ ışḳ kitābın taḥşilini
Oḳımadum anı aḳdan ḳaradan

7 Gör ol ḳudret mu‘ allimi ne oḳutdı
Ḥüdāyīyle odur bāzār eden

912

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Bugün Ferhādum Şīrīn yolında
Bu cānı ‘ ışḳıla virin yolında

2 Niderem ‘ ārı nāmı şaḳlayam ben

Melāmet meydāna girin yolında

- 3 Gerekmez ‘ār u nāmuñ şīşesini
Ki taşā şaluban sırım yolında
- 4 Getür cānı başı dirse o ma‘ şūķ
O *Lebbeyk*²²⁵ çağırup virin yolında
- 5 Cefā vü cevı görsem dimezem ben
Belāya şabr idüp Şīrīn yolında
- 6 Nider ölüm tamu uçmaķ gözedem
Anuñ içün ne ğam yerin yolında
- 7 Gelürse bu Hüdāyīye ğam u şād
O ğam u şādī de birin yolında

913

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

217b

- 1 Bilmezem o derdümüñ çārasına
Bu o gelmez yüreg yarasına
- 2 Şalsa o ‘ ışķ leşkerini ‘ār ider
Cemşīd ü Hurşīd ü ol Dārāsına
- 3 Her kimin ki iştiyāķı yār ola
Baķmaz ol gözüñ kaşın karasına
- 4 Çeng ü def ü nāy u kim ol ‘ ışķa baķ
Gösterür uşūli çār pāresine
- 5 ‘ Āşıķuñ ma‘ şūķla ‘ ışķdan degül
Bunlaruñ kimdür giren arasına
- 6 ‘ Āşıķ u ma‘ şūķa kimdür yelteyen
‘ Işķdurur o düşüren zārısına
- 7 Gösterür Hüdāyīye dost intizār
Nice gūsın küllisi varasına

914

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Nice çekem iş bu derdüñ kim cezāsın zārıla

²²⁵ “Allahım emret emrine hazırım.” (Yılmaz, a.g.e., 109-110)

Key atı dşvrdurur ol girmez ise yrıla

2 Kim ne bilsün iş bu hln kim firkı nitedür
Her ki tuysa şemmesinden zhre o nsuñ yrıla

3 ‘Işık beni kıldı melmet ‘leme eyledi fş
‘Aşıka andan olısar ol yriye ‘rıla

4 Niderem ol mülk  mlı kim aña ben aldanam
Ola mı nsi o nsuñ kim sovu ol mrıla

5 Geri hlñ söylemek kişi degüldür ol rev
‘Işık getürür derdi dile şanma iştiyrıla

6 Cnı başdan kim teberrük zge yre bilmezem
Tuşfe dervışn vr varı varı varıla

7 Bu Hdy eyle kim ol ma‘ şka vaş olmaa
Kim tesell ola olmaz ayrı o deyyrıla

916

F‘ iltn F‘ iltn F‘ iln

1 Görinür ol gözlerüme vechi var
Söylerisem ben anı hoş vechi var

2 ‘Işık kitbı faşlı eyle albde gr
Uş yazılmışdur anda derci var

3 Z kermet z mertib eyle kim
‘Arşda ‘şık yıldızuñ burcı var

218a 4 Kim ne dşmiş anlara dost sevsi
şanma ki gñlinde ayrı renci var

5 Gzlerinñ yaşı olmışdur revn
Beñzinñ rengidrr şurıncı var

6 Ml u mülke dnyya ol řañı yo
‘Işık derysı gibi ol genci var

7 Her ki ‘işıktan şuymadı Hdy o
Dep şumrı üzerinde srci var

917

Mef‘ ilün Fe‘ iltn Mef‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 ‘ Aceb ki mübtelā oldum bu derd elinde bugün
Ölüm ki düşüben eyle o gerd elinde bugün
- 2 Üşürdi başuma gavğa yetürdi cām-ı ‘ ışk
Dutuşdum eyle kim yandum ol urd elinde bugün
- 3 Nite taḥayyür ü firāk kılam ki bülbül var
Kim iştiyākıla eyle o vird elinde bugün
- 4 Elestden eyler eyle bulup civārı o dost
Nice ki rence düşerem o yurd elinde bugün
- 5 Kitāb-ı dört o Ḥaḫdan ulısı Ḳur’ānıdur
Olundı pişvā bize o derd elinde bugün
- 6 Nifāk u tezvīr ü fitne ḫaseddürür o işi
Münāfiḫ ol urıcı yol nāmerd elinde bugün
- 7 Ḥüdāyī ‘ aciz işinde rızā-yı Ḥaḫ gözedür
Dilüñ o Ḥayy u Ḳādir o Ferd elinde bugün

918

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün

- 1 Zihī Allāh ol ekber ki dergāhı kim a‘ lādur
Ḳamu maḫlūḫ o ḫulları taḫdīş ol ki Mevlādur
- 2 Yaratdı bize verdi ol cān ne ḫıldı gör kim ol insān
Degül mi luḫf u ol iḫsān anı sevmek bize evlādur
- 3 Yaratdı yerler ü gökler döşedi şahrā vü taḫlar
Düzetdi bagçe vü baḫlar suları nice çaḫladur
- 4 Ezelde ḫullara kısmet kime raḫmet kime zaḫmet
Sürür bulmuş kimi şādī kimisini ol aḫladur
- 5 Kimi dünyā hevā heves gönli virmiş aña uş
İdinmiş kimini ol dost gönül ‘ ışkına baḫladur
- 6 Kimi ‘ ārif ü kāmīl o küllī bülbül var şoḫbet
Kimi ‘ āmī vü o cāhil nişesini ol zaḫladur
- 7 Kimi o ‘ ālim ü ‘ āmil kim oldur ḫāmīl ü fāzıl
O ḫıymış kimi Ḥüdāyī ṭamā‘ ı dünyā mālādur

919

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 218b
- 1 Söylemek degül revā eyle ki hāl
İşk getirür geñsüzün virmez mecāl
 - 2 Gāh kabz u gāh baş u gāh maḥv
Gāh şahvı gösterür eyle Te'āl
 - 3 Gāh tefekkür gāh te'ellüm eyledür
Gāh tekellümde kıılır dili delāl
 - 4 Gāh götürür perdi gözden açar
Ol tecellī gösterür celāl cemāl
 - 5 Gāh ilm ü gāh ḥilm ü gāh ḥayā
Gāh ba'd u gāh kurb u ol vişāl
 - 6 Bu Hüdāyī uşda ḥālin ḥāllenür
Ġayrıya degül cevāb o su'āl
 - 7 İhtiyārı yokdurur uş iztirārı
Elde degül kişide naqş u kemāl
 - 8 Ne derd-i ḥāl kışşa destān ider
Getürür gönle göze fikr-i ḥayāl
 - 9 Gāh ḡayret gāh ḡayret eyledi
Cehdi oldur gönül olmaya melāl

920

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beri insānsañ ten sendedür
Baḥr-ı ummān ol şāhvār sendedür
- 2 Görinen cünbīşe itgil sen nazar
Zāhir ü bātın u ol ten cāndadır
- 3 Gir gönül şehrini bir seyr eylegil
Ḥükm ü sulṭān vechi ol ḡān andadır
- 4 Aql u nefis ü fikr ü gönül eyle cān
Eyle kim işkıla bilsen zindedür
- 5 Āb u günñ ol nūrından ne ḡāşıl
Ma'rifet ol āfitāb tābendedür

6 Her kim irmez iş bu sözün sırrına
Cehl ü gaflet eyle kim habendedür

7 Gör Hüdāyī buldı lezzet söylenür
Ol haqıķāt zevk-i leb nābendedür

921
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Girü vaḥdet deryāsı görindi
Bu dil ü cān hoş añunla barındı

2 Giderdi şekk ü gümānı ol kalbden
Gelüp mevciyile taşup arındı

3 Sürür buldı dil eyle şādından
Sa' ādet tācı uş başa urındı

4 Kişinün ḫāline olur o kuvvet
O ma' nī añlar ḫaldaş yārındı

219a 5 Olar kim ma' nī yüzün anlamadı
Sitāresine baquban qarındı

6 Olar kim a' mādur buñda āḫir anda
Gerekmez mi a' mālīg o arındı

7 Hüdāyīye Hüdā gösterdi hādī
Şükr minnet aña eyle varındı

922
Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Ne puhte eyledi cānum o ' ışķda ḫalmadı ḫām
Getürdi sākī-yi ḫudret şarābı şundı o cām

2 Tecellī eyledi ol dost gönül ü cāna o dem
Melāmet eyledi ḫālüm giderdü o ' ar u nām

3 Göründi çünki cemāli o ḫüsnine bī-bedel
Getürdü rakşa semā' a o zevķe ' ışķ tamām

4 Ne oldum eyle ki mest ben degül edeb ki görem
' Aceb degül ki gülerse baña o ḫāşıl u ' am

- 5 Ne fikri ğayrı ğayālī gōñle gelmez hīç
Degül ki ğayrı o sevdā ola ki subḥ u o şām
- 6 Nedür bu ḥalkla dünyā kişi aña durişe
Gerek ki ma' şūķı ' aşık o fikr ide ki müdām
- 7 Hüdāyī buldı Hüdāyı ki müştāk idi aña
Kelāmı etdi qaşır uş kim döndi anda ārām

923

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Degül o ḥüsne bedlügüm ola aña o mişāl
Taşavvür etse olunmaz ḥayāline ne muḥāl
- 2 Münezzeh eyle ki zātı beşer ne ide beyān
Gōñülden ol dile gelmek degül o şerḥi mecāl
- 3 O Hayy u Qādir odur daḥı vü Ferd ü Şamed
' Alīm ü Sāmī' ü Vāḥid ü kavī aña ne zevāl
- 4 Kelām şādır andan o fi' le fā' il o
Mürīd ol murād andan görünür andan ḥāl
- 5 İşinde ' aczi yoķdur ney dilerse ider
Kemāli naķşa yetişmez var anda ki o kemāl
- 6 Ne kimse andan toĝdı ne ğayrdan o daḥı
Şerīk ü mişlüñ yoķdur aña ne çift ü ' ayāl
- 7 Kime ki etdi ' ināyet o geldi toĝrı yola
Kimine ' adli görindi ol etdi yolını dāl

219b

- 8 Hüdāyī bildi anı kim yaķından eyle yaķın
*Vaḥdehū lā şerīk*²²⁶ dedi o Rabb ü Te' āl

924

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb zülme uğradıķ bu devr içinde
Ki yandı cānumuz o cevr içinde
- 2 Qanı ol ' adl u dād qalmadı uş
Görinmez ol o mūr bu Tūr içinde

²²⁶ "O (Allah) birdir. Ortaĝı yoktur." (Mehmet Yılmaz, a.g.e., 161)

- 3 Ne bozdu şartı vü vaqfı o berāhim
Haqīkat yok imān ol şūr içinde
- 4 Ki bu İslām u dīnden şer‘ gitti
Ri‘ āyet olunur ol gūr içinde
- 5 Görindi zūlm ü zūlmet haddin aşup
Kūsūfdur yok şū‘ ā‘ -1 lūr içinde
- 6 Ne kim o fi‘ l ü var abu bellü
Kişide zāhir olur gūr içinde
- 7 Hūdāyī kimesne gördi işitdi
O nākış fi‘ li kim bürükür içinde

925

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Zuhūra geldi haqīkat görindi Ka‘ be mişāl
Tecellī eyledi varlık ‘ ayān oldı cemāl
- 2 Giderdi müşkili dilden o şekk şübhe aña yok
Yetürdi naqs-ı kemāle ki şahib oldı kemāl
- 3 Haqīkat ol güneşi kim o saçdı zūlmete nūr
Münevver oldı ziyādan kim eyle ol māle māl
- 4 Müzeyyen oldı eyle gönül ki şehri bugün
Ki buldı ol şerīfi hoş ne cennet aña mişāl
- 5 Kime ki kahrı yönünden tecellī kıla ona
Süleymān olsa o tahta yile virür o celāl
- 6 Getürmegile gidermek kamu elinde onun
Fenā bu kıllara olur beķā aña Lā-yezāl
- 7 Kime ki fazlı yönünden işāret ol yetiše
‘ Adūyı Nemrūd Fir‘ avn ise göre o cemāl
- 8 Kimine reddi yönünden olındı hük-m-i revān
Kimisi etdi ķabül ol urdı ķurb-ı visāl
- 9 Degül o ‘ illetle işi nekim dilerse ider
Olındı olmaduğında degül o şād u melāl
- 10 Ne şundı sākī şarāb-ı tahūrı eyle ki baķ
Getürdi ‘ ışķ o cūşa oldı vaşl-ı vişāl

11 O fevķ u taķt u ğarb u daķı ki Şark var
 Ŧoluņa vechi ki dostdan yā o cenūb u Őimāl

12 TeŐelli etdi Ğūdā o Ğūdāyīyi ki bugün
 Getürdi ‘ iŐķ o diline cevāb ne ğayrı sū’āl

926

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1 Disem nihāyeti yoķdur ol iŐtiyāķa beyān
 Kim eyle ‘ iŐķ odı yaķdı bu derdi etdi ‘ ayān

2 Degül aņa ki o irmek geņez ola ol ķula
 Yeter aņa ki o ‘ iŐķ cāna başa o ķıyar

3 Ne bile ğālūmi anlar firāķ u zāruñ iŐin
 Meger ki başına gelmiş ola bu derdi Ŧuyar

220a

4 ‘ Aceb ki ‘ iŐķuñ o baķrı beni ki eyledi ğarķ
 Degül ki ğaddi bilüre kenār aņa ne miyān

5 Nedür o dünyā vü mülki kişi aņa durişe
 ‘ AŐıķ dimezler aņa kim ne ıssı aņa ziyān

6 Baņa ki fikri vü zikri düŐidürür o yāruñ
 Nidem ki ğayrı o lehvi dilümde ola hezeyān

7 Ğūdāyīyi ğörüñ eyle bu ğün ki dertden olar
 O ‘ iŐķ Őehīdi olupdur odur ğacı ğāzīyān

927

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Zārı efgān etdügümce ğözlerüm ķan seyl ider
 Kim tehī ğörür anı kim ‘ iŐķ dertden bil ider

2 İŞ bu derdüñ zārısı kim cān içinde oldu uş
 Şanmasunlar āb u āteŐ ol heva vü kīl ider

3 Olmaz o vaşf eylemek ‘ āŐıķa ‘ iŐķuñ ğālın
 Őerğine yazmak okumaķ ne ğod anı dil ider

4 Eyle kim yandırdı ol dost kim ol firāķ odına
 Söylemek ne ‘ aķl işidür kim anı te’vīl ider

- 5 Ol ki ʿāşık olmadı göñli hicrden kaşıdur
Şanma eşer aña eyle qar u yağmur yıl ider
- 6 Ben kim uşda olmuşam kendümden eyle bî-ḥaber
Bilmezem teşnîʿi nedür baña o ḥalk il ider
- 7 Bu Ḥüdāyî fikr ü zikri dāimā ol dostdurur
Ne ḥisāb u heft ü rûz u ne ayıla yıl ider

928

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿülün

- 1 Nice nice kılam zār u figānı
Boyadı uşda āhum āsumānı
- 2 Getürdi derd-i ʿışkı uşda dile
Görindi sırr-ı fāş ile nihānı
- 3 Degülüm ḥalk işinde cünbîşinde
Yā gerdîş-i felek zemîn zamānı
- 4 Ne uçmaq talebi ne tamu ḥavfı
Dilemezem kim ol emn ü emānı
- 5 Melāmet olduğum o ne kayuram
Diyem yaḥşidürür yāḥud yamanı
- 6 Nedür ol taḳlîdî îmānı dilde
Bilürem dostı sevmekdür îmānı
- 220b 7 Ḥüdāyî ʿışka baḥra ḥaldı uşda
Ki buldı şıdķı gitdi o gümānı

929 (MÜNĀCĀT)

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Feʿülün

- 1 İlāhî sen Ḥüdāsın biz ḳulunuz
Şerîk yoḳdur sensin yalıñuz
- 2 Ḥaḫādur cümle işimüz bilürüz
ʿÎnāyetdür ki senden ol umumuz
- 3 Senüñ raḫmetine yoḳdur nihāyet
Kerem ḳıl eylegil bize ʿināyet

- 4 Suçumuza göre suçlama bizi
O ğark itsün bizi rahmet deñizi
- 5 Bilürüz işümüz dāim ‘ aşyān
Kerīmsin hem Raḥīm Raḥmān Deyyān
- 6 Nice kim yürümüşüz düşümüze
Peşimānuz ki şimdi işümüze
- 7 Ki “*Rabbenā ğıl zulmenā enfüsnā*”²²⁷
Ḳabül-i tevbe kııl olsun ḥüsnā
- 8 Bağışla yüzi şuyına Ḥabībūñ
Günāhın vurmağıl yüze ğarībūñ
- 9 Bilür zātı kıomaz her günāhı
Anuñçün eylerüz o her gün āhı
- 10 O Ḥazretā ki anda biz varavuz
Belüre anda eyle yüz kıaramuz
- 11 Dilerüz vurmayasın ‘ aybı yüze
Ki çekmegil ḥisābda anda söze
- 12 Şırāt o terāzū-yı cehennem
Görüben gözlerümüz dökmesün nem
- 13 Āsān itgil bize anda ḥisābı
Şağumuzdan şunğıl ol kitābı
- 14 Ḥabībūñ koñılığında eyle kıılgıl
Dīdār şöḥbetiyle bizi toyrğıl
- 15 Sen olğıl şākī bize vir şarābı
O zevķ ü şevķden idelüm türābı
- 16 Gice gündüz kim olsun ol işümüz
Kim ol dostlarla dāim ‘ ayşımız
- 17 Temennāyı kıabül eyle İlähī
O sensin padişāhlar padişāhı

²²⁷ “*Rabbimiz, biz (kendimize) zulmettik.*” Hz. Adem ve Havva’ nın cennetden çıkarıldıktan sonra Allaha yakarışları ve tevbelerinin kabulü anlatılmaktadır. “*Rableri ünledi: ben sizi o ağaçtan menetmedim mi ve şeytan size apaçık düşmandır demedim mi? Dediler: Rabbimiz, biz kendimize zulmettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan muhakkak ziyana uğrayanlardan oluruz.*” (Araf 7/22-23) (Mehmet Yılmaz, a.g.e., 135)

- 18 Şerî'ât caddesinden bizi ayırma
Kerem kııl dergâhından ile sürme
- 19 Düzetgil kalbümüz olsun şafâda
Ki râzı olğıl sen Muştafâda
- 20 Varalum toğrı yola azmayalum
Kolayumuzca olup gezmeyelüm
- 21 Bizi gönder dâimâ doğrı yola
Olunmasun uyavuz nefis ü ğüle

930

- 221a 1 Yanmağ yakılmağ derdile ' aşıkларуñ işidürür
Cevr ü cefâ çekmek yâra kim olaruñ ' ayşıdurur
- 2 Zârı vü giryân oluban sırrını söylemek degül
Kim şaqlamak yegdür anı kâr ki ol hâşîdürür
- 3 Bilmez kimesne sırrı ol kim zâhirini gözede
Ol istimâ' eyleyen cân u dilüñ güşıdurur
- 4 Gör bu harâbât ehlini terk eylemek ol varını
Yârüñ ki sevdâsı aña ol başınuñ hoşıdurur
- 5 İçüñ taşuñ şâfî eylemek gerekdür ol şüfiye ki
Bilgil muhakkak etmeyen bu yolda ol nâşîdürür
- 6 Zerğ ü riyâ ehli olan bu yolda ol şâdığ degül
Gezdirürsün bil anı ol nâ-binâ şaşıdurur
- 7 Bil Hüdâyî ' aşık olan bî-ser ü pâ olmak diler
' İletile degül işi ne hırka tâc poşîdurur

931

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Pervâne vār yanmağ gerek ' ışğ odına nūr olsun
Terk eylegil evlād māl mülk mücerred ol hūr olsun
- 2 Nefs ü hevâ nedür anı ne şöhret ü ziynet gerek
Vaşset gerekdür halkla dehşetile dūr olsun
- 3 Bal arusu gibi düriş cemi' çiçekden yaptı bal
Etgil o ma' rifet hâşıl sağın ki zünbūr olsun

- 4 Dutğıl o meskenet yolın gönülle alçaqda bulın
Yücelmeğe dutma yönüñ olmaya bu ğam-ğor olsun
- 5 Dīv o ‘ifrīd oluban kim ço baqmaya girmegil
Yönle söylegil sözüñ Süleymāna mūr olsun
- 6 Yangıl ol ‘ışq odına kim kokuñ ol gökçek çıqa
Nitekim micmerde o sen ‘ūd bigi buğūr olsun
- 7 Hüdāyī saña ol şākī şuna şarāb-ı ol laṭīf
Mest eyleye ol cānuñı hūşı ki maḥmūr olsun

932

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Kim varmağa dost yolına kim derd-i serli er gerek
Ol cān u başa kıymağa eyle ki o server gerek
- 2 Varın vire yār yolına kalmaya bugün yarına
Ne mülk ü māl o tāc u taḥt ne aña sīm ü zer gerek
- 221b 3 Şafī ola şafā geçe kim gele inşāfa geçe
Ne ğayrı aña naqşı nigār kim pāk ü o naẓar gerek
- 4 ‘Işq baḥrine ki gelmege baḥri oluban ṭalmağa
Ma‘ nī güherin bulmağa ki şāhib dād hüner gerek
- 5 Yol inceden incedür ne kılca qalıncadır
O mürşīd kim pişvā mürīde ol kim pīr gerek
- 6 Ol ‘ışkı kim bende var divāndur ol kande var
Ne aṭ u ṭondur eksigi ne bende aña o mīr gerek
- 7 Bu yola ki ol varmağa qalbden ü qalbe urmağa
Meydāna o baş salmağa Hüdāyī şīr ü ner gerek

933

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1 Yanmağ yakılmağ yolıdur pervāneler ‘ışq odına
Ol nārı nūr içre ‘āşık kim yetse o maqşūdına

- 222a
- 2 Kılısa tecellî ol cemâl eyle ki hüsn işi kemâl
‘Āşıkı getirür o hâl secde kıllur ma‘būdına
- 3 Çarha girüp semâ‘ ider pertev ider ol kendüyi
Yağma kıllur ol varını bakmaz ziyân u şūdına
- 4 Hâlet-i ‘ışkı eyle gör kim getirür hâlden hâle
Pervâne bigi devr ider ne sâz u şeştâ‘ üdına
- 5 Görse ‘âşık dost yüzini unudur o kendüyi
Ne küfri kim ol fark ider ne rağbet eyler ol dîne
- 6 Ne evlâd ü ol hânümân şart aña dîn ü imân
Tâlîbi o ma‘şûk için ol sîm ü zer menkūdına
- 7 Yokdur Hüdâyî ‘ışkuñ ne sözi sâzi gayrı o
Fikri gönül zikri dilüñ yâ hû ki o menhūdına

934

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Nâmusın baña ne ol ‘âr şîşesin ki şaldum
Kıldum pâre pâre anı ki taşa vurup çaldum
- 2 Gör nice kim meydâna girdüm o ki merdâne
‘Işk çevgânı vurmağa başum ele hoş oldum
- 3 Ne erba‘în ü hâlvet erden olındı himmet
Cânım Mûsâ gönülüm Tûr Hâkka hâcete geldüm
- 4 ‘Işk deñizi o ‘ummân girdüm aña o ‘üryân
Ne haddi var ne pâyân eyle ki aña taldum
- 5 Ne uçmağ u ne tamu ne korhu var ne umu
Ne sürürü ne şādî ona ne gussalandum
- 6 Bu dertlü gönle var tecellî kıldı o yâr
Buldı şîhhat ebedi bîmâr eyle ki uş sağladum
- 7 Geldi Hüdâyî hâle düşünmez ol su‘âle
Bildüm kendü ‘aybumı ne kimesne lâğladum

935

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Zihî Hâlik ki Allâhdur münezzeh pāk ol zâtı
Dile gelmez ki şerh ola beyânında ki şifâtı

- 2 Şerîki mişli ol yoğdur ki vaḥîd eyle tekdür
Gice gündüz sāl u mäh u düzen oldur evkâtı
- 3 Ne berr ü baḥridür eyle ne ğarbtı şarkîdür söyle
Ne cenüb u şimāl aña kıla fevķ taḥt ne işbâtı
- 4 Mekânı bîmekân oldur zamânı bîzamân oldur
Münezzeh bî-gümân oldur yapan yıķan ʿimārâtı
- 5 O ʿarşı kürsi levḥ kalem semā vü arz var ʿâlem
Ṭamu uçmaķ berr ü baḥr kılan oldur mühimmâtı
- 6 Eger cinnü vü ger ins ü eger melek eger şeyṭân
Vaḥuş u ṭayr âb âteş hevâ türâb u şeyyâtı
- 7 Eger cevher vü ger güher eger nür u vü ger zûlmât
Nebât u ḥayvân u maʿden daḥı eyle cümâdatı
- 8 Belâ vü renc elinde o şādî ğam ki kılında
Veren şihhat ol rence yaradur ḥayy u memâtı
- 9 Kimin ʿâşî kimin ol ḥâş kimün bay u kimin iflâs
Bilür ʿaql işi olan nâs kılan odur ʿalâmâtı
- 10 Cemîʿi kullar aña muhtâc eger toķ u ger o aç
Ĝâzîler ol cihâd üzre ḥâcılar o ʿarâfâtı
- 222b 11 Kimin ol ʿâlem ü ʿâmel kim eyle eylemiş fâzıl
Ne kılmış Ḥaķ buyruĝın yerine ol emâneti
- 12 Kimi gözler kim ol şadrtı oķur ʿilmin bula ķadri
O şöhretle kim evlâya yiye her türlü lezzâtı
- 13 Kimi o ʿâbid ü zâhid hevâ-yı nefsi görmiş sad
Gice gündüz kıla ol ceḥd ideler ol ʿibâdeti
- 14 Kimi zerk u riyâdâdur sürer merkeb piyâdedür
Kim ol şöhret degül Ḥaķda gör andaĝı belâdâtı
- 15 Kimi geçmiş o şöhretten fenâ kılmış o özini
Mücerred oldı bulardan kim oldur uş ḥarâbâtı
- 16 Kimi şeyḥ ü kimi mürîd bu ḥâl içre olur ferîd
O fikri zikri cedd ü ceḥd anuñ üzre iķâmâtı

- 223a
- 17 Kimi ‘āşık ma‘ şūka yetişmek maqşūdı Hāqqa
Tecellīde durur dāim şıfātda gözler ol zātı
- 18 Kimisi ğarqa ol varmış o Hāq varlığıla tölmiş
Ne ‘aqla nukle ol muhtāc ne delīl diñler āyātı
- 19 Kimi ‘ādil kimi zālīm kimi ol fāsıķ u münkir
Nifāķ ehli kimi kāfir döker ğalka muzırrātı
- 20 Kimi muğlış ü ol muğlis kim eyle şādıķū’l ol ğavl
Dise ki evliyādur ol nola olsa kerāmātı
- 21 Hüdāyī ğördi ol şāhı o ‘ālī var ki dergāhı
O ğudret işi İlāhī aña ğılur şehādātı
- 936
Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün
- 1 Gerçek deme ‘āşık aña dosta cānın virmezise
Yalandur o nefse uyup ceħd idüben irmezise
- 2 Aña ne o ‘ār u nām gelirse ğaş u ‘ām
‘Üryān olup o meydāna melāmete girmezise
- 3 Nicesine ola rāħat kim yüriye ol ferāğāt
Derd-i ser ehli ol degül ma‘ şūkuñ şormazısa
- 4 Cān virenler ol dilbere göñlü aña tölāyana
Yırtar yağasın āh ider bir dem anı ğörmezise
- 5 Ğubbü’l-vaţan olmışdurur ol cānlaruñ iştiyāķı
Nice raħāt olur degül anubanı durmazısa
- 6 Ne aña dünyā ahiret ne gözleye naķş-ı şüret
Gerçek muğıb kim dimegil ğalbden anı sevmezise
- 7 ‘Āşık olanlar Hüdāyī ğālet ile şevķe ğelür
Derdi sākin olmaz anuñ ğalbden ğalbe vermezise
- 937
Müfte’ ilün Müfte’ ilün Müfte’ ilün Müfte’ ilün
- 1 Rakşa semā‘a ğetürür ‘āşıķa o ‘ışķ ğeliceķ
Pertev ğılur ol kendüyi ‘ışķ nūrımdan şevķ ğeliceķ
- 2 Ne yatup o uyumak ya ğayr içün o ğayımāķ

Ol cāna başa eyle kim sevdā-yı o Hāḡ gelicek

3 ʿĀşık bulur o kemāli gösterse sākī cemāli
Cām-ı mey ol bādeden mest ü o zevrāk gelicek

4 Kim o tevaḡḡuʿ nedürür yegdür teḡaʿ üd eyleye
Ḥor eyler o hırsı anı dilden ki o Hāḡ gelicek

5 Yaḡma virür ol varını göricegiz kim yarını
Ser-be-ser cihāndan elini o şevḡ ü zevḡ gelicek

6 Ol nice kim ʿ ışḡ yandurur ḡalden ü ḡāla döndürür
Kim bilesin sırrı ʿ ayān ol başuña baḡ gelicek

7 Şāhı mat ider Ḥüdāyī ferzen aña ne.....
Ne fil aña kim rüḡ duyar rāst ol kim beydaḡ gelicek

938

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

223b

1 Nihāyet yoḡdurur derd ü firāḡa
Yetişmez binse gör farḡ burāḡa

2 Nicetsün neylesün bīçāre ʿ āşık
Kim intizārıla ol iştiyāḡa

3 Ne berr ü baḡr aña ḡükmi eḡālīm
Ki Hind ü Sind Rüm u ne ʿ Iraḡa

4 Ne iḡtilāḡ ola ḡalkla o sevdā ne
İki cihān varıyla ne ʿ alāḡa

5 Ne ḡüsn-i ḡaḡḡ u ḡāll ne göz ü ḡaş
Ki nazār eylemez ol ne ḡara aḡa

6 Ne ḡāl u ḡıl anuñ vechin gözedür
Ḥadem başmaz göñül ḡayrı nifāḡa

7 Ḥüdāyī ol nigāruñ ḡasretinden
Çıkar āhı anuñ sebʿ i ḡabāka

939

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1 Girü dosttan ḡaber irdi bu cānlar eyledi şādı

Yetişdi   omre   iřķ hay t ki buldı eyle  b di

- 2 A a kim şundılar   iřķdan o  udret c mlarını
İ ub mest olan hayr n nider ol ğayrı ki d di
- 3 Nice bi  bi  c n başlar anu  yolına uş  urb n
Tecell dan kim ol ş r n ne  ıldı g r bu Ferh di
- 4 Nedür ol   ařıķa sevd  degül ol d ny nu   adrini
A a ne o irem baĝı ne diler mülk-i şedd di
- 5 Mek n-ı b -mek n oldu zam n-ı b -zam n oldu
Ne  ıktı şeş cihetden uş ki buldı c n az di
- 6 Ne berr  v  ne baħr d r  arb  ne şark  ol
Ne cen b u şim l ol kim fevķ   taħt durur adı
- 7 H d y   atrı bahra yetürdi eyledi uş  ark
Olundu birlik uşda görüldi  atre a  d di

940

Mef   l n Mef   l n Mef   l n Mef   l n

- 1 İdinmez degmeler maķřs d bu d ny  varını netsün
Degül gülşen kim ol külhan kim ef  i m r  netsün
- 2 İden dostla o b z r  gerekdür o cef k r 
řakinmaķ olmaz bunda o cih n    r  netsün
- 3 T t  kumru bülbül g list n eyleyen arz 
Muĝeyl n o zakk m  degül ol h r  netsün
- 4 Degül   iřķu  şar bını i uben mest olanlar kim
Gerekmez zehri ol  anlu yaşum   ar  netsün
- 224a 5 Dileyen eyle al y re o m řt ķdur ki d d re
Diler irmege ol  are kim eyle z r  netsün
- 6 A a g l   o g list n g rin r eyle zemist n
Ki her dem ol baĝ u bost n kim o bah r  netsün
- 7 H d y ye g r ol noldı o boyına   iřķ bend  ıldı
Nice y riye  s de kim ol meh r  netsün

941
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Ciger anı  ış gözden döker gör
O derdi eyle dil sözden döker gör
- 2 O sevdik yārinūñ kiři yolında
Yūzi řuyını ol yūzden döker gör
- 3 Gerekmez benlik ol  ışuñ işinde
Kim ol  ār u nāmı özden döker gör
- 4 Sözi nerm  āřıuñ  ış güneşinden
Ma' āř-ı  al ol ūzdan döker gör
- 5 O bilmez beyhūde  āřık hālını
O teřnī' ātı ne yūzden döker gör
- 6 Ögledendür kişide iřtiyār ne
Ki talīd ehli söz cūzden döker gör
- 7 Hūdāyī uř řükr tengini dökdi
Ki şanma sözi söz düzden döker gör

942
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Reng-i lāle  ālem oldu erguvān
Çesm-i  ışdan etdi eyle an revān
- 2  Āřıı gör kim cemel gibi muı'
Ma' şük iün  āřık olmişsa revān
- 3 Gör nice derd ü eşer o  ışa ba
Beñzi zerd çeşm-i rengi nāruvān
- 4 Mūřterī řanma o  āřık dūnyāya
Ma' rifet metā' ı  ārif karuvān
- 5 řol mūnāfı gör ki zıddın ta' n ider
Söylenir neden yezīd ol kim revān
- 6 Cūř uř hurūř ider  ış albde o
Cān iinden sırrı eyler řādırvān
- 7 Cāmi' i nuřa olındı iy Hūdāyī bu beřer
Hūkm-i sulān tat-ı albdür řehrūvān

943

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 224b
- 1 Baş oynamak sevgilüdür ' aşık yolunda cânla
Âşıkun ol tuhfesidür itmek anı erkânla
 - 2 Cennet nedür ol hürri anuñçün yâ ' arūsı
Kim dünyā ol dü qarısı ' ömri geçe zindānla
 - 3 Gör ' aşığı ne dīndedür dost sevmegi yādındadır
Ne zühd ü o şalāh añar ne küfr ü dīn ü imānla
 - 4 Ne mezheb ü ne mertebe ne mekseb ü ne meskenet
Ne halkla hand u hilāf ne düşmān o şeytānla
 - 5 Her dem temennā oldurur görmeg o dostı buldurur
Ol bulsa kendüyi öldürür ne intizār zamānla
 - 6 Ne virmiş ol gönli aña şıdkı irişmeg o cāna
Kim yürür ol yana yana degül ki şek gümānla
 - 7 Görgil Hüdāyī bīçāre eyleki düşmüşdür zāra
Kullara o şahdan revā güldüre o ihsānla

944

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Hicrān gerekmez ' aşıka vuşlat diler ol yāra gör
Verdi yürege ' ışık oğın uşda bağa ol yāre gör
- 2 Bencileyin o derde kim degül ki yandı urde kim
Bulınmaya ' ālemde o kim isteyüben ara gör
- 3 İşüm gücüm uş āh ü zār kendümden olmuşam bīzār
Olmaya kim bencileyin ol baht-ı eyle kare kim
- 4 Hiç nesne gönlüm anlamaz bu cānumı ol önlemez
Kim vaşl-ı dostdan ğayrısı degül aña ol çāre gör
- 5 Kāfir müselmān bilinür o kavli fi' linden anuñ
Kim i' timād eylemez dilinde key ikrāra gör
- 6 Ol intizāra neylesün geñsüz aña yegdür ölüm
Manşūra bağ vuşlat için virdi rızā ol dāra gör

7 Zihî 'îd ü zihî kadir dem ki o dem-be-dem odur
Devlet odur Hüdâyî aña yâr irişe ol yâre gör

945

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1 Gerekmez şayru o yaña ağudur
'Āşıka o tuşak ayak bağudur

2 Ne bilsün 'āşkuñ 'ākil hālını
Ki bil 'ışka 'ākil aña yağudur

3 Getürse şalsa o 'ışkuñ çerisin
O dem bilgil ki 'aklı ol dağudur

4 Virür vâ' iz ü zāhid ol ki pendi
Gelür ol 'āşıka yanķu sağudur

5 Ne bilsün 'ākil ol 'āşık içinde
Hakikat nāruñ yaķar koğudur

6 'Ākil o 'āciz ü 'ışkuñ hālinde
Kim aşra yolu aşmaz Kāf tağudur

225a

7 Binen 'ışk burāğına ol Hüdâyî
Dīdārı dost maķām Firdevs bağudur

946

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Baña 'ışkuñ gerek 'aşkuñ getür gönle görem seni
Divāne oluban yoram gerekmez o ād u sanı

2 O 'ışkuñ olmaduķ yerde o bilmez seni o neyde
Kātur o iki şanuda degül tahķik dīn imānı

3 Senüñ 'ışkuñ olan yerde görür seni gider perde
Olur her yerde seninle o kalmaz şekk ü gümānı

4 Zihî hayatı ol bākī bulur ol şevk ü mezākı

- Tanır nefsi o Rabbini yetüşür cān görür cānı
- 5 Gör ol ‘ ışk ne söyleyedür o hāli şerh eyledür
Gider şeyhat virür kuvvet olur ‘ ışkdan o cevābı
- 6 Maḥabbetle ṭolan gönül tecellādurur dā’im
Bulur ‘ ömri kim ol bākī dilemez āb-ı ḥayvānı
- 7 Hüdāyī derdi o ‘ ışkla yāra ol iştiyākın gör
Düzer beyütleri nazma geçürür faşla dīvānı

947

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 ‘ Aceb sevdā ‘ aşıkā kayğu düşdi
Ṭālib ol yār için ayğu düşdi
- 2 Ne bilürdi kişi qadrini yārūñ
Muḥabbet ol muḥibe tıyğu düşdi
- 3 Ne şaldı leşkerini ‘ ışk tamāmı
Gönle cān kim ol yayğu düşdi
- 4 ‘ Ābide ‘ ilm-i yakīn zāhid ‘ ayna
Ḥaḳīkat ‘ aşıkā ol ayğu düşdi
- 5 Ḥaḳīkat şoḥbetini gördi ‘ āḳil
‘ Ārif için cevābda bayğu düşdi
- 6 Anuñ kim eser-i vefā var içinde
Muḥabbet ol gönüle kayğu düşdi
- 7 Hüdāyī terk-i dünyā vü hevā nefis
O dost için gönülde yuyğu düşdi

948

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 Selām olsun bu ma’ niden tıyana
Hevā nefis (ü) cehl ‘ ārı koyana
- 2 Geçe ol hevesinden dostı seven
Aça gāfletden ü gözi uyana
- 225b 3 Denilmez aña ol serserī ‘ aşık

Taḥammül eyleyüp cevre doyana

- 4 Deñici ocu gammāza ne raḥmet
ılur eyle ki a kefen Őoyana
- 5 Gerekmez uzunu ıŐası ḥalkuñ
Müsāvī eylemeg nedür gıyana
- 6 Zihī devlet degül mi dīn ü İslām
Rızā-yı a bular Şer‘ ā uyana
- 7 üdāyī ‘ār u nāmus gerekmez
Velī dirler ad u Şanın yuyana

949

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Yanaram derdile āhum dütedür
O geñsüz ‘ıŐı ıçümden uş ütedür
- 2 ‘Aceb aldum bu derd ü ḥasret içre
Őalāḥa gelmez iş canum yetedür
- 3 anı Kuds ili kim esefle düŐdüñ
Vaṭan-ı aŐlımuz ‘arşdan ötedür
- 4 Tālible o maṭlüb olmaya düş
Bahār u cennet ise ol Őitādur
- 5 Dirsem ḥālüm kimesne o bilmez
Terahḥüm eyleyüp diye nitedür
- 6 Komaz ḥayā vü ‘ıŐı ider melāmet
O Őeyḥ ü yā gūlām u yā fetādur
- 7 Erenler yolını gözle üdāyī
Cān u dilile ol yolu dutadur

950

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Girü gözler yarı uş göre düşdi
Cān u dil gark oluban nūra düŐdi
- 2 Götürüldi Şekk gümān bu göñülden

Sebeb ol “*tevḥīd ihlāṣ sūre*”²²⁸ düşdi

3 Kerem andan bize ne tuḥfe gerek
Çeker ḳayun eyle o mūra düşdi

4 Rızā-yı Ḥaḳ işinde olmayanlar
İşi anuñ ki şerr ü şūra düşdi

5 Ḳılan ṭā‘ at olar kim o ṭama‘ suz
Dīdār Rıḍvān cennet ḥūra düşdi

6 Ḥased o kibr büh̄l ü ki riyāyla
Ḳılan bular ‘amel ol ḥora düşdi

226a 7 Muḥabbet eyleyen Ḥüdāyī Ḥaḳḳa
Bu cān Mūsā gōñülde Tūra düşdi

951
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Girü fikr içre ḡarḳa vardı ḥālüm
Dile şerḥinde yoḳdur ol mecālüm

2 Dün u dünyā vü nef̄s ü o hevā gör
Bulardan olmaz dil cān u sālīm

3 ‘İnāyet olmaya vü Ḥaḳdan eger
Nīdiversin ḳişiye ‘ilm ü ‘ālīm

4 Ne fāide añā ‘ilm ü naşīḥat
Odur bu nef̄s ü emmāre vü zālīm

5 Beni ḥaste ḳıldı uşda ḥayret
Yoḳ o ḳimseye cevāb sū’alüm

6 Bilürem kendümi bīçāre ‘āciz
Disem var naḳşum yoḳdur kemālüm

7 İläḥī it ‘ināyet ḳullaruña
Ḥüdāyī dir ki raḥmete ṭalalum

952(MEŞNEVĪ - “Ta‘ rif-i zemīn”)
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Ḳanı ḥikmetden anlar añlayanlar

²²⁸Kuran-ı Kerim’in 112. Suresidir. 4 Ayettir.

- Göñül göziyle bakup diñleyenler
- 2 Tamu uçmaq levh ü qalem o gökler
O 'arş u kürsi kim olar ki öñler
- 3 Öküz ü balık u taht u sarāy
Necm ü güneş ü berq uran ay
- 4 O berr ü baħr vü cinn ü eger ins
Vuħuş u tayr u kim maħlūq her cins
- 5 Melek şeytān u dīv o ħacerler
Tağ u şahrā vü nebāt u şecerler
- 6 Dīv ü şeytān u perī vü ferişte
Yaratdı buları Ĥağ her bir işte
- 7 Nūr u zulmāt u rāħat u o miħnet
Yem ü yemişler lezzāt u o ni' met
- 8 Sīm ü zer ma' den ü dürr ü cevāhir
Velī nebī vü mü'min o zāhir
- 9 Münāfiq kāfir ü o ehl-i müşrik
Bularuñ qalbleri olmuş tolu çirk
- 10 Eger Mekke vü Tūr u Tibet ma' mūr
O qubbe şahrā vü Quds rıdvān ħūr
- 11 Tecellī ol celāli vü cemāli
Ya Rabbi gör o Ĥağdan sen kemāli
- 226b 12 Ne kıldı ādemi andan mükerrerem
Şıfātı zātına eyledi maħrem
- 13 Ki mevcūdātuñ oldı zübdesi o
Anuñün oldı 'ālem mübdesi o
- 14 Ĥağıqat baħrınıñ oldı ki dürri
Görindi gizlü gencden anda sırrı
- 15 Müdebbīrler kim anuñ hizmetinde
Gice gündüz baq o seyr fikretinde
- 16 Cemī' -i āfākuñ nüshāsı düşdi
O 'āşık ma' şūkuñ sırrı anda aşdı

- 17 Egerçi rahmet ol gökden yağadur
Dü' âlar o kabûl yerden ağadur
- 18 Dü' âlar oldu yer gökler diregi
Dü cihân varına oldu geregi
- 19 O gökler halkunuñ nâz u niyâzın
O cemî' insâna virdi Hâk namâzın
- 20 Neden neden kıldı hâşları Hâk
Virildi ol şeref toprağa sen bak
- 21 Buyurdı secde kıldı o melekler
Ki seyrângâhı oldu ol felekler
- 22 Bu küllî esmâyı bildirdi aña
Melekler hayrân oldu kaldı țana
- 23 Hâlife oldu yeryüzüne o dem
“Nefahtü min rûhî”nden urdı o dem

953
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Görindi muhtaşar toprağda hikmet
O sırr-ı Hâk dest-i anda kudret
- 2 Cemî' -i ' âlemüñ birbir içinde
Ne var zâhiri vü olsa yâ gıybet
- 3 Felekler ü melekler ' arş u kürsi
Kılurlar devri anuñ özde sür' at
- 4 Virürler terbiyyet anuñ işinde
Gice gündüz gâh ol nûr u zulmet
- 5 Gâh ol rûhânî şalar leşkerini
Gâh zulmânîden görünür o keşret
- 6 Celâl ü cemâlınden tecellî
Olur Hâkdan degül ki ol ki ' illet
- 7 Ay u gün encüm u heft ki ol yevm

Māh u sāl u Hüdāyī vaqt u sâ' at

954

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 227a
- 1 ' Aceb keşretdürür ol nūr içinde
Görinür ma' nī ol şan hūr içinde
 - 2 Yaķın oldı yaķından sen yaķın baķ
Deyüp kalma ki topraķ dūr içinde
 - 3 Teferrüc eyle ' ālemi yere baķ
Te' emmül eyle ķalma gūr içinde
 - 4 O ķalbi ķalb olup ' ālem gözedür
Ki hıfz etmiş anı ol gūr içinde
 - 5 Zihī maķāmlar ol kim gör ki bunda
O Mekke Medine ķuds Tūr içinde
 - 6 Od şu yilile topraķ u tertīb
Tılsım-ı şāh düzilmiş dūr içinde
 - 7 Olundı haşleti aña o hil' at
Meger Hāķ gösterür meştür içinde

955

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Degül dünyā o nefis hevā vü lezzet
Ola gönlinde ol arzūyı şöhret
- 2 Göründi mezrā' -ı uhrāya dünyā
Gerek bunda ola Hāķķıla bī' at
- 3 Hıyr şer ne añarısañ yeter o
Ki ķābildür niye dirseñ o haşlet
- 4 Biter dürlü dürlü dāne yerde
Ekilenlere göstermez o ' illet
- 5 Kim ol nūrānī vü zūlmāni bunda
İkisin Hāķ yaratılmış o ķismet
- 6 Nūrānıyyeti alçaķlık yüzidür

Degül mi zülmânîsi uşda keşret

7 Hüdâyî cehl ü keşret oldı uşda
Nürânî ma' rifet gösterdi hikmet

8 Tanı ol meskenetde nefsi Rabbi
Birligüñ vaḥdete gitsün o şirket

9 Geç ol kesretten nürânî gözle
Dilerseñ Haḫ katında faḫr ü ' izzet

10 Ki her biri Haḫḫuñ ' ilmine maḫzar
Kim işletdi o şānî' şūn' u san' at

956

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Görindi keşret āyîne nice bir gösterür ol yüz
Eger ḫüb u vü ger zeşt ü ' ālem varını dübdüz

227b

2 Eger nür u vü ger zulmet eger vü ḫayr u şer fikret
Ki bilinür burada o degül ḡayrı budur ol söz

3 Zāhirine baḫup ḫalmaq ki olmaz aña o ḫalmak
Haḫīḫat sırrına vāḫıf oluban sen aña aç göz

4 Eger ' ilm ü vü ger ' āmel veya ḫül-ı kim o emel
Görinir cehl ü o ḡaflet olursa ma' rifet ol rüz

5 Baḫ ol dert faşlı ki nice gelür birbiri ardınca
ḫış u yaz u kim ol hem yay şitāb idüp gelür o güz

6 Zāhir ü bāḫın u ḫudret vü yeryüzünde o ḫikmet
Görünir gözlere ' ibret eger şeb ü vü ger o rüz

7 Hüdâyî anlayan ' ārif olur sırrıla o ma' ruf
Eger zāhir vü ger bāḫın bu keşretde görür ol yüz

957

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Teferrüc yerededür baḫma semāya
Var ise ma' rifet sende o māye

2 O sen de kūh-ı ḫaḫa baḫma ırāḫ
Simürgile yetişesin hümāya

- 3 Kim ol hürşīde nūr bıraķana baķ
O tevḥīdi şarābı hayy-ı māye
- 4 Var ise nūrı hıŝsa-i mū nitekim
Ne ihtiyāc o ŝemmile kimseye
- 5 Zihī ma' den ki sende cevheri ol
Ki beñzemez sīm ü zer ol kimseye
- 6 Görün bu ma' rifetden kim alın dād
Ta' ām-ı cenneti koyup yemeye
- 7 Hüdāyī kimde ki ol ma' rifet var
Baķıcağız görünür ol semāya

958

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb bu derde kim ben nīŝe düşdüm
Yanup ' ışķ odına uş bişe düşdüm
- 2 Nice kim cehd iderem irmez elüm
Tahayyürde kim olmaz işe düşdüm
- 3 Sitārem naḥs burcın seyr ider uş
Tağayyurdan melāl ü düşe düşdüm
- 4 Tefekkür eyledüm gördüm ḥālümü
Ta' acübde ḳaluban başa düşdüm
- 228a 5 Ḳanı ol ' avn-i Ḥaḳḳum ḳıla yāri
Zamān-ı çarḥda kim gerdīŝe düşdüm
- 6 Ne ḳıldı ' aḳl u cānı göñli yağma
Eline ' ışķuñ ol kim cīŝe düşdüm
- 7 Yetürdi uş Hüdāyī zevḳ ü ŝevḳden
Ḳanı ol ' ayş u ' işret nişe düşdüm

959

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Nice düşmişem ol zārı zāra
Tahassür müŝtāḳum eyle dīdāra
- 2 Yanaram derd-i firāḳıla her dem

Ki bilmezem nola bu derde çāra

3 Degül mi ayrı olmak firkāt-i yār
Nite doyar kişi ol intizāra

4 Melāmet etdi beni derdi yarūñ
‘Āşık olan baçar mı nām u ‘āra

5 Tāleb ki maṭlūbın eyleye ṭalib
Ele girmez ise zī baḥt-ı qāra

6 ‘Āşıkun Kūr ’ānı ma‘ şuq yüzidür
Oḡur bülbülleyin gülden pespāre

7 Zihī dīn ü imān oldur Ḥüdāyī
‘Āşık ma‘ şuqı sevmegdür o vara

960

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 Zihī insān ki Ḥaḡdan ünsi bulmuş
Ḥavāşı eyle kim ol ḡamsi bulmuş

2 Celāline cemāline muṭābıḡ
Şıfāt-ı zāta mazḡar cinsi bulmuş

4 ‘ Aceb bu keşret içre baḡ nūrānī
Ḥaḡıḡat ḡalbi içre şemsi bulmuş

5 Degül cümle ki maḡlūḡda şeref o
Ki sırrı baḡrine yol ḡunnesi bulmuş

6 Melekler kaldılar hayrān bu işde
‘ Azāzıl ol ḡisden kūnnesi bulmuş

7 Ne gördi mel‘ ün anda ol kirāmı
Kibirden ol gözedüp ṭumūsı bulmuş

8 Ḥüdāyī gördi insānda bu sırrı
Tesellīde o ḡalbi dumūsı bulmuş

961

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

228b

1 Gel iy insān gözün baḡma dura
Te‘ emmül it tefekkürle ki dura

- 2 O cān Mūsāsı kim Haqla münacāt
Tekellüm kıl gönül beñzedi Tūra
- 3 Celāline cemāline ki her şey
Düşüpdür āyine şıfata göre
- 4 Zihī tevḥīd o şems ü kim ol ‘ışık
Gör ol ma‘ rifeti kim ḥāşşa nūra
- 5 Degül ol şirki kim kalbde ne dutmağ
İder mümtāz anı “*ihlās-ı sūre*”²²⁹
- 6 Uyarlayan anı her yerde ‘āşık
Geçer cümle ta‘ allūkatı kura
- 7 Hüdāyī ma‘ şūka viren o gönli
Ne baqsun cennet ü rıdvān u ḥūra
- 8 Kimine virmiş o ilm-i ledünden
O baqmaz Tivrāt u İncil Zebūra
- 9 O gözi bağılu bahtu qarayı
Nücüm ü güneş ü ayda o nūra
- 10 Eger r‘ ad u vü ger berk ü o şehāb
Anun içinde bağ ḥükm ü umūra
- 11 Yā ol gül ü gülistān u o bülbül
Gerekdi ḥıfz etdürdi o ḥāre
- 12 Kim ol burcları etdi on iki
Yedi seyyārı etdi seyyāre
- 13 Od u yil ü şuyla o toprağ
Deñilse cümlesi gelmez şümāre
- 14 Ki dillerinde varlık varlığıunca
Ḥayāt ehline ve meyyite uyura
- 962
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Zihī şems ki Hüdā ‘ālem o zerre
Yetişdi nūrı ğarkı berr ü bağra

²²⁹ Kuran-ı Kerim’in 112. Süresidir. 4 Ayettir.

- 2 Ki her bir şey'e haşşası o miqdar
Tecellî eyledi anda ki göre
- 3 Aña ki lâyıkdı anı etdi
Şıfâtı қаһrı zişte luḫfi ḫūra
- 4 Kimi cismānī kimi rūhānī o
Kimi zūlmānī vü kimi o nūra
- 5 Felekler ü melekler 'arş u kürs
Ṭamu uçmaq levḫ ü qalem uş zūḫūra
- 6 O Cibrîl ü Mikāîl ü Melekmevt
Ki emr oldı Serāfîl ura şūra
- 7 Vuḫuş u ṭayr u eger cinn ü ins
Ḥüdāyî mâhî vü ol mār u mūra
- 8 Görinür vechi pertevi bularda
Vuşul ehlinedür degül o dūra
- 9 Kim ol celāli vü cemāli görünür
Ki bunda ğayrı geçmesin şanura

963

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

229a

- 1 'Aceb zerre ki varmaya ki o añsuz
Tecellî degmeye 'āleme düpdüz
- 2 Görünen kāîm añun varlığıyla
Deyüben işledüp etdüren ol söz
- 3 Viren rızkı ki Rezzāk oldurur ol
Celālin gāḫ cemālin gösterür yüz
- 4 Ne saçmış 'āleme pür nūrını baq
Tefekkür kıl te'emmul eylesün göz
- 5 Kimi қаһrı yönünden zūlmeti var
Kimi luḫfi yönünden nūr olur öz
- 6 Olur Ḥaqq yaqîn ehli ḫaberdar
Olupdur nūr u ḫāşşa aña ol rüz
- 7 Görünen ol şıfâtı 'aksidurur
Kopar zātdan Ḥüdāyî bil bu rumüz

964

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Beri gel zātı sen şıfâda gözle
' Ayânı uş beyân oldı ki sözle
- 2 Celâli vü cemâli gör ne gelür
Nitekim ma' şūka ol görklü yüzle
- 3 Eger ' ışkıdan gönül gözine sürme
Çekildiyse görür hâş nûrla düzle
- 4 Yoğısa ' aklı-ı dāniş ' ışkı behre
Diyesin ne anlaya ol biñ ki yüzle
- 5 Şular kim ' ârif ola ma' rifet var
Söz söylemeden añlar o sözle
- 6 Zihî ' aşık kim o dāimā cūşda
Gelür şevke kim o ne sâz u sözle
- 7 Hüdâyî uş haķıkat tercümesin
Düzetdi nazmını anuñ bu sözle

965(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Güneş zerrede virdi tábı yaħşı
Görindi pertevinüñ nûrı baħşı
- 2 Zihî deryâ ki kaṭrede görindi
O rengi lezzeti kaṭre bürindi
- 3 Getürdi dökdi dürri uş kenâra
Ne ol dürr-i yetim ü şāhvâra
- 4 Gelür mevci ki uşda ṭaşa ṭaşa
Ne kaynar ' ışkıla kim aşa aşa
- 5 Degül lezzet-i tennür rengi reñge
Ki beñzemez o dürri gayrı senge
- 6 Ne ma' denidürür ol özgedendür
Ne haķkâk eli değmiş dizgedendür
- 7 Degül şarrâfi ol la' li zeberced

Kimesne görmedi anı eben ʿ an cedd

8 Mişālini anuñ hīç virmediler
Aña beñdeş ki nesne görmediler

9 Nişān aña nişān dinse ki olmaz
Beyānı vaşfa anuñ şerhe gelmez

10 Zihī deryā ki ʿ ummān zerresidür
Anuñ haqqına kimler ne desidür

11 Āb u güneş o şemme dürre senden
Yeter pertev bulana zerre senden

12 Görinür şun ʿ -ı fevci pertevinden
Olur zāhir mevci pertevinden

13 Degül ol haddi ğayet aña dense
Ki hayrān ola anda indi inse

966

229b

1 Kim ol zāhirdürür şanma görünmez
Nikāb-ı ʿ aşık için ol verinmez

2 Degül aña o müşkil hall olıdır
Yakın ehline şekk yoçdur sorunmaz

3 Tecellā oldur kim ol nazardan
Yola şıdķıla gelenden korunmaz

4 Göñül virenler aña iş bu yolda
Ki cevr ü o cefāsından arınmaz

5 Ne dūn u dünyā vü uħra degül kayd
O ʿ aşıklar anuñla barınmaz

6 Bu yolda ʿ ar u nāmusuñ işi ne
Şakınanlar o menzīle varınmaz

7 Ne ögmekde ne sögmegde Hüdāyī
Ne şādīsı ğamına o darınmaz

967

Mefā ʿ ilün Mefā ʿ ilün Fe ʿ ülün

1 Haķīkat şemsi zāhir saçdı nürin

Küsûf u naqs aña yok gör zuhûrın

- 2 Zihî şems ki 'âlem zerre degül
Tecellî zerresinde gör umurın
- 3 Kime ki bahtı virdi hâceti ne
Dilemez necm ü hurşîd ü şehverin
- 4 Baq ol ma' nî yüzinden eylegil derk
Görine uçmağ u dîdâr hür-ı ' ayn
- 5 Gör ol lezzeti kim o âb-ı hayât
Şarâb u ' ışğdan etgisi zuhûrın
- 6 Baq ol Qur'ân u Tevrât kim İncîl
Gönül ol levh-i maḥfûz gör Zebûrın
- 7 Hüdâyî her ki bildi ma' nî sırrın
Münâcâtda Mûsâdur buldı Tûrın

968

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Görinen ' âlem uş kat kat içinde
Tecellâdadurur her vâkt içinde
- 2 Düzedür her birin yerlü yerince
Kim işler eyle dest kudret içinde
- 3 Olur ' ârif olanlar sırra vâkıf
Görüp bilür nedür hikmet içinde
- 4 Dileyen vahdet-i Haḫla kılan üns
Geçer ' ömri anuñ ' uzlet içinde
- 5 Anuñ kim gözlerin açdı kim ol Haḫ
Teferrücidürür ' ibret içinde
- 230a 6 Hevâ vü nefsüñ ol işinde degül
Görinür bulara cevr âyet içinde
- 7 Hüdâyînüñ degül maḫşûdı gayrı
Hemîşe Haḫdurur fikret içinde

969(MESNEVİ)²³⁰

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Ki cem' oldu meger bir gün balıklar
Haqıqatin şonuñ bular o yoqlar
- 2 Didiler kim şuyı biz işidürüz
Ki bilmezüz ne hod anı görürüz
- 3 Hayātumuz bizüm andan didiler
Ki bilmezüz anı kıandan didiler
- 4 Neden müşgölümüz ol hall olına
Hayātumuz nedendür ol biline
- 5 Bularda vardı bir iki bilülü
İderdi i' timād uşlu delülü
- 6 Didi 'ummānda var bir mäh-ı zāhid
Anuñ gibi denilse yoq ki 'ābid
- 7 Gerek aña varuban söylenile
Ki hall-i müşkilüñüz ol denile
- 8 Dutup niyyet aña verdiler yüz
Varup karşıda durdılar o düpdüz
- 9 Didiler kim bize iy dīn ulusı
O senden yeg yoq ola ol bilüsi
- 10 Añlar şu ki söylenür o ilde
O ta' rīf-i beyānı uşda dilde
- 11 Ne görürüz ne bilürüz biz anı
Degül müşkülümüz olsun beyānı
- 12 Didi dīn ulusı bulara balıq
Ki virmişdi aña ol 'aqlı Hālīq
- 13 Şudan ğayrı baña siz gösterüñüz
Hall olsun müşkülünüz siz varuñuz

²³⁰“ Mesnevinin yanındaki derkenarda bu ayet bulunmaktadır. “Kalallāhüte'ālā nahnu aqrabu min habli'lverid(i).” “Andolsun insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz. Ve biz ona şah damarından daha yakınız.” (Kaf Süresi 16. Ayet)

- 14 Yakın olsa anı göz ne karamlar
Niteki cehd ide görmez ayruklar
- 15 Yakın-ender o Hak candan yakındur
Iraq ʿilmi olmaduĝna o kındur
- 16 Cemīʿ -i bir nazarda Hakda o ĝark
Tecellāsı bulardan eylemez fark
- 17 Nitekim ol hayāt-ı māhiye mā
Ne bilsün ol hayātındadur ammā
- 18 Cemīʿ -i varlıĝuñ ol ʿaksi dutmuş
O ʿilm-i kudreti eyle ki utmuş
- 19 Olundı Hak muʿammāsı beyānı
Başiret ehli görür ol ʿayānı

970
Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 230b 1 Görindi tercümān Hakka bu insān
O kudret dili söylenür ki yeksān
- 2 Kim o ahsen-i takvīm de tecellī
Anı kıldı kemāline ki cinsān
- 3 Cemāli nūrına ülfet o lāyık
Yakīni Hakka kim oldı o evsān
- 4 Didi “*Levlāk*” o haqqında anuñ
Okıdı miʿrāca degül mi ihsān
- 5 O zāt-ı pāk gösterdi aña yüz
Beyānı şerh etmez anı kesān
- 6 Şeref buldı ki insān dinse olmaz
Degül maḥlūḳda buldı anı hisān
- 7 Hüdāyī bildi buldı kıldı uş şerh
Yakındendür degül sözi o gümsān

971
Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 ʿAyānlundur ʿayān oldı kim uş rāh

- Ne gitdi ol hicāb görindi ol şāh
- 2 Münevver oldı ‘ālem ihtiyāc ne
Necūm ü şems pertevin nider māh
- 3 Görindi maqşūd idi ol ki müşgil
Tecellī eyledi qalbe ol İlāh
- 4 Kim eyle cān ‘ışqa ğarka vardı
Ne raġbet qadri dōne diye ol cāh
- 5 Kişi kim vaşl ola ma‘ şūqa ol hoş
Gider anda göyinmek o āh u vāh
- 6 Özin şana ne yol virmez yāra
Kim odur eyle taġ u o gümrāh
- 7 Hüdāyīye Hüdā oldı o kuvvet
Sözi andandur o “*nasrun minallāh*”²³¹
- 972
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Yine ğarka varıldı uşda zāta
Nazar itmeg sebep oldı şifāta
- 2 O zātı kim şifātında bilünür
Ki ‘aksi düşdi gör o mir’āta
- 3 Zihī vaqt-i sa‘ id ü yevm ol ‘ abīd
Yetişildi kim ol qadr ü berāta
- 4 Kim ol Hākke’l-yaqīn gösterdi uş yüz
Ne ihtiyāc āyāt u beyyināta
- 5 Degül ol mevt ki bākī dirlig olup
Yetiştirdi kim uş ‘ışq o hayāta
- 231a 6 Tokuz ata vü dört aña vü terkīb
O ma‘ den hayvān u daġı nebāta
- 7 Hüdāyī bildi o kudret işini
Muqayyed olmadı bunda cihāta

²³¹“*Allahtan yardım.*” (Mehmet Yılmaz, *a.g.e.* s. 131)

973

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Görindi ol cemālũñ hũsn-i 'aynı
Hiřāb-ı 'izzet irdi kim re'yini
- 2 Çün ol ma' şũķ düşen oldu gũñle
Degül 'ālem ki naķşı gözde zeyni
- 3 Ki mest hayrān oldum ben ki eyle
Şunıcak sākī 'ıřķuñ ol meyini
- 4 Fedāyı cān baş yārũñ yolına
Gerekmez kānũn işün şan diyeni
- 5 Nice cũř etdi 'ıřķ huruşda bu cān
Ne sāz u söz işitdi ol hũseynī
- 6 Cefā vü kahr 'āřıķuñ aşıdur
Gıdā-yı rũhuñ oldu kim oyını
- 7 Hũdāyī řarķ-ı eflākın hıřābın
Gözetmez oletini butını

974

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Düzedür kudreti gör ne düzedür
Cān u gũñül oyını ol gözedür
- 2 Ne virdi 'āriře başireti o
O 'aķlı nũrla anı bezedür
- 3 Gör ol hikmet degül mi şudrete baķ
Münāsibdür kişi sözi dizedür
- 4 Gelür tuhfe dile o gũñülden
Otur yandan güle beñzer tezedür
- 5 Gelür tuhfe vü dile ol gũñülden
O türvende güle beñzer tezedür
- 6 Anuñ kim var o cānında muşabbet
Şomaz ol 'ıřķ anı dostu uzadur

- 7 Hüdāyī vaşfi hālını kim uşda
Kalem kağıt alup ele yazadur
- 975(MESNEVİ) 975²³²
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 1 Gel iy insān niye geldüñ ki bunda
Degül misin anun sen hîç gamında²³³
- 231b 2 Ne bildük kılduğı degül ki hāşıl
Nitesi olduğı sen aña vāşıl
- 3 Ne olduñ dünyāya kıldın o ma' rūr
O gaflet saña ne virdi ki sürür
- 4 Qanı nefsi vü rabbi sen tanımaq
Gice gündüz işüñ dünyā alma satmaq
- 5 Tefekkür kıl seni ol kim yaradan
Getürdi ol seni neden nireden
- 6 Seni anı ki bilmeg qanda qaldı
Degül dilde ki ol ad şanda qaldı
- 7 Qanı dürişmeg ü saña irişmek
Mu' amelede o dostıla yarşmaq
- 8 Hāyf degül mi ol insān adını
Ki farkı hayvān etdüg mi yādını
- 9 Bilür misin niye geldik o niye
Ne etdün hāşılın sen ki diye
- 10 O 'ulvīden ki uş süflīye geldüñ
Derekāt-ı kim ol süflīye geldüñ
- 11 Qanı anmaz mısın vaţan-ı aşluñ
Görinmüşdür kim andan bāb u faşluñ
- 12 Taleb ol yeg degül mi derecāta

232 "Gazel numarasının yanında şöyle yazmaktadır: "Men 'arefe nefsehü feqad 'arefe rabbehü."
"Kendini bilen Rabbini bilir."

233 "Birinci beyitten sonra ayet-i kerime bulunmaktadır. "Vemā halaqtu'l-cinne ve'l-inse illā
liy'abudūn(i)." "Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat Suresi 56.
Ayet)

Göñül virüp ki alduñ derekâta

- 13 Koğıl bu nefsü sen ol hevâyı
Dilersen cân u ki sen ol devâyı
- 14 Düriş sen kendüziñi bir ki dirgil
O fikir içre ki hâşılıuñı görgil
- 15 Gör uş bu ‘âlemi bir kendüñe ba
Getürdi ol ne añlamagiçün Ha
- 16 Düriş bunda gerek ise dîdârın
Ki anda daı göresin o bârın
- 17 Beri gel almağıl ol cehl ü ‘âra
Bilişgil dostıla bunda ki vara
- 18 Ki seni vü anı ol bilmeg için
Aña göre ‘ibâdet kılmağ için
- 19 İşüñ gücüñ senüñ oldı bezeñmeg
Degül haına bilme ki özenmeg

976

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1 Girü aşdı bu ‘ış deñizi aa
Getürdi mevcini saldı o aa
- 2 Ne virdü sâkî gör eyle ki câmı
Ki mest eyledi gör ıdı o başa
- 3 Unutdı kendüzin dostı göricek
Muayyed cân degül ol göz ü aa
- 232a 4 ‘Aceb dilber yüzün gören dîvâne
Ne vire ol göñül ğayra ki hâşâ
- 5 Olursa ol tesellî eyle bir vat
Ki bir ğünü deger biñ yıl o yaa
- 6 Nedür cennet ki tâc u tat u ol hür
Gerekmez ‘aıa ğayrı temâşâ
- 7 Hüdâyî her ki ol gerçec muhîbdür
Gerek ol farı meskenet yaraa

977

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Kıanı müştâk olan degül o yâre
Gerek gönül gözün açup uyara
- 2 Kişi kim ma' şukuñ sevse gönülden
Yolına cân u başın o kıyara
- 3 Aña o fahr u ' izzet gerekdür
O ' ar u nâmusın anmaz şıyara
- 4 Ne tamu uçmağ küfr o imân
Ki gelmez gönüne yâdı uyara
- 5 Aña ne intizâr va' de gerekdür
Yarına bugüne niçün kıoyara
- 6 Gerek ' aşık olanlar gözi yaşlu
Âhı anuñ o gögleri boyara
- 7 Hüdâyî tâlib olana ne gayret
Melâmet gönlegin anlar geyere

978

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Benüm ne eksügümdür beg ü o paşa
Ya bakuban kalem o göz ü kâşa
- 2 ' Aceb ne fikr ola ' aşık olana
O yârdan gayrı gelmez o temâşâ
- 3 Ne dünyâ âhîret derdini çekmeg
Degül endîşesi gönün o hâşâ
- 4 Zî devlet ' aşık ma' şuk ola yâr
Ne gerek tâc-ı ' izzet ki başa
- 5 Gönül evini siler halvet ider
O ' ışk sultân için beñzer ferâşa
- 6 Ne fahr u nâm u ' ar u ne o ' izzet
O ' aşık ne kâla mâl u kumâşa
- 7 Hüdâyî her ki seve yâri cândan
Nedür ki kıymaya ol cân u başa

979

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 232b
- 1 Zār zār olmak dilermiş yārümüz
Derd-i ' ışığında ki o ezhārumuz
 - 2 İrmek için kim aña cehde olup
Terk idevüz ne ki varsa varumuz
 - 3 Kibr ü benlik ol hasedle buhl o
Sıyavuz ol sen ü benlig ' arumuz
 - 4 Meskenetle teslīm itmeglig Hākka
Hoş gide dilden ü ol inkārumuz
 - 5 Carüb u tecrīdle gönül evini
Süpürüp kona vü o jengārumuz
 - 6 Bağlayavuz bil biz ol hizmete
' Işıkla kuşanavuz zünnārumuz
 - 7 İy Hüdāyī işig ü gücük nedür
Kim degül ne ğayrı dostdan varumuz

980

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Görini geldi yine ol o bedr-i hüsn-i kemāl
Naķışda yok ki tamām o bedī' -i eyle cemāl
- 2 ' Aceb ki tolu andan gör yeter eyle zāhir
O fevk ü taht cenüb ki şark u ğarb u şimāl
- 3 Olursa ğaflet içre Hāk açmaya o gözin
Degül ne fāide aña virilse o gūşumāl
- 4 Hevā vü nefsi buları o terkīb oldı revā
Nedür ki maṭlūb idine ṭālib o mülkle māl
- 5 Oķıya dutmaya kişi aña o ' ilm ne gerek
Hımāra beñzer oduna kim olmuş eyle hamāl
- 6 Görindi ' ışkuñ o tācın başa ne verdi o Hāk
Degül mi devlet ü ' izzet ' aşıkā ol mālemāl
- 7 Hüdāyī terk o ' ışkı idemez eyle bugün

Cihān ʔolusı olursa nesneye o yüg ü māl

981(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 233a
- 1 Didi ki ereni.....dīdārı görmesine
Hı̄tāb-1 o Mūsāya durmasına
 - 2 ʔanı ki baş gözle o göre anı o kişi
Şıfātı fi' line baḡıl kim anda gör sen işi
 - 3 Yaḡīni vü o yaḡīnle görünür o baḡıcaḡ
Şıfāt-1 o beşeriyyeden eyle ol ʔıkıcaḡ
 - 4 Kişiyeye eyle hicābdur fenā ki etmeye özin
Ne göre dostı olar kim o biñ açarsa gözün
 - 5 Ki her şey ol ki şıfātdur āyīne zātına dāl
Beşer ki ol deyü nuşha görünir anda kemāl
 - 6 Şıfātı baḡ kim beşerde ol görünür
Yaḡīni olmayana o ki perde görünür
 - 7 Kerāmet insāna oldı ḡalīfe eyledi Ḥaḡ
Delālet andan oldı bu mir 'āta sen o baḡ
 - 8 Olındı aḡkāmına zall beyānı andan ider
Baḡ ol ki ḡudret ü dilin gör aña ḡandan ider
 - 9 Yā ol celāli cemāli kemāli sende göre
O ' aḡl u cān u nefis ü bu dili tende göre
 - 10 Virür alur görür bilür anı o ' ayān
Gelür göñülden söyler ḡılur dilile beyān
 - 11 Baḡ etdi ' aksine anuñ beşerde ne görünür
Şıfāta zātı tecellī ne etse o görünir
 - 12 Degül mi āyīne insān o hikmete baḡadur
Kerāmet eyle degül mi o devlete baḡadur
 - 13 Gör ol ki topraḡ u şu od u yilde ne var
Göñülü cānı vü ol Ḥaḡ o ' ışḡa etdi süvār
 - 14 Hemişe cedde vü cehde durubanı dürişür
O sırr-1 zāt u şıfātuñ ḡaḡıḡkine irüşür

15 Kerem anuñ ne kerāmet ol insāna virür o
 Haḳıḳatüñ haberinden o kimesne virür o

982

Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilün

1 Düşdi ādem Haḳḳa bil ol āyine
 Zıll-i aḥkāmına baḳ ol āyine

2 'Aḳl-ı küll kim maḫharı Haḳ oldu ol
 Nür-ı haşşa 'aḳlıdır gör rāyına

3 Hoş tecellā eyledi virdi şeref
 Od u yil topraḳıla baḳ māyına

4 Sācid oldu ol melekler emr için
 İrdi la' net ol' Azrā' il ḫāyına

5 Bilmedi ol sırrı anda nidügin
 Vāḳıf olmadı ki ol ḫazāine

6 Bil gönül şehrindedür ol taḫt-gāh
 Virmediler yolu şāh sarāyına

7 Gel Ḥüdāyī sen itā' atde ol gör
 Kim ḫalāyık emr iden ol ḫayına

983

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 O zāt oldu ki her yanum degül fark
 Şıfātı eyledi beni kim ol ğarḳ

233b

2 Zihī şems dü 'ālem tolu andan
 Tecellā eyleyüp nürı urur berḳ

3 Ne ağmaḳ u ne inmeg anuñ işi
 Degül ne ğarbı var ol ne ider şarḳ

4 Tılsım-ı ādemüñ bendin baḳın gör
 Eti deri süñük siñir ḳan u 'ırḳ

5 Gönül evini etdi taḫt-gāh o
 İdindi kendü için anı duraḳ

6 Yakındur ol yaq̄ından eyle yaq̄ın
Cānı tenden ki bilmeg olmaz ırak

7 Hüdāyī baht-ı perverde olgıl
Yürüme düş ü düşüñde olma hırak

984

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Zihī deryā ne haddi var kıyası
Şıfatı zātına kimdür diyesi

2 Keremi luḫfi çoḫdur ḫullarına
Dile gelüp anı kim ne şıyası

3 Anı seven anıñ derdüñde yanar
Degül ğayrı görüp anı ḫoyası

4 Kişi kim maḫbūbını göre dura
Olur mı baḫuban aña ḫoyası

5 Eline girmeyicek zārı artar
Melāmet oluban gider ḫayāsı

6 Anuñ kim derdi ola yār içinde
Ne gözetsün kim ol düğünü yası

7 Hüdāyī ölürise derd-i ' ışḫdan
Sora gelse revā Maḫmūd Ayāsı

985

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Zihī cemāl-i münevver bu gözler oldı o dūş
Sürür virdi o cāna göñili eyledi ḫoş

2 Götürdi perdi yüzden ki şundı bādı o
Degül sürāḫī ḫulḫul kim etdi o serḫoş

3 Dirse vā' iz ü zāhid baña naşīḫati dut
Degül ki ' ışḫı ḫoyuban aña virem ben o gūş

4 ' Aceb ki bilmegil anı göre ki dostı yüzün
O ' ışḫıla ḫolanlar yürimeye o bīhūş

5 Gör imdi luḫfi vü fazlın nite ki etdi naḫar

- 234a
- 6 O ʿilm ü maʿrifetüñ ki neticesi oldu ki nūr
Ki ʿilmi o başiretten göz olmasa ola yuş
- 7 Hüdâyî uşda şıfatuñ teferrücinde durup
O zâtı gördi bularda ki ʿışkla etdi o cüş

986

Mefāʿ ilün Feʿilātün Mefāʿ ilün Feʿilün

- 1 ʿAyān oldu ʿayān uş bu gözlere kim o zāt
Teferrüci sebebine āyine oldu şıfat
- 2 Bākî vü dirliğ oldu ölüm bu cāndan ırak
Kim oldu ʿışk şarābı göründi āb u hayāt
- 3 O hācc-ı ekber oluban göründi yevm ü ʿid
Degül mi leyl ü qadr gicesi hem o berāt
- 4 Götürüldü ol ğam guşsa firāk buldı vuşul
Yetişdi şādî gönle ne kıldı ʿışk-ı hālāt
- 5 Şevāb u ecr ü cennet bu nefse buldı murād
Vuşul-i dost dīdār-ı cānadur ol ḥasenāt
- 6 Şāha sarāy o lāyık degül ki cennet ola
Gönül ki taht-gāh oldu sarāy ol ḥücerāt
- 7 Şeş ol cihetden eyle Hüdâyî geçdi bugün
Degül taʿalluq aña ol yek etdi uşda cihāt

987

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 İsmi Allāh zāta lāmiʿ oldu gör
Ol müsem mā yā ki cāmiʿ oldu gör
- 2 Her ki o şıfatdan aldı ol ḥaber
Kim başiret ehli sāmiʿ oldu gör
- 3 Ol ki ʿārifdür bilür alur virür
ʿİlm-i Ḥaḫ aña ki nāfiʿ oldu gör
- 4 Kim tevekkülde olup fikri anuñ
Ol rızā-yı Ḥaḫka ḫāniʿ oldu gör

- 5 Nefs ü hevā eyle ki ol kı̄l u kı̄l
O zemīme anda dāfi‘ oldı gör
- 6 Şöhretile kim bulardan ol geçen
‘ Işkıla mi‘ rāca rāfi‘ oldı gör
- 7 İy Hüdāyī her teferrüc ‘ aşıka
Şun‘ a bakduğında şāni‘ oldı gör

988

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Uş yazlayan kim kalemle hāmedür
‘ Işk kitābından görünmiş nāmedür
- 2 Ma‘ nī ol cān kim şıfatı cismi bil
Harfi lafzı ma‘ nīye ol cāmedür
- 3 Oldı şıfat ‘ aşıka ol āyīne
Hoş tecellā haşşa cāna dāmedür
- 234b 4 Şūfi-yi zerrāk bu sırdan oldı dūr
Lāyile illā aña saña mıdur
- 5 Künt ü kenzüñ sırrını ol añlamak
Haşşa ‘ aşıka vü şanma ‘ amādur
- 6 Görüñ fikret neye düşmiş ma‘ şūka
Māh u sāl u heft ü yevm ne şāmadur
- 7 Bu Hüdāyīye ‘ ışk oldı imām
Kalmadurur niyyeti dosta iķāmedür

989(MEŞNEVİ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Neye gerek baña gayrı gözedem
Getürüp nazma anı ben düzedem
- 2 Ki her kişiye olmışdur bir ol iş
İdinmiş gice gündüz anı teşvīş

- 3 Göñülde her dem anuñ fikri durur
O tekrarı dilinde zikri durur
- 4 Kimi ol gözi kaşı naqşa kalmış
Kim naqş işi o naqqaşa talmış
- 5 Ki her naqşa bakar anda gözedür
Kim ol naqş işine cānın uzadur
- 6 Geçürür ‘ömrünü anuñ işinde
Eger yaz u yay u güzün kışında
- 7 Gelür her kişiye bir iş kim o hoş
Kimine bengilik kimine ser-hoş
- 8 Kimi dervîş mü’eddeb ol hayāda
Gerek atla vü gerek ol piyāde
- 9 Kimisi dünyā işini düzedür
Kimi āhireti bakup gözedür
- 10 Kimi bekā için etmiş fenāyı
Kimi fenā için urmuş bināyı
- 11 Kimi ‘ilmle olmuş eyle ‘āmil
Kim eyle ma‘rifet içre o kāmīl
- 12 Kimi dünyā için ‘ilmi degül dīn
Kādīlık makşūd idinür o Budin
- 13 Kimi lehv ile lāgva meşgūl olmuş
Kimi Hakkı koyup kula kul olmuş
- 14 Kimi zālīm o mazlumlar düşinde
Gice gündüz ol incitmeg işinde
- 15 Kimi ‘ādīl o merhametdür işi
Düzetmez nefsi için ol ‘ayşı

990

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

235a

- 1 Teferrücden tefekkür oldı hāşıl
Teğarrüb buldı ‘aşıq oldı vāşıl
- 2 ‘Āşıka ma‘şūkı ‘ışık gösterür o
Bularda ‘ışık oldı bāb u faşıl

- 3 'Āşık pertev-i 'aksi 'ışık ayine
Görinen ma'şūka oldı kim aşıl
- 4 'Āşık ma'şūk 'ışık birligde olur
Kim ayrılık görünmez ol mufāşıl
- 5 Şular kim 'ārif oldı 'ilm-i Hākla
Beyānını ider olur tefaşıl
- 6 Teferrüde tefekkür etmeyen o
Anuñ 'ilminden ü degül ne haşıl
- 7 Hüdāyī nefis ü hevādan geçe gör
Bularda sen ne asıl u ne başıl

991

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü cāndan gelüp dilden denildi
Biri dostun elinden uş göñildi
- 2 Getürdi sāķī-yi cām-ı pür ol mey
O dost-ı kudret elinden şunıldı
- 3 Oluban cān u göñül mest ü hayrān
O 'ışık burāğına durup binildi
- 4 Geçüldi cümle hicābuñ o varın
Ne kimseye denildi vü tanıldı
- 5 O pervāne gibi dostuñ nūrına
Düşüben 'ışkıla anda yanıldı
- 6 Gör o kudret şarābın dost elinden
Dadı ne şekker ü kemdür balındı
- 7 Gör o kudret şarābın dost elinden
İçüben mest olup andan kanıldı
- 8 Hüdāyī kaṭre varlık deryāsından
Düşüpdü dürgeri aşla göñildi

992

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Aşla baķğıl fariğ düşdüñ sen o şāh

- Ol hālīfe eyledi seni İlāh
- 2 Didi rūhumdan saña fıkh eyledüm
Şemsin nūrın nite gösterür o māh
- 3 Kenz Hāḫḫuñ sırrına o irmege
Senden açıldı hāḫīḫat rāşt rāh
- 235b 4 Ol hāḫīḫat haberin Ḳur ’ān virür
Ol hadīşle ki eksi o güvāh
- 5 Seni kıldı tercümān Hāḫ nuşha hem
O görindi sende mişli ḳar-gāh
- 6 Gir gönül şehrine kılgıl sen nazār
Taht-ı sulṫān hoş ḳurılmış bar-gāh
- 7 Bu Hüdāyī bende durdı ṭapuya
Bildi anı buldı anda gördi şāh
- 993²³⁴
Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün
- 1 Bil hekimüñ hikmetinden ol haber
Ḳudreti ol ‘ibretine kııl nazār
- 2 Seyr et şeyyāre gibi durmadan
Ḳıl kenz nefsdan Hāḫḫa it sefer
- 3 İt fenā kendü özüñi bul beḳā
Yeg cihet ol seş cihetden geç beşer
- 4 Ol gönül bağını tevḫīdle şor
Gösterür mīve vücūd düşmiş şecer
- 5 Gözle şer‘ -i Hāḫḫa olğıl sen muṭī‘
Bağla bile ol ‘ibād için kemer
- 6 Zühd ü takvā yolına sen gir gör
Kim idiñgil anı her dem derd-i ser

²³⁴ *Derkenarda şu ayet-i kerime yazmaktadır. “Dāvūdu innā ce’alnāke hālīfeten fī’l-arḫi faḫkum beyne’n-nāsi”*

“Ey Davud! Gerçekten biz seni yeryüzünde bir halife yaptık. Artık insanlar arasında hak ile hüküm ver.” (Sad Suresi 26. Ayet)

7 İy Hüdāyī bilgil ol kendü hālün
Hakka muṭīṭ kula kulluḡ ol deger

994

Fāṭ ilātün Fāṭ ilātün Fāṭ ilün

1 Degül imdi ṭışq eri ṭāşıq iseñ
Ḳurb-ı Hakka sen eger lāyık iseñ

2 Dut kulaḡuñ kim sözi ben ne direm
Dünyā humārından ger ayık iseñ

3 Sür gider kalbden Hakdan ġayrısın
Biline maṭ nī bunı bayık iseñ

4 Saña ne dünyā vü uḡrī mülk ü māl
Hoş bulardan Hak için farık iseñ

5 Ol hevā vü nefis için itme ṭamāṭ
Kim keserler elüñi şarık iseñ

6 İt ṭilāci ḡasta cān şoḡbetine
Tevbe tiryāḡın için şadıḡ iseñ

7 Dünyā esrüḡi göremez dost yüzün
İy Hüdāyī ki şaḡın fāşıḡ iseñ

995

Fāṭ ilātün Fāṭ ilātün Fāṭ ilün

236a

1 Bil muṭīṭ olmaḡ gerekdür Ḥāliḡe
ṭışqıla ṭāşıḡ olan o ṭāşıḡa

2 Ol tevaḡḡūṭ eylemeg ḡorluḡdurur
Tevekkül eylegil sen rāzıḡa

3 Dünyā humārından serhoş olmaḡıl
Vech-i maṭ şūḡ o görünmez fāşıḡa

4 Sür gider göñlüñden o şekki şübhi
Defteri dīvāna yazıl şadıḡa

5 Gör ezelden aşluñı sen ferṭ isin
Neredensin anlaḡıl sen şābıḡa

6 İş bu yolda saña bir rehber gerek
Kim varılmaz serseri ol başıḡa

7 İy Hüdāyī mürşīd ol lāzımdurur
İrşād ide maqşūd içün lāhika

996

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Ere mürşīd gerekdür ki o yāra
O gence kulağuz ola ki vara

2 Geçüre perdelerden ki kim anı
Ki himmetle yetüşdüre dīdāra

3 Geçe Hāqdan vü ğayrı ārzūlardan
O baqmaya hisāba vü şümāra

4 Olunmasa ' amel ' ilmile hāşıl
Kitāblar yüklenür beñzer himāra

5 Nedür o dūn- ı dünyā mülkile māl
Kişi gönül vire ol ef' i māre

6 Gerek tevhīde olmaqlık o lāzım
Hāqkuñ ' ışkıyla cānın şuvāra

7 Hüdāyī nittūñ sen hāliş itgil
Ümīddür Hāq senūñ işūñ başāra

997(MEŞNEVĪ)²³⁵

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülü

1 Kişide kavlı-i muhkem ' ahd gerekdür
Bu yolda ceddile ol cehd gerekdür

2 Gide o ikilik birlige yite
Kim anda kaşrelik ' ummāna yite

3 Duta himmetini eyle yüceye
Ki ' arşdan kürsden öte hocāya

4 Aña irmeğligine niyyet ide
Hayrıla maħlūka ol himmet ide

236b

5 Gice gündüz dāim Hāqkı gözede

²³⁵“ Derkenardaki ayet-i kerime: “Eraeyte meni't-teħāze ilāhehu hevāhu.” “Kötü duygularını kendisine tanrı edinen kimseyi gördün mü?” (Furkân Sûresi 43. Ayet)

- Cān u göñlün kim aña ol uzada
- 6 Gerekmez işe olan söylemeg ne
Ol anun tedbîrini eylemeg ne
- 7 Ne iderse kişi kendüye ider
Ki şanma varuban ğayrıya ider
- 8 Düriş kavluñ fi' lüñ eyü eyle
Ki her mañlûkla luñfıla söyle
- 9 Tekellüfle dirilmek kimse olmaz
Tekellüf kimseden ol umsa olmaz
- 10 Tevekkül Hâkka eylemeg o yigrek
Tevakku' halka göstermek ne gerek
- 11 Tazarru' eylemeg halka neden o
Döke dünyâ için yüzden gide şu
- 12 Er olan gözlemez halkuñ o gencin
Dilemez kesbini vü yiye o rencin
- 13 Tapu kapu aña ne lâzım oldu
Dün-ı dünyâ için mülâzim oldu
- 14 Kula kul olanun toprak başına
Hakkı koyup aña tapar nişine
- 15 Koya ma' bûdını ide o maşşûd
Kâbüliyyette degül işi merdûd
- 16 Nitekim ol hevâ iderse kişi
Aña ma' bûd olmuş tapmağ işi
- 17 Kelâmında Hakkuñ görgil beyânın
Bu ayet tekrîr ider ol ' ayânın

998

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Odur Allâh yaraşur aña kulluğ
Gerekmez kul olana ol fuзуlluğ
- 2 Yaradan u diriden ü yüriden
Viren zerğ andan ucuzluk o kıdlık

- 3 Yoğı var varı yoğ eyleyen o
Görinür andan çokluk o azlık
- 4 Hayâtı vü memâtı eyleyen o
Belâ vü renc eyülüg ü o sağlık
- 5 Ne yerler ne gökler ‘arş u kürsi
Tamu uçmağ şerâ öküz ü balık
- 6 Bular katre degül zerre kıyında
Anuñ şânında kim var ol ululuk
- 7 Bîçâre bu Hüdâyî bende miskîn
Hüdâdan ğayra görmezer o kulluk

999

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

237a

- 1 Odur sultân kamu maħluk halâyık
Kim andan ğayrına kulluk ne lâyıık
- 2 Anı gerçek sevenlere o cāndan
İder rahmet Hüdâ aña o bayık
- 3 Dīdār ola anuñ ol baħşâyış
Zihī kerem yā uçmağ u hadâyık
- 4 Anı gerçek sevenler lehv ü lāğva
Düşünmez sözleri olmuş haķâyık
- 5 Zihī sözler o sözlerdense olmaz
Gül ü reyhān ne nergīs ü şaķâyık
- 6 Ne berr ü baħr aña ne ol eķālīm
Ta‘ alluk anlara ne o ‘alâyık
- 7 Degül eflāk u encūmda Hüdâyî
Rasad bağlayuban diye daķâyık

1000

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Zihī sultân ol sultānlar hānıdur
Kamu yoħsul o cümleden gānīdür
- 2 Haķıķatde nazar itseñ dü ‘ālem

Miřalde ten o cānlaruñ cānıdur

- 3 Yaratdı maħlūķı yoķdan idüp var
Bekāda zātı maħlūķı ķānıdır
- 4 Bu ‘ālem varı cümle kaķreden kim
Kim eyle ‘ummānuñ ol ‘ummānıdur
- 5 Görinen varlıg anuñ varlıgından
Aşılda menba‘ vü ma‘den kānıdur
- 6 Anı sevmeg ü kulluķ ķullarına
Degül ğayrı ki dīn ü imānıdur
- 7 Bu bıçāre Hüdāyī bildi anı
Kim ululuk lāyık anuñ řānıdır

1001

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Girü biñ bire yetürdük bu fikri
Düzetdük biñ bire dilde o zikri
- 2 Zihī a‘ lāyu Mevlā kim o sultān
Revā bir demde binbir olsa şükri
- 3 ‘Aķā vü luķf u fażl andan iħsān
Ķuluñ eksüklügi kendüye degri
- 4 Bilür her ħāllerini ķullarınuñ
O yüzlemez dimez ki toğrı egri
- 237b 5 Kazā kim Hāķdan ol gelse şalınsa
O ķurtulmaz gerek tāri vü sekri
- 6 Göñül kim Hāķķa bağlana ola berk
Ne etsün o eşer řeytān mekri
- 7 Hüdāyīnüñ ol açdı göñli gözin
Te‘ āla vü tebārek ol ki tengri

1002

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Bugün bu gözler cānānı gördi
Ķamu cānlara ol cānānı gördi

- 2 Ne var sultānlaruñ hūkmi elinde
Ol hānlar hānı ol Hānnānı gördi
- 3 Ne gitdi şekk ü şübhi bu gönülden
Aña ol imān u dünyāyı gördi
- 4 Degül o hūr u rıdḅvān köşk ü burāḅ
Ne maḅşūd ‘āşıḅa cinānı gördi
- 5 Cemī‘-i ‘ālemüñ şāni‘i ol Hāḅ
Kün ol mübde‘ kim benānı gördi
- 6 Diridüp ol viren cevābını
Bahāne ‘İsī o Yūnānı gördi
- 7 Hūdāyī bildi cümle fi‘le fa‘āl
O Deyyān Mennān ü Hānnānı gördi

1003

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Kişi niçün ki sevmeye o cānı
Yā niçün virmeye dīn ü imānı
- 2 Görinse vech tāḅat ne beşerde
Tecellādan unudur dü cihānı
- 3 Ki her sān‘ içre zāhir aldı şāni‘
Görinür nakşda nakkāş bi-gümānı
- 4 Ne toḅdı ol güneş burc-ı gönülde
Hāḅıḅat zāhir oldu ol nihānı
- 5 Gör ol ma‘şūḅı kim vechin başardan
Diriḅ etmez görünür ol ‘ayānı
- 6 Bu kār-gāhda nice şūn‘-ı işler
Gözet ḅudretde zemīn āsumānı
- 7 Velī perde degül ma‘nīde veche
Hūdāyī perdede ‘ayān göreni

1004

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Degül ḅayāli bu gözde kim o şıfatı görür

- Kim anlayı başana o şıfatda zātı görür
- 2 Olup fenā ola şanma şu kim ki ‘ ıřķ ire
Ebed ki dirlik añadur kim ol ĥayātı görür
- 238a 3 Degül bu dirlik ol kim o ‘ ıřķa yetmeye cān
Aşılda dirliği anuñ ebed memātı görür
- 4 Ledünnī ‘ ilmden olan dūr gerek o zāhir aña
Tesellī hātır içün o baķup āyātı görür
- 5 Žarūret oldı ki řer‘ ātumuz vü tertübü ĥoř
O hāc u şavm u řalāt u virür zekātı görür
- 6 Yāķīn isteyen anlar o şeş ciheti bozup
Ki vaşl-ı Ĥaķķıçün o kim yek o cihātı görür
- 7 Olar ki buñda Ĥüdāyī göñül ki virdi Ĥaķķa
Mizān řırať u cehennem zebān ne řatı görür

1005(MEŞNEVİ)

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Götürdüm perde iy ma‘ nī yüzinden
Kim etmedim anı şaşra vezinden
- 2 Göründi vech-i kim ol ma‘ nī zāhir
O şekk ü şübheden eyle ki řāhir
- 3 Açar ‘ ārif olan ol cān gözin
Baķar her perde görür dost yüzün
- 4 Ne düşmiş bu şıfatlar ol āyīne
Nitekim şemsi gör baķ bedr ayına
- 5 Ki her şey ol şıfat zāta đalldur
Müsebbih ĥařřası ider ķovaldur
- 6 Görinen şey kim zatuñ o vechin
‘ Ayān ider beyānın eyle vechin
- 7 Göñül añlar göz aña ol ĥaberci
Ĥulaķ anuñ içün eyler o derci
- 8 Dil uşda kim beyānını o söyler
‘ Aķl bilüp bularda fark eyler

- 9 Bu ʿışkdur gösteren her yerde anı
Taleb dost etdüren odur bu cānı
- 10 Gör ol insāna imdi reh-nümāyı
O cān gözine gösterür hümāyı
- 11 Zātını bil nelerde gösterür gör
Kim ol āyīnelerde gösterür gör
- 12 Gāh āfāk u gāh enfüsde görünür
Havāşı eyle kim hamsda görünür
- 13 ʿ Aceb ol ayna vü hem o görücü
Degül mi insān ol haber verüci
- 238b 14 Kütüb-i muʿteberdür nushā cāmīʿ
Haber alup virür söyler ki sāmīʿ
- 15 Ol āyīne Hākka hem tercümāndur
Yakīn-i vaşl içre hemcümāndur

1006

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Gör ol kudret sözini sen bu dilden
Getürüp sırrını söyler o dilden
- 2 Nażar neye eyledi verdi kemāl
Görinir bād āteş āb u kilden
- 3 Gör ol deryā-yı ʿummān mevcin uşda
Çağıldamasını sen bu sähilden
- 4 Getürür sözleri dürr ü güher ne
Yeg oldur kim görünür ol çakıldan
- 5 Sürer anı o ʿışk dile getirür
Tefekkür ile gör anı ʿağıldan
- 6 Degül bu sözler ol kim ol beyānı
Görilmiş ola eyle kim nākıldan
- 7 Hüdāyī bunda olsun söz kim uş tam
Ki çıkmağıl ziyāde sen uşıldan

1007(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ne görmek bu görmez gözleredür
Yaķını görmesinden olmuş o dūr
- 2 Virilme dimedi ad buna insān
Yaķın-i Haķ için kılmışdı ünsān
- 3 Yaķını ol ' aceb dūra deġişmek
Kim ol görmeġligi köre deġişmek
- 4 Kerāmet hāşılı tekarrüb idi
Tekarrübden murādı ķurb idi²³⁶
- 5 Bugün āyine görmeyen o bunda
Kaķan yarın göriser anı anda
- 6 Didi Haķķ bunda ola o gözsüz
Āhiretde oladur Ƙur'an o söz
- 7 Aşılđa eyle ma' nī göz sezidür
Ki halkuñ yetlüsi o yüz sezidür
- 8 Ola hayvāndan azġun ol görine
O hayvāna cehennem ne şorına
- 239a 9 ' Aceb insāniken ol eksik olmaķ
Sözi nedür anuñ kim kömsük olmaķ
- 10 Ola hayvāndan vü zāl kala yeri
Kim olmayana ma' nīden haberi
- 11 Kerāmet haberi ol ķande ķaldı
Yā ol kim şöhret ü ad şanda kaldı
- 12 Ne alduñ virdüñ ü bildüñ nefside
Yürümelük hevā vü o hevesde
- 13 O cümle maħlūk içre kim ' alāmet
Kime verildi ol adı kerāmet
- 14 Melekler secde ķıldular ne için
Kemāli sende kim yā kim için

²³⁶ Beyitten sonra şü ayet-i kerime vardır. "Vemen kāne fı hāzihı a' mā fehuve fı'l-āhirati a' mā ve eğallu sebīlā(n) . "Her kim bu dünyada (manen) kör ise ahirette de kördür. Ve gidişçe daha şaşkındır." (İsra Suresi 72. Ayet)

15 ‘Azrā’ il oldı la‘ net baqdı ol ħor
Ki dergāhdan senünçün oldı o dūr

1008²³⁷

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1 Elĥamdülillāh Ĥālīke iĥsān idüp kıldı o cūd
Hādīş iken bu maĥlūkı ĥulķ idüben virdi vücūd

2 Kıldı mükerrrem ‘ādemo etdi ĥalīfe özini
Etdi melekler ol qabül Ĥaķ emrini kıldı sücūd

3 Etdi kibirden ol baĥil ol emre olma daĥil
Olaydı şeyāṭın ü la‘ın eyle ki merdūd u hasūd

4 Berāt u berāndan ĥalkuña insān bu aradan
Kimi nebī yā ol velī..... mü’min neşār o yehūd

5 Cümlesine ādem ata bu ‘ibrete sen kim bata
Ĥālīķ yaratdı ol nite Ĥur’ān aña uşda şuhūd

6 ‘Arş u kürs levĥ ü qalem berr ü baĥr cümle ‘ālem
Arz u semā ma‘den ü kān hayvān nebāt u o cemūd

7 İns ü cinn perr-i melek vaĥş u tıyūr
Ĥulķ eyleyen Ĥālīķdurur Ĥüdāyīde hem ol vücūd

1009

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1 Oldur ki o şāĥlar şāĥı gerek sen aña ĥān degül
İki cihāna ĥükm iden kim diye ki sulṭān degül

2 Āb u güneş ġaltāndurur devr-i zamānı döndürür
Cümle ‘ālem şan tendürür sen bulara ol cān degül

3 Zerre degül qatre diseñ kim berr u o baĥrı diseñ

²³⁷Derkenardaki ayet-i kerime: “*Ve-iz eĥāze rabbuke min benī ādeme min zuhūrihim zurriyyetehum veeşhedehum ‘alā enfusihim elestu birabbikum(s) kālū belā şehidnā en tekülū yevme’l-kiyāmeti innā kunnā ‘an hāzā ġāfilīn(e).*” “*Bir de Rabbın, Ādemoġullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?*” dediġi vakit, “*pekālā Rabbimizsin, şahidiz*” dediler. (Bunu) kıyamet günü “*Bizim bundan haberimiz yoktu.*” demeyesiniz diye yapmıştık.” (Araf Suresi 172. Ayet)

Yoğdur nihāyet kim aña ʿummāna o ʿummān degül

4 Cānı gönülün ol varı bu gözlerün hem o nūrı
ʿAşıkun ol maʿ şūkadur dīn ü imān gümān degül

239b

5 Gör kim habīb-i Aḥmedi hoş şefiʿ viripdi
Hüccet yeter ol ümmete eyle ki ol Qurʾān degül

6 Ābide vü zāhide şavm u şālat hac u zekāt
ʿAşıkā ol şorarsañ ʿışk aña o erkān degül

7 Cümle ʿāleme sığmadı kim inüben o ağmadı
Hüdāyiden algıl haber gönül aña mekān degül

1010(MEŞNEVĪ)

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿilün

1 Yakīn dimek saña nedür kim olsun
Şıfatı zātı ki cezvi o gelsün

2 Şıfat ki zātuñ o perverdesidür
Güneşin şūʿāi degül nesidür

3 Ki kaṭre ayru olsa ol baḥrdan
Görinür ayrılık eyle ol baḥrdan

4 Yetişse kaṭre deryāya o hemān
Diyenler aña eyle baḥr-ı ʿummān

5 Görinen ʿālem o birbir içinde
Belādur ğayr degül emr içinde

6 Ki şanma Ḥaḫdan o ayrı vü ğayrı
O bilmeyenler oldı cānı şayrı

7 Bilürseñ sende olan o kaṭre
Yetüşdüdüñse anı o baḥre

8 Ne ḫācet söylemeg eyle aña dūr
O bilmekden ola ki eyle ol dūr

9 Sözi söylemek aña eyle gerek
Ola mesnedün ol ki o yigirek

10 Olinmaya ne istiʿ dād ne dutsun
Dönerse biñ delil ayāt ne ḫatsun

- 11 Görinür olsa ger ol baş gözile
O nûrî haşşıla ol seçile
- 12 Kim olmaz kışşa itmeñ destân
Ne gelsünhoş ol gülistân
- 13 Sözi söyle ki sen anı bir ere
Revâ maşlahât anı ol ki göre
- 14 Ola içinde vü anuñ tıyusu
Ki dünyâ uhrî olma kayusu

1011

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

240a

- 1 Gör ol cânlara ki ben cân oldum
Kim ol kaître iken ' ummân oldum
- 2 Bağ ol dürr ü cevâhir kıymetine
Ki eyle ma' den-i ol kân oldum
- 3 Çıkup ol seş cihetden cünd-i varın
Ki yek cihetde olup sulţân oldum
- 4 Ne gördüm ol haķıķat gülistânın
O bülbül ü hezâr destân oldum
- 5 O şundi hoş şarâbı ' ışķ sâķī
Kim eyle mest ü uş hayrân oldum
- 6 Hüdâyiym bugün ki uş cihânda
Dīvân-ı kışşa vü destân oldum

1012(MEŞNEVÎ)

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Gerekdür kışşadan almağ o hişşe
Dimek olmaz o isse vü misse
- 2 Bu yol içre gerekdür nâķib olmağ
Ki şanma taşradan o baķup olmağ
- 3 Velī ki dilde söylenür o kışşa
O hâl ehli alur gözden o haşşa
- 4 Olur her gördüğinden ol haberdâr

- Bilür ' aklı o yetdükçe ne kim var
- 5 Nedür ol hücceti kim inkârı yok
Kim ol Hâk üzere gayrı ezkârı yok
- 6 Göñle göze kim eyle o tölmiş
Şanasın bir gözün ol kim ol olmuş
- 7 O zikri fikri kim o ol olupdur
O ' ışkı derdile eyle tölupdur
- 8 Görünü gelür vechi gözine
O maıv olur ki bakmaz gündüzine
- 9 Kime kim ' ışık göstere o hâlât
Görinür dost yüzi aña tamâmât
- 10 Bakarsa eyle kim ne düşe düşe
Görinür dost yüzi bakduı nuıuşa
- 11 Olur âyîne her şey ol özine
O dost yüzini gösterür gözine
- 240b 12 Kişinüñ neyise ol endişesi
Anuñ fikrine düşmekdür pîşesi
- 13 Anı fikretmek ol görmek gibidür
Yaıını aña belı irmek gibidür
- 14 Yürür her dem vü o ki yana yana
Bakar dost yüzini görür ne yana
- 15 Gâh firâı u gâh ol ki o vuşlat
' Āşııa oldurur her dem o haşlet

1013

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dârü 'ş-şifâ âb-ı hayvân bendedür
Haste cân u dile dermân bendedür
- 2 Berr ü baır u şarık u ğarb cenüp şimâl
Fevık ü taıt u taıt-ı sultân bendedür
- 3 La' l ü yâküt u zeberced pîrûze

Dürr ü mercân ma' den-i kân bendedür

- 4 ' Arş u kürs levh ü kalem arz u semâ
Ol mübîn kitâb u Qur'an bendedür
- 5 ' Āşık u ma' şük ' ışkuñ sırrı o
Defteri menşür-ı dīvân bendedür
- 6 Tâmu uçmağ u köşk ü o burâk
Rıdvân u hür u nirân bendedür
- 7 Ay güneş iy Hüdâyî necm ü berķ
Raḥmet-i nisân-ı bārân bendedür

1014

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 ' Aceb ne deryâ ola gönül mişâli
Degül o şark u ğarb cenüb şimâli
- 2 Ne fevķ u taht aña dâniş ki olmaz
O Hâķ kılmış anı ki giñ-i ' âli
- 3 O ' arş u kürs aña beñdeş degüldür
Ki tahtın anda kılmış Hâķ Te' âli
- 4 Gör ol kudret işin sen ol gönülde
Tecellâsı celâli vü cemâli
- 4 Kimesne virmez ol gönül haberin
Ta' aķķul eylemez fikr ü ḥayâli
- 6 Zihî kim ol şeref virmiş aña kim
Nazar-ı Hâķdan o degül ki ḥâli
- 7 Durup bu muhtaşar insânı görme
Hüdâyî kalbde aña gör o ḥâli

1015(MEŞNEVÎ-"TA' RİF-İ BEYÂN KALB-İ İNSÂN")

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Nihâyet yok gönülün ğayetine
Degül şerḥ anuñ ol rivâyetine
- 2 Ne kaṭre ol gönül içre bu ' âlem
Velîkin muhtaşar görünür âdem

- 3 Olundı ‘ālem-i kübrā degül mi
Bu ‘ālem eyle şugrā ol degül mi
- 4 Bu ālemüñ içi taşu görindi
Nice gönül ādem hāşī görindi
- 5 Gönle kimsedeñilmez
Ki ādem söylese dise deñilmez
- 6 Gönülü ādem ü ol mu‘teberdür
Görinür sözde dilde muhtaşardur
- 7 Hem āyīne ulu ol dergāh oldı
Aşda bu o nuşa kār-gāh oldı
- 8 Gör imdi mübde‘ī rūhı Muḥammed
O mazharı ki Ḥaḫdan oldı Aḫmed
- 9 Ḥaḫkuñ mazharına var mı nihāyet
Ki ḫaḫkında deñilse eyle ḡayet
- 10 Gör imdi ādem ü gönül nihādın
Neden kılmışdurur ol Ḥaḫ cihādın
- 11 Girü bunlar için ‘ālem düzeri
O faşl-ı kudret ādemden yazarı
- 12 Okuyan u yazan bu ‘adem oldı
Gönül levhinde baḫuban o buldı
- 13 Zihī deryā gönül kim mevclerin gör
Ki dürlü dürlü baḫ ol fevclerin gör
- 14 Aşıda cān sultān ‘aḫl vezīr
Gönül ā‘lī bular görindi ol zīr
- 15 Gönül oldı sebep fesād salāḫa
O nefis ü can ‘itāb o felāḫa
- 16 Gerek gönli gözle sen o yaḫşı
Görine her var u yoḡuñ o naḫşı
- 17 Tefekkür eyle girgil o gönile
‘Acāyīb ü ḡarāibleri bile
- 18 Görine ḫalmaya o gizlü sırlar
Ne ‘arş u kürsi vü gökler yerler

19 Göñül ki taht oldı Hâk o sultân
Bilesin kudretin sırrını sen an

1016

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Fe'ülün

241b

1 Girü söze durup dürleri dizdüm
Girüp ma' nî deñizine ki yüzdüm

2 Virür cân dimağına eyle lezzet
Şeker-i güllâbla eyle ezdüm

3 Gülistân etdüm o dürlü çiçeklerden
O ma' nî nazmıla anı ki düzdüm

4 Götürdüm benligüñ resmin göñülden
Dürişdüm vechile rengini kazdum

5 Ki kalb ettüm bu kalbi ki o kalbden
Anı eyle ki çirkden ki ne süzdüm

6 Tevekkül eyleyüp kıldum teka' üd
O Hâkdan gayrıdan ümîdi üzdüm

7 Hüdâyî ider uş hâline vâkî
Beyânını anı kim uşda yazdum

1017(MEŞNEVÎ)

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 Beri gel ' arif ol gönli koyalum
Göñül işini gerek isteyelüm

2 Göñlün ıssı olmaya ne gerek
Ne cübbe destâra o pây u berek

3 O tâcı tahtuñ olmasa ki şâhı
Neye gerek o şâhsuz taht-gâhı

4 Evüñ ki ıssı olmaya o ıssız
Ki beñzer meyyite eyle ki cânsız

5 Degül anda lika naşş görünür
O şādîlik yerine yaş görünür

- 6 Görinse şāh sulţān-ı o Hakan
Revādur ullar virürse kim ol cān
- 7 Zihī devlet degül midür o ula
O taht ıssı ki sulţānı o bula
- 8 Göre  ışından ola dīvāne
Dura şāha nitekim kul dīvāne
- 9 Kula anda olur ki eyle ol dād
Göre vechini şāhuñ ola o şād
- 10 Gide şübhesi vü olmaya sözde
Baadura ayet olmaya gözde
- 11 Ne rıdvān u hūrı burā ferişte
Ne arzū ol ki tāc u taht behişte
- 12 Odur maşadı maşūdı o uluñ
Tamām olur sözi bunda maāluñ
- 242a 13 Göñülde olmayıcak nişe gelür
Haı sevenlere endīşe gelür
- 14 İlahī bu göñli itme sensüz
uluñı zārı idüp iñletme sensüz
- 15 Ki senden kılmaıl uluñ ayrı
O cān u göñli olmaya şayrı
- 1018
Mefā ilün Mefā ilün Fe ulün
- 1 Gerekmez dū cihānı ayrı sensüz
Yahūd ol dīn imānı ayrı sensüz
- 2 Görinmese cemālūñ hūsn-i nūrı
Olur bu cān u göñül şayrı sensüz
- 3 Ne uma u ne rıdvān u ne hūrı
Ne ol burāıla kim seyri sensüz
- 4 Ne mescid medrese kibr o yapma
Görinmesūñ niderem ayrı sensüz
- 5 Ne gice gündüz ü vaqt ü o sa āt

Ay u yılduz u şems ü nûrı sensüz

6 Buluram varlığıñ her yerde tolu
Degül meyḥâne pût u deyri sensüz

7 Hüdāyī her işi bilmez o ğayrı
Hevāda uçura kim ḫayrı sensüz

1019(MEŞNEVĪ)²³⁸

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Göñül yine düşürdi iştiyākı
Taḫassürden aña ki ol kıyaķı

2 İmān ehli olan imānın ister
Kim öyle bil cān u cānānın ister

3 Gerekdür ḫul olan ḫānsız olmaz
Nitekim cism olan ol cānsuz olmaz

4 O cān olmasa cismüñ ne ḫayātı
Gelür mi revnaķa anuñ memātı

5 O sulṫān cān bil cism ḫul aña
Ḳula sulṫān gerekdür bil aña

6 Ferağat bil neye ḫula gerekdür
Ḳula sulṫān o ḫān ḫula gerekdür

7 Ḳula ol ḫān gerekdür ḫula ol ḫān
Nitekim yaraşur ol cism ile cān

8 Göre anı dāimā ol ḫeyvāna
Dīvāne oluban dura dīvāna

242b 9 Ne ḫoşdur ṫālib ol maṫlūbı bilse
Şoyunur cān ugöñli anı bulsa

10 Yetişür işi anuñ ol kemāle

²³⁸ “Derkenarda şu ayet-i kerime vardır: “Ve yes’elüneke ‘ani’r-rūh(i)(s) ḫuli’r-rūhu min emri rabbī.”
‘Ey Muhammed! Sana ruhtan soruyorlar. De ki: “Ruh Rabbimin bildiği bir iştir.”’ (İsra Suresi 85.
Ayet)

Bağar müştâk olan hüsn-i cemâle

- 11 Güni ol ʿîd gicesi kâdr olur
Ki her güşe aña bir şadr olur
- 12 Birikse maʿ şûkıla ol ki ʿ aşık
O serâ-ķamet olur anuñ yaraşık
- 13 Aşılđa cān cāndan ayrılıpđur
Bil ol ķudreti neden ayrılıpđur²³⁹
- 14 Aşılđa her şey vü aşlını ister
O cinslü cinsini neslini ister
- 15 Andan zāhir oldı kün emri
Degül mi eyle rüh rabbüñ o emri

1020

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Bugün ben derdile nālān iderem
Ol iştiyāk arz hālān iderem
- 2 Yazaram şerhini anuñ o bir bir
Dīvān içre nʻanı yalan iderem
- 3 Görinen derdile ʿ ışķ başda sevdā
Hikāyet anı ol alan iderem
- 4 ʿ Ārife gül ü gülistān u reyhān
Cāhilüñ pestine pālān iderem
- 5 Zihī derd-i cevāhir ki bu maʿ nī
Satu bāzārını alan iderem
- 6 Kim anlayanlara durur ol āsān
Cāhile küh-ı savlan iderem
- 7 Hüdāyīyem Hüdāya irmeg ki uş
Kim ol himmeti ben balan iderem

1021

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

²³⁹ Beyitten sonra “Ķalennebīʿ aleyhisselam külli şeyin yerciu ila aşlihi” hadis-i şerifi vardır. “Her şey aslına döner.”

- 243a
- 1 Revân etdüm gönül ü cânı dosta
Budur varı ider şikeste beste
 - 2 Degül varı yoğı ‘ âlem kıyında
Ne baqsun ‘ âşık olan niste heste
 - 3 Görinmese cemâl-i hüsn-i bağı
Olur bu cân u dil eyle ki haste
 - 4 İderse lem‘ a o bir gez tecellî
Olur o fâli‘ -i mes‘ üd hūceste
 - 5 Nazar itmeye ‘ âşıka o ma‘ şūķ
Getüre feryādından bedeste
 - 6 Bilür ki ‘ âkil olan başa gelmiş
Geçer ‘ âşık hâli her bir nefeste
 - 7 Gerekdür cāhil olana kim o sekt
Hüdāyī sözi bulara ki peste
- 1022(MEŞNEVİ -TA‘ RİF-İ ‘ IŞK)
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 ‘ Işkı gör kim gözün düşdi ‘ âşıka
Gösterür yüzini anda ma‘ şūķa
 - 2 Ol sülūgı kaç‘ i seyrān eyledür
Kim cemāli mest ü hayrān eyledür
 - 3 Eyle kim anda olur ol dād aña
‘ Āşık u ma‘ şūķ ol ad aña
 - 4 Kāl ü kılūñ sözgüsü oldı bu ‘ ışk
Elçisi vü gözgüsi oldı bu ‘ ışk
 - 5 Gel bu ‘ ışkuñ içine gir gör yüzi
Bilesin yalan degüldür ol sözi
 - 6 Āşık u ma‘ şūķuñ ol hāli nedür
‘ Işkuñ yolu vü ol ālī nedür
 - 7 Ma‘ şūķı hem ‘ âşıka ol şoyladın
Derdi ‘ ışkdan hem anı ol söyledin
 - 8 ‘ Işk olmasa kişi ne söyleye
Ma‘ şūķı degül andan şoylaya

- 9 ‘Işk durur kim ma‘nī ol añlayan
Göz ü kulaq añna diküp diñleyen
- 10 ‘Işksızun nesne eyle duramaz
‘Işkı olan yaşayuban qarımaz
- 11 ‘Işka iren kim hayātı ebedī
Oldı añna kim sa‘adet sermedī
- 12 Ğayrı bundan kim degül kim yeg nedür
‘Āşıkā ol paşa vü beg nedür
- 13 İki cihān kim añna zerre degül
Maluñ olsa ol añna ğarre degül
- 14 ‘Āşık olan kim görsin ol özin
Dost nūrın görse unudur kendüzin
- 15 Yā İlahī ‘ışkuñ irgür sen bize
Ğayrān olup baqalum görklü yüze
- 1023
Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 243b 1 Bil imdi ‘ışkı kim eyle gānidür
Kim eyle cānlaruñ ol cānidür
- 2 Yetsin ‘ışk kim oldı o mūna‘am
Nedür o ma‘den eyle kānidür
- 3 Yeten ‘ışka görür ol dost yüzini
Ne şekk bu sözüñ o ne gümānidür
- 4 Bu ‘ışk oldı kişiye āb-ı hayāt
Yetişmeyen o cān ‘ışka fānidür
- 5 Yimek içmek degül ‘āşık hayātı
‘Āşikuñ ma‘rifet bilgil hūnidür
- 6 ‘Āşıkā ma‘şūka olmış ol erkān
Ki sevmek anı ol dīn imānidür
- 7 Ne geldi ‘ışk sözi Hüdāyīye hoş
O Ğaqqdan hüccet ol bürhānidür

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Kim ol fikri ' ışk uş yāre düşdi
Muḥabbet görmek ol dīdāre düşdi
- 2 Ki bülbül gibi gülün ḥasretinden
Dünün günin gönül ol zāre düşdi
- 3 Cān baş virmege yārūñ yolına
Ki dellāl oluban bāzāre düşdi
- 4 ' Aceb gönül ki ol ' āşkuñ elinde
Nicesi kayd olup şikāre düşdi
- 5 ' Āşık olanuñ ārzūsı ki şanma
Degül ki eyle ile şāre düşdi
- 6 Gerekmez ğayrınıñ fikr ü zikri
Ki şanma dil ğayr ezkāra düşdi
- 7 Hüdāyīnūñ sözi o derd-i ' ışkdan
Dilinde eyle kim tekrāra düşdi

1025(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Getürdüm dile etdüm uşda destān
Düzetdüm anı kim nite gülistān
- 2 O bülbüller ki ma' nī-i ī' āde
Görüben nazmını ide nevāde
- 3 Getüre cānları şevke ide mest
Çeke ol dūn-ı dünyādan kim ol dest
- 4 Görine sırrı açıla kim ol rāz
Bu cān kuşı ide Ḥaqqā ki pervāz
- 5 Tavuşlayın kim eyle cilve kıla
Düze perr bālin kaçd-i ' alev kıla
- 244a 6 Ala ḥazzi ki her baқduқça naқşa
Şıfātından ire o zātı baқşa
- 7 Gele maқşūd görine ol ' ayāna
Ki şığmaz vaşfi şerḥi o beyāna

8 Ol eller ü gönüller irmemişdür
 Kulaqlar işidüp göz görmemişdür

9 İki dilli kalem anı ne yaza
 İki yüzli kağıda ya ne düze

10 Ağaclar olsa kalem ol aşına
 Mürekkeb olsa deñizler boşına

11 O vechile kişi kandan ki diye
 Deñilse olmaz u anda ki diye

12 Baq o ma' nide sen ma' nıyi gözle
 Dimezem dilde ol da' vıyi sözle

13 Dili anı söylemegiñ olmaz deñse
 Ki vaşfi şerhe o gelmez deñse

14 Egerçi bu söze biz dil kulağız
 Velikin ' işkdurur uşda kulağuz

15 Geçüren oldurur cümle hicābdan
 O yerde kese gözin göre o hābdan

16 Eger kalduñsa bu hāb içre
 Seni ol perdelerden kim geçire

17 Yüri kim cehdle sen eyle düriş
 Var ol maqşūd idün vü göge eriş

1026

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1 Beri gel cān içinde cānı gözle
 Gönül tahtında ol şultānı gözle

2 Bu yerler bu gökler düzülmiş
 Tolu bu perdelerde anı gözle

3 Degül bu tenler ol cāndan ayru
 Ten içinde baq ol sen cānı gözle

4 Gider bu şekk ü gümān gönülден
 Kim ikrār it direm inanı gözle

5 Sañagören o kimdür
 O Hānnān u Mennān u Deyyānı gözle

- 6 Nicesi yerleri eyledi ol ferş
Bağ ol gökler sen seyvānı gözle
- 7 Xoğıl o taqlidi ‘ ilme’l-yağındür
O ‘ ışık ‘ işke’l-yağın erkānı gözle
- 8 Hüdāyī cazū-yı füsün küllī geçgil
Dimezem saña ki imkānı gözle

1027(MEŞNEVİ-NAŞİHAT GÜNE)

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 Gör ol insān-ı şerīf buldı neyle
Ki ‘ aql-ı dāniş ol Hağ emriyle
- 2 Anunçün oldı vü zemīn ü felekler
Ki secde kıldı aña gör melekler
- 3 Neden kıldı Hağ anı bil mükerrem
Göründi ‘ aklı evvelden ol ekrem²⁴⁰
- 4 Fazīlet ne dūrür anı ki bilmek
Mufaşşa silkesinedür dizilmek
- 5 Nedendür ol kerāmet anı bile
Ki bilmegliğe nedür anı kıla²⁴¹
- 6 Ki niçün seni bunda Hüdā kıldı
Bilürseñ yerine kethüdā kıldı
- 7 Bilür diseñ halīfeliğ adıdur
Seni eyledüğü i’ timādıdur²⁴²

²⁴⁰Üçüncü beyitten sonra yer alan ayet-i kerime: “*Veleğad kerramnā benī ādeme ve ħamelnāhum fī’l-berri ve’l-bahri ve razaknāhum mine’t-tayyibāti vefaddalnāhum ‘alā keşirin mimmen ħalakanā tafdīlā(n).*” “*Andolsun ki biz, insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve temiz yiyeceklerden onları rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.*” (İsra Suresi 70. Ayet)

²⁴¹Beşinci beyitten sonra yer alan hadis-i şerif: “*Ķāl resūl aleyhi’s-selām men ‘arefe nefsehu feğad ‘arefe rabbehu.*” “*Nefsini bilen rabbini bilir.*”

²⁴²Yedinci beyitten sonra yer alan ayet-i kerime: “*Yā Dāvūdu innā ce‘alnāke ħalīfeten fī’l-ardi fāħkum beyne’n-nāsi bilħakki velā tettebi‘il-hevā feyudilleke ‘an sebīli(A)llāh(i)(c) inne’llezīne yadillūne ‘an sebīli(A)llāhi lehum ‘azābun şedīdun bimā nesū yevme’l-ħisāb(i).*” “*Ey Davud! Gerçekten biz seni yeryüzünde bir halife yaptık. Artık insanlar arasında hak ile hüküm ver. Keyfe, arzuya uyma ki, seni Allah yolundan saptırmasın. Çünkü Allah yolundan sapanlar, hesap gününü unuttukları için kendilerine çok şiddetli bir azab vardır.*” (Sad Suresi 26. Ayet)

- 8 Vücūduñ memleket ‘aqluñ ħalife
Oķı Qur’āndan āyet şaħīfe²⁴³
- 9 Ne bildüñ ahķāmından ne kılduñ
Yā bu afāk u mülkden u ne alduñ
- 10 Ne aldı bu sözden ü nidügi aşıl
Yā ma‘ rifet ne kılduñ eyle ħaşıl
- 11 Xanı Hax kulluğın itmek o fende
O nefsi Rabbi bilmek var mı sende
- 12 Ne için geldüğünü bilmeyesin
Anuñ tebdīrini kim kılmayasın
- 13 O tafazzūluñ yolu uş zāle geçdi
Kerāmetlik ħāli ne ħāle geçdi²⁴⁴
- 14 Xanı insān-ı aşl sebīlden olduñ
‘ Aceb bu ħāl üzre sen ki kılduñ
- 245a 14 Şıfātın zātı sen añlamayasun
Bu nefşden sen Rabbi diñlemeyesün
- 16 Degül revā baña ādemlik adı
Degülsün eyle ki ādemi zādı
- 17 Neden adamlık adı oldu o ad
Niçün saña bu ad oldu isnād
- 18 Anuñ tekrīrini bilmek gerekdür
O görmekçün gözi silmek gerekdür
- 19 Beri gel adem ol sen ki adem
O ħayvānlıkta ħalup görme nādem
- 20 Beri gel gözünü aç ma‘ nī gözle
Ki ma‘ ruf ol ‘ārifāne o sözle

²⁴³ Sekizinci beyitten sonra yer alan ayet-i kerime: “*Senurīhim āyātinā fī’l-āfāki vefī enfusihim hattā yetebeyyene lehum ennehu’l-hakk(u) eve lem yekfī birabbike ennehu ‘alā külli şey’in şehīd(un).*” “Biz onlara hem ufuklarda ve hem kendi nefislerinde delillerimizi göstereceğiz ki, Kur’an’ın hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şahit olması kafî değil mi?” (Fussilet Suresi 53. Ayet)

²⁴⁴ On üçüncü beyitten sonra yer alan ayet-i kerime: “*Vemen kāne fī hāzihī a‘mā fehuve fī’l-āñ iratī a‘mā ve edallu sebīlā(n).*” “Her kim bu dünyada (manen) kör ise ahirette de kördür. Ve gidişçe daha şaşkındır.” (İsra Suresi 72. Ayet)

21 Gerekdür söz ma' nīye ʔalalum
O maḫşūdı arayuban bulalum

1028(MEŞNEVĪ-Yİ DİĞER)
Mefā' ʔlün Mefā' ʔlün Fe' ʔlün

1 Görinmez mi bu 'ālem Ḥaḫ yüzinden
Kim olmadı bil ol kim gündüzinden

2 Ki bilgil kudretinüñ ol işidür
Bilen ol emr-i küni ol işidür

3 Emri bil ki ol ki kāfi olmaz
O zātdan dūr emr beyānı olmaz

4 Gözetgil emr-i zātı bu şıfātdan
Sen anla ḫomaḡıl bu müşkilātdan

5 Eger 'aḡl u cān u nefis ü o ten
Ḥaḫḫuñ varlığı emr içre bil sen

6 Şıfāt oldı o ma' nīnün ḫurūfi
Dilerseñ ma' nī oḡı gör ḫurūfi

7 Hurūfsız ma' nī üvandan bilinür
Okınsa ḫarf şavt ma' nī bulunur

8 Ḥurūf ' ilme 'l-yaḫīn şavt ' ayne 'l-yaḫīn
Bil ol ḫaḫḫe 'l-yaḫīn ma' nī ol ḫaḫḫın

9 Ḥurūf u şavt u ma' nī birlik oldı
Ḥurūf u şavta ma' nī dirlik oldı

10 Ḥurūf u şavta beñzer iş bu 'ālem
Görür ma' nīyi oḡur iş bu ādem

11 Kütüb-i mu' teber sen nuşḫa cāmī'
Berü dut ḫulaḡun olḡıl ki sāmī'

12 Olsun mir 'āt ü ol ayine dār
Oḡı kim mir 'āta baḫ aña ne var

13 Ola insānlıḫ adı saña lāyık
Du' āyı himmet isteye ḫalāyık

- 14 Murād dünyāya gelmekden ki budur
Ki nefste Rabbūni bilmeklik odur
- 15 Nedür o yürürmek hayvān o var
Berü gel hayvān olma insān ol var
- 16 O gün gün düriş artur ma' rifeti
O kılmāsın içinde hāsireti
- 17 İki günü berāber olsa Resūl
Didi mağbūndurur dīnde ol uşūl²⁴⁵

1029

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

245b

- 1 Gerçi perde āyine oldı şıfāt
Küllī perde ol görindi eyle zāt
- 2 'İlmi ol haqqe'l-yakīne kim iren
Seķenāt olur kılmaz aña müşkilāt
- 3 Ol ki geçdi şeş cihetden arınup
Buldı inbisātı oldı yeg cihāt
- 4 Her ne kim şey var görünmez ol hevā
Tolı görindi aña ol kā' ināt
- 5 Çünkü gördi ol yakīn içre yakīn
Ne gerek ayāt aña ol beyyināt
- 6 'İlm-i ol yakīn ehli olana
Kim gerek aña kerāmet mu' cizāt
- 7 Gör o maķşūdı Hūdāyī sen de baķ
Tolı müfredāt u ol mürekkebāt

1030(MEŞNEVĪ - NAŞĪHAT -İ HĀL)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kim bilürsün bu ne o dünyādudur
Mezra' -ı uhrāya kim bünyādudur²⁴⁶

²⁴⁵Beyitten önce şu hadis-i şerif yer almaktadır: “Menistivā yevmehu fehüve mağbūnun.” “İki günü eşit olan ziyandadır.”

- 2 Kim ne ekdüñ bite aña niçün
Nā-tenā'um idüp anda içün
- 3 Yā ne añladuğu bunda eyledüñ
Ma' rifetden hāşılı ne toyladuñ
- 4 Yā o zikr ü fikrūñ oldı kim neye
Hāşılı ne oldı bunda kim diye
- 5 Ol şerī'at tarīkat u ma' rifet
Yākinī kim deñse olmaz haķikāt
- 6 Bularuñ sırrına sen ma' şūķ mısın
İşlemede Hāķķa sen ol ķul mısın
- 7 Düni günüñ geçmesinden oldı ne
Kim buları seçmesinden oldı ne
- 8 Yaz u yay u güz ü eyle kış geçer
Biri biri ardı sıra şeş geçer
- 9 Vaķt sā'at kim bularda ne varuz
Baña cemā'at saña eyle derüz
- 10 Geçdi vaķtūñ eyle kim dün gün
Ne hāşıl etdüñ degül kim sen bugün
- 11 Mü'min olan kim inanmaķdur işi
Emr-i Hāķķuñ üzre olur cünbīşi
- 12 Gördüğü ol hayr işe kılunur
Nehy olan nispetlerden bağlanur
- 246a 13 'Ābidüñ ol kim 'abāddur işi
Zāhidüñ zühd olmuş teşvīşi
- 14 Ol muhib kim kendüyi teslīm ider
'Ārif oldur fikr ü zikri ĩm ider
- 15 Sen bulardan ķankısınıñ işine
Kim düşüpdür sen degül teşvīşine
- 16 Anda sen kim neyile varsuñ gerek

²⁴⁶Beyitten sonra yer alan hadis-i şerif şöyledir: "Eddünyā mezra'atü'l-aħire." "Dünya ahiretin tarlasıdır."

Hâşılıñda neyise görsüñ gerek

17 Ğayrete gel ğayrete gel ğayrete
Düşme sen yarın anda hasrete

18 Kim bulardan sen düriş birin birin²⁴⁷
İşlemegçün eylegil sen tedbîrin

19 Ol gerekdür eyle kim hâle geçe
Olmaya kim işüñ ol zâle geçe

1031(MEŞNEVÎ -NAŞİHAT-İ DİĞER)
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 İnsānısañ hāşıl itgil ma' rifet
' Arifüñ gönüldürür uçmağ şıfāt

2 Cümle ' āruñ ol işinden geçe gör
Ma' rifetüñ silkesine geçe gör²⁴⁸

3 Külli şeyin Aḥmed eyle şey' didi
Cāhile eyle ki ol lā-şey' dedi

4 Kim nedür ol şöhretile ' ārına
Ehl-i şöhret ' ākıbet ol yarına²⁴⁹

5 Şöhret ehli uğrayısar āfete
Ehl-i cehül ol eriser rāḥata

6 Dimezem saña o şöhret gözlegil
Cehlile eyle ki ğayret gözlegil

7 Ma' rifet hāşıl it sen ma' rifet
Olmayıcak nişe gelür ehliyet

8 Kim dimeglic yarar ādem ad aña
Ma' rifetden yetiše ol dād aña

9 Nefse ārzü kim hevā ne yeltmek
' Ākil olan dartmaz anuñçün emek

²⁴⁷ Derkenardaki ayet-i kerime şöyledir: “*Ve en leyse li'l-insāni illā mā se'ā.*” “*Doğrusu insana çalışmasından başka bir şey yoktur.*” (Necm Süresi 39. Ayet)

²⁴⁸ Beyitten sonraki hadis-i şerif: “*Ḳalen-nebī aleyhi's-selām külli şeyün şey elcāhil lā-şeyün.*” “*Her şey bir şeydir, cahil hiçbir şeydir.*”

²⁴⁹ “*Ḳalen-nebī aleyhi's-selām eşşöhreti āfetün ve ḥumul rāḥate*” “*Şöhret rahatlığın yükü ve belasıdır.*”

10 Geçmeg ol yegdür bulardan er olan
Dünyā vü hem uhrādan ‘ayyār olan

11 Eyle gerek gönlini ol arıda
Gice gündüz Hakkıla bāzār ide

12 Ol haqīkāt görkini gözleye
Maqşūd olanı dürüşüp izleye

13 Her ki kıldur kim aña sulţān gerek
Cān içinde eyle kim ol cān gerek

14 Eyle kim ol kişi berhūrdār ola
Gördigi her dem dost dīdār ola

15 Kesbi kārı dağınider
Buñdan ğayrın sür gönülde pes gider

1034

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

246b

1 Düşdi gönüm ol şehūñ sevdāsına
Terk idüben gidemez kıandasına

2 Kıl kāl ehli degülüm geçmişüm
Ol gerekmez sen beni andasına

3 Zāhid ü ‘ābid ü edeb gösterür
İhtiyācum yok olur pendāsına

4 Küllī varımı benüm yağmaladı
Kim vuruldum ‘ışkuñ ol cūndasına

5 ‘Āşık olana gerekmez sözi o
Ol düşünē bende vü sendesine

6 ‘Āşık ol ma‘şūq için öldüreler
Ğuşsa yimez ol düşer ğandesine

7 Bu Hūdāyī uş teka‘ üd eyledi
Yürümez şuñdasına buñdasına

1035

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Gör nice terk eylemişem ‘arımı
Virmişem yağma yolına varımı

2 Kimse bilmez nice dert kim bendedür
Güle bülbül gibi düşdüm zârımı

3 Nicesine etmeyem ben âh u zâr
Yanaram andukça ol gülzârımı

4 Mañşür olup uş ene'l-ħaķ söyledür
Vaşl için egdürür ol dârımı

5 Ol ħarâbât ehliyem 'ışķa düşüp
Ĥoş melâmet gösterir ol kârımı

6 Cânı başı etmişem uşda fedâ
Ĥılmışam 'ahd bozmazam iķrârımı

7 Bu Ĥüdâyî fikri dilde zikri dost
Ĥoş görürem dilde ol tekrârımı

1036

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Gönlümün yoķdur ħarârı yârsuzın ol neylesün
Kim ħabül etmez naşîħat 'ârsuzın ol neylesün

2 İñledür gice vü gündüz ol nigâruñ ħasreti
Ol yetişmez vaşla cânım zârsuzın ol neylesün

3 Ben melâmet olduğuma kim ta' accüb etmezem
Eyle kim o ili gönül şârsuzın ol neylesün

4 Vâiz ü zâhidüñ ol kim pendi itmez ol eşer
Ĥâl-i 'ışķdan bî- ħaberler varsuzın ol neylesün

247a

5 Ĥünkü 'ışķ irdi maħabbet kemeri bilde gerek
Ma'bûda ħapan kim zünnârsuzın ol neylesün

6 Dost yolına saymasına sîm zer cân baş gerek
Ol tehî dosta ne raġbet zârsuzın ol neylesün

7 Bu Ĥüdâyî derd-i fikri uşda dost oldı müdâm
Râħat yoķdur cânâ dîdârsuzın ol neylesün

1037(MEŞNEVÎ -ĤÂLET-İ 'IŞĶ)

1 Gerek 'âşık olan fikr ide yârüñ
Unuda küllî anda ġayrı varın

- 2 Nedür söyleye ğayrılar sözini
Yoğ eyleye anuñiçün özini
- 3 Nedür dost sevenüñ ol işi ne
Anunçün yanmaya toprağ başına
- 4 Ola mı ‘ aşık olanda ‘ār u nām
İde mi ansuzın bir dem ol ārām
- 5 Melāmet eyle olur ile o şāre
Diler irmeğlige ol yāre çāre
- 6 Muḥabbet ğalip olıcağ kişide
Yanar göyinür anuñ içi taş da
- 7 İder dost sözine her dem ol aġāz
Kılur cān kuşu andan yaña pervāz
- 8 O varmaz ğayrı işe eli vara
Muḥabbet kılur anı ol āvāre
- 9 Gāh aġlar vü firāk anı zār ider
Şādılığda gāh eyle bāzār ider
- 10 Diler gāh kendüzin ol oda aṭa
Sürürdan gāh irer ol feraġāta
- 11 Geçer günü anuñ ol her deminde
O ḥalkuñ kim degül şād u ğamında
- 12 Şunuñ kim düşdi gönli nāzenine
Ne baqsun ansuzın semā zemīne
- 13 Gice gündüz müdām anı gözedür
Gönül ü cāna ol eyle uzadur
- 14 O her kimden işitse dost sözün
Kulağ verüp dutar aña o yüzün
- 15 Açarsa gözini her ne o yaña
Gelür görüñi gibi dost yüzü taña
- 16 Diñlemez ‘ aşıkuñ ol ḥāli vardur
O dürlü dürlü ma‘ şük āli vardur
- 17 Degül anuñ o şerḥini kim eyler

Dile gelübeni nitesi söyler²⁵⁰

- 18 Neyi sevse kişi ol söyler olur
O fikr ü zikrini dil eyler olur
- 19 Ne var çabda vü taşra o sızar
Getürüp diline ağı ki o dizer²⁵¹

1038

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 247b
- 1 Nice söylemeye gönülüm alanı
O derd-i ' ışıķı içüme çolanı
- 2 Ki bir dem dek durur isem sâkin olmaz
Âh idüben gelür gözüm şalanı
- 3 Bana kaygı o gıuşsa ol dost oldu
Döşendi bu gönül aña hülâfi
- 4 Kişî neyi severise ki o bunda
Gerekdür yarın anda o bulanı
- 5 Degül o gönül ü gözden ki gayet
Neye baçdumsa gördüm çolanı
- 6 Gerekmez gönle dünyâ vü uhrî
Çabül etmez ne kim varsa olanı
- 7 Şâhuñ dîdârına müştâķ Hüdâyî
Hemîşe görmeg ister bu çul anı

1039²⁵²

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâra müştâķ olmayan o vara ne cân isteye
Özge yoçdur andan ayru nice sulçân isteye
- 2 ' Âşıkıñ ma' şüka oldu maçşüdü derde devâ

²⁵⁰ Derkenardaki hadis-i şerif: "Men eħabbe şey'en ekşerâ zikrahu." "Kim bir şeyi, severse onu çok anar."

²⁵¹ Derkenardaki hadis-i şerif: "Küllî inâin yeteraşşehu bimâ fihi" "Her kap içindekini sızdırır."

²⁵² Derkenardaki hadis-i şerif: "Eddünyâ sicnü'l-mümin ve cennetü'l-kâfira" "Dünya müminin zindanı, kafirin cennetidir."

Farz oldu anı sevmek ne dīn imān isteye

3 Kim revādur öldürürse ma' şūka ol ' aşıkı
Şanma ' aşık olan andan vara ol k̄ān isteye

4 Sicn olındı mü ' mine dūnyā kim uşda bu ḥadīs
' Aşık olanlar diler mi vara zindān isteye

5 İrmedi melek muḳarrib ḥazretūñ ṭapusına
İşitdi Cibrīl kim ne şeyṭān isteye

6 Çünkü ṭālib der muḥip o ma' şūka irmeğlige
Ḥūr u ḡilmānla rıḍvān ne o cinān isteye

7 İş bu mürde cānuñ ḥayātına Ḥüdāyī ' ışk
Buldı nider eyle ki o ' İ sā Yunān isteye

1040²⁵³

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Uşda yandım ' ışk odına uş nūrum göge çıkar
Ḥaḳka şükr biñ gezin biñ nefis ü dil oña çıkar

2 Mi' rāc için ' ışk burāḡı irdi ḥazretten cāna
İtdi pervāz bu göñül uş ' ışkla dergāha çıkar

3 Ḳuds ilidür olmaz ḳudret getürdü uş bizi
Kim vaṭan-ı aşl añladı aşlı o göge çıkar

4 Kaldı Ḳudsūñ eli şehri anda daḡı kılmaz uş
Kaşdı yüce ' ışk o refref ḥazrete.....çıkar

5 Kaṭre uş ' ummāna degdi reng-i kaṭre ḳalmadı
Ol taḡayyür levni anda kim diseñçıkar

248a 6 Her ki bu esrārı sırta bilmedi vü ḳıldı o
Bilge ' ārifler ḳatında eyle ki aña çıkar

7 İy Ḥüdāyī sen bu sözi söyleme münkirlere
Ol ḳabül itmez bu sırrı gidicek söge çıkar

1041(MEŞNEVĪ -ḤAYRETNĀME)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Göñül gāh gāh ḳararup başa düşer

²⁵³ Derkenardaki hadis-i şerif : “Küllü şeyin yerci' u ilā aşlihi ḥubbü 'l-vaṭan mine 'l-imān” “Her şey aslına çeker, vatan sevgisi imandandır.”

- Taraf-ı Haḫḫa ḫicāb dūşe dūşer
 2 Gelür ol endīşe gönül evine
 Diler ki endīşeden ol şoyına
 3 Ğālib olur kim anda ol firāḫı
 Yaḫar anuñ içini ihtirāḫı
 4 Dūşer içine eyle daḫdaḫalar
 Gelür gönülü karşı ḫarmaḫalar
 5 Olursa küllī ‘ālem eyle meydān
 Görinür aña kim ol demde zindān
 6 Ne mülk ü māl u aña ne taḫt u ol tāc
 Dilemez geymege ḫulle vü dibāc
 7 Kime dirise ḫālin añlamazlar
 Ne söylesen kim anı diñlemezler
 8 Yürür eyle kim ol yana yana
 Ki gelmez şerḫi anuñ ol beyāna
 9 Ne ‘īd aña düḫün ü yaş görünür
 Baḫar gönülün düḫün ü yaş görünür
 10 O varduḫca ki zārı ḫayret artar
 Belā vü renc oldur ki darter
 11 Ne ilm ü o ‘amel kim göze gelür
 Ne işlenmekliginde yüze gelür
 12 ḫamu etdükler ol dura geḫer
 Kim ol görmeḫligi yil göre geḫer
 13 Ne eylesün kişi aña medāra
 Ola kim derdine anuñ o çāre
 14 Kişinüñ gönlinü açmayıcaḫ ḫaḫ
 Nidi versün oḫunsa cümle evraḫ
 15 İläḫi sen gönüllerini kim açḫıl
 O nūr-ı ḫāşşuñı anlara saḫḫıl
 16 ḫamu müşgilleri sen eyle āsān
 O luḫfi fazlınıla ḫılıḫıl iḫsān

- 17 Kim olmaya bu kullaruñ yerine
Senüñile saña her dem varına
- 18 Gerekdür kıllara feryād eriş
Ki müşkil āsān ola her olan iş
- 19 Düşürmegil buları sen firāka
Yetişdür vaşlı sen ol iştiyāka

1042

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

248b

- 1 Düşürdi cāna dost o iştiyākın
Dilemez dūrı ister vaşlı-ı yaķın
- 2 Ne faħrı ' izzeti baña o dünyā
Göre nefis ü hevā anuñ ' alāķın
- 3 Niderem ben aña kim ol dürişem
Gerekmez anuñ ile çok u çaķın
- 4 Ne Hind ü Sind ü Rūm ol Hıķāyı
Ne Mısr u Şām u Bağdād Irāķın
- 5 Nedür ol cennet ü rıdvān u hūra
Dileyem kaşr u hulle vü burāķın
- 6 Göñül çün kim ki eyle yāre düşdi
Bular virdi gör uşda ŧalaķın
- 7 Hüdāyī himmetile Haķķa geçdi
Ķodı arz-ı semā seb' a tabāķın

1043

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Nedür ol hūsn-i behçet ü bahāya
Ne beñzetmek nedür bedr-i ol aya
- 2 Göñül gözi gerekdür anı göre
Ķaber virmek nedür dimek ' amāya
- 3 Nice düşdi ki cān oldı müştāķ
Ki kaşdı irmek oldı ol hümāya
- 4 Zihī māmeleküm ol ŧoğdı ŧoğalı

Ne indi yere vü ağdı semāya

5 Ki ne dutmış iki cihānı nūrı
O ğarķ etmiş degül aña nihāye

6 Olursa şemme bir andan tecellī
Dü cihānda yeter cāna kifāye

7 Hüdāyī terk ide şanma Hüdāyı
Olurısa dağı añı ķomaya

1044

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1 Girü ' aqlum benüm oldı dīvāne
Dil ü cān yare oldı uş devā ne

2 Faķırūñ tuhfesi sultāna nedür
Görürse cān u başı hoş revā ne

3 Şikeste ķalb olsa ğasta ol cān
' Aceb derdine ola ol devā ne

4 Nazar itse ki ol göñüle sultān
Ki ķul olan gerek aña ķıvana

5 Kişide ' ışķ olsa ola zinde
O şeyhliği döne anuñ civāne

6 Gerekmez dünyā vü ' ayş u o ' işret
Muhib olup kim ol dostı sevene

249a

7 Hüdāyī miskīnūñ ğayrı işi yok
Ķarışmaz ğalkıla çāv u ķovana

1045

1 Dost derdi kār eyledi uş yüregüm yanadır
' Işķ oķını hoş urdı bu cigerüm ķanadır

2 Neylesün meskenet ' aşık kim intizār olsa aña
Derd ü firāk ğasretü eyle kim ol cānadır

3 Bende olan ol şāha tapuya ğizmet gerek
Ħizmetidür ol dīvān fağrı ol sultānadır

4 Görmese ol dost yüzün unudur ol kendüzün

Ne ğayrı cedd cehd aña ne dīn ü imānadur

- 5 Ğayrınıñ ol şīşesin çalar taşā o durur
Ol melāmet olduĝı ne ada vü şanadur
- 6 ‘ Āşık cānı birlikde ol ebedi dirlikde
Olup fenā olan o ‘ām u ‘āra nedür
- 7 Bu Hüdāyī uş hāzır kim duruban gözedür
Olsa işāret dostdan bil aña revā nedür

1046

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Eyle ki bu cān u gönül nice o cān gözedür
Derdine dermān o cānı cān gözedür
- 2 ‘ Āşıkuñ o ma‘ şūka görki genci odur
‘ Ābidle zāhid o dīn ü imān gözedür
- 3 Hüküm hükümet yāra kim yaraşur ol hāna
Bendelere tapu hoş eyle dīvān gözedür
- 4 Ehl-i nücüm hey’eti yoĝdur Hāĝka rü’yeti
Ol añılmaz hikmeti devr-i zamān gözedür
- 5 Hāĝka yaĝın olan kim ne aña itlāk ider
Cümle cāmi‘ bilüp kim ne mekān gözedür
- 6 ‘ Işka yeten ol kişi yoĝdur anuñ teşvīşi
Zāhir olur Hāĝ aña ol ne gümān gözedür
- 7 Her ki gönül virdi o dostā Hüdāyī bugün
Degül murādı ğayrı ne ki cihān gözedür

1047

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1 Düşdi yine bu gönül dilberüñ ol zārına
Cān bülbüli kim diler irişe gülzārına
- 2 Diler tecellī göre raĝsa semā‘ a gire
Zevķile ‘ āşık cānı anuñla barına
- 249b 3 Her ki o tālīb olan maṭlūba rāĝıb olur
Fikr ü ḥayālindedür ğayrıla ne barına

- 4 Ğayret-i o dost iden cehdi o irmekdedür
Degül melāmet aña kim bağa ol ‘ārına
- 5 Dost ‘ışkındankendüyi yavu kıılır
Yağma ider küllīsini çalmaz anuñ varına
- 6 Kim de ki ol dertdürür anı aña tartdurur
Göñül virüp yaşdanam bu dünyā dīvārına
- 7 Geçdi kamudan nedür bu Hüdāyī uşda kim
Aldanuban neylesün bugüne vü yarına

1048

- 1 Kānde ki vardur degül bīçāre bende
‘İşğ aña kār eylemiş dutulmuş o kemende
- 2 Varsañ ki diseñ aña dil hod ki dile gelmez
Hind ü Hıttāy u Rūm u Çīn ü Maçīn Yemende
- 3 Ne gül ü o gülistān ne bağıla o bostān
Göñli gözi ‘āşıkuñ ne nergis ü çemende
- 4 Ne kāl u kılüñ dengi eylemek anuñ cengi
Teslīm idenler gerek olmaya..... bende
- 5 Āh idüp içden atar ‘āşık yanuban düter
.....lāden ü ‘ūd kim beñzer ol sipende
- 6 Gör ne revān eyler ol gözlerinüñ yaşını
Nite ki şām içre ola jāle döker çemende
- 7 Hüdāyī eyle ki var olsa degül kimse zār
Olmaya görüp anı āyende vü revende

1049

Mef‘ ülü Fā‘ ilātün Mef‘ ülü Fā‘ ilātün

- 1 İy dost ki beni ‘ışkuñ etdi eyle ki zār
Ol dü cihān varından olmışam eyle bīzār
- 2 Ne cān u ben ol başa kim kalem ala hāşā
Hoş revān itdüm aña olursa şad hezār
- 3 Çünkü ezelde eyle ‘ahde vefā gözetdi

Anda olan avli o bunda anı kim bozar

- 4 Her ki o aşı ola anda alāmet ne ola
Sözi sūzı oldurur dost sözi dilde uzar
- 5  Arif olan ma nide kim olmaz o da vīde
İnci gibi sözleri birbirine ol dizer
- 6 Her kişinin  masūdı neyse ol gönülde
Taşra gelüp görünür nite ki kıydan şızar
- 7 Gör Hūdāyī dīvāna beytleri kim nazm idüp
Yerli yerince anı  ışıla eyle yazar

1050(MEŞNEVĪ)

Mefāılün Mefāılün Feülün

- 250a
- 1 Gelür sözler ol yerli yerince
Biribirinüñ iledür peşince
- 2 Olursa Hādan ol ger işāret
Aña avn olur ol demde beşāret
- 3 Görinür aña ol dem ma nī yüzi
Getürür harf u şavt üzre ol sözi
- 4 Nite masūdı aña kim göre
Gönülde dile gelür ol żuhūra
- 5 Olur tadīrden aña havāle
O udretde görünür ol nevāle
- 6 Eger luf ise fazlın yetürür
Vü ger arısā adlın götürür
- 7 Eger ām u hāş u ol hāssel-hās
Bulara şādı vü dügün vü ger yaş
- 8 Ezelden her birine kışmet olmuş
O ramet kimine ol la net olmuş
- 9 Anuñ üzre olur sözleri bunda
O say-ı gūşīşine göre günde
- 10 Kiminüñ oldı dünyā ol murādı
Kimi urā kıtur dilde o yādı
- 11 Kimi Mevlāya virmiş gönli gözin

Ki döndürmiş o ğayrdan o yüzün²⁵⁴

12 Ki her birine bir nesne oldı sevdā
Uzanur şerhi anuñ kimesne ide

13 Dil ü cānı aña kim ol uzanur
O dil zikrini itmekde özenür

14 Gelür gönülünden ol taşā taşā
Getürür dil birağur o taşā

15 Nite her kişiniñ endişesi
Añı kılmağdurur bunda pışesi

16 Aña göre anı bunda düzedür
O mağşudı odur anı gözedür

17 Sözi çoğ eylemekden yegdür ol az
O muhtaşar olınsa yeg derendāz

1051

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

250b

1 Ol nice 'āşıkdurur yār istemez
Görmek için ol ki dīdār istemez

2 Müşterī olanlar ol ma'şūqına
Kim varıp ol ğayrı bāzār istemez

3 Görmese t̄alib olanlar maṭlūbın
Şanma kim ol varup ol dār istemez

4 Düşse halkuñ diline ğuşsa ne ğam
Faḥr u 'izzı eyle kim 'ār istemez

5 Denī dünyā mülki vü mālı nedür
Kim nesine ef' i ol mār istemez

²⁵⁴Beyitten sonraki ayet-i kerime: “*Velekad sadekakumu(A)llāhu va' dehu iz tehussūnehum bi-iznih(i) hattâ izâ feşiltum vetenāza'tum fī'l-emri ve'asaytum min ba'di mā erākum mā tuhibbūn(e) minkum men yurīdu'd-dünyā ve minkum men yurīdu'l-āhira(te) şümme sarafekum 'anhum liyebteliyekum velekad 'afā 'ankum va(A)llāhu zū fadlin 'alā'lmu'min(e).*” “Siz Allah'ın izni ile düşmanlarınızı öldürürken, Allah, size olan vaadini yerine getirmiştir. Allah size sevdiğiniz (galibiyeti) gösterdikten sonra zaafa düştinüz. (Peygamber'in verdiği) emir hakkında tartışmaya kalkıştınız ve isyan ettiniz. Kiminiz dünyayı istiyordu, kiminiz ahireti istiyordu. Sonra Allah sizi, denemek için onlardan geri çevirdi ve sizi bağışladı. Allah müminlere karşı çok lütfkârdır.” (Al-i İmrân Suresi 152. Ayet)

- 6 Bülbül ola ne gülistān şöhet
Güli qoyup ol varup hār istemez
- 7 Bu Hüdāyī yek cihet oldı bugün
Ol cihet ü şeş ü o çār istemez

1052

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Āşıkuñ ol 'ışq içinden qaynadur
Raşsa nice getürüben oynadur
- 2 Hālını bir bir dile ol getürüp
Kim firāqın ol ki eyle göynedür
- 3 Cān u baş kim fedādur yolına
Dağı bundan gayr aña deyni nedür
- 4 'Āşıqa ol ma' şūqa oldı murād
Dü cihān aña o beyne beynedür
- 5 Şol ki o ma' şūqdan oldı ki dūr
Bil ki cānı göñli anuñ söynedür
- 6 Her ki ol müştāqdurur dost vaşlına
Zikri fikri añdan ayru mı nedür
- 7 'Āşığı şevqe getüren 'ışkı gör
Çeng ü def ü bil aña ol ney nedür
- 8 'Āşığı ma' şūq için qatl ideler
Anuñiçün āh u ol vāy nedür
- 9 Bu Hüdāyī oldı mest 'ışqdan bugün
Ol muhayyal aña beng ü mey nedür

1053

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ğam degüldür qavl-i sulţān oldura
Tende qāni' hūkmi ol cān oldura
- 2 Deyni nedür 'āşık ol ma' şūqdan

- 3 İrmeyenler tapudan kapusına
 Balsa fırsat virmez emān oldura
- 4 Her ki vahdetde degül müşrikdür ol
 Key gāzā fir'avn u Hāmān oldura
- 5 Dimegil sırrı münāfık duymasun
 Şerr-i şeytān dīn ü imān oldura
- 251a 6 Ger tecellī eyleye dost 'āşıkā
 Şādīlıqdan anı hāndān oldura
- 7 İy Hüdāyī nefsi gör zālimdürür
 Erba'ine koy ki zindān oldura
- 1054
 Fā' ilātün Fā' ilātün Fa' ilün
- 1 Şanmağıl 'āşık olan nām gözedür
 Adı şanı bil ki ol gam gözedür
- 2 Baht olanlar ki miskinlikdedür
 Ğayret ü cehline ol hām gözedür
- 3 Ehl-i Haq olanlar ol envārda hoş
 Cāhil ol huffāşdurur şām gözedür
- 4 Raqş uranlar düzse kavlin uşla
 Muṭrib olan zīr ü o bām gözedür
- 5 'Ābid ü zāhid ü o şavm u şalāt
 'Āşık olan vaqt ü eyyām gözedür
- 6 Her ki sırrı Haqdan olan bīhaber
 Qıl u qāl u nākış u tam gözedür
- 7 Bu Hüdāyī mestligi ol sākīden
 Oldı fāriğ ğayrı ne cām gözedür
- 1055
 Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Her ki o 'ışık odına insān degül yanmadı
 Gerçek müselmān degül arınuban yunmadı

- 2 Nefs ü hevā gözede atı tonın bezede
Dervîşlik adı dime kim putı o şınmadı
- 3 Her ne diler özleye halkuñ elin gözleye
Haqqa nice ol yarar tevekküle qanmadı
- 4 Doğrı varmasa yolu himmet etmez ol qulı
‘ Aceb degül mi dili ol uluya danmadı
- 5 Kim de ki toğrulık var halk eren anı sever
Qomadığı nesini el uruban şınmadı
- 6 Gördüñ güci götürür ebsem olup oturur
Nesine ol söz ü şav kimesneye tonmadı
- 7 Cıfe didi dünyāya ol Muḥammed Muştafā
Şāhınler iy Hüdāyī bu murdara qonmadı
- 1056
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Nice döndi bu devr ü o zamānuñ
Bekāsına zemīn ü āsumānuñ
- 2 Niye gönül virüp mağrūr olduñ
Fenāsına o yoq mıdur gümānuñ
- 3 Hazer kıl pīrezendür gadr uci
Uğurladur o şeytāna imānuñ
- 251b 4 Bākī kim qaldı bunda o sorıldı
Ki dürdi defterüñ yaḥşi yamānuñ
- 5 Degül mi devlet aña Haqqa quldur
Bu dün dünyādan gözün yumanuñ
- 6 Didi Haq “külli men ‘aleyhā o fān”²⁵⁵
O ‘ aklı ola mı vefā umanuñ
- 7 Hüdāyī sen yūri şer‘ -i Aḥmed üzre

²⁵⁵“ (Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır.” Bu ayette ömrün geçiciliği, bütün canlıların ölümlü olduğu, her şeyin zamanı gelince yok olacağı anlatılır. Nitekim bütün canlıların ölüm tadı tadacağı, (Al-i İmrān, 3/185); hiçbir canlının ebedi kalmayacağı (Enbiyā, 21/34); sağlam kalelere sığılmılsa bile ölümden kurtuluş olmadığı (Nisā, 4/78) açıklanır. Canlıların birer birer yok olması bunun şahididir. Bu ayet özellikle mezar taşlarında göze çarpar. Ömrün faniliğini hatırlatmak isteyen ediplerimiz de bu ayeti (Rahman, 55/26) eserlerine almayı yeğlemişlerdir.” (Mehmet Yılmaz, a. g. e., s.96)

‘Amel kııl ‘ilmiyle ‘ulemānuñ

1057

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Zihī müştāk bu cān kim yāre olmuş
Benüm bigi degül bîçāre olmuş
- 2 Yanaram derdile eyle ki her dem
Yüregüm şerħa şerħa yare olmuş
- 3 Başına gelene disem hālümi
Ki bilsem derdüñe ne çāre olmuş
- 4 Kimesne olmasun bencileyin dost
Biçāre miskīn ü āvāre olmuş
- 5 O yarüñ hasretinden uş yanaram
Degül benüm bigi deyyāre olmuş
- 6 ‘Aceblemek benüm o āh u zārum
Denilüp şerħ-i uş tekrāra olmuş
- 7 Hüdāyī gönli meyli ğayra degül
Kim eyle müştak dīdāra olmuş

1058(MEŞNEVĪ)

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kişinüñ geñsüz gelür söz yādına
Ol diler yetişmege feryādına
- 2 İdicek eyle kişiye ‘ışkı kār
Kim āvāre kıılır anı ol bīkār
- 3 Derdi yarüñ ‘ışkı anı söyledür
Bahtiyār o dil ü cānı söyledür
- 4 Şanma ‘āşık derd-i ad u şandadır
Ma‘şuk için zikr ü fikri andadır
- 5 Añlayamaz nesne anuñ gönlüni
Üns dutuban anuñla egleni
- 6 Bilmez kim neyleye ol zārına

- Ol yetişe eyle kim glzârına
- 7 Geñsüzin ‘ ışkı içinde aynadur
Hâli añı eyle kim ol gynerr
- 8 Dek durarsa işi gelmez hâŝıla
Neylesün kim ölüben yâ aşıla
- 252a 9 Nicesi kim aña olmiş iŝtiyâ
Kim görinür aña derd  ol firâ
- 10 Zikr  fikri dâimâ ol iŝedr
Gŝŝası yârn aña o pîŝedr
- 11 Küfr  o imânin dimez nişe
Anuñçün ekmez ol hiç endişe
- 12 Ne lm derdi ne dirlikdedr
Maŝd-ı vaşl oluban birlikdedr
- 13 Söylemek olmaz ol derde ıyaŝ
Ne disen anuñ beyânında ki nâs
- 14 ‘ Âŝıı ol zârı zârı inledr
Vaqt-i ‘ âŝı hâli bil anuñladur
- 15 Kim ne şerh etsün kişi nihâyetin
Derd-i ‘ iŝkuñ eyle kim ol gâyetin
- 1059
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün
- 1 Eyle kim var derd  hâl  iŝtiyâ
‘ Âŝıa degül midür ol ki firâ
- 2 İrmese eli eyle yâre kim
Yaar içinden anı ol itirâ
- 3 Taht-ı Mıŝra sultân olmak dilemez
Hind  Sind  neylesün aña‘ Irâ
- 4 Nider ol hld u firdevs zleye
Tâc ı hlle aŝr u hrî ne yara
- 5 ‘ Arş u kürsden eyle kim âhı geer
ande aldı o semâ seb‘ ân abâ

6 Görmese ma' şükını ol neylesün
Ka'tı' olur tākati anda ola tāk

7 Yarūñ ol ayrulığı gibi katīdür
Der Hūdāyī elfirāk u elfirāk

1060

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Yā Muḥammed rūh-ı kudsūñ tāvusı
' Ālemūñ senden şefā' at umusı

2 Kābeḳavseyñ oldu saña ol maḳām
Cümle maḳlūḳ ḳatl ü lādı ḳamusı

3 Kim muḥib oldu saña ümmet ola
Bil temennā Ḥaḳdan ol ' İsa Mūsā

4 Tartdı senūñçün burāk ol Cebrā 'il
Döndi ele aldı ol celāvusı

5 Mekr-i şeytāndan şaḳınup dñiñçün
Dāire düşdi şerī' at.....

6 Gör ne hüccet virdi saña ol Hūdā
İndi Ḳur 'ān şeytānuñ şındı şusı

252b

7 Ḥaḳ üzre Ḥaḳ seni virüpdi
Bā'tıl oldu cümle küfrūñ da' vīsi

8 Bī-nihāyet mu' cizātuñ gördiler
İns ü cinnūñ kiçisi vü ulusı

9 Bu Hūdāyī gördi senden ol sebeb
İrdi cāña senden o Ḥaḳ ḳoḳusı

1061

1 Yā ḥabīb-i ḥatm-i resūl enbiyā
Hem ḳolada sen bularda aşfīyā

2 Ne güzīde eyledi ol Ḥaḳ seni
Oldı cündüñ mü 'minile evliyā

3 Eşrefü 'l-ḫalīḳsin ḫātemü 'r-resūl
Ḥoş teḳarrüb bulduñ eyle Mevliyā

- 4 Cümle ‘ âlem oldu senüñçün varı
Didi şānuñda ki ola aġniyā
- 5 Qābeqavseyñ oldu saña ol maqām
Kim haber virsüñ andan hāliyā
- 6 Oldı toqsan biñ kelām ide hitāb
Ol merātib haşıl oldı ‘ āliyā
- 7 Raĥmetenlil‘ âlemīn kıldı o Haq
Kim şefā‘ at senden irür qamuya
- 8 Yer ü gök ü ‘ arş u kürs levh ü qalem
Hem nazār etdüñ uçmaq tamuya
- 9 Fevk ü tahtda qalmadı ol görmedüñ
Şeş cihetde şevr ü serā māhiyā
- 10 Hülq u hil‘ at oldı hem hilm anda var
Nefsle denildi halka qaқыya
- 11 Gör ki Qur‘ān indı Haqdan oldı nūr
Hoş geçeler şer‘ iyile rā‘ iyā
- 12 Hükmi üzre olına cennet maqām
Tamu oldı ol hilāfi
- 13 Çünkü meddāh-ı Haq oldı aña gör
Çün ne bilsün anı a‘ mā bī-hayā
- 14 Bu Hüdāyīnüñ sözi ġayrı degül
E’s-şalat u ve’s-selām sellem diye
- 15 Zihī devlet degül mi eyle bil
Ol şefā‘ at kıla ümmet ‘ āşiyā

1062

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Olan ümmet aña devlet degül mi
Kim ol İslām-ı dīn hil‘ at degül mi
- 2 Gör ol Qur‘ānı kim Haqdan hidāyet
Oқыuyup dutana raĥmet degül mi
- 3 Harāmı helāli fark etdi uşda

Ṭarīk-i ʿāma ol şerʿ at degül mi

- 255a
- 4 ʿAmel kılanlara oldu münāzil
Maḳām-ı ḥuld olan cennet degül mi
- 5 Ḥaḳḳuñ ol ʿavnīni gör ḳullarına
Baḥāne dīdāra ḥikmet degül mi
- 6 Şerīʿ at ü ṭarīkāt ü ḥaḳīḳat
Bahāne sözde maʿrifet degül mi
- 7 Ḥüdāyīye ki geldi aḥsen ol veche
Ḥaḳḳıla yeg ola şoḥbet degül mi

1063

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 İy gönül sen gözlegil Ḥaḳ ḳapusın
Gice gündüz durma ḳılḡıl ṭapusın
- 2 Sür içinden vir varını yolına
Terk eyle cān u baş u ḳamusın
- 3 Eyle ḳalbde muḥkem olsun derd-i ʿaşḳ
Añmaḡıl sen uçmaḡın vü ṭamusın
- 4 Ger melāmet olsun yolında ḥoş
Gözlemegil cehl-i ʿāruñ nāmusın
- 5 Ol ki ḳudret sākīsinden eyle cām
Nüş etgil ʿişḳuñ ol sen ṭolusın
- 6 Kim dirlegil ḥaḳḳla sen ḥulḳla
Sürgil içüñden yavuz şanusın
- 7 İy Ḥüdāyī Ḥaḳ didi gönüller al
Yeg görüñdi Kaʿbeden ḳalb yapusın

1064

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Uşda derdüm baña ol yār añdurur
Sevgi cāndadur ki ol var añdurur
- 2 Ḥasretile firḳatinden yandum uş
Geñsüzün eyle ki ol zār añdurur

- 3 Cānı başı kıl fedādur yoluma
Müşterī olmuş ki bāzār ańdurur
- 4 Neylesün miskīn ‘āşık sabr ide
Bülbüle eyle ki güلزār ańdurur
- 5 Ol melāmet olsa ‘āşık dost için
Şanma aña nām u ol ‘ār ańdurur
- 6 Şāh ola ger yaşına kıansa o ‘ışık
Tahtı tacı mülki ne şār ańdurur
- 7 İy Hüdāyī bilme ol ‘ayb ‘āşık
Sevdüğünden fikri tekrār ańdurur

1065(MEŞNEVİ)

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 255b 1 Düşdi gönülüm girü o dost fikrine
Dili düzdüm uşda anuñ zikrine
- 2 Cānı gönül kim anuñla barınur
Görmeyicek ki kıatı ol kıarınur
- 3 Fikr ü zikri gösterür dost yüzini
Baқduğınca her niye ki gözini
- 4 Gāh cemāli fikri zevke yetürür
Añduğında eyle şevke getürür
- 5 Gāh celālinden o boşa gelür
Ululuğı gönüle düşe gelür
- 6 Gāh celālin gāh cemālin o añar
Āşık düşmişdürür teşvīş nigār
- 7 Gāh garқа varur hayrān olur
Gāh çarқа girür ‘üryān olur
- 8 Gāh faqr u halle miskīn olur
Hilmi gālīp olup teskīn olur
- 9 Gāh olur kim iştiyākı inledür
Ne hālin kimseye söyler diñledür
- 10 Ne diler o gayrı ‘ayş u ‘işreti

Gice gündüz oldur anuñ fikreti

- 11 Ne ins olar vü ol kim nāsıla
Ne Hızrı diler ol İlyāsla
- 12 Bulmasa hālin aña añlanur
Ol ferāgat ‘ aşıkā ne diñlenür
- 13 Didi Resül ol şifāü ’l-ķulüb
Kim ola aña likāü ’l-ķulüb
- 14 Görmese degül neden sakīn ola
Bulmaya ķararı ne ammā kīn ola
- 15 ‘ Aşıkūñ kendü hālidür söyledür
Uş beyānı şerhidür kim eyledür

1066

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Nite bir yana yana sözüm olsun
İñildüm niceye dek sāzum olsun
- 2 Dilemezem dü cihāna bakam ben
Anı görmeyen o ne gözüm olsun
- 3 Erenler ayağı başduğı yirde
O toprağı benüm o yüzüm olsun
- 4 Göñül dünyā ta‘ āmını dilemez
Ne elma armud ol üzüm olsun
- 256a 5 Öürsem göreyim dostuñ yüzini
Görüp cān virmek o bu sözüm olsun
- 6 Dilerse eyle yaḥşidürür hān
O ķan bahā aña ne lāzım olsun
- 7 Hüdāyīnūñ dilegi dostdan o dost
Eger yay güz ü ķış u yazum olsun

1067

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Nola ölem disem dostuñ yolına
‘ Aceb düşdüm ben bu ḥalkūñ diline

- 2 Elinde o degüldür ihtiyârum
Rızâyı virmişüm yârũñ eline
- 3 Eger âhum ireydi kũh-ı kâka
Ne deyü sen karşıısına ol deline
- 4 Ararlarsa ki bu dünyâ yüzini
Bulunmaya benüm bigi deli ne
- 5 Baña ki düşdi dostın eyle derdi
Degül ol cân u baş dünyâ malına
- 6 Ben o da' vî-i sen bende degülem
Düşünmezem anuñ kâl u kîline
- 7 Hüdâyî diler ol nazarı şâhdan
Dirig itmeye kemîne kılına

1068

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Düşmişem derdine yârün bilmezem ki çäre ne
Olmasun benüm bigi o kimesne bî-çäre ne
- 2 Derdümüñ derdüne em ki bilmezem ben gayrı o
Ol tecellîsinden özge olmaz aña däre ne
- 3 Şımışam ben nâm u neng şîşesin taşe çalup
Şaklamazam yâr için ben bakmazam o ' äre ne
- 4 Vaşl-ı yâr için eyle Manşür veş bugün
Müştäkum dönsem degüldür gelmişem uş däre ne
- 5 Ol melâmet olmasından gam yemezem dost için
Çäk etdürdi yakamı kalmadı elde pâre ne
- 6 İş bu cân bülbüli eyle dost cemâlin özler o
Añsuzın cennet ü huld neylesün gülzâra ne
- 7 İy Hüdâyî zârı zârla kim kılursañ key firâk
Görmesüñ cânânı cânum uğraduñ düşväre ne

1069

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Saldı ' işkuñ leşkerin dost yağma kıldı varumı
Şıdık-ı ikrâra değışdüm uş bugün inkârımı

- 256b
- 2 Şanma ğayı tācirüm ben kim yiyem dünyā ğamın
Kılmışam dostla bāzārum dutdum andan barumı
- 3 Talmışam deryā-yı ʿ işka kim anuñ pāyānı yoķ
Bulmışam yoķdur bahāsı eyle kim şāhvārumı
- 4 Cümle hüsnuñ hüsni andan kim virür ol tāb aña
Vechi degül beñzedürsem key haţadur yārumı
- 5 Bağladum ʿ işkuñ kemerin bilüme ki eyle uş
Dost için kıldum ki muħkem kesemez zünnārumı
- 6 Ol rızā-yı Haķdayum ben kavli fi ʿ lde olayum
Virmişam neylerse etsün aña ihtiyārumı
- 7 Bu Hüdāyī o behiştüñ haberini neylesün
Yoķdurur ārzüm aña kim buldum o gülzārumı
- 1070²⁵⁶
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün
- 1 Dost için kurbān olursam āline
Ger melāmet olurısam hāline
- 2 Virmişam dostu rızāyı ihtiyār
Ol elinden ne gelürse gelene
- 3 “*Haleķa ʿl-insān za ʿifān*”²⁵⁷ didi Haķ
Od şu toprağ u bilgil yili ne
- 4 Didi hem o kerāmet insādadur
İʿ tibārı gördiginden alına
- 5 Dimedi kim ol kerāmet ańdadur
Nefs ü hevāsına anlar balına
- 6 ʿUlvīye kaşd eylegil himmetüñi
Kim durişmek dün-ı ol esfeline

²⁵⁶ Derkenarda yazan ayet-i kerime: “*Velekad kerramnā benī ādeme ve ğamelnāhum fi ʿl-berri ve ʿl-bahri ve razaknāhum mine ʿt-tayyibāti ve faddalnāhum ʿalā keşirin mimmen ğalaķnā tafdilā(n).*”
“*Andolsun ki biz, insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve temiz yiyeceklerden onları rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.*” (İsra Suresi 70. Ayet)

²⁵⁷ Ayet-i kerime: “*Veğuliķa ʿl-insānu za ʿifā(n)*” “*İnsan sabır ve tahammül bakımından zayıf yaratılmıştır.*” (Nisa Suresi 28. Ayet)

7 Kim Hüdāyī Haḡ yolında virse cān
Bil haḡīkī şehīd oldur olna

1071

1 Girü hayāta yetişdüm cānuma ġuřřa degül
Haḡīkī söz ki bu sözdür ol degül

2 Görüñdi řahuñ o yüzi ‘ ayān uşda beyān
O ‘ aḡl u nuḡlıyla degül dūřmene hařřa degül

3 Nedür ki dünyā vü cem‘ i gönül virem ben aña
Ne sīm ü zer ü

4 Yeg ol ki hayvān andan beşer dimek ne aña
Cāhilden eyler.....

5 Neye ki dūřse gönli añadur iřtiyāḡı
Mucīb ki olsa ol yolda eger yeg dutsa degül

6 Güler ki yüzli ola ne ki gerek o kaḡımaḡ
O vech-i ḡulḡ ola ne kimesne sökse degül

7 Hüdāyī zālīm olanlar o ḡalḡı incidürler
Ne ki hayrla aña anı erlige öġse degül

1072

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

257a

1 Teferrüc eyle gözetgil sen ol ki bülbüle baḡ
Ne resme řadılıḡ eyler durup ki gel güle baḡ

2 Görüñdi dost o cemāli ne řevḡe geldi bu cān
Süvār oldu ki eyle o ‘ ıřḡ-ı dildāra baḡ

3 Zemīne meclis-i dilber sākī ki şundu o cām
Degül sürāḡıyle ol kim ide ki ḡulḡule baḡ

4 Disem ki naḡř-ı nigāruñ miřāline ne hayāl
O zülf ü ḡaḡḡ u ḡāl u dimek ne fülfüle baḡ

5 Tecellī eyledi ḡüsni gönle dūřdi o zevḡ
Dile getürdi o söyler bu cāndan ḡulḡule baḡ

6 Ne iřtiyār ola elde kişi ki sabr ide o
Getürdi ḡāle bu dem ‘ ıřḡ ki tende zelzele baḡ

7 Ol elli hâcdan yigrek görindi aç toyıra
Hüdâyî didi beyâzîd gönli al ala bağ

1073(MEŞNEVÎ)
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hayr-ı niyyet üzre olmak yeg ire
Himmetin 'âlî dutan қadre ire²⁵⁸
- 2 Eminü'l-mü'minin 'alî didi inan
'Ulü'l-himmete minel ol imân
- 3 İmânına göre himmeti halkuñ
Қatında 'izzeti hürmeti halkuñ
- 4 Şefâ' at kılmayan olur kişiye
İmândan şu' le anda ne işiye
- 5 Kişide gerek ola ud u edeb
Edebsiz olana nedür o neseb²⁵⁹
- 6 Didiler inşaf o imân yarusı
Қılur anı müselmānuñ arusı
- 7 Gerek müselmān olanda ol inşāf
Yeter 'aқlı fikri olana kifāf
- 8 Gerekmez kendü işini düzetmek
Gerekdür halkı himmetle gözetmek
- 9 Ulular işi olar gözlemekde
Sözile olmaz ol kim yüzlemekde
- 10 Ulunuñ kiçiye degmeye nef' i
Görinür sözi aña semm ü ef' i
- 11 O merhamet iden kula ne zahmet
Haқıқat Haқ Te' āli ide rahmet²⁶⁰

²⁵⁸ Beyitten sonraki hadis-i şerif: “Ulü'l himmeti mine'l imân.” “Himmetin yüceliği imandandır.”

²⁵⁹ Beyitten sonraki hadis-i şerif: “El hayāu minel imân” “Utanma imandandır.”

- 257b
- 12 Şular kim baqalar halka kim ol hor
Olacak rahmetinden eyle ol dūr
- 13 Şular kim ehl-i kerem oldu kerem
İşi güci olur anuñ o kerem
- 14 Keremsiz ehli qara taşa beñzer
Sözi savı anuñ savaşa beñzer
- 15 Gerekdür hüsni hulq evvel ki kerem
Ki Haqqa kılduğı insān mükerrem

1074

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Degül dünyā bil kim ol pāyidār
Anuñçün itmek gerek ol medār
- 2 Ululuğı koğıl ulu olasın
Yine kıl u qāle ola da' vīdār
- 3 Gerek nef' ün ola dōke kimesne
Ki şaqla içüñde sözi nāmdār
- 4 Vur ol berki şems gibi ' āleme sen
Olunma nücüm-ı ol kīsedār
- 5 Dōke nef' üñ ol kim gör öküşler
İdeler du' āyı kim ol berhūdār
- 6 Yüri hayr üzre kim it niyyetüñ
Eyüler ayağın kim aña adar
- 7 Hūdāyī dirlegil ol hulqla eyü
Diyeler müselmān ol dīndār

1075

Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cigerüm yandı bu dertden yüregüm ah etdürür
Bir dem ol ' ışq sākin olmaz bilmez ne dertdürür
- 2 ' Aql u fikr ü kuvveti kim kalmadı ol cem' idem
Zār zār o hasretini cāna yar ne darddurur

²⁶⁰ Derkenardaki hadis-i şerif: "Erhamu yerhamullāhu Te'āla " "Merhamet ediniz, Allah da size merhamet etsin."

- 3 İntizāra neyleyem ben kim aña göymegliğe
Şabr ola mı iştiyāğa varduğınca artdurur
- 4 ‘Āşık ma‘ şūka bağa kim nicesin nāz idüp
Cān u başın almasına ol hayālin şatdurur
- 5 Ola mı haddi oranı intizār çekmesine
Kağrı ol cevr ü cefası cānuma o şatdurur
- 6 Geçdi ‘ömrüm eyle ki o āh u derd ü zārıla
Bilmezem ki söyleyem ben nicesi firqātdürür
- 7 İy Hüdāyī iş bu derd kim vāki‘ olmuş o baña
Kimse bilmez sırrın anuñ nice o gayretdürür

1076

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

258a

- 1 Uşanur mı kişi yār sevmeginden
Yarūñ dura mı dili ögmeginden
- 2 İñildisidür ol sāz u sūzı
Ferāgat aña ne dek durmağından
- 3 Göñülde sevgi olsa ol mükerrer
Yüzi dönmez cefāsın görmeginden
- 4 Yolına qurbān olmağa diler o
Ne tartınsın cān u baş virmeginden
- 5 Ola mı gayret ü ‘ār ‘āşika o
Şakına ol melāmet irmeginden
- 6 Olur her cins haşr ol hüsñile
Olan mu‘ nis ayrılmaz ögrekinden
- 7 ‘Āşık ma‘ şūk ‘ışk cinsiyyet oldı
Hüdāyīye bu söz şab degrekinden

1077²⁶¹

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘Āşika ‘ışk gösterür erkānını
Kim dağar ol boynına urğanını

²⁶¹Gazelin 4.,5.,6.,7. beytinde “Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün” kalıbı kullanılmıştır.

- 2 Eyledür top başına meydān aña
Gör ne virür ' ışk aña çevgānını
- 3 Her ki göre ol cemālūñ tābın o
Yağmaya virür gönül dükkānını
- 4 Eyle kim hüsne hemtā kim denilmek olmaya
Eylese olmaz haṭādur kim diye imkānını
- 5 Cümle aından kim ṭoludur iş bu ' ālem ne ki var
Gir gönül içre ki görgil kim anuñ mekānını
- 6 Zihī sulṭān ol ki sulṭān neylemiş ol taḥt-gāh
Bī-zamān u bī-mekān u anda görgil kānını
- 7 İştīyākından Hüdāyī kim dilinden ol ḳomaz
Kim düzedür gice gündüz eyle kim uyganını

1078

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yanmağa geldüm buında yār için
Bülbülüm uş göynerem gülzār için
- 2 Ben melāmet olduğumdan halka ne
Ğuşsa yiyem eyle kim ol ' ār için
- 3 Mülk ü māl u cān u baş u hanümān
Yağmaya virdüm yolına var için
- 4 Mañşürüm geldüm ki meydāna girem
Dönüşüm yok dāra dost berdār için
- 5 Ḳuds ilinden kim şalındum eyle uş
İş bu ile ava ol şikār için
- 258b 6 Ṭalmışam eyle ' ışk deryāsına
Bulmağa ol dürr-i şāhı var için
- 7 Ol Hüdāyīyem ki Haḳdan ğayrına
Yimezem ğam eyle yoğ u var için

1079

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 ‘ Aceb benüm bigi ola mı cihānda ol daḡı ne
O zārı ‘ aşık eyle gümānda ol daḡı ne
- 2 Ararlarsa cihānda o cāna başa kıyar
O ḡalbi ḡalbe urur tūmende ol daḡı ne
- 3 O tūḡı bñlbñlü bigi ki medḡını ol oḡur
Ki ḡarşu gele vñ eyle semende ol daḡı ne
- 4 O sūrḡı gözlerümñ virür ki rengine baḡ
‘ Aḡıke irdi baḡş-i Yemende ol daḡı ne
- 5 Şarardı beñzüm eyle getürdi ḡale o ‘ ışḡ
Nite ki berk o ditrer ḡazānda ol daḡı ne
- 6 Ne yetdi cānum görgil niteki ceḡd iderem
Bulunmaḡ olmaz uşda mekānda ol daḡı ne
- 7 Ḥüdāyī sözini görgil nice şırın düzedür
Diyem ki lezzeti ola lebinde ol daḡı ne

1080

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ḥalmışam ben ‘ ışḡuñ ol deryāsına
Düşmişem cemāl ol büryāsına
- 2 Geldi cān ḡalkuma nez‘ üñ ḡālidür
Başlarısa nola şāḡ giryāsına
- 3 Dönmez ol dostuñ cefāsından yüzüm
Dilesüñ dost biñgezin güyāsına
- 4 Her ki ol ḡaḡḡ u ḡakīḡāt yār diler
Meşḡul olmaz zerḡuñ ol riyāsına
- 5 Meskenet içre gören ol toḡrı rāḡ
Ne tanısn özi giryāsına
- 6 Ger teraḡḡüm itmese ‘ aşıḡa yār
Kim neden ire anuñ feryāsına
- 7 Olduralı dost içün Ḥüdāyīyi
Ne içün ḡam yiye ol gir yaşına

1081(MEŞNEVİ- HĀL-İ ḤACC-I ḤAREMEYN)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 253a
- 1 Gel iy dilber ü şîr ü iy tüvâne
O 'aşık-ı mestler olmuş dîvâne
 - 2 Degül ol 'aql u fikrûñ kande vardur
Ne gösterdü içünde eyle derdi
 - 3 Ziyâret-gâhıdur Mekke Medîne
Bu zâhir ehli olanlar ki dîne
 - 4 Günâhdan arunup dîni düzenür
Anuñla cân u gönli ol bezenür
 - 5 Teselli hatırından hâdden aşâ
Lağab urular ad ol hâcî paşa
 - 6 Ki oldı eyle ki ya'ni o hâcî
Degül ğayrıya anuñ ihtiyâcî
 - 7 Haķıkāt Ka'besi oldı gönli gör
O bundan ğayrı söz yoķdur degül kör
 - 8 Ziyâret-gâh oldı bu gönüller
Rızâ-yı Haķ dileyenler gönüller
 - 9 Aç ol gönül gözini gönle girgil
Murâda maķşuda sen anda irgil
 - 10 Gör ol Ka'be içre Ka'be isteyen
Haķıkāt hâcılık adı ki densin
 - 11 Evüñ ıssı görünmese ol evden
Neden taleb ider degül o kevden
 - 12 Neden hâşıl itdi ol murâdın
Dükendi eyle kim hâcılık adın
 - 13 Rızâ-yı Haķ bulup ne tapu etdi
Anı ki bildi o ne kapu etdi
 - 14 Haķıkāt hâcısısın irdüñise
Gönül anda dostı gördüñise
 - 15 Nedür bildün mi sen şimdi hâcî ne
Degüldür taş evüñ ol muhtâcî ne

16 Göñül Ka' besine etgil ziyâret
Hem ol Ka' be ıssıla anda bizâret

17 Saña hâcı demek ol revâdur
Hâķıķat hâcılığı uş buradur

18 Göründi hâcılık Ka' be burada
Ziyâret it göñül ire murâda

1082

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 Gerekse Ka' be tavâfı göñül evini yüren
Tecellî hüsn-i cemâli kim aña gördi gören

2 Gör imdi talib olanuñ o cehd-i sa' yını
İrür aña ki beşüñ o göñül cân viren

3 Fenâ ki itmeyen özin anı ne vaķtı bula
Aña ne benlik ü senlik irür mi da' vî-i Qur'ân

253b

4 Birikdi aña vü her kim yetüben buldı yaķın
Nifâķ u şirk oları göñülden ol ki süren

5 Ne 'âr nâm u ' izzet ne faķr u şöhret ü o
Vişâle vaşl ola gerek sebeb ki terkin urun

6 Degül ki sözde hilâfı ide ki va' deyi o
Zihî merâķib-i şadık o ķavl-i ' ahde duran

7 O şarķı hâcc-ı haremeynüñ Hüdâyi didi ki uş
Dileyen andan alsun haberi ol ki şoran

1083

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Hâcc-ı ekber o degül mi dost cemâlin görse cân
' Ömri bâķı bula devlet ger tecellî etse cân

2 Kurbân aña ger dilese öldüre ol ' aşıkı
Vallâh faķrı bendenüñ ol kim degüldür aña ķan

3 Farz oldı şavm şalât u hacc zekât o mü'mine
' Aşıkı lâzım muķabbet ma' şük oldı dîn imân

4 Görse ' aşık ma' şüküñ o zülf-i hâķ-ı hâlini

Kim kese o ğayrı sözün eylemez ol ĩn ü ān

5 Ehl-i ıaklıde gerekdür āyān o beyyīnāt
Ol yaķın ehlinde yoķdur ne āña Şekk ü ğümān

6 Balsa ‘ āŐık ma‘ Őūķın o iĥtiyāc ne ğösterür
Ĥūr u rıdvān u burāķ u köŐk āña nedür cinān

7 UŞ Ĥüdāyī ğör ne söyler ĥaccuñ o Şartın bugün
FāŐ etdi sırrı uşda zāĥir oldı ol nihān

1084

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Yaralar ‘ iŐķuñ oķı ğör yüregümi ķanadur
ĤaŐdı ol ğayra degüldür eyle kim ol cānadur

2 Ğör ne müŐtāķ oldı yāre kim āña irmeğlige
Ĥüsn-i nūrına bu cān kim yanmağa pervānedür

3 Nicesi vermeye ğöñül ķiŐi ol ma‘ Őūķa
Ğör ne fitneler ķoparur ol ğözi mestānedür

4 Ğörmegil virāne o sen dervīŐ-i ‘ āŐık ola
Taĥt-ı sulıān ķalbi anuñ eyle ki genĥānedür

5 Söyleyen bu dili ğörgil nicesi tekrīr ider
Mest oluban söyleden o ezel-i ĥumĥānedür

6 Varı yarı bilmeyen ol dūnyādan ğöñül viren
Ne ‘ aceb sevdāsı anuñ devr-i ol meyhānedür

7 Bu Ĥüdāyī diñlemez ol ğayrlaruñ sözi
Ol elestde olduğı āvāzı elĥānedür

1085

259a

1 Resmi resmüñ ‘ ādetinden ‘ āŐık ol çıķmak gerek
Neyleğüñ bünyādın ol kim devirüp yıķmak gerek

2 ‘ Ār u nām u Şöhret iĥün kim āña ne iĥtiyāc
Ol melāmet olmasıĥün ne āña ıķmak gerek

3 Ťālib olan maıľübına ne iĥün say‘ itmeye
Ĥaddi cehdi kim hemīŐe ol āña aķmak gerek

4 Dūnyā nedür māl u mülk ü kim dūŐe ol derdine

Varı yoğ için kim anuñ ona kayıkmağ gerek

- 5 Virür yağma varı varın cānı başı yolına
İde yārūñ derd-i ‘ışkı cāna kayıkmağ gerek
- 6 Faḫru faḫra rażı olup meskenetde bulına
‘Āşık olan kim kemrese ana bayıkmağ gerek
- 7 İy Hüdāyī al haber sen kışşadan ol hişşeye
‘Ārif isen ma‘ niden o ile tıyukmağ gerek

1086

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Cünd-i Haḫdur ‘ışkı gör kim kâimā
Hāle getürür ‘āşığı ol dâimā
- 2 ‘Āşıkuñ ol fikr ü zikri ma‘ şūḫa
Zāhidüñ şuglı hemişe şâimā
- 3 ‘Ābidi görgil ibādet ol ider
‘İlletin gözler kişinüñ kâimā
- 4 Ol münāfiḫ münkirüñ vechini gör
Beñzemez mi sözi yüzi cāimā
- 5 Her ki o ‘ārif ü ‘āşık ol degül
Kim aña sen insān adın oḫıma
- 6 Şekl-i insān ma‘ nide degüldürür
Sırrını ḫayvān degül mi baḫıma
- 7 Kim kanā‘ at eylemek ol hoşdurur
İy Hüdāyī maḫküm olğıl ḫākimā

1087

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Saldı ‘ışkuñ leşkerin o yağma kıldı varumı
Gösterüp vechini şāhuñ sürdi ol inkārumı
- 2 Vaşl-ı dost etdi bu cāna ḫamdülillāh Ḫāliḫa
Zihī minnet biñgezin biñ kim getürdi zārumı
- 3 Gitdi firḫāt geldi vuşlat cāna ol dehşet nedür
Hoş tecellā etdi ḫüsni gördüm o gülzārumı

- 259b
- 4 Bu şikeste gönlümüñ o kim ħarābın yapmağa
Bulduñ uşda eyle vechin düzedüp mi' mārımı
- 5 Şayd-ı kayd için hümānuñ bu göñül
Rast geldi niyyetüm uş avladum şikārumı
- 6 Şāhā bu bendeye eyle tapusından ħapusın
Açdı göñlüm gözi gördüm buldum ol ħünkārumı
- 7 Bu Ĥüdāyīye ki yārüñ irdi nefĥāsı bŷyı ħoş
Zihī misk ü nāfe-i çin bŷyı gör tātārumı

1088

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Aql u cānı yağma kıldı göñlümüñ uş dārını
Yağdı yıqıdı nefsüñ ile kal' asını şārını
- 2 Ķalmadı şabr u ħarārı bu göñül oldı revān
Çün göricek yārüñ eyle ħüsninüñ envārını
- 3 Geldi cūşa iş bu cānum güyā dilüm neyledür
Ol sefādan bülbül etdi ħıluram ezkārını
- 4 Çünkü oldı maĥşūdı ol cān u göñlüñ dilber uş
Ne için dile getürem ħayrınıñ güftārını
- 5 Talmışam ' işkuñ ki ben o baħrına eyle yitüp
Bulmuşam maĥşūdı ol kim dürr-i şāh-ı varını
- 6 Nevbahāra irdüm uşda ħadir ü 'id oldı bugün
Gitdi perde eyle gözden görür o gülzārını
- 7 Bu Ĥüdāyī ki görgil medĥine yārüñ durup
Düzedür dīvānı içre nazmıla eş'ārını

1089(MEŞNEVĪ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ki her bir derde bir devā denilmiş
Tabībe varuban andan tanılmış
- 2 Gerek anuñ şala ħin ü fesādın
İde sıĥĥāt için 'ilāc cihādın

- 3 Țabīb aña neden ilāc buyurur
Anuñçün şerbetini ol kayurur
- 4 Kim o nabzın dutup anı gözedür
Aña göre o perhīzin düzedür
- 5 Bulur sıhhati Țabīb Țavliyle
Ki perhīz etdügi ol Țevliyle
- 6 Țabībūñ Țavliyle ol iķāmet
Bulur sevgiliginden istiķāmet
- 7 Durur sıhhatle cünbīşe başlar
Murādı neyse ol işe başlar
- 8 Göñül cān şayruluğı ne gerekdür
O mürşīdlerdürür dīne direkdür
- 9 İde telķīn ü göstere riyāzāt
Mücāhedede Țalvet ü ferāğat
- 10 Tesellī eyleye rü 'yā-yı Țaşıl
Țıla maķsūda mürīdi o vāşıl
- 260a 11 Geçüre perdelerden ol eyledе
Bula süflīden maķām 'ulāda
- 12 Ki şıĥhat bula göñli cānı anuñ
Țaşarrufında mürşīdüñ olanuñ
- 13 Bu zāhir eczānuñ ĥastalığına
Țabibler Țavlidür ol sağlığına
- 14 Bular sıĥhat didügi fi' liyle
Naşīhat dutar anuñ Țavliyle
- 15 Ki her derde o bir dermān Țonılmış
Anuñçün ol sebepleri dinilmış
- 16 O zāhir derdine sen Țībdan işid
Sebebi baţına oldu ki mürşīd
- 17 Ki her kişiyе kim bir renc irişe
Arar sıĥhatine durup durişe
- 18 Göñüller Țabībi kim mürşīd oldu
Denildi şerĥi kim uş işid oldu

- 19 Könıldı ol sebebler her bir işe
Ne ise maşşüdü aña dürişe
- 20 Kelām-ı ol kadimde okıgıl baē²⁶²
Beyānında ne dimiş görgil o Hāē
- 21 Gerekdür kişide ola haşıyyet
Dīn ola anda ol hamıyyet
- 22 Didi nebī ki şeyh oldu ki lāzım
Ki olmaya aña şeytān ki lāzım²⁶²
- 23 Vesile taleb ilk didi bize
Baña irmeğlige ola o size
- 24 Didi bir yerde daēı eyle resūl
O şeyhi olmayana eyle uşūl²⁶³
- 1090(MEŞNEVİ)
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 1 Hızır şeyh oldu ledünçin Mūsāya
Ki lazım oldu şeyh recül nisāya
- 2 Nebīye şeyh lazım olsa yā niçün
Kim gerekmez mi degül halka niçün
- 3 Vaşıta lazım olıcak nebīye
Ki lazım farzdurur şeyh ü enbiyā
- 4 Velikin Qur'ān o şeyhdür ki o şeyh
Beyānı ma' nī itmege gerek şeyh
- 5 Zāhiri batını ide beyānı
Görine genc-i esrār ol ' ayānı²⁶⁴
- 6 O nefside Rabbini bilmekde ola
Ne bilmek eyle kim bulmakda ola
- 7 Göre ol ' aşık ma' şūkı bile
Ki gāh gāh aña yanuban yaēıla

²⁶²Beyitten sonraki hadis-i şerif: “ Eşşeytānu şeyhun limen lā şeyhun lehu” “ Şeyhi olmayanın şeyhi şeytāndır.”

²⁶³ Beyitten sonraki hadis-i şerif: “ Lā-dīnu limen lā-şehun” “Şeyhi olmayanın dini de yoktur.”

²⁶⁴ Beyitten sonraki hadis-i şerif: “Men ' arefe nefsehū fekad ' arefe rabbehū.” “Nefsini bilen rabbini bilir.”

- 8 Gāh ola ‘āşık ma‘ şük o ‘ ışk bir
Anuñçün eylemekdür şeyh tedbîr
- 9 O taqlıdden ki taḥḳīke yetüre
Ki şeyhüñ himmeti anı bitüre
- 10 Gide müşkilleri ola ol āsān
Maḳāmı a‘ lā ola aña iḥsān
- 260b 11 Didi bir yerde girü kim ol İlāh
Ki şadıqlara ulaşıñ der ol şāh²⁶⁵
- 12 Sebebler gösterür ol ḳullarına
Bu ayetleri verdi dillerine
- 13 Nicesi kendüye buları oḳır
Eger ‘āmm vü ger ḥāş ola faḳîr
- 1091
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün
- 1 Zihî şeyh ki bize ‘ ışk oldı üstād
‘ İnāyet himmeti cān buldı üstād
- 2 Ne ḳıldı gör tecellî cāna sultān
Göñül şehrini etdi eyle abād
- 3 Görindi nāz u niyāz zikre fikre
Degül cevr ‘ aşıka eyle ki ol dād
- 4 Nice dām eyler ol ‘ āşıqlara bir
Ki neyler zülfi ucıyla o şayyād
- 5 Görinür Şirīn Leylî yüzinden
Ḳılur Mecnūn kimini nite Ferhād
- 6 Ne ekl ü şurbuñ o lezzeti nedür
‘ Āşıka ‘ aşk olmış eyle ol zād
- 7 Bu Ḥüdāyīye şundı sākīye baḳ
Ki ‘ aşıklar nüş etdi oldı abād
- 1092
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

²⁶⁵ Beyitten sonraki ayet-i kerime: “*Yā eyyuhāllezīne āmenütteküllāhe ve kūnū me‘as sādikīn.*” “*Ey bütün iman edenler, Allah’tan korkun ve sadıklarla beraber olun.*” (Tevbe Suresi 119. Ayet)

- 1 Mürîd oldum bugün ‘ ışk şeyhüm oldı
‘ İnāyet Hâkdan eyle duyhum oldı
- 2 Beni mest eyleyüp oldum o hayrân
Uyanıklıķdayum ne uyhum oldı
- 3 Nefahtü men rūhi sırrın bilgil
Aşılđa bu cānuma peyhüm oldı
- 4 Ne şundı cāmla sākī şarābı
Sebeb o bādı ki hum hum oldı
- 5 Getürdi halete beni kim o ‘ ışk
Duruban şevķle uş çarhum oldı
- 6 Kimin kim ‘ ışkdan olmadı tıyusu
Sözi sāzı anuñ ol hām hum oldı
- 7 Hüdāyīye baķ ol ‘ ışk himmetin gör
‘ İnāyet-i Hâkdan ne çorhum oldı

1093

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

261a

- 1 Çünki derd-i yār geldi başına
Nedürür kıymaya dil cān başına
- 2 Ol melāmet olmağıçün ‘ ār nedür
‘ Āşık olan aña kalmak hāşā ne
- 3 Her ki ol naķş işi naķķaşı göre
İ‘ tibārı şüret-i göz kaşına
- 4 Görmeyen her kim cemālin dilberüñ
Yaşamakdan yüz ü biñ ü yaşına
- 5 Māl u mülķ ü tāk u taht u hānümān
Aţ u ton u sīm ü zer kumāşına
- 6 Şaklayımaz kimse sırrı ide fāş
‘ Işk gelicek taşa başdan aşına
- 7 İy Hüdāyī her ki ‘ āşık oldı o
Şanma halkdan utanuban yaşına

1094

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 261b
- 1 Gözlerümde yār hayāli derd-i ' ışk uş cāndadur
Kim yitürdüm ' aql u fikrüm dilrübā ol ҡandadur
 - 2 Key haşadur beñzedürsem ol cemālin dilberüñ
Kim danısın ne zamān u yāhūd ol mekāndadur
 - 3 ' Āşıka olmış havāle ' ışk hemışe yāndadur
Bilmegil ' ışkdan ğayrı kim ne o erkāndadur
 - 4 Sev beni sevem seni didi ki ur 'ānda eyle Haş
Āyetin görgil oķısın nitekim ur 'āndadur²⁶⁶
 - 5 ' Işk irādetden degüldür kişi neyi söylemek
Düşe işe durguran o hūkmi bil sultāndadur
 - 6 ' Āşıķ ol ma' şūķını görmese ki ol firāķ
Ne tesellī kıla cennet eyle kim zindāndadur
 - 7 İy Hūdāyī ' ārif isen aħsen-i taķvīme baķ
Anı hayr zātı şifātdan kim kerāmet andadur

1095

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nola bilsem iş bu derdüñ kim irem devāsına
Yeltenür her dem bu cānum irmez ol hevāsına
- 2 Ney veş nālān kıluram şerhī uşda iştiyāķ
Bülbülem ol gül için ki başladum nevāsına
- 3 Geçdi haddi inñizār ol vaşla yoķ midur sebab
' Āşıķı maħzūn kıлмаķ kim degül revāsına
- 4 ' Āşıķuñ hālinde ' āķil kim aña tedbīr ne
İhtiyāc ne gösterür ol fikrinüñ ķuvāsına
- 5 Hūkm-i sultān şer' -i ķanūn neylesün ol ' āşıķa
Sığınur her dem-be-dem ol ma' şūķuñ livāsına
- 6 Dost cemāli oldu Ka' be ' āşıķuñ tavāfi o
Kim nedür taş ol eviçün düşe Biryā ovasına
- 7 İy Hūdāyī her ki ' āşıķdur aña ne mülk ü māl

²⁶⁶Beyitten sonraki ayet-i kerime: *Kāl Allāhū Tebārek ve Te'ālī yuhibbuhum ve yu- hibbūnehu.* (Onlar Allahı sever Alah da onları sever. (Maide Suresi 54. Ayet)

Terk ider cümlesin ol düşmez o da' vīsine

1096

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 262a
- 1 ' Āşık olanuñ ğavğa nesine
Dünyā için kıla da' vī nesine
 - 2 ' Ār u nām u şöhretüñ ol işi yok
Kim düşine lehv ü lağvā nesine
 - 3 Yār için ger kaṭl ideler ' āşıkı
Anuñiçün kıla āh vāh nesine
 - 4 Şems ü māh u ol burçlar ne hisāb
Yā necūmı eyle ' avānesine
 - 5 Kıl u kāl u yā su'āl ü ol cevāb
Hoş buları ol ki şuva nesine
 - 6 Ger görürse yārdan ol cevr ü cefā
' Āşık olan vara çāva nesine
 - 7 İy Hüdāyī ' āşıkā sükūt gerek
Tağ u taş u seyr-i ova nesine

1097

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şāha ' ışkuñ içime gör tıldı uş
Söyledür ol cān u dili eyle hoş
- 2 Ol maḥabbet leşkerini şaldı gör
Bu gönül şehri içre etdi cūş
- 3 Çün nazar kıldı cāna baht-ver
Oldı bahtı vaḳti eyle hoş hoş
- 4 Mülk ü māl u ḥānümān ḳamusın
Yağmalatdı gör olıcak eyle tūş
- 5 Gör nice mest ü ḥayrān eyledi
Sākī elinden idecegiz ' ayş nūş
- 6 Kişinüñ ' aynı ma' lüm Hālīḳa
Şanma hırḳa tāc ide anı o pūş

7 İy Hüdāyī her ki ' aşık oldu o
İstimā' a ğayrı virmez eyle gūş

1098(MEŞNEVİ)
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Pendi vā' iz kıılır o şalāşıçün
Mü 'mini ol tamudan felāşıçün

2 Şavm u şalāt hācc u zekāt bildürür
Telkīn idüp Hāḡḡa ḡā' at şaldurur

3 Zāhirā ol kim şerī' at yolıdır
Her ki duta mü 'mīn ü Hāḡ ḡılıdır

4 Tevbe kıılır yazuġa pişmān için
Ta' vīz ider şeyḡān ol dūşmāniçün

5 Emr-i ma' rūf neyise ol bildürür
Kim kese nefsuñ başını öldürür

6 Rehberidür bu şerī' at mü 'mīnüñ
Bezegidür eyle kim ol hem dīnüñ

7 Hāşr ü neşr ol mizān u kim şırāt
İḡḡa olur nāra bular inbisāt

8 Hevl-i ḡamu ḡalır ol uçmaḡ bular
Biñ biñ anda hūrīler ḡucmaḡ bular

9 Her kim ki göñli şer' e aḡarsa
Hāḡ Te' ālī emrini dutarsa

10 Yarın anda o tena' 'um idiser
Hāḡ dīdārın yarın anda göriser

262b 11 İki vechi vardurur şer' üñ beyān
Biri taḡlīd ü biri taḡḡīḡ ' ayān

12 Taḡlīde uyanlar böyle ola
Taḡḡīke uyanlar kim ne ola

13 Söylemek olmaz iy ol dilile
Söylenirse kim anı ol ne bile

14 Ne deñilsin anı kim ol ḡālile

Ma' lüm olur işleyecek hâlile

15 Kim gerek mürşîd anı irşād ide
 ayğudan urtara göñlin şād ide

1099(MEŞNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Şıdla mürîd olan buldı murād
 İrdi masūda oldı göñli şād

2 Hall ola müşkilleri ol almaya
 Ğuşsa deñizine bāın almaya

3 Kim gerek mürşîd aña irşād ide
 ayğudan ğuşşadan anı şād ide

4 Şıdla her kim gelürse bu yola
 Masadı ol maşūdını ol bula

5 Göñli içre ğülşen-i Ha açıla
 'Iş burāğına binüp uçıla

6 Ol yüceden yüce kim a' lāya o
 aşd idicek yetiše Mevlāya o

7 Gördiği anda anuñ dīdār ola
 Hala gerek anda ol bāzār ola

8 Nesne olmaz aña hergiz hiçāb
 Kim du' āsı olur anuñ müstecāb

9 Ne felekler añlar anuñ yolını
 Ne melekler bilür anuñ dilini

10 Ğüni 'ıde gicesi adre yete
 Zihī devlet hāşılı ol rü' yete

11 Düriş şıdıla maħrūm olmaya
 Yetiše maşūdına ol almaya

12 İkilikte kim olan her kim nite
 Birliğe irüben ol nite bite

13 'Āıbeti kim anuñ ne ābād ola
 Aħir işi eyle kim feryād ola

- 263a
- 14 Her ki birlik o diler dirlik gerek
İş bu yolda eyle serverlik gerek
- 15 Ceddi cehdi gerek anuñ irmege
Lāyık ola dost dīdārın görmege

1100

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yüze geldüm ' ışk deñizin gezerem
Baḥrī oldum dürlerini süzerem
- 2 Çın idüp çın eyledüm ma' nīleri
Birbirine anı eyle dizerem
- 3 Fażl-ı ' ışkdan aldum ile uş kalem
Derc idüben ḥame üzre çizerem
- 4 Ol mürekkeb yerine terkīb idüp
Misk ü ol gülābla uş izerem
- 5 Ol mülebbes ma' nī kim ḥūrī bigi
Ḥil' āt ile anı kim ben bezerem
- 6 Uş ki ' āriflerle oldum hemnişin
Cāhilüñ ol soḥbetinden bīzārem
- 7 Bu Ḥüdāyī tecrīd oldı cümleden
Māl u mülk ü ne sīm ü uş bī-zerem

1101

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol ki birdi söylerem ol birdür ol
Cümle işe eyle ki Ḳādirdür ol
- 2 Var-ı ' ālem ' ilm aña ma' lümdurur
Ḥāllerine ḥāzır u nāzırdur ol
- 3 Zāt-ı pākı kimdir ol teşbīh ide
Bilmesinde ' aql añı ḳāşirdür ol
- 4 Añlayanlar ol şıfātın añladı

Evvel aḥir bâṭın ü zāhirdür ol

5 Halk-ı ʿālem zerre eksiltmeye o
Eyle kim ol raḥmeti vāfirdür ol

6 Her ki anuñ emrine olmaz muṭṭ^ʿ
Dü cihānda eyle ol ḥāsirdür o

7 İy Hüdāyī bilişenler bunda o
Zī saʿ ādet ehl-i o tācirdür o
1102
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Añladı göñlüm anuñ ol ḥikmetin
Gördi gözüm eyle anuñ ʿibretin

2 Tolu ʿālem degül ansuz ol deli
Gösterür uş gözlerüme ḳudretin

3 Olurısam her nerede ol yaḳın
Görinedür eylerem ol fikretin

263b 4 Yerler gökler ʿarş u kürs dü cihān
Tolu görgil ḳudretile ḥaşmetin

5 Görinen oldurki ol
Kim degüldür söylemezem ʿilletin

6 Hürı ʿazīz ʿazīzi ḥür eyleyen
Oldur ol ʿazīz direm ʿizzetin

7 Ğayrı Ḥaḳdan bu Hüdāyī sözi yoḳ
Cümlesinden eyledi ol ʿuzletin

1103
Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Zār zār oldu işüm ki eyle zār
Söylerisem ḥālümü uşda o zār

2 Ger ḳabül iderse vaşl için o dost
Virdüm cān baş olursa şad hezār

3 Gözlerüm yaşını etdi uş revān
Nıl Ceyhün disem ol ne çeşme zār

4 İntizār olsa kişiye yār için

Cān u cihān nedür andan o bizār

- 5 Tuḥfe nedür kim anuñ ol yolına
 Kıymamağ baş anuñçün ne bāzār
- 6 Kim melāmet olmağ aña ol ne ğam
 ‘Āşıkuñ erkānidur aña sızar
- 7 Gör Hüdāyī bī-çārenüñ hālını
 Uş ayaklar altına düşüp tozar

1104

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Nice nice yanam derdüñ elinden
 Varup kime danam derdüñ elinden
- 2 Gerekmez intizāra va‘ de kıлмаğ
 Nite varup қanam derdüñ elinden
- 3 Baña bu cevır cefā etdüğün ne
 Ki şanma uşanam derdüñ elinden
- 4 Melāmet olduğum ğam degüldür
 Ne için yaşanam derdüñ elinden
- 5 Cigerüm kebāb u қanum Tūr olsun
 Yiyüp aña banam derdüñ elinden
- 6 Şikeste beste vü Hüdāyī bende
 Kim eyle hicrānum derdüñ elinden

1105

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

264a

- 1 ‘ Aceb dīvāneyem ben ol şahā ne
 Kim ‘ ışkın eyledi ol dost bahāne
- 2 Benüm bigi degül kemdür o ‘ āşığ
 Disem gelmiş ola iş bu cihāna
- 3 Gider ‘ aqlum қalmaz ol қarārum
 Getürür hālete ‘ ışğ gāh kehāne
- 4 O dostuñ sevgisine kıymet olmaz

İki cihān mālī yetmez bahā ne

5 Maḥabbet olsa kişide görünür
Yeter ol sırr-ı kim eyle nihāne

6 Gör imdi ‘ ışkuñ sen eyle işini
Gelür lisāndan eyle ol dehāne

7 Hüdāyi kaşdını bilme o sözde
Bahāne idüben etmez ihān

1106

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Kaşnadı ‘ ışkuñ deñizi zāhir oldı sırrı uş
Geldi ma‘ nī mevci uşda dilde etdi eyle hoş

2 İrdi sem‘ a ol nidāyı cānı gönle Hāşdan o
Mest ü ḥayrān etdi eyle gör ki başı etdi hoş

3 Şundi sākī ‘ ışk meyinden cāmı pür uş elüme
İrdi cāna kim devā gör ‘ ayş u nūşa itdi gūş

4 Çün tecellī eyledi ol girdgār bu bendeye
Zevk ü şevke geldi bu cān veche olduḡda o dūş

5 Şanma ḥaṭṭ u ḥāl u zülfi gözleye ‘ aşık gözi
Ol gören ma‘ şük cemālin gözde ne naşş u nuḡuş

6 Berr ü baḥr ü şarḡ u ġarb u ne cenūb u ol şimāl
Fevk u taḥt u pīs ü pīşvā ki ne ṭayr u ṭūş

7 Ol ḥiṭāb-ı sırr-ı Hāşdan irdi bu Hüdāyiye
Kaşdı kaşmuyı elinden dutdı aña eyle uş

1107

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 Her dem ol yārūñ cemālin gözlerüm ol ögler uş
Kim ḥayālī kaşşu durup gönlümi ol egler uş

2 Eyle kim müştakdurur cān ol nigāruñ vaşlına
Fikr ü zikri her dem anuñ irdiginden degler uş

264b

3 ‘ Aql u nefis ü dil ü cān u kim cemā‘ at oldı gör
Dost imām oldı kaşşu ‘ ışk mü ’ezzin bekler uş

- 4 Her ki ʿarīfdür ki bilür maʿnī yönin deyicek
ʿAql-ı dānişden virilen sözi bilür añlar uş
- 5 Bī-başıret ki olanlar hażzı ne alsun olar
Girü iʿmādan ne hāşıl dise vechin tañlar uş
- 6 Bu gönül her neye düşse muḥabbet eyler o
Kim ḥayālī görüñ bağlar cümlesinden yegler uş
- 7 Cife didi nebī kim dünyenüñ her varına
Murdarı kim qabül ide aldanı seğler uş

- 8 Bu Ḥüdāyī kesdi uşda sözi şavı cümleden
Ne ihtiyāca qāḏī müftī yā paşa vü begler uş

1108

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ğam degüldür kişiyē ʿār gözlemek
Ol muḥabbet dostiçün dār gözlemek
- 2 Çünkü ʿāşık bülbül oldı dost gül
Dünye nedür gül qovup ḥār gözlemek
- 3 Tāc u taḥt u salṭanāt ne ʿāşıqa
Mülk ü māl u il ü ne şār gözlemek
- 4 Ehl-i yakīne vü ʿışq oldı imām
Ehl-i taqlide vü ikrār gözlemek
- 5 Taqlid ehline vü mescid Kaʿbedür
Ehl-i Ḥaqqā kalb-i envār gözlemek
- 6 Maʿşūqa ʿāşıqa olmışdur murād
Şanma ki o devr-i devvār gözlemek
- 7 Söz için nazm etmedi Ḥüdāyī o
Yā maqāmı qışm-ı o dār gözlemek

1109

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Gösterür vechini ol dost perdeden izhār idüp
Şanki ḥaṭṭ u ḥāl ü zülf ü ruḥları envār idüp

- 254a
- 2 Gör tecellî nice kıılır ahsen-i taqvîme ol
‘Āşıkun yağma kıılır ol gönünü şikâr idüp
- 3 Gör nice tecellî kıılır o ‘âşıkı ma‘şûka
Ol muhabbet yâdını gör kendüye civâr idüp
- 4 ‘Aql u fikr ü cân u gönül eyle ol esrâra bak
Zihî mir’ât nefis-i külden kendüziçün yâr idüp
- 5 Nice dellâl etdi görgil cânı dili kendüye
Ol muhabbet sürdi geldi müşterî bazâr idüp
- 6 Zihî nuş-i o câmi‘ ‘âlem-i kübrâdurur
Kalb-i insân-ı şerîf cenneti irer idüp
- 7 Bu Hüdâyî dek ne dura ol gönülde cüş ider
Şevk ü zevki söyledür ol kim dili ezkâr idüp

1110(MESNEVÎ)

- 1 Beri gel gözüñ aç yakîne bak
Degüldür maqşûduñ senüñ ol irak
- 2 Yürime serseri olup âvâra
Dimezem ırağa varup kim ara
- 3 Nice gözgüsüñ ol görseñ de Hâk
Vücûduñ ma‘nîye olmış kim ol delk
- 4 Nazar kııl gözgiye bak ma‘nî yüzün
Aç aña görseñ o gönli ki gözün
- 5 Niye sen endîşeye kim düşersin
Durup ilden ile tağlar aşarsın
- 6 Ne kim ‘âlemde var ol halk olanı
Anuñ hükmünde sen eyle bileni
- 7 Ki her birine münâsip ol a‘lâ
Tecellâ eylemişdür aña Mevlâ
- 8 Görinen cünbîş âsârı anuñdur
Ki şanma şunuñ u bunuñ senüñdür
- 10 Kiminde luţfi vü kiminde kağrı
Kiminde tiryâk u kiminde zehri

- 11 Bulara seni ol göz ki koyupdur
Dilüñ tercümân sözüñi koyupdur
- 12 Göresin ü bilesin ü iresin
O ma' nî-yi hayrın dilden viresin
- 254b 13 Daşuñ nüsha içüñ uş gözgü oldı
Dilüñde ma' nî kim ol sözgü oldı
- 14 Şıfâtlar içre sen ol cünbîşi gör
O zât perverdesi sen kândeşi gör
- 15 Nice görünür celâli vü cemâli
Bunuñ üzre durur dâim kemâli
- 16 Degül bu kâl ü kıl ol hâl sözidür
O ma' nîñüñ mağzı vü özidür

1111

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Berî gel ' arif ol cân cânı gözle
Saña güher gerekse kânı gözle
- 2 Ne deryâsın bu ' âlem kaçresinde
Derünuñda baķ ol ' ummânı gözle
- 3 Hızır veş zinde olmak sen dilerseñ
Şarâb-ı ' ışķ iç şayvânı gözle
- 4 Şikeste dil-i haste ol ki cân
Ki tevbe tiryâķı Nu' mânı gözle
- 5 Gir ol meydâna başuñ eylegil top
Kemend-i zülfi ' ışķ çevgânı gözle
- 6 Selâmet ne gerekdür ' aşıķa o
Melâmetlikdürür erkânı gözle
- 7 O tecrîdlige yirinme Hüdâyî
Dilerseñ genc-i o virânı gözle

1112

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğarğa vardı cān ol zāt içre bil
Eyle kim o ‘ışk-ı halet içre bil
- 2 Şevke zevke getürür ol dem-be-dem
Hoş tecallā eyler evķāt içre bil
- 3 Şem‘ ü cem‘ i gör ki ol dost pertevi
Yandı bu gönül müşķāt içre bil
- 4 Zihī sulţān hükmi gör nerden kıılır
Ķalb-i tahtın eyle hücrāt içre bil
- 5 Burc-ı ‘āşık yılduzı ‘arşdan yüce
Ħaķ ne kıılmış ol derecāt içre bil
- 6 Nice nüshā eyledi Ħaķ ādemi
Gül cemālin gör bu murād içre bil
- 7 Ol kerāmet Ħüdāyī ādemdedür
Oķı Ķur’ānda vü āyāt içre bil²⁶⁷

1113

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

265a

- 1 Zāt-ı pākün bil ki mişli yoķ anuñ
Kendülügi kimse bilmez Ħalk anuñ
- 2 Şeş cihetden ol münezzeh bağlamaz
Pīş pīş sağ şol taht u fevķ anuñ
- 3 Ķullarınuñ ol Ħaţāsından geķer
Bī-nihāyet zahmeti var çoķ anuñ
- 4 Cümle varu yoĝu odur eyleyen
Ķudretinden hikmetine baķ anuñ
- 5 ‘Adl u dād u şer‘ i aĦķāmuñ süren
Oķunan menşür u o evrāķ anuñ
- 6 Yür gök ‘arş u kürs levĥ kalem
Berr ü baĦr ĝarbıla o şarķ anuñ
- 7 Enbiyā vü evliyā o leşkeri
‘İsā Mūsā MuĦammed farķ anuñ

²⁶⁷ Derkenardaki ayet-i kerime: “*Velekad kerramnā benī ādem*” “*Andolsun ki biz, insanoĝlunu şan ve şeref sahibi kııldık.*” (İsrā Sūresi 70. Ayet)

- 8 Heft rûz necm şemsle o mâh
Kim bularda görinen ol berk anuñ
- 9 Gice gündüz vaqt ü sa'ât eyleyen
Tertîbin oldur düzeden Hâk anuñ
- 10 Berri gör kim nice sâkin eylemiş
Emr-i çarhda âsumân arzın anuñ
- 11 Bu Hüdâyîye ki derd-i 'ışk viren
Söyledür dilini şevk ü zevk anuñ

1114

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İy gönül ne gerek ol 'âşıkına
Gel beri meydâne gir 'âşıkına
- 2 Yanı yangıl sen anuñ derdine hoş
Ol melâmetlik gerek lâyıķına
- 3 Mest ü serhoş olgıl dîvâne vaqt
Yürüme bîhüş olup ayıkına
- 4 Şekli insân sîreti hayvân olup
Dime insân dünyaçün kayıkına
- 5 Ol vücūduñ mülkini seyr eylegil
Düşme dūra gel berü vü yâ yaķına
- 6 Vir yolına kim fedâ kıl varını
Dost göricek cân u o başıkına
- 7 İy Hüdâyî nüşı ol hoş eylegil
Zehr ü tiryâķ ne virürse saķına
- 8 İy Hüdâyî nite rahmet Hâk ide
Kim rızâsın ol gönül yâ yıķana

1115 ('İBRETNÂME)

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

265b

- 1 Cihânı ol degül kim bâķî dutdı
Ne hâsıl etdi andan kim ol ütđi

- 2 Çanı hükm-i Süleymân cinn ü inse
O tâc u tahtı verdi yile yitdi
- 3 Çanı Zülkarneyn ü İskender-i Rûm
Ferîdün u Karûn Şeddâdı netdi
- 4 Çanı Âdem şafiyullâh-ı nebî
Dâvûd halîfe idi ol da gitdi
- 5 Çanı Mûsâ ki kelîmullah idi
Hâbîbullâh ki birlige o bitdi
- 6 O mi' râcî "*kâbe kavseyne*" irdi
Burâğı Cebrâ'îl tartup dutdi
- 7 Görindi maqşûda ki eyle anda
Hâkkuñ nuri añı kim eyle örtđi
- 8 Ne irdi ol maqâm-ı Maħmûda gör
Şefâ' at himmetin Hâkdan ol etdi
- 9 Didi "*Levlâk Levlak*" Hâk aña kim
Cemî' -i maħlûķı anuñçün dörtđi
- 10 Küfr қaranluğın dutmışdı ' âlem
Bu yeryüzünden eyle kim arıtdı
- 11 Getürdi biş vaķt namâzı Hâkdan
O şer' -i İslâmı nice yürütdi
- 12 O hacc u şavm u şalât u zekâtı
Ki farz olanı Hâkdan ol belürtdi
- 13 Şıdı haçlarını kâfiri kırdı
O şeytanuñ yerini ol tarıtdı
- 14 Şerî' at ü tarîķat ü ģakîķat
O ma' rifet sözini kim var etdi
- 15 Hüdâyî çanı bularuñ varı o
Bilürseñ bu naşîhat saña yetdi

1116

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şekkerüñ şekkerüyem ķand isteyen şorsun beni

- Dertlü ‘ aşıkuñ tabîbi derd için şorsun beni
- 2 ‘ Işık kitābıyam yazılmış levh-i maḥfūzdan degül
Dest-i kudret kayd kılmış okusun görsün beni
- 266a 3 Eyle kim gönlüm içinde ğayrı Ḥaḫdan nesne yok
Yüregüm toptolu andan o kesüp yarsun beni
- 4 Raızıyam olsam melāmet yār için ğam çekmezem
Dutmazam sinemi taşdan ol deren dersün beni
- 5 Ben o yārüñ kim meyinden içüben esirmişem
‘ Ayblayan her ki bu mesti ‘ ayblasın varsun beni
- 6 Bir cemāli görmişem ki vechinüñ emşāli yok
Bî-ḫaber olan ne bilsün gözedüp dursun beni
- 7 Bu Ḥüdāyī ol ḫarābāt ehli oldı faḫrı var
Şöhreti elden koyupvan ol yeren yersün beni

1117

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Dertlüye derdüñ devāsı isteyen gelsün berü
Bî-tabl dostuñ livāsın isteyen gelsün berü
- 2 Ol ḫakīḫāt gülşeninüñ bülbülünü dileyen
Ol serāġāz u nevāsın isteyen gelsün berü
- 3 Nevbahār u cennetüñ ol kim temāşası nedür
Sırr-ı ma‘ şūḫuñ hevāsın isteyen gelsün berü
- 4 Şekkeri berrüñ nedür kim cāna ol ğidā degül
Ma‘ rifetüñ hāluvāsın isteyen gelsün berü
- 5 Bākī dirliğüñ kim dileyen ol ḫayātı sermedi
Cāna dermān ‘ ışık kuvāsın isteyen gelsün berü
- 6 Cān u başu ‘ aḫl u dilü yolına kim o nedür
Aña virmek hoş revāsın isteyen gelsün berü

1118A

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 266b 1 Kāfirler olmasun ḫāḫı direm ben
Bulardan Ḥaḫ degül rāzı direm ben

- 2 Ki sanma olalar bular müselmān
Olara eyle rāfīzī direm ben
- 3 Görinür hālleri hadden taşra
Degül ol sözi ki māzī direm ben
- 4 Cehennemden aşığa ol derekāt
Maḳām-ı gayye vü lāzī direm ben
- 5 O koyup dutmaya ne kim o Ḥaḳdur
Yaraşur aña ‘İvāzī direm ben
- 6 Hılāfı şer‘ -i mesā’ili gözler
İder Ḥaḳdan ol a‘ rāzı direm ben
- 7 O rüşvet virene himmet Hüdāyī
Müselmān olmaz ol ḳāḏī direm ben
- 8 Hüdāyīyem dilerem Ḥaḳdan eyle
Bulardan ola ‘iyāzī direm ben

1118B²⁶⁸

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Ḳāḏīlar şanmañuz ola müselmān
Bularda var dimek nedür dīn imān
- 2 Bularuñ ol ṭama‘ları ḳatıdur
Demürdenolur nite Sīnān
- 3 Ḥaḳ olan misli ḳorunur hılāfa
Dürişür rüşvet için aña inan
- 4 Ḥarām helāl farkı ki o yoḳdur
Ne etdiler dīni eyle o virān
- 5 Nice Ḥaḳ şer‘i kim hükmüñ şatarlar
Ḳanı.....
- 6 Bularuñ yerleri lāzā vü gayya
Revā gerekmez aña cinān
- 7 Hüdāyī gör ḥarāmī bu ḳāḏīlar
Müselmān olmasına yoḳdur imkān

²⁶⁸Şair bu manzumeye numara vermemiştir. Derkenara yazmıştır.

1119

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Qāḍılardan ne gelsün Haqq için iş
Yeg olardan yolın gözleye keşiş
- 2 Harāmı ol helālden yeg ki gözler
Anuñ qatında ne hayr ol ki haşış
- 3 Ne dutmış bularuñ qalbini gāflet
Kim açmaz gözini dönse ol
- 4 Bahādurdur öli diri cerrine
Aña ne qavm qabile ola hış
- 5 Varısa rüşveti virgil aña sen
Yoğısa yırtalar yaqañ gider rış
- 6 Gerekmez söylemek ol eli boşla
Olarun başlarına olsun teber tış
- 7 Hüdāyiden qāḍılara du' ā bu
Bular renc olsun yüz biñ alkış

1120

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Qana qandılar vü qaḍı o qanmaz
Haqqı ol qor harāmdan hıç şaқınmaz
- 2 Qanı Allāh qorқusı bularda
Getürüp gönlüne hergiz yuқanmaz
- 3 Harāmileruñ ulusı bulardan
Müselmānlık adın olar daқınmaz
- 4 Gözedür rüşveti halkuñ ulısın
Ki Haq bātil deyübeni öyқünmez
- 267a 5 Kelām u mantıqa meşgullerüdür
Hadış ü Qur'an ol fiqh oқunmaz
- 6 O rüşvet virene olur o himmet
Olacak Haq yere hergiz qaқınmaz
- 7 Var ol qāḍıların hāli Hüdāyī
O Haqdan qorқuban halkdan baқınmaz

1121(MEŞNEVİ)

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gerek 'ālim olan 'ilm düzede
Şerī' at aḥkāmın ögüt gözede
- 2 Hārāmı vü helāli eyleye fark
Riyāda olmaya işi ide zerḳ
- 3 Bu dünyā için olmaya o meyli
Kim āḥir dimeye ol ki vāveyli
- 4 Gözede Ḳur'ān şer' a ol uya
Ḥilāfın işlemesin ki ḳoya
- 5 O ḳavl ü fi' li üzre ol ḥabībūñ
İde şartın gözede o bīnūñ
- 6 Dürişe eyle kim İslām u dīne
'Amel ḳılup getüre ol yādına
- 7 Bu ḥalk andan göre ala naşīḥat
'Amel-i dīn bula andan o sıḥḥat
- 8 Çerāğ olup bu ḥalka yaḥtı vire
Ki 'ilm ü ol 'amele baḥtı vire
- 9 O Ḥaḳḳa döndüreler yönlerini
'İmāret ideler ol dīnlerini
- 10 Tamu uçmağ ne idügin bileler
İtā' at idüben Ḥaḳḳa ḳılalar
- 11 Aça gafletden o gözlerini
Bileler Ḥaḳḳı vü hem özlerini
- 12 Ki ḥaḳḳ bāḥıl ne idügi biline
Aña göre 'amelde hem ḳılına
- 13 Bu ḥalkuñ azması añması andan
Gözedür ehl-i 'ilmi bil ki şundan
- 14 'Ulemā azsa vü ḥalk daḥı azar
Aña göre olur Ḥaḳḳıla bāzār

- 15 Bularda olmasa dīn ü diyānet
Ne şefkat ü emānet ü şiyāset
- 16 ‘Ulemādur bu dinüñ ol diregi
‘Amel kıılmağdurur anuñ geregi
- 17 ‘Amelsüz ‘ilmden degül ne hāşıl
Olur hağğa ‘ilm ‘amele vāşıl
- 18 Direk gitse ol o durmaz yıkılır
O bünyādı yoğ olur vü yağıılır

1122

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

267b

- 1 Yegdür ol kim yeglerüm ol Hālīķi
Yegliginde yoğdurur söz tāliķi
- 2 ‘Arş u kürs levh ü kalem uçmak tamu
Yaradan yer ü gök öküz balıķı
- 3 Cinn ins ü tayr u dīv ü melek
Bilmiyen kādür işin Hālīķi
- 4 Reng rengdürür çiçek meyveler
Ağ u kızıl u kırmızı alı ķi
- 5 Güli hoş bū-yı benefşe.....
Nilüfer zevrāk u.....
- 6 Ay u gün ü necm ü o sitāreler
Şarķa garba yüriden o eyle ki
- 7 İy Hüdāyī kavlı ü fi‘l anuñdur
Her işin içinde görür ol Hālīķi

1123

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Dertlüyem derdüñ devāsın isterem
Dilberüñ zülfi hevāsın isterem
- 2 Etmişem cān baş dosta fedā
Ol kabül itse revāsın isterem

- 3 Zār u girān olmışam uş ʿ ışkına
Bülbülüñ ol ne nevāsın isterem
- 4 Ol benüm bigi keb kem ʿ aşık o
Dertleşecek bī-nevāsın isterem
- 5 Şeker bāl u pālūze hāne ne
Hulq-ı maʿ şūq hālūvāsın isterem
- 6 Kim penāh itmek için bu ʿ aşıkā
Destüme anuñ livāsın isterem
- 7 Bu Hüdāyī müştāk ol vaşla ire
Himmet-i yārūñ kuvāsın isterem

1124

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 İçümden kaçnadı derdüm taşadur
Kim ʿ ışkuñ mevcı başdan uş aşadur
- 2 Beni meftün kıldı ʿ ışkı yārūñ
Degül o zülfe vü göze kaçadur
- 3 Dileyen maʿ şūkı virür aña cān
Ne maqsūdı anuñ beg ü paşadur
- 268a 4 Zihī meclis ü sākī vü şarābı
ʿ Āşık olan nūşa başı hoşadur
- 5 Görinse dost yüzi bir demde o hoş
O vaqt ü saʿ āti kim biñ yaşadur
- 6 ʿ Ākilüñ ʿ aşıkıla ol sözi ne
Naşihat ʿ aşıkā ne yaraşadur
- 7 Hüdāyīnüñ sözi degül göze fen
Ki ʿ ārif cān olan ol hāldaşadur

1125

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Sırr-ı sözüñ cevheri ne kãdadur
Bil ki ʿ ārif kalbi ne dükkãdadur

- 2 Ne zemīn ü ne zamān u ma' şūka
Kimdür ol kim diye ol mekāndadur
- 3 ' Āşık ol ma' şūk için kim ğam yemez
Ol melāmet olduğı erkāndadur
- 4 Ah u zār u hışm-ı revān etdügi
' Āşıkun yaş dökdügi gürkāndadur
- 5 Ma' şūkun zülfi vü ' āşık gerdene
Yaraşur top hoş ser çevgāndadur
- 6 Şanma ' āşık kim yürür gözeni ol
' Işıkla kayd olmuş ol erkāndurur
- 7 Her ki ' āşık olmadı Hüdāyī bil
Kalbi şāfi olmaduk çergāndadurur

1127

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bil ki ma' şūk sevgisi bu dildedür
Anuñ için zikr ü fikri dildedür
- 2 Ne tecellā eyler ol gör ' āşıka
Āb u bād u āteş ü ne kildedür
- 3 ' Āşıkun ol ma' şūkadur sevdügi
Taht u tēc u şöhret o ne ildedür
- 4 Hizmet için kim kuşanmış dosta o
Hoş kemeri zunnārı ol bildedür
- 5 Ol ferāgat dünyā hisābı aña
Şanma ol kim ayıla yā yıldadur
- 6 Kalb-i ' ārif baħr-ı ' ummān görünür
Dürr ü cevher iş bu dil saħildedür
- 7 İy Hüdāyī ' ārifun ol sözleri
' Akılı degül yāħūd ol naħildedür

1128

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 268b
- 1 Sözi söyle şîrîn acı yerine
‘ Ārifler oldı helvâcı yerine
 - 2 Gör ol dostuñ yüzini kalbde rüşen
Nite nūr görmiş ol hâcı yerine
 - 3 Gerekdür dostıla it şatu bâzâr
Dege o ma‘ rifet bâcı yerine
 - 4 Saña ne mülk ü mälla tâc u taht
Maḥabbet ‘ ışk gerek tâcı yerine
 - 5 Melâmet olsa ‘ âşıka ne ğayret
O ta‘ n oqın vura umacı yerine
 - 6 Ki ḥaste dil olsa eyle ‘ âşıq
Ne şihḥat aña ‘ ilâcı yerine
 - 7 Ḥüdâyîye ki söylense o dostdan
Gelür aña yalvacı yerine

1129

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 ‘ Āşıka ol melâmetlik sezâdur
Ki şanma cevr ol cefâ aña cezâdur
- 2 Gören kaḥrın ol luṭfa yetişür
Ḳışuñ şoñı mevsim irmek yazadur
- 3 Ne var varı yoğı dünyâ katında
Naẓarı ol çoğı ne ḥod azadur
- 4 Anuñ kim dost sevisi olsa gönülde
Ne mülk ü māl u oğıla kızadur
- 5 Ne dünyâ aḥiret anuñ kıyında
Biküllî cümlesinden ol bezedür
- 6 Yaşarsa ol ‘ âşıq biñ ü eger yüz
Ḳocamaz ‘ ömri anuñ ki tezedür
- 7 Ḥüdâyî ḥatt-ı ḥâli kim ol dir
Münāsib nazm idüp anı yazadur

1130

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 269a
- 1 Hatağan hāli degül ādem oğlı
Hemīşe ' asīyān üzredür şuğlı
 - 2 Dağı varduğça meyli ol ziyāda
Uşanmaz işleminde o çağlı
 - 3 Kānı bunca rüy-ı zemine şāhlar
Yaşadı leşkerini şollu şağlı
 - 4 Yā yüce kulları ol tapusına
Dururlardı eyle eli bağlı
 - 5 Benümdür mülk ü mālı ol diyenler
Yürürlerdi eyle ol ıalđılı
 - 6 Yemek içmek vü bularda tena' ' um
Yürürdi altun ayağlar yaşağlı
 - 7 Zamāne gör ki bulara ne etdi
Ne mülk mālı ıaldı ne kıızı oğlı
 - 8 O derdi bularuñ devri zamānın
Ne verdi ' Azrā ' il
 - 9 Hüdāyī sen dağı ıalam dimegil
Ecel hāzırdurur yeter olđılı

1131

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kāşd-ı cānuñ eyle cāna irmege
Kāvl dilemezem ki hāna irmege
- 2 Ol ticāret ehli sefer kılduğı
Dürr için diler ki kāne irmege
- 3 ' Āşıkuñ maşsüdü ol ma' şūkdurur
Pervāne veş şem' e yane irmege
- 4 ' Āşıkuñ üstādı eyle ' ışkdurur
Ma' şuk için kime dāne irmege
- 5 ' Āşık ol ' ışkıla kim ıalmışdurur

Ne ihtiyâc küşt ü nâna irmege

- 6 ‘Āşıkā ma‘şuḡ mü’mine gerek
Sa‘yı o kim dīn imāna irmege
- 7 Var ta‘alluḡdan geçe Hüdāyī uş
Dünyā uḡrī ne cināna irmege

1132

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bu cigerde bilmezem yare nedür
Yā yürekden ḡan aḡan ḡare nedür
- 2 Gice gündüz ol firāḡ-ı derd ü yār
Vaşl dosta olmaḡa çāre nedür
- 3 Nice intizār ola iş bu cāna
Düşe gönül eyle āvāre nedür
- 4 İştiyāḡdan yare ol dil ü cān
Kim çekilmek ḡuşsa ol dāre nedür
- 5 Dost tecellāsından ḡayrı bilmezem
Bu dil-i ḡaste ki bīmāre nedür
- 6 Ben melāmet olduḡum ol yār için
Eyle kim bu ile vü şāre nedür
- 7 İy Hüdāyī şöhretüñ ol āfeti
Girmek için cübbe destāre nedür

1133

Mütefā‘ ilün Fe‘ülün Mütefā‘ ilün Fe‘ülün

- 269b 1 Başumuz ḡumārı ḡitdi mest-i ol serḡoştēyüz
Rind-i ‘āşık göründük niçün dil ḡüşteyüz
- 2 Cān u başı ḡanümānı virdüñ anuñ yolına
ḡatl iderse nola ma‘şuḡ ḡana ḡansun işteyüz
- 3 Ger melāmet itse bu ḡalk ma‘şuḡ için ḡoşdur o
Görsevüz cevr ü cefāsın yāre ne dönüştēyüz

- 4 Kim degül ol kı̄l u kı̄al u bu göñülde illā hū
Derdile her dem o dostuñ ‘ışkına yerışteyüz
- 5 Bire birlige bitüben bu göñül vaḥdetde hoş
Ne gerek dünyā hesābı anda vü ne beşteyüz
- 6 Çün görelden ol cemāl-i ḥüsn-i bī-hemtāyı ben
Zülf ü ḥaṭṭ u ḥāl u ol ne gözde ne kaştayuz
- 7 Bu Ḥüdāyī terk etdi cümle varı ol yola
Faḫru faḫrı gördi ol hoş şāne vü ne rişteyüz

1134

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kim bilür misüñ ki ādem ismedür
Bilme anı ṭon u ṭoy u cismedür
- 2 ‘Aql u cān u dil ü ol ma‘ rifet
Nefs gelür emr-i o ne resmedür
- 3 Ol ki esrāra ḥazīnedür göñül
Ḥükm-i sulṭān kim ondan kısmedür
- 4 Varlıg u birlik ḥaberin anda bil
Yār-ı dilşād ḥaşma vü ḥışmadur
- 5 Çünki naẓar-gāh oldı taḥt-ı şāh
İş bu sözden yöñüñi sen kesmedür
- 270a 6 Od u şu vü yıl ṭopraq terkībe
Ol kerāmet ne naẓar ṭılsımadur
- 7 İy Ḥüdāyī ḳalbde gözle varlıgı
Kim ziyāde diyübeni esmedür
- 1135
- 1 Şekk ü gümān itmegil Ḥaḳḳuñ bil ol varlıgı
Ḥatem-i resül kıldı soñra peygamberligi
- 2 Dört şaḥābe dört imām kıldılar dīni tamām
Bildiler uş ḥāş u ‘āmı etdiler o yārlıgı
- 3 Gitdi kafirüñ mevti kılmadı şındı pütı
Görgil sen ol ḳudreti anlara ol ḥorlıgı
- 4 Gör devleti devleti ümmet için himmeti

Şefâ' at Hâkdan kı lup ol eyledi zârlığı

- 5 Hülk-ı ' azîmi Hâk aña nice virmiş.....
Sözi melîh vechi hoş eyle ki abdârlığı
- 6 Ebu Cehl-i la' ine neyledi mülâ' ane
Katl etdiler anı hoş kesildi dâd-dârlığı
- 7 Cevher diler iy Hüdâyî açdı uçmağın kapusın
Bağıl uçmağa girmez idicek ızgarlığı

1136

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Şabâ ki esdi seherde getürdi bû-yı laţîf
Zemîne qadr ü ' id ü bu yevm oldı şerîf
- 2 Cinânda mişl-i hûriye şecerler oldı bedel
O dürlü dürlü çiçekler düzündi eyle harîf
- 3 Yâ ol ki elhân u âvâz nevâda kuşları gör
Tûfî vü kumrı vü bülbül bular lisânda zarîf
- 4 Aqar eyle nehârlar zülâl kevşer olsa
Zî i' tidâl hevâ gör beden ki oldı hafîf
- 5 Görindi rüşen ü ' âlem ziyâsı berq urur uş
Münevver oldı nûrıla götürüldi zıll keşîf
- 6 Tenâ' um üzre olındı o cümle halk ki varı
Sürûra irdi bular uş qapında cümle za' îf
- 7 Hüdâyî yazdı bahâruñ o şemme ta' rîfini
Nizâmı nazma getürüp oqundı şahife saşîf

1137

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Getürdi şundi sâkî bâdeden câm
Ki bahta eyledi cânı degül hâm
- 2 Zihî şarâbı ki tîb-ı sâkî ki o
Ne miski güli ' anberi kim ol hâm
- 3 Münevver leyl ü qadr bedr-i mâhla
Göründi ol şerîf ü ' id ü eyyâm

- 4 Ne yahtu virdi 'āleme gör ol şems
Tena'um eyledi ol hāşıla 'ām
- 5 Tecellī eyledi dost ol nazardan
Yetişdi cāna göñle andan ilhām
- 6 Mu'ayyen cāna görüldi o ma'şūḡ
Degül ḡalbe ḡayālat u ol evhām
- 7 Ḥüdāyī buldı sürürı kim eyle
Ḥoş oldı şubh u şām u aña akşām

1138

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Başumuz top eyledük uş 'ışḡuñ ol çevḡānına
Zülf-i ma'şūḡ yaraşur bend ü gerd erkānına
- 2 Gör ne ḡayd oldı göñül dilberüñ ol ḡüsnine
Bārekallāh kim tecellāsı anuñ ḡürḡānına
- 3 Şanma 'āşıḡ ihtiyārı kim elüdedür degül
Pāy-bend olmış aña 'ışḡ baḡ anuñ urḡānına
- 4 Kim ne bilsün zāhid ü 'āḡil 'ışḡuñ ḡālını
Görmemiş ma'şūḡ yüzün ol fikri ne dergānına
- 5 Her kim görđi ol cemālüñ zülf-i ḡaḡḡ-ı ḡālını
Kim ider biñ biñ fedā cān terk-i dost imkānına
- 6 'Āşıḡ ol ma'şūḡ 'ışḡla kim birikdi uş bugün
Zihī devlet serāser uş yetişdi kānına
- 7 Bu Ḥüdāyī baḡr olup ḡaldı 'ışḡuñ deñizine
Bī-nihāyet dürr getürdi yaydı ol dükkānına

1139

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zülf-i bŷyı ḡıldı der mest dilberüñ uş cānumı
Kim beşāret vaşl-ı dostu getüre hicrānumı

- 271a
- 2 Uş hayâli gözlerümden hâli degül her dem o
Gösterür vechi dutupdur eyle ki her yanımı
- 3 ‘Āşıkā ma‘ şūka olmuş düşmek anuñ derdine
Ne sorar taqlîd ehli dîn ü o imānumı
- 4 Ğarķ oldu iş bu gönül vaħdetüñ birliğine
Şıdķı gör kim nice şıdı şekki o gümānumı
- 5 Çünkü ol hüsnuñ nūrından berki irdi cānuma
İş bu hasta dile sıhḥāt irdi gör dermānumı
- 6 Gör kitab-ı ‘ışka dost gösterürdi lafz u şavt
Hüsni nūrından oқudur bildürür Qur’ānumı
- 7 Bu Hüdāyīye ki üstād oldu ‘ışk irşād ider
Nider ol taqlîd ehli bilürem erkānumı

1140

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Cümle maḥlūk Ḥālik oldur yaradan
Eşli eşin birbirine yār eden
- 2 Mişli yoқdur ortağı kim işine
Oldur ol kim yoғu varı var eden
- 3 Gizli genc idi kim eyle pāk-ı zāt
Aḥsen-i taқvīmden ol izhār eden
- 4 “Sūretü ’l-rahmān”²⁶⁹ ‘alī şüre mi
Tercümān insānı ol dilber eden
- 5 Nusḥa-i cāmī‘ hem mir’āti gör
Ma‘ nī şirīn dilden ol ezkār iden
- 6 Ay u gün ü yıldız u seyyāreler
Devri eyle hem odur devvār eden
- 7 İy Hüdāyī şālihā vü zālīme
Bulara ‘adl ü cennet nār eden

1141

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

²⁶⁹ Rahmān Sūresi Kuran-ı Kerim’in 55. Sūresidir. 78 Ayettir.

- 1 Gözlerüm bu nuşhdan ma' nî yüzün
Tercümānum söyler andan sözün
- 2 Mu' ayyen gösterür ol vechini gör
Ḳalb-i mirātūñ silicek ol tozın
- 3 Kim teḳa' üd eylese hoşdur yāre
Ol tevekkülde ki çökse kim dizin
- 4 Ḳāl u ḳıl u ḳodum anuñ da' vîsin
Kim göründi maḳşüd eyle deñsüzün
- 5 ' İlm-i ledün kim görünür ḳalbde o
Ḳarf ne şavt ma' nî zāhir rengsüzün
- 6 Sirāyet ki bu vücūd-ı serteser
Berr ü baḫr ay u gün ü gör güzin
- 271b 7 İy Ḥüdāyī ' arifūñ bil sırrını
' Arşda ḳondurdu anuñ Ḥaḳ ılduzuñ
- 1142
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün
- 1 Dilberūñ zülfi hevāsı ol tesellī cān ider
' Āşıḳa ma' şūḳı gör ki nicesi iḥsān ider
- 2 Çünki yārūñ sevdāsı cān u gönle düşdi hoş
Kim diler mi ḡayrı telkīn ne dīn ü imān ider
- 3 Şanmasun ' āḳil olanlar ' āşıḳuñ ḥālī güzāf
Dilberūñ vechi delürtdi şekk ü ne gümān ider
- 4 Kim tecellāsı o yārūñ çün göründi gözlere
Ḳaynadur bu gönül içre ' ışḳı o ' ummān ider
- 5 Görmese ma' şūḳ yüzini eyle ki ' āşıḳ faḳīr
Fırḳāti aña ki ḥuldı eyle ki zindān ider
- 6 Gör ki ' āşıḳ başını o meydāna sürüp gelür
Vurmaḡa top ma' şūḳa o zülfüñi çevgān ider
- 7 İy Ḥüdāyī her kimin ki derd-i yār içindedür
' Işḳ-ı ' ummān baḫrını ol nicesi pinhān ider

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 272a
- 1 Gāh gāhın bu gözlerümüz ol cemāle dūş olur
Ol nazardan 'aql u cān u eyle ki serhoş olur
 - 2 Görki virdi cān u dile nice ki virdi hayāt
Uş tecellīsinden anuñ haste dil kim hoş olur
 - 3 Sākīye baķ kim o cāmı pür idüp şundi ele
Ol ezel hūmḥānesinden cāna ol hoş nūş olur
 - 4 'Āşıkuñ şuşuzluğını kıandırılmaz nesne o
Baḥr-ı 'ummānı içerse eyle kim boş boş olur
 - 5 Ol cemāl-i afitābuñ pertevin gördükde cān
Kim yanar pervāne veş o mest ü bī ki hūş olur
 - 6 'Āşıkuñ ma' şūķ kıadem başşa o gönül evine
Şanma dirig cān ide o dosta kıurbān uş olur
 - 7 İy Hūdāyī vā' izüñ ol pendine ne ihtiyāc
Ola dirsın olmaz aña dil aña ne gūş olur

1144

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Uş ḥarābāt ehli olduk dildeyüz
Kim ne dirse ḥalkda işde ildeyüz
- 2 Geçmişüz da' vī yüzünden nidelüm
Yöñ ü yöñsüz ne kıāl u ol kıildeyüz
- 3 Nerd ü o şadrenc işinde ferz ü şāh
Rūḥ u beydak at u o ne fildeyüz
- 4 Terkıbümüz eyle kim uş görünür
Āb u āteş bād u eyle kıildeyüz
- 5 Vaḥdetüñ deryāsına kim ğarķ olup
Yā kenārı şanma o saḥildeyüz
- 6 Çār-ı yār yā Bekr 'Ömeri sevüp
'Oşmānıla hem daḥı 'Alıdeyüz
- 7 Bu Hūdāyī derdi virdin degül gül
Mevlādür ol kim degül Leylıdeyüz

1145

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Müselmān kāfir olur kādī olmaz
Bulardan eyle kim Haḡ rāzı olmaz
- 2 Yigin depelesek kāfir yerine
Birinüñ yerine 'ıvāzı olmaz
- 3 Ebübekir ' Ömer ' Oşmān yerine
Bular gibi ki o Rıfāzı olmaz
- 4 Ḳanı o şer' i Ahmed ki o vardur
Olan emr-i vaşiyet māzı olmaz
- 5 Müselmān kim olan ḡilāfin etmez
O Haḡ u şer' den a' rāzı olmaz
- 6 Olur ' ālimlerüñ ' ilmiyle işi
İçinde ol ḡilāf emrāzı olmaz
- 7 Didiler kādī ḡaḡkına Ḥüdāyī
Ḳādī müslīm müselmān kādī olmaz

1146

- 1 Ḳadı nāibleri eytler degül mi
Bu ḡalkı durmayup beytler degül mi
- 272b 2 Ḳādıların segirdümcisi bular
Yaḡup ili günü ortlar degül mi
- 3 Ḳādıların müzeleri bulardur
Durup köyden köye ḡortlar degül mi
- 4 Fesāduñ artuḡın bulardur iden
Bu renci kılar ol fertler degül mi
- 5 Erüñ avraduñ durup boşadur
Ḳalaḡıla kim ol şartlar degül mi
- 6 Ḳādısı ' azl olup çıkup arıcaḡ
Anuñ ardı şıra şurtlar degül mi

7 Hıuşūşa Çirmenüñ kâim maķâmı
Şerî' âde kim ol çürtler degül mi

8 Erine ' avratına eyler
Mesâ'ili ol o kertler degül mi

9 Harâmiliķdürür işi bularuñ
Kim ol mezhebsüzün..... degül mi

10 Ne manzûme görmiş ne ferâiz
' Aceb şer' a üşenikler degül mi

11 O suçlı suçsuz dimez Hüdâyî
Erişeni olar la' netler degül mi

1147

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 Nişâne geldi âdem nişanı gösterür o
Ki dürr-i şâhı şadefte o şanı gösterür o

2 Nitse hassa ma' nî ol vechi zâhir ider
Simâsı ta' yîn aña der kişanı gösterür o

3 Keşide olmasa hâl dilinde kışşa nedür
Vird ü

4 ' Âdil ü ' âlim ü ' âmil zâlim ü nâķış u câhil
Neyse meşrebi bilgil eyşanı gösterür o

5 Bahârda çiçek yayda yemiş güzde üzüm
O berdi kişanı gösterür ol

6 Gümân ehline taķlîd âyât u beyyinât o
Yaķîn ehline ma' şûķ düşeni gösterür o

7 Hüdâyî ' ârifî görgil neden virür o cevâb
Dileyene hikmet ü kudret hoş ânı gösterür o

1148

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Aç gözini ' âleme bir sen de baķ
Dilde hikmet cânda kudret tende baķ

2 Gir gönül içre o görgil Hâliķi
Dimezem o aţla o ũonda baķ

- 3 Çünki faķru faķrı didi ol ħabīb
Kibri koğıl şafi o na' linde baķ
- 4 Āb-ı ħayāt dilersen Ħızr veş
' Iřķa yetiş cānıla o zinde baķ
- 5 Gör ki sāni' çün' mı ne işledür
Āb u āteř ü hevā o tıynde baķ
- 6 Şüret-i rahmānı gör kim ma' nīde
İş bu şekl-i insānuñ tābında baķ
- 7 İy Ħüdāyī řehd ü řekker ne dūrür
' Ārifüñ ol lebi kim nābında baķ

1149

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

273a

- 1 Söylemeqliğ gösterür ol dil-nevāz
Gizli genci izĥār etdi açdı rāz
- 2 Ħarf ü şavt oldı iřāret ma' nīye
Sürdi getürdi lisāndan ol āvāz
- 3 Çün yetişdi cān ķulađına ħaber
' Āřık ol niyāzı etdi görđi nāz
- 4 Ħālet-i ' iřķ o getürür geñsüzün
Saldırur bařı aña ne sūz sāz
- 5 ' Ār u nāmuñ şişesin taşa çalar
Ol melāmetliđi görür kim cevāz
- 6 ' Āřıkā ol kim nedāmet yaraşur
Ma' řūķa her dem revādur ' izz ü nāz
- 7 Bu Ħüdāyī dile geldi ma' nīden
Söylenür vechini anuñ çoğ u az

1150

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Dile dūřmek o gelmez ' āřıkā ' ār
Melāmetlik ne gelsün aña ol bār

- 2 Düşerse firķātüñ odı içine
Teşellî eylemez cennât u ebrâr
- 3 Ne tâc u taht u hük-m-i selâtın
Görinmez gözine o ğayrı deyyâr
- 4 Kime düşse yârüñ fikr-i hayâli
Humârı mestine ne kimse ayar
- 5 ‘ Aceb ne işe düşe ol kişi kim
Oladur dîne eyle kim dege çâr
- 6 Tecellî eylese ma‘ şuka ki hoş
Ki şıhhat ire olmaya dil inkâr
- 7 Hüdâyî ‘ ışka yetenler o kalmaz
O şevk ü zevki kıla mı ki huşyâr

1151

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Cân ne kıansun dost cemâlin görmese
Haste görünür dil ki vaşla irmese
- 2 Hüs-n-i tâbın görse ‘ aşık ma‘ şūkuñ
Hiç ola mı cân aña o virmese
- 3 Ol sanın adın şanan ‘ aşık degül
Defter-i melâmete ol girmese
- 4 Hiç ola mı kişi ki ol dek dura
Şabrı anuñ ‘ ışk elini kıarmasa
- 5 Ol “*elest bi rabbiküm*” sırrın bilen
Kimdür ol belî cevâbın virmese
- 273b 6 Ma‘ şūka ‘ aşık kimdür diye o
Cân u başuñ terkini ol virmese
- 7 İy Hüdâyî şanma kıala kimesne
Kim sürerler aşla geñsüz varmasa

1152

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Zihī deryā-yı Hāḡ cevher ne cevher
Anuñ manendi disem yoḡ o gevher
- 2 ʿAdemden o durur T̄ ʿāde iden
Cemīʿ -iʿ ālemüñ varını ezher
- 3 Ne evlādı ne insān aña nişbet
Ne ezvāc u aña ki ne ki ḡāher
- 4 Felekler ü melekler aña fermān
O ʿarş u kürs berr ü baḡr ü enher
- 5 Āy u gün ü o necm ü heft ü eyyām
O yerler taḡlar u baḡlar ki eşher
- 6 Şıfatda zātına gör kim ṭolu anda
Görinür gözlere kim eyle aḡher
- 7 Gör ol insān-ı kāmili Hüdāyī
Ne etdi kendüye Hāḡ anı maḡhār

1153

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

- 1 Girü ḡikmet sözi geldi dile gör
Getürdi sürdi anı uş dile gör
- 2 Kim açḡıl gözün dutḡıl ḡulaḡuñ
O maʿ nī sırrını tuyḡıl bile gör
- 3 Mūsā vü ʿĪsā vü nedür Muḡammed
O ḡalbün tozını gider sile gör
- 4 Nebī vü ümmet ol etdi kimini
Naḡar ʿināyetini ol kıla gör
- 5 Ne düzdi āyīne kendüye andan
Şıfātı zātına andan ḡīle gör
- 6 ʿĪsā Mūsā diyenler bu isimler
Şıfātıdur müsem mā remzile gör
- 7 Hüdāyī bilmegil bundan ki ḡayrı
Cevābuñ degdi biñgez ger bile gör

1154

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 274a
- 1 Degül kimdür şıfâtı zâtdan ayru
Zâtuñ o pertevîdür bilme ğayru
 - 2 Görinür varı varlık cümle andan
Uludur bilmeyen ol cân ne şayru
 - 3 Ne mescid medrese yâ ol hanķāh
Tolu meyĥâne etdi pût u deyrü
 - 4 O yerler ü o gökler ' arş u kürsi
Nücūmlar ay ile a' zim ü neyri
 - 5 Elinde anuñ o cümle ki taķdîr
Ol etmeg etmemeg bil şerr ü ĥayru
 - 6 Tefekkür et te'amül eyle görgil
Ĥaķîķî ol sülügı eyle şeyrü
 - 7 Ĥüdāyî cümle ' aleme ne düşdi
Şıfâtıdur daĥı ol vaĥş u tayru

1155

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Ĥayāl-i hüsni şāhuñ cāna düşdi
Taşavvurdan degül kim ķana düşdi
- 2 Getürdi şevķe zevķe dil ü cānı
' Aceb gör kim nice dīvāne düşdi
- 3 Nice mest oldı ol görir nazardan
Zihî bend ki ol şahāne düşdi
- 4 Şanasın kim o gördi gül gülistān
O bülbül gibi uş güyā ne düşdi
- 5 Getürdi ' aķlına uşda bu gözden
Şādîden eyle kim o yāne düşdi
- 6 Ne taşdı uş gönülde deryā-yı ' ışķ
O gizli sırrı gör ' ayāne düşdi
- 7 Zihî ' aks-i tecellāsını gör kim
Ĥüdāyî bakduĥınca yane düşdi

1156A

Fā' ilātün Fa' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Ömrümüz oldu tamām neFsümüz hevādudur
Kasdını gör gönlümüzün cennet-i mevādudur
- 2 Çeng ü ol kanün u deff ü neydürür kulağumuz
Ol karakaşu gözedür eyle harām-zādedür
- 3 Gül ü gülistān u şādī kim teferrüc diler o
Sāz u söz ü bülbül ü gül diñlemek nevādedür
- 4 Saç u şaķal ağarup daħı ol efsānede
Gitti yigitlik cānı uş göñül uş cilvededür
- 5 Kim kanā' at eylemez ki Haķķa ol münķād ola
Ol tena' 'um dilegin gör çerb ü ol helvādudur
- 6 Nefsine virmez inşāf hırşına baķ neyler o
Balsa dünyāyı o baydı hırs u o ħirbādudur
- 7 İy Hüdāyī kaşdı fikrūñ nedürür ol kem degül
Göñlünüñ inşāfı yoķdur ne ' aceb sevdādudur

1156B

- 1 Derseñ kağı yoķdurur müselmān
Görürse resül terk ider imān
- 2 Huşūşā şarucı arı uçar mı
Deriseñ vaķt ile öldür ki hemān
- 3 Zebün ' aķreb anı görse baķınur
O baķsañ yüzindür saru çiyān
- 4 Yoķ şefķat ki ağı bardağıdur
Cehennem yerü kefeni kaķrān
- 5 ' Amel yoķ ' ilme göre kim ideler
Diseñ maħzā ki budur ol ki şeytān
- 6 Var ise maķsūduñ pīşe senūñ
Viri gör rüşveti bulara pinhān
- 7 Hüdāyī kağı şeyhlik itse baķma

O girmemek Һarām eledür inan

1157

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 274b
- 1 Eyü olmağ yarar yavuz yaramaz
Virürseñ biñ naşihat yara almaz
 - 2 Eyüye yol göstermek revā ne
Naşihatıla yavuz hiç dirilmez
 - 3 Eyünüñ yerine biñ biñ deriseñ
Yavuzlar varuban hergiz durulmaz
 - 4 Yavuzlar didiler eyüye eyü
Eyüyi ol yavuz yavuz göremez
 - 5 Kanı eyü yā yavuz ol ki qanı
Eyünüñ yerine yavuz yaramaz
 - 6 İlahī ol yavuzlardan ırağ kııl
Eyüler yolını yavuz varamaz
 - 7 Eyülere ulaşdurğıl Hüdāyī
Eyülerden kim ayru ol duramaz

1158

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gör imdi ' ālem ol çarğa ne beñzer
Kurulmuş ortada ger hāna beñzer
- 2 Kuluñ hāllarına muhtesib Allāh
Şeri' āt hükmi gör ner hana beñzer
- 3 Şular kim oldılar hükme muḫ' ol
Velīdür Hāqdan ol qorğana beñzer
- 4 Muḫabbet kim ola kuluñ içinde
Dü cihānu o bürhāna beñzer
- 5 Dilile sevmek ol puluñ bāzārı
Soğan şarumsağ u tarhana beñzer
- 6 Şafāsız şofunuñ ol şavma' āsı
İçinde mürde gör gürhāna beñzer

7 Hüdâyî mest olan dost ʿışkıyla
Kim ol ʿâşıklar o erhâna beñzer

1159

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

1 Taña düşdüm tañ işinde tañlaram
Hikmeti uşda ğarâib añlaram

2 ʿIşğ imâm oldı cāna eyle gör
Kim müʿezzîn olduğ uşda bañlaram

275a

3 Kıble görüñdi cemâl-i vechi dost
Secde aña kılubanı diñlerem

4 Zülf-i haţtı hâli aldı gözlerüm
Cân u gönli anuñıla yeglerem

5 Zî hayâtı sermedi kim uşda gör
ʿIşğ-ı derdile ki ʿömri yeglerem

6 Dü cihānuñ varı gözde hiç degül
Cümlesinden añı ben hoş yeglerem

7 Derdümüñ dermānı oldur dost baña
Ben Hüdâyî mesti her dem ünlerem

1160

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

1 Başımuñ her dem humārın ʿIşğ meyiyle ayaram
Vaşl-ı cāna irmeg için anuñile bayaram

2 Kaşdı ol niyyeti gör kim qalbe olmışdur qarār
Her dem ol himmet qanadın dutuban uş yayaram

3 Ol hayâl-i lemʿ-i hüsni gözlere işrâk ider
Şevğ ü zevküñ cündile ğuşşı ben dayaram

4 Münkirüñ ol taʿnı nedür kim ben añı ğuş idem
Ol feşâr sözini kelbüñ gav gavına şayaram

5 Zâhid ü zerrâğ şüfî gör nice efsâne ider
Mekr-i şeytân hîlesinden eyle kim ben qayaram

- 6 Uş selāmet göñlegin giyem bugün kim ʿārına
Dost için şöhret tonını kim çıkarup şoyaram
- 7 Kim cemāʿat oldı görgil ol niyāza dürişür
Bu Hüdāyī bende eyle ʿIşk imāma uyaram

1161

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Ne fitne ol belürdi çeşm-i lebden
Kim ol şekker şirîn dahı gülābdan
- 2 Zihī haṭṭ u ki hāli zülfi uşda
Kemend boyunlara degül keleden
- 3 Nice ʿışkuñ oğı cigerde oynar
Geçer biñ biñ katu sāz selebden
- 4 Nice göyindürür içi taşı ʿışk
Degül ol nār-ı nūrı ol lehebden
- 5 Ne Hind ü Türk ü Çīn ü Fağfūr
Gönül fariğ Mısr Şām u Halebden
- 6 Hoş ol gözde vü gülşen-i haqīkī
Degül nergīs semen ʿūd u salebden
- 275b 7 ʿİnāyet olmasa Haqdan Hüdāyī
Ne gelür cehdile degül talebden

1162

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Kimdir ol kim özge sulṭān isteye
Haqdan ayru dīn ü imān isteye
- 2 Çünkü haşıl oldı dürr-i şāhı var
Ne gerekdür maʿden-i kān isteye
- 3 ʿĀşıka şavm u şalāt u ne zekāt
ʿIşkdan ayru kimdür erkān isteye
- 4 Çünkü ser leşkeri ʿışk irdi revān
Neye gerek mīr ü mirān isteye

- 5 O ḥaḳḳāt afitābını gören
Şanma vara berḳ-i nirān isteye
- 6 Her ki diler dost vişālin görmege
Faḳru faḫrı genc-i virān isteye
- 7 İy Ḥüdāyī şoḫbet kerem isteyen
Kim dilerse vara yārān isteye

1163

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cānuma 'ışḳuñ oḳı kār eyledi
Geñsüzün göñlümi şikār eyledi
- 2 Kıldı nefis ü hevā vü bü'l-heves
'İşḳ u dertden ğayrı bikār eyledi
- 3 Zī 'ināyet Ḥaḳḳuñ oldu ḳullara
Kim şerī' ati o lengār eyledi
- 4 Dutmayan ḥükmüni ḳaldı nā-murād
Ol günāhdan ḳalbi jengār eyledi
- 5 Bilmeyen 'İşḳı cefāya ta' n ider
Ḳalbi şehruñ vechini kār eyledi
- 6 Her ki ol nā-ehle sırrı söyleye
Kendüye e'āl ü eşkār eyledi
- 7 İy Ḥüdāyī irdi añlar maḳşūda
Ḥıfz idenler eyle berkār eyledi

1164

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ğayet-i 'ışḳa yetenler dilini lāl eyledi
Kim cürüfdan ḳaçuruban ḳalbini kāl eyledi
- 2 Kıl u ḳālūñ da'vīsinden kim geçürdi 'aşıḳı
Vaşl-ı dostuñ kim cemāli gör ne ol hāl eyledi
- 3 Terki dünyā faḳru faḫruñ yolını kim
Aña eyle gör kim nicesi dāl eyledi

- 276a
- 4 Bilmegil kim ‘ aşık olan kendüden vecde gele
Ol tecellîdür görinen aña ol âl eyledi
- 5 Ol haqîkat ehli olan zerke anuñ tañı yok
Hırka vü tâc u ‘ abâ ne egne ne şâl eyledi
- 6 Bu Hüdâyînüñ ki gönlin gözini açan odur
Ol sebep bilmez gayrı ne ki kehğâl eyledi

1165

- 1 Gelberi insânı gör kim üns-i haqdan tıy haber
Ahsen-i taqvîm üzre nice kılmış mu‘ teber
- 2 Zihî hey’et ki ne düşmiş iş bu şüret naqşına
Hükm-i sulţân sîret içre nice ider kılmış nazar
- 3 Cümle ‘ âlem naqşı baqşı şüreti sîretde hoş
Gösterür ‘ aksini insân nushâ-i ma‘ nî beher
- 4 Hâk u bād u âb u âteş oldı mir’at veche gör
Bu tılsımı bende cümle ehl-i müştâk baqr ü ber
- 5 ‘ Arş kürs ü levh ü kalem yir gök uçmaq tamu
Bu vücûduñ varı içre kim durur o ser-be-ser
- 6 Baqşı baq kim nice kılmış ol Kerîm ü Gird-kâr
Bu haberi biline ol nef’ i zâr
- 7 İy Hüdâyî kılmâ gâflet içre olğıl sen bîzâr
Serseri olmaz bu işde kim gerekdür derd-i ser

1166

- 1 Beşerde zâtı gör kim şıfatı perde ider
Niğâbda ‘ arûsa gibi nicesi hurde ider
- 276b
- 2 ‘ Ayân oldı şıfatda o zâtı vechi görüp
Nite kelâmı gönülde Mûsâ ki Tırda ider
- 3 Degül mi kible aña kim o secde kılsa kişi
Şalât u ol ki selâm u kim eyle nürda ider
- 4 Gelür ki ‘ aşık zevke o şevke eyle ki hoş
Ki eyle bülbül-i şādî görince virde ider

- 5 Kime ki ʿışk şarābı yetişdi kıldı
Semāʿ -ı raksa şanma ki degme mürde ider
- 6 Velī nebī kim olar ki haqqā āyine düşüp
Zāt ol şıfātı ki bil kim tecellī erde ider
- 7 Hüdāyī haste dile kim Hüdā ki kılsa nazār
Yeter şafā vü hayāta şifā o derde ider

1167

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Şekl-i şuret şanma insān maʿ nīdür
Eyledür yā kalbde ʿ ummān yaʿ nīdür
- 2 Bil ki vaḥdet varlığıdur söyleden
Gör işāret ḥükm-i sultān aʿ nīdür
- 3 Her ki ʿ arıfdür bilür bu sırrı o
Müşkili ḥāllinde anuñ zaʿ nīdür
- 4 Ol ki taqlīd ehlidür gelür gümān
Bilmegliğün şuretinuñ taʿ nīdür
- 5 Vāqıf olmadı ʿ Azāzıl sırıra gör
Ol şekāvet ṭālīʿ inuñ lāʿ nīdür
- 6 Bilmeyen bu düş ü düşden ol ḥaber
Zühd ü taḳvā vü aña var raʿ nīdür
- 7 İy Hüdāyī gel gönül şehrine baḳ
Kim biline nitesine maʿ nīdür

1168

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Söz süren Süleymāna ol nemledür
Ḥaşmetini gör nice ol emledür
- 2 Kim Süleymān ol bir mūra ne
Ḳomadı ḳudret muḥāl ne ḥamledür
- 3 Hālet-i ʿ ışk kim yetişse kişiye
Geñsüzün gözde yaşı ol tamladur
- 4 Ādemüñ ādemliğini bil ki sen
Ḥaḳ tecellī kılduğı ol demledür

- 5 Āyine oldı Haḡka bil ādemi
Nuşa içre eyle afāk cümledür
- 6 Eyle gör kim ‘ aşıkuñ ol mestligi
Bād-ı ‘ ışḡdan görilmüş cemledür
- 7 Bu Hüdāyī ol nücūm-ı hey’ete
İ‘ tibārı ḡur‘ a vü ne remledür

1169

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

277a

- 1 Göñül cānāna ne beñzer disem daḡı o şerīf
‘ Aḡl degül mi o rıḡvān bezer anı o ḡarīf
- 2 ḡayāt çeşmesi oldı ki ma‘ rifet bu dile
Lisānda ḡikmeti gör kim revānı o iy zārīf
- 3 Tūba degül mi o tevḡīd göñülde bitmiş o
Yemişi ḡulḡ-ı ḡüsni çiçeḡi ḡilm ü laḡīf
- 4 Hūri degül mi o ma‘ nī burāk oldı seyr
Libāsı ḡulle vü taḡvī görindi eyle ḡarīf
- 5 Göñül ki taḡtı vü şāḡı dīdārı anda gözet
ḡoy gözetḡil iy bende şarḡda ol iy za‘ īf
- 6 Ola gibi ki düşme bā ü tādan o geḡüp
Arın ki şekki ḡümāndan nite ḡıyamda elīf
- 7 Hüdāyī i‘ tibārıla vücūdı eyle naḡar
İki cihāna aynadur görine nola keşīf

1170

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Vird için düşdi zārılık bülbüle
Kim neşāta geldi oldum ḡülgüle
- 2 ‘ Āşık ol dem görse ma‘ şūḡ yüzini
Cān içinde ḡoyar ol vaḡt ḡülgüle
- 3 Çeşm-i ḡaḡḡ u zülfe kimdür ḡatlana
Görse virmez cānı ḡānı fülfüle

- 4 Şol ezel meyinden sarhoş olan
Ne gerek sürāhi aña kılķile
- 5 Her kim o ‘aşķa olmışdur süvār
Bindi Hūdār eyle kim o düldüle
- 6 Zī şerī‘ at ol şıraṭ-ı müstaķīm
‘Aķlı mizān üzredür ol kılķile
- 7 İy Hūdāyī saña düşdi ki bugün
Cānı dile eyle ‘ışķdan velvele

1171

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1 Ben ‘āşķam mest-i ezel eyle dīvāne gelmişem
Ol bend-i āzādeyem şāh-ı dīvāne gelmişem
- 2 Nola hārābat ehliyem olsam melāmet dost için
Kaytarmazam yüzümi ben aña tūvāne gelmişem
- 3 Şu kim cemāl-i hūsni kim ol afitāb degül bedel
Eyle ki şevķ ü zevķile aña ķeyvāne gelmişem
- 4 Ben aşķuñ ol kitābıyam başdan başa dīvān olup
Görsün oķusun hālümü pīr ü civāna gelmişem
- 277b 5 Olur ise biñ cānumı virem anı dost yolına
Baş oynamaķ ma‘ şūķa şād u revāna gelmişem
- 6 Virdüm irādet eline ne dilerse ol ide
Bu bende ol hūkm-i şāha kim keyvāna gelmişem
- 7 Nice Hūdāyīyem ki ben Hūdādan aldum uş haber
Ma‘ nī yüzinden eyle kim o elvāne gelmişem

1172²⁷⁰

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şanma ādem naķş-ı şūret ṭondadur
Kim disem biñde biri ne ondadur
- 2 Ṭanıya nefsinı Hāķķı ol bile

²⁷⁰Derkenardaki hadis-i şerif : “*Lā-yenżur şuretiküm velā ilā a‘ māleküm velākin yenżur ķulübüküm ve niyyetiküm.*” “*Allah şüphesiz (mükafatlandırma veya cezalandırma bakımından) sizin suretlerinize (görünüşlerinize) ve mallarınıza bakmaz ve lakin ancak amellerinize ve kalplerinize bakar.*”

‘ Ārif ola ehli inşāf şundadur

- 3 Terk-i dünyā māl u esbāb ne añā
Ol yedürmesi bilünür hündadur
- 4 Kim görünmez gir ‘ aceb ü baḥl ola
Sade ḳalblü er olan ferhündedür
- 5 Ahsen-i ḥulk kim temellükdür işi
Kim vilāyet ehlinüñ şerhündedür
- 6 Şūreti ‘ ameledür Ḥaḳ yok nazar
Ḥālīş olan niyyeti ol bundadur
- 7 İy Ḥüdāyī gözle Ḥaḳ rızāsını
Zindegāni eyle Ḥaḳḳa bundadur

1173

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Sözüm yokdur Ḥüdānuñ ol işinde
Götürem dilüme nidür nīşinde
- 2 Ne dilerse elinde ḥükm-i revān
Dü ‘ ālemüñ içünde vü taşında
- 3 Cemī‘ i maḥlūḳuñ Ḥālīki oldur
Komışdur her birin düş ü düşinde
- 4 Yeri gör kim nice sakin durupdur
Felekler durmayuban gerdīşinde
- 5 Bu ḥalkı gör kim ‘ ilm ü ‘ amelde
Kimi degül naşīhāt ol gūşında
- 6 Hevā vü nefse ol meşgul olmuş
Ḳavaklar yili eşer ol başında
- 7 Virürseñ ol naşīhat ḳabül itmez
Ger olursa ki ol yüz biñ yaşında
- 8 Kimi durmuş dürişür Ḥaḳḳı üzre
Gice gündüz ol ilüñ cünbişinde
- 9 Ḥüdāyīye kim irdi cūr‘ a ‘ aşḳdan
Yürür anuñ kim eyle serḥoşunda

1174

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Zihī şafā ki esritdi bizi o ' aşk heme o
Getürdi şevk ü zevke kim eyle hoş deme o
- 2 Nedür ki dünyā vü uhrī aña kim arzū idem
Hicābı dosta görindi diyem gerek neme o
- 3 Melāmet olsa yolında bu cān gönül ne haṭā
O 'ār nām şımasında niçün düşem ğama o
- 4 Gönül ki hasta ki olsa degül çāre aña ne
Tecellī dost kılıcağız yeter o dem eme o
- 5 Sākī ki şunsa şarābı zihī şafā vü kerem
Görüp yüzünü baş uram elüm şunam ğuma o
- 6 Düzetse sāz u sözün ki muṭṭīb o nevāda
Muḥayyer eyle yürüdür ki zīrle bama o
- 7 İki cihānda Hüdāyī saña gerekse o dost
Murād maḫşūd oldur ele getür ğoma o

1175

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dönmezem yāra şafādan ḥāşā ne
Şīşesin 'āruñ çalaram şaşā ne
- 2 Zülf-i ḥaṭṭ-ı ḥālūñ o derdi degül
Aldanam ben eyle göze şaşā ne
- 3 Yazmağ u bozmağ anuñ ol işidür
Kim tağayyur naḫş-ı ol naḫḫāşa ne
- 4 Uş rızā virdüñ melāmet itse hoş
Yār elinden ne gelürse başā ne
- 5 Her ki görse ol cemalūñ ḥüsnini
Ol başından 'aḫlı gidüp şaşā ne
- 6 Zihī devlet ki sa' ādet demdür o

Yeg geçer bir demi ol biñ yaşa ne

- 7 Her şeye Hüdāyī şey didi nebī
Didi vü cāhile ki ulaşa ne

1176

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Da' vī degüldür işimüz qalana
Kim naşḫātdür virürüz alana
- 2 Ma' rifet ḥāşıl itmeg yegdürür
Ne dürüşmeg i' tibār mülk mālına
- 3 Çün girü qalısar vü senden varı
Yoldaş olma girü senden qalana
- 4 ' İzz ü faḥr cāmesün ṭayanmağıl
Şöhretüñ cehle vü ol iqbāline
- 5 Ne bilürsüñ anda nola uçmağüñ
Uğrayıarsuñ dürlü ḥāline

278b

- 6 Kim kanā' at eyleseñ nefsüñe hoş
Banma barmağüñ ṭutmağçün balına
- 7 İy Hüdāyī çün ecel Ḥaḫdur gelür
Anuñ için zār u efgān nālına

1177

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Olğıl bizār Ḥaḫdur ölüm kim gelmeden ecel saña
Fevt eylemez bir sâ' atin virmez gelüp mecāl saña
- 2 Yecüc mecüc fitnesi ṭoldı bu ' ālem eyle uş
Dürlü dürlü işlerin gösterür ol tecel saña
- 3 Her dem senüñ kaşduñdadur kim imānuñ uğurlamağ
Kim şeyṭān-ı kör la' in ol merdūd u saña
- 4 Virme hebāya ' ārını uyma dive ol güle sen
Gel ma' nīnüñ ḥal baḫrına hoş dürlerin secel saña
- 5 Bunca qanı ol enbiyā velī ki geçdi ol ümem

Ḥükm-i sultānıla daḥı kim i' tibār geçel saña

- 6 Dünyā fānīdür ol fānī gelüp gidenler ol xanı
Uş da daḥı sürer seni bāḳī degülsaña
- 7 Bağlama gönül Ḥüdāyī arşdan öte dut niyyetün
Dergāhı Ḥaḳḳa eyle kim himmetile yücel saña

1178

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Erde ol iş gerü kim lāfa ne
Āhūda misksiz olan ol nāfe ne
- 2 Dost yolında kim melāmet hoşdurur
Biñ vefādur 'āşıḳa o cāfe ne
- 3 Çekmeyince kaḫr u cevır ol cefā
Ol dīvāne gice şanma şāfe ne
- 4 Heft ü deryā berr ü bahrı ol nedür
Sedd yecüc mecüc ü gāv kāfe ne
- 5 Ḥür rıdvān cennet ol ne dilüni
Ṭamudan ol günāh için ḥāfe ne
- 6 Gör ki ḳalbi şehr-i sultān taḫtıdur
Mısr u Şām Rūmı Ḳūfı Ḳāfa ne
- 7 İy Ḥüdāyī gerçek o muḫı̄b olan
Dünyā uḫri aña irmez āfe ne

1179

- 1 Mevcin ḥāhına ḳoparup hoş ider
Deryā-yı 'ışḳı gör aña nice ki cüş ider
- 2 'Ummān kaṭre kimdürür susuzlğıında 'āşıḳuñ
Heft deryāyı içerse eyle ki boş ider
- 3 Dostun rızāsıçün ki anda muḫı̄b olan ḳanar
Zehri ki taşla şunarsa bil nüş ider
- 279a 4 Şanma ki 'āşıḳ olan o her varını dirig ide
Kim şad hezar cān baş olsa ḳurbāna uş ider

- 5 Her dem cemāl-i hüsni hayāli ki bu gözlere
Gör ne gelüp dil ü cānı vü serhoş ider
- 6 Etse tecellī dost cemāli cāna ki o dem
Şevk ü zevkle ki talip semā' da hürüş ider
- 7 Kim ol elestde olan hitābı cāna “*bi rabbiküm*”
Ol istimā' a dağı Hüdāyī belī güş ider

1180

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Rāh rāşt oldur ki şer' i görevüz
Zühd ü taqvā vü ver' i görevüz
- 2 Ol tarīkat haqīkat ma' rifet
Eyle kim aşl u vü fer' i görevüz
- 3 ' Aql u fikrūñ ol işinde nidügin
Nefs ü emmārede şar' ı görevüz
- 4 Cānı dile ol hāşılı ne gerek
Dünyāda anuñçün zer' i görevüz
- 5 Ol ki Haqqa vāşıl olacağ ne sebeb
Anuñ için bunda şür' ı görevüz
- 6 Kaşda himmet kıandanı açalum
Dosta pervāze vü mer' i görevüz
- 7 İy Hüdāyī Haq rızāsın dileseñ
Kim gerek Aḫmedi şer' i görevüz

1181

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bilmezem ki iş bu derde çāre ne
Kim yetişmeğlig için ol yāre ne
- 2 Cānı başuñ eyle kim terkin urup
Ol melāmet meydānında ' āra ne
- 3 Uş bugün Manşūr olduk dost için

Farz vācib çekilürsün dāra ne

- 4 Kim Hālīl veş yanmışam o dost için
Nola Nemrūddan yanarsam nāra ne
- 5 Ta' nı münkirden degüldür derd-i ser
Gül için ol tolanırsağ hāre ne
- 6 Key firākdur yāre intizār olup
Kim yürümeğ ' aşık ol āvāre ne
- 7 Tāli' ün kılmazsa Hüdāyī yarını²⁷¹
Zārı zārıla işün o vara ne

1182

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 279b 1 Şūret-i insānı gör ne aynadur
Bād u āteş ü hāk o māīdür
- 2 Her ki gördi bildi ma' niden haber
Ma' rifetden eyle kim bayınadur
- 3 Nuş-ı cāmi' dürür kim gösterür
' Aqla danış fikrile reyinedür
- 4 Her ki Hākla bunda bilişdi nazar
Eyle bilgil korhu ol hāyındadur
- 5 ' Āşık u ma' şük içinde ' ışık olan
Şanma sırrı ki o kolayınadur
- 6 Gel temāşā eylegil ol veche bağ
Kim biline saña ol neyinedür
- 7 Himmet-i şeyhden sen tekye iden
Her dem aña kim gerek tayanadur

1183

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

- 1 Vācib oldı ' āşıka ma' şük için cān oynamak
Hoş yaraşur ' ışık işidür eyle erkān oynamak

²⁷¹ Mısranın vezni bozuk.

- 2 Ger nikābuñ getürüp hüsñ tecellā eylese haber
Şevk ü zevkden kim düşer o cāna el ān oynamak
- 3 Dost hevesi kim yetişse iş bu gönül baırına
Geñsüzün kaynar taşar o mevc-i ‘ummān oynamak
- 4 Çün işāret irdi māha oldu tībān bedr uş
Geldi zergerdān işine çarhda gerdān oynamak
- 5 ‘Āşıka ‘ışk kim yetişse kim anı ol mest ider
Mest ü hayrānuñ ola mı işi pinhān oynamak
- 6 Cübbe vü destār kabā şabā nedür ki ‘āşıka
Vecd-i hāletüñ işidür eyle ‘üryān oynamak
- 7 Zülfine ma‘ şūkuñ Hüdāyī baş top ider
Gör ki meydān içre hoşdur topda çevgān oynamak

1184

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Ki terk-i ser ki o kılmak ne degme cān işidür
Geçerse minnete eyle kabül-i hān işidür
- 2 Şikāyet etmek olmaz ki kaıl iderse nola
Yasağı hoş ola şāhuñ diyem ne kan işidür
- 3 Gerek çapısına anuñ duram çapısına hoş
Esir-i bendelere o revā dīvān işidür
- 4 Koğıl ki taklīdi ‘ārif haķīkate uya gör
Haķīkate kim o taklīd bil ol gümān işidür
- 5 Gözet ki ‘ışkı o sen kim bahāsı zinde kıılır
İder o şeyh ü civān u degül ilān işidür
- 6 Ki Haķkı vechini görmeg dileriseñ o oķı
Tecellī anda olunur ‘aceb nişān işidür
- 7 Hüdāyī Haķdur iden o cemī‘i varı yoğı
Degül o dehrüñ elinde disem zamān işidür
- 280a 8 Hüdāyī nazm u sözde vü ma‘ nī düzedür
Haķīkī ‘ilm-i ledünden ‘ayān beyān işidür

1185

- 1 Zinhār şakın ki dünyādan virgil ʔalaḫ ki varına
Gerekse vaşl-ı dost saña andan gönül ki barına
- 2 Ne ola döke ḥānümān et ki pes hemān
Kalbüñ şafā bulup senüñ andan ki eyle arına
- 3 Şer‘ ā o cüft ü helāl tezvīc için ki emr olup
Yeg ol mücerred ‘ İsa-vār şabr itse nefsi nārına
- 4 Bular durur ḥicāb olan yolın ki ol urur
Şeytān geçer ki ḥükm ider anda gönül ki şārına
- 5 Kanı ad insān ol saña kerāmet adın añsana
Nolsa gönülde iki sevi gelür ‘ amel feşārına
- 6 Tālib-i Ḥaḫ olan müdām cehd ü o sa‘ ydur işi
İrmege bunda niyyeti degül ki anda yarına
- 7 Gel gel Ḥüdāyī terk it nefis ü hevā o varını
Şıdḫıla ol dürişgil itgil o Ḥaḫ medārına

1186

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

- 1yarüñ lebi o şūr meyin nābın nedür
Lezzetin bilenler anuñ kevşerüñ ābı nedür
- 2 Çün ḥaḫīḫat zāhir oldı afitābuñ vechi uş
Ehl-i taḫlīdüñ sözi ne görmeg ol bābın nedür
- 3 Berr ü baḫr tāc u taḫt u mülk ü māluñ kadrine
‘ Aşıkuñ kıyında lā-şey kim ḥisābın nedür
- 4 Zāhide şavm u şalāt u ḥācc u zekāt oldı farz
‘ Aşık maḫsüdü ma‘ şük ḡayrı sevābın nedür
- 5 Uş hicāb görüñdi dünyā vir aña ʔalāḫ bugün
Ol mücerred ‘ İsa vārı zevce ol ḫabın nedür
- 6 Çıka didi kāinātuñ faḫrı ol şāh-ı resül
Terk-i dünyā görüñdi ol ḥoş añla cevābın nedür
- 7 Her ki ḫandı ma‘ rifetden ol ḡıdāyı görüñdi ḥoş
İy Ḥüdāyī malāya‘ ni dilemeg şābın nedür

1187

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dost cemāli nūrına yanmağlaga pervāneyem
‘ Aşıkı Hüdāyī bende āzāde ervāneyem
- 2 Cism-i şadef o görindi bu cihānuñ varlığı
Baħr-ı ‘ummān ma‘ nīsinden şāhı o dürdāneyem
- 3 Dost elinden gelmişem ki iş bu ‘ aşk bāzārına
Yār için ol cān u baş virmeğlig kervānıyam
- 280b 4 Dutmuşam ol bar-ı ‘ işğdan eyle kim uş hāşılı
Ol haķıķat tacīrinüñ bil ki o servānıyam
- 5 Sanma ki o Hind ü Sind ü Türk Rūmi ‘ Arab
Şarķ u ğarb u o cenūbı yā şimāl şirvānıyem
- 6 Vü nefahtü men rūhı didi kelāmında o Haķ
Eyle degül mi Hüdāyī kim rūh-ı revāneyem

1188

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Dünüm günüm geçer her dem fesürde
İşüm gücümdürür eyle ğasirde
- 2 Günāhdan olmaz hīç geçmez oldu
Yürümezüz o şer' üzre cisrde
- 3 Benüm bigi kim olmasun hergiz
Za' if ü bende vü kem ol esirde
- 4 Degül Haķ kulluğında ol işimüz
Umumuz “ba' de ‘üsrin o yesrde”²⁷²
- 5 Ra' yetlige şehları begenmez
Gönül ol tahtı tācı kim kesrde
- 6 Hür rıdvān u uçmaķ dīdār özler
Degül Haķķa lāyık ‘amel kasirde

²⁷²Ayet-i kerimeden iktibas: “*Liyunfik zū se'at(in)(s) min se'atihı vemen kudira 'aleyhi rizkuhu felyunfik mimma'âtāhu(A)llāh(u)(c) lâ yukellifu(A)llāhu nefsen illâ mâ âtāhâ(c) seyec'alu(A)llāhu ba'de 'usrin yusrâ(n).*” “*Eli geniş olan genişliğine göre nafaka versin. Rızkı kısılmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiğiinden versin. Allah bir kişiye ne vermişse ancak onu teklif eder. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.*”(Talak süresi 7.Ayet)

7 Hüdāyī bu ğururda ne yürimek
Ne hāldaş bilür misin ne sırda

1189

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Göñül t̄rabda vü dāim o gözü kaç gözedür
Libāsa ol bahālusın harīs kumaş gözedür

2 Kanā' at itmez ol kim ki degme loğma yiye
Laţif ü cezb ü şīrīn ü kim eyle aş gözedür

3 Tamā' da eyle harīs ü ' aceb buhūldür işi
Ġazabda söyleriseñ ki gözi o taş gözedür

4 Ne sözde kim dirseñ o degül anı tanıya
Hilāfin añlar eyle anı o şaş gözedür

5 Kādī nāibi vü gözler vere ki anda kana
Taḥakküm eyleye anda durup savaş gözedür

6 Huşuşa şimdi zamānda o bid' at oldı işümüz
Kāfir müselmānla o şaçal tıraş gözedür

7 ' Aceb hevāda göñül ki Hüdāyī kıanmaz uş
Piyāle āb-ı revān u güzel bir eş gözedür

1190

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 İy miskīn ādem oğlı felekden umma vefā
Nūşında görünür o nīş saña ne zevk ü şafā

2 Kime ki virdi murādın saña dağı o vire
Gelür yüz ki soñunda çevirür eyle kafa

281a

3 Kılur söke o cānını hevāya nefse uyan
Olur o tevbe vü tiryāk ider o dār u şifā

4 Didi resül ki dünyā o merde cīfedür o
Ne çekmeg aña gerekdür anuñcün renc ü cefā

5 Cemī' -i ol ki günāhuñ başını dünya sava
Degül mi terki ol kim ider günāhı hāfā

6 Duta ki dünyā senündür o berr ü bağr u tamām

Dutan senüñ gibi anı o afdan eyle afa

- 7 Hüdāyī bunca nebī vü velī ıldı güzer
O terk eyledi nefse varı ne virdi kifā

1191

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gar vardu o tahayyür deñzine
' Aqlumuz gitti yürürüz deñzine
- 2 Nitekim girdāba düşdi uş kimi
Devr ider ıkmaz andan egzine
- 3 Kim ināyet olmayıcak Hādan o
Getüre işi anuñ kim geñzine
- 4 Hā yaradıcak işitdük ademi
Etdi ol amd rūh göricek geñzine
- 5 ' Āřıka ' ış ol gelicek hoş ider
Hoş semā' a girür aña egzine
- 6 Her kiřinüñ hāli ol ma' lümdurur
Baıcagız ol görünür beñzine
- 7 Kābil-i insān olan ögüt dutar
Neylesün Hüdāyī ādem toñzına

1192

- 1 Yeg bilindi cümleden insān ol
abīl iseñ sen daı insān ol
- 2 Olmayıcak abiliyyet neylesün
Yaşar ise yetmişi seksen ol
- 3 Söz elinden gelmeye gelinmeye
Ol arada eyle kim doksan ol
- 4 Ma' rifet gelmeyen elinden anuñ
Sözi sāvı durur ol
- 5 Birbirinüñ udreti ıymetini
Kim bilür ol eyle kim cinsān ol
- 6 Her ki tevekkül ılursa Hāa ol

- Bil ‘ināyet yetişür ihsānı ol
- 281b 7 Kaçre gördi deryāda kendüyi ki
Oldı dürre vü kaçre vü nisān ol
- 1193
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün
- 1 Dil ki söyler kim anuñ tekrārına
Dostı sevmegliğdürür ikrārına
- 2 Çünkü ‘aşk muhkem ola gönülde yār
Aldanmaz dünyanuñ mekkārına
- 3 Geçmez anda ol hevā vü heves
Kim urur zühdüñ o berkārına
- 4 Tāc u taht u mülk Süleymān aña ne
Her ki düşer ‘ışkuñ ol şikārına
- 5 Kağr u cevr kim cefā vü ol görür
‘Āşık olan kim anuñla bārına
- 6 Māl u mülk ü dünyā vü uğrī nedür
Kim hevā vü ol heves ne varına
- 7 Tālīb olan maṭlūba ne intizār
İy Hüdāyī katlanımaz yarına
- 1194
Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün
- 1 Niteki cehd iderüm ol elüm yāra irmez
Bu gözlerüm ki cemāli hicābdan o göremez
- 2 Ne ‘aql u fikr ü ferāset o tedbirin idem
Gönül buları vāyla ki cemī‘ idüp deremez
- 3 Kime şorarsam anı günāhı tonla diyüp
Haqīkatden öyle durup haber viremez
- 4 Talebde gice vü gündüz degül gönle karar
Ümīqvardurur ol kim ki sākin o duramaz
- 5 Kime ki Haq o ‘ināyet kıldı oldı velī
Kimesne toğrı yolından anı o hīç iremez

6 Göñül ki dostdan ola ayru degil aña ne çäre
Teşelli-i hâtıra kimse naşihât o viremez

7 Bu dünyāya ki Hüdāyī degül aña o gurur
Ki bağ u bağçe idüben aña ki çift kıramaz

1195

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 ' İnāyet olmasa Hāğdan aña kıandan irer devlet
Ne tedbīr eylesün kişi ki şığmaz ol işe ' illet

2 Kanā' at gerçi ol hoşdur tevekkül eylese Hāğğa
Muhabbet gösterür ğına ki gelmez aña ol kıillet

3 Uyan nefsi hevāsına ki şabr olmaya anuñ
Kılur ğor hacıl anı işi güci olur zillet

282a

4 Yakīni Hāğ dileyenler gümān üzre kim olmasun
Ferağāt ğalkdan olıcak bulur dostla o vuslat

5 Nice nice enbiyā velī bular kim eyle ki var
Yakīn buldular anlar anuñçün ettiler ' üzlet

6 Yeter mi degmeler añlar mağām-ı Mağmūda eyle
O rıdvān cennet ü ğūr u dīdār ola aña ğaslet

7 Berü gel iy Hüdāyī sen ta' akkud eyle ğālūñe
Şağın kim olmasun nefis ü hevā şöhretile cehlet

1196

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Ğamudan yeg görür añı göñül sevdügi Mevlādur
Ne ' arş u kürs ğūr u uçmağ bulardan ol ki evlādur

2 Anuñ derdiñe bu cāndan yanar anda ki nūr olur
Degül cevr ü cefā cāna şekerden yeg ne ğelvādur

3 Ne ' İsä Mūsā Ümrān bizi etmiş dürür ol ğayrān
Kanım nuğl ciger büryān yaşı gözi mennü selvādur

4 Beni mest eyledi eyle degül geñez ağāz etdüm
Görinen her dem ol cāna o ğüsñinden ki cilvedür

5 Göñül dāim kim ol seyre ider pervāz irer Hāğğa

Ne maqşūdı o mizān u ceddi k̄uşı o delvādur

6 Degül dūnya vü ne uhr̄ı veya za' fir aña gire
Geçer bulardan ol eyle dağı kaşd-ı ki 'ulvādur

7 Hüdāyī 'aşkdan ol t̄olmuş ta' ām arzūsına degül
.....

1197

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Her dem ol 'āşkuñ deñizi eyle kim taşa gelür
Fevci mevci bī-nihāyet başdan uş aşa gelür

2 Dilberüñ hüsn-i tecellāsı kaçan kim berķ ura
'Ayn-ı Haqdan kim hayālī göze vü kaşa gelür

3 Geñsüzün şanma ki 'āşık raķs u semā' eyleye
Vecd-i hāletüñ işidür eyle kim boşa gelür

4 'Āşıkuñ kıyında nedür la' l ü cevher kıymeti
Kim bahāsı yok degül o kadri ne taşa gelür

5 Kim bilür misin ki 'aşkı niredendür aşlı o
Vech-i ma' şūķ pertevīdür başdan başa gelür

6 Müdde'ī münkire baķ kim imtihānladur işi
Ol 'aceb aña temāşā eyle qallāşa gelür

7 Bu Hüdāyīnün içinde 'aşk-ı yārun eyle kim
Baħr-ı 'ummān gibi uşda kim durup taşa gelür

1198

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

282b 1 Ne dūş oldı gönül görgil hümāya
'İd için muhtāc idi ol kim aya

2 Gönül gördi çün ol bedrūñ yüzini
Nażar kılmadı duruban semāya

3 Kim ol genc-i esrār ele girdi
Dürişmeg ne sīm ü zerçün kīmāya

4 Şu kimsede ola nūr u o imān
Terahhüm şefkat anda ola himāya

- 5 Gerekdür ol ki Hakka tâlib olan
Gice gündüz durişe ol qomaya
- 6 Anuñ kim Haqdurur maqsudu gerek
Kim o dünyâ için guşsa yimeye
- 7 Kimuñ ki çirklüdür Hudâyî gönli
Yedi deñiz suyu qalbin yumaya

1199

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Söylemekde ne dükensin ' aşıkuñ ol derdi çok
Kim yanar dutuşur eyle ki içinde urdı çok
- 2 ' Aşıkuñ hâli o her dem gülile bülbül gibi
İştıyâkuñ arz ider o kim dilinde virdi çok
- 3 Ne bilür degme kişi kim ' aşıkuñ ol hâlini
Kim geçüpdür ol başından iş bu hâli gördi çok
- 4 Şanma ki saña vü baña degmedi ' ışqdan bâkî
Sâkî-yi kudret niceye mest idüben sürdi çok
- 5 Mürîd olanlar murâda şıdqla ol durişür
Qalmanı olar geri kim ol murâda irdi çok
- 6 Her ki ma' nî deñizine baħrî oluban taldı o
Bî-bahâ söz kıymet-i dür eyle ki var derdi çok
- 7 İy Hudâyî ğarre olma bu cihânuñ varına
Niceleruñ defterini eyle kim o dürdi çok

1200

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gelberi sen ' aşık bahre taladur
Gevher-i Haqqı gerekse aladur
- 2 Qo bu dünyâ varını elden bırak
Himmeti ' arşdan öteye şaladur
- 3 Ne gerek uçmak rıdvân saña ğür
' Aşıkuñ arzusu ol vişâledür
- 4 Dünyâ ğalkunuñ işi eyle müdâm
Cehl ü ' ar u şöhret ü iqbâledür

283a

- 5 Bu nice selâfîn ü nebî o velî
Geçdi bulardanu ' ibret aladur
- 6 İştîyâkçün arzûsı ma' şûkunuñ
Etdügi âh ' âşîkuñ ol hâledür
- 7 İy Hüdâyî derd-i ' ışk ol ' âşîka
Bil ki ihsân Hâkdan o nevâledür

1201

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Geçüp yüzü yüzü yüzden dönildi
Ol üç yüze iki yüzden gönildi
- 2 Bir ma' nî deñizinden süzüp dürre
Kim ol cevherlerine el şunıldı
- 3 Biri afâk-ı enfûsüñ yüzinden
O mir'ât nushaya faşl konıldı
- 4 Şular kim ' ârif olan anlar anı
Eger yüz ü vü ger biş ü onuldı
- 5 Şunuñ kim kalbini almış kaçâvet
Ki ta' mâdan gözi anuñ dönildi
- 6 Bilür ' ârif olan sözüñ o aşlın
Şükr gibi aña hünıldı
- 7 Degül bî-vech bu tercümeysi gör
Hüdâyîñ sözi aña yanıldı

1202

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her gice kim âh ü zârum göklere ki uş çıkar
Şem' ider başdan başa ki âsumanı kim yaçar
- 2 Uş yüzüñden kim çopuban cigerüm büryân olur
Çeşmümüñ başını gör kim seyl olup durmaz açar
- 3 Neylesün ' ışkuñ işinden ' âşîk olan kurtıla
Geñsüzün ' âleme uşda fâş idüp eyle çıkar

- 4 Kim neylesün ‘āşıkuñ ol hālını ‘āqıl olan
Uğramış degül bu hāle ta‘nıla gör kim yıkar
- 5 Ben bilürem nicesüñ ol derd ü hālüm varduğın
Doymaya ol derdümüñ ki odına nārı yaçar
- 6 Dünyānuñ varı nedür ki māl u mülke aldanup
‘Āşık olanlar aña kim şanma ki elin yuçar
- 7 Bu Hüdāyīnüñ sözi haq derd-i vaşfın söylenir
Kim bilen bildi hālını bilmeyen delü daçar

1203

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

283b

- 1 Sıgmadı āhum sīnemde kim yıqıp deldi geçer
Levn-i beñzüm çigdemīdür eyle kim şoldı geçer
- 2 Şaldı ‘āşıklara zülfin eyle kim şāh kayd ider
Bend-i gerde hükmi gör kim ne revān oldı geçer
- 3 ‘İşk hevāsı tōlsa gönül yil bigi kim neyler o
Baħr-ı ‘ummāndan añarı lengerin aldı geçer
- 4 ‘Arş u kürs ü levh ü kalem tamu uçmağ nedür
Ol hicāblardan her ki himmetin şaldı geçer
- 5 Nice insān desem kim hayvān andan ileri
“*Belhüm eğall*” üzre oldı eyle kim kıldı geçer
- 6 Dünyā nedür gümānuñ kim kişi terkin urmaya
‘Aklı olan ol bāzārı ışşısız bildi geçer
- 7 İy Hüdāyī dünyā āhret o nedür kim dileye
Her ki vuşlat o dosta eyle ol buldı geçer

1204

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Genc-i şahuñ eyle bil kim kalb-i ol virānedür
Bil ki faħru faħrı derviş eyle kim mirānedür
- 2 Zāt-ı ol Haqq tecellī gör ki kalbde berç görür
İ‘tibār insāna oldı şanma ki nirānedür
- 3 Her ki vaşl-ı Haqqı buldı ne hevā vü nefis aña
Kesdi başın nefsüñ eyle merd-i ol şirānedür

- 4 Geç bu hevā vü hevesden himmeti ‘ulvīye dut
Kaşd-ı ol a‘lī idenler himmeti pīrānedür
- 5 Gör bu vücūdunda ‘ālem nite nahşda bahş olup
Neyyir -i a‘zīm gibi devret kaşdı o seyrānedür
- 6 K̄o ki olmaz nesnelerden çek elin kılma taleb
Kim tevekkül Haḳka hoşdur işde sen girānedür
- 7 Olmasun gözün tamā‘ da iy Hüdāyī ki şaḳın
Ol erenler dirligin gör hırşda sen seyrānedür

1205

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bir meyin biz mestiyüz uş aferīn serhoşuna
Cān ğidāsın buldı eyle kim yetişdi nūşına
- 2 Zī müşerref meclis ol kim gösterür ma‘şūḳ yüzün
Ne tecellī eyler ol ki ‘āşıḳuñ vaḳt hoşına
- 3 Gör ne sermest eyledi ol ma‘şūḳuñ zülfi-büyü
Ol ezelden ser ḥiṭābın irdi cān gūşına
- 4 Şanma ol ‘āşıḳ olanlar bunda ol yetmişdürür
Kim ezelden irdi āvāz bil ki cānuñ gūşına
- 5 ‘Āşıḳa kim ma‘şūḳa o nite nāzın gösterür
Bil nice dem eyler ol gör eyle cānuñ ḳuşına
- 284a 6 Ol irādet elde degül kim kişi o dek dura
Gösterür elvān-ı ḥālāt kim iren ‘aşḳ cūşına
- 7 Bu Hüdāyīnün bil ki derdi ol ma‘şūḳdurur
Şanma o sözi şavı kim olupdur dūşına

1206

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 ‘Aceb zulme ki uğradı Umur Begün ‘imārātı
O mescidler ḳaynadı gördü ḳabādur ibārātı

- 2 Yenilür içilür ol yok kâim maqâm yazıcı tok
Acı taqşır gelür gider ider la' net cimârâtı
- 3 Oqunmaz oldu o cüzler hisâbda çok quru sözler
Veẓâifi kim ol gözler bularuñ var keşârâtı
- 4 Riķāba adı qonuldu qāđısıyla o deñildi
Qāđıdan sāfi şanıldı görünesün şemârâtı
- 5 Qadı qāim maqâm birdür biribirile hem seydür
Qapadılar kim ol görüñhücürâtı
- 6 Yapandılar büyük olur kul u kulluqçulu begler
Düzenli baqçe vü baqlar begenmezler vizârâtı
- 7 Şehr qadısi nişānla o qoydu ol hisābiqün
Degül şer'e kim ol kâil.....
- 8 Yedi biñ aqçe bozluq yapıldı ol degül mi uzluq
Ki bildiler çoğı azlık harāmîlik mekârâtı
- 9 Riķābiye o düzeler birine iki yazalar
Buñunla vaqti bozalar o göstereler tahârâtı
- 10 Cābesi ol qüy işinde yazıcılar o bir başda
Yedi biñ aqçaya rüşvet sayılup alışdı berâtı
- 11 Dokuz yüz aqçenin yeri bulunmadı kim ol varı
' İnāyet qādî yazıcı ne etdiler beşârâtı
- 12 Ne deyüben ne añalum ol İbrāhim Paşa zālim
Sebeb oldu harābına o yıqmağa imârâtı
- 13 Qadıllıqla o ' imāret ki cem' oldu o bir yerde
Görelere ittifaq olsa ele giren o cürâtı
- 14 Qanı virilen ol taqrîr ' aceb gizlendüñ ne sır
Qāđî qāim maqâm müdbîr kim etdiler o şirâtı
- 15 Qādî qāim maqâm herîf biri birin ider ta' rîf
Harāmîlerdür iy herîf qoparurlar fetârâtı
- 16 Biri birinden ilerü degüldür hiç biri geri
Ebālis bularuñ pîri iderüñ şetârâtı
- 17 Hüdāyî gördi bu işi ki qark etdi o teşvîşi
Kodılarkim itmez ol nazârâtı

1207

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 284b
- 1 Hoş görürem yānuña dād itmege
Dost için qurbān u cān ad itmege
 - 2 Dāstān olam bu 'ālemde qalam
'Āşık olanlara kim yād itmege
 - 3 Ğuşşa nedür kim çekem ölmekde ben
Cān u gönli dilerem şād itmege
 - 4 Sicn dünyānuñ degül midür adı
Kuş kafesden gerek azād itmege
 - 5 Gelmişem qapusına tapusıçün
Ol Şirine ben ki Ferhād itmege
 - 6 İştiyākı derdi yārüñ uşda çok
Dilerem ki 'ışkı abād itmege
 - 7 'Āşıkuñ ol Haqdur Hüdāyī şahibi
Şāhibinden dile üstād itmege

1208

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Derde gör kim bülbülüñ virdi nedür
'Arz ider hālını kim derdi nedür
- 2 İştiyākuñ añladur o zārıla
Kim biline yandığı urdı nedür
- 3 İntizārda olduğu yār hasreti
Ol firāqın bildirür gördi nedür
- 4 'Āşıkuñ ma'şūka irmeye eli
Cennet içre olduğu yurdı nedür
- 5 Ol ki 'aşık ma'şūq işin bilmeye
Añlamakda ol niye irdi nedür
- 6 Tālib olan maṭlūbını bulmaya
Da'vī Haqqa ol yılan qurdı nedür

7 'Āşıkuñ mezhebi ma' şük sevmede
İy Hüdāyī mezhebūñ dördi nedür

1209

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Bilmezem yetmez ne ola iş bu cānuñ zārına
Kim yetiše cān kuşı kim eyle kim gülzārına

2 Müşterīdür virmesine cān u başa ne dirig
Dil olup delāl uşda gösterür bazārına

3 Bendenüñ ne tuhfesi versem şāha lāyık ola
Cān başdan ğayrısını bilmezem sezārına

4 Şanma ki 'āşık olanlar cevr ü cefādan döne
Katlanur her ne ki gelse kim bile hezārına

285a

5 Ne olur dünyā vü uhrī 'āşıka ma' şüksuz
Dilemez anları netsün eyle kim bizārına

6 'Āşıkuñ ma' şükdan ayru göñlüni ne eqliye
Olmaya beñdeş ü deñdeş kim dise beñzerine

7 İy Hüdāyī ger dilerseñ maqşūda irmeğlige
Geç hevā ğayrı hevesden düşme anuñ āzārına

1210

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Dünyā için kim dürişmeg ğamda ne
Dostı koyup anı sevmeg hem de ne

2 Degmeleri kim muşāhib ne'ylemek
Ol kerem gelmez kemden kim de ne

3 Hoş görgil iş bu demi demdürür
Kim bilesin dem içinde dem de ne

4 Muṭrīb sāzı sözi cūş etdürür
Görinür 'āşıka perr ü bāmda ne

5 Kāl u kılūñ da' vīsūñ komağ gerek
Ādemilere gerek himmet de ne

6 Hāka taqdīr eyledi her nesneyi
Yazdı başa emri o kalemde ne

7 Bu Hüdāyīnün firākı yazdurur
Ġayrısını bilmezem ki nem de ne

1211

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gel beri insāsañ sen sende gör
Ĥaqq Mevlā kendüzüñi bende gör

2 'Arş u kürs levh ü qalem berr ü baħr
Ṭamu uçmaq yeri gögü tende gör

3 Ay u gün ü yıldızıla burçları
Hākime baq gir gönül oyunda gör

4 'Aql u cān u dil ü nefis ü buñları
Bilme ġayrı anuñıla zinde gör

5 Ol mezāhib dördürür ġalk içre uş
Dimezem ki 'aşıkı birinde gör

6 'Āşıkuñ ma' şūq sevmegdür işi
Dīn ü vü mezhebini sen şunda gör

7 İy Hüdāyī kim dilerseñ ma' şūkı
Gir gönüle cān içinde cānda gör

1212

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Hayrānyam ben ol yüzüñ Mecnūn olmuş degül
Bencileyin 'aşık-ı zār bu dünyāya gelmiş degül

285b

2 Ben ol dīvāneyem şāha kim olmuşam eyle ki mest
'Işq baħrına benüm bigi kimesne ol ṭalmış degül

3 Nedür bu dünyānuñ varı ya nām u nāmus ki 'ārı
Kimdür disem ol ardına şaldım ki ben şalmış degül

4 Zülf-i büyü cān dimāğın kim eyledi ol serhoş
Ma' nī yüzünden degmeler eyle kim ol almış degül

5 Oқudum ol 'ışq kitābın bil Ĥaqqı ol dersġāneden
Kim ol qalem ġarfin anuñ yazup aña çalmış degül

6 Her kim ki ol 'āşık ola ma' şūķunuñ o ' ışķına
Nefsinüñ osına kim uyuban ķalmış degül

7 Hüdāyīnüñ bilgil ki dost ile varın olmışdurur
Ĝayrı hevā ne ol heves gönli evi ıolmış degül

1213

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 'Āşık olan ol düşünmez 'ār için
Gör melāmet olurısa yār için

2 Ne nedāmet aña ki ol incite
Derd-i ' ışķdan kim içinde var için

3 Her ki vaşl-ı dost için kılur taleb
Ne dürişsün eyle kim ol mār için

4 Ehl-i taķlīde didiler mü' min ol
Dili taşdıķ itdügi ikrār için

5 'Āşıkā didikleri kim ol 'āşık
Kim ķayırmaz dost yolında var için

6 Hācc-ı haremeyn olanuñ cehdi o
Ka'be cemāli vü ol envār için

7 Bu Hüdāyī taldı ' ışķuñ baķrına
Ol ele getüre dürr-i şahvār için

1214

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Şaldı ol ' ışķ lengerin cān keştine
Aldı verdi dü cihāndan keşti ne

2 Uşda cūşa kim getürdi cānı o
Ma' rifet mevcin döker ten deştine

3 Çünkü ' ışķ deryāsı taşdı etdi cūş
Ma' nī dürrin uş kenāra şaştı ne

4 Yeg cihetden olanı siz bilüñüz
Ne muķayyed ol cihātuñ şeştine

5 Dünyā varı kim kıyında ne durur
Ol hisābı nüh ü heft ü heştine

- 286a
- 6 Her ki Hakkā bağladı ol gönlini
Kalb-i tengin kimesne ol şeştine
- 7 İy Hüdāyī gör ki ‘āşık cūşını
‘Işık işine ol kıpuz u şeşti ne

1215

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘Āşıkun ihtiyācı kevn nāyına
Dost nūriyla ol gerekdür yayına
- 2 Hālet-i ‘ışık kim getürür cūşa ol
Kim uşūli çevg ü deff ü nāyına
- 3 Ol tekāvüt kim degül ‘ışık işine
‘Ār-ı avret yoşsula vü bayına
- 4 Her ki Hakkı sevdi verdi ol gönül
Hakkā ol tevekkül ehli toyına
- 5 Fırşatı vaktinde gözlemek gerek
Neyleye giñ ki geçmiş kayına
- 6 Olmayacak kabiliyyet kişide
Ne hidāye okumağ vıķāye ne
- 7 Avlayan avlar Hüdāyī o beni
İhtiyācı yok anuñ oğ yayına

1216

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ne boyandum āh u dūdum rengine
Düşmüşem ‘ışıkun deñizi engine
- 2 ‘Işık leşkerin ne şaldı etdi cūş
Mest-i hayrān oldum uşda nengine
- 3 Hoş ne gördüm cur‘a-i ‘ışık bādeden
Ne yetişdüm eyle esrār beñgine
- 4 Zihī meclis-i sākīyi şāhib cemāl
İhtiyāc ne muṭṭıb ü deff çengine

5 Ol melāmet ʿāşıkuñ ser vaqtidür
Ġuşşa nedür ʿār u nām u nengine

6 ʿĀşıkuñ ol maʿşūkadur dilegi
Sāzı sözi ğayrı ne ahengine

7 İy Hüdāyī bililig gör şevķini
Zevķile gör ne öter gül şengine

1217

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 ʿĀşıkuñ her dem işi ol āh u efgān eylemek
Gözlerinden kim revānı yaş ile ған eylemek

2 Hācc-ı haremeyn dileyen Kaʿbe cemāli için
Ol diler şükre nesne cāmı ķurbān eylemek

3 Ger tecellā eyleye o ʿāşıķa eyle ki yār
Hālete ʿışķda düşer o aña cevlan eylemek

286b 4 Şevķ ü zevķi kim ķopar bu cān içinde ʿāşıķa
Kim diye elde durur o anı pinhān eylemek

5 Ger işāret ola dostdan kimdürür ol ķatlana
Cān ķuşı pervāza hazır dile elān eylemek

6 Bu gönül ķarañusını kimdürür rüşen ide
Ol haķıķat māh-ı bedri ola tābān eylemek

7 İy Hüdāyī ʿāşıķ olana yetmiş biñ hicāb
Bir dem içre hıçdür aña ıayy-i mekān eylemek

1218

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Düşmüşem yārūñ cemāli ķaydına
Kim dutuldı gönül anuñ keydine

2 Zihī tecellā ki ol hüşn-i cemāl
Gör ki cān tuymasına tuydına

3 Münkirūñ taʿn taşından ne aña zar
Ne melāmet oķı aña ķoydına

4 ʿĀşıķ olan şanma ki o dūnedür

Cān u başı getürüpdür meydana

- 5 El müsāvī iderise nola Hāḡ
Biñ biñ o raḡmeti Hāḡdan idene
- 6 ‘ Āşıḡa ol sāz u sözü geldi hoş
Kim bilür o ceng ü deff ü neydine
- 7 Bu Hüdāyī dost nūrına oldı ġark
İhtiyācı necm ü şems ü aydına

1219

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Olur olmaza söz söylemeg olmaz
Gerekmez şohbeti eylemeg olmaz
- 2 Sözi bilüp alın eyle erinden
Degül dirig virüp eglemek olmaz
- 3 Gerek inşāf kişi kendüye vire
O ḡalkdan kendüzin yeglemek olmaz
- 4 Kanā‘ at hoşdurur ‘ ārı bayıdur
Tamā‘ -ı hırşı öñlemek olmaz
- 5 Hāḡḡiçün aḡiret işin düzeden
O dünyā satuşın peylemek olmaz
- 6 Hāḡḡı bilübeni zinhār bāḡıldan
Ḥaşdı dünyā için meylemek olmaz
- 7 Hüdāyī da‘ vīyi koğıl cāhille
Demek eyle dād boylamak olmaz

1220

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

287a

- 1 Durmadan gözüm yaşı aḡar neden
Şanki dürr-i şāhidur döker ‘ aden
- 2 Āhumı yüklediler ger duymaya
Aḡ u ḡıl u eyle kim ol gergedan
- 3 Söylerisem ḡālümü kim añlaya
Sırrımuñ ol şemmesini “Devrekden”

- 4 Gir gönül evine yapğıl sen anı
Yeg görülmüş hâc eyle 'umreden
- 5 Her kim ki Hâk gözin açmış ola
Ne hicâb diler vü göze sürmeden
- 6 Câhilün sözi vü sâzı ol nedür
Kim ziyâde ağulu ol hârbeden
- 7 Her kişinün hâli ol ma' lümdurur
İy Hüdâyî baqıcagız çehreden

1221

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Cehd ü Hâkka olsun her dem
Nitekim gelmişdürür cinn ü o nâs
- 2 Rağmeti deryâsıdur ol bî-kenâr
Kindür aña ol diye vardur kıyâs
- 3 Yoğ iken var eyledi bu 'âleme
Kün demekde kudreti verdi esâs
- 4 'Arş kürs levh ü kalem uçmağ tamu
Berr ü baħr ü yer ü gögü bilür şinâs
- 5 Ay u gün ü yılduz u ferîsteler
Sîm ü zer ü ma' deni âhen neħâs
- 6 Vaħş u tayr u nûr u zulmet mûr u mâr
Halk kıldı biri birine cinâs
- 7 Kimin 'âlim ü 'âmil kimin şâh
Kimi re' âya vü bay kimi felâs
- 8 Kimi 'âbid zâhid vü şeyh ü mürîd
Kimi bulardan du' â ider iltimâs
- 9 Kimi nebî vü velî irşâd ider
'Aql-ı ma' âdla bular olmuş kıyas
- 10 Kim nice ni 'met ü ol yemle yemiş
Hurma vü üzüm kavun yaħûd kirâs
- 11 Kimi fâsık u fâcir kutta' -i tarîk
Kim mülebbis kimi giymişdür libâs

- 12 Kimi mün' im halklar anda barınur
Kimi 'ömrin geçirür iflâsda nâs
- 13 Kimisi 'ayş u 'işretde müdâm
Kimi melâletde dutmuşdur o yas
- 14 Cümlesinden ol münezzeh pâdişâh
İşşî ziyân degül aña pes esâs
- 15 Bu Hüdâyî zikr ü fikri dâimâ
Ol maḥabbetile dilden kim ḳomas

1222

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

287b

- 1 ' Aceb hevâî ki düşdi gönül ide mi ḳarâr
Kim eyle dosta diye cân olındı ' işḳa süvâr
- 2 Ne düşdi bahırına ' işḳuñ diler getüre ele
Şadefde görmemiş anı kimesne o şevvâr
- 3 Gönli her dem o gör kim nice talebdedürür
Ki cânı başı virdin ider o ' işḳla bâzâr
- 4 Degül o dünyâ işinde aña vü rağbet ide
Hisâbı yâ o şümârda ne şeş ü penc çeḫâr
- 5 Nedür o dünyâ vü uḫrî gönülde gözde degül
' Âşḳa vaşl-ı nigâr yâ olmasa ki civâr
- 6 Nedür ki aña ne diyesin aña ki yetmeye el
Talebde etmeye dostı aña ne ḡayr şikâr
- 7 Hüdâyî gör ki dilinden ḳomaz uyar müdâm
O müştâḳ aña dil ü cân añar o leyl ü nehâr

1223

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Elḫamdülillâh Ḥâlike varidi o evvel ḳadem
Hâdiş iken ḫalk eyledi buldı vücüd oldum ' adem
- 2 ' Arş u kürs levḫ ü ḳalem cümle ' âlemüñ varını
Ol kün işâretile kim eyledi eyle o dem

- 3 Zihī kemāl işşı o şāh eyle kim oldur ol āle
Dürre ki naqşı yoqdurur işinde kim ola nidem
- 4 Cinn ü ins ü vaşş u tıyur ol mūr u mār mālı mülk
Her biri bir işdedürür ol hizmete etmiş ħadem
- 5 Cümle ‘ālem olsa ‘adū ne aña o qorqu qapu
‘Avnīne ol Ĥağ eyleye kim görmeye hergiz ħadem
- 6 Gör kim anuñ ināyeti kim disem ol yoq ğayeti
Raħmetinüñ nihāyeti ol ‘āmeddür her dem-be-dem
- 7 Ol Aħmedi gör Ĥüdāyī qullarına virmişdürür
İrgürmeğiçün kendüye bulara qılmış pīş qadem

1224

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Qayd göründi cān u başı tuħfe var
Andan özge bilmezem ne tuħfe var
- 2 Görmedin mi Manşūrı ol yār için
Ne görindi cān u başa tuħfe dār
- 3 Çün göründi dost cemālī gözlere
Cān u dili geñsüzün qıldı şikār
- 4 Kalmadı hergiz karārı neylesün
Cān u dil oldı vü ‘ışqa uş süvār
- 288a 5 ‘Āşıka ne qayd zemīn ü ne zamān
Ne felek devr-i aña vü ne devvār
- 6 Çünki ol ma‘şūqdurur maqşūdına
Tāc u taħt u mülk ü māl ne ki var
- 7 Bu Ĥüdāyī bigi ol bende za‘īf
‘İşq yolında kim sevinmiş qande var

1225

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün

- 1 Gör ol qudret ki ‘ışq bāzın ne şaldı cān quşın olur
Tecellāsiyla ol dilber ki nice dil hoşın olur
- 2 Degül sultānlaruñ qadri kim ide añlara rağbet

Virānda genc olan faḫruñ kim eyle dervîşin olur

3 Muḫabbet leşkeri çünkim segürdüm kıla ol ḳalbe
Tecellî görünür cāna anı ol düş düşün olur

4 Göze görmeg dile sözdür kulak işitmege yüzdür
Eyüye yatlıya düzdür naşîḫāt cān güşin olur

5 ‘Āşığa ma‘ şūḳa sevmek dil ü cānı aña urmaḳ
O zerrāk sufînüñ işi pulāduñ çerüsin olur

6 Ne dünyā uḫra aña o ḳayd ne olsun ol kim ola keyd
‘Āşığ u mest olan hayrān degül kim bihüşin olur

7 Gör ol ma‘ şūḳunuñ ‘ışkı Ḥüdāyīye ne bend oldı
Tecellāsiyla göñlüni kim eyle ḫoş hoşın olur

1226

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1 Müştākıyam ben ol yüzüñ cānān ki cānumdur benüm
Ġayrı degül ol ḫapduḡum dīn ü imānumdur benüm

288b

2 Ben nideyüm ol dürr-i şāha cān virmeg o kimdür bahā
Biñ biñ aña olsun fedā zirā kim o ḫānumdur benüm

3 Berdār olunsam ben nola Mansūrlayın ḫoşdur baña
Mi‘ rācda vaşluñ ḫāleti bilgil dīvānumdur benüm

4 Ben Mecnūna Leylī yüzün gösterdi ol kim kendüzün
Mest oluban hayrānıyam devr-i zamānumdur benüm

5 Ma‘ şūḳını zikr eylemek dilde göñülde boylamak
Ḥoş ḳışşa ol dāstān eyle dīvānumdur benüm

6 Ol cehl ü ‘āruñ uş işin terk eylemişem çoḡısın
Kesmişem ol nefsin başın ne ad u şanumdur benüm

7 Kim taḫlīd üzre ol degül eyle Ḥüdāyīnüñ sözi
Taḫḫīḳın ider uş ‘ayān şanma gümānumdur benüm

1227

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 ‘Āşıḳuñ ḳılduḡı her dem zārına
Kim yetişmek diler ol gülzārına

2 Cehd ü sa' y kim anuñ oldur bugün
Ki dilemez küyuñı ol yarına

3 Cevri kaħrı ol cefā çekdügi hoş
Tekye kılmaz teng ü nām u ' ārina

4 Dünyā uħrī işi aña kayd degül
Kim ıalağ virmiş anuñ ol varına

5 Çünkü yār oldı kişinüñ maqşūdı
Tālib olmağ bular için barına

6 Kim kanā' at eylemegdür ol işi
Eline girdügiyle ol barına

7 İy Hüdāyī her kim ol dostı diler
Cümlesinden ol gerekdür arına

1228

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Gösterür şüretde vechin sīretüñ ef' ālini
Kim kıılır tercüme nazmın ma' nī üzre aqḫālını

2 Gör haqıķat sırrını sen anlağıl bu ma' niden
Fi' l andan sapa dūr olur ğayr bilme eşğālını

3 Çünkü ' āşığ gördi vechin ma' şūkuñ ol kendüde
Şevğ ü zevke ne getürür oldum ol aḫḫālını

4 Zihī ḫüsni o cemāl kim pertevini gör nedür
Ol cemālde çeşm-i haṭṭı gösterür zülf-i ḫālını

5 Gör ki ta' līm eyler ol ' ışğ ' āşığa ma' şūğ için
Añladur ol ḫüsni içre vaşl ider vişālını

289a

6 ' Aşūkuñ maqşūdı odur ğayrı daḫı denīde
' İzz ü faħrı kim dilemez artura ikbālını

7 Bu Hüdāyī terk etdi cümle varın dost için
Çift ü bağ u eyle mülk ü ne dilesün mālını

1229

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1 Ferhādıyam ol Şīrīnüñ Mecnūnlayın Leylī direm
Sözüm ene ' l-ḫağ Manşūram bu bende ol Mevlā direm

- 2 Her kim ki ol ' aşık ise ma' şükunuñ ol hüsline
Hür u cinân u rıdvâna kim aña yoq meyli direm
- 3 Yüz ururum ol yâr için her qanda kim ol dâr için
Himmet işi yerden ü ne şehri vü köyli direm
- 4 Olsam melâmet ben nidem kim dimezem ben ol nidem
Şanma cefâdan dönüben devrine vây kıli direm
- 5 Olmaz gönülden şâkin o bir dem ki ' ışkı lâkin o
Her dem ki ma' şük derdi o vaqt-i nehâr leyli direm
- 6 Diler gönül irmeğlige ol maqlübı görmeğlige
Ki güşiş-i cehd ü o sa' y kim eyle kim hayli direm
- 7 Bu Hüdâyî dostuñ bugün ' adūsına qarşu olup
Qaytarmaz ol yüzini ger ne oqlu vü yaylı direm

1230

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Tûrâbda gör ki o ' aşık nice ki raqşdadur
Ki şanma ' aql u hâli o ' ışq naqşdadur
- 2 Ne ay u gün aña kevkeb anuñ kim gögi var
Ziyâde dağı ki rüşen ol evc-i ' aksdadur
- 3 Bulara ol ki ' inâyet nazarı oldu ki hoş
Oları kim düşürüben dimege ' aqşdadur
- 4 Zihî kemâl merâtib olar ki bulmuş o
Vişâle vaşl olunuban yetişdi maqşdur
- 5 Celâl ol ol ki cemâl tecellâsına iren
Ki gayrıdan aña zârar nişini yoqşdadur
- 6 Yetişmeyen ki bu hâle dünyâñı dünyâ qova
Degül mi cîfe vü kelbi eşige şaqşdadur
- 7 Hüdâyî geldi ki dile ki nazm ider anı kim
O şemme ' aşık-ı hâlin degül ki çoqşdadur

1231

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 289b
- 1 Gönlümüñ kuşu dutuldu ‘ ışkuñ eyle bağına
Kim uçup kırtulma hıç vara cennet bağına
 - 2 Her ki ol yarüñ cemālin gördi oldı eyle şād
Göz kulağ duta mı olur dünyā halkı lāğına
 - 3 Çünkü ‘ ışkuñ o şarābın eyleyenler āb ile nüş
Dünyā ta‘ mından münezzeħ baqmaya bal yağına
 - 4 Ol muħabbet esriyüz cān ü dil hayrānidur
Kim diletmez ‘ ışğ hergiz dost ola bağına
 - 5 Māl u mülküñ kadri nedür terkin anuñ virmege
Cān bezetmek düşer ma‘ şūqçün ‘ ışğ çağına
 - 6 Gördi geçdi cümle varın kim qararı yoğdurur
Cān u dil oldı süvār uş ‘ ışkuñ o burāğına
 - 7 Her kimin qalbine nürin Hakk Hüdāyī toldura
İhtiyācı yoğ anuñ o ay u gün çerāğına

1232

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Yüzi yüze dutuban söze geldüm
O ma‘ nī-i nazmı uş düze geldüm
- 2 O vaħdet deryāsına taldum uşda
Nice dürleri anda süze geldüm
- 3 Hakkat gülşeninden kim açılıp
Gül ü reyhān gibi uş taze geldüm
- 4 Erenlerden kim ol dostuñ haberin
Ki çalmağa olardan ize geldüm
- 5 O sırrı içünde sırr nihān idüp
Zuhūra gelüben kim göze geldüm
- 6 Ne çaldum taşā ol ‘ āruñ şışesin
Şikeste nefis uşda dize geldüm
- 7 Hüdāyiyem kim ol dünyā varından
O şerrinden anuñ perhīze geldüm

1233

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gönlümüz kuşu dutuldu eyle 'ışkuñ şaşdına
Bilmezem ma'şukunuñ ol neyler anuñ kaşdına
- 2 Çün tecellî eyledi hüsni nigaruñ gözlere
'Aql u fikri cān u gönli pertevi hoş başdına
- 3 Her kime ki o 'ināyet eyledi ol pādişāh
Bulmadı fırsāt kimesne başdı anı nāşdına
- 4 Cān kuşu her dem nicesi durmayup pervāz ider
'Arş u kürsden geçdi vardı kim kanādın yaşdına
- 5 Tuḥfe ğayrı görmedi gönül ki dosta virmege
Kim fedā etdi revān uş cān u başuñ kaşdına
- 6 Şanma 'āşık cān alup yā teni çürkiye
Nūr-ı Haḳḳa ğark olanlar kim tutuban kaşdına
- 290a 7 Bu Hüdāyī sözleri kim eyle kim nazma gelür
Hāli ol ḳālden degüldür vehmi geldi rāşdına

1234

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Derd-i cānuñ eyle dermānın diler
Şanma cennet gül ü reyḫānın diler
- 2 Kim ḫapusıçün ḫapusın gözler o
Bendesidür eyle kim ḫānın diler
- 3 Ol kerīmüñ kim keremdür işleri
Bu za'ifler muḫtāc iḫsānın diler
- 4 Her ki mü'mindür o taşdıḳ eyledi
Āḫir için Ḳur'ān imānuñ diler
- 5 Virüpdü Haḳ resül peygamberi
Ḳulların kendüye fermānın diler
- 6 Her ki anı sevdi ḳıldı ihtiyār
Cennet ü ḫür ol ne ridvānın diler
- 7 Bu Hüdāyīnüñ dilegi ğayrı ne
Şübhesi yok küfri şınmanın diler

1235

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āşıkuñ bil mezhebi ne dīndedür
Ma' şūkı sevmegliğün içindedür
- 2 Her ki irdi ' ışka buldı ol murād
Mevt iremez kim ebedī zindedür
- 3 Cennet ehline vü ebleh didiler
Dostı sevenleri kim bil rindedür
- 4 Ādem ādem diyenler ' arıflere
Kim bularda birisi ol biñdedür
- 5 Her kim insāndur bilür ol ḥaberi
Söylenirse her sözi ne yöndedür
- 6 ' Āşık olanları bil kim istemez
' Ār nām u eyle ki ne ad şandadur
- 7 Bu Ḥüdāyī kim şikeste vü za' īf
Dermend ü eyle kim ol bendedür

1236

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Cihānı şanma kim bākī qaladur
Ki mevc üzre yapılmış bir qal' ādur
- 2 Qanı bunca ki maḥlūklar o geçdi
O ' ibret dutmağı bil ' ākiledür
- 290b 3 Görürsin her ki perde var o bünyād
Yaqılmışdur yapılan yıqıladur
- 4 Ki her şāduñ ki vardur soña guşşa
Pişmānlıq odına yaqıladur
- 5 Gör nedür varı cümle sevginüñ
Ayāt u beyyinātu nāqıladur
- 6 Anuñ ki ' aklı vardur kıldı inşāf
İşi güci dāimā Ḥaqqıladur
- 7 Şunuñ kim gönli gözi kördür anuñ
Dürişsen Ḥüdāyī nifāqıladur

1237

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her dem ol yārūñ hayāli gözlere seyrān kıılır
Geñsüzün ol cān ü gönli eyle ki hayrān kıılır
- 2 Ger tecellāsından anuñ şemme ezhār olına
Duzāhı başdan başa kim huld-i o nirān kıılır
- 3 Her ki dostdan ğayrı terk eyledi oldu o şāh
Ol vücūdı Mışır ğalbde taht-ı o İrān kıılır
- 4 Kim dilerse ol yağını Hāğğa vuşlat bula o
Nefsi şerrin üzre gerek ' ağlı o girān kıılır
- 5 Cān baş terkin uranlar ol melāmet 'ār dimez
'Āşıkı ma' şūğ yolında ' ışğ dili şirān kıılır
- 6 Şanma 'āşık getüre baş varlığa tekye kııla
Meskenetten toprağ olup ğalbini virān kıılır
- 7 Bu Hüdāyī ol sülūğı eylemegdedür müdām
' Işğ aña virdi ğanağ gör nicesi tayrān kıılır

1238

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Mestüm ol ' ışğuñ meyinden penc ü şeş çespānına
Cān u dil dutmuş kulak gör dostuñ ol ğıtabına
- 2 ' Ağl u nuğlūñ ' ilmi kııldı uş bugün oldu tamām
Kim döşendük uş oğuruz ders-i ' ışğ kitābına
- 3 Ğitdi ğalbden keşret eyle şevğ ü zevğūñ ğāli hoş
Gözlerümüz düş olalı şol āfitāb tābına
- 4 Şehd ü ol şekkerindür ki ta' muñ cān dileye
Lezzetin bulmuş irüpdür ol ğağığat nābına
- 291a 5 Her ki ol yarūñ vişāli derdine düşmişdürür
Gice gündüz rahātı ne kim dürişmez bābına
- 6 Cān ğoğusın alalı dostuñ ol hayrānıdur
Rağbet itmez kim dileye miski o ğülābına
- 7 Bu Hüdāyī oldu süvār eyle kim ' ışğa bugün

Dilemez burâğ bine vü yapışa riķābına

1239

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Ne açdı Hâķ göñül gözi o hābın
Hâķîķat şemsinüñ gösterdi tābın
- 2 Ne seyr etdi kim o 'ıŝķuñ ŝarābı
Ne diler meyü vü rimmān ruķābın
- 3 Nice mest eyledi gör cān u dili
İşideli kim ol Hâķķuñ ħiķābın
- 4 Ki fārig eyledi dünyā işinden
Oķuyalı kim ol 'ıŝķuñ kitābın
- 5 Degül uķrī kim aña tālīb olmak
Gözedüp işleye göñül ŝevābın
- 6 Ben ol dīvāneyem ki mest ü hayrān
Diyeli 'āŝıķam belī cevābın
- 7 Hüdāyī terk etdi varını o
Dilemez eyleye dünyā ħisābın

1240

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Kime kıyam ŝikāyet dād elinden
Düşürdi 'ıŝķa ol feryād elinden
- 2 Gice gündüz gözüm ağlar döker yaş
Ola mı dil ü cān ol ŝād elinden
- 3 'Aceb bu ğussa vü ğam noldı bize
Bula mı cān raķat azād elinden
- 4 Kime kim ol nazār kılsa kim ol ŝāh
'Aķıbeti olur ābād elinden
- 5 Eger ħayr u vü ger şerdür kişiye
Añılur eyle kim berād elinden
- 6 Kişide 'ıŝķ olsa nesne duymaz
Kesildi taşlar ol Ferhād elinden

7 Hüdāyīye ne söyledür dili o
Hakikat ile 'ışk üstād elinden

1241

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

291b

1 Dīvānesiyem 'ışkınuñ derde boyanmağ dilerem
Pervānesiyem hüsñünñ nūrına yanmak dilerem

2 Terk eyledüm uş kārını her ne ki dostdan varını
Ağ u ton u destār nedür andan şoyunmağ dilerem

3 Kim yemeg ü içmeg nedür nefis ü hevā geçmek nedür
Her dem o dostuñ 'ışkına cānum toyınmağ dilerem

4 Heft eyle kim deryā nedür 'ummān u o güyā nedür
Şuşuzluğum artdı benüm anı qoyunmak dilerem

5 Etdüm tevekkül ol Hağğa bağlandı gönül Muğlağa
Oldur ki ol Hağy u Beğā cānum bayanmağ dilerem

6 Varumı ben virdüm aña döndi yönüm andan yaña
Oldur ki tekye mesnedüm neden şayanmak dilerem

7 Bu Hüdāyī eyle yārin kim yolına durmuşvanın
Cevr ü cefāsın görüben şanma yayınmak dilerem

1242

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Gözlerüm yaşını gör kim cārīdür
'ışk-ı derdün eyle kim ol kārıdur

2 Bak derd-i cūşı sen kim neyler o
Yandurur 'ışkuñ eyle nārıdur

3 İhtiyār elde degüldür neyleyem
Bu gönül kuşı anuñ şikārıdur

4 Çeşm ü cān u bu gönül ü 'aql u nefis
İhtiyār ne elde anuñ dārıdur

5 Hükm anuñ fermān anuñ elinde yüz
Tağt-ı gönül eyle ki ol şārıdur

6 Geñsüzün gör kim bu 'ışkı neyler o
Tercümān dil oldı uş ezkārıdur

7 Bu Hüdāyīnūñ ki fikri o müdām
Derd-i ʿışkı maʿşūqa ezhāridur

1243

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1 Nice başlar oynadur gör ʿışkı anuñ çevgānidur
ʿĀşıkı zergerden etmek maʿşūquñ erkānidur

2 Zār ol giryān olmaḡ ʿāşıka hoşdur ayyār
Cehd ü saʿy vuşlatına kim anuñsa gürkānidur

3 Cehd ü saʿy etmeyenler ḡaldı olur nā-murād
Vuşlat-ı dosta ki irmez bil anuñ mürgānidur

4 Gör ki maʿşūḡ nice ḡılımış ʿāşıka o ḡaydı cūş
ʿİşḡ kemend atmış o boyna bil ki o urganıdur

5 Kim fenā iden özini ol bular eyle baḡa
İrmege dosta sebep o varını terkānidur

6 Zihī faḡru faḡrı gör kim meskenette ere o
Genc-i Ḥaḡḡı anda bilgil şanma kim zergānidur

292a

7 Bu Hüdāyī ḡalbi ʿummān ʿışkı anuñ mevcin urur
Maʿnī güherin döker gör şāh-ı ol dürr kānidur

1244

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1 Niḡārān olmuşam ben ol niḡāra
Düşürdi ʿışkı beni ol şikāra

2 Kimin ki maʿşūqa olsa murādı
Yolina mülki māl ol ḡan dökere

3 Görelī ḡüsnini yārūñ bu gözler
Yetişdi cān dil andan şikāre

4 Getürmek saʿy ile ele gerek yār
O degmez nesne bilgil ki bikāre

5 Şunuñ kim derdi o maʿşūqa oldı
Ne olursa anuñ cevrin çekere

6 ʿAcebdür ʿışḡ oḡına nesne dutmaz

Gögüs nedür ciger yürek sökere

7 Ne gördi ʿışk şarābını Hüdāyī
Degül beñzede anı bal vü şekere

1245

1 Geldi yine uş ramazān mü ’minlerüñ sermāyesi
Görindi Hāqdan şükr aña bu kullara hidāyesi
2 Her kim ki gerçek mü ’min ol dutar oruc kılar namāz
Cennet nedür dīdār nasīb ol er olan kıomaz

3 Şadaqası biñe geçe uçmağ şarābını içe
Hūr u tāʿamı ol nice üzerine ʿarş sāyesi

4 Zihī mübārek ramazān baħşidürür degül imān
Kim dutmağın sen ol gümān sonra şağın ağlayaşı

5 Raħmetdürür ol kullara cümle bay u yoħsullara
ʿİzzet kılanlar ol aya tamu anı yağmayası

6 Kim altı yüz bin ʿāsīya her gicesinde ol güya
Raħmet kırup ʿaff eyleye Hāq tamudan şaklayası

7 Hüdāyī ol bindebirin fażiletin ol söylemez
Kindür ramazān şevābın yoğdur anuñ nihāyesi

1246

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1 Nice kim düşmüşem ben ki o zāra
Yürürem eyle ki āvāre vare

2 Degül ki elde kim olam o fārig
Beni ʿışkı düşürdi uş şikāre

3 Elüm irmez ki vaşl-ı dosta irem
Gele rast ol ki yolum yāre vara

4 ʿAceblemeğ sırr-ı ol Manşür işin
Gögin dilemedi aşıla dāra

292b

5 Kişinüñ ihtiyārı elde degül
Göñül virecegiz bilgil nigāre

6 Kişi sevdüginüñ yolına virür

Ne baqsun mülk māl cān baş tavana

- 7 Hüdāyīnün o dostdur endīşesi
Hisābı penc şeş degül çehāre

1247

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Neylesün 'āşık dīvāne mestine
Kim naşīhat virür anuñ üstine

- 2 Fārig olmuş cümle 'ālemden beri
Bağmaz ol hīç nistine vü heştine

- 3 Hoş tevekkül Haqqā kanā' at işi
Nesne girmezse şükrdür destine

- 4 Ger sögeler dögeler olmaz melül
Ne perişān gönlünüñ şikestine

- 5 Sulh kılmış cümle 'ālem halkına
Meskenetdür düşmāna vü dostına

- 6 Kıl kāl anuñ degüldür şöhetini
Halkı varından sözünü pestine

- 7 İy Hüdāyī yok bularda ol hilāf
Kim yürürler rāst ol dürüstine

1248

Fā' ilātün Fā'ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cūşa geldi 'ışık deñizi durmayuban kaynar uş
Cān u dilden mevcini gör taşar gelüp oynar uş

- 2 Nice bülbüldür ki cān gör hālını arz eyler o
Nitekim ma'şūqa güldür fer fitnedden göyner uş

- 3 Neylesün girmez eline dost mişāli düş ola
Kim hayāl-i hüsniyle gönlünü o toynar uş

- 4 Terk etdi cümle varın dil ol yār için
İştiyāk kim irem diye vaşl-ı dostu baynar uş

- 5 Firkati yārūñ ki cāna ki kaṭı te'sir ider
İntizārına bu göñül nicesine doynar uş

- 6 ‘Ākilūñ ‘āşık hāline ‘aqlı fikri iremez
Şemme sen görse ne tākat ‘aql u fikri taynar uş
- 7 Toldı sevgisi Hüdāyī göñli içre dostuñ ol
Şanmasun cevrin görüben kimse andan kaynar uş

1249

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

293a

- 1 Görmüşem ben bir cemāli kimseler beñdeş degül
Hüsni-Yūsuf zerre andan söylesem deñdeş degül
- 2 Ne kıyaşı var şıfatuñ ‘āleme saçmışdurur
Zāt-ı pākın beñzedimeg hayr ol eñdeş degül
- 3 Sūfi-i zerrāķı ķo kim bakma anuñ vechine
Bu bilmemiş ķalbi şafā o ‘āşıkā rengdeş degül
- 4 ‘Ākil olanlar ne bile hāleti ‘ışķdan haber
Ne ihtiyāc pendine anuñ söylese yöndeş degül
- 5 Yanmayanlar kim ne bilsün iş bu ‘ışķuñ odına
Degmeye sevilmeğ olmaz hāle ol hāldaş degül
- 6 Şanma ‘ākil ‘āşıkıla pür oluban pīr ki
Zāhir ehli añlamaz söz sırra ol dildaş degül
- 7 ‘Āşık olanda Hüdāyī şanma ‘ışķuñ işi o
Lehv u lāğ u kim bularda eyle kim hūrdeş degül

1250

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Çaldı kudret ‘ışķ dühlin etdi āvāz
Şaldırur ‘āşık başın geñsüz o sāz
- 2 Çün görindi perdeden eyle nigār
Ma‘şūķa nāz eyledi ‘āşık niyāz
- 3 Geldi bülbül gibi dile gör nider
Derdi sırrı hasretin ķıldı dırāz
- 4 Buldı vuşlat gitdi o firķāt odı
Şevķi zevķi açdı andan eyle rāz
- 5 Kıldı hayrān ol cemāli hüsniçün

Hālet-i ʿışk “*şümmün bükümün*”²⁷³etdi vāz

- 6 Neylesün ʿāşık elinde taht-ı yār
Maʿşuqa şaldı qolından ʿışk bāz
- 7 Bu Hüdāyī eyler ol hāli beyān
ʿĀşık u maʿşuq hālinden ol āzār

1251

Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 1 ʿAceb geçer günümüz bu demile
Yürürüz eyle kem ile semile
- 2 Bulımadık muşāhib eyle bir yār
Gice gündüz işimüz ol gamile
- 3 ʿAceb döndi bu devr-i o zamāne
Geçer her vaqti günü ol kemile
- 4 Baqaruz eyle kim halkun işine
Tola gelür gözümüz ol nemile
- 5 Kime kim söyleyesün merhametden
Çapunursa ki eyle ol mūmile
- 6 İşi güci o dünyā şöhretidür
Yaparlar yüce çardaqlar damıla
- 7 Bulınmaz dīn yolında bir qarındaş
Hüdāyī dertleşe gönli emile

1252

Müfteʿ ilün Müfteʿ ilün Müfteʿ ilün Müfteʿ ilün

- 293b 1 Devr etdükçe bu felek gör kim neler işler ider
ʿĀm u hās u yoşsul bay kim durmayup gelüp gider
- 2 Ne pādişāh qalur vezīr ne raʿiyā vāy emīr
Doymaz aña hişār ü mīr saña neye ki degül nider
- 3 Birbir getürür göçürür bal deyüben ne içirür
Ne ejdehadur dünyā gör kim ölüben bir bir gider

²⁷³ “Summun bukmun ‘umyun fehum lâ yerci’ün(e).” “(Onlar) sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Artık (hakka) dönmezler.” (Bakara Suresi 18. Ayet)

- 4 Şanma saña bākī kıala ecel dağı öcün ala
Güler gülenler yüzine saña dağı uşda
- 5 Yürüme dünya düşine aldanma anuñ hoşına
Añsızda görine ‘Azrā’ıl gördükte ödüñ sıdar
- 6 Nefsi kıoyup ‘aqla uysana kim olmaz işi kıoysana
Kim sır-gır etdüñ ‘aqluña nefsin seni uşda yeder
- 7 Gel Hüdāyī kıorđuyla yöñel direm toğrı yola
Her kim ki o kıorđudadır Hāķ Çalabum rahmet ider

1253

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1 Dilāram görmese olmaz dil ārām
Dilāramdan dil ārāmı dilerem
- 2 Dilāram derd nedür her dem içimde
Aķar gözüm yaşı yollar şularam
- 3 Gice güñdüz göñül derdi firākı
O hayret bağrına düşdüm şalaram
- 4 Baña ne dünyā vü ağret kıapusı
Buları arduma ben uş şalaram
- 5 Degül kim cevr ü cefā kim kıayuram
O ‘ār nāmusu hıķe alaram
- 6 Kıaçan bu firķāt o vuşlata degşe
Nice bir zār u efgānı kıılaram
- 7 Hüdāyīyem degülem halk işinde
Buları ben olaram ne eyle rām

1254

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

- 1 Güyā ne kııldı ‘aşıkı bülbül gibi ol güledür
Mest ü o ĥayrān eyleyüp gāh ağladuban güledür
- 2 Degül ki dünyā ağiret bular için zārüret
‘Āşık olanuñ ragbeti irmeğlüge vusüledür

- 3 Dostı gözedüp görüben oldur anuñ teferrüci
Ol fevķ u taķt u pis ü peş baķduđı sağ u şoladur
- 4 Ne zühd ü taķvādur işi ne zerķ ü riyā teşvīşi
Ma´ şūķadur dūşı dūşi degül ki ğayrı yoladur
- 5 ‘ İşķdurur anuñ baķşāyişi ğayr degül asayīşi
‘ İlm-i ledündür ğuruşı ne ‘ aķlı ol manķüledür
- 294a 6 Yimeğ içmeg işi tamām şunmış şarāb-ı ‘ işķ o cām
Ne şehd ü şeker ta‘ amı ne lezzet ü nuķüledür
- 7 Bu Hüdāyī bende za‘ īf ol fikri faķrı ğördi hoş
Ahķām-ı şer‘ i gözleyüp ol etbā‘ ı resüledür

1255

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yine ğör kim ‘ işķı niyāz eyledi
Hoş deründan cāna āvāz eyledi
- 2 Uşdı ğönül kuşı açdı uşda ķanat
Ma‘ şūķa ol demde pervāz eyledi
- 3 Ne ğötürdi perde şāhib-i cemāl
Hüsn-i birle ‘ āşıķa nāz eyledi
- 4 Çün tecellī eyledi ol ma‘ şūķa
Ġördi ‘ āşıķ anda niyāz eyledi
- 5 Geldi ol dem ‘ āşıķa hālet-i ‘ işķ
Ġıldı ol fāş ne ki sır rāz eyledi
- 6 Hoş fedā ķıldı özini ma‘ şūķa
Cānı başı aña cevāz eyledi
- 7 Sırr-ı ‘ işķdan bu Hüdāyī söylenür
Nazmı içre anı endāz eyledi

1256

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ol ta‘ āmuñ lezzetinsendedür
Ehl-i hāl teferrücin bil gözlemesi sendedür
- 2 ‘ Ārif ķalbi gözler baķrı oluban dür döker
Zāhid ol perhīz içre ‘ ilmi ‘ ābid dīndedür

3 ‘Āşıkuñ vuşlat hâlidür ol tecellâda müdâm
Ġayrı ne ‘ilme muqayyed şunda vü ne bundadır

4 Ol zarîfler hâlini gör zülf-i hatt-ı hâli hoş
Göz ü kaş u la‘li leb ü gül rûh sîm tendedür

5 Sûfînüñ zevkini gör kim ne şafâdan dem urur
Bal yağ o zer urur raqş cezbi ol şîrindedür

6 Saltanât ehli selaîin kim dilegin gör nice
Memleket almağ u virmeg eyle tedbîrindedür

7 Şeyhler gör kim şafâ vü zikr ü fikre ol müdâm
Terbiyette ol mürebbi zabtı mürîdindedür

8 Şâ‘iri gör kim ne nazmı nice kıllur tercüme
Hem telaffuz ma‘nîsin söylemegde rindedür

9 Bu Hüdâyî kim görelî cür‘a-i ‘ışkıdan o hoş
Kim hayâtı buldı ol cân anuñ ile zindedür

1257

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 ‘Aqlumuz dil teng oldı ‘ışk elinden vây vây
Sırr-ı na‘ra kıpdı dilden iderüz uş hây hây

294b

2 ‘İlm-i dinüñ ol kelâmın bu dil uş elden kıdı
‘İşk kitâbı şahîfesi hoş kim okınur şay şay

3 Şevk ü zevküñ hâletidür dem- be-dem raqş etdüğüm
Çeng-i deften istimâ‘ ne görmeden ol nay nay

4 Zikr ü fikr içre degüldür eyle kim ‘ayna gele
Tâc u taht u mâl u mülk ü yoşsul u ne bay bay

5 Her dem ol ‘ışkuñ meyinden mest ü serhoşam müdâm
Vaqt ü sâ‘at heft ü rüz u eyle ki ol ay ay

6 Her kime kim urdı pençe ‘ışk ne elinden kırtıla
‘Ākilüñ fikri kıo serde kıılmaz aña ray ray

7 Bu Hüdâyî gördi yârüñ ol cemâl-i pertevin
Düşdi ‘aqlı gitdi başdan kim didi o hây hây

1258

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 295a
- 1 Laf urmak olmaz bu yola kim eyle derd-i ser gerek
Ne māl u mülk vü hānūman evlād ü ne yār gerek
 - 2 Terk eyleye ol varını arzū iden dīdārını
Biñ biñ fedā canlar aña ' aşıkā o ne ser gerek
 - 3 Tālib olan ol maṭlūba irmeg için o maḥbūba
Eyle kim eyle mergūba gözi yaşı çiser gerek
 - 4 Zikr ü fikri o müdām seyr-i sülūķı şubḥ u şām
Arınmaya kim durmadan yıl gibi eser gerek
 - 5 Her kim ki o dilber diler ne sīm ile ol zer diler
Ne taḥt u tāk u kisrā vü ne rūm u o ḳayser gerek
 - 6 Ne fevḳ u taḥt u pīs pes ne sağ u şol.....
Ne penc ü o çehār u şeş ne ceyb ü ol ser gerek
 - 7 İy Hüdāyī her kim ki o ' aşık olan ol ma' şūka
Cevr ü cefāsına anuñ şabr idüben duysar gerek

1259

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Müyesser oldı yār aña cefāya şabr iden gördi
Yananlar ' işkuñ odına tecellāya olar irdi
- 2 Ki sanma zārı o giryān ḳıla bülbül gibi efgān
Yetişür hüsne yārūñ ḳılan ol derde vü virdi
- 3 Zihī devlet aña yārdur anuñ kim cehdi ol vardur
Müyesser aña dīdārdur hevāyı nefsi ol sürdi
- 4 Yanar dutuşur her dem ki sākin olmaz bir dem
İçinden yanar dütersün ma' şūkunuñ derdi
- 5 Düşdi ki ḥubbü'l ol vaṭan gönül ḳuşı kim uş uşdı
Ki şabrı yoḳdurur cānuñ ne eglensün aḳan yurdi
- 6 Ezelden Haḳḳıla bī' at edenler bulmuş ol ülfet
Olarda olmaz ol ' illet düriş ḳavle kim ol durdi
- 7 Hüdāyī oldu uş teslīm aña ki oldı bu ta' līm
Getürdi ḳaleme yazup dīvān içre anı dürdi

1260

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Çarha girdüm çarh içre çigzinüp
Gitdi 'aqlum kim dönerem degzinüp
- 2 Nālem eyle döndi uşda 'ālemi
Zārı feryād oldı sāzum egzinüp
- 3 Şerhe gelmez vaşf idersem hālümü
Kim mişālin disem anuñ begzinüp
- 4 Aşmaz erkāndan yolumuz aşırı
Uş yürürüz 'ışkla derdle bügzinüp
- 5 Kılmışam āşüfte hayrān eyle zār
Perr ü bālüm dilerem ki yügzinüp
- 6 Her dem ol kaşdı yüceye niyyet uş
Bu gönül pervāz durmuş çögzinüp
- 7 Bu Hüdāyī kim fakīr vü bendedür
Terk-i dünyā kılmış ol ne begzinüp

1261

295b

- 1 Kānde kim bir dāne ola dām olupdur kayd için
Kim getürmeklige ele tālīb-i ol şayd için
- 2 Ol cemāl-i ma'şūkuñ hüsniñ eyle pertevi
Ne koyupdur çeşm ü rüh u zülf ü hāl keyd için
- 3 Gör ne kıldı maḥlūkı kim kendüye ol āyine
Gösterür 'aksini anda tālīb olan zeyd için
- 4 Gördi 'āşık eyle ki o ma'şūkuñ ol yüzini
Kalmadı qorhu anda eyle kim o bayd için
- 5 'Āşık u ma'şūk içinde şıgmaz eyle Cebrā' il
..... dimedi mi kanadını yayd için
- 6 'Āşık olan 'ār u nāma faḥra kılmaz i' tibār
Hoş görür eyle melāmet tonını o keyd için
- 7 Bu Hüdāyī kim getürdi nazma uşda 'ışk hālın
'Āşık olana gerekdür kim belā ol kayd için

1262

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Çeşmümün giryānı gör kim eyledi seyl-i revān
Tağ u taşda kim bitirdi kanlu yaşum ergūvan
- 2 Her dem ol durmaz içümde kim yanar ' aşkuñ odı
Geñsüzün kaynar getürür gösterür ol şād revān
- 3 Kim degül elde ihtiyār oldur o dirgüre
Ne dilerse hüküm elinde kim geçer o şāh revān
- 4 Cān u başı tuhfe kılmak ' aşkuñ erķānidur
Kim qabül olursa şāhuñ kıyında berk revān
- 5 ' Aşkuñ ol hāleti kim her dem ol bir dem degül
Gösterür vechini ol zerd gāh ol kim nāruvān
- 6 Bu muhibler eyle kim o tabl u bī ' ilm durur
Dilemez ğayrı zehīr yā ola kim sāruvān
- 7 Sākī-yi kudret elinden kim içenler cām-ı mey
İy Hüdāyī kim nūşından eylemişler şād revān

1263

- 1 Yār elinden yüregüm yār elinden
İşüm gücüm hemīşe zār elinden
- 2 Elüm irmez ki yetiše o yāre
Ölürem eyle kim ol 'ār elinden
- 3 Beni āşüfte kıldı derdi anuñ
Şikāyetüm budur ol var elinden
- 4degül ki Manşūruñ sözi o
Aşılmağa dilerdi dār elinden
- 5 Melāmet tonına girdi bugün uş
Ne şöhret habbe vü destār elinden
- 296a 6 Degül gönüm kıla bir dem qarār o
Gerekmez vā' izüñ pendvār elinden
- 7 Hüdāyī tāli' inden mi o bilsün
Yāhūd bu devr ü ol devvār elinden

1264

- 1 İy t̄ali' -i naḥs ādemi kim çāre yoḡdur taḡdura
Kim faẓl u ḥaḡ olmayıcaḡ dermān aña ki yoḡdura
- 2 Dimedi Ḥaḡ ḡayetin Ḳur'ān içre āyetin
Görgil anuñ rivāyetin okuyanın baḡdura
- 3 Olmayıcaḡ ol faẓl-ı Ḥaḡ biñ gez oḡut virgil sebaḡ
Ṭoḡrı yola degül anı irşād idüp kim aḡdura
- 4 Devletüñ başda olmaya her işi ol rast gelmeye
Kim gice gündüz neylesün gerek kim ol ki saḡdura
- 5 Yāḡūd ki ḡaflet başanı biñ gez naşṭhat dise anı
Gelmez düşe vü ol işe bildürüben kim oḡdura
- 6 Cümle işüñ eyle başı taḡdīr içredür kişi
Görgil āyetinden kim bilesin ol Ḥaḡdura
- 7 İy Ḥüdāyī nitmek gerek ḡayr u şerr Ḥaḡdandurur
Degüldürür sözde yalan geldün yine uş taḡdura

1265

- 1 Mest olduk bādeden kim degül ol piyāleden
Zihī meyḡānebalan
- 2 Görelı ol sākīnūñ vechini bu gözler ki ḡoş
Geçdi göñül gül ü reyḡān nergis ü o lāleden
- 3 Zihī ḡüsni kim anundur kimseler beñdeş degül
Ol münezzeh zülf ü ḡāl ü ḡülrüḡ çeşm-i ālden
- 4 Nice perdeler düşüpdür iş bu 'ālem içre çok
Gösterür vechini ol dost bildürür imāleden
- 5 Her kim ol 'ışḡuñ meyinden görmedi vü ṭalmanı
Ne gelsün ol nābinā kim kim gelür uş ḡāleden
- 6 Bil ki ol 'ışḡuñ nūşımı kim idenlerdür fāriḡ
Vaḡṭ ü sā'at heft ü rüz u māḡ u ol ki sāleden
- 7 İy Ḥüdāyī kim dilüñde ol Ḥüdādur söylenen
Geñsüzün gelür dile o 'ışḡ olan nevāleden

1266

- 296b
- 1 Şanma ʿāşık ihtiyārı eldedür
Gerçi ol kim zikr ü fikr ü dildedür
 - 2 Bülbüle etgil nazār kim ol müdām
Derd ü şevk ü zevki kim o güldedür
 - 3 İhtiyārsuz kim durup dem-sāz ider
Derd-i ʿışk kim eyle kim bülbüldedür
 - 4 Gör ki deryā mevcini o añsuzın
Ol hevādan çağlamak sāhildedür
 - 5 Kimse vaşf itmez ʿāşık hālını
Ol kitābı ʿaql u ne nākildedür
 - 6 ʿĀbīdūñ taqlīd zāhidūñ yaqīn
Haqqı bilgil ʿārif ü kāmildedür
 - 7 Qāl u kılūñ daʿvīsini eylemek
Bil Hüdāyī gayreti cāhildedür

1267

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

- 1 Zihī şīrīn ki ol diler bu cānlara degdi Ferhād
O hūsninūñ tecellāsı gönüller eyler ol şād
- 2 İrādet andan kapdı bu cānları kim ol kandı
Harābın gönlümün paydı ne maḥkūm etdi bünyād
- 3 Ne cennet o cehennem ki degül kaydında anuñ cān
Görinmez endīşe hergiz gönül olmış ol āzādı
- 4 Nice mest eyledi görgil o ʿışkuñ mey lezzetin
Ne hayrān etdi uş cānum nūş idicek anuñ dādı
- 5 Yeteli ʿışkı ol qalbe ki durmaz eyler ol ğaliye
Degül yimek ne ol içmek o ʿışk oldı anuñ zādı
- 6 Anuñ kim ʿışkı ol vardur o maḥsudı ki dīdārdur
Dilemez tācı ol taḥtı ne Mısrı Şām ki Bağdādı
- 7 Hüdāyīye ne ʿīd oldı ki vaḫtı ol saʿīd oldı
Ṭālīb-i Haq mürīd oldı idindi ʿışk o şādī

1268

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Yetürdi cāna vü sākī şarābı ' ışkdan cām
Görindi yevm ü o ' id ü zemīne şubḥ u o şām
- 2 Dutuşdı ' ışk odına cān bu kılbi eyledi pāk
Sürür buldı şafā vü kim oldı baḥta vü ḥām
- 3 Ne kıldı gör ki tecellī o ḥüsni ḥalkıla o
O zülf-i ḥaṭṭıla ḥālin ne etdi eyle ki dām
- 4 Yetişdi cāna vü būy kim eyle kıldı vü mest
Ne miski güli ki disem ya ' anberin ola zām
- 5 Görelī ḥüsni yārūñ esir-i bendesiyüz
Degül maḥabbeti ğayra bilür o ḥāsıla ' ām
- 6 Nola melāmet olursaḳ o ' ışk yolında bugün
Ne şaklamaḳ yaraşur ol ' aşıka ' ārla nām
- 7 Ḥüdāyī geçdi kamu o yoğu varı ne gerek
Düşeli göñli o yāre degül ki ğarra ola rām

1269

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

297a

- 1 ' Aceb derdile ben yandum ki bilmezem nedür çāre
İşüm gücüm āh u efgān ki düşdüm eyle ki zāre
- 2 Gice gündüz ol endişem ki çekmek ol ğussa yisem
Yürürem ḥasretile ben elüm irmez nidem yāre
- 3 Ben ol Mansūr gibi bugün melāmet meydāna geldüm
Diler göñlüm o ma' şūḳçün aşılmağa kim kim ol dāre
- 4 Ne olmuşam kim ol ḥüsnuñ bugün pervānesi bilgil
Tecellāsın diler cānum dutaşam düşem ol nāre
- 5 Görinmese kim ol ma' şūḳ ne eylesün ki ol ' aşık
Kim ider ol degül tīmār bu dīl olmuş ol bīmāre

6 Hakkı gönülde berk etmeg yeg ol dünyâyı terk itmeg
Nedür ol mülkle māl kim gönül virmeg kim ol märe

7 Hüdâyî ol diler yārın ki terk etdi kamu varın
Ne düşmiş iştiyāk aña o görmeğlige dīdäre

1270

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Açar gözüm yaşı durmaz bikārları seylāb oldı
Tağ u taş u o şahrālar kamosı uş keylāb oldı

2 Aқudır қan gözüm yaşlar başarum bağruma taşlar
İçümden görenler işler inüldüm şan tolāb oldı

3 Degül bir dem gönül ārām qarār idüp kim ol duram
O yarüñ 'ışkı derdinden nicesi inqılāb oldı

4 Kamunuñ terkinu urdum cān u baş yolına virdüm
Degül gayrı kim ol sevdā ki ma' şük ol Çalāb oldı

5 Ne berr ü baħr şimāl cenüb ne şark u ğarba aldanup
Ne Hind ü Mış u ol Şām u ne arz kim Halep oldı

6 Ki her dem gönlüme düşer o 'ışkı durmayup taşar
O mevci başdan u aşar cāna geñsüz talāb oldı

7 Hüdâyî bendedür dīne kimesne gördi irdine
Şusuzlğına ol dermān gülāb u ne cülāb oldı

1271

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Āferīn ol 'ışk erinüñ kārına
Kim nice düşmiş hümā şikārına

2 'Işk baħrında anuñ küşti yürür
Kimse aldurmaz anuñ leşkerine

3 Cānı gönli kim anuñ andan tolu
Kim düşüpdür dāim ol ezkārına

4 Gör ne meyden eylemiş başını hoş
Lezzeti ol beñzemez sükkārına

297b

5 Fikr ü zikri dāimā ol dostdadur

Aldanılmaz dünyānuñ mekkārına

- 6 ‘Ayš u nüşı kim ānuñ ne demdedür
Görmese el cān virür nigārına
- 7 İy Hüdāyī cehd itgil durmağıl
‘ışķ erinüñ baķa durğıl kārına

1272

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 ‘İķl u fikrüñ ķalmadı ol çāresi
Cān (u) dil olmışdurur āvāresi
- 2 Gör ne vermiş ‘ışķ oķın bu cıgere
Kim o gelmez hergiz anuñ yāresi
- 3 Gözlerümüñ ‘ādetüdür ağlamak
Āh ü zārı gösterür eşķāresi
- 4 Vaşl-ı dosta irmege imkān degül
Ne ‘acebdür bu başuñ sītāresi
- 5 Çarķa girdüm uş dönerem zārıla
Kim inüldüm oldı anuñ çār yāresi
- 6 Başdı hayret bilmezem ki nideyüm
Görmez oldı gözlerümüñ ķaresi
- 7 Bu Hüdāyīnuñ ki derdi aşdurur
Söylemeg geñsüzdürür tekrāresi

1273

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şaldı ‘ışķuñ leşkerini cāna o
Kim yesir ü bende ķılur cāna o
- 2 Yetürür şahuñ cemāl-i hüsnine
Gör nice aydur añı dīvāna o
- 3 Mest hayrān eyledür ol ‘āşıkı
Küfr ü dīne baķdururo
- 4 Her ki ‘āşık oldı buldı vuşlatı

Bil yakīnde şekk ü ne gümāna o

5 Ğarķ ider ol ķatreyi nisān gibi
Nitekim ol düşürür ‘ummāna o

6 Yokdurur ihtiyācı o nesneye
Zī sa‘ ādet irdi kim sulţāna o

7 İy Hūdāyī kimde ‘ ışķdan yok eşer
Beñzemişdür sīret-i hayvāna o

1274

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

298a

1 ‘ Aceb derdinden ol şāhuñ eridi yüregüm yağı
Degül gözümde ol hergiz hūrī rıdvān irem bāğı

2 Seyl oldu gözümüñ yaşı akar ķānıla ol yaşı
‘ Aceb bu hışmumuñ gör kim döker nice ķara ağı

3 Nitekim cehd ider cānum irem vaşla olam dīlşād
Yakīne ol ki yol yok ki gösterür ol ırağı

4 Anuñ hüsni ki pertevi virür aya güne yahtū
Yetişen ol tecellāya nider şem‘ i o çerāğı

5 Egerçi cevr ü ol cefā görür ‘ aşık durur vefā
Görünmez cāna o zehrü şifādur eyle tiryāğı

6 Kimuñ kim maķsūdı dostdur muħabbet içre dūrüstdür
Nedür dünyā veya uħrā kim etmez dilde ol lāğı

7 Hūdāyī irmege diler o şāhı görmege diler
Aña ol ‘ aşk binet yeter gerekmez ğayrı burāğı

1275

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1 ‘ Aceb düşdüm ben o hayret demine
Gice gündüz ki meşgülüm ğamına

2 Nice fikir kılırsam ‘ aqlum irmez
Degül çāre ola derdüm emine

3 Cānı gönül olısar uşda helāk
Neden irem anuñ ben merhemine

- 4 Çapusın gözlerem tapusı için
Çabüle geçmege diler kemîne
- 5 Çılursa bu tecellâ cāna yeter
Degül ğayrı dağı emi semîne
- 6 Kimüñ ki ğasreti ol derd-i yārdur
Ne kılsun gönline uçmağ tamına
- 7 Hüdāyī gibi bu bī-çāre miskīn
Kim ol gelmiş degül rü-yı zemîne

1276

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

298b

- 1 Gönül deryādurur bu ' ışğ o mevcin debredür anuñ
Getürür şevke vü zevke hevāsın arturur cānuñ
- 2 Gelür cūşa iden pervāz bu cān kuşu kim ol durmaz
Nice müştāğdurur görgil yüzün görmeğlige ğānuñ
- 3 Zihī bende kim ol miskīn degüldür dem ola teskīn
Tecellāsın diler göre o luğf ışşı ki sulţānuñ
- 4 Çamu ğüsnlere andan yetişür görgü o ziynet
Anı beñzetmeg ol olmaz ki vardur öyle ğürkānuñ
- 5 Eger la' l ü vü ger yāğüt ve yā dürr ü kim ol mercān
Ne kim gevher ü ol cevher ki menbā' ı o her kānuñ
- 6 O vağş u tayr u cinn ü ins yaratmışdurur nitekim cins
Viren zerğın çamuya ol şır ü peleng ü serğānuñ
- 7 Hüdāyī bildi ol tahğığ Hüdā yolında ol refiğ
O zikr ü Çur'ān oğımağ çalığması dīn imānuñ

1277

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Depredür gör kim bu dilden her dem ol ' ışğ sāz ider
' Āşığa ma' şüğdan kim eyle kim āvāz ider
- 2 Gösterür ol vechini ğoş perdeden cān gözine
Ol teselli ğātır için sırr içinden nāz ider

- 299a
- 3 Arturur ol iřtiyākın bu gönül kılmaz karar
Lahza göymez vuşlat için oldum ol pervāz ider
- 4 Gör ki ol bülbülin añla olmuş zār zār
Firķātinüñ ĥasretinden kışşa-i dırāz ider
- 5 Her ki' āřık oldu yāre meskenetdür verzişi
şanki faĥrı eyle kim ol ' izzete aġāz ider
- 6 ' Āřıķuñ ol āh ü zār kim göyünmek ' ādeti
Yay u güz ü kışla ol eyle ki ol yaz ider
- 7 Sırr-ı ol ' āřkuñ ĥālinden bu Ĥüdāyī söylenür
Nazmı içre kim düzedüp baĥř-i endāz ider

1278

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşdi gönülüm ol nigāruñ derdine
Cānı gönülüñ andañ ayrı derdi ne
- 2 Gör ne dām etmiş ' işkın ol nigār
Ķayd kılmış ' iřkuñ ol gerdine
- 3 İřtiyāķuñdan anuñ bu dil ü cān
Kim dutuşur her dem anuñ urdına
- 4 Dünyā vü uĥrā nedür anuñçün
Etdi ' āřık bulanı ol erdine
- 5 Kılmadı anda vü hergiz ol karar
İřtiyāķı ol ezel ki yurdına
- 6 Cennet ü ĥuld u rıdván ĥür nedür
İĥtiyāc ne kim anun o verdine
- 7 Ol ĥaķikat gülřeninüñ bülbüli
Bu Ĥüdāyī meşgul oldu virdine

1279

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ĥasretem yarüñ cemāl-i börkine
Düşmüşem ' iřkınıñ eyle örkine
- 2 Cümle ĥüsnüñ ĥüsni ol sulţānidur

Beñzedilmez nesne anuñ görkine

- 3 Vaşl-ı dosta irmeg için ol muhib
Cân u başı tartınur kim terkine
- 4 Her kimüñ başına ʿ ışkıdan irdi tâc
Cübbe destârı nider börkine
- 5 Tâcı tahtı mâlı mülki ol nider
Kim bulaşa dünyānuñ ol çirğine
- 6 Cümlesinüñ terkini ol kim urur
Her ki ʿ ışka eyle kim ol berkine
- 7 Her kime ki Hâkdan oldı ʿ ışk u bahş
Ne teķāvüt güzele vü çirğine

1280

Mefâʿ ilün Feʿ ilâtün Mefâʿ ilün Feʿ ilün

- 1 Neye kim fikr iderisem görünür andan ırâķ
Yetişe cân u gönle ki eyle düşdi firâķ
- 299b 2 Ne ol ki şavm u şalât u ne zühd ü ol ki şalâh
Ne zikr ü tesbîh ü hâcc u ne oķumâķ ķara aķ
- 3 ʿ Aceb ki cânı gönlüñ kim eyle zulmeti var
Ne ay u gün aña yahtu ider ne şemʿ ü çerâķ
- 4 O dostdan ayru olmaķ ʿ aceb ki düşvârdur
Ne cenneti diler ol cân ki anda ola duraķ
- 5 Degül ki elde ola vü o vaşla ire bu cân
Meger ʿ inâyeti ki Hâkdan irişe ʿ ışķ burâķ
- 6 Ne berr ü baħr u eķâlim ne tâcla yâ o taht
Ne ÇİN ü MâçİN ü Hind ü ne Mışr Şâm ʿ Irâķ
- 7 Gice ve gündüz uzana Hüdâyâ irmiye eli
İki cihânda ne ola ki kim andan ol ķaytaraķ

1281

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Düşdi yârüñ derdine kim cânumuz uş yanedür
Âh ü feryâd etdügümüz kim degül ki yanedür

- 2 Beñzümüz külli şarardı beñzedi çigdemleyin
Gözlerümüzden akan ol kan u yaş güyâ nedür
- 3 Gör ki bu ʿışkuñ odını kaynadur o qalbleri
Çoparur geñsüz o cāndan naʿ ra hā hū yā nedür
- 4 ʿĀr u nāmuñ şişesin taşa çalup şımağ o
Kim melāmet olmak ol ne söylegil bu yā nedür
- 5 Şanma ki ʿāşık olanlar şaklaya ol ʿār u nām
Gözlemez ʿaqluñ tarīfin hālete hayā nedür
- 6 Her ki ʿāşık oldu bildi söz tekellūf ne aña
Söylemeg olmaz bilür ol kim aña ʿāyā nedür
- 7 ʿĀkile hāl añladılmaz ʿışk elinde işi yok
Biñgezin diseñ Hüdāyī bilmez ol niye nedür

1282(MEŞNEVĪ)

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Hāl-i ʿışkdan yazmağ için nāmeye
Dest urdum oldum eyle hāmeye
- 2 ʿĀşık u maʿ şük işinden şemme rāz
Ol teberükçün yazdum kim biraz
- 3 Tercüme kıldum nazmın eyleyüp
ʿĀşık u maʿ şük hālinden söyleyüp
- 4 ʿĀşık ol tālib maʿ şük maṭlūb o
Tālibe maṭlūb olan kim maḥbūb o
- 5 ʿĀşık olan eyle kim rāğıbdurur
Maʿ şūqa ol ʿāşıka merğūbdurur
- 6 ʿĀşık ol maʿ şük sevmeg dīndedür
Kim hayātı anuñıla zīndedür
- 7 Görmese maʿ şük yüzün ol ğamdudur
Gözleri ol kanıla pür nemdedür
- 300a 8 Aşlına bakşañ sen ol ʿāşıkūñ
Cevri bilgil ğayrı degül maʿ şūkuñ
- 9 Cān dilemez mi ki aşla irmege
Maṭlūb olan maḥbūbını görmege

- 10 Bülbüle baḳ kim güle ne söylenür
Ġulgule ol şādīsından eylenür
- 11 Aşlına irdügünçün dem sâz ider
Şādīsından ‘āleme āvâz ider
- 12 Şādılık ol bülbüle cāndan olur
Ġüldügi serden ki ol ḥandān olur
- 13 Ger tecellā degse ‘āşık gözine
Şādīsından baḳmaz ol gündüzine
- 14 Maḥv olur özi bulur anda fenā
Nitekim ḳaṭre deger ol ‘ummāna
- 15 Gider ol keşret ki ol vaḥdet bulur
Vuşlat içre eyle kim devlet bulur
- 16 Dükenür illāki anda ma‘ būda
Ġarḳ olur murādı eyle maḳşūda

1283

- 1 Minnet yine ol Ḥālīḳe ölmüşiken bulduk ḥayāt
Cān ḥulḳuma gelmişdi mevtden ḥoş necāt
- 2 Cümle ‘azāyı dutmuşdı kim ḥasetlik o yetmişdi
Za‘īfde mecāl gitmişdi ḳıldı tecellī Ḥaḳ şıfāt
- 3 Bu cism-i cāna eyle kim te’şīr-i Ḥaḳ irdi yine
Kim buldı ḳalp eyle şafā gitdi ḳamu ol kāşirāt
- 4 Çün ḳalbe irdi ol sürūr ne açdı cān gözini gör
Zihī ki tecellī ḥāşıl oldu ki zāt-ı rü’yet
- 5 Dilümi ne söylendürür uşūlünü düzedüben
Bu sözi sāza eyle kim nice ḳılır o naḡmāt
- 6 Berḳ urdı şan cān göñilin eyle ki tābān gösterür
Ḥızır gibi zinde ḳılır mürde göñli nefehāt
- 300b 7 Ḥüdāyīye Ḥaḳdan yine irdi ‘ināyet eyle ḥoş
Ṭoldı yine göñli evi Ḥaḳ varlığıyla ol cihāt

1284

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şāha yüzün açgıl niķābı etme hicāb
Degül ki 'āşıkā ola revāndur ki cevāb
- 2 Yedi ŧamudan hāzer degül behiştten umu
Geçüp ŧamudan seni o sevmek oldu şevāb
- 3 Göñül yaķın ki diler ola yaķın o saña
Şehā ki bende arasında yaraşmaya o nevvāb
- 4 O māl u mülk ola mı ki 'aceb hayāl muhāl
Nedür ki dostla dostuñ arasına yā devābb
- 5 'Āşıkā ma'şūķdan o degül ne ğayrı kelām
Revā degül ki deñilse görünür anda ādāb
- 6 'Aceb degül ki bu 'āşık hemişe zāre düşer
Budur ezelden ķānūn göyünmeye o hūbāb
- 7 Hūdāyīye o gerekdür o dost meclisi hoş
Ne ceng ü def' diler ol kim çalina aña rübāb

1285

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yaraşur ma'şūķıña o 'āşıkā nāz eylemek
'Āşık o raķsa girüben 'ışķ aña sāz eylemek
- 2 Kim 'aceb degüldür ol kim görse bülbül gül yüzün
Şevķ ü zevķden eyle ol kim ki ser ağāz eylemek
- 3 Vaşl-ı dost için şanma kim diriğ eyleye yār
Tuħfedür bilgil ki aña kim cānu yaz eylemek
- 4 'Āşıķuñ ol āh ü vāhı ma'şūķa hāl vaşfidur
Kim tehī şanur añı kim geñsüz āvāz eylemek
- 5 Dek degül midür 'āşıkā o yürümeķ hayrān vār
Mest olanda yok tekellüf vaķtı kış yaz eylemek
- 6 Bu Hūdāyī hāl-i 'ışķdan derdini uş söylenür
Diline durmaz gelür gör ne çoğı az eylemek

1286

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 301a
- 1 Benüm Mansûr kim ol müştâk raḡsa uş dâra geldüm
O şevḡ ü zevḡ ile eyle ki mest-i dîdâra geldüm
- 2 Hâḡîḡat bülbülüem ki dilüm söyler kıılır destân
‘ Aceblemek kim ol olmaz kim uşda gülzâra geldüm
- 3 Benüm bende kim oldur şâh bu Varḡaya odur Güleşâh
Yazılmaḡınḡa menşûra dîvân u deftere geldüm
- 4 Benüm Mecnûn ki o Leylî dilümde söylenür Mevlî
Ne mâl u mülk ü esbâb ne esb ü o şîre geldüm
- 5 Gözüm ḡurşîd-i tâbâna yetişdi eyle ḡübâna
Ol etdi beni dîvâne degül necm âhtere geldüm
- 6 Ḳamudan eyle kim geçdüm ḡamuyı arduma saçdum
Cânüm müştērî dil delâl kim özge bazâra geldüm
- 7 Ḳüdâyîem kim ol bende olayum ‘ ışḡıla zinde
Ne şöhret o ḡon u tây u ne cübbe destâra geldüm
- 1287
Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

- 1 Dest ururam dosta ben kim mestüm ol meyhâneden
‘ Āşîḡ u hayrânüm eyle sırr-ı ol ḡuyhâneden
- 2 Uş esirdi ‘ aḡl u cānu göñlümüz ḡaşdı gider
Nüş ideni eyle kim ol bâde vü ḡumhâneden
- 3 Gör ne himmet ḡuşaḡını kim ḡuşandık uş bugün
Zihî pîr-i ol muḡân kim kâmil ü şeyhâneden
- 4 Ḳünkü tâc-ı ‘ ışḡ irdi dolup oldu başlara
Ol külâh-ı ‘ ârızı ne geymek ol ḡarḡhânedan
- 5 Ḳünkü mest oldum ben ol mest sâḡî-yi ḡudretten uş
Mest olan ‘ âşîḡ durur mu girmeye çarḡhâneden
- 6 Ne behîşt olur bu göñül ne duzâḡdan o hazer
‘ Āşîḡ-ı dîvâneye kim kim degül ḡurḡhâneden
- 7 Uş teḡa‘ üd eylemişdür bu Ḳüdâyî-i derdmend
Kim tevaḡḡu‘ eylemez ol gördüḡi her ḡâneden

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Kayd eylemeg ol cānları ma' şükunuñ şikāridur
Kim āh ü zār etmeklik o ' aşıklarun ol kārıdur
- 2 Dil zikr ü fikr eylemek ma' şükunuñ cemālini
Sāzıdurur muṭrıbleyin güyā kim o ezkārıdur
- 3 Nüş eylemiş ol sākīden gör key ki etmiş eyle mest
Kim beñzemez ol lezzeti ne bāl u sükkārıdur
- 4 Bu maḥlūḳun ol düzüsi degül ki kendüden olup
Ol dest-i ḳudret gösterür kim anuñ o berkārıdur
- 5 Uş bu vücūduñ gemisi ṭalmış hevā vü bü'l-heves
Gör kim anı sākın ḳılan kim ol şer' at lengārıdur
- 6 Virseñ naşīhat ger gire münkir olan kim ne göre
Bahş ü cidāl ol eylemek ḥacetle inkārıdur
- 7 İy Ḥüdāyī ol cān u baş virmek düşer ' aşıklara
Teslīm idenler ma' şūḳa bil anlarun kim kārıdur

1289

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 301b
- 1 Terk eylemek ol kim degül ma' şūḳün her varını
Cān baş virür bāzārına şatun alur ol yarını
 - 2 Ne 'ār u nām u ad u şan ne ḥūrī rıdvān u cinān
Ol dil ü cān olur revān olsa o dem dildārına
 - 3 Ger ol tecellā eyleye cān u gönüli ṭoylaya
Mest olur ol dem göricek zülf-i ḥālī ruḥsārını
 - 4 Her kim ki o gerçekdürür renc ü belāyı çekdürür
Yañlış kelāmı söylemez kim gözedür küffārını
 - 5 ' Aşık olanuñ ḥālidir ma' şūḳ anuñ süvārıdur
Her dem dilinde yādıdur kim diler ol civārını
 - 6 Ol vaşla vuşlat bulan şıyar o şīşeşin ṭaşa
Yaḳar özünnden eyle kim ol benligün dīvārını
 - 7 Bu Ḥüdāyī bende za' īf Mañşür gibi oldı ḥarīf
Müşṭāḳdurur ol dīdāra kim gözedür ḥoş varını

1290

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İy şefā' at ıssı Aḥmed mazḥār-ı Ḥaḫsın yaḫīn
Enbiyālar serverisin hem imāmü 'l-muttaḫīn
- 2 Āb u kevşer.....şāḫibisin baḫş idüp
Ne şuvarduñ cānları ḫoş uş dutupsın.....
- 3 Künt-i kenzin sırrına kimse olmadı vāḫıf
Kim açıldı şerḫ ḫıldıñ ol ḫaḫīḫat evraḫın
- 4 Ne sirāc etdi seni Ḥaḫ dü cihāna yoḫ ḫilāf
' Āleme yaḫtu virürsin gösterüpsin berḫin
- 5 Taş u ağac u oḫlı ḫızıo sayıldı
Oldı dünüm iki pāre şems ü ḫamer
- 6 Dü cihāndan ki varsa cümlesinçün oldı hep
' Arş u kürs ü levḫ ü ḫalem yer ü göḫ ü ezraḫın
- 7 İy Ḥüdāyī yār oldı cennet ol kim dostluḫa
Düşünürser dostlar anda sündüs ü istebraḫın

1291

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ḳanmadı göñlüm nigāruñ arzūsın çekmekdeyüm
Ḳanlu yaşum durmadan o gözlerüm dökmeḫdeyüm
- 2 Ne belā gelürse hergiz bu göñül ḫıḫur ḫabül
Ol cefākārından anuñ bilin kim ürkmekdeyüm
- 3 Terk ḫıldum cümle varın ol nigāruñ yolına
Şanmaşunlar mülk ü mālı cem' idüp erkmekdeyüm
- 4 Her dem anuñ derdiyile göñlümüz ' ışḫdan ḫolu
Nüş u ' ayşı ol sākīden ḫolu alup içmeḫdeyüm
- 5 Göñlümüz ḫuşı durunmaz kim hevāsı dostadur
' Arş u kürsden lā-mekāna eyle kim geçmeḫdeyüm

6 Uş melâmet olduğuma kim kayırmazam bugün
‘ Âr u nâmı ol hayâyı eyle kim dökmekdeyüm

7 Bu Hüdâyîyem eyle yâr oluban yârıla
Ol rızâ-yı Hâk nolursa ben anı çekmekdeyüm

1292

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

302a

1 İy Resül-i fahr-i ‘ âlem sensüñ ol Hâk mażharı
Dü cihânuñ zübdesisin hem vücüduñ cevheri

2 Dürr-i ol yetim-i şâhsın kim bedel yoқdur saña
Görmemiş görmiş degül kim sencileyin güheri

3 Kim sirâc-ı ümmet olduñ hem şefî‘ sin kamuya
Toldı nûruñla dü ‘ âlem kim görünür ezheri

4 Fağrısın resüllerüñ hem sürürisüñ şübhe yoқ
İktidâ etdi kamusı ne var ise ezheri

5 ‘ Aşr u muharrem ü receb şa‘ bân ramazân o
Ümmete oldu fazîlet kim dutanlar eşheri

6 “*Levlāk u levlāk lemā hilkat eflāk*”²⁷⁴ didi Hâk
Bağ hilâf etdüğine Hâk söylenür uş meşheri

7 Uçmağüñ ol zeynini senüñçün etdi Hâk
Dir Hüdâyî hür u rıdvân kim aқıtdı enheri

1293

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Tūḫiyem şekker gerekdür kim lisānum söz ide
Şīve-i şehnâz ‘ acem perdesini kim düz ide

2 Sākī-yi kudret elinden kim dilerem mest-kerem
Haṭṭ u hālün dilberüñ kim gözlerüm hoş göz ide

3 Cān u dile kim gerekdür meclisinde ol şāhuñ
Göstere görki cemālin ol tecellā bīz ide

4 ‘ Āşıka eyle gerekdür meclisinde ol şāhuñ

²⁷⁴ “Sen olmayaydın (yâ Muhammed) ,sen olmayaydın felekleri hiç ama hiç yaratmazdım.”hadis-i şerifi.

Kim fedā can baş olursa virmesinde yüz ide

- 5 Kim cefākār olmasında şabr ide ma^ç şūka
Nūş ide zehrini ol hoş dünyādan perhīz ide
- 6 Kıl ü kālūñ şöhetini ki dilden okuyup²⁷⁵
ç Arif ü cānānlar içre kim anı ol az ide
- 7 ç Aşık u ma^ç şūqçün kim iy Hūdāyī kim durup
Her dem añı diñlemekde ol kulağın göz ide

1294

Mefā^ç ilün Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilün

- 1 Göze o hūsn-i yarūñ ne şaldı berķ ü tāb
Açıldı gönli gözi götürüldi eyle ki hūb
- 2 Yetişdi cānıla gönle kim eyle şevķle zevke
Ne zinde mürde dile gör hayāt nūşına āb
- 3 Götürdi guşşa vü ğamı sürür verdi dile
Zemīne ihsān-ı Hāķdan tecellī eyledi bāb
- 4 ç Aceb degül ki bu gönül o şevķ ü zevķe gele
Tecellī göricegiz cān ider ki eyle şitāb
- 302b 5 ç Aşıkā perdeden ol kim açup niķābın baķa
Nicesi virmeye ol cān ki müştāķ ola hūbān
- 6 Getürür ç aşıkı eyle semā^ç a rakşsa koyar
O cān ki şem^ç ine irse ki Hāķdan eyle hitāb
- 7 Hūdāyīye bu ki düşdi o cümleden çeke elin
Ki sevmeg oldı aña yār cevāb ne ğayrı şevāb

1295

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Yine bünyād urdı o ç ışķ cāna dem sāz itdürür
Ol gönül kuşını nice dosta pervāz itdürür
- 2 Gösterür o gül yüzini bu za^ç if ü bendeye
Tütüyi bülbül gibi kim hoş ser āġāz itdürür

²⁷⁵ Vezin gereği (ki) eklenmiştir.

- 3 Cān u gön̄lü nice gör kim şayd idüp kıldı esir
O tecellâsıyla eyle ‘ aşıkā kim nāz etdürür
- 4 Çün göründi ‘ aşıkā o ma‘ şūķunuñ hūsni hoş
Şanma anda hālet-i ‘ ışķ aña endāz etdürür
- 5 Ol göyünmek oldı hāli ‘ aşıkūñ her dem şāha
Sākin olmaz āh u derdi ol kış u yaz etdürür
- 6 Dünyā vü uhrī nedür ki yā māl u mülk cem‘ ide
Cümlesi terkin görür hoş olana vāz etdürür
- 7 Bu Hūdāyī eyle yarūñ derdine düşmişdürür
Dāstānidur dilinde gerçü ğavvāz etdürür

1296

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Girü bünyād urdı o ‘ ışķ ‘ ömrümüz ābād ider
Gön̄lümüz teselli kıilup cānumuzu şād ider
- 2 Gör ne şundı ol şarāb-ı sākī-yi kudret yine
Cür‘ āsın gördükte bu cān ğussadan azād ider
- 3 Mecnūn oldı özümüz uş Leyliden Mevlī deyüp
Geñsüz ol Şīrīn yüzi kim bizi ol Ferhād ider
- 4 Bilmez idük biz o yārūñ sevgisin bildürdi o
Kıldı ol cān u gön̄li ‘ ışķ bizi üstād ider
- 5 Gör ne kıldı kim tecellī ol nigāruñ hūsni uş
Cānı dil mülkine ol dād u üstād ider
- 6 Zī kerem fażl u kerem kim ol Hūdānuñ lutfi çok
Kılların her dem-be-dem ki nicesine yād ider
- 7 Bu Hūdāyīnūñ ki hāli yāri ol sevmektedir
Yokdurur endīşesi ol küfr-i dīn çün nād ider

1297

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

303a

- 1 ‘ Işķ bāzın şaldı ma‘ şūķ cān kuşın şikār ider
Geñsüzün ol derd-i ‘ ışķ kim ‘ aşıkā ol kār ider
- 2 Her ki yarūñ ‘ ışķına ol kim dutuldu oldı kayd
Dünyā uhrā gön̄line o ne sīm ü zer kār ider

- 3 Şanma ‘ aşık hāleti kim ol görünür geñsüzün
İhtiyārsuz ‘ aşıkı ol ma‘ şūka berkār ider
- 4 Müdde‘ī ol cāhile baq imtiḥānladur sözi
‘ Āşıkuñ ḥālını bilmez kim aña inkār ider
- 5 Yoq irādet ‘ āşıkuñ kim kim elinde söylemek
Döndürür ḥālden ḥāle Ḥaḫ her ne kim ol kār ider
- 6 Her kişi kim ney sevse ol dilinde söylenür
Cān u dilden cūşa gelür dil añı ezkā ider
- 7 Bu vücūduñ gemisi yelkenine ṭolsa hevā
Ḥaḫ Ḥüdāyī ol şerī‘ at çü kesi lengār ider

1298

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kaşd-ı cānuñ dosta ol yetmekdürür
Terk idüp hevāyı ol gitmekdürür
- 2 Ne yolına dirīğ etmek mülk ü māl
Baş virüp qurbān cān etmekdürür
- 3 Vaḥdetüñ deryāsına o düşüben
Birlige ol ma‘ şūka bitmekdürür
- 4 Nitem kim yağmur şehābuñ qatresi
‘ Ummāna maḥv oluban yitmekdürür
- 5 ‘ Āşık olan ma‘ şūka qarşusına
Bülbül olup ol güle ötmekdürür
- 6 Ṭālib olan maṭlūbını gözleyüp
Vaḫte gāfil olmayup gütmekdürür
- 7 ‘ Ūd veş micmerde Ḥüdāyī eyle kim
Kim yanup dost için ol dütmekdürür

1299

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Göynerüm bülbül gibi gül derdine

Meşgûlüm dâim ki dostuñ virdine

2 Ma' şūkuñ zūlfini gör kim bend idüp
 ' Āşıkuñ şalmışdurur ol gerdine

3 Gör nice düşmişdürür hubbü 'l-vağan
 Cān u gönüñ lā-mekān ki yurdına

4 Bu tılsım-ı çeşmi etdüñ uş fenā
 Ne muqayyed çār ' anaşır dördine

5 ' Āşık olan cümlesini terk ider
 Dünyā vü uhrāyı atar ardına

303b

6 Haste dile itmese nazār ki şāh
 Nite hayāt bula cān ol mürdine

7 Bu Hüdāyī yandı dutuşdı eyle kim
 Kim bilinmez nola anuñ derdi ne

1300

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Ben ol dīvāne vü mestüm yüzün görsem ol şāhuñ
 Kemāilde noqşānı yoqdur tamāmet bedr-i ol māhuñ

2 Nazār etse kim ol cāna gönli gözi ki açıla
 Sefer etmeğlige dosta kim āsānidur o rāhuñ

3 Ki yanuban göyünmeğlig olur bendeye ol hāşıl
 Aqıdur gözler o yaşlı āh u vāhdur o güvāhuñ

4 ' İnāyet ol ki Hāq etse aña andan yetişür
 Sa' ādet tācı oldur ki gerekmez ğayrı külāhuñ

5 Kime kim ol benüm didi anuñ kaydını ol yedi
 Günāhın ' afv kılar rahmet o luṭfi çoqdur İlāhuñ

6 Anı sevenler hergiz ki ğayra meyli olmadı
 Dilemez dünyā cem' etmek bilür şerrin ol ikrāhuñ

7 Hüdāyī anı ta' zīmler kamudan ol ki a' lādur
 Za' if ü bendesidür ol kemīne eyle dergāhuñ

1301

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Girü üç yüzdenü dört yüze geldük
Deñizlerden güherler süze geldük
- 2 Getürdük ma' nī cevherlerin gör
Münāsib birbirine dize geldük
- 3 Kim açduķ dürclerini nazmını hoş
Göñülden dile vü uş söze geldük
- 4 Açıldı ol gülistān gibi ma' nī
Gül ü lāle gibi hoş tāze geldük
- 5 ' Āriflerden kim ol Hāķ varlığını
Olardan çalmağa kim ize geldük
- 6 O sāz u sözüñ vü ki perdelerin
Ma' nī itmege gör düze geldük
- 7 Hüdāyīem kim ehl-i dillere ki
Bal u şekkerle gülāb ize geldük

1302

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 304a 1 Görmüşem ben bir cemāli necm ü şems ü ayına
' Işķıla dem-sāz idürem çeng ü deff' ü nāyına
- 2 Hālet-i ' ışķı gör kim şevķ ü zevķi ol gösterür
Geñsüzün cānı getürür eyle hū-yı hāyına
- 3 Ol hārābat ehli olan ne melāmetden kaçār
Gözede mi ' ār u nāmı şaklaya mı hāyına
- 4 Çünkü o derd ü ' ışķ kim ' āşıķa teşīr ider
Yandurur ol cān u dili getürür vāy vāyına
- 5 Kime ki Hāķdan ' ināyet olsa anı döndürür
Yetişür luţfila fażlı yoħsula vü bayına
- 6 Dünyā vü uħra nedür ki ' āşıķuñ işi degül
Yarı koyup kim dürişe kim anuñ o rāyına
- 7 Bu Hüdāyī geçdi uşda cān u başuñ kaydı yok

‘ Āşıka kırbān yaraşur ma‘ şük için āyine

1303

- 1 Niyyeti cānuñ kim uşda ol hümānuñ kaydına
Gice gündüz ol dürişür gönül anuñ şaydına
- 2 Cān baş virür yolına kim dirig ol eylemez
Kim teberrük tuhfe nedür ki anuñ ol keydine
- 3 Bil ki ‘ āşıq ma‘ şukuñ kim ol tecellāsın görüp
Uşanup andan şanma ne toyısar toydına
- 4 Her ki gördi ol cemāli oldı eyle eyle mest
Geçdi ol şamu şanudan ne hevāya uydına
- 5 Sākī-yi kudret ki şundi ol şarābı cānlara
‘ Āşıq u o mest olanı kim ne ayısar aydına
- 6 Çünkü hāl-i derd-i ol ‘ ışk olmadı kim kişide
Ol riyā-yı zerķ içre kim dime hāy hüydına
- 7 Bu Hüdāyī ol Hüdānuñ kim cefāsından kaçup
Şanmasunlar el çeküben ne koyısar koydına

1304

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

- 1 Gözlerümüz tüş olalı hüsn-i yarūñ tābına
Kim düzildi gönümüz ol faşl-ı ‘ ışkuñ bābına
- 2 Çün tecellī eyledi vech-i nigāruñ gözlere
Cān u dilden sürdi eyle fevt irdi hābına
- 3 Gitti keşret geldi vaḥdet kim açıldı kapısı
Hoş yetişdi mürde diller ol ḥayātuñ ābına
- 4 Gör ne dürr-i şāhvārı kim ele girdi ki hoş
Vākī ‘ olmuş ol degüldür kim şadefüñ kābına
- 5 Kim tehī şanmañ yürürler ‘ āşıq olanlar
Ḥaķ buları bağlamışdur ‘ ışkuñ ol rikābına
- 6 Her ki ol yārūñ rızāsın gözler vü ğayra degül
Ne dürüşsin gice gündüz dünyānuñ esbābına
- 7 Bu Hüdāyī eyle töldi ol yārūñ derdiyile

Dilemez ol ğayrı ‘ işret nuğl ü ne kebābına

1305

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 304b
- 1 Dervîş olan niçün ol arına
şükr ide elinde olan her varına
 - 2 Kim melāmet olur ise ğam degül
Tekye ılmak ol gerekmez ‘ arına
 - 3 Ol tevekkül eyleye Mevlāya hoş
Ele girdüğiyle eyle barına
 - 4 Maşsüdü dildār olanuñ dilemez
Görmek içün kim güyā ol yarına
 - 5 Ger cefā görürse yārdan şabr ider
Ger dileyen atlanur ol hārına
 - 6 Kim ‘ abā vü řāl libāsdur faħrı yoğ
Cübbe vü destār ne gerek şarına
 - 7 İy Hüdāyī her ki gerçek Hā sever
Cümlesinden ol gerekdür arına

1306

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yanaram ben ‘ iş elinden kim direm ol āh āh
‘ Ākl u fikrüm kim dağulır eyle kim ol ğāh ğāh
- 2 Benüm ol bende dīvāne kim ālemde baħtiyār
Ne dilerse hūkm anuñdur eyle ki o řāh řāh
- 3 Her kim ol yārüñ rızāsın kim diler etmez abül
Dünyā vü uħrā nedür yā gözede cāh cāh
- 4 ande ki o derd-i ‘ işla şıdı irār eyledi
Kim taraf-ı Hādan aña hoş açıla rāh rāh
- 5 Çün ‘ ināyet ola Hādan ğayra gelür her işi
Heft ü rüz u vat ü sā‘ at eyle sāl u māh māh
- 6 Andan artık yoğdurur kim mālİKÜ[’]l-mülk oldurur

“*Rabbi bāḳī lā-yemūt hem lā-yenām*”²⁷⁶ İlah İlah

7 Bu Hüdāyī her ki eyle şāha kim atı müştāḳdurur
İştīyāından kim duruban her dem ider āh āh

1307

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1 ‘Āşığı şevke getürür geñez o görse ki tāb
Ger tecellā eylese ma‘ şūḳ perde ne ḫicāb

2 Kim ‘aceb degül ki o bu gönül dīvāne ola
Cān ulağına yetişse sırr-ı Hādan ol ḫiṭāb

3 Geçdi amu varlığından gördi ol dostuñ yüzün
Çün açıldı cān gözine ‘ışdan o faşl-ı ki bāb

4 Cümlesinden ol ğanīdür kim anuñ dergāhı var
Kim ne dir yāḫūd deyiser dād anuñ ‘ālī cenāb

5 Her iki ‘āşık oldu Hāa kim tekerrür buldı o
Olmasa yarınğı günde kim aña şori ḫisāb

6 Dertlü olan iş bu derdüñ dermānın arar bulur
Cehd ü sa‘y anuñ üzre olına dirler ḫübāb

7 Bu Hüdāyī dilegi o Hādan Hādur hemān
Maḳsūdı oldurur anuñ dilemez ğayrı şevāb

1308

305a 1 Dil bu derdüñ ḫasretinden yandı feryād eyledi
Geçti amu varlığından yāri ol yād eyledi

2 Cān u bāş u ‘al u dil ü amu nefsi aña ol
Eyle dostçün varı virdi kim ne ḫoş ad eyledi

3 Ne yemek içmek ü ‘işret ne hevā vü ol heves
‘İş derdi eyle kim ol kendüye zād eyledi

4 Her ki yārüñ ol cefāsın gördi andan ne açar
Da‘ vīsi şādıḳ degüldür ‘ışda ol ne ad eyledi

5 Ger nazar eylese ol yār ‘āşıkuñ o ḫāline

²⁷⁶ “Ölmeyen diriye tevekkül et ve O’nu överek tesbih et.”(Furkân, 25/58), “Uyumaz” (Yılmaz, a.g.e., s.108)

Devlet-i bâkî añadur 'ömriñ âbâd eyledi

- 6 Ne aña rıdvân cennet ne aña hür u burâk
Görmese dostuñ yüzini anı kim şâd eyledi
- 7 Bu Hüdâyîye o şîrîn geldi gönline ki dost
Kim delirtti eyle 'ışkı uşda Ferhâd eyledi

1309

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Göñül toymaz dilüm söyler o yarı
Elünde ol degüldür ihtiyârı
- 2 Kişi ki her neyi andan severse
Anuñla ol gezer kim her diyârı
- 3 Şunuñ kim cehdi var ma' şūkı için
Gözün açar görür her yerde yârı
- 4 Ne bilsün degmeler 'ıškuñ o hâlin
İçünde olmaya ānuñ tıyarı
- 5 Bu yolda ne durur ol mālıla mülk
Gerekdür ol cāna başa kıyarı
- 6 Nedür ol 'ārıla nām ki mansıb
Kimesne var mıdur hıçe şayarı
- 7 Hüdâyî her ki bugün yâri özler
Yarına şabr ola mı ol küyarı

1310

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dost için ben aşılırsam dâre ne
İrmeyüp ölürisem ben yâre ne
- 2 Yandum o hasret odına kim düşüp
Nicesi kırtulam ki çâre ne
- 3 Ben melâmet olduğuma bakmazam
Kim şınarsa cehl ü şöhret 'âre ne
- 4 Tâc u tahtı māl u mülki ben nidem
Destürsuzın düşem eyle zâre ne

- 305b
- 5 Ne hevā vü ol heves cennet o hem
Ne düşünem olmayacak kâre ne
- 6 Şevki zevk etmez bülbül bî-sebeb
Gülsüzün degül ki eyle hâre ne
- 7 Bu Hüdâyî cigerine ‘ışık oğı
Ne doğınmış kim o gelmez yâre ne

1311

- 1 Nişe gelür nefsinüñuyana
Her ki cehd ehlidür ol kim kim gerekdür uyana
- 2 Gice kamu varlığından Hâkka ol teslim ola
Ol rızâ-yı Hâkda olanlar rahmetine boyana
- 3 Niderler ol ‘izz ü cāhı meskenetdür varlık o
Denilür râşt merd aña kim ‘âr u nāmı koyana
- 4 Şanma ol kim şöhetile ol dirilen buldı yol
Faķru faķrı denilür kim iş bu sırrı tıyana
- 5 Kāl u kılüñ da‘vīsini söylemek olmaz bugün
Baĥs ü cedel kılmasından ehl-i hāle uyana
- 6 Her ki ol tālib-i Hâkdur dünyā vü uĥrāsını
Yek cihet ehli çalışmazuyana
- 7 İy Hüdâyî faķru faķr gözlegil sen eyle ki
Merd aña dirler ki eyle cehl ü şöhet yuyana

1312

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Dile düşmeg ‘āşıka ol ‘âr degül
Degmelerde şabr ider ol dār degül
- 2 Ne için sīm ü zeri cem‘ ide o
Kim muĥibler eksügi ol mār degül
- 3 Cenneti rıdvān u hūra şanma kim
Dilemez gönli aña aķar degül
- 4 Her ki ‘āşıķ oldı ma‘ şūķ ‘aşkına
Eyle aña ‘aķl bilge yār degül

- 5 Çün aña derd-i ʿışk kār eyledi
İstedügi il ü gün ü şār degül
- 6 Eylemişler cümle halkla sulhı hoş
Kim nifāk ehli olar ağıyār degül
- 7 Māl u mülk hisābı Hüdāyīye ne
Ol şümārda penç şeş çeḥār degül

1313

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Eyā dilber senüñ sevgüñ ne benzer ğayrı sevdāya
Virür ḥüsnüñ nūrı o berķ ki necm ü şems ü ol aya
- 2 Zihī bende kim ol devlet ne ķondı başına ol ķuş
Yetişdi nāgehān eyle simurg u senge hümāya
- 3 Kāmuya sensin ol Mevlā seni sevmekdürür evlā
Saña kimdür o virmez cān senüñ gibi dilārāya
- 306a 4 Senüñ ķoḥuñdurur yaḥşi cānı dilüñdürür baḥşi
Alıcaķ cān ķuşı bühre per- i pervāz ol yaya
- 5 Gören senüñ tecellān ol bulur sāna kim eyle yol
Senüñ ʿışķuñ getürmez mi anı ol hūyıla hāya
- 6 Viren zerķin gören ḥālin bu maḥlūķın ol aḥvālin
Yetişür ol ʿināyetüñ ķamu yoḥsul ol baya
- 7 Hüdāyī fazluñı ister tecellā ki aña göster
Kerem ü luḥfuñ ol çokdur añı kimdür durup şaya

1314

Müfteʿ ilün Mefāʿ ilün Müfteʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Devr-i felekde gelmedi bencileyin kemīne var
Derd-i o ʿışk odına kim yandı degül ki var
- 2 İrdi ḥitāb ezelden cān semʿ ine ne şimdi o
Ol demden uşda durmayup gör ʿışķa olmuş uş süvār
- 3 Gitmeyiceķ küdūret ol bulmaz o ķalb şafā yönin
Naķş-ı şūret ne göstere āyine olmasa dīvār

- 4 Her kim ki Hâkla olar buluşdı buldı devleti
Cümle cihân ‘adū ola aña ne qorhu var
- 5 Hüdâyî terk itmek gerek var idi ol hicâb
Ol ‘âr u nâm u mâl u mülk câh at u tavâr
- 6 Şanma ki cānı yād idi aña buluşdı dostla
Kim üns o enîs idi bulmuşdı Hâkka ol civâr
- 7 ‘Âkil ne bilsün anı kim ‘âşık u ma‘ şük nedür
‘Aklı taşarrufunda o ki görür ki her ki şehsüvâr

1315

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Her dem ol gönlüm hevâsı kim fenâda seyr ider
‘Arş u kürs ne hicâblar ol hümâda seyr ider
- 2 Berr ü baır u şark u garb u cenüb ol şimâl
Şems ü necm ü mâh u arz u ne semâda seyr ider
- 3 Ne tamu uçmağ u rıdvân ne burâk u hür u‘ ayn
‘Ayş u ‘işret gayrı şöbet ne imâda seyr ider
- 4 Mülk ü mâl u tâc u taht u ne hükümet kapusu
Almağ u virmeg dilemez ne qomada seyr ider
- 5 Dü cihānuñ olduğunu yâ fenâsın gözlemez
Âhiri vü ibtidâsı ne ‘amâde seyr ider
- 6 Ne nebât hayvân u ma‘ den çâr ‘unşur terkîbi
Neşv ü nemâ nâmiye vü ne cemâda seyr ider
- 7 Bu Hüdâyî ol sükütı eylemişdür kendüde
Mısr u Şâm u Hind ü Rüm u ne Hamada seyr ider

1316

- 1 Şöbet açılmağa yâra ki hem dem gerek
Raqs u semâ ‘a girmege hem-dem gerek
- 2 ‘Âşık ki ma‘ şük sevicek yanup dutuşur o
Geñsüz görünür âh u vâh dem dem gerek
- 3 Gerek ‘alâmet aña ki ‘âşık idüğine

Biline gözlerinden eyle ki nemden gerek

- 306b
- 4 Sākī ki şundi o mey esritdi cānları
Ol ihtiyācı aña ğayrı ne cām-ı Cem^ç den gerek
- 5 Her kim ki dost yüzini gördi ki oldı şād
Açıldı cān u dili kim anuñ ğamdan gerek
- 6 ^ç Āşık olanlaruñ işi ki şevk zevkledür
Kim sâz u söze ne ihtiyâc zîr ü bamdan gerek
- 7 Hâsta diline Hüdâyînuñ ne ola tîmâr
Ma^ç şük yüzini görmese ki ol emden gerek

1317

Fā^ç ilâtün Fā^ç ilâtün Fā^ç ilâtün Fā^ç ilün

- 1 Eyle kim derdile ol ^ç ışk cāna kim kâr eyledi
Gör ki şaydın ol nigāruñ nice şikār eyledi
- 2 Düşdi ^ç aql u cān u gönül ol nigāruñ ^ç ışkına
Çalbi fikrin dil ki zikrin nice ezkār eyledi
- 3 Çünkü düşdi ^ç ışka gönül gördi ma^ç şük yüzün
Geñsüzün ol kim tecellâ hâli aşkār eyledi
- 4 Sevdi cānum tıldı gönülüm kim anuñ ^ç ışkıyla
Cümle ğayrı ol şugulden beni bîkār eyledi
- 5 Her ki Hâğdan ğayrı ol kim idindi derd-i ser
^ç Aql u fikri cān u dili bil ki efkār eyledi
- 6 Çahrımı gören o yarüñ luğfına ol degüşür
Nüş idersem bilmez anı zehri şikār eyledi
- 7 Bu Hüdâyî oldı uş mest kim duruban söylenür
Gördi ol ^ç ışkuñ meyinden Hâğkı hünkār eyledi

1318

Fā^ç ilâtün Fā^ç ilâtün Fā^ç ilâtün Fā^ç ilün

- 1 İş bu derdüñ hâletinden cigerümüz yanedür

‘Işık okınuñ demreni uş yüregümüz kanadur

2 Şıdı ‘ışkuñ leşkeri o ‘ıql u fikrũñ tedb̄irin
Gayra degül k̄asdı anuñ gũñũle vũ c̄anadur

3 Çũnki dũşdi iş bu gũñũl dilberũñ o ‘ışkına
Farq itmez kũfr hergiz ne d̄ine im̄anadur

4 H̄aste dil ‘il̄acına o ehl-i hikmet neylesũn
Vaşl-ı dosta ırnek ister derdi o derm̄anadur

5 Yok temenn̄ası halkdan ihtiȳacın bildüre
Vaşfi h̄alın söylemek ol bendenũñ ol h̄anadur

6 Ol tecell̄asın gören c̄an aña yok hergiz mem̄at
H̄ızr-ı zinde dense degül ȳa ‘İs̄a Yun̄anadur

7 Bu H̄üd̄aȳi vũ ki eyle bendedür gerçi za‘if
Görinür şuretde s̄ireti civ̄anadur

1319

F̄a‘ il̄atũn F̄a‘ il̄atũn F̄a‘ il̄atũn F̄a‘ ilũn

1 Yaraşur n̄az eylemek ma‘şũkına gül h̄ande hoş
‘Āşık̄a cevri ş̄ir̄indür görse ol til-h̄ande hoş

307a 2 Her dem ol ȳarũñ cem̄alin gözlemek farz ‘āşık̄a
‘İd içũn ol m̄ah-ı nev kim gözlen̄se h̄ande hoş

3 Ger tecell̄a eyleye h̄üsni getürür h̄alete
Şevk ü zevkden olur o c̄anıla dil h̄ande hoş

4 Her ki ol ȳari vũ sevdi virdi aña ol gũñũl
Ne Semerķand Ç̄in Maç̄in dileye bil h̄ande hoş

5 C̄an dil hastasına o kimse t̄im̄ar eylemez
Kim şif̄adur dost cem̄ali görse kim ol h̄ande hoş

6 Ol rak̄ib-i müdde‘i kim ‘āşık̄a ne ta‘n ider
Mübtel̄a ola o dertde yansın ol kül h̄ande hoş

7 Bu H̄üd̄aȳi kim diler ol görmege ma‘şũk yüzün
Götüre nik̄abı yüzden ola bu ķavl h̄ande hoş

1320

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her dem eyle derd-i 'ışqdan yanaram Ferhādı vār
Hālümü anlar bilür ki kimde ki 'ışq dādı var
- 2 Görmese ma' şük cemālin key taḥassür gösterür
Nāle vü efġān u zārı kim anuñ feryādı var
- 3 Yokdurur ol rāḫatı kim 'ayş u 'işret dilemez
İştıyākı kim olanda nite ġamdan şādı var
- 4 Çünkü yarüñ iştiyākı düşdi gönle bahtiyār
Aġduġumca dökdi çeşmüm yaşumuñ ta' dādı var
- 5 Ğayrı Ḥaḫdan nişe gelür kişi anı özliye
'Aşıka kılmak ḫaleb o kim degül nistādı var
- 6 Geñsüzün bu cān u dili düşürir ol derde kim
'Işq gibi degül ki kimdür 'aşıkuñ üstādı var
- 7 Ne düşüpdür eyle derde gönli fikri andadur
Ṭālib-i Ḥaḫdur murādı ol Ḥüdāyī adı var

1321

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

- 1 Dile düşmek yār için ol ḫalk içinde 'āre ne
Ol melāmet meydānında çāk olursa dāra ne
- 2 Neylesün aşkuñ elinden kim kişi ki eyle o
İrmeyüp ol derdile kim ḫalırısa çāre ne
- 3 Şanmasunlar 'aşıkuñ ol dünyā uḫrā cehdidür
Ğam yimez hergiz anuñçün yoġına vü varına
- 4 Olmadan kim eşeddür intizāra göymek o
'Aşıka yokdur tahammül bugüne vü yarına
- 5 Cümle varı yoġı eyle arda şaldı bu gönül
Neylesün müştāḫdurur o ma' şukuñ dīdārına
- 6 Her ki sevdāsına düşdi ol dil ārām eylemez
Bülbüle ne zaḫm gelsün kim durur gül ḫārına
- 7 Müdde' inüñ tesni' inden bu Ḥüdāyīye ne ġam
Söyleyüp ne dilüñle kim duruban ḫarına

307b

1322

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 ' Aceb sevdādayum ben kim bu dil anı vāy bilmez
Ki vardukça arzūm uş artdı gönül anı koyıbilmez
- 2 Gice gündüz anuñ fikri dilümde her dem o zikri
Hevā vü nefis ü şeytāna anı koyup uyıbilmez
- 3 Ezelden bu cān u gönül anı gördi anı bildi
Gelür çoqusı añun bahş ki ğayrı o duyıbilmez
- 4 Ne bilsün degmeler ol kim muḥabbetüñ ol ki ol ḥālin
Derūndan o nedür gelen kim o hāy u hüyı bilmez
- 5 Ezelden her kişinüñ kim başına ol yazılmışdur
Eger ḥayr u vü ger şer ü anı kimse yuyıbilmez
- 6 Ne bilü degmeler ol ki o ma' nī ma' rifet yönin
Ki ḥazzi yoḫdurur anuñ kim o güft ü güyı bilmez
- 7 Ḥüdāyī Ḥaḫdan ol özge diline nesne getürmez
Murādı maḫşūdı oldur ki söyleyüp tuyıbilmez

1323

- 1 Cevrini luḫfa deġişür ehl-i dil ol dostuñ
Merd ü rāst ' işkına virür cānı bil ol dostuñ
- 2 Ne görünür ol cemālinden anuñ
Reng ü būyından ḥaber al eyle gel ol dostuñ
- 3 Varını virgil yolına cān baş kılğıl fedā
Kim rızāsıçün dürişgil eylegil ol dostuñ
- 4 Faḫru faḫrı kim dirilmek o gerekdür ' āşıḫa
Vechini gösterür şanma ḫāl u ḫīl ol dostuñ
- 5 Her ki düşdi derde ol kim eyle dermānın diler
İştıyāḫından yanar o cānı dil ol dostuñ
- 6 ' Āşıḫuñ gider ḫayātı ma' şūḫı görmeyicek
Ne bilür ḫadrini eyle ḫamu il ol dostuñ
- 7 Bu Ḥüdāyī uşda derdüñ kim beyānın eyler o

Merd ü rāşt ʿ ışķına virür cānu bil ol dostuñ

1324

- 308a
- 1 Ƨonandı uş yine ʿ ālem şanasın gülistān oldu
Gül ü lāle eyle şūsen benefşi çīn bostān oldu
 - 2 Şakāyık nergīs ü reyḥān Ƨonandı ḥaṭmile yeksān
Çiçekler renk renk geldi görenler mestān oldu
 - 3 Ağaçlar ḥulleler geydi tağı taş eyle kim oldu
Lisāna geldi ol kuşlar velī uş dāstān oldu
 - 4 Şular eyle revān olup çimenler ḥoş ki döşenüp
Buları düzeden bilgil o Ḥaḳ u dostān oldu
 - 5 Yaraşdurdı buları Ḥaḳ odur tezyīn iden muṭlaḳ
Zihī eyyām u o şerīf nice ḥūlistān oldu
 - 6 Gör ol Ḥaḳ varlığından sen nicesi aşikār olup
Bilüp alan bu maʿ nīden kim eyle çü sitān oldu
 - 7 Ḥüdāyī ḡayrıyı nider ṭapuyı ol ḳapuya ider
Zihī dergah-ı ol aʿ lā aña o āsitān oldu

1325

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 ʿ Aceb bu sevginüñ ḥāli neden kim
Yā dutuşup cigerden āḥ iden kim
- 2 Bu çār ʿ unşuruñ terkībini gör
Ƨılsımı baḡlıyan ḳılan beden kim
- 3 Getüren bu dile ol maʿ nī sırrın
Hevā vü od u yil topraḳ şudan kim
- 4 Kim ol müşkilleri ḥall eyleyen yā
Ki seçen encüm ü ol encden kim
- 5 Yaradan ʿ ālemi ol kün demile
Degül dār-ı yüce ol yüceden kim
- 6 Nūr u ol zulmeti kim eyleyen ḥulḳ
Güni ol farḳ iden şol giceden kim
- 7 Kimi ʿ ālim ü ol kimi ki cāhil

Re' āyā şāh Hüdāyī ol iden kim

1326 (MÜNĀCĀT)
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 308b
- 1 İlahī sen açğıl gözlerümüz
Görine qalmaya ol gizlü rumuz
 - 2 Götür gözden gönülden ol hicābın
Uyanıklık yeter sürgil o hābın
 - 3 Gele ma' nī yüzi görine o ' ayna
Cān u gönül anuñla ki bayına
 - 4 Ki en' ām eylegil haşiyye-i nūrı
Vire qalbümüze ol dem sürürü
 - 5 Tecellānı her şıfātdan zāhir eyle
Bizi şekk ü gümāndan tāhir eyle
 - 6 Celāl ü cemāli ki tūş eyleye
Anuñla bizi her dem hoş eyleye
 - 7 Baqıp gördüğümüz kim ol yüz olsun
Duyup söyledüğümüz o söz olsun
 - 8 Qoma bizi ki olavuz āvāre
Bizi ' ışkuñ meyiyle sen şuvara
 - 9 Seni irdemek ü ol izlemekte
Hem itgil gözlerümüz gözlemekte
 - 10 Ki ' ışkuñ ile kim hayrān olalum
Gehi şādān gehi giryān olalum
 - 11 Qoma bizi hevā nefse uyavuz
Saña irmegçün it ' ışkuñ qulağuz
 - 12 Bizüm ol bizligümüz seni virgil
Bu ölmüş cānumuzı geh ki dirgil
 - 13 Açıver gönlümüzüñ eyle pāsın
Hem artur gözlerüñ ol rüşenāsın

- 14 Gözümüz gönümüz kim sende olsun
Bu dil ü cān eyle ḥande olsun
- 15 Yetişdür gel mürīdi sen murāda
Tamām olsun Ḥüdāyī söz burada

1327

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dertlü oldum derdüme em isterem
Bir muşahib eyle hem-dem isterem
- 2 Fikr ü gönüñ cānuñ odur maṭlūbı
Rāḥatum yoğ dostı her dem isterem
- 3 Dilerüm ḥayrān olam dost yüzine
Ḥālet-i 'ışkıla dem dem isterem
- 4 Kim teselli bula eyle ḥāṭurum
Şādılık ḥoř ğuşşa ne ğam isterem
- 5 Dertlü cānuñ gönüñ o Şikestine
Ol tecellā aña merhem isterem
- 6 Şadıķü 'l-ķavl ola kezbi olmaya
Nazar-ı pāk eyle er hem isterem
- 7 Kim anuñla dertleşem ben derdümi
Ḥoř anuñla Őoḥbet idem isterem²⁷⁷
- 8 Bu Ḥüdāyīye ki dostdan ğayrı ne
Mülk ü māl u Şanma dirhem isterem

1328

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşdi yine gönümüz ol derde kim
Ne tımār ola bu yanan urde kim
- 2 Zār u zārüm eyle ki bülbülleyin
Şol ḥaķıķı eyle ki ol verde kim
- 3 İřtiyāķdan dilüm eyle söylenür

²⁷⁷ Derkenarda "Ḥāl ehli eyle yöndem isterem" yazmaktadır.

- Gice gündüz meşgulüm ol virde kim
- 309a 4 İştîyâkıdan gözlerüm ol gözedür
Dost yüzün her gördüğüm yerde kim
- 5 İns ü cinnüñ salţanâtın dilemez
Ne kıla cân hükmi baır u berde kim
- 6 Görmeyicek dost yüzini gözler o
Kim hayâtsiz cân olur o mürde kim
- 7 Bu Hüdâyîñ ki sözi söylenür
İştîyâk ehlinde olmaz hurde kim

1329

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kâdir oldur kudreti her işdedür
Ol irilmez maıluğı cünbişdedür
- 2 Cümle ' âlem halkınuñ hâlin bilür
Gözedür buları her ol düşdedür
- 3 ' İlminüñ içinde her ne varısa
Kudreti ol kuruda vü yaştadur
- 4 Bu cihânuñ olmasınla olmaması
Kadri aña yok ne o teşvîşdedür
- 5 Ol celâli ki cemâlin gözlegil
Luţfı ol yazda vü kaırı kışdadur
- 6 Kim yakınsüz gözlerine olmuş hicâb
Perdesizler gözi ol baş hoşdadur
- 7 Bu Hüdâyî kudretüñ fikrinde gör
Ol hisâbı ğayrı ne on bişdedür

1330

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Hayâli her dem o yarüñ gelür göze görenür
Şıfâtı içre vü zâtı tamâmu o görenür
- 2 Kimüñ ki derdi o ' ışkı içinde vardur anuñ
Niçün ki şübhededür o ki ğayra o şoranur

- 3 Ol ki t̄alib-i yārdur hemiſe fikre dūſer
Girdürür o ſehri gönle o maḳſüdın aranur
- 4 Niçün ki etmeye tekye yūriye ğafletle
O ceħletile duruban t̄ali' ine ḳaranur
- 5 'Ābid ü zāhid ü 'ārif degül maḳabbet yaḳīn
Degül o ħāle vāḳıf kim bular neden yoranur
- 6 'Aceb o münkiri gör kim nicesi vaḫſet ider
Baḳup ıraḳdan eyle durup ona görenür
- 7 Ne t̄ac u ḫırḳa diler o Ḥüdāyī egne baſa
Ki t̄acı baſına o kim o 'ıſḳdan uſ uranur

1331

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 309b 1 'Āſıḳum eyle ki uſ ben yārümün dīdārına
Cān u dil anuñla uſda kim diler o barına
- 2 Cān u baſ u dü cihānuñ ne dūrür sermāyesi
Dost için terk eyler ol cān baḳmaz anuñ varına
- 3 Her ki gördi ol cemālün ḫüsnini ki eyle o
Nice gönül virmeye degül ki o nigārına
- 4 Dost yüzini görmese 'āſıḳ olur her dem melül
Kim tīmār eyle anuñ gönlünün bīmārına
- 5 Va' de virürlerse aña intizārla görmege
Cān virür göymez 'āſıḳ bugüne vü yarına
- 6 Gör kim ol Mañſūrı sen kim ol ene'l-ḫaḳ ſöyledi
Dost dīdārın görmeğiçün kim çekildi dārına
- 7 İy Ḥüdāyī sen o yārün ḫasretinden pendün uſ
Meſḡul olmuſdurur dilün uſ kim anuñ ezḳārına

1332

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ſerḫ idersem dile gelmez aſḳuñ eyle ğāyetin
Uſ ḫaſup kim ſayar anuñ mevcinün nihāyetin
- 2 Her ki dūſdi eyle 'ıſḳa ma' ſūḳuñ derdin çeker
Ḥāl ehli nice diyesin kim anuñ rivāyetin

- 3 ‘Āşıka ‘ışk gösterür o ma‘ şukuñ eyle yüzin
Ehl-i taqlid söylenür o şekle ferdāyetin
- 4 Kaḥr u cevr etdügidür o ‘āşıka naz etdügi
Luḥfa degişür ‘āşık eylemez şikāyetin
- 5 ‘Ākil o ḥaşşıludur ki o Ḥaḳḳı kim bildügi
‘İlm-i ledünden añlamaz o ‘āşıkuñ vilāyetin
- 6 Sandırur ol ‘aql ‘āşkuñ birliğinde var ḥilāf
‘Aql hergiz ‘ışka ḳomaz eyle ki kināyetin
- 7 Bu Ḥüdāyīye ki eyle ‘ışkdan açıldı varaḳ
Zihī luḥfi o görmege gör Ḥaḳḳuñ ‘ināyetin

1333

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Degül bu göz kim o yüzden uşana
Cefāsın görüben yārdan yaşana
- 2 Kimüñ ki dosta düşdi göñli añun
Ne baḳsun ‘ārıla ol ad u şana
- 3 Melāmet olur ise derdi degül
Aña ne ğam u ğussa vü ḫaşa ne
- 4 Didiler merd ü rāst kim eyle oldur
O cehl-i ğayreti şöhret başana
- 310a 5 Anuñ ki mülk ü māl cāhdur murādı
‘Aceb fikr etdüginden ol taşa ne
- 6 Bu yolda ceddile ol cehd gerekdür
Ki nesne degmez o durup başa ne
- 7 Ḥüdāyī sen erenden himmeti al
Saña tekke odur ğayrı ‘aşā ne

1334

Fā‘ ilātün Fa‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bilmezem bu derdüme nemdür benüm
Dāimā bu gözlerüm nemdür benüm

- 2 Dü cihānuñ varı gözümde degül
Görmeyicek yār yüzi nemdür benüm
- 3 ‘Ayš u ‘ışret zevk şöbet dilemez
Göñlüme ol yedügüm semdür benüm
- 4 Ger tecellādan görine fażl-ı Hāķ
Hasta cānuma ki merhemdür benüm
- 5 Derd-i ‘ışķum eyle ki kār eyledi
Söyledügüm eyle dem demdür benüm
- 6 Kimse bilmez iş bu sırruñ hālını
Hālüm ol sırruma hem-demdür benüm
- 7 Yār ele girse muşāhib hoşdurur
Bu Hüdāyī derdüme emdür benüm

1335

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gör ki ‘ışķ sāzı o cāna başa ol kol şaldurur
Geñsüzün ‘āşıkı ol ‘ışķ hāli raķsa ķaldurur
- 2 Kaķr u ol cevri cefā kim luţfidur ol ‘āşıkā
Zehr ü ol semdür dimezler yārdan aña baldurur
- 3 Gözleri giryān içre cigeri büryān olup
Yanmağ u göyünmek eyle ‘āşıkā ol dāldurur
- 4 ‘Āşıkūñ ma‘ şūķdan ayrı nesi vardur dileye
Maķsūdı göñlünde degül ne aña mülk māldurur
- 5 Her ki gördi ma‘ şūķı o kesdi sözin ķamudan
Mest ü hayrānuñ işin bil dili añun lāldurur
- 310b 6 Her ki ‘āşık oldı eyle virdi göñlin ma‘ şūķa
Top ider ‘ışķ çevgānını başını ol çaldurur
- 7 Kim neylesün ‘āķil olan ol Hüdāyī ‘ışķ işin
Şanma ķāldendür sözi o eyle kim ol hāldurur

GAZEL 1336 he-310b

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 İçmişem ‘ ışkuñ şarābın zevrağ u ol bāde ne
Olmışam mest ü melāmet baqmazam ol ada ne
- 2 Sākī zihī gör ne şīrīn şundı ol ‘ ışk meyini
Benzemez dadı anuñ ol birdada ne
- 3 Görmüşem ben bir cemāli kim anuñ mişlin diye
Ğuşşa vü gam ne çekem ben hoş yürürem şāda ne
- 4 Olmuşam mest ü hayrān gönüm evi top tolu
Ol muhabbet bakdurumaz kim bilüş ü yāda ne
- 5 Niderüm ğayrı ‘ işret kim anuñla ‘ ayş idem
‘ Işk tufeylin ol bulanlar ihtiyācı zāde ne
- 6 Ne dutar ol cān içre micmer ‘ ışkıña gör
Beñzedür degül anı kim ol buğūr u lāde ne
- 7 Bu Hüdāyīye Hüdā kim etdi ‘ ışkı ol delīl
İhtiyācı gösterimez ğayrıdan irşāda ne

1337

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Yitürdi ‘ ıqlumuz ‘ ışkı o yārūñ
Mecāli qalması uş ihtiyāruñ
- 2 Degül tīmār ide dil hastesine
Tabībi gelse olmaz her diyāruñ
- 3 Didiler şabr gerekdür ol işe
Ola mı şabrı ol yarına küyāruñ
- 4 Ne ‘ār nām gerek dirler ‘ aşıka
Melāmet gönlegin oldur giyerūñ
- 5 Nedür ol cān u bāşı tartınurlar
Muhabbet anda görünür kıyāruñ
- 6 Anun kim başına gelmedi bilmez
Olur hāl ehli bu sırrı tıyāruñ
- 7 Gör imdi bu Hüdāyīnūñ hālını
Çeker her nev‘ ile derdin o yārūñ

1338

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 311a
- 1 İlahî vaşlı dönüşe ol firāka
Ki doymaz cānumuz ol ihtirāka
 - 2 Kimesne doymaz ol yār hasretine
Ki bundan gayrı yoğ o qatıraça
 - 3 Degül gönülde vü dūnya vü uhrā
Ne Mısr u Şām u Hind u ' Irāka
 - 4 Oğuyup eglemez gönümüzi hıç
Ki bağdukça gözümüz o qaraça
 - 5 Yetişdürgil bizi vaşluña iy dost
Süvār olsun gönül ' ışqdan burāka
 - 6 Bizi koğıl o miskinlik deminde
Tolaşmayalum ol tımuçuraka
 - 7 Bu za' if bende vü kemter Hüdāyī
Ne doysuñ cān u gönlü o firāka

1339

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şāhā ol ' aşkuñuñ hāli yetürdi qaddümi dāle
Yüzüm rengi ki za' ferāñ vü bu gözler oldı şan lāle
- 2 Senüñ derdinden o bir dem kim eyle rahātum yoğdur
Gice gündüz işüm gücüm ol efgān u zār u nāle
- 3 Ben ol zāhid ü vā' izüñ naşīhatin işitmezem
Eşer itmez kim ol hergiz ne ihtiyāc gūşımāle
- 4 Beni ne qorğudur bular tamu uçmağ ki vardurlar
Ne qorğu aña vü umu olan müştāk o vişāle
- 5 Gözüm her dem seni gözler bu gönüm dāimā özler
Dilüm durmayuban sözler gelürem ' ışqdan hāle
- 6 Ne etdüm ' ışkuñ ol meyın kim oldum andan uş tıyın
Tena' ' um gayrı gerekmez düşünem şekker ü bale

7 Hüdâyî terk etdi uş varını virde yağmaya
Cân u başdanu geçdi ne ıapsun mülkle mâla

1340

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Fe'ülün

1 ' Aceb ben nicesi gör hâle düşdüm
O baır-ı ' ışka kim gör tala düşdüm

2 Degül ğayrı gözümde ol hayâlât
Tefekkür fikret ü vişâle düşdüm

3 O ' ışk şayd eyledi gönüm kuşunu
Dutulup eyle kim ne âle düşdüm

4 Tecellî eyledi ol dost bu cāna
Ki hayrān ol cemāle kıala düşdüm

5 Görindi her diyār gözler didār
Haķikāt ol degül hayāle düşdüm

6 Haķikāt gülşeni gör ne'tdi ğüyā
O bülbülünü kim kıovala düşdüm

7 Ne geçdi şeş cihetden bu Hüdâyî
Göründi yek cihet bir hâle düşdüm

1341

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

311b

1 Yārā müştākum ol mâhuñ cemāl-i eyle bedrine
Yetişmek ister ol cānum tecellāsı o kıadrine

2 Tōĝa cān ğüneşi şaça nūrıla kıalmaz aça
Gönül göĝünde eyle kı kararı gele sedrine

3 Ne mülk ü māl vü tāc u taht ne berr ü baır diler o
Taşarrūf eyleyüp gönül geçüp anuñla şadrına

4 Anuñ kim maķşūdı yārdur kı cehdi eyle dīdārdur
O dünyā uĝrā vü degül anuñ kıyında kıadrine

5 Gönül viren kim ol yāre diler derdine ol çāre
Aña ne ğayr u ol kesb dürişe ğayrı ğadrine

6 Zihī kân kim o ‘ışk baħrı aña Ƨalındurur baħrī
Getürür eyle kim eyle yeter o şâh-ı dürrine

7 Nice deryâdur ol deryâ o Ƨalb-i insân içre gör
Şadefte dürri gördi ol Hüdâyī baƧdı şadrına

1342

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Gözlerüm göre mi eyle ol cemâlin şâhumuñ
Ƨadr-i bedrin diler ol cân kim göre o mâhumuñ

2 Zihī Ka‘ be ol cemâl kim cân Ƨavâfını diler
Ne bir yete ol mesâfet ƧaƧı ĩ durur râhumuñ

3 Kim dutunduƧ ol mezâdı uş şoyunduƧ cümleden
Virmişüz o cânı başı terk içün İlâhumuñ

4 Gice gündüz yandurur ol derd-i ‘ışkı dilberün
Çeşmi yaşından görünür ħaberi güvâhumuñ

5 Uş bu gönül Ƨuşı görgil nicesi pervâz ider
‘Arş u kürsden ileridür seyr-i seyri nigâhumuñ

6 Niderüm ben tâc u taħtı kim anuñla faħr idem
Ne bahâ ‘ışƧdan urulmuş başda ol külâhumuñ

7 Bu Hüdâyī ol Hüdânuñ ‘ışƧına düşmişdürür
Varduğunca artdı Ƨatı derdi görgil âhumuñ

1343

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Nice müştâƧum o yâre görmege didârını
Zülf-i bûyından diler cân miski ol tâtârını

2 Müşterī olmuşdurur cân dili uş delâl ider
Ol gönül şöhretde eyle düzedür bâzârını

3 Hıoş temâşâ-gâhdurur ol ‘âşıƧa kim eyle o
Kim tecellâdan gör ol eyle ki envârını

4 SâƧı-yi Ƨudretten eyle görmişem ‘ışƧuñ meyin
Ėayrı lezzet dilemez cân Ƨaa‘ m u sükkârını

- 312a
- 5 Her ki ‘āşıkdur o yare cān u başuñ terkine
Kim virür qurbān aña şatun alur yarını
- 6 Ol harābat ehli olan dertlü ‘āşık eyle kim
Şaklamaz ma‘ şük için ol yaqdurur vaqārını
- 7 Bu Hüdāyī eyle kim ol derdini dīvān kıilup
Vaşf-ı hālın zıkr idüben söylenür dildārını

1344

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bilmezem başda nedür ol yazına
Cān qapuldı ol nigāruñ nāzına
- 2 Terk kıldı cümle gönül varını
Qalmazam hergiz çoğına azına
- 3 Zī muhabbet ol yāra olmuşdurur
Kimse girmez iş bu sırruñ rāzına
- 4 Şerhine yoqdur mecālüm söyleye
Hind u Rūmı ‘ Arab u Tāzī ne
- 5 Geñsüzün kişi kim eyle raqs urur
‘ Işkuñ eyle ol āvāz u sāzına
- 6 Degmeler bilmez bu sırdan o haber
Yetmeyince ol haqıki hāzına
- 7 Bu Hüdāyī kim kulaq dutmuşdurur
Şimdi degül o elest āvāzına

1345

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Yalancı hācıyı görgil ol İbrāhīm boğazıla
Qapudan hüküm almışlar ne fitneler o düzile
- 2 Essāh ya‘ ni oğul lāla üleşdiler ol arada
Murādları ‘ imāret hem ki deftere vü yazıla
- 3 Kāim-i maqām yazıcı “Nazricablu” hārici
Severler buları bir bir yalancı ol boğazıla

- 4 Degirmenciye kaşdları gine verdi ol uşları
Varın almağa isterler ki qarvayup o kaşıla
- 5 Laqāb İbrāhime şeytān yalancı hācıya el ān
Müzevver kāfir ü dirler dağı ol ad kāz ile
- 6 Ol İbrāhīm Paşa vü kādī ‘ asker Fenārīzāde
Dilediler o tevliyyet-i kavldi ‘ arzı bozıla
- 7 Yalan tanıklığın dirler işi güc’anı göreler
Ne uymışlar o şeytāna bular dinden ki azıla
- 8 Karadur buların yüzi fesād u fitneler sözi
Erin da‘ vīleri göreler yalan tanığı düzile
- 9 Ne fitneler düzedürler o kezbile bezedürler
Getüreler ki ya‘ ni eyle ki siğri o cāzıla
- 312b 10 Ne kırtulsun ki halāyık bularuñ eyle elinden
Ferāset bulara düşdi ili ilmegü çözile
- 11 Hüdāyī gördi buları melāmet olduğın andan
Kādī ‘ askerleri kodı ne gittiler o tozıla

1346

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Saçdı berkin ‘ āleme eyle cemālūñ tābı gör
Hoş getürdi cānı cūşa ‘ aşkuñ ile ābı gör
- 2 Zihī baħr-ı bī-nihāyet ‘ ışk ol ‘ ummāndurur
Dürr-i şāha ol şadefdür bu gönül ol kabı gör
- 3 Ne tecellā eyledi görgil cemāli cāna hoş
Zevk ü şevke geldi gönül ne götürdi hābı gör
- 4 ‘ Işk oldı eyle üstād min-ledünden söyledür
Dersi andan kim oğundı faşl u eyle bābı gör
- 5 Da‘ vī ol kāl u kılden kim geçüpdür gönümüz
Dost şunaldan berü bize menşür-ı elkābı gör
- 6 Terk kıldı virdi varın ol nigāruñ yolına
Cān baş kırbān kıılır ol eyle kim hūbābı gör
- 7 Bu Hüdāyī geçdi eyle dünyā vü ūhrā nedür
Ne şümārını kıılır ol ne h‘ār ü hisābı gör

1347

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Nice ki düşdi gönül ' aceb ki zārıladur
Gice vü gündüz eyle bāzārı yārıladur
- 2 Gör ol ki derd-i ' ışkı niteki yandurur o
Ki şanma ' āŝıka o kim kim ihtiyārıladur
- 3 ' Aceb ki ' ıŝkuñ oğına duysa degül
O zanda ' aql eli irmez olar feŝārıladur
- 4 Ki şanma bu gönli kim elinde o işi var
O ' ışkı kudreti bāzı anuñ ŝikārıladur
- 5 Anuñla cān u gönülde o yār dutdı mekān
Ne mülk ü mal aña kayd ne şehr hiŝārıladur
- 6 Virür yolına varın o cān u baş ne diriğ
O qurbān için eyle varur kıyarıladur
- 7 Ki bu Hüdāyīnün eyle sözi o ğayra degül
O ma' nī ŝoĝbetini ol bilüp tıyarıladur

1348

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İŝtiyākı uşda cānuñ yāredür
' İşk oğından bu yüregüm yāredür
- 2 Bilmezem ben neyleyüm bende za' if
İhtiyār gönülde yoğ āvāredür
- 313a 3 Ol taĝassür çekdügi bil ' āŝıkuñ
Vaşl olmağlığa kim dīdārıladur
- 4 Sanma ki qorĝa vü yaĝūd uma o
Eyle kim ol cennet ü ne nāredür
- 5 Ne dūrür ol tāc u taĝt u mülk ü māl
Ne düşünmek eyle ef' i māredür
- 6 ' Āŝıkuñ ol ma' ŝuqıdur maqŝūdı
Ĥavf ' ābid zāhid ol dindāredür

7 Yār firākıñdan degül kim yanmış o
Bu Hüdāyī bigi kim bîçāredür

1349

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Dil firāķuñ ḥasretinden yanedür
Cān siyāh āh rengine boyanadur

2 Gözlerümüñ yaşı durmaz uş revān
' Işķ degül mi aķıdan güyā nedür

3 Her ki irdi ' ışķ ḥāline bildi o
Sırr-ı zāhir anlara ' ayānedür

4 Kim olıcaķ ' ışķ kişiyi söyledür
Raķsa girüp etdügi hū yā nedür

5 Kim didiler eyle ' āşık bil aña
' Ār u nāmuñ şışesin şıyanadur

6 ' Işķ kıatında ' ākilüñ o işi ne
' İķl u fikrüñ tedbiri ziyānedür

7 ' Işķ yetüşdügi yere ' ıķl iremez
İy Hüdāyī gözüñ aç uyanadur

1350

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 ' Āşık oldur ' ışķ yolında yunana
Ne desünler cevri görüp döne

2 Ol melāmet olduğına ğam niçün
Eyle gerek kim aña ol gönene

3 Nedür ol kim dileye ol mülk ü māl
Kim ḥisābın kıla biş ü onına

4 Gelberi gel ' ışķ işinden al ḥaber
Çarḥa girüp hāy u hūyla dönene

5 Dünyāyıla aḥiret olamaz cem'
' Āşık anlara dürişmeg buna ne

6 Faḥr u ' ār u nām u cāh u şöhret
Kim muḥib dirler bulardan yunana

313b

7 o Hüdāyī ıl u āl da' vīsini
 apma zinhār ol aıla onına

1351

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Getürdi cānumı cūşa yine o yār sevisi
 Yere ki depitdi mi eyle o 'ārıla nāmūsı
- 2 Baña ne dūnyā vü urā ki ayrı 'ıyş dileyem
 O yārdan ayru degüldür gözümde o amusı
- 3 Ne amu havfı gönülde ne cennet umudur
 Ne tāk u taht u burāk u ne rıdvān u hūrūsı
- 4 Gönül ki tahtı o sultān ne yaptı udret anı
 oludur varluęu anda o burcıla bārūsı
- 5 Ne ol hevā heves kim aña ki ben dürişem
 Kim eyle mest o idüpdür iecek 'ış olusı
- 6 Baña ne er ü emen kim ya tahta alanam o
 Ne şāhları dilerem ben görem ki ol ulusı
- 7 Gör ol Hüdāyī sen kim ne oldı 'ış iine
 Aña ne yād u bilüsü olup o dost apusı

1352

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şerhā şerhā yaraludur yüregüm başdan başa
 İştıyāından o yārüñ addine aşdan aş
- 2 Her kim ki ol havāle oldı 'ış aldı anı
 Kurtılmaz ol elinden ger aça aşdan aşa
- 3 Gör kim ol Hā yaratdı ol şuya kıldı nazar
 Yüz urup 'ışdan anuñ okınışar aşdan aşa
- 4 Zihī 'ış kim beni eyle kim ılupdur uşda mest
 Ne getürür vaqtümi o eyle kim hoşdan hoş
- 5 Her ki bir dem 'ışıla dirildi oldı yegdürür
 'ışsuzın biñ yıl yürürse eyle başdan baş

- 6 ' Ārif olanlar bilürler sırruñ o remzī nedür
Bülbülüñ farkı o çokdur eyle her kuşdan kuşa
- 7 Bu Hüdāyī derd-i ' ışğdan kim beyānın nazm ider
Vaşf-ı hālūñ bu dīvānda eyledūñ başdan başa

1353

- 314a 1 Zihī şafā vü ki billāh sākī olındı şāh
Mest etdi cānumızı ' ışğ kimdür ki aña günāh
- 2 Götürse bürkā' yı yüzden itse tecellī dost
Rağşa semā' a ' aşık gelse neden menāh
- 3 Meclisde bādeden ü cāmı cān gördi mey
Nüşında şevğ ü zevki gösterdi ol İlah
- 4 ' Ayn-ı sa' ādet oldı aña kim kıldı nazār o dost
Başda o tāk u devlet ü ' ışğ oldı ol külāh
- 5 Her kim ki ' aşık oldı vü ezel ebed aña
Etmez kabūl dünyā vü uhrā vü ' izz ü cāh
- 6 ' İlme'l-yağīn ki ' ābide taqlīd oldı ol
Hağke'l-yağīn ' āşığa görindi rāst rāh
- 7 ' Ayne'l-yağīn zāhidüñdürür ' ayān o
Hağf-ı Hüdāda ki Hüdāyī diler penāh

1354

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yā Rab bu hüsn-i cemāl ' āşığa hayāl midür
Görinen tecellā zāt ol yā luğf-ı kemāl midür
- 2 Cān u gönül kim eyle ne hoş şikār iden o
Çeşmi o zülf-i hağtı vü dilberde hāl midür
- 3 Geñsüz ki yağma kıldı vü dost gönülüm evin hey
Ol derd-i ' ışğla etdüren ki āh o hāl midür
- 4 Ol sākī-yi kudret elinden vir baña nüş iden o
' Işğkuñ şarābı tolusından görinen zülāl midür
- 5 Her kim ki dost yüzini görse kağdr ü ' ide irer hoş
Ölse ' ışğ yolında yār içün aña zevāl midür

- 6 Kim ol ħarābat ehli olan melāmet olsa ne ğam
Ma‘ şūķ yolında gördüğünde ki o melāl midür
- 7 Eyle ki derdile ki sen Ħüdāyī nażma sāz söz idüp²⁷⁸
Bir dem degül ki sākīn-i dilūñ ħaval mıdur

1355

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Heves nedür ol hevāya göñli sindüresin
Gerek ki dostiçün eyle o pütü şındurasın
- 2 Koğıl o ħamu varlığı elden bıraķ ki terki o hoş
Göñlüñ evini arud cān dostı ħandurasın
- 3 Çekgil elüñi dünyādan vü yāra düriş ki var
Ķılğıl süvār-ı ‘ ışķa vü cānı cānāna gönderesin
- 4 Yangıl ki derd-i ‘ ışķ odına ol nār u nūr ola
Dost yüzi ħarşu görine ayasın indiresin
- 5 Gönül rızāsına virgil Ħaķķa ki rām olup o
Kesgil yöñüñi ħalkdan yeg yüzge döndüresin
- 6 Şabr ol gerekdürür yārā cefāya ħatlana ki o
‘ Işķdur ānuñ ‘ ivāzı kim cān dosta ħandirasın
- 314b 7 Görgil Ħüdāyī sākī-yi meclis düzülde hoş
İçgil şarāb-ı ‘ aşķı ki ol cānı ħandirasın

1356

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

- 1 Etdüğümce fikr-i yāri ‘ ışķ gelüp taşā gelür
‘ Aql u varuñ leşkeri uşanup şaşa gelür
- 2 Eyle oldum mest ħayrān cānı dil andan belī
Ol şarāb-ı ‘ ışķ nūşından başumuz hoşā gelür
- 3 Ol “*bi rabbiküm*” elestde cānlara oldı ħiţāb
Eyle kim ħiţāb-ı ‘ izzet kim henüz gūşa gelür
- 4 Düşmişem derdine yārūñ bilmezem ki neyleyem
Añduğumca eyle dostı bu göñül hoşā gelür

²⁷⁸ Mısranın vezni bozuk.

- 5 Ger nazār etse o dilber ʿāşıķuñ ol ķalbine
Zī saʿ adet kim o ķula devlete düşe gelür
- 6 Ol başıret ehline o kim tecellā gör nedür
Bī-ķaberler maʿ nī bilmez gözleri yuşa gelür
- 7 Bu Hüdāyī virdi rızā ol Hüdānuñ eline
Ne ki yazdıysa o ķudret eyle kim başa gelür

1357

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 1 Nice ki söylesem eyle bu derde yoķ o kıyas
Dil anı şerħ idemez ki kim añlaya oķı yas
- 2 Kime ki irdi bu ʿışķ ķamudan oldu fāriğ
Ki derd-i ser añna maʿ şūķ degül düğün añna yas
- 3 Kim oldu birlik içre ʿāşıķ ki maʿ şūķla
Arada farķ görünür ʿışķ birikdi maħv u ayas
- 4 O yek cihet dileyenler nider o şeş ciheti
Ne ğarb u şarķ u cenüb şimāldür ol ķuru yaş
- 5 Kime ki ʿavn-i hidāyet olındı Hāķdan añna
Ziyāret ider anlar Hızırıla İlyās
- 6 ʿAzābı ol ki şedıddür muħabbet dost firāķı
Cezā añna o degül mi daħı ne ğayr sipās
- 7 Hüdāyī virdi o hālün işinden uş ķaberi
Ki şerħi zerresin ider degül añna bī-ķıyās

1358

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1 Dünyā için arduşır mı ki neye
Kim şebātı yoķdur anuñ kīneye
- 2 Kim er oldur kendü hālın irdeye
Vechi degül ğayrıları ķınaya
- 3 Kaħrı cevri kim gerekdür çeke o
Ĝayra degül kendüye ol şınaya
- 315a 4 Meskenetden buldı eren mertebe
ʿĀķil olan kim añna ol yunaya

5 Ol tekebbürlükdürür şeytân işi
La' net oldı kıldı tekye eneye

6 Hâkķıla gönülde etmek yeg bāzār
Nite hācılar gideler Mināya

7 Benligi vir senligi andan dile
İre tecellī Hūdāyī bīnīye

1359

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Başımı top eyledüm çevgān-ı ' ışķa çalmağa
Yaraşur ehl-i harābat kim melāmet olmağa

2 Vaħdetüñ deryāsına kim uşda geldüm şoyunup
Şāh-ı dürre irmegiçün baħrī oluban ıalmağa

3 Ol cemāl-i āfitābın pertevin gözler gözüm
Kim tecellāsın görüben hayrān olup ıalmağa

4 Zihī kıla ol cemāl kim ' aşıkā kim farzdurur
Kim hāķīķat Ka' besi o secde gerek kıalmağa

5 Cān baş terk itmeyince kim aña irmediler
Serserī olmaz bu ' ışķda dost rızāsın bulmağa

6 ' Ār u nāmuñ şöhretinden kim geçüp durmaķ gerek
Vaşl-ı yār olmaķ dileyen nider ol ululamağa

7 Cevr ü kaħrını görüben kim şaķınmamaķ gerek
Dost saña gerekse şabr it düşmeģil darılmağa

8 Cevr ü kaħrından Hūdāyī kimdir o yüz döndüren
Uş getürdüm meydān içre dostā aña salmağa

1360

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Kıaynadı ' ışķuñ buħarı başumuz hoş eyledi
Ol eşerden ' aķl u başı nice serhoş eyledi

2 Çünkü o derd-i ' ışķ kim dutdı yürekde karar
Kıatlanmadı bu gönül eyle ki cüş eyledi

3 Her ki ol yarūñ cemālin görmeģe müştāķdurur

‘ Āşık olan ol şafādan zehri o nūş eyledi

4 Her kime ki Hāḡ ‘ ināyet eyledi oldı velī
Cān içinde ma‘ nī için çesmile gūş eyledi

5 ‘ Āşık ol Hāḡke ’l-yakīni gördi geçdi şübheden
‘ Āḡil ol ‘ ilme ’l-yakīnle gözini yuş eyledi

6 Kim ki irdi ol yakīne buldu ḡurb-ı o vişāl
Ehl-i taḡlīdūñ bilisi ‘ aḡlı bihūş eyledi

7 Her ki ol yarūñ cemālin gördi geçdi da‘ vīden
‘ Işḡa ḡarḡ olup Hūdāyī dili ḡāmūş eyledi

1361

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

1 Dile düşmek ‘ār degüldür ‘āşıka ne ad u şan
Kim virür terkinı yāre ‘āşık olan baş u cān

315b 2 Cevr ü ḡahrından döner mi ol ḡarābat ehli olan
Ol melāmet oldurmaḡı ḡoş yaḡşidür degül yamān

3 Her ki düşdi ‘ışḡına yārūñ beli derdin çeker
Firḡatinden göyinür ma‘ şūḡunuñ bulmaz emān

4 Eyle kim ol cān u dili nice kim ḡayrān ḡılur
Uş fenā itdü beni ‘ışḡ ne zamān bilür ne mekān

5 Olmışam ben eyle ḡarḡ ‘ummān anuñ ḡatresi
Zerre degül berr ü baḡrı ‘ışḡda ol hemān

6 Her ki irdi gördi ḡaḡḡı kim aña ayāndurur
Zāhir oldı o tecellī kim degül aña ḡümān

7 Bu Hūdāyī geçdi varı ḡamudan oldı beri
Raḡbeti yoḡ dostdan ayru ne diler ḡūrī cinān

1362

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1 Yetürdi cāmı sākī o beni ki eyledi mest
Giderdi ḡuşsayı cāndan sununca dest bedest

2 Ne etdi göñli şādī fenāda buldı beḡā
Bilindi varluḡu añdan ne kim o nistile hest

- 3 Çü gârka vardı bu gönül içüp o cām-ı meyi
O yārdan ayrı olandan kāmudan eyledi pest
- 4 Kālu belā o cevābın virüpdürür o yāra
Ezede ol ki denildi “*bi rabbiküm*” o elest
- 5 Künüñ işāretini Hāḡ kim etmeden ezel o
Taḡtırdı cānlara ‘ışkuñ şarābını ‘acebest
- 6 Kimesne irmedi Hāḡka bī-ma‘ nī da‘ vīyle
Tesellī bulur añlar olunca ḡalbi şikest
- 7 Hüdāyī vaḡtūñi hoş gör gözet bu dem demi sen
Ki degme dem deme irmez bu dem ki dem o demest

1363

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Gönül kuşın nice etdi o ‘ışkı gör ki şikār
‘Aceb elinde mi ‘āşık yūriye eyle bikār
- 2 Kime kim derdle ‘ışk kim havāle oldı aña
Kim ihtiyār degül elde zemīne ‘ışk aña kār
- 3 Gerek ki ‘ışk o kişiye yetişse devletidür
Degül o sihr-i ki şeytān olına mekr ü mekkār
- 4 Aña ki Hāḡkı yakīn görindi gözine hoş
Yetişmez ‘ilmi yakīn o ki ehl-i fikr ü fikār
- 5 Yā ol ne cevr cefā kim o yāre muḡīb olan
İçerse zehri görünmez gelür o bāl u sükkār
- 6 Ezelden her kime ki şunuldu ‘ışk şarābı
Yürümez ayaḡu eyle o mest ü eyle sekār
- 7 Hüdāyī ḡasreti yarūñ olursa ‘āşıka ger
Gözi yaşından olur seyl degül ki çeşme bīḡār

1364

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

316a

- 1 Zihī cemālūñi dilber ne virdi ‘āleme tāb
Göründi ‘āşıka andan ki faşl-ı ‘ışkı o bāb
- 2 Kime ki şundılar andan ne etdi cānı o mest

- O ‘āşkuñ eyle şarābı ki şeyhi etdi şübāb
- 3 Getürdi zevk ü şevke bu cānı dil ki uş
Yetişdi sırı bir degül ki dostdan eyle hıṭāb
- 4 Nice ki buldı ḥayāt bu cān ki Hızır veş
Ki zinde dil olup eyle ne etdi ‘ışkı şarāb
- 5 Ne nüş u ‘ıyş diler ol cān ne ekl ü şurbı gerek
Zemīne meclis-i ol yār ne nuql u anda kebāb
- 6 ‘İnāyet ol nazārın gör bu şahş-ı insāna o
Tecellī buldı hevā o āb u āteş ü türāb
- 7 Hüdāyī buldı bu sırrı göründi cān gözine
Götürüldi perde aradan lekād eyle niḳāb

1365

- 1 Ne düşdi cāna ṭaleb kim o dostı seferi var
Degül o ‘ışk gibi..... o gence neferi var
- 2 Görindi ma‘şūka ‘āşık olanuñ aña işi
Gözi ki yaşlu beñzi şarudan o ferı var
- 3 Hevā vü nefis aña nedür geçemeye ki ondan
İnāyet ide ger ol Hāḳ her işde zaferi var
- 4 Bu dünyā mü’mine sicc idindi her ki ḥubān
Ḳabūl idüp anı yapan degül mi kāfirī vār
- 5 Zihī ki ‘ışk o baḥr-ı muḥīt-i a‘ zīm odur
Kenārı üsti yoḳdur disem ne remlvār
- 6 Şular ki irmedi ‘ışka aña ḥisāb ne kitāb
O ‘ömri ol hıçe gelür işinde.....var
- 7 Hüdāyī dilemez ayru Hüdādan ayrısın o
Ki yevm ü heft ü sāl u ne māh u şāferi var

1366

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Budur Hāḳkuñ işi her dem tamama o yetürür
İşinde noḳşanı yoḳdur getürür ol yetürür

- 2 Bu yere göge baqadur temāşa nice olup
Ne etdi yerleri meydān gögi nice götürür
- 3 Yire nebāt u çiçekler ol ins ü cin hayvān
Felekde şemsle nücūmu o māh melek oturur
- 4 O dürlü dürlü maḥlūk yaraduban nerleri
Kim eksimez virür rızķın o ni‘ mete batrur
- 5 İden o şükri yerine virür Ḥālīķ o cinān
O ni‘ me küfre olanı cehenneme yatırur
- 6 Şular ki Ḥaķ o rızāsın görüp virdi gönül
O baḥr-ı ‘ummān-ı ‘ışķdur aña o Ḥaķ batrur
- 7 Ḥüdāyī bile anı kim ol iḥtiyārıladur
Ki ḥālden o ḥāle Ḥaķdur her işe ol getirür

1367

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

316b

- 1 Ḳarār bulmaz gönül o yāre irmeyince
Şafā ne bulsun cān dīdārı görmeyince
- 2 Ki şanma bayına o ere vü cehd ü sa‘ yıla
Yete mi devlete anlar Ḥüdā ki virmeyince
- 3 Şuna ki ḥālet-i ‘ışķdan yetişse şevķle zevķ
Nite ki dik dura anlar semā‘ a girmeyince
- 4 Saña o ḳand gerekse ḳo Mışrı sükkerini
Nebāt o ma‘ rifeti gör ḳamışı şormayınca
- 5 Ḳoğıl o ḳīlile ḳālī kim anda yok o şebāt
Alur erden himmet o da‘ vī ḳurmayınca
- 6 Nedür hevā vü heves kim aña ki o dürişe
Yeter mi Ḥaķķa olar kim o nefsi şırmayınca
- 7 Ḥüdāyī sen düriş ol kim o fi‘ li ḳavli durup
Deñülmesin adı kilāb o ḳavle durmayınca

1368

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Virildi cāna sebāķ kim açıldı ‘ışķ burāķı

Oķındı bāb-ı faşılđa řaķıfe ol varāķı

- 2 Ne dūşđı cāna ĥayā kim o dostını kim göricek
Kim etdi secde cemāle ne dōkdi gör ‘ araķı
- 3 Zemīne ĥadd ü ĥāll ü o çeşm ü leb ü dehān
Gül ol ki ruĥda vü zülfe kim ura ol řaraķı
- 4 Ki degme sefile olmaz ki dostı rāz kıla o
Ĥıyāniyyet ehli gerekmez keserler o řaraķı
- 5 Kime ki irdi tecellā görüñdi dost u cemāl
Ne taĥt u tāc u leşker diler ne Şām ‘ Irāķı
- 6 Ne mülk ü māl u cennet o ĥuld aña ne gerek
O ĥūr rıdvān u köşķ ü binā ya o topraķı
- 7 Ĥüdāyī şeş cihetden ķo deyü gitdi nedür
O fevķ u taĥt ki cenüb u şimāl ġarb u şarķı

1369

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Zihī ki gözlere o nūr ne virdi berk-i cemāl
Tecellī eyledi ma‘ şūķ yetişđi gör ki kemāl
- 2 Yetişđi vaşla cān u dil oldı eyle ki şād
O ġarb u şarķ cenūbla dīdār toldı şimāl
- 3 Kime ki ‘ ışķ yetişse götürüñ perde ĥicāb
O dostuñ eyle cemāli görine baĥt-māl
- 4 İren ki vaşl-ı o dosta tena‘‘um aña müdām
Ne berr ü baĥr ana taĥt u ne tāc u mülkle māl
- 5 Ne dünyā uĥrā vü ĥūrī ne rıdvān aña burāķ
Ĥarīs degül bulara ol ola aña pāymāl
- 6 Bularuñ ol yoġı varı Ĥinde o Maçinedür
Degül ki kıymeti aña bir ola destmāl
- 7 O yārdan ayru senüñ bu Ĥüdāyī fikrini ķor
Nesine endīşe kıla bulara ola ĥamāl

1370

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 317a
- 1 Kandı Mışruñ lezzetinden leblerünün yarı hoş
Tuḥfedür ḥālī pāyına cānı dil baş varı hoş
 - 2 Haṭṭ-ı ḥālī zülfi-rūḥı çeşmine ol dilberün
Cānı dil oldı bularuñ eyle kim şikārı hoş
 - 3 Ol cemālün şevki ' aqsi ' āleme tāb virdi gör
Varluğum ğarq eyledi ol eyle nūr u nārı hoş
 - 4 Çünkü ḥüsni düş oldı gözlerüme dilberün
Eyledi ' aşkı melāmet sürdi nāmı ' ārı hoş
 - 5 Şevk ü zevkinden o yārün eyle ki sermest olup
Şādılığda geçürür ol gönlümüz uş kārı hoş
 - 6 Dilberün zülfünde eyle kim aşıldı cān u dil
Olmışuz Manşür ' ışıkda bulmuşuz ol dārı hoş
 - 7 Bu Ḥüdāyī gör ki bu gün cümleden mümtāz olup
Virdi yağma dost yolına cān u dili varı hoş

1371

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bāde-yi ' ışıkdan ne gördüm nüş idüp piyālesin
Mest ü ḥayrān oldum eyle göricek rūḥ lālesin
- 2 Nicesi yağmaya virmez göricek o dilberün
Haṭṭ-ı ḥālī vech-i zülfin gözlerünün alasın
- 3 Zihī Ka' be ol cemāl kim aña secde farzdurur
Kim ziyāret eymek hoş eyle qadd-i bālāsın
- 4 Kim nice cān virmeye ol āfitāba düş olan
Ol tecellādan işāret olanın imālesin
- 5 ' Aşık ma' şük içre ger ola perde ḥicāb
Arturur feryādını o kesmez eyle nālesin
- 6 Ger nazar kıla o dilber ḥüsni berkin göstere
Kim türāc ider kıomaz o cān u dilün qalasın
- 7 Bu Ḥüdāyī oldı sermest gördi yāri verdi cān

Nüş idicek ol şarābı ‘ışkuñ o nevālesin

1372

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 317b
- 1 ‘Aql u fikrūñ tedbīrūñ şındurdı ‘aşkuñ kārı gör
Cān u dil kaydına düşdi ma‘şukuñ şikārı gör
 - 2 Qalması ğayrı taḥassür kim dil anı fikr ide
Toldı yārūñ ‘ışkıyla dilde ol ezkārı gör
 - 3 Beñzedimez kimse aña mişli ya beñdeş diye
Cümleden eyle münezzeh kim anuñ gör kārı gör
 - 4 Kim ne bilsün ‘āqıl olan ‘āşkuñ ol ḥālını
İmtihāndan ḥücceti var etdügi şer kārı gör
 - 5 Çünki ‘āşık olan ol kim ma‘şukun dīdārına
‘Āşık olanlar dimezler aña kim her kārı gör
 - 6 Yek cihet ehli olan ol şeş cihetden kim çıkup
Eylemez ḥisāb heft ü yevm ü māh rüzgārı gör
 - 7 Bu Ḥüdāyī geçdi bugün varı varından o kim
Qılmış vücūdın anuñ eyle ‘ışk berkārı gör

1373

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şevk-i rūḥlaruñ kıldı afitāba virdi tāb
Kim dıraḥşa geldi eyle göricek ‘aksini āb
- 2 Görk-i çeşmi nicesine eyledi ḳalbi şikār
Çarḫa kaydı uş döneremāsiyāb
- 3 Aşdı cānı zūlfünūñ ol ḫalkasında eyle kim
Ḥāle şunana siyāset aña ḫoşdurur eyle şevāb
- 4 Çün göründi ma‘şukuñ ḫüsni ki āyīne şıfat
Oqıdı ‘āşık kitābın faşlı ‘ışkdan ol ki bāb
- 5 Zī tecellā ol cemālden gözlere göründi ḫoş
Şevk ü zevḳden eyle kim o cānı dilden gitdi ḫāb
- 6 Ḥālī gör kim nice durmuş vech-i yārūñ şaklayu

Kim gerekdür şeh sarâyın bekleye eyle nevâb

7 Bu Hüdâyî oldı hayrân gördi yârûñ hüsni
Ne ta' illuğ arada kim qaladı gitdi hicâb

1374

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Her ki ulaşmadı 'ışka eyle bil kim hâmdurur
Hâş dimezler 'âkil ise eyle ki o 'âmdurur

2 Ol harâbat ehli olan kim melâmet olduğı
'Işğ yolında ol kemâlde şöyle ki o tâmdurur

3 Gör ki kudret nicesine mest kıldı 'âşığı
'Işğ şarâbı bu gönülde ten tolu kim câmdurur

4 Her ki 'ışğda da' vî kılan cevr ü cefâ çekmeye
Da' vî-yi bî-ma' nî olan hâşılı bed nâmdurur

5 Cân u başuñ terki o urdı gözden her ki hoş
'Işğ yolında ol ki 'âşık ma' şûka o râmdurur

6 Gör ki o ma' şûğ yüzinde zülf-i hâl üzre şalup
'Âşıkâ berdâr için çengeli kim lâmdurur

7 Bu Hüdâyiyi kim eyle hüsni-i bağından gözet
Saydı kayd itmegiçün o misk-i hâli dâmdurur

1375

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Oldı 'ışkuñ ol meyinden cân u dil hayrân mest
Şevğ ü zevkinden yürürem eyle ki giryân mest

2 'Aql u fikrûñ kuvveti yoğ kendümi cem' eyleyem
İhtiyâr elde degüldür yürürem 'üryân mest

3 'Arş u kürs biñ biñ hicâblar kıldı cümle uş yeri
Lâ-mekânda kılıram eyle ki uş seyrân mest

318a

4 Görmüşüz o meclis içre sâkîden kim bâde nüş
Tâc u tahtı bulmuşam ki olmuşam mîrân mest

5 Her ki gördi o cemâli virdi ni' me varını

Maḫsūdı dü cihānda ne diler nirān mest

- 6 Her ki o ‘āşıkdurur yārūñ cemāl-i ḫüsnine
Eylemez ma‘mūr fenāyı nider o virān mest
- 7 Bu Ḥüdāyi eyle gör kim ‘ışık aña dūş olalı
Şöyle kim zinde dil olup yürür ol ḫayrān mest

1376

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yā Rabb ol derdūñ içümde yüregüm yaş eyledi
‘Ālemi uş seyle virüp gözlerüm yaş eyledi
- 2 Uş ḫarābāt ehli oldum yürürem ḫayrān mest
Sıgmaz içümde yüregüm sırrumu fāş eyledi
- 3 Āh ü zārum oldı nağamat kim üşülin gösterür
Uş şadāsı dost firākı anı ḫardaş eyledi
- 4 Ol gönül evini yapmak Ka‘ beden göründi yeg
Gerçi bu maḫlūka ol Ḥaḫ kıbleyi taş eyledi
- 5 Ḥoş tecellā eyledi o dost cemāli gözlere
Şanma sevenler ḫayrān göz ü ol ḫaş eyledi
- 6 Her ki o yārūñ vişāli ārzūsını diler o
Zehir ḫatar ‘ışığına o anı ḫoş aş eyledi
- 7 Bu Ḥüdāyī ki gör kim ‘ışıkūñ ol meyın görüp
Def‘i ḫumārın idüben anı ḫoş ḫoş eyledi

1377

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Gelgil bu demi ḫoş geçür aldanma ḫalma yarına
Zihī sa‘ādet ehlidür bugün yetişen yarına
- 2 Dost ‘ışığına düşen kişi kim ıztırābı o geçür
Bednam olup şıyar şışesin baḫmaz o nam u ‘āra
- 3 Kim ihtiyār iden kişi virür aña cān u başı
Ne dünyā vü uḫra aña ḫalmaz bularuñ dārına
- 4 Her kim ki gördi dost yüzün untdı külli kendüzin

Dutıldı eyle kayd olup kim ‘āşkuñ o şikārına

5 Dost kim tecellā eyleye şol ‘āşıkı kim toylaya
Kim tolar ol şād u sürür ile gönlüñe şārına

6 Dostı sevenüñ ol işi nefis ü hevā degül kişi
Çekmez aña ol teşvīşi ne hisāb u şümārına

7 İy Hüdāyī ‘ilme ‘amel eyle gördüñ dut anı
Şakın ki benzetme işüñ ke-meseli ‘l-ħimārına

1378

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

318b

1 Ma‘ şūkuñ görgil rumūzın ‘āşıkı kim eyledi
Gösterür gör gül yüzini döndi ol im eyledi

2 Her kim ol şadefdürür ki dost yolında oldı pāk
Kim arıtdı ol zağaldan ħalbini sīm eyledi

3 Dü cihānuñ ol varından eylediler elvedā‘
Gerçek ol ‘āşık olanlar kendüden nīm eyledi

4 Ol ħanā‘ at eyneler nefsunüñ hevāsına
Ne dürişsün ħalline ol rızqını kim eyledi

5 Zıkr ü fikrine dürişen Ĥālīķüñ her kim müdām
Kesdi ħalkdan ol dilini ağızını mīm eyledi

6 ‘Āşıkı ‘ışkdur getüren şevķe kim zevķ etdürür
‘İşksuzın ħalbe o kār u zır ü ne bīm eyledi

7 Bu Hüdāyī bendi gör dost yolında varını
Ķıldı yağma geçdi andan degül ol kim eyledi

1379

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1 Kim ki içinde var ol derdine etsün ħarār
Ki müştāk olan ol yāre ne yerde olsa arar

2 Şunuñ ki gönli içinde o ħayra yok talebi
Degül ki ħacet aña kim arayuban o şorar

3 O bilmeyen ki bu ħāli muħabbet ehli işin

- O lāg ider aña anmaz durup ki da' vī urar
- 319a 4 Kişi ki hāldařıyla ki şoşbet itmeye ger
Virür fesād gönlin irür o ' aqla arār
- 5 Hevā heves nedür ol ki kişi aña ol uya
O ' aqla şer-gİR itmeg arārdurur ol řerār
- 6 Yavuz şanuyı oyuban eyü şanu ideler
O kendüye yararunı ide o hālqa yarar
- 7 Hüdāyī fikre dūřuben hemīře ol řanuyı
Gönül anda duruban müdām ol yāri arar

1380

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yandurur derdüñ içümi ' Iřkuñ uş kār eyledi
Cümle iřüñ ol varından beni bīkār eyledi
- 2 Çün tecellā eyledi yārüñ cemāl-i pertevi
' Aql u fikri cān u dili eyle řikār eyledi
- 3 Cümle varuñ varı varı derdüme itmez devā
Heft ü rüz māh u sāl ne rüzigār eyledi
- 4 Kimesne ılmaz bu hālüñ tedbīrinde eyle rāy
Ne müdebbīr ' āil olan fikr ü fikār eyledi
- 5 Āřıkuñ eyle ki hālüñ girü ' işk ehli bilür
' Āilüñ ' aqlı yetişmez aña inkār eyledi
- 6 Çünkü yārüñ dūřdi ' iřkı bu gönül řehrine ol
Tahta sultān āgdı anda hükmi berkār eyledi
- 7 Aç gönül āyīnesini bu Hüdāyī ol yüze
Kim nā-bīnā olan oldur albi jengār eyledi

1381

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İy řālib-i merd ü zen ba bu cihān hālīne
Yevmin o yevmin geçer aldanma anuñ āline
- 2 Dutgıl anā' āt yüzün cem' itgil kendüzün

Hoş görgil ol bekmezden dutunmağıl balına

- 3 Geldi nice niceler dürişdi irte geçler
 Qaldı bulardan girü uğradı vebāline
- 4 Qanı Kārūn u Şeddād bulara oldı mı zād
 Ne hisāb u ol şümār ol sarāy u mālına
- 5 Her ne ki ol tam ola halkuña ol ‘ām ola
 Heft ü yevm ü sāl ola ‘ōmr irer zevāline
- 6 Çün fānidür bu dünyā dimezem saña şoyına
 Ne yemeg ü ol içmek ‘ābā vü yā şālına
- 7 İy Hüdāyī bilesin ol vaqt ki sen olasın
 Yaluñ olup baş ayak şür urulup çalına

1382

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

319b

- 1 Hāyāt ki saña gerekse o ma‘ rifet haşıl it
 Düriş ki ‘ilme ‘amel hoş o bāba sen faşıl it
- 2 O zühd ü taqvāyla sen getir imāna esās
 Yaqīn-i Haq dileyen o dürr aña haşıl it
- 3 Yüri qanā‘ at etgil elinde ol varına
 Tekellüfe düşedurma teqa‘ üde aşıl it
- 4 Düriş ki zerre kadar ‘ışq hararetin bula gör
 O Quds maqāmına gerek cānı añait
- 5 Nedür hevā vü heves kim yā şöret ü o cehl
 Koğıl o qāl u kıli temellüğe uşul it
- 6 Yönüni kesgil halkdan Haqquñ ‘ināyetine
 Şağın ki nefsdan sen kim şirretten o faşıl it
- 7 Hüdāyī her ne ki varı Hüdā elindedür o
 O yaz u yay u vü güz ü yā kış u faşıl it

1383

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Lāfa düşme iy birāder kes sözüñ

İt temellük görme şeytân gibi özün

- 2 Secde kıluñ didi Haq melâike
Oldı hilâf emre iblîs yüzsüzün
- 3 Bilmedi serde ne vardur ol la'ın
Açıldı gözi görmez gözsüzün
- 4 Sürdüler dergâhın anı oldum o
Sen ü ben da'vîsiçün ol añsuzuñ
- 5 Çünkü kıldı da'vî-i benlikde o
Oldı şeytân adı ol telbîs yüzün
- 6 Kendüzin gör deyü oldı merdûd o
Da'vîsi olduçün ol sevgisüzün
- 7 İy Hüdâyî da'vîde itme cedel
Görmegil bilürlük içre kendüzin

1384

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kimde kim da'vî ola ol er degül
Er o aña da'vî hoş deger degül
- 2 Da'vîyi bî-ma' nî olan kimseye
Dirseñ er sen aña biñ ger degül
- 3 Kalbdurur nicesiyle o sürb birinç
Anda gerekmez aña sîm zer degül
- 4 Küllîyen nice çiçekler açılır
Bü-yı renkde eyle nîlüfer degül
- 320a 5 Nice taşlar var bilür 'aķıķleyin
Cevheri yoķ eyle ol güher degül
- 6 'Ārif olan gözler ol ma' nî yüzün
Āyrı ne maħalde ol açar degül
- 7 İy Hüdâyî bilmeyen ol kendüzin
Şaķlayımaz sırrı o sürür degül

1385(MEŞNEVİ)

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hakkā yarar o degüldür ol riyā
Ol riyā ehlini sevmez kibriyā
- 2 Lāf uruban kendüni sen şatmağıl
‘ Amele zerķ u riyāyı ķatmağıl
- 3 Hālis etgil sen işüni Hakkıçün
Halkā gösterme anı sen daķķıçün
- 4 Aldamağıl halkı sen mışbāhıla
Döndürile altun aķça ķaķıla
- 5 Varşa sırruñı halkdan şaķlağıl
Eyle kim eksüklügi yoķlağıl
- 6 Ne tekellüf saña kim söz açasın
İ' tibārıla ki şadra geķesün
- 7 Dilerseñ kim dirgil bī-riyā
Dirilenler eyle irdi teñgriye
- 8 Dürişigör ķalbini pāk eylegil
Dost yolında özini hāķ eylegil
- 9 Anda içme miskçün sen ķoķusın
Açmadan sanduğ alurlar ķoķusın
- 10 Ne gerekdür yürüyüp ilden ile
Düşünesin eyle kim dilden dile
- 11 Kim bilürler senüñ ol varuñ yoğuş
Var nazār ehli görür azuñ çoğuş
- 12 İt tevekkül Hakkā ger dervīşiseñ
Ol erenlere eger ger hīş iseñ
- 13 Dökme yüzün suyun aķçe pul için
Çün inanduñ Hakkā olduñ ķul için
- 14 Nefsüñ için düşmegil sen dāma o
Yüz sürüme dünje için ‘ āma o
- 15 Nişe gelür kim duruban yeltene
Nefsi için halkā varup yaltana

- 16 Ol erenlerüñ degüldür 'âdeti
Kim kazandılar olar sa'âdeti
- 17 Bir degül dervîş iseñ Haḫḫa yaḫîn
Dökme dünyâçün yüzüñ şuyın şaḫın

1386

- 320b 1 El elüñ gerek kim mihengi ola
Bilünür zîr ü.....dühengi ola
- 2 Başîret ehli var ol kimseler
Tanır mestle esrik bengî ola
- 3 Ḳo cehlile şöhretüñ işini sen
Gerekmez 'aşıḫuñ 'âr nengi ola
- 4 Nedür ḫîlle ḫâl kim ol kim dîne
Yaramaz tekellüfle ol cengi ola
- 5 Gider varlığı aradan ol ḫicâb
Ne benlik gerekdür aña rengi ola
- 6 Müsâvîden kes elüñü dilüñ
Yaramaz ise ol ayak lengi ola
- 7 Götürdi şemsi âl ele yâb göñül
Dîdâr ol Ḥüdâyî maḫâm şengi ola

1387

- 1 Zihî ki ma'rifet-i şems ne biline şâm ola
Göñül ki şehri o câna nite Mısr u Şâm ola
- 2 Ḳılan ezelden ü 'ışḫuñ o cür'asını ki nüş
Gerek ne ḡayrı maḫalde ne mey aña câm ola
- 3 Şerî'at ol ki resülüñ yolıdur emr-i nehy
Şevâb u ol ḫiḫâb için o ḫaşıla ḫâm ola
- 4 Yaḫîni ḫaḫḫa bulanlar ne şübhe şek kim aña
Dîdâr-ı Haḫ görünür o tecellî aña tām ola
- 5 Hevâ vü nefse uyanlar ḫicâba dutdı yüzün
Degül ki göstere gözüñ yüzine bed-nâm ola
- 6 Anuñ ki derd-i seridür talebedür ol müdâm

Gerek ki nühte olanuñ işinde ne cām ola

7 Hüdāyī her ki diler o iki cihān yüz ağın
Gözede şer‘ yolını Hüdāyā o rām ola

1388

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1 ‘ Aceb müştākdurur şāhum cemālūñ görmege bu cān
Yaraşmaz kula ayruluğ gerek qarşuda ola sulţān

2 Yüzüñ görem olam hayrān baña odur dīn ü imān
Sen oldun cānuma ol cān eger zāhir vü ger nihān

3 Nerde olsam bī-qarārūm seni her dem ki ararūm
Kim eyle ki ben ol zārūm gönülde sensin ol hān

321a

4 Bīgāne dünye ni‘ meti gerekmez dürr-i kıymeti
Niderüm ğayrı ticāret baña ma‘ den sen oldun kān

5 Ne ‘ıyş u ‘ işreti olar ki cān anı ne hōd diler
Ne hūrī rıdvān ārzūsı gerekmez firdevs ü cinān

6 Degül bir yüz gözümde ol ne fikrümde sözümde ol
Degülüm kendüzümde ol düzetdüm ben dil ü dīvān

7 Hüdāyī cānı ki hāsta kim olmuş dili şikeste
Olinmaz derdine dermān ger cānlar cānidur cān

1389

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

1 Allāh Kerīmdür ol ‘ Alīm her mevsūf ol kemālle
Zātı münezzeh cümleden hüs-n-i zībā cemālle

2 Kudret anuñ taqdır ider ki giç ü yaḥūd ir ider
Hem bālā vü ol zir ider eyle münāsib ḥālle

3 Yirlere virmiş ol süķün gögler döner ol dün ü gün
Bildürürler eyle ay u gün gelür geçer māh sālla

4 ‘ Arş eyledi ol ā‘ d şarābı kılmadan icād
‘ Aql-ı evvel ol mübdī ma‘ ad budur cevāb su ‘ālle

5 Dıtdı yüzün kim ol Hāḫḫa sensin didi Ḥayy u Beḫā
Hakemsin eyle muṭlaḫa ‘ izz yaraşur iḫbālle

- 6 Birledi evvel ol anı yaratmadan dīn ü dūni
Hamd eyledi ol Hālika kim görglü o hişālle
- 7 Andan yaratdı öküz balıķ levh-i kalemī ol Hāliķ
Tamu uçmağ rūşenālık ol berr ü baħr zülālile
- 8 Geldi melāik cinn ü ins vaħş u tuıūr o cins cins
Oldı Hāķķa kimi ol.....yürüdi tızlālle
- 9 Viren odur hem devleti ķullarına ol ni‘ meti
Kim dürlü dürlü mīveler hem Şeker ü ol balla
- 321b 10 Kıymeti taşdı cevāhir ma‘ den-i sīm ü zer zāhir
Görklü Muħammed ol tāhir şad ‘ aynı kaş hilāle
- 11 Yüzi ol ayuñ bedridür rūşen güneşüñ sedridür
Dīnüñ imānuñ şadırıdur kim dimezem ol ālıla
- 12 Ol zülfi sünbül rūhı gül dişleri dürr sözi uşul
İşideni ider o ķul gözleri ol ‘ amālla
- 13 Kāfirden ol aldı kīni yüritdi ol İslām dīni
Arıtdı küfrüñ çirkini ķuvveti ol celālle
- 14 Uyan buldı devleti Hāķdan aña hem raħmeti
Uçmağ dīdār rıdvān o hem hūriler hāl hālle
- 15 Her kim aña ol uymadı bu Şerri kim ol tuıymadı
Kim ol günāhın yuıymadı tarta zebān āğlalıla
- 16 Bu Hūdāyī bende aña Hāķ ħazretine ider Őenā
Biñ biñ dürevüz olsun selām hem habībine alla
- 17 Tevhīdidür dilde güzer hem medħini cāndan ider
‘ İletile degül sözi kim diye ķıl u ķālle
- 18 Anuñ ħaķķında didi Hāķ a‘ lī ħulķ-ı o ‘ azīm
Ol yaħşı görgil nice o ger anı ki ħoş hişālle
- 322a 19 Ta‘ rīf itmezem sözi ne kimseden o ümīdī
İ‘ tibārı özümde ne dūnyā mülki o mālāla
- 20 Gör kim teķa‘ üd eylemiş kendü ħāline o bugün
Nider ki Şöhret cübbesi destār u ‘ abā şālla
- 21 Necüm u ‘ ilm ü hey’eti ne tebāı‘ de rü’yeti

Ve ne remel ur' a diler ne eksügi o fälla

1390

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Ögmeklige lâyıkdurur vaşfi ne gelsün dile
Zâtı münezzehdür aşâ ol beñzedenler ne bile
- 2 Fikr-i atadur söylemek kim beñzedüp anı demek
Teşbîh iden kimdür anı ne gelsün ol dilden dile
- 3 Bil alkuñ ol udretin insânda gör ol rü'yetin
Nice tecellâ eylemiş âb u âteş hevâ île
- 4 Ol vañdetüñ deryâsı gör insânda nice mevc urur
Ol bî-girân u bî-kenâr lisân getürür sâhile
- 5 Hem bañrı hem bañrîsidür ma' nî mevâ sun' ı sudur
O sırrı kim anda durur dürr ü cevâhir açıla
- 6 Ol berr ü bañr u gökleri uçmağ amu her yerlerü
Ne kim cihânda varlaru insânda kim ol varıla
- 7 Munaşşıfdur eyle Hüdâyî kendü vücüdın arayu
Buldı amu ol varını hem necm ü şems ü ayıla

1391

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

322b

- 1 Vaşf idilmez eyle zâtı kim şıfâtı ol bî-ñadd
Vâcibü'l vâcib oldur yoğ şeriki ol ehâd
- 2 Eyle ayy ayyum odur zâhir ü bâñın dağı
Vardurur ol yoğ degüldür evvel ü âñır ebed
- 3 Ma' bûd oldur mağsûd oldur cümleñüñ o teñgrisi
Kim 'ubdiyyet añadur ullara oldur şamed
- 4 Rañmeti eyle ki 'âmdur bî-nihâyet yoğ aña
Söylese gelmez dile vü bî-ñisâb u bî-şümürd
- 5 Cümle varı var iden o yoğdur aña hîç emeg
ullarına penâh oldur tekyesidür hem sened
- 6 Ol zarûret kim çekenler oru deminde olar
Kim yetişür görür onlar iññiyâtda meded

7 Bu Hüdāyī bildi anı göñlini berkitdi aña
Manıķ u degül necūmi bağlaya renc ü raşad

1392

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Yā Rabb işümde 'acz çok kusurıla
Hızretde nola hālümüz ol dem ki şorıla

2 Baķsa ki nefis diye anda nebī velī ki ol ümem
Nefhati Serāfil ide ki nite ki sūrıla

3 Saf saf dura melāiki haşruñ gününde o
Tarta mizānda hayr u şer sıraķ qurıla

4 Ola zebāniler eyleyoķ
Ağlāl ki 'aşīlerüñ o boynına urıla

5 Mālike hışm ide anda tamu ki kayniya
Zulmetde yoķ o nūr anda ki görile

6 Degül zülāl anda şarāb-ı ol hamīm
'Aķreb uyuşa çiyānla hem mār u mūrıla

7 İlahī sen Hüdāyīye itgil teraħħüm o
Dursun dīdāra qarşu vü şađ u sūrūrıla

1393

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Ğafil olma iy birāder sen ki sende seni bil
Kıl tefekkür it te'emmül nice şahşın şunı bil

2 Berr ü baħruñ gevherisin sensin ol dürr-i yetīm
İraķ yoķ gözgüden o vech-i şāhuñ anı bil

3 Zāhir ü baṭın u sende kim gözetdi ol cemāl
Yüzi "ve'ş-Şems Duħāda"²⁷⁹ kim tecellādan anı bil

323a

4 Gözleri şad zülfi lām vü rüħları hū hūdur uş
Ağzı mīm ü burnı elif kaşları o nūnı bil

5 "Şüret-i rahmāni"²⁸⁰ gör kim nuşhā-i cāmī' de sen
"Aħsen-i taķvīm"²⁸¹ oldu ma' nīye o ṭonı bil

²⁷⁹ Şems, Kuran-ı Kerim'in 91. Suresi; Dühā Kuran-ı Kerim'in 93. Suresidir.

²⁸⁰ Rahmān Suresi Kuran-ı Kerim'in 55. Suresidir. 78 Ayettir.

- 6 Oturdukim ol tomarlarla.....
Bu tılsımlar oldu uş bende kaynadur o ħūnī bil
- 7 İy Ĥüdāyī baķ bu göz ki nice yüz göz gösterür
‘Aynıdur o ġayrı degül ma‘ nīde sen bunı bil

1394

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Eyā ‘āşık ne gördüñ ma‘ şūķı sen
Velī gerçek o ma‘ şūķ ‘āşıkı sen
- 2 Gel ol vücūdda göñül levhine baķ
Serāser sırr-ı şerħi anda oķı sen
- 3 Başiret ehliyseñ baķ merd-i ‘āķil
Söz añladuñsa ķo.....sen
- 4 Nider bu ma‘ nī o ħarf şavt içre
Niçün açup oķursın evrāķı sen
- 5 Degül mi ħarf şavt ma‘ nīye gözgü
Eger ‘ārifseñ bildüñ daķı sen
- 6 Götür perdeyi gözden baķ o yüze
Yaķınle yaķinde gör Ĥaķķı sen
- 7 Ĥüdāyī bildüñise ma‘ nī yüzün
Ĥaķķı ol dīdāruñ lāyıkı sen

1395

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1 Göñül gözgü degül mi ma‘ şūķa baķ
İden ma‘ şūķı kimdür andan ol şaķ
- 2 Bilindi ma‘ şūķ ‘āşık ol ‘ışķ
Buları irdi bilen oldu ol ‘āķ
- 3 Eger ħarf u şavt u ma‘ nī içre
Ki zāħir baķın ehli itmez o nifāķ
- 4 Bu şüret içre kim ma‘ nī görünür

²⁸¹ Kuran-ı Kerimde iktibastır. “Lekad ħalaknâ-l-insâne fı aħseni takvîm(*in*).” “Biz insanı en güzel biçimde yarattık.” (Tîn Sûresi 4. Ayet)

Teberrük ma' nînündür şarf ol şâk

5 Gözeden gözgü içre ma' nî yüzün
Hilâfın idüben dutmaz mı aña dağ

6 Zihî insân bil ol gözgü degül mi
Didi nefside "senurîhim fi'l-âfâk"²⁸²

7 Hüdâyîniñ sözinden olma gâfil
Söze dut ' arifseñ göz kulağ

1396

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

323b

1 Göñül âyînesinde dîdâra bağ
' Aşık u ma' şûkla ol bâzâra bağ

2 Götür gözden o hâb-ı gâfleti sen
Şın ol pütü ne hoş ol âzâra bağ

3 Dilerseñ dostla vuşlat hâlin sen
O ma' şûkla göñülde bâzâra bağ

4 Gör ol vuşlat hoşusını alur cân
Nitekim misk-i büyü tozara bağ

5 Kişi neyi severise göñülde
Simâsından görünür şızara bağ

6 Kim ol vağdet bağrına düşenler
Sülûğında taluban yüzere bağ

7 Hüdâyî sen melâmet ehli oldun
' Aşıklarun yoludur şızara bağ

1397(MEŞNEVÎ)

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Gel iy vağdet ehli iy qarındaş
Tefekkür ehli ol olma sebük baş

²⁸² "Senurîhim âyâtinâ fi'l-âfâki ve fi enfusihim hattâ yetebeyyene lehum ennehu'l-hakk(u) eve lem yekfî birabbike ennehu 'alâ kulli şey'in şehîd(un)." "Biz onlara hem ufuklarda ve hem kendi nefislerinde delillerimizi göstereceğiz ki Kur'an'ın hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şahit olması kafi değil mi" (Fussilet Suresi 53. Ayet) Ayet-i kerimeden iktibastır. Şair ayetin tamamını derkenara yazmıştır.

- 2 Aç o gözden ü ğaflet uyhusını
Nazar it ma' niden ol tıyhusını
- 3 Bağ ol gönül gözgüsine sende
Nazar it anda bende şāhı sen de
- 4 ' Āşık o ma' şük ' ışık ki bayık
O birlikde nice olmuş saña lāyık
- 5 Bilenlere degül ne ayrılık var
Ĥayātı sermedi ne şayrılık var
- 6 Gice kadr o gündüz aña ' İddür
Degül uhrā aña kim o va' İddür
- 7 Bilişenler kim irdi bu ' İde
İrer her vağt ol yevm-i mezīde
- 8 Sa' ādet ehli olanlar hemīşe
O ma' nī anlamağdur aña bīşe
- 9 Görür her nağş içre nađđāşı o
Nitekim yüzde ol gözi kaşı o
- 10 Görinür zāhir ü bāđın aña her
Degül sözde ki yañlış iy birader
- 11 Şular ki irdi o sırr-ı yađīne
Bağup o kaydı gönül evrākına
- 12 Şunuñ kim kalbi olmuşdur gūşede
Yetişmişdür delili ol reşāde
- 13 Şıfātda zātı kim ol gözlemişdür
O ĥarf ü şavtda ma' nī izlemişdür
- 324a 14 Zihī ' ārif ki o ma' nīyi toylar
İder o ' ışıkla ki hāyı hūylar
- 15 Aşılđa çok söz ma' nīyi izle
Şıfātda her dem eyle zātı gözle
- 1398(MEŞNEVĪ)
Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün
- 1 Gel iy gönül eri bildüñse aşıl
Yetişdüñ ma' şūka olduñ ki vāşıl

- 2 Götürdün perdeyi gözden gönülden
Akıtduñ çeşm-i tevḥīdi dilden
- 3 Göründi sende ol mülk-i kim āfāk
Melekler ḥūrıla saña o müştāk
- 4 Saña rıdvān duruban karşı gözler
Kamu yer gök ehli seni özler
- 5 Maḳāmuñ eyle ‘arşdan ol yücedür
O ma‘ rifet ü ‘ilmi kim hīçedür
- 6 Degül kıymet sañadur ol bahāne
Kim ider ol yetīm-i dürre bahāne
- 7 Yürime eyle sen ol tab‘a ḥayvān
Bilürseñ sendedür āb u ḥayvān
- 8 Kim āb u günden ü sen yaḥtlusun
Dü ‘ālemde bilürseñ baḥtlusun
- 9 Sen olduñ tercümān Ḥaḳ ḳanī bülbül
Mişālūñ yoḳ açılmışda eyle kim gül
- 10 O berr ü baḥruñ ü ezherīn sen
Vücūduñda gözet ol güherīn sen
- 11 Ne deryāsın gelür mevci aṣa aṣa
Getürür lebe añı taşa taşa
- 12 Kıyuñda ḳatredür baḥr-ı o ‘ummān
Bilürseñ sen seni dutma o gümān
- 13 Nice nuşa düşüpsin ol celāle
Başīret ehlişüñ baḳ ol cemāle
- 14 Alıgör senden ü senden ḥaberdār
Görine vech-i dīdārı o dildār
- 15 Tanı nefşüñ Rabbüñ bil ki sende
Bilürseñ āfākı mülki ki sende

1399(MEŞNEVĪ)

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 324b
- 1 Kimde ki var cān içinde göz kulağ
Min ledün^ç ilmi aña olmuş ulağ
 - 2 Kim yetişe aña ol feyz-i İlāh
Taht u tācı nider ol yaħūd külāh
 - 3 Cümle halk andan diler himmet dürüst
Ķalbi ŝafī anlar olupdur tendürüst
 - 4 Her ki bular ki ol ħūrıla bağa
^ç Āķıbeti bünyādın gerek yığa
 - 5 Kim bulardur Ĥālīķa ol āyīne
Bulara her kim irürse bayına
 - 6 Her kim irdü bulara irdi Ĥaķķa
Kim sa^ç ādet ehli oldu muĥlaķa
 - 7 Açıldı cān içre ol sır gülşeni
Ķıla ol ma^ç nī yüzünden dilŝeni
 - 8 Dost cemāli görine ol karşuda
Beñzemez o necm ü māh u ħurŝuda
 - 9 ^ç Iŝķ ŝarābından ki ol ki nūŝ ide
Sāķī yüzini görüp ^ç iyŝ ħoŝ ide
 - 10 ^ç Ömri bağı kim anuñ ābād ola
Ķuŝşadan ĝamdan u ĝöñli ŝād ola
 - 11 Ol ĝöñül şehrinde sulţān ura taht
Kim bilür bu sırrı olan nīķ baht
 - 12 Rūh-ı revān olur ol aŝla irer
Nefsini tanıyan o Rabbin görür
 - 13 Bāķī dirlik bir ĝüni biñ yıldurur
Vechi ĝökķek taze eyle ĝöldürür
 - 14 Her ki olarla olursa āŝinā
ĝöñli ĝözi kim ola ol rūŝenā
 - 15 Dāimā ki eyle ol bīzār ola
ĝördüĝi her dem anuñ dīdār ola

1400

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

325a

- 1 Dutma gönülde şekki sen gümāna biraqma özüñi
Çalbinde sıdķı berkidüp inkārla itme sözüñi
- 2 Gel sen erenlere ki sen tapuyı o ' izzeti it
Himmet gerekse saña vü sürgil önüñde yüzüñi
- 3 Haqķuñ tecellāsı yāra her dem bularda berk urur
İrmek dilerseñ dīdāruñ bularsun sen gözini
- 4 Öp ellerin algıl Haq rahmeti saña dege
Hizmet kuşaqın berķ kuşan çökgil önüñde dizüñi
- 5 Etil tevekkül ol Haqķa gerekse ' ömri ol beķā
Kim oldur ol hayy u beķā eksük itmez ruzuñı
- 6 İtil münācāt ' özrile eksüklügüni sen dile
Fikrile gel zikri dile geçe dilerseñ nāzunı
- 7 İy Hüdāyī iy sen şıdķla Haqķa ki teslīm it özüñ
Virgil ki dostuñ yolına qoma çoęu ol azuñı

1401

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Gel iy nāz ehlüsiñ āzāde-yi cān
Tecellā gözlerde ki oldı ihsān
- 2 Yetişdüñ qurba vü bulduñ o vuşlat
' Āşık ma' şūķı sevmek oldı imān
- 3 Koğıl taķlīdi sen tahķīķi gözle
' Ayān ola saña ol sırr-ı nihān
- 4 O cinn ü ins ü vahş u tayra baķğıl
Bularda sen degül misin Süleymān
- 5 O ' arş u kürsi yerler ü gökler
Saña meydān olmış kimi sayvān
- 6 Yüceden ol yücedür gah yāķındür
Gönül Mışrı sende taht-ı sulţān
- 7 Hüdāyī ' ışķa uydı irdi dosta
Görindi şıdķ onda gitdi gümān

1402

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Derd ehlişün dervîş etgil kanâ' at cevre sen
Ger tâlib-i ma' şûksaň itme şikâyet cevre sen
- 2 Şol naşibüň ol Hâk saňa virmiş dürür kim nefşüňe
Gel gör erenler yolını dutğıl yürü bu Tûrâ sen
- 325b 3 *"Kal külli min indillâh"* ²⁸³ Qur'ânda dimedi mi Hâk
Niçün bahâne dutasuň iş bu zamân u devre sen
- 4 Her kişünüň ki iy kişi yüzinde verür ol işi
Bağğıl simâsında anuň sızâdurur ol ğurre sen
- 5 Hâk nesneye dime bağıl nefşüň arıd itme hağâ
Tersâ yehûda nasârî uyma mecûsi göre sen
- 6 Arud gönül yasin gider cehdine sen düriş bugün
İnsân iken kıılma girü şağın şüre sen
- 7 İy Hüdâyî talib iseň cehdile sen düriş bugün
Cennet mağâm dîdâr-ı Hâk yetişesin ol nûra sen

1403

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1 Hoşdur yâra şimdi bizüm eyle geçer devrânumuz
Pervâz ider uş cân kuşu ' arşdan yüce seyrânumuz
- 2 Bî-taleb-i ' ilm bendeyüz ol ma' şûkuň dîvânesi
Mezhebümüz ğayrı degül ' ışğdur bizüm Qur'ânumuz
- 3 İy tağlîd-i ehli zâhid ne koğudur
Sevdüğümüz ma' şukçün bu mıdur ol ğüfrânumuz
- 4 Ol uçmağ u tamu nedür yâ korğu vü umu nedür

²⁸³*"Eynemâ tekûnû yudrikkumu-lmevtu velev kuntum fî burûcin muşeyyede(tin) ve-in tusibhum hasenetun yekûlû hâzihi min 'indi(A)llâh(i) ve-in tusibhum seyyi-etun yekûlû hâzihi min 'indik(e) kul kullun min 'indi(A)llâh(i) femâli hâulâ-i-lkavmi lâ yekâdûne yefkahûne hadîşâ(n)" "Her nerede olursanız olun ölüm size yetişir, son derece sağlam kaleler içinde de bulursanız yine kurtulamazsınız. Onlara bir iyilik erişirse "Bu, Allah'tandır" derler, bir kötülüğe uğrarlarsa, "Bu, senin yüzündendir." derler. Ey Muhammed! De ki: "Hepsi Allah'tandır." Bu topluma ne oluyor ki, hiç söz anlamaya yanaşmıyorlar?"(Nisâ Sûresi 78. Ayet) Ayetten iktibas yapılmıştır.*

Ḥavf u günāh işi nedür ʿ aff eyler ol gufrānumuz

5 Biz ol dīdār ʿ āşıkuyuz maʿ şuqa ʿ āşık ʿ ışkıyuz
Her dem tecellīde gönül berk urur o nirānumuz

326a

6 Ḥor bakmağıl sen dürr-i şāha eyle ki o bu dil rīşe
Ṭoptoludur ʿ ışk içümüz maʿ mürdurur virānumuz

7 Bu Ḥüdāyī buldı añı gözler ki o görmiş degül
Ṭoldı gönülñ şehrine hoş tahtı göre yarānumuz

1404

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

1 Gör ol ki ḥüsn-i cemāle ne cilve kıldı nigār
Yetişdi gözlere berki gönüller etdi şikār

2 Kimüñ ki sevdāsı yārüñ cānıla başuma kona
İki cihānuñ işinden ider anı o bīkār

3 ʿ Aceb anı ki sevenler neden ki virmez o cān
Ne endīşe aña gayrı ider o fikr ü fikār

4 O māl u mülkü vü nedür yā cān baş yolına
ʿ Āşık ki maʿ şuqa için kıyar buları derkār

5 Muḥabbet olsa ki gālīp yāra vü iştiyāk ad
İder o ʿ ışk odı eyle cigere yürece kār

6 Dilinde tesbīḥ-i maʿ şūḫ ʿ āşıkuñ eyle ki dürr
Gelür ki tekrārı o hoş müdām ki anı añar

7 Ḥüdāyī irdi bugün o ne buldı vaqt-i saʿ īd
O ḫadir ʿ īd görindi zihī dem ü rüzgār

1405

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

1 Sākī ki maʿ şūḫ ola vü şafā degül mi ki billāḥ
Niḫābı yüzden açup görine veche Allāh

2 Ne bāde bāde ol ki sürāḫi ḫulḫulına
Görinse vechi ider mest bu cānı ki vallāh

3 Sülūgı sālīki tāmduur daḫı gerek ne maḫām
Nihāyet aña görünür o seyr ü seyrullāh

- 4 ‘Āşık ki ma‘ şūkı göre vücūdı kılmaz anuñ
Bular fenā o maqāmda ne zikr ü fikrullāh
- 5 Ne ihtiyār ki ogülüñ elindedür o
Denildi “*kal külli*” kitābda “*min indillāh*”
- 6 Zihī beşer kim o beşer qamuya server odur
Demek bize ki revādur Muhammedün Resūlullāh
- 326b 7 Hüdāyī şıdķıla döndi virür aña şalavāt
‘Āşıkı irgüren oldur o ma‘ şūq şeyu ’llāh
- 1406
Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün
- 1 Devr ü zamānı gör bugün kim niceleri geçürür
Dervīş ü bay u sulţān u ol hocāları geçürür
- 2 Qahr ider ol virmez emān yetse ecel bī-şekk gümān
Taht u türāb ider anı şol yüceleri geçürür
- 3 Ne oğlan u kız u gelin ne yigid ü ol dükelin
Qarıları devr ü zamān hem kocalaru geçürür
- 4 Gün gündend ol artar gelür gāh durmayuban eksülür
Sāl u māh u şām u seher gün geceleri geçürür
- 5 Toğar güneş gündend güne saçar nūrını ol düne
Döner ‘ālem ol altuna ol yüceleri geçürür
- 6 Yerler ile gökler hāli misli degirmen gibidür
Degül mi ‘ādem bugday o un.....geçirür
- 7 Miskīn Hüdāyīyi göreñ ‘ibret kitabına baqup
Hikmet yazusından oqur ol hiceleri geçürür
- 1407
Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün
- 1 Fedā biñ biñ idem qurbān verem ma‘ şūqına ben cān
Haqıqat yüzini görmek baña odur dīn ü imān
- 327a 2 Degül andan gönül ayru qalır sagır olur sayru
Hem oldur cānumuñ cānı benüm bende odur sulţān

- 3 Bu ʿömrüm bağı hāşılın düzeden oldur uşūlin
Bitürüp yetüren oldur iden her niʿmeti ihsān
- 4 Anuñ varlığıdur varlık kamuya ol ider yarlık
Bilüsüzleredür ħorluk odur vaħid bī-şek gümān
- 5 İşāret künden ʿadem düzeldi ʿālem ü ādem
Yer ü gökler o berr ü baħr tağ u taş oldı bī-pāyān
- 6 O ʿarş u kürs tamu uçmağ dağı ol levhile kalem
Zuhūr geldi ħudretten ne şerħ etsün anı insān
- 7 Elindedür kamu ol iş düzen oldur yazıla kış
Bay u yoħsul beg ü derviş yedi iqlīm idi ol hān
- 8 Hidāyet kime ki degse olur ʿaşīyān u ol māʿ fūr
İrer baħşāyīş-i dīdār makām-ı rıdvān u cinān
- 9 Teselli bulur ol bende olur ise ki her ħande
Ĥaşşü ʿl-hāşa geçürür Ĥaħ ola Firʿāvn u Ĥāmān
- 10 Kime ki redd-i ħışm etse sürer dergāhdan ol anı
İşitmedüñ mi bir şuşaya balgam bağura şeytān
- 327b 11 Kimin ħorken kıılır ʿazīz çipil işi olur temīz
Döñüşüler şevāba ol irerse her dem ʿişyān
- 12 Degül zerre o günāhı yer ü gökler tolu olsa
Nihāyet rahmetine yoħ günāhı ħatre o ʿummān
- 13 Ĥüdāyī dāħī bende anuñıla olur zinde
O zıkr ü fikri dilinde kıılır nazmıla ħoş dīvān

1408 (BAHĀRĪYYĀT)

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

- 1 Cihāmı bezedi ol Ĥaħ kim etdi eyle cinān
Girdi kıymeti ħilʿat-i şeref ne buldı zamān
- 2 Ĥonandı cümle dıraħtlar ħürıdı şan şalunur
Götürdi başını serv diler ki ʿarşda mekān
- 3 Çenār kıolları şalup ne açmış elleri uş
Göricek rakşa gelürler kim eyle şeyħ ü civān
- 4 Kıızul u ağ u kırmızı sarı vü al u çiçek

- Ki dutdı yer yüzün uşda nice tümen ü tümen
- 5 Gül ü benefşe vü nergis şāh u vezīr ü ḥadem
Zerrin nilüfer ü sākī şunar şarāb u meyān
- 328a 6 Çemen döşendi vü hıızra semen semeni döküp
Yeeler o ‘arūsa olup ki dutdı dīvān
- 7 Ne geldi kuşlar o dile düzülde nā‘ me-i sāz
O ḥamdı Ḥaḳḳa iderler ki dutma şekk ü gümān
- 8 Sular ki oldı revān o selsebīl içinde
Ḥayātı cāna virür ḥoş görür ki rūḥ-ı revān
- 9 Hevā ki i‘ tidālinde saḳāma şihḥat ider
O cümle şey ḥareketde gelür zuḥūra nihān
- 10 Güneş ki nūrını saçdı toğar ki ‘arūsa-vār
Ṭuvaḳda şanki niḳābın açar o ḡonce dehān
- 11 Ḳamer ki dāye düşeydi şan āfitāba durup
Ḳılur necūmları şem‘ ol o muḥibse iy tüvān
- 12 Zihī ki cilve-yi ol Ḥaḳ nice tecellā kıılır
Ḳıyās etse ki olmaz dil anı şerḥe beyān
- 13 Ne düşdi pertevi gör kim Ḥüdāyīnūñ gözine
Ḥicābı açdı vü eyle o zātı kııldı ‘ayān

1409

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Sor ki bādeden vü sākī piyāle ḳanduramaz
Ki bu ḥumār def‘ ini başdan u şanduramaz
- 2niçün ki ḳār ide
Dostuñ tecellisi olına nār-ı Nemrūd yanduramaz
- 3 Geçdi hevādan uşda oldı süvār ‘ışḳa kim
Yāra yetişmege cān ḳaşdı Cibrīl döndüremez
- 4 Her kim Ḥaḳḳuñ ṭapusına dutdı yüzün o şıdḳla
Ümīd vārī maḥrūm ḥocası gönderümez
- 5 Berḳ itse nūr-ı Ḥaḳḳuñ degse ki nide çeşmine
Cān kuşı ol hevā ḥūsına cennete ḳonduramaz

328b

- 6 Her ki uya ' ışığına yandı vü oldı muhib
Biñ hicāb olursa gözini döndürümez
- 7 Terk etdi uş Hüdāyī cümle cihān tena' ' umuñ
Ma' şūq yüzün görelî barmağı şunduramaz
- 1410
Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün
- 1 İy paşa-yı şîr ü dilîr İskender-i şahib-kıran
Çahruñ kılıcından ' adū bulmaz ki şalsañ ol emān
- 2 Hāq nazar kılmış saña mazhar ki düşdüñ sen aña
Murād idindi uş seni iy tîg u taht u sen civān
- 3 Her nireye dutsañ yüziñ anı başarur ol özüñ
Her vechini dirseñ sözüñ şek aña yoğdur gümān
- 4 Şāni' üñ ol ' ināyeti sende görünür ğayeti
Yoğdur disem nihāyeti ' illetle degül inan
- 5 Virmiş saña Hāq şevketi ol ' avnile ol devleti
Dise ki yoğ saña bedel ğarbla şarğda bu zamān
- 6 Şîr ü peleng ü neyyîr ol heybetüñ kılor zebün
Görse süreler yüzini ayağuna ol dem hemān
- 7 Biñ biñ çeri vü leşkerü tümen tümen gelürse
Ol şevketüñ asāyîşi şayr itmedi cümle hîzān
- 8 Kim o sipeh-şalarlığı Hāq size ne bağş eylemiş
Rū-yı zemînde sizleyin gelmemiş ol leşker-küşān

ŞİİR İNDEKSİ

ELİF:

- Ger sen eger ‘ aşık iseñ qalma şağın cāna qana 28
- Uş bugün meydāna geldüm cāna başa kıymağa 36
- Görmüşem ben bir cemāli hüsni anuñ muntehā 41
- Gel direm gelmezseñ yār olmağa 77
- Ele aldum girü sāzum çalmağa 109
- Her ki irdi ‘ ışqa gördi ol Hüdā 116
- Eylegil bir kelāmı ma‘ nīye uyar ola 136
- Bu dünyāya dirseñ ol beqā yok 246
- ‘ Āyin ü erkānidur ‘ aşıklarun çekmek cefā 369
- Aldum şabūhı şākīden içdüm anı qana qana 402
- Şanma ki kişi yāre ire bahtiyār ola 484
- ‘ Amelden ücret umma ki tekye itme aña 506
- Hoş olsa ‘ amelde ihlāş riyā katılmaya 513
- Ne kıldı ma‘ şūqa caña tecellā 530
- Girü gönlüm diledi rāzın açā 533
- Dost guşşası ‘ aşıka çekmek revā 641
- Kimdir ki bu o dünyāda eyle ki ol dindār ola 648
- Götürildi gözden ü gaflet görindi cāna o Mevlā 661
- Gör ne geldi dost cemāli gözlere 687
- Murādı Haqq vericidür o şıdķıla umana712
- Kimdür ol ki yara cānın kıymaya 724
- İy Resül-i fahr-i ‘ ālem Muştafā 765

- Hezār şad ki hezār şalāt u selām ola 766
- Ĥüdā ki bende ki şakla dalāl rāhda kıoma 767
- Ĥağdan hidāyetdür yārā Ĥur'ān o mü' minlere 783
- Oldı Ĥur'ān bize raħmet pişvā 785
- Ĥılğıl 'amel Ĥur'ānla toğrı yoluñ Ĥağğa var 786
- ' Aceb ki degül bu derde neden tımār ola 799
- Şikeste Ĥalp olıcağız degül aña ne Ĥayra 827
- Çün bekā degül bu dünyā iy şafā 841
- Sıhğāt nedür ol ' aşığa şikeste göñli ābād ola 857
- Top eyledüm başum bugün ' ışğ çevgānına çalmağa 891
- İy zübdeyi ' ālemiyān ol fağrı sensin enbiyā 902
- Eyle ki ben müştāğum ol dilberi görmeğlige 904
- Yā Ĥabīb-i Ĥatm-i resül enbiyā 1061
- Cünd-i Ĥağdur ' ışğı gör kim Ĥāimā 1086
- Ĥaşdı cānuñ eyle cāna irmege 1131
- Olğıl bizār Ĥağdur ölüm kim gelmeden ecel saña 1177
- İy miskīn ādemi oğlı felekden umma vefā 1190
- Şerhā şerhā yaraludur yüregüm başdan başa 1352
- Başımı top eyledüm çevgānı ' ışğa çalmağa 1359
- El elüñ gerek kim mihengi ola 1386
- Zihī ki ma' rifet-i şems ne biline şām ola 1387

BE:

Görüñ dilber yüzinden açdı nıķāb 55

- Göñülde keşret olsa gözde ol hâb 355
- Ne düzdüm sâzı ol söze münâsib 418
- Fikre düşdüm derd içünde dertlenüp 467
- Getürdi uşda dilüme sözüm budur ki cevâb 468
- Hâle geldüm girü ' ışkıdan cüş idüp 645
- Tesellî buldı bu hâtır o dost yüzini görüp 651
- Anı kim jeng ola şürete olsa hicâb 745
- Bine irdi uş tokuz yüz sürülüp 901
- Zihî şeyh ki bize ' ışık oldu üstâd 1091
- Gösterür vechini ol dost perdeden izhâr idüp 1109
- Çarha girdüm çarh içre çigzinüp 1260
- Şâha yüzün açgıl niķâbı etme hicâb 1284
- Göze o hüsni vü yarũn ne şaldı berķi vü táb 1294
- ' Aşıkı şevķe getürür geñez o görse ki táb 1307
- Zihî cemâlũni dilber ne virdi ' âleme táb 1364
- Şevķ-i rũhlaruñ kıldı afitâba virdi táb 1373
- TE:**
- Gel iy bülbül dili sen devr-i ağâz it 21
- Uyan nefsine buldı ol nedâmet 507
- Bugün ben Mũşâyam kıldum münâcât 529
- Şahveri nazma getürüp nizâmı buldı boyut 558
- Namâz oruc u zikrü gerekdürür o tã' at 559
- Hâķdan göründi ķullara degül mi ihsân şerif' at 572
- Ele girse kişie yâr-ı devlet 660
- Efendi ķađısuñ tahta hükümet 812

Görindi muhtaşar toprağda hikmet 953

Degül dünyā o nefis hevā vü lezzet 955

‘Ayān oldı ‘ayān uş bu gözlere kim o zāt 986

Gerçi perde ayine oldı şifāt 1029

‘İnāyet olmasa Hāğdan aña kıandan irer devlet 1195

Minnet yine ol Hālīke ölmüşiken bulduk hayāt 1283

Yetürdi cāmı sākī o beni ki eyledi mest 1362

Oldı ‘ışkuñ ol meyinden cān u dil hayrān mest 1375

Hayāt ki saña gerekse o ma‘ rifet haşıl it 1382

CİM:

Gel iy şūfī şafāyıla şafā geç 23

Gel iy gāfil gözün ol uyğudan aç 804

DAL:

Egerçi dertdürür derd ‘āşika derd 27

Çü bismillāh denildi evvel ol ad 64

Ne hoş oldı bu gönlüm eyle kim şād 314

İy berri baħrūñ mu‘ teberi hükümündedür han 343

Allāh Allāh ekber oldur hem eħād 505

Görinse dost ki cemāli degül mi kıadr u o‘īd 511

Hük-m-i Kıur’ān her ki dutdı oldı şād 793

Ne buldı vuşlatı yāri göñül müdām ki o şād 830

Göñül şadı o ğamdan buldı āzād 845

İştıyākuñ haddi geçdi intizārdan murād 893

Zihī mübārek eyle bu yevmi aldı sa‘īd 903

Elħamdülillāh Hālīke iħsān idüp kııldı o cūd 1008

Vaşf idilmez eyle zātı kim şıfātı ol bī-ḥadd 1391

RE:

Allāh Allāh kim görmiş cümleler muḥtācdurur 2

Teālallāh ne Ḥāliḫsin bu maḥlūklar seni görmez 4

Gerekdür gönle ola derd-i yār 6

Gider ‘ aḫlum benüm dem dem kim eyle tārumār eyler 7

Girü gönlüm bugün dermānın özler 9

Ḥāşā ‘ ışkuñ terkin uram başımuñ ol tācıdur 10

Gözün açgıl karındaş ol ḥaberdār 24

Her gice tā subḥ olunca gözlerüm giryān olur 33

Her gice tā şubḥ olunca gözlerüm yılduz şayar 34

Düzetgil meclisi eyle ki ol yār 65

Bende düşdüm bende görüñ bende var 73

Girü dilden dile geldi ḥaber gör 76

Ne yüzden baḫarısam yüz görünür 86

Küntü kenzün sırrı sensin sırr-ı esrār sendedür 98

Ne ḫoldı ‘ ışkıla gönül duruban uşda zār ider 119

Zihī Kādir neler işler baḫa gör 121

Gör bu ‘ ışkı kişiye ne söyledür 139

Eyle kim bu iş bu cānum ma‘ şūkuñ ḫurbānidur 142

Devr ider devrān döner devrān geçer 153

Allāh Allāh dimek ol dilümüzün zikridür 157

Ḥoşdurur ḫoş kişi bilse ḫālını 164

Ol cemālün iştiyākında gönül ḫayrāndurur 169

Benem ol ‘ aşık-ı bī-nevā ol yār 180

- Gice gündüz sözüümüz Allāhdurur 188
- Her dem uş āhum benüm kim çıķuban dūd olur 189
- Sevse o āşıķ ki ma' şūķı ķanın ħelāl ider 195
- Dīvānelik ol ' āşıķūñ bilgelig ol erkānidur 206
- Kāmil olan Ĥaķ söze münķād olur 207
- Kime kim ol gerekdür aña ol yār 214
- Degüldür ' āşıķa düşmek dile ' ār 216
- Her ki gördi ma' nīden aldı ħaber 227
- Ne gözler gözlerüm cānānı gözler 228
- Gör imdi ' ışķ ki kişi o neyler 233
- Yine düşdüm ' ışķa göñül yanadur 238
- Nesine sen ki cihānuñ kim etdüñ eyle ğurūr 242
- Yanarum derdile eyle göklere āhum çıķar 244
- Gerekdür ' āşıķa ola ol zār 245
- Tūtīyem ķudsdan vaţanum ķandadur 316
- Ĥaķ bilür sözden murādum oldurur 322
- Nedür ' ārif kim ol tūtī o Ķudsdan ķande meyl ider 325B
- ' Āşıķ iseñ yür imdi sen dīvāne var 339
- Gerekmez ' āşıķa namūs u ' ār 353
- Girü meclis düzildi sākīyi gör 372
- ' Ārif isen baħri olup ' ışķ baħrine gel ŧaladur 378
- Gör ol ķudret dilin insānda söyler 382
- Sāzı sözi perdeler ne gösterür 386
- ' Āşıķ u ma' şūķ uş ' ışķ birdedür 388
- Gör imdi ķudreti dilden ne söyler 389

- ‘Āşıkı ma‘ şukı ol ‘ ışk nümādur 393
- Āşıkun mestligi gör ne hāledür 398
- Şeş cihetden ol münezzeh hoş mekânı dile gör 400
- İy gönül yürime sen ol yāre ir 403
- ‘Āşık ol ma‘ şuka sen ‘ ışk ile ir 405
- Görmüşem bir cānı ben kim cānlarun cānānidur 419
- ‘Āşıkun sevdası şanma hıtt u hāl u müydur 420
- Gör ki bu ‘ ışk ‘ āşıka baş oynadur 426
- Gel berī insān iseñ sen kesb idüp kemāle ir 430
- Gelberi sen tālīb iseñ ma‘ rifetden tada gör 431
- Mu‘ tebersin i‘ tibārun bil nedür 433
- Diyeydüm sözi çok yeg ol muhtaşar 440
- Kime diyem sözüm ola haberdār 449
- Kim ne bilür iş bu ‘ ışkı nişedür 451
- Girü ma‘ nīdār geldi ol ma‘ nīdār 453
- Baña ne çekçek ü biñ biñ gerekdür 455
- Gel imdi dilün ol tekrārını gör 456
- Zī şerī‘ at ma‘ deni ol kāndadur 460
- Gör ne geldi gör ki cāna gösterür 463
- Nağme-i sözi ki sāzda gör nider 464
- Bilmezem o derdüme dermān nedür 465
- Söz budur sözden ileri yoçdurur 472
- Niderem cānı cānānum gerekdür 483
- Ayine düşdi bu gönül yārün cemālin gösterür 485
- Ne söyleyem ben dilile dilden durup taşup gelür 489

- Şerha şerha yüregüm uş yāredür 491
- Kime ki dost o gerekdür nedür o ğayrı bāzār 493
- Ƙanı ki Ƙandasın iy cān o menzilüñ añdur 495
- Te‘ālallāh kerem anuñ işidür 514
- Şerī‘ at ulu yol Ƙur‘ānı gözler 516
- Şahīh oldı şerī‘ at toĝrı yoldur 518
- Ne anladuñ bilgil degül ma‘nī yöninden bir haber 519
- ÇoƘdan nazār olıcaĝız hācet revā olur 524
- Ʀaşırđı ‘ışƘ şīşesini kenāre düşđi o gör 563
- Nice nice bu göñlüñ o haƣı u hāl gözedür 565
- Sırrıma olmadı hergiz āhumdan özge yār 575
- Yandırdı ‘ışƘ cānumı derde bıraƣdı gör 576
- Güneş ki toĝdı şabāhın ne ƣıldı cilveyi gör 584
- ‘Aceb bu ‘ışƣuñ odı o nedendür 589
- Zihī ‘āşık ki ƣadīmde berk idedür 590
- ‘Ār eylemek cāhil işi ƣā‘ata ol ƣāni‘dürür 603
- Başladı ‘ışƣ ƣıyındı durmayuban uş mevc urur 610
- ‘Āşıƣa ‘ışƣ o imāmetdür 611
- Yāra bu ‘ışƣ işi yaman degüldür 613
- ‘ışƣuñ hevāsı cāna düşeli oldı zār 617
- Gerekdür ƣişiye kim etmek o ‘ār 618
- Heyhāt göñül ki yāre firāƣ ider 619
- Şūfī saña orucıla namāz ki perdedür 623
- Zamānı gör ki ne döndi o ‘aƣsine baƣadur 632
- ‘Aceb ne dīn ü diyānet bilürdi naħsını gör 635

- Hüsn-i cemâli ki ol yarûñ gözlere virdi nûr 639
- Gör ki ‘ âşîkuñ ‘ âşîka kârı nedür 643
- Cân yine mest oldu uş dil söylemez 646
- Girü gönüm benüm ma‘ şûkı özler 647
- Nice bir hasret içre yürüyem eyle ki zâr 649
- Yârûñ cemâli hayâli gelür göze görünür 650
- Göñül dünyâyı ço nefsdan geçe gör 663
- Gör imdi hâli sen dem dem ne gelür 664
- Ne deryâdur bu ‘ ışğ gönülde kaynar 682
- Cân virmek o ma‘ şûk o‘ âşîk aña kânidürur 684
- Kim ne bilsün ‘ âşîkuñ ne derdi var 688
- Bencileyin derde düşmiş kande var 690
- Zemîn nedür yâ zamân ol gönül aña kana yâr 692
- Gör ki dilde ma‘ rifet ne sâz ider 711
- Kime diyem hâle hâldeş gerekdür 737
- Gelberi iy zinde dil sende o sulţanı gör 741
- Uşdı gönüm kuşu uş seyrân diler 743
- İş bu dilüm sırrı eyle fâş ider 744
- Dirsem yâra bu gönümi dost ‘ ışığına düşmişdürür 746
- Cânumuz derd ile yârûñ ol göynedür 748
- Âşîkuñ derdi figâni yâredür 749
- Gözlerüm ol yaş yerine kan döker 750
- Göñül kararara ne düşdüñ ger bulmaduñ o karar 759
- Muhtarrem oldu tamâmu büyüta geldi şafer 768
- Zihî muhib ki talebde gör ol ne cân gözedür 769

- Güzel ki aldı gözümüz o aşdı cāna ider 770
- Nice āh etmeyem derdüm kātīdür 772
- Zemīne nūr-ı hidāyet görindi ur'ān u yār 784
- olu geldüm cihān andan oludur 790
- Girü gönül gözi gördi ne gözler 791
- üdāyā derde olmuşam giriftār 797
- Bugün ol cān u cānān geldi dirlar 802
- Aıdır ol derd-i  ışdan gözlerüm uş yaşlar 806
- Benüm bīçāre derde ol giriftār 808
- Eslemez gönülümüñ derdi uş artar 810
- Geçmişem ol cān u dilden kim bahānem yārdurur 831
- řermsār itdi beni ol nefsi řomuñ şerri gör 832
- āđı başum ne uzatdı şer'ini baa gör 836A
- Yamandır eyle ki düşvār kişi ki görmeye yār 836B
- ayālī her dem o yārūñ gelür göze görünür 840
- Her dem ol cānum hümāsın özler uş pervāz ider 844
- ořdurur yārūñ yolında oynama cān bař nedür 846
- Öter bed nūs tavuqları kaqladır 847
- Her dem ki āh itsem yāra içüm dutuşur odlar 848
- Yetmeyen řufī řafāya demi um ūdan urur 850
- Nite ki fikr iderisem göze görünmez o yār 860
-  Aceb dost bilmeginde oldu bilüm dār 866
- Her dem al  āruñ şişesin  ış vurur aşa çalar 868
- Ağı ara üstüne osañ görünmez mi olar 875
- Her dem ol yüregüm uş aşa döner 876

- Olmasun ol kimseye hiç ol firāk u derd-i yār 883
- Āh etsem eyle āhumdan ‘ālem dutuşur od olur 884
- Görindi cilve nigārdan ‘āşığı kıldı şikār 890
- Dilerdi bu gönül uşda yanar ‘ışk odına gel gör 894
- Dāimā bu gönlümüz o ahd emānı gözedür 895
- Dünyā kadri neydür anı hīçe gör 896
- Bilmezem ol ki derd-i ‘ışk baña ne hāl eder 907
- Görinür ol gözlerüme vechi var 916
- Zihī Allāh ol ekber ki dergāhı kim a‘lādur 918
- Gel beri insānsañ ten sendedür 920
- Zārı efgān etdügümce gözlerüm kan seyl ider 927
- Yanmağ yakılmağ derdile ‘āşıklarūñ işidürür 930
- Ciger qanını ‘ışk gözden döker gör 941
- Hicrān gerekmez ‘āşığa vuşlat diler ol yāra gör 945
- Yanaram derdile āhum dütedür 949
- Düzedür kudreti gör ne düzedür 974
- İsmi Allāh zāta lāmi‘ oldı gör 987
- Uş yazlayan kim qalemle hāmedür 988
- Bil hekimūñ hikmetinden ol haber 993
- Zihī sulţān ol sulţānlar hānıdur 1000
- Degül hayāli bu gözde kim o şıfatı görür 1004
- Dārü ’şşifā āb u hayvān bendedür 1013
- Bil imdi ‘ışkı kim eyle gānidür 1023
- Uşda yandım ‘ışk odına uş nūrum göge çıkar 1040
- Dost derdi kār eyledi uş yüregüm yanadur 1045

- Eyle ki bu cān gönül nice o cān gözedür 1046
- İy dost ki beni ‘ışkuñ etdi eyle ki zār 1049
- ‘Āşkuñ ol ‘ışk içinden kaynadur 1052
- Şanmağıl ‘āşık olan nām gözedür 1054
- Uşda derdüm baña ol yār añdurur 1064
- Degül dünyā bil kim ol pāyidār 1074
- Cigerüm yandı bu dertden yüregüm ah etdürür 1075
- Yaralar ‘ışkuñ oğı gör yüregümi kanadur 1084
- Gözlerümde yār hayāli derd-i ‘ışk uş cāndadur 1094
- Zār zār oldı işüm ki eyle zār 1103
- İçümden kaynadı derdüm taşadur 1124
- Sırrı sözüñ cevheri ne kãdadur 1125
- Bil ki ma‘şuk sevgisi bu dildedür 1127
- ‘Āşık ol melāmetlik sezādur 1129
- Haţadan hāli degül ādem oğı 1130
- Bu cigerde bilmezem yāre nedür 1132
- Kim bilür misüñ ki ādem ne ismedür 1134
- Dilberüñ zülfi hevāsı ol tesellī cān ider 1142
- Gāh gāhın bu gözlerümüz ol cemāle düş olur 1143
- Dile düşmek o gelmez ‘āşık ‘ār 1150
- Zihī deryā-yı Hağ cevher ne cevher 1152
- Girü hikmet sözi geldi dile gör 1153
- ‘Ömrümüz oldı tamām nefsumüz hevādadur 1156
- Gelberi insānı gör kim üns-i hağdan tuy haber 1165
- Beşerde zātı gör kim şıfātı perde ider 1166

- Şekl-i şuret şanma insān ma' nīdūr 1167
- Söz süren Süleymāna ol nemledür 1168
- Şanma ādem naqşı şuret ʔondadur 1172
- Mevcin hāhına ʔoparup hoş ider 1179
- Şūreti insānı gör ne aynadur 1182
- Ki terki ser ki o ʔılmak ne degme cān işidür 1184
- Yarūñ lebi o şūr meyin nābın nedür 1186
- Göñül ʔürabda vü dāīm o gözü ʔaş gözedür 1189
- ʔamudan yeg görür añı göñül sevdügi Mevlādur 1196
- Her dem ol ' aşkuñ deñizi eyle kim ʔaşa gelür 1197
- Gelberi sen ' aş ʔahre ʔaladur 1200
- Her gice kim āh ü zārum göklere ki uş ʔıkar 1202
- Genc-i şahuñ eyle bil kim ʔalbi ol virānedür 1204
- Derde gör kim bülbülüñ virdi nedür 1208
- Gel beri insānısan sen sende gör 1211
- ' Aceb hevāi ki düşdi göñül ide mi ʔarār 1222
- ʔayd göründi cānı başı tuhfe var 1224
- Gör ol ʔudret ki ' ış ʔbāzın ne şaldı cān ʔuşın olur 1225
- Türābda gör ki o ' aşık nice ki raşşdadur 1230
- Derdi cānuñ eyle dermānın diler 1234
- Āşkuñ bil mezhebi ne dīndedür 1235
- Cihānı şanma kim bāḳī ʔaladur 1236
- Her dem ol yārūñ hayāli gözlere seyrān ʔılır 1237
- Gözlerüm yaşını gör kim cārīdür 1242
- Nice başlar oynadur gör ' ış ʔanuñ ʔevgānidur 1243

Devr etdükçe bu felek gör kim neler işler ider 1252

Güyâ ne kıldı ‘ aşıkı bülbül gibi ol güldedür 1254

Ol ta‘ āmuñ lezzetin..... sendedür 1256

Şanma ‘ aşık ihtiyârı eldedür 1266

Depredür gör kim bu dilden her dem ol ‘ ışk sâz ider 1277

Düşdi yârüñ derdine kim cānumuz uş yanedür 1281

Kayd eylemeg ol cānları ma‘ şükunuñ şikâridur 1288

Yine bünyād urdı o ‘ ışk cāna dem sâz itdürür 1295

Girü bünyād urdı o ‘ ışk ‘ ömrümüz ābād ider 1296

‘ ışk bāzın şaldı ma‘ şük cān kuşın şikâr ider 1297

Kaşdı cānuñ dosta ol yetmekdürür 1298

Devri felekde gelmedi bencileyin kemîne var 1314

Her dem ol gönülüm hevâsı kim fenâda seyr ider 1315

İş bu derdüñ hâletinden cigerümüz yanedür 1318

Her dem eyle derdi ‘ ışkdan yanaram Ferhâdı var 1320

Kâdir oldur kudreti her işdedür 1329

Hayâli her dem o yarüñ gelür göze 1330

Gör ki ‘ ışk sâzı o cāna baş u ol kol şaldurur 1335

Saçdı berkin ‘ āleme eyle cemālüñ tâbı gör 1346

Nice ki düşdi gönül ‘ aceb ki zârıladur 1347

İhtiyâkı uşda cānuñ yâredür 1348

Dil firâkuñ hasretinden yanedür 1349

Yâ Rabb bu hüsni cemāl ‘ aşıkâ hayâl midür 1354

Etdüğümce fikr-i yâri ‘ ışk gelüp taşta gelür 1356

Gönül kuşın nice etdi o ‘ ışkı gör ki şikâr 1363

Ne düşdi cāna taleb kim o dosta seferi var 1365
 Budur Hakkūñ işi her dem tamama o yetürür 1366
 ‘Aklı fikrūñ tedbīrūñ şındurđı ‘aşkuñ kārı gör 1372
 Her ki ulaşmadı ‘ışka eyle bil kim hāmdurur 1374
 Kim ki içinde var ol derdine etsün qarār 1379
 Gör ol ki hūsni cemāle ne cilve kıldı nigār 1404
 Devri zamānı gör bugün kim niceleri geçürür 1406

ZE:

Girü gönülüm taşup çağlar o ‘ummān bardağa şıgmaz 5
 Yanaram ‘ışk odına dile gelmez 113
 İmdi gelgil irdeyelüm ‘ışkı biz 117
 Eyledi mest dost hoşusı cānumuz 161
 ‘Aceb ben fikrete düşdüm ki olmaz 241
 Bu gönülümün derdi benüm artdı ki dil uş durumaz 334
 Gönül derviş gerek pālas gerekmez 376
 ‘Āşık o ma‘ şūkdan ne açdı rāz 379
 ‘Aceb ‘ademidür bu söyleyen söz 461
 Yā Rab bu nefsum ki hergiz hevādan geçmez 494
 Diriğa nefsumüz dīvī ki şalmadur yola gelmez 496
 Yine geldüm dile kıldum ser ağāz 509
 Gelelüm dile Allāh diyelü biz 522
 Nicesine kim dek duram aşı gelür dilden söz 527
 Düzetdüm bir maqāmı kıldum āvāz 566
 Ol ezelden dostla vardı ‘ağdümüz 569

- arardı uşda bu gönül nidesini bilmez 722
 Kimdür ol hüşnüñ nürünü görüben yâ hû dimez 727
 İlähi gönülümün paşı açılmaz 733
 Secde vacıb oldu yâre kııl namâz 798
 Cefâ degül o ‘âşıka ki ma‘şûk etdügi nâz 813
 Düşdüm yine bir derde kim söylersem kimse anlamaz 864
 Kılduğınca zârı Nûha ma‘şûka kâr eylemez 873
 Görindi keşret ayine nice bir gösterür ol yüz 956
 ‘Aceb zerre ki varmaya ki o ańsuz 963
 Kim ol zâhirdürür şanma görünmez 966
 Zâr zâr olmak dilermiş yârümüz 979
 Gerekmez dü cihâni ayrı sensüz 1018
 Ol nice ‘âşıkdurur yâr istemez 1051
 ana andılar vü adı o anmaz 1120
 Başumuz humârı gitdi mesti ol serhoşteyüz 1133
 Uş harâbât ehli olduk dildeyüz 1144
 Müselmân kâfir olur adı olmaz 1145
 Söylemeğlig gösterür ol dilnevâz 1149
 Eyü olamağ yarar yavuz yaramaz 1157
 Gör imdi ‘âlem ol arha ne beñzer 1158
 Râh râşt oldur ki şer‘î görevüz 1180
 Niteki cehd iderüm ol elüm yâra irmez 1194
 Olur olmaza söz söylemeg olmaz 1219
 aldı udret ‘ışık dühlin etdi âvâz 1250
 ‘Aceb sevdâdayum ben kim bu dil anı vây bilmez 1322

Hoşdur yāra şimdi bizüm eyle geçer devrānumuz 1403

Sor ki bādeden vü sākī piyāle qandurumaz 1409

SİN:

Cehd ü Haqqa olsun her dem sas 1221

Nice ki söylesem eyle bu derde yoq o kıyas 1357

ŞİN:

O bilmek didüğüm bilmek degülmiş 50

Neye gerek saña gümān qarındaş 56

Ne direm sözümü bil ki iy yoldaş 63

Girü ol dostuñ cemāli gözlerüme oldu düş 115

İş bu gönülüm lā-mekānı gördi hoş 152

Baña derd oldu yārüñ görmesi hoş 201

Benüm dīvāne ol dertden delürmiş 221

Göñül levhinde Haq naqşı ne kılmış 354

Kime disem sözimi ben qarındaş 427

Görün ‘ aşıka ne hevā düşdi hoş 439

Söyleyende söyleyeni bildüñ uş 473

Zemīne mübārekü şa‘ bān görindi eyle ki uş 512

İlāhi saña şıgındum degül kimseye uş 634

Göñül virmek saña dünyā degül iş 637

Girü bir kışsa destān eyledüm hoş 899

Zihī insān ki Haqdan ünsi bulmuş 960

Zihī cemāli münevver bu gözler oldu o düş 985

Zihī müştāk bu cān kim yāre olmuş 1057

Qaynadı ‘ ışkuñ deñizi zāhir oldu sırrı uş 1106

Her dem ol yārũñ cemālin gözlerüm ol ögler uş 1107

Ƙadıllardan ne gelsün HāƘƘ için iş 1119

Cūşa geldi ‘ ışƘ deñizi durmayuban Ƙaynar uş 1248

Yaraşur nāz eylemek ma‘ şūƘına gül hānde hoş 1319

Ƙandı Mışruñ lezzetinden leblerünũñ yarı hoş 1370

FE:

İlāhī bulara virgil sen inşāf 243

Şabā ki esdi seherde getürdi bũ-yı lañif 1136

Göñül cānāna ne beñzer disem dağı o şerif 1169

KAF:

Görmişem ben bir cemāli hüsñünũñ mānendi yok 40

Benüm bīmār kim ol dermāna müştāk 85

Girü ol Gülşen-i Rāz sırrına baƘ 87

Görmişem ben bir cemāli mişli yok 99

Ne bahre Ƙalmışam anuñ haddi yok 103

Görür göñül gözi dostı açıcak 357

Mü ’minsen şıdƘa dur sen inkārı sen elden bıraƘ 365

Girü derdüm o debreşti dile baƘ 367

Göyine göyine gösterür uş dil firāk 408

Gör ol Ƙādīri kim bir şirki yok 503

DutmaƘ gerekdür ‘ ibreti ol HālīƘũñ işleri çok 622

Göründi fitneler özüñe zamān içinde o çok 631

Benem dīvāne Mañşūr dāre ‘ aşık 707

‘ Ārif isen iy göñül naƘşı Ƙo nigāra baƘ 738

Rahīmdür ol kerem anuñ disem beyan aña yok 740

- ‘ Aceb murād itdi insānı Hıağ 775
- Zihī Qur’ān degül mi nūrı ol Hıađ 782
- Degül mi cān gönül dīdāra ‘ āşıđ 826
- Görmüşem ben bir cemāli kim manendi yoğ 900
- O zāt oldı ki her yanum degül farđ 983
- Odur Allāh yaraşur aña ıulluğ 998
- Odur sultān ıamu mağluğ halāyık 999
- Eyle kim var derd ü hāl ü iştiyāk 1059
- Teferrüc eyle gözetgil sen ol ki bülbüle bağ 1072
- Ağ gözini ‘ āleme bir sen de bağ 1148
- Vācib oldı ‘ āşıđa ma‘ şūđ için cān oynamak 1183
- Söylemekte ne dükensin ‘ āşıđuñ ol derdi çok 1199
- Neye kim fikr iderisem görünür andan ırak 1280
- Gönül gözğü degül mi ma‘ şūđa bađ 1395
- Gönül āyinesinde dīdāra bağ 1396
- KEF:**
- Ben ol müştāk olmuşam tecellīsine ol yārüñ 70
- Girü yüzden berī uş bire geldük 102
- Ne girdüm ma‘ nīnüñ sırrına görüñ 126
- ‘ Āđil iseñ dīvāne saña baña ne gerek 135
- İş bu gönülüm fikre taldı görđi vechin dilberüñ 146
- Girü mest oldum o ‘ işđla dost yüzini göricek 158
- Göreñ ol hikmetini zü’l-celālüñ 163
- Nāye düşdi zār u efgān eylemek 208
- Mu‘ ayyen göz yüzi görđi bugün ol cānı cānānuñ 411

Niçün müştāk olmayam dīdārın görmege şāhuñ 482

Gerekdür bu birikmek yeg o birlik 502

Oldur aḥed ferd ü samed gerek aña birdür dimek 504

Dut ki şerī'āt etegin Muḥammede uyarsıñ 571

‘ Aceb müştāk olmışam cemālūñ görmege yārūñ 574

Yağmaya virdi ‘ aqlumı ‘ ışkı bugün ol yārümūñ 577

Her ki ‘ aşıkdur aña ol yār gerek 609

Şıgındum eyle Ḥüdāya odur ki zātuña o pāk 633

Düşürdüm gönlümü ‘ ışkına yārūñ 680

Dīvānesiyem dilberūñ silsile zülfi bend gerek 700

İy müdde ‘ ī münkir paşa Ḥaḫdan ne dürdūñ yüzūñ 726

‘ Ālemūñ naḫşı düzüldi şūretūñ 747

Gamdan ol hoş dili ol şād eylemek 869

Kim varmağa dost yolına kim derd-i serli er gerek 932

Rakşa semā' a getürür ‘ aşıka o ‘ ışk gelicek 937

Degül imdi ‘ ışk eri ‘ aşık iseñ 994

Nice döndi bu devri o zamānuñ 1056

Resmi resmūñ ‘ ādetinden ‘ aşık ol çıkmak gerek 1085

Ġam degüldür kişiye ‘ ār gözlemek 1108

Zātı pākūn bil ki mişli yoḫ anuñ 1113

‘ Āşıkuñ her dem işi ol āh u efgān eylemek 1217

Laf urmak olmaz bu yola kim eyle derd-i ser gerek 1258

Göñül deryādurur bu ‘ ışk o mevcin debredür anuñ 1276

Yaraşur ma'şūḫiye o ‘ aşıka nāz eylemek 1285

Ben ol dīvāneyi mestüm yüzün görsem ol şāhuñ 1300

- Girü üçyüzden dört yüze geldük 1301
- Şoĥbet açılmaĥa yāra ki hem dem gerek 1316
- Cevrini luĥfa deĥiřür ehl-i dil ol dostuñ 1323
- Yitürdi ‘aĥlumız ‘ıřķı o yārüñ 1337
- Gözlerüm göre mi eyle ol cemālin řāhumuñ 1342
- Lāfa düşme iy birāder kes sözüñ 1383
- LAM:**
- İden ki imtiřāl-i emre rızāyı virdi saña 1
- ‘Ālemüñ revnaķını gör neye döndi uş miřāl 166
- Nişe gelür göñle o mülk māl 168B
- Elvedā‘ itdün bu nefsdan çünki yolda yār degül 175
- Yanaram ben ‘ıřķ odına bir dem ol sākın degül 209
- Nideyüm bir dilbere düşdi göñül 210
- şüfi o zühdi ‘ārife řatmaķ ol yol degül 336
- Gitdi perde ĥoř görüñdi ol cemāl 385
- Meclis-i ‘ıřķdur sākī ķādir ol 438
- Virme ‘ömri bāde ābād eylegil 458
- Fazlı çoķdur dil yetişdi gence ol 564
- ‘Aceb bu derde kim ne ola devā ol 568
- Gerekdür ma‘ rifet sen cehli koyĥıl 581
- Gel ol naķř issı sen naķķāřı görgil 585
- Gel iy dil ehli ĥoř eyyāmı sürgil 586
- Düşmişem bir derde ben ki kim aña em tā degül 596
- Dünyā bizi aldamaĥıl kim berĥurdār etseñ degül 636
- Kim virdi ol ma‘ řüķına bencileyin cān u göñül 640

- Olındı ‘īd-ı ekber uş du‘ ālar oldı abūl 675
- Yine gördi gözüm dostı ‘ayān ol 678
- Ne düşdi bu gönle o dīdār-ı dost-ı ayāl 683
- Gel imdi naşa ba naāşı görgil 773
- Derledük aıçün degül ki baıl 803
- Niçün şikāyet idem ben degül harām o helāl 817
- Geldi hoş vaqt ‘āşıa o terk-i māl 823
- Degme oy ay ehlini şas şanmağıl 851
- ‘Aşıa gel ‘aıl olan gülmegil 854
- Göñül ki düşdi o āle aa ne fikr ü ayāl 861
- Söylemek degül revā eyle ki āl 919
- Degül o üsne bedlögüm ola aa o mişāl 923
- Zuhūra geldi aıat görindi Ka‘ be mişāl 925
- Görini geldi yine ol o bedri üsni kemāl 980
- Teferrücden tefekkür oldı āşıl 990
- Oldur ki o şāhlar şāhı gerek sen aa ān degül 1009
- Girü ayāta yetişdüm cānuma uşşā degül 1071
- Ol ki birdi söylerem ol birdür ol 1101
- ara vardı cān ol zāt ire bil 1112
- Yeg bilindi cümleden insān ol 1192
- Hayrānıyam ben ol yüzün Mecnūn olmuş degül 1212
- Görmüşem ben bir cemāli kimseler beñdeş degül 1249
- Dile düşmeg ‘āşıa ol ‘ār degül 1312
- Zihī ki gözlere o nūr ne virdi berk-i cemāl 1369
- Kimde kim da‘ vī ola ol er degül 1384

Ėafil olma iy birāder sen ki sende seni bil 1393

MİM:

Girü 'ūd gibi iñledüm düziben sāzı sözetdüm 11

Girü seyr ideriken sırra irdüm 15

Girü gün gibi uş 'āleme ıogdum 19

Haķıķat bülbülyem güle ötmege geldüm 20

Girü meclīse uş güller dizetdüm 31

Girü söz söylemege dile geldüm 38

Girü 'ıřķ deñizine gör ne ıaldum 48

Elüme sāz aldum söz iderem 49

Bugün meyĥāneden sermest olmada cām dutageldüm 51

Benüm ol mest ki uş mestāne geldüm 52

Girü ıaĥladum uş deryāya döndüm 54

İş bu dem dem ki bu demdür demi demdem bilelüm 57

Ele aldum düzetdüm uş kopuzum 67

Dilārām dilemez ola dilārām 75

Ki bahri oldum uş uşda deñizlerden yüze geldüm 100

Cemālüh Şem' ine pervāne geldüm 114

Mecālüm ıalmadı tende ıurudı gitdi uş ıanum 132

Girü fikr iderüh ben ĥāle ıaldum 134

Başa geldi söylerem ben sözümü 137

Geliñüz berü kim ki söyleyelüm 138

Yanaram 'ıřķ odına uşda düşdüm 165

Benem bir bī-ıāre uşda delüyem 168A

Girü bir söz duruban ne düzdüm 172

- Nedür dünyā aña ben ki ne şanam 176
- Girü Hakkıla uş Hakkā ulaşdum 179
- Allāh Allāh sen kerımsin yakarayum 185
- Bugün dost derdine ben yana düşdüm 186
- Girü derdüñ devāsına dolaşdum 197
- Adım adım bugün dosta giderem 198
- Bugün bülbül gibi ben güle geldüm 199
- Dile geldüm dille dilden söylerem 200
- ‘ Aceb derdile ben fikrete düşdüm 218
- Yüregüm uş yaralıdur yār elinden inlerüm 230
- Dilüm debretmege baqdı mecālüm 237
- Neye döndüm uşda feryād iderem 315
- Girü Mūsā gibi uş Tūra geldüm 323
- İy padişāh-ı a‘ zım ü dārāni cihāngir-i ümem 344
- Cānā ki derdüñ etdi kār zār u figāndur uş işüm 348
- Eyle kim ben ‘ ışkıla ma‘ şūķunuñ derdindeyüm 352
- Elḥamdülillāh Ḥālīķe māliķdür o mülke ḳadem 358
- Hale geldüm dost için uş göynerem 368A
- Göñlüm uş āvāre düşdi kim mekānum özlerem 368B
- Cūşa geldüm şevkile uş dönerem 397
- Gütmişem şıdķımı ben gümān degül benüm işüm 415
- Nedendür bu benüm ki eyle āhum 435
- ‘ Aceb ḳaldum ki ben ne düşe düşdüm 479
- Günden güne derdüm benüm artar dile gelmez nidem 497
- Girü başlāyalum birden dutalum 501

- Girü 'ıŝk cūŝa geldi dile geldüm 508
- Yār bulunmadı bize yār nidelüm 557
- Bugün ki 'ıd itdi ħalāyık ŝayam oldu tamām 620
- Girü çağlayı uşda dile geldüm 628
- Düzetdüm uşda boyutu ŝadāda buldı ĩkām 629
- Ĥazān ki faşlı yetişdi ağaclara ki gülüm 630
- Cānān ele girmesine ser terk-i cān ħoŝdur begüm 638
- Ne kaçreyüm ben ol deryāya döñdüm 644
- İlāhī 'ācizüm ki ben ol faķırüm 668
- Düzetdüm sāzı söze ħoŝa geldüm 673
- Göyne göyne derdile uş ağlaram 697
- Benem Mecnūn ol Leylīyi gördüm 705
- Yılbaşı oldu muħarrem toĝdı ay 715
- Girü seyr eylerün ħāle geldüm 774
- 'Aceb elden ki varup zāra düşdüm 788
- şükr ki eyle Ĥüdāyā ki Aħmed oldu imām 815
- Eyle kim derde ki düşdüm kim nolasın bilmezem 821
- Bādeyi 'ışkdan ki şundi dost cām 829
- Her gice feryādum artar ŝubħ olunca durmazam 852
- Bilmezem dermān nedür bu derde kim 856
- Yetişdi göñle göze yine ser verür o niĝām 858
- Arturdu derdüm ol nigār kim bilmezem ben neyleyem 863
- Yanayum 'ıŝkuñ odına ŝū' le olam dütmeyeyüm 874
- Bir dem ol sākin degüldür eyle kim āh etdügüm 879
- Yetürdi ĝussası mevtüñ ecel gelmedin uş öldüm 881

- Şöhretüñ tonı gerekmez cehl 'ârı ben nidem 892
- Ol hayâtı 'ışkı haydan söylerem 906
- Yaralıdur yüregüm ol yâr elinden nideyüm 909
- Ne puhte eyledi cânım o 'ışkda kalmadı hãm 922
- Nâmusın baña ne ol 'âr şîşesin ki şaldım 934
- Girü fikr içre ğarğa vardı hâlüm 951
- 'Aceb bu derde kim ben nîşe düşdüm 958
- Gör ol cânlara ki ben cân oldum 1011
- Girü söze durup dürleri dizdüm 1016
- Bugün ben derdile nâlân iderem 1020
- Yüze geldüm 'ışk deñizin gezerem 1100
- Dertlüyem derdüñ devâsın isterem 1123
- Getürdi şundı sâķī bâdeden cãm 1137
- Kağı nâibler eytler degül mi 1146
- Ŧaña düşdüm tañ işinde tañlaram 1159
- Başımuñ her dem humârın 'ışk meyiyle ayaram 1160
- Ben 'aşıkam mesti ezel eyle dīvâne gelmişem 1171
- Dost cemâli nûrına yanmağlaga pervâneym 1187
- Elhamdülillâh Hâlîke varidi o adı kadem 1223
- Müştâkıyam ben ol yüzüñ cânân ki cânımdur benüm 1226
- Ferhâdıyam ol Şîrînüñ Mecnûnlayın Leylî direm 1229
- Yüzi yüze dutuban söze geldüm 1232
- Dīvânesiyem 'ışkınuñ derde boyanmağ dilerem 1241
- Dilerem görmese olmaz dil ârâm 1253
- Yetürdi cânâ vü sâķī şarâbı 'ışkdanu cãm 1268

Benüm Manşür kim ol müştāk idüp raqs uş dāra geldüm 1286

Çanmadı gönüm nigāruñ arzūsın çekmekdeyüm 1291

‘ Aceb bu sevginüñ hāli neden kim 1325

Dertlü oldum derdüme em isterem 1327

Düşdi yine gönümüz ol derde kim 1328

Bilmezem bu derdüme nemdür benüm 1334

‘ Aceb ben nicesi gör hāle düşdüm 1340

NUN:

Ki feryād uş ki zārum ‘ ışk elinden 12

Yaralandı yüregüm ‘ ışk oğından 14

Ne dutmış ‘ Azrāi’l bir gör elinde ol oğı yāsın 18

Çaşırdı yine uşda ‘ ışk deñizin 46

Cānum gördi girü o dostuñ yüzün 61

Beri gel söylegil sen kim nidersin 71

Ne cāndır ol bilür misin kim ol cān 82

Ne tezyin eyledüm gönül dükkānın 94

Gözlerüm gözler o yārūñ ki cemālin irmeden 106

Gönül dīvāne düşdi yār elinden 107

Girü teng bağladum sözi şekerden 128

Aldum ele ‘ üdı burdum burğusın 144

Añlayanlar bilür ol söz ma‘ nīsın 167

Haķıķat güneşin gel gör nice rüşendür ol günden 177

İlāhi cānumuñ her varı sensin 182

Girü kışşa itdüm uş dāstān 183

Degül cānum benüm rāhat cihānuñ inķılābından 194

- Yürürem derdile yana yana ben 202
- Her ki' aşıkdur diler ol yār için 205
- Girü kayguya düşdi gönül ü cān 211
- Gel imdi ' ışık didiklerüñ görsen 215
- Dilerem dilegüm Hākdur o Hākdan 232
- Gör ne düzdüm beytlerini birbirin 236
- Ġafil olma kim yetesin mevte sen 326B
- ' Aceb bu derdüme nedür ki dermān 331
- Gönlüm yine diler şahuñ söylemege medħi sözün 345
- Bugün ' aşkuñ ben ol meyhānesinden 371
- Cān virmişem cāna yine şadıķum ol ķavlümde ben 374
- Ṭaldum yine uş deñize getürdüm o cevherlerin 377
- Nişānum ben nişān-ı bī-nişāndan 381
- Ne hoş mest olmuşam sākī elinden 391
- Göricek ma' şūķanuñ bañga tābın 394
- Ne geldüm dile ben ma' nī yüzünden 395
- Kim ol dört yüz tamām oldı o birden 401
- Gönlümüñ yokdur ķarārı yārsuzın 409
- Şāha ki ' ömri devletüñ olsun mezīd o gün günün 417
- Dile geldüm dildürür dil söyleyen 425
- Durmuşam ol her belāya yār için 436
- Girü yüz buta baķ kim gör ne ğayrın 452
- Ne için eyleyem kışsa vü destān 462
- Şafāya gel şafā bul sen şafādan 488
- Yine düzetdim dile geldim dāstān 525

- Ne gösterdi ma'şûk hüsn-i tâbın 531
- Zamâne bakma geçer o saña zemîn ne mekân 532
- Geñsüz nedür söyledüğüm geñsüzün 579
- Gel imdi seyriden seyyârı gör sen 592
- Göñül gördi yaqîn ol dostı cāndan 605
- Her ki 'ışkuñ tatmadı ol şerbetin 608
- Yetirdi cāna қоhusın o 'ışk ma'şûkdan 614
- İtmezem hergiz şikāyet yār için 616
- Aduñ şūfidür çün senüñ niçün ki halk irdeyesin 624
- 'Aceb derdüñe düşdüm yār elinden 655
- Ölürsem ben melāmet yār elinden 656
- Debredür dem dem o yārüñ 'ışkı göñlüm durmadan 658
- Evvel görindi 'aşıka cān virmek ol dildār için 665
- Hiç gelmemiş bu dünyāya nefs-i kāfir bencileyin 667
- Duraydı birine paşa ayası tāca diyen 669
- Nefs kāfirdür gāzidür öldüren 670
- Kemişdi cānuma dost 'ışkı bāzın 679
- Ciger yandı dutuşdı 'ışk odından 685
- Yana yana nice düşdüm hāle ben 696
- Şikāyetüm benüm nāmerd elinden 708
- İy paşa teñgri düşmeni 'aceb ki iş etdin ki sen 732
- İlāhî derdüme dermān gerek ki sen idesin 758
- Zihî hayvānı nātık şahsı insān 776
- Gel beri ehl-i kemālsüñ iy hüsn 777
- Sāqî bize şun cāmı kim mest olalum ol bādeden 778

- Düşdi gönül fikr eline irmez o yâre neylesün 787
- Qur'ân yârdurur bilürseñ iy mü' min 792
- La'net gelsün manşıba ol 'âr u nâm mālçün 811
- Ḳādī nedür hükümet olsa yeg ol haqqıçün 816
- Kişi nedür ki tartına dil ü cān 818
- Görmüşem 'ışkuñ meyini ol yüce meyhāneden 819
- Ḥayātı cānuñı cānı o 'ışkdurur bī-gümān 820
- Hāyı hūya 'ışk düşürdi yāriçün 822
- Tuhfe gösterdi o yâre cānı başı aramağan 837
- Girü ḥayret beni zār etdi giryān 842
- Gerekmez mi saña vay vay diyesin 853
- Teā'lallāh ol ā' lādur ḳamudan 872
- Naḳş taşnīf söylerem her pāreden 889
- Zihī Ḥalīḳ ne yaratdı 'aḳlu gönül ten ol cān 898
- 'Aceb degül ben ölsem bu yaradan 911
- 'Aceb ki mübtelā oldum bu derd elinde bugün 917
- Disem nihāyeti yoḳdur ol iştıyāḳa beyān 926
- Pervānevar yanmaḳ gerek 'ışk odına nūr olsun 931
- İdinmez degmeler maḳşūd bu dünyā varını netsün 940
- Rengi lāle 'ālem oldu erguvān 942
- Ḥaḳīḳat şemsi zāhir saçdı nūrın 967
- Görindi tercümān Ḥaḳḳa bu insān 970
- Gör ol ḳudret sözini sen bu dilden 1006
- Gönlümün yoḳdur ḳarārı yārsuzın ol neylesün 1036
- Düşürdi cāna dost o iştıyāḳın 1042

- İy gönül sen gözlegil Hâk kapusın 1063
- Nite bir yana yana sözüm olsun 1066
- Uşanur mı kişi yâr sevmeginden 1076
- Yanmağa geldüm bunda yâr için 1078
- Gerekse Ka'be tavâfi gönül evini yüren 1082
- Hâccı ekber o degül mi dost cemâlin görse cân 1083
- Añladı gönülüm anuñ ol hikmetin 1102
- Nice nice yanam derdüñ elinden 1104
- Kâfirler olmasun kâdî direm ben 1118A
- Cümle mañlûk Hâlik oldur yaradan 1140
- Gözlerüm bu nuşhdan ma' nî yüzün 1141
- Ne fitne ol belürdi çeşm-i lebden 1161
- 'Āşık olan ol düşünmez 'ār için 1213
- Durmadan gözüm yaşı açar neden 1220
- Ne açdı Hâk gönül gözi o hâbın 1239
- Kime kıyam şikâyet dâd elinden 1240
- Ākande kim bir dâne ola dâm olupdur kayd için 1261
- Çeşmümüñ giryânı gör kim eyledi seyl ü revân 1262
- Yâr elinden yüregüm yâr elinden 1263
- Mest olduk bâdeden kim degül ol piyâleden 1265
- Dest ururam dostu ben kim mestüm ol meyhâneden 1287
- İy şefâ' at ıssı Aḥmed mazhâr-ı Hâksın yaḳtın 1290
- Şerḥ idersem dile gelmez aşkuñ eyle gâyetin 1332
- Heves nedür ol hevâya gönli sindüresin 1355
- Dile düşmek 'ār degüldür 'āşıka ne ad u şan 1361

Bāde-yi ‘ışğdan ne gördüm nüş idüp piyālesin 1371

‘ Aceb müştākdurur şāhum cemālūñ görmege bu cān 1388

Eyā ‘ aşık ne gördüñ ma‘ şūkı sen 1394

Gel iy nāz ehlüsüñ āzāde-yi cān 1401

Derd ehlüsüñ dervīş etgil kanā‘ at cevre sen 1402

Fedā biñ biñ idem ķurbān verem ma‘ şūķına ben cān 1407

Cihānı bezedi ol Hāķ kim etdi eyle cinān 1408

İy paşa-yı şīr ü dilīr İskender-i şāhib-kıran 1410

VAV:

Geceden erteye zārum gözüme gelmez ol uyķu 193

Benem bir dīvāne ‘ aşık söz sāzum degül ayru 196

Derde düşdüm derd içinde derem o 235

‘ Āķile degdi cevābın bildi o 384

İy dīn bātını bilmez paşayı İbrahīm o 676

Şınmağıl sen gücüñ kiçiye bugün ulu 807

Kişi firāķ aģusını nice içüp ķana o 834

Dertlüye derdüñ devāsı isteyen gelsün berü 1117

Nişāne geldi ādem nişānı gösterür o 1147

Degül kimdür şīfātı zātdan ayru 1154

Zihī şafā ki esritdi bizi o ‘ aşķ heme o 1174

Şaldı ‘ ışķuñ leşkerini cāna o 1273

HE:

‘ Aceb dīvāneyüm devrān içinde 13

‘ Aceb ķaldum bu ķarķuñ ben işine 16

Neden düşdük biz ol Hāķdan āvāre 17

Gelberi t̄alib-i H̄ak̄sañ t̄al o ʿ işk deryāsına 25

Düşmişem bir derde ben kim ne ola dermānına 26

Yāre ben cān virmege müřtākum ol cānāneye 29

Bugün ğark olmuş hayret içinde 30

Bāreka ʿllāh şol cemālũñ h̄üsninũñ envārına 32

Girü gönül revān oldu o yāre 35

İşüm gücüm müdām fikret içinde 37

Yine tuhfe getürdüm armağana 39

Gel beri sen ʿ ārifiseñ şol kabā destārına 42

Gel iy mağrūr dūnyāya ğörüp yürümeğilsine 44

Yine taldum uşda ğörüñ hayrete 45

Girü raķs için uş girdüm semāʿ a 53

Bu benüm gönülüm ne düşdi ol nīğaruñ ʿ işkına 59

Seherden ķalem aldum uşda ele 60

Yine duř oldum uřda dürr-i Ćine 72

Yine yandum düşdüm ʿ işk odına 74

Girü arzdayken uçtuķ semāya 81

Nişe geldüñ iş bu ʿ ālem seyrine 84

Girü cānı getürdi ʿ iřk cūřa 93

Niçün söylemeyem ben ʿ āřıkāne 101

Bugün düşdüm girü derd (ü) firāķa 108

ʿ Āřıķuñ ma ʿ řūķdan ayru iři ne 118

Yine dūř oldum uř ma ʿ den-i kāna 124

Nedür kişi ķala eyle ki māle 127

ʿ Āřıķum dost ol cemālũñ nūrına 129

- Yanaram her dem-be-dem ben ol firâkı derdile 130
- Mü'min olan kimesne gümân dutmaz gönülde 131
- Girü düşdüm bugün bir endîşeye 133
- İy 'âşıkân iy 'âşıkân 'ışk ehlinüñ gel demine 145
- Dervîş olan dünyâdan elin çeke 147
- İRmege müştâkdurur cân dilberüñ cemâline 148
- Girü 'aqlum geldi benüm başuma 150
- Cânân gerekse cânuña sen cân dile 151
- Gör ne düşdüm hayretüñ ben deñzine 156
- Yanalum yârüñ yolında kim görüben ol çana 160
- 'Aceb hâle ki ben ki düşdüm uşda 162
- Bugün 'ışk odına düşdüm o yana 173
- Girü gönüm ugradı 'ışk küncine 174
- Gör ne yandum derd içinde derdile 181
- Her ki diler kim ire ol devlete 184
- 'Aceb düşdi benüm gönüm ol aya 187
- Dem urdum irdüm bu deme kimdür ki dem o demeye 190
- Gerekdür gayret o yârüñ yolına 192
- Nedür bilür misin bu 'ışk havâle 204
- 'Aceb düşdüm bugün ben kim âvâre 213
- Görürem ol 'ışk içinde dost görünür ol göze 217
- 'Aşık u ma'şuk içinde iş bu 'ışkuñ kârı ne 222
- Yine düzdüm sözüm sâza nevâda 225
- Derddaş oldum 'ârifler şoşbetine 226
- Söylerem sözüm girü derd süzıla 234

- Tecellî eyledi Hâk uş cihâña 240
- Her ki diler ol erişe yarına 248
- Göñül hüsran u zâr oldı baķıcağız cemâline 313
- Yaķın isterisen baķğıl yaķîne 317
- Gümânum yoķ benüm ol Hâk işinde 319
- Bugün mest olmışam ben o yegâne 320
- Gör ne düşdüm ‘ ışķ odına ben yana 321
- Hoş yanaram beñzerem dütüp ‘ üda 325A
- ‘ ışķ odına yanmışam ben çäre ne 327
- Yoķ nihayet âh u efgân zârına 328
- Dâra geldüm dâd-ı üstâd itmege 329
- Her ki diler ol yetişür yârına 330
- Ne cânsın sen ‘ aceb bu cân içinde 332
- Göñül nola murâduñ hâşılına 333
- Ben bu dertden ölürisem çäre ne 335
- Gerekmez bana cennet ola çölde 337
- Ne devr ider felegi baķ zamân işinde göre 338
- Arturdu ‘ ışķ uşda benüm âhumı gör günden güne 340
- Zihî câmi‘ ki ne düşmiş münâsib Mescîd aķşâya 346
- Rûy-ı zemîne ol Hâk seni ne kılmış eyle şâh 347
- Nice düşdüm uş bu ‘ ışķa gel gore 349
- Düşürdi ‘ ışķ bu göñlümi şikâre 350
- Niçün düşem ben ol zann u gümâna 359
- Tecellî eyledi gör ki tilâle 360
- O mü’min olanuñ inkâr işinde 364

- Şıdķıla şadık olanlar irdi anlar maķsūda 366
- Hall eyledi ķalden bizi getürdi   ışķ ģalden ģale 375
- Ma  şūķa   aksi ki o   ışķ dūşdi   aşık ayıne 380
- Girü gün gibi toğdum uş cihāna 392
- Göre geldüm ben cemāli gözile 396
- Ki ben   aşık u mestüm Lā-yezāle 399
- Göñül   aşıkı zār oldu o dostu 407
-   Ayān etdür   ayan oldu bugün o āfitāb uşda 410
- Cemāl-i ķudretini gör Haķķūñ nedür ķulına 413
- Mekānı bī-mekān oldur zevālsiz ol ki bir Allāh 416
-   Aceb dīvāneyem bu dehr elinde 421
-   Aceb degül benüm zār etdügüm ne 422
- Ṭola geldi gözüm girü yaşıyla 423
- Gümānum yoķ benüm ol gördügümde 424
- Gel beri ṭal   ışķuñ ol deryāsına 432
- Gerekdür şeyģden ol himmet   ayāna 448
- Niçün şabr eyleyem ben ol berāya 450
- Yā İlāhī ben bu derdüñ derdine 480
- Niye düzdüm sāzumu bir sözile 490
- Ne düşmüşem bugün ben   ışķla vare 498
- Şūrīde düşdi göñlümüz dost   ışķınuñ varıyıla 499
- Selām olsun bugünün düzgünine 510
-   İnāyet Haķ gerek ķullara bunda 523
- Göñül ki müştāk idi dostuñ dīdārına 526
- Zihī müstākdurur cān ol cemāle 562

Mü'min muhavvid iseñ dut şerî' ati elden kıoma 573

Olma ğarra sen cihānuñ mālına 583

Dertlü oldum derde düşdüm derde ne 588

‘ışık birikdi ‘āşık u ma‘ şūkıla 595

Dīvāne oldum uş bugün ma‘ şūkun derdiyile 598

Tamām oldı biş yüz altı yüze 600

Başladık birden yine yedi yüze 601

Düzettim beyāzı yine dürile 602

Hezār cānlar aña kıurbān ki ma‘ şūkı kim cāna kıana 615

Bu dünyānuñ ol varlığı beñzer serāb düzenine 621

Çün şūfīdür benüm adum halka ulaşmak baña ne 625

Aldanma dünyāya kıardaş düşme belāsına 653

Göñül tapma bu dünyānuñ mālına 654

Ne mevcler oynadur bu ‘ışkıuñ deñizi dilde 657

Neden düşdi cānum derdile āha 659

Ne irdü cān hācc-ı ekber ü ‘īde 674

Yöñi degüldür kışi şerri işleye 677

Tezeler ‘ışkı ol yārüñ getirür göñlümü cūşa 681

Nice düşdüm ben o yārüñ derdine 686

Her ki diler dost cemālin görmege 689

Görindi tahtı göñülde o hān u hākim ü şāh 694

Ne düşdüm derde ‘ışka yana yana 698

‘Aceb düşdi bu halk kıbi birine 699

Ne başlandı sekizyüz evveline 701

Düzetdüm beytleri yine yerine 702

Ne düş oldı gönül gözi cemāle 706

Her ki diler ol yetüşe yarına 709

Mūsāyam uş Țūra geldüm hācete 710

İlāhī bu gönül Țarlıgına ne 736

Her ki diler ma' şūkı māl u cāna başa ne 739

Ne derde düşdüm o derde degül tīmār olına 752

Ne dutdı başumı kaygu humārı yuymağına 753

‘ Aceb ki derdüme benüm neden tīmār olına 755

Neden server bula gönüm ki guşşa def ‘ olına 756

Kime ki derdi disem esirgeyüp acıya 757

‘ Aceb düşdüm tefekkürden ırağa 760

Nice divāne düşdüm ben bīçāre 761

Gözüm görmez elüm irmez o yāre 762

Yazaram derdümi ben yana yana 763

Götürüldü İslām-dīn bu gün ki iqlime āh 764

Gel iy sırr ehliñ sen nāşı bakma 780

Olundı ‘ aşıka bu ‘ ışk bahāne 794

Girü depreşdi derdüm geldi dile 796

Nice bir eyleyem āhı dime ki hāset ü āh 800

Girü debreşdi derdüm geldi dile 805

Şāh bu bende ne olsun cān fedā ol başıla 833

Cūşa geldim ‘ ışk u hūy u hāyıla 838

Küllī iy dil ehliñ dīldarı izle 839

Degül söz söylemek yer o yerince 843

Ța' n degüldür kişi ol yār özleye 849

- Girü hayret düşürdi beni ğarğa 855
- Zihî sevdâ ki düşdi cân u dile 862
- Dane birinç zerde vü vay ne hoşdur kişiye 867
- Çarğa girdüm ben dönerem sâzıla 870
- Düzer hoşar getürür Hâk cihâna 871
- Bililik da' vîsi yoğdur burada 877
- İydevlet düşdüñ.....burcına 878
- Olmasa Hâkdan ' inâyet ger kula 882
- Ne açdı râzını gör kim getürdü ' ışkını dile 886
- Zamānuñ hâlini gördüm ta' accüb geldi ol bana 887
- Şafâ degül mi ki billâh o bâde nüş olına 888
- Nice bir şerh eyleyem gelmez dile 897
- Gönül şikârına düşdi o ' ışk getürdi ele 908
- Nedür işüm bişvâ vü nūsâyıla 910
- Bugün Ferhâdum Şîrîn yolında 912
- Bilmezem o derdümüñ çârasına 913
- Nice çekem iş bu derdüñ kim cezâsın zârıla 914
- ' Aceb zulme uğradık bu devr içinde 924
- Yanmağ yakılmağ yolıdur pervâneler ' ışk odına 933
- Gerçek deme ' aşık aña dosta cânın virmezise 936
- Nihâyet yoğdurur derd ü firâka 938
- Baş oynamak sevgilüdür ' aşık yolunda cânla 943
- Selâm olsun bu ma' nîden tıyana 948
- ' Aceb keşretdürür ol nûr içinde 954
- Teferrüc yereddür bakma semâya 957

- Nice düşmüşem ol zārı zāra 959
- Gel iy insān gözün bakma dura 961
- Zihī şems ki Hüdā ‘ālem o zerre 962
- Beri gel zātı sen şıfātda gözle 964
- Görinen ‘ālem uş kat kat içinde 968
- ‘Ayānlundur ‘ayān oldu kim uş rāh 971
- Yine ğarkā varıldı uşda zāta 972
- Girü taşdı bu ‘ışk deñizi aşa 976
- Ƙanı müştāk olan degül o yāre 977
- Benüm ne eksügümdür beg ü o paşa 978
- Düşdi adem HāƘƘa bil ol āyine 982
- Aşla baƘğıl fariğ düşdüñ sen o şāh 992
- Bil muƢı‘ olmaƘ gerekdür HālīƘe 995
- Ere mürşīd gerekdür ki o yāra 996
- Revān etdüm gönül ü cānı dosta 1021
- Beri gel cān içinde cānı gözle 1026
- Düşdi gönüm ol şehün sevdāsına 1034
- Müştāk olmayan o yāra ne cān isteye 1039
- Nedür ol hüsni behçet ü bahāya 1043
- Girü ‘aqlum benüm oldu dīvāne 1044
- Düşdi yine bu gönül dilberün ol zārına 1047
- Ƙande ki vardur degül bīçāre bende 1048
- Ĝam degül Ƙavli sulƢān oldura 1053
- Nola ölem disem dostuñ yolına 1067
- Düşmişem derdine yārün bilmezem ki çāre ne 1068

- Dost için kurbân olursam aline 1070
- ‘ Aceb benüm bigi ola mı cihānda ol daḥı ne 1079
- Ṭalmışam ben ‘ ıŝkuñ ol deryāsına 1080
- Gel iy dilber ü şır ü iy tüvāne 1081
- Çünkü derdi yār geldi başına 1093
- Nola bilsem iş bu derdüñ kim irem devāsına 1095
- ‘ Āŝıq olanuñ ğavġa nesine 1096
- ‘ Aceb dīvāneyem ben ol ŝahā ne 1105
- Berī gel ‘ ārif ol cān cānı gözle 1111
- İy gönül ne gerek ol ‘ āŝıķına 1114
- Sözi söyle şırın acı yerine 1128
- Başumuz top eyledük uş ‘ ıŝkuñ ol çevġānına 1138
- Cān ne ḳansun dost cemālin görmese 1151
- Kimdir ol kim özge sultān isteye 1162
- Vird için düşdi zārılık bülbüle 1170
- Sözüm yokdur Ḥüdānuñ ol işinde 1173
- Dönmezem yāra ŝafādan ḥāŝā ne 1175
- Da‘ vī degüldür işimiz ḳalana 1176
- Erde ol iş gerü kim lāfa ne 1178
- Bilmezem ki iş bu derde çāre ne 1181
- Zinhār şakın ki dünyādan virgil ṭalaḳ ki varına 1185
- Dünüm günüm geçer her dem fesürde 1188
- Garḳ varduḳ o tahayyür deñizine 1191
- Dil ki söyler kim anuñ tekrārına 1193
- Ne düş oldı gönül görgil hümāya 1198

- Bir meyın biz mestiyüz uş aferin serhoşuna 1205
- Hoş görürem yānuña dād itmege 1207
- Bilmezem yetmez ne ola iş bu cānuñ zārına 1209
- Dünyā için kim dürişmeg gamda ne 1210
- Şaldı ol ‘ ışk lengerin cān keştine 1214
- ‘ Āşıkuñ ihtiyācı kevn nāyına 1215
- Ne boyandum āh u dūdum rengine 1216
- Düşmüşem yārūñ cemāli kaydına 1218
- ‘ Āşıkuñ kılduğı her dem zārına 1227
- Gönlümün kuşu dutuldu ‘ ışkuñ eyle bağına 1231
- Gönlümüz kuşu dutuldu eyle ‘ ışkuñ şadşına 1233
- Nigārān olmuşam ben ol nigāra 1244
- Nice kim düşmüşem ben ki o zāra 1246
- Neylesün ‘ āşık dīvāne mestine 1247
- ‘ Aceb gezer günümüz bu demile 1251
- İy tāli‘ -i naḥş ademi kim çāre yoḡdur taḡdire 1264
- ‘ Aceb derdile ben yandım ki bilmezem nedür çāre 1269
- Āferin ol ‘ ışk erinün kārına 1271
- ‘ Aceb düşdüm ben o ḡayret demine 1275
- Düşdi gönlüm ol nigāruñ derdine 1278
- Ḥasretem yarūñ cemālī bōrküne 1279
- Ṭūṭiyem şekker gerekdür kim lisānum söz ide 1293
- Görmüşem ben bir cemāli necmi şemsi ayına 1302
- Niyyeti cānuñ kim uşda ol hümānuñ kaydına 1303
- Gözlerimiz tüş olalı ḡüsni yarūñ tābına 1304

- Dervîş olan niçün ol arına 1305
- Yanaram ben  ış elinden kim direm ol h h 1306
- Dost iun ben aılırsam dare ne 1310
- Nie gelur nefsinu.....uyana 1311
- Ey dilber senu sevgu ne benzer ayrı sevdaya 1313
- Dile dushmek yar iun ol halk iinde  are ne 1321
-  Aıum eyle ki u ben yarumu didarina 1331
- Degul bu goz kim o yuzden ua ne 1333
- cmişem  ışu arbın zevraq u ol bade ne 1336
- lhi valı donue ol fira 1338
- h ol  akuu hali yeturdi addumi dale 1339
- Yar mutakum ol mahu cemli eyle bedrine 1341
- Bilmezem bada nedur ol yazına 1344
- Yalanc hacıyı gozgil ol brhm boazıla 1345
-  Aı oldur  ış yolında yunana 1350
- Zih afa vu ki billh sai olınd h 1353
- Duy iun arduır mı ki neye 1358
- arr bulmaz u goul o yare irmeyince 1367
- Gelgil bu demi ho geur aldanma alma yarına 1377
- y lib-i merd u zen ba bu cihn haline 1381
- Allh kerimdur ol  Alim her mevsu ol kemlle 1389
- gmeklige laıdurur vafı ne gelsun dile 1390
- Y Rabb iumde  acuz co usurıla 1392
- Ski ki ma ua ola vu afa degul mi ki billh 1405

YE:

Girü düşdi gönle dost hevāsı 3

Bir ‘ışkuñ oқи bağra geçüben cāna kār etdi 8

Neden ħaber şorarsuñ ma‘ nī varı 22

Ne ‘aceb ħālüm mükedder kim şafāya irmedi 43

Girü düzdüm o rāstda ħoş maḳāmı 66

Yine şundı bize sākī şarābı 68

Ne gördi gözlerüm yāri o toğrı 69

Yine gönlüm ‘aceb sevdāya düşdi 83

Girü ‘ışkuñ deñizi taşa düşdi 96

Görün yine bu cān bire birikdi 97

Görindi yine dilber nagehānī 104

‘Aceb gönlüm benüm āvāre düşdi 110

Nedür devā ‘āşıḳa derdine yār cemāli 112

Girü dilüm ne söyler gör nihānı 120

Göñül taşdı yine ol baḳre döndi 125

Yine dost yüzi uş görüni geldi 140

Bu benüm gönlüm yine uş öyle cevlān eyledi 141

Girü uş ‘ışḳ kaynadı cūş eyledi 143

Her gice varduḳca artdu cānumuñ ol zārusı 154

Görmege müştāḳdurur cān cānını 155

Cānum görüñ yāre dīvāne düşdi 170

Yana yana cānum uşda bir oldı 171

Benüm gönlüm bugün cānāne irdi 191

‘Aceb derddür kişiye yārūñ derdi 203

- Gönlümüz dīvāne oldu kimse bilmez hālını 212
- ‘ Aceb gönlüm bula mı o ara mı 219
- Getürdüm dile yine dost sözünü 220
- Uş kalem aldum yazaram hālümü 223
- Bugün meclis ki kuruldu sākīnūñ gör kemālını 229
- Bilmezem kim neyleyem ben nāsile 231
- Gitdi yine kış eşi geldi yazuñ ol günleri 239
- Kaynadı ‘ ışık deñizi cüş eyledi 249
- Girü gönlüm benüm cānānı gördü 318
- Degül bu derdümün ğayrı devāsı 324
- Başa gördüm kim oldur Haqqı bākī 326A
- Başa gördüm kim oldur Haqqı bākī 341
- Kim düzdi ğuşşaya görüñ eynini ol benüm bigi 342
- Gör ol kudret ne söyledür lisānı 356
- Görüñ bu ‘ aşıkı ne derde düşdi 370
- Zihī bu dem ki meclis ne düzüldü 373
- Zihī Hālīk kula kudret ne viridi 383
- Nice dertdür kişiye yār firākı 406
- Ne toĝdı şehri mübārek Recep didikleri ay 412
- Şabāhın şundi şübühı o sākī 428
- Seyl olup gözlerden ağan gör yaşı 434
- Gel berī sözden şafā o ma‘ nī eri 441
- Girü gönlüm benüm āvāre düşdi 454
- Ne döker gözlerüm yaşı ol bārān gibi 457
- Girü derdüm oldu yārūñ vuşlatı 466

- Yine gönlüme uşda ne düşdi uş zārusı 469
- Yola girdüm ki uşda hācı gibi 470
- Zihī insān kim ol bülbül degül mi 471
- Ne oldı gözlegiz benüm hālümü 481
- Her ki o Hāḫḫa kılsa minneti 486
- Yine sürür buldı gönle irdi şādī 492
- Zāhir gerekdür başına göz göre şol kurşun bigi 515
- Oldı şerī' at menba' u ol kenz-i esrār ma' deni 517
- Cehd etdükçe nefsi uş geçmez hevādur er sözi 520
- Āḫir oldı uş tamamı ' ömrümüzün şoñ demi 521
- Yārā ' ışk oḫınuñ peyḫānı deldi cigeri 528
- Yürütdi gönlüme dostun sevisi 561
- Ezel bezminde bu cānum ne görmişdi kim ol şāhı 567
- Dilüm ne tekrār eyler uş ma' şūḫunuñ o virdini 578
- Gösterür yol ' ārife ma' nī yüzi 582
- Yevm-i ' ĩddür ' āşıkuñ her günleri 587
- ' ışka irdüm ' ışkı gördüm ' ışk anı 591
- ' ışkla verdi veren bu nidi 593
- Göründi ' āşıka ma' şūḫ cemāli 594
- Yağmaladı ḫüsni görüñ bu gönlümüñ her varını 597
- ' Ācizdürür ḫuşūrı çok insānuñ oña ' ināyeti 599
- Göñül deryādudur ' ışk kim o bahri 606
- Ne yazdı levḫine kalbüñ o kudretüñ ḫalemi 607
- Şarāb-ı ' ışk beni cāma düşürdi 612
- Ne virdi ğarḫa ol ' ışkuñ deñizi 626

- Yine cānum benüm uş hāle geldi 627
- İlāhi bu gönül āvāre düşdi 666
- Zī müselmān ol Muḥammed kulumı 671
- Girü ‘ ışkuñ denizi geldi taşdı 691
- Gönlümüz kuşu ne vardı uşda pervāz eyledi 695
- ‘ Aķıl oldur anlaya ol hikmeti 703
- Girü gönlüm ‘ aceb sevdāya düşdi 704
- Sübḥān yine kıldı nazar ḥānemizi şād eyledi 713
- Uş tamām Zilḥicce oldu kim tamām 714
- Gider gözden İlāhī perdesini 716
- Raḥmedullāhu ekber çoķdur o keremi 723
- İy zālīm-i bī- mezheb mülāhidi dehrī 725
- Degül elde kişinüñ iḥtiyārı 734
- Şükr şükr Ḥalīķe bizi ki nāş eyledi 742
- Götür ḥumārı başumdan şun ol şarābuñı sākī 751
- Ne yazdı başuma ḥaṭṭı karayı 754
- Girü ‘ ışķ deñizi kaynadı taşdı 771
- Yaķın ehli iseñ koğıl gümānı 779
- Tecellā eyledi yarüñ cemāli 781
- Girü ‘ ışķ deryāsı kaynadı taşdı 789
- Sekiz yüzde ki söz oldu tamāmı 801
- Monlā-yı ‘ asker kādī ‘ Alī Fenārī Ṭarrārı 809
- İy ḥabīb-i faḥri ‘ ālem ol şefi‘ i ümmeti 814
- Debredür gönlümü bu ‘ ışķ eyledür o hāy u hüy 825
- Zihī ‘ ārif ki bülbül-i Ḥaķ degül mi 828

- andadur ol  ış gelsün beri 835
 Ben hācıyum diyenler hācda degül ne gördi 859
 Bahār oldu bu  ālem yaza döndi 865
  Aceb ğayretdürür ol yār derdi 880
  Adetidür gözlerimüñ anı ol yaş dökmesi 885
 Bilmezem ol derdi  ışdan hālüm ol nolasını 905
 Girü vaḥdet deryāsı görindi 921
 Nice nice ılam zār u figānı 928
 Zihī Hālik ki Allāhdur münezzeh pāk ol zātı 935
 Girü dosttan ḥaber irdi bu cānlar eyledi ṣādı 939
 Baña  ışuñ gerek  aşuñ getür gönle görem seni 946
  Aceb sevdā  āşıa ayğu düşdi 947
 Girü gözler yārı uş göre düşdi 950
 Görindi ol cemālüñ ḥüsni  aynı 973
 Zihī deryā ne ḥaddi var ıyası 984
 Girü cāndan gelüp dilden denildi 991
 Girü biñ bire yetürdük bu fikri 1001
 Bugün bu gözler cānānı gördi 1002
 Kişi niçün ki sevmeye o cānı 1003
  Aceb ne deryā ola gönül mişāli 1014
 Kim ol fikri  ış uş yāre düşdi 1024
 Gör nice terk eylemişem  ārumı 1035
 Nice söylemeye gönülüm alanı 1038
 Her ki o  ış odına insān degül yanmadı 1055
 Yā Muḥammed rūhı Kudsüñ tāvusı 1060

- Olan ümmet aña devlet degül mi 1062
- Saldı ‘ ışkuñ leşkerin dost yağma kıldı varumı 1069
- ‘ Āşıkā ‘ ışk gösterür erkānını 1077
- Saldı ‘ ışkuñ leşkerin o yağma kıldı varumı 1087
- ‘ Aklı cānı yağma kıldı gönümün uş dārını 1088
- Mürīd oldum bugün ‘ ışk şeyhüm oldı 1092
- Cihānı ol degül kim bākī dutdı 1115
- Şekkerün şekkerüyem kand isteyen şorsun beni 1116
- Yegdür ol kim yeglerüm ol Hālīki 1122
- Şekki gümān itmegil Hākkuñ bil ol varlığı 1135
- Zülfi būyı kıldı der mest dilberün uş cānumı 1139
- Hayālī hüsni şāhuñ cāna düşdi 1155
- Cānuma ‘ ışkuñ oқи kār eyledi 1163
- Ġayet-i ‘ ışka yetenler dilini lāl eyledi 1164
- Geçüp yüzü yüzü yüzden dönüldi 1201
- Sıgmadı āhum sīnemde kim yıqup deldi geçer 1203
- ‘ Aceb zulme ki uğradı Umur Begün ‘ imārātı 1206
- Gösterür şūretde vechin sīretün ef ālini 1228
- Geldi yine uş ramazān mü ’minlerün sermāyesi 1245
- Yine gör kim ‘ ışkı ne niyāz eyledi 1255
- ‘ Aqlumuz dil teng oldı ‘ ışk elinden vay vay 1257
- Müyesser oldı yār aña cefāya şabr iden gördi 1259
- Zihī şīrīn ki ol diler bu cānlara degdi Ferhād 1267
- Açar gözüm yaşı durmaz bikārları seylāb oldı 1270
- ‘ Aklı fikrün kalmadı ol çāresi 1272

‘ Aceb derdinden ol şāhuñ eridi yüregüm yağı 1274

Terk eylemek ol kim degül ma‘ şūqçün her varını 1289

İy Resül-i faḥri ‘ ālem sensüñ ol Ḥaḳ mazharı 1292

Dil bu derdüñ ḥasretinden yandı feryād eyledi

Göñül toymaz dilüm söyler o yārı 1309

Eyle kim derdile ol ‘ ışḳ cāna kim kār eyledi 1317

Ṭonandı uş yine ‘ ālem şanasın gülistān oldı 1324

Nice müştāḳum o yāre görmege didārını 1343

Getürdi cānumı cūşa yine o yār sevisi 1351

Ḳaynadı ‘ ışḳuñ buḥārı başumuz ḥoş eyledi 1360

Virildi cāna sebāḳ kim açıldı ‘ ışḳ burāḳı 1368

Yā Rabb ol derdüñ içümde yüregüm yaş eyledi 1376

Ma‘ şūḳuñ görgil rumūzın ‘ āşıḳa kim eyledi 1378

Yandurur derdüñ içümi ‘ ışḳuñ uş kār eyledi 1380

Dutma göñülde şekki sen gümāna biraḳma özüñi 1400

ORJİNAL METİN

Fahri Dilâ: Varışlarından

اوغوش کریسی بری کو طلم که لوصه قلم او
 اویش قوغوب طبلواندن جنوب که شمال
 سلطه جنواشو و حوشه طویوریک
 کوزندی مدحی بورد او اولر او شدر قوال
 عجبکه بو نجلا و مخلوق اظا یرو باطن
 کوز بر بر نه او که حق اولدی ایله سوال
 طامود اچا غوبر و او غول بیلکوت
 کوزندی قدرت التدرن او سلطنتینه دال
 اوزنی باقی اولدر کم ایله اول اخی
 اوجده شی اولد ناکل حقی انا که زولک
 اینکه برین آنلر اچ اولر قامودن
 طول او شقه کوهلی آفانه فکر خیال
 نیکسدر او که حقه مطیع اولمیه او
 اولر حقیقته لایق کوزدر او قهری جلال
 نه قابسون اولکه کوهله کوزدی اوزنک
 صفایون اولر صافی یوسنی ایتیمه فال
 نه نفساونه موراونه ریوخول بر ازیده

انا که عون ایده اولر حق بولامی
 کسجه بحال
 FB 256

2675

F/ BİLGE
K/ HANESİ

28/1/1976

اید که امتثال امره و ضایع بر روی تا نما
 ابرر اولظند فضا گور در او جسی جال
 گوئلده بر کردی گور کم آنک مجتبی خوش
 مدام ذکر فی د بقل پستانک ایلد لال
 کر کیه وصل او دو بستکم بان ایلد در دین
 گورنه مشوقه جسی وار امدک عشقه دال
 کر کلک خلقه خلقه که کینله سویلین
 اوزلی خال ایدر گور کم ایقله الله حال
 قوما او کبره کینی گوئل ایتمه خراب
 دکلمه بیگنت اول یکل اولجه جنک و جال
 حقیقه حق اولر پیکل شی طالعی که سعید
 پینده او که کر کردر انا که قور عوفال
 دوت لندی بوند قرار و که ایتمه کتوجده
 کم ایلد بیسته زبانو دیلک ایلکه لال
 بسنیکم قوللغی جو نیکه یار ندی ایلد که
 کردر که غفلتی کوزون کم اعتبار ایدر ال
 یارتر ایلد آقا قوللغی بودر که او شتر جواب
 او در که جلدی سلطان الحاکم بوق اوزوال

کل

کل ادری فقیهیکه بو کرده و شیکه جمدکن
 گوئل یار صدی گور کم لوحه منزی ال
 مدلم صلاح ایدر گور کل بو خلقه دور شب یاز
 یوزن یوره ایا خولر بوردن اوز و جود جال
 یوریکه دوست اولد دوست اولیکه بلده و کسه
 زینده دوتله ایدر کل پیکانه غصه مالال

وله ۲

الله الله کم کر یسین جلد محتاجدر
 غلوقک حالن بلورن کر او طوق کر آجدر
 عاشق اندل غلوقاتی کر عشق کلامی کار
 لیدی اندل بهانه جنم و فولا جدر
 اولی صبر و یز تحمل الله در پیکل در تلام
 تنکم جرجیسن داود ایتوبو نسا جدر
 کیمینی عشقک یز پینده صومر یلدر ب
 کعبه کوردنک جالک عاشقک محتاجدر
 کیمینی اندل ملامت اول خرابانده ایلکم
 طعنه طاشینه او فر شو اوز یکیم او ماجدر

دینار عاشق اول کیر سیر باکم دورب بیهودینا قوا
 شوکم دوست جورنی کورب بیصانه
 دکل اول مرد راست شغل یوا
 اولکم شرعی حق کوز لیدر
 اوزرتده لولا حدک لولا
 ملامت فتمی عاشقه که خوشدر
 مخل صبر اتمکر روا

دوم

تعالی الله نضالین بو مخلوق کسنی کورمز
 یوجادن جمله یوجاکی صونون اللہ کورمز
 که ذاتک ایله منزه ایدن فکری خطا قبولور
 عاقله آندہ قاصد در که بکره ووب خبر ویز
 قانی بیخلیس سلطان او حکمو که قامو فرمان
 پکا بکدش پکا وکدش آدره سالالاکرم

FAHRI BILGE KÜTÜPHANESI

کسی منکر منافق صدق یوقا کفان حق
 طعن ایشی جتو اغو کوز لیدر
 کیمینه ویر وک هدایت ایلدک لشکر کسان
 کفر اول قارا کلوغنه نوز ویر سیر اجدر
 کیمی استغرا ادر ارب قطر ایکن عجان اولر
 کیمیمی قدر کونی اول عیدم و می معراجدر
 بر او کوللا یارتک طاغی باغوصول
 بز وحرک حدی یوقدر چلما نوز امور اجدر

کوردکی فتمی منطوق الطیر و لندن سیویلینر
 طوطی بلبیل قمری الکلیکو طور اجدر

دوم

کری خوشدی کوللا دوست یوا
 کورندی عشقه ولدن قوا
 کوللا فکر یولد اوز کرب
 جیان جانک اولدر هم قوا
 دکل او عاشقه جورنی غویار
 کوی لوسرتدر وک دوا

دیز

کسی اولغ اوزره ایله کولم غلش
 اعتقاد کی کوز مردم طایر و غی اول اجدر

آنکه کز نظر قلسک بجلا لکدن اوست اولوب
 اور حیران او شفقدن که ابرق عقلنی دیرمز
 کورر مفر دیسی لو وار لقرن دکل جزا
 کورین کورنه سنپن اورا پسنی دیرمز
 پسنی بیلن کورر وارنی جکله کورر
 طو عوشقلا ایچی طاش او غیریه کورکل دیرمز
 بو فتی سولی سنی که وارمز غیریه ال
 که عشت کله ایله یو کورب اوصانوب وانخی میج آرمز

د

کزی کولم طاشب عاغل او عمان بار دغا صغمز
 کولکله عشقی حق اولسا آکها اول طاح صغمز
 کورنیم دو پشکل اول یوزن او نودر کالی کندوزن
 کورور اول شوقله حاله او کوشکو چار دغا صغمز
 جلی قلمن اول دوست کورینز چطلو عالم

خطاب

خطای غرت ایشتماسوی اول هو طفا صغمز
 آنکه کم اول ایشی صاقد ایشی مزم اول صاغمز
 یان صغمز اول ایشی چور کلک اول صغمز
 ازنک پلنت یون دو تندر خلفد یویل
 کم اول جز بو شربن یوزه آچی بالده صغمز
 نه محبو او نایتت یا کبر یله اول دیرنه
 او طالب حق اولم دین اوزنی بو نده صغمز
 خدای کل یونکی بس که طوغ تغل سوزک ایت راست
 اورا بستل ایشی د راستد اورا بستلک لاغما صغمز

و

کور کور کولک اولادردی یار
 کشتی فی سوریا اول آکها
 ویرر وارنی اول بولینه آنک
 کورینز نیسا آنک هر ایشی
 که صغما که اول کسینه و کورور
 او صغما که عاشق اولن کوزلیبه
 خدای اگر طابیی حق ایسک
 که طولی کورینه او حق دیار
 که طابیدوغی اولدر ایبر اختیار
 مالو ملکه و جانه باشه قیار
 اگر خیر و شر آنی خلق طو یار
 محبتکه محکم اول اول قویار
 عار و ناموسیکل شیشین اول صید
 او غفلدن اوزوکل دورمه او یار

کبیر عقلم بنم دم کم ایله تار مارا ایله
 جهان کیکلن گوزده گوزنر شو بیله طار ایله
 کم اگرچی جانم یاری یانرا بجد اول ناک
 قانی هر وکل اورمانی گولکل جانی زار ایله
 آقر گوزم یاشی دور ز جهان اوئن سید و ب
 نینلو نه خراب دیم او عثمان بحار ایله
 قامون بنکله نجیشم نیکار اورد. ستمیش
 که خدن او شده آیشم بنی ایشدن نیکار ایله
 نه ووشدم حیرته او شده کرام قورده بکشد
 اوزر زوان اولب قالدم بوجانم نه قرار ایله
 ائمه او کدن لغد چارم اول جان ویرمه
 اودوست بوزنی گوزمه او جان و باش قرار ایله
 خدای درد که دوستدن مکر لولا که اورمان
 تجلا پسیده ایله اورد کم تیمار ایله

یر اشقل اوق بغره بخون جانده کار ائمه
 ای بقلدم جقدی کوکل املکری اوزار ائمه
 کوکل گوزوی چون اول یاری تجلا ایلدی اوزار
 ندر دینا نکل اول وارک حسابی شمار ائمه
 کون اول دوست جانم قامون حکم ائمه
 دور اول میلنت یولنی بوزنی اختصار ائمه
 انا حق پویلیدیر ایله که منصور یین اول وید
 خرابات اهل اولند ملامت اختیار ائمه
 طاغله حقلله فکرم کم ارتدی سبک اول شکر
 عجب خ یوانه اولیشم بنی اشقل شکار ائمه
 کلب صالحی اولشکری که پوداسی حقل دید
 هوای نفسی طاعذب سورب کل اوخار ائمه
 آچلدی گولکل کلشن بو فحشکل بوکن او شده
 کیدب اول ظلمتی شدت گوزنی قشنی بهار ائمه
 کزی گولکم بوکن درمانن اوزار
 حویب کزی اودیس ایمان اوزار

که فریاد او بش که زارم عشق اللذن بور و بون که زارم عشق اللذن

دولت ۱۲

او زنی ایدم طریق بو خلعه
قلم لدم لومه و صفی خالده
صرا و لب او ش فرار و لب
جو ز فله و لب زارم عشق اللذن
سوزی سوده مناسب الیه الیه
او جو بزدی بخری اولدی بیخی

او جو بزدی بخری اولدی بیخی

دولت ۱۳

عجب بوانیم دوران ایچنده بورورم چه خلین گردان ایچنده
یا زرم عشقده درتله دو توشب که زرم اولدی فاشی طران ایچنده
نه دوشدم خلی اولدی که طالعده بورورم لعله دوران ایچنده
اوتیری مخنی جیسی دوست کوردون که بلبل کوردی صان دوران ایچنده
زه عشقتم منور حق نودیدر که کوردن سیمس ضیا نوردان ایچنده
بخل لیدی عشق لیلی خانه باقی بقیه کوشوق ذوق اول بر جان ایچنده
کوکله کوز لکل فحی نه دار در مقامی مشوقه طور دوران ایچنده

یر اللذی

دولت ۱۴

یر اللذی بور اللذی عشق او قندن
نیدرین او طونو طای در بشار
کوردم دیسکل حق طنه کوزنه
قو کیدر کیشی شبهی نیدرین
توکل ایست قناعت الیه خوند
که دیرمه نیکه رخصت دور کیش
اید اثور بر بلیزی نفسی مویه

دولت ۱۵

کری سیلیردین بیکین بتره ایروم
کوردندی اول جانی جانان شوق
بختی ایلدی اول جانی کوکله
نه عقلمون فکر و نفس او مویه
کوردندی اول بکاش بندن تقیفتن
نه او و اول نه صانوعاری جمله
قودی فحی قامی اولدنده اللذن

نه سخم غصه لیر سیم او قندن
که کچدم دنیا نکل آزی جو قندن
بهریک نیکل کوردنه بقندن
کیدر کوزن چیترا آن چقندن
الکل کیش اول خلیکل دقندن
باشن کیش د پیله لکل ققندن
ای فحی یلکدر آجی طوقندن

لو کوکله قابوسی ایلدی کیروم
لم قوشوروبن کوردوم دیروم
که اولدم یغیا ولدی ویروم
قویب وستان یگا اتم کیروم
ایچ عشق شاربن لذن لیروم
بورک ز شیشه سینی طنه صیروم
او بلبل دوروم کله ویروم

عجق قائم بود خک بن شینه که فکر خالدم انک ارد شینه
 کجا نوندر میل اون ایلی ایلمدم کلور کیندر بور حق بو شینه
 اوز اوز و قصابیر باز قش هلال دکر ایک اول شینه
 کزئی تمام اولب خزه کورینر بتر خلقی اول اوزون شینه
 دور تر یاین چکر اوقش ملکت اجل عمر دو قنر کور شینه
 کوروزر ستم نفل ایلمدین مدام یوروزر انک بره شینه
 دیار زحق خوف وارد کورک دور شتا و ز رضای حق شینه
 کلور کیندر بو خلق بره پینجه دینرز ایلمن ندر شینه
 کورون عبرتی المرز کورنر قالا دنیا صانوب بقوق کل شینه
 کم آجا بو جالتک بز کتابیل موایو باق او نفل غور شینه
 حالال حارم دیما یوبت ایجا یک حیده ووزوک آت شینه
 قانی حق اثری شرعی عمد که کیرمز پندی ورا حطل کور شینه
 داخی آرت اوج صله مولی زهی بد فعل کورک چون شینه
 زهی دولت بکافعی اولیکل اوقش خفر تله جانک شینه
 کجا نوندر بوری دورس عمل قل که وقتک یئشا انده خوشینه

کجا نوندر بیل اون ایلی ایلمدم

ندان دوشبک بز اول حقن اولده که بکرتدک خوی خوی حور
 الومز دینا یئشند و یلیمز جبال شینه ایلمدین اول چهار
 قاروی کور کلمه اوی اولدی حکمت دور شتا جیدرم خاشوخاره
 مدام او شرتی سوبله دینمز باغونچی نکارا و بهار
 یکل ایچکل بو کور کلمه قایومس اوشومر تو نامو جیلیدک کار
 حیللدوز دورر بقشمز چون حرم حالال کتور اوز شکار
 دیارز نجا و نیجه اولا وز کم آخر او غو ساروز که اوزار
 قانی سئلا صراعی یا صور حی اوبغلو یا اول هر نگاه وار
 قانی جنت با او جنتم ایتمه زبانید بیسی آلب او وار
 کوروه خیر شرا اندا سجده میز انده ذره جیابو شماره
 ارا خیر یه حقد و کور وار و کز شراییه ووشین لوفار
 دوز تکل بو ندر ایلیک اینکوی بقب جران لولاسن اول دینار
 ایدا کور علی لول بو ندر ایلیک نامردن لولو کور قل لها ره
 بکانه چک کوروف نیو یاشتا نیغور یادو مل بالول نقاره
 او اولیده که لغدن ایلمدین کم آنگل آخری ایتمه شطاره

کجا نوندر بیل اون ایلی ایلمدم

دوست
 نه دوستش عزیزانک بر کور اند. اول اوقی یاسین
 دوری کس کس باش او در بچک اوقی یاسین
 اجل کور تمام ایبر او کونل کلور کند
 دورش قرآن ال که شمدیدل لوقی یاسین
 دورش غفلتد یورده که کجاسن کونل ایله
 نه حاجت باشی بصدوخه قودوروبن اوقی یاسین
 حقل اول رحمتی جو قدر که قدری بیخ بود قدر
 گشتی نه وصف ایتر آن دیو بیله اوقی یاسین
 حواله اولنه کورزه دوشه تانکه اول لزه
 دور یاسین کومی البرزه افشکی دوقی یاسین
 بولاسن کورادورکن کم انصاف ایتمه افذل
 نصیحتی ویرنرا دوروبنی قاقی یاسین
 کل ایسی فتی یاسین ایرون کورادورکل بر اخونک
 جمال دوست کورینه آند که کس اذ اول
دوست
 کزی کون گشی اوش عالمه طوعدم که پفلیده ایکن اول عشره لغدم
 او معرفت

او معرفت سحالی اولدم اوشده شورده دلایغور لغدم
 اوشن زرفنه اولر سولار اولر که سراج اوقدندیز لغدم
 کم اول قابو قویسینی لو اون اول او حادین و جغلا یوز لغدم
 نه طاکدم شقل اول بن دگرینه نه حقیقت فر لهرین اندن که صغدم
 نه دیباجو مرصعلد یاول ناخ که ترین ایلیوبن آن لغدم
 حقیقی کل کوردی فتی بلبل دخل لول کذب لاف سوزیدل صغدم

دوست
 حقیقت بلبلیم که او تمکه کلدم آیرلق لوق کوطله بر تمکه کلدم
 هم کولم و هم بلبلیم هم شتم و هم اول قول ایچدم سن شراین تر ایتمه کلدم
 کلدم بوند اولنم صانه دورب کلتم اول بقا اقلیمه کزی تمکه کلدم
 هم شتم هم بر واند ای شتم دن بولنه عشق لودنه دوشوبن یازب دوقله کلدم
 نینه ارن قانو قیل کول اولم باخود قولق اولم صحنده کوطله لوتکه کلدم
 طالب اولدم کم اوشده حق دوستلیم استرام آنلرک قدمنده جان ارتمه کلدم
 کولکلی ایچندن اول حق کم آجس فتی مردم سکر اول قعا اولن سکر اتمه کلدم

دوست
 کل اس بلبلد کسین دور اغاز ایت موغنیده دوزت راکستی که ساز ایت

کتور خاشق عشقه رقصه گرین
دوزت اول معنیه کلون که دیده
سوزی سوز که دور کیمی که درین
او خلقا مو مشو ته کیمی که نازایت
مد لوم صغو مو شل او معرفت تا جن باشه مزادایت
دکل اول سوزای او یون دلیله کم آدن تخم موی آوازایت
ای فتمی زرق صالصاله موی فوخل گو کلام دوز دوزم دوز نازایت

ول ۲۲

سیموزری ندر کله که کور کله
لوز نیت کاشو در کوه و دور
کم آهنکه دیر کور کور کله
قوا و وقت روز سال مامو و دور
ع فتو نفسه و دور کور ظهور
شال پسا قیدن ایچ کور کله

نور خاشق عشقه رقصه گرین
دوزت اول معنیه کلون که دیده
سوزی سوز که دور کیمی که درین
او خلقا مو مشو ته کیمی که نازایت
مد لوم صغو مو شل او معرفت تا جن باشه مزادایت
دکل اول سوزای او یون دلیله کم آدن تخم موی آوازایت
ای فتمی زرق صالصاله موی فوخل گو کلام دوز دوزم دوز نازایت

بگو معرفت تا جن نازایت
نور خاشق عشقه رقصه گرین

وجود کل خلقندن چقه فتی او حق پنده در رتبه آشور کله
نکل ای صوفی صفایله صفاینج و بمارم خرقه تا جو کوی کیننج
دوزتم زرقو ریایه پسن ایشل دورن اطلاله نقره پسن قفاینج
توکل یالدرر اول حق یولنده توقع اتمه کسندن بقاینج
ملاکت اولغی صانکه خورق عاشقه معشوقل لطفی جفاینج
اوزک کورمه صاقن صیدلاری خطاینج
تخل ایله پکسند ایشله تواضع خلقو عنینمدر خطاینج
شال اول طاموری بلکه فتی که عشق در عاشقه اول خلقو خطاینج

ول ۲۳

کوزک اجعل فرند کیش اول خبر اولر او عقلک باشو کدر کلو وار
دور شکل معرفت حاصل ایله کزدرر بجان اول آخری کار
بشکل فرند اول حقیقه بوند اوجنت یکن اولب کوز بیدار
شربعت یولنی قوماغل الدن محمدن شفاعت ایره دندار
کورمه کوهکله شکر کوشیده نفاق امال کلسل ایره ادرار
او یقینک یقین ایله که حقه لور مومن اولنده صد قول فراد

صی کسند کوزت بقه کوز کله
بگو معرفت تا جن نازایت
نور خاشق عشقه رقصه گرین

صی کسند کوزت بقه کوز کله
بگو معرفت تا جن نازایت

زنده خدیجه در کتب اوله

باب ۲۶

کبری طالعی کسک طل عشق دریا پسند
زوی می طدر غر خوشق دریا پسند
نفس و هوا کویا طین بغو بدن در همه کس
ز مهر و تقوا یله در عشق سن کز او قیله یا
قل تو کل حقه پس خلقدن توقع ایتمکل
رازقو رفاق اولدر باقو کرایا پسند

شول قاشندن قدر کز او طریقه اوله
طوطیه شول قدر کز کرم قاشندن یویله
عارفکله احتیاجی وارسانق
چونکه پس عاشق اسکل اوله مشوقه بولنده باش
زکی خوشدگرکی صاقن پس کزیه آنکل
کز او قوت تو اول کورده شول قدر یار
عاشق دین بسته اولب کم دشمنه کرایا پسند
کز جلی ایلیه دوست بسته دین فحش بسته
زمی سلطان محمود کور عشق ایبا پسند

باب ۲۹

شمشم بر دره نیکم کم آنکل درمانه
کم یانب و تشدم ایله بلغم درمانه

زقی ایله و...

در تدر در تلو نکل اول در دونه در مان اولن

در تلو اولندا ایرر اول در دونه در مانه
عاشق اول در تدر کرم ایچندن قانین

جد ایدر سورد شورر ایر کوردر در مانه
شولکه آنده بو قدر اولن مستلا قالمشدر

کم بولدن جانو تنک در دونه در مانه
عاشق اول مشوق بولنده چکلدن جورن حفا

صنکله قهر بیدر اول لطیفدر در مانه

در دی ن در اولند نه بیامور در قدرنی

در دین دوست کسه در دونه در مان اول
در دونه در تدر بیجا اول در کل در مانه

باب ۲۷

اگر چه در تدر در عاشق در دونه بلغم قدرن آنکل و کله اولد
عاشق عاشقده مشوق ایچندن اولن کل بیله آن عقل ایسی خور
دیکل صورت قیبه ایدر عشق ایچندن کورن کورن تبدیل اولد
که ممتاز ایله آن چلیسندن بوشل و ارجندن طرا اولد
او عاشق مشوقه بولدر عشق در کل لعلو او صدر رخ ایسی یازد

در اول در دونه در مانه
در تلو اولندا ایرر اول در دونه در مانه
عاشق اول در تدر کرم ایچندن قانین
جد ایدر سورد شورر ایر کوردر در مانه
شولکه آنده بو قدر اولن مستلا قالمشدر
کم بولدن جانو تنک در دونه در مانه
عاشق اول مشوق بولنده چکلدن جورن حفا
صنکله قهر بیدر اول لطیفدر در مانه

در دی ن در اولند نه بیامور در قدرنی
در دین دوست کسه در دونه در مان اول
در دونه در تدر بیجا اول در کل در مانه
اگر چه در تدر در عاشق در دونه بلغم قدرن آنکل و کله اولد
عاشق عاشقده مشوق ایچندن اولن کل بیله آن عقل ایسی خور
دیکل صورت قیبه ایدر عشق ایچندن کورن کورن تبدیل اولد
که ممتاز ایله آن چلیسندن بوشل و ارجندن طرا اولد
او عاشق مشوقه بولدر عشق در کل لعلو او صدر رخ ایسی یازد

در اول در دونه در مانه
در تلو اولندا ایرر اول در دونه در مانه
عاشق اول در تدر کرم ایچندن قانین
جد ایدر سورد شورر ایر کوردر در مانه
شولکه آنده بو قدر اولن مستلا قالمشدر
کم بولدن جانو تنک در دونه در مانه
عاشق اول مشوق بولنده چکلدن جورن حفا
صنکله قهر بیدر اول لطیفدر در مانه

کزین کز عاشق ایسک قله صاق جانہ قانا
 مستدر بیوریک معشوقہ اول جانہ قانا
 صانہ صاق کم جورنی قمری دیوب دلجی این
 لول زلم یہ اظفیر رس قان کافانانا
 جلد وارو گل ترکی اور سا کہ ز اجاق نہ او حور
 یا ک ایگل جیگل اوزل غیب ایدویج
 زمدہ اول تقوا کزین نیکہ ایدب غورور
 رد اول اول ابلین کی شہر تله اید چاقا
 حلبکن بیوی کوزی قوخل ایوی یاوز
 حق رحمت قلم افا کم شول کوکله پقانا
 تعد اوکت سنی اووون تمت ک کساویدن
 کم نپسنه وکزه اورا دورب ایر قدان یا قانا
 ز نهار فتح کی صاق کم دورو بن بو شغل
 سوکن دو شب سئل اول ادا لو ویب قانا

یاره بن جان ویر مکہ شتاف اول جانانیه
 دوست لچون فرخ اولیان جان نہ کرل جانانیه

چونکہ

چونکہ دوستدر جو جهانہ کستن اولکم مراد
 کم وکل نہ وکر اید عاشق اول یا مانیه
 بوکدر کوکل اوینی ترک دنیا لول کدر
 اول بقالندن نیاز احتیاج شانانیه
 ایشو اولمش واری اول جان دیلن خیری یوق
 انلری قلم بطون کوس بلزم قانا نیه
 اولشم دیوانہ بن مست ایلمک جیلان لولب
 احتیاجی یوق بو جانک ولسخنی جانانیه
 عاشق معشوقه ایر و کم غناسی ندر
 عوجاه اولاد و مالو ملک او خانانیه
 فتحی سن بو خلقی قوخل قسکه انصاف ویر
 کم نہ حاجت بسو بیلسن مرد و اوزانایین

بوکن عرق اولمش حیرت ایچندہ
 قنا کم جمع ایدم عقلم ویر ملز
 دلادم وصلینہ ایرم او یارک
 زکلی شکل دکلمی جان جانہ
 عجب کورد ورم حیرت ایچندہ
 ایشم کوتم مدلم کدرت ایچندہ
 دوغم کوتم بو حیرت ایچندہ
 کم ایرمیه قله فرقت ایچندہ

چونکہ دوستدر جو جهانہ کستن اولکم مراد
 کم وکل نہ وکر اید عاشق اول یا مانیه
 بوکدر کوکل اوینی ترک دنیا لول کدر
 اول بقالندن نیاز احتیاج شانانیه
 ایشو اولمش واری اول جان دیلن خیری یوق
 انلری قلم بطون کوس بلزم قانا نیه
 اولشم دیوانہ بن مست ایلمک جیلان لولب
 احتیاجی یوق بو جانک ولسخنی جانانیه
 عاشق معشوقه ایر و کم غناسی ندر
 عوجاه اولاد و مالو ملک او خانانیه
 فتحی سن بو خلقی قوخل قسکه انصاف ویر
 کم نہ حاجت بسو بیلسن مرد و اوزانایین

ول ۳۱
گزی عجلیه اورش کو لدر بر تدم اوختی تا جی شامانه لوز تدم
او معرفت جلیغش یا ییب و باجی سینه استبرق و دود تدم
نه جوهر که لعل با قوت در تبرک چون آن بر بر تدم
یار بود تو خوشد نو آسین طوطی بلبلین اوتت ساز تدم
که جیبی خلق تو بکل معنونه اول بیوی معنیده ایل ناز تدم
چهارک بر در ان سیر ایدوبن جینده مقامی یاز سوز تدم
کوردک فنجی اول عشق براغینه نوب معراج و کبسته پرواز تدم

ول ۳۲
بار کله شول جاگک جینک انوار جان دین نیغایولینه و اخذ طار و آرد
بنکه بند ایم او شهابک بنده دوسم طلسم عشق بحر نکم او خردم شهواره
کم زویل استون بیان اول کشته هم محیط عقل آن ایدر لکه ایدر من نقل شهواره
چون کوردی کوزار اول دبر کس بی بیع عقل آن ایدر لکه ایدر من نقل شهواره
کم طلاق ویردی جهانک او شرد من و آرد عقل آن ایدر لکه ایدر من نقل شهواره
ماهو سالو مفتو دوز و عاقبه بونه حساب اول شمارینه دکل دق و ورینه دوارنه
عارف اولند او حقن غیرن آتمز قبول عارف اولند او حقن غیرن آتمز قبول
خرای یوقدر آطو طوف اول کس شهواره خرای یوقدر آطو طوف اول کس شهواره
فر ایدر من فر ایدر من

فتحه چونکه

عشق فانی کو جان معنونه در دنیا

فتحه چونکه قبل ایلدی اول پادشاه کم غصه دنیا اول بوغنا و آرد

ول ۳۳
مر کچی تا صبح اولنج کوزارم کزبان اول کم یانیت صبح تر بودم جگر م بریان اول
کم دوشال کولکه سودا من ویرستل اوزم اردر غوغای عشق جان من خیال اول
کز فحقی ایلیه دوست عاشقل اول کلنه اول کوزر بین جده آکا کم دیند آریان اول
کم در مر مملتی حقدن جدار اولن نور کو رو مو خوب هم عجب سوریا اول
کسی بریک کر کز کده نوار کم بید اول کولکلی یقانک کولکلی آغیا اول
صنمه پینام حق مرادون یکسینه اول ویرجه کم اولن دیل اول شکسته بحر زاریان اول
فتحه اول عارف اولند ایلدی حق اولنق مررق ایدان صنمه یاخو قاریان اول

ول ۳۴
مر کچی تا صبح اولنج کوزارم بیلدیز صیار کوز شغل تا حمر تنه تا ق ایلکم قانه بویر
عاشق اولن اول جان کس کوز مملکه جمله ولادن چون جا نوبکله اول قیر
وعدده ندر عاشقه او مشوقی کوز مملکه کم بوکن یارن دیند اول یاز او کم بویر
مده عینک اول ویرینه عاشق اولن کوز مملکه کوز مملکه کوز مملکه کوز مملکه
کر جفا و جور اول او جاشق میند اول جفا و جور اول او جاشق میند اول
جانا جانان ایستند انا شرت کر نه قیاصا با آکا و طو نو و پستار می کیم
فتحه اول شرت نامک کلینده کیم جبار کوشد بشیشه لنی لول و رب طانه صیه

عشق فانی کو جان معنونه در دنیا

شوک کسسته قلبه فتحه و هیست جلالینیه نغاره کس تیارن کوز حصار

شخصان نظم افشام اوزیند آن صلیق اول کله قار بیلدیز آن اول

ول
 گری کو کل بولان اولدی اوباره
 آن اول استینله اولدی اوباره
 نه خونی وارنه خود طلب قبل اول
 عجمیدر کش منصور اولدی
 عاشق بمنون معشوق اولدی
 زنی عاشق کله بندیم لوجنون
 خرابات امثال اولدی اولدی

ول
 لوش بوکن میدانه کلام جانه باشه قیفا
 عاشق معشوق کل مردم جانن استه اول
 اول نوجگاه اولم کم بقوبن طویغا
 اول تجلاون که عاشق بست اولب حیران اول
 گری وصلیدر علاجی اول خادین ایغا
 کاتورد گولک جمال بیلک سوته ایله
 باشد اولم حیلله دورب کم قشاون
 کم ندر اول عاشق دنیای باشند باشا
 عشق قارونله شد او مانه اول

ایشم

ول
 ایشم کورم مدام نکات ایچنده
 بقوبن کورورم در بو عجایب
 زنی نقاش در کورنظله زینت
 کلور کیدر بو خلق اول صولینه
 اتم واردر بلوریز لوش کلور
 بودیا مینسی ایله اشاق
 قان اشاق اولدین دیانت
 اول عجمیدر نخل اولسه باجرت
 رگسه دویسته وصلن گری قی

ول
 گری سوز سولمکه دنده کلام
 نیدی انیسیم بن اول عشق مجرمنده
 گوشلین اوبر جالبیرن ایدب
 طوطونین کم اوقفص ایچنده
 که حقد اول عین حقد بلورم
 بنم بر نخل اوشی تلمستاندن
 ز ایچیشیم اول عشق شرم این
 اویتمش بیک جامدن طرظب
 او بلیل کله لوته کل کلام
 که غنیر خود لوش دوت کلام
 اسپده اطلنوب اول حوت کلام
 لوقندی معرفت قوت کلام
 که بوت برست حکم بوته کلام
 عاشق بیلماخه بیته کلام
 سیاقیدن زور قی اول دوت کلام
 که بو جسم جانو بو یوت کلام

ایشم

سوزم که چکر در دجل لغانه
 تا مطرب و تاجان و جفانه
 شود بستم کی بشیر و لو قفانه
 گوزادر او باورش با جوعانه
 که بکز از او قند باله و یقانه
 او شادیدن فرح قیلب اوخانه
 سوز و در بر چین کل ارخوانه
 که کلدی نینبین او شذ یقانه
 او یا تلب کتوریه موخانه

۳۰
 کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

سوزم که چکر در دجل لغانه
 تا مطرب و تاجان و جفانه
 شود بستم کی بشیر و لو قفانه
 گوزادر او باورش با جوعانه
 که بکز از او قند باله و یقانه
 او شادیدن فرح قیلب اوخانه
 سوز و در بر چین کل ارخوانه
 که کلدی نینبین او شذ یقانه
 او یا تلب کتوریه موخانه

کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

۳۱
 کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

کورشم بن بر حال منتهای
 خوش صدائی که عشق جان کوکل
 کم بخا صبر ایدر کوکل اول یقانه
 اول جاکم کم کال مستوحیان
 عاشق اول شوقه و شویبینه ایله
 که جلاله ایله شوقه اول عاشق
 فتی اول عشق مشکاتی کم قوس قلبیده

کثرت ایچی. قاله شرفی فوق بولدم وادو غنجه آردنی ثقلت اول خفایه ایچی
 بقدر قلکبیه زنده تقوا وصالا حیدله اولدی حقدن کونیش کم بقایه ایچی
 حتی جمدن اصدیس نه چون نصیب اولدی. چون اول دولتی دخل سیر خفایه ایچی
 خیره یلده خیره مجلس اول خفایه ایچی. نه که بلدی اشوستری اول خفایه ایچی
 حتی علم اول شریعت ایلکین حیاتی که شفاعتدن او حرم مصطفایه ایچی

کلمه ایچی که کثرت ایچی
 بقدر قلکبیه زنده تقوا وصالا حیدله
 حتی جمدن اصدیس نه چون نصیب اولدی
 خیره یلده خیره مجلس اول خفایه ایچی
 حتی علم اول شریعت ایلکین حیاتی

ول کل ای ضرور نیامه کثرت بو محکم سینه نفعه اولیسی اول ایچی که نیسینه
 کم آردنی چندان اول طایر دورنی ایلکین شاد قانی قارون اول شاد کر سن عاقبت بیسینه
 یاسیلیمانی ذالقرینس فریدون بزو او حرم
 محمدش ای لوکونین دخی غیر ای بیسینه

کل ای ضرور نیامه کثرت بو محکم سینه
 کم آردنی چندان اول طایر دورنی ایلکین شاد
 یاسیلیمانی ذالقرینس فریدون بزو او حرم
 محمدش ای لوکونین دخی غیر ای بیسینه

بالا اول فرعونو نمروده اباجمل کم دوده نه اوغاشس بور کورک اول میل اول
 ایچسی بیسینه
 ایچا بیترمی بو جبروت دورب اتر بیس کثرت
 اتم صوغشدر کورا ادر قینه بان لویا بیسینه
 اول اشکل اول ارضفا کملک
 دورش اول قلبکل ارد او ز نلیله که بیسینه

بالا اول فرعونو نمروده اباجمل کم دوده
 ایچسی بیسینه
 ایچا بیترمی بو جبروت دورب اتر بیس کثرت
 اتم صوغشدر کورا ادر قینه بان لویا بیسینه
 اول اشکل اول ارضفا کملک

اجل تعیندر بلکل عمل بار اغنی کورکل
 بقدرر اجل اندن لوزل اغوزرا بیسینه

اجل تعیندر بلکل عمل بار اغنی کورکل
 بقدرر اجل اندن لوزل اغوزرا بیسینه

کونیدر

کونیدر بقین اول کسین نیکه منکر طایر بیسینه جوابه قادر اولر سایا بیسینه
 اکر خیره دلاک نزره کثرت کونیدر بو ارم کسی نیسه اول اقلی بیسینه
 کل امدی فتحی کونیدر جبرالدو کس خولدر بو مقصدن برکاحقه او مقول کیر بیسینه
 کمد و نسل عیبت نگاه تو دوست کومندر آفری اول موت بود نیامه شدو بیسینه

ول مینه طالدم او شده کورک حیرته کوز ارم بقدر بو قالدی غیره
 کوررم جهان ایچی اول طیطلو والایسه کم دو شندم فکره
 اشکن جلا آنک ایچی بیسینه ایلکم فرمان او دست قدره
 تقدیر امتش مبرینیه بر ایچی کی وصله کین اول بیسینه
 کین منیم کیم مجرم کی اول صلح کیم مفلس کی دور بیسینه
 کی عاقبت کی مستوف اولب کیم معشوقک نازده ایچی عاقبت بیسینه

کیم عالم کی جا بلدر بورورر عالم فضل جا مل ایچی مکره
 کیم منکر و ساق کی نر کو کوزله کیم اول ساق کیم فاقد کوز خود کوز
 فتحی کورک نه یقین بولدی حقا اول یقین اول اول نر غنجه
 طرچه پیاوشده مینه غنجه کیرین نه بولدی جان بیل آنده طکرین
 کم اول سطلای ایلدی اول اول کورندی طالب اولان کیرین

کیم اول سطلای ایلدی اول اول کورندی طالب اولان کیرین

کلمه ایچی که کثرت ایچی
 بقدر قلکبیه زنده تقوا وصالا حیدله
 حتی جمدن اصدیس نه چون نصیب اولدی
 خیره یلده خیره مجلس اول خفایه ایچی
 حتی علم اول شریعت ایلکین حیاتی
 کل ای ضرور نیامه کثرت بو محکم سینه
 کم آردنی چندان اول طایر دورنی ایلکین شاد
 یاسیلیمانی ذالقرینس فریدون بزو او حرم
 محمدش ای لوکونین دخی غیر ای بیسینه
 بالا اول فرعونو نمروده اباجمل کم دوده
 ایچسی بیسینه
 ایچا بیترمی بو جبروت دورب اتر بیس کثرت
 اتم صوغشدر کورا ادر قینه بان لویا بیسینه
 اول اشکل اول ارضفا کملک
 دورش اول قلبکل ارد او ز نلیله که بیسینه
 اجل تعیندر بلکل عمل بار اغنی کورکل
 بقدرر اجل اندن لوزل اغوزرا بیسینه

گدا در غرض اولدم کشیدن که روی خنده قیام اولم کشیدن
که بر ولد اندر جان تو کله لیر بر نشه بخ کوکل بیلین
نور تا دن مزایه تا وارجا ری کوزن با بیغله اولم کشیدن
جمعی اول وجود کده در اول باق گوش کبی وجود کبی چکنه
دیرم فعی بکتاب ایسک وجود کده او حق کبی غیر اولم کشیدن

د اولم کشیدن
اوشینه دیلدن جوان کوزندر غفلتک بندوغی کشیدن
کم بز بوغی میا در معرفتم ایله کنجو مایدر
کم بلاوز بولوز اول معدنی خوش کومر کتور اوز معدنی

طوطیله شنی دورب سویلا یلم جان دماغن قندره طویلا یلم
بینام سیران ایچون شق کتله معا جام اول حقل خفرا تله
کورم دیندار دینار شوش اشبو جان بلبان کون بیلین
حاجیلر کی طواف دورم کعبه رحانه جان کورم
کم فلکه اول ملط طومین کم باق جان اول دینار طومین
دیده کم تصرف اند یوق لاق اول معشوق اول معشوق
کم در ب تیر بر کیه وحدت عاشق معشوق بر عتف تته

اولدم طوطیله جوان بینه خوش نوحه صبر کورم و طویلا یلم
اولتم بلبان اول نو داده جله قوش اولوش اول اولو داده

بلنه

بلنه اولم عرف نغمه
سکا بلبلر که حق بیلین
کم نیکلر که بد بیلین
بود کلکم سین یا یوب ایچال بیلین
سین لکه جلیندن کتیه سین
آند وصل ایکن کوز وصل فنکار
ایدی سنک جانک اول ایسه
نه عمو غصه ساکام بیلین
اشبو سوز ایشدن اوشن بینه ایسانده سوزی حیواندن بینه

د
کوشش کوزینه کورنه طالرم
کم ایچدم آندن اول ابو صیاسه
اخشق در ایچدن ایلمن توج کم آندن بیلک بتم چاغلدم
که مرد دیدی جانم خفتلایم
یتشدر روی بیتی دوست جلینده
قاماندر شلم اوشن بر کدم
بوشلدی جله وارلق اوشن ایچدن

بود کلکم طوطیله جوان بینه
بوغی اولدم کج طوطیله جوان بینه
که در حق وار بقدر کج طوطیله جوان بینه

بوشلدی جله وارلق اوشن ایچدن
اوجی وار بقدر کج طوطیله جوان بینه

دوازدهم بار زوش سوز ایلام بوسوزی سیاره او شتر دوز ایلام
دوازدهم پروان آلام او چنگل از قبین کم کوز ایلام
 اوشتن و قانویله آنگل دنی نی بولاره یوز ایلام
 مقام اول عجمه برن ایوب مجازون چوبن نوروز ایلام
 یوسکل پسته نیکاره برن کم آنگلی دیل افروز ایلام
 از عشق مجلسی قید آریسته کم املک دیلای بن کوز ایلام
 از راه محنته او شده فقی که بیتلن دوزوبن اوز ایلام

دوازدهم سوز ایلام
 سوز ایلام
 سوز ایلام

اوایل دیدم کم بملک دکلش که بملک اول شمش
 ز بملک آنی بملک که بملک دکل آسان بملک دوشوارش
 آنی بدم دیند یا کلر کشینک بملک عین واریش
 مگر کم آندن اولاد بملک اول جلاون اگا اول کرک ایش
 بزاف وضو واجب آن بملک کولده فکر و دیل ذاکر عیش
 که کعبه بز آندن که قور قور همان اول قورق و خ اول کوریش
 م ایشد فقی حق کور آکا در همان کور کل اول استدر کوریش

بوتن بیخاندن سر مست لده جام دوز ایلام
 بر اویدم اول شهاقر شوال آندن دوز ایلام
 شوش

شوش لین کم اطلنوب بیده بود جلی کچیم
 که طالع عشق بحرینه جانله اول حوت کلام
 د کلیم ما اول ملک اتس اکاندر کولکل ویرم
 او بیت پرست کنی دینا چیا نیچون
 از لدن اولی چو بیله او قول عهد اعلیشم
 شریعتی طریقته حقیقته قنا کلام
 کم اول قدیس ایمنک بوکن کلیستانی طوطیسیم
 او معرفت قدرته که سوللاو قونا کلام
 کورندی دوست گلستان بو کوز لار و هم لوقر سنو
 که کلکسنر دیله کابون او بیلل کنی اونا کلام
 از لده نظر ایدی بو فحجه دکل غیره
 در وندن اول سوزی بیده که بیتلری

بنم اول مست که اوش بیستانه کلام کی بیلیم کل بیستانه کلام
 د کلام اول نفاق امان دیر لم ازلی عشق دویستانه کلام
 بخون قالم بن اول دوستک بولندن که طابیم نیل چو بیستانه کلام
 د کوز ایسم سو کوز ایسم بجانته ملامت طاشنه را بیستانه کلام

او جورید جفا کلمه علقه کم اول در کاتبین پستانه کلمه
که صافگی که یوزم و زود درم بی بولد پس بخون سینه پستانه کلمه
بو فقیه اول وقت کسنی کورک دلند دوست او فرود پستانه کلمه

دولت

کری رقص چون او را کرم بجای ندای صوت بتشکل سماع
طاغدی کندی او شد اوله او کوم که فکر عقل کلمه اجتماع
تجلی ایلی جان او حنی کورندی بر توند بر ماعه با
فیلدی جان تو کلمه علقه اول کل چون عری جنت اول طاعت
او کلیدن بری اولدی بو کلمه او حقدن غیری و یلمز جاع
که کرم و اعطوز امد سوزنی که درم کوشوی اول استماع
نه تا جو تختوز اول وقت اولم بو فقی ایلمدر اول قاع
دقایم

دولت

کری جاغلم او را دریاه دوندم که بر قطر ایدم دریاه دوندم
ز قطر اتم او دریای که سخنان که او قابو کوسین یاه دوندم
و او کولم ایدی ایچون او قعدن طوعش اولدی دوندم
مشرف ایلد عشق مجلسن کساری سوزد بن اول نایه دوندم
قاعت ایلد کند و حالوم او قلام کیدوبن بایه دوندم
که معراج ایلد حق خضرینه رایتوزن بن او جابه دوندم

نسخه
او قاع که سخنان بایه دوندم

آجلدی فقیهنگ ایلد که قلمه ضیای پس کورد ضحایه دوندم

دولت

کوزک دیر یورندن ایدی نیقاب پتشدی کوز از کم اول تاب
بکمز کونز اولدی لولده کورک کوز لری قالمی ایلکه اول خاب
پتشدی ایلد عشق حقیقه کیدب شیخت وجودی ایلد شویاب
کم ایلد ویردی کولم کم اول فون دکلم چنکو و فونی ایلد ریاب
زمی مجلس او وحدت مجلید او ساقی معشوق اولدی
درینام بو کتا اول ایدر میند ساچین باشنه سینه تراب
بلور فقی اولم بو خرون دیدی حق فاختبه یا اولی اللاباب

دولت

نینه کرم سلطان فرزندش نفاقند کرم لو نعل صدق و ندرش
یوری ایزله اولور یولی بی کرم اوکت آل کرم بکا لو ندرش
کرم کلم بولرا پس اولشاسین ایزلرین مقبول یولداش
ز اچیلد اول دروندن ساک ابرار خردار او پس اول حاله طالداش
کجا بر ماخو کافاتی نیکیمن سلیمانک دلجا اول علم یادش
بهر کل موقت سین حاصلین ایت فائده مو قتل لعل فرا و اش
ای صغی سیمه سوزی نا اهل ایدنه و کمن سن یلکا بلدش

د ۸۷

اشبو دمدم که نو و سردی دمدم بیللم
 بودی دمدم بیاویندی دمدم بیللم
 بودی دمدم بیللم بلدی آنرا بودی
 کم که در نزد بلک دی دمدم بیللم
 صبح دمدم بیللم بلدی دمدم دمش
 ایرو دی دمدم بودی دی بز و دمدم بیللم
 آدم اولدر دی بلدی که آدم دیدار
 آدم نه دم و دردی نفی دمدم بیللم
 کم بلین بود میکم دم ندر دم بخش
 دمدم یثند از آنی دمدم بیللم
 اول بندر که بلدی که دمدم دیدار
 بلیند اول نه بلیند آنی دمدم بیللم
 فقی نی بلد و لسه کم اول دی نه دمدم
 دمدم ایرن دم دریر آن دمدم بیللم

د ۸۸

نوم کو کالم نه دوشدی اول نیخارک عشقنه
 او خردی جانم نم اول نی نهایت عشقنه
 اول ملامت طاشکینه یوزنی جودم بولدی

ایلمک بو خلق ایخنده کم نه شو دم عشقنه
 جگرم غصه آنی چون ایله فریادیم ایلمک
 کم شکسته ذیل نه اولم دوم آنک بو عشقنه
 ایلمک بن در دیکل اول در تل و مکل در جی چون
 خطی نه حائل دور دم اول مثال عشقنه
 جورنی جلده یارک عاشقه در دیکل آنک
 بیس بخون اول جوری ایچون طوبیون
 جنور رضوان ندر عاشقه کم ایستنه
 باطاموی کور و ریا تور قونی
 فقی اوشده کم نهجده وار وید کورک بوکن
 عاشق معشوقنل کم در ایستنه

د ۴۰

سودن قلم الدم اوشده لاله
 او عاشق و شوق سوز ایسه
 دزیله و ایله دور بد و سوز
 شریعت و طریقت او معرفت
 او بیللم کی دورب سو بیلک
 درله او جانلای املیشکن

کامن سوز لای اوشن سوز لای اوشن
 مناسب نتا کم و ایله کل
 نتا در یعوت اول علم
 بر یکب بولدر و حقیقتله
 کم اول کل یوزن کورون کل
 فخر کی حیات ایچی نندله

و **سکته** **۴۱**
جانم کوروی کنی او دو کل یوزینی

او نند یو ایل اول کندوزنی
کوردیو جلدن اول انی کرمز ایدر اول فعلیق یوزینی
بازو دو کل یوزینه ندر جانو دیل نینار اولدی واری جوخیز این
بوزنر آن اول و برر نوکلن یقاییسون جانا باشا کوشه یزینی
کونلر ان قاموا کجدر خلی ایدر جل شاه آکسوزینی
یتن سلطان اوغیرنی ندر یاخار و نام اول نینکل سوزینی
بکافتی دیر کم دور بری کل اوب صدق یوروم او یسوزینی

و **سکته** **۴۲**

و کاسکی ای خبر ایل خبردار خبردار اول خبردار
خبر بکل بکاکدر کم اول خوش خبردن ال خبر انکل خبردار
اچدن خلدی اول ان لاله اتالیق ویدی منصور اولدی بدار
عجب ندر که بو اوا اولن برز قبول اول اچد منصور اولدار
او حق جلبه اول محیط و کللی ایخی سویلدن منصور و اوار
او منصور و اچده یوق اراد او اخیلار کلدور وار و وار
یل ایسماسه دیز اول جوج اوزن دو قمر اول کناره ایل نکرار
او بل حق امر بر عشق ویز ییلد اول دیز دن کور نکرار
بویسکل

نه آتیار جوزو کله وار وار سحر

بقر یک امر عشق بر کتینه بوزنر د کل ابرو قل اراد
که حق امر عشق اول خذار او عاشق میوشوق عشق اراد
تخلی بلکه ذاندن ابرو د کل صفتل کورنر یوق کفا قارار
حکم انل بو مخلوقاتی بند نش طوخسا بو عالم لور انوار
زهی سلطان اول سلطان عالم تخلی لطفی نیمه کیمه قترار
آفاقه نه وار پسه جلدن او حق وار غنیده فتحی اول خبردار
صاقن یوزنی که اونا امله نیمه قربا قور سنی فیل لفته دار

و **سکته** **۴۳**

نه دیرم سوزنی بل کی ای بولداش کر کبر بولداش یولدا او والدش
بو یولده خلق اول نیل یوزنی که و کله یوزن اول فعل اغریاش
دورش قوما عارفه صحتی سوزن صرا فیدر آنلر قنداش
بیورلار و آلر لار و کوردلر ار ورو اول لعل یا قوت طاش
تجارت امل اولنری او کسسه نه یارر قیمته بیور او قوماش
اول املیکده چو یکجه نه بیسون بو جوغور ووب بزارینه اورداش
کل ای فتحی او عارفه او کسسه آجی ظلمو کورد اولدمه اول کسش
چو بسم الله و نیلدر اول اول آو اور حمانور حیدر اول کسبیاو

بسم الله الرحمن الرحیم او رحمان نور حیدر اول کسبیاو

نکم و لاس اول بریل برجا اولمیری کون اشار تیدک اولمیری آباد
 که دوتدی بر لورینده قفارا تر ابو آستو آتوکم اول باد
 اگر عرشو اگر کسی فلکها ملکه اجاغو طامبو بر او
 از بر تو و جندله اینی اوکز بانق یرالتند ترا آباد
 بولر جله بر امرینه او موقوف ندر اخی که اشد اول او شاد
 اکی جهان قاتند در جمل یقیدسا یا پیل سا ز غم شاد
 نه اعتبار بکجا با که آمد او طیرا چه اولاد و یا خو جاماد
 کل آمدی کور او بسلطانی فتحی و نکلد شکر ی فکرن ایمل باد

ول

دور تکمل مجلسی یلکه اول یار در سکی جانکه کورنه او دندار
 کتوره یورد نو اولدم حاجتین شرف بولیب اول مجلس طولا انوار
 اولب سابق کتور عشق نثران ایچ جانتک او بکشدن کید خار
 عاشق مغشوق بوزن کور کیمت کیتعا ایل اول وارن اول وار
 اولر محو که قلز آند شکر تکت بولر وحدت جانه غیر ی نه بلار
 تکو مو تحک فالز آند کورن بسلطان اولموم دیل اول بار
 اولر فال کیدر اول جله وارنق طوا حق حق که فتحی حکم اکل وار

ول

کری دوزوم اورا کینده خوش مقاف سوار اولموم عشق کور ایقاف

قالیه اول شکر کل کل کیده ایلمکم برق اورچی تابنده وار
 حاکم اولدر حکم آنکدر ایلین کم ارادت صحنکه اول جانده وار
 فقیهکل یوزانی بسنی دکل کل خوشی تیرک ایلمکم خورنده وار

ول

یننه یاندم دوشدم عشق اودینه نه کفر بقدر ور نه خود اودینه
 کورنمز س کوز و صحنی اول یار دکل در ما نومیکه اول مدینه
 که صیبت اینک اول یارون ابرو دز شکر داول زمرک د اودینه
 ندر عاشق اودینا نکل وارنی لوجان و بر ایشده اودینه
 یا جنت حور رضوانو اولدران دلایب کوه کله کلن یادینه
 ملامت ایلدی بنی کم اول یار نه باقم بن ملامتکل اودینه
 بو فحش کورکل او درندن ایچ کینه او غمادی او غودینه

ول

دلارام و یلمز اولاد دلارام دلارام دیل اولک اول دلارام
 دلارام دردی آرام ایدن اول دلارام بینه که اولم اول دلارام
 دلارام دردلارام در دلارام دلارام دلارام دلارام دلارام
 دلارام دیل اول دیل آری دلارام دلارام دلارام دلارام
 دلارام در دل آرام ایدن اول دلارام دلارام دلارام دلارام
 دلارام کورن بولدی اول آرام دلارام بینه که اتم اول دلارام

دلدارم در دونه و خوشی بوفتی **دلا دارم در آنک در حسی و دلدارم**
ول ۷۶
 کزی دلدن دلا کلری خبر کوز او ویلدن کوز لکل ندر قوبه کوز
 اول کم عاقبو عارفه در را سوزی دل ویلدن بو یلنسا قور
 شوکم نی موقت جا بلدر اول سوزل بو یلند و کیند اول خبر کوز
 آنک کم بسی کوشیشی موار او بوت پرست کی اکل طر کوز
 شوکل کم مقصود کی الله شوار کی عشقه اولون چا پر کوز
 سوزی حلقه اولدی اول کسند میمشه اول کوظللی یا پر کوز
 بوفتی اول از نمل آغینه یوزن بو رب او طراغنی او پر کوز

ول ۷۷
 کل دیرم کلر حسیل یار اولغا کم نه چکدش باشی اغیار اولغا
 کم ندر کم سفیده و ویدل مقام اویدل عشقه که طیار اولغا
 کل کدر قل دینا دن بو کسیر کوه فلکدن اوته سیتار اولغا
 ما نو ملکو خانو نما ندر کسل ممتی قیل یاره عیار اولغا
 مفتو روز و ما سار حسب نه بقید آنی صا یار اولغا
 دست ایچون کسین جانو نکل ترن کم طیرن اول اکل قیار اولغا
 اوش بولار کی فقی ترک اولد خوش اجتهادی ایله یا یار اولغا

شها

دیلم ایشدالم اکلایلم **حقیقت اهلنکل اول لایح**
 سوزی راست دیلم راست اکلایلم **اینان جور کدر اول صغینینه**
 قویلم کندی فقی بو یلکل بوق **ایدن کندی ایررخی لغینینه**

ول ۸۱
 کزی ارضه یکن او صدق سمایه **میشکل لیجو قصدی ممایه**
 عروج ایدوبنی چو کز او عشقن **او عشقده یئتکل در مینایه**
 بجایه قدر اولدی ایله کوندر **و بسیم اولز که لودی ممایه**
 جود فدن کچون اولوق کم اول قال **ذخلقی کندی ایر و کل اول ممایه**
 آرندی قلنه لوش نوزن اولد **نمای کیدوبن دندی سمایه**
 اور لدر یکتس اشدن الله **محمد رسول الله نو ممایه**
 دیدی فقی مامو مو اولدر اول حق **اولب حیر لوین آنی قومایه**

ول ۸۲
 ند جاندر اول بو دین کم اول جان **کم جیسی جان کم اولدر کم اول جان**
 زهی جانکم او جانلر جاندر **قامو جانلر اول جان جانان**
 بو جانلر اوزارینه او جانکم **بو جاندر بند او شدر اوقان**
 نه جاندر کم کم اول جانان کوز **صا یلر جانلری آنکل اوصوان**
 که جانلر جاننی دیرر آنکل **دکل بکاشن که دوتکل اکر کاشن**
 او فین تانین جانانی بوور **اوجان حقل اولن بیلور ندر طان**

حقیقت اهلنکل اول لایح
 اینان جور کدر اول صغینینه
 ایدن کندی ایررخی لغینینه
 ایشدالم اکلایلم
 حقیقت اهلنکل اول لایح
 اینان جور کدر اول صغینینه
 ایدن کندی ایررخی لغینینه
 ایشدالم اکلایلم

ول ۱۳ دکل یلذم اول بدری
 نینه کو کلم عجب سو دایه دوستی
 قامو آبل آنک نوزینه محتاج او دلیری دنی آرایه دوستی
 که صافک بو کو کل نوزله فاشه دکل اول اغو باقاریه دوستی
 آنک عشقی او قینکل تمرن کورد ووقندی اول بودک یارایه دوستی
 که اول مشوق عاشق عشق اشغ که کلمه عقد اول نه رایه دوستی
 عجبم جو اگر در جای تو کلمو اول جان کم او شکر ای دوستی
 بو فتحی او شامی سو مکالم کوردک اول عشق ای کم مایه دوستی

ول ۱۴ نیشه خلدک استوعام سیرینه کم باور مینکم آنک سیرینه
 کورده حکمه قلیدر اول آنک عجزت انخل بقفلن غیرینه
 فکر ایدوبن نندولی جمع ایمل عشق اوی قلمه جانک درینه
 قریب اینکل اول کستانن جو ان قفصد حبیبی جانک طیرینه
 چورده قشکن بول به اغنایه شری توغل نفسی او بدر غیرینه
 کوز لکل راست شریعت بولنی اول مسونکم اول ای اغل طیرینه
 فتحی صافق اوله عالی حضرته جان که ورر فریاد فیغان غیرینه

ول ۱۵

بنم

بنم بیمار کم لول در مایه مشتاق او وصل دوست به چون یک مشتاق
 که زارم نیتا بلبل کم او ورده دیدن کل اول سینه مشتاق
 جان اول شامک کور طکینه کم ایله اول شوم بوایه مشتاق
 جفا کل حکمی بارک دکل درد اولن عاشقی کم اول ارکانه مشتاق
 دکل آنک آنک بولند اول غم حلالک اشدر اول فله مشتاق
 کور اول عاشقده شو قد ولند جیاتی جان به چون جانیه مشتاق
 بولند فینکل آرزوی اولدر که قر شود و دره اول سلطان مشتاق

ول ۱۶

نه یوزون باقریسم یوز کوروز که وجهی حق کم اول در بند کوروز
 دکل ظلمت که عالم اولدی روشن طولوعی شمس لیدر کوروز
 کورندک شبی ظلمتدن او طشره که برق اورنجی او یلدر کوروز
 که معنی آهلباین اول کشیم اولن م حرف کوی البرز کوروز
 سوزی ندر پزانی ندر جامه لکل او سخوتند تو قر یوز کوروز
 شولر کم عالمو بنم عارف اوله که معنیده اول کوروز کوروز
 اگر عارفکل فتحی که پسند به کار معنیده یوز یوز کوروز

که خوش این اورجی لیدر کوروز

د **۸۷** کز اول گشتی داد نترینه باق نه سر در کم او سر ک سرینه باق
 کورینه سر بچند سری ز فرار بپش کن طال لوزجک دورینه باق
 آجی طنو کوریز سوز بچند ^{تغشانه} دیمزم طنوی قومرینه باق
 کم حرفه کورینه معنی که وار ملبس تا جوجه جورینه باق
 او جاهل اعوان اولنگم اراق نه ذیل بسون اوسمی کرینه باق
 بپش نقصان آنک صحتند یقین اولسا دو قوز شترینه باق
 دکل عارفیله سخا بر ابر ای فنی پس سیماسی فرینه باق

د **۸۸** ^{منوی} کز طالبم بچون دور لدم وکل مانندی دور دور لدم
 دکل قیمت اقا اوله بهانه بهاندر بهاندر بهانه
 نه کوز کورمش قویق نانی شمش نه الله تیوبن نانی او شمش
 او طوبی باله و فنی شکر دن خادند بیامور که بگدوکن شکر دن
 کم ایله دو شونه نوره بگاز کبرق دور روزی اول عوده
 جات و بر او در دلا او ^{او غلطند} تا خفا که اوله
 کورینه مقصودی اول حق وینار جابین طمشه کلمه مزار
 بیله قلمایه مشکلی آنک کحلی کورینه شکل کمانک

د **۸۳** کز جان کتور دوشق جوشه او کلسنه کلسنه کور کور غوشه
 خارین یازوی باش ایلم دو دست اچ کوبنی کتور دوشق
 چال دوست قلدی اول نجلی نه بغلیسون کور کور کوز نقوشه
 زهی سبکم اوست حویستل کلسنی دکل غیزی که مست دونه بهوشه
 کاورم دم آوازلی که اول دو دلا نه خیری کتوره کوشه
 او در ساقی که جای ^{صونجه} **د** **۸۴** که قر بان اندی جان عاشق اولوشه
 او کلسنه سوبله اوش فنی عشقند ایچوبی کتلوجکز او باشه

د **۸۴** نه ترین ایلمم کهل دکا نن چو بولدم کانه کانه ایلمه کانه
 کتور دم سوز اول جوم یله قبول ایت سوز ای جوم دکا نن
 کوهل تختیدر حق خضر تینک تفک ایلمک کور کهل مکان
 دورش معرفتله کوهلی طویله عیله طوله دور در جوان مکان
 تقعد ایلمک کوز در شیه توقعه قوغل اول کوز دکا نن
 بجه فرج ابرر کشیه کل ایستاین قبول ایدر مکان
 کوهل نجایسی دور کهل ای فنی یایا معرفت اچاجی کوا کانه

والب مشنوبه ۱۸

قانی اول عشق کمالی قانده در کمال حاصل اول زنده در
که ندر مقصود آنک کلمه کشته نه حاصل آتدی آنول بلده کشته
اکله و غمی بلدی او نه دور دور و حویده کوزم کورده نه کور
اشبو کوز لیدن اول نه اکله فی بلدی نه بر نه با کله بی
که یجه کوز نه مدله اول با زویا یو کوز و قیشش کلور
کو کوز نو بلده زو طوخ کلور شعله و بر عالم اول یا یور
کیزی غروب ایدر جمع غمز قار کم بولدی و ایما اول کسیری اول
دایما فکله اول زوانده ده لول عشقه کبی بر حیرانده در
بیلا اسر کم صول اول دوران قادر و غمور و بولت کاهنوخیمان
کم دیزه ابر بر بی طوشدر موج لوبون جا خانوب بیاشدر
در لوانجده جی کلام عشق کم مواجی جوم و التون نکیش
جنوا نشو و شو طریونکه ولا آو باد و لوتز ابو دور و نادر
ننگوز ویر ملک کم یا ندر نفسی بو یا خوجانه تنه در
کی منع کی مفلس انکیش کی جاہل کی علمه طومش
کی خلق کی عشق کوفتانه کی باقش نقش استی نقاشه
کی مومین کی منکر صدقی لوق کی کافر کفری لوزر بو کل طوق
کی ظالم کی مظلوم بنده کی مفسد لافغه اول کینه در
کم بولدی

کلیه عشق کوز قاشه نه

کم بولدی حاله لیدن قشقیسین حاله نوین اکله شمعین
کم بولدی وار لغندن اعتبار ایله نه اکله کل ای یار
بولد غندن کم کل کینه دورر اشناقی اشکن یاکه دورر
کور بولدی اشکن لیدن ریه کم نه بیاورسکل کلیم غیره
یا بولدی نه اول در ستمدر هر کم اول اکله شمشدر
کم بیان فتنه اینقاشش کورد نتمک یوزده کوزی قاشی کور
کی لطفی کی اول قهرینه حال یوری وار سن اعتباری اندال
سوز تمام اولدی عام اکلاینه معنیدن اکو بنی دکلاینه

والب مشنوبه ۱۹

کری عشق دیزه طاشه دورنه ۱۹
که موجی باشن لوده لوده
جلی ایلدی دوست کورجی کوزجان کوز قاشه
که ایله شاد لوقن دولدی کوریاش اول انجلا یاشه دورنه
نه کوردی کوهلی ایدل شوقه کورکم یاشه دورنه
نه مالو ملکونه دنیاونه اوخریه کوه کل نه آخو طون قوماش دورنه

شومو شمش اشکن نه کله وارم یوقی کم تار کفی طریکم اسکی بیلا بیله او بر مدر قوزم سو بیلا

نه کوروی مدعی حاله باقیحق
کذب عقل فزنده شکسته و شسته
بتروی فحیه پاتی او بر جام
یر او بوبن آنی خوش آشته دوستم

د
گورگینه بوجان بیره در کده ایگیلک کتدن او کورک
اومدعی کطعنین کورب جان کم آندن انجرت ایلدیر کده
قودی قامو قتلوق آندن کم آندن چکو بوبن کده
اوندر که مواد موپسه اویق بوبلدی جان بولری کور کورم
شونکم اویدی مواد موپسه اودر کادون کبلکه او سور کده
نه در اکل انجیل و کل عاشق اول ما بوبسیم و او زار ایلدیر
بوفیقی کورگ قودی بولار کور بچک و و پستی کندوی در کور

د
گنتو کمنزک تری سس سستی اهر کسندره در
الکیم تا بند اول خوش کورن
اول صفا و بی رنگوم شرا بن اول ظهور
خوش غسل بیخو خر و جاری انهار کسندره
خوشک سو لوحو قلم اچاغو طامو مثال

برو کونونی مکان اول دوری خوار کسندره
بروزی آبا آتش خاکو بار و کم بولر
شمسو ما موکی کوندر کم بولر اکر سنده
جنو انسو خوشو طرد و بو شیطا نو مالک
مالک و رضوانو زرا قو عور و شهوار کسندره

طوطیو بلبل کلستان قند و جان قوتدر
ایکله بره و خوشکو رطبو اول خار به سفندره
فتی و صده نه دو شوینی کر فکله ایلدن
کوزینه و جی تو عشوق کم اونداز کسندره

د
گور شمش بن بر جالی متالی بوق کم نیانکه اویم بیج اصل بوق
حلمه کاکام مشتاق دورر کجه آنک ایشنه بلج دخل بوق
حاکمو مطلقدر اول باوسه آن ایلد بلیمانک عقل بوق
کدر آنک ذراتی تشبیه ایدره او بیانده خطا در نقل بوق
جمله وار لادن که کجیه کشته ایلدیر کم دو سینه آنک اصل بوق
نقسن و یلیب خلقتن یجان کم بولرون درخی کجه لوصالی بوق
فتی دینای سون حریص اول اول قناعت اهل اولندن کون بوق
کدری اولدکم لوشند و کور ادرن نونظلم کتورب سوزای حلیه اولد کور کور کور

که معنی برن برین یا شد درم سوزد درین
 اوتب بدل کی او شد خلیفانه کلام
 که بن عاشق او معشوق کم او نشیدم او
 تفویح ایچون اول یاره او بقا خوز کلام
 کورک اول عشق بختدی بنی ایله اردی کلام
 قابلدم خلقند یارک کم اول کوکل نزا کلام
 کوردن مجلس اول دوست صنولدی صاغی عشقی کلام
 کوردوی جوشه کولکمی که سازید صنولدی کلام
 زهی کونورنهی دمی که صنولدی جامو او جیک کلام
 که کندی قیض شیدی بهار اولوب کلام
 اولدم دوست قلم دورب معنیلا طالم کلام
 دوروبن بیتلرن کم نکل دیوان ایریک کلام

و
 ایچون یولایم بن عاشقانه معشوقدن غیری عاشقانه
 او معشوق عاشق ایتمک بیدر الا کونورنیه عاشقانه
 او ایچون یان اول کیم نندن دور اول کوزاری باق عاشقانه
 جگر جوری یوز دورن زانن یولنده فالنر و جان عاشقانه
 و در وعده نصیحت او داعتظ او عاشق وعده کیم عاشقانه
 نعم ندر معشوقدن ایرد که صانه شکر و بال عاشقانه

کری یوزدن

دفاع عاشق سلاست کوریه دوره اگر عشق طاقستانه نسیم
 بو معنی بیتلرن اولنده دیوان ایریک عاشقانه کلام

و
 ۱۰۰۲
 کری یوزدن بری او ش بیر کلدک او بر لب حق تیکسه کلدک
 او بردند تدر اگر بیکو و کوز بری یوزه یی تودب بیر کلدک
 او بر یک بر لکن بلنسی کن بلب یولما چون او ش بیر کلدک
 کورب بوعللیک صانسی ایچون تفکر ایلب تد بیر کلدک
 قودق غیبرسنی اول جوقدن ارد او عاشقاید ال بیر کلدک
 سبلدی یکو یخلد و کوز جوقدن کوزدن کجونی غلبه کلدک
 اک دینه اول کفر ایمل فقی کم اقرار ایدوبن بزیره کلدک

کلام اول صلی یوق نسیم

و
 ۱۰۰۳
 که بر بحر طابون صری اول یوق که خیری بحر کنی آج طادی یوق
 کاور و جیک آنک دور لرله او ظالم کوزنر آنک باجی یوق
 دو عالم آنو کید طویطمودر بقار بیک آنک صبح بر کدی یوق
 محیطدر جمله که اول ایله که مانع اولب سینه اول کیدی یوق
 او بر دمه نجا مویله کوزر آنک موجدینه یک ضدی یوق
 کبر در یاد و زور اول اول آخر او حادث کبی آنک نیندی یوق
 او بر در یاد در که برق او زوی که فقی ایلم ناری جودی یوق
 دو عالم وار لئی آنو کیده در ولد نسبت دیک آنک صلی یوق

کلام اول صلی یوق نسیم
 کلام اول صلی یوق نسیم
 کلام اول صلی یوق نسیم

اول کور زندی ینه دلزنا که با کسی کور شد **۱۰۰** اولی که در آن زمانه
 کتور ب پروی قلدی خلقی نه خوش اشکاره اندی اولی که
 کلب دوزدی وجودی اولی سوردی حکمی آنک اولی که
 کورنی جمله آنک دارغیدر کم اول بقدره کورده جان
 بولعضال آنکه طوطاوه بو بویلدردیل آجی
 لیدر عاشقنی ایله اولی سوردی حاله کم کجا
 نه کوردی فحشی کورک نه بویلد که تصدیقیدر دکل ابراهیم
دو کلمی کوزاری ایچ جان ایله بیله لر نو اولنله اولی
 معرفت حاصل ایله بوجبات ایلی جانو که کلمسون
 کم کورنو خله سفا کیز اولی **اول** مه یاره اولی کوزو
 مانی کورورسل عیبت اولی کولکل باغند کم حکمت بنا
 حری لبوبین تم طالبان سوزلا **تاکم** بانق طلال دیکیز لرا
 بویلاکن دورا بیکم دورندر **سوردور** بیکل قیتمند دورندر
 جلد بو خاق بکا اول محتاج اولی **ایلمک** سن طوق بول اولی آج لولا
 وکندر کم مصاحبت اولی **نقدنی** سن اول ملبایه صلیخل
 کیر کولکل ایچر که نذر داردو **کوزر** کنزی طیطاوه ابره اردور

کوزر ایچ جان ایله بیله لر نو اولنله اولی

زنی سلطان کولکل تحت ایلمش **م** که بیلدی نیک تحت ایلمش
 ایلمک جقیل او منظر کجا میدر **زنی** نیت اندر کوزر کجا میدر
 ایلی کلکل مقصودکی اکلغل **معبودکی** بز و عیش و مطلق
 کورونون مشککل حل اولنه **بوجوابه** داخی سولک نه اولنه
۱۰۰۶
 کوزارم کوزار او بارک کم جانن لبرمدن **یا** زرم دردندن آنک بدم آن کوزمدن
 ایلمک شوقه کوزور جانی بنم **بسطار**
 زند جان اولدم کورلدن اول جانن شوقل **جوخ** بی کوزران لولورم دقعه کیرب
۱۰۰۷ قنورم طاوا فن آنک اول جمله لرمندن
 عاشق اولن شوقل اول شوقه کم دو شوقه **قادر** من
 اختیار سوز عشق آنک جاننه اول **قادر** من
 زنی عشق کوزر ایچ عاشق قلمش اوست **صوم** من
 اول ازلندن ایلمش نوش بل جوانن
 ایله وصل اولش بو عاشق ایشودمه بوق خاق
 بوجانندن اول جهاننه **ایلمک** اول ولرمندن
 عاشق اولنلن نشانی فحی داردر آنک کم دمدر کوزری یاش بل آنک صومند

گوگل دیوانه دوشکی یار لندن
 ملامت نه اول اغیار لندن
 اگر وصل اول یار پادوسته بوجان
 چه انا یارا دیار لندن
 یازم جو دینه ایله و اوز گنر قالمه او اختیار لندن
 عاشقک معشوقدن کبر اولسه شهور جانینه یوقار لندن
 لندن اول و طدر اختیار کیم اضطراری اوکت یار لندن
 مالی ملکی ندر که اول عاشق و کل جان باش یولاصیار لندن
 یانب فتی که اشتیاقه دوشک بیجه گوندر خراق یار لندن

۱۰۰۸

بوکن دوشدم کز دروی فراقه تمنم یار حوصد یان اشتیاقه
 نیه اولمشدر کوهل اشتیاق کهنه یوزده کوز قانی فراقه
 کیم لول مایل ملک مفت اقلیم دکل حوصد شام بنوا عرافه
 بوکن دست جسنک باغی اغوسیم یراشر زلفی بر واره سراقه
 او کلم جینی شمعینه که باغ حطک اول بر وانه مشتاق اولد اراقه
 کیم لولش جوش ایدوبن کماله دوشدی دروی قانی اشتیاقه
 اله الدم یازم وصفی جالی دوشدی فتی لندن وراقه

۱۰۰۹

الادیم کیری بیارم چالمغا
 اوش صوبیندم کیم کیرم چالم
 دیکلم که مصاحبم یاشین
 الکریم جهد لیدوبن چالمغا
 نخه گنوزوم باشوی اول یالین
 اوشده میدان دوست چالمغا
 دوستی ایتین او یوم چندتر
 راضی دکل منز لندن قالمغا
 کز چیل اول عاشق اولنجه یون
 کورسب جورن او دوشک یالینغا
 فتی م که دوست جالی ایتینه
 عقلنی جمع ایلسون اولمغا

۱۰۱۰

عجب تو کلم نم اولد دوشدم
 در نضم دوستی اولوز مکلک بن
 قامو اولدکل ایله ترن اوردوم
 بنی قیبالیک عشقی دوزا غنی
 اناخی یویلدر مفسورکی عشق
 لول لیر ایمم کی خیل اولد
 او کم جا مانی غیبت قوند
 محبت ایلین دنیا یوماله
 اولر حق خضر تندن ایله حور
 کیم گوندر ایشتم دوستی
 کوهل مشتاقی اول دینار
 یولینه جانوماش اول چادری
 دو توب جان اوشن شطره
 که عاشق معراجی اول داره
 او دوست محبتی چون نادر
 که فتی شریه اول عارف
 کم ایلمک او افی ماره
 اور کاهره یولی اول قاره

دوره اول
 نذر و عاشق در دین با داری **۱۲** حساب وظیفی با الله معشوق و صیالی
 زبیکه اولکه دوست عاشق تو غیبت دیداره بولا دوست کرده اوظف کمانی
 ندر که ایله لول جان که او دور در بیان
 خوردن دوره اول وجه آذن لولایزانی
 معشوق اول جفای عاشق او اعتنا آلتی و کل آن آذن نول عظامی
 طوش اول او کو کل غم که مال مال بنده کو کو کوزه او غری نقش خیالی
 م نه باق سا کور بنی و چه بیدار نوق تحت مشرق غرت غول بهمان
 فتنی او شده کورن دن دور بونید عشق در آن سوبلدن سوز کور خوان

دوره دوم
 نیارم عشق او دینه دینه کلمه کسینه سوبلیسم عالمی بلنه
 ایچم دور یوراکم قانی اولبیر آفر کوزم یا شکی ایله سلنه
 اوکت و پرورم کوله که جبرایت او واردی فراتی آرتدی آلتی
 ندرم دنیا بو یاورن عثمان بولارک ودری کوفل کوز ایله
 واعظوزا پدرو ناصح ویرر بنده دردی اوش کوفل م کوز اولنه
 ندرم نیلایم بن بیچاره کم لرتت بسوداسی واردی اسلنه
 کورک فحیم که دره دور کزاندورر سپرد دوستد کسلنه

دوره سوم
 جمالک شمعنه پروانه کلام که جان باغقلغا ارکان کلام
 لزلدن

لذت عشق معشوقه دو شیدب بود و با بچه کم اوش دورانه کلام
 کم اویندن مست اولر کلام کورن تماشا کانا اینجون میرانه کلام
 کم انذا اینشتر عشق کورن این امد اوش دو تب سمانه کلام
 دخل آیر و غو آندا او بوندا که او دوسته بو ایوانه کلام
 عجب کل او دوست اینج که اوسیم ملامت اولغا میدانه کلام
 خرابات اعلی اوشن او شده فتنی او خلق ایچره بو کورنده کلام

دوره اول
 کزی اول دوستل جمال کوز ورم اولدی **۱۱**
 ایلمک مست اولدی بو جان کوز نیچک اول نیگار
 کم ندر اول جانو باشکم کیشی تر کنی اورمیا
 م ندرنم اون ایشتا غیری بلر اول آنی
 کوز نیچک عشق شرابن ایلیه اول باده نوشن
 کوز ایبر استماع آنی کم آور او باکی کوشن

نه یاور آنل آنیکم عشقن اولمایه
 ایلمک صامتدر اول عقلی لوق بودر

دوست جان کوربا اول عاشق اولند اکر
 قانغیل صوبه لرغی آنکل ایدر و گیز ایلر
 اوش کورک فیتی بون کمنه کوروش اول جمال
 مست اولب ایلمه بورر کم بویش وقعی خوش

دولت
 مر که ایدر عشقه کوردن اول خندا عشقه ابرن او یسا حدن جلا
 وصل دوست اولمغا اول عشق کک کم اولای غیر اودا کتدی ایلر
 کم لو وار تی رنکنی و ملکل اکر و صده اولدر کم جان ایلر ایلر
 کم کیدر ایلکل بر کل اول اول و ب عشق انا کم زینه هذلا
 او یسا غیبه مر ادرن ویر میه خلقه عزالت کز کدر بیس کذا
 اول مرید اولن مر اوی اولدر کم نصیحت نیلسون سختی بذا
 فیتی کم ابر عشقه کوردن غصه سی قالمه ایدر اول شادا

دولت
 امدی کلکل ابر و بایم عشق بن شادی ابر ب کم کیدا اول غصه
 شوقی دوقه کم دورون کالام عشقه خوش سورالم دورا غمزه
 بیلم عاشقو عشق عشق ندر کم نیایتر کورالم عالمه
 عاشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
 اول بر بکم بر کشتن بولدر کم اوبردن کور ز اکر غمزه
 جلسینکل کم اوبردر منبع منبع معدینو کانغز

فقی او شنه

دوست جان کوربا اول عاشق اولند اکر

فقی او شنه اول برابر کدی کور جمله آنکدر نه وار سا وار من

دولت
 عاشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق عشق
 کجه کوندر فکر می ذکر اولدر غیر نیسنه کیمز آنکل کوشنه
 مانوملکو جانو باشه قالمه لو طاموی اچاق ایچون اول کوشنه
 لول بر اغیله کیمیا او حورو ندر آدر اوزین باقه کوزی قاشنه
 آهو طونوتا جو تخمه نه آدرنه در و جومر یا حریر قوماشنه
 کم صوز سادوست کازم بیکال باش ادر و بن آن اولدم اشنه
 فقیکل فکر نه دلیم دو بستر اویدر قده اول کریم دوشنه

دولت
 نه طو کدی عشقه کوه کل دورون زار ایدر ایدر
 نوزن کور مملکه باروک ویرت جان بیزار
 اوبر جان ندرور آکا کیمیا سینه اول یای
 که عاشق اولن اوجانه لو جان قربان مر ادر

ایر شمشاپه ان و پیته قانور ایلک دم بیسته
 او قالمز را حتی جانک او کندی آزار ایدر
 کیم کحق کوشق ویردی عنایتی کفا ایدر
 عاشقلار آن قاروب او کندی ایدر
 اوزن اول دور ایتی که معصود ایدر اوق
 دو مش یوزنی اول بر ایقلار بوز ایدر

د ۱۲۷
 نذر کشی قالایله حال
 قناعت ایلم نفس او حال
 تفکر بحرین عشق دینزین
 بخون عالمایه یون اول ایله قال
 کز کز عارف اولن شمله اول
 او و صدمت دیزینه دوشه طالب
 کوراکم بر لک ایچ اولن اولد
 او قطره بحر اولب موجلن حال
 کید اول غصه دشم کلن لند
 اول خندان نناکم روی لال
 دیالودری جوم دن بزدی کل
 او شتری اولنل آئی آت
 ای فتحی سولدن کوزی نه طلمو
 قر شدر دک که یاغی ایله بال

د ۱۲۸
 کزی تنگ بنگدم سوزی شکردن
 د آخی لذت تو جان اول شکردن
 کوردم طوطیلا اول خد چون
 کم آج تنگنی اول قند بگردن
 نه سوزدر کم اول شوق جدید
 کوشنده دخی اول یکت کوردم
 بورد کور آنک کم صر فیدر
 نه ذق انکجه کورم جردن
 آنک کم اکللا مسی معینت ووق
 صایه ورجوانه د کل بشردن
 پیش دیرن ایچل معنودر
 اورا ورون یخشسه اول جردن
 کورک فتحی او معنی سوزن دیر
 کتور بر شماره پیموزردن

د ۱۲۹
 عاشقم دوست اول جا لک نوره
 کم تر جان او جنت حورنه

اوشن کور کله کوروی کور اول حق
 احتیاج یوق مویس آنک لورنه
 کعبه دیر کم سفر اتمک ندر
 وصل اولن کتر قیون دورنه
 حدن ایر اول جهانده نمراد
 کم کتوره قوت اول دورنه
 عیسی کنی کم مجر اولی کور
 یتشاییت ال اول معورنه
 اول انا حی ویدی منصور اولد
 حقه مواجیدی کله دیلدرنه
 فتحی معرفت طوننی کورنه خوش
 حلو تاجدر باشینه ورنه

د ۱۳۰
 بلزم موم بدم بن اول خرقیل دور
 کم مدلت اولدم اوشده سولنورم
 نیتکم جبر ایلمدن کم ایرم بوسنه
 بولدی و صلت بو کل بلسون اولدور
 ایلم اول تنقاز خدی بزدی نیدرم
 بلزم و صلیتی نفسی لدریدم
 قالدی طرد قائم اوشن جانم کوجکل
 بلزکل لوتینی کور کم نه بوشن زور
 م کم اول عاشق دیر کم آن ک صیغفل
 مال اول جاندا ندر وریل صینه سوزور
 سن و سبک د کله آیلکل راز و اش
 اول منافقن حذر قل وار بولن حور
 فتحی سن دوستکل وصالن کم درین لیمه
 بیلک وقتیکه خوشتر کوردیجکل و

د ۱۳۱
 مؤمن اولن کیسه نجان دور کور کله
 صد قل یول کلن مکر کلن فطیله
 منک اولن کیسه نصیحی اتمه قبول
 بوز بیک د لیل اکار کلن حق اطله
 م کتکل باشینه یازینن شغه کلور
 اولسه کر کلکله کور کل طری بکلده

محل
 فتحی معرفت طوننی دیرین طیار نا جبر
 صینه سوزور

کینکلی کسبه چیه سانی تیزه آکل
 غایت المیا کر بیکله دور ب
 عاشق کیشکل یورن در تلو اور
 معشوق نظر اتمه سارین کم لولکل
 عاشق او مشوق ترین عشق اول
 اول یور بیکل زار سی کم بلور او کلده
 فتی عاشق یون قومکل لکن
 ارقن ارقن قالمکل بوز و ب

ول ۱۳۲

بجام قالمکله تنده قوروی کتدی اول قانم
 که موت حزین ایلدر اکاده کل
 ییادم عشقک او دینه کسینه طالع بلنر
 کونکلر و خانم
 کوردم شیشه سن عارک نه جالدم طاشنه بن ایلر
 ملامت اولدم او شق خلدت کوزنم
 بکانه او آه و صانوا و عاری عاریت
 نینم اولیم غم کوروزن کن بوار کانه
 فلکده کوردم شققت کوزینر جاننه محنت
 قان دوستی کوردم دولت کور بولیکه دور
 عجب اولکل درمان کورینه جاننه اول برمان
 بنم بنده کم اول سلطان دورم
 بوجینکل عجب حال کم اولش غیره احوال
 تجلی ایلمه اول دوست او در بود
 درجام

کزی دو شدم

ول ۱۳۳

کزی دو شدم بوکن اندیشه
 یا و ققدم حالم خالتمنا یوق
 دروشب حیره که ایلد اولوب عشق
 دور شب کندوزوم جمع لیلانم
 حالم حاله بخی کسینه اول یوق
 یورورم بن اولره زار کزدان
 نه قیام که نه عمل ایلیم بن
 بخاکم فکر ایدم عقلم طایخا
 بوفتی حیرت اول حالنه نه بویله

ول ۱۳۴
 کزی فکر ایدرک بن حاله طالدم
 یقین کوردم یقینت یقین اول
 ایراق اول ویدیم ایراق کلش
 هو ایونفیس ایش حجار اولو
 کورندی اول بیدجی حسن حال
 شکسته کولکل بر یقی کیدب
 که حل اولدی بوفتی شکل او ش

الم وار من نم بیج بریشیه
 قادرش کولکل نوبت ایشیه
 که دورندی کوزرم او شد شایسته
 ملامت اولدوم لار کاکور شیه
 نه سب و بیلیم جانوی بن زایسته
 دکل اولر کالوی بر کشیه
 کم ایشلا میجون یا اول دور شیه
 نینه ورم او بلنم با شیه
 یازب کاغده ایلدی حاشیه

دکل اول خبری غیرین للدم
 عجبلا یوننی کم طاکه قالم
 یقین بولدم کانی آرومه جالدم
 او نفیس بوینی اولد مکه جالدم
 کذب عظیم کلونی او غالدم
 حیاتی جان بولو بنی صالدم
 اوزنما یوب که بوزده اوزن قسالم

د ۱۳۶

عاقل ایسک دیوانہ کجا بکانه نژاد
 کچھ گونہ ز دور و شب جہد مزاجا نژاد
 بکسی نہ اولورز ابقدخی اورز
 سندر وار اجا غوز قابس ہکا نژاد
 مگر منکرانیکہ کوزک او ذکی شفر
 جواب دہر بر پیک جفر او خیر کجوا کژاد
 پسند صراط قورہ خیر ک نژاد کورہ
 وارسی اول درقاہ اندہ پکا کوزک
 اگر شایسہ اشک و ایم پیک کالو کجا
 خیر ک کلو رپہ آرتوق اشک او کال ک
 کم و یواس دولتہ اعتبار نہ جنتہ
 دیدار صحتی سنل پیک اول خواجا کوزک
 عمل ایمل فقی پسندخی دورش دور مہ
 پردہ پسند دوست کوزنہ رازین کوزک
د ۱۳۷
 ایمل کبر کلامی معنیہ او بار اول
 صحت اندوکل نش کم اندن اول
 راز ویر مکل کیسہ سوزک کرا طیر
 پیکل بر کشہ سوزک او بار اول
 اعطال نہ قباذ قال و عوی کجا نژاد
 صحتکم اول بوزر اندا کرا خیا اول

یاندہ اول کشنک دعوس ہی کویست
 آندان بلکن آن سمجوزر صبا اول
 اول قناعت اہل اولورز لو کسین
 قویا کرک شہرتی شال جبا کرا اول
 عاشق ک اول ایستی کم جفا کجکدر
 کم جانلہ اول پسند دوست کچون صبا اول
 فتمی او حقن بخیرن سوز کبیر او کوزکل
 اول کونکم کز نہا رخیں لو دیا اول
د ۱۳۷
 باشہ خلک سویلم بن سوز
 او شین ملاحت الیدم کندونہ
 خلقک اول طعنے طاشندن غم ندر
 ابریزم اندن دو نو بن پور
 نیدرم شہرت بکا اونہ کرک
 صالدم آتعاللہ بابسن اور
 چونکہ دوست اولدی بزہ اول
 بیغایہ قلم جوخی ارو
 ایملک عشق قلمی شہرت
 کلیم بن کاتوردی دیدار زو
 سویلدونم خلفہ سوزم طال کوز
 یالقیہ صابر او آزو
 عشقہ فتمی دوروبن سویلدون
 معشوقہ بلہنم نیارو
د ۱۳۸
 کلید بروم ک سویلیام
 امشوقی دورو سویلیام
 اولاکم کوزومز اکا طوش اول
 باقب جان کوکل خویلیام
 بزہ اندیشہ او جان کورنہ
 عجزی طورب کچون بویلیام
 ندر سفلیدہ دورہ وزای
 کچب عشق او تایلہ یلم

که در دست ایچون تحفه یار او شده قربان جان به ایلا یلم
بند بر زنی المودیا که نه او عشقه کوکلی اوش بایلا یلم
او کز او پستی فتحی بندر او معنیله جانی که طویلا یلم

دولت ۱۳۰
کوز بو عشق کشته نه یولدر مشکان حل ایلبت قال ایلدر
احتیاجی بقدر او کسید مشکلی اولندر حال ایلدر
کتور اول وجدی مقصه دوندر کند و حن بلک که اول حال ایلدر
صوبینه فخری بسکندن جفر خرقو تاج و عبا شال ایلدر
که صوبه عشوقه زمر بیلو طکان کم و کل نم عشق آکا بال ایلدر
عاشق معشوقدن غیری نه لوله مردم اوشق کم کوشی مال ایلدر
فنجه کورک نیدر اول معشوقه کم دورب نازی آل ایلدر

دولت ۱۳۰
ینه دوست یوندا اوش کورون کلدر کوکلو جان آکا موزنی کلدر
تکلی چونکه ایلیک جان دوست او حیران اولین دورنی کلدر
قامور لر یغنی اول ترکیب اورد او دوستدن غیردن اونی کلدر
زهی عشقکم کشیندل اول باشینه سعادت تا جیدر اوردنی کلدر
که نه یولدر اول کشته مردم او فاش اولیب که سردورنی کلدر
منافی منکر اول و درشدن کوکل ایچون نوبن قورنی کلدر

کورد بو فنجنک وقتیکه او خوش که عاشقکل اوش اورون کلدر

دولت ۱۴۱
بو بنم کوکلم نینه اوش ایله جولان کوز ارم یانی عشقک دولتی کلدر
دوست جان لر زو سینده بو کوکل جیلدی عشقا قدن دوروبن زاری نالان کلدر
جبدی مذاق کورک عشقه دوشدی برزنا کوشدن خنزیر بوریب طوبی بالان کلدر
یله مجنون کورک کم بولدرک یرینه مجنون ییل نازیزه وجهی حالان کلدر
فرمادی کورک شریک کم بولدر بوجان اول عجزه فتیله دورن بالان کلدر
عاشق معشوقدن او دور ایله بندر کم جانی کوزرینه نفسه قالان کلدر
فتحی کورک بو کولم عشق دوروبن بیتلری دوربکم قوالان ایلدر

دولت ۱۴۲
ایلیکم بو اشبو جانم معشوقکل قرباندر معشوقکل خیال خلیقل قرباندر
عاشق الیم افضاده کم فنا اولشددر فوق تحت جنوب شما لوغرتونز قاندر
آلدرر با عاشق اول معشوقه قانی صلال معشوق کورمک عانی شکره اوقاندر
اول محبتکم کتورر عاشق دمدم دبه صنعک کم اول تمید عشقه اولیغرتاندر
کوز خاکم کونیمش عاشقکل اونی کید ایلیکم منصورین اول کور کون خرقاندر
قاندی بگری صراروب کم بودر اوش یوراک اوردی اول درو بلین بلاقاندر
فتحی بولادی مرکب کم بر اودر تله یازوی مرکب یرنه اول کلرون قاندر

زین لولک شاعر او عجب شاعر

ول ۳
کری او شوق قیندی خوش ایلد **م ۱** مست ایدر اول باشی خوش ایلد
کم ایلدین اول بل دند کده اول اول جوانی استماع کون ایلد
اولد کل کم بویدر ایکن ایزدی جان عشق نیر این کده اول خوش ایلد
آندا ایکن بو جان آنک عاشقی اول دینارین جان اول خوش ایلد
چون بخت کلدی کلدی کوله ترک ایدر عین فراموش ایلد
شولک مولو مویسه قالدی عقل در کدن قالدی بیوش ایلد
شویلم فغی حننه اول احد رسمی اول موی قلدی نقون ایلد

ول ۴
الدم الرحوری بوروم بورن **م ۱** باسند و درم خوش بقای
پر این کتوروم او صله کوروی بارحق اگر بیسی طوعری
ایلدی قلدن قلا اول کسیرنی زحند ایشدر لولکه سکرین
خوش نوار کویستر عشق آن مطرب اول دستی و زوقی
خوش تر النومایه و درن صول معشوقه اول بر و یوبن قمرین
ساقی سوره او شرابی بادچن کوریمه خار رون او یان اعرن
فغی و دردی بیتلری معنیده کم کورک یوشاعرا او عجبین

ول ۵
ای عشقان ای عشقان

ای عشقان ای عشقان ای عشقان ای عشقان
عاشق ایسکن ز این بیدخ کل بروکر دمینه
دم و میل اول دم اورده اولدمده اول دوستی فنده
کم دوروبن اول حیقرا کر جکر اول دمینه
دمک او دم بدم کلور اولدمده کولکل یاید
عشو کرس لوجی آذر دکل او دمینه
زهی او دمک دسدر عشقرا اقدسدر

صاغده او بودسدر خوش بقار دمینه
م کم اول دمه لیرمدی دم نیدکن بلده
دمدم دمه اول ایشور ایلکه لول او ندمه
اول دمه دم دیدر دکل قانا دم دیدر
بلنه آوم دیدر باق آومده حق
فتحیکه پسید دم دم اول کوزا کوزا اول
بولدی او دمندن دمی اول مجلم دم دمینه

ول ۶
ایشو کولکم فکره طالری قلدی این **م ۱**
کم خطالی ایزوی سمو دیدی جان کلبرک

اودمه دم دم دیدر قانده ادم دم و لیر شمع

ثم وجه اللد كورنڈی مہ نیرہ بقدر ^{بشیرت و اولاد} ^{بشیرت و اولاد}
 اوش انا لحن اولدی ^{بشیرت و اولاد}
 خوش قلبی الیدی حق اشوعالم وارند ^{بشیرت و اولاد}
 قدر لطفی کوروز نورہ باق کولفان ^{بشیرت و اولاد}
 کوروز کویا ایلمشدر در لدری بدل ^{بشیرت و اولاد}
 حکم کولخالق کسین دیر و جکل ^{بشیرت و اولاد}
 اول دگره اموجنی کور کم دوروبن چلیخا نوب ^{بشیرت و اولاد}
 اسمیخی بیل بلر تخره کاتن جیل ^{بشیرت و اولاد}
 چپین اول غرق ایدر فلا لغند ولغ ^{بشیرت و اولاد}
 نیتاکم کور کور کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}
 فتحی اول حق وار لغنی کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}
 ابعی طاشی طویطاور مهم اخی او جیل ^{بشیرت و اولاد}
قره ۱۴۶
 دروش اولی ادرینا دن الی حکم ادرتله قدرنده ^{بشیرت و اولاد}
 سوزی صاوی اولیہ کسیدل چکشمیه ^{بشیرت و اولاد}
 سوز کور اولسلر که بلینی بوک ^{بشیرت و اولاد}
 قناعتی قومیا دوروبن دیلمیه ^{بشیرت و اولاد}
 قازمیه یر قانوب یرنه اریه که ^{بشیرت و اولاد}

حاصل

حاصل ایدر صاوره غلبه لچوره کم دوروبن الیدل اول کورمیه چکه ^{بشیرت و اولاد}
 اون کر سینه آتہ یاری اگا کور قانہ صوقویون بوخوره بیته ^{بشیرت و اولاد}
 ییہ آنی یرمیه بو نیش دریمیه قرنی طویرمیه لندرا ^{بشیرت و اولاد}
 کوندر ووتا اورجن دریمیه اولن دونله قیلہ نماز کل تاوق ^{بشیرت و اولاد}
 قبا صبادیمیه آن آلب شمیمیه شالوجبا ایدرہ اننی اول ^{بشیرت و اولاد}
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}
 شریعتی قوهیم اولمیه کوریمیه کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}
 فتحی طرہ قدر اصلک کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}

قره ۱۴۸
 ایدر مکہ مشتاق قدر جان دیر ک جاننه اوش فدا ایدر ^{بشیرت و اولاد}
 جمله عالمک حاتی والی مہ لولدر زرجم نقصانی بقدرنی ^{بشیرت و اولاد}
 ایلمک عشقیدل کور کل کم طویلدر بربر ^{بشیرت و اولاد}
 عاشق اولندل آنک او جور زجفا و زجان دیر ادر ک ^{بشیرت و اولاد}
 کم کورند اول نیکاری صویونون ^{بشیرت و اولاد}
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}
 فنی فکر ایدی دوروبن اول کور کور کور کور ^{بشیرت و اولاد}

قره ۱۴۹
 کورنہ طوغ بو قلدون بلنه فکره دوشر سیک ^{بشیرت و اولاد}

فکر و دشمن نیشه آخنه
که کرد کشیه فکر ایلمک
لول فکر پسز لولنه آدم عقل
کم فکر اول عقل اولن بر
اول فکر ایلمک پسز عقل
اول فکر عقیده بلدی صمدی
عقل ایمنی اول که اول خلق
عقل اولدن مکمل عقل ودر
اولدور معبودن اول ایلمک
بیج نیشه کم که کما حاجت عقل
نیشه کور کل آنک محتاج یوق
عقل نیست نیشه یوقدر
عقل ماعش علقیه عقل نیشه
عقل ماعش عقل اوله تدبیر
که کیدوم که دور دوم فکر
که کیدوم که دور دوم فکر

فکر و دشمن نیشه آخنه
که کرد کشیه فکر ایلمک
لول فکر پسز لولنه آدم عقل
کم فکر اول عقل اولن بر
اول فکر ایلمک پسز عقل
اول فکر عقیده بلدی صمدی
عقل ایمنی اول که اول خلق
عقل اولدن مکمل عقل ودر
اولدور معبودن اول ایلمک
بیج نیشه کم که کما حاجت عقل
نیشه کور کل آنک محتاج یوق
عقل نیست نیشه یوقدر
عقل ماعش علقیه عقل نیشه
عقل ماعش عقل اوله تدبیر

که کیدوم که دور دوم فکر
که کیدوم که دور دوم فکر

دیدن بقا اول ایرادن ایرغا کم یقین اوله ایلمک عیشیه
مقصودن بنم یوزومه با قدر صوتی برجام دیدن نیشه
بقدم آنکی یوزنجران اولب لریجم اولدم
کوردوم یقیندک ایلمکم یقین فو قوتو صباغ صول بئش نیشه
فتی اول مقصودن بولدوم بودم غیرای کم که کمنز نیشه

اول

جانان کر گنه جانو که نیش جان بیل جاناندرن ایروجان کورده جان بیل
سپلخاند اول قدم به خنک خوشی کم بندر ایر خوشی اولدر دروانه
کورکم اصوم موصلات نیش اول زکات اسلام دینی ایر خوشی قرآنله
منک اولن مکسده اوزارنه اول کم صمغول بین ایلمک کیدر ایلمانه
مؤمن اولندرن کورل صدف فوکن دکل کیشک یورویه آکا خانله
بریدر او منکر که دوری نار بور وطن او مؤمنو حورو حبانله
فتی صافکه حیانتله قله معاش لایق دریلن اول امنوصیانه

دو

ایشو گو کلم لامطانی کوروی خوش کم قرار اتری اومطانی کوروی خوش
جملنگ اول ولای ولای اولدر اول ملکه مالک مالکونی کوروی خوش
بر امدن کون اشارت ایلمک اول امروه کم تقانی کوروی خوش
جله اصلک اصلی اولدر اول امر منبعی معدنی کانی کوروی خوش

کوری خوش
کوری خوش

مهرم اول یارک جهان کورم غا مشتا قدر
 نیر لول فرورس رضوان یا حوری اول عا رو
 ایلکم درد و فراقل صدی یوق نه شبت
 شمری بیاندی عاجر کاتبوا قلا رو
 نیاپسون بوفتمی میکلین کم لندنی پسند یوق
 عجز له کلدی طپویه اویش دورب بکلور

دوره
 کورم غا مشتا قدر جان جان جان اوش ویرر یولنه موارا ارا
 مستوقل یولنه عاشق اول فریر صقله اول دیننی اریا
 اندر رسا یولنده کم نه غم کم حلال اش اعا اول قای
 کم ملامت اول پسند سوزی یوق ایش ترک آری صابنه
 نیپونکم عشقه او مینش مبتلا کم در او درد دل حرمانه
 اول جفا و جور محبت کم دیز خوش کورد لطفک برنه ارکانه
 فتمی لول دوستک طپوسند دور نه کوزا صر ایلکه در با

دوره
 کورنده دو شدم حیرتک بنی در نه عقالم اوش کندی بود ورم
 بیج دو ماجتی برایشم او قالمک نیلکه اول برایشم کز نه
 فکری جمع انمکه قانی عاشق اوش دور باش کم دور و جتن
 ایلکم بیج نپسنگ اول فتمی یوق نه لنوب قالدی ایلدی بولنه

اصل وصلی غیرن در کل دور اول امرن کم امانی کوروی خوش
 اول ورم کم کانلر اولکم کان کانلر کان اولکلن کوروی خوش
 فتمی بلدی جمله کانول کان اول جانو سلطان کان کوروی خوش

دوره
 دور ایلر دوران دور دوران کور دور دور با اوران کور
 کب تبلمه نکلنک حابلی کم بودور لندنی کازون
 عاشقه اول مستوقل جفاشی خوش اول دمید وقتیم ارا کان
 صمنه بو عالمه باقی فایس کور ورو و نوا تو بیل ارا کان
 جسی خلف ایلک خوش کز نه کم یلنک جسی او کور کان
 عاشقه اول مستوقل عشق کورد ایلکم اول بوینه اور کان
 عاشقل او بوینه زلف کورد عشقه باش دور محبت کان

دوره
 مرغ و دردی آردنک جانکل اوله دادو قلمدی تند او قوت کندی اول اول ودا
 شو لیم بو بینه کورکلن مبتلا در دینه او کور دوست ارا مار کم اول شفانکل دادو
 قلمدی نفسوانکل لشکر بنی صدک عشق چوندری صقده کیشدی خوش بقلمدی
 ایلکم مردم بدیم کوزارم کرمان اول چوندری صقده کیشدی خوش بقلمدی
 کم و کندی کندی اول قان ارنک

مستوقل زلف عاشق قانقوریمه

تپسته بیاوسته اوش بو ژرب تا کلبد کبیکم اول کز نه
 جور سو بر اول غیر بقدر ایشتر کم نظر جعدن اول اول یکنز نه
 لوشده فتی کم دوروبن کوزینه صوته دوروی اوش دوروبن کز نه

و الله د بیل کو درین کز در **و** آنی سو مملک بز نوکلر ک فکریدر
 کم دوتب حکن قلمن کاکاکت کبیل ایله بلکه او بره غیره دکل شکره
 شو کم جعدن غیر سن لو کوکلر کز نه **و** حق من کیم جان ایچنده ایله اول محب بره
 شو قور قور و جدو حال کم کز نه عاشق او بیلر کیم عشق اول کز نه
 آله اوبن کوبل کم ویر جل لودیتیا اول نغبه شطآنل بیلر کز نه
 کم آنی اول بیلر حکنه بر طبع کز نه **و** تمیند کم بیلر حقه اول کز نه
 فتی کورک او عشقه دوروبن **و** بیج بر دم کم اول کز نه **و** کز نه

اول عشق کورک کورک کورک کورک

و کز مست لولدم او عشقه دست بوزگ کورک
 بلدم نندو کچی بن ایلمک دورجک
 مح اولدی جان کویط عفا کونفسو م وار
 او قحلی اندیوبن دست نوزی بلورجک
 ایلمک بوجانو کویط شو قور و قه کلدی خوش
 کورکم او عشق کز نه این ساقی صونب دورجک
 کندی یو وارنی کوکلده خلری کز نه وارنی
 کم فنا اولدم اوزمدن اول بقایه ایرجک
 کورک

کورک او عشقه آینه نجالم و جدو کورک
 طالع عشقه دور اول کم سماعه کز نه
 صندک اول عاشق لولن طایه وینا وارنه
 کم قبول اقره اوجه بیگلر بن بلورجک
 فتی مع کبسنی اول دیو غول از تمیه
 کم خفایت ایلیب حق کند وید دورجک

و سوزه کلدم پیوزی بو بیلا بکده وصفی عالم کم بیان ایلامک
 عشق ایشدر بیج اولامی کز نه عاشق اولند کز کور پیوز نه
 کم کلور دیله او کلکس پیوز اوله معنیده بر اول کز نه
 کاه و صلوا کاه فرا قوم بولر کاه مو اغلامقده کاه کلر
 کاه غیو کاه موشا ذی دورور ایلمک اول کز نه
 دبلر کم کسینله ایش اوله کورکلنه تشویش دور اول ایش
 فکر کلور کاه کاه کور کولله کاه کاه پیوزه کلور و دیله
 کاه عشقه ایله استوان اوله اشتیاقدن و صد ایر عشق اوله
 ایلمک و صده ایر ب محو اوله کاه بیطه یقشب محو اوله
 کاه قبضه یقب اوله منعدم منفیاتیونم کز نه
 شو بیکم ایشند خمران کورن م بر وار پیه دوروبن بر
 عاشق اوله مشوقنی کز کور پیه اول نیلار کاه وصلنه اول پیه

اور چشم عذابندن قاتیدر ایله اول یارک جانچسیر ایتد

دلیله ۱۹۰

نیلم یارک بولنده کم کورین اول قانه
راضم بنم اندور پساد حو بو قدر اول قانه
دوشمنه الله دینت کم حلاقت اولون
یوز سوز ورم کم اول پساد اول آدم داقانه
مکر اول یاری سور سادینا نکل اولون نیدر
نذر اولکم کونون کم کوکل بغلابه کف
کلیر و اینفسک کور عتقک صحتین کور
عاشقک مغری یا نوبی یورکی دور کور دور
فتی اول یارک بولنده جابینی قران ویر لای دست جگر قان قانه
چاغزب آیدر کور دور

دلیله ۱۹۱

ایلدی مست دوست قوحی جانم مسلی غنیه طولی اولون کانه
علی باقوت جوام دین طوطور معدن اولون کانه
مشوق جان قیغه عاشق ندر عشق ارجنده کم بودر در کانه
بند خدمتی اول سیلطاننه قرتوشنده کور تا وز دیوانه

بلبل اولدق

کوردی آیدر اولون کور اول اقدن باقانه

بلبل اولدق بو کور اول دوستی کورب قرتوشور دین اولون کلیمت باغز
عاشقک اول معشوقی بود و کتفه قلمو یاشد کورتن نیشاز
دم بدم فتیحی کور جو لالی مدیر دوسته قرتوشور اولن سیرا غز

دلیله ۱۹۲

عجب حالاکه بنده ایله دوستدم اولدند یور ویردی تلنورم طاهر جانده
بنیکه حیرت ایلدی کم اولون غرق آقر کوزم یاشی قورود یاشد
قانی او عقل فیکر کم کم نیتیم زالم وارینر که اشلام بر اشد
الم نیتیم می کشیه او عسرت کورنر کوزینه جورو قرتوشد
قانی پسند و صراط او مینر ان جوانی حقه ویریک او صور شد
نیدارم دنیا و مال باک آندن او بندن یاد اولا کورن قالشد
بوفتی غزنی کورک که حیران حقا دم دوروبن اول

دلیله ۱۹۳

کوردک اول حکمتی ذالجلال لکن زعمی صوغ راستی اول صاحب کلک
نم دور در اول یوقدن دارا یلر کتورر صورتی ایرینر خیالک
جیمی مخلوقه اولدر که خالق بو حد اندرا اور بو تعالک
آنکذ اتیکم اول ایله منزه او عاجز بلکه عقل عقلا لکن
ننگه تشبیه استک اولکه اولنر که مثل اولن اول لایزالک
او ذاق علمی قدرتی طولور رکاطه فعلی دخی او فاعلک

عجب حالاکه بنده ایله دوستدم اولدند

کتورب او کتورب مک ایچره ایشی فنامی بو قدر اولنی نوال کت
 بولر آندین جمیع اول حیاتیته سمان کویستر صدق احوالک
 اولکاشی نوالک لالا وجهه فام اولدی جوابه اول سوا کت
 جمعی قبح لولا یا که او کتورب قه او قبحه دو شکی لطف لطف جلک
 ای قتی بویلدن سانه اهددر بسنک بسوزده نه اولدی مجالک

و ل ۱۴۴

خوندر خوش نشی بلسر طریک اکلیم کونا دور سا یوستی
 بلسونکله قدر اینه ولدی قدرت ایشی قیلور اول افعالی
 کتورب آت ایدر ایشی لکون ایشی ایشی لول بیلور ایشی
 اضطر ایدر دکل اکا اختیار ایدر بیلک کرک احوالی
 بنو بندلی د عویسن انکل ندر کتور اوز د یله قیلو قیالی
 کی قهر کی او نظور دوشن کویستر جلالنی جالی
 اول تصرف فخر کورد یلورق اکلیم بدلی او کتور حالنی

و ل ۱۴۵

بازم عشق او وینه او کتورده دوشم
 او بکشدن باشه بانوبن دوشم
 لردی جیسی فام قالدی اوشن دوش عشق تنورینه ایدر ایشی
 یارک اول نیسه جور و جفا رضا ویرب اکابن اوشن فاشم
 او دعوم بقدر خلقله که قیلیم که صبح ادم جمیعله یار شدم

دعوی بنی بکلی بنویس

بغا اول

بغا اول بکلی ایچک ایشینه افان کورندن اول باش قایل شدم
 قامورک ادر کتور ورو بن مجتبه جانوبی در شدم
 بو فینک دو شال کولکله دو ادر صحتینه خوشی کت شدم

و ل ۱۴۶

عالمک رونقنی کورینه دوندی اوشن شمال
 روض جنتی صان ایلدی اول حق تعالی
 کورنه خفا ایلدی چمنله برک یوزنی

باق چچکل زینتته صادر فرماید ایشی
 یا اول انجلی کورم صان طوتندن خوریل
 اول بشیل حلقه کویستر جیسی حال
 در کورنی قوشلی کورم او تو بن کوز ایدر
 رطوطی قمری بیلد لترین ایشی قوال
 انواع اول در بویشلم بود قلد اصلب

الما و نادر و طوبخو نمیشدن طورن آل
 یا اوصولاری کور کل کم طوب اوشن دولن
 صانیکم سوو صو اقا و جریله که بال
 ایلیم یاق اول موانک اعد الذ که خوش
 کم فرح ویرر او قلبیه اسیکزه اول شمال
 زعی اوصانکله صونقن کورتر قولار نه

دعوی بنی بکلی بنویس

کسی بخورد اول باور اول باور
 کسی بخورد اول باور اول باور
 کسی بخورد اول باور اول باور
 کسی بخورد اول باور اول باور

حالت اول تر بین کور کم قلبت کجکدر
 کوشش اول غرضه باق نور ایچنده ملاعمال
 کم نترنی ایتمش اول یلدر یله کولر کج
 کور آیه باقلم ای ایچنده کافه بدر کج
 روز کارکن حالتی دردی او دردی ایچون
 یازویا یوزو فینو مغه بومله ماهویال
 کور بو مخلوقدن کون مبرینه صر لوجال
 شمر کسینی عاشقو مشوق ویشش او قرتوبصال
 کسی اول کور ایچ کوندر اول یلدر
 سنتو جاعت او زره یول دکل اولدی حال
 کسی علی عمل اول دوروبن دوردر
 شکم ایرم صر خضیه اول استر غیری خصال
 کسی فسقو فساد اول اول لب لر توند
 کم حیرم شردور بو کافه فون کلشن
 فتنی بجا کدر کم بو کردن عیبت ال
 او بیون ایشکده نقصان کم بیکل نولال
۱۴۷
 آکلیند بیور اول بیور معنی بیور اول بین
 معنی اول معنی خیمه اکلنور کم کتر اولدم سوزک اول بیور
 کم سوزک اصلن فصلن اول باور راست سوزکوسولم سوزک

آیدن ایم تر علی سیم حاکم فتنه

م که معنی دن خبر در او را طو غریبن سویله سوزک اول طو غریبن
 معنی کم اولاد لیل اول او بر اول لیل معنی دن خوش طو یکن
 معنی در کتره نوزوج رغ ایلمکم آمدن قیامور اول چور بین
 ساک او معنی کون دعوی ندر فتنه ندر کم او سوزک غریبن
۱۴۸
 بنم بر بچاره او شده ولوم
 کسیندیم نیم یوزم صوم بوق
 یانارم درظه ایلمکه زاریم
 دکل کجسته باکره ایشویولدرکن
 آقیده الله اولدم او طراق
 عارفه صحیحینه جان دیرورم
 بوفقی استر او یارده کایر مکل
 بو بند بند که بند تو یوم
۱۴۸
 نیش کلنور کولکله اول ملکان حال
 عاشق اول معشوقه دن غریبه
 عاشق معشوقه کولکل طویلدر
 کم دکل از روی غریبه اول موس
 عاشق معشوقه در دلند سوز
 عاشق سازد و سوزی معشوقه
 یاندر کولکله نوز او خطوال
 دلش اول کولکله کلکل حال
 بغلمشدر آند اول شوخال
 عشق قید اولن بولرس لعل جمال
 ار مکل زنجیره اول آتر فوجوال
 کم دکلدر که آندن غریبه حال

گفت اول جا استیاقند. گوگل جیر اندر
 مردم او کوزم پیشی انشم جان شراب
 جان ندر کم بشله اول دوست بولنه اولکجه خرج
 عاشق اولن در لیا اول کم طلی یار ایچون
 جوریله جفا دیبر اول عشقل آشنه
 اول جفاکن کوروی بی خود ندرت اولکجه
 م کم بو فتی پوزندن اکلدی الدی او حظ
 او بلور عاشق حالنی ایلمک عرفاندر
 جانم کورل یار دیوانه دوشد
 نقل ایلمک دوست جانم کوزم ایچون او یانه دوشد
 کورل منتن اولکلک بینه جانم بتمیه قلب طایفه دوشد

کورد آ

کوردنی دو پستل ایله او هلی
 که طولدی ایچو داشم او صولتله
 ندر اوترکی دنیاو یا او خرسه
 کورل بو فتنل سوزانی بینه
 نقابدن حاشره اول طایفه دوشد
 بقسم وجهی که او یانه دوشد
 عاشق موشوقیه با یانه دوشد
 او شرعی عشق که اولکجه بیانه دوشد
 یانه یا تا حاتم اولنده بر اولد آ
 او جانم اتمشیدی ایله بنم
 پتشدی عشق بر اخی کوکله اولدم
 کیدب اول پردر کوزون کوکلن
 کور اول ساقی سراخی توکلندن
 نه غم غصه کوکوله او جانم
 کورل فتی کو بیبل کنی او شده
 کز ی کوزی دوروین نوزوم
 نه ظالم عشقل اول نوزوم نینه
 بری برینه یار عشق او دور
 یا اول قندی شکر کم کل صوبیله
 کیدب شکلن ققدم اول آسان

کورد آ
 کورل ایچون ایلمک اوزوم

توروی منبهری اول در بیکه
بوقتی معدنی خانه میتوسب
کوزب جوم ای ایله نه قازوم

دولت ۱۷۳
بوی عشق خوشدم او یانه
او غفت کیدوبی دوروم او یانه
آق بو کوز او ملک باش دوروم
کم ایله دو شمش خانه بویانه
کم ایله یا زوبن جامه صوصادی
صومز بوغ کوزرب او صویانه
از وصف ایتر بسم بن حاوی
کو صغی کلر آنک اول بیانه
نه بلسون اول طیبید زحمونی
اوتری بسویک او نر بیانه
از کدر کشید همی اول ار
عصالی دیوبن دورب طیانه
لی فقی بکا او دوست دوری
یوری اول غمقه سن یانه یانه

دولت ۱۷۴
کری گوگلم او غوی عشق بخنه
کم بتندی اول عادت کویخنه
مقصودی لوتری عشق ایلمک
خوش بشارت ایردی کور سوخنه
کندی غمقه اول کوفلده شادوب
نه کفادت ایردی آنک ریخنه
نه کتوردی معنید دورن اول
بار کانه کم آنک اول موجنه
کبه بلز عشق کوزر ما سینه
عاشقک عشق قدر اول ام کویخنه
دنی دنیا مال ملک آنک نسی
یا حبال یعنی شمش ریخنه
دوست سوردن فقی غمقی
بسویله ساجانی کوهلی کویخنه

اورلارم بیلم دوروم کویانه نسی
دولت دیلم کوروری اولی و زورنه
بصورتیم کینا اولوز اوزوم
صفا

دولت ۱۷۵
الوداع اندک فوسبدن چونکه بولده یار و کل
دعوی حق اندکجه کم جانه او یار و کل
وارد و غنچه آر تری میبل اول مولود آر زومنی
جله منقاد اولوبن معنید
نتاکم قلدوم نصحت حق بولده کلادی بو
کم از انتر نصیحت بیگل و بیم
قانی اول علی حکمک زهری تقوانک لولی
قول اول شرعی بسویکونه بایار و کل

ایلمک دنیا یه میبل کم هر بصد رجعه
حق یولنده وارنزال بر بوی صایر و کل
دکه لباسی بکا نوب کم قنا غت ایلمک
ناخو اطالایدرد لانی عباسال کافر و کل
نتاکم جهاندی فقی تقسیم اصلاح آئیده
صدق اولوز ساخایت پند آن طایار و کل

دولت ۱۷۶
نردو نیانکا بنکه نه صامم
کمال تری و فاکم لوبلک نسی
کلمک طایور و غنی نسیه خدا
اذا میبل ایلیوبن کم بیصافم
آنک التونه قانوبن بیصافم
دکل اولمش و کللی او صامم

بنا اولوز اولمش و کللی او صامم
بنا اولوز اولمش و کللی او صامم
بنا اولوز اولمش و کللی او صامم

بنا اولوز اولمش و کللی او صامم
بنا اولوز اولمش و کللی او صامم
بنا اولوز اولمش و کللی او صامم

د **۱۷۷** کونند
 حقیقت کوشش ظل نورخادوشند اول کونند
 نوز و نر آو یلند از رخ بو کون اول کونند
 اگر اول کون اولنایه و نو کون قبلنایه کونند
 کم اول کونک نوز سید کم فرق اول کون
 شوا کم کورمدی اول کونی او چندی دونه کونی کون کونند
 و کل ایسان اول جیوان که بیز اول کون کونند
 باور عاقد ر آن طوغ باط آو کونند
 کم دم عقل اول آتمه شاکم م کون
 کونی کونند کورن کونی کم فرق ایدر دوی کونی آیل او کونند
 ندر اول آیل کونی کوروشند آن کل قدی صحی
 بو کونک نوز اول نوز در ب ایل که اول بر نوز کونند
 در کل ذره اول اسک کل بو کون اول کونند
 ای فتحی کونی اول کونند که بدو کسه اول اول کونند
 نه و ندر بر کجا بد کل کونک کل اول کون

د **۱۷۸** مشوق
 کور امید خالق اول لندی مشوم آو اباب کل جزه منه مقسوما
 کینه آسانو کینه دوشوار کم اول عقل ایش اول اول وار
 کینه جهلو کینه در ب علم کینه بعضو کین کینه لو حلم

مشوق
 کور امید
 خالق اول
 لندی مشوم
 آو اباب کل
 جزه منه
 مقسوما
 کینه آسانو
 کینه دوشوار
 کم اول عقل
 ایش اول اول
 وار
 کینه جهلو
 کینه در ب
 علم کینه
 بعضو کین
 کینه لو حلم

کفی

کفی عاشقو کفی معشوق کفی لاجقو کفی بسوق
 کفی عارفو کفی قلی قلیدر که بسوزانی اول ناقل قلیدر
 کفی عادل کفی نظایم کوریز کفی اول محکومه منظوم کوریز
 کینکل ایش کوجن کور که خیرت کین ایش در اهل جنت
 کفی دنیا ایشند اول دور دور کفی دورش او نفسیج اول
 کفی اعطه اول بوین بندر آ کفی دورب اکاورش اول
 کفی دورب پدم مراه کفی آخر اوغریسار در بلایه
 کفی ایش کوجن دور کفی حدیثی قرانی قویم قورخه
 کفی اول منکر و کافر مناقی بر اشر اشکل کند و بر لایق
 کفی سوسنی موجد ایله صادق او خاتله دیداره بر ایش
 که م برینکل اول بر بول وار کفی حقه تعیب کفی دور در
 از لدن م بری بر ایش کلکش کفی راحت کفی تشوش کل
 کفی قهری جلاینه اول طمش کفی لطفی جایله اول خوش
 کم اختیار وار صمه او فولده او جوز وینکل ایش کل کله
 کفی حقه اول حقه اول شدم **د** **۱۷۹** کفی در یا اولین ایلکه کلشدم

کفی معشوقو کفی عاشق کفی لاجقو کفی بسوق
 کفی عارفو کفی قلی قلیدر که بسوزانی اول ناقل قلیدر
 کفی عادل کفی نظایم کوریز کفی اول محکومه منظوم کوریز
 کینکل ایش کوجن کور که خیرت کین ایش در اهل جنت
 کفی دنیا ایشند اول دور دور کفی دورش او نفسیج اول
 کفی اعطه اول بوین بندر آ کفی دورب اکاورش اول
 کفی دورب پدم مراه کفی آخر اوغریسار در بلایه
 کفی ایش کوجن دور کفی حدیثی قرانی قویم قورخه
 کفی اول منکر و کافر مناقی بر اشر اشکل کند و بر لایق
 کفی سوسنی موجد ایله صادق او خاتله دیداره بر ایش
 که م برینکل اول بر بول وار کفی حقه تعیب کفی دور در
 از لدن م بری بر ایش کلکش کفی راحت کفی تشوش کل
 کفی قهری جلاینه اول طمش کفی لطفی جایله اول خوش
 کم اختیار وار صمه او فولده او جوز وینکل ایش کل کله
 کفی حقه اول حقه اول شدم **د** **۱۷۹** کفی در یا اولین ایلکه کلشدم

کفی

بوقطه . دار لغز اول وارخ بجز . که بخواید بنی آقا او شدم
 بوقطه . خان اولدی کندی قطره . اورعین موطنی در لاری صل شدم
 کتوردم سوزای بربر اوصول . او کوز فاش کنی محبوب باشدم
 عارفان نه کیزدم صحتنه . اولب مو صاحب انلاره فو شدم
 او عایش منو قو خشم کنی . که حل اولب لوجال اچو آیشدم
 کتورک بو فینک سوزای شین . او تنگوشکر تله سان بال شدم

د بنم او عاشقی بینوا اول یار که مثالی یقینر ایله دیار
 د نولم دنیا نکل ایشنه غم . او بوز د یزاد مشتاق عیار
 قرار اتمه بوکل او یارن تر . بجه کونیز اولبدر ایستار
 فکله دن کج عرشدن یو جایه . سولاری عشقه جان اولدی طیار
 در لوکل کم اول ایره . وصاله جلی ایلیه جان کم اول یار
 بن اول مست او شدم ایله شوق . کوز بکج دوست یون غارم یار
 نه دوشدی فخر او بودای حقه . وارینک تر کن اولب لولند یار

د کورنه یاندم درو لپخند . دره او شمع ملامت اولدم اولدم دره
 شوکلم زارده افغانه ریش . نتاکم بلبل اشی اول دره
 یانه یانه او شوم مالاده دوستم ش . بکرم من رنگی دوزلرن دره
 او شدم باشدن باشه اولدم ایبار . کم دو تو شوبن ییازم که اورده

ایلم

کونک فاش کنی اول بوز . یار شدم غم
 که مثالی یقینر ایله دیار
 کوز بکج دوست یون غارم یار
 وارینک تر کن اولب لولند یار

ایلم فریید حسینه . ییم وصلی دینار نه اولاد اول
 کم اول عاشق دره بنینه اول . کم کتوره مانو ملکی زرد
 فتحی بیکل کم مر اول غیری یوق . دو پستدره دست جان که اورده

د آهی جانگل م واری کنی . کوز میل کوکلان اولدی کنی
 در کل غیر یله اولاد صاحب . کو کولک جانک اول بازای کنی
 یکان اولدی اونی قصودستان . د یلمک مردم اول تکراری کنی
 تدارم شکو کمان اولم کز . د یلمک تصدق آزاری کنی
 قاموصه ال حکیم اولدم بزار . کو کلک یودک اول جلدای کنی
 اولبل لبیکم عاقی او کول . بو بلبل عاشق کل کز ای کنی
 بوقصی بندن کل کزنی شیخ . او غنی اولنان اسرار کنی

د کزی قصی اندم لوش . کزین جی کل نیا بوستان
 قامو یوز لر یک قوم اولوش . د یله کلدی اول پیشو قوروش
 اولبلدیر یک اول عاشقان . کز عشوق د کللی کور اولستان
 لو بندرینه کز شور خوشش . که یوز سوریک له چون آه آستان
 جلی قلیجی او عالم دوست . کوز زار اول بهارستان
 کوکله که اولمایه حقدن . نه کند کر کلانه شهرستان

کونک فاش کنی اول بوز . یار شدم غم
 که مثالی یقینر ایله دیار
 کوز بکج دوست یون غارم یار
 وارینک تر کن اولب لولند یار

دوره که در اول دوره که در اول قرن حقیقتی صلیت
 عزیزی فخریله تشتمل کم مجال اول ملا متدرسب هم ذلته
 اول خرابات ایمن اول اولی که کم که در سویلنا مر ملت
 راست سوز و لطم سوزند اول کم مقید اولیا اول علت
 زند و تقوی اولی اول قومیا اختیار اید که که در عز لته
 کم توقع اتمه اول کسین اول تحمل ایله کم قلته
 فتی دیل یک مر اده ایزیک کم اویر جانک دو شنه غفلته

مکه که در اول دوره که در اول قرن حقیقتی صلیت
 عزیزی فخریله تشتمل کم مجال اول ملا متدرسب هم ذلته
 اول خرابات ایمن اول اولی که کم که در سویلنا مر ملت
 راست سوز و لطم سوزند اول کم مقید اولیا اول علت
 زند و تقوی اولی اول قومیا اختیار اید که که در عز لته
 کم توقع اتمه اول کسین اول تحمل ایله کم قلته
 فتی دیل یک مر اده ایزیک کم اویر جانک دو شنه غفلته

دوره که در اول دوره که در اول قرن حقیقتی صلیت
 عزیزی فخریله تشتمل کم مجال اول ملا متدرسب هم ذلته
 اول خرابات ایمن اول اولی که کم که در سویلنا مر ملت
 راست سوز و لطم سوزند اول کم مقید اولیا اول علت
 زند و تقوی اولی اول قومیا اختیار اید که که در عز لته
 کم توقع اتمه اول کسین اول تحمل ایله کم قلته
 فتی دیل یک مر اده ایزیک کم اویر جانک دو شنه غفلته

الله الله بن کریم بکریم رحمتک حدی بقدر **دوره**
 جلبتیک حالته واقف ایگ کم سمیعو اول بصیرت کم علم
 که یوریک سو جا و نل وانی کو ستر سن بولای صبر کلیم
 ویردی اول قرانی حجت الله اول رسوئل حق اوزده اول کلیم
 و ردک اکا جسی خلقی و جوب امتوز اول شیعه هم کلیم
 قالمی اند و کلر نیجینک ایلم خلق عظیم قلبی کلیم
 قوما دی دنده کراکی بلدی مشکل حل اولدی او وقت کلیم
 دیدی التو نوکسن حریر حرام اول لباک **دوره** عیاشا کلیم
 فتی دینیا ده اولر ایدیم بیگ یشایانه داخی آخر کلیم

ای عظیم
 رحیم
 مستقیم
 اولیم

یون

دوره که در اول دوره که در اول قرن حقیقتی صلیت
 عزیزی فخریله تشتمل کم مجال اول ملا متدرسب هم ذلته
 اول خرابات ایمن اول اولی که کم که در سویلنا مر ملت
 راست سوز و لطم سوزند اول کم مقید اولیا اول علت
 زند و تقوی اولی اول قومیا اختیار اید که که در عز لته
 کم توقع اتمه اول کسین اول تحمل ایله کم قلته
 فتی دیل یک مر اده ایزیک کم اویر جانک دو شنه غفلته

دوره که در اول دوره که در اول قرن حقیقتی صلیت
 عزیزی فخریله تشتمل کم مجال اول ملا متدرسب هم ذلته
 اول خرابات ایمن اول اولی که کم که در سویلنا مر ملت
 راست سوز و لطم سوزند اول کم مقید اولیا اول علت
 زند و تقوی اولی اول قومیا اختیار اید که که در عز لته
 کم توقع اتمه اول کسین اول تحمل ایله کم قلته
 فتی دیل یک مر اده ایزیک کم اویر جانک دو شنه غفلته

عجب شدی بنم تو کلیم اول آیه آنک خوبغینه بقدر نهایی
 جمیع قدر شدن ایلدی نور نظر آنکم اول ارضینه سمایه
 بو عالم طو لو ایچی کاسینه او ذخی برو خود هم موایه
 او علمی قدرتی آنک یشور که مشکل بقدر آنک آلیه
 عدمدن ایلدی اول کل واران او عشقندن اوته بار و باق تریه
 یا اول جنت جم لوح و قلم دکلمی حاکم اول فتوحو حولا یه
 اگ جنو و کراسو مقلر کم آنلی یشور دن قوایه
 و خوش طیر بر نده و چنده که تقیده ویرن اولدر کفایه
 کم برینه وروی اول قران حاکم موای ایلدی مغان ممایه

اولیم

نه آیدر کم آنک بیری تمامد
کوردک بو فقی نینه او مشتاق
درب کوهلنی اولدی عاقق آنکه
قامودن ائی چکلی او کوزل

۱۸۸
بجه نونند بوزن الله دور
مشاور بنم کم آنک دیزارنه
حلینه مطیع ائل منده کوار
قورقوبو کوند کم اول قولار

ک عکس دوشتر اولنشی آیه
نظر قبلی دوست بوزی قزیه
کم اولی بی بهجتو بهایه
ابون ذیر لب دوستی قوتایه

مردم او ش آیم بنم کم حقون
کینه مردم دککدر اول بنامه اول
بنمخاد ورم او یارک عشقکون
م کم کرد یا ندی مردنل صمانی

۱۸۹
دود اول کم یا نزع تدونی کور اول سیک اول
اولا خوش افازی دوزتم بوزیم عود
ذی عطا صدن قولام عشق اقام چود اول
کم بینه مقصود نه لود وئی معبود اول

عقده رب لک بو لوین اهل فنا موجود اول
فکر ای کل کر کرد کم در بیل اول

فقی م یک

۱۸۹

فقی م یک اول حق در بیل اولنک
ک آکا خد لقی دخله لقی وجود اول کور

۱۹۰
دم اوروم ایر دم بودم کدر کم دم
دمد مکدر اول جمله اوروم کم دم کم دم
اول جمله دم او بوین ایر دم بوکن کم اول دم
یک دم بودم کم اول دم کم او غوم دم
دمدم کم اول او غوی دمیله دمه کور
دمیله دمدم دم اورب الیکه اول دم
دمدم ندر باور بکل دمدم لب فلور بکل
دولتدر کاکه او دم بانور سانه دم
اول دمکه لک اولدی اول دم اول بولم
کند وین اول دملنونن کم دو یوقن
دکمه کشیه کم او دم کم تشیح کور بوم
سوزم بور ک اشبودم دکله لو کور
بودمکه اول دم ایرتاش فحیکه دم کیرتاش
اول دم الی ایله قیاور بر اوم او کیدمیه

۱۹۱
بم کوهلکم بوکن جانانه ایر
نه کنندی شکلم حل اولنک شده بو بند

فقی م یک اول حق در بیل اولنک
ک آکا خد لقی دخله لقی وجود اول کور
دم اوروم ایر دم بودم کدر کم دم
دمد مکدر اول جمله اوروم کم دم کم دم
اول جمله دم او بوین ایر دم بوکن کم اول دم
یک دم بودم کم اول دم کم او غوم دم
دمدم کم اول او غوی دمیله دمه کور
دمیله دمدم دم اورب الیکه اول دم
دمدم ندر باور بکل دمدم لب فلور بکل
دولتدر کاکه او دم بانور سانه دم
اول دمکه لک اولدی اول دم اول بولم
کند وین اول دملنونن کم دو یوقن
دکمه کشیه کم او دم کم تشیح کور بوم
سوزم بور ک اشبودم دکله لو کور
بودمکه اول دم ایرتاش فحیکه دم کیرتاش
اول دم الی ایله قیاور بر اوم او کیدمیه

فقی م یک

که کز غریب با کز بولینه او واری هلاکین او بولینه
 شرک که کز لعل عاشقانه او دکل که بکوس اجاغل کولینه
 نه تا جلد کتونه ملک مال نه عرض ملک نه خود کولینه
 که کز لکا عرض او نلم اولاد ملائکه یک آن کولینه
 کم ایله دوسته طوم شد ناصاعینه باقره خود صولینه
 بور آنه خرایا تسلیم نه شهرت طوم سو کولینه
 بو فخر کز لو کز خوش رضای خود در کز بولینه

اولی اریه زارم کوزمه کلم اول او بخو
 نه بیسوق حالوی نیم ایما موقضی شیخو
 خرابات ایلیم بنکم یورورم مستی ایش کز آن
 ملائمت عاشق کز کل کور باک کز اول
 او عاشق معشوقه نبل کم ایر و وکل کور کل
 او عاشق معشوقه اوشق کلمی کز
 دکل عاشق اول پیکرت کلن دکل آن خلعت بخو
 او صونک بساقی العذن دکلیدر کز اول
 دکل پیسنه اول حاله کز واقف اول اوله
 او کوزی اولن احواله نه اکلمن کز کالی خو

شور کم

شواکم عارفی حقد کم اطلاع کز کافقد
 او عشق ننده محقق کز وارر اندر او طوم کز
 کشیده اولسا اولش بیستم معشوقه فقی
 نبی ول آکانیده کز مرید و یا شیخو

دکل جانم نیم راحت جهانک انتقال بنده
 بلندی معشوقه عاشق کز کلک اول هلاکیندن
 از سابقینک کور ریختن مین لول اولست
 اول احتیاج کوز ستر بود دنیا نکل
 کورک بو عاشق نیجاد ورونکم سماج طایر
 د نوبن ایله زار لیدر باق اول
 او مر رحمت ایر آتی جان کوز ستر جانده
 زهی دولت دکلیدر خلاص جلا بندن
 کلور کلاه کیدر عقل دوزم نوزم اول کلک
 کلور وجه بلا اول شوقه کز حالک اول
 نه دنیا و نه او خری لیدر نوز اول کز خری
 کوز نوز کوزینه مرکز او شامک اول صلا بندن
 کاکم ایله فخری نظر قلیدر کز موسی
 کوزندی جمله اول کز لیلی جلا بندن

دکل احتیاج اول خارج بود دنیا نکل کیدر بندن شیخو

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

د ۱۶۸
سوسه اوی عشقده مشوق قانی صلال ایبر کلنر دکل جاننه عشقده حال ایبر
کینه بنور او عاشقده مشوقده او حانی نازده مشوق عاشقده بلنه نال ایبر
آنکله او طوبی عشقده اولنیا انکارده امتحان ایبر کفاسول ایبر
چکل نور که عاشق کبسن بره کلکده دل دوده فکری کوکلده ایله نوب دیلی قول ایبر
کرزم صونسا عاشقده مشوقده او خوشی نوش ایبر آن جانده زم که برینه بل
عاشقده مشوقده او وصل اولکل او جسم محو اولر آنده وارننی دینی لال ایبر
فتی او عاشقده مشوق چکل کونتره جانی کوکل نوریده ایله مال اوکل ایبر

د ۱۶۹
بنم برده یوانه عاشق سوز سازم کل ایرو دلمه دوست اولکجه طابو کل ایرو
نورینه نوازنده دنیا کم او شنده موس خوشنا بولن دوستی او نسیبلاخی نوللا ایرو
ز مسجود نه او درسا عبادتله اولر ایبر اوقیدم برده دم او درسه خواجده ایرو
نه دنیا مله اولمالو اولم بن اولرا آتو کم آتدن فایده اولنه صولتله واردا
د کل عاشقده باغ بند کم بولار لایلا اوللاکم رفی کوزنده او درسه نسیبلاخی
ننه اول نامه یاننکل اولابو خلقده چکل ایبر ایلم اولر چکل او کاکینه ویا
بو فتی اولر شکستیه د کللم م لور دینه فتی دوستدیرم م نسیبلاخی ایرو

د ۱۷۰
کری درون دو ایستنه دره شدم تقای دوست ایبر بره م ایشدم
نه صوندی اولر عشقده او ساقه درب باشی آوننی کور شدم

کوردی مجلس اولر دست کوزمه او شوقله دو نون ادر شدم
اوزم کلدم اول اقلرا خاکب او سکنلله ارنلا فایده شدم
کوصح اندم جمع خلقده بوکن کیدارب کبری کینی اولر ایشدم
کم اطلا نوب او عشق بر اخذ کور او معراج که حقه بن ولر شدم
بو فتی طور بن اولری سپور اولر کونوجید میدانده خوش بار شدم

د ۱۷۱
آدم آدم یونن دوسته کیدر بوم یونسه جده وارمی آو ادم
کوزدم یونسه او شنده بو باغ او دو یوسه قربان خان او شنده اولرا
د کلم بن موسین فردوس باغبه کونتره جانده آشنوز ندارم
کم ایله صوصا و عشقده نوب جا کوبولسپم بیری دیکیری یو وارم
ملاکت اولسی بنم او غزم خوابا تیله آنی بن لور ادم
کوزم طولور دور بنم او شندن کیمینه اورمندن او شنده صدارم
اوزنی طیراخ اتدی فتی کیمین ارند نوکلنی خوش خوش کوز ادم

د ۱۷۲
یونن بیلبل کشی بن کوله کلدم اولر اغلا بودور کون کلدم
که مست ایدم او دوست نون کورده خوارم معناد دوست مول کلدم
کم لور دوست یوزنی جان کویسندن فراقی آهله اوش طول کلدم
او نغله هوایه اویشیدم که ترک ایبر بولار اولر بول کلدم
الم کونم بنم قورس شهر ایبر که عیب او شنده بنی بر ایله کلدم

او قدیم یازوم او شدت یازدن
ازدم دوسته اند بر ایدم
دو زدم بیتل ^{کوتاه} کینه خندم
اوقاصدن بوقتی کینه خندم

وله ۲۰۰۰
دیده خلدیم د بیلده دلدن بویلم جان د بیلده
ایلمک خوش آتیش کلک د بیلده صانک بیلل کوردی کلک بویلم
د کلک بن کم تهی کورم کلک بن ایچشم بساق اندن کم او کورم
امتحان اهل د کلک کم دورم انکاره کم قال اولم بنم که غدر یاکه خلدیم
تختوفو قوی بویلم بویلم شو بیلکم هم صاغی صولک بویلم
راستدر بویلم کم کم صافق انقول او شمشیر بوقی خلدیم
فقی اولم غصه و غم و غم و غم دوست دیدارن کوردی بوجان

وله ۲۰۰۱
بکار د اولدن یارک کورم خوش بخار مان اولم ارمی خوش
آتش بولنه جان باش او ش فدا در قبول لید اریه جان فیرم خوش
بوزن کوزوبی سماع کرمیک او د جری حالده درم مس خوش
د کلک ملامت اولم اکاندا نولا ضلع اجه اولم بلر خوش
کم اولم جور جفا الله عاشقه او مشوق دورب یوارم خوش
نولام عاشقه قلبه خنجه او مشوق عاشقه ال ویرم خوش
ای فقی عاشق مشوق کلدر نه خوشدر حالنی اولم مودنی خوش

وله ۲۰۰۲
یورورم

یورورم درد لبان یانابن
ویر برم وارمی دوستل بولینه کم نوشده قیاسم جان جانابن
کوکل اولشده دور بوقی قلبی بولاز کیر ارم اولم بجاحانه خنابن
ملامت اولدم اول یارک بولند نه قالم بن آواصاناصنا بن
آقر بو کوز ارم قانی دورم بدو کم اولدر ربانا یانابن
بنی حیرت ابعدی ایلدی غرق یورورم اولشده کم طنابن
نیه یقیدی غمگی شغل کوز لودنه دو شدم یورورم دونا خونابن

وله ۲۰۰۳
حج در تدر کشید یاری درد کورینه ایلکه دول اری
بخه صبر ایلیسون کشی اورده یاز کورینه ایچنده وار درد
ملامت اولدر غمینه اولم بنم غم الینه کرمه کورده عالم
اکانه تاجو تختو نه اقالیم نه ال کونی او نه شاری
یقیدر یازیلر ساکانه کورینه یون اکانه دل اری درد
منافق منکرک دایم اشی بو ایچندن ایشل اولم ایشل اری
بوقتی بیچارکم درد و دو او وار بوقی نه آرت زاری آ

وله ۲۰۰۴
ندر بیایورن خوش حواله
لاولدر عاشقه صدقن نواله

دوستی زار و افغان ایلیک عاشق حال اوزره نالای ایلیک
 اختیار اندن کدورن مشوقه کم در جان انکار بان ایلیک
 مست املون شو تو خود و در کم سماعه کرب احیان ایلیک
 جلد و این کو زب تر کین اورر خوش کاپور تی فحیانه ایلیک
 فکری روی و ایلم اولدر جان کو کل دو سینه میران ایلیک
 کز تجلی ایله دوست عاشقه کم شوور و جردی حالان ایلیک
 فتی وید و ایما دوستی کوره مردم اول حال اوزره کنان ایلیک

دوستی یا نرم عشق او دینه بوم کل کل
 معشوقی ترک اتمه جان اوسلی لکن کل
 غیزی کورماز او ایلی جانکل جانان او
 دوست نظر قدری تو کله طردن جوش اندر
 م که اول و من موحد اولن آنک نپینه
 جملک او منبعی اصل بوری کل قدر
 وصل دوست بولن دایما اول عشقه

شاذ

شاذ اول ایله یورده که کول اول کل کل
 فتی دوستن غیر پینه عاشق اول طالب می
 دو جهانک ویزور پاللا املاکن کل

دوستی نیندیم بر دلمه ادا و شدی کو کل
 صحنه نای فضا دغلا اشدی کل کل
 چونکه اول سیاقی اللدن صوندی جام
 ایلیکم روی جانکل اود و سیدر
 اول تو خون دوستین آن غیره لعیاج
 ابر میکل اول یارکم چاره یوق
 فتی کل اول قیوسینی بر کورک
 ایوجا و ن بجه مترا

دوستی کز قیوی و دوشدک کو کول حاه
 کشیدکل بودوی کز زسه لاله کور ز جنت
 اوشی عشرت کج شادنی ندر یدرک زلم اوله ایچکل کتان
 در لب جلد حکیمه قیله نه ایدر ایدر او در دینه که بر میان
 یورده پرتیله ایدر یانپ کم آهوزارله اوله او کز یان
 تمامو اسپان انکا دو شوار کوریم او کز مسالنه جانی جانان

صحنه نای فضا دغلا اشدی کل کل
 کز اول سیاقی اللدن صوندی جام
 ایلیکم روی جانکل اود و سیدر
 اول تو خون دوستین آن غیره لعیاج
 ابر میکل اول یارکم چاره یوق
 فتی کل اول قیوسینی بر کورک
 ایوجا و ن بجه مترا
 کز قیوی و دوشدک کو کول حاه
 کشیدکل بودوی کز زسه لاله کور ز جنت
 اوشی عشرت کج شادنی ندر یدرک زلم اوله ایچکل کتان
 در لب جلد حکیمه قیله نه ایدر ایدر او در دینه که بر میان
 یورده پرتیله ایدر یانپ کم آهوزارله اوله او کز یان
 تمامو اسپان انکا دو شوار کوریم او کز مسالنه جانی جانان

ای فحیحکم پسند اندیش اول دوست شوین حیرت قلندر او جبران

باب ۲۱۲

گو کلیم دیوانه اولدی کیم بلز کام
نه قیلور جو جفا کور شمشوق کیم آ
غزه اولم کیم جانک عاشق اولن وارینه
خرج احرر ویتک یونیه جمع اولر سیاه

شول قبا صیاندر کم طولده سیتاراکا
صیونیب اول اود آت او عبا و آ

نه کاک دینار او خری جن تو رفوانه نه
اشفاق اتمش او صوتی کم کورده آ

عاری نامک اولدی ویرر یله آندن ک
ایستیند اول دینارک وصله و بصا

عاشق اولن شوقل اول و ایمانک نود
کتورر کونکله مردم نقشی خیاب

فتی بر مردم مصاحب کم دل اول در تلتنه
اندوکی مردم جولیه کم ویره سوا

باب ۲۱۳

عجب دوشدم بوکن بنام اولره اولین ایلام کیم بخت دیناره

یوروروم دردم فراقدر شوم
کماکم دیر بسم دخل جزوار

نه غم غمته ایشیدن خلقه بنم
نه قور تبس کشتی عشق بلغدن

کجه کوندز یاز اول غم کشدن
دوشتر مردم دو توشتر ایله ناره

بخه ایتون فتحی وصل او پیه لوبار
زهی فرقتو نو کبدر خیاره

باب ۲۱۴

کماکم اول کز کدر کده اول یار
صبا قنمایه آون صابن او خلقه

ایده اوزنی طیراق خلق لغتیه
قویا اول فالو قیلک و حوسنی

آلا اول نصیحتی اولو لردن
ای فحیحی کیم اول یاری در پیا

کحل امدی شوق دید کلرین کورین
که دوشتر مز یوزنی اول بلا دونه

باب ۲۱۵

ای جوری کوشتر عشق آیین
اگر عاشق ایسک پسندنی قانین

کم استرم اولادرد که چاره
ملاکت ایدوبن قیامور خزاره
دوشتر بزم او همیشه بنکه زاره
طولایب بویندا اوشن مهاره
دوشتر مردم دو توشتر ایله ناره
زهی فرقتو نو کبدر خیاره

یوروروم دردم فراقدر شوم
کماکم دیر بسم دخل جزوار
نه غم غمته ایشیدن خلقه بنم
نه قور تبس کشتی عشق بلغدن
کجه کوندز یاز اول غم کشدن
دوشتر مردم دو توشتر ایله ناره
بخه ایتون فتحی وصل او پیه لوبار
زهی فرقتو نو کبدر خیاره

کم اختیار ایدو لولاجفاکار
ملاکت اولدوغنی انتر اولد آ
اویسکنلکده در نکیم اول اولد
بصا اول یوزینه ایله تکرار
که حسنی اکتلمده اول اختیار
صقینه اجنبیلردن او و یار
جانا باشا مالا آنلر که قیاد

کماکم اول کز کدر کده اول یار
صبا قنمایه آون صابن او خلقه
ایده اوزنی طیراق خلق لغتیه
قویا اول فالو قیلک و حوسنی
آلا اول نصیحتی اولو لردن
ای فحیحی کیم اول یاری در پیا

ای جوری کوشتر عشق آیین
اگر عاشق ایسک پسندنی قانین

کحل امدی شوق دید کلرین کورین
که دوشتر مز یوزنی اول بلا دونه

گشودن شکر آنی او سوزد. آتش دوشش آنگاه بگل بسبب این
 که در عاشق ملامت نمیدانند نه صفاکن در کل اولم او بن
 خرابات اهل دینوار او آقا گودامی عاشق ندر لقب این
 خرابات اهل اولیا بنامش گویند از آرون بل مجاب بن
 و در بستان عشق اول فتی نصیب که گلشن بن قلمون او در بستان

دولت ۲۱۴
 در کلر عاشق دوشک دید عار که در سپیدیه ایلدیشار
 بشارت گورنم آنکه آقا جفا و جور قلند که اول بار
 کم اول وقت صوز او بیانی ترا لوبجاغز کم اتله اول جفاک
 ولیکن غم غصه گورینر او جانی کورت گورنر او دینار
 مراد منقصود نینه اول ارش سبدر غصه اول عشق او کار
 کم اول اول در شغل او بیست بلبش دوستید آنکه بازار
 ای فتی بن بو عشق ندر بلورن باشو که کلدو کند عیب وار

دولت ۲۱۵
 گوردم اول شش دوست گورینر اول سوز
 گلشن بدین اول کل گشودن خوش
 عشق و گیزی جویدر کم جویش آید بی قند
 او ش گشود دور لرین کم کنار اول دوز

حرفون صوت معنی کم نه گشودن کوه کله باق
 گیدر ر قورت بیاس کم گشود اول دوز

مرکم اول عارف ایسا که معنی کور بلور
 نیتا کم شبنم دور شجک گول یوزن قیلوله توه
 گشودن خوش رونق مجلس ایوبیا و لیدر
 شوبلکم چکن زمر کم فوخت دوز
 مرکم اول جا ملدر کم معنی کلمه خبر
 تانق تونه واروبن کم دوش اول
 فتی او شده اول عارف صحتن دکلیم
 کم دیوان ایدب حالتی باشلک

دولت ۲۱۸
 عجم دیلم بن فکره دوشدم داغدی عقلم لوشن حیره دوشدم
 گورنرم شیشه بی جا لدم او طاشه کر کمر عار بکم نفرته دوشدم
 الم لیرمز یار کم بن نیدر کم یقین اولاد یو غزیده دوشدم
 اولنیز تدر و آذر چاره نه کوبندک جانم او ش حرقه دوشدم
 و کل بو کوه کل غیری آرزوی من او عشق اولکم نسکرته دوشدم
 که بلنم ندر نیلیا جا کم ایستند اول صقل حیره دوشدم

مرکم اول عارف ایسا که معنی کور بلور
 نیتا کم شبنم دور شجک گول یوزن قیلوله توه
 گشودن خوش رونق مجلس ایوبیا و لیدر
 شوبلکم چکن زمر کم فوخت دوز
 مرکم اول جا ملدر کم معنی کلمه خبر
 تانق تونه واروبن کم دوش اول
 فتی او شده اول عارف صحتن دکلیم
 کم دیوان ایدب حالتی باشلک

ایضا که معنی کور بلور
 نیتا کم شبنم دور شجک گول یوزن قیلوله توه
 گشودن خوش رونق مجلس ایوبیا و لیدر
 شوبلکم چکن زمر کم فوخت دوز
 مرکم اول جا ملدر کم معنی کلمه خبر
 تانق تونه واروبن کم دوش اول
 فتی او شده اول عارف صحتن دکلیم
 کم دیوان ایدب حالتی باشلک

نه اینه دوستی فتنی که دوشد نه عجب نامزم زمهره دوشدم

ول

عجب گو کلم بولای او آرا
یا اول شوق اولانی کوز کورا
نه بونجه یاغنی یا او کوی نکل
بوجانم مقصودینه او ایله
عدول او بربر لول حق مراد
او محروم دوستلر کوندر آ
کم آن بیلونی بر لسان او
دلگن ویر میونی لول غز آ
آنی کونلر که ویردی کول کل
طلبده در کجه کوندر دور آ
نه دنیا مقصودی آنکله لوز
نه حلال دید اول نه ح آ
ای فتنی شو کینه سودی آ
از سا جورله یوز دوند آ

ول

کتور دم دیدینه دوست
که کور میشم آنکله کول بوز
کتور دی بردی بقدری لوجانم
کم ابدی خلیقه کول کل نازینه
دیلیم پویله کول کل او شده دار
کتورده دید اول ترک لاونینه
دکلیر بو کوزم بزم او کلنر
که عشق دوز دروسازک سودینه
کول کل بدی قامو او اند شدن
دلانه غیر نکل جو غو از آ
چو بولر مقصودن غیره لول
کول کل کتمه واروبنی کز آ

۲۲۱

خدا قاموی

خدا قاموی قوی الندن او دوستدن بخردن بدی ورتا

ول

بیم دیوانه اول دردن دورش
ملاکت اولون خلفه باورش
عجب در عجب بود اسی دوستک
اوشقندن باشنه نلو کورش
اول مستی ایلمک دیوانه ایله
بخلی قیلجی حیران قیابورش
کثیر قائم کشتینکل اختیار
کول کل جانی اول معشوق اورش
نه وللا کشتینکل المند بو تدبیر
اوجرول یوق کول قانورش
دکل ذره جهانک کللی ولد
که دوستدن غیری جانانه اورش
خدا جاننکل جانی او دوستدر
قاجن تن جانم اوله ارش

ول

عاشق عشق اچنند ایشوق کل کار
دو شتر عاشقی اولدم وقل شکار
کیندر جلد دیدن سولدر دوست
ایلمک او بوز اربدر قیلنکل نکلانه
بیرکه اوصد قید کلدی دوسته او
ایلمز قلبوز غللی دور شه مطارنه
شولکم او منکر دورر لومخانل درش
کم نفا قلدر میشم باق سوزن انکلانه
نه قدر جهد اینر کل بیک دلیل اذو
اول بدی د کیز صوبه اصمه قلبی ارنه
بر ایشادت آ که تیر ایلمک عقل آینه
کم کدورت نیدر آنده صاف اولونکلارنه
ای خدای کم دیدر بیک بو پس او و صلی
کلیری پسندانی کیر کل عاشقکل اذو ارنه

۵۹

اولی قلم الدم بر ارم حللی
 آقیدر کوزمک اول قلمو یان
 کوهله دوشنی غصه سی یارک یاز
 بلمه مکه اولامی وصلی نیگار
 غیری اندیشه کز که چلم
 انتخار چلم طلمک اول صحن
 نولا وصل ایسک خدای بون
 دردی یارک بولیدر بود ییمی
 کوزم اولدی کوز ارم اولدی یولی
 کم طاعتی عقله اول بیلوی
 اوشی کتوردی کوهله اول کولی
 جلیندن نیه صونم اوی
 یک کورشد آندن اولی
 عدلی اوداد ایدنی قلمه نظمی

صوفی شکران نام الی

وله مشهوری ۲۲۳

در کل کل کوزی قولمکل دوت
 کردر سیک قلمی شکر کن
 قالمی سکه او کز تونینه
 بویلتنا آدک سینکل اول اللرا
 سوبلدو کل کوزی ن فکر ایلم
 سوبیل کل توشای آهی بوق
 استمال کل کبینه حجت بیف
 کوزم کوز لار که پیوز اوتور
 آدی بیگنا صایله هر کوندرک
 جمله عالم خلق پناه کویسته
 خیر لاکم بویلتنا سن دلرا
 خلعه ترک ایچون بکر ایلم
 کم دیلیبیز لولا آنک وادی بوق
 کورمیه دین دوتان کز زبان

آنذاکم

آنذاکم احابله یوز صوی وار
 شول کبینه بلدی کندو حالنی
 عقل فکری کندوزنه یار اولور
 حق رضایین کوز الوعینی قور
 جده خلقله ایله صلح ایله او
 کم فراغت یولنی دوتر کوزور
 جنت ایچره عثمانله لولا یار
 آرمیون طوغری واروی یولنی
 اول نصیبی کوز او دیدار اولور
 دینا دن آخر تدن الی او یور
 ندر پسون دوی کوزن یانه او بو
 اول کله آنده ایشن ایزورور

وله ۲۲۶

نینه دوزدم یوزم سازه نواد
 کز قله بولدم اول یوز لاره
 دوزلدی مجلسی شوق جوشم کلدر
 کور آمدی بیلدی مست جان کولک
 اولندی صحت ایلمک مؤثر
 تحسه ایلمدی حور یله رضوان
 اوشادوب سازن قالمی اراده
 اوجقا قلمه یوم قار جوغاره
 مغنی ایلمم اوشده اعاده
 اوسبانی صوندی شرانی امتقار
 اویچون یارالندن نوش باده
 سمایه کیردی ملطلم سواده
 بولارک زینتی دوشدی کساده

وله ۲۲۷

دود کش اولدم عارف
 صحتینه ارشدی جانم اوشده صحتینه

آجلدی گوگلم او کوزم که بلدم دکندم آنلک معرقتینه
 دلم پشیم کوزم او کوزم اولدی نه دکندم او معینلک یا یقینه
 اشیدر اولدی قوتی کوزدن دوشنی ایلد خیل حکمتینه
 نفعه ایلدی گوگل او وارینی کورب اکلدی خیل حکمتینه
 کوردی کز نو اولن کوزرا او بقونین قالم آنلک عیبتینه
 ارندار ممتند فحقی ایدر یتمدم معینلک اول لذتینه

و در اول دین خیل حکمتینه

۲۲۷
 م که کوردی معیندن الدی خبر اکلدی بلدیکه ندر نفع خبر
 کوردی و بلدی خبره اولدی چون اول وجودی ایچی و پردی غیر
 طوعنی کوشش کئی ایلد عالمه کم کوردی کز لو سرا سر سر
 آنقر اول م نیا نکل جانیه موقدن کم او بیخبر انز
 بتر اول انواری خفته بر آورد اول خلی دوستدن اولشدر نظر
 ذی سعادت ذی کمال کم اولد خوش عنایت تو لینه حدن در
 فحقی م کم خیرت الدی ایدر دی جدر ایدنلکم قاور اولد در سر

۲۲۸

نه کوزرا

نه کوزرا کوزرا هم جانانی کوزرا ندر کفری دین ایمانی کوزرا
 دکلدر بندنک بغیری مراد کول اولدر کم که سلطانی کوزرا
 جفا جکک عاشقه اولدی قسمت دوا در اول آقا ارکانی کوزرا
 باشی طوب ایلدی عشقه اوجاش سن ورماعه چو کانی کوزرا
 دیرر اول دوست بولینه کل طلع صوکنده صمنه قالانی کوزرا
 عارف عارفیه جا بلله جا بل بری بری اولد انا نانی کوزرا
 او دو سه تر شو کلمه کفتمی دزلب بوله کروانی کوزرا

و در اول دین خیل حکمتینه
 و در اول دین خیل حکمتینه
 و در اول دین خیل حکمتینه

۲۲۹
 بوکن مجلس کورلدی سیاقینک کورکای کصوندی جامی اول الیز کوزدی
 سولدی فرقت اولدی کجلی کوزقارنا اوجو اولدی کولکوجان کوزجکلر
 دو شیکر کوش عشقه یورنزه ایلد عشقه بجه کوزدن او دوستل قهرم عشقه
 او فرقت اولسه عاشقه کز کدر اولد عشقه کم انتظار اول کوزیم در موزه اجا
 قومز وارن دلغدر آنک آباغی بخیدر دیرر بولینه ایلدی اولن مللکده جا
 ایدر نازنی اول و لیر کوزرینه اول یوزی کوزر دو کار دیال و بلنه قیاقالک جا
 کوردی فحیه حیان لیر دوستی کم قول بلور کوزونک او کوزونک کوزر

۲۳۰

یورتم اوش یاریدر بارالندن ایگلام
 دردمه چاره بولمغ عارالندن ایگلام
 اوش سلامت اوشم بن جمله عالم خلقه
 کسینه بیزه بو عالم دارالندن ایگلام
 اوش اناحق بیو بیلکه منصور اولم لم بونی
 حالتی عشقده که صیغه دارالندن ایگلام
 ایگلام هر دیله اول عشق کم یا فیدر یورتم
 ظاهری توزه کورغز نارالندن ایگلام
 کورجه کلدم دلام تکلم بیلیم
 کورتر شو ایگلام بن دارالندن ایگلام
 بو ایگلام ایگله ولد مده عیدن انجوب
 افعی کورغز کلیمی بارالندن ایگلام
 فتمی اوش بولن که عشق کورغز غرق اولدی
 حاله حالدهش اولسان ایچارالندن ایگلام
 بلمه مکیم نیلیم بن نایله
 داروغچی اوندی بیورسلنی
 عاقق اولن شهرت کور اولمدر
 کم او نیل المیزه کل او نایله
 بیدی دیکر قور کلیم آیل
 فی ایدن ناس اولن بایله

کورتر شو صیغه بن خارالندن ایگلام
 افعی کورغز کلیمی بارالندن ایگلام

نه پوز

نه پوز نه پوز یورتم اول کشف
 کم برابر دوکنن اوقا بایله
 اول ویر بیدر جانی کوکلن اول کشف
 صیغه کوز دینله قاسیله
 فکری دگری وایا اولدر انزل
 کوکلن کلمه آنک استیایله
 فتحینک حوضورن کور نیلدر
 غلبه قصه کل ایجلایله
ول ۲۳۲
 دلام و کلیم حقد او حقدن
 بودر اندشم ایلا که حقدن
 او مقصودن کوشته جانن
 اعظام اولنه طرطه خلقن
 تکلم خرسیدن اول اولدن
 عور وچ ایدونی طوخ اولدن
 جلی ایلیه کو کولو جانن
 که روشن ایدر قلبی او شفدن
 کورتر که شکل سلمان ارته لول
 یقین اولم دلام بن ایدر قدن
 کتورم ذکر فکر بن لول
 ویرا علمی لدون اوسقندن
 اوتج ایدر که قنایه پرو کور
 که راست کلمه بو فتحیه لقبندن
ول ۲۳۳
 کور امدی عشق کوشنی اونیل
 او کوریزه سوزلرنی دیستان ایل
 نه قصه بوسف آنن بدور قدر
 بو جوزنی نفعوبک هر دن پشیل
 او عاشق کل که معشوق قدر ولدی
 کیمه کوندر که وایم آن صوبیل
 نه دو بس غیر نکل اندوشسینه
 کدر عاشق اولن آن بو بیل

او صیغه علم کورن ان کوشتن شیوه

شوکسنگ از روی اول او توفیق که بوی بند کده معیندن او طویله
او کم ذقت کورده در حسیبند نصیحت بر بر کسولو باید
نه دو بجن انتقار فحقان کر که کون منفته بیل آید

دب ۲۳۴

بویلم سوزم کز در دوزیله کم نه ایشم بنم اول دستوزیله
برام حقیکه اول بر دورر صدقم اولدر اقا بن سیکل سوزیله
اکلدم بلبدم آنل فلو لغنی ایلمک جان قونلی اول کوزیله
کوزنه قلدی خوش خیالی ایلمک کوبستر کندوزنی او نازیله
اندی جانی کولکل کم ایلمک ستری بویلمش ویلکم رازیله
گندی کولکل نونشدت لولدی صانکه در شمشکها کویازیله
جوشه کلدی او نند بویلمش خوش مقامی دوزنی او آوازیله

دب ۲۳۵

درد و دوشدم درد ایچنده دردم درد می کرد مکدر دم دم او
بلدم او درد مکدر دم دردم درد دردم دردم دردم او
بگذاردم اولدی دردم دردم دردم دردم دردم دردم او
دردی اولدی دردم دردم دردم دردم دردم دردم او
درد دردم کز درمان کل کم آنل دردی او دردم دردم او

بلادر دم

فخیکل دردم ایچنده دردم دست کورده کم ایچنده دردم دردم او صحیح

بلادر دم ایلمک درمان بقدر اول علاج دردم کز دردم او
فتی کن دردم در مان لکل اولدی کوردوم او دردم ایچنده دردم او

دب

کوزنه در دوزم بیتلر ن بر برین شاعری کچی دوز دردم م وارین
بشنو کوز کس بنفشه جین ایلد ارغوانی اول کسندله کلرین
معینکل او کتیزی ایدم تو کون عارف اولدی کلکسین بدبلدرین
بوزاری جمع ایلمک جو م کبی طالب اولدی کور اول کور لرن
عشق شرای مجلسی یار پاقی جام عبادت معنی او کوزرین
م حروف بی بر بیتدر م جنت ایچره صان بر بخشیم بدین
کوز تیرک فحقیکل بر بوزر آ تحفه در کور بوسکل قصه لرن

دب

دلم در تکلم بقدی بحالم او شری وصف انکله که حالم
او قدر تدرو برن فبلدیله اول اندیرن جوابله پیو کلم
کتون در نور تو معنیله او بنچون چون دنیله قیام قالم
و برن اولدر جان بقیه او قوت دکل بنم اولدی او کالم
بآنکل عو نیدر دم ایستدیله ز او لطفی او میس آرز فیلا لم
کوزه کوز میل اللور میل انکدر کرم کرم کرم کرم کرم
قولاق ایتمک کوز فکر و حقل حقل اجب اندر صفی قویالم

۲۳۷
اول اندیرن جوابله پیو کلم
بنچون چون دنیله قیام قالم
دکل بنم اولدی او کالم
ز او لطفی او میس آرز فیلا لم
کرم کرم کرم کرم کرم
حقل اجب اندر صفی قویالم

دلب

۲۳۸
 بیند دو شدم شوق تو کلمه باند خوش ایدوبن قاین او باند
 کلبری این شکل آج کوربک غفلت تو او خودن او باند
 زارن ژبان الحق او جان بخت کوز کل فانه بسوی باند
 کز در ساعتی آوند او نا عشق آوی دنیا تو باند
 دست جانی بر بگاد تو لبه وجهی الله ایلکم مر باند
 ظالم اول جمله دکل نظر کوز لاولو نیتا عیاند
 فقی کسبه حقه شهرتک ایدر مری ناموننگ عار اول صیاند

دلب

۲۳۹
 کندی بیند قش ازین کللی بازل اول کوندر آ
 در لوجی کل درنگ دکل قزیل صاریو خود زنگ
 یا شوق غ طونای کورن حورن هر لاله
 شاد لاله خرق ایلدی اول ایلده خول
 قوشلرد و روبن اول اوت اولدی عالم تازه
 طوطی بلبل شاقراوش کوز بکل

کوبین قایمکه

کوبین حقل اول قدرن کبچ کوندر اوجرتن
 بوطش آنل بارکشفن یلدر کون اول
 دلمک بودم خوش دمدر کللی نه دمدر سر
 و قشلی کشی خوش کورده کیم کچور نمیه کوندر
 فقی دوشن پس کونگی اول اهل دلله بخر
 نفس مو بسنه او بن کوز کل کل کوندر

دلب

۲۴۰
 ختی ایلدی حق اوشی جهان نه یوریدی ایلکم حکم شهمانه
 ظاهوره کلدی ایلد م نه وار برام اولدی اکل او شده مهانه
 نه بولدی مری اول یرلی برینا بقتل کون مری نهانه
 طبیعت در دو اوز کیمو که در تدر طفر آت که او چدر او مهانه
 کورامدی تقدیرک ایشن نه ایلکم اتدی غنی روح دکل ایلانه
 مکتوم ایلدی جلدن آسنه بنی اوم دیدی یا نه سانه
 نه بلردی آکا اسماء کللی کتوردی دیله سولتدی
 اکر شیورسکل فقی نو قدره زعی دولت شطرا نهانه
 سوزکی بسویله کوا اهل دیله اونعدک و بر مطل بن کرد

د
 عجب بن فکره دوشتم کم لومر
 عجب قالم مجلارم بندایم
 قان لوحی که بیک آن قان
 نتام جده ایدم تقیم ایران
 ویر زامه واعظ او نصیحت
 دخی وارجه آرتدی نفوس
 آهی لویله پسته مندور
 ۲۴۱
 که وصفی شرح اول عیله کلیم
 او بیکزه بری آنک دینم
 او خلعت سیندین کوکله کلیم
 ازنی حقن م از او طوبیلم
 قبولتته کونن صبا یلم
 که ایستلگن آنک مرکز صیلم
 بوفعی او یقین اولب الرلم

د
 یسینسن که جانکم ایتدی ایله خور
 که وفاسی کوزدنک پناویر او سورور
 یا که یسین دورش پسن یجا و توندز کاف
 قالم کیم جهان سورسن او ضرور
 قانیکه بسندن ایله ی طلب کیدنلی نور
 یا تر که سنلله ندر پنا خبرنه ویرور
 قان اولکه سلطنتله ایدن اولشله جمع
 که شمدن مسکنی کور آیتله آلتی دورور
 ۲۴۲

قانیکه

قانیکه اول حدیبو حشمنی حکمی کتیب
 قانی بنیو ولی و او مامو ملتق او
 نه کدی کور که دمیله وقتنه یاق
 نه دونک بوزمانو او خلقی اولک
 او شفقتیله برکت که قلمدی جبارو
 او عفرق دیو اولدی قاضیو بظان نور
 ای فتحی حیف کورندی که خلقی ایشی
 نه اندرجه جهانیه کیم شمری کز قاجورور
 اولکه حقایق یواری کم ایلمه او کورور
 قانیکه شمری اوستی یوننی ایلمه وارور
 کور تردی عدله شرع و طومله اولشده یورور
 نه آکسه بتمر او ببرد دوشنکه جتیه یور
 دکلمی لعلب او عوانله آراه او نیکور
 او مظالم اولنی دکله یانب او اچورور

د
 آهین یور اویر کلن انصاف
 تجلی ایطل اول قبله یینه
 قوما بونلری اول کیندو ایشنه
 یوریدر او شرعک احکیمینه
 اول لایستی و اومت اول رسوله
 او مظلوملرینه یسن عدلی کورسته
 بوفعی دخی کوندر او بولا
 کورور تدن اولا قبله ی اول انصاف
 جالک کعبینه اولا طواف
 کل حضرتدن اولارنه اولاجاب
 اولاد هر تله یینه یور بولک شاف
 کوجریه کم اولمایه اول اصناف
 اول اول هر تله یینه ایله کتاف
 او شرع ایلمیا اولکه جلا ف
 ۲۴۳

او مظالم یسه عدلی کورسته

و **م** **۲**
 با نغمه در دیده اید کوه را آنچه چو چرخ
 گوزم طوفانی گدکم بخودش کم روان اولدی که دور
 کم بخا بخوا دور گوزم کوه یارک و دوشب
 بختن ایزتابه و کن گوزم طاکه باقر
 کم نه بیسوز جامی او نیم اول نی در اولی
 کلک بن صانز خانی اومی و لو دافر
 عاشق اول جان و صافی شو فل توفیق آفر
 کم نه بیسوز آینکم او بسکی عجز در خور
 م که عاشق در اوله مالی مدکل جمعنه
 اوله دور شمر مستوف ایچون تاج خشی اول
 فنی جود جفای عاشق بر شوق که ایدر
 خوش گوزم جانینه آنی صانکه آندن
و **م** **۲**
 که کرد عاشق اوله اول زار نغمه بلبله اوله کلز ار
 بر اشر عشق اوله شوقه قید اوله اونا نه نیازه بازار
 جفا چکل اوله عشق کاریدر که اولشدر انا بکل اوسرار

آینه

آینه القینه ایلکه صامش
 دو نغمه دم او فکری جان کوه
 کیدار دور معنی اید کوه کلدن
 خدای کور لیدی بجز دورب
و
 بود نیاید در بسک اول تبا یوق
 ولیکن نرسانکل اوله زوایه
 بدی و کیزه صومر عشق اول
 نرسه شب ایدر ذراتینی حقل
 دیر بر نه کشیده او حق مرادن
 دایله بی مشوق عاشقنه تمام
 فداقلدی اوزنی لوش خدای
و **م** **۷**
 هر که دل بوورک وارن اول
 کزنی قائم که کز ناپسند
 کورنه معنی آلی کلزار بین
 یکجسی قهر هر کوزن اول عید اوله
 دوشوبن مارد اولشده توزار
 خیال کشد ایلکه کلزار
 او بنکل بو بار آندان قازار
 که عشق دیوانی اولشده بازار
و **م** **۹**
 بقاسم یونیا دایه کلز بقایوق
 کم اول آخر اولدر او حقایوق
 او دوست وصله نوحی کفایوق
 دیب انجیلین هر کلز لقایوق
 بالقی دو تمام اول او قایوق
 نظری اول و کل ازو چو قایوق
 بی بی دعوس بلکل یوقایوق
 شنبوی ۷ کم ۲
 معنی کلز کلر بلور از زمان اول
 سوزی در بر نه کشیده کایسته
 اول زیارت کما اوله زار بین
 عمری آنک ایلکه مرید اوله

مستوفی صان کلز
 مستوفی صان کلز
 مستوفی صان کلز
 مستوفی صان کلز

جو مری بوزر لگا اول ال دیر
معدن کاندن کوردم نه گیر
کم بیلیم هر پینکل اصلی ندر
گورده او با بیله فصلی ندر
گورنی کله کوزینه هر کز بودا
تساک م پار اول آن یوز لور
جنتی رضوان لو بوند کور
نه احتیاج ولدان بر اقوال حور
اول سزانی طاهر یکم پاییدن
کم ایچون نجابین من پاییدن

۲۴۸

هر که دیر اول اریشه یارنه
گوییسون اول بوکنا و یارنه
هر که در دره که او عزت کرک
قالیمون دنیا نکل لدرار نه
گور که اول عشق نیلدی منسود بیس
دوسته ایر میچون ییتدی وارنه
عاشقه اول جان پاش ترکی ندر
دیر سن روا کورر دیلدارنه
اول ملامت اولدو غینه غصه
یا مونتکل صندوغی عار وارنه
کم جفا کورده عشق صبر ایبر
پس کر کدر عشقنکل اقرارنه
گورنه بسوبله بو خدای گورنی
بیلل ایبری ایروی اوش کلارنه

۲۴۹

فینک عشق دگر کی جوش ایله
موجی باشه کله ی سرغوش ایله
کم خطاب ایروی جان دوتدن کورک
ایروی سمو آن اول کوش ایله

چون قلی

پنجون دو شم بن اول ظنر کمانه
که عاشق بیتم ایله که دیوانه
گوروز اول جال جانم دم دم
حجاب نه اولان کمانه حجاب
هولو اول کدر کل او خایب
بقاریم جلا می نیانه
نه کلپون ایله کلدی شرح
گورینه نفسی بوتنی صیانه
سوزم پی اوم بن غیره بقدر
حالم اکلادورم عشقن طویانه
کلورم دیله ببلکم نتاورد
گورو بن اولشم اوشد کویانه
ملاکت اولدی فغی اوشد عشقن
خرابات عاشقه ندر جیانه

۳۹۰

خالی ایله ی گورنی تلاله
گورندی کل روخی فرخنده لاله
نه صوندی بیاییکه جایی اولدن
کم ایدی مست جان عشق زولاله
دکل غیره کولکله کوزه دو بیسه
نظر دم جلدو جلاله
نه دنیا و نه اوزی اندیشه
دو ششم بونلار ایچون بن
سدره کونم اول برده ایم
کم مکز بقزم بز اول بلاله
گورنیز شوقی چمنی بی ممتا
دکلدر احتیاج مرکز دلاله
ایچام اولدی عشق اودق بر که
ایقامت نه کرک فغی بلاله

۳۹۱

ای منگری منافق قلبی کاشی بوزی قاره
عشقن یوقدر او طویکل بوزی
اولمق کرک ملامت عاشقه نه فرغت
یوقدرین بیلامت قاشین نا نوجو عاره

عاشقه اول

الم ۱۲۱

نه صوندی بیاییکه جایی اولدن

کور و پیش شام اول فجاوه
 و لیله احتیاجی بود قدر آنک
 کم بر طور دور و سواجی آنزه
 جالی اول کمالی آنزه کورور
 بوفتی ولی اول قدرت بوزندن
 ضعیفگیه اندر اول عاقله برق
 بوجیتی ذاتی کورن بون اوق
 نجسی قدر کوننده ایدر فوج
 و صالکی وصلنه اول کم اول
 ند بیدی که بلده میدی حق

الحمد لله خالق مالک بر او ملکه قدم
 ذال منزه جلدن بکرم آنک ذاتنه
 کم کل منی مالک دخل آنک اول وجهه
 رزاقدر اول زفن و بر بر مخلوق قبل
 عاقله اول عشق و بر بچو کونز باند
 بر اکم و پیش قرار کوه یکم چکر ندر ب
 بر بید و اینسید جن و شی طهور و بوملک
 و نغنون مو جمل ابر نه که خوش جواب
 حتی کل امده کور عنائتینی قوللا
 اوله صافن نفیود بوه کم الد ابوبن
 بوندا بکن اول دوستله بیدش کور ایزون
 و بروی وجود عالمه حاویت ایکن اول بکن
 تقصانی یوق ایشانده آنک طالبه کلمه
 که رقی باقی اولدر اولیز وجودی
 جانلی دوتن اول دری انفس کس اول
 ایلمه حال کتورن کم آنلی مردم بدم
 قلدی بکرم جلدن کرامتی بولدی آدم
 هر بیک دار برایش اول خدمتیه اول
 کند و محمد ن دبیری حق در بدم کافور بدم
 کم اوش ابجون مدام شکر فی قل مردم بدم
 عقل معاوش لشکرین ایدر عقل
 کم آه و آه دیوبنی دیمایسن آنزه بدم

۳۴۸

۳۴۹

حصارده تیز ایدر کونجه کلام
 او کور ایدن ایندم حسین
 دوستب سخامی دو کامله اول
 و دوزدم سبازی لدم الومه
 کتوردم سوز ایدم معشوقه لند
 کتوروی فحیه کم اول دوست
 الله لدم و دوزدم قیوم
 چالا چالا کتیدار کن او طاعنا
 یشم بر بار اول بنکلدن
 دیردم بولری صیت بدم
 جو تبیدی حورت یا نم قارنه
 کشتن طوعنی اویسمه اولدی
 لا اله الا الله انیکم اوش بیدم
 قتی ایلدی اولدم یوزومه
 بن مغنون ایدی عشقنه اول
 نه قویز قالدی عذبه زاوکر
 بولردن چندی قتی چپسند
 نوز شکرده صابوردم کاف
 او بنج کلام چار کافله مدام
 کورندی شوخبلدر کسند مدام
 بحیر ایلدم آنذا مدام
 کورندی ایدم غیری کلام
 که مست اولدم ایچیکر اوجا
 آرایامه قوشب کتدم او کوزم
 که چیشکن اوغ لدم صاقیرم
 نه خوشدی جت او کول کوزم
 طایب کلمه شیخی حری کوزم
 که صالیدی حوصن ایدندی بوزم
 اله کیزی بر آق صالقم اوزم
 او معشوقایدی کوه کوه اوزم
 بقویب ایلدی بر قدم ایدم یازم
 آنک نازنه دوزوم اوش نیازم
 نه قوز و نه صاقر اوزم جوخ اوزم
 او دو پستی بسومل اولدی که لازم

۴۷

دور ایدم حوصن الا اوزم بوزم

بینه صوندی بز پستان خرازی
 دوزدم نعل اندوتم آواز
 بقلی ایلدی جان نیکاروش
 کوزلدی قالدی قام او عقیقه
 او شقیله صوارین که کومل
 طویله اولنار اولک نشین
 یقین اولی دوسته فعی دنیا
 اوتزک ایدر که بنیاد بیز برانی

۴۸

نه نوروی کوزارم یاری او طوغا
 دیدی جان کومله که ان عیار
 دیدم یارا بیکانی بنجر ایزم
 دیدم ندر بو کومل طوغا دعا
 دیدم بی سونله نیله ایزم
 دیدم بیک اولیچک قوراند
 دیدم فعی پستی سویله دنده
 بن اول شتاق اولیشم خلتیله اول بارک

۴۹

بن اول شتاق اولیشم خلتیله اول بارک
 که پرتوانه بی یانم شتر عینه اول انوارک

یوزن کوزم اولم حیران کرم میدانه عیران
 که چیقم ایله آلتدن اطو طونو او سیدارک
 ایدرم شالو اول عابا ندرم قابو اول صابا
 کیم بر کومنه بالاسی ایچی کورینه پستانک
 بن اول عاشقی اولیشم خرابا تنی کلیم شمشیر
 ایدارم مدرضی دو سیکل دوزلرم بیست اشعارک
 دو تارم پر درونوب کوز اوزم تو قبلین
 کلورم نی کنی پوزنه مقامن کوز اول
 بو خلق ایچو که کزارم جاندن ایله بیزارم
 ای بطلد جمله که اول زارم ایچند کل
 ملامت طاشینه فعی کله اول کور شدر
 دور بیدر ایله قار شوبه نشانی اولمش اول قلادک

۵۰

بیرن کل سویله کل پستم ندرین
 نیه شغول اولدن نیه اشکن
 قانی آتدیا آنک رضا بیست
 دیدلمی سکا یور قولایو کاف
 یراول حق کلامی علمی یا عمل
 نه یولا آجر بیک پسن آجرین
 او جان کومله نیه آجرین
 مواف نفس دوروبن کورین
 نه ایستدر که یورویون کورین
 تمام اندکی موقت او درین

صاریم کومنه ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم
 ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم
 ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم ایچینم

سختی و پروک قان نعل که بلد نمی آید شکر آید
نه قالدن ایلم غفلت ایچ . اویر جانگی تور فقی ندرسن

دولت ۷۲

بینه دوش اولدم او شکره دری چینه ایچ
عنه دوشدم کورک اولدری چینه
کم ایله خلتم اول خری شقه
یتشم درک آید بن سچینه
گتوردم ایلمه دستل توخون دکل حاجت کدانی سچینه
آویم صاغری دوشن لذن ایدرم هستم کم اول چینه
ایدرم آن لول وصلی دیناره که جیران ایدرم کورکلر چینه
ویرایغایه جان کل اولدرن اود کیتدن غیر سندن اوچینه
گورک فقی نه قید امتش دشر مش اول محبت ندرک چینه

دولت ۷۳

بند دوشدم بند کورک بند وار
بخلمن بند اول قول قند وار
بند ایچند بند دوشدم بندم
اول ر اوت زجانونه تند وار
اختیار آنک لذن نیکه
حکم آنکدر صامنه بندم سنده وار
کدر سکن آن بلکله قل نقر اول کونیلد جانده وار

قاله
ولده

سختی و پروک قان نعل که بلد نمی آید شکر آید
نه قالدن ایلم غفلت ایچ . اویر جانگی تور فقی ندرسن

کم اول زاید دخل فقی ریا یله صالوصه صالونه
که بر مینر کومتره خلوه ایدر حلال لذن

دولت ۳۱۳

توکل حیر انورار اولدی بقیچر جانله دیدی اجسند باری
یتدی گندی بوجان کورندی معدنی اول کجانی
که محو اولدی توکل اول جان
توکل عشقیله طو شکر قامودن اول بری او شکر
همیشه دوست کور بند کورم
بخاشی که مست اولم کرب قصه قولی صالمز
کاف اغلاب یا اول کورم قان
بندر اول سوزله صاوی کورم خیری میاوی
کم لولدر دوست موساوی جوابیو
آکانه دنیا و اوخری کوز تم کبر او صوغری
بندر اول تخموتاجی دورشا دنیا مانله
بوفقی قودس حسابی او قیغز خیری کساک
نه کوشن یلدر و اول آی بقا بدی مال لذن
نه خوش اولدی بو کورم ایلم شاد ناکم تیرن کوردی او فر ناد
که کندی عمو غصه او ش کورم کورم اولدی او ش آ باد

سختی و پروک قان نعل که بلد نمی آید شکر آید
نه قالدن ایلم غفلت ایچ . اویر جانگی تور فقی ندرسن

نه کور سردی او محبوب خوش لقاکی که بو عاشق اولدی عمل اولدی
زهی که مک اول احسان اللهی جلالی لقابیلد ایلدی یادی
کور نهی حسن عالم اولدی اولش صبح یتیم اولدی بامداد
نه خوش کوردی بوجان غفلت نه این شوکل غصه و غممن اولدی آزاد
بو فقینک حالیه دو تن کور جان عشق ایله کوردی مراد

خوش اولدی جان کورده

بیه دو بیزم او شده فریاد ابرم دوست جان ایلمکم یاد ابرم
بخدم اول آدی قصه فلانی بدم کم ملامت مشیری آدا ابرم
توشم بن جانو بایک کم ندر اولسه قربان جانو ذیل شاد ابرم
غیب اول موا بکا اولم مطیع زجر بیکه عدلی بن دوا ابرم
جور بیکم او جفا بکین معشوقکل آنو کید کونقم آبا و ابرم
ایلمکم اول آموز اول کوزلم عشقه ایفکله بنیا و ابرم
ذکر فکری فقینک اول طپتدر خوش تمنا شامی اول بامداد ابرم

بجه اولدی
بجه اولدی
بجه اولدی

طوبیله قدسین و طمان قنده در کم غدا جان ایچون کور قنده
بیلک کم دم تمنا س او ورد ایلمکم او خوش بوز و خنده در
عاشقل اولاد کن کم صینه سن ما تو ملکو شهر ای او نه کنده در
عارفو او کامل اولن معنوی کوزم نظر اطله نه طوند در
کوزله اول صقی سنکم طاهر شو بیکم اول کوزلمه جانده در

بجه اولدی
بجه اولدی
بجه اولدی

کامل

کامل اولن کوزلم اول شهرتی او تعلق اوله نه صاند در
فقینک بین و کلمه یوزن ندرز تکلم در مری تور و ندر در

بجه اولدی
بجه اولدی
بجه اولدی

یقین اسرسل بقفل یقینه او عین الحق کورین بکین یقینه
کوز یقینه اول که یقین یقین آندن یقین یقینه یقینه
اولن اراق دن نه کوز یقین اولن اراق ندر یقینه یقینه
اراضی تو بکا یقین یقینه کم ایله جاندن اول یقین یقینه
ایر اول ایر ندر یقین اولکر ایراق باقی کم ایر مدی یقینه
ایر اقد کوزلم سن اوله یقین ایراق و شکر ندر اولکم یقینه
ای فتحی سن یقین کورده کنه آل کوزت و قتل ایراق یقینه

تری کوزلمک بن جانانی کورده کوز کل تختند اول سلطان کورده
زعی تاجر و کلیم او با به کم ایله معدنی جان طرنی کورده
جلی ایلدی جانده کوزلم زعی اطف استی احسان کورده
ندر یاده کشی قیبه وارن دوا اگنا جانانا قربانی کورده
اگر عاشقه جلسا جفاک عاشقلر که اول ارکانی کورده
یانب کوزینک اول کل جز آبه کم ایله در دن در معانی کورده

بجه اولدی
بجه اولدی
بجه اولدی

کشی غم بسه فقی دکنی چون دکل غیری که بطل آن کورد

ول ۳۱۹
چشم یوق بنم اول حق آشنده کوروم آن مایشکل باشند
کوروم دلانی آنک کوزیدو دو عالمک طولو اوجی باشند
ز لایم یوزم در بسم کوزینم کم ایله کوز رو من اوله شنده
نرانم اون استشم غم کل خطابن الکفیشم جان کوشنده
مدبر ادرور اول مفت کوب که دور ایدر اوج کل کوشنده
طوغار و اغر و غره وارورل بخومل شمسو آه یازن قیشنده
کور حکمده بنی خالقک او دیز فقی ندر بو یا نشنده

ول ۳۲۰
بو کنی مست ایشم بن لو طابانه بخون ایله یوریم چون بکانه
دکلم نینه کم بن او طالب ییشم ایله معدنی کانه
زعی مشوق که طولو عالم نیند نه احتیاج بر ز ما نیلم کانه
کام کردی شقدر اول حاله یکل ایچکل کورمز اول شطانه
نینه بعشوق کشی موادون ویر ا بول یوزی صوبنی دو کانه
سلامت بر نه اوسته لایب دیدر عاشق اول جناب کانه
وسلم فقیه دارموا جکدر ویریدیم حاجی بن مز و فانه

ول ۳۲۱
کوزنه دو شدم عشق اودنه بن یانه یولرش اولدم دردی اولغ ایلانه
بورورم آمله زاریم دکل کوشن کم دو شدم ندر بطیمیم نه یانه
اشبوردم وارده عجب اشر تیز و صغنی صالم سوبلیکدن کویانه
شوبلیکم صالم بنم کورز و کل کم خبر ویر بسم آتی بن طویانه
کم خیال جانیه قر سوزوق اورر بقدر عجب کوزارم اول مایانه
ایله دروم کم بنم اول شرضه کم بیان کلمه آنک عایانه
فقی سیکه کم کلسا بدم اول مصاحب ایچ التونه ضایانه

ول ۳۲۲
حق بلور سوزنه نم ادرور جان کوز کویکل د لکی اول یادرور
مکشی بر ایشه ویرش او کوفل کم الا کتور میسند او زاردر
مومنه خو فوخدا اقلین عمل تصدقی حق اوزر اوقراردر
منکر اول ینفاق امتحان سوزر جدی جیدی کم آنک انکاردر
عالم اول علم اوقیب صدره نجای عاشق اول در دیکم ادرور
واعظه مینه کر کدر ویا اول کم در کلمی خلقه او پنداردر
حاکم اون محکومنه کتو زبب بری بحری دیدن ایل شاردر
فتجنکل مقصود اول غیری کل دروسری ایلمک دلدردر

جان کوز کویکل د لکی اول یادرور

ول
 کز میوساکنی اویش طورہ کلام
 از لکن ادنی اشتیاقی جانند
 او وصل دوست ایچون لیر مکجا
 واروی دوستله از لکن صفت
 قبول ایدار سه قربانه جان
 دکل جوری صفاتی جانہ زمت
 نہ اندی قحقی عشقی او یارک
 مناجاتہ اوحقہ دورہ کلام
 کہ صائمہ اومہ حنت حورہ کلام
 او عاشقہ دن آلی صورہ کلام
 کہ شمع صفتل کم کوزہ کلام
 او دوستہ ایلمک اوکی ویرہ کلام
 ملامت میدانه کیرہ کلام
 دیوانہ اولین ظهورہ کلام

ول
 دکل بورہ مکل غیری دوات
 ککرہ داروا وحلمت لذت
 فراغکله بورہ مکل نہ محبتہ
 او سازی سوزی اکل غیری دخل
 شکایت ندرر عاشقہ قلبی
 دکل زم عاشقہ مشوق صوبہ
 ایلمک عشق تیش سافعی آقا
 که معشوق اولدی کولک او
 عاشق عشق قدر جانہ توانہ
 ملامت اطلق اولدی او روانہ
 کہ دوست ایچون ایلمک بیدر آ
 جفا حکمکدر آنک خوات
 قیند شکرک نہ خالو ایلمک
 کلبتان کوز نور دشدک او آ

ول
 خوشی نیارم بکوزم درت خود
 دست جالی شمعنه پروانہ دن
 اوش ایلمکم بوفی دورم
 کم بویند عشق او ویزدن بود

73
 بنی ملازم اولدو غم ندر
 کوزم سران آلی دورم
 کبیر اولدو جان کوزم
 زار زار اولدم کولکدن ایلمک
 ایلمک حالدر که دیل نہ ایدر
 قحقی پنک اول حالدرم نجیب
 کوزم سران آلی دورم
 عشق کلور کوزوم قوم ان خود
 کم بیزدم جانی بی اویش پیغوزہ
 دکلہ اسرنی کم دو پیغوزہ
 ایلمک اول واروش اول کوزم

ول
 بقا کوزوم کم اولدر صقی باقی
 دلمز غیری کولک طلب نہ
 زنی دلبر آکل مانند میج بون
 ندر غیری اول وصلن بولدر
 جمل قیلمتی میمشوقه او بار
 شونصکم دردی عشق قلبند
 بوفیغہ تشکر شمعنه عشقون تجلیسا
 صوادر عاشق اول جانہ سیاق
 وصل دوستی اسر اول مذاق
 دل جانہ دورنر او اشتیاقی
 کہ عاشق اول علاق
 اور عاشق مجتله ملاق
 او کوسرر محبتہ ایلہ نفاق
 کوزم دورم افاق

ول
 ندر عارف کم اول طلی اوقد سیدن
 یوزن کوزم بوجون ایدر کوزم
 ندر عارف کم اول طلی اوقد سیدن
 یوزن کوزم بوجون ایدر کوزم

کبیر اول جان کوزم
 دایا در جان کوزم
 کوزم

او کند. بیگانه آنگاه که ایله بند میل ایدر
 نه تا جو کتوب سلطنت که کز عاقبت کم اول
 نه ملک و مالله شهر و و نه لو کند. میل ایدر
 کوکل زلفه اول یارک در بوین طالشور کم او کند. میل ایدر
 در کل غیره بو لوکل که قید اوله اقا جان
 دیوانه مست اولب شاه دووب بو بند میل ایدر
 نه یکسر کم اول دوره خفاکی شوکل کور
 سلامت کوز لر عاشق نه جویشند میل ایدر
 رضای حق کوز لین ای فقی اولر اول طالب
 آکا نه باغ اول بیجا نه ترا بند میل ایدر

د ۳۲۹
 غافل اوله کم تر بس بو برین
 فاجین کور اول بیجا کینر
 چونکه بو نین ایانندک صد خوش کم خلاقی قمع اول کفته سن
 آج کوزونک حقه طاعت ابلکل
 اول قرای یوق هماندن فایدر بقه زمین فلک نهفته سن

قانی

۷۴ قانی بو بخار کلجون کیدر کم ویریز اول امان بی دفته سن
 اول ملک الموت حرس دارند اول یقیندر سا که قید فترت سن
 کسبه قلمی جهان نه قادی عارف اولند آنگاه کم یوفته سن
 فقی مرم معراج کبر حقه لو تغیله موایه اول که قافه سن

عاری فیکر کم آنگاه یوفته کی فخر
 فخر اگر معراج استر کجاست

تغیله موایه اوله قافه سن
 جسم بهر ایسه بو کسیر کم که جان کسیر کم

جسم بهر ایسه بو کسیر کم که جان کسیر کم
 کم طاقان عورت و سزارینه شی

د ۳۲۷
 عشق او دینه با ششم نه چاره نه کم نه بلجون بو رنده یاره نه
 اوش بو کن منصور لین کم دورشم دوست یولنه چکلورم دانه نه
 اول جنم دوست ایچون جسددر یانر سمخ و کل اول ناره نه
 چون بجالی ایلیه حسنی جال احتیاج نه شمسو انواره نه
 دو ستونن جان دلمر اولر صاب
 کم سلامت اولمغول عیاشقه سرشون ایچون او و صانوعاره نه
 در دیله آمل بیکل کز ای میه فقی نی و شوار و در اول یاره نه

د ۳۲۸
 یوق نهایت آمو افغان زلوه نه بلبل اول تیشما کل زایینه
 وصل اولب یارک دید این کور مشه بیدر جانو دمل بازارینه نه
 مالو ملک و دنیا کل ولری ندر کم فدا بیکل بیکل جان شوخو زار
 ایرمدک دویسه و کم ایر مایسه کم کرک کوکل و اول یوزارینه

دوست جلال اول نام دور خوش گورینه ایلم کوزارینه
 مکر اول دنیا به میال ایلم اول
 دوست جلال کم کوزارینه مکر گوت کونخله دشمن اول زارینه
د داره کلام داد استاد اتکه
 بلبلک اولش دوست کستانینه
 ایله بو کولم در فریانه جان
 وصلی جان اول ساشوقیه
 کز قبلی ایله سا اول نیگار
 معشوق جوری جفا عشقه
 ای خدایا فقیه بین دونی قیل
د مکر دیلم اول بیتنه یارینه
 جله و زدن کج لیه او
 ذکر مکر دایما اول دوست ایله
 نه کز کز طونو پستار کم کاز
 عاشق اولی دردی یاردر پیکر
 کم توقع ایلمک دکل مننه
 اول توطل کونستره حق وارینه

۳۲۶
 دوست ایچون بر دار اولب آو اتکه
 ذکر ایروین آنی اول یایج اتکه
 دوست قبول ایبر سادیل اتکه
 غصدن کمر ازاد اتکه
 عاشق عمرین آباو اتکه
 کم سپهر عشقی ایجاد اتکه
 وصلی اولمایه فریاد اتکه

۳۳۰
 کم باقو اول قاله دوست یازار
 کورمیا بو کونده یار نه
 مکر کله کفون کر کدر آرنه
 شالو عابا فقر بیدر اول صارنه
 کم دوشمن نامو اول عاز
 اول توطل کونستره حق وارینه
 فقی کینه

فقی کینه نه بیاودر و کج
 کم شوب کین کج کوندر زارینه
و عجب بو دردم ندر که در میان
 دل کز عاشق معشوق بیومک
 بر اثر بندیه دیوانه دو شک
 بخلاون و کز جانه نصیب او
 کر کدر اول ملامت عشقه خوش
 ندر بو انتظاردن او کجا
 اولدر فحشک حال بقیته
و نه جانین من عجب بوجان ایچنده
 ذمی دور کم اونجه یل طلبدر
 کونخل او معمر جامه شنه
 کلب کتک بز اولدی کم اول اول
 زمانه مکانی ایلم اول
 زمینه اول قراد ویرن بینه
 کم اولدر حال کو مطلق قامویه
 کلامیدر دکل مخلوق دکل او
و یقین اولب کورینه جان اول جان
 اوصل معشوق اولسه دیو ایمان
 که دور فر شود کور ای سلطان
 که عقل دیل جان اول که حیران
 او باش ویر مکر دیل اوشد میدان
 نوار وصل عاشق اول اخذان
 کر کدر معشوقه قیده او احیان
و او کورم جان بیسی بوجان ایچنده
 اربیب کبرم اول عجان ایچنده
 کور اول کج کمنی سلطان ایچنده
 دکل دور کاکا کم دوران ایچنده
 کونشی اول قن غلطان ایچنده
 فلکله چرخ اورر کردان ایچنده
 او مخلوق آکافر مان ایچنده
 صفای ذال او قران ایچنده

۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰

دولت
 کر که با کجاست اولاً خود
 نجاسی ترک ایدم یا رنگین او
 بکاشمی در عشق او یارک
 نیدارم مشک کمانی که گز
 کشی بونی دارم ز لول طلبم
 نفاقی ترک اولم هر گل
 ای فقی دوستی او خیزد این
 دوستی

دولت
 ز دور ایدر فلک باق زمان ایشانند
 دکل کسند که حکم یادم از اول او
 او بر او که ز باکی در دل او خطا
 بود و کور استند اول بسیار
 که عالم اولی او بر حق و ظلمت
 که برین بر ایضی نونله و بی او قور
 بر او کونم و لو او قور که آنک
 او در کور و صفت که جهاند که کور
 یا برندی اول کماوی عاصدا او دور
 او کم اول که عاصبت ایدر ایسی کوا
 که راست کله و قاسویشی کول لبر

77
 ای فقی سن که بو خفت ایچند قاله اول گوش
 مکر که حق نظر اید بس ایقون او بود

دولت
 عاشق ایسک دور ایدر کن دیولنه وار
 کلای کومل قاعل طلب عمل ترا بی ایچط
 آج کوزال اول صافعل صوغن کوزا
 ترک ایلطل اول جلیس اولطل بر
 اطل تاجی حتی ترک ایدر کورطل بر
 نفسی موایم اول لوین مشک آنک
 دکل ملامت عاشقه کم عار ایدر
 ختی اول کرک آکا قیوانه وار

دولت
 آتوردی حق او شدیم ایسی کور کور
 اول کونلم و دندی

اول بند شاه دور بری دیوانه وار
 کرک شها دور بند عاشق دیوانه وار

دو کندی کشی طاقم کمالی بدی داصتم عشق او دینه بن یا غشم ایلم اولش
گو کلمه فرادی بندیم قنجا وار دین کندی
دینا ندر کم جعنه دو ششم آنک بن طعینه
کم دوزم مگر الهی جام آنک حلالی
یا قیلد قال لوجانی جدم اولاد اول دعونه
سوزم سازم او طون دکل یا مال ملک نعت کل
بوضقله اولفت دکل و شوم بولارک
بوفقی کم بیچاره در گو کلمه آنک اولاد در
اول آرنوسی دیداره در اچاقول نه آتونه

دولت **تکرار ۳۴۱**
بقا کوردم کم اولدیر حق با
دلانه خیزی کو کل طلب نه
دکل دکل آنک مانند بیج یون
یون وصلت ندر غیر یکم اول
جلی قبله عشق اول یار
صوارن ایله اولکم جانی
وصال دو سیدن امر اول منا
دل جانز دوشتر اول آستیا
که محاقله قلز اول علا
اول عاشق مجتله ملا

شونفکلم

شونفکلم روی عشق قبله بو قدر او کویر حبه کم نفا
بوفقی یشا لیکم او غشقه بجلیده کوردم انا
کم دوزدی غصیه کورک اینینی اول بیم
آنک بن چند اول بنفش بوینینی اول بیم
عشق او دینه که دو شب ایلمه یانز دوزم
پروانه کبی کم قبله اوینینی اول بیم
جله واردم ترک ایدب اولدم ملامت اوین بونی
کم جان باش ادا ایدر دینینی اول بیم
زورسی رسوا فوجوری کم دیلزم آنله
معشوق ایچون کدر عاشق زینینی اول بیم
شتر کو کلدن معشوقه وصلیکه خوشتر عاشقه
شامی سحر بیج ایر میه عینینی اول بیم
حالمم او شغل سحر نه کیردم او کو کل سهر
اولدی بفا فقی اوری شوق قبله کیم لامعانه کوروی اول کونینینی اول بیم

ای خاقانی جهان پطاون او سونیه ایفند بارند و سونیکه اول شیره دیر

در شرح سلطان بایزید خان خلدات مملکه و ابته سلطنته

ای بری حرکت متری حکمده در خان بایزید
شرف قادی غزیه اوزک حق قلدی سلطان بایزید
ایسیله جن حاصله عام اولدی مطیع سلاک تمام
کم بولا اولدی ایام ای الی عثمان بایزید
لومی عرب تودک عجم مند و خطای چین ماچین
نه ایله دی کور کل عطا خشنده جهان بایزید
یوزکی اول کور مملکه بوز و نیز اول انسو بیز
و چکده نظام تقاسی کورنر او سبحان بایزید
سورر مملکه یوزن ایشکو کحقا بودر
محمود کورندگ آنلا یوز کجیران بایزید
رعی تباد کو تعالی اولدر تقدس وجهه
ایسند قیاور خالق و جهن کورن جان بایزید
طوعدی او دست کوشنی کم اوستک اوشن برق اورر
دیر رضیا اول کوشنه کورنر او تابان بایزید
ککندر صاحب قران فریدونی اول حاکمان
ال توش بیدی طا پوکه دوریدی در بان بایزید

نونه و انوعاد لوگ کوریدی عدی کله

جفا ایله دی عدل نه تجسس قیلیدی آن بایزید
رکتوبه او موجود بین دوینتو پیسند پار
میدانه کبر کسه قه اولاهر بلده میشان بایزید
م نریه دوکل یوزکی قیاور مستوح حق بایزید
نصرت قلبی عدودن کم دور اول قان بایزید
لطینله اول ایسانکل و کل آنک نه پاسه
خانمی طی پیسند در جو کده خان بایزید
خشم ایلیش بر پیسه افلاضه اولیز چرا
تیا اول عری آنک اول کوره پیران بایزید
بر بندیه ایشکل نظر خوشی تمتمل آک در کور
طیراغ در بیه اول کوم در حکمی احسان بایزید
دکل پکا کیمسه بدل قیلکینو ظ او جدر
کم کو بیکل شمسو محل اعظمی نیران بایزید
حق جهانی یار اولی کیمه خبر و پیش و کل
ربعی بو پیسند ایلام سلطنتل شان بایزید

او سپون مجسته طالعک عنایتی اول صانع
 بود در دعای جامع که در چندان بایزید
 ای آل عثمانی کنی صون تو خاوقل نوز صوب
 سخته مملکت قوی کنی بولاجان بایزید
 کلبون عمر که ز دل ایشکده اولکون خلل
 جعدن کوریزکنی خلل ای امنز آمان بایزید
 اوونم وقتک سعید قدر کونک اوخید
 اولغل قضاون سن بعدی اشامی جهان بایزید
 درسون مراد جہ حق ایشک خوشی کلبون
 او در وقتک اول
 حق یار جکل احمد شفیع ای میر و میران بایزید
 یتدک اوتا جو تختو مجرتی اول نیندر خوش
 کم بسع او تماندی اولدک که روان بایزید
 اربانی لظنت لکا حقدن صولدی اول نعم
 میر و وزیر و مملکت اولدیکه زمان بایزید
 خطبو بیکه آدکم مبرد او قندی شانکه
 لا بقدر رد بوانک قلدی او یزدان بایزید
 هم عالمو هم عالمو هم عار تو صاحب کمال
 زهی فصیح پسان ملیح اول معدنی کان بایزید

صاغو صولو او ظلمک قورسون او صونخلرک
 او کلجه هم صونخلرک یورونی ارکان بایزید
 چادر لک و بیاجله طابندی کم صاچله
 چترمی معایون آچله او پتیکه بیوان بایزید
 و شملرک او سپون دگیل ای خلقی لطیفه جیل
 ساک مو عاون اول جیل و کلک اجیان بایزید
 اور لودور کون نوبش مردم نیلسون نختک
 آرسون عمرک دولتنک سوز بوندن مکان بایزید
 او در صفکل بیکده برین کشی نیتاد بو بیل
 کم لویایمک اولمزه آپی اولاکه بیان بایزید
 عاقبتک محمود اول حقدن لکا اول جو اول
 هم ارزانی و نذاری حق مقامی خان بایزید
 م کم کلفا یاوز صنا حقدن کلبون اول کفا
 کم مبتلا اول در ولا او سپونکه الوان بایزید
 بوندن فتحی و اعینک مردم و عاصی بود وید
 کو پسته میه اول حق الم چرخ ایشکزدان بایزید

مصحح دیگر شتائنی ۳۴

ای بادشاهی محمودارانی جهان گیر اوم
مفت اقلمو کتو کوشانه قبیله عزت جنون
کم اول در پیش اوز که ارد مندن ایلو
اشبو جان یار اول کتوز مندی حق اوقی
ایله خلقی کوز مطلقه شتائنی اول یوز کتو
حق قلبی خلقی اوز کتو حکومده شتائنی
یوز سوریدی طاپو کتو فریدونی اوز
ایله سخاوت کتو خان قانکده قطره
تیر یادون نام شتائنی اول اختیال
کوزر پاتر سایوز کتو زوریدی کتو
زوریدی اول حق اول کتو نوصرتله اوز
مکم کتو یوز صابون اوز اوز
کم اوسون عمر کتو شتائنی کتو کتو

خوش

خوشی ایله کتو عدله کتو مملکت اولدی آباد
مکم کتو خشم ایله کتو کتو اول اول
یوز بندله محتاجه اسپان میران اول
فتی قولک شتائنی معلوم اوسون کتو
دوسون جهانی کتو کتو اوسون کتو

مصحح دیگر ثالث ۳۵

کوتاهمینه دیلر شتائنی کتو یوز
خوشی کتو دیلر کتو یوز
کوزرم کتو کتو کتو کتو
عاشدن یوز جاعتی کتو یوز
ماکل الملک حق تعالی دفع اتمش اوز دلجلال
صاحب جا اول کتو دیلر کتو
عقلده کل ایشی دو لکده کتو
ایله کتو اوز کتو اول کتو
عدله ایشی اول تمام راحت کتو حاصله کتو
آجلین حاصل کلام کتو کتو

غفلتسوزن
 سینه کل عالم روشن کم رخیا اورا روشن
 ایلکه کن لشکر کشان کم حاضر و لفظسوزن
 الما خوریر مک بولار ایغود کل کم اولرا
 پینل ایچون اول دروزی کم خفتواد
 فتحی رخاجی بند کم اولنده و در ب
 مدخل قانود
 سوبلیجک ریاحتی یوق ایله قانور

مع عاریت شاه

شمش مناسبت
 ذمی جامع که نه دون مناسبت
 اکی یا ننده میناره حق عینه اول
 نه واقع اول پیناریم کبی اولم نرده
 شمشیر کورمدر اور نظار نک دیر
 مشبک منبر و حجاب مولف مخاود یوا
 کم اطرائی نغونچی در خلدی جوبت اوج
 کلوشی در لو نعتلر مکر جتده اولای
 کیر ندر ایچنه غلین اولرا ایلکه شاد
 ولا طکی او صفی آنک میانن ایله کلدر
 کورندی اعلی اول مقام بوقتی کوزرینه
 ایله
 ۳۴۶
 فکلدن اعلی قوتسی ایچی طاقی کم اقصایه
 اوصلفه صوردر کس خانه نیلر قیو
 شفاود ادا اول حوول ایچن لیر
 اخری قیمی بیزیم کونش اندر
 قبول بنجر اور بخا کوزار قار قصابیه
 خرنده حافظو بدیل حیو ازلای
 پیندر کم اول منت سوزم کل اقصایه
 کلور آنلاره ایله شوق کتورر حالیه
 و کل بیکده پیری آنک ایشدر لیر
 دیدی در اسلام بورد حق م کم اوقصایه

هم رفتور فتحی واردر رعالی
 بر یله نخر قیلده غزب کم حکیمه ایله
 خیرات ایچنده اخلین کم کلیمش
 ایلکه رای ایچره تمام کم اوزر کتده
 سیکندر و قران و القین ایلی
 رستم و ستان چو پین کیکا و کوسیندی
 جنینک شکر فی معروفه کم بایزید
 ایام خنق احمدی جنینک فتحی
 جمش اول خرنشید و آری
 کوریدی آدم بنی کم جلیه اولدرانی
 احمد ابابکر و ایام عود عثمانو
 اول انبیا و اولیا کم یوار رومیا
 مملکت م واری کم عودتله اراد
 بینه دوم فتحی سوبیلر که صانده آل کورن
 کم اولدر بلور و جم اولدی مطیع کم کلکسوزن
 مانندی یوق سوبیلر نول قیلکه باقال کورن
 بوزر چی مهر و بر معنی فکر تده فالده کسوزن
 اخلید کل او خان کم لشکر ای اولدر کورن
 میدانه سورسکی بولری دیدی اول کورن
 کوشتر اردک بولدرن کم ایله کورن
 یا مالک شکر عک کوزر کم کسرفقوا کورن
 تار میل کوزرینه عقل او قاشکده آویسوزن
 دیایدی کم یا صبی جنت کر کسوزن
 کم او پین مکن سوزرای اولیا به وصال
 دیر اول رضوانو حوریم استازرا
 م شریک و کویله ک مرادی کلکسوزن

سرایه و تخت و طغیان فلک باد و صفت او فردوس چه قنده او تورن قصه
یو جلب غشی اعلایه مشان کوسرین مظهر او چون ابر در او قولا و قصه
زهی لطان اول روی عرب عجم الکاتبه او بر و خرب مشرقی باور صاندر

و وصف حال ۳۴۷

روی زمین اول حتی کنی نه قلمش ایلله پاد
جمله او جانانه فریادیم سوز کید قلم او شاه
ویرش کتا اول عزاد و ولتک قوشش با مشورده
تاجه تخت و محلت اورزان قلمش اول آله
شرعی حمد تو لیکم حتی امر پیر اول کورون راه
قران آکا و لیلدر کوسر و بیغزه طوغری
امر یله مو و اول لب نهیله منکر کورده
حدیث قران یتر بو اکسی نر گوواه
شرعی شریعت یونی قوما یا و از الدن او بز
بشمانان اول صکر ایشی کم دینل آموک راه
کلبو کتمک عادت بو دنیا نکل اول غایتی
کورون اول نهایی عز و ندر فریله جا
حکومت کلی آنکل اله که یوق اول اختیار شمس لیه ماه
کم یوم صفت سیال آنکل امر ندر در

بر خیلک

بر خیلک کردان اتورون خلقیکه مر کردان قیلن
مظلو مایه اول حالن کورن اولدر اولدر حتی
کر که فقی بنده نکل عدلیله ایشنده او شاه
کم کورین علف ایلله اتدیه رفی یوق کتاه
اهلی که منصب اون اول کتاه الدن منصبی
آنم آکا اول یلدر نقتسون آکا اول که سپاه
کلور کداری اولیا کپسه حان بیغیه د یلمش الدن خلیفه ایشی اولر آنکل تبا

و ۳۴۸

جاناکه در و ک اتدی کار زار و فیغاندر او ش ایشتم
اولدی یوان ایشتم او ش سیل اولدی او قلمور ایشتم
بن ایشتم شکل مین ایشتم مجنون وار
کردم ملامت میدانه قلدیم فدا جانایا باشتم
یعدی بنی عشق اودی باشن باشا نار ایلدی
د کلر که اول یکن اول کم یا ز اولم ایشتم
کیردم سماعه رقص اورب عالم دن ایلله حیرت
ایردی خطاب اولدم جانم حوی استماع ایدی
قوم صابن و سیانک کچیم قامو وارندن او

کوردن اولدر ایشتم اولدر ایشتم
کوردن اولدر ایشتم اولدر ایشتم
کوردن اولدر ایشتم اولدر ایشتم
کوردن اولدر ایشتم اولدر ایشتم

اولدم فنا بولدم بقا دل بولم سوزنا اولم قلم توکل اول حقا کم اول صحت نذر کرم
فقی او بر قطره ای می خانه ایر و می جواب یک رنگ رنگ اولدی کولم بجهت دوستی آ

دولت ۳۴۱

نیز دو شدم بنوعی شکر گل کورده و عیدم سلامت اولب ال کورده
مر که عاشق اولدی اکانه کرم کم دینز عار و ناموس بل کورده
اول خرابات اهل اولن یار ایچون که محبت جوش ای جگه ل کورده
کوبر غلی عاشقی نه سولدر ایله بدیل زاری قیام اول کورده
کلیوزن دکلدن اول دفعه ایملک و صدی شوقن کم کز کدر حال کورده
دنگر حال دکلدن آلفتم کم اول عاشقن نظم سول کورده
فقی بر دریا در عشق دله کور نخی اولب و شغل آکا طل کورده

دولت ۳۴۰

دو سر زدی عشق بو کو کلیم ننگاره پیش روی کم ایلم ننگاره
نیرم غیر سواد ایضا یار که باش تو شدم هو آقون بیگاده
ملا متلق و کلدر عاشق اول عار او مشو چون عاشق آن جگاره
نیر جفا که چکل اول یار ایچون محب اولن یوزی صوین دو کاره
کشی نیکه ایش کولکل شوقل دو تب مردم آکا کوزن دکاره
محبت بکیز غیر او ایش قرار ایر پیش اول جگاره
بی کچک اولن عاشق او فقی کولکل ویرمز او دنیای مکاره

گل آمدی

دولت مشنوب ۳۴۱
گل آمدی معنیدن اولن خردار او معنی لفظ ایچنده کوزنار طار

و مقصود دوست سیرت اوجاق بوق شمع تیشا خانه در کبریا طام

تا مل ایلیت فکره نظر ایت کرمی معنی اولندن سن کز ایت
کچیلد لامکاندن دار جا کورنا و ایما کوندر نخل
معین اولنه مشط کورینه تیشا بی حقل اول انورینه
کتور ار آون اولن مجا بل تیشا ویلو جان اول خطا بل
کورد اول دیدار پس نی ممتا اول ممتایه که یقدر میج ممتا
کیدا او شو بهل ممتاز اولان شهایر و از اورب شهباز اولان
کورینه کوزر و کز مغایب لکا بکدشی بولنجه آرایب
یتشایین شرای اول ظهوره اونوشدن کلورنر ظهوره
زمی عشقلم شرای طالم کلدن صونو مشوقن طالم اولدر
اور و صلدر غیره اوجیاج بوق او عاشق دردنه وخی علاج بوق
کلام عشقنه عاشق حالینه که معشوق بیخینه اول بولینه
او مشوق عاشق درد سریدر نه مقصودی آنک اول جاق حور بیدر

دولت ۳۴۲

ایلم بن عشقنه معشوقن دردندیم ایل خرابات اول طوقده زندیم
اول شدم

آنچه عشق میند جان کوهل امیر ^{بیشم} انداز جان خفرونی از زند ^{بیشم}
 مدحی ذکر عشق کوهل بودیم تکرار ^{بیشم}
 او شمش اول شده ملاحت ^{بیشم} کیمش میدان ^{بیشم} شینتم بلبل گلزار شودیم گوینده تم
 شمش عارک ^{بیشم} شیشه ^{بیشم} آواره صانده تم
 شمش ترک موافک ^{بیشم} سوا غدر ^{بیشم} شوقه ایرک ^{بیشم} نه آگونه طوندم
 ویشم بیغا و روی خفا و جان اولدی ^{بیشم} دیوان
 ویشم دیوانه شامه عاشق اول بندیم
 نصیم یار ^{بیشم} حب او ^{بیشم} شوقه ^{بیشم} اشتیاق ^{بیشم} بوی ^{بیشم}
 چشم قام و درندن نه انده تم نه بوندیم
د که گز عشقه اول نامون عار ^{بیشم} عاشق کوهلنده شوق چونکه او وار
 کجا جلد وارندن لولا ممتاز ^{بیشم} دور به شوق بولینه وارنی وار
 طه شوق کوهل نه نده اور ^{بیشم} کورینه عاشقه حسنی او دیندار
 بو شایب کله وار لعدن کجا اول ^{بیشم} عاشق کوهلنده شوق قله قار در
 نه اولاد و نه انسا بونه ملک مال ^{بیشم} اگر عاشقه طلب قلن یار
 تبرک

بویان خفا و دیوانه

تبرک چونکه اولدر تحفه کوهل ^{بیشم} قلا نندن پوری پس می واری وار
 مر او ^{بیشم} مقصودی ^{بیشم} فتحنگ ^{بیشم} اولدر ^{بیشم} الکتور ^{بیشم} مکتبون ^{بیشم} قیدی ^{بیشم} دلدار
د کوهل لوجنده حق نقیض نه قلمش ^{بیشم} ^{۳۹۴} موتیت ^{بیشم} دمی ^{بیشم} اندا ^{بیشم} ایله ^{بیشم} طوش
 اناحق ^{بیشم} پویلین ^{بیشم} کدو ^{بیشم} او ^{بیشم} دیلدن ^{بیشم} وجود ^{بیشم} اخا ^{بیشم} جنبه ^{بیشم} بهانه ^{بیشم} صادمش
 کزی ^{بیشم} او ^{بیشم} عاشق ^{بیشم} معشوق ^{بیشم} عشق ^{بیشم} اول ^{بیشم} ایشارت ^{بیشم} کلدن ^{بیشم} ایله ^{بیشم} جز ^{بیشم} کلش
 کورون ^{بیشم} کلی ^{بیشم} وار ^{بیشم} لوق ^{بیشم} اوش ^{بیشم} آنکدر ^{بیشم} کامری ^{بیشم} حدن ^{بیشم} ابرو ^{بیشم} بیج ^{بیشم} کلش
 بویرار ^{بیشم} او ^{بیشم} کوهل ^{بیشم} مر ^{بیشم} وار ^{بیشم} طامو ^{بیشم} اوجاق ^{بیشم} دعش ^{بیشم} کورن ^{بیشم} کلش
 او بر ^{بیشم} و ^{بیشم} موجود ^{بیشم} بنس ^{بیشم} ملکه ^{بیشم} صاف ^{بیشم} قهر ^{بیشم} لطف ^{بیشم} کوز ^{بیشم} او ^{بیشم} کلش
 کجا ^{بیشم} کلدر ^{بیشم} آن ^{بیشم} کون ^{بیشم} بخوم ^{بیشم} کور ^{بیشم} ز ^{بیشم} ذاته ^{بیشم} فتحنگ ^{بیشم} نا ^{بیشم} قلمش
د کوهلده ^{بیشم} کزیت ^{بیشم} اوب ^{بیشم} کوز ^{بیشم} اول ^{بیشم} او ^{بیشم} کلدر ^{بیشم} کورینه ^{بیشم} ایله ^{بیشم} حجاب
 آج ^{بیشم} امیری ^{بیشم} کوز ^{بیشم} اک ^{بیشم} کوهل ^{بیشم} او ^{بیشم} غل ^{بیشم} کورینه ^{بیشم} دو ^{بیشم} سب ^{بیشم} دینار ^{بیشم} حجاب
 او عاشق ^{بیشم} معشوق ^{بیشم} مردم ^{بیشم} کوز ^{بیشم} در ^{بیشم} که ^{بیشم} م ^{بیشم} یوز ^{بیشم} کور ^{بیشم} یز ^{بیشم} دست ^{بیشم} حجاب
 او بر ^{بیشم} لار ^{بیشم} و ^{بیشم} او ^{بیشم} کلدر ^{بیشم} آن ^{بیشم} کون ^{بیشم} وار ^{بیشم} آن ^{بیشم} کلده ^{بیشم} طول ^{بیشم} کور ^{بیشم} مردم ^{بیشم} حجاب
 و کل ^{بیشم} غایب ^{بیشم} آفا ^{بیشم} ظام ^{بیشم} که ^{بیشم} اولدر ^{بیشم} که ^{بیشم} مشغل ^{بیشم} قلمش ^{بیشم} بوالده ^{بیشم} جواب
 که ^{بیشم} بو ^{بیشم} عالم ^{بیشم} ایچ ^{بیشم} نده ^{بیشم} جو ^{بیشم} نبش ^{بیشم} آذن ^{بیشم} بونی ^{بیشم} بو ^{بیشم} یل ^{بیشم} بل ^{بیشم} و ^{بیشم} کل ^{بیشم} او ^{بیشم} ش ^{بیشم} خواب
 ای ^{بیشم} فتح ^{بیشم} حق ^{بیشم} و ^{بیشم} ایمن ^{بیشم} نه ^{بیشم} بسوی ^{بیشم} او ^{بیشم} با ^{بیشم} و ^{بیشم} آستو ^{بیشم} خا ^{بیشم} کله ^{بیشم} کم ^{بیشم} آب

د کور اول قدرت به بویله بسا
 در قلمش قرجه کور کل بسا
 کلور معنی صوت حرف در بیلو اوله در رب ایجاد تاسا
 اولری مرونی ننی منک آنک حکمیدر یوزر بنهاسا
 کی لطفی کی قهری یوتندن صیقله دوز قلمش دو جهاسا
 کی حاکم کی حکوم قلمش طاموی عاصیه دو کسبه جاسا
 کی کافیه منک اهل بیفاق کی عابدو زانله مؤمناسا
 کی عالمو عامل صادق القول کی عاشق حقه یوق کما
 کی شیخو کی مرید ایشنده کلور حاله ایله کهکاسا
 بو او کیزه حدن صاه اوله او امری ظاهر ایدر کور نهاسا
 بو لورده شدر سبب یلینه کوروز اهل حقه ذات عیاسا
 شونکل کم کونکلی کوزن بغلش حق کم اولمز فتی بیلک ایش بسا
 صفات ذراته کرجی برده دش بکنه آبدر برده قاناسا
 آنک کم کوزنی اجمش اولای کوردر مبرده که بقسامب آ

د کور کور کل کوزی دویستی اجمعی
 محبه طالب اوله شتمه یاره

جان لور او برده دن که حق حق
 مجابری کورارب ایله اولش

کوروز

دو کوروز

دو کوروز

عاشقه اول بار که کتبی او جمال کورک
 نذو یله و میا کتبی بخله اول چاده
 لیک او یوموا آرزوی دنیا قوا
 بغلیوبن کور کل ملکی مالو طواره
 ایشکل کور کل اول اوله کور کل آنکه بو
 دوستی سکا نه کور آنک مجابدر اوله یاره
 ز نل اوله آینه شافی کور کل او
 اتر اکا اول کفاف بولمدر بخله چاره
 فتی کور کور کی کور کلدن آرت چری
 بو بدن غیری و کل کور کسه بخله اده

د این مدعی حال بلور کل نذر طوبی وار
 اصلحه قابل دکل نذر کین اوله وار
 کلین حقه مطیع انکار در مردوشل
 آدم دکلین اصلک بلنزم نه صویل وار
 نه حرجین نه شجر کور کل سیکل او ش توج
 اصلحه او کلیموب نه اکر بوکل وار
 ایشتم اول قول غل صبر کل یوق وار اوله
 اوش خلا فیدر ایشکی نه حج او ایشکل وار
 نه یعتد ایشکل یوق او کئی اوله ایشکل یوق
 شیطاندن غیری ایشکل یوق بلنم قول کل وار
 نه حد شیوه قران کم اولمز بکل وار
 یوق بکل طریقی او کان آخر اوله وار
 فقینکل پندار شی کار اتر اوله وار

د کلای کلان بزو منک منا قی
 شریحه دکل ایشکل موافق
 نفاق و حد و بخله طوبین
 کم اول اصلحه کلکدن قابین
 کوزک کور قول غل صاغ ایشتم
 او کور کوز کوشش نوز ایشتم
 قولق صاغر اوله بکلن جو ابن
 نه اکلایین بسوزک شر و ثوابی

مشغول ۳۹۳

گوز او کم گوز اوله قوتلکه صغ نه گوزر ایشدر بیگلر کچه
 دیل اکانه حدیثونه قران یاجوی عیسی موسی عمران
 نه قیسون او ابا جمله محه او کفرینه که مو اولدی بند
 از اثر طشایغر امرییل نه بنه بن کثور فزده آقرییل
 قرا طشه مهر بصک یازغز او مولایین یوموشایب یازغز
 بلا قرعالبیل دینینه باز نبود ویری آرو بلینینه
 یاقطران نیته کچامیک برینه کجری صبری تر او شکرینه
 اوصلی یا فونک برینه مهر قلاد او او کوسرمی جهر
 کنجین جیکلی اول کل تو خوین آسویه بگر و امی خوک خوین
 پلت آغ و موش نار بکیشن شکر و پروردیه صانق قایشن
 موغیلاندن کل اله کیمز صاباق قاصتی بیک بوینی و بریز

ول ۳۶۴
 او مؤمن اولنگ انکار نه ایشنده بلی جوانی ایدر گوشنده
 ازلده قلیمان اقراری منکر از انکاره دورش گوشنده
 کورینه فری سیمایینه بافسل نه وار آنک ایچند او طشند
 بی مؤمن بسوزی تصدقده ایدر خلا فی منکره او صاوشند
 قوم اول اگری آغ آریکین که اصلاحی اولمزه تیرکشنده

ادی

ادی مؤمن قول فعلی اگر یی نه قناری وار گوزی قاشنده
 صانق فتی اولغ اولغل بولرون دیمه مؤمن اولاک بیک باشنده

ول ۳۶۸
 مؤمن بیک صدقه دورش ایشدر بیک الدن بلان منکر اول حقدن ابراق
 صدقی اولن صدیق اول حقل دیندارین اول کورر استقله کورری منزه ان منکر اول حقدن ابراق

منکر که ایشدر بنی جهنم آنک طورخی رضوا نوحور و جننوتو تاجله حله آخایراق
 حقد رسول اول یعنی نولا او قر ساقاره اق

منکر گوزی اول کور دور کم پوز ایم خورد دور شمشیر چاق
 مؤمن بسوزی کور دور نیتام ایله شمشیر چاق
 مؤمن اولن وصل حقا کم خلد ایچره اول بقا منکر دور ایلی شقا کور پر آند اول اراق

منکر ایشی و عویدر سوزان بی معنیدر
 شهری اگر او کور با ملکه مدینه اول اراق
 فتی قوا صدقی او بن دلدا نما نوک کیدر طویراق
 صد یقلا اولاشی کور بوسوزد من اقل

ول ۳۶۹
 صد قله صادق اولنگ ایدر دین شمدی شکره او کم عابد اولن معبوده
 حقه اول یقین بولنگ کم دیلده آیشیک کم تعلقی یوق اراده شکره

عاشق عیند شوق بقدر غنچه کورن غایب اولنق اول ظلم اول موجود
 عاشق اولن انتظاره کم تحمل ایلمز بولک اول یارنه اول کرم ویر
 طالب اولنلر که جده استیای اندوکنه صنایع اتمز وقتتی اول ایو کورر و وقت
 غایبه کلینک دشیدر میهار کلم ایلمز کم صلا اول خوش دست ظلم اول
 فتی بین نیچاکه بیطکر نسویدیک کوزنی کم یقین اولاد یماکل تاخر ایله وجود

۳۹۷
 کرم اول و صان کل اول بیلاباق
 کر وصل دو صحت دیل اول صلاباق
 او شوقه اول و صوبیل کللاباق
 او نقش کوبشدر وکیل جیلاباق
 صونون دوست اللذن اول لایلاباق
 وطنی آصلن کم او ایلاباق
 دوتر عزمی اول کلچون یوللاباق

۳۹۸
 حاله کلرم دوست ایچون اوش کویتم
 عاشقله اوش کاشوبنی قاینم
 رقصه کرب جوله باش صالد وغم ایله
 اهل ک در در صانورله اوینم

جورله

دکلم ایلمز بولک اول ظلم

جورله جفاکینه کم یارک اول م نه ایدر بسیارن آکا دوینم
 مدد عینکل طعنه نند صغله یوز چوب کم دورین رقیتم
 منکر انقاری کروی کتدوب صد قلدر بنم ایشم نه طینم
 عشق اودی یقین تم ایچم طاشم نار نور اولد مکه بن نه پویتم
 اشبو فتی اول خیالی دو بقله نیجه کوندز کم انطه باینم

۳۹۸
 کوشم اوش اولاره دوستی کم حکانم اولرم
 کاشم اول قدس اللذن قندی کانم اولرم
 چو مریم معدن نه سپیدم بن اولد اوزم
 لامکانه اول آرسته کم دکانم اولرم
 باشوم طوب ایلدیم کللم نیکاره ورجفا
 زلفنیک قصه نند کوشم چو کانم اولرم
 اوش اناجی ویدور بودیکشی کورن
 موحی دوستند که داد اولد کانم اولرم

کلشم میدانه بنکم اول ملاست اولغا
 عاشقل اول کاردیدر که اړو کانم اولرم
 جورله اول جفاکم عاشقل سر وقتنه
 خوش کلور اینکه چکک کوشم اولرم

فحق جفا کند در دل به دل جفا کند
فحق جفا کند در دل به دل جفا کند

فحق مردم اول نیگاری کم دین بیج قومز
کم بقای ایچون اول جان کور کانه اول ذراع

ولیه
آین اول ارکانیدر عاشق کجک حفا کم اول سلطنت کوز لیس دیوانه کلم اول
جور جفا و کل که اند کم اول کجایا اول در و کل هر ما ندر اندن اول کجایا
غصه ندر غم نه کور کور جی کوزه ندر کور جان کولگی دیر کور عاشق غم ندر
اول دیمز تحسید تا ج خلقدن با ج کور کم برله او جی او حکمی قیله قافدن قافا
عابره اول عبادت زاید زنده کور عاشق اول در غم ندر سوسو مکمل کجایا
کم نه بلور عاشق کور خالی اول کور حق الیقین اهل اولن بلور ندر سرتی جفا
فحق جفا کند در دل به دل جفا کند فحق جفا کند در دل به دل جفا کند

ولیه
گور ک بو عاشق نه در دره دوشد
جمال شوق ک بو سینه فرستو
مولی اول بو سپه نامه بکب
قودی اول قاسمی الدانو کوزون
نه دنیا و نه اخری غصه سی او
نه ناجو تختو سلطنت آکا کم
بوفجنگل دکل آرنوسی غیر ب

ولیه
تکلم عشقی بلبل ورده دوشد
دل تکرار ایدو بن ورده دوشد
جانته ایدی جان نفس مرد دوشد
دو توشب عشقدن ایلد اوور دوشد
نه آگه ایلکم نه آرد دوشد
قیوسی ایل کون نه نلاره دوشد
واطنی آصلسی اول بورده دوشد

بوکن

ولیه
بوکن عشق بن اول میخا پسندن
بهجت او بو بن کلام دیوانه
کینارم خرقو تاجی یما یوب
خا بات اهل اولدوغه غم نه بیج
توقع انمزم پسنه او خلقدن
نه بلیسون حال نی خبر اولند
کوردن بوفحق مست اولس نه سید
اسریش عشق اول غمنا پسندن

ولیه
کزی مجید دوزلدی سیاقی کور
تجلی ایلیب قلدی شراف
ویرر واعظو بند کلمه او جده
سکنا مسجود در پس خانو خلوت
برزی مست ایلدی یارک او عشق
نه دو یسون اول نفاق اهل کمنکر
کوردن ک فحق بر کاف دوست
نه صوندی خبر جی اول باقی کور
که بو نفوس سین افاقی کور
عاشق حالنی بلنه فاقی کور
بزا میخانه یار بیگ فاقی کور
او و سی قدر ستاره فاقی کور
عاشق طعن ایدر شوق شاقی کور
نه بلیسن دور ب سن شاقی کور

ول

بوکن

بیت: کافیه تو باج بدی اقلیم و کبریا خواجه

ول ۳۷۷

طالبم بنه اوشن دیکزه کتوروم لوجوم لوبن
سوزوم آن دونه دونه بحری اولوب کوم لوبن
بیت: کافیه باج بدی اقلیم و کبریا خواجه
کم ایکنه شوید سراج ددم آنک بشهر این
ایلم اول معنیکه ولردیزوم آن بن بن قرار
چین ایلم ایکنه چین لاهل دیله جومهر این
کلبسون کلن آسون آن بو معنیکن اولکم طوبین
کم حرف لفظ ایچمه نه وار معنیده او طهر این
جان قولغی کوزیله کم د کلبت بقسون کافیه
درج ایسون کومکلند آن کزک آنک لزمه لوبن
ایچسون آن قانه قانه کم شادق ایسون جان
زعی شرا این اول لهور نه لوچانکل انه لوبن
فتحی معنیده نفیس ایباته قلدی ترجمه
عارفی مکر کم جان ایسا کتورسون آنک عبهر این
عارف بک بحری اولوب شق بحره کل کلاله کل کور آنک جوی این قیمتی درون کدر

ول ۳۷۸

شکر معنیکنک

شکر معنیکنک غوغینه لذت ویر جان
کم لذت اول بکر منک نه شکر اول بالدر
عاشق اول عارف ایسک اول کئی سی دو
عاشق لوعارف اول کم ممتی اول بالدر
عاشق اولن جا بلرک دور شمن کور آنک
کم عز و اوغ جا پاشنه تله اقبالدر
عاشق اول جور و جفا کم جلد و کله بولورفا
عاشق اول شوقدن اول فخر شوق اولدر
عاشق اول شوقیه اول ایر قورده شوقیه
کور شوق اول ممتی عاشق عشق نوالدر
فتحی کز عاشق ایسک شوقدن عشقده سبغا
اولدی نصیب نسی دولت او جا نو کور کله کدر

ول ۳۷۹

عاشق اول شوقدن دیل آجری راز
عشق کتور و جوشه دیل قلدی دراز
عاشق معشوق ایچنده سر اولوب
قلدی عشقه دیل آن لوش سر فراز
معشوق اول محبوب عاشق آینه
عشق دوشدی عکس آنک آینه
دوشدی اول عشق عاشق شوقدن
ایقبل تفکد عشق عکس راینه
عاشق معشوق شوق اولدی به
مکر بو اول تری بلدی پاینه
عاشق معشوق اول عاشق درر
کوشدن معشوق عشق عشاق آینه
عاشق اول عاشق کلین آینه
عاشق اول اول عاشق پس ایدر کل
معشوقه دیلر سک ووش پاینه
فتحی پس عاشقلا جهد ایدر کور
در یوزگی کم بولار کت پاینه

ول ۳۸۰

عاشق اول شوقدن نه آیدر کله راز

معموده عکس گشت دوشدی عاشق آینه
بولدی عاشق موشوقی او بقدی بغیری آینه

چونکه شوق شوق عاشق اولدی بیبه
راست کلدی اوچی عاشق رایینه

بردم عاشق معنی اول شوق در
که نه دوشدی خوش صدا باق نایینه

گوردی عاشق موشوقی او کند و چه
عشق گوردی آنی مدوی هایینه

عاشق عشق قدر بیورن موشوقه کم
که کرد عشق لیره نایینه

موشوق عاشق عشق بر کردن
دوشدی بولار وار بقه لایینه

عاشق موشوقه فتمی عشق باق
پسند کور کم پس دوش پس آینه

غلیظ
بولدی عاشق موشوقی او بقدی بغیری آینه

او قدرت

او قدرت بویدر فتمی او شده نشان اولد و غون اولدی نشان

دله
کورد اول قدرت بولدی ایسا بویدر
عاشق موشوقی اول عشق اولد بر شد رتم اول

مریده اول ارادت اولدی اندن
نه دو پس منکر اول وصرت کترن

زمی ایسا بیخارف او دکنه
شور اول حقل غنایتنی بر تپن

ایرادت اولدی فتمی حقدن
بواسراری اولر کپانده بویدر

دله
زمی خالق قولا قدرت بوردی
جلالینه جالینه مطابقی

کلیم الله اندی موسای او
داووی ایلدی خلقه خلیفه

شش درویش ادریس علی محمد
پسندر او صاحب قرآن دکنه

وردی دنیا له علمی اول رحل
وردی حسنی حال اول یوسفه

۳۸۲
تعامت ایلکم او بیسا ندر بویدر
عاشق موشوقی اول عشق اولد بر شد رتم اول

که وحدت در سر یک ندر بویدر
بیشتر عقل او کویسا ندر بویدر

خواصی خصی خوش ندر بویدر
قولا دولتی باق ایسا ندر بویدر

۳۸۳
بومر آند کلن آند شوروی
تسا اوم اسما کلی دروی

روح الله لودی عیسا نوروی
سپمانه که ملکی ایلدی بوردی

او حکمت علمه لقمان کزوی
نوح اول کنی یا پوبن خلقی دروی

محمد قابو قویسینه اولد ایردی
جیبیه خلق عظیم منت اوروی

عاشق کور مستوی عشق اولی وصال

پشندی احد اول کونین شاه
جالی اول کمال آند کورب
اطبری عاشق معشوق و عشق

و یذاره جیران اولدی بقدی دور
او طعبان بیگل کلام آندا بور
گورندی فتی ایپسانده وارده

و

عاقله دلدی جوانی بلدی او
گورد و کردی او کوکل شهره
گوردی عاشق معشوق اولدی
مشکلن حل ایله اول اول ایدن
اوش مزان معرفت اول ظاهر
گورستر عاشق معشوقی عشق
گور فکله ایطل بر پسندخی

۳۸۴
هر که اول کاملدر در میزنه او بو
مقصودی حاصل اولدی اول قامو
آینه کوکل گورانه اول نمو
سبسی قلندر کیندر غصه غمو
مست ایدر گورندلی صافه سمو
بوز او غیره کوره آند
فتیگلش در کل غیره ایلا بو

و

گندی پرده خوش گورندگی
کنت گنزک ستری اولدی اشکرا
برونج و عرش کورس لوجو قلم
جنزاسو وحش طیر و اول ملک
آبو کونو بیلدر اول سیتار
جلنگ رستی اول بیلدر

۳۸۵
عاشق اول عشق و وصل اولدی
اشبو مر آند کورندی اول کمال
سفت سمار صنو جان طوزخ مثال
مشای آفاق انیس ایچ اولدی اول
شر قوغز بو اول جنوب بو هم شمال
نسخی جامع قلدی لایزال

ساری

۱۸۷۸

و

سازی کونلی بر در نه کورستر
چون صدا ووشدی اونایه فخذن
نتری انخفاکم ایچنده خوش اید
تا نری عشق اولناینا او
سؤل مناقق ایشی اشخایله
عاشق معشوقی عشق اولدی خبر
عاشق ماقای علینده

دستو برتی خورد راه کوستر
عاشق اولن گوردر از کوستر
دوی عاشق زرد از کوستر
رقصه یارب مردانه کوستر
حالی بمن ابر در نه کوستر
دیش خنده در نه کوستر
فتی و کل بر در نه کوستر

و

گورنه قلدی بودله اولدی
عاشق معشوق عشق اولدی
گورن بقدی اول نه آینه
خوشی دوش عاشق معشوق صونیه
معشوقه سزیده معروف و کل
یعنی بیلده لویکنه کلا غدر
گورستر بدر بیخدا اول کل خله
بیلده صور غل گور بدر کل
و انمایجه کم کراسا بیلد کور

عاشق حالنی اولدی
دیل آنی بسوبله لوطله کوردی
عکس عشق و دوشدن آینه
خوشی دوش عاشق معشوق صونیه
معشوقه سزیده معروف و کل
یعنی بیلده لویکنه کلا غدر
گورستر بدر بیخدا اول کل خله
بیلده صور غل گور بدر کل
و انمایجه کم کراسا بیلد کور

اینست که او کور مک نیلینون
 لفظی معینی نه او بدن طویلینون
 اول دینده ایلمک تله ایدر
 کور میکچون مقصودی دیند ایدر
 دینم غیزله کوهلی اکلنه
 عاشقه معشوق کر کدر اؤکلنه
 دینه خلقی کم اولیب جنفوار
 جانی دیندن اوکشن اؤجاز وار
 اول مود بس بوت ایشدر
 حقن اولکم باطله قاشدر
 طاغ طغادر جانو کوهله بوا
 عارف اولن اول بوتی صبر ویدر
 عار و نامونک اوجا کوزه در
 اکسکی دکل وارنی بوزه در

ول

عاشق معشوق اول عشق ایدر
 یلمیندن کوزینه پرد در
 م که عاقد ریلور بوتری او
 اول کرامت ایلمک اول اوره در
 وصل اولبد م بر انا طور دور
 ار بعین صانه وضوت در در
 کویا عاشق اولدوغی بلبلین
 اول قلی کور د کینه وروه در
 کعبه جانینه قشود بلوجان
 کم مسافت قطع قلمشی نوره در
 کور م که بو وصلت جانینه ابرمد
 ایله بلسون جانی آنک مرده در
 فغی بیگم کر کدر جدر
 عاشق معشوق عشق ایدر در

ول

کور امدی قدرتی دیندن سیویل
 مجید مشکلی حل ایله
 کور رجوشه و فر خنده قیاور
 مجله دن تو بر اول نایومویل

کور امدی قدرتی دیندن سیویل
 مجید مشکلی حل ایله
 کور رجوشه و فر خنده قیاور
 مجله دن تو بر اول نایومویل

کور امدی قدرتی دیندن سیویل
 مجید مشکلی حل ایله
 کور رجوشه و فر خنده قیاور
 مجله دن تو بر اول نایومویل

کور کل شهرین قیاور ورم مجله
 کوز ادر بنده لرینی نه بو یلر
 کور اول خاوت سر اینه اور تخت
 نقابن کوزورون جانی طویلر
 کور اول خاوتد و صحت مجلیسنه
 صور سابق شلال نه شوخویله
 بلن بلدی کوزوی فغی شاهلی
 که نابینا یله کرار نه طویلر

ول

کور کل کوزو بو بولدن اولش ایدر
 عاشق معشوق عشق اولدور
 کور اول کوزی کوزورون عیانت
 کور کل کوزی کوزورون عیانت
 کورر ظاهر او باطنی لولن پاک
 کور سولمندنو ایل اول ایدر اک
 دکل دیبل انا حاجت دینلر
 لوجال ایل که قانغ اول ویدر
 دیبل اکر کر کدر امتحان
 که کور پستار و بنی اکر اوقانه
 دیبل اول بیانه اول صغفر
 دیبلیده او حال ایل او صغفر
 دیبل ایل حالک خالدر لو
 که حالند کوزور و جالدر او
 لوجالی اولبعین حاله خالدرش کم
 اولمز بیکن دیبل کور پستار و بولدر
 کوز اول حال حال ایل که بوزر
 که لول نا ایل لولن کخنده قانور
 سوزنی نا امله اول سولیک اولمز
 اوظلی حکمته ایله مک اولمز
 اوخنده بر بوینندن کور می دیزنک
 یکرش می کور پستارنده کوزنک
 باطله اول کور کل نه چولیدر
 کم التون نعل لکن نه بو لیدر

کور کل کوزو بو بولدن اولش ایدر
 عاشق معشوق عشق اولدور
 کور اول کوزی کوزورون عیانت
 کور کل کوزی کوزورون عیانت
 کورر ظاهر او باطنی لولن پاک
 کور سولمندنو ایل اول ایدر اک
 دکل دیبل انا حاجت دینلر
 لوجال ایل که قانغ اول ویدر
 دیبل اکر کر کدر امتحان
 که کور پستار و بنی اکر اوقانه
 دیبل اول بیانه اول صغفر
 دیبلیده او حال ایل او صغفر
 دیبل ایل حالک خالدر لو
 که حالند کوزور و جالدر او
 لوجالی اولبعین حاله خالدرش کم
 اولمز بیکن دیبل کور پستار و بولدر
 کوز اول حال حال ایل که بوزر
 که لول نا ایل لولن کخنده قانور
 سوزنی نا امله اول سولیک اولمز
 اوظلی حکمته ایله مک اولمز
 اوخنده بر بوینندن کور می دیزنک
 یکرش می کور پستارنده کوزنک
 باطله اول کور کل نه چولیدر
 کم التون نعل لکن نه بو لیدر

توضیح صفحہ شریف اللہ

توضیح صفحہ شریف اللہ

دخوش مست کوشم پاق اللذن
نه بلسون حامی بنم او و محظ
قراون آقذن لول و میرزا
بکاخوتد مجاہدہ جکل در
بخایارامش لول و میرزا
که سپیدیم چشم جان توکل
توکل ایلین فتنی او حقه

ول

کری کون کبی طوخدم اول جهان
وجود کل ملکات خانگی بودم
نه دروی ختو حقیقت او مس
گوندی مختور مقصودی جانده
مرادی دنیا و اخری حیا
نه خلاصه که لغوه و وزم آنی
تبر کدر بو فتنی سوزاری اول

ول

عاشق معشوقه اولش نوماده
اگر عشق قدر رسا اول نصیبک

۳۹۱ او قدرت دست نورانی اللذن
شکایتیم بنم فانی اللذن
او قوم دوست اورا قی اللذن
نه یاندم زرقی زرقی اللذن
اوستقل بیگانی اوقی اللذن
نه ویلپا امر باقی اللذن
شکایت نه آبی طوقی اللذن

۳۹۲ او ستری رشکار اتمم بهمانه
یور تری حلمی عشق اول شمانه
که صیدی یورینی ستری نه مانه
دخول قصدی که سوز اول خزا بهمانه
نه بچو شمش مفتومشت نوبان
ایده لهو اول قهقهانه
او قیمتی ندر آنگ بهسانه

۳۹۳ بولاره اور تا د عشق در منما
یتشرین او مشوقه او ماره

بکچ کوندر دورش کن عشق ایسته
دخول مانند میثالی ای عاشق
آنک عشق یوق عاشق کل لو
او عقلک عشق ایستند اول الحق
کاور عاشقو فتنی وجدی حاله
طلب قبل درو عشق تو ماره
دل روبا او مشوق نه ماره
که نابینا درر ایله عمار
او مشوق اکل مقدر کنی سما
تجلی موشوقادن دم و ماره

ول

کوره بچک معشوقه فانک بنده تان
کتیب مشکلم اذنان استفاد
لدون علی بنی تیشروی آندن
بقب کور ووم اول معنی یوزم
او قوم کور ووم اول عکس حسین
یتد و بچه بو عقلک خری آنگ
سوزی لذت کلدی فحش لوش

ول

نه کلام دیله بن معنی یوزندن
دیور قدرت آنگ کلمه یوزندن
پور عارف اولی معنی طعاسن
کجا روشن اولری اولس پرده

۳۹۴

عاشقک نیانین
او قوم آندن اول عشقک نیانین
که بلدم بولامو بیستھا بن
اوجان سمعینه ایله خطا بن
آبچین کوز و مزون ایلیخان
نه یاردم عشق سوا اینی جوان
که جلدرک ایله اوشده فصل بابین
و مانی قدر تک کورمش اونا بن

۳۹۵

دورمش اول و کلدر کلدوزندن
انالله اول بیتا آغ اوزندن
اولدن کوردر آنگ طوزندن
کور غایب که کویله دوزندن

دری علم او در سپید عشق آنگ
دری علم او در سپید عشق آنگ
دری علم او در سپید عشق آنگ
دری علم او در سپید عشق آنگ

ول
 کور. خلد م بن جال کوزله
 او ش فز اولدن بولینه جان باس
 زمی اول خرسید اولد ز منلی بوق
 عرش کورسی بر و کون بوق
 م پینل واری وار و وارک
 جلب پینک اول حساب خوی بلور
 فتیمینک دایم و یله ذکر لوی

۳۹۹
 سومدک بز اول نیجاری کوزله
 غصه نفعی ق بیکی اولد کوزله
 کم برابر دیه آی یلدوزله
 نوزنه عرق آبو کون یلدوزله
 امری کوندن غیردی و کلل دوزله
 ساوما بو سفوتو کوزله
 دوستدر نکلاری پازی سوزله

ول
 جوشه خلد م کتوفله او ش و نزم
 کوردم اول کولک یوزن کم بون
 ایچیش ساقی لاندن جایی می
 کور شیم آنک جانی و حی خوش
 بلدم اول عاشق کون بن حالنی
 عاشق عشق در کتورن اول ش
 فتیمین معراجی عشق در مشوقه

۳۹۷
 شمع اولدم دوسته قر شویانزم
 بلبل اولدم دیله قلب لوی نزم
 کم فدا او ش جانی باشی صونزم
 دیل اول ش و اتری بیچو طونزم
 اول ملامت اول سه بن نه قینزم
 معشوق ایچون بن آنی نه صینزم
 حال ایچنده آغزم کفا . اینزم

ول
 عاشق کون شنگلی کورنه حالده
 کوش خان کس عین اولوب

۳۹۸
 کوزله فاشونه خطی خالده
 کوزی باشینه او بولورولا در

کهن مست اولوب نیوردر دیوانه
 عیونیش بینک حجاب نفیسه او
 الست مدن کلنک من بوزله
 اکانه وینا و اوزری قایوبسه
 لری فتعی عاشق کل حالنی بلدرک

ایچ طوشش عشق کور خالده
 بقانیه کوزور فوقو خالده
 کزی مقصودی اولد دوسته صلده
 دور شمس آنک ملک مالده
 یتشمه و فی پناه صلده

ول
 زک بن عاشق بیستم لایزاله
 کور ندی اول بدیمی جالی
 زجی عشق شرا بنی او دوستن
 نه ایله کویا بلبل کبی و رده
 نه آجری کوز من اول برده
 که بقدم جمله عالم طباطبائی
 نه کوروی فتعی مثل و کلل آنک

۳۹۹
 دکل کم نقش و خطوله اوخاله
 جل ایله دی جان تلاله
 یزدی دست قدرت اول نوا
 کتور دیلی غزالی قواله
 کیموشونی اول اوستا و کچاله
 او فو فو شرق غرب جنوب شماله
 که بکرا ده آنک کبی جماله

ول
 شش جمدن اول منزله خوش مکانی دیله کور
 ایوا تشو هوا و حکمتی سن لیلده کور
 سیرایت سیار لینی کور وجودک
 کم کرامت نیته دیر شش مالک الملک بلدر

۳۹۹
 کورده ایچون بن آنی نه صینزم
 حال ایچنده آغزم کفا . اینزم

کاجورده نوق و لدر سیفوی
 کورده ایچون بن آنی نه صینزم
 کورده ایچون بن آنی نه صینزم

اولاد سر اجیان اول و در نیکو سید و گوشت حق
حاصل می شود

یواریت قبل تو زین کم که کرد اول جیله
کوز نه سیر اجیان اول و نیکو سید شود
ایت توکل اول احکام نفسونه کفای چون
اول توقع ایتمه خلقه در کبست کور
دیدن ظل الله اول سلطان کم بویردی اول رسول
اول خلیفه قلمه علی آوی بی غیلده کور
نفسکه انصاف و بر کل بقعه کعبه عیبینه
ترک ایله کم نه لایق و میز که ایله کور
دوت بیعت اتلین احمد بن ابوب کور
امر معروف نه منکر دید گنی قیلده کور
خاندن حکما تنه باق کم بلاسن عجزی
بنجه دوزش آس کون دور ایله کور
یواریت قبل کرن فنی توبه صوبله
کم و مازم ایت تمیزنی وار فرانو نیلده کور
وله کم اول حرت یوز تمام اولدی ابرون
که کرد سپاه کفوت اول او که منت آسین ایله کور

کوزک آج قولا غل صوت بر سینه او معرفی حاصل ایتکه ابرون
اوز هر لیسینه اول فعل ملتین یوغل قلیون آرد کل لوی کورن
قباد بستار یکنادر او شهرت ایچکل ارنیسا بخاو کورن
یقین بیل خالق بلمه سین ابراق دخل قیاس لول خطوه مشردن
اوسنی جماعت اوزره بو فنی نه بسوزی وار او قدر یوجردن

وله اولدم صبوحی سا قیدن ایچدم فاناقانا
کم ترکی سر قلم بون قالدیم اول جانانا
اولدم ملامت یار ایچون زوم اوینده منت جانین آوم اول کم و اتقان
کم نه بلور حال اول بودم ایچنده دم ندر حاله حالدهش اویمان اویدر عیلم باقانا
عاشق و بند کم آفا جانان فدا اول قیلنه منصور کنی اللزینی جیله قانیله باقانا
بغلین کولگی مسووقه کر کردر اکر بلشه و غیره اکر کم عاشق ارشنگم باقانا
کاور سا اکر ندیم کم و عیبیه اول کم ندم جوری جفا ایل خودم کر کردر اکر کفانا
فتحه بسوزر اول و کلدر او شهرت ایچون ایلام اول کر کردر سپیلدی خوش خاقانا

وله ای کوهل یورمه سما اول یاره ابر
ویر وارکی قامو آنک بولنه کم کوزر جیحان سین دینار ابر
جانو باشک تهر کنی اور من ترک مشتیه پیش اصلو باز اده ابر

۹۸

مقصود آنست که بنام اولی است
اول بر تیر زخمتینه قتلین
کل کرگه سکه او ببلد بکی
فهی کل شمس سخاوه کور بوکن
سویکل ببلین قبل خون
پر در سینه کور سن اینت
بمبئی زیره کم معنی قبل هائل
جان دیل جوته نخبون رقص
قدر عهد اوله اووم درین اول
شاد اول عشق باین اول کور
اول انانی نتران کزای بودف
عاشق مشوق عشق خالنه
سویکل اولماز اینک اول
رجه در توکل کوزل بان کور
خلبری نوش ایلد عشق باورون
عاشق اولغل عشق شرابین داد بود
ایر میون مشوقدن قالینه
دینا و موم کیدوب نترالینه

کور اول عشق باین اول کور

پسین دکل دنیاوه آنک کسی نه کسی ندر کسی ندر کسی نه
کینه کوزه بول اول مرتبه کسین بمان اول مرتبه
عاشق اول شوقه بین عشق ابر
چون یکنام مشوق اول
ترک هوا بوسه و نیا وارله
کم کز کدر سکه اشوبایل
چون توکل ممتاز اوله و ساد
خوشن فانی ایلیم اوله آفتاب
فهی او شد کم جواب کلک
بجه در ندر کشینه بار فر
ایق حسرت او و آن کل ابر
دکل ملک بیری اقلیم آکا نه
نه جانتونه رضوانو حور
که و کز بر لرزه آه لند و کینه
نه بلیون حالین عاشق اول
بو فتنکل کوجی اول طلب دست
دو بکل جان تو کل اشتیاق
ایچینه دو شوقه عشق لاجرا
نه مندی سندی اگر نزع آیه
دیلا مز کونکل آنو کل علاقه
دیاری مصره شامی شامیه
که وورش کور ایل اول جاسیه
ایر عشق اشتیاقی قیاسیه

وک
م ۳۰۳
وک
م ۳۰۴

وک
م ۳۰۵

د کوهل عاشق زار اولدی او دوسته
 فراتی جانده کویستردی انتظاری
 نتام که جرد ایدانوجا نو کوهل
 نظر قلما سخن مستغرق نه درین
 بختی اید جل جانده جالی
 نندار مکر دورم ملکی حاله
 برفتی دوست جالی شمعن استه

د کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل

د کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل
 کوهل کوهل کوهل کوهل

۹۹ اکسکم نه یولیم مالو قوماش
 دینه کلک اول عدوی ماکروزن
 زرد صدر رخ ویا قیما روزن
 کاشقل آرزوی فخی اول جمال
 بسویله شوقه اول دینا روزن

د عیان اندر عیان بونی اول آفتاب
 کینجاد قومدی ظلمت اوبدی مایه اوشده
 نه قلمی عالم روشن کم ایله ایلدی کلشن خورشید
 نه اولدی عالم اول فردوسی کلشن دکلدر اوم بیهی
 بهار اتدی کوزی قیشی کوز اولدی کوش ب

قاسمی قوم اوش دیلدن قوما بزم شوق الدن
 د کولم بوت پرست ایله کم ایشدم عیان اوشده
 نجاسی سویم عاشق آن یونکلده لایق دخل مانندی کم اول اولاکه مانندی
 آنک کم کوزینه کوز اولدی کوز در روش ایلده
 آنیکم ایله اول الدی آنک تالی کتاب اوشده

نه کوردی فحشیل کوزی اقر کن حبیبی آذن
 بختی ایلدی آکا بهانه اول کتاب اوشده

باب ۱۱

مقین گوز بون گوزی اول جانانک
گوز بچک مست بجا اولکپون بوجانم جان

ز سزی تدی شکاره بو سدی دبل افکاره
کم اول دیا نو حنا نو جلاسی او منانک

ز بلیسون مقتیو واعظ بو عاقل اول اسرارین
نصایحینه نه محتاج که عاقبا او انا

قوله دی بنده ننگ گوز دی دبله ننگ
کم اتدی ننگ ننگ کور لول کی

بوددی دورار زمینه ویریش اول قارار
بوددی کزوش فلک زمینده زمانانک

آنک گوزی آجیدی که گوزی بلدی اول آنک
آنک کم گوزی اول گوزی که بغلی او شخانک

سوزنک کم جیدی او بیسی ای فتی وار تصدیقله
او سعیدین خیر اولب زعی دولت اول لالک

باب ۱۲
ز طوغدی شمزی مبارک دجیدگی ای ویرلدی ایلیک نازان او کم ایچره
دیدیکه حق او بنده بو ایکم دوستنا راضی او ملکه بن آذن رجیم ایله قدر
او جنت

او جنت ایچره که وارر دجید نند تنقید ایچرم که انجا و افی عطا
که وعده تصدیق ای دیون تو این الله دمنوا نو واجب ایچره فزون مقامی سزای

وصیفی بند نو ارتق کم ایله شرح دیر یتیش بیل قدر یکم ججاب نازه
تا جیل حلالی او ویرم بن اکلادیر که بجاصه اهل میزان و اخیده ایله قولای

ماید اهل تنعم ایله که آند او خوش فغی که عیش اوله آند آند اوله اوله
خنده او شدته داخل سن راحته ایر دیر احد اوله اوله قوشی داخ دینار رحمان

ز سیکه دو لته ایر جی یتیش اول بود دو سنیغه قلدی سبب اولدی که شری ای
فقیکه ایر بکونین جدایت طلبینه او صبر ایله صومنی کور کم دوسته اولنه

باب ۱۳

کمال قدرتی کور حقل ندر قونله نجای سبیری ویریش او رحقی اولنه
کی نماز او روجو کی او جوجز کت کی جها تو غزا او یاغ سینه قلنه

کی ضیافت ایله جین ید و رونی ایچره کی تلاوتی قران ذکر قلر بولنه
کی او چهدوشنای لیده اوصقه دلم کی او عابد و زاید ایسی او حق بولنه

کی او خلق حسینه بو خلقه دیر کی عارقی مسجد او مدبر سه حالنه
کی مدرسی مفتی او درسی قوا ایله کی او واعظو نا صح کتورش اولنه

کی او شیخو مرید و حق ایچره ایسی او ترکی دنیا ایله وینی کرب حیاتنه
کی عطا ایسی دکل که شهرت چون دوکر بولنه او حقل قیر جان مالنه

فکر عذر ای اعلیه راضی کور کبریم دیر او اول قانقه شکر کور نیل ایله ایله ایله ایله

کی توکل امتش قناعتله ایستی نه بانه بر معینی او بود نیانک بانه
 کی کتابه دوروب یازد روز سطرانی اولاد خلقه فایده کتوره خلند
 کیسه دورش او خلقه دعا ایدر همیشه اشیکه نند فی الله ربار حوصلند
 بنجا که بوجا و انجا و خیکم اونلار **سید رحمة فتحی بوجله خلق قولند**
ول مشوب **م ۱۳**
 کرکیز گمشانی بظانندرم یقینی آکا یقین ایدرم
 یقیند دورشدن گماندن یقین بوزی او قدر گماندن
 نه شیکه اویون یقین اهلنگ باورسک یقین یقین اهلنگ
 کشیک اولاد یقینی یقین کسویله بوزی اول کرکیز یقین
 بری کل کل امدی یقین اهلنگ اوشی گماندن صقین اهلنگ
 یقین اهل اول اول معیند ار گمان اهلنه اول کلور معیند ار
 بسوز سولیک اول یقین اهلنه یقینک وار سپا یقین اهلنه
 گمان اهل اوش یقیند لراق نه وار او قریبکم اول لراق
 یقین اهلله خوشد کشو باش گمان اهل نه ایشم قراداشم
 نیدرم بن آن گمان آندره او شش خیال ایدر کم ظاندر
 یقینه بنم یقین خوش کلور آنو چون بسوز دریل طوق کلور
 کرکیز

کرکیز بوزی سولیک اول ابراق ایراق اهل اولندا اول لراق
 یقین اهل اولوق کرکیز یقین یقین اهل او قینک شت اور قین
 کرکیز کشیه یقین بوز اولاد کم آندره یقین یوق بوزی صعود اولاد
 یقین اهلنگ اول بوزی طلورده گمان اهلنگ ایستی او یقلور
 یقین اهل اولنده اولکر گمان گمان اوندر که ایدر گمان
 کرکیز بگا او یقیندن خبر یقینی بلورم بن اول معیند
ول **م ۱۳**
 گمشاد صد قومی بن گمان دخل بنم ایشم اتر ارم اوش کوردم آنی یقیند
 دخل بگا صور ماغیله دیل آکابن استیم دوردم آکا یوزم کوزم انزاله بوقدر
 مردم آنک شکر یله بودیم اوش ذریه کم فکری خوش عشقیده طولدی کور ایشم
 کم اولک است منده حق دیدیکه او برتیم ویردم جواب بن اول بلدی ایدر دو کورم
 اولدر که جان جاندریم وینوم ایماندر کوردم آنی بوقدر گمان خیری کل نه مشور
 بو عالمک و ادق بوغنی دیلیم آنی بوغنی نیه کرک آنو کلله دورم بن او ایشم
 کورده یوزملدی فتحی اوش قصد یقینک دیر قلادی اول گمانم بوقدر ذی ایشم
ول **م ۱۴**
 مکانی نی مکان لولدر ذوالسز اولکه بیر الله کمالی اول کبر الله
 منزه ذات جلند

الله م نكه واره كم ايكه اوقاره
 محطدر جلد ه على اوم حاله خيره الله
 خطاسى قولك ك چوقدر اكا عفو ك لا بقدر
 كرمو هم رجم لولدر جلموم صبر الله
 كورور هم ايشدر انك علم او ايشدر
 كوزو قولك اكا نه اثبات سمیع الله
 كم اولدر مالك الملك و اخى اول واحد القهار
 هم او حكم الله حاكم او جبار و جابر الله
 غنيدر اول غنا انك جمعندن او ستغنا
 ك محتاج قولك اكا و كلمه فقير الله
 آنى بمانو ايللا كجر عمرى او و اويلا
 كم اورر جابلى مرو و نه خور اول خيره الله
 كخور قوضى انك بخشى او جان ديا غنه خوش خوشى
 نه بسكى غبى كل بو يا بلك ادم عير الله
 آنى كرك بونلاره ينتر احسان اللار
 نكبر منكر سو الله عذابى نه قير الله
 ميز انصر حساب كم آنده كورميه عذاب

جانا نو

جنانو رضوان آنكدر ديدارنى كورير الله
 بو فتحنگ جوانى اوش دوشنگ انك موصم
 جالى اول كالمدر سولون بيري بير الله

د مدح سلطان

اى خاقنى شاهى جهان سلطانى او اعظم نيه
 ايفند يار نه دستم ايلله اول شير و دليز
 شهان كجى دولتلى اولسون مزيد او كون كونى اكا كى لطف غفلتى دور كون اولدم دور كونى
 اوظال حقى سياسى نزي كنجكم او قبايسى مشتاقدر خلق كورمك شون كل قول اول كونى
 خردير اوش نيل اهل او كنج يوديه يد نظر كى الا آيت كم دور اولدور اول كونى
 نه دار سيا صاحب حال و پيش بر اهل لازل كم و بر بيسره اول جوليغ باور سر بخشى
 شو بلكه حكلمه مطيع كم راحه زور بر نوز كورمك ياك اول جاي اولدور كم چو كونى
 ايله كمال قلمه بكم نه كندى كورمك شهرا عه ديله و اول كورمك بيم جابلى كم جابلى كم
 قامدى بر صحتى كندى سور لعلى ارون خوش عادت بوردك دواز ينه نيل كورونى
 خوشى مملكت اولدى امين كم زاجه تويى تيدى تويى مردم د و امو دولته و دعا لى دورونى
 آرتردى حق تو حسك عه و بيه دورمى كم كورور اول شو كنجى و ظلمه بر اول كونى
 نه پل اوقا و بيو و بر مشك ايله حق جلال ضبط ايلدن كم ايلكم مملكتن اول كونى

ول ۲۱
 عجز بوانیم بودم الفذ
 جفاش عاشقه باک و فاد
 نیدارم دنیای ز کیکه خوشتر
 ز تسلیم انشم جانیه کو کل
 کورامی عاشق عشق و عاشق
 خرابات اهل اولم شد روحان
 نه صودنی فحیه عشق کز این

یورورم مست اول ایل شهر الفذ
 شکر کتور زبان اول زمر الفذ
 طلاق ویروم اگا اوشی مهر الفذ
 در با لطف ایدا یا فیه الفذ
 او خاتمی سلیمان مهر الفذ
 سلامت خوشتر اول مهر الفذ
 زلالی اول صیوح طلولوم ندر الفذ

ول ۲۲
 عجز کل بنم گزار اندکم نه
 نه بیسوز زاهدی زراق جانی
 خدا اوزن جان باشه موبینه دورک
 او پراق اولورم اران
 او بیلدی کی کل فر شولنه خون
 قلم الب فاخذ اوزره بوجا
 ملا ایلدر فحیه عشق

او ممشوقه که بازار اندکم نه
 جانی دبل اوشد قزار اندکم نه
 بد بسیار او سوار اندکم نه
 ایقلاره که توزار اندکم نه
 کوقصه بیستان اوزار اندکم نه
 قلب دیوان او بازار اندکم نه
 کمره خلقی آزار اندکم نه

ول ۲۳
 طولی طردی کوزم کری یا شیل
 نه کوروی یارورانی قوتلندن

دکل سوزم بنم الا خوشبیل
 که بیستم یورورم اهل خوشبیل

۱۵۶
 نجون بن قاتیرم یوزی کوبتن کم آندن مدعی کوزی
 کورامدی زاهدی زراق سوزی بو طالع کم اول کوزی خوشبیل
 نجاست اولشم یارک الدن عشق او مینکل بن خوشبیل
 دخل الدانه کوکل قاله دو اول آرزویین ایچون کوزو خوشبیل
 نه کوروی فتحی کتورده او یاری دخل آنی که ایل کوزو قاشیل

ول ۲۴
 کخاتم یوق بنم اول کورومده
 عجا ییلد کورندکی خلقی سیردن
 بیسوزی پوزه مناسبت ایلک لو نه جوم او ویرب کوزورومده
 کلور سوزیه که وکیل عشقیده جامل او کلنه در خیزی ویرومده
 دخل خالی کوکل اول خور سندن ایدو نیرایه وادی بی یورومده
 یورورم اول ایزلردن دلایب دوعای تمسبله ایدومده
 بو فحیه ایدو دخل ایله عقدن نه اربعینو خلوت ایدومده

ول ۲۵
 دیله کلدم دیلدر در دیل کولین آواتش نه هوا نکل کولین
 کورنه سیرد ایشودیلدن بیجواب عاشقی عشقوشن بیک کولین
 کونیه در دینی عاشق ممشوقه کتبه کتزه آیو اوسیل کولین

خوشبیل
 کتبه کتزه آیو اوسیل کولین
 کونیه در دینی عاشق ممشوقه
 کورنه سیرد ایشودیلدن بیجواب
 دیله کلدم دیلدر در دیل کولین
 آواتش نه هوا نکل کولین

و محو شو و خاکش گل قبلیند گوید
 که در بزم آنکه عاشق خود دوست
 دعوی که گزیند از معنی که
 حکمی ویرمک روانه امانت

درب
 کور که خوش عاشق باشد اویند
 صدلیومز عارک از عشقش
 کورن که عشق اول و صده کم
 گاه گزبان گاه شادان رقص
 عاشق اول معشوقه خلسی
 دنیا را می اوله اول ملک حال
 کم اولند فتنه عشق در خیبر

درب
 کیمه در کیم کوزی بی فرزندش
 بسوزی بیاور و اول کم اوله
 ذاتند جوهری اولیا یانه نه
 که بتیامین مقامی شمشیر اند
 از نمای آنک قلبی او چو کون

صفا که کازیب تری جبریک بولین
 مال ملک شهر و نه ایل بولین
 نه کدر قانو اول قیل بولین
 فتنی آگا بله کامیل بولین

درب
 مکه اوله وانه خاشخاش اویند
 صیغع اینچون آگا اوله
 حالتی عشق که او کاش اویند
 صمیمه آن ایله کوز قاش اویند
 صوفی اول با لوبانغ اش اویند
 تاجری آبلکه قوماش اویند
 نه فرداش نه خود روش اویند

درب
 بو حاله اولانم او حاله اش
 او نفس نامش اوله اولد اش
 کو تو بو معشرون نه اولانید اش
 او صفا که کاش اوله اولد اش
 زانو نیل آقب سبتا یا اش

ایز ایدی آگا بیل یغیر
 آکا دلیلو تمشیل نیده فتنی

درب
 صبا حسن صومندی صوبو بوی باقی
 طولو وار لیلله عالم که ایلله
 مثال عالمی انقیده قوش
 جلالی جمال کورنزه اوینده
 بولر و جدیده جان دیل آن ایلله
 ز ایدی مروج کند و و محب
 دایینه کلنی فتنی نه بسویلر

درب
 کل ایدی عالمک تو جوینه
 کور پریشیکه صفا ندر آینه
 جلالنی جان کور مکر خوش
 صفا تنی او زان آکلکان
 دوشا مجتبی کو کله آرتنه
 یقین اینچنده کورینه یقین اول
 کور پرده اولدم آراون

بایوز بیل یایسه دیزده کم اولدش
 اینچنده اولیا دانه او خاشخاش

درب
 تماشا ایلدیم لیبج افاقی
 کون امر ندن او شش واری باقی
 اولن اعضاده نه واری باقی
 او ذاتی یالدر جان کشتی باقی
 صقب کز تنی اولدی ملاتی
 او شق اولدی آنکل اندا براتی

درب
 بو عالمک کم او تو جوینه
 بلن اولن زان یا یی لیدن یا نین
 کو کل کوزن آکا تو تغل اولدوش
 کو کل کوزی آکر بغلیکان
 که فکر اولدو کیمه و آرتنه
 کز آنسه پر کا معشوق یقین اول
 که ممتاز اوین کس مباحو دن

چالی شوق کلین اول بوینه
 کورینه اول دیزار مریغ کلین
 تیش قطره عجان اولجان
 کورامدی خانقلین کور و کئی
 کرا کیه بکایسندی ابرو
 تو قوجی بندو کن بلایس
 مقامی محمود ابرو کی وار
 دور کل معرفت کس حاصل ایلیه
 بری کل اناسنکل انسا کایله
 کل بر ایسان ایسکین کسب ایدر کلا ابر
 وار طایف حق کور کل حسنی اول جلا ابر
 ترک ایت وار تی ولدنی اول ضایده بول بقا
 هر چی حقه قسم بعض غرق اقبال ابر
 هر شهواری کس کل فوکل بحر بندیت
 کم صوبوب اگر کل بحر اولین طاله ابر
 یویکلدن کم آکا معلوم نولام دیرین
 ایله اول کلیری بسن وجد اول حاله ابر
 بسن ادرت قلیل سیمی زنددن ایله پاک

106
 کور ایسکین طاهر اول اول جوفندن قاله ابر
 کم ندرسن جهلی بنکم اول صبورون سوزی ابر
 معرفتی ایله حاصل شکر اول بار ابر
 فحی اول پاکه کرا کدر عشقه که معرفت

ول ۳۱

بویلیب بقدرت دایم قریب و یصاله ابر
 کلیری کس طالب ایسک معرفت کل طاهر کور
 معشوقه کس یولنه کل وارک ادر کور
 کم بکانه موا موس حقدن اوغری اول
 نغ کل آرزوی بو تی بسنی دورب
 دور دورش یول بر اغن کم دور تکل چون بو تی
 وصل اول دوست او کایچینون نینی ایبار کور
 بسن شرانی اول طامورک لذتی حقیقی
 باقی قدرت الندن عشقی ایله باره کور
 حق رضایس دیلر ایسکین کایانندن ک اول
 اول محمد قول اوزر فعل شرعی جاو کور
 خلق کس بسنی خلق کم دیر کل بوند خوش
 حور رضوان جنی خلق تاجی خلّه افتاد کور

کور ایسکین طاهر اول اول جوفندن قاله ابر
 معرفتی ایله حاصل شکر اول بار ابر
 فحی اول پاکه کرا کدر عشقه که معرفت
 بویلیب بقدرت دایم قریب و یصاله ابر
 کلیری کس طالب ایسک معرفت کل طاهر کور
 معشوقه کس یولنه کل وارک ادر کور
 کم بکانه موا موس حقدن اوغری اول
 نغ کل آرزوی بو تی بسنی دورب
 دور دورش یول بر اغن کم دور تکل چون بو تی
 وصل اول دوست او کایچینون نینی ایبار کور
 بسن شرانی اول طامورک لذتی حقیقی
 باقی قدرت الندن عشقی ایله باره کور
 حق رضایس دیلر ایسکین کایانندن ک اول
 اول محمد قول اوزر فعل شرعی جاو کور
 خلق کس بسنی خلق کم دیر کل بوند خوش
 حور رضوان جنی خلق تاجی خلّه افتاد کور

کبری طالع عقل اول در پسته
 بود و کبر کتاب در معتبر
 بود یعنی اطفال مینسی
 دور او عقل اول او بخون تو
 خافل حکم بدت قل نظر
 آرزوید کونو کونو بملکان
 فقی بن کوزک کدر بر حدت او

ول

۳۲ **م** خانی بکجه طوبی کور پسته
 مشغول او فعل عملت کن در پسته
 در و میا بین آرزو وار پسته
 کوز را کجی بقبول کور پسته
 عبرت اول المکن کسب وار پسته
 اول تر قید تو دونه کور پسته
 بقوه سن اوتا و یا اور پسته

ول

۳۳ **م** در تنزل سکا کیک تر قدر
 کم کورینه مانعی تابان اول بدر
 اول ضیای شمس طوله صدر
 جان کوهل ابرج باش عقل بدر
 کم قوتقل او شده است کور
 عقلی اولن کندوی دیر مکر
 اختیار آن اول بملکه در

معتبرین اعتبار کور بل ندر
 ابرج ایچو کندن جانی کوهل کوزنی
 نوری نوری و یا بالدن فومه
 نفس اول کلی اعضاء در کور
 دلیل اغرد و سول و کوز کور
 اللاد و عنق آینه بور و کل
 فقی کور کم بسند و ادبی اختیار

ول

۳۴ **م** چون آید عشق در حال دورن با
 اشتیاق دن یا ندرن این طایفه
 عشق و کلمی عشق ایچون نارا آ

سبیل اول کوز درون آقی کور یا
 کونید کونینه اول فراتور و له
 سولیب قاندر میان اول عشق

گاه کولین خانه اغلا و دونه
 دایله قلب سولیدون معشوقه
 یکل ایچک شکر آنکل او در دونه
 فقی درون عشق کور و بر خبر
 عاشق کل حال دامن باور طالع
 صقله سیر کم ملامتد قان
 آنکه کوزون قان یا شکر آن
 دینی حالدر سولیدن بلر نا

ول

۳۵ **م** دریم ورقه کبی اول کوشام
 مصور کور بکچون بدر ما هم
 یاشندن کوز کوز مز اولدی رام
 بکر صاروسی کوز یا شکی کلام
 بیسموزر کور کاتدر ابریم
 سبب و شده عیله کوهل کلام
 دیما بین فقی بنده آمو وام

نظیر بو نیمکه ایله امم
 بلال اولدم مایلان کوز ملکه
 کجه کندوز و اول اغلقد
 قانی اول عقل او حکم طلغله
 دخل بو جان کوهل درونه ام
 عجب ندر که اول اچر دره چاره
 آتی فرقی و صلته ایز کور

ول

۳۶ **م** ایلم کور مملکه دیندار ایچون
 مالو مملکو ایا کونوش ایچون
 نامونکوا ایلم اول عار ایچون

دورشم اول م بلایه یار ایچون
 کلکم و نیایه بنیم استیوب
 چکرم عصبه سینی بن خسته و بیل

بن ملامت اولدوغم میداند خون
 معشوقه ایر مملکت خون عاشق اول
 بو کونکل اوینی تر زین قلمغا
 بلبلی کور کل که فتحی دور سوب اول نه قفلا دور ز کور اول خون

تازو سباز اولدوم کلورم

ول مشنوبه ۳۳۸
 کم او صنناز عاشق اولدوبلر او وصفی حالن دوستل اول ایله او
 نازو نیاد نکه اندام کلور ایله اول دیلمه دم دم کلور
 سوبیلر سنا اندا که اول طارور ذم می آندا چاک او یوب یارور
 که کور عشق آن جوش ایله سز یلکم سز خوش ایله
 شوقی ذوقی اول کا تورر جانه کم یقشه اولدم او درما ننه
 کم قلمی کورینه مرید کفا نیریه کم باقریا اول یلغا
 کاه فراقی دور شکر آنک ایچنه اشتیا قندن آنک کم کاه چنه
 زاری زاری اول فراقی کور حیرت اووی احراقی کور کور
 ایلم کوریز و دیله کلور اول آه ایله اخلل می آنک اول
 بولیدی اول دمه که جان درو معشوقی محبوبی اول کور درو
 زیر امقصود کل غیر مراد کم داروبن ایله اول اجتهاد
 عاشق اول مشوقه وارنی کور پسه کور کل آنک اولی طالع

دو جهانیزه اندن ایر و وارینه
 علم که نفسینی بلدی بلدی او
 چلبینی ترکیوبن کجدا
 اول طلب قلمق آنک نه وارینه
 مقصودی اول نیدون بولدی او
 چونکه اولکم عشق ستر این بچدا

دو جهانیزه اندن ایر و وارینه

ول ۳۳۸
 مجلسی شکر ساقی قادر اول دکلر اکم صونلر نادر اول
 عاشق اولن عاری نامی اول ندر صفلم شیشه سنی شوادر اول
 اول ملامت جور جفا م که قلمور کور ندر ضاهر اول
 جانی باشی ویز قدا یار بولنه اول قبول کج نه بهادر اول
 م که قیدی جانو باشه ماله او دست بولند آنک بهادر اول
 م که قیوم مالی ملکی ویر حیا کم باقی عیاشی آقا اول
 فتحی اول دیله مجب ایچده وظل اولی شکر کل و شکر اول

دو جهانیزه اندن ایر و وارینه

ول ۳۳۹
 کور کل عاشقه نه مواد کور خان او شوقی بومل صواد کور کل
 صوبیونوب وارندن او یکل کاه بولنده که شری رواد و شوقی کل
 مو ایله قسیدن او شمر توغار بولاریکه ایله صواد و شوقی کل
 دلا طلب آنی که او سوبیلک او بیلدینو نواد و شوقی کل
 شولر کم او شوقدن خبر دار کل تکلفنر اولکم بواد و شوقی کل

گور اول منکر نه منافق در
زمن اعجاز حکلی فتحی اول

نیلگنسه اول گور جواد و شدی خوش
اول امتحانیده دواد و شدی خوش

و دیا صبر سوزی جوق بکل اول خفق
ببین اول گور اول اصل
اکا شو بلا مکر اول اول
بتر آند آنت جوانی اول
اکا شو کلدنو کللمک
دیپک موفتله نه قندور کل
گور عارف اولند او جامالی

و که نا اهل قینده قبل اخفق
جهالتکم بسنی اول به
ولیتی و وتار و آغزین قفر
دور و بیاند نوکم واروین نوم
کلوریکن یا نوکی و روینی به
که حق سوز اینچون نه آجو صوم
سوزی سولسا فتحی دیشن به

و کلری روزون صفا نومع ارم
قلیل قلیسنی جور فدن کر
نقبه اوین سن موای قومعل
چون ملکین خوش کر کل طریحه
نه کم کر سار جهال موفت
یاری اولغل سار کر نوکل اولنا
فتحی صدق قومعل الدرنگه خوش

و اهل حال اولغل اوله طعن ارا
حل اولب قالوان بکل معن ارا
طالی حق اولغل اوله لعین ارا
کل بنفشو مع قومعل معن ارا
حاصل ایلیه و کلغل او معن ارا
یوک و مندن کم کر اول معن ارا
شکل شبه اهل اوله معن ارا

شکر کشته اهل اوله ز صفت ارا کشته
۲۶۲۱

نقشه و صفت قلیسنی ارا اول گور اوله

۱۰۹ ز میلک شو بنطار و سنلا او جیل
طالی حق کم اولند که اعتبار اول
بختی دوست اید جگر بو عالمک وارنه
در کل میتر اولام کر بر هر مراد
شو کم امتحانیده نفاقه بصفتی
نه طولدی تو خطه حقک بو فتحن کل کل

و کل ای بلبلو عارف زنده عاشق
بجا طلبسن او مطوبین وه
نیای عاشق اولین سینه بر کله
نیاکرک یابنده اسپتیا سن
و نیمه غیر لیا اوله کتیا بی
گورینه نقش صورت ایلدیندار
هریدک اول مراد کنده وه
یقینتی ایراق ایتمه یقینتی

بلور او عاشق عارف اوله شدی گور
نیکه اول نظر اید آنی کر کشید گور
نوریکه عاشق در کل طایفه طاشند گور
آکام و بر روی اوله دولت قودیکه باشد گور
ایده او عاشق طعنه ایشن صاف گور
شو کم مقصود بیدر او اچارو طاشند

و او طالب شوق ایدن زنده عاشق
گور اول عاشق معشوقی عشق سینه
کم ایرد نفس کولکل جانده بر کله
ایر اقدای دیوب کم غم بیایسن
که جمع ایت کومطل اول گور کویایتن
اولین غفلتکن سینه بیدار
او بخورده کلدر کشدوه
یقینتی ایراق ایتمه یقینتی

حضورش و در تمام مردم جا بجا
 یوحنا از بین قلمونده قاص
 سلام اول از بین تمام نبیره
 نه محنت شیخ جوان اولای پیوسته
 دنیله تمثیل صغیر او کوزل
 که کبر عاقله عشقیده ابریک
 شوقه بولاه او صورتی نه اوله
 او پیشقدم کردیم بو بولاه
 الا و عمتی در تاپوزنی قول اید سلطان
 که اوله
 نه در ساکنک پوزنده اوله
 کوه ایبره کوهلنی کوزنده اوله
 کردیم کشیده بر اول و پیسطه
 و پیسطدن بینه اول پیسطه

اول
 کردیم شیخدن اول محنت عیانه
 اید و نب تله اول طیبانه
 کچوره بر درون آلی الله
 اید و نب مقصودنه اول بیانه
 کوزی ابر جان او دوسته
 تجلاسی کوزینه م نیانه
 کشنک نیقی کرک افلاص
 ویمه صوفی عباشان کیانه
 کردیم ترک وارد کوراقوش
 زمی دولت مالا باشه قیانه
 اوله عمتی کوشیدن عایانه
 نه در که عمت اول در عایانه
 صافن فقی که قرشی کلکل است

اول
 گیمه دیم کوزم اوله خبر دار
اول
 حقیقت خبری کلور دار

سوزنک اصلنی

سوزنک اصلنی کورب معنی بلبل
 که عقل دلمنی اوله سخن دار
 نفاق اهلکم اول منکر که کز
 که کدر طالع جلدکش نه زخم دار
 اورازا نالایه بی کوز
 که فاش ایتیه اوله او بر دار
 اوله قوبیله فعلی ایلکه راست
 دیزله که کم اولدر او دیندار
 کردیم کشیده بر اوله صاحب
 اید او جان دیلدن ایلدیندار
 که حق در پیستنی ایستیا نه او
 نیه کرک ای فقی دینار دار

اول
 چون صبر ایلیم اول بر آیه
 حکم اول انتظاری بدر آیه
 بقا بقا ملالار و ندم کوشه
 او در تدن یورکم دوندی بر آیه
 نولاک در دونه اوله کاره
 که بو طایبعی نفس اول قر آیه
 نه ضیق حالته او خاوری عاق
 که در پیش جیمیز او چند آیه
 دکلدر سوزم اوله بی معنی
 که در ستمل نه اوله بو جوهر آیه
 نه فردوسه رضوان و غلمان
 کوهل و یرم کم او کشا و صبر آیه
 بنم طایم قائم دخل او غیره
 بو فقی یوز او راغزی لومر آیه

اول
 کم نه بیایور کشیموشی نیشدر
 عاقله او شهنهار اول نیشدر
 کچمش اول وارندن ایله جانله
 مشوقه سیومک آکا قوه

بسیه فخیل جبه و دستار آگاه نه بنیو یا بیکل کز کرد

ول ۴۹۴

کل آمدی و بیکل اول تکراری کور باقی بقیه فخیل انوارنی کور
نماشای بیکل کولکل لوشیر من عجا غاریم وارنی کور
کورد اول آوستانی عقل نه دانش کوه کوه جانته اول یارنی کور
زمی کمال و برش انبانه خنی افاقی انفسه جیغوانی کور
مشاهده قن تجلی ذاتی باتوبن آن اول جوقانی کور
نفاق بیک اولی مدعی منکر قبول اتمیوب اول صورتی کور
بجای کبج خانه کر کسه افغج بوروریش کولکل کورانی کور

ول ۴۹۵

نه دور بو کوزدم باشنی لول باران آرتور اول آهوزارین بیکل لورین
بوز اوقوسه نیک اول درونی بیکلکه بو قدر سیمدن ایر و سترمه باران
دورشم و دستل بولنده جانی باشنی کلمه میدانه واره اول در شیران
مدعی بیکل کل اریش کور احتیانه ندرت اول تشبیه باقی زمی اول باران
عارف عایش اول ندمه عینک طعننه کم الکا قشودور بد صاب اول دران
عاشق توفه کتورن دوست حال حسینه او خلدی و کلدر غیبه یکم ندرت
نفعی صورتی بیکلی سلطان کبیر کوز لوشیر کنزی لسرائ سرسی آنده بوعه آقا دران

ول

۴۹۱

و بر عری باوه ابادا بیکل معرفت لنی دینشاد ا بیکل
قالمقل بسو هوایه سن اویب لشدر بن صی عدلی اول دادا بیکل
کل صورتی عقل علی عدل بوکن کم کر کرد سبکه اوزاد ا بیکل
اول کر کم می کا فر حوس خلد جانی آنده نارون آند ا بیکل
کورد که او حقه نه سن ولاد بیکل کم ندرت اولیه یاد ا بیکل
صفتی صورتی صلیام آندو کل شهیدنی بکب بر و اسناد ا بیکل
فتی دیر لک خلقه خون اشده و جسی خلقی صلی ابعاد ا بیکل

ول مشوب ۴۹۱

ای جوان حق قول لغینی قوم غفلت نفس مویله اویوبن قوم غفلت
مک اوردی الکا اولدی بوند شاد بیکل ایچکل برادی اول فساد
اندو کی ندرک بوند بسودی نه حاصلک ناری جهنم دونه
کم کر کم می لکه اول خفتون دنیاده دور شعل سن و قیون
حیدلی قوم علتیه دور شعل خلقه دور و شعل اوش فنامک بیکلسی بوینینک
بسیه مزور اویوبن دیانل اوش فنامک بیکلسی بوینینک
کبسه بیج الدمی بوند اولکده و آب الابدی اول شاد اوعاد
انجا بوچا اولیاو انبیا کبیه کونندز یونری اول اویوبا
قانی اولکم اول حمد مصطفی غرقه و بروی نوزی اول قافون

کلمه استیلائی بوجه عالم احوال و سیر اولدی جهنی آدمه باقی سبکها کتورده
قانی نشینی بو ارا اول درونده خوش نا خوش کتورده ای نازار کتور بولار نه واره صی صی کور
کلمه استیلائی بوجه عالم احوال و سیر اولدی جهنی آدمه باقی سبکها کتورده
قانی نشینی بو ارا اول درونده خوش نا خوش کتورده ای نازار کتور بولار نه واره صی صی کور

بسن برون اعتبار الملق کرک
کل شوکا کوز: فکل من قیاسی
فکر تا و عبرت طالمق کرک
خو فو خدا اوزده اول فضل ای لغیایی

۹۰ م
زی شریعت محمدی اول کا ندر
قون شرعی دو تان مصطفیٰ نکل
مکر او بدنی قویا را اولک طان
خوش ز دولت ز قورسا اول عمل
زهی قرانو کلامی حقد او
مکریا بیدنی آکا ابروی حقا
فقی آنی جانی کو کلدن دو تب

۹۱ م
حج آو میدر بوکولین کوز
یا بو کوز نو ایشدن ندر
یا الملق ویرمک آویمک که بیخ
الامق ایا فوار حق اولد
یا محکوم ندر سوزده دیلر
کم ایا شو مشوق عشق ندر یا

یا اول

یا اول کور کورسی کم جاله
شوکله معنی اولب کلدی دیلر
بولاری فتحی کندون اولدی
من عرف نفسه فقد عرف ربه

اوز نوضو طو حال فاشق قاره اول کور نمنه

۹۲ م
نه لریجون ایله مقصد و دستان
صفاتی و اتنگ اینسیدر
نجا کلندین سوبله اوعارف
کوکله خلقین کورکی یوزه
بهار و صیفله پاییز کورون
اوجله دلرک لفظی عبارت
نه کوردی بولری فتحی اوصدن

۹۳ م
کوردن کلدی کورکی جانه کویستر
زهی تاج عزت اول شو قدن
کر قیل ایلسه اول مشوقه
فکر ایله عارف اولنلر بقا
وجدی حالم کلون کور ندر
جان داشته ماله قالمز حال اره

عاشق عشق کم اولدی کویستر
عشق عاشق باشده بولدی کویستر
کوزلرینه خوشکم برکی کویستر
کندودو آنیکه هرکی کویستر
لوقی ذوقی ایله کورکی کویستر
اول سخاوتی کارکی کویستر

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

صدق ابانکه بخواراد جبرای این جا صفا ندهد

فقی آمدی کور منافق منکر
ولی و صلی واری ویرم بخلو نزل کور

د ک ۴۴

تقی بوزی که سازد کوریندر
پرو لری اول کز فتن کجورب
کوستر اول سیر ایچند شو جید
جوشه کلوب کم در در قصه سماع
کم صفا بول که در تین او جان
دوست جار عاشقه کور و دوم
زی صفا کم کوروی ایردی کوشان
اول آن مقام دو وازد سیر ایبر
بیموزیر ایبلکه آمنیک ایبر
عاشقی اول عاری بینام نیک ایبر
مستوجان ایلبون و نیک ایبر
اول دور نیک رنگی و در کیر نیک ایبر
بلیان نیتا که کل شغل ایبر
عشق شرفی اوش نیک ایبر

بازم در همه در میان ندر
کوشک حالی بلم و کنه برو
ذات پاک و صفت اول شهید
اول محمد مصطفای کند و حق او ندر
صدق ابانکه ویردی عرک اول
بقعد در پیشه سنگ خورد بوز
حق رضای ویردی عرک اول
دیگی جانم ایلم در مانده در
اعتساری ایله اول او ندر
کم بیانی آنک لو قرانده در
کورنه بولدی فر بو و صلی کوشی ندر

جیدی جود و پیر و کم جا غمانده
کنجی اول حق ایلم عرک مانده
خونی خدا چشم کور کور ندر
کوشی اول حق ایلم عرک مانده
خونی خدا چشم کور کور ندر

کری

د ک ۴۶

کری در دم اولدی بارک صلی
کم لرلدن آشنایدی لوبار
زهی در مانده و کل شغل ایبر
کز جهنم اولنا اول و صلی یار
عاشقوصان اولنده استم
مالو ملکونه آکا یا تا جوخت
فقی آنک کوشکی نه اکلسون
جانی دیل آتو کله بولر صحتی
عاشق اولن نه دیل اول فر قتی
انتظار ندر آنک اول نیکتی
جنو راحت کور بیز شندی
دوستن لبر و فر و جام عتی
خانومانو نه دیل اول کلفتی
بیج کمینید اولیتر اولتی

د ک ۴۷

فلک دو شدم در و ایچنده بر تلب
کیجه کوندر کولام ایچنه یار و
اول قراری یوقدر جانو دیلک
دونس دکلا در دستن بوجان
حل اولدی مشکله کندی لوس
میگشتن کم آجلدی او شندی
فقی میبینک ندر کور کور
عشق بر ایچینه سوارم آر تلب
کم لرلدن قول اتدک بر تلب
قالو قیلد بندیز بر کم تلب
عاشق یولی و کالده بر تلب
کم یازلب کلدی لوس لور تلب

کوشی اول حق ایلم عرک مانده
خونی خدا چشم کور کور ندر

دولہ ۶۸

گنوروی او شد دیکه وزم بود کجواب
عاشقہ معشوق کوعک و شکر او نواب
نه تختو تاجو مالک نه عزه که فخر نه جنتو خوری رضوان و گل عاشقہ بویاب
نه اولاد و خانوما نه کلفت و اوهما یا اول فرایسه بیوین که جمع بیویم
ز سبیکه خلو تو خا صو کو کله کم کو او دست دکل از او یا حاجب یار و ایدر او نواب
اولندی کجی مجا بو بود ده کور که آتشی بو تر ایدر و زردی هم موایب
که مو در حسی بو و فضل لطفی آنک رجم هم ریوف لولدر درن بو بویاب
کیکه فتی او حسی کیم دبی که او خوش آجر او دست دید و کینک قومر بو کور کله

رواف هم رجم اولدر در نیکم تو به ترا صحیح

دولہ ۶۹

ینه بو کو کله او شد نه دوستی ز او
حیا جانک اولدر کور نه اول باد و آس
جانی اول جلیغز بخت ایله دوست مشرف اولر آنکله تو کلک او باد و آس
نه جنتو آکا خلد و نه رضوانو یاد کول نه تاج و حده بر ا قو نیر جوردی عیار و آس
ز سبیکه حق رفو کشر بو کو کله ایله باک سل بسورر آنی کور او دوستی کجی عیار و آس
هو او موسون ادرک اید و آن کجی اولر ائیمز آنک او در ادرک

تو کل ایدر بجگرم کشتی قلعت ایدر
بودینا اولر بیه زندر ای فتی لوبه کله
تو کل که بغلیه آکا که حقد اولر
عاشقہ معشوقه خوشتر کله رفو کله

دولہ ۷۰

یوللا کیردم که او شد حاجی کجی
او طوغری سوز و کلدر بلیم آن کجی
حما قندی اولر یالکدن دیدن طوغری
یوزی کو کلک سوزی که جگم خلیقی
او خاتمی رسیل اولدر محمد
نه قلدر حق آنی در یای عیان
بو فتی طوغری عشقیه
او تسکدن یوق او کلا جی کجی
که بیلکل ظاهر کوریز اچی
سعادتد باشنده حاجی کجی
که قند اولر او دین سرا جی کجی
حقا کم قلدری آنک مو اچی کجی
کلامی حق کلور امواجی کجی
اناجی بو یلدر حلال جی کجی

دولہ ۷۱

زهی ایسان کی لول بلبیل و کلکی
خلیفه قلندی آدمی جی
اولر اسماعی کلک سرینه باق
نغمه زهی سر کی سیرت
کرامت و بر ش ایله کور کلک
کو کله معشوقه اول کل و کلکی
تورندی اچکی کم نخل و کلکی
ملکله سیرد قلدری بل و کلکی
صورت یسور او و او کینک و کلکی
نه یسور یار قدرتی بو و کلکی

سوزم لیسک دکل کلا جی کجی
کجی کجی کجی کجی کجی کجی

نه و مریش آله کم عقلی او را نش
روحی ایضا فی عقلی کل و فلهی
زهی خالق که کل قدرت آنک
او عکسی فحیده بل اول و کل

ول ۴۷۲

سوز بود سوزون انباری
ولدیغ اول قولد کورون
اول یقین لعل قیند سینه
شوک بلندن بلین کی جو قدر
اول کشید لوکسا گرفت
فرشوط صان ایلکم لو بقدر
شوند کم عشق اول گرفت
سویلسا سوزی جان تو بقدر
بلدی بولدی نفسی و ربی
کز اول دیسکل لگا لا بقدر
کجه کونز سویلدون کم آنک
حکمتیله بلکه حقا بقدر
فهی ز سویلدون دلاری
پستله سویلد صانکه آ بقدر

ول ۴۷۳

سویلیند سویلیان بلنگ اوش
کم نه ایغش قتی جانده اوشون
بلیم ایسکل اول بلندن ایر دخل
معرفت حاصل قبل اوله خاموش
صحتی یاران کمر کدر و کلک
استماع ایچون و ره لو گوش
دوسبه ایر ماچون لرک ش یار
شوق ذوق کتوره آینه خوش
کوز کوراو خانو کوهل سویله
اول مرادینه یتر او او دوش
نقصی آنک کم کما لایر شور
موقدن آکلیمان اوله لوس
قیحی کور عشق آن نه سویلد
ایلمش خفا نیستدن بلکه نوش

معنی

۱۷۸

ول مشنوبه کم ۷۴

معنی دیر دم دوزندم ترجمه
سوز که معنی اوله نه ترجمه
کان ایچندن کلکل دکل معدنی
زهی کما نکم معدنیش معدنی
جلا اول معدن لرکم کما ندر
مبغیو معدنی اول کما ندر
کم دقانی هم حقایق ستر در
ستره اچنده ستر اول هم ستر در
کنت کزک سترنی اوشن کما ندر
اول مقامی عارفه در و کما ندر
بر که خرد مندر اول جان کوزنه
کوستر دیلدن کتورر سوزنه
شمعش بد بزمن عیسی ستر دست
زهی دولت کم پیشا دونه دو
کم بقی کوبسته جان اول کوزنه
کوزرا حجاب بقا کوز اول کوزنه
نقش ایچنده کوز اول نقاشی
آر حقیق ایله ایچی لها شنی
نسخی جامع دکللی بولش
جمله واری بوند در اول خورش
عالمی کبر ایدید عالمه
عالمی صفوی دینلدی اومه
عالمی کبر حقیقی آهر اول
کم کورندی صفوی افان عالم اول
بخشش بققل نو وجودی کوز لعل
اول حقیقی ایستین ایستین لعل
کوبسته اول کل صورت آینه
نخوش کلام مقصودن لول قولایند
اشوراده ایلدن ختی کلام
اکلیا نلار کما اوسون التلام

دوایه ایستین

نه اولدی کوز لک بزم حالی بتردم آرده اوشد ببولی
 نه دوشدی آرد ببردو حاله شامردم ایله اولش عقلم بولوی
 بخاز اقدر باور آ . کتور بر جان چسپت انلی
 ایرم و مردم زمانه اویاره نه ایریدی ضحکه کولکلر طغوی
 دخل اول اختیار شکل الله اول ایستادک لاکر من آتوی
 آکا نه روزه و نماز و سیح لاکر میاجک و طری آکا اولوی
 ایافقی شکل حالک بیجا اولد باشوک بو ذاق حقن صالحوی

د **۸۲**
 چون مشتاق اولم دینار کورمه تانی مالک اوشی خبر ویر لو بدیرس کوشته باهکل
 دکلر کوزده کولکلر تناسن ایندوجان نه مالو ملک غیری اسباب غرضی خولن لوجا کل
 عجبیدر کشتی یابنه اوشقیده دورب لودم دم کتور حاله لو کسز آکرین آکا کل
 سلامت اولق اول خوشتر کشتی اوشقیده ولید دوا در عاشق جیکل کون اولدر کشتی اول کل
 دلالت عاشق اولدر مینا کونیه اول مردم کوزر باسینی آفید خبریدر لو کوز کل
 کتور مردم کم اول نالان کتور اول حالان کسباز سوزیدر کل اول کسین بیجا کل
 کوز اوشق کل لول نیلدر و مردم اوسیل تناسن آنکل اولدر دیدارین کوزر اول کل

د **۸۱**
 عجب قالمم که بن نه دوشده دوشدم زمیکه عرق اولک و نیشه دوشدم
 دوزوم باقرم لول یار کورمنز عجب حاله دوشونن آیت دوشدم
 ایچدن قایندی جریالی اوشق اولکلر سوز کلب عوشه دوشدم
 نتکم جدر ایلام الم ایرمز ستارم صینا بوک دوشده دوشدم
 یانه یانه که قالمم ایری بوپ دوشب عشق تنورینه بیشه دوشدم
 حجامل ندرور بو کوز و منک کور نما ماکینه دوست نیش دوشدم
 بهار آرزو بکن فحی میسکین کورند شکت لول کم قیش دوشدم

د **۸۰**
 یا آلی نی دردک درونه کم دو تو شوب یاندم اولدره لورونه
 بیل اولدم لولن نالیق ایتم استیقام اولد جالک و رونه
 هبتانم قتمو بسا بسنم زجه و یلم دوزدم کوزی کل کوز درونه
 دینانکل اول کوی لاشق ندرم کم نه شولم اصد رنج زونه
 عاشق اولن اول جفایه قاتلنور دینانکل ایله قرو برونه
 لای یاده وصل اولمز ساجفا کم صیادتن کلیدر آنک مرونه
 یا آلی فیتحت لولن سوزدی نو دروی بسن کل کوی دروی درونه

د **۸۱**

به اولد

دینانکل فیتحت لولن سوزدی نو

ول
بیمارم جان جانم ز کدگر
کر کنز کفر ایمانم ز کدگر
نه ایچون یوروم بنم لوله بیچاره تو کد سلطانم ز کدگر
ملا من اولی نو بولد قایون قاپورمازم اول ارکانم ز کدگر
حق ذلتی دوش اولسه جانم کوزب اوله حالد و جهانم ز کدگر
دورب برقی اوله مستوفی جالی کم ایله ماسی تابانم ز کدگر
مدره مغنیئل ندر او درس جال مشوق فرامم ز کدگر
بوفتی بند و یوایه خوش اولغی بوینه اورکانم ز کدگر

ول
صفا که کیشی یاره لیر نه ختی یار لولا
اولیه کوللا سخت کدورت نه قابده کوزنه کوزا دور نه ختی یار لولا
اسی که حقدن اوله عناقولا بیخوش دولت لیر و لیکر ادر ختی یار لولا
بجلی کرک هوا و موسیدن محبتنه ارنسا که قبلی زنگدن اوله سخن یار لولا
م کله مکننه بیلدی زو بید شهل سرای کولکل ائل ختی یار لولا
دینا دینی ترک لیرین مکر سیه نقد بو کچی ما بسی لور ختی یار لولا
فتحه م کله اوله خدی جلد قید اوله قاییده معارضه اهل کختی یار لولا

ول
آینه

آینه دوشدی بو کولکل یارکن جانم کوزر
مشتاق در جان دیداره کورل کل کوزر
کم شش جمدن اوله اوله اوله اوله
فوقو تحتو سر قوز غیب جنوب شمال کوزر
قیشو یازو یا سیه کوز یغوریم قازار
دعدو هم بر قید روز کم ساغی مالی کوزر
دخول غریبک اول ایش بر سکنو کول کل
جمله عالمک ای کستی کوزندک نوما کوزر
عاش کورسی لور قلم برده طغنی یابان
وحش طیور ایدین ملکی او مال کوزر
مروارز اوله وار ایدین ظلمتک اوله ایدین
کین یار و ایدین کین یار کوزر
بیلنکه بلدی ختی او حقدن در جولا ایش
کین ره لیر کوزد کینه امان کوزر

ول
م که اول حقدن قور ساجنتی
شکری آرتقی و آر تر نفعی
زی سعادت کد کل اول قوللا
قورک فکر حق اول اول دوستی
اول کمال ایدی بولدی ادماد
م خلقدن فکر حق خوی خوی
عاری نامی جمله اول اولدین
اول ایا لیدین بولدر شوکتی
چی عبا شا لور حریر و تاج
کم در رضی زرقدن دستی
ایچی دایش پاک اتمک خوشدر
کم دین حقد اول صحبتی
حق کل کستی کم تو ارض لیر
میکنت قین بولا اول عیبتی

ول
آینه

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

کل ای صحت و بلبل ای یار ^{حیل} کوکل کوزین کرک غفلتند ای یار
 دوش اول هم نشیند که کوه کوکل کچی سنده کورده با تور
 او مؤمن مؤمنک آینه سید او غیره و کل بیت بسیدر
 نه آرتور نشین صبحت بار چیان پسرمد بولا اولدر
 کورده آوم اولندوه خلعت کورینه معنی ایچره بود وصلت
 نیدیم نزن کله بی جهان یا کلکدن ندر یا اول بهانه
 نیا توجیوا نو ندر که آوم موقب ندر حق وردوخ دم
 بلا یو آغلیا کنده بیجه لوجوان مرتبنا بستن او کجه
 آنو کچن کلکدن یا کوز ایچک او عومز اکنینی یا ایچک
 عمل لیچون کلکل استیلاوز دهل که باقی قاب قستلیاوز
 بوکن یارین لیچون بزنده یوز قونولب کیدر چکچون نه فلاواز
دول صفایه کل صفا بولسن صفادن شفاعت کلیر پیکل کل
 اگر عاشق ایسکل حقا که یارا شکایت ایله جور صفادن
 سلامت عاشق سر مایسیدر جای یک کورر ایله وفادن
 او عاقل متبش سن محبت صفت ایبر یاره طشا چلب او وفادن
 جلی قلبی جان جانی عاشق در دن او صفادن
 قو وعلا و نیایه کربنه جور یوزی بخر آئی صفادن

ای فقی

ای فقی و عویدن سن معینه لکل آچیلد فقی باب سرتی جفادن

دول نه یولیم بن د بیلده حور طاهر د بیلدن کلور
 عشق د کیزیدر کور جانم باشدن بجای کلور
 سرتیکم اول بهمان بوجانم کجان اولن کلنیز دیکم بولر کن غنم سفدن سب کلور
 اول برده دن کم ساز ایدر حایه کوکل نماز ایدر
 زین محبوت مطلوبی جان دو وراغنی مایه کلور
 نه طو نوطای بو عاشق نوکل کم فر ایدم باختره و تاجو عیالک کنیزه مایه کلور
 نه یور ویم بن کوه عشق کور او کینه نشاکه معشوق زنی او بوسا کلور
 کم اول سلامت او معاشوقه یولنده عاشق خرابات اهل رندیه ایله کور
 خوش فقیه کم جاضی معشوقه وفادور قیرغز آندن یوزن لکه جان او کلور

دول یینه دوروم سازمی بسوز لر ب خوش صدا قلدم آئی کور اولدر
 سیرل کور سوزن دست انکوش کلر تر جوغانوی کور ججازله
 کور قلدم فرود اشتبینه باق کم تمام فروداشده اول اندازله
 د فو نایو کم بولا بر کله در د فنی حق نایدر کور اول مایه کلور
 کور زنتور عاشق اول دم دمه سرتی اول عشق کوکل نیازله
 هرک حق کوردی سوزی نه آلی غیری لکه نه کرک جوج آزیله

نه یولیم بن د بیلده حور طاهر د بیلدن کلور

خوش صدا قلدم آئی کور اولدر

دله

۴۸۲

شرح شرح بودم اوشن یاره در کم پستارم بمنم نه فاره در
 بلمه مکه نه اولاده در چه استیا فم ابلكه ویداره در
 بحی عازه در شب طلدم بونی استدا کم گوینجه شهواره در
 نفسمو موادن ایرلمز اول یاره مسکنت بیل که کم قضاوده در
 بوگو کولک بودی کوشوقه صانکار کم اول کوزی فانی تارده در
 عاتقل اول آه ابدین یازده اول جلی دوست حسن انواره در
 فتحی ملامتی قلدی اختیار نجه مادی ننگونامو عاره در

اختیارانی نیکو اول بر عاره در

دله

۴۸۳

ینه سرور بولدی گوکل ایزدی آرنی نقرات قلبدن فانی قلبدن
 شکر کم منت لاله دیدریم اسمع به انظر وایم جاننا قلدی ایلم ایله
 بقدمکه اولدم یوزاجو قلبدن ایلدی مستوجران نیته شیره ن فریاض
 زهی دمواودولت دکلمه زوت نه وضوان اگر جنت بولدی گوکل ایزدی
 نقبو هواچرسی کم مزینت بولدی فونی زهی احسانی اول کم نه اندر عدل ایزدی
 کوزلی غفلت کوزون کمتر جانان بولندی فر بو وصال کوزدی ع ایلدی
 حقه او خدمتسا ایلمه وونه دونا مقصودی ایلدی حاصل فخرینک ایزدی

دله

۴۸۳

کما که دست لکه ندر اوغیر مزار یوریه دنیا تو او اوله اینکون

بخونکه

بخونکه طمطه جان باشی بونکه شوکتی
 نه جنتو کاخلده وجود و تما جو بر اف
 نیکه مگر کسید و یلنده سونفا و در
 زهی مجتبی ذو بیعتکم کوهلده اول اولنه
 آئی نه کبر عجبلا ایدیا او عمنو جمل
 بوفتی لوشن بجه اتدی که حالنی لوبیان

فقدار و انویونه مزار اوله سا مزار
 موار او هوس اولدر مایه ایستنی لوبیز
 قابلیت یکنجه نه اوله سا طاشینه لوبکه
 طمو او دوست مویینه آنکه ایدلزار
 اویسکنده یورویب آیتدا لوتوزار
 قلا مو طغذ الذه دیوان ایدیک یزار

دله

۴۸۴

یادیت بو نفسومکیم نر مو او ای کلمه
 فانی یسنک امر فوفا حلک برینه اول
 مردم تکن مدر اول ایسی آرنی اول ایسی
 حق ایشنه یوقدر بغتی کم در قتر او بیج مجر
 شرک ری یار دیر یور زر قوا و صلیق قیلنوه
 فانی عمل حقه لایق امر و کلک اوشده بایق
 فتحی جالینک غایبی کم یوق آنک نه استیت

کوزین ایچ
 کوشنده او شده عتت خیری او نتردن
 اجنبیلده و تولدانی توبه چویندی لایچ
 بو کلندی لول ک ذلی حقدن فکا اول
 ایدوبی کمالنور غیرتی حملدن فاجنه
 غفلدن اولم ییچ آیی کم کونکال انک طاقنه
 مگر حقد غنایسی ایلمه اول کل فاجنه

دله

۴۸۵

قندله قندکن ای جان او منزله کنگد
 دوروبکه غفلتی کوزر طهارتی تزله
 ایجار اری تبه دکنی طاعت قلبیه طانکه
 اوقلای کوزدوبین قولای صوفی طانکه

۱۲۱
 ۱۲۱

مکینه قالدین بودند که پسند خلیفه و رجوعی علمه نکرده که ایله اول ایله
 که ضمه بودند لوسنکم اول اختیارین الله اول قولدایمیش بوق که نکل اولدور
 دریکه نپسند او بی هوا او موجب عاقبتکن نه اولقد حکم صولدر
 چکار صحت ایله که سبب اولدی نه تن تانیمکام یا چنجه و چاکدر
 ای فخری بو پوزیکم ترول عاصمه شوکابو کاف او دیندره اخی اولدور

دولت ۴۱۹

در بغا پیسوم دیوی کصلا کلمه
 حدیثو قران اخباری و غیره اولدی ایلر
 نه ذکر یله او طاعت نه فکر یله مناجات
 نه دعوت ایجابده او دعوت اسی صابله
 قتی خذ بیندر طاعتی کم ایله اول باغی
 ایسی هرک یوخ اول صاغی کم ایلر ایله ایلر
 در صدر ایله دنیا یه ایستین دورش او مال جایه
 ایف بوی ووندی لوش باب وخی هوا یه طوبله
 صابو ساقل اغرضی کوکل ولور بجه قارور
 بو بجه بتو صاروری ایسی مرکز صاعلم
 درخی سابه در بیل اوکلر صیده دیلی

تقدیر

تقدیری شهره ایلی کم انصافه اوللا بلنه
 بو فخری بیلکین اول دروشی او بیچاره کم اول دیل ریسی
 بو نسیبه آکا تشویش او بولای ک قانله

دولت ۴۱۷

کوندن کونا دروم بزم ارتر دیل کلمه ندم
 در کور موی عشق تکرار کونم اولم ندم
 که اول تجلی ایلیه جانی کوکل طویلیه دور وجودن مکن بو طارنه قلم ندم
 کوکل انو کله شاد اولدور عین ابا و اول عصفه دن جان ازاد اولدور ک صحت اولدور
 اول را مید و اعظم کم کوزی لور قبول عقلم بجا دکله لویا عشق اولدی لور ندم
 نه امتحانل ایله اول نور موی کلام کوزی ایستمر کوه صاغ اولدی بل ندم
 در او ایچ کشته اولولایا فود عیشی کیمیل نور ز ایشده کلنه باش کلام
 بو فخری بیلکین کوزی در بیدر چوخی دوشن قوت و کس کوزی غیر ایستل ندم

دولت ۴۱۸

نه در شمشیر بوکلن بی شوره داره که مشتاق اولشم دوسته دیداره
 خرابات ایلمیم بنکه اورنده اولریم نه سلامت ایله شاره
 او جوش ایله کوکل و بلدن بویله نه کونیه بلبه اول کم کوزوزاره
 کوز اول شوق کم جانانیه باق او جان وصلینه ویر مکده کفاره

و قل عاشق او یوریه کلینه عشق او عشق بو بنینه مهاره
 کل امده قدر تکلیف اشینه بان دوشردی عشق عاشق شکار
 زنی منت که او پسون غم تا بقی نورمز فقی او شده اولاره
ولید عشق قتل واریدله
 سوزیده دوشدی کولم دوست قتل واریدله
 عالم منور اولدی خوش کم لو قتل اولاریدله
 بو بنده کم اووردی عشق کوشوقه دوشدر
 عقیلمورسم اولن بیان کاتبیله قاریله
 چون اول جان ناز ایلمی عشق کویون کس از ایلم
 بولدی کولم شادی سپور کندی
 نالمدی کثرت اده دنیا این ایشار اید
 یقندی کیدردی و آردی عشق قتل نوری ناریله
 وصل اولدی عشق جانو کولم بولدی مادی مقصودن
 او مظلومی بو طالع مجتک که ریله
 بولدی وجودی اول قوا درینه اولدی عشق عا
 ندر که بخیری بسوا مملکتی شاریله
 فقی و کلم خوش نوا اول دوست عشق اولانوا
 عشق قوش اول حق سبب اولتماخه یازیله

ولید عشق قتل واریدله
 تمام بیش نورون اشکی الی یوزه د قیقی معنویله کلدی سوز
 بو بیش یوزی تمامک بوند قلدن اول الی یوزه قلم الالردق
 تبرک نیت معنیده کلید نیتا مجبونی خوب کل جبر کلید
 کم بر یسی ز بلز حوریه مای تابان او خورشید انوریه
 زین اول مبلتس جوم یله نساک تاج حله کوشم یله
 نساک باغونجه میول وار کی سرو اما اوزمو نار
 کم پرنده بلذت کورون طبعی راحه و خوب نکل اوردون
 و بر لذت بیند و یغینه نتا از مشر اول فردوس بلخینه
 ز می کوشکوسرای ندر کوی او معنی آکلین قاتنه معنی
 شرابی اول طهور و سبیل کم او عارفلا اولمشدر سبیل
 کور اول عارف کم عشق نبر ادر که قابو قوسین کافکم طوقدر
 جالی اول کمالی کور اول جان نه قلمش عاشق اولجان سلطان
 کلید نکل آقا بوم خوجا ون کویتمش عجباب کویو جادون
 زمینله زمان مانع و کلدر دکل مطانه اول قانع دکلدر
 نه سدری مشته از عشق کور سید ندر جبر ایل آواد ر سبیل

ول
 گزی باشیلم بر دو تالم ایطکن قویب میره بتالم
 که بر قط ایدی عاندن ابرو او بر لکده اولوب آکا بتالم
 قویام ایطکن بر لک لک سوز سوزک یکی آزی چوغا قتالم
 کم ابرو ایرد قوت بر حینینه بر کد و رب آنی قوت دو تالم
 نه صا یله بیز اونا اول یوز او بیکنن یوز بیطای بری اوتالم
 اگر اوندرا اوزور و ک بیکن که بر بر آتلور موب بر دو تالم
 وارن کلن او بر اوشی آرادا قوفتی معرفت نه سوز صتالم

ول
 اگر کور بو بر یکل کل او بر لک او بر لکده اولوز یکنو در لک
 ایکنک شرنو کوزک اوشیدر نفاق املنده بو لوز او شرن لک
 ایکنک قویب میره بر یکنن کم روی ر ایتی اولدر که اول اول لک
 نه کویب سون کدورت کوزک بو ارنغاینج اوشه نکلده بر لک
 اوندنا میره بر کوردن او کوزیک اولتره بیکننت املنده کوز لک
 سوز کم بر لکده و کل ایطکنده او شرنک املنده اولر بلکه کوز لک
 کل امدکی فتعی بسن بر لکده بتطل کسینیلده صاقن قلمه لایر لک

کوز اول

کوز اول

ول
 کوز اول قادر یکیم بر شرنک یوق خطا دیویلمز سا اری یوق
 او بر در لکنه یوق شکل آنکث آنی بر لامیا نیک ذری یوق
 کمال آنکث کلا ایز کوردن اول او علنله ایشینکل چورکی یوق
 جیبی محتاج اذ اول غنیده کسبندن اول کسکل کرمکی یوق
 نیکم واری اول جنت حقت قلبدر آنکث بر جفتو بیج اولرکی یوق
 آنی بر بیلوین قلعل اطاعت کم او شکر ذر دن بیز کوزی یوق
 کل امدکن ای فتعی بری بر د نکرده بسا که آندن دزکی یوق

ول
 اولدر احد فرود صهر کز کا ابر در دست یقدر شرنکی میج آنکث ایشنده اولایا لک
 جمله شیه میطهر ایلک علی قدری غافل کل اول او یوماز کم اکنه اچکل یکل
 یر ل کول ان عرش کوزی لو جو قلم اجاتی ایلد بر یله نوح ایشون و حشو طهوره سیک
 نه کم واری کم وار ایدین چرخیم اول وار ایدین او جهل کم یار ایدین یقدر کفایر کوزیک
 بو بجا نبیو اولیاء طوغر لعی بو اولیاء ادمو بیست ادر یسن نی ابادی نوح کل
 عیسی موبس ارا میود اده سلیمان اهد اول کم خلقی حبیبی عظیم ایلر سوزند یار کل
 اولدر دلیو اول نادای مشرد کل خزار کوز شریفه عاشق فر نادای قیلدن او در کل
 ییلدی اولدر ایدرن بو تلای سیر ایتدیز یوزای کم یقذب کم دعهده بان اول کوز
 آری کوز تو ییلدای کم کینجه و کونندرای اول سولیدن بو سوزای فتعی لیا اولدر

دو شکر اری سیران قلن یوسفین
 نظام کوز کوز کوز
 ایشا شکر ایشا شکر
 اولر ایشا و اولر ایشا

بوی خوار اول اولی تو خوار کنی

ول

الله الله اگر اولدیر هم احد
 اولت اول اولدیر ایلام
 بوی خوار اولی تو خوار کنی
 ذاتی پاکد منتزه جلدن
 کبسه اگا چون چرا دیمیز
 دیلپسار و کنی یابرس ایلیه
 کینن غرور فرعون ایلمدی
 کینن اول انبیاء او یسار
 چادیا دان گوا با بکر عمر
 کی ایمام کی بنجورید
 کورکم اول شامی جهانی مصفا
 کم قبول آمدی فراد و دنیا
 مثل دنیا تک ایستیکم در
 تقی حق قومه اللین بول بقا
 کنی دورش کینه و گندز قیامت
 عملدن او جرت اومه که تکیه اینه اگا
 معبود اولدیر مقصود اولدیر محمد
 آخر اول اخرید اول اید
 جلیبینه قدرتی اولمش پسند
 کم صفاتی دیله کلمه بی عدد
 حکیمینه مانع اولادیا نهد
 عاصیه خاصیتی دیلپسار اولدیر
 اول ابا جهلت ایستی نخلو جسد
 عیسی موسی کم عمده پاک جسد
 عثمان نوح علی و حمید اول اسپد
 صادق القوله کورغز اول گند
 کم تفر و عدن دید یکم ماجد
 یسوعی طاش کیدوکی عبا عد
 کم موا دو قنسا طاغلا درید
 ترک موا اولزیا اولر فقه
 صد قله اولن عمل اولمز کید
 رضای حق دودر شکرمانند اولر کفا

8003

ول

اوین نفسینه بولدی اول ندامت
 تو گل خوشدر کیشیکه قلب
 کورین صری حق اچیل انده
 تلال حسرت کوننده اول جلیا به
 تقعر اول قلندره کور بصر
 کوهرا تمل کرک کیش جنایه
 ای فتحی بوی جودی کل پن قبول مل

ول

کزی عشق جوشه قلندره دیله کلدم
 حقیقت بحر یکم موجد کورد
 که بلبولم کل انما کلدم
 کم آندن اولش طاشوبی طوطی کلدم

8007

رضای صیفجون کرک قناعت
 توقع خلقدن اتملدر کرامت
 کرک کزنی خرابینه زاعت
 توقع اول قلندلاره قیامت
 دیداری حق نتایدی نهمت
 محیه اول مجتهد علامت
 قلندرون دورود شومامت

8008

بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی

کل آمدی جادتی شرع کل بولنده طوغری کور
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 نه تعلیم اومته قلدی بطل حاکم و طوطی
 میرانده اول خوابی حق مراد
 حور و او جنتور منوان دیناری تو کور
 کما او رولو نعلد و کورد الیفا
 شرانی طام اولدکم آشا و غل او سئل
 کما با قب آلفو قائم بو طولی طایفا
 ای فتحی درویش کین کوزت او حق بولدی

بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی
 بوی خوار اول اولی تو خوار کنی

گور نندی انواری لمی اول حق
 قتلادون کم اولدم حاله کلام
 قتی عرش کورس اردو عالم
 ابو باد و آتش نیله کلام
 نه کوردم سایدنا اول شانی
 کم آندن خوش ایدت نواب کلام
 دخل بر کل آنی بنده بوند
 اول آندن بر یکنینی بیده کلام
 دخل بو فحیه عشق بونده
 از لادن یار اولوبن بیده کلام

د **۱۰۰**

ینه کلام دیدا قلمم بر آغاز
 دوزن قدم سازمه اندم قول اولاز
 یوردی بردون کندی بر حق
 کفله کورتر آله او شهنشاز
 گور نندی مجلس دوست نپاتی قدرت
 عاشقه ناز خوش معشوقه نیاز
 اولندن جنتو میثال بو عالم
 بیچکه مرغوز اردون قیشو یاز
 چنار شکاری صلب الدنجهش
 خا مان سروی لشمشور افراز
 گور نندی معشوقی مجبونی متنا
 تمام ایلدی آند جان دیل اولاز
 کورب مست اولدی فقی اول حال
 کلندن اجدی آندن دیل اولاز

د **۱۰**

سلام سون بو کونک دوز کونینه
 نظری حق اولندی کون کونینه
 فراغت بولدی دنیادون یلو جان
 ز غم غصه یا یوا اولد کونینه
 حمد الله که اول حق خضر تینه
 یتشد جان او دمن بو کونینه
 زعی اولد جالی کور که کوزه
 نه دوست کافران بله کل کونینه

تا بیدی

را حجابی آنگل طلالی تو نینه

تا بیدی بو تو کل ایله عشقله
 نه فور تیلین کسی عشقل اللذن
 بو فقی اولد منی بو بید

د

گور نندی دوست که حال کلام دوز اوجید
 آجن اولد مختلفی کوزون فریب کانه عبید
 ز نیله دولت آکا تانیه نفسی لول
 ایر او فر بو وصال اولد اوقتی سعید
 کرم عرف نوبه سر نینه اخذ اوق
 او من عرف ربه ایلی اولد اوجید
 او مندی سینه و خطای دیاری
 او مندی سینه و خطای دیاری
 عجب کلک او حاکم ملامت اعل اولد
 طریقی وقتدر لعل خوش کمر کا نو اوجید
 بلنکه بلدی او عارف نه احتیاج کم
 قاسمه تو توف آکا نه وعد و عبید
 اولد که حقه وصلت او بولدی کرک
 کم آندزه کور می فقی ایدر سیکل جو عبید

د **۱۲**

ز نیله مبارکوشعبان گور نندی ایله اولش
 دیدی نیله کور بولدر نیم لیدر خوش
 دیدیکه بر کون دوتان ظالمونه حرام
 اغویز اندزه تو این صراط اولد اوجوش
 ایدر با صوی اولد لوج کون دیار اهل کل
 او عیشتنه کم جوان جنان مادی اولد کل
 دو کلمین دوتار سا کفارت اولد
 اولد ویر که نشتند بفر سنج کوش
 او دوزم سکرانی نه کور طلسمی قبه
 نه معلی منکر نیکه آنی قید او بوش

یا حجابی آنگل طلالی تو نینه

عاری خود اول کوندر ایله اول بقا ^{سبح} کم نقیض اول کوبستر ایچندن اول کون آ
ای نقی پینل کوزلک طالبدا بول کولتر منکر منافق اولنا کورونل اولون آ

۸۱۶

و شریعت اولوبول قرآنی کوزا صدیقی اولک شایخ آنی یوزلر
لر یقوتو حقیقت بربر ایچره بلور عارف اولن حق آنده ایلر
شریعتده اولقوتیت اولیجی حقیقتی طریقت آنده یوزلر
طریقتده شریعت بیلک اول طرف طریقت ایچره حقیقتی کوزا
عالمک عامل اولدا اولک عارف صدقندن اول دوری ایله نماز
شورک طالب اولاصفعاش اولمطلون جان کوفلده اولدا
برستوبکی موادن مکیس نما ی فتحی اولر شاه بازار

۸۱۷

و اولک شریعت منبوع اول کندی ^{سبح} زری دوریکم اول جومل کل کیزی
مک عمل قلدی اولر جنائی نما و ایچر باقی مطان اول بولن آکا نکر لاد
دجا توبیل عیبی کابولای بولن کل اتمز قبول ایله ندر پینده اولون
جون شریعت اولدی قبول ایچازون کم قابودن باقورده شول بیجی اولون
ویرا ایجازت آکا کم دونی اول حقن صدقیده اول راه راکبتم کک آهین
کک ال تقوا اوله حالای اول نما اول کم آکا او تقا اوله ایله دوراوه آ

فتحی یوزلر صحیح اولدی بلدی اول تعلیم اندی خود جسم کورن اولر شادانی

۸۱۸

و صحیح اولدی شریعت طوعنی بولدر طوتر اولد است داعی هر کولدر
طریقو حقیقت معر فتکم شریعتکل حقیقت معنی اولدر
ایمان بنیاد اسلام عمل اولدا عارفه قولی بویلا بولدی
شریعت ایچو بیرن طریقت حقیقت اول آنجه ایله کولدر
آنجو برغومیش ویا کل بولادی برندن ایرود کلدر
کوش قورصین نوزین کبیس بری بری ایچنده ایله بلدر
کوش جری شریعت نوز طریقت حقیقت حری فتحی بل کبلدر

خجاری برندن اولر کلدر

۸۱۹

و نرا کلدر کل کل معنی نونندن دخر کون کونن عمل السلیت کک ندر شامو
نراید یکم اکل نیشکل نه نیشکل سیر سلوکده فکر تک کم ایلمش
کور کل وجودک ملکی نیله اول قایدور تحنه اوحاکم اولنی کندی اول کور
نیلدر اول دیر لکل نینه بر کدی بر لکل حقا ندر اول کور و کل کم ندر کور
قانی مکر ملک آدی حق سون کون اوقدا قلمق کندی جان فدی بیل بیل ندر اول
سین قالمق بود نیله آنکچول تحفه ییا غیرت کک آکا کویا بیل قولغا بندر
فتحی کل کل اخی کم جهد ایچنده اولغول اخی کم ایلمک شاملاش می دک بلخان ندر

نیتکه خالص اولاد کو کل شرفین برادر
 او فوکی طلعت اید نیت یار نکراند خوش
 خالد اش اولین کسینک یاننده راز
 فتحی صافکه منکر استخا و برمه جواب
 اهل او توحید کم صفت جانانوا اول
 حق هدایت اوزارند یارن لیا اول
 اول اعتبار سوز یاننده آنل کوکوا اول
 کم قیلو قالد نوا نظار وجهه اولاد

دول

نیته دوزوم دیله طلعت دایستان
 نیته بویله کوریه بیلبل کفستان
 معنیله صان دوزولدی بوستان
 یقین اولدی نه کر کی غنیه یستان
 بادکی جامدن کورنمی یستان
 حانی دیله سو بیلکدر دوستان
 کم قلدر عقدی عهدی ریستان
 جو پشک ایشنده نه کر کورستان
 نیته دوزوم دیله طلعت دایستان
 نیته بویله کوریه بیلبل کفستان
 معنیله صان دوزولدی بوستان
 یقین اولدی نه کر کی غنیه یستان
 بادکی جامدن کورنمی یستان
 حانی دیله سو بیلکدر دوستان
 کم قلدر عقدی عهدی ریستان
 جو پشک ایشنده نه کر کورستان

دول

نیته دوزوم دیله طلعت دایستان
 نیته بویله کوریه بیلبل کفستان
 معنیله صان دوزولدی بوستان
 یقین اولدی نه کر کی غنیه یستان
 بادکی جامدن کورنمی یستان
 حانی دیله سو بیلکدر دوستان
 کم قلدر عقدی عهدی ریستان
 جو پشک ایشنده نه کر کورستان

کم قلدر عقدی عهدی ریستان

اولیه

اولیه جنات و ملائمت آکا ندر
 فتحی کویا و صنی وصلی او یار یخون
 زحمت و کلدر عاقله شقیلا بارنه
 کور دی تکرار او دیله صاننه چارنه

۸۲۷

نیتکه خالص اولاد کو کل شرفین برادر
 او فوکی طلعت اید نیت یار نکراند خوش
 خالد اش اولین کسینک یاننده راز
 فتحی صافکه منکر استخا و برمه جواب
 اهل او توحید کم صفت جانانوا اول
 حق هدایت اوزارند یارن لیا اول
 اول اعتبار سوز یاننده آنل کوکوا اول
 کم قیلو قالد نوا نظار وجهه اولاد

نیته دوزوم دیله طلعت دایستان
 نیته بویله کوریه بیلبل کفستان
 معنیله صان دوزولدی بوستان
 یقین اولدی نه کر کی غنیه یستان
 بادکی جامدن کورنمی یستان
 حانی دیله سو بیلکدر دوستان
 کم قلدر عقدی عهدی ریستان
 جو پشک ایشنده نه کر کورستان

نیته دوزوم دیله طلعت دایستان
 نیته بویله کوریه بیلبل کفستان
 معنیله صان دوزولدی بوستان
 یقین اولدی نه کر کی غنیه یستان
 بادکی جامدن کورنمی یستان
 حانی دیله سو بیلکدر دوستان
 کم قلدر عقدی عهدی ریستان
 جو پشک ایشنده نه کر کورستان

اولیه

کز کز عاشق جفا تو فردوس او ترک دوسته خورد سپستان
 او نمیشد تجربه کز ملامت عاشق کز ز شید مرتی تابان
 قوم فقی او مشوقی کن الدن الب دیر لکونین غیر تابان
ول
 زمانه بقره کز او کما زمین نه طمان اشارت کز قفله او تری کز فلکان
 کور آمدی قدره تن بان نطق او از آن نه قلدی در اسب طلقه و کلمی معین
 زمیکه نوبی عامه فقی خاصه طمان در لدی نفی و تان جان و جی را فلکان
 نه قلدل که وجود و پاک طمانی هر کله منتیجا اعماله نزد امان
 حقیقه باقریک بو دنیا و آخرت او آخرت که قائم بود دنیا و جهان
 سپو کون که قلبه فقی اول قلمون طامو ارجا غو حورو او خدمت طمان
 کل آمدی فقی ترک ایت نصاب کوزم کوزمه مانو ملک قوم عاشق ایچو یا حوکان
ول
 کز تو کلم و بیلدن آجا معنی دورینی کز کز و بیلدن صیجا
 اویش سوار اولدی شنه دو عشق کور پیدن کم اوچ بیلدن کجا
 بو کولکل آندن آلدن کاور سیلین کور نه یوجا و ندر ووجا
 بود بیل اهل زجانن کم قاور در سنی آندن کورب ایتش حوجا
 کور مجتهد حقینه حدن کمان والفقی واللیل آقا اوزا صیجا
 کوشینل قدر بجه اول ویر سعد و محسوم ایر ایره کجا
 هرینه فقی حدن بر عمل کینه قولا کاتو کینه در جا

قصه اولینسا باردا

اولین کلام اولدی کلام اولدی

یار بولنما دی بزایار بندم حالش اولدی بولدی اغیار بندم
 کون ما بندم کز کروی راست کوردی کوردی کوز بسیار بندم
 یول ایچنجه کم کز کیر میکنت شول موادیر کوه کله طیار بندم
 ایله اولدی دیدی جنت اهلنی دیداره عاشق عیار بندم
 کم کز کدر جود جود معشوقه سو بستو او خوش فعلی خیار بندم
 کسی شیخو کی هرید آرد نه خالد اول نه قالد بسیار بندم
 فتحی او شد نه موهان نشین دروی طمانه ایله صییا زبندم

888

شهوری نظمه کوردی نظانی بولدی شوق
 رجا بو شعبان نور مضان توانی اولدی کتوت
 نیندرک خاتمه نیا که احمدی او صلا تلک تمامند و تره ویدی
 بو کولکل دورا بقکم کلام عشق اصل بری کورتری کورکم نورون آشغوت
 او مکه کلدن و نیایه اولندی زبیر او نشینوار برین نوحو نجامو و یایوت
 کورندی احمدی اول ولدینه نقطه اصل کم لودوی مظهری حق کم قول غوبی برو
 ثبوتی یوق بو جهانک کونولن کافا مثال و نیا آنجیدر زنتاکه عکلبوت
 کل آمدی فقی کورم بنییدر صوت کوزت او شرعی بولینن داراندر کتوت

881

غاز او رو جود کور کور او طاعت میلان اولن اشدر اربندلا ایت
 قومایه ار تو کجی دوروبنی دورنه اولن رسول او امت قاور آقا او طاعت

اولین کلام اولدی کلام اولدی
 صبرین سکنی نایه صبر اربان
 سوزلر و کلام اولدی کلام اولدی
 سوزلر و کلام اولدی کلام اولدی

چور قصور و بر اقوا و جلا تا تخت سیا اور نولہ شرا بو اوجیت
 کورا او حق دینارانی رسو قوشن اولاد و خیکہ بوندن ایری ندر اکلرمت
 کل آمدی فعی دور شکل در بعد و صومعین کو وقتی فرستیدر کور کہ بودم
 کل ای طالب ار سار و کل کشف میستد کہ وصلی و سبب ایر و کل
 عین اول کوز ایر و بسندن یقین اندر کوز ایر کو طرا جانن
 ایراق وید و کل اول کوز ایر بقندہ بلان بسند اخی آن بقندہ
 کوزیرہ اول جالی روی خندہ کہ جانی دیل لولا انظر و نندہ
 شریعت نہ استغراق حالہ جلی کوزیرہ اویب حوالہ
 کیدر اول و ادنی قلمز اول و حق مجتهدن الی تمز کندوی فرق
 پیشہ قطرہ جانہ بر اولہ کہ موصی ای نو کیدر اول بر
 اول عاشق مشوق عشق ایرندہ اولہ استازکم سر آندہ
 بقا بول فناکم اولہ وصلت کوزیرہ آندکم اول و مدہ جصلت
 کہم خلوت تو ار بعین آندہ کہم خلوت تو ار بعین آندہ
 بولن وصلت کہم خلوت کوزیرہ غلبہ م بر خلوت کاف
 کلام پیشہ اولہ مطبق مرا تبندہ اولہ ایلہ مجمل
 سعادت اہل اولادہ یقینو سونک کہ معرفتد اولاد طوبیغو

کوزیرہ اول جالی روی خندہ بلان بسند اخی آن بقندہ

کرکر

کرکر معرفت آمدہ حاصل او دوستی و سببہ ایری واصل
 841
 یورندی نولہ دوستی سببہ کہ قلمادی او غیر نیک قیوہ
 فرارم قلمادی او شزارہ و شدم کم آرتن اشتیاق کل یا یوسوہ
 و آرنی جملہ اندی اوشدہ بغا صبا یقین عو شتکل ایلہ سوسہ
 قانی نفیوقانی ملو او شرت کوزیرہ لوی بولر اول غوی
 نہ اول مالونہ املہ کوزہ سبب او و بسندن بغی و کلہ او و سبب
 نہ جت تو نہ رضوانونہ ولدان نہ تاجو حلقو جور و عو سبب
 بو فعی کوزیرہ میجک مشوق بار کم ارتر جانی نولہ اول جوی
 842
 زمین شتادہ جان اول جلا پیشہ مظلمہ اول صاحب کمالہ
 تجر نہ مو او او بسند کو کل ویر مل یا او ملکندہ مالہ
 او عاشق طالبی مشوق بر مطوب کہ عاشق جوری دو مغز اول
 کچہ کونندہ اولہ بر روی او بار بخلا دن و لر جانی ایخالہ
 کہ غرق اول شدہ عشق کتب نہ یقین اول جنوبہ سہالہ
 کہ اول حال کلا یلہ حال او شت کرکر خیرت آن دم و مار
 نہ نوش انمش بو فعی شوق شوق د کل کم باویدن یا خمالہ
 843

شهری عشق شیف کسی کناره و درین اوعاد
نه نامونک شهرت قاپوسن ایله و
ملاکت اولمن عاشق کم اختیار ایدر او

سببکه معرجه دو بسته انا لحن اولمک
کوردی قهقهه جیتی بخاکتورر اله عشق
ز منیکه شهید عشقتم نه اندی آئی شکار
جلی اندول شمشوق او عاتقه بخار
شکسته قلبنه صحتت بیمارنه اوتیار

جالی دوستیکه کورینم او خیر و ابر و حاج
دکلمی کعبس رو صفت زیارت کفا اوزار
بدر که عاشق اولنلر یا مالو ملکو خراج
حسانی اول فرده نه قیله آئی اوشمار
یوریکه فحش کس او عشق سینه زیارت
او مقصود و یتیرن اوسپانک یاده اویار

ضمیمه ۹
فضلی صعدر دینلشدی کجه اول عاتقه و رشدر عشق بنجه اول
طالبی مطلوب اولانه اشوق عشق جدیدی ابعون برقیله زنج اول
اندلی جوری جناس لطیفدر ایله صانع عاتقه اشکجه اول

نه کورد

نه کورد او فخری افکار در کزک او غم مشور ایله کونجه اول
زین سعادت کونجه اول قوللا دوست یوزی کورد نبر ساقچه اول
کورد بی عاتق عشق یوزنی جنت ایساکم کز کدر طوبیجه اول
فحشیل کوردستان تمناست دوست مر ساعدت بنجه آره اوجیه اول

848

نجانجا بولولک اول او خطی خال کورد مر مقصد او خالی اتر بودینه اس
دکلمی کوردک لباس کم السنه آله او بهاتو آطلسو تاخی او شمه تارجه
اولمکه شرو خیر و مین اندر قدر کرامین اول کاتبکم علمکی یازجه
تنبیه جنتی خلدو مقامی اول کز شریف او حور و عین بر اقوی جیلمان زنده
جالی دوستی بونچون کم آمدن کورد سن طلاب تسبیح آئی سکا شوفا کزنده
کم آمدن قیامت کونین بوندر بونی طاموک اولمکه دوزخدر سن اجهنده
ز منیکه اولمکه نامت لایق دکلمی مطیع نغبه اولدک عذرا کزنده
بنچونیکه انصافی اتر بولوزرک او کورد او کورد کیره بقادر کم آله سن
آتا کونک قوشکل یا زور کز قنی اتم بولاری بر کم اولیب سوزنده
سکا اوقی رسولکم او دعوی ایدرین طریق مستقیم اول ده دیکه بر خنده
حرام حلال نکه بولولک کز جنت اندر کانی قنیکه دقتی غازی زکاتی نه زورنده

و تا جو کتوبه بر آتو حور کلمه نازد بسج

نزدیج بدگسنی اکلیم دیدگی باقی قلام
 آنم حوالسنی کور او بولان بوزده در
 کول بچاکه ایداسن کم اندر قاضی طله مالود او دسباک نیند که خرج ابروت ازده
 صافند اولده تفاسدله قولده ایدک بیلان کم اولسه عهد و قاضی آنده کم کوزده
 کل امدی فعی و سنکم حالکمه منصف اولده دیبازم عینی خلعلک دیلا البت عوزده

844
 دورتم بر مقابن قلمم آواز مغنی ایلدم جنک الدربوش ساز
 کتوروم خود اگر آهنگل ایدر آمیته صحبتت کرم اولن آزلن
 مؤثر اولدی صحبت کرمه قلمم صدان اول فرود اسن اولدی دراز
 کورندن حال مشوقی دوست ندویم دیلم جان قلمی اوناناز
 تیروم بن بی ایله آراوه که قلمم عری کورسین اوتور واز
 یاوقلم بنی بن اولکده دیند او طاق قلمی ایتیمک نیاز
 خوش ایدر دینتی قدرندن اولدوسته قرشو قلمی فعی نماز

847
 ازل بر منده بوجانم نه کورشدی که اقلد کوشاید
 او فعدن طینه کوز تدری کم ایله بیری آ
 حبت اولدیمیک دوست کم اتش اند بجه کل
 گو کولجان کورشدر بلور اسر اول
 وطن دوشدر اصل در جان اولغا واصل

او قوزل

کورشدی که اقلد کوشاید
 او فعدن طینه کوز تدری کم ایله بیری آ
 حبت اولدیمیک دوست کم اتش اند بجه کل
 گو کولجان کورشدر بلور اسر اول
 وطن دوشدر اصل در جان اولغا واصل

لو قوزل دوستدر دردی ندر اوغری وار جا
 در عاشق کور مشوق اولد آنقله او دوش
 او وصل یار او کاز سا قاور ایله او اولد
 کتوردر حالتی وجد که کلکسر ایله اولد بجه
 و دشور بوزونش اوزر کور بکل حال

عظمت اتی اول کم شله که ایله اولدر الله
 محمدیم جیب الله بقا دین اور کاش
 بو فحشکل نه ناموسی کم آندر اول او موسی
 کم آنروسی دخی اولدر ایدر غری بنی

848
 عجب بود که نه اولد اولد عاشق مشوق او شدر عو اول
 کرمی در دیدر که او درمان که وصلی دوسته عشق او قوا اول
 سلامت اولدی او عاشق خوشد یولنده ایله فر کم روا اول
 ندر اول و کلک خیر یازی اول آمیله ایطلسی نوا اول
 دکل غری آکا خانو قوسلطان عاشق مشوقه سلطان لوا اول
 نه باکولای بکل قیوسه کوزی یاشی کزک آکا زوا اول
 رفا میتله کرمه ادمشوق ندر فعی که جورذن چوا اول

کورشدی که اقلد کوشاید
 او فعدن طینه کوز تدری کم ایله بیری آ
 حبت اولدیمیک دوست کم اتش اند بجه کل
 گو کولجان کورشدر بلور اسر اول
 وطن دوشدر اصل در جان اولغا واصل

اول از لادن در سینه واروی ^{۳۴۹} بومی عیدی اولی بون و قشقر
 کندی کثرت اوش کور لسان اردن دوست قلبی خلک آرتدی ختم
 کور کم اول شاه نظر قلند خانان نه آجلدی سعید او زور بخت
 نه از کتوروی بزلی اول نیکار عشق اولی او اب چون بخت
 راهی زنون ایله واروی بکم اول طریق مستقیمه راهی
 ایش الله صول رمی ایانی تام کم طریقه جان اول چینه
 فتحی صورده ساقده بین جاده بی شریعت اولی ختم
 کل شریعت یولنه بصفت قدم ^{۳۵۰} م که بسونی اول کور بوندم
 ویر زکاتی قلب نازدی روح کم میخان اولنه اوش کور بون
 قوی یتانه کرک عمر حاج یتیمدا و کل بوریج ویر باج
 نیننی کوزلا و بقمر محرمه چون قدم بصدول کور اول
 شو بهی تو غل حلالن کور کل اول ایامله یوننی سن ایز اطل
 فتوی قوتقو اینه سن دورش عتقیله اولیمان یکدم ایش
 قوسا و کل خلق نمل ایلسون بسنی م کم بویله یاسو ایلسون
 یتون اولسون خیره هم بوزک خلقله هم میسکنده کور او بول
 بعضو کور حیدون قاجر کور مخلوعجمی اول یا با به صاب کور

وینا

وینا جمع اتمک بکاف خود برون جوق فساد و بیستک برون
 اولی حلال خربی او خیر او در اول ساکم و آخی اول خیر او در
 اول حساب و بر مکل کلینی شیه طوعی اولسا ار کلوزد شیه
 قیغوندر کم آنو خون یا یله کل حسابی دیونین وید
 سیکر کرک ذکرنی طاعت قیلین نفس اب چون بونده قناعت
 خوش تو کل ایمل یکدر حقا آنده زبان یا شینجه یقا
 انداک بشما ننگل اقصی جوق و کلنگه ایدر سیکل زاری جوق
 و این کا بگا و آنده نیدوز اول جهنمه بسور لوب کوروز
 اول شریعت یولنی وارمز شانه شکر منت کم حقا قلب ساوز
 امدی کل کل امر طاعت لیم اول جاده پیخه کید لم
 اوله کم احد شفاعت ایلیه حق تعالی رحمتله طریلیه
 دنیان ایو کما کور سومل نه کرک کم انا ایلمنک بکرت
 کور شریعت اتکن محمه لویار کل حق رضاس بولدن اگر نفسل اصبیل
 چون درس آخا او من در فعل او فرضی کون کور کل او حقل رحمت مارا جاتر
 کورنه بر حقا حق و این مؤمنکل انکار رفی کور کل او حق آب اول مفسدکل

اولی حلال خربی او خیر او در
 اول حساب و بر مکل کلینی شیه
 قیغوندر کم آنو خون یا یله
 سیکر کرک ذکرنی طاعت قیلین
 خوش تو کل ایمل یکدر حقا
 انداک بشما ننگل اقصی جوق
 و این کا بگا و آنده نیدوز
 اول جهنمه بسور لوب کوروز
 اول شریعت یولنی وارمز شانه
 امدی کل کل امر طاعت لیم
 اول جاده پیخه کید لم
 اوله کم احد شفاعت ایلیه
 دنیان ایو کما کور سومل نه کرک
 کور شریعت اتکن محمه لویار کل
 چون درس آخا او من در فعل او فرضی
 کورنه بر حقا حق و این مؤمنکل انکار رفی

کتابت در این روزها

دین اول رسول اول دین بر او وصول
موت و قبل آن نموت بود اندک صبا بار
قله او پس کم اویت نک او سفلی کوز لیب
اعلا به بخت او کز دولت فانه با بار
جدید بل عی اتمیوب شریعتی کوز قیوب
نه ختمو سبکه او خله دوزخ مقام خراب
فقی باور کز کزنی شریعتک اول قدرنی
دوت حکم فلفل عمل عقل استی کز عی کز
حقن کوردنی قوللا اول صبا شریعت
نه قلدی دو سیملا راجون کوستری
کم طریقت معرفت اول حقیقت جله وار
خوشی بولا اول شدر معدن اول کان
مرداری بهلی او در کم سبکه فکن
حازم حلالک فرقی کوستری او آن
عقله او یار به قیاس شیطانی ابلا کصیار
احطای حقه را یار بیان قرآن
فالملمی اولدر با صان دفع اید و ب سزین کسان

مظالمه

مظالمه اولاد کلید امنیله امان شریعت
کم حقل اول سپاسدرا بلکه خلق او زده او خوش شریعت
نستا که عرش او طشدر بر جلیه سیوان
حقو او باطل فرقی کم شریعت قلدی کوزین شریعت
دکلهر بانده کورک اول دینو ایمان
زه طریق بستیم واسعدر روشی قوللا
مشکل دکلهر وارنه ایله عیان شریعت
فقی شریعت علان کوردی آن ایله او خوش شریعت
بودی آنی کو کوله زیر اکم اوجان
مؤمن موصد ایسک دوش علی الف قومه
سز ایله خلقک عین بقیه که کوزک بومه
و از تو کل ایله حقا اینسا نوز سیک
کوزله خلق قابوسین وار ب سینه او
حلاله او بسون جمدگی یوقامه حرامه الک
اول اولمز سینه ایچون برقه کند و کی

ندر بو هوا موسی کن بولرون یونکل کس افر کسوم
 سوز بورده اولر بس اویم بوشوم
 ذکر ایت قل طاعت صعدن بشت وقت امانت
 سید اولسن راحت کیمج یانت
 خلقله خوش دیر لکل خلق قومه بین الدن
 جمله عاره و در شیب زرقه کنکل ظلمه
 فتی پیکنت کوزت بوخ ایدل اولکل
 عابیلین جیلسون ز اعتبار عمومی
 عجب شتاق اویشتم جان کوزمکه بارک ز اورک
 نه پایتی که شرح اولم دیلا کتورم اول
 که منصف و راولدم اوش بو کن اناحق سویلمز دیلم ز اورک
 و در دست برهانه دست ایر یکجون او قصدن کوزور
 بن اول مهنولین اولیلدن که مولیبه
 دوشردی عشق بو جان خردنه دیدارک
 گوکل نه آردن قاندرن دوش و تون باند
 فکر ذکر ایدر مردم و یله خوش خلقه تکر اورک
 ز دنیا مال جمعده نه دعوی پوزی سمعده
 نه ملکو

138
 نه ملکو شهر طعنه نه جبهه نه دستبارک
 الم ابرمز که نیلیم یاد کلنه او بویلم
 واربت قنرا که صویلم خبرینی اولدارک
 بو فتی درد و بند بند نه شمش عشق او بند
 نشان آتش آن ایله ملاقی او اوللا
 ۱۷۳
 سیمه اولدی مکر آهدن اوز که یار
 دو کدی کوزمکه حوی او دکل که باش بیچار
 دیر دم بیلکه عار ناموس اوش بو کن
 ایدالی جان گوکل عشق اول شکار
 چون اولدن دست هوا سی دوشدی بو پس
 عاشق اولند اولنج نیته اول بچار
 دنیا دکل که کسلکی یا مالکو مال اوللا
 نه قصد ایلیه گوکل انبینه انش
 کتر گوکلده نوم کز فکر کورانه
 قور بیک وصل دست استه چوار
 ۱۷۴

در دست اول طبعی کوزمکه حوی او دکل که باش بیچار
 عشق اولن که جلیب طارن آردار
 مستور کوزمکه حوی او دکل که باش بیچار
 او کس نبی کوزمکه حوی او دکل که باش بیچار

876
 یاندر عشق جان درو بر قدری کز نور
 بکرم صابون چنگدوزو بر قدری کز نور
 نفسی سواد شهر تو همانند مکه او یار یار
 دوستی جان آرا کینه برده بر قدری کز نور
 منکر مدعیانک استنبیع امتحانه
 کم اول ز غل ز قسیم باق خورو بر قدری کز نور
 گل بوزی اول جاگ کم اشتیاق جان
 بلبیل کنی که در بی اول و پیرده بر قدری کز نور
 بلز که قصدی نید و کنی حالن اولی خبیر
 یوقدر حیات جانینک مرد بر قدری کز نور
 اصل وطنک و دوستی عاشقانه قدس ال
 اعلیٰ مقامی حق کورا نه برده بر قدری کز نور
 فقی او حق توجیدن طلبند تا خود
 صان خطی استواد کون سدر بر قدری کز نور
 877
 بنایه ویردی کنی بوکنی اول یاد مکن
 کندی طاعن کنی ایلم جمله بلسنی وار مکن

بلز که صحنی قصدی جان اولی خبیر
 عشق فقی او حق طلبند تا خود

کندیم

کندی ملامت کو کلان طردم جهانک المی
 صیدم ناموس شنبه بسیم بیکرم بن عار مکن
 صدقه کلدم بن یولا نولا جگر کیم م بلا
 بسیم ایچون قیام خلاف من وچین اول اقوار مکن
 ایلمه بن مست اول ششم کم عشق اول بیله
 بلبیل کنی زارم کورک کوروم تو زین کله اول مکن
 چونکم ازل عهدی قول ایلمش اول دوستله
 خوشبر بوکنی جور جفا صورتی عین انکار مکن
 عاشق جان شوق ایچون کز صد غرار اولسا ویر
 دو نسیم و کولم بن او خود بن ارم اول کار مکن
 کور ز غلی ایلمک فتحیه اول شقیله یار
 کوندنکه روشن کورنه ز نور و بار مکن
 دیلم نه تکرار ایله اوش شوقنک اول برده
 ننتاکر بلبیل کویا در کور بچکر اول درده
 کم پنجس اول دک در اشتاقیدر جا تو کولک میرش درده
 کلنر دیله اول کاتورر عاشقه شوق درده

ایدیقینی دوسته جان امیر کوئل دروغ آنی بوردی
 کور انتظاره آلدور حجب الوطن اول
 فرقت کورسه عاشقه کم انتظاره موتدن آشد اورده
 اول حرقی ارتر جانگ کل کل آنکس
 بیگل جان باش اولسه ویریشو قتل اول بولنده شردی
 وصلی ایچون صور کافا خوش ورا اول
 اورده ییلو صوی تر اب اصله نظر نوار سرب
 عاشق او ان بوز مق در استو طلسمک
 فتنی نیش اولند ادرست یو بیگل اولدی بوا
 عاقل غیر سوزگ دیله کتوز خوردی

جان ویر ملکه کوئل یقین دوسته جان امیر کوئل

کلسوز ندر سوزله کم کلسوزن کم دور شکر کلور دیله سوز آکسوزن
 صفا سوزله کم و بنور کوکلام عاریاتی اولایا خورک سوزن
 آکلیندر کم بلور معنی یاتق جا هیله نیلم بن جنک سوزن
 مکر صافید صفا بولدی اولر کویسته آینه نقش زنگ سوزن
 اول صاحب یار اولسه کیشید کم یار شکر زبیر اول اهنل سوزن
 کم نه بوردی کله معنی وارن سولیندر عار اول تنک سوزن
 فتنی بولار کل قامون دوکلن کلدن آدن استو آرایه کلسوزن

صفا سوزله کم و بنور کوکلام عاریاتی اولایا خورک سوزن

سوز اکر کیشده اولدر ^{مشو} فرور یو بیگل کل کول نور
 معنوی بومهم لفظه کم فصیح کورن خلق میلم شوق فصیح
 اول مناسب معنی لفظه کورن کم تیشا معنی اهان نورن
 کرم اولب صحبت اچیل کل عارف اولند او با بیل
 کورن دست یوزی برده عیان معنی عارف تلمور کن کم بیان
 جانی کوئل استدی کم مقصود خوش عیان کور او آند معبود
 کم کرک آند مشرف اولسن معشوق اولد ملک پسند بوسن
 خوش کلکین اولدم آند شوقن غرق اولسن جانی دیلدن فو
 معدنی کان کزی پسند آجله دری جومر دیلکن صاجله
 معرفدن اول شکر بنکله طامور سولیکدر ایچکل او شکر ظهور
 هر فو صوته معنی لول جور کورن عشق بر اقدر کوئل اول نورن
 جتنی جتنی بل پسند کور خوبون خوشوکل بر باق آند کور
 حاصلی معرفت جنتدرر جلی محضا اول جنتدرر
 کونکلی روشن و کلکی معرفت جلی قار کلوعنی جنت صفت
 عارف اولند کل اسید کل جاهل زنا قصی آندی یولی ضال

صفا سوزله کم و بنور کوکلام عاریاتی اولایا خورک سوزن

۹۸۱
 کر که معرفت بین جمل قوییل
 آرتکل لوطکل او بن ایلکل پاک
 لیکن تقوانت جانکه بیدر
 توقع اولسون اول سبب
 شریعت یولنی اتمه صافن کرک
 نکم فلسفه جفا و فرجه و جان
 مصداق اول فنی دیمازم او کدورنده قوییل

۹۸۲
 کویستبول عارفه معنی بوز
 حقی صورتک نه وارن اول بوز
 نیتاک سازند و خوند او
 زنی سعادت اکم حدند
 کم نه حاضر و وزر و قینه اول
 اربعینو خلوت آنکل ایشند
 فقیه حال خبر بیدر ویر
 اوله غریب بین جهانک مالنه

۹۸۳
 عرتینه فخری یا ارقبانه

عیشو نوشیند کم آلدرا نعل
 دیندا اولکم عاجوز مفاور
 بخلا او کورندی خوب نیکار
 تختی تاجی سکه عرض ایلر مولا
 اول فقاو باقی او خرابه
 کم رضای حق بوند
 قومه فتحی شرعی اللدن

۹۸۴
 کوشله طوغدی صباجن
 حوط کبینه مینان سراطنه لاریب
 نور لاجوزای حلا او دور ایدر
 کوجار اول قلم باقی نه ایشند
 نه رنگ رنگ کجی حلا ایلدی
 انجلا ایلر طو نائب کرمیور
 طو و کلدن قاموش کم اندر ایلر
 کورندی طو او مینوشه قلدن
 سمن جانوز کبس کم ارغوان خدمت

ظامه بسدر صومنه آنکل مالنه
 قید ایدر خلق و خطو خالنه
 تقصلا ایدر دی عمر زوالنه
 قصدی شصده کم دور شکر آلنه
 عقلی فکر ایلر دو شغل حالنه
 جان تیا آند کرک وصالنه
 کم کرک ایشکل ایزر کلانه

ایا و اطلونو بنی که چوری
 جدیله عفو یوقوسو حله کور
 بتردی عالمه نوزی کم ایلر
 نه اندی خرق ضیاس او یغلی
 دوشندی معلوم یا قوت یا ایلر
 شکر ندرید او با او شیره نی
 حیات بولدن او حله در لندی
 نیلف اولدی بیاتی
 که دوروی حله دیوار طبوده

عجب عشق اودی او بندند
 نه طراق ترکی اوده میل صودند
 نه کوم دور بو عشق کشند
 دیم نشانی که او در می عدند
 کونشک شو قیو جرم کم آند
 یری سکن توک دور ایدند
 جمیع عالمک جانیک اول جان
 اصلد جان قلانی اول بندند
 قسیم خالقی بود کل او ایر و
 او بلما بند آنی فرق ایدند
 بوجه آیه نونه سیر و یرن
 دوشو طریحی انیس کر کندند
 ملکو و فلک بر تو او خ
 او عشق کورسی ایله جلد نند
 کم ایله لوصد قلم و امواج
 کم او جانلو جاپیز ج کدندند
 میل اسمک صویه اتق یاق
 عاقده عقلی بو نده زر کندند
 بوتله بغر و قار و کلاب
 او ظلمت نور عشق دور کندند
 نه بلسو کله فتحی بو تری
 که معشوق عاشق عشق بر کندند
 ز می عشق کم قد بعدن بر کزاد
 که معشوق عشق عشق کدند او در
 بخافق ایلیسون کش بولار
 اوچی او بر لک ایچر اولکده
 شوق کم دلدی بلدی نوز خاصه
 او بلما یی فراکو تو لفا در
 دکن بلد و اولدی با عارف
 بتشبیند آه اول کزاد
 عاشق معشوق عشق اتق
 بری بر ایچر بولار کزاد

عشق ایردم

عشق ایردم شورده عشق آن
 عشق معشوق بلدم عشق آن
 تخنی سلطان بو کولده معشوقه
 شهرن مهر کورده اوز عشق آن
 علی لدون خطنی آندن کورب
 بو کولک لوحه اندم عشق آن
 کاه فراتو کاه وصاله ایردم
 اخلقده باکر و کدم عشق آن
 آنجه جده اندم کوربه اول بنگار
 کم کوریدیم باش کوزیلد باشی آن
 اولدی کم اول فکر خیال محال
 که کوریدی باش کوز آن عشق آن
 فحیه شید عشق اولدی ایام
 کوروی معشوق اتق عاشق عشق آن

۱۲
 شکل آمدی سیر ایلیک سیر ایلیک
 کولده تخت اون عیاری کورسی
 دیر آن او در معشوقه جا ند
 دیارم بغری او در تباری کورسی
 پیوار اولدی کولک عشق بر اغینه
 او مواج ایدن خیار کورسی
 نه نالومدک او عشق تر محوب
 بوجه دستاری صدویاری کورسی
 کتورر عاشق عشق ایله حاله
 نه جان باش معشوقه فیاری کورسی
 ایردوست قوضی مردم او جان
 او راغب مرغونی طویا بی کورسی
 کل آمدی غفلت ایچره فحیه فحی
 کم اجفل کورکی او یاری کورسی

۱۳

کوردی معشوق عاشق ایچر عشق آن

کوردی معشوق عاشق ایچر عشق آن
 کوردی معشوق عاشق ایچر عشق آن
 کوردی معشوق عاشق ایچر عشق آن
 کوردی معشوق عاشق ایچر عشق آن

۹۰۰۴
 که کرد عاشق جده ایقامت بولند اولیا آنکس قنات
 اول طالبه مطلوب اندیشی و غریب اولیا آنکس پیشه سی
 نجای اول و بنانک داری بوغدن الی جفا آنکس آزی جو غدن
 به شهرت غیر تو دنیا اینست که کنز عاشق اول بومشند
 نوزی کوکل آنکس دست کرد او جانو بان بر کافا اوسته کرد
 کتوره دست آل و مردم اول نمشند آقا عشق نواله
 کور بیز حقو یقین ایله آند به شک آکا که قانز اول خانده
 کدر برده آردن کور زحق عاشق مشوقه وصل اول او مطلق
 بر آند کم او پسنی جاله ایر صادق اولند اول کماله
 اول اول مقصود کنده حاصل بول جانو کوکل آکا واصل
 بوزین مینده و سپه کورینه بقا دور جاله و جلله
 زنی دولت کلیدر نسیم او عاشق مشوقه عشق آیشیه
 اول عارف فیسده زین ایله کورا عاشق مشوقه عشق بولند
 کل امیدی عارف عشق کوکل کوکل قاپوسی اجلسه بر کل
 وکل بیکدر برین و یک بیای اول پش کورینه اول عیاش
 ۹۰۰۵
 کوکل کوروی یقین اولی جاندن آردنی ایلم شکی کماندن

بولنده اول کمال و حدیث آند بقل ذاتش هدر سی جانده

قوی

قوی و عوی دلین دلده و کل نه قور تلری کم ایله امتحانندن
 کوروی بر دی قلدی سخیل یقین بولدم زمانه مکا ندن
 منور ایلدی بوقلمی ایله که عشق کل ناری نور اولده و خانده
 کور ندن اول عشق جان مطلوب اولندی ظاه او ستری نه مانندن
 نماز نیاز قلدی اول عجله کور لری سولیم اولدم نرو مانندن
 وکل فتحی که بولیم بوجالی او قدرت کتور و یل پس آندن
 ۹۰۰۶
 کوکل دریا جوشی کور حسی نه و مرش حی بو بحر کم او بحر
 وکل عمانک بو بحر او نیست نه قطر ادر و یسین نیل نه بر
 کم اول مصری جامه کورین ایدش تحفای خانکم او شریک
 یور یدر حکمی ایلا که آند ایدر اول عدل و او بر یل بحر
 سلیمان ملکه او شریک خلیفه حقیقت خانی بونده او نمده
 اولم دین بستره ایله آکا طلاق دینایه دیر الله نمده
 عجب کوبستا خلق اندی قلم بوند اولندی مخفی بسراوشن دلره جمده
 ۹۰۰۷
 نه یازوی لوحه قلکس او قدر کل مول اولدی لند که و کدی کل
 کور ندن شمس و توجید او فن آکا منور اندی کوکل کیدر و کل
 شریعت اولد یوزا موطن بیقیم اول کور ندی خوش عمل آند ایدن آ

قوی

بکر اول طالب گشتد که اول مطلوب ناموس عارض خلقند و درونی
از عاشق کم اولی فرمان اول عشق چون نان و بزرگم محب که جفا اولی بقایه
اوش امسی فتحی ذکر ایله کج کونز فراق ایله کوندم نیسا خوشد لایرر حقی

۴۱۹
اتمزم از شطاعت بار ایچون مشتاقم کونمکده ویز از بچون
اول جالک کعبه سن جان آرزو ایله کم تجر در جلی انوار ایچون
کم ملامت اولدو عین قیغونه جلمم خصی بن اوعار ایچون
نذر اول وینا و ما اوجست دورشم ایله بن شول ما نه ایچون
طامع اول و کل بغا فرودوس خوف ایدم او یا طوز خوار ایچون
شرفی با که ندر که خرا ایدم طونو طایو جبه و دستار ایچون
فتحی اولدی بوکنی اول منصور وار دوست یولمده قیغو کل حار ایچون

۴۱۷
عشق مواسی جان ووش اولدی آخاک اولدی اویشد کج کونمکده ایچون تورد
جان وین اولدی شتری باره ایله کم کشتیاق شرح ایله حد اولد
وصل ایسینه دبرک که کونمکده اول جان باش فدا اولد اهره مزار
اک جهان اول ندر عاشق فراق کور معشوقدن ایر و او بیست اولدن نزار
مطوب که ال کینه اول ایله که خوشد فرودسدر اول دوزخ کور بر مزار
نیشادر که عاشق او دعوی کولاف قلم قلبدن اور کسین بلکل عاشق قرار
فتحی طاک که کدر تواضع اولد ایسل دعوی ندر که عاشق اول کسنت سزار

شکر کبر شمشیه

۴۱۸
کر کبر کشتیم که اتک اوعار که جیدی اولد که آنک اولایار
یکجه کونز و فکر اول اولکم او مقصود آنک نور نکل بزار
کجیا ایله اول جمله اندر شدن او مشوق قبله کونک ووتا قرار
دونا علیه ممتن یوج اول اولد کشفه لوجان کونکل بسور
اوشه توغچ ندر وینای او دوستیله اولد نوظله بزار
نیز وینو کفر اولد آنک قایوسی نه اوجاق اومسی نه نور قوه نار
کل لمدی فتحی بکانه ز کشت بکاور دوست ایچون وارندن اولد

۴۱۶
عیرمات کونکل که یار فراق ایله وصل که دوستیه جان اشتیاق ایله
فکری او ذک بلکم دیلا کلب در تلو کونکل درونه آن علق ایله
جان باشی و زوق ایله یورشم وصلی که دوست اولد کسینه اوان ایله
کولسا که یار لاک کربت یوزن کونک چرکین یوزن طبر انچه باشن قوماق ایله
دیر سبکه دردی اول حالک باش وادیه حالدن خبر دار اول و کل اوشد نفاق ایله
م کم یاری اختیار ایله کفار ابرم اک جهان وارنه ایله طلاق ایله
فتحی اوجله وارندن کجی بوکن واری محبتینی اول کم قلبدن طلاق ایله

۴۲۰
بوکن که عید اندی خلایق صیام اولدی تمام
حقا و جله او جمله قوی صغیفو میام

شکر کبر

۹۲۴
 اول صوفیه چون بسکلی بنحون خلق ایر و اسن
 قلند غار و و نماز اورح کم بولر اور و اسن
 بنوا ایمام قاضی اول شایسته خلق دگر
 در ویشکل عا و نغیر دگر شد اول شور و اسن
 شیخ کما و بدین مکی بو خلق سن ایر دای کور
 قیدور قلند سپا که اونه کم بولر و اسن
 ویرر اسبک نصیحی اول لطفی خلقه د کل
 فیه قلب انار لید سن بولر اور و اسن
 ایر و اسبک کند و عالم رود در جفت الکل
 اندک کما صور و حساب ندر الی ایر و اسن
 طپا اور جو نامز اولد و و ندم سن ویه
 کتویله و بر یک اولز ال بولر سن شور و اسن
 فتی بود و شکل حال اول شامق اول بول
 وین دو نان اولی اول کرک لوبوق واد و اسن
 چون صوفیه بنم اول خلق اولن با که نه
 د کلدر زر قور یا چون کم اولد ندیم تنگ یا کم
 ایر کند ویه و در ب طاشقی با که
 صوفی

۱۵۲
 صوفی اولد کور سوزله خلقدن کسبیه اولد
 ایکنه اول تمیز اولد و در ب طاشقی با که نه
 بن بوتیم بسبک بسبک قولد غم و غم یک
 بنجه علمد کم دیکه صولق و غم بسبک با که نه
 خلق یرم بوزم یعنی کلدر بوزم
 صلیق اولد کلدی ایشتم زر و جاسن با که نه
 تصعدا بید خلق قلدر بارید و همدر
 بولر ارنگه بدن ال اولر اول غم بسبک با که نه
 فتی بری چک الکی بو خلقدن کسب دیکل
 صوفی صفاد و عبادت یک صلیق با که نه

۹۲۶
 زور و غم اول خلق دگر کسب
 نسبت قطره غم آنک دگر کسب
 تحیر ایلدی وصال یار بچون
 تغییر بیزوی اولس کلیند
 کم ایله اول آخر اولدر الله
 نه اولی سلنورنه خود صولق کسب
 کرک بولینه جمله واری و بریک
 او شتی آکا و کل او کلیند
 آنک خلق ایتیم کاشته طوب کم ایله
 قلدی اولن مغزی کلیند
 زهی سلطان اول قدیمی سبحان
 ایدندی تحت کورم کلیند
 بو فتیجک او کولنه طولانی
 اوندری بدی چابده کسب

۹۲۷
 بینه جانم بنم اولش حاله کلدی
 او شقی دگر بینه طاله کلدی
 قوی بوجله وار یعنی اول الدن
 او میندی دیداره و بیا کلدی
 نه دیناونه او خراو بولدر
 کولر آرو بینه اولد صیاله کلدی

ارنگه بنسنا اول کور اول اول خلق با که نه

تج
قودی غیر تو شهرت و آرنی شیشه کی آنک جاله کلمه
که صانع عاشقی منز بوند لفظ اوزانب بوند نمایی مال کلمه
نه طونو طای که ز جبهه دستار قبا صبا با جبهه شاله کلمه
بوفقی بیجاری او شده کوز کل او و سبک توفیقی که کلمه

۴۲۱
گر خندان او شده و بیله کلمه او بلبل کنی لوته کلمه کلمه
صومیشم لو و و سبک وصله کنی زانه صانع یا نیله کلمه
ازدن کورشم یارک بوندینه عاشق عشق کلمه بیله کلمه
اولندی بیفوق نماز نمازین طابو جیم قویله کلمه
بر و موزایدی بزم قدسی ایلی عجب شندی غریبان کلمه
که ارم م بر و کم ارایب او و سبک خبرینی جاله کلمه
بزارم فقی بیچاره دیوانم و وزب نقیبینی اوشن قواله کلمه

۴۲۱ ایقام
دردتدم کوشده بیونی صداده بولدی اوصوله دو کلمه و بیله کلمه
ووزلدی کوشی کتوروی شوقه ویکی کورند اول جانان اینک ایقام
مشرف اولی اوبارکی جال نور بیله طونیدی اول کونو جان میکده بولدی
ایجلس اول کوشا کبیکه سوندنن نقمن اول نه ونیده و کل اوزدی ایقام
و بیله کلمه او کوشی او صحتی قیله شرح یا کما اوزر قیلله ایدر اینک ایقام
نه کورودی اینو کوهل نه اتدی حضور دکل که وصفی بیان آکا که اوزر ایقام

بیتج

بیتج که بوفقی کم اولدی ایلیک مست دکلنی قدر و عبودنی مقام
۴۳۰
خزان بیکه شندی انخله کلمه او بر کل نه دو کور کم ابروی
دو کور عمری تمامت شاد و صبر اولد و کل اول بر دو شکر کلور او ریکه ظلمت
اجل بولار بینه شندی ایلیه بر ملکی استخر نس صان بولار اتدی معلوم
طلل جوان یا شریک اوزر زکی شویخ بته شندی عمری و نه اوضی امر نید بوم
کور نیدی فصلی خزانک او بتر صونه بیان یکنک اولک یا شریک صباردی بوج
شال کلمه خزانک او بر کله کیدل صورت تغییر اولمق اؤننده بور بوم

۴۳۱
کولرمدی فتحیکه پاک خزاندن ایلیه خبر قر اصف کله آخودی اولدی قید بیایوم
کورند قنل اوزر زمان اینده اوجوق دکل که قیدی او ونیده بو خلق ایسی کله یوق
در این اولدی بولارک اولونش خمس نوبه قاضی با کوشی ساسی دیر که خلق حقوق
دون اولدی شمتی بولر بولمکه دکل ایس صفتده صر تلمه بکر نظاری که صورت
جوانی کل دی بو خلقه قوی صابش ایدر یقینه وار مغایول یوق در او کله سرون
قانی او عدل و داد و شریعتک او یون که تبدل اتدی بولر اوشن طریق او نده
دار بسا و اریکل دیر کل بکو بشا لولنه یوغنی او شده جوان دکل کاند لوق
نه باش درد نکلور در بساکه کلیدی او ورر ایله کوتاکی ایدر که شری شوق
تمام اولدی شریحو که ایله بولدی اوزر زمان او سبطا نیدی مرد خان کم ایله خنوخ
کوتر لدی بر کوشفتت بر اوزر کورن ز غللق آرتدی بولر و اتا کله فقی اوزوق

۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲

زمانی گور که نه دو ندرک نشسته با قدر برین مرینه حد و لوق کم اندر ت چاقدر
 نه وینور گویانیت بو خفند وینک ایون بجه اوشده اولینک او عرضی بقدر
 حالنی ویرسا اولوبه کرساکم آجیب آون مدرو سفید دیوینی و قدر
 قینکه شرع محمد باعدی او اولنده یاففتو که از خم جوانی مطر قدر
 گوز لری اسلام دینک لوزن کوزون ابا جهلکه دوریدر عجبکه تو قدر
 زمیکه ضایع اولدی اوفقی نظر آراوه داو ابراهیم باشنده کوزون و حقد
 او طقسانده کوز لری مشهوری واقعه ایتدی بر ابراهیم و کله ایون بقدر
 طبایس فلاسفه او منده دوری اولندی منطق و ریختن نه اختیار و بقدر
 نجسون فقی بچار بوطنی داو نه کرک او شتم اگا الله تو کله حقد
 صغدم ایله خذایه او در که ذاکر پاک عدو به قهر و جلال بو شمشیر هلال
 نام و تارسی ایشی صلاحه فکیده او قراره عیله لولی باشنده کوز لری چاک
 صانوس کلیم باشینه او حاجنه کوز صو آه اید وینی یقینی یوریه ایلیه حال
 وینور نیانک فرات اوله صول کوزی جهنم اولاد و داعی کم آنده اولاد اولاک
 صراط یاکر از و آنک ندرت ایشینه صور و جب بو ارا عو عدو به او نه دیمال
 طعاس نه قوم اوله آنک ایدر جیمی اولنده بسلسله او تن مقام ریختن دکاک
 بو زربسام که شریعت بو ارا نه فقی بو نجسون لو کبسه صولنده ائی کوز چاک
 آهین پاکه صغدم ده کل کبسه اوین رضاکم الوه ویر لری کله خوشی

عجبکه فقی بچار بوطنی داو نه کرک
 عجبکه فقی بچار بوطنی داو نه کرک

الله

آنکه سر کم نکم ایدسن مقدر اولانی خوشی او خوشی
 اولن اول بلالک کسندن کله اگر زه ایسا جان قبله نوش
 جانور دیکم او سنل امر که دورتر اکلر آنکه شمشیر کوز لری
 ایجه که عشق اولوشدر جان و بیلی کوز کم زه یاور خوش
 کوز بجهلکه جلالک از جان کوز او لیشوق ذوقیده ایدر خوش
 کوز امدیکه فقی سن نیشدر ایدر عی قصص اولدی خاموشی
 عجب وینور دیانت بلور دینی کوز کوز لری عی محمد سیر لری کوز لری
 ایماوقا صینو مفتی مدرس باشه یک تفرنده و کله جلد جیسی کوز لری
 قانیکه احکاموش عوفیه فقه دور حله منطق ریختن بوطنی کوز لری
 حرام حلاله قارشدی رعایتن کم ایدر قاموس و صد بهار زری خوشی کوز
 زمینویار زمانیه بهانه نکره لیدن او قول فعلنه باقر شو ترکی کوز لری
 نه خدن اوله لورقا رو نبیل اوقتا نیاکه دوزوی ایشی بقاخی صومنی کوز
 عجب فقی بو لاره ایمانکه بولشدن اولاد رسول حق اولی حقان نام او موسی کوز
 ۴۳۹

عجبکه فقی بچار بوطنی داو نه کرک

عجبکه فقی بچار بوطنی داو نه کرک

دینا زنی آلد اغیل کم بر خوردار دکل اول در کها بز و اوله و انونی کتیش کل
 کم نفس موایه اویم انرا بکابن نزدیم خفته شفاعت ایدب الم اول کتیش کل
 ارج نیاسن غدار سن کم عجزه مبارکین حق یولنه اول وارک صاب کتیش کل
 اولک اودونی دیندر خراب اولاسی یونیدر معوی شیرازی قونیدر معور اول کتیش کل
 یانویا یو کوز اویشش مرد او کوز اویش اول شخص ایچنزه جویشکل کم کلا تیش کل
 داردق ادر اویش موکل در در ایدر معور اول کتیش کل
 بو فتی کوردی اویش طالک اولدی جوانی کم یکا اویار با آن اویتشکل کل

۹۳۶

کوتل ویرمک یکا و یاد کل ایش کتورین عاقبت باشه تیش کل
 دکل مریم که درد سن در این صوز سن بال و یوسم زمر در تیش کل
 کم الدامقد اودور خلقی حالت فنان باقی الد اغنا عیش کل
 ترحم بو قدر شفقت ایدان بیگانه یا نوحسولونه در و تیش کل
 کلا نه کل صفا کلک کوز کند مر او کجه ایدر سن خنده ادر تیش کل
 کماندک و فایمک یکا دد یا لندا در ایشکل آشد در تیش کل
 دروز انونین کوز انورسن قلو رس اودی صیرا که قاریش کل
 موالت اول نغیرکی لظان ایل قتال قتل ایدر بر نه در تیش کل
 دکلدر دینا حالقا اولدکاش بزنا فتی بقاغل یانوی قیش کل

باز با او کتیش کل

جانان الله

جانان الا کتیش کل ۹۱۳۸
 حسنی خلی کورمکه اول بر جان خوشدر بکم
 دست دو سینه وصل اولیجوخ اکر اول اول کون
 کعبه جمال عاشق زنی کورک جان خوشدر بکم
 شول مدتی نلرد مردم انکاره دورش ایش
 اول منکاره عیش کرک کم مرک جان خوشدر بکم
 معنی ندونن بیلنه کم اکلون دو سینه
 دکل که قرشو کلا نه زنی ادرک جان خوشدر بکم
 شول دوستک اول مولادر سومکل آن اولادر
 کوز لار با کتیش کل کوزی اول درک جان خوشدر بکم
 عشق عاشق اول اوینده خوش یار نور کول بوینه
 دیوانه زنجیر خوش اول ادرک جان خوشدر بکم
 معشو قنک اول بوینه کم جان باش قیماخنه
 فتی بو کوردی آن کم درک جان خوشدر بکم
 حسنی جان اول یارک کوز لار و وردی نور ۹۲۱
 جانی کولک ضیاس نه اند خوشی کچورور
 جورن جفاسی و قل عاشقه فایده
 لایقدر کرملا متند جان دیورور

کورد که عشق را علقه کادی ندر کم سبب شوقه شکاری ندر
 مدعیان امتحان سفاقت صدق بیوق علقه انکاری ندر
 کم نه بسون وجه جان اول قیاس و یلی جانده فدی اوفاری ندر
 اول حقیقت شمس در پیش آفتاب بخیر شمس مایه انکاری ندر
 جلد زنگدن بک اول دورنگل بکل رنگ اوله نه نظاری ندر
 عقل اولانه در کرم معصیت نفس موام و یلی افکاری ندر
 عشق بر در باره در عیان فنی آن حد آکا بر کادی ندر

نه قطره ایم ن اول در یاید و دندم
 و کل اول فصل خزان قلبی شستا
 اچلدی قبلدن اول غمناک
 غم اول نسخی ایلکه جامع
 نه بلبوم حقیقی قلبتاندن کم ایلد عارفی غمناک و دندم
 و کلبیم کنول معتبر اول او جمع ایلد ایدر قورایه و دندم
 او فحیم در بلش قدس للذن زمین بسکی صغرایه و دندم
 حال کلام زنی عشقندن جوش ایدر وستی قدرتدن نشان ایدر
 چونکه اول پاتی جانی کوردی جان او شوروون رقصه جان دین خوش ایدر

کم الست

نه بلبوم حقیقی قلبتاندن

کم الست و مینده او شدری ندر اول بلی جوانی و مردم کوشی ایدر
 شکرچی جان جلا وار ندر وار غیری دو سبتدن کوز زنگدن کوشی ایدر
 کوردی قلدری علقی اول کینوار ایدی حیران جانو دیل بهوش ایدر
 اولی عشق علقی غم ایلور صقلیومز حالی اول پویش ایدر
 تحفه ویر دوست بولینه فنی کور کم خدا چون جان باشی اوش ایدر

۶۴۶

جانینه مست اولدی اولی دیل بولینه عشق ملامت ایدی خوش ایل بولینه
 حکمتینه خالقل قبل سن نظر باد و آتش آبول کلیل بولینه
 عاشق اول زار زار ایلکده م سحر و قمتنه اول میل بولینه
 کم طاقت کتورمز آنک درونه ایلکم اول یمندی شول میل بولینه
 کوزاری باش قاتنده قطره در شول فراتو ایلکم نیل بولینه
 کورنه بخش دعویین ایلکجب کم آکا نه قابونه قبل بولینه
 فتحیل دروی ویلند شوقه ایلکه اول کون آی میل بولینه

۶۴۷

کوی کولم بزم شوق اولر کتور دیل جان عشقی بیوزلر
 یاز اول دروی فران نندن ایدر قانیده باشی بولوزلر

دیم آقا بدین مثالی اول او صورتی اوله ظاهری بوزار
 جنبی اولکب آخری او در ایدن اول سالو ماهی مفت دوزار
 نکم مخلوق اول اولی وار در بوزی و بیلد دینک آتی لوزار
 زنی خلق جان باور بو خلق کورر قیدن و برن اولدور اوردوزار
 کورن اولدور فحش در دیک جان بیج کونندز و لیکل آتی بوزار

جیمی اولدور اولدور

۴۴۱
 مکره که بودیاد ایله اول دیندار اوله عشق شوق اول خلق ایلم اونداز
 نه دنیا و آخرت کرکانه ضارو کجا قامو معا بستن کم مقصودی جلد اوله
 شوق بستنک یورتدا قلا و کل اول آید اقله و بده کولک بسن آقا شیخ ایدرین اولد اوله
 قانی صراط اول میزان زبانید جمله جزان کل رخ و بیلد اول حکم اندان اول
 صنایک آنداقور تریجیلری اول اولدله عملک میب طار تله کفر حاقه اولدور اوله
 نفسون آقا غار اولدور روح اولدن جهنم آله بوزج حبیبیا اول خلقلری ساویدر قلد اوله
 قعی صافی اول مخلوقه اولدش اوله مال ضوقه جینار سا اول غیوقه کرک کنی

۴۴۱
 نجابرقت ایچره بودیم ایلمداز دپسم او صفی جام دورب کم آنی زار
 او وصلی یاز لاکیمه دکل در بنی ندر ویرم بولینه او جانی زار اولدور ساغر از
 جان کسینی او یارک جتی ایدر جان کورن بجه حج اکبر دکلی لعد هزار

نیماجت

نیماجت ایدر بسانشی آقا دورش او ایسام نکه قلبه چلکینه اولک بیزار
 محبت کاتور راهم دوست آجان قیغور جانوز جاننک ایلد بیزار
 جفا و درد و مشقلمه ملائمت اول نولا عاشقه دوت اول کجار دکلمه اوسزار
 کاکم فعی پتشتا آقا کوروشی ق کل بو خلق او کوزنده یا اولتد کوزار

۴۴۰
 یارک جان خیاں کلور کوزا کورن شو کولک او خزان او و سست دوزا کوزار
 بجان او غوغه نشاش عشق تیورده قعی جان کولک او بوزر بوزا کورن
 یقیندر رگ او ایله ایراق آنی بزم قوغوسی جان و ماغینم کون بوزا کوزار
 نه قادر ایلمک ایدرین او مدعی رقبه کجا زشت ایدر او جوغی از ایدرین
 دکل که منکر ارشاد کرامتی اولدور آقا نه بیجی رسول دخی انا کوزار
 لایق دکل آقا جنت جهنم آله دوران جابیل جانینه او ستمک آقا سزا کوزار
 کل ایدر فعی دورش بسن کم ایله دوست بولنه مرادی نعلیک ویرمه جزا کوزار

۴۴۱
 تبتلی بولدن بو خاطر اودوست بوزنی کوزب سپوروردی او قبله قلی جان ایزوب
 میوزر اولدی بو عالم او جنت ایلد مثال ضحاده بیضیکنن ک شوق خوب
 کونکونو جاکل او شده بیعواج ایتدیکن نیازی اول که موی او حقله خوردن
 او صوندن عشق شرا بن کم اندر بوزوب
 نه کوزوی اول کوشغالی کبر واده بی عاسی ناکه قصدی دوردو بیازنه شوقه

کرک مج اولی اولکم در صاحبی اولای پاک اوترک اولادک تعلق صفا اولادک سوزد
 طلاق و بیرون فسخی بود نیانک و ادنه دکل کصایه بها و کفانه بوجن تو دور
 منوی ۶۳
 اولادج نیانمشی آغی غلبوت اول باب بونیانده اولانی ثبوت
 فاه بازو یایو کوز و قش کلور بر برینه اول مخالف ایش کلور قانقیش
 کم و دوزنه حاله انوعاله اول صورت عاقلی و انایه اول نه ضرورت
 الء اخو جدر باقی و کل اول فضا ایله اولدر اقامه اول قنا
 بر بر اول و نیانیه کلانه اول قوی غنی آج کلکلی خلق بولا
 بتر عری نکل اوزن باشنه نه وفا بعد کتورر باشنه
 عاقبت کوندرر آنی خورار کلی وارن ایدر اول تارومار
 بال یه نیه آکه جسم نونش اترر دن و نیانکی سرخوش اترر
 ریغی اولدرر موایه بلدورر شول کرکم ایشی آکه قلدورر
 جتی دنیا آخرتده یوق ایش مکر و چیله کم دوزنمکل ورزیش
 اول و کل حاله حرام فرقه ایله و شمش نفسو موغز فرقه
 صوگ خجالتدن آکانه فایده اولمیا خالص بیگانه رای لیده
 آخرتده آن محوم کوندرر دو نیان و ون آندن اول بوز
 کم اندی بونده آن کور بیه آنده نه حاله اوغرا
 صولت ابر اولش اولطرح زار زار اولم ابر اولش اولطرح زار زار اولم ابر اولش اولطرح زار زار اولم

الء اعنه

۶۳۳
 الء اعنه و نیانیه فر دیش دو سه بلا سینه کما قلدی و فاولی خاقا لیسینه
 نیشی که حیثی آنک کل جان اول حالت اوما که دو اصفا آندن اول سینه
 لفظ عمل رضای حق دورش ایله کفله اند اباستو که نه جلا
 کم نیجه بواو مویس کوز لایسن شول کوز و قش اول اولاد
 قوغقله عفتلی اجفل کوزن کم دورش عزیز بل اونی اولم
 نولدیکه سکا که او عفتل که در مینب بله من حالکی کندر نولا سینه
 ای فسخی سن شقی او شهرتی قوغل نفس کور لیکنه لقمه بر کیر بلا سینه
 ۶۳۴
 کولکل طیمه بود نیانک مآئینه و شر ماین بینی مکر ایینه
 نجابین بن و نیلار نه قلدی تیردن تاجی فخی باق حالینه
 قانی حکم حکومت بر یک آلتق باون قالو قیلک که قتا لینه
 قناعت ایکل حرصو مولایه او نفس چون بر ملسو ک با نه لینه
 سکا نه آطلا پونا خوار شهرت قباد پتار وجه نه شالینه
 اوزک دو نما بوجا الحاقی کورت تکبره کچون نه مانا لینه
 هوا مو بستو کلش ای فسخی دو شینه نفسی چون خط خالینه
 ۶۳۵
 عجیب و که دو شدم بار اللذن کم ایله اول فر قوزار اللذن

بوج اولب کبد سرکلی وجود
 مجار اولسه بود و حیرت
 بتر اول کبر شمه بود کوبه
 دکل جدم بنم دنیا بشند
 ملائت اولدو عدن اند شمع بوق
 کورک اول منکر فقیه دورش
 موشوق اتمه تیمار الندن
 اولابو جانودیل بیمار الندن
 بقی اولبعی بنکار الندن
 جانی قیغوسی بیمار الندن
 اومدعی سوزن قینار الندن
 نه دور شد عجب صینار الندن

۶۷۶

او کسب بن ملائت یا الندن
 عاشق موموشو دایره مک
 پین او شهید هرک اوون کور
 نه بایندق و اعطونا یلدن
 نه بلیسون عاشق خالین اول
 عاشیق نه مر او دنیا قومق
 قوغل اول مدعی منکر صوفی
 نه خم غصه بجا اغیار الندن
 شکایت ایلمز اول در الندن
 عاشیق دوقی خوش اول نار الندن
 بشول اسفار کورتن حیار الندن
 دو شمشدرینه قینار الندن
 اکا حاجت نه افی مار الندن
 بو فقی باندن انکل الندن

نه موجد اولد کور کل و شفق کورن ایلمز
 شو کوم لکه قمت بوق کورینر سال ایلمز

عجب

عجب یادر بود یکنان بن جرم دیا
 نه بولمش اول حیاتی باق دکل محتاج
 نه وراج ایلمش اول حق اول برین حیل انبان
 یقیند اول کا خاضر اول کل شمه کور قاج
 او عرش کورس کجا طوران بود دنیا کله اول اراق
 کل آمدنی فتحی کوروش و تا کون ان کورس
 مواد آشور محیط بیانیم لوب کلمه
 نه زاط حقیقینله
 کورینم نه نسا خالم کور کل کورینر
 عفته زنه برین نه قشغینر ایلمز
 مر شتاق اول اول اجلد
 حور و رضوان کجا رلق کور شتاق اول اول اجلد
 اولدو ایلمز جوش جوان بود مساکلد

۶۸۱

نه بر در دیم او یارک شوق کورم دور
 کور کل بو عاشق زار نجیسه لوبونب
 یقیند کور کلک ایلمش فکرین ذکرین دوروب
 جان قول اغینه تیشه اول ندای شوقه
 حالین شوقه نظر قیلن قیام کور عاشقی
 باق بوجانک قوشینکم نیجه بر و از ایلمز
 فتحی کمدر اشبو بولر عشق بازلق ایلمز
 ریحی یوقیدر بوجانک شوق اول کورمدن
 اقدیر قان باش کورندن کینه آل کورمدن
 وصل دور سجون قصص اولدر اجتهاد اول کورمدن
 داخل اول جبریل نه وجیه کم ایلمز اول کورمدن
 اول جلالی ذات قوری وجد در غصه کورمدن
 دوست معراجینه جبریل سرکلی حقی کورمدن
 عاشیق شو ایچون عیش کورکل اول کورمدن

۶۸۹

نندن دوشدن جانم در وید آه
 نه شتاق اولدی کور کل ایلمز

تیشان نور و صاحب اولی
 شونیم قلند و دست آید اولی
 یارم دوم دید عالم جمله
 کز آن سوانه مطلوب
 از دین پستاد برش نصیب
 و در در راه تو خور راست راه
 کتور عشق آنی اول آمو واه
 ۹۹۰

الا کرب کشید یاری دولت
 نیدر اول عادی نامی بار بولد
 آخار و اخطو نا صحرا به
 آقا نه جن تو خلد و او ارار
 کم اول عاشقکم سو تو قد کور
 اولیز بو تر یکسه او واقف
 جفا و قهر چلک عاشق ناز
 کتور لردی کوز و نو غفلت
 کتور عشق کویله کیم وقت آنک مد
 اولش ذی دکل غله نه دو بیون غیر
 ۹۹۱

شور کم

شور کم سوزینه صادق دکلند کز بدین ناطق
 مخالف حال کو بستر دو و شمن فعل اول قول
 آگاهانه قیلو فال کرک که راست بقدر اول یکر
 به استون عشق اول جبل اوله سوزن آنک قول
 یارجی اند اول حقد و اوسطان آندن کیر اقدر
 اول اسم اعظم کبار قدره او قوت
 کور اول منکر کیم کاذب اینی ندا دور در اعجب
 ایدر تسخین که بو خلقی او تر ویر در ایش قول
 دیدی جیفه بو نیایه بنی خاتمی رسول
 کرک صاوق او بن فتحی طلب نه غیضی او بول
 ۹۹۲

نه دنیا طالبی حقه او مطلوب
 نه کرک آقا اول دو فرست
 روانه کجی او فرد و پس برینه
 طوکر آنی قور و بنی غنسه او شل
 دکرش یور مک اول حیونی وار
 کس بر خورد اراندی نه کور کل
 ایبا جان کو طلدن آنی محبوب
 که عقد بغلابه ایدر نه عوی
 او کولمن بغلین آنک برینه
 قراقرغالین منز بله اشک
 ایشکل عاقبت اول یویون وار
 باشکل عقل کل جمع ایلدیر کل
 ۹۹۳

صانع او بنی طلب غنیمت او بول

کوزون بازو با کوزون او ش ^{نفس} کوزون آفر اول عیش
 دکله برقراره کله کجک ^{فان} کوزون صورت کوزون
 حذر قیلن کم آندان مردن ^{کم} اول صاحب کمال ایله ناسر
 قیامت اوطنی آنده او تانه جوان نه اوله سبزه او تانه
 زبانه سورا او صراطه ^{طینخالار} دورا ایشول صولطه
 جهمدر کوزین اندر ^{جوان} کوزون او نیند آند فیراق
 کوز او جاق نجسورن اول ^{جان} اوله عاشق آنده دوسته دیوان
 کوزین اول جانی بر توی حق ^و بیداری شوکل عاشق مطبق
 شوکم دوست ایچون کوزین ^{مراوی} حق او چقدن مایسواون
 کوزین دینای قوسیدن ^{۴۹۳} کوزین باقی آنک شیعی کوز
 قوزازرق ریاسن بو قلبد ^{خرفدن} خالص ایلیب سی کوز
 شریقت یوز کوزله طریقت ^{حقیقت} شرایع عشق ایچ کوز
 کوزین ساکه مرستی اوروموز ^{او} غفلتدن کوزون سن ایچ کوز
 بوفانی دنیایه ایتمه غورسن ^و وطنی اصله ممت ایت اوچ کوز
 نیه کرک سچا جه دور شک ^{بو} یفا موفت طونن بیچ کوز
 مصاحب اوله دکله سبغه ^{کوز} تکمل عارفی جهلدن چا کوز

کوز ایدی

لیو مالو

کوز ایدی حال کوزوم ^{۴۹۴} دم کلور عاشقه آموزار ممدن کلور
 یاز او شقه درکت اوو نینه ^{کوز} یا ش برینه دم کلور
 غلام سیدر عاشقه لول ام ^{بلور} مه جان اول امدن کلور
 جفا و قهر ایدر عاشقه یار ^{رضای} حق آفا اولدم کلور
 ویرکش بیل نصیحت منکر ^و کل کفایل او یوندم کلور
 ایچمده اولیا شقندن انزاو ^{جان} ساد لیک او ذومندم کلور
 جانله کلیم شتت یار ^{عانه} موفت اندم کلور

کوزین کوزین کوزین
 کوزین کوزین کوزین
 کوزین کوزین کوزین

اول کوزیندی عاشقه جان ^{۴۹۵} ایچون
 محب اولنکه محبوبه ایلیکه ^{دوشمن} اول همه جانله پان فلش همه مال
 چون کوزینه حسن حال عاشقه ^{کمال} جانو باشو آکده مال کمد آن لزار
 دیر خطارکن باشی دینا ^و کل اورونل حذر قیلک دیر آنلره دینا
 ترک ایلیک شول عادی ^{مستحق} ایچون لول دنیا نکل مردان اولنیه یوز
 زنده اول تریاق ^{دکل} سمد اول صونو ^{نفس} موایه یلین اول
 فقی کوز ایچون سبیل ^{دکل} آخی اول عویدن غافلده ارجوان کم اول کل حالدار ایچون

کوزین کوزین کوزین
 کوزین کوزین کوزین
 کوزین کوزین کوزین

۶۷۰
 نفس کافر در غایت اول درین
 جزو کاف صومعه صالین
 ز سعادت تعلق بود اول
 قبل طاعت اول مناجات اول
 فکر کواکب ذکر و شکر اول
 در وی در وی کم آنکه اوصاف اول
 فقی بوسل او بیاغی نونک کم بود در نفس کافر اول درین

یکی جنابین طاعت اول درین

۶۷۱
 ز مسلمان اول محمد قوسه
 کم صورت چو او لیس او خاوه
 قلمبره انصاف حق خفته کم منامیدن کرک او بطن
 که دوریش و بند او سلبین و نذرین عرشه محمد نعلین
 ایدوی حقه کوردی او حسن جمال مسکت اوزره ایدل او شغلین
 اولدی اول حدیث اول ان کورسته نل کبره اول نخلین
 فقی قومه اول شریعت جادین کوز لفل م فاند و اریستین

و بطن کله دورش دین او

قانی اول دین بولنده قاون
 شریعت یولنی حوت اول لده او خدمت قوسغین قوشانه

نکم حق

نکم حق دیدی رسول قلبی آن
 و بدلی امری معروف کوز او
 حدیث قرانه اول موافق
 قلا طاعت اوصاف اول انقاد
 قویا فتوای تقوایه دوریش
 قناعت کجند یا بقی کر کدر
 لوممت قانندن یا بقی کر کدر

فکر اول کجا عرشدن یوجایه
 صفاتی اول صفا بولاصفادن
 یتشا ایلکم اوزکه او حال
 کوزینه ذاتی پاک و صبر تدر اولیم
 کر کدر اول دور شنگ حقه لازم
 کل امردی بز بویوللا جد ایدالم
 اولام حق رسول بر اهما یت
 جمل کوزله ایره خوجایه
 یتشا ایله شری مصطفادن
 صفاتی اول جلاله و جلاله
 اخی اول با کوز غلند بولدم
 کیم کونیز طعانه اول لازم
 اول قول شری افکاره کیدالم
 نظر قبیله یتشا اول عنایت

او قول شری افکاره کیدالم

۶۷۲
 دوز تدم پاری سوزه خوشه کلام
 صوصادی وصلنه یارکن بوجانم
 دکل غیبن هوا موس بغانه
 عشقه اوش خوشه کلام
 شو قدرت ساقینه خوشه کلام
 ار نل محبتینه خوشه کلام

ز غنای عشق که در دل او زود فاش شد
 ز غنای عشق که در دل او زود فاش شد

نجیبینه که اول دوره جمال بستم کورده
 او بر دانه لیلین ایله آنا او دنا بست
 زه بی سببی که در جمال نوری اول نور
 سزا آن عشق زه عشق عاشق اول نور
 دخل بونده که او عاشق صلاحتی ایله
 الست منزه اول صد اینستند کورده
 بخا دم اوسن دخل که حیره ماسی
 اوله اکل بقلا بسیدر ریا کس کوفته جان خورده
 کورین اول جالیدر که لطیفه کالیدر
 دخل اولکم خیالیدر بقا ریا کس کورده
 کور اول و حر تدر فحیمه ندر و زلفی
 او صافی کورین بیره اول عالم آفا ایله کورده

۹۸۶ - ز در یاد روشن کو طوره قینه
 کلمور جان کبی مر موجی اوینر
 در عشق اووی که طان خاطر
 خیلاد موساطغ کبی کوینر
 او در عاشقده عشق اولدی
 که منت دور او شوق اوینر
 ز بیسوی منکره منافق آنی
 زه حظ آسون دونت آندن او قینه
 شو کلم عشقن یقینر طویو
 فنا اولب آنک جانی او سوینر
 ملاحت اولمس عاشقده درت
 سون عشوقه بوندن طینه
 بچاره فحی قلم اول عکایت
 آسوق عشق در دینه که طویینر

۹۸۳ - زده و شدی بو کو طوره اود نیدر دوست خیال
 کس اشتیاق بوجانک بولاکه وصال
 دخل کورده فی اقی اولاد سونموا
 غیب سیر اولای کورینر حسی حال

ز انتظار

ز انتظار اولایار تحسیر ایله جان
 اول اعلی قمته یلدر خلی خلی جمال
 نیکه شتری اولسه کشین طالب ایدر
 او جهدی ایچنده دین قنور اولد
 نیدر که عاشق اولنک سودینا قوا
 توقع اکره خلقدن ایدر که جنه جمال
 دیرر او و اعظوناصح عاشقده جالی
 دخل که عشق او کلندن اتر ایدر کوشمال
 دخلی فحیمه اودوست اوفوق کورینر
 دخی او شتر قوعوب جنوبله اوشمال

بزار خصلت ایدرت یله او جانا جمال
 غنای عشق

۹۸۴ - جان ویر اول شوقه عاشق آفا غنور
 شکرانه بیکن بیکن قریبه صانه ایله
 ظام در اول نوزلا آن سونکوز را
 طالبه اکم ایلیکه حسنی نوری لامه
 عاشقی معشوق او شوق ابرو طوره بیلینر
 کم بر بیلد ایله اول بر کده او جاحد
 دینا آفا ز آخرت اول بولاد و زده
 یونلر جابدر عاشقده صانه آفا طاحد
 مرم در کوروق دیند او تکرار ایدر
 اولسه بولر بیلد اگر عاشقده او
 دوستدن آکا لکه ساز سوزن بیزه آکا لکه
 جان قون دخل آن کم اول آفا ساهد
 هر کیمکه اولدی نصیب فحی آفا اوسون
 دوقی کورینر او سیدم دولت اول غنور

۹۸۵ - جگر مانی دوست عشق او وندن
 کور عشق عاری او وندن
 شو کاکم عشق اولدی اکر حاکم
 اول ایستغافدن ز فرق کورین وندن
 حیا اول علقه دخل که رحمت
 کورینر شو قوروقو عشق او وندن
 دخل جنت آفا درت یا جهنم
 قایمز نارد آنک دو وندن
 طلاق ویریش اولر وینا بیزه
 دیلامه حاجتی نفعی بودندی

مللند عاشقش فریاد اول بحر ایله صان اول آوندن
 فقی قیلجن عاشقه فتحه دیر دوز جان دوسته شاددن
 نیچ ووشدم زنی او یارک وند خودوشدم ایله قیل آوردن
 جا حال کوشنینه ایله دیر اولدی گویا نیتا بلبل دیر دن
 مر که اول شوق سووی دیر دن کم ووشسن اول مواس آند
 مر که عاشق اولدی اول شوقه نیش کلور او جانی مردن
 ایزر مطلوبه طالب کی فراق خجری صبره دیر اول کردن
 آه ایزر پطایع طایش یاندر نیتن دوز کم او حردن
 فقی ندیر که بوند اکلند نیش اصل نیش یور دن

۹۸۷
 کورنه کلدی دوست جالی کوزرا کوزه دیم کیمب آن یوزرا
 کم ن شرح استون انک او کونکی وصف ایزر یارید کلر کوزرا
 جمله وارین دیر آنک بولنه کم آن جانی دیرین اوزرا
 زنی سعادت آکا مردم او بارر مالمو سالو مفتو نوم او کوزرا
 وکل اول معیندن آنز خیر اول فکر اهل سوزی اوزرا
 ذکر کی فکر طایعته آنل دورر وقت ساعت کیمجه و کوندوزرا
 مر که اول عاشق کیندر عرق اولمش فقی اول اوزرا
 ۹۸۸

کم

کم نه بلسون عیقل ندر دوی وار اول و بلند نیچون آنک فریاد وار
 پس نیچون بلبل کی گویا د اول خوش کشتان و شو سینه دروی وار
 نیچون ایزر آمی زاری جودمدن اول باورم عشقن آنک اوردن وار
 وکلر بو حاله واقف اولدی کم طبیعتنه آنک نبردی وار
 مر که عاشق اولدی اول شوقه اول جلا ون نصیبی کوردی وار
 عشق بر یار ک حدی بوق زکناری اوجی اوکی نردی وار
 فقی میکن دینا د کل عاشقه دو جهان دن اوز ک خیری یوردی وار

۹۸۹
 مر که دیر دوست جان کورمکه ترک ایزر جان قصدی او کورمکه
 صدم آران جان باشد اول یولا عاشق اول مشتاق و صل ایزر میک
 کر جلا ایله دیر کوزه حالتی رقصه دیر اول کورمکه
 کور اولدک عاشق بر ایست اول دور شمر کسینی ییزر میک
 قنده بولسه اهل د لری اولر خاک بیایند و لر یوز نیور میک
 خنده و غم نه ملامت آکر در شهر تو عارله ویلمز یورمکه
 فقی یازدی اوش دیوانی زنج خطی ریحانه اله آلدی دورمکه

۹۹۰

نیچین در دور شمش قنده وار بو بیچار کم ضعیف بوند وار
 چونک حکم اولدر او حکم آنک ز رضا اول جانو کو کل تند وار

در مگو آئین آنکه اندر در اول نفر فاسدند و نه بند دار
 یاز و یابو کوزله قیاس ایلم غصه و غم سپور و رو خند و بار
 یکجور کوندز حسابین نور اسی یلدوزل نور یکم کوندز دار
 کم نه بلیون ایشو سوزل تانین نفسین عقلی شورند و بار
 فتی جانین سوز اول در دایله عشق در دی دو سئل اول که جاندار
 بر عقل دیز بکلر کاشد بی در یل جانن سور و بی موی کاشد
 کوردی اول بنکار کجسی جانن غم و غصه جلاده نه قاشد
 جنان آقا قمری کم در کل غم ملامت میدا نینه اونی باش
 او نشه ت عار و نوطالین خول قتل مسکنیت آکره یار آسید
 آنک کم در دی و نیا هوا باوس عقلی آنک اندر شمشید
 در کل مشر اول خفاشه بکر کونش نور و کور او کوزی قاشد
 آنجورن قالو قبله سوز او زار کم انکار نده اول فتی صینا
 زمین ندر بازن اول کوشل آقا نزار او اول دسته دیل جان ملامت آکره
 آمانق اولدی جوانی او تصور تهاجد قبل عاشق اولدی ایدندی موی
 کوردی دست جمال کوزلردن آید خلیل کاشق ایدر آنرا کم ایدندی
 نه جوری عین و جنت را قوشکوسر بولن که قونل او دسته آقا نزار
 نه جریل آکره افوا بر افضلوه حال در کل حجاب آکره اولدی سواد

بحر حقیق منی سپیدی مری اول کتورن ایدیلر و دیکه اوشن وار
 قودیکه فتحه او شند بود نیارین لو کرکره آکره ندر او ایدر حسابو شمار
 متنوع ۴۱۳
 معنی ایلینه یتر سوزدن جواب خیر کشری ضری آکره یا نواب
 کوردی کلهور جان کوزیه اول طون سیویلنلسه سمع ایدر آن او خوش
 در ک عقل آنی اول قار شون مشکلی حل ایلر باقی جا شون
 قانده وار کم آن کوز کوزلیه باقولکم ایشدوبن آکلیه
 زی سجادیم آقا اول طون اول معنیدن اطلایه کوهلی خوش اول
 عارفک کوهلی کوزن کون کبیر جا کلک اطلایه مسی دون کبیر
 احتیاج مال ملکه نر و شر کم مکمل کامل اول اول
 قلبی صافی آینه نقش کونتر اول جمل اولپ اول نخن کویستر
 چون کل معرفت آند اول بحر عان طاشه و در بر اطل
 سوز آکره کین اول دوزو اول در کل حرفی صوتی کوزو
 کوز یکم سیولیه اندازو معنی تمبینه ایدوبن آزو
 اول دایه و تمشیل قیل بیان کون کی معنی کورینه اول عیان
 قالو قیلره اتمه اول حجتی افضل معنیده کرکره بهجتی

حال ایدر ایشو شکل بقا جا ندره فتحه

اول عارفان لایق اولاشانه کم تیشا عی دولت کانه
اول سعادت کونی آند برق اوره معرفت فزیکم آند فرق اوره

۶۱۶
کوردندی تخی کوکلده او خانو حالکوره او در که قادر و خالق قوی ضعیف پناه
نه ویردی قولار نه کورد رسول صبت اگا او قولی نترخی قوی کوردی راستور
صلواتو صوموزکا تو او حج عید شهر که بره آروی سرالو مبارک است
اونی منکر اولدی کفر ضعیف واجب کافا حدیثی قران اوی نینه آکه او کوله
نیسا اول کمنی بزاکه کوسر اولد قانیکه شکر او منت ایدامک آهوه
قصور عجز و نیک و لری که قانو کورر که بز و وارنی ایدر او عجزون
زهی که کله اولطف فضل ایدر او بول سو جلدی کورر بخشه آن آهوه

۶۱۷
کوشم قوش نه واروی اولندی بر وار ایلد جوشه کلدی و یلده جان شکر
خوش نه کوروی دوست جان کتدی اولد او جلدی سید جان ایلد ناز ایلدی
کجه بلنه بو کوکلده نیماکی صحتی وار دوسنه قوشو نیچر جان ایلد نیلن ایلدی
نه انا دینا و او خرا نه یول سو قوا مالو مالکو خانو ماندن شویله اول وار ایلدی
نه تکلم قیلو قانو نه جوابه سوال کندی قانو اول بولون نه جو عوار ایلدی
اولن نذا اندی بولینه کلدی نه عقلی و یل قلدی روان اولن جان باز ایلدی
فتی اولد جوشی در تنگ کتور یلده سازی صوری و کسندن اولدی اوله اعزاز ایلدی

یانه یانه

۸۷۱۸

یانه یانه نیچر دوشدم حالینی او کتنی ایدارم زار و فریا و زاری
قالدی تنده و جانده قوت اولش اولدنه دوشدم عشق او وندل آدن
سکنت دوشدی بنی جبرته کم نه دوشم قیلله اول قاله بن
بن بلورم نیچر حاله او خودم نه دوشوم رمله اول قاله بن
کشم نفسو موافق نیانه جانو باشونه قالم اول حاله بن
کوزارنده او دکل اشخیال فکدوشم چشمو خطو خاله بن
اول املمت فنجینک فزیدر کم ایدارم آند خذ و اقباله بن

۶۱۷
کوشم کوشینه در اول غلام دریا اولدم عشقه نه چاغلام
جان کوکلده چون یول اولد اول محبت جانده عهد بغلام
کم نه دوشدی عشق کورلینه یوب قلب خالص اولب اول جورفدن صلا غلام
او یزیم اولد عینک سوزنه در دور و جلد جلدنی طاغلام
د کولم زرا قوشونی چرخ ادرم جریله بو خلقنی یاغلام
و دندن یوز اول جلفون عاک اولد ایدر آن بن لاغلام
فنجیمکه دروی نیابانه کم حسابین نه ازلم نه چوغلام

۶۱۸
شده دوشدم در عشقه یانه مانه کم ایچدم کوز یاشتی قانه قانه
کتر و دم تحفی دوسنه ادر قبال در تیغ نه اولد اول باشو جان

زهی سودا گو که در دوشی باک
 به گیسوی اشتیاق و یله بیانه
 ز بیدی جان دیک در دست
 ملائمت عاشقه دوشی بیانه
 کم اول بلبلیش او شزاره
 قیاموم قصه دردی اول گویانه
 بخا عشق در جور جفادان
 کم اول مستوفقه دور بیانه
 کموردی فقی حال و بلا او ش
 نه شرح ایدر بیانی اول بیانه

۹۱۱

چو دوشی بو خلق بری برینه
 یقشمدک بر اول توکل ارینه
 نه غرتونه حمت قلکی خلقه
 نه دوشش کرو بنامک اولرینه
 تانی مرغی محمد دوری دونه
 سوز لر اولدی احکامی برینه
 اولوچی قاموجلیه دور
 بری بری نه اشکی فرینه
 طماعو حصداو بورا بها در
 دخلخ ایشه دورکل شرینه
 حلال حرام بودا اولد کل ذوق
 تانی غمی حکام اول بارینه
 توغل شهرتی فعی آکا دورنه
 مقید اولما و بنانک برینه

دیوانیم و لریک سلسله ای بند کرد
 زلفی بند کرد
 مست اندکی سبکی بزرگ عشق شرا بیله
 طوطی سیم قدر ایشک قدر غمنا جان
 زل ایلمش وارن دینا و او خادار
 واعی طوز راه سوزی مشورید پتیر
 نه نالو ملکو تا جوخت شه و یاز کند کرد

مرمته

مرمته طور طریق برینه او ش آورد
 عاشق شوق مذمبی سی آورد و کند کرد
 جور جفا و عاشقه او ش لقا اول با
 بیچون آکا اول طار قه کم آکا و خور کرد
 عشق عاشق اول ستا و دید شوقه اولکه با
 اول سیه ندره نادینه ز جان و بند کرد
 عشق خاری فچینکل دورتی خوش دخل بقم اول باشم کم آکا کند کرد

۷۰۰۱

نه باشندی یکروز اولینه
 تمام اولدی بیدی او ش بلینه
 کرمی قنادی طاشندی عشق بیکر
 کتوردی حینله عاشق و لینه
 زهی دریا که صدی بوق قیاسی
 نوز ابر مز آورد اول صبحی صولینه
 کور اول جان بلبلی گویانه او ش
 حقیقت کلشنیک اول کورینه
 سوراخی قواقان نه صوندی سایه
 شرا ای عشقی عاشق اولینه
 نه نوز و ناسواروی یا فکل
 دوشن توکل عاشق خط خالینه
 نه بلین و کلر فعی بو حال
 عشقک مستوفه ندر آکینه

۷۰۰۲

دوریدم بیتلری یینه برینه
 رتبه کدر کورن معنی ارینه
 آن آلدی بلن بلدی ندونن
 گمانده اول قالن آخر برینه
 شوکل کم عقلی وار فکرین فایده است
 که قالمشکل شهبسی کورینه
 ملک غفلتدن اچدی حق کوز
 یتر اسرارک اولدم پس برینه
 زهی فضل آئی خدای اولکم
 ویر لر د کلر بیکده برینه

دوریدم بیتلری یینه برینه

دخل شکی خان اهل یقین اول کرک صافی اول قلبی آریه
 گورک فقی او حدن خردن او حلقه ویردی نکم وارو دارینه
 عاقل اولدر اکلده اول حکمتی شور و کشدن جان و دونا او
 نفسی تاین اول تین بهور مسری وحدتیک کورر اول قدری
 صافی اول قلبی بوز اول ضیاع کوزی شکر کن باک ایدر او علیتی
 م که کمالدر کاین کوسبر نیستی خیر یوجا دورر ممتی
 منصف اولر کند فکل حالتی غیره و کل نفسیه در جورانی
 بولدی عزت م که فقره فخر اول حاصل اتدی عقیده اولدم دولتی
 فقی م که قدرن کور و یوجا اتدی قبول کند و یه اول لغتی
 کور کور کلمه عجب پورایه و دوشد کوشدن روشن اول بر ایه دوشد
 و کل رضوانوز و سو خود و یه جمال شوق خفا یه دوشد
 ز می قدر بکوردن خالون خاص غای صومعه عمید شهر ایه دوشد
 بتشد در میک ستری اونایه او شرح پرده دن و انولایه دوشد
 ز کوروی و بر اول نوزین بوجان ویدی ایلا هو اول لایه دوشد
 کم اول دریا که وحدت در خالص که اول حدی کنار لا غایه دوشد
 بو تخیلنگ او سترین اتمک فانی حقیقی عشق اگر او مایه دوشد

سقای سهری صحابه و در کسب

بنم مجنون

بنم مجنون اول لیلی شور و دم خان عکسی اول مولی کور و دم
 یکم اول شغل یولنده و کل دکلده بخت و کسره و کل قلبی کور و دم
 کور اول طالب طوبت سید کوهله جاندن او دولی کور و دم
 نه یک غنبری کالی اوزر کانی ز بخش نیست ایدر جلی بولیم کور و دم
 مالا خانه قیام اول دیانی او شوخون دین خیلی کور و دم
 لو دنیا و هوایه او یانی ایشه کفر باشی قیلی کور و دم
 نه تاج خرقه درویشک او فقی بی واردر او طون طیلی کور و دم

نردوش اولدی کوهل نوزن عالم خلی نه قیاور خانه ایما له
 ز می فضل که حکم آنک اول طار یتشد ورن او در نفس کماله
 سعادت تاجی کیمه ورد انک باشنده نو کل کماله
 ندر عفت اقلیم جنت نظر ده زخ بو شتر قوجنوی شیماله
 دوشن معشوق عشقینه کمر اولاک احتیاجی کوشن ماله
 کور اول عشقده معشوق اول یولنده نه قالسون جان بولکته یا او ماله
 شو نکلم فقی له چنده اول عشق کلور قهقه اشتیاد دوم

بنم دیوانه منصور داره عشق او درسته معراج دینار عشق
 بوجانی باش ویر میک اولدی روا مجید شتر ی بازار عشق
 یور و دم زاری کیر یان تیلله که طالب دو بیتم اول اوار عاشق

عشق معشوق عشق

ضرر نمرود او و نذر خلیفه موسی کبی شجره نار شکان
 و کل جور جان اول نیز ندامت یولنده جان و برن اول بار علی
 نه یکی جمله و برین قوس و این و کل نفس آنچه از بار جان
 نذر اول حال ملکی فتحی بند که صاعه اول افی ماره عاشق
 ۷۰۰۸

شکایتیم بنام و نذر و کل فریاد و اول مرد و نذر
 نه بلیون عالمی بنام و نذر که یاندم او طبع بر و نذر
 نه صبوری عشق ترا ای طایفه ساقی کم لول نوش خوش جام فر و نذر
 کورک بلیدکم نذرانی قلمور کم ایله بستو جیران و نذر
 بن ایله گوینم موقت ایله و طانی اصلکم اول یورو و نذر
 قبول حق قلمور و عالی بند اولاهتمت خدای مرد و نذر
 که مراد و تلوی لولین درمانه ایر اولامی فتحی در میان مرد و نذر
 ۷۰۰۹

م کردیم اول شمشیر یار نه فخری فقره کم کر کردیم بار نه
 کم جفا کار اولغ اقا اول معشوق ایچون بقیا او عیار نه
 کیری کینی نخلی و نایومدن عاشق اولن کم بو اردن اردن
 اول کز مثنوی فخری لیکان اول شاه عابو شال صا نه
 خوش علامت یکدر اول دند که حبابات ایلسو قار نه

خوش قلب ایله دوست عاشقه کم اولنید آنو کید یار نه
 فتحی یاکم کر کردیم عشق دوسته ایریک و اولدی چار نه
 ۷۱۰

موسیم اولش طور کلام حاجه حقله دوروی کول مناجه
 کم خیال ایلدن جان لبر او نه کا تورو عاشقی اول حاله
 نول رضای و بر لدری کیم اول تعرف اولدی کم و کاله
 عار و نامو عاشقه لونه کرک نذر و شونه و یکلی او خجانه
 بکشد اول طریق سقیم مشهوری شهر در جها نه
 نه تکلف خلقدن اولسته ار اولند اول قنا عته
 فتحی بس شرعی محمدی قومه کم مقیده اولغل اولوا نه

گورک و بید معرفت نه سازید حال بهشتا دوسته او از اید
 موسی کبی کم مناجه دورب اول کول طورنده نازنیاز اید
 اسماعیل بی دور اول قربانه عشق یولنده کم ادم جنباز اید
 چنگور و نینو عود و آمینک عاشق زاری آنو کله اغاز اید
 کویچ و دورب کم نکلور ش لدر دوستی او و و از اید
 دنیا نه دوستی کون عاشقه زهی کاذب دکا اعز از اید
 فینک قر شویسه دورب جان کولدن المغاوشش ناز اید

بحرانی نبی بلکن احب سکا طرفت گورکھالی
 دوم جان دورت فضل روزہ / نوز و قیشو یا زو کم ایله بای
 لودتہ کوزی دیدی بول سبل بانگی کلدن نور و زبجہ و دمعن قولای
 میرسی بر ایشہ و غمش قولای کم جان کور و با بو کدای
 صوی نصارا قشیدن یازہ در موکندہ فرض رمضان شہر و ای
 اہل توجید اول محمد اومنی فتحی حق دوستلارہ او جان رای

۶۱۹
 کبیر کوزون آلی بر دہ سینہ معین کورسون اول میردہ سینہ
 آرد غل کولکلی شکر کفاندن دیدہ کلما یہ قویہ خوردہ سینہ
 اول کلمہ یورکم اول باشکم ہر کس در میان او کم دردہ سینہ
 دارم مہمان اولان بوجانہ کولکل تختندہ او کم خوردہ سینہ
 قوم آخر او دینا دن کد کحل دلارم دہشتی اول خوردہ سینہ
 و شوبن خلف اول بیجان لہجی اورلد کدہ اونفجہ صورتہ سینہ
 صراطو میزاندہ سینہ نفل و کل فحجہ طامو خوردہ سینہ

۶۱۷
 ابن عباس اول را پدیدور اول رسولک عموس وار پدیدور
 دیدی ہم کم عاشور صوم تا لایق اول ایله اول قول خضر تا
 اون بیگ اول ملک توان اول فضل بیگ چہ معتر او کورم

اون بیگ اول شہید توان یازہ خضر حق کلما کلما نازہ
 بر تیمک باشن مسیح اللہ یا اول تلطف مرحمت قلسا کونہ
 بلشتی بیلاہ یا ستر ایلسا کم لباس تاج اکا جتر ایلسا
 اول تیم قل صخشہ کرحی درجہ اجاقہ بوجلد اوباق
 عاشورہ لباس بر مؤمن از طویر از مؤمن خیری دگر
 اول جمیع کہ محمد او متن اول طویر بر بدن نون
 یار سولہ اللہ عاشور اول کون کونہ اوزرہ فضل کل بون
 ایتدی نع حق تعالی کولکل ہم یار تدی عاشورادہ بر لری
 طاغری دیدہ ابرہم ایتدی دلار لومی قلدی قلمی آکا بیوار
 اول یار تدی عاشورادہ عالم ایچہ ہم کتوروی کھمی
 حوای دہ اول عاشورادہ حق ہم یار تدی جنت قلدی او جان طوران
 اول پیغامبر ابرہیم عاشورہ کون و نیایہ کتوروی حق آلی او خون
 غرود او دندان تور تکل لوم آکہ عزت غرودہ اولدی ندم
 اسمعیلہ کم ذبا ذکھنق او یوم عاشورہ کلدی اعو
 عاشورہ کونندہ اولدہ حق ایوبک خری اول کون اولدی فرق
 آومک توبسی اول کونہ قبول ہم دادد ذنبہ معرفت نوزول

عاشورہ ایچہ کورم

او دنی شری قاضی قاضی قاضی
 مگر بخاشور، کو نند، فقیه او ما کلدی قاضی قاضی
 ایتدی بن فخرم ذو جیالم یک ایچون که یوقدر بیج توالم
 کم استشفاع ایلام حقیقت بو بوی خاشور، کلک عینتینه
 کم اون باغین ات افن باغی لکل اک در مهیله هم او کوز تک
 ایشتدی قاضی بون وعده بیک کم لوید وقت، فقیر کلدی دور
 قاضی ویر مدی سپه بخل ایلب بریشان اولدی فقیر ایله کلد
 مکر او عرو بولد، بر قویه که خوش اولدی نصارادی طویله
 ایتدی کم بو کونک او حیجیون رواقل حاجتم سن اول حیجیون
 دیدی نصارایون که کوندر بتورم حاجتوک کم بو کون در
 فقیه شرح ایلدی اول کون صغاتی نصارادی اند اول جراتی
 دکل بو کونده اول ندر مر اوک ووزم برل بر بخه ایله ز اول
 نصارایله کو بجول دور ویک کم لعل باغین قیفز یوزاتی دور
 یگری در همی اولدای ویردی کم لو بسون یله بو بسکل اولدی
 هاتم مدتی بیلده کلب عیالکه و خلیفه اولسون الب
 فخرک حاجتی انداکه بیدیک دورب منزه یلنه اندانو کلد
 بیجه اولدی قاضی او یغویه وارد ما تغدن که بر او از ایرد

بکری در همی اولدای ویردی

دیدی نظر قبیل باشوکی فالدر بر بیک سیکم نقیله اولدی کلد
 باشن قلدردی قاضی کوردی دوم نورندی بر فقیر آقا شو لقدم
 یا بوسی که بیج کوشوالتون با پیش ایلمک التون اوستون
 داخل بر کوشک قنزل اولد قنزل ان لوزن وکل شرن خطون
 ظامی باطنندن او کوردی باطنی ظام نده برق اوروندر
 دیدی بو کوشکل الهی کلد بر بولوا ایلمک سوچورن نور کورد
 فخرک حاجتی قضا ایلانک کم اولدی او نصیبی حقدن آنک
 قضا اتکل بسکل اولدی بول نه ایچون ایتمک سن کو کولوا خوا
 فلان نصاریه اولدی خطابو کم اعتماد اندی اول عقابو
 قاضی وادیده در فور قنزل دورب شوریده صباح و ن جلویف
 دورب نصرا نیده صباح او کلد به خردن نه ایشلدک و کلد
 بو کورد وکن آکا ذکر ایلدی او بسوندی ناصرا کندی و قیفز
 دیدی اول فعلکه یوز بسکل کرم که صانقل با که ویر آئی سن
 نصارادی یی بطور در ایلم ویر بر کل صانغرم بکشا آن کم
 دیدی معامله ریتله بخششی زمی عظام اولدی جان بخششی
 کتوردی اول کلمی شهادت سعادت ایردی کندی اول شهادت

بشردی اول خطا خیرت عتاب ایلب نوبیر کلد

حقاقتی اید که ای مسلمان عاقراد صدقه اتی اجمان
 عاقراد صدقه اتی اید که مسلمان ادنی آید. او در
 صدقه بر کاتن کوز نکل که قیر کل خیره نیشک دوز نکل
 علی بن اوان طالب اید ^{۲۳} دیدی سنجید اول جسته بیت
 سخی کافر جت اول اید ^{۲۴} بخیل بیلم قله طامود قارار
 بنجاول بر صفت در ک اید ^{۲۵} که خوش زینت سن بر ک اید
 بولز سا کافر اول سخاوت کم اعداد و بدن اول سعادت
 درجه اجابه اول نقل اید ^{۲۶} در روز ایمان جسته کید
 بوخل اید صفت صاحبی ^{۲۷} فقر و جرم جستن کم آن
 در روز اول نار اید ^{۲۸} قاید اول که با غفلت آنو قاید اول
 قراروی اوند بو کول ندر ^{۲۹} طاعلی فکر و عقل ندر و بی فکر
 ستار بخیل اولی اید ^{۳۰} که بیک نصیب اید این اید
 اول سار بجه که فتا جان طیبی ^{۳۱} خلاصی حقیقه او دو که اگا
 کول کوزی کور اویسی ^{۳۲} اگاه فکر و خیال او سترن سترن
 شور کوزی او دنیا او جله اول طوق عنایت اولیه حقن کول
 او فقره خ اید ^{۳۳} که شته تا طالبان در مسلمان اگاس که نفسی
 شوقه عقلی فکری حق ادر ^{۳۴} فنی دکل خیره ^{۳۵} شره ^{۳۶} فرق اول اردی

عاقراد صدقه اید ای مسلمان

حکایت

ز حد نده ابر که چوقده او کرمی ^{۳۷} شریک بوق و خیشکی او کوزی
 در جهور جان اولدز او قولد از عطا اچلین کم یا نکل او و بر می
 علمو علمو اعلی قامو اچلی بلور او و صفت عاقل مننه که عقل
 کور اولکه ^{۳۸} معشوقی سیکم کول اویسی ^{۳۹} او کعبه طاپوس جان ک سترن او خرمی
 که کول ویرن آنل ^{۴۰} ز دنیا شوقه ^{۴۱} عجب سینه کرک او کوزی ^{۴۲} الی وارسی
 خطان عت ایز بکل ^{۴۳} نو کله جانک ^{۴۴} انتظار اگاس قالمی ^{۴۵} که صبر لیدر ^{۴۶} جوی
 نه ^{۴۷} و شندی ^{۴۸} فقیه ^{۴۹} مروی ^{۵۰} لوزار زارده ^{۵۱} مرکز ^{۵۲} که بقدر اوزی
 کم ^{۵۳} کیدر اولکه یار جان قیما ^{۵۴} قهری که جفا اولسا ^{۵۵} قیما
 مدعی سوزندن اگاس ^{۵۶} و کز ^{۵۷} تشنه ندرن کم دوزن اوقایمی
 ندر اول جان با شو ^{۵۸} و نه مجال ^{۵۹} بولری او و دست ^{۶۰} بولنه ^{۶۱} نوز صیما
 کول کل فکر ^{۶۲} و بیان ^{۶۳} و کز ^{۶۴} و شوق ^{۶۵} او کیمی ^{۶۶} کوندر کم ^{۶۷} و بون ^{۶۸} طویمی
 سیکنتله ^{۶۹} کم ^{۷۰} کوز ^{۷۱} و بر ^{۷۲} کن ^{۷۳} شهرت ^{۷۴} او عارنه ^{۷۵} کم ^{۷۶} با بیما
 قانوقیلموم ^{۷۷} آنک ^{۷۸} اوشینه ^{۷۹} کسکل ^{۸۰} عیب ^{۸۱} اچون ^{۸۲} صویمی
 طالب اولن ^{۸۳} فنی ^{۸۴} مطلوب ^{۸۵} کرک ^{۸۶} بو کتیه ^{۸۷} یارینه ^{۸۸} او کم ^{۸۹} کویمی

ای ظالمی ^{۹۰} میز ^{۹۱} ملاح ^{۹۲} جرد ^{۹۳} بعدک ^{۹۴} شریعت ^{۹۵} بد ^{۹۶} و کلمه ^{۹۷} و کلمه
 قان او خوفی ^{۹۸} حاتم ^{۹۹} یاک ^{۱۰۰} جبار ^{۱۰۱} خلوق ^{۱۰۲} دنیا ^{۱۰۳} و بر ^{۱۰۴} و ک ^{۱۰۵} اول ^{۱۰۶} جان ^{۱۰۷} بخل ^{۱۰۸} اول ^{۱۰۹} که ^{۱۱۰} مهر

الکده خیر ایستادن بوق که آنجا جویش کن بود و اول وقتی شرحی بیکه خون اولدم
 نمودن یا ز خون شداد اولکه باجم و او در وقت بیسمان کم و بردی لکه مهر
 رشوت بنیادنی اول وقتی اول زمان اول مردوخان بقدری بیاید
 پس زمانه بنده قلب و ظلم ال ولدی تری ان و کلین او بهر
 او یکس زین دیانت که او امانت کوستر اول خیانت خلته صر او فترت
 قلبد که چرک السا آن غیره بدی دیکه آرتز و کل فرات که هر
 بیگانه بیکه زید اول وقتی اول فقی دیان کتره ایشتر اولکه چه
 ان مدعی منکر پیشا عقد نه در اول وقتی خلاصه شرحی عجب
 درت مندی اول قفسین که آن در وقتی فتنی کتاب ساین کم او قب کوزی کوزی
 انجیلو تور بنی زبور یا خود بود حکیم در کم بود و اول ثواب قنقسی که
 ششمی و کل اول کدر رساکم او تلبین ایدر هم سیر و که کدر واقف اولکه و کل ران
 غیرین یا دین دوری هم حکمی یا یورد اول کلمه حق اولی و کل بیان بیان
 قران جیدین اول خارج قول شام خود فتوا کوزی صورت نه شرحی اول اولسون
 فقی سواله جواب کم خیر شرح ثواب حق باطل فرق ندن کم آکلنا حق
 ۲۲۶

بیکه بیاید
 او بیست خا مالدن
 بیاید اولکه منکر اول حاله و کل او واقف
 نغینه فلام ایدن او غیره اولام
 که صدقانی نه دوری ایدر
 که در اول وقتی

کلمه اول کوزی کوزی با بودیم حالی رقصه کوزی
 شکر خلدن

۳۳۲
 این پیشا تنگ و شمنی عجب که این اندک که ان اول وقتی شرط بوز یا کس در کل کوزی کوزی
 مثل ذکر کافره آنکه در حق اول وقتی و بردی خرابه ایلمک مصاحف قرآنی
 اتره بواند کل سنل منکر منافق اول که مرند و ملحد جوق دلی بیا اول بولکن
 اصلک و کلدر غیر ایلمک سن یا ایدن شامیند اول خوشی اوین مر و اد کوزی کوزی
 بیخون شریعت بونی خود که غیره نور کم جیل الله بیکه اول وقتی و مقلنا اول کوزی
 طوطی و ببلبل قرو کم اول وقتی مصاحف کم محمدتک اولدی عجب مر و اد کوزی کوزی
 فتنیکه سن او بقفل کمل اول وقتی سن صانغل اول طونوطان کم کوزی کوزی یا کس

۳۳۳
 آتس کوهلک یا صی آچلمن ایدارم جدی غصدن چلمن
 در بوجان ایدر پر و از و فیه وطن اولصله واروین او چلمن
 نه دوستی اول موموس کوفله که ترک ایدر اول از زودن چلمن
 و کل توبه صویناکم قنا جان نصیبی لول و کل دورب انچلمن
 عجب ظلمت و در شرم دور انچند نوری خاصه کوزی اول صاچلمن
 لباس تقوی اول وقتی او خلعت او ناجی خرقه میرینه بچلمن
 قصاک کوزی انسا فقی سکنین مقدر آیه حق آمدن قاچلمن
 ۳۳۴

عجب غصه آه و دین
 شکر خلدن

در کل ایله کشیدن اختیار به پنجسون بیلسون و کل او باره
 قسوت اولدی قلمده او دودار کوکل اینسینه صا عیار
 نه خیلو فکر اولد آنک ایشند نه جان ابر پنجو چهار
 الا کیرنه ایش طلیله نینه عنایت قلمیجی اولکده باره
 بیله وارور ایش دوستالند جانوشی که اولدی یونهار
 اول سادوش اول دولت نشینه نیرر اولند کی شکار
 عجزه دوشدی نیمی کین بریزه حالده قاور اوزار

مشغول به ۷۳

کرکر کشی ایشین حی اولکاره کردوشمه ایشی آنک بیکاره
 ایش کویجی کاور خه آنک خوش بیادنا آکا کوزیم اول دوشی
 کرکر اول کشی تم اول طیار عنایت اولسه ایشی آنک اولکار
 قامونک وار و بوغی اوجدن ویرلشدن نصیبی آرد وجودن
 بنی وی دوشمن که دور بندار کی منکر منافق کوز و خوز وار
 کی اول خلقی بنی ایشی سخی وار کی اوخلو بغض نعلی مردار
 کی اول عابد زار هر حالده کم اول فاشقو فاج جری کی خود
 کی اول و عاظوناصح ویرر جان اچندن دور آکا قوق کوز
 کی دوشمن قوق افا طیارو نسا اید کله نیه اول بیا نور
 کجا کوندر دور شملی او شده یلب یوکرس آنک او یرو

کی

کی او عاقبتوشوقه ووشمش قامودن انی چاکوش مشمش
 عیینه اول دیلوجانی اوزارن عاقبتوشوقه غشقید دراز
 کی اول و بینی و وینیه ویش قاموا یشلرون کن خیر کوش
 کر بیری حق بر بولده توش ایشی کویجی آکا اول اقلدی توش
 اولدی مبره بر بینه طاو کچلدی حدن آکا ایله قاپو

۷۳۹

آلهنی نو کوکل طار لغینه نه شیمه کوندر ووشا جان لغینه
 کر بوچر نوردار قاورسیم ایرارم یوز قرانق خور لغینه
 نایشده خیر وار نه صاندی عجز عجب نزن کنا مهم بار لغینه
 قسوت دوشدی کوکل ایشی کوه ورتدن کتھا آرد لغینه
 در کل وینا و اچری کوکوز حد نیله بلزم جان بار لغینه
 بولا برکتیلا ایسکال دست عدو اول شیطانک کم کور لغینه
 قومایونفتی بیچاره ایر کر یتشد نور خاقه وار لغینه

۷۳۷

که دیم حاله حالده کبر کر کوکل لری یولا بولدی ایشی کر کر
 نیاچم رازدی بن و طیارا سوز لب ویرمقا و لدر کی کر کر
 کر کر خیر اولامصاحب الا ادده قولا قولد ایشی کر کر
 بن اول معنی کورین بولدم اللهم بکا اول نه مالیده طاش کر کر

فکران خسته اند در فکر از نظر اولی که بر سوزن او شام خورده باشی

بجز ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵
 بولن پستی اول لوت سینه و کل نه حاجه کو طایفه که کدر
 دیکر صوفی کم اول او پستی بود اولی صافی کم او بیخ طایفه که کدر
 بودین بولن و از سلفیه فتی مناسبه اول فردا سن که کدر
 عارف است ای که طایفه تو بنظر آن عالمی چون پستی که کدر
 که بود کل او سینه سرایت وجود ممکن بود باقی انفسه و در وقت کلابی
 و کل نمی باقی جان حاجت عشق این رقصو سماع اندکی نمید او جان باقی
 زی خالق که اندر قدری حکمت کل فعل نظر عبود بود و در او کلابی
 باقی نه جان با بر تخی کو کل ممکنه عیب بوده او کیش قیل او شکار باقی
 کور مدعی منکر کم بیجا بیجان اول استخار ایشی اندامی بخار باقی
 فتی بیعت بولن و در وقت اولی که در میا سفینه غنچه اولی بکار باقی
 کور مین کوز کورینه بنده نور است با سلفی تو کل بخاری کشتون اولی بکار باقی
 دم که در شرق ما لوجانه باشد اول ننگو نامو عاری صفتی اولی
 عاقبت اولی اول باره ضمن در طرا مشتاق اول دیدار اولی اولی قافیه
 جانکه جان کوریا آله دوستی در کعبه مزاری نذر طبر اخوان کلابی
 اولی عشق سزان نور سندان کلابی از حبیب کم صوبه یا جروا کلابی
 زهی در بان عشق ساحل در شالی لعل معیوت کم بها کم بقه او طایفه
 کم او شوق بوزنی کور اول سوزن فکری بان قلمی بکل کلابی
 فتی او دوستی بون غیور او دوستی جلد که محتاج کم که کلابی

رحیمه

رحیمه را اول کرم آنکس بسم بیان بوق اوزان پاک بقاو فنا بیجان که بوق
 در شکر جمله ایله کو کل بقله کلابی قضاون ایله صفلا در برم طمان که بوق
 شو کلابی شنبه دو تا بچند که او دخل سلاتر که کم بیان قیان که بوق
 بی او نیک طانی لوصی بی بیسی کوز کلابی غنچه در برم بلا او بیان که بوق
 رضای حق اوزر و در شکر جهان بولن تامو کوز غنچه واجب بیان جهان که بوق
 دخل که شومرن باقه او فخر خرابی عمارت عارف کلابی که بوق
 کتوی تخم و کلابی او جان باشی بولن نولد که فتی کلابی اوزر که در میان که بوق
 کلری ان رند و یک رند او سلطانی کور عشق اریس کلابی باقی جان او جان
 ترک ایله کبر کی بکن تو کل سنی بولنی صدقه قدم نفس او جان دینی او کلابی کور
 کیر بیعت امرت او سولک نولنه کم خللان او سون حدیثی فرال کور کلابی
 اولی در خوا غنچه نه که کلابی غنچه او سون فریخته وار سون او سون کلابی
 دوستی کل عشق او سون کم یا کلابی کل قایوبه کل طابو بند او دیوانی کور
 تو غنچه او جمله قافیه حاصلی فریخته قافیه او طلمت ابعو سوزن مانی تانی کور
 که کلابی بولن و قنادی فتی که ابا جلال مصل ایله ممانی کور
 شکر خالق بزیکی بیس ایله کلابی سر فتیله ایله حق شکر بیس ایله کلابی
 دین سر و در محمد اولی بر ایشوا اول کلمه توحید دینه بیس ایله کلابی
 ایلم اولی ناسری ممکن او حاصل فقری غزلی بولر طون بلا بیس ایله کلابی

فکران خسته اند در فکر از نظر اولی که بر سوزن او شام خورده باشی
 اولی با جهاد صاف ایله ممانی کور کلابی

اول رسول محمد صلی الله علیه و آله
 و دعوت انبی خلدی گویند و اولی
 جگر و نیایه اول محمد مصطفی
 حق امری او صدی و سوزاننده بود
 کور خاندان قدرتی در او بود
 فنی نفعی حکمت طالبان عجم
 هر برینه کبرایش عظیم بود
 کسی بغیر کسی بان دنیا ای می
 بان بوموزندی سن نعلی
 کم رعیت کسی بر او یزد فلس
 او شد گوئی قوشی اوش سیرکن در
 جده وارن اول نیگارک یوننه
 در صله اول شش او وینه بیتمقا
 که مسنون له بو عا شقیر
 یک جسدن ایدی ارن شو
 عوتن امشل اول جمنه
 فنی اول شوق عا نقل اینن
 رشبو دیکم سی ایله فاشن ایدر
 مست اولین ایلکه خوش باشن ایدر

اول رسول محمد صلی الله علیه و آله
 و دعوت انبی خلدی گویند و اولی
 جگر و نیایه اول محمد مصطفی
 حق امری او صدی و سوزاننده بود
 کور خاندان قدرتی در او بود
 فنی نفعی حکمت طالبان عجم
 هر برینه کبرایش عظیم بود
 کسی بغیر کسی بان دنیا ای می
 بان بوموزندی سن نعلی
 کم رعیت کسی بر او یزد فلس
 او شد گوئی قوشی اوش سیرکن در
 جده وارن اول نیگارک یوننه
 در صله اول شش او وینه بیتمقا
 که مسنون له بو عا شقیر
 یک جسدن ایدی ارن شو
 عوتن امشل اول جمنه
 فنی اول شوق عا نقل اینن
 رشبو دیکم سی ایله فاشن ایدر
 مست اولین ایلکه خوش باشن ایدر

اول جان

اول جان در کبر گویند
 ذراتسون منبر اول حق سوز
 کما اول اس اگر عشقده انز
 زعم اوله یوا جفا و قبری یار
 جله وارین و بریر انش یوننه
 فنی میکنم کم دور بدر خدمته
 بوز سوربون خلقه اول ال ایلکه

اول جان در کبر گویند
 ذراتسون منبر اول حق سوز
 کما اول اس اگر عشقده انز
 زعم اوله یوا جفا و قبری یار
 جله وارین و بریر انش یوننه
 فنی میکنم کم دور بدر خدمته
 بوز سوربون خلقه اول ال ایلکه

آنکه زن صورت اوله جیب
 آند که عقل او بیجا حاصله اش کلمه
 شو کم او عامی اوله عارف تو دعوت
 عابد حلال اگر ایدر جوئی خدا
 کافه منکر کم آنرا او کدن کره
 میکنم آدم او غلنی درت تکریم
 عابد و زاهد محبت فنی عارف نقل کورا کم غلام اول شخه بین

در سیم را بو کوهی دوست شفته
 کل کور بو عقل دینری بجایسه ارنه کله
 شوق اولدم بن اول وحدت و دوش اولدم
 هر که بو ستمی بلدی در دینه در میان اولدی
 اول سیر ایچنه سر در جان کوله
 چون فحشیک بچک کوزن کور سوزی کور کله بوزه کسری قاصون اول کوزن کمان

اول جان در کبر گویند
 ذراتسون منبر اول حق سوز
 کما اول اس اگر عشقده انز
 زعم اوله یوا جفا و قبری یار
 جله وارین و بریر انش یوننه
 فنی میکنم کم دور بدر خدمته
 بوز سوربون خلقه اول ال ایلکه

عالمک نقش و دزدی صورتک و جوی حق و کسب اول کسب تنگ
 گیر کوزیت سن اول وجودک بیلنگ بسیر بیستار بنایت فکر تنگ
 باق لوصف حکمتی بسند کوز اجبه قابوس کوز عمر تنگ
 فخری خزان اختیارایت ایضی کم آفا تیزر بلنگ شمر تنگ
 کوز بسطها نلقدر در دیشلنگ ایدر بسک حاصله زوم تنگ
 کلبری نفس و موایه ویرمه یول کس بلشن بونرا کوز کسرت تنگ
 فتحی کل نفسیوکی تانی بوند کن قلبا دوست بلبند چرتنگ

۷ ک ۱
 جانم در دله یارک گویند عشقی ابدی دم او درون فیند
 حالتی دم کبو کوی کونک لونه کم نیشدی رقصه قویب او بندر
 اول غلامی جان کوردن جان شوئی درودن ایلک اول باندر
 مالو مکن جانو باش اول شوقه عاشق دروغ قشق ایضی ندر
 اول اول بسایقسی قلدی کس کس که بکشدش آبو انکور می ندر
 عاشق اول خالینه سازک جنگو اول قانون کم دف نیندر
 فتحی استقاره لویع جانو دیل منفور و زو که اول بیل ایندر

۷ ک ۱
 عاشق دردی فیغان یازده شرف شرف کم بورک یار در
 اول ملاک مشت کوردن خواب دردی سر می نهرق نه عار در
 کوردن خرق ایلدی در یاکون حدی وصفی اگر نه کنار در
 کسک دستار و جود قبا تاج خرقه کیدوک م یار در
 ترک ایدرم وارنی دست نولند اعتباری مال ملک نه شاد در
 ادر شده دلایل اولدی می کم بوی مشتی جان ویر مکن اول یازده

منصور

منصور می اولدی جان کوزده سواج بچون قصدی اول دیندار در
 کوزلم اول پاشی برینه قان دوکر ایلد صانک نوحه لول و فانی در
 علیقلک مشوقدن لیر و سولار بولینه یغوار وار بن ارکان دوکر
 نوی مشوق ابروی جان و میننه مکن یانه بوکلکی افشان دوکر
 ایلکیم جاشدی خوشق اولن عرقی صانک مویس فوج بیجان دوکر
 بنای تنگی نه صفرا اول مجیب اول خرابات اهلیم آهانه دوکر
 نبرینه عاشق آهی غیری آینه ایلد بخوری بخار لادان دوکر
 فتحی م لعد که لولاد روی عشق صقلیبه طشر اول اولان دوکر

۷ ک ۱
 کتقد خناری باشمدر حسن اول سیاه ولایسا جرح عشقندن خانی او با
 در غلبون غصده و خم و کتوره جانشی اصفا و جانو کولک نیلک شوقی مریانه
 دورب لیسری اختیار وجود اولدنه سولوی جان کولکله نوبه کب افان
 بولینه بتری وحدت اولینه صال کس بان خفیکه قلبه ایدر اخفا و فیق و فانی
 بولینه مجلسی اول دوست کورینه جان مجا مشرف اولد و یل جان قلبه نوبه نوبه
 دکل کجیری علم لرون علم کحقندن کورینه اول معلم لوفیده اولد
 کل ای کفتحی بکام میسه لولمی او جام شفاوه اول کولوبه تقان ببول

۷ ک ۱
 نه دره و دردم لور دره شکر تمار اولدنه خفایت اولیه حقدن کم لول بی اولدنه
 نغان نیار و نازو اقل بن اولکم غار قبول اولیه حقدنه ندن شیمار اولدنه
 نه خنوتو یار و نوان باغلام لولور جنم لولا طور ایتم زبانی مارد اولدنه
 در یسا جرم آنده کوزینه شربزینه کوردن ملایق خلقی کوزن بومار اولدنه

از دره لویه و در آن کوه چنگل کردی بکنند و در آن کوه چنگل
 بودم تی زاری فراق بولندم و در آن کوه چنگل کردی بکنند
 کوهس خالغ او بیخ ایضی کله سورا سبب یاری که اولیه دولت نزل اولونه
 زلله خفگی خلی جانی کله ایسکان بیسول بنده فنی یوز طار اولونه
 نه و و تری باشی قنوغ خازی بوغنه مگر که حق او غایت فلا که ایغنه
 موالی و سوجان تو کله قله غلور ایدر که وضع او حق فومایه بوغنه
 خلی قیلو صانه کول کل کوشود کله و دنا که پرواز جانو قنایه یا یغنه
 ندر که باشو جانو او مال اول کله طار لور کسه غشی لور و ستن اینکه قیلو
 بانا که دستار وجه اوله که ستمی بولند عریانی خوشتر تنی او صوغنه
 او و دست دوست اوله که ستمی ایتا که باوشه قاریم قایلنه
 عاشق سوتی حیرت تشاکه بیلبول ای فنی قانماز و محب با قبله طویلنه
 نه یازدی باشنه خلی قرا کستار کله کولک بو بجر آ
 عجب دو شواره کوشدی بتم که تخفه غم ورودی اول بر آ
 جهان کلمبه بختی او شوم و در شکر بولنیا آرا ک
 اولاره و ششم ایله کشته ویم نه بسوی بولن چونو جراب
 ارن کوشدی زهد ایل صانور کم اولیشتم بر او شتبا قمر آ
 بن اول حال بول با و قلدوم بلکام کویسترد کل بول آ
 عجب غصیه ووشدی فنی کسین لوزندان کور زو دنیا سرا آ
 عجب غصیه ووشدی فنی کسین لوزندان کور زو دنیا سرا آ

عجبکه در و مه بنم ندن تیمار اولونه او غامو غصندن ایله کولک بیمار اولونه
 او سنی که فراق قلمکه آله نذر یاز کله حشقد باشم و و شب چار اولونه
 زمیکه ایله بوجانم او یوحی نه قلمور کوزمکی آکسا مو یاری باشی طار اولونه
 ملامت اولسا خلق بکانه نامو او عار کلمیز حینه ایله و کل سیمار اولونه
 ندم او و نیامال کچنم دراره جهنم ایچر طولاسب بلکام مار اولونه
 کر کله معشوقه عاشق او سواج ویدلا او و صد خوش که بسیدر آکا که دار اولونه
 شو نکل فنی بچنم ازین او یلی عشق دیزرا آب تو کله بعل جیمار اولونه
 ندر و روله کولکم غم وضع اولونه او کوی جان آرسینه محاب وضع اولونه
 زحیمکه طالع محسن قنیکه دولن جان غایت اولیه حقدن ندنکه نفع اولونه
 نیتیم آکا و کلمه که جلد و اولایه بر سیه شکر و مال اوزم ایض اولونه
 لور لور و ایداریب خذایوون ای کل تر تم الکاسم شفای شمع اولونه
 طالبکه طالب اوله مطمون طلبه که جدی که کله آکا که لایق اشفع اولونه
 کله نظر که نظر فولاد و حقد بو خوش قلمابه قلمه کوه ورت و نما وضع اولونه
 فنی قنیکه عیشش نوسن سکا که طریق کم اول پدایتی حقدن تیا که نفع اولونه
 کما که در ویم اسیر کسب آجه نیکه مقلی ایدر نسیم او بجه
 قلمادی خلقه و شفقت تر می ز عابد زاهد و شیخو او بوسه حاجیه
 بری برین ایلمو که جملک اولونی بشی بلورن اولدی بولر اولونده کچمه
 کوز لدی شعله عدلک جول اولدی واردر کلور ایستی تر که خلی قایلو بجه
 او خلقه قانماز اولونه ایله کوی

قاضی مفتی مدرس بگویشاور تکلف آرد نوغاد و شدی و کل خوجی
 کرک بولار ویرمک کل تکلف آرد کم آنران اعتبار اولاد بکیر اولاد فوجیه
 کل امردی فتحی در ویش پیکر الکنه و اولاد او در کانه در وغل فول استی
 الهی در هر مان کر کل سن ایمن کینر شان کوکلدن او صدق بر کلین
 کورکی ذکر که ذکر کوکلدن او ذوقی شوق عشق جاناکه بار صدان
 قوما بوخلت ایچر کوکلدن او ذوقی آج اول قولانی اینشتسون اولاد خوش صلا
 قاموی و بلدی و الدن قوسین بودیندن کسور حالتی وقت دورون او هودان
 کر کلک جابو جانان کر که کلک قومان قوما که پیهر تو آوصان داره آدان
 توقع ایتمین خلقتن تو کلن تکلف ایتمه حلا مدین لیت غیبین
 کل امردی فتحی بیچاره کلک عیالت اولاد حقیقت کلک غیب نیت نیدان
 کوکل قرار نه دروشدن که بولدک او دراز کسور و غیبت غیبت با او درون
 قانیکه معشوقی محبوب آکا او بیسکل در کل بیخون کلک شفه اولمدن که سوار
 بیچاره نیدم که جا او دنو کونک که لمو و اولاد بیخون اولاد فراق او دراز
 سعادتنک بو جندن طبعاکه کوی کلک عیبت یقین اولاد میکرم ایله دوسته جو
 بکانه و بنیاد و درخی کوکل رضای عشق او نند لیدرم کم تکلف کلک
 قانو که حقد نوازید و بیچاره در کلک اند که او یار او حقدن لیدر اولاد
 بود که فتحی و بستدن و بلاه فتح اولاد با مقصودی اول دینی جا کل که بار در اول
 ۷۹۰

عجب و شدیم

عجب و شدیم نفاذ هنر اراغه
 بکاشیا نغفلت اولدی عجب
 و کل الدخیرنی ایشلیم بن
 ایشم و بنیا و دون فکرم بودا
 قانی بندر اطو اول تر افرو
 یا اول حشرک کونفد جلد غمخون
 این فتحی قان عمل بسند اول
 نجایم باقی او قمر بسیم قراغه
 نولدر دوش اول کوز سیکر
 او قصدی نیتیم اولاد اراغه
 باشم و دم در اول طراغه
 نه دوشم نه کل ایله فراغه
 که مو فونده دورتر اول دور غه
 که لایق جنتور رضوان اراغه
 ۷۹۱

عبدالله

در وقت از حضور او
 در وقت از حضور او
 در وقت از حضور او

نجای دیوان میخدا
 ایتمین غیبت کلک
 کلک و بیاند او خا قایوسیم
 یورکم اولدی لادشده باره باره
 اولمز بی که حقدن اول نظاره
 کم اولمز در مان اول بیچاره
 کوزم کوزم الم ابریز او باره
 قانی اول غمخون کلکم سو لوک
 زد و شدیم جبرته عشق اندن
 عجب بیتم بن اول شدت لندن
 المرد بوق و کل دیکل چاره
 او قوسق یاز مغف اول لفر قاره
 و دشور کیشی کلکس او زاره
 که صوبه وارمزم اول بزاره
 اولمز بی که حقدن اول نظاره
 کم اولمز در مان اول بیچاره
 تقادم شتاقم بن اول دیداره
 تو کلان اولدم بیچاره اولاره
 و کل جدم یتیم بره کناره
 و کل که یتیم بن اول بهاره
 ۷۹۲

در وقت از حضور او
 در وقت از حضور او
 در وقت از حضور او

۶۳
 بزایم در دوی بی بیانه یانه
 نجلم و ضعیف حال شرح ابرسم که کلیم بیگانه بری اول بیانه
 کشته طالع دخل او واقف بوستری یوسلمک اولم حیا نه
 قان اول مشوق که غیب بگز او بلبلو اولدم اولوش کویانه
 سلامت لیلدی شکل دیگر بی کوزروی شوهر کن عارض حیا نه
 کم او ش جرت در دیکه زارم دکشم اصی او ش زیا نه
 مگر قعی بیخاف حق عونی لولا آچا کوکل کوزن سندن اویانه

۶۴
 کوزلدی ایسلامو بیو کونکه ایکنه آه کوزو ضلالتو کمره
 قنله شرعی محمد باقر کم اور ایکنه حقد نو فور قا کوزا و طو خورا
 دکله مفتی مدرس باقاص بکل اویا که جمله باطل ایشده دور شمس اولوه
 عجبکه دوشدن زمانه که خلق بیزه دیزو قاضی مفتی امیر و ایکنه
 و نیکه دوشدن ضعیف بولور اتمی اوله او جهوشه تو عار و لولندری
 یا لولکه شفقت قانی تر تم اید بولر تقدون او کرمی کوردر ایله کرا
 کل امسکی مفتی بو خلقی تو عمل ندی پ ایله بسن انصاف ایت او نو که غنا بیت

۶۵
 ای رسول فخری عالم مصطفی حدی ارواح نیسی آدم مصطفی
 قاندر اولوش کور شمس بیکن عجب قنده قائمک لوح نظم مصطفی
 انبیا ارواحی پنجه لویدر سن بولار اولدرک ریام مصطفی

عزیز اولاک

عزیز اولاک اندری حقدن شایکیم نه کورندک محمول نام مصطفی
 اول شقاقت کم بقا میدرسنک کم اورم خاص اول عام مصطفی
 کوندر پیش کز نو تنک اول اوردر شولکم اول صبحو منم مصطفی
 فعی داخل الصلا تو والپ سلام او ش سوز اول بولم کم نام نام مصطفی

۶۶
 غم ارصد که م از صلا تو سلام اولا دوروزی اولکه تحت رسولا
 کور دک او فرض واجوشتمک مسخدر الدن قومن ندر آن م صبح شام اولا
 کورک او شری قولنه او نیرق تمام ایکنه توجیدی حقدن اوز که بی غیری سلام اولا
 اول راست بولن کوزروی بر افالده بیمنه شگون خلاصن بزی حق پیام اولا
 قدسی قنبا جمله نبی اولا او تم کافا دولت کلم اوز که بزر که او ایام اولا
 حشک کوزنده شفیع اولدر شفاخت محمد آند که دیوانی قیام اولا
 قعی او چار رکن کوزرت قوما الدن کر کلک یکنجا عجب خاصو عوام اولا

۶۷
 خذاکه بند که صقله ضلاله دایله قوما موافقه لویون صولنده آید قوما
 کدر بو نکل بندن ایجه سیکل دیمر اوعار شتر تو ناموس جمله جا به قوما
 قتل قیل دیلو جان که شوق ذوقه تودر اولکه مستو حیران او کما مو کما به قوما
 آرت بو قلمی شز کردن ریاد قوما بی بکانه صورت اوزرق تاج کلایله قوما
 کلاک حشر کوننده صور کوب اولنه میر انوکم اوصراطه که آمو وایله قوما
 دیلمی صقله زلدن خطایه وارتمه اول که قیلو قال ایدر خلقه آن سنا به قوما
 نوکل یکنجا قدس تو فعی بند که او ش صلا لک کوزری آن منا به قوما

تمام اولا
 نام مصطفی
 کوزرت نام مصطفی
 کوزرت نام مصطفی

تمام اولا
 نام مصطفی
 کوزرت نام مصطفی
 کوزرت نام مصطفی

مجموع اولی تمام بیوت کلدی صفر رو که گوریدی نمی تواند بود
 یک اول بیاید. سکو تو و تارنده را نمی که قولی اولی که ضفر
 لذله نجر با تمش نجا که عامله خاص بری بری او بی که ایله که نفر
 بنیه م که او میله که که او س که که خلافت این آن دو تر که بنیه که
 دو تن او صدق کو کله. اگر استخوان سیماسی و جد و خام بلور آینه او فر
 رسو که علم کوشی عالی قبولیدر که کم اولی یازوی کتابی و دردی
 وی را اولی نعی او بشن قدم لیدی کم اولی اقل قدم که صا و بقو جده

عاشقانه کوشی در آواز جان بابا که تصدیق بر آید آه که صدگان گوزدر

زهی بحبله خلبه گوز اول نه جان گوزدر
 کم انتظار نه گوین و کل زمان گوزدر
 دیوانی لیلی بو بنده طوبیه و دوشی بودن
 نه ایستون ام بخالف بسای خان گوزدر
 یقین و لیون آنکه او صد قله و درش
 او وصل و دست آگاه شکل نه اول گوزدر
 عاشقکه و یلبه مشوق قلور بولینه فدای
 که جانو باشی ندر که که صمه امان گوزدر
 خلی ذات او ایچو گوزینه حسن حال
 اول ندای او بشک او شیخ جوان گوزدر

نور او علی

نور او علی یقین تو که کله عینی یقین
 اولی او حق یقین عیان کوزدر
 گوز امدی نعی پسندم نشه اولی طلاف
 کوزوی دیله اورانی لیدی سیکان

گوز که الی گوزدر او قصدی حایه لیدی نه و روی شری لری یک قانون قائم
 بحکم که خونی گوزدر نه بولا که امان کوزدر نقد بود روی او قصدی لیلی
 کو کله عشقنه خوشی عیان کوزدر دوسر خیال تر شو کله گوزدر خوشی لیلی
 نه باقدی گوزدی قیامک شری اینقدر لیدی کو کل خوشی او صیده و حکم شری لیدی
 کوز اولکه و عدیه خودی کم انتظار که کل که خوشی قلا و کم او یمان لیدی
 یوزم سور ادم اباعه لویه لسمو خوشی اولی شری لیلی صومر صفای لیدی
 در لو وصلی دو بسته تیا که نعی خراب رواد کل که او شوق دورت حایه لیدی

کوشی شوق و کیزی قایندی طلاف
 که موحی خوشی لیدی بلندن کوشی
 زهی در باکم که خان قطره لیدن کوزدری در لری ساجده صاند
 کوزر اول نوری و وحدت سمعین او ظلمت بر توندن زاید فایده
 کوزر اول عارف اولی حوی نورین مجانی عاشق اولی کوزدر باشد
 نه مرات ایلدی انسانی اول حق صفات ذات کوزر تک باشد
 که کوم او بودر یا ساجده اوستری معنی و صفا که طلاف
 کوزروی فقیهک فتاح و یلبه او قدرت متعاقب قبلنده آشد
 نجاء انیم دروم قیبر و کل وصلت او یارک حیرت

قویا و خفا بر نوزده جان اول
قانی اول جنی وطن لعل کلمه
بجای ایلسون کوکل بود
باق اول منکیر رقیبه
بجاش مشوقه پیشکینه
بوفتند ال دوسته از بود تجده آنکلم چه تیر

قل آمدن باق نقاشی کور کل تفکر ایلکل ایج طاش کور کل
کم اول محبوب خلق حسنی انور او خطی خالی کوز قاشی کور کل
بو ظلم صورتی عکس نه دو شش کم اول پرده سری فانی کور کل
جسمی اول جان کالی آلت عاقلی معنی قوی و عیشی فانی کور کل
سزگمه اولدی سیردن خبر وار دیمه رازنی آیینکم فانی کور کل
کوکل آیینی قی نظرسین باز شش علمی لدون جاشی کور کل
کتوروی عیشی قریبانی در تر ک فعی معنی طاشی کور کل

گره سیر ایلرک حاله کلام
سرا غار ایلدم نوزنی علم
کم ایچ شفا اولدم دیوانه کوکلده اول ویصاله صاله کلام
دکلم احتیاج حقو ما قبه ان نه عابا و بلا سو شاله کلام
بن اول در ویشک حسنه حیرتی ددسته قر شواقباله کلام
بنی جوشه کتوروی عشق باریک دوزندم پزاری صوز قواله کلام

بوفتی شسته بیدر

بوفتی شسته بیدر وصل دوسته از جان باش و بر مکه دلاله کلام

عجم ارات اتری اسپانی حق کوکل آیینسین پسیل نوزنی باق
دخول لوجی قلم آنک شیبانی و برر علمی از قدر ترن کسایتی
نفتخو من روحی سر سینه کوزله و کل امری کم آذن ایله اول شاق
ایش آنکدر کلام آذن کوصه اوسری خطیلم ایلدی اوراق
کور اول نقشب اس ک نقشب باز کوزندی جان کوزنه ایله باق
عفتو نفیوک بطل ک رتوبت ای عاشقی مشوقه اولدر شمتاق
کور اول قدرت که در سن فی کور کل دکل صورتدن اوقیتد فرا اق

ذهن جوانی ماطن شخصی انسان
ز اولندی شخصی جامع عیش
کود اول حکیم نه وروی اگر اوجم نفتخو من کورندی اوسیان
لو عقل اول اول عقل بیدر که خاصه اول خواص اولدن اوسیان
قوی لفاق انبیر اول حق مملکه مملکه چند نه آیینسین
ادبه و جود و عیش کور کور کور که قالی اول اوشکل اولدی انسان
کور آمدی فعی بین بود لره لیدر اوصی بیانی و کاندز انسان

کلری ایلی کابل ان حسن ایر دکل فیکر دتیک اطل پس
که کوکل شهرینه کور اسپان شنه حاکم کدر بر بر دکل پس
اول اسپان و دست بخاک کور بلبلین ذکر شامه کلام

بیت اولی از کتب مشهوره در لغت و معنی

اول گوگل جامعی بیت الله در
بود کل اول عاشقی شوق
فکر کل بین اول اوله لیراق کی دور شکل دیر زیور اول کل سن
فقی سن کامل ایگل عرفانی وللا ذکر فکر است گوگل سن لکل سن

۷۷۸

ساقی بر اصون جامیکم دست اولم اول باوه ون
بر انوش اول عیش کرک دست اول افلا خوش کل
چنگ جغان زرقه اش کم سپی بجو دهن
و گل آتیکم یاد ایدم ایچکل انجونه کم او ایدم
یام موا چون آه ایدم اول باون باوه باوه دن
عاقده معقول و لیل آه اول خوف کرک
حق ایقین ایمل الیمز تقلیدی ایمل جاوه دن
بن صوفی صافی اوشم هم در دلو شانی اوشم
عینکه کافی اوشم تحقیقه کورک سپو دن
اول عاشق دیوانیم عشق او و نیکه یا نیم
معتوق غمشق قور لیم نفس هوا آزاد و دن
فقی فرج بولدی بوکن اولدی خلص اول شهید
قوی بود نیار ل چکن چپ اعداوه دن

یقین اهل بیسکل تو غل گمانی
توغل اول تقلیدی تحقیق کسته
که سوپ سکل قل اول طور و بلجا
مرادی عاشق نه و بنا او خورج
ندر عاشقیه جان باشن نرک لوقون
نه عار ناموسو شهرت بو بولده
یقین کوزوی بو فقی معتوق اول
کلای ستر اهل بیسکل نایشی باقیه
دجو کر ملکن بر سیر ایدله کور اول خانیکه پسند آشی باقیه
نیله بر لکل وار کور ایدکلده تا مل ایفکل سن طاشی باقیه
سکاکدر خبر و بر ن بو ییلدن آنور و بوزو کور او قاشی باقیه
دروننده کر کور ذکر خانق که ظلم صالمن بو باشی باقیه
دکل عالم که باقی فاینده اول توغل سین بوزو و باشی باقیه
محیطدر عالمه فقی کم اول حق دکل آذن که بخیر لاشی باقیه
تلاوه ایلدی بارک طالی خله خوش نویستوی کل
زمی حسنیکه آنور طوعالم اوغز قوعرف جنوت شمال
نه کوزوی لم اول کوز عشق که جو شه جان اغز نیه طالی
نر ویرسون عاقوز اهل کم اول قبول ایتر که عاشق کوشو حال

یقین صدر قد بولده و قیاس

کوزوی بوزو کم او اهور کوشی

گورینه اول کوه کل کوزینه و کل نیه که بکرتک و ما
و کل او جور جنه کاشی خوش اوزم یب شکر بر نه یالی
گورامدی فتحیه فکله شوق حجاب از فندان اندی اول ایالی

زهی قران و کل نوری اوجی گورندی رحمتی خونیک مطلق
شفا ای مؤمن اولدی قلمه سیل هدایتی که خله حقدن ابدی
کلامی اول قدیر جنل الله و کل مخلوق خالق اندی خلیق
او تر و بحر و رطبت یاب ای کتانی اول میندر مین معانی
شرفیتو طریقا نو حقیقت حروف صوت اولدی که اول و لوق
جیمی سدرج قران ایچنده ایدر اوجی نوزی آند اول باقی
قاور قران مدح فعی بنده سورجان کوه کلدی انی الحی

حقدن هدایتی بر قران نوموندا خون عسایت البلیک ایشا و ایچون کونولدا
زهی که مک خالفک قولارینه کونیک منشورنی ویر بیدی و سب ایچون
مک اویر سب شاد و لوطا مودن اول اول اول اول اول اول اول
مک سورا قران حقدن او کوزانی و یزانی حق جنت مقامی حدی اوز او
حرطه از او کل حساب اسان اولاد او با بوی جهنم اول حجاب او خایمیه اوش خولدا
آخا آخا و زجر خلق کور حقا و در بیلوار مریدی سیخ اولدا
توما و یکنه فتحی قران اول کل عمل دنیا ایچون دور شکل جله ایله ایشا
زنیکی نوزی هدایت گورندی قرانیه تلاوت ایله و یکنه کوه کوه جان کون

دور

دور که قوما کی الدن آله که لیدر کتور عله پس آن کونکنا هر اولک بویله
اکا و جنه خود و او جور خود اوجی و یزانی ارزانی جان آله که کوه او با
الویه دیر بد دولت شفا و او رحمت او قنسه جان و رحمت امله شکر و و با
او در که اسلا مودنیک که رونق اوقه کوه کله و یکنه که خوشتر تلاوتی بسیار
یک اولک حیوانان دن دید او مومن او قویب و و میا قون فخله او پیشا
کتوری قرانی فتحی مراد جانی ایچون ایدر که تکراری خوشتر که جانی که گیا

اولدی قران بیزه رحمت بيشوا اول کنا هلو جانده ایشا و او
مک که قلدی او عمل قرانیه بولیه شیطان ظفر نغیبو هوا
روزی جنت حق و یزانی کورنه اول میستر کور مسی آقا روا
سری اسرار و موز اول امله اولنه حقدن هدایت اول قوروا
اول حقیقت کلشی کونست بوز معرفت بیلوی ایدر مک نوا
خیمی قرانین اول جانله بوی حشری حق او اوان کم صوا
فتحی قران قوما شقله حق و یکنه کله مند سوا

قفل عمل قرانله طوعی بولل حقا و او کم عاقبت پنهانی اولد و شکر جانی
دو قفل حکیم سن قاون کم اول کل حقیق قوه کله اول کوه لایغی فاره بوز که اغزا
کم اول کلامی حقدن که شکر بقیه قولارنی خیه اقدرر بور و سید اورا
رحمتی قران اول اوقن که جاندا حکن دو تان کم شونلا الاین اولار دیزرا
آیت آیت کندر اول جبرئیل کوندر دو سببی جبین قدر اول وین حشر ایشا
اولدر آیت معراجی حقدن که امتی کتوری وینه شوکتی بوردی اول ایشا
قوما سن فتحی قران آله که کوه جانی کم رحمت اولار نانی طوسی بولک و از با

دوشدی کوکل فکر الینه ^{۷۸۷} ایرمز اویاره ^{نیلسون} قارری آکه که چاره
 ندر زمینو اونمان در پهلواولانه اولان ^{نیلسون} اول انتطاره
 صبر کثیته سن اوشاد و کل آکا اندیشدر ^{نیلسون} اولوق ملامت پیشدر باقر اوعاره
 نه ناجوخت ملکیده مان نه اوور خو اول عیال ^{نیلسون} مقصودی اول وصال وصال دوپ
 اول کشتیا قویست که قتلور بوفرتی ^{نیلسون} کور شدی جان لور قته جیکه و یاره
 و کل که وینا مال اولان کینکه سومکل صا اولان ^{نیلسون} آنو کیچون قیل قال اول اول افی ماز
 فتحی قومز و بیلدن آنی هم جاننگ اولدر جان ^{نیلسون} و بیلر آن جهانی مشتاق و بزاره
^{۷۸۸} حجه الینکه وارنانه دوشدم ^{نیلسون} ام ایرمز پرا اولار دوشدم
 بنی مفتون قلدی بارستی ^{نیلسون} قایلدم عشقنه شیکار دوشدم
 یونم در کاه و دردم ایلدم ناز ^{نیلسون} مناجات ایلیو پهلوا دوشدم
 دروم ایلمک یار فرقتدن ^{نیلسون} کل اول اختیار طالعله دوشدم
 ستارم نه دور کور کس اولدوخینه ^{نیلسون} جیکه محنت اولدو قاره دوشدم
 یولینه ویرشم اول جانو کوکل ^{نیلسون} که صانه کذب ایرب اینکاره دوشدم
 نجاشاق

که دروم و صدمتله در اولدو کور کس

نجاشاقند بوفتی بنده کم اشتیاقی اوو یزاد دوشدم ^{۱۹۱}
 کور کس ییتمه ییسی قینادی ^{۷۸۹} که موچی خوش ایلمک کشتی
 کورندک اقلانی وحدتی دوست ^{نیلسون} کور کس اول تقان یوزون
 کیه روی ظلمتی جانی کوکلدن ^{نیلسون} او یسین نوزل ایلمک صا شیک
 کم ایلمه فقی نفسی اول رب ^{نیلسون} اول ایلمه بیان ایلمک بار شیک
 زهی حسنی حال کور که اول حق ^{نیلسون} تکلف ایلمدی آکا که بیک
 کما که قلدی اول حق پدایت ^{نیلسون} یقینه کلیدو بکم عقلم شیک
 کور آمدی فحیده اول کور کس ^{نیلسون} کم ایلمه قینا یون طاشه طاشه
^{۷۹۰} طو کوکورد جهان آیدن طو اوور ^{نیلسون} قامورون بو جاو هم اول اولور
 نه بیلسون ظالم لعل فتنه لور ^{نیلسون} شیش عقلم اول یلدو لور
 کم اول علم الیقین ^{نیلسون} اهلینه کل که حق ال اول یقین اهل یولور
 برو کل عیسی اهل اول پند ^{نیلسون} بو ابرک رفه یوزندن آکور
 لم اول علم الیقین اهل که بلو ^{نیلسون} یقینی حق ایلمدن آکور
 کمان اهل اوکل اولمز لومز ^{نیلسون} یقینی حق اهلینه صا وور
 قوغل اول تقلیدی تحقیقی کوزله ^{نیلسون} اولاری فتحی قنداسه بو نور
 کس کوکل کوزی کوروی ^{نیلسون} نه کوزله ^{۷۹۱} تقابیل کل باق کوزله
 و بسم مانند آکا بکر کل ^{نیلسون} یوق ایغلا یوکور ناو یوزله
 جمیع عالم آکا حبو مشتاق ^{نیلسون} آنی کور مطکینه جانله اولدر

کم ایلمه قینا یون طاشه طاشه

کور آمدی فحیده طاشه

محط عالمه نه عشونه فرشی او بر و عرو طاقو طاو و وزلم
 کتورن اولدر ر آيو کونی و وزاون يا موسا لومفتور و
 کورلدي عقلن و آتش او حقن طالبلله ان اولن قولا غوزل
 جا کاکوردي ان عشق ويله بو فحیه که اولدی ساز و صوزل
 قرآن یار وورد بلورسک ای مؤمن بسینه جراغدر اولمک ای مؤمن
 جنت رضوان تمام و دست چمن بو کیم قرآن اولمک ای مؤمن
 جن خیرین اولدیر برسی قویته ایزوند معنی یوزل اندن اولمک ای مؤمن
 قرآن اوی قرآن که کدر جانک قانیه شکر تم ندن ابراق اولمک ای مؤمن
 قوما قرآن الدن بولکل جان کولدن صدقه که جب صدق اولمک ای مؤمن
 اولمک غافلون جن دیدی اول مؤمن بل هم اضل سن اگر قاورسک ای مؤمن
 قرآنند و در خبر فنی آیدم کور آبر میاق آن بلورسک ای مؤمن
 حکم قرآن که ووتدی اولمک ای مؤمن عاقبت که کیمسته خیر باد
 کورسک و سیک در وکل اولدر ماندر نوری اول جن کیم کلامی اولدی او
 ق قلدی احسان قولارینه اولمک ای مؤمن لیس معروف نهی شکر اندی او
 عو غیری محو قدر اکا نه بکیمک اندر استادی حق اجتهاد
 خوش هدایت فی غلبت فضل حق غیری بوندن نه اولمک شریف زیاد
 فحی م ک معشوق دیلر ایسا اول کلامن او کز ایلنه مراد
 اولندی عاشقه بو عشق بهمانه کور فلکده معشوق شهانه
 کور اول

کور اولد یسبان کامله قلله اولندی سره تشدی بهمانه
 عجبی اول کور حسنی شوق و لور و دوشا و عشقن جهان
 کیم که ووش اولد ووشک خیالی کتور ساز صوزن شوق و مانه
 باق اول منکر ز قیبت مشتقند نیفاق قصه ایدر کور کل ایمانه
 ز بلسن سرسی و صدمه نخر اولد دوزار شوق حبه قا. قصه
 بو فحی دوست بولیم جان و باش قبول ایزمک ویرر بهمانه
 کور اولد یسبان کامله قلله اولندی سره تشدی بهمانه
 عجبی اول کور حسنی شوق و لور و دوشا و عشقن جهان
 کیم که ووش اولد ووشک خیالی کتور ساز صوزن شوق و مانه
 باق اول منکر ز قیبت مشتقند نیفاق قصه ایدر کور کل ایمانه
 ز بلسن سرسی و صدمه نخر اولد دوزار شوق حبه قا. قصه
 بو فحی دوست بولیم جان و باش قبول ایزمک ویرر بهمانه
 کور اولد یسبان کامله قلله اولندی سره تشدی بهمانه
 عجبی اول کور حسنی شوق و لور و دوشا و عشقن جهان
 کیم که ووش اولد ووشک خیالی کتور ساز صوزن شوق و مانه
 باق اول منکر ز قیبت مشتقند نیفاق قصه ایدر کور کل ایمانه
 ز بلسن سرسی و صدمه نخر اولد دوزار شوق حبه قا. قصه
 بو فحی دوست بولیم جان و باش قبول ایزمک ویرر بهمانه

کور اولد یسبان کامله قلله اولندی سره تشدی بهمانه
 عجبی اول کور حسنی شوق و لور و دوشا و عشقن جهان
 کیم که ووش اولد ووشک خیالی کتور ساز صوزن شوق و مانه
 باق اول منکر ز قیبت مشتقند نیفاق قصه ایدر کور کل ایمانه
 ز بلسن سرسی و صدمه نخر اولد دوزار شوق حبه قا. قصه
 بو فحی دوست بولیم جان و باش قبول ایزمک ویرر بهمانه
 کور اولد یسبان کامله قلله اولندی سره تشدی بهمانه
 عجبی اول کور حسنی شوق و لور و دوشا و عشقن جهان
 کیم که ووش اولد ووشک خیالی کتور ساز صوزن شوق و مانه
 باق اول منکر ز قیبت مشتقند نیفاق قصه ایدر کور کل ایمانه
 ز بلسن سرسی و صدمه نخر اولد دوزار شوق حبه قا. قصه
 بو فحی دوست بولیم جان و باش قبول ایزمک ویرر بهمانه

مهر کسب کفایت کمال استیقامت ایستادگی جانم از انوار صبح

کزی در بر شدی در درم کلیدی ز ویم نی نشانی تو یله
ز می خانی او بخوفت از الله که وصفی شرحی آنک نه اولیده نه
کمالی اول کاملند در بر ایله و کل نقصا تکم اکفام کندی
بخاضن اندی اینان مکرم نغمون روحی قدرت پدیده
گوراندی ترکی چار زکن اوزر ترا بوک بو استو با و یله
الند در تکم و یله با نغمه برابر آک غامو او شاد و بلند
بوفتی بندم کم دیوانه و دنگم که صلح اندی بدوش اول با و یله
خدا یا در و اویشم گرفتار تو ما در بند عشق ناموس عاریت
را با حق بیو یله عشق بودیدن قول میواجه و یله سب وارر
و کل اندر کم اختیار اولدی تو کل فوشی آندی عشق شکار
کم اول حسنک گولی آندی شورید به حال بیلدی اولدی که اول زار
نه خاتون نه رضوانو نه جور ایله کول کوز کوز غم او و یاز
قا مواری واریدن کجک اولدی کول فوشی اولدی عشق سوار
بیر بوفقیه اشک خلی که شمه جسی بوزیدن آک یار
سجده واجب اولدی باره قل نماز دوست جالیسه تر شو خوش نیاز
چون کوزندک دوست حال کوزله اندی جالیسه بغا وارین جو غور
گورز کلدی حالت اولدم بوجانی شوق و وقت عشق اندی تصور ساز
داد است ببولدی آندا بولدی خوش جلی ایلدی عشق ناز
کلدی جو شمه ایلم بود بوجان شرح اندی در وین اول دراز
عیشش نوش طالب اول خطوبله عشق آن و یله کوز اول قوسار

عجبه

عجبه که کل بود و ندن تیار اولا عشق اوقیکه جبه خوش بهار
چو جفا کم اولد عشق ناز در کلمه ملامت عینت زین شاد اولا
کوزی دوست بوزن جبه کن زلف و کل شکسته کولنده کم آنک معاد اولا
نه تا جو تخت بلیکه آکا که مال جنت جنت ایله و ما لومار اولا
صوفیکه شوق ذوق صفا بو عیش قدن اول ایولا غور اینی آنک قیما ر لولا
مکدی دوید عشق قدن کم اولدی حسیه بخلاسه آنیکم آطر بند چار اولا
فقی و کل که دفع بسنه کدر نیما اولد خلی عاشقه دفعی خار لولا

خار ایلم آبی دریم تو آه نظر اولیه آذن جلی قلبه شایه
دیشیم خالی تا بیلدیم عشق خالق کوز کدر بو عقام نیشک کوز
و کل کوز اولد و جانم کوز فوشی با تا جو کجی و ما لوم اولد
ضرورت اولدی کوز یاره کوز فوشی با تا جو کجی و ما لوم اولد
ملکت اوقه نشان کوز فوشی با تا جو کجی و ما لوم اولد
الاکه کیمیه عشق در کل ظلمت شب نه ایله قلبی اوروشن آک شمشیر
عجبه جبه و دوشدی دفعی ای غریب او صل دست اولیسه میره آندین الم

یکه بوزده که سوز اولدی غایب طوبه بوز کم اولدی اول ایفا
کلید در تو ایسا تو معارف حابو فارسیو توری کلا
ویر صحت او عارف قلبه رینه ابر خفت مگر ادر اولد سقا
ایر عایشه آذن عیش اولد کول ویر اول دست قدرت عشق

نظر اولیه آذن جلی قلبه شایه
عجبه جبه و دوشدی دفعی ای غریب
عجبه جبه و دوشدی دفعی ای غریب

آجید اول کشتای حقیقت
 کینر قلدیر اول کشتی شیه
 دوزار فتحی دیوانی ایله کم اییا تو اول اشعار و بیای
 بوکن اول جان جهان کلدری بر
 که بوچ بو یوقوب در تیلجان او یوسنر که کنعان کلدری دیر
 جانو باش ایقا اول عاشق دست سیاغ ایله خان کلدری دیر
 کم اول کینر قدرت دست او نذ حیاتی بو حیوان کلدری دیر
 فتحی ایلدر حاشقه مشوق حقیقی اول دین ایمان کلدری دیر
 نه قدری یاد بو بندگی اول کورن او فضل احسان کلدری دیر
 بن حالی فتحی کلدری او شوق از لرن این اول ان کلدری دیر
 و رله ک حقیقون و کل که باطل او قورک علی تحصیل که باقل
 و کل و نیابو شصت او عار چون تسی ظالم اولن ای عاقل
 نجاس و رفتی اینیسن قان علمک زکاتی اول باطل
 ایام اعظم برینش خلیفه نواتر اول نقلدن اولدی حاصل
 او قویب بود نمایند ایله بلکل او قوما یوب دوتن بکلر او جمال
 و کلر دتن جمال اود و عین حق مقارین شیطانه کلدر کم اصل
 فتحی شمدی زمانه ان فتحی اول اعلی علم ایچر که داخل
 کل ان خاند کوزک اول او یخوردن ایچ کرک بشکه اوله عتیق باج
 جینه دیدن رسول بود و نیلیله انک دارت مردی و یوق باج

دو کلام و تن جمال اود و بندگی

کینر قلدیر اول کشتی شیه
 دوزار فتحی دیوانی ایله کم اییا تو اول اشعار و بیای

الکلیکدیر

الکلیکدیر و دنیا آخر تن
 دورن کجه کوندر کجیات
 عوام اول عوانو کلدی اوله کمن رسوا تو حیلده المنخل باج
 مدام اول ذکر و فکر دوزخل کوکل قایو پسته متناحر اوله آج
 کل ای فتحی پکا صبر کدر ملامت لوقینه اول اول باج
 کرب دیر شدی مرد کلدری اوله که بلزم بود و نیدل امید
 حیح کله دوشدم فکر ایچر یورورم ایلم بن او سید
 نشاد و روشوب اولدم حقیق بجای بو لمزم بلرم سیاه
 قان اول محفوقی معبودی اول حق سبب ندر انکا که اوله صید
 هزار و پستان کبی فریاد و نیخان که حیرتم ایرام بن لوکله
 کجه کوندر دوکر بو کولر کمال آقیدر ایلمک دوزر او پید
 قارپا وقتور دیر فتحی کج عری آنک انمو و امید

آقیدر اول مردی حشقدن کوزلم اولن باشل
 قفس وستان کویا بو جیگر دن باشل
 کجه بلر ایله حالم بنجدر در و وفاق
 نیچکه ایله جیقدر یوزنگده باشل
 شون خرابات اهل اولدم کمر ملامت خالده
 حالمی بیلنکه بلدی بیلنله طاشل

سوره صبر ایدر اول اولی
 ملامت ایدر اولی فتحی او باج
 سوره صبر ایله اول اولی فتحی
 ملامت ایدر اولی فتحی او باج

سوره صبر ایله اول اولی
 ملامت ایدر اولی فتحی او باج

نه در مرسوم ان بونیدی عاشق آرزو ستار و جیبی بر تر
آید بر بوزم بیدنی مشرق دوش و عشق بوزی بر بوزی
ملاکت لوقه لولم شال کون خرابات انالمر بول کل که بوزی
که بوقدر صبر اولدالم او شوق ایچون عشق کلکسین دورتر
کیتیله خرابینوک کوز بوق جان دوسته نه کونساو کرم

لغت بول منصبه اول عایدونام باچون
عیرنی جهل شهرت کونام. اما چون
نه تحصیل لیریم علمی کوز لیم حق بولی
علمی لا یمنفع ندر فایده ایچون
نفسه حق تا بین قالمه عذرت
شخصه عمل خوشدرد ابله او کچون

چو فایندر بودینه بلکانه میسر قونیه
بید بنم و بیکل اول طول ایچون
حق سن قلدی مرات بلدک آلی سنا کزات
ایله اول باک ذات کوبستره باچون
علمه خوشدر اول عمل بیکله نه نور و عمل
اول کندی اول و دنا اندن کوشون
فنی کک کمالی حق بولنه صدقه دورش
کم اول کون طابع بلخونم باچون

افندی قاضی

چو فایندر بودینه بلکانه میسر قونیه

افندی قاضی ^{۱۱۲} تخمه حکومت بوسن حق اوزره بوشی
صاققول شهبیدن علمیه کوزله که بر میز کاره خوشدر اولد بیت
قوغل او شهر نو عار و ناموسی کوزینه سبکه وجه حق حقیقت
کرک انصاف بزاودم لایحه غلامونه جوانو کلهی بیخت
ازلان بزن کونلدر کحق لوزلا السره ایلمیسه دو سپه بیعت
قوغل قولان سن نفوال کوزله یار شهر حق دلیانه او غلت
ای فنی سن نیز ابله او فیکل در بیکل حقیقه بولیده وصلت

جفا دخل او عاشق ^{۱۱۳} معشوق اندک ناز عاشقکه رقص اید شفته آینه کوز
ایسه خلقی جانه دوست بودور بولور اول ملامت عالمه شوق قوماز
آکه نه با بو کوز و قیش و کل مدام کورنر با وجنت مومده بویاز
تحتی کوهله واریر دست بقعه قدم کونام قلهورنه قصه لو بوزی دراز
دکل غصه و کاتش اول کورودور دنیا وارن بوغندور آقا که عماد
مرد که اول عاشق معشوقه اولیسا حکم سفت اقلیم تحتی میسر شیراز
کور کل خداکی شوق او قصدی بلخا کوهل قوشن کیشکار ایچون قلک

ای جیبی فنی عالم اول شوق ^{۱۱۴} رحمة للعالمین حیدر
اول حقیقت کونکدری شوقی وارن نی بدن او صری شیمه کورسون حقیقت
انیا و اولیسا جگه ایله وارن اومت اولق استدر اول عالیت

چو فایندر بودینه بلکانه میسر قونیه

خورشید بود و کونک ^{از مذهب طایفه} جزو این بود ملک اول نوردن ^{تسبیح}
 آری کونک بود و کونک ^{بزرگو و دستگیر و اولی} کونک ^{اولی}
 حق تعالی ببلبلد و این بود ^{کم روحند ایلدی} اولی ^{تسبیح}
 زی که میوه بود اولی ^{نه بار عشق مغرند} کونک ^{اولی}
 جده عالم بخاوند نور ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 بوخواری کوردی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 الصلاة و السلام ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 شک که اید خدایه ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 کتودوی قالی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 که اولی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 ذکر که ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 کورتلدن ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 نه بولدی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 شیفیع اولدی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 قاضی ندر حکومت ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 کشید حص ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 حقیقون اولدی ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 خلافتن استساق ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 قان اعلای ^{اولی} اولی ^{تسبیح}
 طوطی بیلن ^{اولی} اولی ^{تسبیح}

اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح}

همی کورد

فنی کورد یک آن علمه عمل یا اولی علمه عملن نه اولی کوردی

بنیون شکایت ایدم ¹¹⁷ بن دخل ارم او طلال دوک مشوقه عاشق قاینین مال
 نه بیله دنگه آنی و فادر اولدی جفا نیازی ناز و بولینورم اولدی وصل
 عجب کل که ملائت لوانی ایدم ¹¹⁸ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 در کل شکایت ایدم اولی ¹¹⁹ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 یقین امان اولدی که ¹²⁰ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 اله دست قدرت که ¹²¹ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 خداییکه او خدایه ¹²² کتور عشق و روی باشینه ایدم حال

کشی ندر که ¹²³ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 بر اثر قوله اول ¹²⁴ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 کزک بو بندیه ¹²⁵ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 وفادر اول جفا ¹²⁶ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 خرامات امان ¹²⁷ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 کتور عشق و روی ¹²⁸ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 خدای او کف ¹²⁹ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 کتور عشق و روی ¹³⁰ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 کتور عشق و روی ¹³¹ کتور عشق و روی باشینه ایدم حال
 کتور عشق و روی ¹³² کتور عشق و روی باشینه ایدم حال

اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح} اولی ^{تسبیح}

مشهدی بر سر راه اول شکر ایلدیم
دینی نزار و گل او در بدی او عهد همان
دکله و دست ای که کتور صدقو ای تو ایله او
مشهدی بر سر راه اول شکر ایلدیم
دینی نزار و گل او در بدی او عهد همان
دکله و دست ای که کتور صدقو ای تو ایله او

ترکی دنیا اولدی اوخری جانوباشی عازدم
سویلیم و کلک لولام شکر خندان
شورشم بن برهالی کم دیه وصفی آنگ
سویلیم و صن حاله کم آنی طویخان ندن
چونکه اولدی بوشه و سی قدر تدن اولنج
نه که کتور و سیتار خره قاج تنخان ندن
که اول قلبیک یوزن ایدی زکون او پاک
مفت دور باصوی در تر طاشنی بیخان ندن
بوخدا ایلی اول اقباب
قالدی غفلت بو کوزو جانه او بخان ندن
بیخانی
صاتی جانوباشی اولی او شکر زلی گمان
دور که حاصل ایتمک لستورالم
صجاب اولدی کور دنیا بوشه هوالداده
ایر شکر لاجقه کوزی بور او بومان
بچون اومیزی کسری یوزمه غفلتله
رجا و خوف اریکینده بولا او کوز بومان
وجودی اول که حقلد سنی نیشک
کوزینه و ادنی ترک است کوزا اوور
ریای زرت و ورتمه تو کبری نیلکن
کس اول کفنس و بوک باشی دیرمه ایمان
بجا کوزوی کیندروکم ایلدور فلک
او طله و طله خلق که صایه شمندی زخان
خدا ای اعتبار الحق که کدر کشید
تا نویم اوحالنی و کل او خوشی عیان
۸۲۱

ایلمم درد که دکشم کم نولان بلنم
وصلی و بستدن بخیری جانم کم دوکان بلنم
عاشق اول

عاشق اول شوخون که کم روان انگلکه
جانوباشدن آبر و اذکم روکن بلنم
ایلمم اول درد و شوقه جانوباشدن
غیر ایلمم ایلمم ایلمم ایلمم
طایم در دیده یاره ایلمم ایلمم
غیری آزدن صا ز صوزوم نو این بلنم
عاشق تیشه حقندن اول جیانه جاشق
اکلی شوریدن ایلمم بن اول تو ایلمم بلنم
بو تو کل بیت لند اولدی آند بولدم مقصوم
طاشوغو بییا نو بر او کن بلنم
ای خدان ایلدیم کم مکلدر حبیب
مرشدی حق آندن اینو شو این بلنم

۸۲۲
مای مویاشق و شوروی یار چون
آزوی و سینه که اول دینار چون
چون خلی ایلمدی اول معشوقه
رقصه کلدی عاشق اول اولر چون
منصوری کوز اول انطقه جواب
سویلیم حراج سبب اول در چون
چون که در شدی عاشق در دستیاق
نیه صقله ننگو نامی عاز چون
دیلین معشوق ملامت بولیدر
چونک جدی سی آکر اولر چون
کورکی پروانی پس او شمع
پرو باین یاق اول نور بای چون
بو خدای کم دیر وصل لیگار
کلیم دوری اود وار چون

کندی خوش وقت عاقلانه مال واری و آیدن او بکدر کمال
 چونکه دید وصال اول جان شوقه کور میجو چینی نوری او چنان
 یک جهت اهلیند شش جهت بر فوق کتب شرف غریب جنوب شمال
 که توری دنیا ادری واری و دوست جلا سینه وار در احتمال
 اول موافقتش بود اولنه نه دیر یک ایتمه بیکله ایله گوش مال
 فرقی دوست اولنه او نیلیون حوری جنت اوله نید مال مال
 اوش خدایه که در پندن و جلیق وصل اولنسا آکثر فی مال

۱۲۵

د بره کوه کلمی عشق ایلر او یا بوموی شایه او ش جان ادر بر اوستر کوی
 بیو کس لول کون بسوچان کله ورم اول فی ایلمیک چون کوریه جوی
 غنیرن مکی نفشه کم و کلر یکان اول منال دکل جان دیلغینه بیتن لول کوی
 لول جالده کورنن حور و عیون نیتی ایلم لول خطو خالو و جوی دوی زلم کوی
 کم ایدی وری آن کم قین ادر یقین ایلمه غیر طلب او نیت اوله جوسن جوی
 زی تنوع اول یقینو عاشق معشوقی نیشور نیشور عیش عشق مجید
 ان خدای چون ادر ک بولرک او کتاد کل نه کرک اول ملک مالو اطونو طابو طوی

۱۲۶

د کل جان کوه کل د نیدار عاشق که مشوق چون د ندر اول زلاره عاشق
 نه ملکومال یا جانله باشی ویریر بغاز قلبیون وار عاشق
 حمت اولدوغینه آینه عار دل بيشمک اول جار عاشق
 نسلم بر وانه اول ستمه دیر یق اول پرو بان اول نار عاشق

کورا اول

کورا اول بلبلی کن کم کور فر شو لوترا ایلد و در اول خار عاشق
 نه تاجو تخت دید اول چون بندن ان کون روی نه شار عاشق
 خدای ویلنر که ابرو اولا کیمه گذر دور اول بار عاشق

۱۲۷

شکسته قلب اول جلف و اول آکا نچیرا سب ایلمک بار قالو جنت
 کورب اول کوزه اول خوشی اول اول آکاش خلقی نوری از یک لاطیف اول
 بیت عشق کم اجهه کل قرار ایلد اول کوه کل فونسی آکا مگک دورب اول
 کسش ن سورب ایلننه تک ادر او کلکسز ایلد ان عشق اوستر ن اچرا
 کوه کل که بریره دوشب میدام کادور که حاجت اولمین آندن ان جلیک
 کشید معرفت اولسا و نه ملور اول حق باطل نه یدون کم آندن اول سچا
 خدای اول خدای دیلاینه نه قبول نیدر که غیر اول کتوبن صاچا

۱۲۸

زین عارف که بلبلی حق و کلمی حقیقت شنندن باق و کلمی
 نه دوشدر آکا نوری جلال کور بن نظام آندن شق و کلمی
 ایدرم معینی آخن او یوزون کیم چوست جو اول سق و کلمی
 که م بسوزیدر دوری جوام که منال شب چراغ ذوق و کلمی
 وجودی انسانک اول جاچین او و صویبله طراق و کلمی
 بولور قدرتی طلسم اول حق او نویسی جامس آفاق و کلمی
 بلن جدا عارفی حقندن اولر خدای اول یقینسز عان و کلمی

مجموع باب اول خلاصه

بهر جهت او بجهت دیگر اگر آرزو نشود

آتش چند اولی تقاضای او شود

تقاضای او را در هر صورت که مستحق بود او را داد

او شش صد اولی او را داد و شش صد دیگر

اولی است و اولی قبل از آن بود که اولی است

۸۲۹

عاشق شدن که صورتی است
عاشق معشوق را چون صید کند
اولی است و چون آن را بکشد غم
نور در عالم آید و بطور
قام و اوراق اول کورند و در
بهر استغراق قلب آید و بوز
بوجود اینکه صورتی اول خدا

۸۳۰

نور بولدی و صفتی یاری
نور بولدی جانکه جانی
نورند غرقه او بر لب که
عاشق معشوق و غم
که که نفسی بین او رفتی
آتش در عالم اولی است
اولی است و اولی است
نور بولدی و صفتی یاری
نور بولدی جانکه جانی
نورند غرقه او بر لب که
عاشق معشوق و غم
که که نفسی بین او رفتی
آتش در عالم اولی است
اولی است و اولی است

بوتوکل

200

بوتوکل شکسته سینه است
زنتی دنیا که نذر بتوختو یا کم
مگر کم آید عشق آمدن دوست
گلشنی که در اولی است و در اولی

مشق بسیار است و اولی است
حق در کل صانوس اولی است
قان اولی است و در اولی است
طامری اولی است و در اولی است

بوتوکل شکسته سینه است
نور بولدی و صفتی یاری
نور بولدی جانکه جانی
نورند غرقه او بر لب که
عاشق معشوق و غم
که که نفسی بین او رفتی
آتش در عالم اولی است
اولی است و اولی است

بوتوکل شکسته سینه است
نور بولدی و صفتی یاری
نور بولدی جانکه جانی
نورند غرقه او بر لب که
عاشق معشوق و غم
که که نفسی بین او رفتی
آتش در عالم اولی است
اولی است و اولی است

کوزیای اول افانوسه
موراکم شفقند قهر
کوزیای اول افانوسه
موراکم شفقند قهر

کل خدای جده خلقه ایله کل صد خون قیوقال اهل اوله سوسیه صواشده
کشی خزان آغو بسینی بخایب قازاو دوش سا قوس ناره دو شوون یازاو
کشی که کوسه او یاریک بسینه کیمینه کوشه طاموعه زانیدن جاناکه ایله او
کلور باشینه بلالرا اینی کوشه آه اوله تسلی خاطر ایجون دکل که دانه او
زبید منکر اولند کیمینه کشتیان درسه درون آکا تاخر صاده او
نزهتیا او خراوانک کل کوزند کوش نه مال کومل بیسوز رو بيشو او نه او
نه میک ایچک اکل کم اولنکه عاقل لار دکل کوشه تولا او مهن یانه او
کوزر سانا رایجه خدای استدلان کلاک شوقا و ذوقه آکا افوانه او

قانه فراق کلون کیم استون اریوالم و بره
کوش اولب خالالم اول غانه کاتور اتم زله ایله کوم کیم
کیرم دوست بخایسینه کازلم قوقلا یام میک کمال غیره
کوز لیالم اول شفقند قهری م سورا م اول افانوسه قهره
بوز مینو اول سا طوفی کور جرحی کوزون کم اکبدر جنبه
ملفت آسمان کم سماحی جرح اوور زلم و عیش ساری جنبه وطنه
ای خدای کور کومل او نه دو کم دور عیش بر اول تحت

قانی بکشم نه ازندی شریعتی ققاکور باطله و دندی نوزن اول انصافیه ققاکور
کوزاره الله واری و شوقه طامعی خلو صیغه او حفسه نظر اول طوقاکور
او قودغی او علم او دندر یا بلایی کمثل الاول حار دکلکی او حقا کور

منطقو

کوزیای اول افانوسه

منطقو اول یا هیست کم کلا اولدی دکل احوطی شرع اول مختار و عفا کور
اک کشی بریره کلمه قاضیه کوره و بر مینه او شوق شرعیه ققاکور
خفته دکل او اینی شوز لیکم او دور رسوت ویرانه کشی قاضی آکا افانوسه
یلوارر بیک بیک فقیه شوقه اول قاضیه خفته او صوز یا یله او افانوسه

یماندر ایله دو شوار کشی کور میبار ذ او جود و کم ایله کلا کور
دکل ملامت اوله سا کرم آکا کیم قومه او بر دی بر تعلیق کور
کچر کلساو و ارندن و یله یاره ایزه کومکله و یله او شوق قلدور مدام
بخاسی قلنا اولکم کومکله و شوقه کور کبر و از ایدر او یاره او کور
صلاکه اولدی او و کسندن ایعتل کس مؤذن اولدی اول شوق ایام او یاره
شریعت اندی دلالت طریقت اولدی طریقت کوزیدی اوله حقیقت او و کسندن کوزار
خدان در دریدر کلور د یله او مدام نوشی اندی جورعی عشقند کور و دندی کوزار

کچو کوشه وی او یاره جانی کسند بوز ابات ایله ویر وی خاویسینغان
کوزره اندن چون کمالی جان کومل اولدی در مدرسه مسجد کورندن طوی ایندن ویر مینغان
بولدی و صلت بو کومل او جانه ابروی کوزار ابروی دولت کندی ذوق آموزار و
کیمه ابر سا ایله اول عشق او کلا یقشر قطع ایدر منزل مراتب اول کسینه باقیان
ایرمد بو کورمد و ایله اول کسینه عز و حر عار و نامود نیل ایجون قانیان
ذی بشارت ذی صفای ذی کرم کم مدد ایدر او حقدن اول سرن طویغان

کوزیای اول افانوسه
موراکم شفقند قهر
کوزیای اول افانوسه
موراکم شفقند قهر

ای خدای کمالات جانان بختیگر تو سپردن کن خدای اولی

جوشه کلام عشق و یونانید و قصه ایدارم جنکو و فوناید
ارگشتم بن یکس تو اید حاصلی یوروم دوم که او بود اید
کورشم بر نور خلد فریادش شو علی کردن کور کون آید
جمله عالم خلقه فیض اید کورر محتاج آید کسوسو هم با اید
که بینه دعوی وارثان آید اشبو طو نو طایله
عاشق متوشون اینجند بر او کم نه بسون عتاف نو و رایله
بو خدای اول خدایون او کم یقشدی تمتمی بالایله

کلن دیل ایسکل دلدارن ایزله توکل شهنه باق اول یاری کوزله
اگر بیک خیالار باقیه کوم کراکسب عانی اوزله
بری کل افغند ایزان یقین اول یقین ایسکل یقینی بسوزله
یقین اهل خبرین المیز ایزان و نیک پیش اون بیک او بوزله
اگر عارف بیک اول یقین سنی ایزان اعلینه خبر و بره کینه له
برو کل طراغ ایت سن کوزله کم اولکسون بسوزله اول یقین بیک
قاعت ایل خدای حالوکه دیر اکل و بناو اول چوخو اول یقین
خیالی موم او بارک کلور کوزه کوزله تمام بو جانو کوکل کم اول یقین بیک
نذر اوجده دستار قباصیا عبا او در که تاجی عزت باستان اوزله

یتشیا

جی اولی در دست نه آفتاب و اولی اولی

دو بزم ایزان اعلیه کراکسب

جی اولی در دست نه آفتاب و اولی اولی

یتشیا م کوکل کم آن خالص اید او سترکی کوزی زغندن کم اید او اوزله
کشید اولی حاصل با حرفت کوزی چهاره اطلایوناخ نه چو یونانید
نذر او دنیا و مال کشیکه جلا آید در حیرت ایسکه کینه و درت که قادر
اللاکه کینه اول یار حقه آید فرانی کورر با جنو رضون کم آید او اوزله
کوزله مدد پس بو خدای که عشق توین لاجدری کور قامودن او بورون اولی

چون بقا و کل بود دنیا ای صفا ترک اید کت دیدن اولی
سیم دور نویشتی بلمه آنی بال ایلمه در دو کوشنک اولی صفا
کیمه اندی سب که اولک اید آید ایلر بولدن و کل اولی وفا
عزتله شهنه ادا مانا کوز زجوه و کوبیسه صیکه جفا
ذکر و فکدو طاعتو تو برک اولی سبک حق قید اندا حقا
صفا کوز کم اید و کومز بلمه معلوم اولی حقا سیر اولی صفا
کل خدای حقه و دندر کل یونکل دون و نیاید کور کل بسن صفا

کری حیرت سنی زار اندی کیر بیان تفکر دن بود کم اولی بویان
الم ایز مز او باره قالد م او شده که چاک اندم یا تم قن قالدی عیان
ز دنیا و نه او خدی اندیشه نه رضوانونه اچا خورویان
ایشم بتمر لعا آیسوز نندارم و کل مقصود ایچون اتمک خاریان
بجز و اولدن کونلم نه تعلیق توکل امانه و دشمن جری بان
کو کولو حازه و دشمنی اون طبلر و روز صورت کوزاه کونویان
خدای حیرت ایز و دشمنی غرده ایچی کوزینه کوزیدر او شده کیر بان

دخل یوز سولیک بر لوبیج باور عارف اوان سمع ابر بجه
 درم تو سز ادمقداری کجته چکر که بودی آفر قار بجه
 کرم کبشن در اول غیب محتاج کی اما و نار و سکه طوری بجه
 کی حق عشقنه کوه کل تو دیر کی جان ویر اول کوز قان کور بجه
 کی علم اوش عملی حقد اوشه ایلمش صوغز بر بجه
 کی او علم درینا غنی از بگون حلال حرامده دو شتم صور بجه
 کی درویشی کی محسول کی بانی کی فر لود بر بون او عار بجه
 کی بلش پاشو قاضی عوان کی منظوم لود در شمش زار بجه
 کی عابد و زاهد شیخ مرم بد خدان حقدن او ولد لود بجه

موم اول جانم هاسنی افرا اوش بر و از ایدر
 کم دروین عشق در ده ایلم کوزی
 قوی او جله واری کجری ججا بده اوش
 اول محبت کم البسته و ادوی آغاز ایدر
 کور کی اول کور کلو یوزنی کم نقابدن کور کور
 عاشقه اول ستری و جله کم و در وین نواز ایدر
 ستری وحدت صحبتیند کم پیشک بو کول
 کجری قبا و قلدن ایدر نه جو غیله آزار ایدر

ضمناک

صفا ناکه جو صفا کم عاشقه اول خبر اول
 جاوه قباور اول نیگار کور دیل خوش نواز ایدر
 تاجو تحته ما لوملکه کم اول اول در و سیر
 صاعه عاشق تنگ تو نامه فر اول اعزاز ایدر
 بو خدای کور که شسته بتلا اوش کورک
 کلکسین مشوقی و یلده موم لود میاز ایدر

کوه کل شاد و بوغدن بولدی کزاد اولندی عشق بنیاد یلده آباد
 کورندی فر کشیدی اوزر و جانده تیشک شیرینه نینا که فر پاد
 زهی وحدت شریف مجلسی حق مشرف ایلدی دیل بولدی استاد
 نه قلدی ساقی بو جانلی اول مست کم آباد بیدن ایلدی آباد
 محبت و کوشدی کوه کل پوسلید کور ایدر اول مشوق مومده که یاد
 تجلی ایلدی جا بگو او دوست یتشدی غم اوزر شادی فر یاد
 خدان کور دیل خانی تحق قلیده دکل سلطان مصری یا که بغداد

خوش در بار ک بولنده اوینم جان بکین ندر
 غصه دکل اول او ملکه آقیده کوز یاشی ندر
 بروم اول یار ک یوزینه اتم نظر اتمک روا
 انتظار یله جانده یاشامی بیگن یاشی ندر

غصه دکل اول او ملکه آقیده کوز یاشی ندر
 بروم اول یار ک یوزینه اتم نظر اتمک روا

چون عیان اولدی اول دوستلکم جان کوزلا
 ندر اول خیزی خیال کوزملک کوزقان ندر
 بوخی و درینه جهانک کم و کل غصه ندر
 مالو ملکوتی دیول آلتونو قوماش ندر
 مد عینک طعنی ندر ایتماع ایدر آن کوشی
 قیاقالک وجهی ندر ایلم صواش ندر
 حکمی خیرینه امله ویر مظل ظلم ایلمک
 اولمیا نه حاله حاله کس بسویلمک اول کاش ندر
 ای خدای کریمک حقدن اول نظر اول
 کم حقیقت سرتینی بلمک اول ایبح طاش ندر
 ۱۸۲۷. ۱۸۲۷
 اوتر بد نوبس تا و قلا غلدر بجلاری دیر یابون چیلدر
 در غمش اور و بو قاز و قوشل سر ایجاز ایدر اوکی نینلدر
 ما ستر علیا لمود و دیش جوریه چیلدر آچو بجا یلر چیلدر
 قیونو قوزیبو کایه بو غلدر دورون مری و بر کم آغلدر
 اریحورن مری نوز غلدر کون اوغلا بخار کایه چیلدر
 جری جانو بکلار او کسک آب دیرمک یصا مالر قوغلدر
 خدان فلا کویشته نه دورن سیکر کتبا نلار و بیلدر
 ۱۸۲۸
 مرد و آ. آسم را ایچ دو توتمه اولدر

اولکم

اولکم نخوری یکسند و قهر هو او دو اول
 کلپم دید فراقوی کم شرحی اول بیان
 اول زار غله نلشم کم پس از پوز صاه
 یغایه ویروم وارمی کوز بچون اول یاروی
 یتمالم کم سیدیم کوزم یا نشی منقول اول
 بو عاشقه اوشد نیشان صورت کلیدر مهمان
 اول فرس زروی رنگ کوز شایه کاش کوش اول
 مردم زاقو آمله عزم کی آ. و آمله
 مقصود الا کرم ما بیچک ای ان کوزله کوش اول
 ای بیچک اول مشوقه زهی فر اقدر عاشقه
 اولر ملا مست عالم آکا ز عارو او اولر
 قلبه جان جانه خوشی کم اول خدای کریم نظر
 خوشدر عطا آذن کرم اول لطف فضل جود اول
 ۱۸۲۹
 طاک و کلدر کشش اول یار اولزیم مقصودی اولدر که اول وار اولزیم
 چونکه سهای دیر کوکل طلب پس بچون نخری سیکار اولزیم
 کوشکسته ایدر بیاقلی یار حق الخا بقا نه معار اولزیم
 بزود مشرفوز کون آکا تا جو کتو نه ایشار اولزیم

بیت اولکم ندر کم کوشی اول اولدر صاه

بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است

گرفه اوقات انتظار حدن گنا اول تحرون کرگ دار اولی
چون که گستان اولی بلبله مراد صنفه کلتنه واره اول خار اولی
نوفذای ممتاز اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
تیمین صوفی صفا درین او منن او در غشی حالت کم اولی صفت هور
غشی سخن مرید که تمنا الین کم رضاین کوز لیند وقتی او کور
مکه وینا جفته کم او در شری دور من اهل توحید صانه آن شک دم و در
زهی انب اولی صفت دینی نور کم صانه طراق سیل او و هور
فعلی دیو قوی اول نکل اولی در کم خلاف قول فعل دم خور
حسب سدا اهل اون کم طعه ای که در حیا صر و تحل جری او در
ان خدای دنگه اول بولد جالک اولی دید و کل بوالش جری بول او در

دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در
دیده کل بوالش بوالش او در

مهر گنج فریادم آرد صبح اولی روزم آرد تیر بود ایسی دوست کم فرخ گوزم
جوری اول جفا که جان کورنم دریم خوشتر بشتکه یاره نه کلور که بودیم
چونک اول بودی دروی بکوشه فوندروشی ق حسابی صورم
گندی غفلت گوزن او بخونه بیایت لافت اولم
دوشی ووشتم ظالم اولی تعبیه نی بودم
نیدرم غیری هوای کم کل نزن بکنه استماعی ایله کوشش بکش آکابن درم
ترک دنیا اولی او فری بکله او نه تاج تخت
ملکه مالک اولی و عوی ایدون فورم
دریخد ایکم اول ایله جان کار ایله فکر فکر ووشورن کلشن بودم

بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است
بیمه بجزئی که در اول روز اولی است

گر که می بخا طای وای دیان آخرک اکوبن مای مای دیان
بخار المغو ضا مقدر اولی اولی اول التون اقی و صای صای
دورش نفسی دیگه که دشمن به خیره سن او تو یای یای دیان
حقا قول اول سکا به قول کر که کتر صاحبات ایچون دیان دیان
قول اول قاسور رشو البسه حساب هفته روزای ای دیان
دکلی طراق اصلک پیکنت آحق نه شته طو نو او طای طای دیان
دیدر اول شاه دو بیل الفخر خدای سن چون بان یای دیان
عاشق کل عاقل اولن کومکال اولما سو نکم دید کتر ب ایمل

دوشدم بنه بر دویم کویلازم که آکل
زار فیان اندکی امر کیم و کلمه
سکه اوجان ضواند کم حور اولداند باشند شیار ویر له بو کولانی
بن بندرم کم عیش نینه کرک باکشی ذکل کولان کجانی آن کم او کلمه
ندر بکاوغنی یا ندر اول کراحتی جودن خوش کور و سینه اولد
نه و اعطوا صوح آقا کم عیش اول کراحتی اول کوش مال استماع کم ایلدین
بر یله محکم ایدره بدی افسان اولد میسر
نه ناجی تخت اول بکاشا عینی کولان بکل
باق بو خدای خانه دوست و اول در بکنه چون کولان کلمه
ک خیری اولد کند ریشه چون کولان کلمه

دوشدم بنه بر دویم کویلازم که آکل
زار فیان اندکی امر کیم و کلمه
سکه اوجان ضواند کم حور اولداند باشند شیار ویر له بو کولانی
بن بندرم کم عیش نینه کرک باکشی ذکل کولان کجانی آن کم او کلمه
ندر بکاوغنی یا ندر اول کراحتی جودن خوش کور و سینه اولد
نه و اعطوا صوح آقا کم عیش اول کراحتی اول کوش مال استماع کم ایلدین
بر یله محکم ایدره بدی افسان اولد میسر
نه ناجی تخت اول بکاشا عینی کولان بکل
باق بو خدای خانه دوست و اول در بکنه چون کولان کلمه
ک خیری اولد کند ریشه چون کولان کلمه

دوشدم بنه بر دویم کویلازم که آکل
زار فیان اندکی امر کیم و کلمه
سکه اوجان ضواند کم حور اولداند باشند شیار ویر له بو کولانی
بن بندرم کم عیش نینه کرک باکشی ذکل کولان کجانی آن کم او کلمه
ندر بکاوغنی یا ندر اول کراحتی جودن خوش کور و سینه اولد
نه و اعطوا صوح آقا کم عیش اول کراحتی اول کوش مال استماع کم ایلدین
بر یله محکم ایدره بدی افسان اولد میسر
نه ناجی تخت اول بکاشا عینی کولان بکل
باق بو خدای خانه دوست و اول در بکنه چون کولان کلمه
ک خیری اولد کند ریشه چون کولان کلمه

دکل عیش

دکل عیش نکلم بن او پیون
ایم طاشم بن ایله کویلازم
بجاکم فکر ایدرم شاشم عظم
دویم عظمک بو قدر قواسم
کوزب در نلوجان کولان بوزن
خدا ییله عیفت جافن فون
دویم بسویله ولی دووق دو ملدار
کم آه اندکی کوسم بو کویلازم
باشم اول اند بشدر کم ملدار
خانی دوست آقا اولسه شملدر
بجاریه ضایفکل درون امیلدر
نه تقصود آکا فانو نه رملدر

دانه بر بخ زار در و اول خوشد کیشیه
آج اولاد قری کوزی او کوزد شمش قوزی
کم نازک بو فقه اولاد بکل قوما
باز کولی اولد ایش کلمه کراحتی
سباله بنکل اول کلمه کراحتی
اوزم قاون کرک خوش اولسا خوش کرک
خدای قیزین کوشم کم جانی آندلا کوشن
بقلو باله و دبلو اولو کند ریشه
بوغ تو قایم کوز و و ایدرک ریشه
بکل قونک طویجا بنسکل اط قوشیه
بایلدره صوق صو ایچ کول کوشیه
قوش طویجه بکل طویجه کوشیه
والله اول اوغل مال خوش دکلمه شیه
نجس فکر ایشون کوز در اولد ریشه

مروم اول عدارک شیشه کوشن
بوز در درنم کوشم ایدر خدمت طابو
اول فعت کوشم کوشم ایدر کوشم
دوون و نیایا کوشم کوشم ایدر کوشم
کوشم اول نقاشی کوشم کوشم ایدر کوشم
مکم اول کوشم کوشم ایدر کوشم

دکل عیش

دکل عیش نکلم بن او پیون
ایم طاشم بن ایله کویلازم
بجاکم فکر ایدرم شاشم عظم
دویم عظمک بو قدر قواسم
کوزب در نلوجان کولان بوزن
خدا ییله عیفت جافن فون
دویم بسویله ولی دووق دو ملدار
کم آه اندکی کوسم بو کویلازم
باشم اول اند بشدر کم ملدار
خانی دوست آقا اولسه شملدر
بجاریه ضایفکل درون امیلدر
نه تقصود آکا فانو نه رملدر
دانه بر بخ زار در و اول خوشد کیشیه
آج اولاد قری کوزی او کوزد شمش قوزی
کم نازک بو فقه اولاد بکل قوما
باز کولی اولد ایش کلمه کراحتی
سباله بنکل اول کلمه کراحتی
اوزم قاون کرک خوش اولسا خوش کرک
خدای قیزین کوشم کم جانی آندلا کوشن
بقلو باله و دبلو اولو کند ریشه
بوغ تو قایم کوز و و ایدرک ریشه
بکل قونک طویجا بنسکل اط قوشیه
بایلدره صوق صو ایچ کول کوشیه
قوش طویجه بکل طویجه کوشیه
والله اول اوغل مال خوش دکلمه شیه
نجس فکر ایشون کوز در اولد ریشه
مروم اول عدارک شیشه کوشن
بوز در درنم کوشم ایدر خدمت طابو
اول فعت کوشم کوشم ایدر کوشم
دوون و نیایا کوشم کوشم ایدر کوشم
کوشم اول نقاشی کوشم کوشم ایدر کوشم
مکم اول کوشم کوشم ایدر کوشم

بهار اولدی بچالم یازه دوندا
نکلده سیر ایدر لیکونا باق
چچکل لونی مری بر نکده
لوز اول قوشا و مر نواد
چملار ایشندن بشارب
مکلنه اوغلان قوبون قوز
خدای وقتیکه بودمه اول خوش
کوشم ایدر کوشم ایدر کوشم
بهار نیش

دکل عیش

ارغوان مکر اولم بوند - او دعوی حکم کج بر سولیکد نه بکونینه چار
آخردن اول خوش دیل اول ایشاد ایلمک یک خراب قلبی او خوار ایلمک
خاندانک او عدلی ولو ایستی لولا بکدر اولکه را بوآد ایلمک
عاشق مد مکد واجب فرزند در معشوق ایلمک اول یاو ایلمک
نیر اول ملک عالی یا قارون اول کر که ملک شسته او ایلمک
زهی صحت در اول عاشق و قتی حسن شاهی بلید او ایلمک
نیر عزیز نغم کم آکا آهن زارن جان اول زاو ایلمک
بو خدای قللی جانن لوش خدا و بر دی قربان دوسته مر او ایلمک

چرخ کرم بن دو نارسانله فکر ایدارم خالق کولزله
کوتستر اول وجهی خوش برون کور قابلم کوزه اول نیازله
قوت ترن عشقن کدر کولکل اول کم کور کجی اوله شهبانله
ایله اشک راه ایبر جان دینادن وحش اور کر نتاد و مال بازله
داری بوخه کونوب نیر غم خوش توکل ایلمم جوخ آزله
عشق ملالت ایلمدی بوندی کم بورومک باک نه انداز له
بو خداییه شهور و قنک خوش ایلمم قیسن بای کوز اول بازله

دور قوشه کتور چی جهان کری بوز مغنغینه ایبر بهانه
کتورب اول کتورمک آنکیش یوریدر حکمن ایله شهبان
کری پیره بینه مرار کندور او کتورب دیل استون اول دکانه
کور پسانه ایتمک و بدله ایجان که بکتر نفس اومار آرد کانه

کیمینی

کیمینی زشت قلشن قدر تدن کیمینه حسن بهمتو بهانه
کیمینه ایلمش آرز قدر و قیمت کیمینه در بیک اول بتم بهانه
خدای اول خدا نیک قدرتی چون بیشتر عقول و ستر و نهانه

تعالی الله اول اعلا در قامودن جمیع خلوقی اور قامودن
دکل رحمتنه جدو نهما بیت قیلور ازاد عاصیبی طامودن
نه بیاوردن بو خلق و کدر بغض آنک کری کندو دور قیالی نمودن
کرک طاعتی استون استون خلق کم احتیاجی بو قدر اول او نمودن
دیر رزق لاری قیلور عطا اول کسک ایلمر خاصه عامون
کیمینه عایشال ناخ اطلس لوش بیاسی یاوشل صامور کامودن

کمی عالمو عامل شیخ مرید کمی بری نحر ایمل رزقی او کامودن
کمن عاشقین قللی عشق قوی کمی دنیا سور کج سمودن
کوز و لاری جابین جلدن لوش خدای اول نبات حیوان موجودن

قلد غمخو زاری نوحه شوقه کار ایلمر وارد غمی آرتدن در دم مجرتیار ایلمر
صافنکه عاشق اولندا اول نکلار بیتکه جد جلدن اکاکم و میکه وار ایلمر
اول ملالت آک نه کم کم آنک کوز کوز سود کینک اول بولند بکمه او حال ایلمر
م که اول یارک بولند در دیل جان شفته و دوز آرزو جلدن کوز اول نار ایلمر
نیر اول مال ملک کم آک حکم لولا عاشق هر دینه چایمان کم لوش ار ایلمر
دیر ایسه جلد حکمت ایمل اول کم علاجی آکام اول وار ایلمر
کم لوندلر شهور تدن ای جنبه ایله خدای ایله آکاید اقرار ایلمر
آکایک شمع

کیمینی

کیمینی زشت قلشن قدر تدن کیمینه حسن بهمتو بهانه
کیمینه ایلمش آرز قدر و قیمت کیمینه در بیک اول بتم بهانه
خدای اول خدا نیک قدرتی چون بیشتر عقول و ستر و نهانه

کیمینی زشت قلشن قدر تدن کیمینه حسن بهمتو بهانه
کیمینه ایلمش آرز قدر و قیمت کیمینه در بیک اول بتم بهانه
خدای اول خدا نیک قدرتی چون بیشتر عقول و ستر و نهانه

با عشق اول و نه سوز اول و نه غم اول و نه غم اول و نه غم اول
 کور اول و نه سوز اول و نه غم اول و نه غم اول و نه غم اول
 در روز عشق کم کور کم دور و نه غم اول و نه غم اول و نه غم اول
 آج کور کم بر دهنی خفتی قند اراق و درون نیت و موایه او یون کتابیم
 در کل عشق زان ایدل است جانم وصله و کنش از ان حسرت با تمامیم
 قل خذل جانم خوشتر کم آن با صند کور و لبر بر دانه کنش شوق با تمامیم
 بو خدا یی کور اول قید و در سوز دل و بر کسیری قول خصال بر دهن با تمامیم

۱۷۴

آغی ترا او بسته فوسل کور نری اول آغله قز لقی کوزی کور نری
 باغله بجنگ اول ای عشق اول وستی او در از اول و بج کور نری اول
 کش سوز او باری کور اول ای عشق قلبه کنی باری که کار نری اول
 عشق کشین کن هر کنی قلبه جویم کور او دود که قلبه اول و سوز کور نری اول
 کشین کل منظر اول کم آن حل قلغا کند و در بیلو نیه آن خبوز نری اول
 جبه و دستار بر آن کور اول ارا جیفوبن ایستار کور نری اول
 خذل عشق اول و نه سوز اول و نه غم اول و نه غم اول و نه غم اول

۱۷۵

مردم اول بود کم طاشه دوز جیکم قانه بنم باشه دوز
 ایلم مردم و با بچه دوشد من حاله خذل قلم قالیوت شکله دوز
 اول سوا کم نموس جانم و کل نظر اول کوزا و قاشه دوز
 عاشق آند و در عشق بچون صانه جورین کورب حاشه دوز

شرخلاقه

کز خلاقه ایلمه و دستا که دوست ایلمه وقتی آنک خوشه دوز
 اول مصاحب اولیا حال لاملنه حالی شوکل کم آنک بوشه دوز
 ای خذل حق بی ایلمه بر تو ن بیک ایلمه باشه دوز

۱۷۷

بیلمه صحرایی بو قدر براد یکنشتر من بیلمه اول مراد
 کشفه قوتی نعت کر کور مرید شیخون اورسا ایراد
 مکینه بول دراز اول که بیکر منزه نیده اورسا اقد اقراد
 کر کور کوز ملک کنش دوشه سکر و بیک اول مراد مراد
 خصوصاً شمردن زیما خلق مرقت قانمشدر او مراد
 دیم مسلمان آرد کل جون کور نیک کم اول باشه فراد
 خزان قومه دبلد او نوکلدن لولو و سیک کم ایله مراد

۱۷۸

ای کور کوز دولت و شکر خوشست بوجه لاغی نور کلمه صحن اطلندک ایلمه جبه
 جزیله اول جسدک سیک ایلمه او فایده قان سعادت مرزنی و بجه کمال
 او مشن بجا ایلمه نصیب و کلده عجب مردم ادغفه و عجب کور کور ایلمه جبه
 کم شوق سبک او مشن ایران ایلمه کور و فراق سبک زنا جو او عرق اول کل بارجه
 دکل ایرات ایلمه کم سوز و بیک اول کم ناز نیازک مجدی ایلمه و کل ایلمه جبه
 نیلمون اول کم اوم مقصود ایلمه کور کل کلمه شکایت ایلمه اول کور کل ایلمه جبه
 حق اول عشقایت امتساند و سیک ایلمه خزان آنک ایلمه او عازن نازر

۱۷۹

مردم اول سکن و کلدر ایلمه آند و کم حالی عشقیده ایلمه صانه کمال ایلمه
 مردی اول فراتی بارک کور نجه کور ندر ناد و افشا نوزاری اول سوا بوما بدم

در اول عشق ایلمه کور نری

کور کل عشق و کور کل ایلمه جبه

اوله و بنا و او فری و دستن شوخی ججا بندن اولدی آنکرا اولدی
 تره بیج برکینه بولم همدم لولا کوی بیمندن کورنلی آبی هم اولدی
 دنگه اول نیته بیدردن حاکم بنده ذکر فکری ما موبالده کم شینکا ملتم
 مدجینک طعینکه ندرم کورن آقب مکر سلطان ایچون اولدی خدی بنا ندرم
 خوش کوردوم و صلا ایچون خوشه فنا اولدی خوش خدای بو وجودی درک شینا ندرم

شوق اولدی اولدی بیخون اولدی ایچون اولدی

عجب غیر تدر لول یار دردی باوید اولکم ایچنده وار دردی
 اکر کیم بیخون قاقی دو تدر فیغادر لر آرتار دردی
 و کل فیه ایدر که اوسو یلمیه اورازی کلکسن آچار دردی
 بجهتم محبتون و بیدی حق کلور و یله کم اول تکرار دردی
 یارینه و عجم حق کور و شدر و کلهی جان اول شیمار دردی
 کوکلوجان طوشن ایله دوستله دکل غیری و دیش ایچار دردی
 نجاسی مست اولمش کور خدای باشنی دوستش اول تمار دردی

عجب غیر تدر لول یار دردی باوید اولکم ایچنده وار دردی

عصه سوسنک لعل لعلین اولیم که کندی بیزنک دنگن صار ارب الیکه صوم
 قان عدل قان اوصاف کم لقاومین کلیم اوشده با شومه تجر اولین قالم
 زبلم آنز بن بندم دکل الله قلمیم نجار آموزار ایدم اوجده کورن قالم
 کور اولور کاهه کور و خور الله میز اذن اول صراط راه اولورون جبر کلم
 علم بر کور اولر کلکسن بزنی سولر نه لاین پارور و او تو یون یجلم
 زنی و شوار و کلهی ایش کورنک کورن بندرم عجمی آسیا شین یوحان بن کلکلم
 خدای کوردی خدای کور و قی باقی ادران کور کور کور کور ایله بلدم

عصه سوسنک لعل لعلین اولیم که کندی بیزنک دنگن صار ارب الیکه صوم

اولی

۱۸۲۱
 اولسه قدون عنایت کر قوللا کم قوللا غوزلر آن طوغری بولا
 یا آنک جد بو جیدی نیسون بیس اکلکله و بکل نه بولا
 قونمیان بنده که دولت بنفیب تاجی تخت استی دکل ندر لولا
 کینی قارون کافر یسه کز الیه مری سلیمان اول یاو قلا
 کر نظر قلبه کاک اول یاقه دشمن اولسه جله محوق نولا
 دو بدغی ایش اول راست علم صونار سا ناک صاغه صولا
 دستیکه لوبه کما حق ایله بیل نه یولان تقیه اور بغوولا

۱۸۲۱
 اولسه قدون عنایت کر قوللا کم قوللا غوزلر آن طوغری بولا

۱۸۲۲
 او سون اول کیم اول فراتور دی بار دو شمسون اود نه بایم یون
 بیچینه کم تحمل ایلمه او دردی که بیگ امدن کم کسدر و لیس اتغله
 دو جانک دارن یوغی ایلمه کور و کل و صد اول بجه کور ندر بون کاداید
 زک شکسته دیکه و ضعیفوننده به جاکه طیبی بکر در و مه اتمز تیمار
 یاندر مردم فران کم کتور و خوشه اوش اضطار بدر کورینه الله و کل احتیاد
 کم بیان اشم و یلمز وصفی زحینه لوص اول جی آلی دیکه کلر ایلمس ال شمار
 بو خدای ایلمه او دردی حالندن خبر کم دیوانی ایچو آنی درج ایله بزار

۱۸۲۲
 او سون اول کیم اول فراتور دی بار دو شمسون اود نه بایم یون

۱۸۲۳
 اتمس ایله امدت عالم دو توشر او اولر ابو کوشکل نور بنی دوندور او بود او
 تم کیکه اتمس از حال عشق در و سر عاشقین اولنده ایغونه صانع ک عاری
 قلعه خل اول جمال عاشقه آنزه در کمال کورسور در وینه در مان ایلمه فضل خود او

۱۸۲۳
 اتمس ایله امدت عالم دو توشر او اولر ابو کوشکل نور بنی دوندور او بود او

کوبنده سال اول با انتظار و شجاعت و دلجوئی زینکه بخت یار که در اول
که بندم بنحیت خوش وقت که اول با کون یا غریبا اول سار سوز خنک در اول
گور که بار بار بارنی او در اول مر و اربست عقل و فکر و شاشونی بلکه اول خود
ار خدای مگر که وصلی اوله عیار زین ساهوت و دولت و عاقبتی محمود

عاده بندر کوزلو و گل قان اول با آن دکن استیانتدن او بارک اقدیر بخت
ایکم ناله قیوم آمورد و زردی که بنیسون حالی لولایل حالت دمس
مدم ایله جان کولکه کم دو مشر اول اثر دن شوق کلدن جان دوشنی اوس
جمله جانک خانی اولدر جان جانان ایلم جانی او جانانی ایله جان که کدر موسی
که از لدر استانی اول اولدر جانان عاشقی معشوق ایله آندن اولدی اوس
مگر اول یار عشقناک غلدری حالی کولک یوقدر آند انوغنه اول البس صومسی
اولیان عاشق خدای بلکه لولایل کله ایلدی که مفترور یا صومیله بو عسی

نه آجری در زنی کور کم گور و شک و بیله بیان وصفی آنک در یکم آن بیله
توغنه صومس میرت خبر و بر بیلمنه که برد و آ بو با و دو ششمه او دو کید
کدر کولکدر نو ایله قامو که چک ارف کور بنر ایله صورت خوشی آینه اولدر حیل
باق ایلمدی کور کم قامو خوشی آینه دخل موبس کانیغری دورب او ز او کله
یک اول که یک جنبه عشق خوشی خوشی او قطر لولنه خان دوشمه قانوقیه
شوک که عشق و کزنده دون اولدی اوجا آرمیا آن مرکز ابرر سبب حیل
خدای اول خدایه و ندر کشتی چون صلای هم رسوله و جیکه شکر قیله
زمانک حالی کور و مع غلدری لولایل کله دیتوم کوز بو عقلم قالدن کالفا

تخته

این شعر در کتب معتبره
جایز است
در کتب معتبره
جایز است

تخته با طالع لوحه که بن قادم او بازم اربست دو تم قولایه اولدر
دور شدیم حیدر ایلام اربست که کویلم که حاتم عرض ایلمد تخر دن مشو کله
المده اولدر کلمش ایش چکارم ایله ششون کم ایله حقیق اولدر ایش که تقدم اولدر
دور شدیم ایله که ششم که مبروه که ایزدم طلب طینه که بنیب یوزدم ایله
بجز بعضو او در اول کولک لوندرو مشوش بخج او یاز و شش کج او خادوم کله
خدا ایله که بو حاله کورنی ایله بولدر کزک کزک بن سوزی کتور اولدی اولدر

صیفا و کلمی که باعد او با و نوش اولدر اوس عشق ایله بو باش خوش اولدی
صد او شوقدن عشق سله کون اولدی
ب فیکه صور شتران خاری وضع اولدر کتور سو فیه بو جانی سماخه خوش اولدی
نه اکل شورک طهای بو حیل خدای حال دکل که نقولوب بو طهور و خوش اولدی
زین جاموساتی نوحی کورنه شتران شریف مجلسه کدر کم ایله طوبی اولدی
دکل که اولدر جامه مثالی لولا یا بدت تصورینه خیال وارد بو نفوس اولدی
کما که عشق خدای لولند کاف عطا تنیکه کور مکمل آن کم اول بهوش اولدی

نقش تصنیف صوردم مریزون حقرم اوصول اول چار یازون
در وی عشق کانی شرح اولر یازدم ایله آردن قاره ون
ایلمدی بیگان عشق جیکه کارن ایله اولرم اول یارون
مانکل المک و جوب الواجب لول وارنخ آنک کم چقیون آردن
حاکم اولدر حکم آنکدر ایشندن صینه دور و کلو بستارون
خالق اول بل مخلوق جاوشدر کالی ششی اولدر لوکم یارون
مکشیه برایشی دوش ایله بو خدای عشق اولدر زاردن

این شعر در کتب معتبره
جایز است
در کتب معتبره
جایز است

دوشدم ادره صوفیه شیفته لیر بلون نه زمینو ایلکه کوز باسماں کوزدر
اول مرال زولاق اولون شیفته لوانت بیجه شیطان ایدر کوز خاصان کوزدر
وعدہ قلمش اول خذاک قولله کوزنک انظاره ان خذال کم زمان کوزدر

۱۹۶

دینا قدری نیدر آنی بیجه کوزدر ویر طلاعنی آرزو سنن شیجه کوزدر
اول حجاب قریش کوزدر ندر آیدر قوم اول بر روی بورون آچ کوزدر
تاکه بواغفنده دوغمة سن فرار عشق اولش ووست البینه اوج کوزدر
چون قولدن اولدن بیجا ملک یبال خوش بفتار ایت حق یولینده بیجه کوزدر
اولنل ممرار ناله صافینی صحتندن پس دورون قاج کوزدر
ذرق اوله ویای ایتمه دردی حقه طوعول بیص قدم بیجه کوزدر
ای خذای ایتمه بندک غوغینی کم ایشدن ندر حلاج کوزدر

۱۹۷

بیجه شرح ایلیم کلمه وید بسویله بسم دردی عالم کم بید
دک دور بسم بوز کم بیشره یاز ایلدی بن ملکت عشق ایلد
در اولی حق لیشره جندلا یاز حالتی عشق لیسه اتمه حید
دور او کوزدن باش کم اویتن اغلا وون ووندر آن بید
عالمک جبه طیبس ایلیم در دیکم اول عالمک ایلد
کز جلا ایلید وچمن نیگار کم تپلی اولر آندن سو کیمیک
ان خذای عشق اول مردن بنس و صف انگید دیند

زمین خانی نه یار تندی و عقده کوزکل بن اول جان

اتودور

اتودور سوکل سینه طلسمه بغلدن مم قان
ادو صویبله پیران روح قلمش کابریان
ایمان نوزی آکاچران دل سویله کون سلطان

مکرم قلدی آدمی شرف اندی عالمی شیفته لوانت
نه وجیده وزندی کوزدر شیفته لوانت
کوزدر اول جمدی کن ایام که ختم انبیا اونام شفاعت
آکانت او خاصو عام

طامو اچاغله حوی ظلمای تیله اول نومی
جهانک م نکر اولدی آنک غلنده در بکبان
دلون بوغش لیدن اولد کم اوله الله قامو کولدر
آنک کم رحمتی بولدر دکل شکو آکافانان

کلامی اول قریبه بان ویر بریطاک اول بسق
اگر باطل وکر اول حق بیانن ایدر اول قرآن
که هر برینه دخی و بروی آکا کوزدر ایش کوزدر
اگر لیسو کوز صیو ملک دیو وکر شیطان

خذای کوزوی بو وارن کوزدر ایلد و دارن
آنک حکمند م کاردی کوزدر اولدی کم اوجران

بیا نفس اولدی فی طوره او بیجه شیفته لوانت
اوصق بسویله خوش یرواد کلرخسان آکامکان
اگر ظام در بر باطل خوش بر شکر اوله اخلاقن دکل بیزان گام کوزدر بیرو اول جیان

ویندیش

گر بر قصبه وستان ایلدم خوش
 دوز تمم بیتلری برین برینه
 آرتم شکلی شهیدن لو قلبی
 بهاره دوندی بنام که چو گل
 زهی معنی زین شعرین الحیفه
 شرابن طامور که ابو جانیت
 خلاص پو بلر خدای پیکین

۹۹
 نوری اول بارش جانی چونکه جان
 عاشق تپتس معشوقه ن کم
 از خدای وصلی دو بسته ای پیا
 نیلگون آلا متغای طور رب

۱۰۰
 نورشم بن بر حال کم مانند یوق
 اول شرابن طامور جان سور ساقیر
 که بو عشق و درک ایل اول بیاین
 زهی قری شاه در کم اول توکل
 دردی عشقه کم و دوشید بو خدای کی بود
 عشق معشوق ایستد ایلر بو ما ندی یوق

اول شرابن طامور که ابو جانیت
 نوری اول بارش جانی چونکه جان
 عاشق تپتس معشوقه ن کم
 از خدای وصلی دو بسته ای پیا
 نیلگون آلا متغای طور رب

تو کون اولدی جلال اول
 اول شرابن طامور که ابو جانیت
 نوری اول بارش جانی چونکه جان
 عاشق تپتس معشوقه ن کم
 از خدای وصلی دو بسته ای پیا
 نیلگون آلا متغای طور رب

۱۰۱
 از زبده خلیبان اول فری سنس اینیا
 مو انک حجت یر نیتو تو که اول طاقی
 کم برین حرکت کومری جدمانک اولدی
 خلقی عظیم وجهی سن سوزده
 جله نبیلدی بیلدی کم سادقت اولدی
 اول رحمة للعالین خلق کا جبریل اسیر
 هر کم کاه اویر ساقی طوس طوسی
 صورت صلابه تجر نجات کم شرف اولدی
 نولاک کلدی شاکه حقدنکه اولدی

۱۰۲
 زهی مبادک ایل بو بو اولدی سعید
 کیم مراری سیه پوش اولدی کوی صفت
 گوشه طوغری عروسه کی نقال اولدی
 نه جیوه قلک کوشش ستم وار هندی بون
 نه اندی جن بوجانی اولدی بنیت بقا
 خدیوات اولدی و بسیم بو کون لولا
 زهر طربده سیاحتی جلیکن صورت

۱۰۳
 شاکه عروسیکه بو کون و کلدر اولدی سعید
 شفق کافرید ایلر جهانی قلدر سعید
 آجسیکه ایضیادن بهاری قلدر سعید
 فصدن ایلکه حالدی چند بهی سعید
 دم ارم بقدر یا یا اولدی فقیر سعید
 شرابن طامور که ابو جانیت
 نوری اول بارش جانی چونکه جان
 عاشق تپتس معشوقه ن کم
 از خدای وصلی دو بسته ای پیا
 نیلگون آلا متغای طور رب

اول شرابن طامور که ابو جانیت
 نوری اول بارش جانی چونکه جان
 عاشق تپتس معشوقه ن کم
 از خدای وصلی دو بسته ای پیا
 نیلگون آلا متغای طور رب

گوگل سبک از دو شدن کنی نوردی
 نه عار در نما موتهرت نه خیز خیز
 ز می شریف مجله او دست بفر او
 سوره اخی باون کورم نه در کوفله
 او ما لومکل دنیا و او خرابه نه کومکل
 و کز قینده قیمتی بردار خود
 چون دست لیدن مراد وصل میتر لایحه
 نه بسون بو کوز که نظری او دوی اسفله
 ولاری بوغی قینده کینه مقصود دکل
 او کما کو بو کومکل کشت او کما
 بسویله خدای حال بر شنی ایشانده که
 او اولایح انما زو کتور کتکل
 ۱۰۹

یار لیدر نور کم اول یار لیدن نیدیم
 کم حال امت اولیم شد معار لیدن
 یازم در و یله آهم کم جعفر اولیم
 فرستو جرت نه چکل نادر لیدن
 مدعی شنیع طعنه کم در زید زین
 قنیا افند ایله معار لیدن نیدیم
 ذم اولر ساقوشه در لیدن صونلن
 کم کز بسکزی انعیار لیدن نیدیم
 و عدی یار نه ور کیم حاله دست
 انتظار سوتدن دشمنه وار لیدن نیدیم
 چرخ کردن کور کم کونله اینله در آه
 و و رود دار و دار و دار لیدن نیدیم
 بو خدای اوله مراد ایر کیم اولیسون
 او کتکایت در دی بار و وار لیدن نیدیم

ندر ایشم پیشو او نوصایله
 اول حسابی کخا تورم آ بو بیله
 ترک دنیا در عبادتله ریاسته
 کم نه ایچون یوریم آ بو بیله
 الفقوی فخری و بزرگ سول
 در ویشکل نه صحتی وار بیله

لوشهت آفتن دینلدن جواب
 یو و مکل نه در طوطاییده
 سکا دشمن یتر او نسیو هوا
 دکل خیر لری اوقی یا بیله
 دورش معرفتی قرب ایله حاصل
 لاکیز مز او چکل صف نایبیده
 خدای قول کوره اور برین
 ایدر موعلدین خوا جیده
 ۱۱۱

عجم کل بن اوسیم یوران
 نه قیدیم ایله هم جان کونکولی
 تقعه انشم کندو حالومه
 طبایع اهل رتبانو او دمر
 نه رلار نه کولر بزویج و
 نه کوروم عشقی کتا بیل
 کور اول قدرت معالی نه اوقند
 ۱۱۲

بو کن فرماون اول شیرین بولنده
 بوجان مشقه و برین بولنده
 ندرم عاری تصفیلیم بن
 ملامت میدان کتیرین بولنده
 کز کز عار و نامک شیشه سنیق
 که کاشه صابون صیرین بولنده
 کتور جانق یا شتی در ساق
 اولتیک چاغب در برین بولنده
 جفا و جور کوریم و نترم بن
 بلایه صبر ایرب شیرین بولنده
 ندر انم طامو اچاق کوزاوم
 آنک ایچون زخم برین بولنده
 کلور سا بو خدایه غموشا و
 او غموشا زید بیر بن بولنده

خدای اوله مراد ایر کیم اولیسون او کتکایت در دی بار و وار لیدن نیدیم
 ندر ایشم پیشو او نوصایله اول حسابی کخا تورم آ بو بیله ترک دنیا در عبادتله ریاسته کم نه ایچون یوریم آ بو بیله الفقوی فخری و بزرگ سول در ویشکل نه صحتی وار بیله
 عجم کل بن اوسیم یوران نه قیدیم ایله هم جان کونکولی تقعه انشم کندو حالومه طبایع اهل رتبانو او دمر نه رلار نه کولر بزویج و نه کوروم عشقی کتا بیل کور اول قدرت معالی نه اوقند
 بوجان مشقه و برین بولنده ملامت میدان کتیرین بولنده که کاشه صابون صیرین بولنده اولتیک چاغب در برین بولنده بلایه صبر ایرب شیرین بولنده آنک ایچون زخم برین بولنده او غموشا زید بیر بن بولنده

با هم او در دین جا رسیده بو او کلز بورک با رسیده
 صالحه اول عشق لشکرین غار از جشدی خوشی بود ارسیده
 در کفکه مشتاق با اول با قمر اول کوزک فاشل فراسیده
 چنگود نو نایوب اول عشقه بقا کویستر او صول جا پاراسیده
 عاشق معشوقه عشق در کل بولک مکر کیرن آرسیده
 عاشق معشوقه کمر بلبان عشق در اول دو شهرن زاراسیده
 کویستر خدایه دوست انتظار نیجه کویسن کفنی واراسیده
 ۱۱۳
 بچاکم بشود و کم جرم این زانکه کی قی و شوار در اول کیرن ز بار اول
 کم به بندون بشو حال کم فران مخطوبه شمشدن زهر اواناسل
 عشق نین فکدن ملامت عالمه فاکل بکه عاشقه فاندن اول لیس اول بوریه عادل
 نیدرم اول مکن مال کم کابن آندرم اولی اونی او بکس کم صسوق اول حاله
 کرجی جان بسویک کس و کل اول عشق کاتور در و بی صافه اختیار
 جان بشدن کم تبرک اوزک باره نیم تحفه در ویشان اول اول اول اول
 بو خدای ابرم اول معشوقه وصل انفعا کم قبلی اول اوله غیر اول اول اول
 ۱۱۴
 کوزر اول کوزر اول وجهی وار بسویسیم بن آن وجهی وار
 عشق نین فصل اوله قلندرم اوشن بازمشدر اند در جی وار
 زنی کرامت نزی مراتب اولک عشق یلد زینک بوی وار
 کم و شمش

عشق بی قدر ملامت عالمه فاکل بکس
 بویسیم بن آن اول وجهی وار

کم به شمش آندره دوست کوی صفا کوه کلند غیره دنی اول اول اول
 کوزر زینک باسی اولمشدر اولن بکر بنگ زانک دورر طور بی اول اول اول
 حاله مملکه و بنایه اول طاکل یوق عشق در باسی کس اول کبخی اول اول اول
 خدای مملکه عشق در اول طاکل او جاده او زنده ایدر بکر سرج اول اول اول
 ۱۱۷
 عجبکه مبتلا اولدم بو در اوله بون انکم و شون ایل اول اول اول
 او شردی باشغیغی بیجی جامع عشق دوستدم ایلکه یا ندیم اول اول اول
 نتاخره وفان قبله بلبان و ارت کشتیا قبله ایل او در اول اول اول
 استدن ایلد ایلد بولن حیوانیست بخار رنج و و شمارم لویور اول اول اول
 کسان دورر اول جقدن اولی فر آیدر اولندی پیشوا بنز او در اول اول اول
 نیفا قوزیرفته جسد در اولی منافی اول اولی یول نامر اول اول اول
 خدای عاجر ایشند رضای حیوانیست دلک او حی قاهر او در اول اول اول
 ۱۱۸
 ذمی الله اکبر اول او در کانی کم اعلا در قامو معنیون او فولارن تقدیر اول اول اول
 یارندی بنز و به اول جان کس کم ایلن دکلی لطف اول چسان اول اول اول
 یارندی برزو کولم دورر اول طاعل دورندی باشغی و بغل صولاری بخاجل اول اول اول
 اوله تولد قسمت کادمت کادمت سورر کوشن کس شادی کسینی اول اول اول
 کم و بنایه اوموس کوی بیرون کاتوسی ایدر عشق کسینی اول دوست کس کشفیه اول اول اول
 کم عارف کولم اول کلی بیلداری صحبت کم عامیو لوجاهل نشین اول اول اول
 کم اولو عامل کم اولدر کانیو فاضل او قیض کس خدای طاعی و بنا اول اول اول

در کفکه مشتاق با اول با قمر اول کوزک فاشل فراسیده
 چنگود نو نایوب اول عشقه بقا کویستر او صول جا پاراسیده
 عاشق معشوقه عشق در کل بولک مکر کیرن آرسیده
 عاشق معشوقه کمر بلبان عشق در اول دو شهرن زاراسیده
 کویستر خدایه دوست انتظار نیجه کویسن کفنی واراسیده
 بچاکم بشود و کم جرم این زانکه کی قی و شوار در اول کیرن ز بار اول
 کم به بندون بشو حال کم فران مخطوبه شمشدن زهر اواناسل
 عشق نین فکدن ملامت عالمه فاکل بکه عاشقه فاندن اول لیس اول بوریه عادل
 نیدرم اول مکن مال کم کابن آندرم اولی اونی او بکس کم صسوق اول حاله
 کرجی جان بسویک کس و کل اول عشق کاتور در و بی صافه اختیار
 جان بشدن کم تبرک اوزک باره نیم تحفه در ویشان اول اول اول اول
 بو خدای ابرم اول معشوقه وصل انفعا کم قبلی اول اوله غیر اول اول اول
 کوزر اول کوزر اول وجهی وار بسویسیم بن آن وجهی وار
 عشق نین فصل اوله قلندرم اوشن بازمشدر اند در جی وار
 زنی کرامت نزی مراتب اولک عشق یلد زینک بوی وار
 کم و شمش

فایه بود اول تمامه لاله لاله بزبال
کوه خیزد که درین فاسق و فاسق
کوه خیزد که درین فاسق و فاسق

کما که اندی عنایت او فکری طوع و نورا کمینه عدل نورندی اول امتی بولنی ضلال
۱۲۳

عجب ظلمه او غرق بود در اینچند که یا ندی جانم اول جور ایچند
فان اول بعد بود او کم فامدن اول کورن اول او سو بر جور ایچند

نه بودی شرطی و قنی او بر اهدیم حقیقت یوق ایمان اول نور ایچند
کوزر بیلامی و نیدن شرح کندی رعایت اول نور اول کور ایچند

کوردندی ظلمت صحن استو کوشندری یوق شو عاصی نور ایچند
نکم او فغلو وار او بوی تیلو کشیده ظلم اول خفدر ایچند

خدای کسنا کوردی استدی اونا قص فعلی کم بود کور ایچند
۱۲۴

خوره کلدی حقیقت کوردندی کعبه شالی جلی ایلدی ولرنی عیان اولدی
کیردی مشکی و بلدن او شان شیشه کافون نیردی نقصی کمال که صاحب اولدی کمال

حقیقت اول کوشیک او سحر ظلمت نور منور اولدی اضیاء کافون بالمال
مرزن اولدی ایلد کوهل که نیزی بولنی که بولدی اول شریفی خوش نه جنتی که مثال

نه صوندی ساقی شراب طلسمی ایلدی بانی کوردی عشق جو ش اولدی وصل
او فوقو ختوغ بود اجدیک شوق او بو لوک و جبیکه دوستدن او خلیو شمال

تسلی اندی خدا او خدای اینی بولنی کوردی عشق او دبلنه جواب نه غیر سوال
۱۲۵

دیسیم نهایتی یوق قدر اول شایه ایمان کم ایلم عشق او دی باقدی بوددی
دکل کافا او ایرمک کلز اوللا لوقوله نیرا کاف او عاشق جانان با او جانان
نه سید عالی اندر فراتوز ارشاد اینی مکر که باشنه کلکش اوللا بوددی طویبان

عجبه عشق

عجبه عشق لوزن نیندیکه ایلدی عشق و کل که حدی بلور کنا رکاشین

ندر او دنیوا ملکوستی آله دور شه عاشق و غمز آله کم اصری آله کزین

بلاک فکرئی ذکرئی دور شیدر لوبارک نندیکه یغری لهوی دیلمه اوللا مینا

خدای کورک ایلد بو کنگه در بدن ادا او عشق شهیدی اولدی او در حاجی غازیال

۱۲۶ زاری انغان اندیکه کوزرم قاسیل ایلدی کم تهن کوردی انی او عشق در بدن سلی

اشبور و ک زار سیک اولدی اوشن صاف غسوزند اوا عشق اول مو او کیل ایلدی

اوله اوصفا ایلد غایب عشق خانی شرحی با زمین او قومق ز خووان ایلدی

ایلمک باندری اولدی در کمال اول غزاق اودنه سو بیلک نه عقل استدی کم ائی تاویل ایلدی

اولدک عاشق اولدی کوهل حورنه قانیده صانه ایزم کافا او قارو بوغوریل ایلدی

بنکم اوشد اوشتم کندمد ایلدی خبر بلنرم تشبیه ندر بلکه او خلق ایل ایلدی

عجبه عشق لوزن نیندیکه ایلدی عشق

ندر او دنیوا ملکوستی آله دور شه عاشق و غمز آله کم اصری آله کزین

بلاک فکرئی ذکرئی دور شیدر لوبارک نندیکه یغری لهوی دیلمه اوللا مینا

خدای کورک ایلد بو کنگه در بدن ادا او عشق شهیدی اولدی او در حاجی غازیال

عجبه عشق

کینه صب بوندن اولدی علی لودان کیمی ندی قبول اطلال او روی فرود وصل
اولدی اولد غنچه و کل او شادنی طلال

عجبه عشق لوزن نیندیکه ایلدی عشق

صانه ایزم کافا او قارو بوغوریل ایلدی

خدا عشق و محال را نشد که بولدی صدق کنده و نما
 ۱۲۱ مناجات
 الهی کن خدا کن بر تو کور شرک بوقدر سبب با کور
 خطا در جمله ایشیز بلورز غایت در کسندن اول اوموز
 سکل و عتکه بو قدر نهایت کرم قبل ایلکل بیزه عنایت
 سو جو موز کور صولکلیز او غرق ایشون بزی و حمت دیکر
 بلورز ایشیز و ایما عیسان کرمین مرم رحمان دیان
 بخاک بوریشیز و و شوزا پشیمانز که شندی ایشوموزا
 کرمینا ظلمنا انفسنا قبولی تو بر قبل او بپوه حسنا
 بغضلا تو زی صونده حبیبک کنا من ورمغل بوز غر بند
 بلورز اند کوزم کنا ایچون ایلورز و م کونای
 او خضر تا که آند بزرورز بانوره آند ایلکل یوزر آموز
 دلارز ورمیاس عیبیوز د جکا کل چابده آند سوز
 صراط او را دوزی جنم کور و بن کوزاروم و کین نم
 آسان ایتکل بزر ادر جمعا صانغور و ن صونکل اول کنا
 حبیبک قوشلیغند ایلکل د بزار صجبا تم بزی طوبر غل
 سن اولکل باقی بیزه و شرای او ذوق کوفدن ایدرم طرائی
 کجه کونز کم اولسون اول شیز کم اول و و پیلار و ایم عیشیز

دوز کل قلبه اولسون صفا و کور ارضی اولکل کرمینا
 وارم طوغری بولی اولسون اول کل یوم بزر اولسون
 بزی کونز و ایما طوغری بولر اولسون اول کل یوم بزر اولسون

یا منق

یا منق یا قلم در وید عاشق کن ایشیز
 جو رجا چکل مرام اولک عیشیز
 زادی و کیر یان اولین مرتب سولکل
 کم صاف منق بکیر آن کاوکل اول
 بلز کیمینه ستری لوم طالع کین کوزوا اول استماع ایلین جان و بکل
 کور بو خرابات ایلین نکر ایلین اول و اتم سو و ایشیز یارک اول با شینل جو
 اوچن طاشنی صافی کور اول صوفیم بطل محقق ایتین بو بولده اول نایب
 زرقی میا ایل اولن بو بولده اول صوفی کل کوز و در سن بیل آن اول نایب
 بکل خدای عاشق اولن ن سرد با اولن عتده و کل ایشی نه تبخو خ قوشیز

۱۲۱ برویه
 پروانه وارینق کونوز اولسون ترک ایلکل اولاد مال مجر اولسون
 نفسمو اندر آن ز شتر تو زینت کون وحشت کور خلقله و مشتیز دورسون
 بال آروسی کنی دورش چیکدن بایدی بال اتکل او معرفت حاصل صاقله ز نبورسون
 دو عقل بکنت بو ن کوکلده ایلیمه بونی بو جلفا دو قمر بونک دشو بو غم خورسون
 دیو او عفریت اولین کم قومقاه کرمکل بو ند بو بیدکل بوز ک بیله ام بوزسون
 یا نعل اول عشق او و نه کم قوفکل اول کونک ایتاکم مجر و بسن عور و خورسون
 خدای بسا اول بیاتی صود نزل اول لطیف مست ایدیه اول جانکل خوشید خورسون
 کم در مغفادوست بولنه کنی در در سن ادرک اول جان بکته قیمکل ایدیه او سرد کل
 وارن ویر یار بولنه قالمیه بونک یارنه ذاکا تاجد ایتخت نکل مال بزم

عتده کل ایشی نه تبخو خ قوشیز
 عتده کل ایشی نه تبخو خ قوشیز
 عتده کل ایشی نه تبخو خ قوشیز

صافی اولاصافه کجا کلمه انصافه
عشق بحر کلمه بحر اولین طالع
بول ایجاون ایجاور قلعی قانجاور
اول عشق کم بنده وارد یواندر اول
بو بود لک اول وارضا قلبه نو قلبه اول

۱۲۳
باغی یلقی بولید بر و انترق اولونه
قلب خلی اول جمال ایلیکه بی سدی
چرخ کرب سماج ایبر بر تا وید اولونه
جالی عشق ایلیور کم کاتور حاله جالی
کوب عشق دوست یوزن اولونه اولونه
نه اولاد و اولخانوما نه نظر اولونه
یوقدر خدا عشق نه سوزی بار اولونه

۱۲۴
مهرین کجا اوله عیار ششتری
کور بخاک میدانه کبروم اولونه اولونه
نه اریصنو خلوق اردن اولونه محبت
عشق و کیزن اوغان کبروم کجا اولونه
نه ایاغون نظامونه قورخوار اولونه
بودر نیکو کله وار خلی قلبی او بار

۱۲۵
قلدم باره باره باره باره باره باره
عشق خوجکان اور معاشم ارجون اولونه
جانم موسی کولکم طور حقا حاجه
نقدن وارده با یان ایلیکه اولونه
نه سوردن اوشادی کجا غفقه نیر اولونه
بولدی صحت اولونه بیمار ایلیکه اولونه

شکلی

شکلی خندان حاله در شمنز اول سواله کوروم کتد و عیسی کتد کتد
زنی خالق که آتهدر منزه پاک اول ذرا

۱۲۶
دیده کللم که شرح اوله بیاننده که صیفا
شرکین مشال اول یوقدر که واحد ایله اولدر
کجه کوندر سا لوما بودون اولدر
نه بری بحر ایله نه غنی شر قیدر سوبله
نه جنبو شمال کجا قد فوق تحت انشا

مکان ن مکان اولدر زمان ن زمان اولدر
منزه ن کلن اولدر یابن یقن عمارا
ادعش کرسی روح قلم سما وارض ودر عالم
طامو اجاق بر و خور فن اور تمام

اگر جنو و کز انسو از ملک و کز شیطان
دو شو طیر آب آتش مواز ابو شیبا
اگر جرم و کز کوم اکر نور و کز ظلمات
نیاتو حیوانو معدن و خن ایله جاوا

بلدر بخ نند اوشادی عم که قولنده
ورن صحت اولدر رنجی بر اور حیدر
کمن خاص کمن اول خاص کمن با یونن افلاسن
باور عقل اسی اولن اول ناس فن اور علاما

باید عقل اسی اولن اول ناس فن اور علاما

شکلی

صافی اولاصافه کجا کلمه انصافه
عشق بحر کلمه بحر اولین طالع
بول ایجاون ایجاور قلعی قانجاور
اول عشق کم بنده وارد یواندر اول
بو بود لک اول وارضا قلبه نو قلبه اول
باغی یلقی بولید بر و انترق اولونه
قلب خلی اول جمال ایلیکه بی سدی
چرخ کرب سماج ایبر بر تا وید اولونه
جالی عشق ایلیور کم کاتور حاله جالی
کوب عشق دوست یوزن اولونه اولونه
نه اولاد و اولخانوما نه نظر اولونه
یوقدر خدا عشق نه سوزی بار اولونه
مهرین کجا اوله عیار ششتری
کور بخاک میدانه کبروم اولونه اولونه
نه اریصنو خلوق اردن اولونه محبت
عشق و کیزن اوغان کبروم کجا اولونه
نه ایاغون نظامونه قورخوار اولونه
بودر نیکو کله وار خلی قلبی او بار
قلدم باره باره باره باره باره باره
عشق خوجکان اور معاشم ارجون اولونه
جانم موسی کولکم طور حقا حاجه
نقدن وارده با یان ایلیکه اولونه
نه سوردن اوشادی کجا غفقه نیر اولونه
بولدی صحت اولونه بیمار ایلیکه اولونه
شکلی

۱۳۸ نهایت یوقدر در دو فاقه بیشتر بنساکو در ف براقه
 پنجسون نلسون بیچاره کی کم انتبطار اول استیاقه
 نبر و بحر آکا حکمی اقالیم که مندی سندی دومی عرا قه
 نه اخطلا و لا خلقه او سو که آکی جهان وارید نه علاقه
 نه جنس و خطو خالونه کوز و قاس که نظر ایله اول نه قار. آقه
 نه قالو قبل آنک و چین نوزار قدم بفرم کومکل بخیری نیفا قه
 خدای اول بنفاز کجرتدن جیر آهک پیسی طباقه

۱۳۹ کزی فوسدن خبر درون و جانم ایلیکیش
 آفا کم صوند عشقده او قدرت جلدی ایچیب مستو اولن حیران نیردر اولن خبر بود
 جایک بیک جانو بکشم آنک بولینه اوقیان خلادون کم اول بشر من نه قلدی کور بون
 ندر او عشقه سو و اکل اولد بنانک قدر آفا ز او ارم باغی نه و پیر ملک شراف
 مکان ان معان اولدی زمان ز زمان کله نه جقدی شش جسدن اولن بولنده
 نه بزبونمک بزرغ بیو نه شرقی اولد نه جنو بوشمال اولمک او فو قو کجرتد
 خدای فطری بحر بیزوی ایلدن عشق اولندی بر لگو اولند کوز لیدی فخر اعداد

۱۴۰ نرسون
 ابدنم و کلمه مقصود بودینا و زنی دخل شش کم اول کلخن کم افر مارن
 ایرون دو بسته با نادی که کرد او جفا کار صافتمک او مارو بوند او جفا علی نرسون
 طوطی قرنی بیلدستان ایلیس آردو موغیلا نواز قومی دخل اول جانم نرسون
 دخل عشق من این اوجون مست اولندم کر کم زمری اول قابل با ستمی فادن نرسون

دلایین

زلف او تدریج موغیلا خدای

دلایین ایله اول باره او شتاقه دینداره و در ایرمکه اول چاره که ایله نرسون
 آکا کولو او بوستان کوز ایله زعیب که مردم اول باغونستان کم او ایله نرسون
 خداییه کور لول تولدی او بویه عشق بندله بخا بورد آب کوه کم اول مهارن نرسون

۱۴۱ جیکر قابینی عشق کوزون دو کر کور اوروی ایلیل کوزون دو کر کور
 او سوک یارنک کش بولند بوزی صوبینی اول یوزون دو کر کور
 کر کمز بندک او عشقک ارشدن کم اول عاری نامی اوزون دو کر کور
 سوزی زرم عشقک عشق کوشندن معاشی عقل اول قوزون دو کر کور
 او بیزه بیهو و عاشق حاله او تشنجان نه یوزون دو کر کور
 او کلندر کشید اختیار نه که تقلید ایل یوز جوزون دو کر کور
 خدای اوش شکر تکلیف و کله که صفا بسوزی بوز ووزون دو کر کور

۱۴۲ رنگی لاله عالم اولدی اورغوان چشمی سفدن ایدی ایله قان روان
 عاشق کور کم جل کبی مطیع معشوق ایچون عشق اولمش ساروان
 کور بخار دو از او عشقه باقا بکری رو و چشمی رنگ نار روان
 مشتری صفا او عاشق دینیا به معرفت متاع عارف کار روان
 شول صافن کور که ضدون طعن ایدر بسویله ندن بز یلان کم روان
 جوش او ش خروسی ایدر عشق قلند او جان ایچندن سزی ایدر شاد روان
 حکمی نسو اولندی ال خدای بومر حکمی سلطان ختمی قلندر شرو وان

۱۴۳ باش او یمن کوکلور عشق بولنده عشق اول تحفیدر اتمک آن ارکانه

کبیر صوبینی یوزون دو کر کور
 خدای اولن شکر تکلیف و کله

خفت بند اول حور آن نو چون با طالع
گور عاشقی زد بند زرد سوگی باده
نه بند بود هر چه نه همسوی مسکنه
مردم نمنا اول در کور می آورد و می بویید
ز در می اول کوهی آکا صید تی از شکر
گور کل خدای بجز ایلکه دشمن زارا فوئده او شاهمان روا کله او

مجان کز عا شقه صلح بی اول با بر کور و روی بود عاشقی او می گویند
بجمل اول در و کم و کل که یاندی لورده کم بولنیا عالمه او کم کسبون آرزو کور
ایشم کوم لوز آمو زار کند من اول نیز لورده لورده لورده لورده لورده لورده لورده
بسیخ کوه کل کله بو جانمی اول او کل که وصلی دو بستن غریبی کل لقا اول
کافز میمان بیلنوز اول فول صلندن کل که لغما در آینه دیندک از آره کور
اول انتظار کله آکا بندر اول منصور باقی و صلیب ایچون دردی مضا اول
زمی عبید و زمی قدر و مکوم بود دولت لور خدای آکا یار بر شده اول باور

کر که صبر او یگا آغودر عا شقه او طو شوق آبق باغودر
نه بسون عاشقک عاقل حالنی که بل عا شقه عاقل آکا یاغودر
کتور بی صلسا اول عشق درین اودم بلکل که عاقل اول داغودر
ورر و لغفور زاهد اولی بند کله اول عاشق با لغفور صباغودر
نه بیسون عاقل اول جانم ایچند حقیقت نازنک یا قر توغودر
عاقل او عاقل و عشق حالند که ارضا یول آشر قاق طاغودر

بنی

بنی عشق بر انجمنه اول خدای و بنداری دوست مقام فردون باغودر

عاشقک اول عشقک کور کوله کور کم دیوانه او بسن بود کم او او دوست
او عشقک اول عشقک برده او بلدی او بند قانور او او صا نود کل تحقیق
بسند عشقک اولی برده کور کله کینه برده او بسند م برده کینه او عشقک
زمی حیاتی اول باقی بول اول و عهد آمانه نفسی او و بیینی بند جان کور دوست
کور لور عشقک بیو بند او حال شرح بیلدر کله ر شخت و درت او عشقک
مجتهد طولن کور کل بخار در در ایم بولر عری کم اول باقی دلازمی

خدای دردی عشقک بر اول اشتیاق کله دور بیوترکی نظم کور فصله دیوانه
عجب سودا عاشقه قینور و شد طالبی اول یا چون اول باغودر
نه بلوروی کش قدرینی یارک محبت اول محبه طوفی و شد
ز صلدی لشکران عشق تمام کوهلا جانکم اول بیغور و شد
عابیده علی نفس زاهد عین حقیقت عاشقه اول بیغور و شد
حقیقت صحبتی کوروی عاقل عاریف ایچون جوابده بیغور و شد
آنکلم از و تما وار ایچند محبت او کوله قویغور و شد
خدای ترک دنیا و هوایش او دوست ایچون کوله بیغور و شد

پس اول بسون موعین طویانه بول نفسی چهل عاری قویانه
کچی اول بسون بدین دوری سوان آجاغند نو کوزی او یانه

عاشقک اول عشقک کور کوله کور کم دیوانه او بسن بود کم او او دوست
او عشقک اول عشقک برده او بلدی او بند قانور او او صا نود کل تحقیق
بسند عشقک اولی برده کور کله کینه برده او بسند م برده کینه او عشقک
زمی حیاتی اول باقی بول اول و عهد آمانه نفسی او و بیینی بند جان کور دوست
کور لور عشقک بیو بند او حال شرح بیلدر کله ر شخت و درت او عشقک
مجتهد طولن کور کل بخار در در ایم بولر عری کم اول باقی دلازمی
خدای دردی عشقک بر اول اشتیاق کله دور بیوترکی نظم کور فصله دیوانه
عجب سودا عاشقه قینور و شد طالبی اول یا چون اول باغودر
نه بلوروی کش قدرینی یارک محبت اول محبه طوفی و شد
ز صلدی لشکران عشق تمام کوهلا جانکم اول بیغور و شد
عابیده علی نفس زاهد عین حقیقت عاشقه اول بیغور و شد
حقیقت صحبتی کوروی عاقل عاریف ایچون جوابده بیغور و شد
آنکلم از و تما وار ایچند محبت او کوله قویغور و شد
خدای ترک دنیا و هوایش او دوست ایچون کوله بیغور و شد

دینلمه ازل اول کسری عاشق
 دکنجی فوجی غازه نه رحمت
 کز او زین قصای خلقله
 زین دولت دکنجی دینو کلام
 خدای عارف ناموس کز
 قتل الیب جوره دو بانه
 قیام اولماک حق گفتن صویانه
 میاوی ایملک ندر کویانه
 رضای تمکول شرعا او یانه
 دل دیر او وصالتن یوانه

۱۴۱ بنادم در اول آمه دوتا در اول کنگش ایچدن اولی ایتاد
 عجب قالم بورد در وقت ایچ صلاح کلمه ایسن جانم ایتاد
 قانی قدس ایلمک ایسفلد و طانی اصله عرسدن اوتاد
 طالبدار او مظلوم اولما دوش باهوجنت ایسا اول شینا در
 در سیم عالمی کینا او بلنه زخم ایلمک دیا ننا در
 قوم حیا و عشق ایدر ملامت اولیخو یا غولاسو یاقتا در
 ارنله بولینی کوزله خدای جان ویلله اول بولی دوتا در

۱۴۲ کرم آنندان برانه محمد کادک
 رضای حق ایسندن اولمینه
 قنن طاعتو اول کلمه طمعسوز
 جسد او کبر بوضو کوریا یله
 جانو ویل غرق اولون نور شینا
 سبیل اول توحید اخلاص سور شینا
 چکر کا یوک ایله مورده شینا
 اشنی آنلن که شری سوز شینا
 دیزلار رضولونو جنت جورده شینا
 قنن بولر عدل اول خورده شینا

محبت

محبت الین خدای حقّه بوجان موسی کوز کلمه طوره خدای

۱۴۰ کز فکر ایچ غرقه وارون عالم
 دو بوز دنیا و نفسوا اولمور کور بولون اولما زور دین جانوسالم
 عنایت اولما و صدانو اکر بند یور پس کشیه علم عالم
 نه فایده آکا علمی نصیحت اورد بو نفسوا تماره و ظالم
 نسی حسیبه قلدی اول شدر حیرت یوق او کسیه و جواب سولم
 بیایورم کندوی بیچاره عاچر دیرلم تقصم و بقدر حکالم
 ایلمی ایت عنایت قولارو کا خدای رحمته اولد طالالم
 تخریب زمین ۱۴۲

خدای دیر رحمته طالالم

۱۴۱ قانی حکمتدن آنله اکلیند
 طامو ایچان موح قلم او کوز کلم
 او کوز بالونو تختو نزا کلم
 اوزو یو جنو اکر ایسن
 ملک شیطانو د یو اوجر
 نور و ظلمانو راضو او محنت
 سیموزد معدنور و جوامر
 منافق کافر و اولی مشرک
 اکر مکه و طور و بنت معور
 تجانی اول جلالیو جاچیه
 کوز یله باقیب و کلیند
 او عرش کوز بسیم او کوز کلم
 بخومو کونشو برن اوزن آ
 و حوشو طبر و کم عاقوق بر جیس
 طاغوصو او نیا تو شجر
 یومیشله لذاتو او نعمت
 ولی نیبو مؤمن او ظالم
 بولارک قلدی او مشطو لور
 اوقبه صو او قدس رضوان خور
 براتی کور او وحده سن کلیمه

دیویشطانور بو کوز شینا یارتن بولر قنن کلمه کوشینا

از جمله بود عاری جمله بودند جلا بود حال اول آمدند
که موجودات اولی در بدی او
حقیقت بخوبی اولی یک دور
مدت هر کم آنک خند مستند
جس افانک نفسی و مستند
در عالم اولی بود کون بیچاره
او کون خلقک ناز و نیا بین
تو ندی قلبی خاصی حق
پوری سیدی قلبی اولی اسم
لوهی اسمای بلدی آکا
خلیفه اولی بر یوزینه اولی
صفاق ذاتینه ایلدی محرم
آنکون اولدی عالم مددی
یوزندی کیزلو بچون ایندی
بجا کونز باق او سیر فکرتند
او عاشق معشوق کونز اولدی
در عالم اولی یوزن اعجاز
دو جهان وارن اولدی کونز
اوج انبیا و پوری حق
پیردی اول شرف طریقی باق
کونز کونز می اولدی اولدی
بیکل جیران اولدی قالدی طایف
فختمن دو حندن لوردی اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی

عجب کثرت دور اول نوز ایچند کورینه معنی اول صان خود ایچند
یقین اولدی یقیندن یقین باق ویب قالمه که طیان دور ایچند
تفریح ایله عالمی بر ارباق تامل ایله قالمه کور ایچند
لوقلب قلب اولس عالم کوزادر که حفظ اتمش آن اول کور ایچند
زهی مقامه اولکم کور که بوند او که مدینه قدس طور ایچند
او صوبه ییلدی طرییحون ترتیب طلسمیست دورلمش دور ایچند
نه بلسون و کلمه نری خدای مکر حق ایلمش مسطور ایچند

۱۸۴
در کل دنیا بود اولدنت اوله کونکلند اول آرزوی شهرت
کوزندی مزراح او خایه دنیا کون بوند اوله حقیقه بیعت
خیر مشنه کار بیکل بتر او که قالدیر نیاد بر سل اوخصت
بهر در لودر لودانه برده اکیئلنلار کومر مز او عتت
کم لول نورانیو ظلمانی بوند اکیسن حق بر اقلش او قسمن
نورانیو باقی ایقوان یوزیدیر دکلمی ظلمانی نیسی او شدر کثرت
خدای جنلی کثرت اولدی نوزانی معرفت کومر سوی حکمت
تانی اولد سکننده نفسی دلی بر کلک وحدت کتسون او نیر
کج اول کثرت نورانی کوزده در سیکل حق قانتند حق عزت
کوزندی کثرت آینه بجار کومر لول یوز از خود بود کوز رشتو او عالم وارن

دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی
دور نوری که انان اولدی

۱۸۴ عجب کثرت

بسم الله الرحمن الرحيم

اگر نور و نور خلت از خیر و نیر فکرت که بیدنوز بود اول بوز کوز
ظلمت پند با قب قلمت که اولم از اوطاق حقیقت تریه واقف اولون از کلام
اگر علم و کز عمل و باطو کم اولم کوز و ز جملی او خلت اولم سا موقت اول
باق اول درت فصل کوز با کوز اولم کوز و ز جملی او خلت اولم سا موقت اول
ظلمت باطنی قدرت بوز بوزند با کوز و ز جملی او خلت اولم سا موقت اول
خدا ای کلین عارف اولم سا موقت اولم کوز و ز جملی او خلت اولم سا موقت اول

۱۳۷

تفریح پرد در بقا سما به واری ما موقت کینه اوجایه
اوسند کوهی قاذبقا ابراق سیر غیده بتشاسن سما به
کم اول خیر شید انور رفته باق او توحیدی شانی حق مایه
واری بوزی خفته سو فتکم نه احتیاج او تمسید کما به
زهی نمود که سید جرمی اول که بکرم پیروز اول کما به
کوردن بومو فتد نتم کن داد ظلمت جنش قویب مایه
خدا ای کذ که اول موقت وار بیخیز کوزینه اول سما به

۱۳۸

عجب بود که بن نیشه دو شدم بان عشق او دینه اولم سا موقت اول
تجرد کم اولم سا موقت اولم سا موقت اول
تغیرون ملالی دو شدم دو شدم
تجدد قلوبن بو شدم دو شدم

قانی اول

قانی اول عیون حفاکم قبله یار
نه قلدی عیال جان کوه کل بغیا
یروی اوش خدای ذوق سو قن قانی اول عیون حفاکم قبله یار
زمانه خردم کردم دو شدم
لذت عشق اولم سا موقت اول
قانی اول عیون حفاکم قبله یار

۱۳۹

ششم اول زاری ناره تحه شتاقم ایله ویداره
بیارم دردی بفر اقلدم دم که بلزم نولا بودده چاره
و کلمی اری اولم فرق یار نتاد ویر کشش اول انتظاره
ملاعت آندی بی دردی یارک عاشق اولن باقری نامو عاره
طلبک مطمین ایله طالب لاکیر ماز ساری ختی قاره
عاشق کل قران معشوق بوزیدر او قر بلبلین کلدن پیاده
زهی دینو ایان اولدر خدای عاشق معشوق بومکدر او ولاره

۱۴۰

زهی ایسا که حقن اونش عشق خواصی ایلمک اول خشنی عشق
جلالینه جالینه مطابق صفاتی ذات مظهر جنش عشق
عجب بو کزت ایچو باق نورا حقیقت قلبی ایچو سمنش عشق
دکل جلد که میا بود شرف لو که ستری مخزنه بول خشنی عشق
مدکل قالد در حیران بو ایتند عزیزیل اول جسدن کوشی عشق
نه کوردی ملعون آنده اول کما کبرون اول کوزا و ب طمس عشق
خدای کوردی اساده بو ستری تسلید او قلبی دوسن عشق

۱۴۱

صفا فی ذراته کلهم فی کون

۱۹۶
 که اول ظاهر در صیغه نور غز نقاب غاشقی چون اول در غز
 و کل آکا او شغل حل اول بعد یقین اهل بیت شکل بقدر صورت
 بخلا اکثر کم اول نظرون بولا صد قید کلدن نور غز
 کوکل در بند آکا ایشو بولدا که جوری او حفا سندن آدر غز
 نه دو تو دنیا و او خدا کلید او عاقله آنوکل بار غز
 بو بولدا عار ناموسک ایشو صا قنند او منزله وار غز
 زاوکلده نه سوکلده خدای نه شادسی عینده او وار غز
 ۱۹۷
 کوردن اول حقیقت شمس نورین کوسوف نقص آکا بون کوردن
 زمین شبیکه عالم قره وکل جلی قره بسند کور انورین
 کما که تختی ویردی حاجتی نه دیلانم بخور خوریدو انورین
 باق اول منی یوزیدن ایلکل حدک نورین اچا غز دینار حور عین
 کور اول لدر تو کم او بوجاست شر او عشقون اتمکسه جلورین
 بان اول قرانو نواد توکم اجمیل کوکل اول لوجی محفوظ کور زورین
 خدای مکر بلدی منی سترین مناجاتده سوپسار بولدی نورین

حقیقت شمس ظلم جوری ذریه منعم

۱۹۸
 نورین عالم او شقیقت اچکند تجلاد در در م وقت اچکند
 دوزاد م برین بر لو بر بخبر کم ایشو ایلد دست قدرت اچکند
 اول عارف اولند ستر واقف کور ب سلور ندر حکمت اچکند
 دیندن وحدت حقله قلن اویس کج عمری آنک عزت اچکند
 آنک کم کوزلین آچی کم اول حق نور و جیدر عبرت اچکند
 هوا و بیک

هوا و بیک اول ایشند وکل کور بیز بولا جود ایت اچکند
 خدا اینک وکل مقصودی غیره همیشه حقد در قدرت اچکند
 منسوبه ۱۹۹ در تفریر توضیح
 که جمع اولدی مکر بر کون بقدر حقیقتن صوبنک بولر او بولر
 دیدیلر کم صوی بر ایشند روز که بمانوزنه خود آلی کوردونده
 جیا تو مز بزم آندن دیدیلر که بمانوز آنی قانندن دیدیلر
 ندن مشکوکل اول حل اولینه جیا تو مز ننددر اول بلینه
 بولر دار و در کبری بلو بو ابر روی اعتماد او صود و تو
 دیدی عیانه وار بر ما می ذلیل آنک کنی و نلسه یوقکه عابد
 کرک آکا دارون بسو بلینله او شکوکل انذا حل اولینه
 دوتب نیت آکا در اول بوز وار ب قار شوره و در ویدر او بدو
 دیدیلر کم بر الی دین اولوسی او سندن یک بوق اوله او بلوسی
 اکل صو کم اوکل سو بلو ایلده او غریض بیانی او شنده و بلده
 نه کور ورز نه بیلور زبانی دکل مشکله اویسون بیانی
 دیدی دین اولوسی بولر ایاقی که ویر شدی آکا اول عقل خالق
 صون غیرین بجا بر کور و کور حل اویسون مشکلو بوز وار و کور
 یقین اولیه آن کوزد قار قله نسا که چند ایدا کور مز ایر قله
 یقین اندر او حق جا بدن یقیندر ایراق علی اولما و عینده او یقیندر
 جیبی بر نظره حقد او غرق تجلا سی بولرون ایلر فرق
 نسا کم اول حیاتی ما مله میا نه بیسون اول احیا طیده در تما
 جیبی وار فلک اوله عکسی و عین او علی قدر آلیکه او عین

قال الله تعالى ونحن ارباب الورد حیدر

اولوسی قنوسی بیانی

گورندی ز جان حقه تو نشان او قدرت دیدی و بیدار که یکسان
 کم او چینی نغویید نخل آنی قلبی کماند که جیانه
 حال نوره او لغت اولی یعنی حقه کم اولدی او اوشاه
 ویدی لولاک او لولاک حقه اول ادقی مواجده کلامی افسان
 زین وانی رحمت قلبی آکا بیان شرح افرای کسان
 شرف بولدی انسانی حقه و کل مخلوقه بولدی کسان
 خدای بلدی بولدی قلبی شرح یقیندر در کل کوزی او کوشان

عیان ندر عیان اولدی کم کوش راه ۱۷۱
 منور اولدی عالم احتیاج نه نجومی شمشیر بر تون نبر ماه
 گورندی مقصود دیدی اولدی کل نخل بلدی قبله اول آتیه
 کم لایله جان شقه خفه واروم ندر عفت قدری دونه دلاول جا
 کشیم وصل اولاشوق اول غولن کیدر اندر کویتمک او کیم و راه
 اوزن صانانه حقه بول ویر کیم لاور ایلو طایفه او کیم راه
 خدای ایلو طایفه خدای بولسا قوت همیشه سوزی افسانه من الله
 ۱۷۲

بینه عذبه وارلدی اوشده ذابته نظر اتمک سینه اولدی صفایه
 او ذابتمک صفایه بیلومنه کسکس و وشدی کور و ادرانه
 نوقتی یکجید و بوم اولدی عید یتشده کم لول قدری برانه
 کم اول حق الیقین کوشور نه احتیاج آریا قوت بیتانه
 و کل اهل موت که باقی ویر کل اولدی یتشده کم کوش عشق او حیانه

طقه

طقه آنا و درت آنا و تر کیت او معدن حیوانود اخی نباته
 خدای بلدی او قدرت اینینی مقید اولمادی او ندر جهانه

گورندی اول جالک خسی عین ۹۲۳
 چون اول مستوق در عشق اولدی و کل عالمه نفسی کوزده زین
 که میستی جیران اولدم بنده ایله صوبه بیسیان عشق اولدی که مین
 فدای جانی باش اوشی دوسته قریان دلازمه قان ایچون قانوی وین
 مجا جوش ادری عشق خور و زنده جان نه سازی سوز ایشدی اول خسی
 خدای حقه کاشید خدای روح کل اول اولدی کم لومنی
 خدای جرحی افلاک کل حسابی کوزتمز اول سوز ایلینی بو طینی

دور از قدرتی کورنه دور از در جان کولکل اوینی اول کوزدر
 نه ویردی عارف باصرتی او او عقل نوبیلد آنی بزادر
 کور اول حکمت کلمی قدره تابق مناسب در کبی سوزی ویزادر
 و کل معدنی طیر اقد بولدی حاصل نه بکزر علی یا قوت اول سوزادر
 کلور تحفه و دینه او کولکلدن او تور و اندر کله بکزر ترادر
 آنک کم وار او جاننده محبت قومز اول عشق آن دوست اوزادر
 خدای وصفی حالتی کم اوشده قلم کاغذ آلب له بزادر

۹۷۵
 کل ای نسیانیا کله که بوند و کل مین انک سن بیج غنچه
 قال لله تعالی و ما خلقت لجنی و للانسان الذی یعبدون ان یعرفو

خطای عذبت ابرو یکم ریشی
 ایچون قانوی زین
 ایچون قانوی وین
 کوزتمز اول سوز ایلینی بو طینی
 فدای جان باش یا کوش سوز
 نورا اولدور سوز یا کوش سوز

دست خواجه کلا اویسینه او زودای
بنیاده اورد بنیاده اولاد او ایستاد
دیده اوردی اوردی اوردی اوردی
خواجه اوردی اوردی اوردی اوردی

داز زار اوین ویرش ۱۲۷۱ در حق عشقند که ادا ز ما روز
ایر یک از بچون کم کجا حیدر اویس کم ویر اوز نه ولسب اولاد روز
کبر و بندک اول حیدر اخل او حسیا و ز اول سینه بندک عا روز
سختی که بیلم انگلک حقا خوش گینا و بیلد اول انگار روز
جای بو بیدله کول اولی سوز ب قونا اول حقا روز
بنیاد اول بیلی اول خدمت عشقند قوش نافه زونا روز
ای خدای ایتو کوجک ندر کم دکل نه بخری و دستند اولاد روز

کوردی کلدی سینه اول او بیدری کمال ناقصه بوق که نام او بیدری ایلد کمال
عجده کله طو لو اذن کوردی سینه ایلطام او فوقه تخت جنو که شر قو خوشمال
اول سا غفلت ایچر حق ایجا او زین دخل نه فایده اکر ویرلسه کونشمال
مواد نفس بولانی لوتری اکل اولدق ندر که مطلوب ایدینه طالب اولدکمال
اوقده دو میا کشی اگما او علم نه کرب چاره بکیز اوصیه کم او ش ایلد کمال
کوردی عشق اول با جن بشانه و دردی حق دلمی و اولتو عزت عاشق اولد کمال
خدای ترک او عشق ایدانه ایلد بون جهان طولسی اولد سا سینه اویونو

۱۸۱ مشهور کندی
دیده کیم مویس اولد نظر اولد کوردی جوان لنته ایلدی اول اولد کوردی دور
قائیک با کوردی او کورما آنی لوشی صفات غلظه بقول کم ایلد کوردی ایشی
یقینی و اویسینه کوردی لوشی صفات او بتر تا اول ایلد اولد چینی
کشی ایلد حیا بندر فنا که ایتد اولد نه کوردی دوستی اولد کم اویسینه کوردی

کوردی

کوردی اول صفاتند آینه خاتمه وال بشه که اولد نونسی کوردی ایلد کمال
صفاتی باق کم بشه و او کوردی یقینی اولدانا او کوردی او کوردی
کرامت انسانه اولدی خلیفه ایلدی حق دلالت آندا اولدی بومر ایلد اولد
لوندی احضارنه ظل بیان ایلد باق اولد قدر تو و بدین کوردی اولد
با اول جلای جالی کمالی سینه کوردی او عقلمو جانو نفسو بودی ایلد کوردی
و برورد اولد کوردی بیلد او عیان کوردی کوردی بیلد بیلد بیان
باق اندی عکسه آنک بشه و نه کوردی صفات فوان قلی نه لبت او کوردی
دکلمی آینه انسان او کلمه باقره در کرامت ایلد دکلمی او دونه باقره
کوردی کوردی ایلد او دونه و اولد کوردی جانو اولد حق او عشق ایلد کوردی
همیش حبه و جبهه و دردی دور او ستری ذات صفاتک حقیقته ایلد
کرم آنک کرامت اول انسان و بر او حقیقنک خرنند لو کسب ایلد او

۱۸۳
دو شدری اوم حقه بیل اولد اینه ظنی احکامینه باق اولد آینه
خدا کل کم نظری حق اولدی اول دوزی خاقصه خلیفه کوردی اینه
خوش قیلا ایلدی و بردی شرف او و بیل طیرا خیله باق مایینه
ساجد اولدی اول ملکر امر بچون ایلدی لغت اول عز ازین خایینه
بیلدی اول ستری آند بیدوننی واقف اولد اول کوردی خزا اینه
بل کول شهر ند اولد خلیفه و بر مد یل یون شایینه
کل خدای سینه ایضا حقه اولد کم خلا یقی امر ایلد اول طایینه
او ذات کرم باقم دکل فرق ۱۸۳ صفاتی ایلدی بنی کم اولد خرق

خداوند اولی که نور که علم او بصیرت بود اولی که نور

زین شمس و دو عالم طولی آیدن
نور خورشید و نور ماه و نور
نور آتش و نور کبریا
نور سوسول سبکتره قانو حریق
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری

۹۸۴
زین دریا نه حدی وار قیاسی
کرامی لطفی جو قدر قولی نه
آن سون آنک در دند با نه
کسیک مجوسین کوره دوره
الینت یز میجک ناری لدر
آنکم دروی لولا یار ایچند
خدا ای دلر سار و دل عشقند
صور اکلیل موا محمود ایاب

۹۸۵
زین جانی منور بو کوز اولدی
نور خورشید و نور ماه و نور
نور آتش و نور کبریا
نور سوسول سبکتره قانو حریق
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری
نور آیدند کند و چون آن دوری

اولی

کوز اولدی بولورون صونل اولدی

او علمی مغز قند بختی اولدی که نور که علم او بصیرت بود اولی که نور
خدا ای او شد صفاتک نقر چند

۹۸۶
عیان اولدی عیان اولدی بو کوز اولدی
باقی و دیر لک اولدی اولم بو جاندن
لو جی اکر اولوبن کورندک یوم عید
کوز لری اول غور غصه فراق بولدی
نور او احو جنت نونیه لالی فراد
شهاره ای لایق و کل که جنت بولدی
شش اول جنته نو اید خدای چند

۹۸۷
اسمی الله ذراته لامع اولدی کوز
مکه او صفاتون الله اول جنه
اولک عارفه نور نور و بر
کم توکلده اولد قری آنک
نفسو موی ایله اول قیلوقال
شوم تبه کم بولرون اول جن
ای خدای م تفویج عاشقه
اوش یاز لین کم قلله خامه
معنی اول جان کم صفاتک جمیدر
اولدی صفات عاشقه اول اید

اول مستایک جامع اولدی کوز
کم بصیرت اهل ساحه اولدی کوز
علمی حق اذکا که نافع اولدی کوز
اول رضای حقه قانع اولدی کوز
او ذمیمه آند و رافع اولدی کوز
عشقده مواجه رافع اولدی کوز
صونو باقد و غنچه صانع اولدی کوز
عشق کتا بندن کورنش نامدر
حرفو لفظو معنیه اول جامه
حقه جاده بل ظلی در مدر

اولی

صوفی زرقان بوسه اولی در دور
گشت کز آنکس برین اولی کمالی
گور که کفایت نبه دو چشم گزیده
بوضه ایبه گشتن اولی ایام

شیر کن کجا غری کوز آدم
که کم کشید او مشد بر اول پیش
کوکله مردم آنک فلک دور
کی اول کوز و قاسو نقه قلمش
که کم نقشه باقر آندا کوزا در
یکور عمر ل آنک ایشند
کاورم کشیده برین کم او خوش
کیسی دنیا ریشی دورا در
کی بقا ریحون امتش فزای
کی علمه اولمش ایله عامل
کی دنیا ریحون علمی کل دین
کی لهوید لغوی مستطالوشن
کی ظالم او مظالمه در نشند
کی عادل او متمدن رایش

توز و جدن

توز و جدن تفکر اولی حاصل
عاشق به عشقش عشقش کویسیر او
عاشق بر تاویسی عشقش زین
عاشق به عشقش عشقش بر کله اول
شولکم عارف اولی علمی حقله
توز و جدن تفکر اقلین او
خزای نفس هوادون چا کوز

۱۹۱
زگر جانندن خلق و یلیدن دیلمه
کتوروی سابقی چای بود اول می
او یون جانو کول منو جیران
جلمدی جلمه چیا کیک او وارین
او پروانه کبی دوستکل نوزین
کوز او قدرت بشر الی دوست الهی
کوز اول قدرت شرابین دوست الهی
خزای قطره دارتی دریا بسندن
اصله بغفل فرح دوستکل کن اول
ویدی روحدن سیکانغ ایلمم
کنز حقل بستره او ابر

دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین
دور و کوزین

قال الله تعالی و توفیق غیر من الا بوجه

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
السلطان ظل الله في الأرض
فمن ظن الله في الأرض
ظن الله في الأرض

اول حقيقت خبرني قرآن ويدر اول حدیثه که کسی او کورا .
سین قلدی تر جان حق نسیم او نورندی بسند مندی کار کا
که کوکل منبرینه قفلن نظر تختی سلطان خوش نورمش با
بوخدا ای بند دوری طایوب دوری یوزین بولدی اند کورنی

بل حکیم حکمتند اول خبر تصدی اول عبرتینه قل نظر
سیر ایت سیر کنی دورین قل کز نغیدن و حقه ایت سفر
ایت فنا کند و ازکی بول بقا یک جت اول شش جتندین کج بشیر
اول کوکل باغبنی توجیه دور کوبسته مبو و جود مشی
نور دمنوعی حقه اول اول مطیع بنده بید اول عبادتجون که
زمدی تقوی بولن سن کز بود کم اید نظر آن مردم درون هر
ای خدای بلکل اول کند حال حقه مطیع نور قولن اول در

دکله آمدی عشق عکس ایسک قران حقه سین اگر لایق ایسک
دوبت قولن کل کم کوزی تو درم دنیا خرمند اگر اتق ایسک
سور کیدر قلبدن خقدن غیرین بیلنه معنی بولن باقی ایسک
سکند دنیا و اخری ملک مال خوش بوردن حق ایچنی فاروق ایسک
اول مورا و بولن ایچون ایچمه طبع کم کسیر لوکل سابق ایسک
ایت علاجه ایست جان حکمتنه توبه مرتیاق ایچ حادق ایسک
دینا سروک نور امر دور ای خدای ک صاقین فایسک ایسک

بن مطیع

بل مطیع اولن کر کدر خالقه عشقه عاشق اولن حاشقه
اول تو فتح ایسک خدیو کدر کم توکل ایکل سین رازقه
دینا خرمند نسر خوش اولکل وجهی مشتوق او کورنر فاسقه
سور کیدر کوکل کیدر لوکل شکی شبهی دفتری دیوانه یازل صاوقه
کورا نکلدن اصلکل سن فرعیسن زو و نسک اکلن سن سا بقه
ایشو بولدی سکه تم رهبر ترک کم دارنر سر سر اول باشقه
ای خدای مر شیده اول لاف صبر ایر شاد و رید مفصوو ایچون حقه

ایرام شیده کر کدر کم لویاره اونجه قولن غوز اولاک و وار
کجود برورن لکم آنی که ممتد یت شد در و بنداره
کجا حقه غیور از زو روان لوبقایه حساب و بشماره
اولنما به عمل عمده حاصل کتابله بو کلنر بکزر جماد
ندر او دور و دنیا ملک مال کیش توکل ویر اول اضی هماره
کرک توجیه اولمقلن اولانم حقل عشقیله جان صولاره
خدای نیشکل سن خالص ایکل لیمیزور حق نیشکل بشاره

کیشید قول حکم عهد کدر یو بولده جدله اول حد کدر
کیده او ایکل بر لیکه بیته کم اندا قطر ان اول تعانه بیته
دوتا متنی ایله یو جابه کوشدن ایسک لونا ایچوا
آکار مکلکینه نیت اید خبره محاوره اول ممت اید

شماره اول مطا... کتب...
 کلام...
 بولین...
 اول سلطان

بناشونند و ایم حق نوزاد
 کز ایشه اولن سوبیلک
 نه ایدر سالیق کند وید ایدر
 دوشن قولونکدن بو ایله
 تکلفه دیر ملک کس اولمز
 توکل حقه ایملک اولرک
 تفریح ایملک خلفه نین او
 اولون نوزم خلفک اولمجن
 طیبو قاپو که نه لازم اولمک
 قولون اولنک طیران باشینه
 قویا معبودن ایدر لو مقصود
 اولر الله یرا نتر که قولون
 بر اولون دیردانی یوربدن
 بوغنی وارو واری بوغ ایلمن
 جیاتیمو ممان ایلمن اول
 نیر لار نه کولم عرش کرسی
 بولر قطره و کل ذره قیند
 بیچاره بخندان بند مسکین
 حال کولمکن کم آکا اول اولون
 اول آنک دند برین ایملک
 کصنا اولر وین خیریه ایدر
 کم مخوفده لطفله سوبیلک
 تکلف کسدن اول اوسه اولمز
 توقع خلفه کوشتمکن کرک
 دوکا و بنا ایچون بوز کله صو
 دلازم کیندیوید لورنجن
 دون و بنا ایچون ملازم اولمک
 حق قویب آکا طایر نشینه
 قبولیتده دکل ایستی مردود
 کز قول اوللایه اول فصولون
 دیرن رفق آندان او جراتون
 کورمز آندانو جملن اولون
 بلا ورنجو ایلمون او صاخون
 طامو ارجان نزار اولون باق
 آنک نشانند کم وار اولون
 خزان غیر کورمز وار قولون

اول سلطان

اول سلطان قامو مخلوق خلایق
 آن کز جک سونلار اوجانندن
 دینار اولر آنک اول غشایش
 آن کز جک سونلر لوی لوی
 زهی سوزر او سوز ادرسه لوی
 نبر و نجر آکا نه اول اقلیم
 دکل افلاکو انجدر خدای
 کم آندان خیریه قولون نزلایق
 ایدر رحمت خدای که اولایق
 زهی کرم بالجامو حدایق
 دوشنر سوزر اولمشن حقایق
 کلور و بحان ندر کسوشقایق
 تعلق آنلر نه اول علایق
 رصد بغلا یون وید وقایق

اول سلطان قامو مخلوق خلایق
 ایدر رحمت خدای که اولایق

زهی سلطان اول سلطان خانی
 حقیقتده نظر اشکل دو عالم
 بارندن مخلوق بو قدر ایدر
 بو عالم داری جلق قطره دن کم
 کورینن وار رخ آنک اول غنندن
 آن کسومگو قولون قولرینه
 بو بیچاره خدای بلدی آنی
 قامو کوسل اول جلدن خانی
 مثالده ن اوجانلار کز خانی
 بقا و خالق مخلوق فانی
 کم ایله خانی اول خانی
 اصلده منیعو معدن کانی
 دکل خیری که دینو ایمانی
 کم اولوق لایق آنک نشانید

اول سلطان
 دوزندک
 دوا برنده
 قولن
 اولون

کزی بیک بیره یتر وکل بودک
 زهی آعلایه یومولام اول سلطان
 عطا و لطفو فضل او آندان خیان
 بیلورم حالرین قولرینک
 دوزندک بیک بر جیلر اولون
 دوا برنده بقیق بر اولم شکر
 قولن کلور کند وید دکر
 اولون دیزر که طوعنی لکر

دکل بود که او کلمه عشق بتمه جان
 اصله در لکی آنکی ابرجانی کورد
 لدون علمدن اولون دور کک او ظالم کانی
 تبتی خاطر ابجون او باقت ایات کورد
 ضرورت اولدی که شرعاً تمیز و تفریق
 او جتو صومو صلا تو فرنگی کورد
 یقین استین انرا او شش جتی بولدی
 که وصلی حقیقون او کم نکل کورد
 اولدی که بوند خدای کولک کوردی حقا
 میزان صراط و جهنم زبان نه فال کورد

مثنوی اول
 کوزوم برده ان معنی یوزندن کم ایما دم آن طشا و زندن
 کورندی و جیکم او معنی ظالم او شکی شهیدن ایلمک ظالم
 آجر عارف اولن اول جان کوردن بقرم برده کورد دست بولدی
 نه دو شمش بوضفند اول آینه نتاک شمس کور باقی بدر آینه
 کرم شی اول صفات خدایه اولد مسیح خفته سی لیدر قوالدر
 کورین شش کم اول ذاتک لوجین عیان لیدر بیانی ایله و جین
 کولک اکل کوز کاک اول خیر جی قولاق آنک ایله اور جی
 دلیل او شد کم بیانی او شیل عقل ییلد بولر افرق ایله
 بوشند کورین م برده آن طلب دست اندرن اور بوجان
 کطلوک انب از لیدی رعنائی او جان کوزینه کورستر رعنائی
 ذاتی بیل لرو کورستر کورد کم اول آسند کورستر کور
 گاه آفاقو نگاه انفسد بولینه حواصی ایلمک حیدر کورینه
 عجب اول آینه و هم او کورد جی و کله انسان اول خیر و روحی

قصایم اول خدای صالین
 او تور بیز کرک خیر و شکر
 کولک کم حقه بغلانه اولدی
 نه زنیسون او از شیطان کور
 خدای نیک اول آجری کولک کورین
 تعالو و تبارک اولدی تنگ
 ۱۰۰۲

بو کون بو کوز لجانانی کورد
 قامو جانله اول جانانی کورد
 نه وار سلطان ک حکم الیزه
 اولی خاند خان اول خانانی کورد
 نه کتر شکی شبه بو کولدن
 کاک اول دین ایمان ایفانی کورد
 دکل او جود و رضوان کوشکوبراق
 نه مقصود عاشقه جیان کورد
 جیمی عالمک صانع اول جی
 کون اول مبدوم کیم نیانی کورد
 در یوب اول ویرن اوجو بیجا
 بهانه عیسی او یونانی کورد
 خدای بلدی خلد خدا فقال
 او دتانی منانو خندان کورد

کوشی نیچون سومیه او جاسیه
 یا نیچون ویر میه وینو ایما
 کورنده و جیمی طاقت نه شورو
 بولارون بو نوره دو جهانیه
 کرم صنع ابرو و ظالم اولدی
 کوزینه نقشه نقاشی کلینیه
 نه طوعدی اول کوشش برنج بطله
 حقیقت ظالم اولدی اول نهانی
 و کل مستوق و جی اول بفرودن
 نهان انز کوزینه اول عیالی
 بو کار کا به نیجه صونق ایشل
 کوزت قدرت در تدر زمین آسمانی
 علی برده دور معینده وجهه
 خدای برده و عیان کور آسینه

دکل حیالی بو کوزوم کوم
 کوم صفاتی کورد کم اکلایو بقنا
 اولب فنا اول صائم شکر
 کورینه ابره کورین کور
 کورینه ابره کورین کور

دکل بود که

قصایم اول خدای صالین
 او تور بیز کرک خیر و شکر
 کولک کم حقه بغلانه اولدی
 نه زنیسون او از شیطان کور
 خدای نیک اول آجری کولک کورین
 تعالو و تبارک اولدی تنگ
 ۱۰۰۲
 بو کون بو کوز لجانانی کورد
 قامو جانله اول جانانی کورد
 نه وار سلطان ک حکم الیزه
 اولی خاند خان اول خانانی کورد
 نه کتر شکی شبه بو کولدن
 کاک اول دین ایمان ایفانی کورد
 دکل او جود و رضوان کوشکوبراق
 نه مقصود عاشقه جیان کورد
 جیمی عالمک صانع اول جی
 کون اول مبدوم کیم نیانی کورد
 در یوب اول ویرن اوجو بیجا
 بهانه عیسی او یونانی کورد
 خدای بلدی خلد خدا فقال
 او دتانی منانو خندان کورد
 ۱۰۰۳
 کوشی نیچون سومیه او جاسیه
 یا نیچون ویر میه وینو ایما
 کورنده و جیمی طاقت نه شورو
 بولارون بو نوره دو جهانیه
 کرم صنع ابرو و ظالم اولدی
 کوزینه نقشه نقاشی کلینیه
 نه طوعدی اول کوشش برنج بطله
 حقیقت ظالم اولدی اول نهانی
 و کل مستوق و جی اول بفرودن
 نهان انز کوزینه اول عیالی
 بو کار کا به نیجه صونق ایشل
 کوزت قدرت در تدر زمین آسمانی
 علی برده دور معینده وجهه
 خدای برده و عیان کور آسینه
 دکل حیالی بو کوزوم کوم
 کوم صفاتی کورد کم اکلایو بقنا
 اولب فنا اول صائم شکر
 کورینه ابره کورین کور
 کورینه ابره کورین کور

کتوب معتبره نسخه جامع جز آتوب و بر سویر که سیامع
اول آینه حقا هم تر جاندر یعنی وصل اینچو همی اندر

کورد اول قدرت کوزنی بودیلا کتوب تری بودید او دبلدن
نظر نیند ایلدی و روی کالی کوزیز با و آتش آتو کلدن
کورد اول در بای عیان بودیلا چهللا مایرینی بن بوسا کلدن
کاتور کوزل در می کوزنه یک اولدر کم کوزیز اول چاکلدن
سورر آنی او عشق و یله کاتوند تفکر ایلد کور آن عقلمدن
دکل بوسوز اولکم اول سیانی کورمش لولا ایلکم ناقلمدن
خدای بوند اولسون سورر اول کتوب که چقاغل ز یاد من او صلدن

منزه و اول ۱۰۷
نه کورمکن بو کورمکن کوزره دور یقین کورمکن او ش او دور
و بر ما و بیدر او کورمکن ایسیان یقینی حق لیچون قلمش کورمکن
یقینی اول دور و کتوب کم لول کوز کلکل کوزر کتوب
کرامت حاصل تقرب ایلدی تقربدن مرادی قرب ایلدی

قال الله تعالی من کان فی هذا سعی فهو فی الآخرة وأفضل سبیلة
بولن آتیک کور ما بن او بوند حتی یابرن کوریر آن آند
دیدی حتی بوند اوللا او کوز سورر آخرت اوللا در قران او سورر
اصلد ایلد معنی کوز سورر کوز کوز سورر که حلق کتوبس او بوز سورر
اولا حیواندن از خون اول کوزینه او حیوانه جهنم نه صورینه

عجب ایسیان

عجب ایسیان اول ایسک اولیق سوزن ندر آنکم کوزمکن اولیق
اولا حیواندن حاصل قالد برک کما اولناید او معنیدن خبر
کرامت خلد اول قند قالد برک با اولکم سوزن اول صاند قالد برک
نه المکل و برود کوز ایلد کتوب یورو کتوبک مو او او موسد
لو جلد مخلوق ایچو کم عیانت کما و برلدن اول آدی کرامت
ملکله سوز قلدیز ایچون کما کتوب کما یا او لیچون
عز ایل اولدی لوبت بنف اولورد کور کاتمدن سوز کوز اولدر اولدر

اول ۱۰۰۱
الحمد لله خالق جسمانی ایلر اولر وجود
قلدی مکرتم آدمی اندی خلیفه اوندی اندی
اندی کبرون اول مخلوق اول امر اول اول اول
بر آتو بر آندی خلقیکه انسان بو اولدی
حلیسینه آدم آتا بو عیترت سوزم تبا
عشق کرس لوجو قلم بر و خیر جید عالم
السوزن بری ملک و حیض طهور اول اول خلق ایلین خالق قدر خذ اید هم اول وجود

اولدر که او شایر شایر کوز خلق کل آن جهان حکم ایلدن کما یا کما سلطان کل
آبو کوشن غلط اندر دور در حال و دنده جمله عالم صانی تندر رس نور اول کل
خبر و کل قهر او یسکل کوز او کوز یسکل یقدر نهات کم کما عیترت او حجاب کل
جان کوز کل اول واری بو کوزر کم کوزر عیاشکل اول شوقه و در بنو ایان کما کل

الذمیه
شده تا ان تقو لیا یوم القیمه
در تمام
قال الله تعالی
و در تمام
ان ایت عن هذا عالم

گورم چینی احمدی خوش لبند بریدت بخت تیر اول و تنه ایلمکه اول قرآن کلمه
 عابد و زاهد صومیلان خوش عاقده لول صورت اول خوش لکانه اول
 جد عالمه صمدی کم اینیون احمدی خدا بدن انقل خبر کوکل آکا مکان کل

ول ۱۰ اینیون
 یقین دیکم کاندکم او پس صفات ذرات که جزوی او پس
 صفات ذراتک او پرورد سید کونشک اول شوخام نور سید
 که قطرا ابرو اولی اول چون کورینر ایرتی ایل اول چون
 بتشسا قطره دنیا یه لومهان دیند آکا اید بحرین عمان
 کورین عالم او بربر ایچنده بلاد غیر دکل امر ایچنده
 که صنا حقد نو او آیرین و غیر او بیا بند اولی جان صبر
 بلوریک لیسند اولان او قطره بتشدر دو کسه آن او بحر
 نه حاجت و بلکل کادور اول بلکل اولان اول دور
 سوزی سویلا مک اگا ایدرک اول کستدرک اول کلو بیکرک
 اولنا بانه استعدا و نه بیون وز سبیک دبل آیات قسبون
 کورینر لوسه کراول پیش کوزیله ایانند منی او طر اول کوزیله
 که ک معنی کوفی کینا آچیده او نوری خالصید اول سچید
 کم اولر قصه اتمک پستان ز کلسون جوعل خوش اول پستان
 سوزی و بولا کین آن براره روا مصلحت آن اولکه کوره
 اولا ایچنده وانگ طیوسه که دنیا اوخری اولما قایوپه

صفات بر ذراتک ایچنده کورینر اول کوز غلام و کلک سید سید

شور اول

ول ۱۱
 کور اول جانلار کور جان اولدم کم اول قطره ایکن عمان اولدم
 باق اول ذری حوام قینمینر که ایل معدن اول کان اولدم
 چقب اول شش جنت جنتی کل که یک جنته اولیب سلطان اولدم
 نه غمغصا و دنیا اوخر ایچون بوری ترک ایدر خدا اولدم
 نه کوروم اول حقیقت کستان او بید مو مزار و پستان اولدم
 او صومندین خوش نر اول شش ساق کم ایل پستو او ش جیران اولدم
 خدا ایم بوکنکه اوش جمانت دیوانی قصه و پستان اولدم

ول ۱۲ اینیون
 کر کدر قصدن الحق او حصه دیک اولما نو اولیتد
 بو یول ایچر کر کدر ناقب حق کصنا طیندن او باق اولمن
 ولیکه دیلد سوبلنر او قصه احوال امالی کور سوزون او حصه
 لورم کورد و کندن اول خاطر باور عقل او بند کیم وار
 بند اول جنتیک انکاری توق کم اول حق او زر بغیری او کازون
 کولکه کوزن کم اید او طومش صنا پس بر کزین اولکم اول طومش
 او ز کزی فکر یکم اول او بیدر او عشق در و یله ایل طو لیدر
 کورن کلور و حی کوزیند او معی اولر که باقر کیند و زیند
 کما ک عشق کورسته او حالات کوریند دست یوزی اگا قیامت
 باقر سا ایلمک نه دوشه دوشه کوریند دست یوزی باقر قیامت
 اول ایند م شش اول اوزیند او دست یوزین کورینر کوزیند

صفات بر ذراتک ایچنده کورینر اول کوز غلام و کلک سید سید

کشیدن نیسا اولادشای
آنک فکرینه دو شکمیشای
آن فکرتمک او کورمک کبیر
یقین آکا بی ایلمک کبیر
بوررم و تم او که یانه یانه
باقردوست یوزن کورنیانه
کاؤزاقو کا اولکل و صلت
عاشقه اولدررم دم او خصلت

۱۰۰۱۳

داروشیفا آجوجوان بند
خسته طان دیلدو درمان بند
زودخودنر فوخه منسوب شمال
فوقوتو تحتوی سلطان بند
بولویا فو تو زرجن بند
دری مرجان معدن کان بند
عرش کرسی لوح قلم ارضوسما
انخلو تورا تیز بوز معنی قران بند
عاشقو عشوق عشق عشق
دفتری منشور و یوان بند
ظامو اجاغو کوشکواوبران
رضوا ابو حورو نیران بند
ای کونش ای خدای غم برقی
رحمتی نیسان باران بند

اول مبدی کت قران بند

سجده دریا اولاد کولک مشال
دکل او شرق غروب جنوب شمال
نه فو تحت آکا دنیس اولمز
لوحی قلمش آنیک کینک عال
او عرش کرسی آکا بندش کلده
که تخت آند قلمش حق تعالی
کور اول قدرت ایشن بن بوکلده
فلاس جلالی و جالی
مبسنه در بر او کولک خیرین
تعقل ایلمز فکری خیالی
زمیکم اول شرف و شرف کلام
نظر معدن او دکل که خالی
دورب بو مختصر انسان نورم
خدای قلده آکا کور او حال

نهایت

۲۶۱

تربتی بیان قلمی نیسان

۲۶۱

نهایت بوق کولک عاقبتینه
کولک اولادشای اولادشینه
دکل قطر کولک ابو عالم
ولیکن مختصر کوزینه آدم
اولدن عالمی کبریا دکل
بو عالم ایله صوغه اولد کلم
بو عالمک ربی طاش کورند
بجا کولک آدم حاش کورند
کولک کیم اونسو دینلمز
که آدم سو بلسا دیسا دینلمز
کولک او آدم اول معتبر
کوزینه سوزو دیلدو مختصر
م آینه اولو اول در کا اولد
اصلد بو اونسی کار کا اولد
کور امدی مبدی روحی مجتد
او نظیری که حقدن اولدی احمد
جکل مظنه وارین نهایت
که حقدن وینلسه ایله غایت
کور امدی آدمو کولک نهادین
بذن قلمش در لول حق جهاوین
کری بونلار بچون عالم دوزان
او فصل قدرت آدمدن یانله
او قویا نی یازن بو آدم اولد
کولک لوجند باقون بو کولک
زهی دریا کولک کم موج لرین نور
که در لور لوبان لول فوج لرین نور
اصلد جان سلطان عقل وزیر
کولک لولک سبب فساد صلاحه
کولک کوز لرین او بخشش
نورینه م دارو بو عک او نقشش
تفکر ایله کولک لور کید
عجایبه و عجاایبه بیله
کوزینه قالمه اول کیز لوسر
نعره شوکر سبو کولک ییرلر
کولک تحت اولدی حق آیت سلطان
کولک تحت اولدی حق آیت سلطان

کرمی بوزده دور در بر دم
 و برزجان و ماغینه ایلرت
 بکستان ایزم اولور اوچکلدن
 کوردم بکلک دیمین کوکلدن
 که قلب اندم بو قلبیکه لوقبلدن
 توکل ایلیم تقوی
 خدای ایدر اوش حالیکه
 کرمی بوزده دور در بر دم
 و برزجان و ماغینه ایلرت
 بکستان ایزم اولور اوچکلدن
 کوردم بکلک دیمین کوکلدن
 که قلب اندم بو قلبیکه لوقبلدن
 توکل ایلیم تقوی
 خدای ایدر اوش حالیکه

کرمی بوزده دور در بر دم

بری کل عارف اول کوکل قویلم
 کوکلک اسی اولمایه نکرک
 اوتا جی تختک اولمایه کیشامی
 اوکلک اسی اولمایه اولور
 و کل آندالک اوز نوری
 کورنشامی سلطان اوفاقان
 زبی دولت دکلمدر او قول
 کور چشمقیز اولور اولور
 قول آندا اولور ایل اولور داد
 کیرا شوهرسی اولمایه بوزده
 نه رضوا بوزجوری بران فرشته
 اور حقدی موقفوی او قولک
 تمام اولور کوزی بوزده مقالک

شکوطة

کوکلده اولماق نیشه نورد
 اسی بو کوکل ایتیمه نیشه
 کویسندن قلمقل قولک ایزم
 حقی سوندا اندیشه کلور
 قولک ندر ایلرت ایلکته سینه
 او جان کوکل اولمایه کهنیه

کورمده وجهانی ایزم
 کورنماسه جالک حسی نور
 نه اچاغون رضوا نورد حور
 نه مسر مدریسه کبری یا یوق
 نه کیمه کندزه وقت و ساعت
 بلورم وارنکل هر یوهولو
 خطای م ایشی بلور اوغیر
 باخوز اولور دین ایمان غمک
 اولور او جان کوکل حسی سینه
 نه اول بر ایلدکم سیری سینه
 کورنما بکل نیدرم خیری سینه
 آویلدزو شمسو نیری سینه
 دکل میخانه بو تو ویری سینه
 مواد اوچاکم طیر سینه

کوکل بید و شروی ایشیاق
 ایمان ائال اولن ایمان اشته
 کورم قول اولن اول خانسه اولور
 او جان اولمایه جسمک نه جیاق
 او سلطان جان بن جسم قول کاکا
 فراخت بیل نیا قول کورم
 قول اول خان کورم قول اول جان
 کور آنی و آیا اول قیول
 دیوانه اولدن دور دیوانه

سو بیز جان کوهان آبی بویست
 بزم شتاق اولی حسنی جامه
 که مگوشته آکا بر صدر اول
 او بروقتی اوله آنک یار شین
 بل اول قدرت ندن ایر لیدر
 کل شوق بر جمع الی اصلیدر
 او جنب چو شنی سیدنی استر
 دکلی ایلد روح زینک او امر آ

۱۰۰۴
 اول اشتیاق عرض حالان ایرلام
 دیوان ایچو نمانی بالان ایرلام
 حکایت آنی اول آلان ایرلام
 جامه ش پشته بالان ایرلام
 صانو با نادن آلان ایرلام
 جامه کوهی ساوان ایرلام
 کم اول مهمتی بن بالان ایرلام

۱۰۰۳۱
 بوه واری ایر شیکسته پسته
 نه بقسون عاشق اول پسته پسته
 اولر بوجان دیل ایبلکه پسته

ایدر

ایر سیه لور اول بر کز بخا
 نظر ایتمه عیفته او مشوق
 باور که عاقل اولن بکلمش
 کر کدر جاییل اولانه کم او بکت
 نوبت عشق اول
 عشق کور کم کوزک ووشدن
 اول شونک قطع سیران ایرلام
 ایلمک آندا اول اول داور کانی
 قال قیلن سوز کشی اولدو
 کلن بو عشق ایچنه کیز کوز بوز
 عاشق مشوق اول حال ندر
 معشوق هم عاشق اولدو بیلدن
 معشوق اولد بک کشی نه بویلیه
 عشق در کم معنی اوله اکلیمان
 عشق سوزن نینه ایلا وارک
 عشق برون کم حیات ایرلام
 غیری بوندن کم دکل کم بیک ندر
 اک جهان کم دکا خزه دکل
 عاشق کم بوردن اول اوزن

اول اول طالع بچور پسته
 کتوره فریاددن ندر پسته
 کج عاشق حال عمر ندر پسته
 خدای سوزی بولار ایر پسته
 ۲۲ نوبت
 کوستر بوز بن اندر پسته
 کم حال سوز حیران ایرلام
 عاشق نغشوش اوله اولدو
 لجه سیه کوز کشی اولدو
 بیلمن بالنی دکله اولدو
 عشقین بویو الی آلی ندر
 درو عشقده هم آنی اولدو
 معشوق دکل اوندن صویلیه
 کوزو قونق کادریک کلبان
 عشق اولن یا شایوبین قارمز
 اولدی که کم سعادت بر هم
 عاشق اول بگو یا شایوبین ندر
 مالک اولد اول کاکخه دکل
 دوست بوزن کوربه اوندر کوزدن

کوهان آبی بویست
 بزم شتاق اولی حسنی
 جامه ش پشته بالان
 صانو با نادن آلان
 جامه کوهی ساوان
 کم اول مهمتی بن
 بالان ایرلام
 بوه واری ایر شیکسته
 نه بقسون عاشق اول
 پسته پسته
 اولر بوجان دیل
 ایبلکه پسته

عشق اولی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

عشق اولدی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

عشق اولدی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

عشق اولدی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

لا احفی کرم بقدری نقش
 کلام مقصود کوزینه اول عیان
 اول الاز و کوز کله ایله عشقند
 ایکی دلی قلم آل زیا نا
 انجرا اولد قلم اول آشیند
 او جمید کشتی قند آنکه کوزیه
 دیل آنی سو بیلک افلاک و کوزیه
 اگرچی بوسوزا بزول قولاغز
 کجورن اولدرر جمله مجاهدن
 کز قلد و کیش بوخا بجز
 بر یکم جلد برین ایلد و درشش

صفا تندن ایزه اوزان
 که صغر و صغری شرح لوسانه
 قوتله ایشد کوز کوز عشقند
 کاغذ اوزره مرکتده دوزا
 مرکت اولد و کوزیه بوشینه
 و نلبه اولماز اولد که دیر
 که وضعی ندر کوز کله و نلبه
 ولیکن عشقند اولد قولاغز
 او برده و کیش کوز کوز انجاف
 پنی اول برده اردن کما کوز
 دار اول مقصود ایلد و کوز کوز

برس کل جان ایچند جان کوز
 بو بر لار بو کوز کلاز و دوزش
 دقل بو نیدر اول جان ایزه
 کیدر بو شکی جان کوز کلدن
 سلا خدوین کوزن کوزدر
 نجاس بری ایلدی اول عشق
 کتسا جان کوز جان لولازند
 قوتغل اولدک علم البقیدر
 خدای جزوی نوسن کله کجکل

کوهل تختند اول سلطان کوز
 طوبو بو برد اردن آن کوز
 تن ایچند باقی اولدین جانی کوز
 کم لوز اوست دیرم اینانی کوز
 اوصان مشا نو دیان نوز
 باقی اول کوز کوز بین بیوان کوز
 ندر ان عشق کوز بیوان کوز
 عشق یقین ارکانی کوز
 دیارم سبالک امکان کوز

عشق اولدی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

عشق اولدی که ایله عشقند
 کمال جاندارک هم اول جانیدر
 بیخبر عشق اولدی او عشق
 ندر آو معنی ایلد کما نیدر
 بن عشق کوز اولد و عشق
 زین کوز کوز اولد کما نیدر
 بو عشق اولدی کشته ابو حلیت
 بتشیمین اوجان عشق فانیدر
 بک ایچک و کل عاشق حلیت
 عاشق معرفت بلکل خونیدر
 عاشق معشوقه اولمش اولدی
 که سومک آل اولد وین ایما نیدر
 نکلک عشق کوزی خدایه خوش
 اوصفتن حجت اول بر ما نیدر

و...
 کور اول کس...
 آنو چون اولدی و...
 ندن قلدی حق آن...
 قال الله تعالی و...
 من العیبا و...
 فضیلت ندر اینکه...
 ندر اول کرامت...
 قال رسول علیه...
 کی چون پنی بوند...
 بنوریسک خلیفه...
 قال الله تعالی یا...
 وجود مملکت خلیفه...
 قال الله تعالی و...
 و فی انفسهم...
 نه بلدون احکامند...
 نه اولدی بوسوز...
 قانی حق قولغنی...
 نه چون کلدو کون...
 او فضلتک بول...
 قال الله تعالی...
 اعمی وارضی...
 قانی رسل اصل...

کور اول کس...
 آنو چون اولدی...
 ندن قلدی حق...
 قال الله تعالی...

ادری و ادری...
 ادری و ادری...

صفا ندر

صفا ندر ذانی...
 دکل دیوایکا...
 ندن ادری اولدی...
 آنکز تقریر...
 بر کل آدم اول...
 بر کل کوزکی...
 کور غری بو عالم...
 که بقل قدر...
 امری بلکه اول...
 کوز تکل امری...
 ارحم الراحمین...
 صفات اولدی...
 حرف معنی بوند...
 حرف علم الیقین...
 حرف صوت معنی...
 حرف فوضو معنی...
 کور معنی او قر...
 برودت قولغنی...
 او قلم مرآت...
 دعای ممت استایه...

کور اول کس...
 آنو چون اولدی...
 ندن قلدی حق...
 قال الله تعالی...
 من العیبا و...
 فضیلت ندر اینکه...
 ندر اول کرامت...
 قال رسول علیه...
 کی چون پنی بوند...
 بنوریسک خلیفه...
 قال الله تعالی یا...
 وجود مملکت خلیفه...
 قال الله تعالی و...
 و فی انفسهم...
 نه بلدون احکامند...
 نه اولدی بوسوز...
 قانی حق قولغنی...
 نه چون کلدو کون...
 او فضلتک بول...
 قال الله تعالی...
 اعمی وارضی...
 قانی رسل اصل...

کرنجی پرورد آینه اولی صفت
 علی اول حق یقین که این
 اولی که در سخن جند آریب
 مرنم شوی وار کورمز اول هوا
 چون که کوروی اول یقین ازین
 علمی اول یقین اهل او نند
 کور او طلسم خدای بسند باقی
 کور او طلسم خدای بسند باقی
 کور او طلسم خدای بسند باقی

کم بدور سک بود او دینار در
 قال النبی علیه السلام الدینار مریعة للاخرة
 که نه ابرک بیتا اندا بچین
 یا نه اکلادو کو بود اهل ذک
 یا او در کوی فکر لولای تم نیه
 اول شریعت طریقت معرفت
 بولرک سزین بر مشغول
 دون کونیک بچیندن اولی
 یازو یابو کوزو آینه پیش
 وقت سیاحت کم بولر دانه روز
 کجس وقتک ایلکه لوودن کون
 تو من اول کم اینا نطقه ایسی
 کوروی اول خیر ایشه قید نور
 نه اولی سیندنون بخشور

عابدک

عابدک اول کم جبارید ایست
 اول محکم کندوی تسلیم ایست
 سین بولرون قفسینک ایست
 اندا اینکم نیله وار سیکر کت
 غیره کل غیره کل غیره
 کم بولرون سین دورش برین
 اول کرکدر ایلکم حاله بجا

ان ایسک حاصل نیک معرفت
 چهل غارک اول اینندن جا کور
 قال النبی علیه السلام کل شیء
 کل شیء احمد ایله شیء دید
 کم ندر اول شهر تیله عارینه
 قال النبی علیه السلام الشهرة آفة
 شهرت اهل او غیره آفته
 دیزیم بجا شهرت کوز لکل
 معرفت حاصل ایت معرفت
 کم دیکلکل یارد اوم او آکا
 نیت آرزو کم نوانه بلمتک
 بچک اول یکدر بولر وار اولن
 ایلرک کولکلن اول آرد

عابدک

زاهدک نه مهر اوش تشویش
 عارف اولدر حق فخرن ایم لیدر
 کم دو شیدر برین و کل تشویش
 حاصلکه نینسا کور بیکر کت
 و شیمان یارن آند حسته
 ایشتمک چون ایلکلن تدبیرین
 اولیا کم ایشکل اول فضاله بجا
 نصیحت

عارف اولدر حق فخرن ایم لیدر
 حاصلکه نینسا کور بیکر کت
 و شیمان یارن آند حسته
 ایشتمک چون ایلکلن تدبیرین
 اولیا کم ایشکل اول فضاله بجا
 نصیحت
 عارف اولدر حق فخرن ایم لیدر
 حاصلکه نینسا کور بیکر کت
 و شیمان یارن آند حسته
 ایشتمک چون ایلکلن تدبیرین
 اولیا کم ایشکل اول فضاله بجا
 نصیحت

۱۰۰۳۸
 ولسی
 بنجاسو بیلهام کوکل الی
 کبر خرم دنگ دورور کیم اول
 بلقا قیغوا غصه اولور دوست اولور
 کشی نی یواریسه کولو بوند
 وکل اوکو کلو کوزون کغایب
 کلمز کویلا وینا او خری
 شهل دیدانه مشتاق خذل
 او صوری عشق کویلا
 آه لیدون کلو کوزوم صولا
 دو شندی بو کوکل آکا خولا
 ککر بادن آندره دلو بولانه
 نینه قیده کوروم طولا
 قبول انز نیک وارسه اولانه
 مپیش کورمک آستر بولانه

ولسی
 مادی شتاق اولمان او واره ایته
 عاشقک مشوق اولدی مفسودی
 کم رواد اولدرسه مشوق اولدی
 سجن اولندی مؤمنه دنیا او کوشه
 ابرمدی ملکن مغرب خرقه تک طایوسینه
 چونکه طایر محبت شوقه ابر مکلنه
 انبوجو چاینگر حایاته خدای عشق
 او کوز کوقدر آفرین ابر و بیچ سلطان
 فرض لولدی آن سومک توجون ایلی
 صائم عاشق اولن آفرین وارده اولقان
 عاشق اولند درمی وارده نندان
 خرقه ایشندی جبریل کنه شیطانیته
 حور و غلام ندر ضوان نه او جینان
 بولدی نیدر بیخسی یونان
 استینه

ولسی
 اوشده باندیم عشق او دونه
 مزاج ایجون عشق براغی آردی
 قدس الیدر المز قدرت کوردی
 قالدی قریبک ال شهری آزادی
 قله او زینانه کدی رنگی قظر اقلده
 حقه شکر بیکلرین نیک نفس
 اتری بر وار بو کوکل او شتند
 کم وحی اصل اکللی اصل اول کولاجنه
 قصدی یوجاشق اورق فخره جولا جنه
 اول نغیه لونی آنداکم دیک کولاجنه

قال الی علی الصلاة والسلام
 الترتیبی سحر الی کونین جنة الی انوار

قال الی علی الصلاة والسلام
 طوی بر جمع ال اصله قیل اولون من الی الی

مکه بو اسرار

مکه بو اسراری ستره بلد بو قلدی او
 ای حذای یمن بو سوزی سوبله منکره اول قبول انز
 بیکه عارفه قاتندره ایلکیم کلا جعفر
 بو سوزی کیدیک سولجی جعفر

ولسی
 کوکل کاه کاه قر ارون بوشه دو
 کلور اول اندیشه کوکل اوینه
 غالب اولر کم آندره اول فراقی
 دوشنه ایچینه ایلد وایغ صفار
 لور سا کال عالم ایلد میدان
 نملکونالو آکی نختو اول تاج
 کیم ویر بسا حالن ککلر
 یور قضا یلکم اول یانه یانه
 نجهدا کاکه کونو یاس کوزینه
 لور دردی کوزلی خرقه تر
 نه علمو او علمک کوز کلور
 قامواندو کلر اول وورده بحر
 نه ایلیون کشی آک مداره
 کشینک کولکلی آجملی حق
 آلی یمن کولکلی کم آجفل
 قاموشکللی یمن ایلد آستان
 کم اولایه بو قولارک یرینه
 طران حلقه خجای دوشه دوشه
 وبلر کم اندیشاون اول بوینه
 یق آتیک ایچینی احتراق
 کلور کولکلی فر شوقه مغال
 کور نیر آک کم اول دمده نندان
 دیلر کیمک حدی و سیاح
 لا سوبیلدین کم اولد یکلر
 ک کلر شرفی آنک اول بیله
 باقر کولکن و کونو پاپس قلدین
 بلاورخ اولدر که اولدر تر
 نه ایشلم کلکند یوز کلور
 کم اول کور کلکن ییل کوز کلر
 اولام درونه آنک او چاره
 نیدی ورین او قنسا جله اوردق
 اونوی خاصکی آنلا صاچفل
 اولطن فضل کیده قنعل ایچسان
 سبو کیده بسطاً مردم وارینه

ولسی
 طران حلقه خجای دوشه دوشه

ولسی
 کور نیر آک کم اول دمده نندان

ولسی
 کم اول کور کلکن ییل کوز کلر

خداي پيگنگ غيري ايشي يوق قارشيمر خليفه جاوه قولانه

اولس نسا اولان او عا مور اعا اولان در ص

ول
 ستر در ص کاه اولدی لوش بونم باده
 نيلسو يکين عايشق کم انتظار اولسه اگا
 بنده اولن اول سها طاي بو خدمت کرم
 کورمبا اول دوست گنده اول گندونين
 غيبتک اول شيشه بن چار طاش اوور
 عاشق جاني بر لکده اول ايسر ديمر لکده
 بو خدای اولش ناظر کم دورون اوصفر

علاجه جامع بلبله مکان کوزدر شهر

ول
 ايلک بو جاني توکل نيچ او خان کوزدر
 عاشق اول مشرفه کورک کويجي اور
 حکم حکومت يراکم يار نيم اول خانان
 ايل نجوم سيني بو قدر حقا ربتي
 حقه يقين اولن کم نه اگا اطلاق ايدر
 عشقه يتن اول کشي بو قدر اکل تشويش
 هرک کورکل ويرد اول دوسته خدای بوکل
 دکل اراي غيري نکر جهان کوزدر

ول
 دوشيد ييه بو کورکل دبرک اول
 در خيلي کوره دقه سماح کيز

ول
 دو شون جايه دوست ايشي يقين
 نيز عرق باک او دينا
 نيدلام بن اگا کم اول دوروم
 نه بندوسيند و روم اول خطاي
 ندر اول خستو رضوانو حوره
 کورکل چونکم که ايله باره دوست
 خدای متميد حقه کچرک

ول
 ندر اول کسي بهجتو بسايه
 کورکل کوزي کر کدر آن کورده
 مجادوشد يک جان اولدی اوق
 زني ما ملکم کم اول طوع غي طوخال
 کنه دوشن اکی جاني نور
 لور سا شمه بر آندن خج
 خدای ترک ايد اصانه خدای

ول
 گري کورکل بيم اولن ديوانه
 فقير ک شخصي سلطانه ندر
 شکسته قلب اولسه بيه اولن
 نظراته کر اول کورکل سلطان
 بشيد عشق اولسه اوللا زند
 کر کم دينا وعيشو او عشرت

مکينک خدای

د مالسه

و مشهور

کهور سوز اول بر تو بر خیزد
 او را ساجده نوک اول آستان
 کورینه اکا اول دم معنی پور
 نیسا مقصودی اکا کور
 اول تقدیر و نو اکا حواله
 اکر لطیفیسا فضلین بتور
 اکر عامو خاصو اول خاص لخاص
 از لادن مریه قسمت ایش
 آند اوزر اول سوز این بوند
 کینش اولدن دنیا اول آوا
 کمی مولایه و برش کوهل کوزین
 قال الله تبارک و تعالی منکم من یرید الدنیا و منکم من یرید

الآخرة و منکم من یرید اللولی
 کبر رنه بر پسته اولدی سودا
 و بیل جانی اکانم اول اوزاز
 کلور کوهلند نو اول طاشه طاشه
 نیسام کشتیک اند شایسته
 اکا کورا آن بوند ووزار
 سوزی جوغ ایلکدن یکر اول آرا
 اوزاز شرحی آنک کینه ایدر
 او دیل دگرینی اتمکده اوزاز
 کتورر دیل بر اغور واطاشه
 آن قلمقدرر بوند پیشاپی
 او مقصودی لور آن کوزار
 که نهم و کورینه اول انداز

مراک او طالب اولن مطلوبه داعی اول
 غیرتی او دوست ایمن چندی اول
 دوست عشقندن اسیرن کندون یا وکلور
 نکمکه اول در تدرانی اکا خار تدر
 بکلن قاصون ندر بو خدای اولندکم

تند که وارور و کل سجاده کش بند
 دار سکل و سکل اولن خود کوهل
 نه کلور اول کلستان نه باغ کلستان
 نه قاقو قیلک و کل ایملک آن کلستان
 آه ایدر با بچدن اتر عاقبت یا نو
 کورنه روان ایدر اول نور بر کل باغی
 خدای ایلکه وار اولر و کل کلستان

ای و سیکه بن قول تم اتمه ایلکه زار
 نه جانون اول بشاک قالم اکر حاشا
 چونکه ازله ایله عهده وفا کوزید
 مکه او عاشقی لولا آند علامت اول
 عارف لورن حهده کم اولم اول صحیده
 مکه کشتیک مقصودی کیه اول کوهل
 کور خدای دیوانه بیتلیم نظم ابریب

اول نجاشه شکر اول بار استم
 کور مک ایچون اولک دندار استم
 کور مک اول نجاشه شکر اول بار استم
 کور مک ایچون اولک دندار استم
 کور مک اول نجاشه شکر اول بار استم
 کور مک ایچون اولک دندار استم

عاشق اول عشق ایچون کاینده
 حالی بر بر وید اول کاینده
 جانی باشی کم فدا دیوندا
 عاشق اول عشق ایچون کاینده
 حالی بر بر وید اول کاینده
 جانی باشی کم فدا دیوندا

غم دکدر قول سلطان اولدر
 دینی ندر عاشق اول شوقین
 اری مندر طاپون قاپوسینه
 مکر وهر تدر دکدر شکر او
 و عطل سری منافق دوسون

کفر خلی

عاشق توره کتبتن کور چاکور و فوید کلا اول بندر
 عاشق توره کتبتن کور چاکور و فوید کلا اول بندر

بولی و صفت و بر و بر اولدر

کرمال اندر دوست عاشق
 ای خدای نفسی کور خالدر

صبا غفل عاشق اولی نام کوزدر
 نخته اولنکه کیمسکنلکدر
 ایل حق اولنله اول انوارده
 رقص اولنله ووز ساقون اول
 عابدوزا عرو او صومو صلات
 مکر سری حقدین اولن بی خبر
 بو خدای بیستلی اولک پایدن

مکر گوش تو ویه انصاف کل یاندر
 نفس و هوا کوزوا اط طونن بزوا
 مازدر او زلیه خلقک ان کوزیم
 طوعری وارم با بولی تمت اتم اول
 مکر کور طوعری و ادر خلق اولن ان سواد
 کور اول کور کور ایسم اولک لوتور
 جینه دیدی دینایه اول نحر و صطفا

نجا دوزدی بود و دوزدی
 نینه کولک دیرب خور اولک
 حذر قل بیر زندر عذر اوجی

ای خدای مرا که مرا دل دلخ نسو

شاد لوقدن آن خندان اولدر
 اربعینه قویکه زندان اولدر

آوی صانی بلکه اول عام کوزدر
 غیرتی جملیکه اول خام کوزدر
 جاپیل اول حفاشدر شام کوزدر
 مطرب اولن زیر و او بام کوزدر
 عاشق اولن وقتی تریام کوزدر
 قیلو قالو ناقصو تام کوزدر
 اولدی فارغ غیری دجام کوزدر

کر جل پیمان دکدر آدیونوی بوند
 در ویشک لوی دکدر کیم پوتی اوزند
 حقا بج اول یارر تو کله قاندر
 عجب دکلمی دن اول اولویر داند
 قوما غنی نیننی ال اوردون صوند
 نیننه اول پوز و صا و کینن کفند
 شامینده ای خدای بومر واره قوند

بقایینه زمینو آسمانک
 فتایینه او یوقدر کمانک
 اوخلادر او شیطان ایمانک

باقی کم قلدری بودند او سوره را
 در کمالی دولت آقا حقاً تو لیدر
 دیدی حق کلین علیها فان
 خدای پسن بوری شرح احمد اولاد

ول
 زمی شتاق بوجانکه یار اولمش
 بنام درد ایلیکم دم
 باشینه کلمه دیشم حالوش
 کلمه اولسون بنجلین دوست
 اون یارک حسرتدن اون یارک
 عجلتک بنم بیا مو زارم
 خذال کوهل میال غیره و کل

ول
 کیشنک کلمه کلور بوز یاوند
 ایدر بکل ایلیک عشقی کار
 دروی یارک عشق آبی بویلد
 صانه عیاشی دروی آوی ضایند
 اکلیمه بنه آنک تو کلینی
 بیلیم کم نیلر اول زارنه
 کلنسن بن عشقی آچیندن قیندر
 دک درر بیا بشی کلمه حاصله

بجیسیمک

بنجیسیمک آقا اولمش اشتیاق
 ذکر می فکری دلایا اول ایشدر
 کوزلخ ایما بچون زمیز نیشا
 ز اولم در دو کلمه ز در لکیده در
 سیویلیک اولم اول در دو قبیل
 عاشقی اول زاری زاری ای کلیده
 کم نه شرح اقسون کشی نه پایتین

ول
 ایلیکم وار در دو حالو اشتیاق
 اریمبال ایلی یار کم
 تختی نه سر سلطان اولمق دینلر
 نیدر اول خلد و فردوس اورلیه
 عیاشی کرسدن ایلیکم ایلی
 کورپ عشقونی اول ایلنسون
 یاروک اولدیر و لغی کی قایتدر

ول
 یا محمد روحی قدسیک طاوسی
 قابل قوسین اولدی نه اول مقام
 کم محبت اولدی سقا اومت اوللا
 طرقتی سینگون براق اول جبریل
 بملری شیطاندن صقیقون بچون دایر
 کورنه بخت بوردی کجا اول خذنا اندی قران شیطانک صندی موسی

درویشی آله الی اول جلاله
 درویشی آله الی اول جلاله
 درویشی آله الی اول جلاله
 درویشی آله الی اول جلاله
 درویشی آله الی اول جلاله

بطل اولدی جمله کفرک و عوس و عیسایان

حق اوزره حق لینی و پر بدی
نی نهایت مجرایک کوزدر
بوخزای کوردی سندن اول کسب

ول
یا جیبی ختمی رسول انبیا
نه کوزیدر ایلدی اول حق
اشرف المخلوقین خاتم الرسل
جمله عالم اولدی سنجون واری
قابو قوسین اولدی کز اولدی
اولدی طیبان بیک کلام
رحمتی لکعالمین قلدی او حق
پر و کوز کوز عرش کرس کوز قلم
قوز قوت محمد قالدی اولدی
خلقی خلقت اولدی هم جام اندر
کوز کز آن اندی حقدن اولدی
حکمی اوزره لولنا جنت مقام
چونکه مداحی حق اولدی کز کوز
بوخز اینک سوزی غیری و کل
زنی و ولت دکلی ایلگی

بوی دولت دکلی ایلگی

ول
۱۰۶۲
کم اول اسلامی دین خلعت دکلی
او قویب و دستا و حجت دکلی
حریصی عامه اول شریعت دکلی

ول
اولن اومت کما دولت دکلی
کوز اول فرانبکم حقدن مدهایت
حرامی حلالی فرق اندی لولت

عز قبلتلا

زیارتقا مدهر کیم مدهرینه
کنا بدن آرنت دین دوزان
تس خاطر بدن حدن است

تفاخر حاصل اولدی لفتدن
که یعنی قور تله عیتاب عقیدن
که اولدی ایلکه یعنی او حاجی
دکل عجزیه انک احتیاجی
حقیقت کجسی اولدی کول کل کور
او بوندن غیری سوز یوقدر دکل کور
زیارتقا اولدی بو کول کل
رضای حق دلیا ندر کول کل
آج اول کول کل کوزینی کول کل
مراد مقصود سنی اندر کول کل
کوز اول کعبه ایچ کعبه اسپین
حقیقت حاجیان او یک کسین
اول اس کوز عسا اول اوون
ندن طلب لیدر دکل او کوزون
ندن حاصل اتدی اول مرآون
دقندی ایلکم حاجیان اون

۱۰۶۱
انک کله ای در قور اوزون

رضای حق بولب نه ظا بواندی
حقیقت حاجیبین ایرد و کینسه
بدر بلدی شمعی سن حاجی نه
کول کل کجسی نکل زیارت
بک حاجی دکل اول دورا در
کوزندی حاجیق کعبه بورا در

ول
۱۰۸۲
کس کعبه طاقی کول کل اوش بون
تجلی حسی جانم اندر کوردی کوزون
کوز آمدی طالب اولانده کجسین
ارر آنگه بشکل او کول کل جان ورن
فنا ک ایمن اوزین آن ذوقنی بولا
آکانه بیکو سنک ایرری صحن کوزون

کری و ونکده کور کل اول قیادون و در ریله عملد وینی کس یادون قار اولان کعبه حاجیان
۱۰۶۱
۱۰۸۲
کوز اول ظانی اندر کس کعبه حاجیان و در اولیم و در اول کل کوز سوز
کوز اول ظانی اندر کس کعبه حاجیان و در اولیم و در اول کل کوز سوز

بزرگی که گویم کم جبین بولدی یقین نفاق و شرک او را بر تو کلمه سوزن
نه عار ناموغرت نه خرف و نه شرف و داد و صداد وصل اولاد که نسبه از او
دکل که سوزد و خلاف این که بگوید زنی مرا تپی صادق او قول عهد و پیمان
او شرطی حتی در مینک خدای بیگانه و لاین آند او و دشمن خدای اول که سوزن

۱۰۸۳

بجی اگر تو عالمی دوست جان کور جان عری باقی از روی دولت که خبی استه خانه
قرمان آکا که در هوا اولد و اول عاشقی و الله فی من بندگی او که کلده آکا قان
فرض اولدی صوم صلا توج زکات عاقله لازم محبت مستوف اولدی در بیان
کور سیه عاشقی مستوف اولدی خلی خانی کم کس او غیری بوزین ایله اول این ان
اهل تقلید که کدر آیا تو او سینه اول یقین امانتد بوقدره آکا عاشقی خانی
بجسه عاشقی مستوفین او اختیار بکنند حور و رضوانو براقو کوشک آکا در خانی
اوش خدای نور سوزیلر جکی او شرطی فاش اندی سزی او شده خاله اولدی

۱۰۸۴

یار عشق اولدی کور بور کی قاندر قصدی اول غیره و کلده ایلمک اول خانه در
کور و مشتاق اولدی یاره کم آه لریه جینی نورین بوجانکم یا تمغایر و اذ در
نجس و پرمیا کو کل کشی اول مشوقه نوره فتنه قویارور اول کوروزی در
کور مظل و یارانه اوشی در و شعیان اظه تختی سلطان قلبی آنک ایلمک نینج خانه در
سویلین بود بی کور کل نجسی نقره لیدر مست اولون سولدن او اولی حتی ندر
وانی یاری بیس اول دنیا یه کو کل بر نه عجب بود اسی آنک دوری آن کل خانه در
بو خدای استماعی بیسعی بن ندن اول استند آلدوشی آدان ایلی خانه

۱۰۸۵

اسمی

بو خدای در فکر او را بر ک سوزنی اول البسته آلدوشی آدان ایلی خانه در

۲۵۶

کوز نیجه پستی قیامو عاشقی اول مشوقه اولی هست یا دنی کور کندوبه جیوار ایدب
عقاوم فکر و جالو کو کل ایله اول اسرار باقی زنی مرا ت پی نفس کلدن کندوز بچون بلایه

نیجه دلال اندی کور کل جانی دیل کندوبه اول محبت سوزوی کلدن شترسی بلایه ایدب
زنی نسعی تو جامع عالمی کبراد و در قلبی انسان شریف و جنتی ایرار ایدب
بو خدای دکن دور اول کلده جوش ایدر شوقی ذوقی سوبلیدر اول کم و بیله افکار ایدب

۱۱۰

برس کل کوزلی آج یا قینه باق و کلده مقصود ک شکر اول ابراق
یوریه سر کز اولب او اوره و یما زیم لیر اغه واریم کم آره
نیجه کوز کیش اول کور سینه اوطقی وجود ک معینه او شمس کم اول و اوی
نظر قل کوز کینه باقی یعنی بوزین آج آکا کور سنواو کولکل کوزین
نیاسن اند شیاکم و و شرسین دورب ایلدن ایله طاعدا شرسین
نکم عالمده وار اول خلق اولان آنک کلنده سن ایله بلایه
کو بر بیرینه مناسب اول لاعلا تجلا ایلمشدر آکا مولا
کوزین جو پیشی آتار آنکده که صناسونو کو بونل کینکدر
کمند لطفیو کیندر قهر آ کیندر تریا قوی کیندر بزم آ
بولار بیسی اول کوزکی قوییدر و لکن در جان کله بچوی سوزن قوییدر
کوز سنوبلا سنو ایر اسپن او معنی خیز و یلدن و بر اسن

دانش نسخه ای بجز اولش کور کور اولد
 صفا بنده ایچون اول جو بنش کور
 کور کور ز جلا لیبو سحله بونک اوزره
 وکل بو قانو قیل اول حال سوزیدر او معنیکن مغزی اوزیدر

و سوره
 برن کل عارف اول جان جان کوزله
 نه در یاسین بو عالم قطره بسند
 خضر و شرف زنده اولوق نوزده کور
 شکسته دیویسته اولک حانه کور
 کیر اول میدان باشک ایلکل طوب کندن
 سلامت ارکدر عیشقه او ملامتک
 او تجرید لیگه بیرغنی خدای
 و سبک کبخی او ویران کوزله

و سوره
 غرق و اروی جان اول ذات ایچریل
 شوقه خردن کور اول و سیدم
 شمع جمع کور اولد دستن ز قول
 زهی سلطان حکمی کور نرون کلور
 بود غمش بلدی غمشدن
 بنم نسخه ایلدی حق اوسیه
 اول کرامت خدای اومده در اولق قرآند و ایات ایچریل

قال اولد خدای اولد خدای کور کور

زهی پاکو

عمل قیلنلله اولدی منازیل
 حقل اول عویننی کور قورارینه
 شریعتی طریقتو حقیقت
 خداییه کلدی احسن اولد

و سوره
 ای کور کلین کوز کل حق قابوسین
 سوره ایچکلن ویر وارن بولینه
 ایله قلبده محکم اولسون درون عشق
 کرملاست اولین بولنده خوش
 اوله قدرت ساقیسنیدن ایله جام
 کم ویر لکل خلقدن خلقده
 ان حق دیدی کولکله آل

و سوره
 او شنه دردم یاده اول بار کلدن
 حسیله فرقتدن یاندم لوش
 جان باشی قل فدا در یوسا
 نیدلسون میسکن عیشیق هر لیده
 اول ملامت اولسه عاشق در خون
 شاه اولارک باشینه قونسه اوشق
 عیب و کلده ای خدای عاشق کور کور

سوزیدن فانی کور کور کور کور

سوی جاندا در ک اول وار کلدن
 گل سوزن ایلیک اول زار کلدن
 مشتری اولمشکه بازار کلدن
 کلزار کلدن
 صانه آکامو اول عار کلدن
 تاضی تاجی میله نه شاد کلدن
 بود کندن کور کور کور کور

مقای خلد اولن جنت و نخلی
 بهانه دیندر حکمت و کلکی
 بهانه سوزو موفت و کلکی
 حقیقه یکن اولد صحت و کلکی

۱۰۴۳
 کیم کورندز دورمه قنوق طوبین
 ترک ایله جانو باشوقا موین
 کور کل جهل عیارک ناموسین
 نوشن اکل عشق اولون طوبوسین
 سوره کل ایچکلر نو باور حمانوسین
 یکن کورندز کجبدن قبلن بلوسین

۱۰۴۴
 سولی جاندا در ک اول وار کلدن
 گل سوزن ایلیک اول زار کلدن
 مشتری اولمشکه بازار کلدن
 کلزار کلدن
 صانه آکامو اول عار کلدن
 تاضی تاجی میله نه شاد کلدن
 بود کندن کور کور کور کور

ول مشهور
 دوشدی کوکیم کرمی دست
 جان کوکل کم انکوکل بارین
 فکری و کرمی کوستر و دست
 کاهه جال فکری ذوق پتورور
 کاهه جلالند او بوشه کلور
 کاهه جلالن کاهه جان لود کاهه
 کاهه خرقه و اور و حیران اول
 کاهه فقر و حاله کین اول
 کاهه اول کم کشتیانی لایکلر
 نه دید او غیری عیش عشق
 ز انبیل او اول کم ناسیل
 بویس جالین او نه آکلنور
 دیدی رسول اول شفا ابو القلوب
 کوریا و کل نون سیلین لولا
 عاشق کندر و جالدر و یلدر
 اول فرزند اول کاهه لقا
 بولمیا قرار نه اما کین لولا
 اولش بیانی فرصد کم ایلدر

ول ۱۰۶۶
 نتابر یانه یانه سوزم او سون
 ولازم و وجهانه باقم بن
 اول ندر آغی با صد و غی بیبر
 کوکل دینا طعابین و لاسز
 اول کرم

اول کرم

۲۵۶
 کوریم کوریم دوستکل یورینی
 دبلارسه ایله بخشیدر غای
 خذ اینک دبلارک دوستکل و
 کوریم جان و بریک بو سوزم او سون
 او قان بها کاهه نه لایم او سون
 از بای کوز قیشو یازم او سون

ول ۱۰۶۷
 نوزلا اول کوریم دوستکل یورینه
 لدا و دکله اول اختیاریم
 اگر امم ایریدی کومی قاقه
 آدر ایساکو و نیا یوزینی
 بکار دوشدی دوستکل ایله
 بن لوعوی سپن بند و کولم
 خدای دیر اول نظری شاهان
 عی دوستکل یورینه
 رضای دیر ششم یارک لرینه
 نه و یوسن فر شو کینه اول طینه
 بولمیا نه بنم بیلی و لینه
 دکل اول جانوباش و نیامالینه
 دوستکل ام آنک قالوق کینه
 درنج ایتیه لکینه رتولینه

ول ۱۰۶۸
 دوشم در دینه یارک بیکه عیار
 در و کل در دینه ایتمک بلزم بن غیری
 صیتم بن نامونکل شیشه بن طینه
 وصال یار ایچون ایتمنصوری و شتی بون ایچون
 اول ملامت اول بسندن خم یازم دوستکل جاک اندروی یقانی قالد کلر یازم
 اشبو جان بیلی ایله دوستکل جان ایله دوستکل آنسوزن جیبا توخلدو بندرون

ول ۱۰۶۹
 صدیق اقراره و شدم اولش بون انظار
 صلهی عقل لشکر بن دوستکل غم فلک
 صاهه بخیری تاجم بن کم بیم و نیاعین
 اول کرم

اول کرم

کوریم جان و بریک بو سوزم او سون
 او قان بها کاهه نه لایم او سون
 از بای کوز قیشو یازم او سون

طلمش در بای شوقم که آنکس با یالی
 جوهری حسن اندک کم و بر رول باک
 بفرام غمشقل که برین بیدمکه اید لوش
 اول رضای حقه ایم بن قول فاعله
 بو خدای او بهشتک خیرینی نیلسون
 بو شمش بقدر بهاسی الیکم شاه واران
 وحی و کل بله در بسم کی خطا و بار
 دوست ایچون قلده که حکم کس زوار
 ویرشم نیدریم استون آکا اختار
 بو قدر رازم که کم بولدم او کل ار

۱۰۲۰
 کرملاعت اولور بسم یلینه
 اول اندک ز کلور پیا کلنده
 او و صو طرا غو بکل یلینه
 اعتباری کور کور کیندن آکنده
 نفسی بو افسینه آنر یلینه
 کم دور شمل دونی اول افسلنده
 بل صقیق شهید اولدر اولنده
 آدوست ایچون قران اولور بسم
 ویرشم دو سینه رضای اختار
 خلق الله لک ضعیفا و متقی
 ویدی هم کرامت انسانده
 و بعد یکم اول کرامت آئنده
 علمویه قصد ایقل متمتوی
 کم خدای حق بولنده ویر ساجان

۱۰۲۱
 کورن در بای شوقم جانومه عقده کل
 ندرک وینا وحی توکل ویریم بن آکن
 یک اولکه حیرانواندن بشو کل آکا
 نیکو سوسه کولکلو آکا در نسیانی
 کور کوروز اولانده نفا کرک تالقی
 خدای ظام اولکل او خلق انجدر لو
 حقیقی سوز که کور سوز اولر آسته کل
 او عقلی تقلیده کل و سکه حبه کل
 نه سوز و اولور و سوت بالوکل شوق کل
 جا بکلن ایلر و حیران شری ویر کل
 حبه اولر اولر بولدر کور کور و کل
 او وحی خلق لایک سینه سوز کل
 خیر لایک آن لدرک او کینه کل

توزج

و لدر کتبا بنی که در وطنم قران بر او ایچو لایله

۱۰۲۲
 نروسنه شادین ایدر دوریک کل کلر باق
 سوز اولدریک ایدر آوشنی ذلده لیه باق
 و کل سوز اخیده اولکم ایدر که قوتله باق
 اوز لیفو خطو خالو و مک فلفله باق
 دیلا کتوروی اوسویدر بوجانده غلغله باق
 کتوروی حاله بودم شوق که تنده دل زلر باق
 خدای دیدن بیازید کولکل آل ارباق

۱۰۲۳
 جبری نیت اوزر اولور بکل ایزر
 علمو الهتمنی من لایلیان صح
 امیر المؤمنین علی دیدی اینان
 ایمانینه کور اتمتی خلق کل
 ایمانندن شوعله انده نه ایشیه
 او بیز اولاندر ندر او نسب
 قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الحیار من الایمان
 و بیدر انصاف اول ایمان یارو
 کورک میلان اولنده اول انصاف
 کرک کنده ایشنی ووزغ کل
 سوزیلد اولمز اولکم بوزملکه
 کور بیز سوزی آکا سنی ایفعل
 عتو الهتمنی من لایلیان صح
 قاتند حقیق حرمتی خلق کل
 ایمانندن شوعله انده نه ایشیه
 او بیز اولاندر ندر او نسب
 قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الحیار من الایمان
 و بیدر انصاف اول ایمان یارو
 کورک میلان اولنده اول انصاف
 کرک کنده ایشنی ووزغ کل
 سوزیلد اولمز اولکم بوزملکه
 کور بیز سوزی آکا سنی ایفعل

خدا که بیدر و بیور و ایچو قران اولر ایلک قوتلر صفت اولر ایلک باق

اور حرمت ایدن قرانده ز رحمت صلیق حق تعالی ایدر ایشیه

شوراکم با قدر خلقکم اول خود اولی رحمتین ایل اول دور
شوراکم ایل کرم اول کرم ایسی کوی اول آنک او کرم
کرمش ایل قارا حاشه بلرز سوزی ساوی آنک صا حاشه بلرز
کر کد چینی خلق اول کد کرم کحق قلدغی انبان او مکر

دکل دنیا بلکم اول پایدار آنک چون نه اتمک کرک اول مدار
اولونی قوغل اولو اولی نیه قیاو قالا اولاد و عو بیدار
کرک نفعک کما کسینه که صفله ابل کد بوزی نامدار
وز اول برقی نیش کی نیا عاکه اولنا نجوس کی اول کیدراز
دکا نفعک اول کرم کور ایشید ابدال دوعای کم اول بر خوار
بوری خبر اولوز کم ایت نیشک دیور آباغن کم اکت آوار
خدای در لکل او خلقله ابو دیدر بمان اول د بندار

چکریم یاندی بود بدن یورم آه اندر بر دم اول کشتی ساکن اولمز بلزم در اندر
عقل فکر قوتیک قلمدی لوجیم ایدم زار زار او حسرتی جانه یار نه و اندر
انتظار ندیم بن کم اکا کو ملکله صد اولای شیشا نه وارد و عخی آندر
عاشق مشرقته ایتمک بنجینه ناز ایب جانی باش المیسینه اول خیال صا اندر
اولی حدی اورانی انتظار چکیسینه خدی اول جوزی جفا منی عالمه اظفر
جدی عزم ایلمک اولامور دور زار بلزم مک بسو یلیم بجسی فر قدر
ای خدای اسبورد تکم واقع اولش کب بلزم سترین آنک نیجه او غیر اندر

۱۰۷۹

اوصافی

اوصافی نفس یار سو مکندن باو کد دورای دیلی اولمکندن
ایلمکد سی در اول سازی صوزی فراغت اکتا نه وک دورمکندن
کو کلد بسوی اولی اول مفرز بوزی دوز جفا منی کور مکندن
یولینه قربان اولماغدیله او نه طتین جابوباش ویر مکندن
اولای غیر تو عار عاکه او صاقینه وجهه اول میر مکندن
اول مزجین حشر اول چسینله اولن مونس ایرمز اول مکندن
عاشق عشق حشیت لطفک خداییه بوسوز طاب در کندن

عاشق عشق کوسیر ارد کانی بکم در اول بو یینه اور کانی
ایلد رطب باشی میدان آکا کورنه ورر عشق اکتا جو کانی
مکر کور اول جالک تانی او بغیا ویر کولک دو قانی
ایلمکد چسینه ممتا کم اولیا ایلمه اولمز خطا در کم ویر اکتانی
جله آندن کم طلور اشوعا لم نلور کیر کولک ایچ کور کول کم آنک اکتانی
زهی سلطان اولکد سلطان کیش اولن زیمانوزی مکتا نو اند کور کول کانی
اشیتا قندن خدای کم ویلندن اول قوز کم دوز اهر کجه کوندز ایلمکد او یکانی

یاغما کلدوم بوند یار ایچون بلدیم اوشی کونیم کلزار ایچون
بن ملامت اولدوم عمن خلقه نه غصه بیم ایلمک اول عار ایچون
ملک مالوجا نو ناستوخا نو میان یغیا ویر دم یولینه وار ایچون
منصورم کلد مک میدانه کیریم دوشتم بون داره دور ایچون
درین لذن کم صالندم ایله اون اشبو ایله آوه اول شیکار ایچون

۱۰۷۶
۱۰۷۷
۱۰۷۸

اوصافی

ظلمت ابله عشق در با بسینه
 بولغا اول درسی شری وار ایچون
 اول خدا ایم که صدقن غیبه
 بییز غم ایله یوعی وار ایچون

عجب نهم بنی اولای جهانز اول صفت
 اوزاری عایشی ایله جانن اول دینه
 آرر ایا جهانز اوجاه باشه قیار
 او قلی قلبه اورور تو منزه اول دینه
 او طوطی بلبلو بیکی که مدرضی اول اوق
 که نشو کله و ایله سمند اول دینه
 او شرفی کوز اول کله ویرر که رنگه یاق
 عقیده ابروی نخشی بند اول دینه
 صبر روی بکر مو ایله گورور حال اوشن
 تا که برک اود تر خر اند اول دینه
 تیردم گندوی ایله تا که جدا ابرام
 بولغ اوما زو اوشد مکلاند اول دینه
 خدای سوزینی کور طبل بیجا شری دوز
 ویکه لذتی لولا بسند اول دینه

ظلمت بن عشق اول در با بسینه
 ششم حال او بر با بسینه
 خلدن جان خلقوره نزع حالیدر
 باشلا ریه نولا شاه تر با بسینه
 دوز اول و و سبک جفا کندن
 ذبیک دست بیگلر با بسینه
 مکر اول حق حقیقت بار و یلر
 مشغول اولمز زرق اول با بسینه
 میکت ایچ کورن اول طوطی
 ز طایسین اوزی کبر با بسینه
 که تر خم انسا عایشه یار
 کم نزن ابرو آنک فر با بسینه
 اولدر اول دوست ایچون خدایی
 ایچون خم ییه اول کبر با بسینه
 کل ای دیلر و بنبرو ای توانی
 عشق مستلر اوشن دیوانه
 دکل اول عقل فکر قند وارد
 که کوسروی از بکلده ایله دردم

زیارتگاه

در تیردی عیاشی کور اول شاکر جدا ابرام

دینلر دست بطلان ای کربکینه نین

۲۵۱۷

۲۵۹
 رسمی رسمک عبادتین عایشی اول عشق
 بنکل نییاد اول کم دورت نطق کرک
 عار و ناموشه بیچون کم افانه احتیاج
 اول ملائمت اول مسیچون افان یوق کرک
 طالب اول نظر اول بنده ایچون سعی ایتیمه
 جدی جهدی کم همیشه اول آه آقی کرک
 دیسانه در مالو ملکوم در دوشه اول دردم
 وازی یوغیچون کم آنک اود قایقن کرک
 ویزیمغا وازی وارین جانی باشی بولند
 آید بار کوروی عشق جانه قویقن کرک
 فقری خیره راضی اولب میکنند بولند
 عاشق اول کم کبریا ایچون با یقین کرک
 ای خدای ال خبر سن قصدن او حقیقت
 عارف ایسک معنیدن او ایله طویقن کرک

۱۰۱۶
 جوندی حقد عشق کور کم قایما
 حلا کتر عاشق اول و ایما
 عاشق اول فیکر در کرم عشوقه
 زایدن شوغال همیشه صایما
 عابدی نور کل عبادت اول ابر
 عدتن کوزر کشینک قایما
 اول منافق منکرک و جینی نور
 بکر مز می سوزی یوزی جاجیما
 مکر او عارف یوق عاشق اول و کل
 کم آکابن آسان اوین او تیمما
 شکل ایسان معنید مو کله
 سیرتی حیوان و کجلی با قیما
 نفس قاون مکر قورندی ایسا
 اضا دوتا اول بر جاقیما

۱۰۱۷
 جیشی خوش آندن عشق نعاقلدن
 وار دور کور سیرت شایک سوز اول
 وصلی دوست اندی بوجاه خدایه خالق
 درین منت بیک زین بیک کم کوروی
 کیدی فرقت کلدی وصل جان اول مشت
 خوش خللا آندر حسنی کوروم اوکل ارفه
 بو کسته کوکلر کم خرابن یا یغیا
 بولدم اوشد ایله و جهنم دوزد
 صیدی قید ایچون همانک بو کوکل فرد
 راست کلدی نیتم اوش اولدم

عاشق اول فیکر در کرم عشوقه

در خدای حکوم اول شاکر جدا ابرام

دیدم بر مردی که بر کوه اول الله که صبا و قلندر او شکل در اول
 قال الله تبارک و تعالی یا ایها الذین آمنوا کونوا مع الصادقین
 سبب کوه کوه ستر اولی قول الله بوا ایله دی و دیله یینه
 نجاسی کندویه بولدی او قبر اگر عام و کخاص اوله فقیه

ول ۱۰۹۱
 زین بشکم بر عشق اولدی غایت ممتی جان بولدی پستان و
 نه قلدی کور خال جان سلطان کوه کل شهر فی ابدی ابد اباد
 کورندی ناز و نیاز کوه فکره دخل جور عشق الله اول و اول
 بخا و آم اید اول عشق لایم کینه زلف او جیده او صبا و
 کورینه شیر نولیان بوزندن قیامور مجنون کینه نیند خا و
 ندا کالی نترتیک اولدق نه در عشق عشق اولمش اید اول
 بو خدا یی صوندی ساق باق او عشق نوس ایدی اولدی اباد اباد

ول ۱۰۹۲
 مرید اولدم بو کوه عشق اولدی غایت حقدن اید و و بخ اولدی
 بنی مست ایلیم اولدم او جان او با نلقده یم نه او خیم اولدی
 نغمه من روحی سرن بلبل آصلده بو جانوم بیخی اولدی
 نه صوندی جامه کسای مری ای سب اول باوی که خیم اولدی
 کوروی خانه بنی که عشق دورون شوق اولدی که خیم اولدی
 کلمه عشق اولدی اولدی طوی سوزی بسازی آنک اول خیم اولدی
 خدا کیی باقی اول عشق ممتی کور غایت حقدن نه قور خیم اولدی

ول ۱۰۹۳

چونکه

چونکه در وی یار قلدی باشنه ندرر قیامه و دل جان باشنه
 اول ملامت اولدی چون عار ندرر عاشق اولدی که کاه قانی باشنه
 بیه که اول نقش اتمی نقاشی کوره اعتباری صورتی کوز باشنه
 کورمین مدم جانن دیرک یا شمعدن یوز و بیگو باشنه
 مالو ملکوتیا جو خمتو خانومان اطوطونو سیموزر قوم باشنه
 صقیلمر کیمه سرن اید فاک عشق کیمیک طمشه باشنه
 ای خدای مکه عشق اولدی او صمنه خلقدن اوتا نوبن باشنه

ول ۱۰۹۴

کوز لر مدد یا دخیال در عشق اولمش جانده در
 کم تیر دم عقلی نکریم دل با اول قانده در
 کئی خطا در بیک در پیم اول جانن دیرک
 کم در این نه زما نو یا خود اول مکانده در
 عاشق اولمش حلال عشق همیشه باند
 بیمل عشقندن چیزی که ادر کاند
 سوبن بوم بسنی دیدی که فر آند الطبع
 آیتن کور کل او قیسن نیتکم قرآند
 عشق اولدندن دکلد کیش نی بویلیک
 دوشه ایسه در غنی او حکم سبل سلطانده در

قال الله تبارک و تعالی یا ایها الذین آمنوا کونوا مع الصادقین
 قال الله تبارک و تعالی یا ایها الذین آمنوا کونوا مع الصادقین
 قال الله تبارک و تعالی یا ایها الذین آمنوا کونوا مع الصادقین

عاشق اول شو قفس کور کسک اول افراق
 ز قفس قبل جنت ایلکم زندانده در
 ای خدای عارف ایسل اجسنی تقویه باقی
 آل خبر ذات صفتدن کم کرامت آنده در

ول ۱۰۹۸
 نو لایسم اشبور در کم ارمم دولکینه ملتنه مردم بوجانم ایرمز اول
 نی و نی نالون قاورم شری اولدو بشتیان
 بیدم اول کلدیچون کر بشلمم نوابینه
 عاشق حزن اول وصله بوقدر سینه
 عاشق حزن قلمی کم در کل دورا کینه
 عاشق حالده عاقل کم اکاند بیره ایدر
 احتیاج نه کورسز اول فکر نینک قوا کینه
 حکم سلطان شرعی قانون نیلیرن اول عاشق
 بیغفور مردم بدم اول شو قفس لیوا کینه
 دست جمال اولدی کعبه عاشق طوفانی او
 کم ندر طاشن اول او بچون در شه بریا اولد
 ای خدای مکر عاشق در کانه ملک مال
 ترک ایدر جلسین اول و شمر او و خوا کینه

عاشق اولاندن فخر و غایبینه
 ۱۰۹۴
 دنیا ایچون قیلده و عوا بینه
 عار و نامو

اولدو کیم کور کسک اول افراق
 اولدو کیم کور کسک اول افراق
 اولدو کیم کور کسک اول افراق
 اولدو کیم کور کسک اول افراق

عار و نامو شتر تک اول ایشنی بوقا کم ووشینه لهو
 یار ایچون کر قتل ایدر ای عاشقی آنز کیچون قیلده و اینه
 شمسو ما مو اول بورجه زحمت یا بچون ایدر عوا بینه
 قیاقو قانو یا سو اول جواب خوش بولاری اوک صوابینه
 کر کورسپا یارون اول جوجن عاشق اولی وارا جا و اینه
 ای خدای علقه سبوت کر کل طاغوظاشو سیرد او و اینه
 شاهمشکل ایچمه اول طولی خوش سولدر بلبلین اول طوفانی خوش
 اول ایشیت لشکر بنی صلدی کور بو کور کل شهر لایحه اندی خوش
 چون نظر قلدی جانده بختور اولدی نختی وقتی ایلدی خوش
 بملکوما لو خانومانی قاموسن یغالندی کور کر اولدی خوش
 کور نیجه مستوجیران ایلدی ساق الیزن ایدر کور غیش خوش
 کیشینک عیبی معلوم خالق صانه خرقه تابع ایدر آن او خوش
 ای خدای مکر عاشق اولدی لو ایستماخه غیره ورمز ایلدوش

ول ۱۰۹۸
 بندک و ایچیز قیاقو ز صلا ایچون
 صوم صلا نو اول حج بلد ز
 ظاهرا اولکم شریعت بولدر
 نوبه قیاقو یا زوغه بثمان ایچون
 امری محروف نیسا اول بلددر
 رطبر بیدر بو شریعت کور مینک
 موئینی اول طامودین فوجون
 تلقین ایدر حقه طاق قلع
 مکر دو تا موئینو چی قویدر
 تعویذ ایدر شیطان اول و شیاچون
 کم کسه تفکیر باشی اولدر
 بر کیدر ایلکم اولدو بنگ

باز آنرا او شمع ایدر حق و دینار حق باران اولدو کور
 بول طامو قاور اول ایچون قور
 بول طامو قاور اول ایچون قور

صوم صلا نو اول حج بلد ز
 ظاهرا اولکم شریعت بولدر
 نوبه قیاقو یا زوغه بثمان ایچون

یکی وجهی وارد در شرح علی بیان
 تقلید او نیند و بویله لولا تحقیق او نیند کم نه اولاد
 سوبالک لولم از اول و بیلله سوبیلنه ساکم آنی لول نه بیلله
 نه دینیبی آنیکم اول قابلید معلوم اول ایشی بیک حاله
 کم که کدر مشید آنی ارشاد اید مقصود ابر کوه کوهک شاد اید

ولسه ۱۰۹۹
 صد قبله مرید اولی بولدی مراد ابروی مقصود و اولدی کوهک
 حل اولاد شکر لای اولی قائمیه خفه و کیزینه باطیبه طایمیه
 کم کزک مرشید اگا ایش و اید قیغون خضدن کن شاد اید
 صد قبله کم کاتوریا بویولا مقصدی اول مقصود اول بویولا
 کوهک ایجره کلشنی حق آچلا عشق بر اغینه بیضوب اوچلا
 اول بویغاون بوجه علم اعلا اید اوچیاغز کل بیتیشا مولایم
 کور و ک آنرا آنک دیندار اولاد حقه کم کزک آنرا اول باز اولاد
 نیننا اولمز آقام کز ججاب کم و عاسی اول آنک بیستجاب
 نه فدلکنا کل آنک یوسینه نه کلک بیور آنک حیلینه
 کون عیده کیجسی قدر ایتا ذمی دولت حاصل اول رو ایتا
 درشن صد قبله محرم اولمیا بیتیشا مقصود اول قائمیا
 ایلکله اولون اولکم نیتا بر لقا ابروی اول نیتا بیتا
 عاقبات کم آنک نه آبا اولاد آخر ایشی ایلکم فریا اولاد
 مکرر لک لولور ویرلک لولک ایشویولور ایلد سرور لک لولک

جدی جدی

جدی جدی کزک آنک ابر ملکا لایق اولاد و دست دیندار اول کورملکا
 یوزده کلدم شی و کیزنی کیزرم
 چین ایدرب چین ایلدم معنیلری بریرینه آنی ایلد و ییزرم
 فصای عشقند آلدیم ایلد اوشن قلم اول خطای خامه اوزد جیزرم
 اول مرکت برینه ترکیب ایدرب مسکی اول خللا بیلد اوشن لیزرم
 اول ملقبین معنیکم حوری شیخه خلعتیلد آنیکم بن بیزرم
 اوشک عاز فدا اولدم تمشین جا ملک اول ضمیمتیند بیزرم
 بوخدا ای غره و کل پسنینه مالو ملکونه سیمواوش بیزرم

ولسه ۱۰۰۱
 اولک بردن سولیم اول بر اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
 داری عالم علمی اقا معلومدرر حاله نینه حاضر و ناظر اول اول
 خراتی پال کدر لوتشبه ایدر بلمشند عقل آنی قاصر اول اول
 اکلیند اول صفا نیدن اکلده ایدر اول آخر باطنو ظاهر اول اول
 خلق عالم ذره اخصیلتیا او ایلکم اول رحمتی دادر اول اول
 مکرر آنک امره اولمز تطبیع دو جهاننده ایلد اول خاسر اول اول
 ای خدای بیلشنده بوند او زی سعادت اهل اوتاجر اول اول

ولسه ۱۰۰۲
 اکلدی توکلیم آنک اول کلشن کوروی کوزم ایلد آنک عربتی
 طولی عالم دکل آنشه اول اول بوستر اوش کوز روم کل قدرتی
 اولر پیسم مزاد اول یقین کور نیدر ایلدم اول فکر تن

حلیز بر و کیک طار ایلد ابرم
 حلیز بر و کیک طار ایلد ابرم

بر او کوه طر از آن کوه جهان طولو کوه کل قدر تکلیف شستن
کورن اوله قوتی که اول کم کلده سویلیم از علقن
خوری عزیز عزیز خدایین اوله اول عزیز دیرم عزت
غیری حقن بو خدای سوزی جلیسند ایلدی اول عزت

ولسه
زار زار اولدی ایلد زار سویلیم عالی اولدی اوزار
که قبول ایلدی و صلیک است و پروم جان باش اولدی اوزار
کوزلم باشی اتدی اولدی اوزار نیل چیچون ویس اولدی اوزار
انتظار اولدیم یار ایچون جان جهان ندر اندن برادر
تخوند کم آنک اول بولنه قیماق بلیش ایچون زار
کم ملامت اولغ اقا اول نعم عاشق لر کا ندر اگا میزار
کوز خدای بیچاره کالی اوش ایقل الله و سوز اوزار

ولسه
نجایا بانم دروک لندن ولوب کیم دانم دروک لندن
کله انتظار و عهد قلمی تا وار ب قانم دراک لندن
بقا بوجو جفا اند کل نه که صانه او صانم دروک لندن
ملاکت اولد عونه عم کلده نیر ایچون یا صانم دروک لندن
ندیم عار و ناموس کریمه ز اونی آوانم دروک لندن
جیکم لبابو قانم طوز ویسون ییب اگا بانم دروک لندن
شسته بسته و خدای بند کم ایلد بجوانم دروک لندن

عجب دیوانم

ولسه
عجب دیوانم بن اول سنانم کم عشقن ایلدی اول دوست بهانه
بنم نیکی و کل مکر او عاشق و ییب کلشن اولد ایشو جهان
کیده عقالو مو قایل اول فرام کنورر حاله عشق شاه کسانه
او و سکل بو کینه قیمت افلاک جهان مال یتمز بهانه
مجت اولسه کشیده کورینه بتر اول سر بکم ایلد اول نهانه
کوز ایلدی عشق کل سن ایلدیشین کاور پاندن ایلد اول و کانه
خدای قصدن نیله او سوز او بهانه ایلدین اتمز ایهانه

ولسه
عشق نقل دیکری طم اولدی اوش کلدی معنی بوجی اولد و ایلدی اوش
ایردی سوا اول ندان جان کوط حقن مستوحان اتدی ایلد کور که باش اوش
صوندی سیاق عشق سینه زای بر کم اولدی اوردی جانم کور عشق خوش اوش
جون قلمی ایلدی اول کورن کانه کورن کانه کورن کانه کورن کانه
صانه خطو خالو زلفی کوز لیم عینی کوز اول کورن عشق جان کوزو نفس نفوس
بر روی و سرفه غریب و جنوب اول حال فو قو تحتو بیسو پیشوا کظیر و خطی
اول خطای ستری حقن اوردی بو خدای قوی قاموی لندن دوستی کابله کس

ولسه
مردم اول یارک جان کوز لیم اول اول کل اوش
کم خیالی فر شود و رب کوه کل اول کل اوش
ایلمک مشتاق در جان اول نیگارک وصلنه
فکر نکری مردم آنک ایلد لندن و کل اوش

عقل و دین و باطن و کرم جامع اولی که
دوست ایمان اولی که عشق مؤمن اولی
بر کار قدر بلور می یوین و جلی

عقل و آتش در برنی سوز بلور اولی که
ان بصیرت که اولی که صفی که بسوز اولی
کزی اعوان در حاصل و بی وجهی
بوفدای پسدی که سوز صاون جلین
در احتیاج قاضی معنی یابنا و بکار اولی

صفت اول نیک و دین اولی که در این مکرر اولی که قایل بود لایق بکار اولی

ول ۱۱۰۸
غم و کله کشید عار کوز ملک
چونک عاشق بدیل اولی دست خل
تا جوختو سلطنت در عاشق
اهل یقین و عشق اولی ایمان
تقلید اهلین و مسجد کعبه در
مشوقه عاشق اولی در مراد
سوز ایچون نظم آمدی خدای او
اول محبت و بیخون و کوز ملک
دیناندر کال قوب خار کوز ملک
ملکوما لویله مشار کوز ملک
اهل تقلید و اولی کوز ملک
اهل حقه قلبی انوار کوز ملک
صانک اولی و واری کوز ملک
یا مقامی نفس او واری کوز ملک

ول اهل ایدب
کوبستر و جنبی اولی که دست بود و اولی
صنای خطو خا نوز نفور و خلی انوار ایدب
کوز خلی بیج قلور حبسی تقویه اولی
عاشق یغافور اولی کوز ملک شیکار ایدب

کوز بیج

ول ۱۱۰۳
زهی با کوز اولی که متکی بودی آنک
نشن خیرتد اولی منز و بنابر
قولتدینک اولی خط مندن بحر
جمه داری یعنی لودم ایدین
عذر لودا و در شرح احکامین سوزن
یر کوز عشق کرس لوح قلم
انبا و اولیا اولی که لشکر
مفید نفیخ همسوز اولی ماه
بوفدایید که درونی عشق درین
کلمه خلین صانع صول مجنون آنک
بی نهایت یعنی وار جوق آنک
قدر تندن حکمتینه باق آنک
او قن مستشور و اولی و اولی آنک
بروز و غریبه اوسترق آنک
عیس موسی و محمد فرق آنک
کم بودا کوزین اولی برق آنک
سویله و یلین شو قوزوق آنک

ذات با کوز ملک شمل بودی اولی که ح

ول ۱۱۰۴
ای کوز ملک زکر اولی که عیبه
یانی یا نقل سن لاند در نه خوش
میتور خوش اولی که دیوانه وقت
شکل انسان سیرت حیوان اولی
اولی وجود ملکی سن سیر ایدب
ویر یولیند کم فدای قبل و ادلی
ای خدای بونی لول خوش ایدب
ای خدای بیستار حقت حق ایدا
کلمه خلین صانع صول مجنون آنک
بی نهایت یعنی وار جوق آنک
قدر تندن حکمتینه باق آنک
او قن مستشور و اولی و اولی آنک
بروز و غریبه اوسترق آنک
عیس موسی و محمد فرق آنک
کم بودا کوزین اولی برق آنک
سویله و یلین شو قوزوق آنک

کلمه خلین صانع صول مجنون آنک
بی نهایت یعنی وار جوق آنک
قدر تندن حکمتینه باق آنک
او قن مستشور و اولی و اولی آنک
بروز و غریبه اوسترق آنک
عیس موسی و محمد فرق آنک
کم بودا کوزین اولی برق آنک
سویله و یلین شو قوزوق آنک

ول عبت نامه
 جهانی اول و کل کم باقی دوتند
 ز حاصل آندی آندی کم اول بوند
 قانی حکمی پهلماقی آفتی اینه
 او تاجی تختی واردی بیله بند
 قانی دوزخ فریسی اسکندر فریوم
 فریدونی قارون شتاون نند
 قانی صفی الله او مکه سینه
 و او و خلیفه ایدی اولد کند
 قانی موسی کلیم الله ایدی
 جیبی الله که برینکه او بند
 او مو حاجی قابو قوسینه بود
 راغی جبریل طو بود دوتند
 نور ندی مقصود بکه ایلر اند
 حقل نوری آرنیک ایلر لوتند
 زارودی اول مغزی محمود کور
 شغایت مهمان جقدن اول الله
 دیدی لولاک لولاک اعمی که کم
 جمعی مخلوق آنگی چون دوتند
 ز کفر قارخلوغن و عتدی عالم
 بویر یوزندن ایلم آرتدی
 نوردی بیستی وقت نمان جقدن
 او نزعی ایسلامی پنجه یور بند
 او جی صومی صلاتی ز کجانی
 کفرض لولانی جقدن اول بلور بند
 صدی حاجلرینی کافری فرودی
 او شیطانک برنی اول طار بند
 شریعتی طریقتی حقیقتی او مو یفت
 یوزینم وارد نند
 خدای قانی بولارک واری او
 بلورسل بو نصیحتی بیگرتند

ول ۱۱۶
 شکر شکریم قند استین همورک
 در تلو عاشقی طیبی در و ایچون صورک
 عیش کتایم یازمش لوح محفوظن و کل
 دپسی قدرت قند قلشن او قیس لورک
 ایلم کوکلم

ایلم کوکلم لیکنده غیر حقدن سینه بوق
 یورکم طیبی اولندن اولدی بارس
 راضیم او بیم سلامت باره بونم جکر کم
 حوقنم یوزم کلشن اول و لورک
 بن اول بارک کلشن ایچون لرست
 جیلین لر که بوستی جیلین وارک
 برجال لور شکله یوما قلدی وارم لورک
 نی خراطند ندر کم کوزوب درک
 بو خدای اول خرابات امانی اولدی قوری وار
 شومرک الدن قویون اول بزل کس آ

ول ۱۱۷
 در تلو یور در و ک و اسن استین کلسون بود
 طیل دو پیکل لیوا پس استین کلسون بود
 اول سر اغاز و نو این استین کلسون بود
 نو بهار و چشک اول که تاشا سی ندر
 می معشوقک مو این استین کلسون بود
 این سکر برک ندر کم جاز اول غیبه و کل
 معفتک صا نو و اسن استین کلسون بود
 باقی دیر لکم دلاین اول جانی سر مست عشق تو اسن استین کلسون بود
 جانه در مان سر مست عشق تو اسن استین کلسون بود
 جانو باشو عقلو د یو یو کلم خوش نو این استین کلسون بود

در و ایچون صورک
 دوزخ فریسی اسکندر فریوم

جبریل طو بود دوتند
 جیبی الله که برینکه او بند

جبریل طو بود دوتند
 جیبی الله که برینکه او بند

جبریل طو بود دوتند
 جیبی الله که برینکه او بند

در مجلس ساقی و سوزان کور خانگی
در مجلس ساقی و سوزان کور خانگی
در مجلس ساقی و سوزان کور خانگی

بیکدیگر اولکم بلام اول خانگی
عش کرسو کوح قلم ارجان طابو
جنوا نسودش طبرود نو ملک
رنکو رنگو ذری جیجک میور
کل خوشی بوی منقشه دیلاور
آیو کونو بخو ادبیتار
ای خدای قول فعل انگلر

۱۲۲

یکلکند یوقدر سوز قانقی
بارون یوک اولوزو باتقی
بلمین قادر ایشین جالق
آخو قیزو قیزو آلق
نیلوفر ذوراقو بادیه جوقلق
شرفه غزه بوروون اول اللق
م ایشین ایچنده سن اول کور خانقی

وله

در بلویم در دکل دوکین استرم
ایتمش جان بایش دوکین فیما
زاری بیلان اولتمش اولتمش
اول نم بیک کب کم عاشق او
شرفه بابو بالودو خانه نه
کم پناه اتمک ایچون بعاشق
بو خدای شتاق اول وصلایه

۱۲۳

در ک زلفی هوکین استرم
اول قبول ایسه دوکین استرم
بیلک اول نه نوکین استرم
کم مصاحب بینو این استرم
خلص مشوق جانو این استرم
پوشتمه آنک نوکین استرم
ممتنی یارک قواکین استرم

وله

ایچون قیندی دوم طیار
بنی نمفون قلدن عشق یارک
ولاین معشوق دیرر کجان
عشق اول موجی بیلدن اولتمش
دکل اول لفته و کوز ایشتم
نه مقصود آنک بکوشتم

زهی مجلس

در مجلس ساقی و سوزان کور خانگی

زهی مجلس ساقی و سوزان کور خانگی
کور نسا و سوزان کور خانگی
عاشق اول سوزان کور خانگی
خدا ایتمش سوزان کور خانگی

وله

در کوزک جوم نه کاندو
نه زینبو زمانو معشوقه
عاشق اولمشو قیچون کم غمز
اموزار جوشی روان ایدکی
معشوق کل زلفی عاشق کزونه
صانده عاشق کم بورر کوزان اول
مک عاشق اولماوی خدای بیل

۱۲۴

بلکه عارف قلبی او دو کاندو
کدر اولکم دیالول مکناندو
اول ملائمت اولتمش ایدک
عاشق باش دوککل کور کاندو
یار مش خوب خوشی اول کاندو
عشق قیده اولمش اول ادر کاندو
قلبی صافی اولماوق چر کاندو

وله

بلکه معشوق سوکشی ویدله
نه قیلا اید اول کور عاشق
عاشق اول مشوقه در کور
خدمت ایچون کم قوشن جو کور
اول فراغت دنیا حاصله بر اید
قلبی عارف بخوی غمان کورینر
ای خدای عارفک اول کور زاری

۱۲۷

آنوک ایچون ذکر فکری ویدله
آبو باوو آتشنو نه کیدله
تختو تا جو شهر وونه ایدله
خوش کمری زدناری لوبیلده
صنما اولکم ایدله یا بیلده
در ک جومر ایشود بیل کیدله
عقل کل یاخو اول قیدله

۱۲۸

وله

در مجلس ساقی و سوزان کور خانگی

شرفوری بویله شرفی آچی برینه عارف اولدی حلواچی برینه
 بوز اول و کیشل بوز قلده نونش تیا نوز نورس او حاجی بنه
 کر کدر و پستد این صاقونازلار دکا اول معرفت باجی برینه
 برکانه ملکو مالله تاجو تخت محبه عشق کرک تاجی برینه
 ملامت اولسه عاشقه بیخبریت او وطن لوقا دورا او حاجی برینه
 که خسته دیل اوله ایلیعاشق نه صحت اکر علاجی برینه
 خدایه که پویلسنا او دوستدن کلور آقا بلواجی برینه

ول
 شرفی اوله ملامتک سزادر که صنما جور اول جفا کلامه ادر
 لورن قدر بن اول لطفه یکتینه قیشک صون موسی ارمین بزار
 زوار وار بوغی دنیا قاتند نظری اول جوغی نه خود ارزار
 آنک کم دوست سویسی لوبه لوطله نه ملکومانو او غلله بزار
 نه دنیا آخرت آنک قینده بلکل چپسند اول بزار
 شرفی اول عاشیق بیکو اکر بوز قوجا سز عجزی آنک کی تزار
 خدای قضی حال کم لول ویر مناسب نظم ایدب آنی بزار

ول
 خطا ون خال و کل اوم اوغلی محبت عصیان اوزره در لوشوغلی
 طایخ وارو قی میای اول زیاده اوصغر ایشلمسند او جغلی
 قان بو جادوی زمینه شامیر یصاوی لشکر بنی صوتلو صاغلی
 یا بو جاقولدی اول طایوسینا دورلوی ایله الی بخل

نمده

یوردوی ایقار باسغلی صحنه

نمده ملک مال اول و بیند یوردوی ایله اول قنغلی
 بخت ایجا کو بولور و انتعم یوردوی کیم بقون ایقار
 زمانه کوزل بولاره نه اندکی نه ملک مال قالدی قنغلی
 لوردوی بولرک دوری زمانن نه دوری عذر ایبل حریفی اغلی
 خدای سن و اخی قام و یا کل اجل حاضر در بیره اوغلی

ول
 قصدی جانک ایله جان ارمکما قول ویلازمیکه خانه ارمکما
 اولد تجارت امل سفر قلده غی هر ایچون دیلر کانه ارمکما
 عاشق مقصودی اول شو قدر پروناوشن شیوه یانه ارمکما
 عاشق اوستادی ایله شکر عشقون ایچون کیم دانه ارمکما
 عاشق اول شکر طومسدر نه احتیاجی کوشتی نانه ارمکما
 عاشق عشقون بومینه کرک سعی او کم دین ایله ارمکما
 وار تعلقدن کچ خدای لوش دنیا او خری نه جنانه ارمکما

ول
 بوجیکر ده بلرم یاره ندر ما بوردن قان اتان قاره ندر
 کیم کوندر اول فر اوقدر دی یار وضعی دوسته اولغا چاره ندر
 نیجا انتظاره اولاشو جان دوشه کولکل ایله آوزره ندر
 ایشیا قدین یار اول دیلو جان کم چکلک غصه اول داره ندر
 دوست جلای پسندن غیری بلرم بودیای بسته که بماره ندر
 بن ملامت اولدوخ اول یار ایچون ایلمک بو ایلا و شاره ندر
 ان خدای شوم ننگ اول آفتی کیرمک ایچون جبه دستاره ندر

۱۳۳
 با شتر خاری گندی بی او خوشتر یوز
 زندی عاشق کورندک همچون دبل
 جان باشی ضامنای و بر در کاکل نولند
 مگر لیدر با نولا مشوق قانه قاپون
 که ملاحت است بو خلق شو چون خولند لو
 کور سوز جوری خفا کین باره نه دوسته یوز
 کم دکل اول قیلو قاپو نو کلد. الا هو
 هر دو مردم او دو بیتک عشقه نیر
 بیدر بر لیکه بتوبی بو کوکل و حد نه خوش
 ترک دیاصان او ندان نه شسته یوز
 چون کورلن اول جانی کین همای بن
 زلفو خطو خالو اول نه کوزو نه فاشته یوز
 بو خدای ترک ابدی جمله واری اول بود
 فقری خونی کوروی اول خوشی شانه دونه
 ۱۳۴
 کم با تو بس که آدمی نه اسبدر بله آن طوطا یوز
 عقلمو جانود بیلو اول معرفت نفس کلور امر و اون ریسمه در
 اولکه اسرار خزیندر کوکل کل شیطا تم اول او کین ریسمه در
 وار لغوبر لک خبرین آندابل یا و فیلش و خصم ریسمه در
 چونکه منظر کانا اولدی آن مخی شاه اشبو سوزون بو نیک ریسمه در

هر دو اول رضوان اولدی آن خدای

او دو صوبو یویل طیران ترکیبه
 ای خدای قلبه شکر و دارغی کم ذیاده نویسی اسبدر
 ۱۳۵
 مشک تان ایتمکل حقل بل اول وارغی خاتم دسول قلند صکر پیغامبرغی
 درت صحادرت ایام قلند دینی قیام بیدر اوست خاصو عام ادر لو بلدی
 کتبی کافرک موت قلندی حسندی یون کور کل بیز اول قدرن براری او درغی
 کور و ولتی دولتی اومت همچون نهی شفاعت حقدن قلب اول ایلمدی
 خلق عظیم حق انا بنجر ویش نوردکا سوزی ملیح وجهی خوش ایلمک ابدارغی
 ابو جابهل لا عینه نیلدی ملا عینه قیل ادر آن خوش کلدی و لو وارغی
 جرم در ای خدای اجی اجاعکل فایون خیل اچاخه کیزز اید چکل ابر خانی
 ۱۳۶
 صبا که ابدی سحره کتوروی نوی لطیف ز بلبله قدر و عیدو بو یوم اولدی شریف
 چنانده منشی حوریه سحر اولدی بول اور لو هر بو چیکله دورنگ ایلمدی
 بادو لکه الحانو اولد نواز و خوشی طوطی قوم بو بلدی بول ریسمه در
 آقا زبله نه لوفلال کور اولسا زی اعتدال هوا کور بد نیک اولدی
 کورندی روشنوعالم ضیا سحر اولدی منور اولدی نوریله کور لری ظالم کشف
 تنعم اوزر اولندی او جمله خلق اولدی سور و ریه وی بول اولدی قویده ریسمه در
 خدای یزدی بهارک او شمه تورغی نظامی نظم کتورب اوقندی صحفه صحیف
 ۱۳۷
 کتوروی سوندی با و دن جام که نخته ایلدی جان دکل خام
 زهی شکر ان لیبو سپان کلد ز میکی کل عنبی کم اول خام

اول که است نظر طوطا
 هر دو کل اول قدرن اتم اول خدای

سار جبر ابر

منور لیلی قدر ویدری جانانه کورندی اولی زین فوجید وایام
بیتنجی ویری عالمه نور اولی تنعم اولی حاصل عام
خلی اولی دوست اولی غموزن تشریحی جان کوراندن ایام
موجبتن جان کورندی آوشون دکلم قلیله چنانلا نور اولی اولی نام
خزالی بولدی سودوری کم ایله خوش اولدی صبحوشا مو اک کلام

ول ۱۳۱

باشتم طوب ایلدک لوش عشق اول چو کانه
زلفی مشوق بند کزده عاشق در کانه
کور ز قید لولری بو کول در کزده کینه
بار کانه کم خلاص ائل کور کانه
صانه عاشق اختیارم اندر دکلم
بای بند اولمش کاب عشق بان ائل کور کانه
کم بلدیون زامله و عاقبت عشق حالینی
کوردمش مشوق یوزین لعل فکرته در کانه
کم کوروی او جاکل زلفی خطی حالینی
اول فدا بیک بیکو بروجان ترک دور کانه
عاشق اول مشوق عشقه کم برکدی لوش بونی
زلفی دولتی برام لوش تشریحی کانه
بو خدان عر ادلب طلیدی عشق د کزته
نی نهایت در کتوروی یایدی اول دکانه

ول ۱۳۲
زلفی بوی قلدی در دست کورنی جانانه کم بشادت وصال دوشته کورنی
اولی خیال

زلفی مشوق بند کزده خوش عاشق در کانه صبح

زلفی مشوق بند کزده خوش عاشق در کانه صبح
کم ایله بیل بیل خا جان ترک دور کانه صبح

اولی خیال کورنی خیالی دکلم مردم کورستر دجهی دو تندر ایلکم باغ
عاشقه معشوق اولمش دشمن ائل کورنی ز صور تقلید اهل ذنب اول ایام
عشق اولدی ایشو کول و صر نکل بر ایله صدق کورکم بیخصدی شکر اولی
چونک اولی کورندن برنی بر دین جانانه ایشو خسته و یله لوش کورنی
کور کتایی عاشقه دوست کورستون لفظی صحتی بو افروز بلدر زلفی
بو خداییه او بنیاد اولدی عشق بر ساد ایله ندر اول تقلید اهل بیلم

ول
جده مخلوق خالق اولدر یارون اشک ایشینی بر برینه یار اولی
بیتنی بو قدر اور تیکم ایشینه اولدر لوکم بو عشق وارن وار اولی
کزلی کنجید کم ایله یا ک ذات حبیبی تقوییدن اول اهل یارون
صورت اثر جان حال صوری تر جان ایشینی اول و سار اولی
نسخی جامع هم مر آن کور معنی سترین و یلدن او اف کولون
آیو کونو یلدرو پستیاله دوری ایله هم اور و ولرا اولی
ای خدای صالحه و ظالمه بولا عدل و جفت نار اولی

ول
کوزلرم بو سجن معنی یوزین تر جانم بر سوبلا آندن بکوزین
نه معنی کورستر لولجی کور قلی مر ائل سبیلجی لعل کوزین
کم قعده ایلسا خوشتر برا اول تو کلده کچو کسا کم دوزین
قالو قیابو قوم ائل حویین کم کورندی مقصود ایله کسوزین
علمی لرون کورینه قلیله او حرف صوت معنی ظالم رنکسوزین
سیرایت بو وجودی سر نهر بر و نحر آیو کونو کور کوزین

شبی یوزیندن اور کور بلدر ایل

ای خدای عارفان بل بگری عشق تو ندروی آنک حق المودین

وله
دگر زلفی بنواسی لولک جان ایبر عشق تو کورم پنجمی ایبر
چونکه یارک سوواشی جان کورم و شکر کم در می غیر تلقین نه دینی ایبر
صبا سون خاقل اول غافل حال کف در آن جوی در و تنگ شکی نه کمال ایبر
کم خلداس او یارک چون کورم کوزرا قندر بو کول ایبر عشق او حلال ایبر
کورم عشق بوزنی ایلمک عشق فتر قس آگاه خلدی ایلمک زندان ایبر
کورم عشق باسی بیله سورم در مغاویب شوق اولننی چو کمان ایبر
ای خدای مکل ک دردی یار ایلمک عشق تان بحر فی اول پنجمی نه کمال

وله ۱۴۳
گاه گامین بو کوزار و مز اول حاله خوش اول
اول نظر و عقابو جانو ایلمک سر خوش اول
کورک و بروی جان و بیله پنجک ایله حیات
اول خلدن آنک بیسته دیکم خون اول
باقیه باقلم اوجای پور ایبر صوندی لاله
اول ازل غمی پسندن بیجه اول خوشی اول اول
عاشق خصوصوز بغی قدر و مرسته او
بحر حمان ایبر سا ایلمک بوئی بوئی اول
اول جان آفتابک برتون کور و کور جان
کم یانر بر در نظر و مستو کنی مویش اول
عاشق شوق قدم بجا او کول لقینه

صانه دروغ

اول ازل غمی پسندن بیجه اول خوشی اول اول

صانه دروغ جان ایبر او دو سینه قربان اول
ای خدای و اعطک اول پند نه احتیاج
اولادیر سیک اولر اها دیل الحانه کوش اول

وله
ایوش خراب اول اولوق و بیله بوز کم آنه لور با خلدنه کشته ایله بوز
کج دعو بوزندن بیلم
زود او صدر پنج اینشده فروش
تر کبینه ایلمک اولن کور بیله
و حد تک هر یاسینه کم عشق لولک
جاری یاری یا بکر عمری بویب
بوز خدای دروی ویردن و کلکلی

وله
سلمان کاف اولر قاضی اولمز
بیگین و پیلک کاف ویرینه
ایا بکر عمر عثمان برن
قان اول شرعی احد کول اولدر
سلمان کم اول جیلان لفر
اولر عالمک علمیه اشی
ویدیر قاضی حقیقه خدان
قاضی میلم سلمان قاضی اولمز

وله ۱۴۴
قاضی نایبدری ایتر و کلکی
بو خلق دور میب بیتلر و کلکی

موسلمه اول کم دخل شیده بوز
موسلمه اول کم دخل شیده بوز
موسلمه اول کم دخل شیده بوز

قصیدہ فی سبیل اللہ

فاضل از سکر و محسن بولار
موزا سید فاضل جان و مری
فساد آد توغنی بولار ایدن
ایک عورت بارین دورت بولار
فاضل عزال اولیج جفت کربکل
اوصول صوجس و دین خزان
ایک ایل کونی اور نلر دکلمی
دوربت کونیدن کویا خور نلر دکلمی
بورجو قلا ری اول نلر دکلمی
طلاخیله کم اول نلر دکلمی
انکر آره کرا صوتلر دکلمی
اریشان اول نلر دکلمی

فاضل از سکر و محسن بولار
موزا سید فاضل جان و مری
ایک عورت بارین دورت بولار
فاضل عزال اولیج جفت کربکل
اوصول صوجس و دین خزان
ایک ایل کونی اور نلر دکلمی
دوربت کونیدن کویا خور نلر دکلمی
بورجو قلا ری اول نلر دکلمی
طلاخیله کم اول نلر دکلمی
انکر آره کرا صوتلر دکلمی
اریشان اول نلر دکلمی

نشان کلدن آرم نشان بولار
نقسه قفس ک معنی او و جی ظلم ایلر
کشید اولسا حالو دیند فقتند
عادیلو عالمو عامل ظالمو باقصر جانل
بهاره جی کویا بدیشو نوز اولدم
کمان ایله فقلده آیا تو بنیات بو
خدا ای عشق کور کل بدن ویر اوجوب
کرم شاه صدفم او شان کونش لو
سما سی قین اکلدر کمان کونش لو
دیر و بیو جا دیکل میشانی کونش لو
نیمه مشر بلکل اریشان کونش لو
اونلیج بر دی کور کل قشانی کونش لو
یقین ایله مشون دورت کونش لو
دیند حکمتی قدرت خوشان کونش لو

آج کوزونل عار سندن باقی
کیر کورکل ایچ او کورکل خالق
جو کورقنی غنی دیند اوجوب
آبوحیات دیر کورکل خوروش
کور ک صانع صونقنی ایشلدر
صورتی رحانی کورکم معنیده
ای خدای شهدی شکرته در
دیند حکمت جانده قدرت تندر باقی
دیزیم او اطله او طوند باقی
کیر تو غل صفتی اول تعلیند باقی
عشق یتش جانده او زند باقی
ابو آتسو هوا بو طیند باقی
اشبو کلک انسانلر تابد باقی
عارف اول بی کم نابند باقی

سویلمک

273

سویلمک کورس اول دبل نواز
حرفی صوت اولدی ایشات معینه
جون یتشدی جان قولایغینه خبر
حالی عشق کورور کلنسن
عار و نامک شیشه بن کلن چار
عاشق اولکم ندامت یادشور
بو خدای دید کلدی معنیدن

دیلادوشکل او کلنر عاشق عار
دوش سا فرقت اولدی عینه
نه تاجو تختو کلک بلالطین
کما دوشسا بارک کلکی خیال
عجب ایشد دوشه اول کشیکم
تخلی ایله مشوقه کوروشی
خدای عشق یتند لو قالمز

جان نه قابسون دورت جان کلر
حسینی تابن کورسه عاشق یتشون کل
اول صانتی اودین صانتی عشق کل
بیج اولامی کشیکه اول دک دورا
اول دست تربیکم سترین بیلن
خسته کورنر دک صلا ایلر
بیج اولامی جان ارجا ایلر
دقتر ملامت اول کور
صبری آنکل عشق ایلین قار
کدر اول بلا جوانی دیر

سویلمک

مستور عاشق کبیر دیدار جان ما شکی نر کنی اول در پ
ای خدای صامه قادر کسبند کم سوز را صد کلک در در پ

ول
۱۸۲

زمی در یانه جوم در نه جوم آنک مانند وی و پس بوق اولوم
عدم در لود در ایجاوه این جمیع عالمک و آرنی از م
نه اولاد و ای سبب که نسبت نه از حواجی کلاکه نه غوم
فلکلا روملکلا اگر زمان او غشوک می بر تو خروانه
ایو کو تو اوجو مفتور ایام او بر طاعنلا رو بنلا کم اشتر
صفات ذاتی کور کم طووانه کورینه کوز را کم ایله انه
کور اول انسانی کاملی خدان نه اندی کند و به حق آن خطه

ول
۱۸۳

سری حکمت بوزی کلک دیلا کور کتوری کوری آن کوش دیلا کور
کم آچنل کوزکی دونقل قول اغل او معنی سرنی طوبیقل بیلا کور
موسا و عیسی نذر محمد او قلبک توزن کبیر بیلا کور
بنی اوقت اول اتس کمنه نظر عنایتی اول کبیر کور
نه دوزوی اینه کند و به آذن صفات ذاتنه آذن جیللا کور
عیسی و پسادینلا تو اسم صفتیدر سببنا بر بیلا کور
خدای بیملک بوندن که غری جوابش دندی بیلا کور بیلا کور

ول
۱۸۴

دکل مکدر صفات ذاتن ابرو ذاکل او بر تو بدر همه غیره

کوردینه

زمی در یانه جوم در نه جوم

کوردینه واری وارنی جلال آذن او لیدر بلین جان آنه صبر و
نه مسجدر نه سبب با اول خفتا طوویخانه آذن لوتو و پرو
اوینار و او کوکل غشوک کبیر جومله آید اعظمی و نیرو
الذنه آنک او جمله تقدیر اول اتکل آتمک بل نتر و خیر و
تفکر آیت نامقل ایله کوز کل صیقی اول بیلوک ایله سیر و
خدای جمله عالمه نه دوشدن صفا تندر ذخی اول دوشو پرو

طبع
۱۸۵

خداکلی شایکل جانه دوشد
کتودون سوره و کولوا
جامست اولدی اول کوردینه
صفا بیگم او کوردی کل طبعان
کوردی غفلتی او شده بو کوردی
نه طاعتی اوش کولدر بر یانه
زمی عکس جلا سینی کور کم

ول
۱۸۶

عمر اولدی تمامی تقسیم سواده
چنبو اول قانوز و فو نیندر قول اغن
کلو کل سببنا نونشادی کم تفریح بر لوتو
صاچ صقل اغا ووب ذخی اول اصاوه
کم قناعت ایلمه که حق اول متقا و لول
نقسنه و بریز انصاف حصنه باقی ندر
ای خدای قصدی فکر ندر اول کم

دریک قاصی بود در سیمان کورک رومی نرس بر ایمان
زبون خورش آنی کورک بقینه او فیکر و نیندر صا رو صیان
مخالق عالمه کورکم ایله دریک محطاک بود او کلک سلطان
عجب ۲۰۲۰ ۱۶۲۰ ۱۶۲۰ خدای تاضی شجاعتی ایضا بقه
اول اول کلک حرام اینان
دریک قاصی بود در سیمان کورک رومی نرس بر ایمان
زبون خورش آنی کورک بقینه او فیکر و نیندر صا رو صیان
مخالق عالمه کورکم ایله دریک محطاک بود او کلک سلطان
عجب ۲۰۲۰ ۱۶۲۰ ۱۶۲۰ خدای تاضی شجاعتی ایضا بقه
اول اول کلک حرام اینان

ایو اولوق یاریر یاوز برامز
 ایویه بول کوستر مکن روانه
 ایونکن برینه هوسل مکن در مکن
 یاوزلم ویدر ایویه ایو
 قانی ایوی با یاوز اولکه قانی
 آلی لعل یاوز ارون ابرغ قبل
 ایورا اولشدر غل خدای
 ویر سیکل سیکل نصیحت یارا آلمز
 نصیحتیند یاوز بیج در مکن
 یاوزل در روبن مرکز دور لمر
 ایوی اول یاوز یاوز کور لمر
 ایونکن برینه یاوز برامز
 ایوز یولنی یاوز ور لمر
 ایور دن کم ایر اولد دور لمر

گور امدی عالم اولد خان بکاز
 قولش حالارینه محشبت آنته
 شولر کم اولدر حکم مطیع اولد
 محبتکم اولاقولش ایچنده
 ویلیله بومل اول بولش بزارا
 صفاسز صنوفینش اول صنوعای ایچنده مرد
 خدایست اولن دوست عقیقه کم اول عاشققله و ارخان بکاز
 فمدش اورتا واکر خان بکاز
 شریعت حکم کور ز خان بکاز
 ولیدر حددن اول قور خان بکاز
 دو جان نوا بر خان بکاز
 صوغنی صار و سفور تر خان بکاز
 کور کور خان بکاز
 کم اول عاشققله و ارخان بکاز

طاکه دوشدم طاکل اینشدن طاکلم حکمتی اوشده غرایب آکلرم
 عیشن ایام اولدن جان ایله کور کم مؤذین اولدق اوشد باکلرم

قیده کوردند

قبله کوردندی جان وجهی دوست
 زلفی خضی طالی الندی کوز لرم جان توکل آتو کینله بکلرم
 زی حیاتی بر مبر بکم اوشد کور عشقی دیلکه عشم بکلرم
 دو جهانک ولدی کوزده بیج کل چلبندن آلی من خوش بکلرم
 در مکن در معانی اولدر دوست بیخانی خدای جستی مردم اولکرم

باشک مردم خاری عشقی میسده ابرم
 قصدی اولد ینتی کور کم قلدن بکدر مردم اول نمت قنادین ذوق اولد ابرم
 اول جیالی جمعی کور را اشراف لیدر شوق ذوقکن خوندید غصی بی ابرم
 مندرک اول غصی بندر کم بن آلی کور ابرم اول مشار سوزینی طبل عوجونر صلام
 زاهدی تراقی صوفی کور بجه افسانه لیدر ملکی شیطان چلبندن ایله بی ابرم
 اول الممت کولکن کیدم بو کونم غارت دوست ایچون شهرت طوسی ایشورم ایچینار
 کم حاجت اولدی کور کل اول نیاز دورتر بو خدای بندر ایله عشق ایله ابرم

زفتنه کور بلور ذوقی حشمتی لیدن
 زهی خطی خیالی زلفی لوشده
 بیج عشقل ادوق جیکور اویندر
 بخا کونیدر رایجی طامی عشق
 نه مندر و موز کوجیله قفقور
 خوش اول کوزده و خلش جینی
 کم اول شک شیرین داخی طلبدن
 کیند بویندا و کل کلبدن
 کجری سیکل سیکل قاتوساز سلبدن
 دکل اول ناری نور بکم لهبدن
 کوهل فارغ معر شامو چلبدن
 دکل کین سن عودی صلبندن

بطل که عایشی اونی کند و در اول قلبه کوزین که لعل ال ایلد
اول حقیقت اهل اول زرقه اهل طای یوق خرقه و ناجو عمده که نشانی ایلد
حور و نور اوزراقه نه بر نوجو نمت عایشی کند سینه بیله بیله
بو خذ اینک کوزین کوزین اوزر اول سبب بلوغ عیسی نکه حال ایلد

۱۴۸

قلبی عیسی کورم اونی حقدن طوی خبر
احسن تقویم اوزر نیجه قلمش
زه طیبیت که در شمش ایشو صورت فشنه
حکم سلطان سیرت ابجر نیجه ایدر قل نظر

جملة عالم نقشش صورت سیرتد خوش
کوسیر عیسی نسیان نسفی معنی به
خاک باد اونی آتش اولدی مرات و جبه کور

بو طلسمی بنده جمله اهل شتاق محروم
عیش کرسو لوح قلم بیر کوک اجان طامو
بو وجود ک واری ابجر کم دور او پسر

بخش باقلم نیجه قلمش اول کز محو زو کار
بو مهتاب تک خبری بیلنده اول نفی ضر
ای خدای قلمه غفلت ابجر اول بیدار

۱۴۹

بشده ذاتی کورم صفات برده ایدر طو تقد معارو پشینی نجاسی خورده ایدر

بشمه انرا ۱۰۰ نجاسی خورده ایدر
بشمه انرا ۱۰۰ نجاسی خورده ایدر

غایت اولسا حقدن خدای نه کاتور جرده دکل طیلدن

۱۴۲

مکدر اولکم اوزر که سلطان سینه
چونکه حاصل اولوی دوشی شامی وار
عاشق صوم و صیلا نو نه زوات
چونکه اول سر لشکری ایدر دیوان
اول حقیقت آفتابی کورن
مکه دیلر دوست وصال کورن
ای خدای صحیفن کرم استین
کم در پسا دارا یاران اسپینه

۱۴۳

چایه عشق اولوق کار ایلد
قلدی بسو مواد بولاهوسین
زی عنایت حقل اولدی قوللا
دو زمین حکمن قالدی نامراد
بلمین عشق صفای بوز صاف
مکم اول کوزنی نادر اولدی
ای ایز اول آله اوی مقصود
عشقی در بدن خیزی یگار ایلد
کم شریعتی او نیکار ایلد
اول کما بین قلبی نیکار ایلد
قلبی شهرت و جهان اول ایلد
بلکن ظلمی کند ویه اول جمال ایلد
حفظ کند وری لود وری بر ایلد

۱۴۴

غایتی عشق بیانه دین لال ایلد
قلبو فاکل دعویسندن کم جوقی
ترک دنیا فری خرق بوی بی
اول حقدن کورم نجاسی و آل ایلد
بطلکم

در شاهی طاری استیندا بی کورم معدن کان اسپینه صحیح

ای خدای ایدر ای مقصود حفظ ایدر ایلد بر کار ایلد
بلمین عشق صفای بوز صاف
مکم اول کوزنی نادر اولدی
ای ایز اول آله اوی مقصود

عیان اولدی صفا تیره اوزان و حریف
 دکلمی قبله لاکم لوسجده قلبه کنی
 خلود که عاشق و زوره او شوقه ایله خون
 کی در عشق شمشیر این بتشدن قلبی طرب
 ولی نیسیم کفایتیه دو شب
 خزان چسبه دیلاکم خزان قلبه نظر

ول ۱۴۷

شکل صورت صفا نسیب معنی
 بلای و صفت و لغتیه سولدن
 کم که عارفه بلور بو شوقه ایله
 لوکه تقلید ایلیر کایور کان
 واقف اولما و عجز ازیل مرقه کور
 بلین بود و شود و شدن اول خبر
 ای خدای کلن توکل شهرینه باقی
 کم بلینته نیتینه معنیبر

ول ۱۴۸

سوز سوزن سلیمان اول غله
 سلیمان اول بر مور نه
 حالت عشق کانیشتا کیشیه
 آهنگ او کفینیه بلک بکن
 آینه اولدی حقایق اوجیه
 ایله کورکم عاشق اول سبتلک
 بو خدای اول بخوشی هیبت
 خشمینی کور نیچ او امله در
 فرمادی قدرت بحال نه حله
 گلشن کوزون باش اول غله
 حق جانی قلده غنی اول ومله در
 نسجه ایچره ایله آفاق جده
 بادی عشقون کورمش جده
 اعتباری قورعی نه رمله در

توکل چنانه نه بکزدیسیم آنی اوز شریف
 حیات چیمس اولدی که توفیق بودیل
 لوباد کلمی او توجید کوظله بخش او
 حوری دکلمی محمی بران اولدی سیر
 کوکل که تخم شامی ویدان آند کوزت
 اولدی کلمی کوشما باو تادون لویک
 خدای اعتباری وجودی ایله نظر
 کی جهانه آیدیر کورنیه نول کتیب

ول ۱۴۹

ورد ایچون زار بلق بیلده
 عاشق اولدی کور سوزون بوزنی
 جشمی خطور لکه کدر قاتلده
 شون اول میند نور خوش اولن
 کم اول عشقده اولمشدر سوزار
 زنی شریعت اول مراعی بستیقیم
 ای خدای بکله خدوشه کورنی
 کم نشاط خلدی اولدم کوظله
 جان ایچنک قور اول وقت غولدر
 کورنیه ویرمز جان خالی فلدنه
 نکرک سوراخی آرگا قوتلده
 بندی خیدر ایلمکم او دودله
 عقل میزان اوزر در اول قیلده
 جانی و بلا ایله عشقون قورولده

ول ۱۵۱

بن عاشق کیمی ازل ایله دیوانه
 شرم حال چیمس اول آفتاب کل بیل
 بن عشق لوک بیم باشه بنشاد یوان
 لول بندی آزادیم شام و پورام
 ایلمک شوقی ذقید آکا قبولیم
 کورسون او توپن حالیه نولیم

کورنیه ویرمز جان خالی فلدنه
 نکرک سوراخی آرگا قوتلده
 بندی خیدر ایلمکم او دودله
 عقل میزان اوزر در اول قیلده
 جانی و بلا ایله عشقون قورولده

اول در شب یک جان و بریم آنکس بولند باش او بنقش شوقی چون دزدان
و بر دم ابرادت الله زویر سال اول بونده اول حکم شریما تم کا بولند
بجا خدایه حکم خدادان آنگه بولند معنی بوزیدن ایدم او آنگه حکم شمش

۱۷۲
صافه آدم نقش صورت طوینده کم درین سیکله بری نه بونده در
تایبه نقسینی حق اول بیده عارف اول اهل ایلی انصاف بونده در
ترک دنیا مال و اسباب آکا اول بدرسی بیابون خوند در
کم کرکیز و عجبو بخل اول ساد قلمو ارادتی فرخنده در
آجسی خلقو کم تعلقه ایسی کم ولایت اهلنگ زخونده در
صورتی جمله حق بوق نظر خالص لونی بستی اول بونده در
ای خدای کوزا حق دصا بستی زندگان ایله خلقه بونده در

۱۷۳
سوزم بو قدر خدای اول بشند کتورم دیله بندر نبشند
زود برب الله حکم روان دو عالمی اینجند و طاشند
جیمی مخلوقک خالق اولدر قوشه مر برین دو شلوه و بشند
برک کور کم جاساکی دور بدر فکله دور میبونی کز بشند
بو خلقی کور کی علمی جمله کس در کل نصیحت اول بوشند
مواو نغسه اول شغول اولن قاقول بیلی اسر اول باشند
و بریک اول نصیحت قبول اولن کور اول بوز بیک باشند
کی عورش دور و خرق اوزز کجا کوندر اول ایله جون بشند

خدایه

اول در شب یک جان و بریم آنکس بولند باش او بنقش شوقی چون دزدان
و بر دم ابرادت الله زویر سال اول بونده اول حکم شریما تم کا بولند
بجا خدایه حکم خدادان آنگه بولند معنی بوزیدن ایدم او آنگه حکم شمش
صافه آدم نقش صورت طوینده کم درین سیکله بری نه بونده در
تایبه نقسینی حق اول بیده عارف اول اهل ایلی انصاف بونده در
ترک دنیا مال و اسباب آکا اول بدرسی بیابون خوند در
کم کرکیز و عجبو بخل اول ساد قلمو ارادتی فرخنده در
آجسی خلقو کم تعلقه ایسی کم ولایت اهلنگ زخونده در
صورتی جمله حق بوق نظر خالص لونی بستی اول بونده در
ای خدای کوزا حق دصا بستی زندگان ایله خلقه بونده در
سوزم بو قدر خدای اول بشند کتورم دیله بندر نبشند
زود برب الله حکم روان دو عالمی اینجند و طاشند
جیمی مخلوقک خالق اولدر قوشه مر برین دو شلوه و بشند
برک کور کم جاساکی دور بدر فکله دور میبونی کز بشند
بو خلقی کور کی علمی جمله کس در کل نصیحت اول بوشند
مواو نغسه اول شغول اولن قاقول بیلی اسر اول باشند
و بریک اول نصیحت قبول اولن کور اول بوز بیک باشند
کی عورش دور و خرق اوزز کجا کوندر اول ایله جون بشند

خدایه کم ایدوی جور و شوقن بود آنکس کم ایله پشوشند

۱۷۴
زمی صفایه امر ندی بزی گوش می او کتوروی شو قوف و قو کم ایله خورن دور
ندر کد دنیا و اخری آکا کم ایدویم جانی دوسته کورندیم کرکیز او
ملاکت اولسه بولند بوجان کول خطا او عار نام صیما بسند بچون دو شغول
کوکل کز خسته اولسه و کل جاره کونه خلی دوست قلیغز نیز اووم ایدو
ساقیکه ضو ساشه انی صفایه کم کورب بوزن باش اولم ام صونم چه او
دو زشته سازن صونن که مطول اوونایه میجره ایله یوردر که زیر لایحه او
اک جهانده خدای چاکه کورده دوست دورش یتره آن الا کتور قوه او

۱۷۵
دوغرم یار خادون حاشه بند شیشه سین عارک جالارم حاشه بند
زلس خلقی خالک لودری در کل آلدنم بن ایله کوز قاشه بند
یار منو بوز منی آنک اول ایشدر کم تفسیر نقسینی اول نقاشه بند
اوش رضا و بر درک ملاکت ایسه خوش یار آلدن نه کلور با باشه بند
مر کورسه اول جالک حسینی اول باشندن عقلی کیدت باشه بند
زهی دولت سعادت در بندر او بیک کز بر دی اول بیک باشه بند
م شید خدای ش دیدی نی دیدن جاهله کور لاشه بند

۱۷۶
دعوی و کله ریشتر قاله نه کم نصیحت دور و روز آینه
معرفت حاصل ایدم بکدر نه دور شمل اختیار ملک مانده
جون کون قاله و بسندن دارن یولداش اوله کون پشندن قاشه
غزوغزو جاعه پش طایب فعل شوهر و کجده اول اقبالیته

اول در شب یک جان و بریم آنکس بولند باش او بنقش شوقی چون دزدان
و بر دم ابرادت الله زویر سال اول بونده اول حکم شریما تم کا بولند
بجا خدایه حکم خدادان آنگه بولند معنی بوزیدن ایدم او آنگه حکم شمش
صافه آدم نقش صورت طوینده کم درین سیکله بری نه بونده در
تایبه نقسینی حق اول بیده عارف اول اهل ایلی انصاف بونده در
ترک دنیا مال و اسباب آکا اول بدرسی بیابون خوند در
کم کرکیز و عجبو بخل اول ساد قلمو ارادتی فرخنده در
آجسی خلقو کم تعلقه ایسی کم ولایت اهلنگ زخونده در
صورتی جمله حق بوق نظر خالص لونی بستی اول بونده در
ای خدای کوزا حق دصا بستی زندگان ایله خلقه بونده در
سوزم بو قدر خدای اول بشند کتورم دیله بندر نبشند
زود برب الله حکم روان دو عالمی اینجند و طاشند
جیمی مخلوقک خالق اولدر قوشه مر برین دو شلوه و بشند
برک کور کم جاساکی دور بدر فکله دور میبونی کز بشند
بو خلقی کور کی علمی جمله کس در کل نصیحت اول بوشند
مواو نغسه اول شغول اولن قاقول بیلی اسر اول باشند
و بریک اول نصیحت قبول اولن کور اول بوز بیک باشند
کی عورش دور و خرق اوزز کجا کوندر اول ایله جون بشند

که فاخت ایلسک فیسکه خوش بانه بر ماغک طبعون بانه
ای خدای چون اجل حقد کلود آنوی کچون دارو افغان نانه

۱۷۷
اول غل بند از حقد او کم کلان فاخت ایلسک فیسکه خوش بانه
یا جوح ما جوح فتنسی طولی بو با کین در بودر و انبارین کونتر فون کچون
مردم سئل فصله دم ایما کای او فون کم سطا کوز عین اول مردود کچون
ویرمه هبنا به عری او می دیوه اول کین کون عینکل ظل جوح خوش هدیه کین
بو بخا قانی اول انبیا و لیک کدی اول ادم حکمی سلطینه و حق کم اعتبار کین
دنیا فاند زوقانی ملک کینه اول قانی اول شد و خن بودر سان ما فکل کچون
بنلامه کوا کل خدای غرشد زوقا دوت کین در کای خدایکم بمقیله بوجن کین

۱۷۸
اردو اول شش کرم لافه نه اموره مسکن اولی اول نانه نه
دوست بولند کم ملامت شدر بل وفادر عا شقه او جاذ نه
چلمینجه فر و جور اول جفا اول دیوانه کچ صانه صاذ نه
مفتور در باقر و جری اول نند سدا جوج ما جوج کوه قافه نه
جور رضون جنت اول نویلکن طامون اول کنا ایچون خاذ نه
کورک قلبی شهر سلطان تختیر معری شالی روی کونی کافه نه
ای خدای کرجل از جی اولی دنیا او خری که ریزر آف نه

۱۷۹
موجنی هوا مکه قوربت ایله خوش ایدر در یاشق کور که نجاکه خوش ایدر
خان قطر مکرر ضونه نونج چاشقل مفت در یای ایچا رسه ایله خوش ایدر
دوشکل رضا بچون کندا عجب قان زمریکه طایفه صون سابل خوش ایدر

صنما که عاشق

۲۷۹
صنما که عاشق اولی او م واری نی مرغ ایده کم صدر نزار جان باش اولسه قربانه خوش ایدر
مردم جاک پسنی خیالی بو کوز را کور نا طبع وین جان سر خوش ایدر
راته نخل دوست جان جان کرا ووم شوق و ذوقکله سماعه خورش ایدر
کم اول ایستد اولی خطای جان بر یکم اول استماع و انی خدای بل کوش ایدر

۱۸۰
راه دانست اولدر که شرعی کوره وز زمله و تقواد و سرعی کوره وز
اول طریقت حقیقت معرفت ایلکم اصلا و فرعی کوره وز
خداوند که دل اول ایشند بندگی نفس و ایثار و سرعی کوره وز
جانی دید اول حاصل نه کرک دنیا و آنگو زرعی کوره وز
اولکه حقا وصل اولاجن نه سبب آنوک ایچون بوند سرعی کوره وز
قصدا همت قاننی آ حلیم دو سینه پرواز و سرعی کوره وز
ای خدای حق رضامن و یلسک کم کرک احمدی سرعی کوره وز

۱۸۱
بله مکه ایشود در چاره نه کم یتیم کلکچون اول یاره نه
جان فاشک ایلکم ترن نورب اولی ملامت بندانند عاره نه
اوش بوکون اولدی دوست ایچون فرض واجب چکاوریک داره نه
کم خلیل و نش اولمش او دوس ایچون نولانم و دن بانر سیم ناره نه
طعن منکر و ن دکدر در و سیر کلچون طالع سرستی اولی خار نه
کی فر اقدر یاره انتظار اولوب کم بور و مکه عاشق اول اولاره نه
خالص قلبه خدای یار کینه زاری زارید ایشک اول اولاره نه

۱۸۲
صورتی نسان کورنه آیدر بادوی آتش خاکی لومایندر

مگر کوردی بلدی معتمدن خبر معرفتدن ایلیکم بایندر
 سخی جا معدر کم گو ستر عقده دانش فکر را بایندر
 مگر عقده نوند بلندی نظر ایله بدگل قور جو اول خایندر
 عاشق معشوق ایچمه عشق اولن صامه ستری که او قولا بایندر
 کل تماشا ای بگل اول وجوبانی کم بلیننه سبکه اول نا بایندر
 مئی شیخدن سن نیکه ایدن مردم آگام کرک طایندر

۱۸۳ **ول**
 واج اولدی علقه سون ایچون لونی خوش بر اشرفی ایلده ارکان لونی
 کز نقابن کوزت سنی بخلا ایلسته خبر شوقی ذوقدن کم دوشه او جانه ال آن لونی
 دوست مویس کم تیتشتا اشو کول خیز گلستر بر عینر طشر او مویس حقان لونی
 چون ایشارت ایردی ساه لولدن مایه لول کلدی زکوان ایشینه جدر کزوان لونی
 عاشق عشقک بئشام آن اول مست ایدر مستوحه آنول اولاموشی بهمان لونی
 حبه دستار فنا صبا ندر که عاشقده وجدی حالنک اشدر ایدر عیان لونی
 بئش اوشده خدای قودی اکل سولینه کوزده میدان ایچره خوشتره کوردی چو کلکن

۱۸۴ **ول**
 که ترکی سرکه لوقاتی زوکه جان ایشدر کج سامنتا ایله قبولی خان ایشدر
 شکایت اکل کولز که قتل ایدر سا نولا بناخی خوشی اولاشا بکرم قان ایشدر
 کرک قیوسه آنک دورم طوبسده خوش اصری بنداز اوردا دیوان ایشدر
 توغلاکه قلدی عارف حقیقته او باکور حقیقناکم او تقلید بل اول کل ایشدر
 کوزنکه عشق ایلکم جاسی زنده قلوب ایدر او شیخ جوانو و کل یلان ایشدر
 که حق یعنی کورمک در اسکل اووم فیلی انزه اولغوز عجب نشان ایشدر
 خدای مقدر ایدر ای جمع واری یوغی و کل اوومک الله و نسیم مال ایشدر
 خدای علی

کوردی معتمدن خبر معرفتدن ایلیکم بایندر
 سخی جا معدر کم گو ستر عقده دانش فکر را بایندر
 مگر عقده نوند بلندی نظر ایله بدگل قور جو اول خایندر
 عاشق معشوق ایچمه عشق اولن صامه ستری که او قولا بایندر
 کل تماشا ای بگل اول وجوبانی کم بلیننه سبکه اول نا بایندر
 مئی شیخدن سن نیکه ایدن مردم آگام کرک طایندر

۱۸۵ **ول**
 زینهار صفتک و بیادون ویر کل طلاق اولور کسا اول دوست کجا آنک کولکل بایر
 نه لولا دو که خانمان ارتکابین عیان قلدی صفا بولبیک آنک ایلدانه
 شرعا او جقد و خلاصه روح ایچون ارم لب یک اول مجر و عیسا اول صبر نشسته نفسی ناز
 بولسدر ووردی حجاب لول بولدی لکل اول شیطان کورک حکم ایدر آنک کولکل کساره
 قانی او انسان اولدی کرمت اول کسکا نوز کولکله ایلی کسوی کلور عیال شاره
 جالبی حق اولن ندلم حصدی سعید ایشی ایرمکجا بونده نیتی و کلکل آند بایر
 کل کل خدای ترک نفیس موی او وار صد قیل اول دور شکلو اکل او جی مرادنه

۱۸۶ **ول**
 قیسدر یارک لرو صوره مین نایندر لذتین بلند آنک کوزک آن ندر
 چون حقیقت ظالم اولدی اکتا بک جوی اهل تقلید کوزی نه کورمک اول ایل ندر
 بروی تاجو تختو ملکو مالک قدرینه عاشققل قینده لانی کم جباب ندر
 زایدله صور صلا تویج زکار اولدی عاشقده مقصود سوی غیرس توان ندر
 اوش جباب کوردی و بیادور اکلان بولک اول مجر و عیسا اولدی زوج اول کانی ندر
 جیفه ویدین کاینا تک مین لولک مین ترک وینا کوردی لول خوش اکل جان ندر
 مگر قندی معرفتدن اول خدای کوردی کس ای خدای ملا یعنی و بیلک مشابهن ندر

۱۸۷ **ول**
 دوست جهان نوزنه یا غفلتو دروایم عاشق خدای بنده آزده لرواییم
 جیبی صدف کوردی بو جهاند لولین بحری حقان معیندن مشا اولوایم
 دوست لندن کلمشکه اشو عشق بیازاره یار ایچون اول جانوباش دیر مکل دروایم

کوردی معتمدن خبر معرفتدن ایلیکم بایندر
 سخی جا معدر کم گو ستر عقده دانش فکر را بایندر
 مگر عقده نوند بلندی نظر ایله بدگل قور جو اول خایندر
 عاشق معشوق ایچمه عشق اولن صامه ستری که او قولا بایندر
 کل تماشا ای بگل اول وجوبانی کم بلیننه سبکه اول نا بایندر
 مئی شیخدن سن نیکه ایدن مردم آگام کرک طایندر

خدای علی

یعنی حق دلا نیلر کان لوزده کم اولمک یون فراغی خلقدن اولمکن بولور و صلت
 پنجانی انبیا اولی بولر کم ایلمک وارک یقین بیلور وانلر آنو کون انرا عزت
 تیری دکر آنرا مقامی محمود ایلمک او رضوان جنتو حورو و بزار اولر اکت حضرت
 یروکل ان خدای حق تعالی ایله حالو کت صفتکم اولمکن نفسو هوا شهیدت حضرت

۱۶۶

قامتون بک کوردن اولمک کونولور غم تو کرس حورو ایجاب بولور اولمک اولر
 آنک در دیک بوجانه یا نرا اندک نور اولر دکل جوروجفا جانه شکر دین بک حلو اولر
 نه عیسا سوسن عیان برنی غم اولر حیران قائم تقاو جیکل بر بیان یاشی نور مشهور
 بنی مست ایلدی ایله دکل کلنگر اخار ایتیم کورینن مردم اول جانه او سیندن کجا اولر
 کولکل و ایم کم اول سینه لیدر بر وار بر حقه نه مقصودی اوینر انورجی نور اولر اولر
 دکل دنیا و اوخری و یا صغیر اونه کبریا کچ بولور اولر ایله دخی قصد کجا اولر
 خدای عشق اول طریقتی طعام از نورین دکل نه زور و دیشته دلال اولر کجا اولر

۱۶۷

محم اول قتل و کیزی ایلمک کاشه کلور فوجی موجی نی نهایت بلشدن کاشه کلور
 در ک حبس جلال حکم برق اورده عینی حقن کم خیال کوز و قاشه کلور
 کلنگرین صغیرک عاشق رقصی سماع ایلمک وجدی حالانک اشیدر ایلمک کاشه کلور
 عاشق قینده ندر لعی جوم صیحه کم بهاسی بوق و کل او قدری نه کاشه کلور
 کم بولور سینه عشق نه و ندر اصل او و جهن مستوق بر تویدر بلشدن کاشه کلور
 مدعی منکر با قلم امتحاندر لیش اول عجب اکانماش ایله قلا کاشه کلور
 بو خدایین لچنده عشق بارک ایلمک بحری غمان کبی او شد کم دور کاشه کلور

قطره بوزوی خدای هر جاده کم دور قطری نیسان اولر

۱۶۳ اولر

دولت اولر کویله کم آنک تکرارینه حقیقی پومکلدر اقرارینه
 چونکه عشق حکم اولر توکلده یار اددینیز و بنیانک مکارینه
 بجز آنرا اول هوا و موسی کم اورر زهد و کج اور کارینه
 ناجو تخت و ملک سلیمان کفانه م که دو شر عشق اولر شکارینه
 قهر و جور کم جفا اولر کورد عاشق اولر کم آنکه بارینه
 مال و ملک و دنیا و اوخری ندر کم هوا اولر هوین نه وارینه
 طالب اولر مطلوبه نه انتظار ای خدای قلینیز یارینه

۱۶۴ اولر

نتا که جهد لدرم اولم بر البزیر دکل نسل او خاطر جان اولر
 نه عقون فکر و است اولر نه برینیم کول بولور ایله که جمع لیدر بر
 نماصوبه بیم آن کمان خنده دیوب حقیقتندن ایله دورب خردین
 طلبه پنجه و کوندر دکل توکل قرار او میزوار در اولر کم ساکن کورد
 کما کص بختنایت قلدی اولر اولر کینه طوخری بولند آن او بیچاره
 کولکل که دوستدن اولر دکل کجا خراج نسی خاطر کم نصیحت او در
 بود نیایه که خدای دکل لک او غور که باغوبو آیدون لک که جفت کورد

۱۶۵ اولر

عناایت اولر حقدن آقا قندن در دولت نه تدبیر ایلمک کاشه کلور
 قناعت کزج اولر غمده توکل ایله حقه محبت کویستر غنا که کلمه اولر
 اوین نفس نمواسینه که صبر اولیا آنک قانور خورجیل آن لیش کوی لوزده

قطره بوزوی خدای هر جاده کم دور قطری نیسان اولر

دولت اولر کویله کم آنک تکرارینه حقیقی پومکلدر اقرارینه

اولر کویله کم آنک تکرارینه حقیقی پومکلدر اقرارینه

دولت اولر کویله کم آنک تکرارینه حقیقی پومکلدر اقرارینه

یعنی حق

نه دوش اولدی کورکل ممایه
کوکل کوردی چون اول برک بوزی
کم بول یعنی باسرا اده کورک
شوکیده اولان نوزی اول ایمان
کرکر اولدکه حقه طالب دولان
انوکم قدر مقصودی کرک
مطکله چر کلودر خدای کولای

۱۹۹
کیم یازدو ایلده کی ایچنده اوردی چوق
اشتیاقی عرض ایدر او کم دیندور ووردی
کم چیدر اول باشندن اشبو حال اوردی
سابقی قدر ف بجایه مست ایدور
قاندی اول کر بکم اول مرو اوردی
ی بها سوز قیمتی دور ایله واردردی چوق
نخل وک و فترینی ایلم او دوردی چوق

۲۰۰
کولری حق کربا اده در
معتی عیشتن او تابه صاله در
عاشقل اردوسی اول وصاله در
جهلوعارو شهر تو اقباله در

بوخا بسلا طیبو نیوا اولی
اشتیاقیون اردوس شو قنک
ای خدای دردی عشق اول عاشقه
کیم بوزو بوزو بوزون و ندر
بزی معنی و کیزندن سوز دور
برن آفانق انوسیک بوزندن
شورکیم عارف اولن اکل ان
شونکام قلبن آشنق سادق
یاور عارف اولن سونک اولن
دکل نی وجه بوتر جمی کور

۲۰۲
شمع ایدر باشدن بشاکه آسمانی کم بقدر
چشمیل باشی کور کم سیل اولدی
کلنر عالمه لوشده فاشن ایدر ایله چوق
اوغوشن دکل بو حاله طغند کور کم بقدر
بن بلورم نیچکی اول در دو حاله در
دنیانک و در ندر که مال ملکه ادرانه
بوضد اینک کوزی حقی در وصف لولنر کم بلن بلدی حالنی بلین و کور فر
۲۰۳
سینوری کم سینه کم بقدر
لونی بکر کم چکد عیدر ایلم صولدی

عاشق کور و در این راه
عاشق کور و در این راه
عاشق کور و در این راه

دوست ایچون قریب جان اولمکه
عاشق اولنلاره لم یا اولمکه
جان توکل و بدم شاد اولمکه
توش فصدن کرک آزاد اولمکه
اول شیرنه بنکه فرنا اولمکه
دیدمک عشقی آباد اولمکه
ایستاد اولدر آندن ایستاد اولمکه

ورد کورم بدلیش و بردی ندر
اشتیاق اولمکه اول زار اولمکه
انتظار اولمکه بار برستی
عاشق کور و در این راه
اولمکه عاشق کور و در این راه
طالب اولمکه مطلوب بینی بولمکه
عاشق کور و در این راه

بلمزم بیمار اولمکه جان اولمکه
مشیر در هر سینه جان اولمکه
بندگی کور و در این راه
صالحه عاشق اولمکه جان اولمکه

نه اول

نه اول دنیا و او خا عاقله تو قفسه
عاشق کور و در این راه
ای خدای کور و در این راه

دینا ایچون کم دور شکر غمده
دختری کم مصاحب نیندگی
خوش کور کل اشودمی و شکر
مطرب پیازی صورتی جوش اتر
قانون قیلک و عویسن قوتی کرک
حقه تقدیر ایلدن لم سینی
بوخدا اینک زانی یار دور

کلر کور کور کور کور
عاشق کور و در این راه
ایولو نو بلور زیله بور
عقلو جانودیلو نقیسه بولمکه
اولمکه عاشق کور و در این راه
عاشق کور و در این راه

حیرانیم بن اول یوزک مجنون و فی اوشون کل
بجلمین عاشق زار بودیایه کل

عاشق کور و در این راه
عاشق کور و در این راه

عاشق کور و در این راه
عاشق کور و در این راه

شوق ذوقم قوبر بوجان بچندن عاقله کم ديه الله دورو آني نهال ايک
 که ايشار اولدو دو بستان کدر اول فتنه جان فوش بر واز حاضر ديل آن ايک
 بو کول قارا کوشني کدر روشن ايد اول حقيقت بدي اوله تايان ايک
 اي خدای عاقل اوله تاويش بيک چاه بر دم ايجر منجر اکل حق مکان ايک

ول
 ۲۱۸
 دوشم بانگ جان قیده کم و وتلدی کول آنک کیده
 زهی بخلا که اول حسنی حال کور که جان طوبی بینه وطو ییده
 منکر طعن حکشدن که کفر نه سلامت اوقی افا قویده
 عاشق صانع اول دونه در جانو باش کاتور بدمیرینه
 ال میاوی ایدر بسبب نولاجی بیل بیل اور حقو حقندن ایدینه
 عاقله اول سیزو و زو کولدی کیم بلور او چنگو د فو ییده
 بو خدای دوست نوزینه اکلن احتیاجی مجوسمسو ایدینه

ول
 ۲۱۹
 اولور لومازه یوز سولک اولمز کفر صحتی ایملک اولمز
 سوزی بلب آن ایدل زندن دکل درینغ و یوب اکلک اولمز
 کرک انصاف لشی کند ویم یوب اولقلدن کند وزن بکلک اولمز
 قناعن جو کدر اری با سیر طاعن حوصی او کاکلک اولمز
 حقیقون اخوت ایشن دوزلوان اوصیا صا توین بیلک اولمز
 حق نیایو منی زنهارد باطلدن قاصد و بنا ایچون سینگ اولمز
 خدای دعوی قوغل جاهله دمل ایلا و او بو بیلک اولمز

ول
 ۲۲۰
 دورمدن کوزم یا شی اقرندن صانع درن شاهیدر دورمدن
 آمی

آهمن بوکلدر کور و وینیا
 سولدریم حاکمی کم اکلیا
 کیر کولک اوینن بیغل سن آلی
 مکه حق کوزین آجش اوله
 جاهل سوز بوسازی اول ندر
 مکنشیک حال اول مو بودر

ول
 ۲۲۱
 حمد و حق الوسون مردم سبک
 رحمتی در بایسید اولن کنار
 بو عکلی و در ایلدی بو جاسط
 عرسن کرس نوخ قلم اجاق طراد
 آيو نو نو یلدر و فرشتهل
 چشمو طرد یوز و ظلمت مور مار

کلی عالمو عامل کیمه شاه
 کیم عابد زاهد و شیخو نریدر
 کیم نیبو ولی ارشاد ایدر
 کیم بجا نموت اول ییلر بیشتن
 کیم فاسق فاجر قو طاعن و بوق
 کیم منعم خلقه اذن بار نور
 کیم عیش عشرتده مدام
 چلبدن اول منزه یاد اص زبان و کلک آینه بیس نیک

آطو قیامو ایملک اول کیر کیدن
 ستمن اول شمشینی دور کدن
 یک کورلمشنجو ایدل عردن
 نه حاجت و یلار و کوزنه سورمدن
 کم زیاده آخو لو اول خربدن
 ای خدای با فیخو چهر دن
 نتام کلمشدر رجنو اونایه
 کدر افا اول و یا اولدر قیاس
 کون د مکده قدر تی وردی اسکن
 بر و خور و کونو ییلور شناس
 بیموز و معدنی آمنی نخایش
 خلق قلدی بری برینه جاشه
 کیم رعایا و بای کیم فلاسین
 کیم بوردن دعا ایدر انجاشه
 عقلی معادله بول اولمشن کیاشه
 فرما و اوزم قانون باخوردن کیاشه
 کم ملبسی کیم کیمشدر بلاسین
 کیم عربین فوجدر اذلاله ناس
 کیم حلالته و کیمشدر او بایس
 بوزن اول دران نکل بوزن اول

عجیب است که دوشدی کوکل ایلیگی ^{۲۲۲} کما ایله دوسته دیا جان اولندی قهر سولار
 نه دوشدی محرم عشق دگر کتور ایله صد فرقه کورمش آن کیمینه او شولدر
 کوکل مودم او کورم محاطلده چور کجانی باشی ویردن ایله او شقله بر او
 دکل او دنیا ایشندره اکر غیبت ایله جانی یا سومورده نه شاشه نوح چهار
 ندر او دنیا و او غری کوکلده کوزول عاشقه وصلی نیگار ویا اولمیه کجوار
 شوره کاکانه دیاشی آکا کیمیمه ان طلبه اتمیه دوستی آکا نه غیر نیگار
 خدای کوزرک ویلندن قور او یا مردام کوشاق آکا دیو جان اگر اولیو بند

الله تعالی ^{۲۲۳} اولوق قهریم نه
 الحمد لله خالقه وار بیری قهریم نه حادیت ایکن خلق ایلدن اولدی وجود اولدم
 عشق کرس لوجو قلم جبر عالم واریم اول کون ایشار تیلد کم ایلیدی ایله اودم
 زمی کال است ایشایک اولدر اولدم ذره که نقص یوقدر ایشندره اولدیم
 جنیو اینس و بیوط اول سورلی مارم ایلیک م بری بر ایشده در اول خدمت ایش خرم
 جمله عالم اولمیه عدونه اکر او قور قویو عونسکه اولخی ایلیکم کوریمه م امدم
 کورم آنک خنایتی کوریم اول یون عشق و جنتک نهایتی اول حامدر مودم
 اول احمدی کور خدای قولدر نه ویر شدر ابر کور کیمین کندیو بولدر عشق

جان باشی کورشم بن تحفه وار ^{۲۲۴} آیدن اوزرک بلغم نه تحفه وار
 کورم دلی مقصود اول یار ایچون نه کورندی جانی بلکته تحفه وار
 چون کورندی دوست جانی کوزلدا جانی دیلی کلکس بن قلدی شیکار
 قالدی کز فرانس نیلسون جانی دیل اولدی و غشقه اوش کولار

عاشقه نه قیده

عاشقه نه قید زمینونه زمانه ^{۲۲۵} نه قلب دوری آکا و نه دوزر
 چونکه اول شوقدر مقصودنه تاجو تختو ملکی مایو نه دوزر
 بوخنی بانی اول بنده صغیف عشق یولنده کم کوشمش قهر اولدر

کور اول قدرت عشق با این ^{۲۲۵} کیم عشق جان قورین اولدر
 کور اول قدرت عشق با این جلا سیده اولدر و کبر مجادیل جو شین اولدر
 دکل سلطانک قدری کم ایله انداز غیبت
 ویر اندر کنج اولن فقر کیم ایله دروشین اولدر
 محبت نشکی چونکم سپردم قید اول قبله
 تجلی کورر جان آن اول ووش ووشین اولدر

کوز کورم کوز دیلا سوزدر قولن ایشتمه کوزر
 ایوبه یا تلویر دوزر نصیحت جان کوشین اولدر
 عاشقه عشوقه سومکل دیل جان آکا لومک
 اوزراق صوفینک ایشی بلا اول جو شین اولدر
 دنیا اوغری آکا او قید ناولسون اولکم اولاکید
 عاشیق مست اولن جیران و کلکم بهوشین اولدر
 کور اول شوقنک عشق خدایمیه نه بند اولدر
 جلا سیده کولکنی کم ایله خوش خوشین اولدر

مشاقیم بن اول بوزک جانانکه جانم ^{۲۲۶} غیر حکل اول طایبوغم وینولما نیش

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

۲۲
م که اول بار کن حال نورانی که نور قوران او را دریا خلق لاغنه
چونکه عشق از این ایله ناله نون دریا طوفان منزه بقایان یاغنه
اول محبت ابر کیمور جان دین جبرئیل که تو یلم عشق مرکز دست اولدوغنه
مالی ملوک قوری ندرتین اولدوغنه جان بارانمل و در عشق چون عشق جان
کوردی کجی جمله وادین کم قران اولدوغنه جان دین اولدن سولار اول عشق اولدوغنه
بو خدا اینک اول دست بور نورانکی احتیاجی یون کائن او کون بر لغنه

۲۳۲
وزی یوز و دو تو بن سوز کلام او معنی نغمی اوش ووز کلام
او و صبرت در یکنسوز کلام کلام بخار در لری آندن سوز کلام
حقیقت کلمت نندن کم اجلیب کنی رحمان کیش اوشن تازه کلام
از ناردن کم اولد ووشل قهرین که حالما اولدورون ایزه کلام
لوسری ابعده سز نهانی ابدک ظهور کلبون کم کوزه کلام
نه جالدم کاشه اول عارک شیشه کن شکسته نفس اولدوغنه دیزه کلام
خدا ییم کم اول دینا وارندن او شردن آنک بر میره کلام

۲۳۳
کوکله قوشی دو تله ای عشق شسته بلم عشق قنل اول نیر آنک قصده
چون جانی ایلدی بی نیطار کوزرا عقل فکری جان تو کولی بر تو خوشی قصده
کم که او عنایت ایلدی اول بادشاه بولدی فرصت کیمه بعدی کلام
جان قوشی مردم بجای دوشین بر اولدوغنه عرش کسیده کجور واردم قنار
خه غری کورمدی تو کولی که دوسته دیزه کم فرا اتری روان اولن جان باشن قصده
صانع عاشق جان اولب یاتی جوویه نوری حقه عرق اولنار نه قوشی قصده

بو خدا ای ورا کیم

حقیقت کلمت نندن کون کوز
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بو خدا ای ورا کیم ایلمک نظر ظهور حال اول قالدن و کله روح کلک اصدنه

۲۳۳
وزی جانک ایلد در میان دیزه ضامنه جنت قصدی نیر این دیزه
کم طوبی چون قابوسین کوز او بند سپیدر ایلمک جان دیزه
لوله کونکم که مندر ایشد کی بوضع حجاج احسان دیزه
م که مکندر او مقدر بی ایلمک آخرب چون قران ایمان دیزه
ویر بدی حق رسول بیغالبه قولدن کندویه فرمان دیزه
م که آن سوری قلبی اختیار جنتی خور اول نه رضوان دیزه
بو خدا اینک دیزه ایلمک غیری نه مشه سن یون کون نهیمان دیزه

۲۳۴
عاشق بل منیسی نه دینده در معشوق کوم مطلق ابعده در
م که ایردی عشقه بولدی اول مراد موت ابرمز کم ابدی ننده در
جنت اهلینه و ابله ویدر دو بستی کونل یلم بل رنده در
اوم ادم دینل عارفلا کم بوز او برسی اول بیلده در
م کم انب اندر بلور اول خبره سوبلر سالم سوزی نه نونده در
عاشق اولنلر ایلمک استمر عار نامو ایلمک نه آد صانده در
بو خدا ای کم شکسته و ضعیف در و مندر ایلمک اول بندده در

۲۳۹
جهان صانکم باقی قللا در که موج اوزر تا بخش هر قللا در
قال بوئی که می قولا او کجده او عرفت دو تاخی بل عاقللا در

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

کوزل من که برود وار او نبیاد بقلمت در یا بلان بیتلا در
 که پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 کوزل من در اول جلد صومعه آیانو پشیمانو نا قللا در
 آنکم عقل و در در قللکم ایضا این کوی در ایجا قللا در
 سونکم کولای کوزل کوزل دورش خدای نیفا قللا در

۲۳۷
 بر دم اول یارک خیالی کوزل اسیران قللا در
 که پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در

عقل نقل علی قللی اولی بونی اولی نام
 مستم اول عقل میندن بخی شمشیر ۲۳۸
 جان دبل دو شمشیر قوللق کوزل در
 عقل نقل علی قللی بونی اولی تمام
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در

مکه اول

عقل نقل علی قللی اولی بونی اولی نام

مکه اول یارک وصال در و در شمشیر
 جان فوقی لال در و در شمشیر
 بو خدای اولی وار ایلمک شمشیر بونی
 که در پشاد نیک و در در صومعه غصه پشیمانان او صینه یا قللا در

۲۳۹
 نه آجری حق کولای کوزلی او خابن حقیقت پشکل کوزل بونی تان
 نه سیه اتدی کم او عشق شرای نه دید میوو رمان بیوطان
 نجاست ایلی کوزلانی دیلی اشیدی کم اول حقل خطان
 که فارغ ایلی دیبا ایستندن او قوبالی کم او عشق کتابت
 دخل او خدی کم اگر طالب اوطن کوزل او ب اشید کولای تان
 بن اول دیوانیمکه میسو خیران دیبا عشق بل جوا بن
 خدای تر کلدی وارنی او دیلامز ایلیه دیسیان

۲۴۰
 دو سوزی عشق اول فریاد لذن
 اولاد بیل جان اول شاد لذن
 بولای جان را تا آزار لذن
 عقیبانی اول آباء لذن
 آکیلور ایلمک بر آو لذن
 کاشد اول فریاد لذن
 حقیقت ایله عشق او پستاد لذن

مکه اول

عقل نقل علی قللی اولی بونی اولی نام

۲۴۱
 دیوار بستم قبل در ده بوینم دیدم پروا بستم نگرینم باغ و دیدم
 ترک ایدم او شکرانم که دو سینه آخو طو نور دستار در این صورت دیدم
 کم یکور بگردنم بر لبها یک ندر مردم او در سینه چشمه جام جزینم حرام
 مفت ابله در ایندرا عا و او تو ندر صورت لعل از تری بنم آن تو بینم و لعل
 اترم تو کل اول صاحبندری کوکل طفا اولدر که اول حی بقا جام با بینم دیدم
 دردی بی دیدم اکا و دردی بوئم آید اولدر یکیدم سیدم ندرن طایتم دیدم
 بوخدا ایلمم بولند و درش و فی جوری جفا بنی کور بن صافه یا بینم دیدم

۲۴۲
 کوزلم باشی کورم جاریدر عشقی دروگ ایلمم اول کاید
 باقی دروی جوشی بستم نیدر ایلمم در عشق ایلمم دیدر
 اختیار لده و کلدر بیدم بو کوکل قوشی آنک شکار دیدر
 جیبو جانو بو کوکل عقل ندر اختیار لده آنک وارد دیدر
 حکم آنک فرمان آنک لده بوز تختی کوکل ایلمم اول شکار دیدر
 کلنرین کورم بو عشقی نیدر تو تر جان دیل اولدی او ش از کار دیدر
 بوخدا اینک فکر او دیدم دروی عشقی معشوقه از با دیدر

۲۴۳
 نجه باشه او بندر کورشی آنک جو کاید عشق زردان ایلمم سوکل از کاید
 زار اول کرمان اولق عاشقه جو کاید جوری سی وصلتم کم آنکد کور کاید
 جوری سی ایلمم قالدی اول با بر اوزن وصلتم دو سینه لرم بیل ایلمم کاید
 کورم مستون نجه کلنر حاکمه او دیدن عشق کد انتمش او بو سینه لرم کاید
 کم قنا ایدر لوزنی اول بول اید بقا ارمطاد و بیسته سیم او دردن تر کاید
 زمی خنی فقری کورم بستم لده او کینی حق آید بیل صافم در کاید

بوخدا ایلمم

بوخدا ایلمم قلبی عیان عشق آنک جوی لوردر معنی کورم بی درد کورشی اول در کاید

۲۴۴
 نیکاران او شکر اول نیکاز دو شکر و شکر شکر بنی اول شکر
 شکله معشوقه اولسه حر او یی یولینه ملک مال اول قان و کارد
 کورالی جیستی یارک بو کورالی میشدی جان دیل آنک شکار
 کورم کل عدله لاکر ک یار او کورم نسته یکلکه بقا ر
 شونکام دروی شوقه اولدی ز اولر یی آنک جوشی جکار
 عجز عشق او قیسه نسته دوز کورم ندر جیک یورک سوکار
 نه نوروی شکر اینی خدای دکل بکرو آن بال و شکار

۲۴۵
 کلدی منه او ش رمضان و مندر ک سرمای کورندی حقدن شکر کافو کورالی
 م ککه کرجل بو شکر اول دورج بو کورالی جنت ندر و ندر ارضیب اول از اول
 صدقن سیکه کجا اجماق شکر اینی ایجا جوری طعم اول یا اوزر ندر سینه
 زمی مبارک رمضان بخشدر دکل بان کم دو معطل بن اول کان صد صافن کللا
 رحمتدر اول قولدر اجمله یا بو جوسللا عت قلندر اول آ یا طامو آنی نفا
 کم التی یوز سیک عاصیا م بجه ندر اول کورالی رحمت قبلد عنوا بلیا عطا موون صقلای
 خدای اول سیکه بر بن فضیلتش اول بکر کدر رمضان توانی یوقدر آنک سما

۲۴۶
 بخاکم دو ششم بنک لوزار یورورم ایلمم اولده وارده
 دکل که لده کم اولم او فارغ بنی عشق دو شروی لوزن شکار
 الم ابر مزک وصلی دو بیسته لرم کلار راست لورم بولم باره وارده
 عیلامن سینه اول منصور ایلمم کلن دیلامدی اصله وارده

کوبلک نسته و کور اول کاید

بکشیدن اختیار از دره و کل
کسی شود کینک یوننه و بر
خدا نیک او در دستر اندر شای

ول
نیایدون عاشق و یوانه پسته
فارغ اولمش جمله عالم در بر
چون بود کل حقا فناعت
که سوخته و دکل اولم ماول
صالح قلمش جمله عالم خلقه
قبل قال آنک دکلر صحبتی
ای خدای یوق بود اول خالف

۲۴۷
کم نصیحت و بر آنک پسته
بفر اول میج نیستند و پسته
نه گیرم ساشه و پسته
نه زیشان تو کلک شکسته
مکنند و شناده و پسته
خلق و اردند سوزن پسته
کم بوره راست اول دور پسته

۲۴۸
چون کوزدی برده ایله نیکار
کلدی بیلدی ویله کور نیدر
بولدی و صلت کندی اوزقت اودا
کلدی حیران اول جان حسنی چون
نیدسون عاشق ازده نختیار
بوضای ایله اول حالی بیسان

صوفی

صوفی فراتی قوم بقه آنک وجهه
عاقل لوندنه بیله جان عشقن خبر
یا نیندر کم نه بلسول استیغول اوونه
صانه عاقل عاشقده راولون سیرکه
عاشق اولنده خدای صانه شغل اسی او

۲۴۰
صالدی در عاشق باشی کلکده اوسبار
چون کوزدی برده ایله نیکار
کلدی بیلدی ویله کور نیدر
بولدی و صلت کندی اوزقت اودا
کلدی حیران اول جان حسنی چون
نیدسون عاشق ازده نختیار
بوضای ایله اول حالی بیسان

۲۴۱
عجب کونومز بوومیله
بولما دیق مو صاحب ایله بار
عجب دندی بوورن روزمانه
بقاروز ایلم خلقک ایشینه
کماکم یویلیکین مر حمدن
ایشن کوجی او وینا شوم تیر

صوفی

بکشیدن اختیار از دره و کل
کسی شود کینک یوننه و بر
خدا نیک او در دستر اندر شای

دور اند کجی بوفلک کورم ندر ایشد کورم
 ز ما دست قانور وزیر ریحانوی امیر
 ۲۸۲

دویر کافا صارد مر سکه یاکه دکل میر
 زرزو نامر دینا کورم اولمین کورم
 کور کلمند روزیم سکه دخی اولم جدر
 صانم بکا بان قالا اجل دخی اولم لالا
 یورما دینا دوشنه لدر ایل اولم کورم
 نفس قویب عقله اویسکام اولم لدر ایشد کورم
 کل خدای قور خیل بولم یرم طوخوی بولا
 م کله او قور خود در حق خیم رحمت ایبر

دیلارم کورم اوطر دیللام
 دیللام هر دیر مدم ایچد
 ۲۸۳

آز کوزم یا شی یولارم لارام
 او جرت نخره دورم لارام
 بولاری آرومین اولم لارام
 اوعار ناموس بیچ دیللام
 نجابر زاری افغانی قیللام
 بولاری بن اولارم نه ایلارام

تویا نه قلدی عاشق بیلدی اول اولم
 دکل کور ویا آخرب بولار ایچون صناد
 ۲۸۴

دوشی نوزاد کورم لعلده ایل نوری اول فوفو ختو بیس
 ززه و تقوا در ایش زرزو قور شوش مشوقه در دوش دوش دکل کورم
 عشق در آنک بخشایشی خیر دکل اسایشی علی لوند کورش نه عقال اول منقولدر

یک ایچک

یک ایچک قیام صومس شرابی عشق او جام نه سهری شکر قطعی او نه لذتی نوقوردر
 بوخدا نه ضعیف اول نفوی خوش لوروی احکامی شرعی کوز نیست اول اتباعی مرسوددر

۲۸۵
 نینه کورم عشق نه سباز اللله
 اولشدی کورم قوش ایچدی قوش

نه کور دی بروی صاحب جان
 چون جل آیلدی اول مشوقه
 کلدی اولدم عاشقه حالانی عشق
 خوش فدا اولدی اولم معشوقه
 سر عشقن بوخدا ویلند

اول طعاش لذت کورم جنس سنده
 عاری کورم کورم اولوب در دوکر
 ۲۸۶

عاشق و صفت اول جالید اول جلاله دیلام
 اول نظر بید حالنی کورم لعی خطی خالی خون
 صوفینک دوشنی کورم نه صفادین کورم
 سلطنت مال بلاطن کورم دیلان کورم
 شجر کورم صفاد کورم اول اولدم
 شاعری کورم لعی بیچ قیاو ترجمه
 بوخدا ای کم کوللا جور عشقن قوشن

دیک تنک اولدی اللله اولدی
 ۲۸۷
 سر نوره قویدی بیلدی ایبر ز اوشن مال

خوشی درو ندن جانم آواز اللله
 معشوقه اولدمد بر وارز اللله
 حسنی برله عاشقه ناز اللله
 کوروی عاشق آندم نیاز اللله
 قلدی اولم فانی نکه سر راز اللله
 جان باشی که جواز اللله
 نظمی ایچم نیجه انداز اللله

اهل حال فقر تنج بل کورم سینه در
 ز راه اول بر میز ایچ علی عابد دیندر
 غیری نه عله مقید شوندا نه بونددر
 کوزو قاسو لعل لبو کل روح بیسم سنده در
 مال یاغ اوزر اوزر ز قعی جزنی اول کورم سنده در
 مملکت انا خود بر مک ایله نه بیر سنده در
 قر سینه اول عزنی قطعی مر بیر سنده در
 هم تلفظ معنسی بو بیللمد در
 کم گیانی بولدی اول جان آنو نیکو دنده در

علم و بینش اول کلامی بودیل ازین آیه
 عشق کتابی نفسی خوش کم او قیصر صافی
 شوقی ذوقش حالتی در مبدع رقص اندک
 حکم و قدرش استماع نه کورمدن اولی نای
 ذکری فکر ایچره و کلدر ایلم عینه کله
 تاجو تختو مالو ملکو محسولونه بای بای
 مردم اول عشقک میندن مست سر خوشم دلام
 وقتو ساعت منفی دور و زوالیکه اول آئی
 هر کماکم اوروی بیخوشی نه اندر قور تله
 عاقلک فکری فوسره قلمر آکاران لای
 بو خدای کوردی یارک اول جالی بر تون
 دوشدی عقل کندی بشندن کم دیدی
 لاف اورمق اولمز بو یولکم ایله در سرک نه مالو ملک و جانومان اولادو توبه کرک
 ترک ایلیه اول وارنی آرنو ایله دیدارن
 بیگ بیگ فدا جاندا کافا عاشق او نسر کرک
 طالب اولن اول مطوبه ایرمک ایچون او محبوبه
 ذکری فکر ایمدام بکیردی بسوکی صبحو شام
 آرنمک دورمدن ییل کنی او اسر کرک
 هر ملک

هر ملک لو بر دار نه سیمه اول زردار نه تختو تاجو کسری نه روی او قیصر کرک
 نه فوقو تختو بیس پش نه صاخو صولونده خوش نشینش نه جیبو ایله کرک
 ای خدای هر ملک او عاشق اولن اول مشوق
 جورن جنابینه انک صبر ایله یرون دو بصر کرک

۲۸۹ **ول**
 میسر اولدی یار کاجا صبر ایله زردار
 که صغنه زاری او کتر یان قیلا بیلدی افغان
 زهی دولت اکا یارو انکله حدی اول و اور
 یازدو توشه مردم که ساکن اولما زوروم ایچندن یازدو تر سون شوخ اولد
 که حب الاول وطن کوکل قوش کم لوش او شنه که فیدی تقدیر جانک نه انگنسون کن بور
 از لرن حقله بیعت ایله نه بوش اول الفت اولارو اوله اول علقه سر سوزم اول
 خدای اولدی اوش بیلم ککاده اولدی بولیم کتوردی قلمه یازیب دیوان ایچره ان دور

۲۹۰ **ول**
 چرخه کبردم جرخ ایچره چکر نوب
 نالم ایله و وندی لوشدن عالمی
 شاره کلنز وصف ایله رسم حالوی
 آشنه ارکاندن یولوزم آشری
 قلمشم آشفته حیران ایله زار
 مردم اول قصدی بجایه نیت لوش
 بو خدای کم فقیر و بنده در
 کندی عقلم کم و ونرم دکر نوب
 زاری فریاد اولدی سازم دکر نوب
 کم مثالن دیسم آتک بکر نوب
 اوشن پورور ز عشقه در تله بوکر نوب
 پرتو بام د یلمکه یوکر نوب
 بو کوکل یه دازه دورش بوکر نوب
 ترک دنیا قلشن اول نه بکر نوب

اختیار ستم و در دست سبک آید در وی عشقم ایلم ببلبله در
 کور که در یا موجی اورا کسوزین اول مولودن چغلق ساحله در
 کس وصف غم عاشق خانگی اول کتابی عقل نه ناقله در
 عابد که تقلید ز اهلن بقین حق بطل عارفی کامله در
 فالو قیلک خوشی ایلمک بل خدای غیرتی جا بلده در

ول ۲۹۷
 زهی شیرینکه اول دلیر بوجان اولدی
 ایر او فندانو قوبدی بوجانلاری کم اولدی خرابن کو کلک یا بدی حکم اتنی نیاد
 به جنت اوجنمک و کل قیدنه اولن جان کور غم اندشمه برز کو کل اول ازاد
 خامست ایلمی کور کل او عشق می لذتی نه جده ان اتنی او شنی ایلمی اولدی اولدی
 یساک شوق اول قلبه که در درم ایله اولی و کل یک نه اول ایچکل او شنی اولدی اولدی
 آنو کم شوق لو وار در مقصودن که دیدار و دیلامه تاجی اول تاهتی نه مهری شوق
 خدایینه بید اولدی که وقتی اول حید اولدی طالبی حق مرید اولدی ایلمی شوق

ول ۲۹۸
 تیردی جان و ساقی شوق تو جام کور ندی بوم حید وز مبد صبحی شوق
 دو تشنه عشق او دینه جان بودنی ایلمی کور در بودنی صفا و کم اولدی شوق
 نه قلدی کور که خالی او حسنی خلقه لو او زلفی خطه خانگی نه اتنی ایلمی کور
 تشنه جان و فزون کم ایله قلدی مست نه مسک کال و پیم باغین
 کورال حسنی یارک امیری بندوس یوز دکل نجستی غیره بلور او حاصل عام
 نوله الامت او راستی او شنی یولنده بوکنی نه صرا قلمق یار استور اول عشق خار
 خدای کجکی قامو بوغی واری نه کرک و شوق کو کل او یاره و کل غم درام

عجب در بد

ول ۲۹۹
 عجب در بدی بن یاندم که بلم در چاره ایتم گوجم آمو افغان که در شدم ایلمک زار
 شوق کوندر اول اندشم کلک اول شوق بور و بوم آتیلین ایلر بر منم باره
 بن اول مصور کنی بوکنی الامت حیدر ایلیم ویدر کوهانم او شوق چون اصلا که کم اول
 به او شوق کم اول بیل بوکنی بر و انسی بلکل جلالی دیلر جاتم ذوق شوق دوم اول ناره
 کور بیا ستم کم اول شوق ایلمسون که اول عیان کم ایله لول و کل بیمار بودیل او شوق
 حق کو کلدر بر اقل یک اول دینای ترک اقل ندر اول مدله مالکم کو کل ویر مکل اول ناره
 خدای اول ویدر یاری که ترک اتنی قلم اولدی نه دو شنی استیاق اگا او کور مکل ویدر

ول ۲۷۰
 آفر تو زم باشی در درم بیچاره لاری اولدی طاعون طاشبو او صحرا قوس لاری کلاب
 آقیدر فان کوزم باشله بصارت غم و غم طاشله ایچدن کور ندر اشله ایلمک صان اولدی
 دکل بر دم کو کل درام قرار ایلم کم اولدم او یارک عشق و دردن خامسی ایلمک اولدی
 قامونش تر کنی اوردم جانو باشی یولنده درم دکل غیر کم اول و اول شوق اولدی
 نه بروی شمال جنب شوق غم به الداروب نه هندی و مهر اول شوق اولدی کلاب
 که درم کو کل ویشتر و عشق و در سب طاشتر او موجی پشدن لاری اش حابه کلک اولدی
 خدای بنده در دینه کجسته کور دی ابر دینه صکر لیغنه اول در مان کلان نه جولا

ول ۲۷۱
 آفرین اول عشق ارینک کادینه کم نیمه و شوق هما شیکار دینه
 عشقی حیدر آنک کشتی یوزر کجه ال درم آنک شکار دینه
 جان کو کل کم آنک آندن طوبو کم دو شیدر و ایم اول اذکار دینه
 کورنه میدان ابلش باشی خوش لذتی اول بکر مز شیکار دینه

فکر و زاری در ایام اول دوستی در آرد نیمی دنیا تک مطاب بین
عینی نوشی کم آنک دمده در کورب اول جان و بر زنیگارینه
ای خدای جدا اینکل دور غل عشق ازینک باق در دخیل خارینه
عقل فکر قللی اول چاره ۲۷۲ جان دیل او شد در اولاد
گورنه و بر عشق او قتی بچاره کم او کلز هرگز آنک یاره
گوزر و ملک عاد تیر اعلی آموزاری گوستر اشقاد
وصل دو سینه ابرمه لکان کل نه عجب بو باشک سیتار
چرخه کرم اوش دو نام زار کم ای کلدم اولدی اند چار یاره
بصدی حیرت بلرنگه نیدم گورمز اولدی گوزر و ملک قار
بو خدای تک دروی آشد بو یلمک کلنگه در تکراره
صلدی قلی بشکرین جانده او ۲۷۳ کم سیری بنده قیور خانه او
تیرر تنها مکن جالی سینه کور نجالتیر ان دیولنه او
مست حیران ایندر اول عا کوی دینه بقدر نیماز او
هر که عاشق اولدی بولدی وصلی بدل یقینده شکل لکانه او
حق ایبر اول قطون پیسان کوی نیتکم اول دو شرر حخانه او
یوقدر احتیاجی او سینه زنی سعادت ایردیلم پطانه او
ای خدای مده عشقون یوق از بکر مشدر سیرنی جوانه او

عجب درون اول شامک اریدی بومک یاغی ۲۷۴
دکل کوزدمه اول مرکز حور رضول ابرم آغی

سپیل

سپیل اولدی کونولک باش اقر قانیده اولاد شسته
عجب بو جسمک کورم دکر نیجه تراغی
تنامک جدا ابر خانم ایرم وصل اولم دیل شاد
یقینه اولکده بول یوق که گوستر اول ریغی
آنک حسینی که پیر تاوی ویر یاره کونه محتو
بیستن اول تجلابه نیدر شمس اوچ ریغی
اگر چی حوری اول جفا کور عکسید قدر وفا
نیدر و اعظضا یعنی کر کم زلم نریاغی
کلمک مقصودی و پلندر محبت ابرم دور سندر
نیدر و بنا و یا او خرام ابرم و بیده اول لاغی
خدای ایرم قادیل اوشای کورم قادیل
اکا اول عشق بنت یتر کر غیر یورغی

سپیل
عجب
تنامک
آنک
اگر چی
کلمک
نیدر
خدای
اکا

عجب دردم بن اجرت زمین ۲۷۵
چاق فکر قیور سیم عقلم ابرم دکل چاره اولاد در دم امینه
جان کور کل او سیر کوشده مالال ندن ابرم آنک بن مر ممینه
قاپوسن کوزلم طابوسن لچون قبول جحفا دیدر کینه
قیور سیر بر جلالا جانه تیر دکل غیری داغی ام سینه
کلمک حسینی اول دروی یاردر نه کلون کولکنه امان طامینه
خدای کینی بو بیچاره سیکینی کم اول کلکش دکل لوی زمین

سپیل

توکل در یاد بر عشق تو موج در دریا
 کوه جوشه ای بر بر واز بوجان خوشی
 زهی بنده کم یوکل کین دکل در دم اول استیلا
 قاجو سبلا آندن یتسه کور کواو زینت
 از لعل و کز با قوت و با قوت کم اول مرجان
 لو و حشو طیر و جن این یار تشدر استام جنس
 خدای بلدی اول تحقیق خدای اول رفیق
 لودری قران او قومی چالشماسی دین ایامک

و در در کور کم بود بیلدن مردم اول عشق سیاف ایبر
 نوستر اول جسمنی خوشی برودون جان کوزینه
 آرزو اول اشتیاقی بو کول کل قلم فرار
 کور که اول بلبلین اول اول زلزل زار
 هر که عاشق

هر که عاشق اول لیس بار کیندر و در ز صانکه خزی ایلم اول عزت از لیدر
 عاشق اول ایوزار کم توینک عادی یا یوکوز و قبتله اول نیاز لیدر
 ستر اول عشقک حالندن بو خدان ویلنر نفسی ایچره کم ووز ادب نجسی انداز لیدر

دوستی کول اول نیگار کز دروینه جان کول کل آندن ابری دروینه
 کوزولم ایشیا عشقین اول نیگار قید قلمش کلنر آنک کز دینه
 اشتیا قدن آنک بود یو جان کم دو توشر مردم آنک او روینه
 دنیا واد خرا اندر آنو بچون آندی عاشق بوری اول اردوینه
 قللمک جانده لمر کز اول فرار اشتیاق اول از لکن یوروینه
 جنتی خلد و رضوان حور ندر احتیاج نه کم آنک او وروینه
 اول حقیقت کلشنینک بلبلین بو خدان سفول اولی دروینه

حرم یاروک جان بر کینه دو ششم عشقینک ایله اور کینه
 جدم خستل حبیبی اول سلطانیدر بکز و لمر کینه آنک کور کینه
 وصل خدوینه ابریک ایچون اول محب جان باشی خرنه کم تر کینه
 هر کک بشینه عشقندن ایزدی تاج جتی دستاری بیدر بور کینه
 تاجی تختی مال ملکی اول نیدر کم بولاشه دنیا تک اول چر کینه
 جلبتینک ز کینی اول کم و رود هر که عشقه ایلم اول بر کینه
 هر کک حقدن اول عشق و بخش نه تفاوت کوزد و چر کینه

نیکم فکر ایبر بسم کورینه آندان ابراق تیاسی جان کول که ایله فراق

در عشق عاشق اول دروینه
 حال باشی طاق کوزی تر کینه

نه اول که صومعه تو نرزه بود اول که صلح
 بجکه جانی کو ملک کم ایله طلمی و لر نه دیو کون اگا سختو ایله زینتی حراق
 او و سندن ابرو انی عجب فراق او بر نه جنبی و بر اول جان کم آند اولاد و دلق
 و کل که آند اولاد او وصله ایر بهجا مکر عنایتی که حقن ایر بر عشق بران
 نه بر و بحر و اقالیم نه تاجله یا اوخت نه جنو با جیو نه منور نه مهری خلق
 نجا و کند نه لوزانه خدایه ایر می ال ای جهانه نه اول که کم آند اول فایز ان

او و سندن ابرو انی عجب فراق او بر

ول
 پوشیدی یار ز در وینه کم جان بویش یار
 بکر نه کل صادر وی بکر دی چکده بدلی کوز لر و مردن آق اول قانوباشی کویا
 کور که بو عشق اوونی قندیر اول قلدی قورر کلکس او جایدن نغمه یار یار
 عاری نامک شیشه سن طانه جالین او کم ملامت اولوق لوان بو یار
 صاکنه عاشق اولند صفلیه اول غایب نام کوز لر عتک طریق جاننا جانه در
 یار که عاشق اولدی بلدی کوز نطق آقا سوبلک لولر بلور اول کم اگا عایانه در
 عاقله حال اکلدر عشق ایشید ایشون بکلرین دیسک خدای بلر اول یار
 و آند نه مشق مثنوی ۲۱۲

عاشق شدن یازمخ از خون نامیه دست دردم اولدم ایله خامیه
 عاشق عشق ایشندن نتم راز اول تیر کون یازدوم بر آرز
 ترجه قلدوم نظیر اریلب عاشق عشق موشوق حالندن سوبلیب
 عاشق اول طالب موشوق مطلب او طالبه مطلوب اولنکم محبوب لو
 عاشق اولن ایلمک راغندرز موشوق اول عاشق مرغو بر
 عاشق اول موشوق سومن دینده در کم حیاتی کونو کیده زینده در
 کوربه موشوق بو زین اول غمده در کوزلری اول قانیده بر غمده در

اصلنه

اصلنه بقسنتی سن اول عاشق کل
 جان دیلا سن منی اصله ایرمهکا
 بنبله باقلم کللا نه سوبلر غلغه اول شاد سندن ایلمه
 اصلنه ایرور کیچون دیمبار ایله شاد سندن عالمه او از ایله
 شاد زین لول بنبله حاندان ایر کلدن سردنکه اول خضران اول
 کرجلا و کشا عاشق کوزینه شاد سندن بقم اول کند زینه
 بچولور لوزی بولر آلفناینتکم قطره و کر اول عفت
 بکیر اول کشر تکه لود و صرت وصلیت ایچو ایلمک دولت بول
 دکنه ایلاکه آند معبود غرق اولر نراد ایله مقصوده

ول
 منت سیه اول خالق او شمش بولد قیامت
 جان حلقونه کلیمتدی موتدن خوش بخت
 جمله اعضای دوستدن خستینک اویشدی قلدیرین بختی صفات
 بوسپی جانیه ایلمک تکلیف حق ایردی نینه ضعفده مجال کیمیشدی
 اول در کیم بوردی قلیت ایله صفا کندی قام اول کازرات
 چو قلدیر ایردی سورور نه اجد کوزینه نور نه اجد کوزینه نور
 زنی کیم بختی حاصید اولدی که ذاتی لور روایت
 دیلم سو بلیتیدر دور دور او صولنی دوزا دون نغمت
 بوسوزی سبزه ایلمک جاقیا و راد
 برق اوردی صان جان کونیلین ایلمک تابان کوستر

۲۱۳
 منت سیه اول خالق او شمش بولد قیامت
 جان حلقونه کلیمتدی موتدن خوش بخت
 جمله اعضای دوستدن خستینک اویشدی قلدیرین بختی صفات
 بوسپی جانیه ایلمک تکلیف حق ایردی نینه ضعفده مجال کیمیشدی
 اول در کیم بوردی قلیت ایله صفا کندی قام اول کازرات
 چو قلدیر ایردی سورور نه اجد کوزینه نور نه اجد کوزینه نور
 زنی کیم بختی حاصید اولدی که ذاتی لور روایت
 دیلم سو بلیتیدر دور دور او صولنی دوزا دون نغمت
 بوسوزی سبزه ایلمک جاقیا و راد
 برق اوردی صان جان کونیلین ایلمک تابان کوستر

خدا بیه حقدن سینه ابروی عیارین ایله خوش روی
طولری سینه کولک حق وار لیغده اول جهانت

و سبب ۲۸۷
شها یوز کیو اجعل نقابن تمه جیب و کل که عاشقه اولاد واندر که جواد ب
بدی طامود بوخورد کل هشتند ناخو بک قامود نوکی اوسو مکل اولدی
کو کل یغینکه او که یغین اوسر جا شها که بد آرسند بار شمه اونیاب
اومالی ملک اولد میکجی خیال حال ندر که دوسته دوستکل ارسنه یا حوراب
عاشقه عشقن اولدی بغیر کلام رواد کل که دلک کور پیر آند اواب
عجب کل که بو عشقن مینش زاده دور بود از لند نو قانون کویمنه او حوراب
خدا بیه اول کدر اوست مجسم خوش نه جنل دف اولد لکم چایینه که رباب

و سبب ۲۸۸
بار شود شو قیده عاشقه ناز ایملک عاشق ارفصه کیر وین عشق کاساز ایملک
کم عجب و کلدر لکم کور سه بیل کل بو زین شوق ذوقدن ایله اکل کور اغاز ایملک
وصالی جو سنجون صامنه کم دیرع ایله یار تخفیر بکل که کاکم جانویاز ایملک
عاشقکل اولد امو و امن شو قه حال کم تمه جانور آیکم ککسه اولداز ایملک
مال ملک عجزی چاقه صامکه افر ایبر عاقیل جایل اسیدر اکل اغاز ایملک
دک کلدر عاشقه او بوتل جبران دلدر مست اولند یوق تکلف دقت قین ناز ایملک
بو خدای حال عشقن درونی لوش بو لدر دبلند دورم کلمه کور بیجان بوغی از ایملک

و سبب ۲۸۹
بنم بندم کم اولدنتاق ایدر دقتش در اولدکم
اوسوقی ذوقده ایله کم پستی دینلا کلدم
حقیقت بیلیمکه دیکم بو بار قدر کستان جیرانک کم اولدکم او شته اولدکم

بنم بندم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

بنم بندم کم اولدنتاق . بوور قبه اور کلفش
باز لقیغا منشور . دیوانو ذوق اولدکم

عاشق برده اولم آج تقای بقا
نچاسی و بر میه اول جان درستان اول جواب
گنور عاشق ایله سملی رقصه قویر
لو جانکه سمعنه لر سه که خفن ایله خطاب
خزاییه بول دوشدی او جلده ان
که بومک اولدی آکا یاری جواب غیر جواب

ول
دوشدی جانده دم سازانده
اول کول قوشی نیجه دوسته بر وارانده
کوشتر اولدی بوزنی بوضعی نندیه
طوطی بیلد کبکیم خوش سرخاد انده
جانی کولک نیجه کورک صید ایله
او خیل ایله عاشق کیم ناز انده
جون کورده عشق کوشوقنل جیبی
صاحنه انده حالتی عشق آکا انده
اول کوشنیک اولدی حال عاشق اولده
ساکن اولم آمور دوی اول قشوبازانده
دینا و ادری ندر که با مال ملکر
جلسی ترکن کور خوش اولرا وار انده
بو خذای ایله بارک ونه دشمنده
درک پشایندر و بلند که جو خوار انده

ول
کوشی بنیاد اولدی عشق عمر ابا و ایدر
کوره صوندی اول شمشیر ایلی بی قدرت
مجنون اولدی او زور کیدن مولدوب
گلنه اول شربین بوزیک بزی اول فریاد ایدر
بله بیک بز او بارک کوشین بلده اول
قلدی اول جان کولک عشق بزی کوشا ایدر
کوشقلدی کیم قتل اول بیکارک جیبی
جان دین بلکنه کیم اول داوار استناد ایدر
دی کیم فضل کیم اول خذایک طحق
فولرین مردم بر مکله نیچسینه یا ایدر
بو خذاییک حال بارک اول مکله در
بوقدر انده شمشیر اول کوشی و بچون ایدر

ول ۲۱۷

عشق بازن

عشق بازن صالدی شوق جان تو شیش بیکار ایدر
گلنه وین اول دردن قلم عاشق اول ایدر
مکره یارک عشقنه اول کم دولدی اولی قید
دینا او خرا اولکلنه او سیموزر کار ایدر
صاحنه عاشق خالتیک اول کوشین کلرین
اختیار سز عاشق اول شوقه بر کار ایدر
مدعی اول جاهله بان امتیاز سوز
عاشق حالی بلز کم آکا انکار ایدر
بون ارادف عاشق کیم لایله بویک
وندرر جالد حالق مکریم اول کار ایدر
مکشیک نی کوسا اول بیلند کوشین
جانی و بیلند جوشه کلور دین آن اوکار ایدر
بود جودک کس ملکنه طوسه هوا
حق خذای اول شریعت چو کس نکار ایدر

ول
قصه جانک دوسته اول نیکدر
ترک ایدب هوای اول نیکدر
نه بولینه در بیخ افکن ملک مال
باشن و بر بقر بان جان نیکدر
و حد تک در بیکینه او دوشین
برکته اول شوقه نیکدر
نیتیم بغیر سجا تک قطره سی
خانه محو اولین نیکدر
عاشق اولن مشوقه فر شو پینه
بیل اولب اول کلا اونیکدر
طالب اولن مطوبنی کوشیب
دقته غافل اولیب کوشیکدر
عوروش مجرده خذای ایلکم
کم یانب دوست ایچون اول نیکدر

ول
کوشیم بیلک کل در دینه
مشغولم داریم که دوستکل ویر دینه
عاشقک صالک در اول کوشینه
عاشقک صالک در اول کوشینه
کوشینجه دوستمشدر حق اولن
جانی کولکل لامکانکی بوردینه
بو طلسمی جسمی اندک اوش فنا
نه مقید جاری عنقه دور دینه
عاشق اولن جلیبینه ترک ایدر
دینا و او خرای آتر آردینه

۲۹۱

۲۹۶

خسته دیده اتسا نظر که شاه
بوشدای یاندی دوستی ایلمکم
بشاید حیات بولا جان اول نردینه
کم بلیغم نولا آنک در دینه

بن اول دیوانی ستم بوزن کور ستم اول مال
نظر استه کم اول جانته کولک کولک
که با نون تو بملک اول بنده اول حاصل
غایت اولک حق اتسا آکا آنک که یتیم
کام اول بنم دیدی آنک قدری اول بدی
آن سونوزم که که غیره بمل اول و
خدای آنی تعظیم قامون اولک اعلا

کری اوج بوزون دوست بوز کلرک
کتوردک معنی جوهر این کوز
کم آبدق در جل بنی نغمی خوش
آجلدی اول بستان بنی معنی
عارفون کم اول حق دار ایغنی
لوپار و سوزک کورده لرین
خداییم کم اهل و نلار که

کورشیم بنی بر جان نغمی شمس آینه
حالی عشق کورکم شوق ذوق اول کورده
عشق دم ساز ایدارم شکود فونایینه
کشر بنی جان کورده ایدم بوی

اول خواب

لور خرابات اهل اول نه ملا متین
چونکه لودر وی عشقم عاشقه تاثیر آندر
کام صدقن عنایت لوسه آنی دورنبر
دنیاد او خزاندر که عاشقک اینی دکن
بوشدای کجی اشد جان باشوک قید

نیق جانک کم اولشده اول همانک خدیبه
جان باش و بر بر بویند کم در بیج اول ایلمکم
بلکه عاشق عشق اول جلاله سیم نوب
م که کوردی اول جالی اول ایلمکم
سابق قدر تک صوندی اول شراعی
چونکه حال در وی اول عشق اوله آیم
بوشدای اول خد آنک کم جفا بندن

کوزلر و سر طوش اولای نی بارک تابینه
جون غلی ابلدی وجهی نیبارک کوزلا
کتیدی کثرت کلدی وحدت کم آجلدی قایوسی
کوره در می شامی واری کم آلا کورده کورن
کم تپ صانک بوددر عاشق اولان کلین
م که اول یارک رضان کوزلر و غیره دخل
بوشدای ایله خلدی اول یارک در دینه

کوزلر و سر طوش اولای نی بارک تابینه
کوزلر و سر طوش اولای نی بارک تابینه

304

۳۰۸
 ذر و ش اولن بچون اول قاره
 کم ملامت اولر یساغم و نقل
 اول توکل ایلیه مولا یه خوش
 مقصودی و نزار اولانکچ بلمز
 ز جفا کورر یبارون صبر ایبر
 کم عبا و شال نسا بیدر خرمی یوق
 ای خدای مکه که کجک حق سور
 جلبنده اول کر کدر آرنه بیجا

۳۰۹
 عشق نیش لندن کم ورم اول اوله
 نم اول نیندی دیوانه کم الله مختار
 کم اول یارک رضای کم بیدر انم قوله
 فنده که او دردی عشق صدق افزا ایله
 چون عنایت اولاحقدن جزه کلورمش
 آنک ارنی بو قدر کم مالک الملک اولدر
 بو خدای ایله شمه کم قتی مشتاق قدر
 اشتیاقندن کم دورون موم بیز

۳۰۷
 عشق نونه کتور کله او کورسکه تاب
 کم عجب و کل که او بو توکل دیوانه اول
 بکدی قامورار لغندن کوردی
 چلپندن اول غنبد کم آنک در کانی ول
 جفا کورر یبارون صبر ایبر
 مقصودی و نزار اولانکچ بلمز
 ز جفا کورر یبارون صبر ایبر
 کم عبا و شال نسا بیدر خرمی یوق
 ای خدای مکه که کجک حق سور
 جلبنده اول کر کدر آرنه بیجا

دین بودک

دین بودک
 جانی با شوخ بود یلو قافیه
 نه یکن ایجا کورر عزت نه یمو اول اول موسی
 مکه یارک اول جفا بین کوردی کینن نه یخ
 کر تو ایله اول یار عشق اول حالنه
 نه آنکار رضوانخت آنکار حور و رانی
 بو خداییم او شیرین طهری کویکلسک

۳۰۸
 دین بودک
 جانی با شوخ بود یلو قافیه
 نه یکن ایجا کورر عزت نه یمو اول اول موسی
 مکه یارک اول جفا بین کوردی کینن نه یخ
 کر تو ایله اول یار عشق اول حالنه
 نه آنکار رضوانخت آنکار حور و رانی
 بو خداییم او شیرین طهری کویکلسک

۳۰۹
 شوکل طویز و یلم کویبار
 گشیم مانی جاننن سورب
 شونکم جبر و عشق ایچون
 نه بلسون دکله عشق اول حانی
 بو بولدا نه دور اول مالک ملک
 ندر اول عار نه نا موک منصف
 خدای مکه بوکن یاری اولدر

۳۱۰
 دوست ایچون بن اصله دلزده
 یانم او حضرت اودینه تم کویب
 بن ملامت اولدو خومه باقم
 تابعی تخنی مال ملکی بن نیدرم
 نه مو اول موکس جنت او هم

۳۰۸
 دین بودک
 جانی با شوخ بود یلو قافیه
 نه یکن ایجا کورر عزت نه یمو اول اول موسی
 مکه یارک اول جفا بین کوردی کینن نه یخ
 کر تو ایله اول یار عشق اول حالنه
 نه آنکار رضوانخت آنکار حور و رانی
 بو خداییم او شیرین طهری کویکلسک

۳۰۹
 شوکل طویز و یلم کویبار
 گشیم مانی جاننن سورب
 شونکم جبر و عشق ایچون
 نه بلسون دکله عشق اول حانی
 بو بولدا نه دور اول مالک ملک
 ندر اول عار نه نا موک منصف
 خدای مکه بوکن یاری اولدر

۳۱۰
 دوست ایچون بن اصله دلزده
 یانم او حضرت اودینه تم کویب
 بن ملامت اولدو خومه باقم
 تابعی تخنی مال ملکی بن نیدرم
 نه مو اول موکس جنت او هم

شوق ذوق انز بلیل ای سبب
بوضای جبریه عشق اونی
شوق سوزین دلگلی ایله خازنه
نه دو قمش کم او کلمه یاره نه

ول
نیت کلور نیت ایلستینه اوینه
بچه قامودار لغدن حقه اول سید اول
نیر اول خرد جامی بکندر دلایع لاد
صافه اولکم شوم نیله اول درین بولدی
قالو قیلن دعوی سنی سویل اولدی بونی
مرکه اول طالبی حقدردینا و او خواس
ای خدای قوی فر کوز لکل ایلیکه

ول
دیلد دو گل عاشقه اول خار دکل
نه لاجون بیسی زر جمع لیدر او
جنتی رضوانی جور صنیکم
مرکه عاشقه اولدی ذوق عشقینه
جون افکار در عشق کار ایلد
ایمشله جله خلفه صلی خوشی
مال ملک صبر خدایه نه

ول
ایاد کینکل سوکل نه بکر غیری
زهی بند که اول دولت قوندی
قاموی سبب اول بی سو مکر اول

سنگ قوخلد

سنگ قوخلد بخش حال و بکنده بخش
کوردن سبیل چلکل اول بور جام ایله یول
ورن رزقن کوردن جانن بوخو یول اولدی
خدای فضلک استر قخلکل ایله کورسته

ول
دورکی فیکله خلمدی بخیلین مینیه ورر
اروی خطاب ازله نوجان سمعه شمدی
کلهما بکل کوروت اول بولر اول صبا بونی
مرکه حقه اول بلندی بولدی دولتی
خدای ترک اتمل کرک واریدر اول صیحاب

ول
مردم اول کولم بو ایسی کم فنا و سیر لیدر
بروز خود شرف توغری بو اول شمال
نه طامو او جانو رضوان بر او جور عین
ملکوم مالو تاجو تختو نه حکومت قابونی
دو جهانک اولدی وحشی یا فناکی کوز لر
نه نبات حیوانو معدن جار عنبر زری
بو خدای اول سکوتی ایلمد کزده

ول
نور قیوم سما کیم مکه مدم کرک
عاشقه موشوق سوجک بانی و نر او
کرک علامت کله عاشقی ایرو کینه بیلینه کوز لر ن ایلاک غدن کرک

صفا که جان باو ایسی ازله بلیشده کورسته
اول سیر لیدر
عاشق قوخلد کورده کم که مخصوصار

سابقه صومند اومی استری جانک
مگر که در وقت یوزن کورد بود که او شد
عاشق اولند که ایستشون ذوقه در کم سالی کوز
خسته و بلینه خرا اینک نه اوله تبار مستون یوزنی نورسی اوله امون کرک

ول ۳۱۷
ایلم هر دبله اوله کجانه کم کار ایلم
دوشدن عفو جانو کول اول نیگار عفته قیدی فکرین دیکله کوز اوله کار ایلم
چونکه دوشدن شغف کول کورد یوزنی کلسترین اولکم قیلا حال اشک ایلم
سودی جانم خولدی کولکم کمال غیری اول کولکل بن بیگار ایلم
مگر جعدن غیری اول کم ایلم نوری در دسر عقال فکر جان دیلی بلکه افکار ایلم
قرنی کوزن لو بارک لطف اوله سنورد نوش ایلم سم بلزان زمزمی بیگار ایلم
بو خدای اولدن اوئی مستی دور و بیلر کوردی اوله شغل میندن حق خونفاز ایلم

ول ۳۱۸
اشود و دل حالتدن خنک بیا ندر عشق او قینک مرین لوشی کوردی قانه در
صید شغل لشکر او عقال فکر ندر بی غم و کول قصدی آنک کولکل و جانه در
چونکه دوشدی بو کولکل کجاشقنه فرق انز کوزی مکر نه دینه زمانه در
خسته بله علا حینه او ایلم کلسون وصال دوسنه ایلم کلسون دور مانه در
یوق تناسی خلقدن احتیاج بلوره وضعی حالن سو بلک اول ندر بل او خانه در
اول بل کلسون کورد جان کجاشقنه خوری زند و دین و دخل یلقیسی زمانه در
بو خدای ایلم بند هر کجی ضعیف کورنر صورتی شینت بسک جوانه در

ول ۳۱۹
یار شو نلزا ایلم شوقه کل خنده خوشی
عاشق جوری شیر ندر کور کور اول نلخند خوشی

بردم اول یارک جان کوزنک فرض علقه
کرتلا ایلمی کوردی جایت
هر که اول یاری و بسودی یوزنی کولکل
جان دیکل سینه سینه تبار ایلم
اول دقیمی مده عیلم علقه طغنی ایلم
بو خدای کم و یل اول کور کجاشقون یوزنی

ول ۳۲۰
بردم ایلم دردی قعدن یاز فرمادی
کوردی مستون جانن کی تحسه کوستر
بو قدر اول احتیاجم عیش عزت دینر
چونکه یارک اشتیاقی دوشدی کولکل باختیار
غیری جعدن غیری شیشه کوروشی آن اوزلیه
کلسترین بوجان دینر اول جرد کم
نزد و مستی ایلم در کولکل فکر ایلم در

ول ۳۲۱
دبله دول یار بوجون اوجن ایلم جان
نیلسون عقال لیدن کم کشکله ایلم
صانسونر عقال اول دینا آج جدیدر
اول اولمدن کم اشده انتظاره کولکل
جله آرزوی ایلم در جلدن بو کولکل

ما علقه

م که بود آینه دوشد اول اولی
متغینک نشنفتن بوخدا نی غم

و است
بچه و دادیم بنیکم بودیل ان قزلباش
یعنی گویند ز آنکس فکر می نماید مردم
ازدن بوجا بود کول آن کوروی بی لدا
نه بلسون و کله او کیم حشک اول جان
ازدن می کشند کیم با شینه اول ز شدر
نه بلسون و کله او کیم حشک اول جان
خدا حق دیند روی اول پیویه ایدر

و است
جویری لطفه دکنش اهل دین اول
نه کوریند در وقت اول جانده آنک
وارگی ویر کل بولینه جان باش قنقل
فقری خری کم ویر لکل کدر عسقه
م که دوشد مرد اول اولی در میان
عاشق کیدر حیاتی مستوی کورید مجک
بوخدا انوشده در کل کیم بیان اولی

و است
خوتندی لوشنینه عالم بکلیتستان
کمال لاله ایدر بوسین بنفش چین

شقایق

مردی که شقایق در جانی بی لاله کورید کل بنفش

شقایق ز کس در جان خوشی خط یکسان
لنجد جو لکه کندی طایع خان اولی اولی
صویر ایدر روان اولی جنله خوشه کوشش
یار شد روی بولان حق اولی ز می
کود اول حق داندن من بجای اولی
خدا حق دیند روی اول پیویه ایدر

و است
بچه و دادیم بنیکم بودیل ان قزلباش
یعنی گویند ز آنکس فکر می نماید مردم
ازدن بوجا بود کول آن کوروی بی لدا
نه بلسون و کله او کیم حشک اول جان
ازدن می کشند کیم با شینه اول ز شدر
نه بلسون و کله او کیم حشک اول جان
خدا حق دیند روی اول پیویه ایدر

و است
جویری لطفه دکنش اهل دین اول
نه کوریند در وقت اول جانده آنک
وارگی ویر کل بولینه جان باش قنقل
فقری خری کم ویر لکل کدر عسقه
م که دوشد مرد اول اولی در میان
عاشق کیدر حیاتی مستوی کورید مجک
بوخدا انوشده در کل کیم بیان اولی

بچه و دادیم بنیکم بودیل ان قزلباش

شقایق

جلالونکه جالونکه خوش ایلده
 باقی دور دوزخیم اول یوز اوسون
 قوما بزیکه اوللا وز اولده
 سینی ایدامکن اول ایز ملکه
 که غیشقل ایلدیم جیر اولام
 قوما بزی بهوا قفسه او باوز
 بزم اول بزم لکوز سینی ویرکل
 آچمور کوکلوزک ایلدیم سینی
 کوزوم کوکلیم کیم سینه آدسون
 بتمشکل مریدی ندرده

در تلو اولدم در وجه ام استرم
 فکری کوکلک جانکن اولدم مطلق
 دایم جیران اولم دوست بوذیم
 کیم نسل بولا ایلد ضاطرم
 در نلو جانک کوکلک اولم کستنه
 بوخدا بیکنه دوستدن غیرنه

دوشدی نینه کوکلک اولم در وکم
 زار زارم ایلکه بیلدین
 اشتیاقدن دیم ایل بویند

اشتیاقدن

صافاتی اولور اولور اولور
 صافاتی اولور اولور اولور

اشتیاقدن کوزارم اول کوزده
 دوسست بوزنی م بوردوم بروکم
 زانسی خنک سلطنتن زدیلم
 نه قیده جان حکمی بخور بروکم
 کور میچک دوست بوزنی اولدلو
 کیم خیانتن جان اولد او زوم
 بوخدا اینکله بوزنی بویند
 اشتیاق امانده اولم خوردکم

قادر اولدر قدرتی به ایشده
 جلد عالم خلتنک صان باور
 علمکنک ایچنده بهر نه وار سا
 بو جهانک اولم سینه اویا مین
 اول جلال کیم جان کوز لکل
 کیم یقینن کوزاریم او شینج باب
 بوخدا قدرتی فکر نکه کور

خالی هر دو مبارک کور کوز بوزن
 کنگله در وی اویشقی ایچنده واردر لکل
 اولر که طالبی باره همیشه فکر دور
 بنچونکه انیمه تور به غفلتده
 عابد وزا بهر عارف کل کتبه نین
 عجب او شکی کور کیم بنجی وحشت لکل
 نه تابعی خرد ورا او خدای الله بکنه

عاشقم ایلکه اول بن بارمکل دیدارینه
 جانی دلیل آنکله او شدکم در او بارینه

بارینه

بر مصاحب ایلدیم هم استرم
 راه حق توق دوستی هر دم استرم
 حالی غمشقیدم دم دم استرم
 شادوق خوش خفته نه غم استرم
 اول نجله آکا م هم استرم
 ملکو مانو صانه در هم استرم

جان تو شو و جهانک نبرد سیه دوست چون ترک ایلا اول جان بفرانگ آید
 هر که گزوی اول جانک چنین ایلا نیجه کوکل ویر سیه وکل که او بکارینه
 دوست یوزینی گور ساعی اول دم ماول
 بکم بیمار ایله آنک کوکلنک بیماریه
 وعد و برر ایلا انظاره کوکل جان ویر تو یماز عاشق بوکنه و یارینه
 گور کم لول منصفون سیکم اول لالی سوبله
 دوست دینارین گور سیکچون کم جلدی وارینه
 ای خداین ای یارک بر تنه بندک او
 مشغول او شد و بیک او ش کم آنک افکارینه

شرح ایله سیم دیله کلک عشق ایله یارینه اوش طشکم صابره آنک و چکن نایتن
 هر که و شدی ایله عشقه بوقل مردن حال اهل نیجه و سیم تم آنک بو یارینه
 عاشق کوشتر عشق مومنون ایلا یوزین اهل سوبله او شکله فداییتین
 قری جور اند و کیدر او عاشق ناز اندون لطیفه و کشر اول که ایله شکره یارینه
 عاقل او حصیلدر که او حقیقه بلدون علم و ندن آکلر او عاشق و بلا یارینه
 ضد بید اول عشق رکنه و رطله عقل هر که عشقه قوم ایله کما یارینه
 بو خدایینه ایله عشقن اچلدی ورق بزمی لطیفی که کور عقل عنایتین

دکل بو گوزم او بورون اوصانه
 ککلم دو بسته دوستی کوکلنک
 ملامت او زیبا درون دکل
 دیدیلر دورا بستکم ایله اولدر
 جفا سیز گورون یارون بیعانه
 نفسون عار اول اوصانه
 اکانه غم عشقه و تصانه
 او جهل غیرت شهرت بیعانه

آنکلم

آنکلم ملکی مال جا هر مر او آ عجب فکرگ اند و گندن اول بیعانه
 بو یولجا حدله اول جهلر کدر که بسینه وکلر او دورب اوصانه
 خدای سن ارندن نیجه آلک سکا نکه او در غیرن خصانه
 وک

بلمزم بورده غمیر بنم دایما بو گوزلم غمیر بنم
 دو جهل تک واری کونند و کل کور میجک یار یوزی غمیر بنم
 عیب عشقیت ذوق صحت بلمر کوکل اول بدو کم سدر بنم
 کر فلا دن گوزینه فصای حق خسته جانو تک مر ممد بنم
 مردن عشقتم ایله کار ایله سوبله و کم ایله و ممد بنم
 کیم بلمر اشبو سیه ک جانی انهم اول سر و ممد ممد بنم
 یار الا کیر سام صاحب ممد بوخلای در و ممد ممد بنم

کوردک شش سازی او جانه با سوا اول قول صالدر عشقن حال رفقه قالدر
 کلنسر عشق اول عشق
 قدر اول جود جفا کم اطفیدر اول عشق
 زهیر اول سمد و یار یارون اکا بالدر
 گوزدر کیر بان اوجو جیکری بر بان اولوب
 یا نفو کوریمک ایله عاشق اول حالدر

عاشقک شو قدن ایری نس و لدر دیکله
 بکه کوروی شوق او کسدری وزن قامون
 مپتو چانک ایشن بیلدیل آنک لدر

بازم کوریمک ایله عاشق و بیچاره سیم

بهر که عشق اولدی ایله و بروی کو کلک شون
طوبت ادر عشق جو کانه بهشی اول جالدر
کم نه بلسون عاقل اولن اول خدای عشق ایشین
صانه قالدند سوزی او ایلم اول جالدر

ولس باذن
عشق اول شرا ن زور تو اول
او شمسیتو ملامت بقول اول
ساقی زلفی کوز که شرفن صوبند او عشق
کور شرف بر جان کم آنک منن و بی
اوشتم بلیتو حیران کولم او طوطو
نیدرم غیر عشق کم آنو کلک شرف
نه دور اول جان ایچر عشق که کور
بوضایه خدای عشق اول دلیل
اختیاجی کور ستم بخردن ارشاده

ولس
تیرس عشق اول بارک
و کل بیمار اید و بیل بینه سینه
دیدر صبر کور کور اول ایش
نعار نام کور دیر ایش
ندر اول جانو بهشی طوطو
آنو کلک باشنه کلدی بلنه
کوردی کور خدای عشق حالنی

ولس
آهن وصلی و کور اول فراقه
که دو یغز جانم اول احزازه

مکینه

مکینه دو یغز اول بارک تینه
دکل کولک و دنیا و او خری
او قویب اکلم کولکری بیج
یتشید کل بزنی صدو کور دوست
بزی فوخل او بکلک دمند
بضعیف نیند و کور خدای

ولس
شاه اول قتل حال تیردی قسری طایف
سنگ و کور کور کور کور کور کور
بن اول زاهد و اعینکل نصیحتی
بنی نه قور خور نور طایف اجاق کور کور
کوزم هر دم بسنی بو کولک و ایم اول اول
نه ادر عشق اولدیم اولدیم اولدیم
خدای ترک ادر اولدیم اولدیم اولدیم

ولس
عجب نه پنجسی کور حاله دو شدم
دکل خیری کوزم اول خیالات
اوشن صید ایلدی کولک تو شنی
بخنی ایلدی اول دوست بو جان
کوردی هر دیار کور لار دیر ادر
حقیقت کلشنی کور نه ادر کویا
نجدی شش جندن بو خدای

صان اولد
بوزم رنای نه زعفرانو بو کوز اولدی
یکه کوندر ایشم کورم اول افغانوزاروناله
اثر انم کور اول هر که نه احتیاج کور شاله
نه قور خور کور مو اول مشتاق او صاک
و بلم دور ما یون کوزم کورم کورم
و شونم شکر و باله
جانی باشد انو کور اول تو منی مکلکمال

جانی باشد انو کور اول تو منی مکلکمال

کوردی یک جهت بر صلا دو شدم

و لسته
پیشتر اول ماهک جالیله بدرینه
طرح جان کوشی اصحابا نورینه
نه مکن خال و تابوخت بزور و میراو
آنو کلم مقصودی یاردر کجندی لیل و یازدر
کوکل و برن کم اول باره و یاردر نه اول
زهی کاشم اوشن بخوی اکا طالع خوی کتور ایلم ایلد نیزه اوشنای جزینه
بخار یار اول دریا و قلبنی انسال پر کور صد فدری کوروی اول ضای بقدرینه

۳۴۲
و لسته
کوزلم کوزلی ایلد اول جان شامک قدری بدرین دیل اولان کم کور
زهی لعه اول جلاله جان طوافنی دیل نه رتیه اول سیافت قطعیله دیل
کم دو تنق اول از اول صونینق جلدن در مشر او خانی باشی تر کجی اولک
بجه کونیز باینر اول دردی نوری کس جینی باشندن کور بیز خری کور اوجمن
اشبو کوکل قوش کور کل جمع و از ایله خشی کور بدین ایله در سیری سیر کمال
نیدرم بن تاجی تختی کم آنو کلمه فرایم نه هم شقون اولوشش باشنده اول قولش
بو خدای اول شقیند و مشدر رر وار و دغجه ارتدی قاتی دردی کور کل اوجمن

۳۴۳
و لسته
پیشتر او باره کور مک و یازدر
مشتر اولمشدر جان دیل اولوش کور اول کوکل شهر نده ایله دوز در باره
خوش تماشا کاهلر اول عاشقکم ایلم جلاله کور اول ایلمه انوار
سابقی قدرتن ایله کور کور شقین بین خری لرت دیلمر جان طوع او بار
نه کاشقدر او باره جانو بکل تر کنه کم و برر قربانی اکا صاون کور یازدر

اول خرابات

اول خرابات اهل در توعاشی ایلمکم
بوضدای ایلمکم اول در دیوان قلب
صافلم شوق بخون اول بقدر و قارنه
وصفی طلی ذکرا ایدون پویله دلدارنه

۳۴۴
و لسته
بلنرم باشدم بندر اول یازینه
ترک قلدی جمله کوکل و آدینه
زی حجت اول برا اولمشدر
بهرجه یوقدر جاکم بسویله
کلکیز بن کشیم ایلمه رقص او در
دکلم بلنر و بسورن او جبر
بوضدای کم قولاق و مشدر

۳۴۵
و لسته
هان قابلدی اول نیگارک نازینه
قالنرم بر کز جو غنینه آدینه
کجه لیزه اشبو نترن رازینه
منذ و روی کم عریو تازینه
عشق ایلد اول اوارک سیازینه
یتیمجه اول حقیقی خازینه
شمدی و کل او الوست اوازینه

۳۴۶
و لسته
یا بلنج حاجی کور کل اول بر انیم
اصح یعنی او غل ادر اولمشدر اول
قایم مقام یاز جی نظر جابو خاری
دگر منجه قصه لاری سیر وار دیل اول
لقب بر آهیم شیطان یا بلنج حاجی لرن
اول ابراهیم شیا و او قن حسی قیاده
یا بلن طاقلقن و بر رایشی کور کور
قراره بولک یوزن سواد و قن سوز
نه قنله و زاده را اولد بیلر ادر

نه قور پيشه خلايق بولار ايله نيزه واسطه دوشمالي ايله اوجوز بول
خدای کوردی بولار حلال اولموش و غنی بول قاضی عسکر او قوروش کتبه اولموش بول

ول
اصحی برقی عالم ایلد جاللی تالی کور
زین کوروش نایب شیخ اولموش جان کوروش
نه خلا ایلدی نو دکل حال جان کوروش
عشق اولدی ایلد اوشا و سینه و سینه
دعوی اهل قلوب کلمه کلمه دوست صولدن برو بینه مستور
ترک قلبی بی روی دارن اولموش جان کوروش
بوضای جلدی دینا و اوزا ندر نه شمارینی قوروش اولموش جلال کور

ول
بجاکه دوشدی بو کوروش کلمه زاده در
کورا اولدی در عشق تاسا یا ندر
عجبه عشق او قبینه نساه و همه کل
که صانه بو کوروش ایلد اوشا وار
آنوکه جانی کوروش ایلد اوشا وار
ویرر بولموش وارن اوجانوش نه درغ
که بوضای ایلد سوزی اذیر دکل

ول
اشتیاق اوشد جانک یاره در
بلرم بن بیلیم بند ضعیف
عشق او قندن بو بورا کم یاره در
اختیار ایلد و کل اواره در

تخت
اول

B B

اول تخت حکیدن بل عاشق
صانه قورخا و یاخولومه او
ندر اول تاجو تختو مالک مال
عاشق اول شوقه در مقصود
یار فر اقدن دکل کم یارش او

ول
دیل فر اقل تینه مانه در
کوزلر و مکن نایشی دورمز اولموش
هر که ایلد عشق جانیه بلدی او
کم او بیجی عشق کشی سولدر
کم ویدیلد ایلد عاشق بل آکا
عشق قاتند عاقیدلک ایشی
عشق بئشده کل بر عقل ایلد

ول
عاشق اولد عشق یولند یولنده
اول ملامت اولد و غننه هم بچون
ندر اولکم دیله اول مالک مال
کلبری کل عشق ایشندن آل خبر
دینا یله آحرته لمار جمع
فر و عار و ناسو جامو شنه تو

و صل اولموش کم ویداره در
الکیم اول جنون ناره در
نه دو کشتن ایلد اول ماره در
خوف عابد زایل اول دینداره در
بوضای بیکه کم بیچاره در

جان سیاه او رنگنه بویانه در
عشق دکل آقیدن کویانه در
سری خاطر ایلد عیانه در
رقصه کرب اندک مویانه در
عاری نامک شیشه بینه صیانه در
عقل فکر کن تدبرن اول نایانه در
ای خدای کوزک آج اویانه در

نه و سونلر جوری کوروش و ننه
ایلد کرک کم آکا اول کوروش ننه
کم حسابن قیلد بيشوا و ننه
چرخه کرب مایو سولدر و ننه
عاشق ایلاره دورشک بوننه
کم محب هر بل بولرون بوننه

توخدای قبل قال و نحو صبیح طیمه ز نه تار اول اطله طوننه

کتوری جانن جوش نه او بار سو
بگانه دنیا او فرخه تجیش و بلیم
نه تا جو خنور افر نه رضوان جور
کو کل ختی او سلطان نه بیدگ
نه اول مول موسیلم آهک بن قوسم
بگانه و جنگم یا خخته اطله او
گود اول خدای بستم طولگی بن عیسی

شرح شرح یادور بدیم باندنا
هر کما اول اولدغ عشق آبی
گودم اول حق یار تکی اول صوب اول
زهی عشقک بنی ایله کم قلده او نشد
هر که بر دم عشقید دیر لدی اولدی بکیر
عارف اولند بپور استرک او بزی
بو خندان دردی عشقند کم بیای

زهی صفا و که بالله ساقی اولندی
گور سا بوزی یوزدن آتیه خای دوست
چلنده باد و نوجای جان لودی

عینی سعادت

بجسده باد و نوجای جان لودی

عینی سعادت اولدی آکام قلدی نظر اوردو
هر کما عشق اولدی ازل ابدنا
علم ایقنکه عابد تقلید اولدی اول
عین ایقین زاهدک در عیان او خوف خذاد خذای دیر بناه

یارب حسن جمال عشق خیا لمد
جانن کو کل کم ایله نه خوش شغال دیر
گلشن که بیجا قلدی دست کوکم او بی اول دردی عشق
اول ساق قدرت لندن و بر بکه نون ادره او
عشق شایان طوبو بسندن گورتن زلالمد
هر کما دوست یوزن گورسه قدری عید ایزون

العیون بولند یاز چون آقا اولمد
کم او حرا بت اهل لولون ملامت
ایکده در بلا کسن خدان طیمه ساز کوز ایز

موسی ندر او موایه کوکل بندر ایلی
توغل کو قاجو وار لدی لندن بر که بر
چکل لولون دنیا و نو یار ادر عشق
یمنگله دردی عشق ادر نه اول نار نورد
کوکل رضاسنه دیر کل حقا که رام اولب
صبر اول کر در یار اجنابه قلند که او

عینی سعادت اولدی

گور گل خندان بی بجز دوزلدی خوش
اجگل شران عشق که اول جان فخر آن

عشق کل طایفه نامد حقیقی دلدار شکر او
۱۳۸۶

اول شرای عشق نوشیدن نامز فخر
ایلا اولدم مست جیران جان دل اندر بی

اول بر یکم استند جاندا اولدی
خطاب ایلم خطای عزت کم منزه گونم کلور

اول بصیرت اهلند اولم جلال کوزند
زی سعادتم او تولد اولدنه دوشه کلور

بو خدای ویردی رضاول خدائک الله
نوباز ویرد او قدرت ایلم بکله کلور

نخاکد بویسم الله بورده بوق اوقیان
دل آن شرح ایلام کم اقلبه اولکین

اول شرای عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

اول شرای عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

وینا ایچون اردوشم کینیه
کم بر اولدر کندو جان ایدیه

قیمی
عیره دکل کندویه اول صینییه

سپکنده بولدی

سپکنده بولدی اردن مرتبه
عاقل اولن کم آکا اول یونیه

اول تکبر لکدر شیطان ایست
لعنت اولدی قلدی کینه رینه

حقیقه کولده اتمک بکل بزار
نیشا چایدر در مینیه

سپکندی ویر سپکندی آندن دیکه
ایره جان خدای مینیه

باشمی طوب ایلام جوان عشق جانمغا
یار شورا مال خابات کم سلامت اولمغا

اول جان آفتابک یر تون کوزر کوزم
کم جلاله سین کوزون جیران اولمغا

زمن قبل اول جا لک غاشقه او فرزندم
کم حقیقت کعبسی لوسجدر کر قلمغا

جان باشی ترک ایلیجیم کم آکا ایدیر
سر سری اولمغوشقه دوست رضای اولمغا

عاری نامک مشوقه نندن کم کج فرس
ک وصل یار اولن دیلان کبر اول اولمغا

جوری قهرنی کورویم صاق قفمان کرک
دوست برکاکسه صبرایت دوست اولمغا

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

عشق کل طایفه نامد حقیقی
دلدار شکر او

مردی که ندن و در نرس او از باستان
اول سلامت با او در خوشی بخشید و کل بیان
مرد و دوستی شفته بارک بی مردن جگر
فرقتند گویند مستحق اول زمان
ایلم اول جانی و بی بیجه جران قاور
اوشی فنا اتدی بی عشق نه زمان بلور
اوشم بی ایله غرقو جان آنک فظوسی
فته و کل بزخوری شفته اول بهمان
په کردی کوردی حق کم کاعبا ندر
ظاهر اولدی او تجلی کم و کل آکا کمان
بو خدای جدی داری قاسم اولدی
دغبتی یوق و بوستند ایر و ندر یوقی

ول
بیزدی جایی او نیکی ایلدی
کیند روی خصی جاندن
نه اندی کو کمال شافق فناء بولدی
بقا بلندی وار لغو اندن تکم او نیکی
جو غرقه واروی بو کو کل ایچ او جایی
او بارون آر اولندن قاسون ایلدی
قا بوی او جوانی و بر برز او را ازله
اولک و نلدی بر تکم اولست
کو کل ایشارتی حق تم ائدن انا او طاروی
جانده عشق کله شریفی عیبت
کیندر غیب حقیق معنی و عویله
تسل بور و آنم اولی قلی شکست
خدای و قتل خوش کور کوزت بود
مسی که دم دمه ایمر نو و کورم اولست

ول
کو کل قوشن بخا اندی عشق کورک شکار
عجب اندیم عاشق بود بر ایله بکار
کاکم در عشق کله حواد اولدی
کاکم اختیار و کل ایله زمیکه عشق افکار
کاکم عشق او کله پیششید و لستیر
دکل از سون سلطان اولست مکار
اکالا حق یقین کورندی کوزت خوش
پیشتر علی یقین کورک فکر فکار
یا اول ندر جفا کم او یاره محب اونی
ایچر سه زه می کورغی کاور کورک
ازلدن هر کله او صونلدی عشق شریف
بور و حتر آغوا ایله او یاره بکار
خدای جیب یارک او را عشق کور
کوزی یا شندن اول سیر وظل ایچر بکار

زمی جاکی

زمی جاکی و زنه و در روی عالمه نیب
۱۳۴۶ کور ندری عاشق ائندن
کما که صوندر ائندن ائدی جان او مست
عشق ایله شریفی کور بی ایلیک
کتوروی ذوق شوقه بو جان و بیله کور
پیشدی نرسه بر و کل نه دوستدن
نجا که بولدی حیاتی بو جانکه خورشید
که زند و دل اولدی ائدی عشق شریف
نه نوشی عشق در او جانده اکل شریف
که زمیکه مجلس اول یار نه نقل انده کعب
خاست اول نظرین کور بو شریف
کلی بولدی معوا ائو آتشی شریف
خدای بلدی بو نرسه کور ندر جان
کوزت لری برده آرادن لغو ایلیک

ول
بیزدی جایی او نیکی ایلدی
کیند روی خصی جاندن
نه اندی کو کمال شافق فناء بولدی
بقا بلندی وار لغو اندن تکم او نیکی
جو غرقه واروی بو کو کل ایچ او جایی
او بارون آر اولندن قاسون ایلدی
قا بوی او جوانی و بر برز او را ازله
اولک و نلدی بر تکم اولست
کو کل ایشارتی حق تم ائدن انا او طاروی
جانده عشق کله شریفی عیبت
کیندر غیب حقیق معنی و عویله
تسل بور و آنم اولی قلی شکست
خدای و قتل خوش کور کوزت بود
مسی که دم دمه ایمر نو و کورم اولست

ول
بودر حقل ایش هر دم تمامه او تیر
ایشند نقصانی بو قدر کور اول تیر
بویره کوا بقا در عاشق نجر اولب
نه اندی بر لری جیدان کورک نیر
بیرنه بنا تو جکار اول انس حیوان
فلکد شمسلا بجو او ما ملک او تیر
اودر لور و خوش خلق برادون نرسه
کم انسر ویری در زق او نعه با تیر
ایدن لوشکی بر پنه در خلق او جان
اونعه کفر اولانی جنته یا تیر
شور کفری کور صلی کوروی بر و کل
او عری عالی عشق در آکا او ف با تیر
خدای بله اینکم اول اختیار در
کمال اول حاله خدر هر ایش اول تیر

۱۳۴۶
۱۳۴۷
۱۳۴۸
۱۳۴۹
۱۳۵۰
۱۳۵۱
۱۳۵۲
۱۳۵۳
۱۳۵۴
۱۳۵۵
۱۳۵۶
۱۳۵۷
۱۳۵۸
۱۳۵۹
۱۳۶۰
۱۳۶۱
۱۳۶۲
۱۳۶۳
۱۳۶۴
۱۳۶۵
۱۳۶۶
۱۳۶۷
۱۳۶۸
۱۳۶۹
۱۳۷۰
۱۳۷۱
۱۳۷۲
۱۳۷۳
۱۳۷۴
۱۳۷۵
۱۳۷۶
۱۳۷۷
۱۳۷۸
۱۳۷۹
۱۳۸۰
۱۳۸۱
۱۳۸۲
۱۳۸۳
۱۳۸۴
۱۳۸۵
۱۳۸۶
۱۳۸۷
۱۳۸۸
۱۳۸۹
۱۳۹۰
۱۳۹۱
۱۳۹۲
۱۳۹۳
۱۳۹۴
۱۳۹۵
۱۳۹۶
۱۳۹۷
۱۳۹۸
۱۳۹۹
۱۴۰۰

یک جهت اول چشم چندان حقیقت ایلمز بفتوری موی ماه روز نظری شود
بو خندان چندی بون دلان طلاندن اکم قلمش وجود ایلمز عشق کار کرد

و سیم باب
شوقی بود چنان قلندر افکار و عرفان که در خسته کلیدی ایلمز کوزیل سینه
کورد که چشم بچسبند لیدی خلبن شکار جراخه فودن اوش و نارم غیبسید اسباب
آصدین جانی زلفک اول بچسبند ایلمز کم سیاست اگر خوشد خالاصوننا اوش جواب
عون کوردن شوق کل جیس که ایلمز صفت اودن عاشق کسان فضل عقدن اولک باب
زی قلا اول جالدرن نوز اوردن شوقی و فودن ایلمز او جانی و بدین تدراب
خال کور کم بجه دورش وجهی بارک صلیبو کم کر کدر شیه سر این ایلمز نواب
بو خندان اولدی جران کوردن ایلمز که تعلق اوده کم فالدی کتد ججاب

۱۳۷۴
خاص و غیر عاقل ایلمز او عالم
اول حجابات ایلمز اولی کم ملامت عشق بوننده اول کانه شوینک او نامدر
کورد که قدرت بچسبند مست قلندر عشق
دعوتی معنی اولن حاصل بد نامدر
عشق بوننده اولن عاشق عشق او نامدر
عاشق برادر ایلمز جنکالی کم اول نامدر
صیدین عید اما چون اومت حال نامدر

۱۳۷۵
شوقی و فودن بورورم ایلمز کیر یان
دکله بورورم جریان
اختیار لاله
لامکانده تباروم ایلمز اوش سیران

کوردش

کوردش اولی ایلمز بسایقیدنم باورین
تا جی تختی و لشکر اوشم میران
مقصود دو جهانن ذویل کیران
ایلمز همورقانی سید او ویران
ایلمز کوردن اکا دون اولان

۱۳۷۶
یار اول هر دو ایلمز بوروم ایلمز عالم اولن سیدله ویر کوزلرم شایلی
اوش خرابات ایلمز اولدم بورورم شایلی صفر ایلمز بورورم ستری فاش ایلمز
آمو یارم اولدی عادت کم اوصولن قورسینه اوش خدایه دوست فراق ایلمز
اول کویل اوینی یا منی کجمن فودن ایلمز کرحی و بخلیوف اول حق قبل طاش ایلمز
خوش خیالی ایلمز دوست جال کوزرا صاننا سوزلیران کوزو اول فاش ایلمز
بیر که اول یارک وصال آرزوی ویراوه زهر قائل عشقده او آنی خوش ایلمز
بو خندان کور کم عشق اول مین کوب دفع خارین ایدوبن ای خوش باش ایلمز

۱۳۷۷
کل کل بودی خوشی جز ایلمز قلم یار زهی سعادت ایلمز بون تیغش یار
دوست عشقده خون نشی کم اضطراب بزن نام اول صبر شیشه سن بقر او نامو
کم اختصار ایدن کشتی ویرا اکا جانوبتی نه دنیا و اوخرا اکا فالیز بولارک وارن
بیر کله کوردی سوت وین او نند کل کتون دولدن ایلمز قید اولیم عشق اول شکار
دوستکم خلا ایلمز شوق عشقکم طبلایر کم طول اول شوقی سوزو ایلمز کولک سار
دوستی سوزنک اول ایش نفس و هوا کل کس جلم اکا اول شوقی نه حسابو شمارن
ای خدای علمه عمل ایلمز کوردن دوت آن اصافنک بکر نه ایشکل کمنل اطهار

تو کلام زنده و باطن بورورم جریان

او خندان کوردن ایلمز

او خندان کوردن ایلمز

اول
 معشوق اول در کل روزن عاشق اول
 با کم اول صاف در در که در روز اول با کم
 کم آمدن اول ز خلدن قلبی با کم
 در جهان اول وارندن ایله بکمال و دواع
 که یک اول عاشق اول کند و وقت با کم
اول قناعت ایله نیک و با کم
 نه دور نشین جلیسته اول از قین با کم
 ذکر فکر بند دورن خالق با کم مدام
با کم
 عاشق عشق درون شوق کم ذوق آید
 عشق قلبیه او کار و زیر و نه با کم ایله
 بو خدان بندگی گورو دست بولنده و آید
 قلبی بیجا خردن اندن و کل اول کم ایله
اول
 که ایچنده و لدا اول درد نه استون ایله قرار
 که اشتاق اولن او یاره نیرد او با قرار
 شو ننگه گوکل ایچنده او غیره اوق طلبی
 و کل که حاجت آکام آرا یون او صورار
 او بلیس که بویا محبت اهل ایشان
 اولای ایله آکا قائم دور بکده حق
شیکه

319
 شیکه خالد بشید که صحت اینتیه که
 و بر باد و کوکلن ابر او عقله ضرار
 معما و پس ندر او لکه کشن آکا اول لویا
 او عقله نتر که انک ضرار در او ضرار
 یا و ز صانوی قویون ایو صانوی ایدر
 او کندوبه یاره وونی ایدر او خلقیدر
 خدان فکر و دشون همیشه اول صانوی
 او کل او نده دورون مدام آنی اول
اول
 یا ندر در درک ایچ شغل او شکار ایله
 جمله اشکل اول وارندن بیجا ایله
 چون جلا ایله یارن حال بر تو یسه
 عقل فکر جان و یل ایله شکار ایله
 جمله وارکن و ار در دره ایچر و
 مفتور و ز ما موسی گونه روز کار ایله
 کب فایر اشبو حالک بیدر نده ایدر
 نمدیر عاقل اولن فکر فیکار ایله
 عاشق ایله جان کز عشق اهل باور
 عاقلک عقل یتشم آکا اینکار ایله
 چونکه یارکن و شدن عشق او کوکل شمه ندر
 تخمه سلطان آغز اندر حکمی بر کار ایله
 آج کوکل آینسینی بن خدان اول یوزه کم نه بینا اولن اولدر قلبی نکار ایله
اول
 ارج طالبی بر روزن باقی بوجان حالته
 بو من او نومن بخالدنه آنک آینه
 خوش کوکل اولن بکروکی در شغل بالنه
 کلدی نچا نجله دور شدی ابره نجل
 قالدی بولون کری او خردی و بالنه
 قانی قانونی شد او بولا اولدی خاد
 نه حساب اول شمار اول سیر ایو مانده
 مبرنگه اول تام اول خلقک او عامه اول
 مفتور بوموسال اولای عمر ابر زوانده
 چون فایدر بود نیاید نم کا صونیا
 نه عکو اول بیچک عبا و باشالنه
 ارج خدان بیلسن اول گفت اولین
 یا لکن اولیب باش ایاق صورت او در چانده

در روز اول با کم ایله
 در روز اول با کم ایله
 در روز اول با کم ایله

فصل اول در بیان...

فصل اول در بیان...

و اول است
چنانکه جان کرسه او معرفت حاصل
دور که علمه عمل خوش او باه فصل
اوز هر دو تقوا یکس یوزر با با یکس
یعنی خفه و لاین او را کا خصلت
دور که خفه قدرش حرارتی بولدور
او قدس مقامه که حال او فصل
بوری شناخت نظر الکره اول و در نه
تکلف دور و دور توقیر او است
نیز بود و بسکم یا شتر بود
فوغل او قانو قبل غلوز اول است
یونک کسکو خلقه حق خایتنه
صاف که نفی بود بسکم شتر بود فصل
خزان هر که وادی خزانده در او
او با زوبان کوز و یا قشو فصل

و اول است
لاذ و شمه ای برا که سوزک
ایت تعلق کوزمه شیطان کوزی اوزک
سجده قیلک دیدن حق ملائکه
اولی خلاف امر ایست یوز سوزک
بلند سرو بود در اول لعین
احولک کوزی کوزم کوز سوزک
سوز و یله در کاهن آن اولدم
بنویس دعویسین اول کسوزک
چونکه قلبی دعوی بنکله او
اولی شیطان آوی اول تبسین سوزک
کند وزن کوز بود اولی بود او
دعوی اولی بخون اول سو کسوزک
ای خدای دعوی به ایت جمل
کوز مکل بیاوز لک ایچ کوزک

و اول است
کده که دعوی اول اول اول
ار اولی دعوی خود کوز کل
دعوی بی معنی اولی کسبه
در یکس ارسن کا اول کوز کل
قلدر کجاسید او سرب برتخ
آند کوز آکا سبجوزر و کل
کلین نیچا جیقله آچلور
بوی رنگه اید نیلوفر و کل

نیچا طاشند

نیچا طاشند وار بیلور عقیقلمین
جوهری بوق ایلد اول کوزم و کل
عازف اولن کوزر اول معنی یوزینی
غیری نامحله اول اجر و کل
اس خدای بلین اول کندوزن
صقلیم ستری اوسوزر و کل

و اول است
حقه بازار و کلدر اول ریای
اول ریای ایلینی یوزم کبیر یا
لاف اوزرونی کند و کوزی
علمه زقو ریای قای تغل
خالص اتکل پس ایشول چون
خلقه کوسیمه آن سن و قیون
الداماغل خلقی سن مصباحه
و و ندر بیلد آیتون اچی خاقلمه
وار سبزه وی خلقدن صفعل
ایلم کسوز کوزک یوز قیقل
نه تلف با کلم یوز اچین
اعتبار یلکه صدر بعین
دیگر یک کم در کل نی ریای
در نل ایلد ایردی نل ریای
دورشی کوز قلبکی یا کل
دوست یولنده اوزن خال ایکل
آند اچمه بیگون سن قوخوسن
آچدن صاندوغ آلودر قوخوسن

و اول است
نه که کوز یوزویب ایلد
دو شنکین ایلم و یلدن خیلد
کم بودر سنکل لون و لدرک بوخل
وار نظر ایل کوزر راز کل بوخل
ایت توکل حق کوز ویشکل
اول ار نلرا اگر کز خوش ایشکل
دو که یوزک صون اچی بول چون
چون ایشند کحق اولدر ک قول چون
نفی کوز چون و و شغل سن و ایلد
یوز سوزر و مد وینه ایچون علمه او
نیش کلور کم دوروبنی یلتنه
نفسی ایچون خلقه وار یب یاتتنه

فصل اول در بیان...

فصل اول در بیان...

فصل اول در بیان...

اول الف که حکم مهندی اول
 بیاض زبر و نمک دو صندلی اول
 بصرات اهل و اول مسلم
 تاز مستدر اسکت و نیک اول
 قوجمله شومر تک ایستی بن
 کرگز عاشق غار و نیک اول
 ندر قیلله قاله اولکم دینه
 برامز تعلقه اول جنک اول
 کیدر و ارنی آرون اول جی
 نه بنک کر کدره آکا سنی اول
 سپا بدین کس الود و پاش
 برامز ایشا اول این اول
 کوتره و شش آل لایاب کوهل
 دیدار اول خدان مقام شکر اول

ز مملک معوضی شمس زبیلده شام اول
 ۱۳۸۷ کو کله شمری اوجانه شام اول
 قمن از لرد نو شغل او جور حسینک نول
 کرک زغری محله نه می آکا جام اول
 شریف اولک رسولک تولید امری ای
 نوا بو اول عیقا بیجون او خا کله اول
 یقینی حقه بولنده نه شمه شکر کم اگا
 دینار حق کوزر او خلی آکا نام اول
 هوای غیب اوینله جی ابد و تدی کوزین
 و کلر کونسته کوزک یوز کوز بنام اول
 آنک که فرد سر بر طلبده در اویدام
 کر کله نخه اولانک ایشنده ختام اول
 خدان مکره و اولو ایلی جهان نوز آغز
 کوزاده شرح بوینس خدی لور اول

مشتا قدرر شامک کوز مکره جان
 ۱۳۸۸ شمر قود ایر و لی کر قاز مکره بن
 یوزک کوزم اولم جیران بکا اور دینویان
 سین اولک جان اول جان اخطا مکره بن
 ز آو پس نی قارارم نی مکره آلام کم ایلمک بن اول نلام کو کله سبب اول
 اول خان

بکا و نینه

بکا و نینه نعتی کر کر دور و قیمتی
 نیدرم غیر تجاوت کلمه معنی اول
 نه خیشی عشرتی اول ارجان آن نخه و اول
 نه جور رضوان از روی کرکز فرد و
 و کلر یوز کوزم اول نکره بوزم اول
 و کوم کند زومده اول دوز تدم بن
 خدان جانیک خسته کم اول سنک سبب
 نه نیست باق و نیست بیلده او جان

الله کر محمد اول علم هم و صوفی اول کلامه
 ۱۳۸۹ ذات مزه جلدن پنی زیبا جلاله
 قدرت آنک تقدیر ایدر کچی باجو ایدر هم
 بالا اول زبر ایدر ایدر ایله مناسب
 برامز ویرش اول تو کون تو کوم دور اول تو کون
 مکره ویر ایدر ایو کون کاور بر ماه سپالده
 عرش ایلدی اول اعاد تران قلدن ایجاد

عقل اول اول مبدر معاد بود جواب سواله
 دوتدی یوزین کم اول حقایق
 بریدی حیو بقا
 اول اول آن یارقدن دین و ذوق
 حقایق ایله مطلقا عیار شور اقباله
 حرا ایلدی اول خاتقا کم نور کاه او خصلله

آندن یار تدی او که باقی لومی قلامی اول خان
 طامو ایاغور و شناقی اول بزوخ زولاله
 کلمه ایلا یک جنو اینس حشو طویر ایشین حش
 اولدی حقایق اول او نیس کمی بودیدی افضلاله

ویرن اور هم دولتی قولار نه اول نعتی
 کم هر دور بویسول هم شکر اول بالده

اولم کر دور در صحن احوال جان سید جان سنی

انکه صفت دیدن حق علی بن ابی طالب

قیمتی طاشند جوایم معدنی کیم زین نظام
کویک و محمد اول نظام صدر عینی قاضی ملا
بوزی اول آریک بدرید روشنی کوششک بدرید
دینکی ایماک صدر بدر کیم دیمزم اول الله
اول زلفی پسینل روشنی کل دیشتری دور دوزی اصول
اشدن ایدر او قول کوزاری اول ایماک
کافر اول الله کینی بورتدی اول ایسلام نی
آرتدی کفر کیم چرکنی قوتی اول جلا نه
اویانو بولدی و ولعی صفتن آکا هم رحمتی
او جان دینار رضوان او هم حورا
هر کم آکا اول اویدی بو ستر کیم اول طوبی
که اول کنا من یوی مدک طرازبان
بو خدای بند کخاق خفر تینه ایدر شنا
بیک بیک دور و او یوسلام نام
توجید بدر و بیده کوز هم مدنی جاندن ایدر
علتیده و کل بوزی کم ویه قیابو قالد
انکه صفت دیدن حق علی بن ابی طالب
اول بخشی کور کل نیچ او کز اش خوش خیم
تعریف انترم کوزوی پسین در خوش اومید

تعریف انترم سوزی یکیدن او اومند
اعتباری

اعتباری اوزمده دنیا ملک ایماک
کور کم تفقد ایلمش کند و حاله شوک
بندر کوشویات جیبیچ پستار و عجا شالد
نجو و علی بیستی نه طبایعده رویتی
ونه رمل قورعه دینه انسولی و فالد

ولش ۱۳۹۰

او تکلمه لریقده در صفی نکلسون اول وید
داتی منزه هر حشا اول کز و نله نه بید
فکر خطا در سوبیلک کم کز و بانی و مک
تشیبه ایدن کدر نه پسون اول ویدرن وید
بل خالفکل اول قدرتن ایسانه کور اول رویتن
بجاقلا ایلمش ایدر آتش هوا کشید
اول و حد تکلیف یاس کور ایسانه نیچ موی اورد
اول نی کز انونی کنا رلسان کتورر سپاه
هم بحریم بحر پسر معنی مواضعی صدور
اوتریکم آنرا دور دور جوا هر جا
اول بروی و کولکل و اچاق طامو هر اراو
نکم جهانزه و اراو ایسانه کم اول وارید
موصفدر ایدر خدای کند و وجود اربو
بولدی قاصو اول و آدن هم نیچو پس آید

وصف ایزد ایزدان کم صفاتی اولی

واجب الوجوب اولد بوق سزیک اولد
ایله قیوم اولد ظاهر و باطنی واردر اول بوق دکله اولو آخر اید
معبود اولد مقصود اولد جنلی اولتکری کم عبودیت اکاره قولله اولد صمد
رحمتی ایله عامه زنی نهایت بوق اکاره سولیمه کلمه اولد اولد حسا بونجه
جمله واردر اولدین اول بوق اکاره قولله اینه یناه اولد تکیسیدیم
اول ضرورت کیکند فقی و مستند اولد کیم نیش کوزد انه احطیا نبع مدد
بو خدان بلدی آن کولکلی رکنده کله مدقق دکله بومی بنلیا یا خوزر

باید استغیاء بوجوق قوصورده
نفسش دیاند بنی و لیکن اولد
صف دورا ملایکو حشر کوننده
اولوز باینده ایله او محابه بوق
مالک ختم ایدو اندر ملامت کفاینده
دکله زولال فاند شترانی اولدیم
آلی سن خدایه ایتمل رحم او
خضرت نوللا طاهر اولد مکله صورت
نوحی نیر افیل ایدو کینتکله صورت
طامیز اندر جزو شتر طفورده
اغلا لکه عاصیل او بو نینده اولد
ظلمت بوق ایزور آندام کورده
عقورک شاحا ندیم مار و مورده
دورسون دیزلاره فرسود شادی سوزده

غافل اولد ای بورا دینک کیندن بیل
بری بول کورده سن اولد قوی
ظاهر و باطنو کینده کم کوندری اولد جلال بوزی و الشمس ضیا کم جلاوه اولدی بیل

کوزری

کوزری صاد زلی لام دخل موه و دیرنی
صورتی رحمانی کورم شعی جامعده سن
اتودری سول کم اولد طرله ریکله
ای خدای بی بولکله نیمی یوز کوز کومتر

ایا عاشق نه کورده کوشوقی سن
کل اول وجوده کولک لوجه باقی
بصیرت انیسکل باق بروی عاقل
یندر بوجوهی اوز حرف صورت ایچ
دکله حرف صوت معنیه کوز کور
کوز بروس کوزون باق او یوز
خدای کورده و کیم معنی یوزین
خدای بلده کیمه نیشی

اوکل کوز کورده کلمی شوقا باقی
بلندی معنیه عاشق اولدی
اگر حرف صوت معنی ایچ
بوصورت ایچ کم معنی کورده
کوزده ن کوز کورده معنی یوزین
زعی انیسکل بل اول کوز کورده
خدایین کوزدن اوله غافل

دکله عشق ایچره اولما غل شقی سن
سراسر شری نیشی اندا اوقی سن
سوز اکللا دولسا فواقی سن
بخون ایچ اوقی سن اولدی سن
اگر عار نیسکل بلده کورقی سن
یقینده یقینده کوز حق سن
حقیق اولد و یزدارک لاتیق سن

کوزری

کوه کل اینست و در اباک عاشق مشوق فلان اول بازر اباک
 کور کوزف او خاکی خلتی سنی صن اول بونی نه خذ اول از اباک
 در یک دو سینه صفت جانین او مشوقه کو کله بازر اباک
 کور اول صفت خوشبختی او جان ناکم میل بون تو در اباک
 کشی فی سواریه کو کله سیمای سبز کوزر سینه اباک
 کم اول و صفت کربنده و شکر سو لو کند طابون یوزر اباک
 خدای سینه ملامت کل اولدک عاشق لاره پرواز سینه اباک
 و سینه ۱۳۹۷ عاشق کل یولدر سینه
 کل ای وحدت اهل ای قندرش نظر اهل اول اوله میل باش
 آج کوزوا بو خفت او خوشبختی نظارت معیندن ال طو خوشبختی
 باق اول کوه کوز کوسینه سینه نظارت اند بند شاه سینه
 عاشق او مشوق عشق و باقی او بر کله نجه او مش سیکه لایق
 بلند ادا کل نه لایق وار حیاتی سرمدی نه صیرق وار
 بجه قدر و لو کوندر کوه عیدر دکل او خا اظام او وعیدر
 بدستند کم لیدی بو عیدت لیر بر وقت اول بومی مزین
 سعادت اهل اولد همیشه او معنی اکمل قدر که پیش
 کور بر نقش ایجو نقاشی لو ناکم بوره اول کوز نقاشی لو
 کور نیز ظاهر و باطن اکامیر دکل سوزد که بکشد ای بورا در
 شوکم ارضی او ستری یقینه لقب او قیدی کوه کل او زقینه
 شوکله قلبی او مشدر کوشادو یتیمشدر در لیل اول رشاد
 صفات و ایتیم اول کوز مشدر او خوشبختی معنی ایز مشدر

زمی

زمین عارف که او معینی طویل ایدر خوشبختی ای یولدر
 اصله جوق سوز معینی ایزله صفات مردم ایله ذلی کوزله
 کل ای کوه لاری ملک اصل یتیمشدر مشوقه اولدک کور
 کور و کور بردی کوز کل کوه کلن اقتدر چشمی تو جدید و بدن
 کورندی سینه اول ملک افان ملکه حور یله ساک او مشتاق
 سکار ضوان دور و نقره سو کوز قاصو بر کون اهل سنی اوزلر
 متقابل ایدر عشق اول بو عیدر او معرفتی علمی کم حجاج
 دکل قیمت کلاه اول بهانه کم ایدر اول یتیم دور بهانه
 یوریمه ایله سینه اول طبع حیوان بلور سیک سینه در اول ابو حیوان
 کم لید کوندر سینه تکلموسن و وعالده بلور سیک تکلموسن
 سینه اولدک زرخان حقانی بدیل مشاکف بوقی آچاشده ایلم کل
 لوز و کور کل بل از هر سینه سینه وجود کور اول کور سینه
 زهر پاشن کلور موجی کور کور کتورر بله آنی طاشه طاشه
 فیکده قطره وزخوی او خان بلور سیک سینه دو نده لو کمان
 نیجه سینه و شو سینه اول جلاله بصیرت ایدر کل باق اول حاله
 لنگور سینه نوز سینه خبردار کورینه وجهی دنداری او دلدار
 تان نقیبی زنگی بلکه سینه بلور سیک افان کل کوه سینه
 و سینه ۱۳۹۹

کده کم و در جان بچند کز قولاق من لرون علی لکا اوشی اولاق
کم پیشه لکا اول فیضی لکم سخن تابعی نیدر اول یا خود خلا
جده خانی آمدن و نیز هفت هفت قلب صافی از او لیدر تندرست
هر که بولد که اول خورد بقا عاقبات بنیاد آن کرک بقا
کم بولد در خالقا اول آینه بولا هر کم ز بر سیا باینه
هر کم اردی بولدر اردی حقا کم سعادت اهل اولدی منطبقا
آچله جان لیمه اول سیکلشی قیده اول معینی بوزندن و پیشی
دوست جان کورینه اول قار خوره بکفر اول بخوریا مهو خور شووه
عشق نر ایندیکه اول کده نوش لیده پاتی بوزینی کورب عیس خوش لیده
عمری باغی کم آنک آباد اولاد خصدن غم نو کوهلک شاد اولاد
اول کوهلک شهرت سلطان اور محنت کم باور بوسری اولن نیک نخت
روح روان اول بورد اول صلا لیر نفسی تا با فو اوردن کورر
بانی دیر لک بر کون بیک نلیر وجهی کوجک تازه ایل کلدر
هر که اولد اولر با آشنا کوهلک کوزی کم لولا اول روشنا
در بیکه ریله اولن بیدار لولا کوروی مردم آنک بیدار لولا

دو نده کوهلک شکی سن کمانه برقه اولدی
تلمکده صدق بر کرب انکار ایتیه کوزی
کل سن انلا که خطایوی او غنی ایت
میت کوهلک سیاه و سیور طر اولکند بوزگی
حقن تجلاسی بر اهر دم بولا و ابرق اوزر

در بیان اولاد

ار هر ک دیلک دینا دیک بولدر سن کوزگی
اب الدین الغل قی رحمتی سیکه دکا
خدمت قوشاخنی بر کوشن جو کل اولکند بوزگی
اتکل تو کل اول حقا کسا عمری اول بقا
کم اولدر اول حیو بقا اسک انتر بوزگی
اتکل مناجات خدره اسکلا کوی سن دله
فکر یله کل ذکری و یله نجا و یلک نازول
ای خدا ای سن صدقه حقا تسلیم ایت اوزک
نکم قدر لر سیا ویر اچو غول اول اوزگی

کل ای نازا میلسک آزادی جان
خلی کوز او که اولدی احسان
یتشدک تور با و بولدرک اوصلت عاشق مستوق سوسکل اولدی ایمان
توخل تعلیم کن تحقیق کوزله عیان اولد ک اول ستری پنهمان
او جنو انسو و حو طیر بفعل بوز و امن و کلین سلیمان
او عرشو کس بر او کوهلک سکا میدان اولمش کیمی سیوان
بوجا ون اول بوجا در کاه بقیندر تو کل مهری سینده ختی سلطان
خدا عی عشقه اویدن ایر حقی بنه کورندی صدق اولده کندی کمان

در بیان اولاد

در اهل یلسک درویش اتکل قناعمت جور سن
کار طایبی معشوق کل ایتیه شکایت جور سن
شول ناصیل اول حق سکا و بر شدر کم نفع کا
کل کور ازل بولنی دو کل بوزی نوظور سن

قل کل من عند الله او قرآن و دعا و حق
 همچون بهانه و پیشکش اشوزمان دوری
 هر گیشین که ای کشی یوزینه و زر اول است
 بقفل سیمایست آنک سیزه دور اول دوری
 حق سینه و به بطل پیش از پند اینه خط
 ز سایه بود انرا او یا مجوسی گوره سن
 آرد گوگل پایشن کیدر جمد یکس دورش بکن
 انسان ایکن قلمه کری بگر صاقی نوره سن
 ای خدای طلب ایکن جمد یکس دورش بکن
 جنت مقام دیداری حق پیشکن اول نوره سن

و
 خوشتر استدی نرم ایله کردی پرواز ایدر او ش جان قوشی عرش بوجای
 ای طبل علم بنی یوز اول و قیل مد مهور عجزی و کل عشق در نرم قرآن
 ای تقلیدی اهل اهل نه و خود بر سر سوره و کز معشوقون بود اول نوره سن
 اول اچاقو ظاموندر یا قور قور و خور کناه ایشی ندر عفو ایله اول نوره سن
 بز اول و دیدار عشقینه مشوقه کانی مرقوم جلین گوگل برق دور اول نوره سن

خور

خور بفعول من در دشته ایله او بود و کل
 طوطی او در سنی ایچ معصوم در دشته
 بو خدای بولدی آنی کوز ادا کورشی و کل
 طوطی او کلک شنه خونخونی تخی کور ایزن

و
 کور اولکه حسنی جمله نه جلوه قلدی نیکار
 کملر کور اسی یارک جانیه باشنه قونا
 عجب آنی که سوندر ندیکه ویریز اوجا
 او مالو ملکو و ندر یا جان باش بون
 محبت اولیکه غالب راواشتیاق
 دیدنر تسیحی معشوق عاشق ایله در
 خدای ایدر بون او نه بولدی قی سعید
 اوقدر عید کور ندی زهی معصوم روزگار

و
 ساقیکه شوق اول اصفاء کلک با الله
 نه باد و باد او کلک سوراخی قولقلنه
 سولولک ساقیکه تا عدد و فی کر نه مقام
 عاشق معشوق کور و چون قلم اول
 نه اختصار خورک کلک الله در او
 زهی بیشترم او بشتر قاموسه و در او در

و
 نعتی یوزدن آجیب کورینه و جده الله
 کور نپه و جی ایدر محبت بوجانیکه در
 نهایت اندر کورینه او سیری سیرینه الله
 بوز فنا او مقامت نه ذکر کور الله
 دندلی قل کل کتابت من عند الله
 و کل بز که رواد حمد رسول الله

خداں صدقہ دو بندگ ویران کا صلوا عاشق ایر کورن اولد او سو قوشی اللہ
 دوری زمان کور بون کم بیجاری کا پورہ و شو با و اساط و اول جو جالی کا پورہ
 قراب اول ویران تیسرا اول تیسرا
 تختو تراب ایر آن سول یوجالی کا پورہ
 زاغلو قر و کلین نہ یکید اول و کلین
 قاریلی دوری زمان ہم فوجالی کا پورہ
 کون کون اول درت کور کاه دوری کساور
 سالوموشا موسی کون کجاری کا پورہ
 طوغ کوش کون کون صابر نورین اول و
 ووز عالم اول التوتہ او باجاری کا پورہ
 رازیل کول حال مثل کیرمن کبیر
 دکلم اوم بغداد او اون کوجاری پورہ
 میکین خدای کور کعبت کتابتہ باقی
 حکمت یازوسدن او اول بیجاری کا پورہ
 فداییل یکن ایرم قریان ویرم شوقیہ بن جان
 حقیقت یوزن کورمک بکا اور وینو ایمان

دکل لندن

دکل لندن نوکل ایرم فاکور اول صبر
 هم اولد جانل جان بنم بنن اور سلطان
 بوعم باغی حاصلین ووزادن اولد اصولین
 بتریب بتریب اولد ایرن میر نعمتی
 آنک واد لیغور واری قامومی اول ایر یاری
 بیاسوز لارم خورنی اور واد رشک خان
 ایشادت کوند بوعم ووزلدی عالمو اوم
 برو کو کلا و بریح طان غوطان اولدی بیابان
 اوغور کورس طامو اچاق وخی اول لوجیل قلم
 خور وکلین قدر بدن در شریکسون آنی نسیان
 اللداه قامو اول ایش ووزن اولدیر یازیل قیش
 بایو تخسول کور ویش بیدی اقلیمه ایک خان
 بیایت کیمک وکسا اور عیسانی اول مخفور
 ایرز نخشایش ویدار مقام رضو نوجینان
 نسلی اولر اول بنت اولر یساکه میر قند
 خاص الحاصه کچورر حق اولد فرعون کیم ایمان
 کما که درم اشه سورر کما میر اول آن ایشما وکی برصوصا یا بلعم باغورہ شیطان

کمن خور کن قیلور عزیز چیل ایشی اولرین

و کوشور نواب اولر پادشاه و مو عصبان
و کل قره او گنای بر و کل طو لولولسا
بنایت رحمتین یوق گنای قطر اوغان
خزای داعی بین انو کیدله اولر زینت
او و کری فکری د یلنق قیلور تغیلد خونی دیوان

ولسه بهار یاتا ۸ ۱۳۴۰

جانانی بزوی اولر حق کم اتدی ایله جینان

کیروی قیمتی خلعت شرف نه بولدی زمان
طونندی جلدی درختلر حوریدر صان صالونور

گوتروی باشی سرود بلر که عرشه مکان
بخار قوللر صالبح آجمنه اللربن اوش

کوردی کل رقصه کلور کم ایله شیکو جوان
قر لوانغور قر و صاریوا کوی چیل

که و تندی بر یوزینی لوشده پنا و مانو تومان
کلونوشه زکری شاه و وزیر و خدم

زربن نیلور و سیاق صوز شرا بومیان

چمن

چمن دوشندی خفا سمنی و کوب یالار او کوسه اولدی که دوتدی دیوان
نه کلدی تو شله اولدی و وزلری نوز ساز او حدی حقا ایرلر که دو کوشکی خان

صو لکه اولدی روانو کوسه سیل ایچنه حیاتی جاند و بر خونی کوردی دیوان
مولا که اعتدالین سقیمه صحت ایرلر او جمله شی در کاتین کلور خور نمان

او نشکه نونی صیوری طوغر که عاونه وار طو طوق صانکه تقابن ایر او غنجه دیوان
قر که دایم دوشیدر صان آفتاب و رب قیلور کوسه شی شمع اولر او کچله ای توان

زیندی که صلوی اولر حق کجا تجلا قیلور قیاس انیکه اولر دیوان آن شرح بیان
نه دوشدی بر توی کور کم خزانکه کوزنه حجامن آجید یو ایله او خزان قلدی حجامن

ول ۱۳۴۰

صو ر که باد و دهن مساقی بیاید قندوز

که بو خار و فغنی باشد انو صند و روز
نموز او و خیلدینجه که کا و ارب و سکل مجلسی اولنه نارغور یا ندورمز

کچمی نه و او و او شندی اولدی و کوشقه کم
یا ارا نیشمه که جان قصدی جریل و ندر و نیشمه

نه کم حقل طپوسه و دوتدی یوزین او صدقل
او میند واری عردم جو حاسی کوندر و مز
برق اتسه نوری حقل کتساکه نیند چیشمنه

بکری حجامن کورک

جان قوشی اول هوا مونسه جتاته قوندر و مز

برک او با عشقنه یاندی اولدی تجبغ

ترک اتدی اوئن خدان جلد جهان تنعن معشوق یوزن کول بر ماغی صوتوروز

۱۱۰
ان پاشای شیر و در اسکندر صاحب آن قمر ک قلیچدن عدو و یوزن که صالح اولان
حق نظری قلمی کا مظهر که و نکل آن کافا مرات ایدندی اوئن سنی ان نیکو نحو لوی چون
هر نیر باد و تسک یوزن آن بشاد و راول اولک

هر وجهی در بیک نسوزن شکل که تقدیر هم کلان
صانعک اول عنایتی سنده کور و ز غایتی

بوتر و رسم نهایتی عتکده و کل کلک اینان
ویرش کا حق شوکتی اول عونله هم و ولتی

دیکه بوق کابدن عزیزه شرف بوزمان
بشیر و بلندگو بیز اول بیتک قلو رز بون

کور سا سورا روزن ایا خوک اولدم ممان
بیک بیگ حری لشکر و تمن تمن کلور بیا

اول تو کنک اسایشی صیرا یتمن جمله حیران
کم او سپه صالحان حق سینه نه بخش ایلمش

دوی زمینده سیزلین علمش اول شکر اشان
سینه ولین

Handwritten red mark or signature.